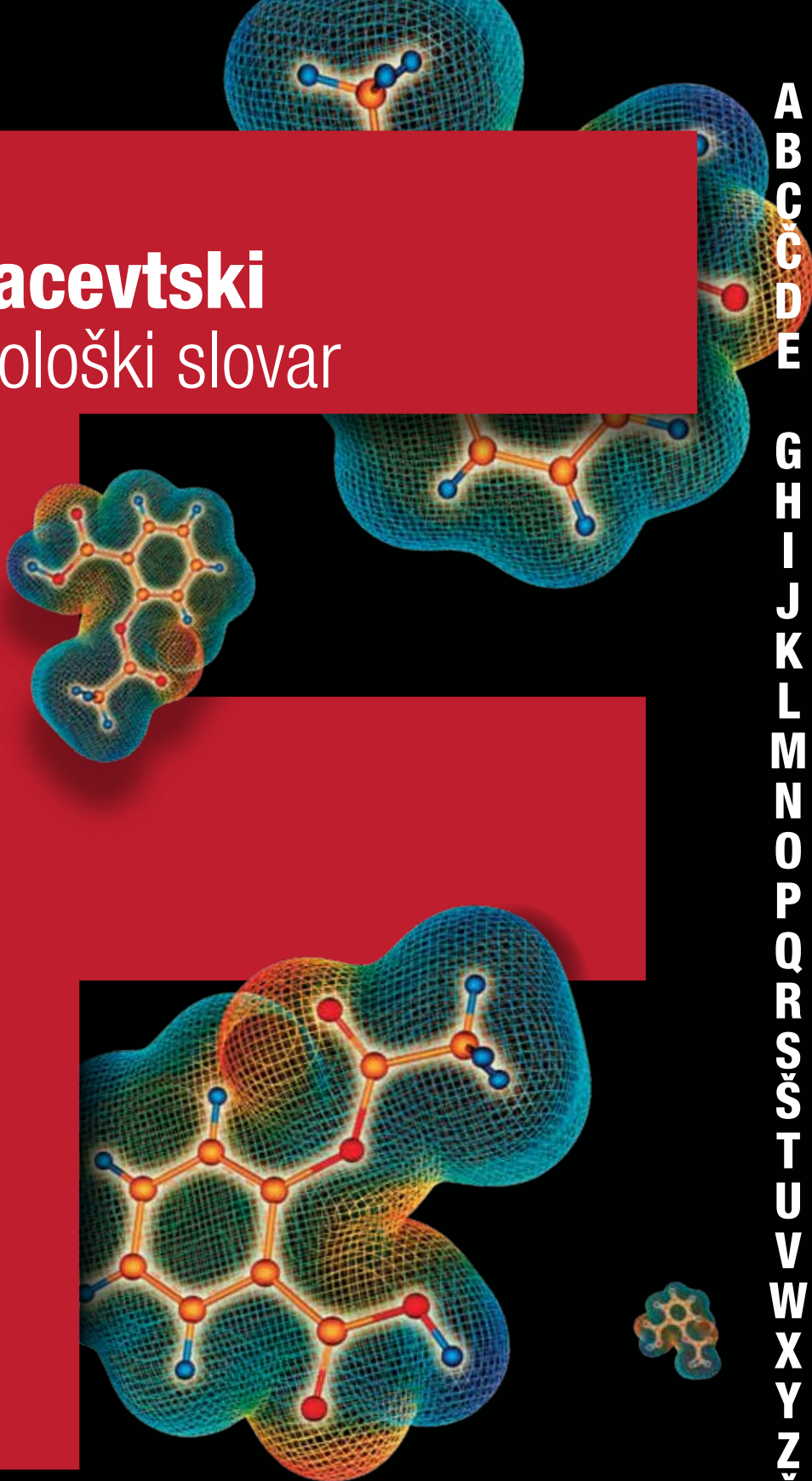

Farmacevtski terminološki slovar

A
B
C
Č
D
E

G
H
I
J
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
Š
T
U
V
W
X
Y
Ž

Farmacevtski terminološki slovar

Pri izdelavi slovarja so sodelovali:

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU

Fakulteta za farmacijo Univerze v Ljubljani

Lekarniška zbornica Slovenije

Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke

Slovensko farmacevtsko društvo

Zbirka Slovarji

Urednik zbirke

Marko Snoj

Farmacevtski terminološki slovar

© 2011, ZRC SAZU

Uredniki

Marjeta Humar, Jelka Šmid - Korbar,
Aleš Obreza

Avtorji

Aleš Obreza, Jelka Šmid - Korbar,
Marjeta Humar, Damjan Janeš,
Barbara Razinger, Darja Frankič,
Breda Kosirnik, Mojca Lunder,
Matjaž Jeras, Janja Marc, Mirjana Gašperlin,
Saša Baumgartner, Mitja Kos, Aleš Mrhar,
Darko Černe, Branka Švajger,
Maruša Hribar, Evgen Tomazin,
Borut Božič, Petra Marinko,
Samo Kreft, Simona Vučko Mole

Sodelavci avtorjev

Marko Anderluh, Marija Bogataj,
Tomaž Bratkovič, Andreja Čufar,
Lovro Dermota, Andreja Devetak,
Tanja Gmeiner Stopar, Stanislav Gobec,
Nejc Horvat, Janez Ilaš, Andrej Janžič,
Mojca Kerec Kos, Danijel Kikelj,
Vojko Kmetec, Albin Kristl, Mojca Krušič,
Igor Locatelli, Maja Lušin, Aleš Mlinarič,
Janez Mravljak, Slavko Pečar, Andrej Perdih,
Lucija Peterlin Mašič, Darja Potočnik Benčič,
Milena Radoha Bergoč, Robert Roškar,
Lidija Savnik, Marija Sollner Dolenc,
Tihomir Tomašič, Jurij Trontelj, Tomaž Vovk,
Franc Vrečer, Simon Žakelj

Jezikovni pregledi

Tanja Tekavčič Glover (*angleščina*),
Pavel Češarek (*latinščina*),
Damjan Janeš (*grščina*)

Recenzenta

Aleš Krbavčič, Andreja Žele

Terminografski pregled

Tanja Fajfar

Terminografska obdelava in vnos podatkov z računalniško aplikacijo SlovarRed 2.1 Tomaža Seliškarja in Borislave Košmrlj - Levačič

Karmen Nemec

Urejanje literature in virov

Alenka Porenta

Fotografija na naslovnici

SciencePhoto

Računalniški prelom

Simon Atelšek

Oblikovanje naslovnice in zasnova preloma

Dušan Grobovšek, Idejološka ordinacija

Izdajatelj

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša
ZRC SAZU

Zanj

Marko Snoj

Založnik

Založba ZRC

Zanj

Oto Luthar

Glavni urednik

Aleš Pogačnik

Tisk

Collegium Graphicum, d. o. o.

Naklada

1200 izvodov

Izid slovarja je podprla Javna agencija RS za knjigo.

Cena 39 evrov

Digitalna verzija (pdf) je pod pogoji licence <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/> prosto dostopna: <https://doi.org/10.3986/9789610503880>.

CIP- Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

615(038)=163.6

FARMACEVTSKI terminološki slovar / [avtorji Aleš Obreza ... et al.]; uredili Marjeta Humar, Jelka Šmid - Korbar, Aleš Obreza. - Ljubljana : Založba ZRC, ZRC SAZU, 2011. - (Zbirka Slovarji / Založba ZRC, ZRC SAZU, ISSN 2232-3759)

ISBN 978-961-254-330-3
1. Obreza, Aleš 2. Humar, Marjeta
259485184

To delo je na voljo pod pogoji slovenske licence Creative Commons 2.5, ki ob priznavanju avtorstva dopušča nekomercialno uporabo, ne dovoljuje pa nobene predelave.

Ljubljana 2011

Farmaceutski terminološki slovar

Uredili
Marjeta Humar
Jelka Šmid - Korbar
Aleš Obreza

Ljubljana 2011

Iz recenzij

~
Farmaceutski slovar vsebuje v slovenščini uporabljano farmacevtsko izrazje, ga normira in razlaga. Velika vrednost slovarja je leksikološka in leksikografska obdelava v smislu, da slovar poleg pomenskih opredelitev terminov obvešča uporabnika o pravih oblikah rabe, opozarja na kratično rabo in z dodatno oznako opozarja tudi na ožje področje prevladujoče uporabe izraza, npr. farmakolog., farm. biotech., farm. teh., farmakognoz. ipd.

Z vidika izbora za stroko najbolj relevantnih iztočnic je potrebno poudariti, da Farmaceutski terminološki slovar združuje in opredeljuje glavno bazičnih pojmov farmacije in hkrati osmišljeno vključuje tudi še del terminologije drugih strok, kar je s stališča interdisciplinarnosti strok nujnost.

Slovar vsekakor terminološko dopolnjuje slovenski strokovni in raziskovalni prostor in je hkrati ena od terminoloških baz za vse nadaljnje obravnave tovrstnega strokovnega izrazja. Hierarhično urejen geslovník terminov omogoča tudi razvit sistem iztočnic – kazalk, ki še dopolnjujejo siceršnje bazično terminološko polje osnovnih terminov (od zelo specializiranih terminov do že vsakdanjega posplošenega strokovnega izrazja).

V pomenskorazlagalnem delu so uporabljani izrazi, ki omogočajo enoumno razumevanje opredeljevanega termina, dodani so še nepogrešljivi slovaropisni elementi, kot kazalke, vodilke, oznake. Razdelana mreža pomenov, ki uporabnika usmerja od bazičnega termina (z navadno tudi pogostejšo uporabo) k njegovemu eno- ali večbesednemu ustrezniku in obratno, povečuje in osmišlja dostopnost in uporabnost slovarja praktično vsem uporabnikom na različnih zahtevnostnih stopnjah.

~
Slovar je namenjen prvenstveno strokovnjakom farmaceutvom in je nujen strokovni priročnik zlasti študentom farmacije in sorodnih raziskovalnih področij. Lahko pa je tudi uporaben vsakodnevni priročnik najširši strokovni in nestrokovni javnosti. Trojezičnost slovarja (slovensko-latinsko-angleške ustreznice) še dodatno povečuje dostopnost, uporabnost in informativnost slovarja.

Andreja Žele

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša

ZRC SAZU

Nagovor generalnega sponzorja

~

Slovenska imena zdravilnih rastlin so že na začetku strokovnega slovaropisja zbirali in objavljali (H. FREYER, S. GRAF, B. ŠULEK). Za imena zdravilnih učinkovin in farmacevtskih oblik je bilo težje, v farmaciji je bila do konca 19. stol. jezik strokovnega sporazumevanja v farmakopejah in recepturi latinščina, kasneje jo je postopno zamenjala nemščina, po ustanovitvi države SHS in kasneje SFRJ je bila farmakopeja v srbskem oziroma hrvaškem jeziku. Z začetkom izdajanja Farmaceutskega vestnika leta 1950 je zaživela skrb za objavljanje farmacevtskih besedil v slovenščini. Znanstveno izraze stroke se prične uveljavljati z osnovanjem popolnega študija farmacije na univerzi v Ljubljani leta 1960, ko so izšli prvi učbeniki farmacevtske kemije, farmacevtske tehnologije in farmakognozije. Prvo delo, ki je bilo terminološko usklajeno v okviru strokovne komisije, je bil slovenski prevod Ph. Jug. III. Po osamosvojitvi je bilo za usklajevanje s pravnim redom EU potrebno pripraviti izraze za uvajanje Ph. Eur. in za pripravo Slovenskega dodatka. Pokazalo se je, da stroka in znanost na področju farmacije potrebita urejeno terminologijo.

~

Na Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU je imela farmacevtska terminološka komisija strokovno in znanstveno slovaropisno oporo. Izbrana gesla so razložena na osnovi sodobnega znanja stroke in znanosti, privzete besede temeljijo na latinski ali grški osnovi, navedeni so latinski oziroma angleški ustrezniki. S tem je poskrbljeno za uporabnost slovarja v starejših in novejših farmacevtskih besedilih in na različnih področjih farmacevtskega delovanja.

Aleš Krbavčič

Fakulteta za farmacijo Univerze v Ljubljani

~

Farmaceutski terminološki slovar je nastajal v času družbene in gospodarske krize, ki nam grozi, da bo izničila velik del naših dosedanjih dosežkov. Zanimivo je, da kljub temu ob njegovem ustvarjanju ni nihče pomislil, da je to nekaj, česar ne bi potrebovali, da je to celo nekaj, kar je primernejše za drug, bogatejši čas. Vrsta sodelavcev je žrtvovala svoj čas in znanje za to, da je slovar rojen. Morda se prav skrb za lastni jezik bolje in lažje uveljavlja v časih, ki niso tako zelo naklonjeni razvoju življenjskega standarda; več časa in energije posvečamo razmišljanju o vzrokih, posledicah in tudi o tem kako naprej.

Nimajo vsi narodi farmacevtskega slovarja, verjetno ga niti ne potrebujejo. V Sloveniji pa je prav farmacevtska stroka s farmaceutiko kot gospodarsko panogo eden od najpomembnejših motorjev gospodarskega razvoja in Slovenci smo po proizvodnji zdravil na prebivalca v samem svetovnem vrhu. Trudimo se, da bi slovenska farmaceutika ostala na visokem nivoju in se še naprej razvijala v naše skupno dobro. Zato je prav in potrebno, da se ta gospodarska moč izrazi tudi v strokovni literaturi, za katero velja, da ji je slovar eden od temeljev.

~

Za nove čase in nove smeri seveda potrebujemo dobre oprijeme in vrednote, ki olajšajo našo bodočo pot. Prepričan sem, da nam jih daje tudi Farmaceutski terminološki slovar. Želimo mu, da bo našel širok krog uporabnikov in postal čvrsta opora pri izražanju na področju farmacije.

Tone Strnad

Medis

Izdelavo slovarja so podprli:

Generalni sponzor

Glavni sponzor

član skupine Sandoz

Sponzorji

Schering-Plough

Belupo

Simps's

Kazalo

- 8 Vključevanje v evropske integracije spodbuda za razvoj farmacevtske terminologije
- 10 Nastajanje Farmacevtskega terminološkega slovarja
- 11 Zahvala
- 12 Vsebina in ureditev slovarja
- 15 Krajšave in oznake
- 17 Slovar
- 275 Angleško-slovenski slovar
- 327 Latinsko-slovenski slovar
- 349 Dodatki
- 361 Viri in literatura

Vključevanje v evropske integracije spodbuda za razvoj farmacevtske terminologije

☛ Farmacija je interdisciplinarna znanstvena veda, v kateri se prepletajo številna področja naravoslovja in zdravstvenih ved, zlasti na področju socialne farmacije pa so vključeni tudi nekateri pristopi, značilni za družboslovne znanosti. Podobno kot na številnih drugih področjih je za strokovnjaka s področja farmacije nujno potrebno aktivno znanje vsaj enega iz skupine t. i. svetovnih jezikov, pri čemer med slovenskimi farmacevtskimi strokovnjaki prevladuje angleščina in nemščina. Na ta način sta mogoči izmenjava informacij na širšem geografskem območju in spremljanje novosti s prebiranjem znanstvene in strokovne literature.

Po drugi strani je za razvoj določene stroke in ne nazadnje tudi jezika samega nujno potrebno razvijati lastno strokovno terminologijo. Slovenščina je v farmaciji v prvi vrsti pomembna pri stiku strokovnjaka s pacientom, nadalje za medsebojno sporazumevanje, pripravo ustrezne dokumentacije o zdravilih ... Zaradi tega sta izjemnega pomena tudi vključitev nacionalnega strokovnega izrazoslovja v učne programe farmacije na univerzi in skrb za ustrezno terminologijo v strokovnih revijah s področja farmacije (*Farmacevtski vestnik, Farmakon, Naša lekarna, Lekarništvo ...*). Slovenska farmacevtska terminologija se uporablja v vseh programih, ki se izvajajo na Fakulteti za farmacijo, saj je poznavanje ustreznega izrazoslovja potrebno za bodoče farmacevte, ne glede na njihovo delovno mesto. Poleg tega se v času študija seznanijo tudi z vsemi najpomembnejšimi izrazi s področja farmacije v angleškem in nemškem jeziku, glede na tradicijo farmacije pa je potrebno tudi poznavanje osnov latinščine. Najpomembnejši dosežek na področju razvoja slovenske farmacevtske terminologi-

je iz obdobja pred osamosvojitvijo sega v sedemdeseta leta prejšnjega stoletja (1972), ko je nastal prevod *Jugoslovanske farmakopeje* (*Ph. Jug. III, Pharmacopoeia jugoslavica tertia, Translitteratio slovenica*), ki je bila edina v slovenščino prevedena izdaja Jugoslovanske farmakopeje. Vse ostale izdaje (*I., II. in IV. Jugoslovanska farmakopeja*) so bile tudi na območju Slovenije oficinalne v srbohrvaškem jeziku.

☛ Leta 1993 je Republika Slovenija pristopila h Konvenciji o izdelavi *Evropske farmakopeje* ter k Protokolu h Konvenciji o izdelavi *Evropske farmakopeje*, s čimer se je zavezala, da bo na svojem ozemlju sprejela in uveljavila *Evropsko farmakopejo*. Zaradi potreb zlasti farmacevtske industrije se je pojavila pobuda o ustanovitvi skupine strokovnjakov, ki bi poenotila strokovno izrazoslovje na področju farmacevtskih oblik, saj bi slednje močno olajšalo pripravo dokumentacije za registracijske postopke. Leta 1994 je bila na pobudo Tehnološke sekcije Slovenskega farmacevtskega društva ustanovljena Komisija za farmacevtsko-tehnološko terminologijo, ki je pripravila *Slovar farmacevtskih oblik* in leta 1996 še knjižico z naslovom *Standardni farmacevtsko-tehnološki izrazi*, v katero je vključila *Slovar farmacevtskih oblik*, *Slovar farmacevtske ovojnine* in prevod dokumenta Evropske farmakopejske komisije *Standardni izrazi za farmacevtske oblike, za načine uporabe, ovojnino, zapirala ter dodatno opremo*. Evropska unija je namreč objavila *Standard terms*, ki so jih vse podpisnice Konvencije o izdelavi *Evropske farmakopeje* morale prevesti v svoj jezik. Slovenski standardni izrazi so bili prvič objavljeni leta 1996 v posebni izdaji *Pharm-europe*, glasila Evropskega direktorata za kakovost zdravil (EDQM), in se od takrat

nenehno dopolnjujejo. Istega leta je bil v Sloveniji sprejet tudi prvi *Zakon o zdravilih*, ki je določil, da morajo biti zdravila, ki so v pravnem prometu v RS, izdelana po metodah in zahtevah *Evropske farmakopeje* in v skladu z nacionalnim dodatkom k *Evropski farmakopeji*. S tem je bila postavljena pravna osnova za uveljavitev *Evropske farmakopeje* pri nas ter izpolnjena obveza naše države, ki izhaja iz podpisa Konvencije o izdelavi *Evropske farmakopeje*. Standardni izrazi so postali obvezni v postopkih pridobitve in vzdrževanja dovoljenj za promet z zdravili. Poleg tega so standardni izrazi poenotili slovensko izrazoslovje in odpravili zmedo, ki jo je vnašala uporaba različnih izrazov za isti pojem, ki med sabo niso bili povsem enakovredni in zamenljivi. Leta 2006 so bili standardni izrazi natančno pregledani in posodobljeni, tako da so dobra podlaga za delo farmacevtskih strokovnjakov.

➤ Prizadevanje za enotno slovensko farmacevtsko terminologijo je poleg izboljšanega komuniciranja med strokovnjaki na tem področju predstavljalo tudi pomemben del priprave na to, da je 1. januarja 1997 v Republiki Sloveniji začela veljati 3. izdaja *Evropske farmakopeje (European Pharmacopoeia Third Edition – Ph. Eur. 3rd Ed.)*. Za razliko od predhodne izdaje je bila izraziteje industrijsko naravnana. Trenutno veljavna (od 1. 1. 2011) je 7. izdaja *Evropske farmakopeje (European Pharmacopoeia Seventh Edition – Ph. Eur. 7th Ed.)*.

Ob sprejeti *Evropski farmakopeji* se je tako pokazala tudi potreba po slovenskem dodatku k njej, zlasti zaradi usklajevanja določil lastne zakonodaje na področju zdravil in predpisov na ravni *Evropske farmakopeje*. Junija 1998 je izšel *Formularium Slovenicum, Slovenski dodatek k Evropski farmakopeji*. Izdala ga je Komisija za pripravo nacionalnega dodatka pri takratnem Uradu RS za zdravila Ministrstva za zdravje. Komisija, sestavljena iz priznanih strokovnjakov, vsako leto izda *Dopolnilo k Formulariumu Slovenicum*, hkrati pa organizira tudi strokovno posvetovanje ob

izidu novega dopolnila. V juliju 2011 je izšla že 3. izdaja *Formulariuma Slovenicum* (FS 3.0), ki uveljavlja uporabo enotne slovenske farmacevtske terminologije v farmaciji in njej sorodnih strokah, kot so medicina, kemija, veterina, mikrobiologija. *Formularium Slovenicum* vključuje prevode izbranih poglavij *Evropske farmakopeje* in določene vsebine, ki so specifično pomembne za slovensko farmacevtsko stroko. Določene vsebine so lahko z dovoljenjem članic, ki so sprejele *Evropsko farmakopejo*, povzete iz njihovih veljavnih farmakopej. V celoti vključuje tudi *Slovar standardnih izrazov*. Posebej pomemben in uporaben je trojezični indeks zdravilnih učinkovin in pomožnih snovi, ki vključuje njihova slovenska, angleška in latinska imena, poleg njega pa tudi angleško-slovenski slovarček farmacevtskih izrazov, v katerem so na enem mestu zbrani prevodi določenih angleških izrazov, ki jih je Komisija za pripravo nacionalnega dodatka k *Evropski farmakopeji* v sodelovanju z lingvisti in strokovnjaki drugih strok prevedla, revidirala ali sooblikovala.

➤ Nov pomemben mejnik v razvoju slovenskega farmacevtskega izrazja pa je *Farmacevtski terminološki slovar*, v katerem so na enem mestu zbrani in razloženi najpomembnejši izrazi, ki se uporabljajo na ožjem področju farmacije. Z njegovo pomočjo bo vzpostavljen pregleden in urejen sistem, ki bo v veliko pomoč farmacevtom in laični javnosti. *Farmacevtski slovar* pokriva področja farmacevtske tehnologije, analize in kakovosti zdravil, učinkovin s farmakoterapijo in pomožnih snovi, lekarniške farmacije, farmacevtske biotehnologije, farmacevtske regulative, farmakognozije, alternativnih metod zdravljenja, klinične farmacije. Slovar zaokrožuje dolgoletno delo strokovnjakov pri postavljanju strokovne farmacevtske terminologije in bo, upajmo, prispeval k približevanju farmacije laični javnosti.

*Aleš Obreza, Jelka Šmid - Korbar,
Mirjana Gašperlin*

Nastajanje *Farmaceutskega terminološkega slovarja*

☛ Terminološki slovar je ob strokovnem šolstvu atribut razvite stroke in seveda odraz njene skrbi za nacionalni jezik. Če namreč v času globalizacije in prevlade angleščine, ki izpodriva nacionalne jezike, ne bomo sami poskrbeli za ustrezno slovensko strokovno izrazje, našega jezika ne bomo mogli uporabljati v vseh sporazumevalnih položajih.

Evropska unija, v katero smo vključeni, je naklonjena različnosti kultur in jezikov. Od nas samih je odvisno, kaj in koliko bomo storili za oblikovanje in ohranjanje slovenskega jezika tudi na zahtevnih strokovnih področjih, kot je farmacija. Urejeno slovensko farmacevtsko izrazje bo prispevalo k razvoju farmacije kot znanosti in slovenščine kot jezika, v katerem je mogoče ubesediti tudi zahtevne znanstvene vsebine.

Farmaceutski terminološki slovar je plod zelo zavzetega in uspešnega dela slovenskih farmacevtov na področju slovenskega farmacevtskega izrazja in sodelovanja z Inštitutom za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, zlasti z njegovo Sekcijo za terminološke slovarje.

Farmaceuti so v zadnjih letih s prispevki o farmacevtskem izrazju sodelovali na vseh posvetovanjih o strokovnem jeziku, ki jih je organiziral Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Na posvetovanju Slovensko naravoslovno-tehnično izrazje 22. in 23. maja 1997 so sodelovale: Simona Vučko Mole (Anatomsko-terapevtsko-ke-mijska klasifikacija zdravil in enotno slovensko poimenovanje zdravilnih učinkovin), Ksenija Kosem (Problematika jezika v tovarni zdravil) in Jelka Šmid - Korbar (Slovenska farmacevtsko-tehnološka terminologija), na mednarodnem posvetova-

nju Terminologija v času globalizacije / Terminology at the Time of Globalization 5. in 6. junija 2003 pa Jelka Šmid - Korbar in Barbara Razinger (Strokovno izrazje v slovenski farmacevtski zakonodaji) ter Simona Vučko Mole in Aleš Krbavčič (Pristop k enotnemu poimenovanju zdravilnih učinkovin). Na Poletni terminološki šoli leta 2008 sta Jelka Šmid - Korbar in Mirjana Gašperlin predstavili razvoj slovenske farmacevtske terminologije ob desetletnem uveljavljanju slovenske farmakopeje. Za mednarodno konferenco Jezikovna različnost in nacionalni jeziki v visokem šolstvu / Language Diversity and National Languages in Higher Education leta 2009 so Aleš Obreza, Jelka Šmid - Korbar in Mirjana Gašperlin pripravili prispevek z naslovom Kako je vključevanje v evropske integracije spodbudilo razvoj slovenske farmacevtske terminologije.

Prizadevanja za farmacevtsko izrazje odraža tudi *Srednješolski farmacevtski slovar*, ki ga je v samozaložbi leta 2007 izdal Ferdinand Humski.

Kot nadaljevanje tega sodelovanja je bil konec leta 2007 med Fakulteto za farmacijo Univerze v Ljubljani, Javno agencijo Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke, Slovenskim farmacevtskim društvom, Lekarniško zbornico Slovenije in Inštitutom za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU podpisan dogovor o izdelavi farmacevtskega terminološkega slovarja.

Delo za slovar je steklo že pred podpisom dogovora v marcu 2007.

Sodelavci so načrtovali, da bo slovar končan že leta 2010. Ker pa je njegov obseg, tudi

zaradi vključevanja najnovejših področij, večji za približno 1500 slovarskih člankov, kot je bilo prvotno mišljeno, se je čas izdelave nekoliko podaljšal. K temu je prispevalo tudi dejstvo, da je farmacija izrazito interdisciplinarna veda. Laiki navadno menimo, da sodita v farmacijo lekarništvo in farmacevtska industrija. Dejansko pa sodobna farmacija vključuje celo vrsto ved, nekatere so že stare, druge so se razvile v zadnjih desetletjih, tretje pa se na Slovenskem uveljavljajo v zadnjih letih. Tudi samo izrazje je raznovrstno: del je že od nekdaj slovenski, del izrazja pa prihaja v slovenski jezik iz latinščine, v sodobnem času pa zlasti iz angleščine.

Ta raznovrstnost farmacevtskega izrazja se kaže tudi pri ustreznikih. Vsi slovenski izrazi, ki so strokovno in jezikovno ustrezni in se najpogosteje uporabljajo, naj bi imeli tudi angleške in latinske ustreznike. Večina jih ima, delu izrazov pa ni mogoče pridati angleškega izraza, ker ga ni, prav tako smo se izogibali dodajanju neuporabljenih latinskih izrazov.

Slovar je namenjen farmacevtskim strokovnjakom, študentom in drugim, ki jih to področje zanima.

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša se je na začetku dela obrnil na več kot 60 farmacevtskih podjetij, da bi projekt finančno podprla. Sredstva so prispevali Medis kot generalni sponzor, Lek, Krka, Simp's, Schering-Plough in Belupo, ob zaključku del pa še AstraZeneca. Vsem sponzorjem se iskreno zahvaljujemo. Hkrati pa je treba reči, da so bili največji sponzorji soavtorji in njihovi sodelavci.

Marjeta Humar

Zahvala

Uredniki se zahvaljujemo vsem avtorjem slovarja in njihovim sodelavcem, recenzentoma, sodelavkama Sekcije za terminološke slovarje, latinistu in pregledovalki angleških ustreznikov, avtorju preloma, oblikovalcu, predstojniku Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, glavnemu uredniku založbe ZRC SAZU in še marsikomu, ki ga ne bomo posebej imenovali, da so s svojim delom in skrbjo prispevali k izidu slovarja. Zahvaljujemo se sponzorjem, da so naše delo finančno podprli, zlasti seveda generalnemu sponzorju podjetju Medis, d. o. o.

Vsebina in ureditev slovarja

☛ *Farmacevtski terminološki slovar je prvi razlagalni, normativni in večjezični slovar sodobnega slovenskega farmacevtskega izrazja, v celoti izdelan na podlagi slovenskega gradiva. Vsebuje 5614 slovarskih člankov.*

☛ *Slovar je večdelen: uvodnemu delu sledi slovensko-angleško-latinski slovar, v katerem so iztočnice razložene ali prikazane s kazalko na ustrežnejši izraz, navadno tudi z angleškim in latinskim ustreznikom, nato sledijo angleško-slovenski in latinsko-slovenski slovar, dodatki in viri, uporabljeni pri izdelavi slovarja.*

☛ *V slovarju je sodobno slovensko farmacevtsko izrazje predstavljeno in ovrednoteno s stališča pogostosti rabe in zvrstne pripadnosti.*

☛ *Iz slovarja je razvidna močna povezanost slovenske farmacije z agencijami in organi v Evropski uniji. Razmeroma natančno je prikazano zakonodajno urejanje farmacije.*

Izrazje glede na področje rabe

☛ Slovar vsebuje farmacevtsko izrazje naslednjih področij, naštetih po abecedi: analiza zdravil, biomedicina, farmacevtska biotehnologija, farmacevtska informatika, farmacevtska kemija, farmacevtska tehnologija, farmacevtska zakonodaja, farmakoekonomika, farmakoepidemiologija, farmakognozija, farmakokinetika, farmakologija, homeopatija, imunologija, klinična kemija, laboratorijska medicina, lekarniška in socialna farmacija, medicinski pripomočki, toksikologija.

☛ Slovarske iztočnice imajo navadno oznako farmacevtskega področja, na katerem se uporabljajo. Izrazi, značilni za več področij, nimajo nobene oznake, npr. poimenovanja ved: klinična kemija, farmacevtska tehnologija.

Izrazje glede na zvrst, izvor, starost

Slovar vsebuje:

- sodobno nelastnoimensko farmacevtsko izrazje, samo občasno posega v zgodovino, npr. albar ello, prikazuje pa razvoj sistema specializacij in poklicev v slovenski farmaciji, farmakopeje ipd., npr.

specialist iz biofarmacije -a --- m med letoma 1973 in 1986 magister farmacije, ki je opravil specializacijo iz klinične farmacije;

- del izrazov s področja dobre proizvodne prakse;

- nekaj pogostejših lastnih imen, npr. *Javna agencija RS za zdravila in medicinske pripomočke*;

- poimenovanja za ženske poklice in strokovne nazive, ki pa so zaradi ekonomičnosti pridani moški obliki, npr.

specialist iz biofarmacije -a --- m **specialistka iz biofarmacije** -e --- ž;

- razmeroma veliko mednarodno uporabljanih kratic, ki so s puščico usmerjene k razvezavi, npr.

ADR -- [adərə / adeər] m (**ANG.** *adverse drug reaction*) **farm. zak.** kratica ► neželjeni učinek zdravila;

- širok seznam latinskih okrajšav, ki se uporabljajo na zdravniških receptih, npr.

steril. -- [sterilizátus] (*LAT. sterilisatus*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu sterilen;

- manjše število strokovnih pogovornih izrazov, ki se uporabljajo zlasti v govornem sporazumevanju med strokovnjaki in so usmerjeni k ustreznemu strokovnemu izrazu, npr.

magistrálec -lca m **lek. farm., strok. pog.** ► magistrálni priprávek;

- nekaj žargonskih izrazov, ki jih uporabljajo laiki in strokovnjaki v neskrbnem govornem sporazumevanju in so usmerjeni k ustreznemu strokovnemu izrazu, npr.

flájšter -tra m **med. prip., žarg.** ► obliž;

- angleške ustreznike za večji del izrazja;
- latinske ustreznike za del izrazja.

Slovar ne vsebuje:

- lastniških imen zdravil;
- zdravilnih učinkovin, kemijskih, anatomskih in drugih izrazov, ki so lahko uporabljeni v razlagah;
- večine medicinskih pripomočkov, ki se uporabljajo v bolnišnicah.

Vrste in zgradba slovarskega članka

☞ Izrazje je prikazano v slovarskih člankih.

☞ Vsak strokovni izraz je iztočnica samostojnega slovarskega članka.

☞ Iztočnice so eno-, dvo- ali večbesedne in praviloma v ednini.

☞ Posebnost so nekatera poimenovanja, ki so v prvem pomenu prikazana kot edninski, v drugem pomenu pa kot množinski samostalniki, ker gre za skupino v *Formulariumu Slovenicumu in Evropski farmakopeji*. Ta imajo v prvem pomenu ustreznike v ednini, v drugem pa v množini, npr.

farmacévtška oblika pod tlákom -e -e --- -- ž

1. farm. teh. farmacevtska oblika v posebnih vsebnikih pod tlakom plina

ANG.: *pressurised pharmaceutical preparation*

LAT.: *praeparatio pharmaceutica in vasis cum pressu*

2. mn. farm. teh. skupina farmacevtskih oblik v *Formulariumu Slovenicumu in Evropski farmakopeji*

ANG.: *pressurised pharmaceutical preparations*

LAT.: *praeparationes pharmaceuticae in vasis cum pressu*

☞ Slovarski članki so razvrščeni po abecedi iztočnic.

- Posebnost: Iztočnice zloženske s številko ali grško črko v prvem delu se uvrščajo glede na drugi del za vezajem, npr. *α-amiláza* je na abecedno ustreznem mestu gleda na amilaza, α se ne upošteva.

☞ Iztočnice so samostalniki oziroma samostalniške besedne zveze in prislovi oziroma prislovne besedne zveze.

- Posebne iztočnice so tudi latinske stalne besedne zveze ali povedi, navadno okrajšane, značilne zlasti za zdravniške recepte. Te nimajo besednovrstne oznake.

☞ Posebne iztočnice so kratice, pri katerih navadno ni zapisan sklanjatveni vzorec. Najpogosteje pa sta uporabniku ponujena dva tipa izgovarjave, npr.

ACR -- [acərə / aceèr].

☞ Slovarski članki so lahko polnopomenski, kazalke ali sestavljeni.

- ↻ Iztočnica ima lahko več pomenov, navadno na različnih farmacevtskih področjih, ki so označeni z arabskimi številkami.
- ↻ Strokovno in jezikovno ustrezno izrazje je prikazano v polnopomenskem slovarskem članku z razlago, različnimi pojasnili, lahko s sopomenkami (s) in informativnim delom.
- ↻ Zvrstno označeno izrazje (žargonsko, strokovno pogovorno) ali manj uporabljano izrazje je prikazano s kazalko. Puščica (►) usmerja na zvrstno neoznačeno, ustreznije ali pogostejše poimenovanje, glej (gl.) pa na bolj uporabljane pisne različice. Kazalke nimajo tujejezičnih ustreznikov.
- ↻ Vsako zvrstno označeno poimenovanje nima neoznačene sopomenke, zlasti ne vsa strokovno pogovorna poimenovanja.
- ↻ Sestavljeni slovarski članki imajo vsaj dva pomena, od katerih je eden razložen, drugi pa usmerja na ustreznije poimenovanje.
- ↻ Iztočnice so prikazane kot prvine jezika in poimenovalnega sistema stroke. Slovarski članek ima več delov: glava, zaglavje, pomenski, ustrežniški in informativni del.
- ↻ Glava vsebuje iztočnico z označenim naglasom (mesto, kakovost in dolžina), morebitne izgovorne in pisne dvojnice, izgovor in besednovrstne oznake.
 - Pri samostalniku ali samostalniški besedni zvezi so navedeni spol (m, s, ž), drugosklonska končnica, lahko tudi podatek o številu, če je iztočnica ali pomen v dvojini ali množini. Prislovi ali prislovne besedne zveze imajo oznako prisl. Nekatere stalno upora-

bljane besedne zveze ali povedi nimajo besednovrstnih oznak.

- Onaglaševanje se ravna po *Slovenskem pravopisu*. Za izraze, ki jih tam ni, je bila upoštevana strokovna raba.
- Splošnih izgovornih posebnosti slovar ne navaja. Tudi izgovor dvojnih soglasnikov, kadar se ti izgovarjajo kot en soglasnik, ni zapisan.
- ↻ Zaglavje lahko vsebuje podatek o izvoru in krajšavi. Izvor se navaja bolj izjemoma kot praviloma, če iz pojasnil ali razlage ni razviden.
- ↻ *Pomenski del* vsebuje različna pojasnila, zvrstne označevalnike (*strok. pog.*, *žarg.*), razlago/e pomena/ov, morebitne sopomenke ali kazalko k ustreznijemu izrazu.
- ↻ Informativni del sestavljajo primerjaj (**PRIM.**), tujejezični ustrezniki in glej (**GL.**).
 - V razdelku primerjaj (**PRIM.**) so navedena poimenovanja, ki so pomensko sorodna ali podobna, temu lahko sledi razdelek glej (**GL.**), v katerem so besedne zveze, sestavljenske ali zloženske, ki vsebujejo iztočnico.

Krajšave in oznake

anal. zdr.	analiza zdravil
ANG.	angleško
biomed.	biomedicina
ed.	ednina
f	latinski ustreznik ženskega spola
farmakoecon.	farmakoeconomika
farmakoepid.	farmakoepidemiologija
farmakognoz.	farmakognozija
farmakokin.	farmakokinetika
farmakolog.	farmakologija
farm. bioteh.	farmaceutvska biotehnologija
farm. inf.	farmaceutvska informatika
farm. kem.	farmaceutvska kemija
farm. teh.	farmaceutvska tehnologija
farm. zak.	farmaceutvska zakonodaja
FR.	francosko
GL.:	glej besedne zveze, ki vsebujejo iztočnico
gl.	glej pisno ustreznjšo različico
homeopat.	homeopatija
imunol.	imunologija
in	uvaja enakovredno pisno ali naglasno različico
K:	krajšava
klin. kem.	klinična kemija
lab. med.	laboratorijska medicina
LAT.	latinsko
lek. farm.	lekarniška farmacija
m	samostalnik ali samostalniška besedna zveza moškega spola
m	latinski ustreznik moškega spola
med. prip.	medicinski pripomočki
mn.	množina
n	latinski ustreznik srednjega spola
nekdaj	predmet, okrajšava se ne uporablja več
NEM.	nemško
npr.	na primer
pl	množina pri latinskih ustreznikih
pol.	polovica

PRIM.	primerjaj
prisl.	prislov ali prislovna besedna zveza
pr. n. št.	pred našim štetjem
s:	sopomenka (sinonim)
s	samostalnik ali samostalniška besedna zveza srednjega spola
soc. farm.	socialna farmacija
stol.	stoletje
strok. pog.	strokovno pogovorno poimenovanje, značilno za govorni jezik
toksikol.	toksikologija
tudi	uvaja manj rabljeno pisno ali naglasno različico
zastar.	zastarelo poimenovanje
ž	samostalnik ali samostalniška besedna zveza ženskega spola
žarg.	žargonsko poimenovanje, značilno za govorni jezik, neprimerno za pisno sporazumevanje
►	glej strokovno ali/in jezikovno ustreznjšo ali/in pogosteje uporabljano strokovno poimenovanje
▷	glej slovenski ustreznik
1, 2	oznaka homonimov
1., 2.	oznaka pomenov
()	oklepaj za navajanje izvora
()	oklepaj za navajanje številskih oznak dveh ali več pomenov v latinsko-slovenskem ali angleško-slovenskem slovarju
()	oklepaj za navajanje številске oznake pomena pri kazalkah
[]	oklepaj za navajanje izgovora ali
/	dolgi in ozki samoglasnik ali
'	dolgi r
`	kratki in široki samoglasnik
^	široki in dolgi samoglasnik

Farmaceutski terminološki slovar

A

āā -- [ána pártēs ekváles] (LAT. *ana partes aequales*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu po enakih delih

abortív -a m farm. kem. učinkovina, ki se uporablja za prekinitve nosečnosti s: splavilo
ANG.: *abortive*
LAT.: *abortivum, abortivi n*

abrazív -a m snov, ki se uporablja za mehansko drgnjenje površin, npr. delci kalcijevega karbonata v zobnih pastah
ANG.: *abrasive*
LAT.: *abrasivum, abrasivi n*

absolút -a m farmakognoz. zmes hlapnih, močno dišečih spojin, pridobljena iz rastline ali njenih delov z ekstrakcijo z organskim topilom in nato z etanolom
ANG.: *absolute*
LAT.: *absolutum, absoluti n*

absolútna viskóznost -e -i ž farm. teh. ► dinamična viskóznost

absolútni etanol -ega -a m brezvodni etanol, ki se uporablja kot topilo in v analitiki
ANG.: *absolute ethanol*
LAT.: *aethanolum absolutum*

absolútno dominirana strategija -- -e -e ž farmakoecon., soc. farm. ► absolutno prevladana strategija

absolútno prevládana strategija -- -e -e ž farmakoecon., soc. farm. strategija zdravljenja, namesto katere se uporablja cenejša in/ali bolj učinkovita alternativna strategija s: absolutno dominirana strategija
ANG.: *absolutely dominated strategy*

absorbánca -e ž anal. zdr. logaritem razmerja med intenziteto svetlobe določene valovne dolžine pred vstopom in po izstopu iz raztopine s: ekstinkcija, optična gostota
ANG.: *absorbance*

absórbens -a m farm. kem. ► absorbent

absorbènt -ènta m farm. kem. snov, ki vsrka plin, tekočino, toploto, žarke, npr. svinčeve plošče pri snemanju z X-žarki s: absorbens
PRIM.: adsorbent

ANG.: *absorbent*

LAT.: *absorbens, absorbentis n*

absórpčija -e ž 1. vsrkavanje plinov, vode, drugih snovi in svetlobe PRIM.: adsórpčija (2) 2. pri fotometriji zmanjšanje energijskega toka ali toka delcev pri prehodu skozi snov, npr. izguba energije žarkov ob prehodu skozi tkivo ali kakšno drugo snov zaradi interakcije žarkov s snovjo s: vsrkavanje 3. v fiziologiji prehod snovi iz hrane v krvni obtok, ki poteka v tankem črevesju

ANG.: *absorption*

LAT.: *absorptio, absorptionis f*

4. farmakokin. ► adsórpčija zdravilnih učinkovin

GL.: adsórpčija zdravilnih učinkovin, hitrost adsórpčije, mésto adsórpčije zdravilne učinkovine, réabsórpčija, srédnji čas adsórpčije

absórpčija zdravilnih učinkovin -e --- ž farmakokin. proces, pri katerem preide učinkovina z mesta aplikacije oziroma mesta adsórpčije v centralni krvni obtok s: adsórpčija (4)
ANG.: *drug absorption*
GL.: mésto adsórpčije zdravilne učinkovine

absorpcijska pregráda -e -e ž farmakokin. tkiva, zlasti epiteliji, ali organi, ki preprečujejo neovirano adsórpčijo učinkovin
ANG.: *absorbtion barrier*

abstinénca -e ž farm. kem., toksikol. ► vzdržnost

abstinénčni sindróm -ega -a m toksikol. telesna in duševna znamenja, ki se pojavijo, ko se začne zmanjševati koncentracija psihoaktivne snovi v organizmu
ANG.: *abstinence syndrome, withdrawal syndrome*

a. c. --- [ante cibum] (LAT. *ante cibum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu pred jedjo

ACE-inhibitor -ja [aceé] m (ANG. ACE angiotensin-converting enzyme) farm. kem. antihipertenziv, ki z zaviranjem encima angiotenzin-konvertaze prepreči pretvorbo angiotenzina I v aktivno obliko angiotenzin II in se uporablja v terapiji kardiovaskularnih bolezní, npr. enalapril, kaptopril s: zaviralec ángiotenzín-konvertáze
ANG.: *ACE inhibitor, angiotensin-converting enzyme inhibitor*
LAT.: *angiotensini convertasi inhibitor*

A

acetilholín -a m **farm. kem.** ester očetne kisline in holina, ki deluje kot neurotransmitter v centralnem živčnem sistemu, avtonomnem živčevju in na stiku živčne in mišične celice
PRIM.: adrenalin
ANG.: *acetylcholine*
LAT.: *acetylcholinum, acetylcholini n*

acetilholín-esteráza -e ž **farm. kem.** encim, ki katalizira hidrolizo acetilholina
ANG.: *acetylcholinesterase*
LAT.: *acetylcholinesterasum, acetylcholinesterasi n*

acetiliranje -a s **1. farm. kem.** metabolična reakcija II. reda, pri kateri se acetilira aminska skupina **2. farm. kem.** kemična reakcija, po mehanizmu nukleofilna substitucija, pri kateri se na heteroatom veže acetilna skupina
ANG.: *acetylation*
LAT.: *acetylatio, acetylationis f*

acetogenin -a m **farmakognoz.** dolgoverižna alifatska spojina iz 35 do 37 ogljikovih atomov, značilna za družino anonovk (*Annonaceae*), ki vsebuje γ -laktonski obroč in enega ali dva tetrahidrofuranska obroča, npr. rioklarin, glaukafloirin
ANG.: *acetogenin*
LAT.: *acetogeninum, acetogenini n*

acid. -- [ácidum] (**LAT. acidum**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kislina

ácidobázične lastnosti -ih -- ž mn. **farm. kem.** fizikalno-kemične lastnosti snovi, ki se v ustreznem mediju obnašajo kot kisline ali baze
S: kislinsko-bázične lastnosti **PRIM.:** amfotérna molekula, báza, kislína
ANG.: *acid-base properties*

ácidorezisténtna oblóga -e -e ž **farm. teh.** ► gástorezisténtna oblóga

ácidorezisténtni poliméri -ih -ov m mn. **farm. teh.** ► gástorezisténtni poliméri

acilfloroglucinól -a m **farmakognoz.** derivat 1-acilfloroglucinola grenkega okusa, značilen za hmelj (*Humulus lupulus*), npr. humulon, lupulon
ANG.: *acylphloroglucinol*
LAT.: *acylphloroglucinolum, acylphloroglucinoli n*

ACR -- [acərəð / aceər] m (**ANG. acute to chronic ratio**) **toksikol.** kratica ► razmérje med akútno in krónično tóksičnostjo

a. d. --- [ávris dékstra] (**LAT. auris dextra**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu desno uho

ad aliment. --- [ad alimentárium] (**LAT. ad alimentarium**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za prehrano

adamantánski deriváti -ih -ov m mn. **1. farm. kem.** dopaminergiki z adamantanskim

obročem, ki pospešijo sproščanje dopamina iz dopaminergičnih nevronov v centralnem živčnem sistemu in se uporabljajo kot antiparkinsoniki, npr. amantadin
2. farm. kem. protivirusne učinkovine z adamantanskim obročem
ANG.: *adamantane derivatives*
LAT.: *adamantani derivata*

adápter -ja m **farm. teh.** naprava za prilagoditev dveh za medsebojno delovanje sicer neprilagojenih naprav
ANG.: *adaptor*

adaptívna imúnost -e -i ž **imunol., biomed.** ► pridobljena imúnost

adaptogén -a m **farm. kem.** učinkovina, ki olajša prilagajanje organizma na spremenjene in neugodne razmere v okolju
ANG.: *adaptogen*
LAT.: *adaptogenum, adaptogeni n*

ad baln. --- [ad bálneum] (**LAT. ad balneum**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za kopel

ad caps. amylac. --- [ad kápsulas amiláceas] (**LAT. ad capsulas amylaceas**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v škrobne kapsule

ad caps. gelatin. --- [ad kápsulas gelatinózas] (**LAT. ad capsulas gelatinosas**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v želatinske kapsule

add. -- [áde / adétur] (**LAT. adde / addetur**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu dodaj / naj se doda

add. instil. --- [áde instilatórem] (**LAT. adde instillatorem**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu dodaj kapalko

adenilát-cikláza -e ž **farm. kem.** encim, ki katalizira pretvorbo adenozintrifosfata v ciklični adenozinmonofosfat
ANG.: *adenylate cyclase*
LAT.: *adenylatcyclasum, adenylatcyclasi n*

adenín -a m **farm. bioteh.** nukleinska baza, derivat purina, komplementaren timinu na DNA in uracilu na RNA, s katerima tvori po dve vodikovi vezi
ANG.: *adenine*
LAT.: *adeninum, adenini n*

adenozín -a m **farm. kem.** ribonukleozid, po strukturi glikozid adenina in riboze, sestavina RNA, ki deluje tudi kot inhibitorni neurotransmitter **PRIM.:** deóksiadenozín
ANG.: *adenosine*
LAT.: *adenosinum, adenosini n*
GL.: adenoziéndifosfát, adenoziínmónofosfát, adenoziíntrifosfát, ciklični adenoziínmónofosfát

adenozíndifosfát -a m **K: ADP farm. kem.** ribonukleotid, ester adenoзина in dveh

zaporedno vezanih ostankov fosforjeve(V) kisline na mestu C-5 riboze

ANG.: *adenosine diphosphate*

LAT.: *adenosinis diphosphas*

adenozinmónofosfát -a m K: **AMP** farm. kem. ribonukleotid, ester adenzina in fosforjeve(V) kisline na mestu C-5 riboze, sestavina RNA in nekaterih koencimov

ANG.: *adenosine monophosphate*

LAT.: *adenosinis monophosphas*

adenozinski recéptor -ega -ja m farm. kem. receptor, sklopljen z adenilat-ciklazo, na katerega se kot endogeni ligand veže adenzin
ANG.: *adenosine receptor*

adenozintrifosfát -a m K: **ATP** farm. kem. ribonukleotid, ester adenzina in treh zaporedno vezanih ostankov fosforjeve(V) kisline na mestu C-5 riboze, najpomembnejša visokoenergijska molekula v celicah in aktivirani prekurzor za sintezo RNA

ANG.: *adenosine triphosphate*

LAT.: *adenosinis triphosphas*

ADH -- [adəhə / adehá] m (ANG. *antidiuretic hormone*) farm. kem. kratica ► vazopresin

adherénca -e ž soc. farm., lek. farm. ► vodljivost

adherentna célična kúltúra -e -e ž biomed. kultura celic, pritrjenih na površino gojilne posode in vitro
ANG.: *adherent cell culture*

ADI -- [adái / adei] m (ANG. *acceptable daily intake*) farm. kem., toksikol. kratica ► sprejemljivi dnevni vnös

adjuvâns -a m farm. teh. ► adjuvânt

adjuvânt -a m farm. teh. sestavina, ki ima sama malo ali nič farmakološkega učinka, v kombinaciji z drugimi sestavinami pa lahko poveča ali spremeni njihovo osnovno farmakološko delovanje, npr. v cepivih
S: adjuvâns

ANG.: *adjuvant*

LAT.: *adiuvans, adiuvantis* n

adlâtus -a m pred 2. svetovno vojno ► laborânt (2)

ad lib. --- [ad líbitum] (LAT. *ad libitum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu po želji

ad man. med. --- [ad mánus médici] (LAT. *ad manus medici*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v roke zdravnika

administrativna farmácija -e -e ž v ZDA veja farmacije, ki proučuje zlasti vpliv predpisov na proces uporabe zdravil PRIM.: sociálna farmácija, sociológija zdravíl
ANG.: *administrative pharmacy*

adoptivni prenös imúnskih célic -ega -ösa --- m imunol., biomed. prenos antigensko specifičnih efektorskih celic, navadno

limfocitov T, v neimunega prejemnika, npr. pri zdravljenju rakavih boleznih z adoptivno imunsko terapijo PRIM.: imúnska terapija
ANG.: *adoptive transfer of immune cells*

ADP -- [adəpə / adepé] m (ANG. *adenosine diphosphate*) farm. kem. kratica ► adenozindifosfát

ADR -- [adərə / adeər] m (ANG. *adverse drug reaction*) farm. zak. kratica ► neželëni učinek zdravila

adrenalin -a m farm. kem. hormon sredice nadledvične žleze, ki deluje kot nevrotransmitter v simpatičnem živčevju in spada med kateholamine S: epinefrín PRIM.: acetilholín
ANG.: *epinephrine*
LAT.: *adrenalinum, adrenalini* n
GL.: nór adrenalin

adrenêrgični recéptor -ega -ja m farm. kem. receptor, sklopljen s proteinom G, na katerega se fiziološko vežejo kateholamini, zlasti noradrenalin in adrenalin
ANG.: *adrenergic receptor, adrenoceptor*
GL.: α-adrenêrgični recéptor, α₁-adrenêrgični recéptor, α₂-adrenêrgični recéptor, β-adrenêrgični recéptor, β₁-adrenêrgični recéptor, β₂-adrenêrgični recéptor, β₃-adrenêrgični recéptor, antagonist α₁-adrenêrgičnih recéptorjev, antagonist β-adrenêrgičnih recéptorjev

α-adrenêrgični recéptor -ega -ja [álfa] in álfaadrenêrgični recéptor -ega -ja tudi álfa adrenêrgični recéptor -- -ega -ja m farm. kem. adrenergični receptor, na katerem pride po vezavi agonista do simpatomimetičnega odziva, stimulacija receptorja pa je bolj izražena pri uporabi adrenalina kot izoproterenola
ANG.: *alpha-adrenoceptor*

α₁-adrenêrgični recéptor -ega -ja [álfa éna] in álfa₁-adrenêrgični recéptor -ega -ja m farm. kem. α-adrenergični receptor, ki je postsinaptično pretežno v gladkem mišičju in žlezah, vezava agonista pa povzroči aktivacijo fosfolipaze C in zvišanje znotrajcelične koncentracije inozitoltrifosfata in diacilglicerola
ANG.: *alpha₁-adrenoceptor*

α₂-adrenêrgični recéptor -ega -ja [álfa dvé] in álfa₂-adrenêrgični recéptor -ega -ja m farm. kem. α-adrenergični receptor, ki je presinaptično na živčnih končičih adrenergičnega sistema in zavira sproščanje noradrenalina
ANG.: *alpha₂-adrenoceptor*

β-adrenêrgični recéptor -ega -ja [béta] in bétaadrenêrgični recéptor -ega -ja tudi béta adrenêrgični recéptor -- -ega -ja m farm. kem. adrenergični receptor, na katerem pride po vezavi agonista deloma do vzburljivega (na srcu) in deloma do zaviralnega odziva

A

(v drugih tkivih), stimulacija receptorja pa je bolj izražena pri uporabi izoproterenola kot adrenalina

ANG.: *beta-adrenoceptor*

β_1 -adrenêrgični recéptor -ega -ja [béta êna] in **β_1 -adrenêrgični recéptor** -ega -ja m farm. kem. β -adrenêrgični receptor, pretežno v srcu in ledvicah, ki po vezavi agonista sproži vzburjevalni odziv zaradi aktivacije adenilatciklaze in zvišanja znotrajcelične koncentracije cikličnega adenozinmonofosfata

ANG.: *beta₁-adrenoceptor*

β_2 -adrenêrgični recéptor -ega -ja [béta dvé] in **β_2 -adrenêrgični recéptor** -ega -ja m farm. kem. β -adrenêrgični receptor, ki po vezavi agonista navadno sproži zaviralni odziv in relaksacijo gladkih mišičnih celic v steni dihalnega, prebavnega in urinarnega trakta

ANG.: *beta₂-adrenoceptor*

β_3 -adrenêrgični recéptor -ega -ja [béta trí] in **β_3 -adrenêrgični recéptor** -ega -ja m farm. kem. β -adrenêrgični receptor, ki po vezavi agonista pospeši lipolizo v maščobnem tkivu in termogenezo v skeletnem mišičju

ANG.: *beta₃-adrenoceptor*

adrenêrgik -a m farm. kem. učinkovina, ki preko receptorjev oziroma podtipov receptorjev, občutljivih na adrenalin in noradrenalin, posnema delovanje simpatičnega živčevja

ANG.: *adrenergic*

LAT.: *adrenergicum, adrenergici n*

ad scat. --- [ad skátulam] (LAT. *ad scatulam*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v škatlo

adsórbens -a m ► adsorbènt

adsorbènt -ênta m snov, ki na svoji površini fizikalno ali kemično veže druge snovi ali delce, npr. amorfná laktoza za vezavo učinkovine pri praških za inhaliranje, aktivno oglje za adsorpcijo strupov v prebavnem traktu S: adsórbens PRIM.: absorbènt

ANG.: *adsorbent*

LAT.: *adsorbens, adsorbentis n*

GL.: adsorbènt žóličnih kislín

adsorbènt žóličnih kislín -ênta --- m farm. kem. antihiperlipemik, ki veže žólčne kisline, pospešuje njihovo izločanje z blatom in odstranjuje lipoprotein majhne gostote iz plazme, npr. holestiramin

ANG.: *bile acid sequestrant*

adsórcija -e ž 1. pojav, ko se snov (plin, tekočina ali trdna snov) veže na površino druge snovi, kar se izkorišča za doseganje enakomernosti vsebnosti pri vgradnji majhne količine ali majhnih velikosti delcev zdravilne učinkovine ali pri granuliranju, ko se praškasti delci z vezivom pretvorijo v granulat 2. vezava plinov, raztopljenih snovi

na površino druge snovi, pogost mehanizem pri razstrupljanju in različnih oblikah kromatografije PRIM.: absórcija (1)

ANG.: *adsorption*

LAT.: *adsorptio, adsorptionis f*

adstringens -a m farm. kem. ► adstringènt

adstringènt -ênta m farm. kem. učinkovina, ki zaradi interakcij z določenimi funkcionalnimi skupinami, zlasti sulfhidrilnimi, na površini proteinov povzroči njihovo obarvanje iz koloidnih raztopin in se uporablja kot antidiaroič, protimikrobna, protiulkusna učinkovina, deodorant, antiperspirant, za zaustavljanje manjših krvavitev, npr. kalijev aluminijev sulfat dodekahidrat, soli prehodnih elementov, tanini, formaldehid S: adstringens

ANG.: *astringent*

LAT.: *adstringens, adstringentis n*

ad us. ext. --- [ad úzum ekstêrnum] (LAT. *ad usum externum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za zunanjo uporabo

ad us. int. --- [ad úzum intêrnum] (LAT. *ad usum internum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za notranjo uporabo

ad us. propr. --- [ad úzum próprium] (LAT. *ad usum proprium*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za lastno uporabo

ad usum vicem --- [ad úzum vícem] (LAT.) oznaka na zdravniškem receptu naenkrat

ad us. vet. --- [ad úzum veterinárium] (LAT. *ad usum veterinarium*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za uporabo v veterinarski medicini

ad vitr. --- [ad vítrum] (LAT. *ad vitrum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v steklenico, stekleničko

ad vitr. coll. ampl. --- [ad vítrum kum kólo ámplo] (LAT. *ad vitrum cum collo amplo*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v steklenico s širokim vratom

ad vitr. flav. --- [ad vítrum flávum] (LAT. *ad vitrum flavum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v rumenorjavo steklenico, stekleničko

ad vitr. nigr. --- [ad vítrum nígrum] (LAT. *ad vitrum nigrum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v temno steklenico, stekleničko

AÉ -- m (ANG. *adverse event*) farm. zak. kratica ► neželèni dogódek

AED -- [aedà / aedè] m (ANG. *active external defibrillator*) med. prip. kratica ► aktivni zunánji defibrilátor

aeq. -- [ekvális] (LAT. *aequalis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu enak

aerenhím -a m **farmakognoz.** rastlinsko tkivo z velikimi medceličnimi prostori, napolnjenimi z zrakom

ANG.: *aerenchyma*

LAT.: *aerenchyma, aerenchymatis n*

aeroph. -- [eróforus] (LAT. *aerophorus*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu šumeč, peneč

aerosól -a m **farm. teh.** disperzija trdne snovi v plinu

ANG.: *aerosol*

aetherol. -- [eteróleum] (LAT. *aetheroleum*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu eterično olje

AF -- [afə / aɛf] m **klin. kem., biomed.** kratica ► alkálna fosfatáza

afinitéta -e ž **1. farm. kem.** nagnjenost molekule k tvorbi interakcij z drugo molekulo, pri učinkovinah definirana kot sposobnost vezave na biološko tarčo, npr. encim, receptor, transportni sistem **PRIM.:** avidnost **2. homeopat.** domnevna lastnost homeopatskega zdravila, da deluje na določen organ ali tkivo **3. imunol., biomed.** stopnja medsebojne privlačnosti in moč vezave antigena na specifično vezavno mesto na protitelesu ali na T- oziroma B-celičnem antigenskem receptorju

ANG.: *affinity*

afinitétna kromatografija -e -e ž **farm. bioteh.** kromatografija, ki temelji na bioloških interakcijah med ligandom, pritrjenim na stacionarno fazo, in tarčnimi molekulami v mobilni fazi

ANG.: *affinity chromatography*

afrodiziak -a m **farm. kem.** učinkovina, ki krepi spolno moč

ANG.: *aphrodisiac*

LAT.: *aphrodisiacum, aphrodisiaci n*

ágar -ja m **farmakognoz.** zmes galaktanov, ki se navadno pridobivajo iz rdečih alg rodu *Gelidium*

ANG.: *agar*

LAT.: *agar, agari m*

agaróza -e ž **farm. bioteh.** polisaharid iz agarja, ki se uporablja kot nosilec za kromatografijo ali kot gel za elektroforezo

ANG.: *agarose*

LAT.: *agarosum, agarosi n*

agarózna gélska elektroforéza -e -e ž **farm. bioteh.** elektroforeza, ki poteka v agaroznem gelu in omogoča ločitev molekul, navadno nukleinskih kislin, na osnovi razlik v njihovih velikostih

ANG.: *agarose gel electrophoresis*

agit. -- [ágitá / ágitétur] (LAT. *agita / agitur*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu pretresi / naj se pretrese

agit. ante us. -- -- -- [ágitá ante úzum] (LAT. *agita ante usum*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu pred uporabo pretresi

áglíkón -a m **farmakognoz.** nesladkorna komponenta glikozida

ANG.: *aglycone*

LAT.: *aglyconum, aglyconi n*

aglomerát -a m **farm. teh.** skupek med seboj povezanih delcev, navadno produkt granuliranja, ki se z rahlim posegom od zunaj zaradi ireverzibilnih povezav ne poruši

ANG.: *agglomerate*

LAT.: *agglomeratum, agglomerati n*

aglutinácija -e ž **imunol., farm. bioteh.** sprijemanje oziroma zlepljanje celic, bakterij ali delcev v skupke, navadno zaradi vezave ustreznih protiteles na antigene, izražene na njihovi površini

ANG.: *agglutination*

LAT.: *agglutinatio, agglutinationis f*

agoníst -a m **farm. kem.** spojina, ki z vezavo na celične receptorje izzove enak biološki odziv kot vezava naravnega substrata, ima afiniteto do vezavnega mesta in intrinzično aktivnost

PRIM.: antagonist

ANG.: *agonist*

LAT.: *agonista, agonistae m*

GL.: agoníst dopamína, agoníst imidazolínskih recéptorjev, brónhoselektívni agoníst, délni agoníst, invérzni agoníst

agoníst dopamína -a -- m **farm. kem.** dopaminergik, ki se kot agoníst veže na dopaminske receptorje in se navadno uporablja kot antiparkinsonik, npr. apomorfin, pergolid

ANG.: *dopamine agonist*

LAT.: *agonista dopamini*

agoníst imidazolínskih recéptorjev -a -- -- m **farm. kem.** antihipertenziv, po mehanizmu delovanja agoníst na α_2 -adrenergičnih receptorjih v centralnem živčnem sistemu z imidazolinsko strukturo, npr. klonidin, guanfacin

ANG.: *imidazoline receptor agonist*

agregát -a m **farm. teh.** skupek med seboj reverzibilno in šibko povezanih majhnih delcev, ki navadno nastanejo pri mešanju prahov

ANG.: *aggregate*

LAT.: *aggregatum, aggregati n*

agrúm -a m **farmakognoz.** južno sadje, skupno ime za kultivirane predstavnike rodu *Citrus*

ANG.: *agrumes*

ahéna -e ž **farmakognoz.** ► rózka

AIMD -- [aimədà / aieméd] m (ANG. *active implantable medical device*) **med. prip.** kratica ► aktivni medicínski pripomoček za vsadítev

A

ajurvéda -e ž v Indiji sistem zdravljenja, ki temelji na hindujski filozofiji
 ANG.: *ayurveda*

akcèptor -ja m farm. kem. kemična zvrst, ki lahko sprejme elektron, elektronski par, proton, atom, ion ali atomsko skupino od druge snovi, donorja
 ANG.: *acceptor*

akridinski deriváti -ih -ov m mn. farm. kem. dezinficienti s planarnim heteroaromatskim obročem, ki omogoča vezavo med baznimi pari nukleinskih kislin, npr. etakridin, aminokridin
 ANG.: *acridine derivatives*
 LAT.: *acridini derivata*

akridónski alkaloid -ega -a m farmakognoz. alkaloid, katerega osnovna struktura je akridon, npr. akronicin
 ANG.: *acridone alkaloid*
 LAT.: *alcaloidum acridoni*

aktinomicíni -ov m mn. farm. kem. citotoksični antibiotiki, izolirani iz vrst *Streptomyces*, zgrajeni iz fenoksazinskega sistema, na katerega sta vezana dva ciklična pentapeptidna laktona, ki se lahko interkalirajo med citozin in gvanin v isti verigi DNA, s čimer pride do deformacije molekule DNA, zato sta motena procesa replikacije in transkripcije, npr. daktinomicin
 ANG.: *actinomycines*
 LAT.: *antibiotica actinomycinica*

aktinomórfni cvét -ega -a m farmakognoz. cvet, ki ima več ravnin simetrije PRIM.: zigomórfni cvét
 ANG.: *actinomorphic flower*
 LAT.: *flos actinomorphus*

aktivácija -e ž 1. farm. kem. prehod molekule iz neaktivne v aktivno obliko 2. biomed. prehod celice iz mirovanja v aktivirano obliko
 ANG.: *activation*
 LAT.: *activatio, activationis f*

aktivátor -ja m farm. bioteh. protein, ki z vezavo na določen regulatorni odsek DNA poveča hitrost transkripcije nekega gena
 ANG.: *activator*
 LAT.: *activator, activatoris m*

aktivirani parciálni tromboplastínski čas -ega -ega -ega časa m klin. kem., biomed. laboratorijska preiskava za oceno hemostaze, s katero se izmeri aktivnost faktorjev koagulacije intrinzične poti, pomembna npr. pri oceni antikoagulantnega zdravljenja s heparini s: parciálni tromboplastínski čas
 ANG.: *activated partial thromboplastin time*

aktivna farmacévtvska sestavína -e -e -e ž farm. teh. ► zdravilna učinkovina

aktivna imunizácija -e -e ž imunol., farm. bioteh. vzpostavljane pridobljene, specifične in navadno dolgotrajne odpornosti organizma v obliki humoralnega in celičnega

(limfociti T) imunskega odziva na določen antigen, ki se lahko razvije po naravni ali umetni aktivni imunizaciji PRIM.: cépljenje, pasívna imunizácija
 ANG.: *active immunisation*
 GL.: narávna aktivna imunizácija, umétna aktivna imunizácija

aktivna konformácija -e -e ž farm. kem. trodimenzionalna struktura proteina, odgovorna za njegovo delovanje
 ANG.: *active conformation*

aktivna snóv -e snóvi ž farm. teh. ► zdravilna učinkovina

aktivni márker -ega -ja m farm. zak., farmakognoz. ► aktivni označevalec

aktivni medicínski pripomóček -ega -ega -čka m K: AMD med. prip. medicínski pripomóček, katerega delovanje omogoča vir električne ali druge energije, razen tiste, ki izhaja iz človeškega telesa ali težnosti
 ANG.: *active medical device*
 GL.: aktivni medicínski pripomóček za diagnóstico, aktivni medicínski pripomóček za vsadítev

aktivni medicínski pripomóček za diagnóstico -ega -ega -čka --- m med. prip. aktivni medicínski pripomóček, ki se uporablja ločeno ali v kombinaciji z drugimi medicínskimi pripomóčki in nudi podatke za odkrivanje nepravilnosti, diagnozo, spremljanje ali zdravljenje fizioloških stanj, bolezni ali prirojenih nepravilnosti
 ANG.: *active medical device for diagnosis*

aktivni medicínski pripomóček za vsadítev -ega -ega -čka --- m K: AIMD med. prip. aktivni medicínski pripomóček, ki se v celoti ali delno kirurško ali z drugim posegom vsadi v človeško telo ali vstavi v njegovo naravno odprtino in po takem postopku tam ostane
 ANG.: *active implantable medical device*

aktivni označeválec -ega -lca m farm. zak., farmakognoz. označevalec, za katerega je splošno sprejeto, da prispeva k zdravilnemu učinku rastlinske droge, pripravka ali zdravila rastlinskega izvora s: aktivni márker PRIM.: analízni označeválec, označeválec
 ANG.: *active marker*

aktivni terapévtvski pripomóček -ega -ega -čka m med. prip. medicínski pripomóček, ki se uporablja sam ali v kombinaciji z drugimi medicínskimi pripomóčki za podporo, spremljanje, nadomeščanje ali ponovno vzpostavitev bioloških funkcij ali struktur za zdravljenje, ublažitev bolezni, poškodb ali telesne pomanjkljivosti
 ANG.: *active therapeutical device*

aktivni transpórt -ega -a m farm. kem., farmakokin. transport določenega iona ali molekule skozi biološko membrano z območja nižje

proti višji koncentraciji, v smeri, nasprotni koncentracijskemu gradientu, pri čemer se porablja energija, najpogosteje shranjena v obliki adenozintrifosfata **PRIM.:** difuzija
ANG.: *active transport*

aktivni zunanji defibrilator -ega -ega -ja m **K:**

AED med. prip. naprava za zaustavitev srčne fibrilacije, ki jo lahko uporabi laična oseba
ANG.: *active external defibrillator*

aktivno mésto -ega -a s **farm. kem.** območje na površini encima, ki vsebuje aminokislinske preostanke, odgovorne za vezavo substrata zaradi fizikalno-kemičnih lastnosti, velikosti in oblike molekul, pa tudi aminokislina, odgovorne za potek kemične reakcije, ki jo katalizira encim

ANG.: *active site*

aktivno óglje -ega -a s **farm. kem.** adsorbent, po posebnem postopku pripravljeno oglje z veliko specifično površino in vezanimi nekaterimi funkcionalnimi skupinami, ki se uporablja kot peroralni antidot, za izven telesno razstrupljanje, čiščenje tekočin in plinov, nekdanj za zdravljenje diareje

S: medicínsko óglje

ANG.: *activated carbon, activated charcoal*

LAT.: *carbo activatus, carbo medicinalis*

aktivno rádionuklída -i -- ž število radioaktivnih razpadov določenega radionuklida na časovno enoto

ANG.: *activity of radionuclide*

akupresúra -e ž metoda komplementarne medicine, pri kateri se s prsti, dlanmi, komolci ali različnimi pripravami pritiska na akupresurne točke

ANG.: *acupressure*

LAT.: *acupressura, acupressurae f*

akupunktúra -e ž tradicionalni kitajski način zdravljenja in lajšanja bolečin z zabadanjem posebnih igel v akupunkturne točke

ANG.: *acupuncture*

LAT.: *acupuncture, acupunctureae f*

akútna tóksičnost -e -i ž **toksikol.** pojav neželenih učinkov snovi v organizmu po enkratnem, navadno visokem odmerku

PRIM.: krónična tóksičnost

ANG.: *acute toxicity*

GL.: razmérje med akútno in krónično tóksičnostjo

akútno tóksični pogóji -- -ih -ev m mn. **toksikol., farm. kem.** zunanji pogoji, ki delujejo toksično že po enkratni izpostavljenosti organizma

ANG.: *acutely toxic conditions*

a. l. -- -- [ávrís léva] (**LAT.** *auris laeva*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu levo uho

alanín -a m **farm. kem.** neesencialna proteinogena aminokislina s stransko metilno skupino

ANG.: *alanine*

LAT.: *alaninum, alanini n*

alanín-aminotransferáza -e ž **klin. kem., biomed.** ► alanínska aminotransferáza

alanínska aminotransferáza -e -e ž **K: ALT** **klin. kem., biomed.** encim, ki katalizira reverzibilni prenos aminoskupine z alanina na 2-oksoglutarat (EC 2.6.1.2) **S:** alanín-aminotransferáza

ANG.: *alanine aminotransferase*

álbar éllo -- -a in **álbarélló** -a m **1. lek. farm.** v Perziji in Siriji, v 13. in 14. stol. posodje za shranjevanje zdravil, prvotno iz topolovega lesa, struženega v valjasto obliko, kasneje glineno **2. lek. farm.** od 14. stol. naprej, zlasti v južni Evropi valjasta posoda bele ali modre barve s cvetličnim ali geometrijskim okrasjem za shranjevanje zdravil v lekarni, lahko tudi okrasna posoda, navadno izdelana iz fajanse

ANG.: *albarelló*

álbarélló -a m **gl.** álbar éllo

albumín -a m **klin. kem., biomed.** v vodi topni globularni protein, količinsko najpomembnejša sestavina seruma **PRIM.:** hípoalbuminemija, mikroalbuminurija

ANG.: *albumin*

aldehídi -ov m mn. **farm. kem.** pomirjevala in uspavala, ki imajo prosto ali derivatizirano formilno skupino in še ne popolnoma pojasnjen mehanizem delovanja, npr. paraldehid, kloralhidrat

ANG.: *aldehydes*

LAT.: *aldehyda n pl.*

GL.: oksidácija aldehídov

aldosterónski antagonist -ega -a m **farm. kem.** antikaliuretíčni diuretik, ki z vezavo na aldosteronski receptor prepreči reabsorpcijo natrijevih, kloridnih ionov in vode, npr. spironolakton

ANG.: *aldosterone antagonist*

LAT.: *antagonista aldosteroni*

aldóza -e ž **farmakognoz.** monosaharid z aldehidno funkcionalno skupino, npr. glukoza, manoza, riboza, ksiloza

ANG.: *aldose*

LAT.: *aldosum, aldosi n*

GL.: zavirálec aldóza-reduktáze

alél -a m **farmakognoz., biomed.** ena od dveh ali več različnih oblik gena na homolognih kromosomih, ki določajo iste lastnosti

ANG.: *allele*

LAT.: *allelum, alleli n*

alelopatija -e ž **farmakognoz.** sposobnost višje razvitih organizmov, da tvorijo kemične spojine, ki zavirajo rast drugih vrst **PRIM.:** antibiόza, kolín

ANG.: *allelopathy*

LAT.: *allelopathia, allelopathiae f*

A

alergén -a m **1. farm. kem., imunol.** snov, ki lahko povzroči alergijo **2. farm. zak.** zdravilo za ugotavljanje ali sprožanje pridobljene spremembe imunskega odziva na povzročitelje alergije

ANG.: *allergen*

LAT.: *allergenium, allergeni n*

alergija -e ž **imunol., biomed.** imunsko pogojena preobčutljivost organizma na sicer neškodljive snovi, npr. iz hrane, zdravil ali okolice, ki je posledica pretirane reaktivnosti imunskega sistema in se kaže z obilnim sproščanjem vnetnih dejavnikov **PRIM.:** preobčutljivost

ANG.: *allergy*

alevrón -a m **farmakognoz.** zunanji sloj endosperma

ANG.: *aleurone*

LAT.: *aleuron, aleuri n*

alevrónsko zrno -ega -a s **farmakognoz.** zrno proteina v alevronu

ANG.: *aleurone grain*

LAT.: *granum aleuronis*

álfaadrenêrgični recéptor -ega -ja m gl.

α-adrenêrgični recéptor

álfa adrenêrgični recéptor -ega -ja m gl.

α-adrenêrgični recéptor

álfa₁-adrenêrgični recéptor -ega -ja [êna] m gl.

α₁-adrenêrgični recéptor

álfa₂-adrenêrgični recéptor -ega -ja [dvé] m gl.

α₂-adrenêrgični recéptor

álfa amiláza -e -e ž gl. α-amiláza

álfaamiláza -e ž gl. α-amiláza

álga -e ž **farmakognoz.** rastlina iz skupine avtotrofnih steljčnic oziroma evkariontov, večinoma vodnih rastlin

ANG.: *alga*

LAT.: *alga, algae f*

GL.: módrozêléne álge

alginska kislína -e -e ž **farmakognoz.** iz uronskih kislin zgrajen heterogeni polisaharid, značilen za razred rjavih alg (Phaeophyceae)

ANG.: *alginic acid*

LAT.: *acidum alginicum*

alkálna fosfatáza -e -e ž **K: AF klin. kem., biomed.** skupina encimov, ki hidrolizira fosfatne estre v alkalnih pogojih (EC 3.1.3.1)

ANG.: *alkaline phosphatase*

alkaloíd -a m **farm. kem., farmakognoz.** naravna spojina, navadno rastlinskega izvora, z bazičnim dušikovim atomom v negativnem oksidacijskem stanju in močnim farmakološkim delovanjem, ki je glede na biosintezni izvor in strukturo pravi alkaloid, protoalkaloíd ali psevdalkaloíd

ANG.: *alkaloid*

LAT.: *alcaloidum, alcaloidi n*

GL.: akridónski alkaloíd, alkaloíd družine narcisovk, alkaloíd kálabarskega bóba,

alkaloíd rôžnatega zímzelena, alkaloíd ržénih rožičkov, aporfinoídni alkaloíd, bisbenzilêtrahidroizokinolinski alkaloíd, díterpenoídni alkaloíd, enostávni izokinolinski alkaloíd, ergolínski alkaloíd, feniletilamínski alkaloíd, feniletilizokinolínski alkaloíd, imidazolínski alkaloíd, indolizidínski alkaloíd, izokinolínski alkaloíd, β-karbolínski alkaloíd, kinazolínski alkaloíd, kinínski alkaloídi, kinolínski alkaloíd, kinolizidínski alkaloíd, ksantínski alkaloíd, kuráre alkaloídi, mónoterpenoídni alkaloíd, mónoterpenoídno-indólni alkaloíd, mónoterpenoídno-izokinolínski alkaloíd, morfinánski alkaloíd, ópjevni alkaloídi, peptídni alkaloíd, piperidínski alkaloíd, piridínski alkaloíd, pirolizidínski alkaloíd, poliamínski alkaloíd, právi alkaloíd, protoalkaloíd, protoberberínski alkaloíd, psêvdalkaloíd, purínski alkaloíd, seskviterpenoídni alkaloíd, steroídni alkaloíd, terpenoídni alkaloíd, triptamínski alkaloíd, triterpenoídni alkaloíd, tropánski alkaloíd, trolólnski alkaloíd, vínka alkaloíd

alkaloíd družine narcisovk -a --- m

farmakognoz. alkaloid iz skupine strukturno različnih spojin, ki so značilne za družino narcisovk (Amaryllidaceae), npr. galantamin, likorin, tazetin

ANG.: *alkaloid of the Amaryllidaceae family*

LAT.: *alcaloidum familiae Amaryllidacearum*

alkaloíd kálabarskega bóba -a --- m **farm.**

chem. alkaloid iz skupine karmatov, ki so značilni za kalabarski bob (*Physostigma venenosum*), npr. fizostigmin, geneserin

ANG.: *calabar bean alkaloid*

LAT.: *alcaloidum Physostigmae venenosi*

alkaloíd rôžnatega zímzelena -a --- m **farm.**

chem. protitumorna učinkovina rastlinskega izvora, izolirana iz rôžnatega zímzelena (*Catharanthus roseus*, prej *Vinca rosea*), ki ustavi celično delitev v metafazi, npr. vinblastin, vinkristin **s:** vínka alkaloíd

ANG.: *vinca alkaloid*

LAT.: *alcaloidum Catharanthi rosei*

alkaloíd ržénih rožičkov -a --- m **farm. kem.**

alkaloíd, izoliran iz glive *Claviceps purpurea*, ki učinkuje simpatolitično in vazokonstriktorno, spodbuja krčenje maternice in povzroča zastrupitve z okuženo ržjo, npr. ergotamin, ergometrin

ANG.: *ergot alkaloid*

LAT.: *alcaloidum ergot*

alkenildifenól -a m **farmakognoz.** alergena

spojina, značilna za družino rujev (Anacardiaceae), strukturno *orto*-difenol, substituiran s 15 do 17 ogljikovih atomov dolgo verigo z dvema nenasičenima vezema, npr. urušiol, anakardinska kislina

ANG.: *alkenyl diphenol*

alkilirajoči citostatik -ega -a m farm. kem.

citostatik z zelo elektrofilno skupino, sposobno tvorbe kovalentnih vezi z različnimi nukleofili, pri čemer je citotoksični učinek posledica alkiliranja molekule DNA

ANG.: *alkylating agent*

alkilsulfonat -a m farm. kem. alkilirajoči

citostatik, derivat dobre izstopajoče skupine metansulfonske kisline, ki lahko reagira s tiolnimi skupinami in ostalimi nukleofili

ANG.: *alkyl sulfonate*

alkin -a m farmakognoz. spojina s trojno vezjo med ogljikovima atomoma, npr. karlina oksid, arktinal, lapafen

ANG.: *alkyn*

LAT.: *alkynum, alkyni n*

GL.: polialkin

áloantigén -a m imunol., biomed. antigen, ki obstaja v več različicah oziroma alelskih oblikah znotraj iste biološke vrste, pri čemer ena oblika, ki se prenese iz določene osebe v drugo, lahko izzove imunski odziv prejemnika PRIM.: molekule HLA

ANG.: *alloantigen*

alopát -a m strokovnjak, ki zdravi z alopatijo

ANG.: *alopath*

LAT.: *alopatha, alopathae m*

alopatija -e ž zdravljenje z zdravili ali medicinskimi pripomočki, katerih učinek je nasproten ali različen od simptomov bolezni (*contraria contrariis curantur*), uveljavljeno že v hipokratični in galenski medicini PRIM.: homeopatija

ANG.: *allopathy*

LAT.: *allopathia, allopathiae f*

alostêrični encim -ega -a m farm. kem. encim, ki poleg aktivnega mesta vsebuje območje, na katero se lahko vežejo molekule, ki povečajo ali zmanjšajo njegovo katalitično aktivnost

ANG.: *allosteric enzyme*

alostêrično vezavno mésto -ega -ega -a s farm. kem. vezavno mesto na receptorskem proteinu, ki je prostorsko ločeno od aktivnega mesta, vezava liganda nanj povzroči konformacijsko spremembo na receptorju in s tem olajša oziroma oteži potek biokemične reakcije v aktivnem mestu

ANG.: *allosteric binding site*

alotropija -e ž farm. teh. oblika polimorfizma, ko je snov, ki obstaja v različnih polimorfni oblikah, kemični element, npr. žveplo

ANG.: *allotropy*

LAT.: *allotropia, allotropiae f*

ALT -- [alotè / aelté] m (ANG. *alanine amino-transferase*) klin. kem., biomed. kratica ▶ alanínska aminotransferáza

ANG.: *alterant*

LAT.: *alterans, alterantis n*

alteránt -a m farm. kem. učinkovina, ki vpliva na izmenjavo snovi v telesu

ANG.: *alterant*

LAT.: *alterans, alterantis n*

alternativna medicina -e -e ž 1. del zdravilstva,

ki za ugotavljanje in zdravljenje bolezni uporablja znanstveno nepreverjene metode, temelječe na tradiciji in verovanju, in se z uradno medicino izključuje

ANG.: *alternative medical system*

2. ▶ zdravilstvo

alternativne analízne metode -ih -ih -ód ž mn.

anal. zdr. preskusi in določitve, ki jih je s soglasjem pristojnih organov oblasti dovoljeno uporabiti namesto uradnih metod pod pogojem, da je odločitev o skladnosti preskušane snovi z zahtevo monografije v farmakopeji enaka, kot bi bila pri uporabi uradne metode

ANG.: *alternative methods of analysis*

alt. hor. -- -- [altêrnis hóris] (LAT. *alternis horis*)

lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vsako drugo uro

aluminijev antacid -ega -a m farm. kem. antacid,

slabo vodotopna in šibko bazična spojina aluminija, ki poleg nevtralizacije želodčne kisline deluje adstringentno in povzroča zaprtje, npr. aluminijev hidroksid, algeldrat

ANG.: *aluminum antacid*

LAT.: *antacidum aluminii*

aluminijeve protimikróbne učinkovine -ih

-ih -ín ž mn. farm. kem. antiseptiki, v vodi topne aluminijeve soli, ki zaradi adstringentnega delovanja preprečujejo razmnoževanje mikroorganizmov, npr. galun, aluminijev laktat

ANG.: *aluminium antimicrobial agents*

á luplast -a m med. prip., žarg. ▶ á luplast za opekline**á luplast za opekline** -a -- -- m med. prip.

metalizirana tkanina za pokritje opekline pri prvi pomoči s: žarg. á luplast

ANG.: *aluplast burn dressing*

amar. -- [amárus] (LAT. *amarus*) lek. farm.

okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu grenek

amárum -a m farmakognoz. ▶ grenčina**ámбра** -e ž farmakognoz. močno dišeč izloček iz prebavil kita glavača (*Physeter macrocephalus*), nekđaj pomembna sestavina parfumov

ANG.: *ambergris*

LAT.: *ambra, ambrae f*

ambulátna porába zdravil -e -e -- ž soc. farm.

količina zdravil, izražena v različnih enotah, npr. število receptov, škatlic, definiranih dnevni odmerkov, ki se porabi za ambulatno zdravljenje s: izvenbolnišnična porába zdravil

ANG.: *out-patient consumption, out-patient drug use*

ambulátno predpisano zdravilo -- -ega -a s

lek. farm. zdravilo, ki ga pooblaščená oseba, npr. zdravnik, veterinar, zobozdravnik, predpiše pacientu pri obisku v ambulanti s: zdravilo, predpisano na zdravniški récept

ANG.: *ambulatory prescribed medicine*

AMD -- [amədə / aemdé] m (ANG. *active medical device*) med. prip. kratica ► aktivni medicinski pripomoček

amebicid -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki uničuje amebe

ANG.: *amoebicide*

LAT.: *amoebicidum, amoebicidi n*

amfenikóli -ov m mn. farm. kem. antibiotiki, strukturno sorodni kloramfenikolu, ki zavirajo encim peptidiltransferazo in ovirajo sintezo proteinov pri bakterijah, npr. kloramfenikol, tiamfenikol

ANG.: *amphenicols*

LAT.: *amphenicola n pl.*

amfetamini -ov m mn. farm. kem. indirektni simpatomimetiki z izrazitim vzburjevalnim učinkom na centralno živčevje, ki lahko povzročajo odvisnost

ANG.: *amphetamines*

LAT.: *amphetamina n pl.*

amfifilna molékula -e -e ž ► površinsko aktivna snov

amfifilna snôv -e snôví ž ► površinsko aktivna snov

ámfora -e ž 1. antična posoda z ozkim vratom in dvema ročajema za shranjevanje tekočin
2. stara grška in rimska tekočinska mera

ANG.: *amphora*

amfotérna molékula -e -e ž molekula, ki ima v svoji strukturi hkrati kisle in bazične centre, npr. aminokislina PRIM.: acido-bazične lastnosti

ANG.: *amphoteric molecule*

amidni lokálni anestétik -ega -ega -a m farm. kem. lokalni anestetik z daljšo razpolovno dobo od estrskih lokalnih anestetikov zaradi amidne skupine, ki je bolj odporna na hidrolizo, npr. lidokain, artikain

ANG.: *amide local anesthetic*

α-amiláza -e [álfa] in álfaamiláza -e tudi álfa amiláza -- -e ž klin. kem., biomed. skupina encimov, ki hidrolizira končne α-1,4 glikozidne vezi škroba, glikogena in dekstrinov (EC 3.2.1.1)

ANG.: *α-amylase*

amilóid -a m farm. bioteh. v vodi netopen skupek proteinov z linearno vlaknasto strukturo

ANG.: *amyloid*

LAT.: *amyloidum, amyloidi n*

amiloplást -a m farmakognoz. plastid, ki vsebuje škrob

ANG.: *amyloplast*

LAT.: *amyloplastum, amyloplasti n*

γ-aminobutanójska kislína -e -e [gáma] in gámaaminobutanójska kislína -e -e tudi gáma aminobutanójska kislína -- -e -e ž farm. kem. ► GÁBA

amínoglikozídni antibiótik -ega -a m

farm. kem. antibiotik z najmanj dvema aminoslaskorjema na aminoinozitolnem obroču, ki z vezavo na bakterijske ribosome prepreči sintezo bakterijskih proteinov in ima širok spekter delovanja proti grampozitivnim in gramnegativnim mikroorganizmom, npr. streptomycin, tobramicin, neomicin

ANG.: *aminoglycoside antibacterial, aminoglycoside antibiotic*

LAT.: *antibioticum aminoglycosidicum*

amínokinolíni -ov m mn. farm. kem. antimalariki s kinolinskim obročem, substituiranim zaminsko skupino na mestih 4 ali 8, ki preprečijo razgradnjo hemoglobina v gostiteljskih celicah, npr. klorokin, primakin

ANG.: *aminoquinolines*

LAT.: *aminochinolina n pl.*

amínokislína -e ž amfoterna organska spojina s karboksilno inaminsko skupino

ANG.: *amino acid*

LAT.: *aminoacidum, aminoacidi n*

GL.: átípična aminokislína, esenciálna aminokislína, nëesenciálna aminokislína, nëproteinogéna aminokislína, proteinogéna aminokislína

amínokislinski ostánek -ega -nka m farm. bioteh. aminokislina v primarni strukturi proteina

ANG.: *amino acid residue*

amínokislínsko sekvencíranje -ega -a s farm. bioteh. določanje zaporedja aminokislín v polipeptidu

ANG.: *protein sequencing*

γ-aminomasléna kislína -e -e [gáma] in gámaaminomasléna kislína -e -e tudi gáma aminomasléna kislína -- -e -e ž farm. kem. ► GÁBA

amínosládkor -sladkórja m farmakognoz., farm. kem. sladkor, ki ima v molekuli namesto vsaj ene hidroksilne skupineaminsko skupino, npr. glukozamin

ANG.: *amino sugar*

LAT.: *aminosaccharum, aminosacchari n*

AMP -- [aməpə / aempé] m (ANG. *adenosine monophosphate*) farm. kem. kratica ► adenozinmónofosfát

amp. -- [ampúla] (LAT. *ampulla*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu ampula

AMPA-recéptor -ja [aempeá] m (ANG. *AMPA α-amino-3-hydroxy-5-methyl-4-isoxazolepropionic acid*) farm. kem. podtip glutamatnega receptorja, na katerega se poleg glutaminske kisline kot agonist selektivno veže α-amino-3-hidroksi-5-metil-4-izoksazolpropionska kislina

ANG.: *AMPA receptor*

amperométrična titrácija -e -e ž anal. zdr. titracija, pri kateri se ekvivalentna točka

določiti z merjenjem toka med elektrodama v analizirani raztopini

ANG.: *amperometric titration*

amplikón -a m **farm. bioteh.** pomnoženi odsek molekule DNA, nastal z verižno reakcijo s polimerazo

ANG.: *amplicon*

ampúla -e ž **1. farm. teh.** zataljen steklen ali plastičen vsebnik z značilnim zoženim vratom za parenteralne farmacevtske oblike, navadno injekcije **2. lek. farm.** v starem Rimu navadno steklena ali keramična trebušasta posoda z dvema ročema za shranjevanje tekočin, npr. zdravil, parfumov

ANG.: *ampoule*

LAT.: *ampulla, ampullae f*

anabólik -a m **farm. kem.** učinkovina, ki ob ustrezni prehrani in telesni vadbi pospešuje anabolizem, zlasti povečanje biosinteze proteinov in posledično mišične mase

ANG.: *anabolic*

LAT.: *anabolicum, anabolici n*

anabolizem -zma m **farm. bioteh., biomed.** presnovni proces, pri katerem z različnimi biokemičnimi reakcijami iz manjših strukturnih enot nastajajo kompleksne molekule, za kar se navadno porablja energija, npr. nastajanje proteinov iz aminokislin **PRIM.:** katabolizem

ANG.: *anabolism*

LAT.: *anabolismus, anabolismi m*

anafiláksa -e ž **farm. kem.** ► anafilaksija

anafilaksija -e ž **farm. kem.** takojšnja in močna preobčutljivostna reakcija kot odziv na stik z določenim antigenom **S:** anafilaksa

ANG.: *anaphylactic reaction, anaphylaxis*

LAT.: *anaphylaxia, anaphylaxiae f*

ánafrodiziak -a m **farm. kem.** učinkovina, ki zmanjšuje spolno slo

ANG.: *anaphrodisiac*

LAT.: *anaphrodisiacum, anaphrodisiaci n*

analéptik -a m **farm. kem.** zdravilo ali učinkovina s poživljajočim delovanjem, zlasti na centralno živčevje

ANG.: *analeptic*

LAT.: *analepticum, analeptici n*

GL.: psihoanaléptik, respiratórni analéptiki

analgétik -a m **farm. kem.** zdravilo ali učinkovina, ki zmanjša občutek bolečine

ANG.: *analgesic*

LAT.: *analgeticum, analgetici n*

GL.: móčni analgétik, nêsteroídni analgétik, opioidni analgétik

analít -a m **1. anal. zdr., biomed.** spojina ali snov, ki se določa v postopku analize **2. farmakokin.** učinkovina, njeni metaboliti ali druge endogene in eksogene spojine, ki se določajo v bioloških materialih, npr. v plazmi ali urinu **3. farm. teh.** učinkovina, njeni razpadli

produkti ali pomožne snovi, ki se določajo pri vrednotenju farmacevtskih oblik

ANG.: *analyte*

analítik -a m **analítičarka** -e ž **1.** strokovnjak v medicinskem laboratoriju na delovnem mestu zahtevnosti del, za katere izobražuje druga bolonjska stopnja

2. strok. pog. ► specialíst iz preskúšanja zdravíl

analítska téhtnica -e -e ž **lek. farm.** elektronska tehtnica z visoko stopnjo natančnosti, lahko v posebni komori **S:** analízna téhtnica

ANG.: *analytical balance*

analítski márker -ega -ja m **farm. zak., farmakognoz.** ► analízni označeválec

analíza fináncnih učínkov -e --- ž **farmakoecon., soc. farm.** analiza, s katero se ocenijo finančne posledice uvedbe in uporabe nove zdravstvene tehnologije v izbranem zdravstvenem sistemu ob omejenih finančnih sredstvih

ANG.: *budget impact analysis*

analíza gledé na dejánsko zdrávljenje -e --- --- ž **farm. inf., soc. farm.** ► analíza po protokólu

analíza gledé na izvédbo zdrávljenja -e --- --- ž **farm. inf., soc. farm.** ► analíza po protokólu

analíza gledé na naméro zdrávljenja -e --- --- ž **farm. inf., soc. farm.** statistična analiza podatkov vseh preskušancev, vključenih v klinično raziskavo, npr. vsi preskušanci, ki so bili randomizirani **S:** analíza ITT

ANG.: *intention to treat analysis*

analíza ITT -e -- [itètè / itetè] ž (**ANG. ITT** *intention to treat*) **farm. inf., soc. farm.** ► analíza gledé na naméro zdrávljenja

analíza po protokólu -e --- ž **farm. inf., soc. farm.** statistična analiza podatkov za del preskušancev, npr. le za tiste, ki so zaključili celoten protokol raziskave **S:** analíza gledé na dejánsko zdrávljenje, analíza gledé na izvédbo zdrávljenja

ANG.: *per protocol analysis*

analíza stroškov bolézni -e --- ž **farmakoecon., soc. farm.** analiza, s katero se ovrednotijo celotni stroški, ki lahko nastanejo zaradi določene bolezni ali zdravstvenega stanja

ANG.: *cost of illness analysis*

analíza stroškov in koristi -e --- --- ž **farmakoecon., soc. farm.** ► analíza stroškóvne koristi

analíza stroškov in koristnosti -e --- --- ž **farmakoecon., soc. farm.** ► analíza stroškóvne uporabnosti

analíza stroškov in učinkovitosti -e --- --- ž **farmakoecon., soc. farm.** ► analíza stroškóvne učinkovitosti

A

analiza stroškovne koristi -e --- ž
farmakoekon., soc. farm. analiza, ki primerja stroške in izide alternativnih strategij zdravljenja, pri čemer so tako stroški kot izidi izraženi v denarnih enotah **s**: analiza stroškov in koristi
ANG.: *cost-benefit analysis*

analiza stroškovne koristnosti -e --- ž
farmakoekon., soc. farm. ► analiza stroškovne uporabnosti

analiza stroškovne učinkovitosti -e --- ž
farmakoekon., soc. farm. analiza, ki primerja stroške in klinične izide zdravljenja **s**: analiza stroškov in učinkovitosti
ANG.: *cost-effectiveness analysis*

analiza stroškovne uporabnosti -e --- ž
K: **CUA** farmakoekon., soc. farm. analiza, ki primerja stroške in humanistične izide zdravljenja (npr. QALY, DALY), lahko tudi podvrsta analize stroškovne učinkovitosti **s**: analiza stroškov in koristnosti, analiza stroškovne koristnosti
ANG.: *cost-utility analysis*

analizátor -ja m klin. kem., biomed. naprava za laboratorijsko analizo bioloških vzorcev
ANG.: *analyser*
GL.: plinski analizátor

analiza urina z reagénčnim trákom -e --- ž
klin. kem., biomed. komplet devetih preiskav za dokazovanje prisotnosti proteinov, bakterij, levkocitov, eritrocitov, hemoglobina, bilirubina, urobilinogena, metilketonov in glukoze v urinu kot del diagnostike nekaterih presnovnih motenj, bolezni ledvic, jeter
ANG.: *dipstick urinalysis, reagent strip urinalysis*

analiza zdravil -e --- ž preverjanje kakovosti zdravil s preskusi fizikalno-kemičnih, tehnoloških, bioloških in drugih lastnosti
PRIM.: analízno preskušanje zdravila
ANG.: *drug analysis*

analiza zmanjševanja stroškov -e --- ž
K: **CMA** farmakoekon., soc. farm. analiza, ki primerja stroške alternativnih strategij zdravljenja, pri katerih ni razlik v kliničnih oziroma humanističnih izidih, da se določi najcenejša strategija zdravljenja
ANG.: *cost-minimization analysis*

analizna fáza laboratórijske preiskáve -e --- ž klin. kem., biomed. faza laboratorijske preiskave, ki zajema kemično reakcijo analita z reagentom, meritve in preračunavanje v rezultate analiz ter njihovo potrditev **PRIM.:** pòanalízna fáza laboratórijske preiskáve, prèdanalízna fáza laboratórijske preiskáve
ANG.: *analytical phase of laboratory testing*

analízna metóda -e -e ž metoda ugotavljanja istovetnosti ali koncentracije analita na podlagi

njegovih fizikalnih ali kemičnih lastnosti, npr. kromatografska metoda, volumetrijska metoda
ANG.: *method of analysis*
GL.: alternativne analízne metode, urádna analízne metode

analízna téhtnica -e -e ž lek. farm. ► analízna téhtnica

analízni márker -ega -ja m farm. zak., farmakognoz. ► analízni označeválec

analízni označeválec -ega -lca m farm. zak., farmakognoz. označeválec, ki se uporablja za vrednotenje rastlinske droge, priprava ali zdravila rastlinskega izvora, kadar ni znano, katere sestavine so odgovorne za njen/njegov učinek **s**: analízni márker, analízski márker
ANG.: *analytical marker*

analízni postópek -ega -pka m anal. zdr. podroben opis izvajanja analízne preskušanja, ki obsega pripravo vzorca, referenčnega standarda in reagentov, uporabo aparaturo, izdelavo umeritvene krivulje, uporabo formul za izračun
ANG.: *analytical procedure*

analízni sét -ega -a m lek. farm. komplet analíznih kemikalij za ugotavljanje istovetnosti farmacevtskih snovi
ANG.: *analytical set*

analízni vplívi -ih -ov m mn. klin. kem., biomed. različni dejavniki, ki nezaželeno spreminjajo izvide laboratorijskih preiskav in se pojavljajo v času od sprejema biološkega vzorca v laboratorij do zaključka laboratorijske analize, npr. nestabilnost reagentov in kalibratorjev, menjava izvajalcev laboratorijskih preiskav
PRIM.: laboratórijska preiskáva
ANG.: *analytical interferences*
GL.: pòanalízni vplívi, prèdanalízni vplívi

analízno preskušanje zdravíla -ega -a -- s farm. zak. farmacevtsko, kemično, biološko in mikrobiološko preskušanje kakovosti zdravila v skladu z načeli in s smernicami dobre kontrolne laboratorijske prakse, kakor je zahtevano v dokumentaciji za pridobitev in vzdrževanje dovoljenja za promet z zdravilom oziroma v specifikacijah zdravila **PRIM.:** analízna zdravíl
ANG.: *analytical testing of a medicinal product*
GL.: urádni kontrolní laboratórij za analízno preskušanje zdravíl

análog -a m farm. kem. spojina, ki ima podobno strukturo in včasih tudi funkcijo kot druga spojina, od katere se razlikuje po določenem strukturnem fragmentu
ANG.: *analog, analogue*
LAT.: *analogum, analogi n*
GL.: análog fólné kislíne, análog pírimidínskíh báž, análog prehódnega stánja, análog píruínskíh báž

analóg fórne kisline -a --- m farm. kem. anti-metabolit, po strukturi podoben folni kislini, ki kot zaviralec encimov timidilat-sintetaze, dihidrofolat-reduktaze in glicinamid-ribonukleotid-formiltransferaze ovira sintezo gradnikov nukleinskih kislin, zato se uporablja v terapiji rakavih obolenj, pogosto tudi kot imunosupresiv, npr. metotreksat

ANG.: *folic acid analogue*

LAT.: *acidi folici analogum*

analóg pirimidinskih báz -a --- m farm. kem. antimetabolit, navadno halogenirani derivat pirimidinskih baz ali njihov nukleozid, ki z zaviranjem encimov ovira biosintezo nukleotidov oziroma se kot lažni nukleotid vgrajuje v nukleinske kisline, moti njihovo biosintezo in funkcijo in se uporablja kot protitumorna ali protivirusna učinkovina, npr. fluorouracil, citarabin

ANG.: *pyrimidine analogue*

analóg prehodnega stanja -a --- m farm. kem. spojina, ki oponaša trodimenzionalno strukturo prehodnega stanja pri encimsko kataliziranih reakcijah, zato lahko deluje kot encimski inhibitor

ANG.: *transition-state analogue*

analóg purinskih báz -a --- m farm. kem. antimetabolit, ki zavira biosintezo purinov, zato ovira sintezo RNA in DNA, podvajanje kromosomov in sintezo glikoproteinov in se najpogosteje uporablja za zdravljenje različnih levkemij, npr. merkaptopurin, fludarabinfosfat

ANG.: *purine analogue*

anatoksín -a m farm. kem., toksikol. toksoid, pripravljen z dodatkom manjše količine formaldehida k bakterijskemu toksinu

ANG.: *anatoxin*

LAT.: *anatoxinum, anatoxini n*

anatómsko-terapévtsko-kémična klasifiká-

cija -e -e ž lek. farm., farm. zak. mednarodna klasifikacija zdravil, ki jo priporoča Svetovna zdravstvena organizacija in razvršča zdravila v pet ravni glede na mesto delovanja, terapevtske, farmakološke in kemične lastnosti, namenjena zlasti spremljanju predpisovanja, porabe in prodaje zdravil s: ATC-klasifikacija PRIM.: enótna klasifikacija zdravil, EphMRA-klasifikacijski systém

ANG.: *anatomical-therapeutic-chemical classification*

ÁNDA -- ž (ANG. *abbreviated new drug application*) farm. zak. kratica ► genérična vlóga za pridobitev dovoljénja za promét z zdravíлом

andrécej -a m farmakognoz. vsi prašniki v enem cvetu

ANG.: *androecium*

LAT.: *androecium, androecii n*

androgén -a m farm. kem. pripadnik steroidnih

hormonov, ki se sintetizirajo in izločajo v testisu, manj pa tudi v skorji nadledvične žleze in jajčniku, in povzročajo moške spolne znake, npr. testosteron, dihidrotestosteron s: androgéni hormón, móški spolni hormón

ANG.: *androgen*

LAT.: *androgenum, androgeni n*

GL.: *ántiandrogén*

androgéni hormón -ega -a m farm. kem. ► androgén

anergija -e ž imunol., biomed. izrazito zmanjšanje ali popolna odsotnost sprožitve imunskega odziva limfocitov T na določene antigene, npr. pri napredovani tuberkulozi, dolgotrajnih okužbah, nekaterih rakavih obolenjih s: imúnska nëodzivnost

ANG.: *anergy*

anestétični étri -ih -ov m mn. farm. kem. hlapni splošni anestetiki, ki so po strukturi nizko-molekularni etri in se zaradi vnetljivosti in možnosti eksplozij v zadnjem času redkeje uporabljajo, npr. dietileter

ANG.: *anesthetic ethers*

anestéтик -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki povzroči stanje anestezije

ANG.: *anesthetic*

LAT.: *anaestheticum, anaesthetici n*

GL.: amídni lokálni anestéтик, éstrski lokálni anestéтик, hlápni splóšni anestéтик, lokálni anestéтик, opioídni anestéтик, splóšni anestéтик

anestezija -e ž farm. kem. stanje brez čutnih zaznav, ki je lahko lokalno ali sistemsko

ANG.: *anesthesia*

LAT.: *anaesthesia, anaesthesiae f*

ángiotenzinski II recéptor -ega -- -ja [dvé] m farm. kem. receptor, na katerega se kot endogeni ligand veže angiotenzin, pomemben za regulacijo krvnega tlaka

ANG.: *angiotensin II receptor*

anhydr. -- [anhídrikus] (LAT. *anhydricus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu brezvoden

anilídi -ov m mn. farm. kem. nesteroidni analgetiki in antipiretiki, acilirani derivati anilina, ki zavirajo encim ciklooksigenazo, npr. paracetamol

ANG.: *anilides*

LAT.: *anilida n pl.*

aniónska vrzél -e -i ž klin. kem., biomed.

razlika med nemerjenimi anioni in nemerjenimi kationi v plazmi, ki je zvišana pri laktoacidozi, ketonemiji, zastrupitvah z alkoholi ali ledvični odpovedi in se izračuna pri plinski analizi krvi

ANG.: *anion gap*

anizogamija -e ž farmakognoz. razmnoževanje s spolnimi celicami, ki so pri obeh spolih različne

ANG.: *anisogamy*

LAT.: *anisogamia, anisogamiae f*

A

- anksiolítik** -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki zmanjša občutek strahu in vznemirjenosti s: ataraktik
 ANG.: *anxiolytic*
 LAT.: *anxiolyticum, anxiolytici n*
- anoréktik** -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki zmanjšuje apetit in s tem potrebo po vnosu hrane v organizem
 ANG.: *anorectic*
 LAT.: *anorecticum, anorectici n*
- antacid** -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki nevtralizira kislino vsebino želodca, najpogosteje v vodi slabo topne zmesi šibko bazičnih magnezijevih in aluminijevih spojin
 ANG.: *antacid*
 LAT.: *antacidum, antacidi n*
 GL.: aluminijev antacid, kalcijev antacid, kombinirani antacid, magnezijev antacid
- antagonist** -a m farm. kem. spojina, ki s svojo vezavo na receptor ovira ali prepreči delovanje kakšne druge v organizmu aktivne spojine, ima afiniteto do vezavnega mesta, nima pa intrinzične aktivnosti, značilne za agoniste s: blokator
 ANG.: *antagonist*
 LAT.: *antagonista, antagonistae m*
 GL.: aldosteronski antagonist, antagonist α_1 -adrenérgičnih recéptorjev, antagonist β -adrenérgičnih recéptorjev, antagonist ángiotenzína II, antagonist dejávnika túmorske nekroze, antagonist vazopresínskikh recéptorjev, antagonist vitamína K, H_1 -antagonist, H_2 -antagonist, holinérgični antagonist, 5-HT₃-antagonist, serotoniníski antagonist, serotoniníski 5-HT₃-antagonist
- antagonist α_1 -adrenérgičnih recéptorjev** -a --- [álfa éna] in **antagonist álfa₁-adrenérgičnih recéptorjev** -a --- m farm. kem. učinkovina s selektivnim antagonističnim delovanjem na α_1 -adrenérgičnih recéptorjih, ki kot antihipertenziv povzroči relaksacijo gladkih mišičnih celic v steni krvnih žil, uporablja pa se tudi za zdravljenje benigne hiperplazije prostate, npr. prazosin, tamsulozin
 ANG.: *alpha₁-adrenergic antagonist, alpha₁-adrenoceptor blocking agent*
- antagonist β -adrenérgičnih recéptorjev** -a --- [béta] in **antagonist bétaadrenérgičnih recéptorjev** -a --- tudi **antagonist béta adrenérgičnih recéptorjev** -a --- m farm. kem. učinkovina z antagonističnim delovanjem na β -adrenérgičnih recéptorjih, ki se uporablja za zniževanje povišanega krvnega tlaka, zdravljenje angine pektoris in aritmij, npr. propranolol, timolol
 ANG.: *beta-adrenergic antagonist, beta-adrenoreceptor blocking agent*
 LAT.: *beta-adrenoreceptorum antagonista*
- antagonist álfa₁-adrenérgičnih recéptorjev** -a --- [éna] m gl. antagonist α_1 -adrenérgičnih recéptorjev

- antagonist ángiotenzína II** -a --- [dvé] m farm. kem. antihipertenziv, ki z antagonističnim delovanjem na ángiotenzínskikh II recéptorjih povzroči vazodilatacijo, zmanjša izločanje vazopresína in aldosterona, npr. losartan, valsartan
 ANG.: *angiotensin II antagonist*
- antagonist bétaadrenérgičnih recéptorjev** -a --- m gl. antagonist β -adrenérgičnih recéptorjev
- antagonist béta adrenérgičnih recéptorjev** -a --- m gl. antagonist β -adrenérgičnih recéptorjev
- antagonist dejávnika túmorske nekroze** -a --- m farm. biotéh. protivnetna biološka učinkovina, ki veže topno obliko dejavnika tumorske nekroze in tako prepreči njegovo interakcijo z recéptorjem ali izzove apoptozo vnetne celice po vezavi na dejavnik tumorske nekroze, pritrjen na membrano celice
 ANG.: *tumor necrosis factor antagonist*
- antagonist vazopresínskikh recéptorjev** -a --- m farm. kem. diuretik, ki se navadno uporablja za zdravljenje hiponatremije pri kongestivni srčni odpovedi, npr. tolvaptan
 ANG.: *vasopressin antagonist*
 LAT.: *vasopressini antagonista*
- antagonist vitamína K** -a --- [ká] m farm. kem. antikoagulant, ki z zaviranjem encima vitamin K-2,3-epoksid-reduktaze prepreči nastanek aktivne oblike vitamína K, potrebne za sintezo aktivnih oblik krvnih koagulacijskih faktorjev
 ANG.: *vitamin K antagonist*
 LAT.: *vitamini K antagonista*
- anteridij** -a m farmakognoz. rastlinski moški spolni organ vrečaste oblike, sestavljen iz stene sterilnih celic, ki obdajajo spermatoгене celice, od katerih ima vsaka enega ali dva spermatozoída
 ANG.: *antheridium*
 LAT.: *antheridium, antheridii n*
- anthelmíntik** -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za odstranjevanje črevesnih zajedavcev s: ántihelmíntik
 ANG.: *anthelmintic*
 LAT.: *anthelminthicum, anthelminthici n*
- ántialérgik** -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za odstranjevanje ali blažitev simptomov alergije
 ANG.: *antiallergic*
 LAT.: *antiallergicum, antiallergici n*
- ántiandrogén** -a m farm. kem. učinkovina, ki deluje nasprotno biološkemu učinkomu androgenov
 ANG.: *antiandrogen*
 LAT.: *antiandrogenum, antiandrogeni n*
- ántianémik** -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za preventivo ali zdravljenje slabokrvnosti

ANG.: *antianemic preparation*
LAT.: *praeparatum antianhaemicum*

ántiarítmik -a m *farm. kem.* zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje srčnih aritmij

ANG.: *antiarrhythmic agent*
LAT.: *antiarrhythmicum, antiarrhythmici n*

ántiastmátik -a m *farm. kem.* zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za preprečevanje ali zdravljenje bronhialne astme

ANG.: *antiasthmatic*
LAT.: *antiasthmaticum, antiasthmatici n*
GL.: inhalacijski ántiastmátik

antibiótik -a m *farm. kem.* naravni produkt mikroorganizmov ali polysintezni derivat, ki zavira razmnoževanje drugih mikroorganizmov ali jih uničuje in se uporablja za zdravljenje bakterijskih okužb **PRIM.:** kémoterapévtik

ANG.: *antibiotic*
LAT.: *antibioticum, antibiotici n*
GL.: aminoglikozidni antibiótik, bétalaktámski antibiótik, citotóksični antibiótik, glikopeptidni antibiótik, karbapenémski antibiótik, makrolidni antibiótik, piranozidni antibiótik, polipeptidni antibiótik

antibióza -e ž *farm. bioteh.* sposobnost mikroorganizmov, da izdelujejo kemične spojine, ki zavirajo rast drugih vrst **PRIM.:** alelopatija

ANG.: *antibiosis*
LAT.: *antibiosis, antibiosis f*

ántidekubítusna blazína -e -e ž *med. prip.* ► prótipreležánínska blazína

ántidekubítusno ležíšče -ega -a s *med. prip., žarg.* ► prótipreležánínska blazína

ántidepresív -a m *farm. kem.* zdravilo ali učinkovina, ki izboljšuje razpoloženje pri depresivnih bolnikih

ANG.: *antidepressant agent*
LAT.: *antidepressivum, antidepressivi n*

ántidiabétik -a m *farm. kem.* zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje sladkorne bolezni s: hípoglikémik

ANG.: *antidiabetic agent*
LAT.: *antidiabeticum, antidiabetici n*
GL.: perorálni ántidiabétik

ántidiaróik -a m *farm. kem.* zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje diareje

ANG.: *antidiarrhoeal agent*
LAT.: *antidiarrhoicum, antidiarrhoici n*

ántidiurétični hormón -ega -a m *farm. kem.* ► vazopresín

ántidizentérik -a m *farm. kem.* učinkovina, ki deluje proti griži

ANG.: *antidysenteric*
LAT.: *antidysentericum, antidysenterici n*

antidót -a m snov, ki nevtralizira ali zmanjša učinke strupa ali druge škodljive snovi s: prótisrédstvo, prótistrúp

ANG.: *antidote*
LAT.: *antidotum, antidoti n*

antidotárij -ja m v srednjem veku farmacevtski priročnik, zbirka receptur in predpisov o izdelovanju zdravil v lekarni

ANG.: *antidotarium*
LAT.: *antidotarium, antidotarii n*

ántiemétik -a m *farm. kem.* zdravilo ali učinkovina, ki preprečuje bruhanje

PRIM.: emétik
ANG.: *antiemetic*
LAT.: *antiemeticum, antiemetici n*

ántiepileptik -a m *farm. kem.* zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje in preprečevanje epileptičnih napadov

ANG.: *antiepileptic*
LAT.: *antiepilepticum, antiepileptici n*

ántiestrogén -a m *farm. kem.* učinkovina, ki deluje proti biološkim učinkom estrogenov

ANG.: *antiestrogen*
LAT.: *antioestrogenum, antioestrogeni n*

ántifibrinolítik -a m *farm. kem.* antihemoragik, ki preprečuje razgradnjo fibrinskih vlaken v krvnem strdku

ANG.: *antifibrinolytic*
LAT.: *antifibrinolyticum, antifibrinolytici n*

ántiflogístik -a m *farm. kem.* zdravilo ali učinkovina, ki blaži vnetje

ANG.: *antiphlogistic*
LAT.: *antiphlogisticum, antiphlogistici n*
GL.: nésteroídni ántiflogístik

antigén -a m *farm. bioteh., imunol.* katerakoli telesu tuja snov, ki je sposobna izzvati imunski odziv in potem reagirati, npr. z antigensko specifičnimi protitelesi in/ali aktiviranimi limfociti T

ANG.: *antigen*
LAT.: *antigenum, antigeni n*
GL.: áloantigén, antigéne predstavljájóče célice, ávtoantigén

antigéne predstavljájóče célice -- -ih -ic ž mn. **K:** **APC** *imunol., biomed.* specializirane fagocitne celice, npr. dendritične celice, limfociti B in monociti ali makrofagi, z antigeni na svojih površinah, ki jih prepoznava limfociti T s svojimi antigen-skimi receptorji in pri tem sprožijo imunski odziv

ANG.: *antigen-presenting cells*

antigénska determinánta -e -e ž *farm. bioteh.* ► epitóp

ántihelmíntik -a m *farm. kem.* ► anthelmíntik

ántihemorágik -a m *farm. kem.* zdravilo ali učinkovina, ki zaustavlja krvavitev

A

ANG.: *antihemorrhagic*
LAT.: *antihæmorrhagicum, antihæmorrhagici n*

ántihemoróidik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje hemoroidov

ANG.: *antihemorrhoidal*
LAT.: *antihæmorrhoidicum, antihæmorrhoidici n*

ántihidrótik -a m farm. kem. ► ántiperspiránt

ántihiperlipémik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zniževanje povišane koncentracije lipidov v krvi

ANG.: *antihyperlipidemic*
LAT.: *antihyperlipidaemicum, antihyperlipidaemici n*

ántihipertenzív -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zniževanje povišanega krvnega tlaka s: ántihipertónik

ANG.: *antihypertensive agent*
LAT.: *antihypertensivum, antihypertensivi n*

ántihipertónik -a m farm. kem. ► ántihipertenzív

ántihistaminik -a m farm. kem. učinkovina, ki preprečuje ali zmanjšuje biološki učinek histamina v organizmu

ANG.: *antihistaminic*
LAT.: *antihistaminicum, antihistaminici n*

ántiholinêrgik -a m farm. kem. učinkovina, ki z vezavo na holinergične receptorje zavira delovanje acetilholina s: holinêrgični antagonist, holinêrgični blokátor, párasimpatolítik

ANG.: *anticholinergic, parasympatolythic*
LAT.: *anticholinergicum, anticholinergici n*

ántiholinesteráza -e ž farm. kem. ► zaviralec holín-esteráz

ántiidiotípska prótitelesa -ih -és s mn. imunol., biomed. protitelesa proti variabilnim področjem drugih protiteles

ANG.: *antiidiotypic antibodies*

ántikaliurétični diurétik -ega -a m farm. kem. diuretik, ki ne povzroči pretirane izgube kalijevih ionov

ANG.: *potassium-sparing diuretic*
LAT.: *diureticum anticaliuretici*

ántikoaguláns -a m farm. kem. ► ántikoagulánt

ántikoagulánt -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki preprečuje ali zavira koagulacijo krvi s: ántikoaguláns PRIM.: fáktorji strjevánja krvi, kórvni koagulácijski fáktorji

ANG.: *anticoagulant*
LAT.: *anticoagulans, anticoagulantis n*

ántikonvulzív -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje in preprečevanje krčev v centralnem živčevju

ANG.: *anticonvulsant*
LAT.: *anticonvulsivum, anticonvulsivi n*

ántileprótik -a m farm. kem. ► učinkovina proti góbavosti

ántimalárik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje malarije

ANG.: *antimalaric*
LAT.: *antimalaricum, antimalarici n*

ántimenorágik -a m farm. kem. učinkovina, ki uravnava premočno menstruacijo oziroma ustavlja krvavitve iz maternice

ANG.: *antimenorrhagic*
LAT.: *antimenorrhagicum, antimenorrhagici n*

ántimetabolít -a m farm. kem. snov, ki je po strukturi podobna naravnemu metabolitu, lahko namesto njega vstopa v biokemične procese in jih na določeni stopnji ustavi s: zaviralec célične presnóve

ANG.: *antimetabolite*
LAT.: *antimetabolitum, antimetaboliti n*

ántimigrénik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za lajšanje migrenskega glavobola

ANG.: *antimigraine drug*
LAT.: *antimigraenicum, antimigraenici n*

ántimikótik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje glivičnih okužb

ANG.: *antimycotic*
LAT.: *antimycoticum, antimycotici n*
GL.: ántimikótik za lokálno zdrávljenje, ántimikótik za sistémsko zdrávljenje

ántimikótik za lokálno zdrávljenje -a -- --

-- m farm. kem. antimikotik, ki se uporablja za zdravljenje glivičnih okužb na omejenem predelu telesa, npr. nistatin, imidazolski derivati

ANG.: *antifungal for topical use, antimycotic for topical use*

ántimikótik za sistémsko zdrávljenje -a --

-- -- m farm. kem. antimikotik, ki se uporablja za zdravljenje sistemskih glivičnih okužb, npr. griseofulvin, terbinafin

ANG.: *antifungal for systemic use, antimycotic for systemic use*

ántimitótik -a m farm. kem. učinkovina, ki zadržuje ali preprečuje celično delitev

ANG.: *antimitotic*
LAT.: *antimitoticum, antimitotici n*

ántimónove spojíne -ih -ín ž mn. farm.

chem. antiparazitiki, po strukturi organske antimonove spojine, ki se uporabljajo zlasti za zdravljenje lišmenioze in tripanosomioze, npr. natrijev stiboglukonat

ANG.: *antimony compounds*
LAT.: *stibii composita*

ántineoplástik -a m farm. kem. učinkovina, ki zavira ali preprečuje razvoj tumorjev, zadržuje ali ustavi proliferacijo malignih celic

ANG.: *antineoplastic*

LAT.: *antineoplasticum, antineoplastici n*

ántinevrálgik -a m farm. kem. učinkovina, ki blaži bolečine živčnega izvora

ANG.: *antineuralgic*

LAT.: *antineuralgicum, antineuralgici n*

ántioksidánt -a m 1. farm. kem. snov, ki preprečuje oksidacijo drugih molekul in s tem zavira kvarjenje zdravil, procese staranja in napredovanje različnih bolezni 2. farm.

teh. pomožna snov, ki preprečuje kvarjenje lipofilnih sestavin farmacevtskih oblik

ANG.: *antioxidant*

LAT.: *antioxidans, antioxidantis n*

GL.: fenólni ántioksidánti

ántiparazitik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja pri zdravljenju bolezni, ki jih povzročajo evkariontski paraziti

ANG.: *antiparasitic*

LAT.: *antiparasiticum, antiparasitici n*

ántiparkinsoník -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje Parkinsonove bolezni

ANG.: *antiparkinson drug, antiparkinsonian agent*

LAT.: *antiparkinsonicum, antiparkinsonici n*

ántiperspiráns -a m farm. kem. ► ántiperspiránt

ántiperspiránt -a m farm. kem. učinkovina, ki prepreči oziroma upočasni potenje s: ántihidrotík, ántiperspiráns

ANG.: *antihydrotic, antiperspirant*

LAT.: *antihydroticum, antihydrotici n*

ántipiréтик -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki znižuje povišano telesno temperaturo

ANG.: *antipyretic*

LAT.: *antipyreticum, antipyretici n*

GL.: nésteroidní ántipiréтик

ántipórt -a m farm. kem. sočasen transport dveh različnih molekul ali ionov skozi biološko membrano v različno smer PRIM.: simpórt, unipórt

ANG.: *antiport*

ántipruritík -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina za lajšanje neprijetnega srbenja

ANG.: *antipruritic*

LAT.: *antipruriticum, antipruritici n*

ántipsihótík -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje psihičnih motenj, zlasti shizofrenije s: nevroléptik

ANG.: *antipsychotic, neuroleptic*

LAT.: *antipsychoticum, antipsychotici n*

ántipsoriátík -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje luskavice (psorizae)

ANG.: *antipsoriatic*

LAT.: *antipsoriaticum, antipsoriatici n*

ántirevmátík -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina za zdravljenje revmatizma

ANG.: *antirheumatic*

LAT.: *antirheumaticum, antirheumatici n*

GL.: nésteroidní ántirevmátík

ántiséptík -a m farm. kem. učinkovina, ki uničuje mikroorganizme na koži in sluznicah ali preprečuje njihovo razmnoževanje

ANG.: *antiseptic*

LAT.: *antisepticum, antiseptici n*

GL.: jódovi ántiséptiki

ántiskabicíd -a m farm. kem. učinkovina, ki uničuje povzročitelja garjivosti

ANG.: *antiscabiotic*

LAT.: *antiscabioticum, antiscabiotici n*

ántitrombótík -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki preprečuje nastanek krvnih strdkov (trombov)

ANG.: *antithrombotic agent*

LAT.: *antithromboticum, antithrombotici n*

ántituberkulótik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje tuberkuloze

ANG.: *antituberculosic*

LAT.: *antituberculositicum, antituberculositici n*

GL.: hidrazidni ántituberkulótik, tíokarbamidni ántituberkulótik, tíosečninski ántituberkulótik

ántitúsík -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki pomirja kašelj s: tusisedatív

ANG.: *antitussic*

LAT.: *antitussivum, antitussivi n*

ántiúirik -a m farm. kem. učinkovina, ki preprečuje kopičenje sečne kisline pri putiki

ANG.: *antiuric*

LAT.: *antiuricum, antiurici n*

ántocián -a m farmakognoz., zastar. ► antociánin

ántocianidín -a m farmakognoz. flavonoid, ki je strukturno 2-fenilbenzopirilijev oziroma flavilijev kation in je aglikon antocianina, npr. cianidin, delfinidin, pelargonidin

ANG.: *anthocyanidin*

LAT.: *anthocyanidinum, anthocyanidini n*

GL.: proantocianidín

ántociánín -a m farmakognoz. glikozid antocianidina, ki rdeče, vijoličasto ali modro obarva cvete in plodove s: zastar. antocián

ANG.: *anthocyanin*

LAT.: *anthocyaninum, anthocyanini n*

antracénski deriváti -ih -ov m mn. farm. kem. antipsoriatiki s substituiranim tricikličnim antracenskim sistemom, ki ovirajo podvojevanje DNA in upočasnijo delitev celic zaradi tvorbe radikalov, npr. ditranol

ANG.: *anthracen derivatives*

LAT.: *anthraceni derivata*

A

antraciklini -ov m mn. **farm. kem.** citotoksični antibiotiki s tetracikličnim obročnim sistemom, na katerega je vezan sladkor L-daunozamin, ki se interkalirajo med bazne pare DNA, zavirajo topoizomerozo II in se uporabljajo za zdravljenje različnih vrst levkemij, limfomov in solidnih tumorjev, npr. doksorubicin, idarubicin
ANG.: *anthracyclines*
LAT.: *antibiotica anthracyclinica*

antrakininon -a m **farmakognoz.** kinon, strukturno parakinon, ki je derivat antracena
ANG.: *anthraquinone*
LAT.: *anthrachinonum, anthrachinoni n*

antrakiniński glikozid -ega -a m **farmakognoz.** glikozid antrakinona z močnim odvjalnim delovanjem, npr. aloin, emodin, rein, senidin
S: antranoíd
ANG.: *anthraquinone glycoside*
LAT.: *glycosidum anthrachinoni*

antranoid -a m **farmakognoz.** ► antrakiniński glikozid

antranól -a m **farmakognoz.** derivat antrakinsonskega glikozida, ki je reduciran antron s hidroksilno oziroma fenolno skupino
ANG.: *anthranol*
LAT.: *anthranolum, anthranoli n*

antrón -a m **farmakognoz.** derivat antrakinsonskega glikozida z eno keto skupino
ANG.: *anthrone*
LAT.: *anthronum, anthroni n*
GL.: diantrón

antropozófska medicina -e -e ž sistem zdravljenja, ki poleg dognanj konvencionalne medicine upošteva načela antropozofske duhovne filozofije, kot jih je leta 1920 zasnoval Rudolf Steiner
ANG.: *anthroposophical medicine*

AOR -- [aorə / aoèr] m kratica ► avtomatska obdeláva recéptov

APC -- [apəçə / apécé] m (**ANG.** *antigen-presenting cells*) **imunol., biomed.** kratica ► antigéne predstavljajoče célice

API -- [apí / apéí] m (**ANG.** *active pharmaceutical ingredient*) kratica **farm. kem.** ► zdravilna učinkovina

ápitertapija -e ž metode zdravljenja z uporabo čebeljih pridelkov, npr. medu, cvetnega prahu, propolisa, voska, matičnega mlečka in čebeljega strupa
ANG.: *apitherapy*

aplikácija zdravila -e -- ž nanos ali vnos zdravila v/na telo za doseganje terapevtskega učinka **S:** strok. pog. dajánje zdravila, strok. pog. jemánje zdravila, uporába zdravila
ANG.: *administration of medicinal product, drug administration*

GL.: mésto aplikácije zdravila, način aplikácije zdravila, večkrátna aplikácija zdravila

aplikátor -ja m **farm. teh.** pripomoček za odmerjanje, vnašanje in nanašanje zdravila na/v telo
ANG.: *applicator*

Apo -- [apəó / apeó] m (**ANG.** *apolipoprotein*) **klin. kem., biomed.** kratica ► ápolipoproteín

Apo B -- -- [apəó bé / apeó bé] m (**ANG.** *apolipoprotein B*) **klin. kem., biomed.** kratica ► ápolipoproteín B

ápoencím -a m **farm. bioteh.** proteinski del encima brez pripadajoče prostetične skupine
PRIM.: ápoproteín
ANG.: *apoenzyme*
LAT.: *apofermentum, apofermenti n*

ápolipoproteín -a m **K: Apo klin. kem., biomed.** proteinski del lipoproteina
ANG.: *apolipoprotein*
GL.: ápolipoproteín B

ápolipoproteín B -a -- [bé] m **K: Apo B klin. kem., biomed.** proteinski del lipoproteina majhne gostote
ANG.: *apolipoprotein B*

ápoproteín -a m **farm. bioteh.** polipeptidni del sestavljenega proteina **PRIM.:** ápoencím
ANG.: *apoprotein*
LAT.: *apoproteinum, apoproteini n*

apoptóza -e ž **biomed.** programirana celična smrt, za katero so značilni krčenje vsebine celice, razpad jedra in citoplazme v telesa, odstranitev iz tkiva in razgradnja brez sproščanja za organizem škodljivih snovi
ANG.: *apoptosis*
LAT.: *apoptosis, apoptosis f*

aporfinoídni alkaloid -ega -a m **farmakognoz.** alkaloid iz skupine izokolinolinskih alkaloidov, npr. boldin, apomorfin
ANG.: *aporphinoid alkaloid*
LAT.: *alcaloidum aporphinoidi*

apotécij -a m **farmakognoz.** kolutasto ali čašasto oblikovan trosnjak s trosovnico na površini
ANG.: *apothecium*
LAT.: *apothecium, apothecii n*

apotéka -e ž ► lekárna

apotékar -ja m **apotékarica** -e ž **1.** ► lekárnar (**1**)
2. žarg. ► magíster farmácije (**2**)

aptamêr -a m **farm. bioteh.** oligonukleotidna molekula z zapleteno prostorsko strukturo, sposobna specifičnih interakcij z določeno tarčno molekulo, ki ne potekajo na osnovi komplementarnega parjenja baz
ANG.: *aptamer*

aq. -- [ákva] (**LAT.** *aqua*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu voda

aq. bull. --- [ákva búliens] (*LAT. aqua bulliens*)
lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem
receptu vreła voda

aq. cal. --- [ákva kálida] (*LAT. aqua calida*) lek.
farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem
receptu hladna voda

aq. comm. --- [ákva komúnis] (*LAT. aqua
communis*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na
zdravniškem receptu navadna (vodovodna) voda

aq. dest. --- [ákva destiláta] (*LAT. aqua destillata*)
lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu
destilirana voda

aq. ebul. --- [ákva ebúliens] (*LAT. aqua ebulliens*)
lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka
na zdravniškem receptu prevreta voda

aq. ferv. --- [ákva fêrvida] (*LAT. aqua fervida*)
lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem
receptu vroča voda

aq. font. --- [ákva fóntis] (*LAT. aqua fontis*) lek.
farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem
receptu studenčnica

aq. infund. --- [ákva ad infundibília] (*LAT. aqua
ad infundibilia*) lek. farm. okrajšava, oznaka na
zdravniškem receptu voda za infuzije

aq. iniect. --- [ákva ad iniektabília] (*LAT. aqua
ad iniectabilia*) lek. farm. okrajšava, oznaka na
zdravniškem receptu voda za injekcije

aq. pluv. --- [ákva pluvialís] (*LAT. aqua pluvialis*)
lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem
receptu deževnica

aq. purif. --- [ákva purifikáta] (*LAT. aqua
purificata*) lek. farm. okrajšava, oznaka na
zdravniškem receptu prečiščena voda

aq. tepid. --- [ákva tépida] (*LAT. aqua tepida*)
lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem
receptu mlačna voda

aqua demineralisata -e -e [ákva deminera-
lizáta] ž (*LAT.*) farm. teh. ► demineralizirana
voda

aquos. -- [akvózus] (*LAT. aquosus*) lek. farm.
okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vodni /
ki vsebuje vodo

arábska gúma -e -e ž lek. farm. ► arábski gúmi

arábski gúmi -ega -ja m lek. farm. posušen
izloček iz zarezanih debel afriških akacij, ki ga
v glavnem sestavljajo kisli polisaharidi, npr.
arabinogalaktan v obliki kalcijeve, kalijeve
in magnezijeve soli, beli ali rumenkastobeli
tanki kosmiči, zrnca ali prah brez vonja in z
rahlím okusom, ki se uporablja kot zgoščevalo,
stabilizator, suspendirajoče sredstvo,
emulgator, vezivo v tabletah s: arábska gúma
ANG.: gum Arabic
LAT.: gummi Arabicum

arcnija -e ž žarg. ► zdravilo (1)

arginín -a m farm. kem. neesencialna proteino-
gena aminokislina z bazično gvanidinsko
skupino v stranski verigi, pomembna v
biosintezi dušikovega oksida

ANG.: arginine

LAT.: argininum, arginini n

arhegónij -a m farmakognoz. mnogocelični ženski
gametangij pri rastlinah

ANG.: archegonium

LAT.: archegonium, archegonii n

arilalkanón -a m farmakognoz. spojina z
1-arilalkanonsko strukturo, značilna za
rodova *Zingiber* in *Curcuma*, npr. gingerol,
turmeron

ANG.: arylalkanone

arílus -a m farmakognoz. sočen ovoj, ki obdaja
seme pri rastlinah

ANG.: aril

LAT.: arillus, arilli m

aróma -e ž **1.** farmakognoz. prijeten vonj in okus
2. farmakognoz. spojina ali zmes spojin, ki se
uporablja za aromatiziranje

ANG.: aroma

LAT.: aroma, aromatis n

aromat. -- [aromatíkus] (*LAT. aromaticus*) lek.
farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu
dišeč, odišavljen

arómaterapija -e ž metoda komplementarne
medicine, ki za izboljšanje zdravja in počutja
uporablja hlapne rastlinske komponente, zlasti
eterična olja

ANG.: aromatherapy

LAT.: aromatherapia, aromatherapiae f

aromatík -a m farmakognoz. ► začimba

aromátski akridiníjevi éstri -ih -ih -ov m mn.

klin. kem., biomed. snovi, ki se oksidirajo z
vodikovim peroksidom, pri čemer se
sprošča svetloba, ki se meri npr. z
encimskoimunokemijskim testom z
uporabo kemiluminiscence

ANG.: aromatic acridinium esters

artemisinínovi deriváti -ih -ov m mn. farm.

chem. antimalariki, po strukturi sorodni
artemisininu, izoliranem iz kitajske rastline
Artemisia annua, ki zaradi tvorbe radikalov
uničujejo povzročitelje malarije, npr.
artemisinin, arteflen

ANG.: artemisinin derivatives

LAT.: artemisinini derivata

artific. -- [artificiális] (*LAT. artificialis*) lek. farm.
okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu umeten

arženove spojine -ih -ín ž mn. **1.** farm. kem.
antiparazitiki in/ali kemoterapevtiki,
po strukturi organske spojine tri- ali
petvalentnega arzena, ki so se zlasti
pogosto uporabljali do odkritja sodobnih
protimikrobnih učinkovin, npr. salvarzan,

A

glikobiarzol **2. farm. kem.** protitumorne učinkovine, ki v svoji strukturi vsebujejo arzen, npr. arzenov trioksid

ANG.: arsenic compounds

LAT.: arsenici composita

a. s. --- [ávris sinistra] (LAT. *auris sinistra*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu levo uho

aseptični postópek -ega -pka m **farm. teh.** postopek, s katerim se ohranja sterilnost izdelka z uporabo predhodno steriliziranih vhodnih surovin, naprav, pripomočkov, ovojnine v pogojih, ki izključujejo kontaminacijo z mikroorganizmi

ANG.: aseptic procedure

aseptika -e ž **1. strok. pog.** prostor, ki omogoča izdelavo zdravila po aseptičnem postopku

ANG.: aseptic chamber, aseptic room

2. strok. pog. izdelava zdravila po aseptičnem postopku

ANG.: aseptic procedure

ásimetrija kromatográfskega vrha -e

--- ž **farmakokin.** nesimetrična oblika kromatografskega vrha, ki nastane zaradi prehitevanja ali zaostajanja izpiranja analita, kar povzroči slabšo kvaliteto ločbe in oteži vrednotenje analitov **PRIM.:** simetrija kromatográfskega vrha

ANG.: peak asymmetry

asimilácija -e ž **farmakognoz.** del presnove, v katerem se hranilne snovi pretvarjajo v telesne organske snovi

ANG.: assimilation

LAT.: assimilatio, assimilationis f

ásk -a m **farmakognoz.** cevasti trosovnik zaprtotrošnic, v katerem se razvijejo askospore

ANG.: ascus

LAT.: ascus, asci m

askorbínska kislína -e -e ž **farm. kem.** vodotopni vitamin, ki je v številnih vrstah sadja in zelenjave, antioksidant in kofaktor v nekaterih reakcijah, v katerih se substrati hidroksilirajo (npr. v procesu sinteze kolagena), hudo pomanjkanje povzroči skorbut, lažje pa spomladansko utrujenost, neodpornost proti okužbam in krvavitve dlesni **s:** vitamin C

ANG.: ascorbic acid, vitamin C

LAT.: acidum ascorbicum

askospóra -e ž **farmakognoz.** haploidni tros, ki se razvije v asku zaprtotrošnic

ANG.: ascospore

LAT.: ascospora, ascosporae f

ASMF -- [asəməfð / aešeməf] m (ANG. *active substance master file*) **farm. zak.** kratica ► glavni dosjé o zdravilni učinkovini

asparagín -a m **farm. kem.** neesencialna proteinogena aminokislina, amid asparaginske kisline

ANG.: asparagine

LAT.: asparaginum, asparagini n

asparagínska kislína -e -e ž **farm. kem.** neesencialna proteinogena aminokislina s kisló karboksimetilno skupino v stranski verigi

ANG.: aspartic acid

LAT.: acidum asparagicum

aspartát -a m **farm. kem.** anion ali sol asparaginske kisline, ekscitatorni nevrotransmitter v centralnem živčnem sistemu

ANG.: aspartate

LAT.: aspartas, aspartatis m

GL.: aspartát-amínótransferáza

aspartát-amínótransferáza -e ž **klin. kem., biomed.** ► aspartátna amínótransferáza

aspartátna amínótransferáza -e -e ž **K: AST** **klin. kem., biomed.** encim, ki katalizira reverzibilni prenos aminoskupine z aspartata na 2-oksooglutarat (EC 2.6.1.1) **s:** aspartát-amínótransferáza

ANG.: aspartate aminotransferase

AST -- [asətə / aesté] m (ANG. *aspartate aminotransferase*) **klin. kem., biomed.** kratica ► aspartátna amínótransferáza

ataráktik -a m **farm. kem.** ► anksiolítik

ATC-klasifikácija -e [atecé] ž (ANG. *ATC anatomical therapeutic chemical*) **lek. farm., farm. zak.** ► anatómško-terapévtško-kémična klasifikácija

ATC-oznáka -e [atecé] ž (ANG. *ATC anatomical therapeutic chemical*) sedemmestna črkovno-številčna oznaka, npr. N02BE01 za paracetamol, ki se dodeli zdravilu na podlagi anatomsko-terapevtško-kemične klasifikacije, pri čemer ima vsako zdravilo lahko le eno oznako ATC, glede na poglobitveno indikacijo zdravila, četudi ima več indikacij oziroma vsebuje več učinkovin z različnimi indikacijami **s:** ŽARG ATC-šifra

ANG.: ATC code

ATC-šifra -e [atecé] ž (ANG. *ATC anatomical therapeutic chemical*) **žarg.** ► ATC-oznaka

atenuirano cepívo -ega -a s **farm. bioteh.** ► oslABLJENO cepívo

atést -a m **lek. farm.** pisno potrdilo, analizni izvid ali certifikat o kakovosti farmacevtske snovi

GL.: knjíga atéstov

átípična amínokislína -e -e ž **farmakognoz.** rastlinska aminokislina, ki ni sestavina proteinov in je navadno toksična, zato štíti rastlino, npr. mimozin, hipoglicin

ANG.: atypical amino acid

LAT.: aminoacidum atypicum

atomizátor -ja m **farm. teh.** naprava za razprševanje tekočih farmacevtskih oblik v zelo drobne kapljice **s:** meglílnik **PRIM.:** pršílnik

ANG.: atomiser

atómska absorpcijska spektrometrija

-e -e -e ž **anal. zdr.** analizna spektroskopska metoda, ki omogoča določanje posameznih atomov v vzorcu in temelji na absorpciji elektromagnetnega valovanja atomov v plinastem agregatnem stanju

ANG.: *atomic absorption spectroscopy*

atómska emisijska spektrometrija -e

-e -e ž **anal. zdr.** analizna spektroskopska metoda, ki omogoča določanje posameznih atomov v vzorcu in temelji na merjenju elektromagnetnega valovanja točno določene valovne dolžine, sproščenega pri termični obdelavi vzorca

ANG.: *atomic emission spectroscopy*

ATP -- [atəpə / atepé] m (ANG. *adenosine triphosphate*) **farm. kem.** kratica ► adenozin-trifosfát

atraktánt -a m **farm. kem.** učinkovina, ki po aplikaciji na kožo, oblačila privlači določene organizme, npr. mrčes

ANG.: *attractant*

a. u. --- [ávris útrakve] (LAT. *auris utraque*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu obe ušesi

AUC -- [aucè / aucé] m (ANG. *area under the curve*) **farmakokin.** kratica ► površina pod krivúljo (1, 2)

a. u. p. --- [ad úzum próprium] (LAT. *ad usum proprium*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za lastno uporabo

auric. -- [ávrikulárium] (LAT. *auricularium*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu, po Evropski farmakopeji farmacevtska oblika za uho

avidnost -i ž **1. farm. kem.** lastnost snovi, da s proteini tvori nenavadno močno interakcijo, kar je posledica sinergističnega učinka več medmolekulskih povezav in ne zgolj seštevka jakosti posameznih vezi **2. imunol.** skupna jakost vseh vezi med večvalentnim protitelesom in večvalentnim antigenom

PRIM.: afinitéta

ANG.: *avidity*

avrikulárna uporába -e -e ž aplikacija zdravila v sluhovod

ANG.: *auricular use*

LAT.: *usus auricularis*

avrón -a m **farmakognoz.** flavonoid, ki je strukturno 2-benzilidenkumaranon, npr. hispidol

ANG.: *aurone*

LAT.: *auronum, auronin*

avtakóid -a m **farm. kem.** mediator, ki ga izločajo različne specializirane celice in deluje v bližini mesta svojega nastanka **s:** lokalni hormón

PRIM.: hormón

ANG.: *autacoid*

LAT.: *autacoidum, autacoidi n*

ávtoantigén -a m **imunol., biomed.** sestavni del telesu lastnega normalnega tkiva, ki lahko v določenih okoliščinah izzove nastanek avtoimunskega celičnega in protitelesnega odziva

ANG.: *autoantigen*

ávtoapotéka -e ž **med. prip.** ► komplét prve pomoči

avtogamija -e ž **farmakognoz.** razmnoževanje s samooprašitvijo

ANG.: *autogamy*

LAT.: *autogamia, autogamiae f*

ávtoimúnost -i ž **imunol., biomed.** pridobljena humoralna in/ali celično posredovana imunost proti telesu lastnim antigenom, normalno izraženim na celicah in tkivih

ANG.: *autoimmunity*

avtokláv -a m **lek. farm.** neprodušno zaprta posoda z močnimi stenami, ki vzdrži visoke temperature in tlake in se uporablja za sterilizacijo pribora, instrumentov in zdravilnih pripravkov z nasičeno vodno paro pod tlakom

ANG.: *autoclave*

avtoklaviranje -a s **farm. teh.** postopek sterilizacije z nasičeno vodno paro pri povišanem tlaku

ANG.: *autoclaving*

avtokróno signaliziranje -ega -a s **farm. bioteh.** delovanje signalne molekule na celico, ki je to signalno molekulo proizvedla

ANG.: *autocrine signaling*

avtomátska obdeláva recéptov -e -e -- in **avtomátska obdeláva recéptov** -e -e -- ž **K:** **AOR lek. farm.** avtomatiziran proces zbiranja, shranjevanja, urejanja podatkov z zdravniških receptov za spremljanje uporabe in porabe ambulantno predpisanih zdravil, vzpostavljen sredi 70. let 20. stoletja

avtomátska pipéta -e -e ž naprava, ki omogoča avtomatično merjenje in prenašanje mikrolitrskih volumnov tekočin

ANG.: *automatic pipette*

avtomátski vzorčeválnik -ega -a m **farmakokin.** podenota tekočinskega kromatografa, ki po vnaprej določeni časovni shemi avtomatsko izvede injiciranje vnaprej določenih volumnov vzorcev na kolono

ANG.: *autosampler*

ávto-medikácija -e ž ► sámozdravljenje

ávtoprótiteló -ésa s **imunol., biomed.** protitelo, ki prepozna telesu lastne antigene in se veže nanje

ANG.: *autoantibody*

ávto-recéptor -ja m **farm. kem.** receptor, ki po vezavi liganda regulira sintezo in/ali sproščanje mediatorja, po strukturi enakega ligandu

PRIM.: heterorecéptor

ANG.: *autoreceptor*

B

avtotrofija -e ž **farmakognoz.** sposobnost organizmov, da izdelujejo organske snovi iz anorganskih

ANG.: *autotrophy*

LAT.: *autotrophia, autotrophiae f*

azaspirodekandiónski deriváti -ih

-OV m mn. **farm. kem.** anksiolitiki z azaspirodekandionskim fragmentom, ki so verjetno delni agonisti na serotoninških 5-HT_{1A}-receptorjih, npr. buspiron

ANG.: *azaspirodecanedione derivatives*

LAT.: *azaspirodecandioni derivata*

azulén -a m **farmakognoz.** biciklični aromatski ogljikovodik značilno temnomodre barve, katerega derivati so protivnetne sestavine nekaterih eteričnih olj, npr. gvajazulen, hamazulen

ANG.: *azulene*

LAT.: *azulenum, azuleni n*

B

bac. -- [bacílus] (LAT. *bacillus*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu paličica

Bachova cvétna terapija -e -e -e in **bachova**

cvétna terapija -e -e -e [báhova] ž po angleškem zdravniku Edwardu Bachu (1880–1936) alternativna ali komplementarna metoda obravnave čustvenega neravnovesja z razredčenimi pripravki iz cvetov, namočenih v studenčnici ali jutranji rosi

ANG.: *Bach flower remedies therapy*

Bachove kápljice -ih -ic in **bachove kápljice**

-ih -ic [báhove] ž mn. v alternativni ali komplementarni medicini zelo razredčeni rastlinski pripravki iz cvetov, namočenih v studenčnici ali jutranji rosi, v obliki kapljic, ki se uporabljajo za obravnavanje čustvenega neravnovesja, pogosto se pripravijo zdravim posameznikom za ohranjanje zdravja

ANG.: *Bach flower remedies*

bacil -a m **farm. kem.** bakterija paličaste oblike

ANG.: *bacillus*

LAT.: *bacillus, bacilli m*

bac. vitr. -- -- [bacílus vítreus] (LAT. *bacillus*

vitreus) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu steklena paličica

baktericíd -a m **farm. kem.** učinkovina, ki uničuje

bakterije **PRIM.:** bakterioistatik

ANG.: *bactericide*

LAT.: *bactericidium, bactericidi n*

baktêrija -e ž **farm. bioteh.** pripadnik skupine enoceličnih prokariotskih organizmov z razmeroma preprosto celično strukturo brez organelov

ANG.: *bacterium*

LAT.: *bacterium, bacterii n*

bakteriofág -a m **farm. bioteh.** virus, ki se razmnožuje v bakterijskih celicah

ANG.: *bacteriophage*

LAT.: *bacteriophagum, bacteriophagi n*

GL.: pomožni bakteriofág

bakterioistatik -a m **farm. kem.** učinkovina, ki zavira rast in razmnoževanje bakterij

PRIM.: baktericíd

ANG.: *bacteriostatic*

LAT.: *bacteriostaticum, bacteriostatici n*

bakulovírus -a m **farm. bioteh.** paličasti virus z genomom iz krožne dvoverižne molekule DNA, pogost patogen členonožcev, zlasti žuželk

ANG.: *baculovirus*

LAT.: *baculovirus, baculoviri n*

bakulovirusni véktor -ega -ja m **farm. bioteh.** vektor na osnovi bakulovirusov, ki se uporablja za izražanje rekombinantnih glikoproteinov v žuželčjih celičnih linijah

ANG.: *baculovirus vector*

balástna snôv -e snovi ž **farmakognoz.** ► vlaknina

baln. -- [bálneum] (LAT. *balneum*) **lek. farm.**

okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kopel

balneoterapija -e ž metoda komplementarne medicine, ki za izboljšanje zdravja in počutja uporablja kopeli

ANG.: *balneotherapy*

LAT.: *balneotherapie, balneotherapiae f*

baln. vap. -- -- [bálneum vapóris] (LAT. *balneum vaporis*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu parna kopel

balón -a m **lek. farm.** trebušasta steklena ali plastična posoda za shranjevanje večjih količin tekočin

ANG.: *balloon shaped container*

bals. -- [bálzamum] (LAT. *balsamum*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu balzam

bálzam -a m **1. farmakognoz.** viskozna in lepljiva raztopina smole v eteričnem olju, ki jo izločajo nekatere rastline za zaščito pri poškodbi tkiva, npr. kanadski, perujski, tolu balzam **s:** oleorezín **2. farmakognoz.** zdravilo iz te snovi, ki se uporablja za pospeševanje celjenja ran

ANG.: *balsam*

LAT.: *balsamum, balsami n*

balzamárij -a m **1. lek. farm.** prostor v lekarni,

kjer se shranjujejo dišeče snovi **2. lek. farm.** lekarniška posoda, v kateri se shranjujejo dišeče snovi, npr. smole, eterična olja, katrani
ANG.: *balsamarium*
LAT.: *balsamarium, balsamarii n*

BÁN -- m (**ANG. British Approved Name**) kratica nelastniško ime farmacevtske snovi, uradno priznано v Združenem kraljestvu Velike Britanije in Severne Irske **PRIM.:** INN, ŪSAN

Bancroftovo pravilo -ega -a in **bancroftovo pravilo** -ega -a [bánkroftovo] s **farm. teh.** pravilo, ki glede na topnost emulgatorja določa, da je zunanja faza v emulziji tista, v kateri je emulgator bolje topen
ANG.: *Bancroft's rule*

barbituráti -ov m mn. **farm. kem.** lipofilni derivati barbiturne kisline z zaviralnim delovanjem na centralni živčni sistem, ki se uporabljajo kot antiepileptiki in splošni anestetiki, nekđaj priljubljena uspavala, npr. fenobarbital, sekoobarbital
ANG.: *barbiturates*
LAT.: *barbiturata n pl.*

barvílo -a s **1. farm. teh.** pomožna snov, ki izboljša organoleptične lastnosti, obarva farmacevtske izdelke, jih lahko štíti pred svetlobo in ne vpliva na druge lastnosti
ANG.: *colorant, colouring agent, colouring matter*
LAT.: *colorans, colorantis n*
2. farmakognoz. organska snov za barvanje
ANG.: *dye*
LAT.: *materia tinctoria*
3. farmakognoz. ► pigment (1)
GL.: fluorescénčno barvílo

báza -e ž **farm. kem.** snov, ki je sposobna sprejeti protone, ima v molekuli prost elektronski par ali reagira z vodo, pri čemer nastanejo hidroksidni ioni
ANG.: *base*
LAT.: *basis, basis f*
GL.: analóg pirimidínskíh báz, analóg purínskíh báz, jákost báze, komplemetárno párjenje báz, nukleínska báza, pirimidínska báza, plastibáza, purínska báza

bazídij -a m **farmakognoz.** kijasti trosovník iz povečane končne celice hife pri prostotrošnjah, ki nosi bazidiospore
ANG.: *basidium*
LAT.: *basidium, basidii n*

bazidiospóra -e ž **farmakognoz.** tros prostotrošnice
ANG.: *basidiospore*
LAT.: *basidiospora, basidiosporae f*

B-célični antigénski recéptor -ega -ega -ja [bé] m **K:** **BCR imunol., biomed.** transmembranski imunoglobulin, izražen na površini limfocitov B, ki specifično prepozna antigene
ANG.: *B-cell receptor*

BCR -- [bəcərəð / beceèr] m (**ANG. B-cell receptor**) **imunol., biomed.** kratica ► B-célični antigénski recéptor

BCS -- [bəcəsəð / beceès] m (**ANG. biopharmaceutics classification system**) **farmakokin.** kratica ► biofarmacévtski klasifikácijski sistém

béla kórvna sílika -e -e -e ž **klin. kem., biomed.** skupina laboratorijskih preiskav, ki vključuje določanje števila levkocitov in diferencialno krvno sliko za oceno njihovih lastnosti v krvi preiskovanca
ANG.: *white blood cell count*

béla pálica -e -e ž **med. prip.** palica bele barve, iz različnih materialov, lahko zložljiva, ki opozarja okolico na slepo ali slabovidno osebo, olajšuje orientacijo in gibanje
ANG.: *seeing-eye cane, white cane*

béla signatúra -e -e ž **farm. zak., lek. farm.** signatura bele barve za označevanje zdravil s sistemskim delovanjem, ki jo nalepi pooblaščenca oseba v lekarni

béli čaj -ega -a m **1. farmakognoz.** hitro posušeni, neoksidirani (nefermentirani) mladi listi in popki čajevca (*Camellia sinensis*) **2. farmakognoz.** napitek iz te rastlinske snovi
ANG.: *white tea*
LAT.: *thea alba*

béli recépt -ega -a in **béli recèpt** -ega -èpta m **lek. farm.** zdravniški recept z belo podlago, ki ga ne plača izvajalec obveznega zdravstvenega zavarovanja **s:** privátni recépt, recépt za sámoplačníka, sámoplačníški recépt
LAT.: *praescriptio privata*

béli vazelin -ega -a m **farm. teh.** bela ali bledorumenkasta poltrdna snov, pridobljena z beljenjem rumenega vazelina, ki se uporablja kot mazilna podlaga, emolient
ANG.: *white petrolatum, white soft paraffin*
LAT.: *vaselinum album*

béli vósek -ega -ska m **farm. teh.** vosek čebeljega izvora, v glavnem zmes estrov maščobnih kislin in maščobnih alkoholov, v obliki belih ali rumenkastobelih koščkov, ploščic ali drobnih zrn s prijetnim vonjem po medu, pridobljen z beljenjem rumenega čebeljega voska, pomožna snov v dermalnih farmacevtskih oblikah
ANG.: *white wax*
LAT.: *cera alba*

beljakovina -e ž **farm. kem., farm. biotech.** polimer, navadno iz α -L-aminokislin, povezanih s peptidno vezjo, praviloma z definirano prostorsko strukturo in funkcijo **s:** protéín
ANG.: *protein*
LAT.: *proteinum, proteini n*

beljáva -e ž **farmakognoz.** zunanja plast lesa, v kateri se prevajajo snovi in je svetlejša kot jedrovina
ANG.: *sapwood*
LAT.: *alburnum, alburni n*

eritrocitih, npr. progvanil **2. farm. kem.** peroralni antiidiabetiki z bigvanidno skupino, ki upočasnjujejo transport glukoze v celice in zmanjšujejo željo po hrani, npr. metformin

ANG.: *biguanides*

LAT.: *biguanida n pl.*

GL.: bigvanidi in amidini

bigvanidi in amidini -OV -- -OV m mn. farm.

kem. antiseptiki in dezinficenti z bazičnimi funkcionalnimi skupinami, ki motijo transport snovi skozi biološke membrane grampozitivnih in gramnegativnih mikroorganizmov, npr. klorheksidin

ANG.: *biguanides and amidines*

LAT.: *biguanida et amidina*

bikolateralna žila -e -e ž farmakognoz. nekoncentrična žila pri rastlinah z osrednjim delom floema in skrajnima deloma ksilema

ANG.: *bicollateral vascular bundle*

LAT.: *vas bicollaterale*

bikonični mešalnik -ega -a m farm. teh. mešalnik v obliki dvojnega prirezanega stožca, ki se vrti okrog svojih osi, za mešanje prahov, granulata, zrn ali pelet

ANG.: *biconical mixer*

bilirubin -a m **1. klin. kem., biomed.** žolčno barvilo, ki nastane pri razgradnji hema iz hemoglobina in drugih proteinov in se iz krvi odstranjuje preko jeter v žolč **2. klin. kem., biomed.**

razgradni produkt hema, ki se v laboratorijski medicini uporablja kot biokemični diagnostični kazalec jetrnih bolezni ali motenj pri tvorbi eritrocitov

ANG.: *bilirubin*

GL.: δ -bilirubin, celotni bilirubin, direktni bilirubin, indirektni bilirubin, konjugirani bilirubin, nekonjugirani bilirubin

δ -bilirubin -a [delta] in **deltabilirubin** -a tudi **delta bilirubin** -- -a m klin. kem., biomed.

konjugirani bilirubin, ki je kovalentno vezan na albumin in se v laboratorijski medicini navadno uporablja kot biokemični diagnostični kazalec dolgotrajnega in močnega povečanja bilirubina v serumu, npr. pri novorojenčkih

ANG.: *delta-bilirubin*

bilobalid -a m farmakognoz. diterpensi lakton z nevroprotektivnim delovanjem, značilen za dvokrpi ginko (*Ginkgo biloba*)

ANG.: *bilobalide*

LAT.: *bilobalidum, bilobalidi n*

binarna nomenklatura -e -e ž farmakognoz. ► dvojno poimenovanje

Binghamov pretok -ega -oka in **binghamov pretok** -ega -oka [bingamov] m farm. teh. ► plastični pretok

bioadhezija -e ž farm. teh. sposobnost snovi, farmacevtskih oblik ali medicinskih

pripomočkov, da se za določen čas prilepijo na tkivo **PRIM.:** mukoadhezija

ANG.: *bioadhesion*

bioadhezivna farmacevtska oblika -e -e -e ž farmakokin. farmacevtska oblika, ki se za določen čas prilepi na tkivo

ANG.: *bioadhesive dosage form*

bioadhezivni polimêr -ega -a m farmakokin.

polimer, ki ima sposobnost prilepljanja na tkivo za določen čas **PRIM.:** hidrofilni polimêr, mukoadhezivni polimêr

ANG.: *bioadhesive polymer*

bioaktivacija -e ž farm. kem., toksikol. pretvorba neaktivne molekule v biološko aktivno zaradi metabolične presnove v organizmu, kar se izkorišča pri predzdravilih, pogosto tudi vzrok toksičnosti določenih ksenobiotikov

ANG.: *bioactivation*

LAT.: *bioactivatio, bioactivationis f*

biobanka -e ž biomed. specializirana ustanova, ki za določen ali nedoločen čas shranjuje različne biološke materiale, odvzete eni ali več osebam, in omogoča njihovo dostopnost potencialnim prejemnikom oziroma uporabnikom

ANG.: *biobank*

bioekvivalenca -e ž farmakokin. ► biološka ekvivalenca

biofarmacevtski klasifikacijski sistem

-ega -ega -a m **K: BCS farmakokin.** sistem delitve učinkovin v štiri razrede glede na topnost in permeabilnost

ANG.: *biopharmaceutics classification system*

biofermêtor -ja m farm. biotech., biomed. ► bio-reaktor

bioizostêr -a m farm. kem. spojina, ki se pripravi z zamenjavo atomov ali atomskih skupin z drugimi, po lastnostih podobnimi, zato se po biološkem delovanju pogosto ne razlikuje od izhodne spojine

ANG.: *bioisostere*

biokatalizator -ja m ► encim

biokemična reakcija -e -e ž kemična reakcija, ki poteka v živih organizmih

ANG.: *biochemical reaction*

biokemične tkivne soli -ih -ih -- ž mn. homeopat. po nemškem kemiku W. K. Schuesslerju anorganske soli, ki se uporabljajo za vzpostavljanje biokemičnega ravnotežja pri boleznih, nastalih zaradi pomanjkanja soli v organizmu **s:** Schuesslerjeve soli

ANG.: *cell salts, Schuessler salts, tissue salts*

biološka aktivnost -e -i ž farm. biotech. skupek zelenih in neželenih učinkov, ki jih aplicirana učinkovina izzove v organizmu, vselej odvisen od odmerka

ANG.: *biological activity*

B

biološka ekvivalenca -e -e ž farmakokin.

enakost biološke uporabnosti dveh zdravil
s: bioekvivalenca

ANG.: *bioequivalence*

biološka pregrada -e -e ž farmakokin. tkiva,

zlasti epiteliji, ali organi, ki preprečujejo neoviran prehod snovi, npr. učinkovine

ANG.: *biological barrier*

biološka razpolovna doba -e -e -e ž K: $t_{1/2}$

farmakokin. čas, v katerem pade koncentracija zdravilne učinkovine v telesu na polovico, navadno se ta izloči iz telesa v približno petih bioloških razpolovnih dobah

ANG.: *biological half-life*

biološka učinkovina -e -e ž farm. bioteh.

učinkovina, pridobljena s tehnologijo rekombinantne DNA, naravnim enak ali soroden sintezni peptid ali oligonukleotid

ANG.: *biological active substance*

biološka uporabnost -e -i ž farmakokin. merilo

za obseg in hitrost prehoda učinkovine z mesta aplikacije zdravila v sistemski krvni obtok

ANG.: *bioavailability*

biološki ágens -ega -a m v dobri proizvodni praksi

mikroorganizem, lahko pridobljen tudi s tehnologijo rekombinantne DNA, celična kultura ali endoparazit s: biološki povzročitelj

ANG.: *biological agent*

biološki indikator -ega -ja m farm. teh. mikro-

organizem, zelo odporen na posamezno sterilizacijsko metodo, s katerim se preskuša njena učinkovitost

ANG.: *biologic indicator*

biološki označevalec -ega -lca m farm. kem.

molekula, značilna za vrsto celice, ki omogoča njeno identifikacijo

ANG.: *biomarker*

biološki povzročitelj -ega -a m ► biološki ágens

biološki referenčni preparát -ega -ega -a m anal.

zdr. spojina, zmes spojin ali biološki material, ki ima lastnost primarnega ali sekundarnega standarda in se uporablja za biološke preskuse, njegova vrednost pa se izraža v mednarodnih enotah, v vrednosti titra virusov, števila bakterij s: biološki referenčni pripravék

ANG.: *biological reference preparation*

biološki referenčni pripravék -ega -ega -vka m

anal. zdr. ► biološki referenčni preparát

biološki ritmi -ih -ov m mn. klin. kem., biomed.

ciklično izločanje hormonov in neurotransmiterjev, ki povzročata ciklično spreminjanje intenzivnosti metabolnih procesov in posledično spreminjanje koncentracij številnih snovi v krvi

ANG.: *biological rhythms*

biološki vzorec -ega -rca m klin. kem., biomed.

izloček ali del človeškega, živalskega tkiva ali

mikroorganizma, ki se analizira v laboratorijski medicini, npr. venska kri, kapilarna kri, serum, plazma, urin, blato, cerebrospinalni likvor, znoj, slina, tkiva, brisi sluznic PRIM.: kontrolni vzorec
ANG.: *biological sample*

biološko primerljivo zdravilo -- -ega -a s farm.

bioteh. ► podobno biološko zdravílo

biološko testiranje -ega -a s farm. kem., farm.

bioteh. postopek za določanje biološke aktivnosti, koncentracije ali čistote snovi z merjenjem njenega učinka na receptor, encim, celico, tkivo, organ ali organizem

ANG.: *bioassay*

biološko zdravílo -ega -a s farm. zak. zdravílo, ki

kot zdravílno učinkovino vsebuje biološko snov ali snov, pridobljeno s postopkom, ki vključuje biološke sisteme, in za določitev kakovosti potrebuje kombinacijo fizikalno-kemičnega in biološkega preskušanja, skupaj s postopkom izdelave in nadzorom nad njim, npr. zdravíla, izdelana z biološkim ali biotehnoškim postopkom, vključno s celičnimi kulturami in tehnologijo rekombinantne DNA, zdravíla iz krvi in plazme, imunološka zdravíla

ANG.: *biological medicinal product, biological drug, biological product*

GL.: podobno biološko zdravílo

biomása -e ž farm. bioteh. biološki material

iz organizmov ali njihovih komponent, ki so sodelovali pri biološkem ali biokemičnem procesu

ANG.: *biomass*

biomedicina -e ž področje medicinskih znanosti,

ki povezuje vedenja biologije, farmacije, kemije, fizike s (pato)fiziološkimi procesi pri človeku

ANG.: *biomedicine*

biopolimér -a m farmakognoz. polimer, ki ga

izdeluje živi organizem

ANG.: *biopolymer*

bioprocésna brózga -e -e ž farm. bioteh.

gosta tekočina, sestavljena iz biomase in gojišča s hranili, plini in produkti, ki nastane med biološkimi ali biokemičnimi procesi v bioreaktorju s: fermentacijska brózga

ANG.: *bioprocess broth*

bioreáktor -ja m farm. bioteh., biomed. posebna

naprava ali sistem, ki zagotavlja nadzorovane, fiziološkim podobne pogoje za optimalno gojenje produkcijskih mikroorganizmov, celic, tkiv in celo organov in vitro s: biofermentór

ANG.: *bioreactor*

biosénzor -ja m farm. bioteh. analizna naprava,

v kateri se za detekcijo analita uporablja biološka komponenta (mikroorganizmi, izolirana tkiva ali specifične biološke makromolekule), funkcionalno povezana s fizikalno-kemičnim detektorjem

ANG.: *biosensor*

biotehnologija -e ž veda, ki vključuje področje kemije, biologije in tehnoloških znanosti in uporablja organizme, celice, njihove dele ali analoge endogenih molekul v predelovalni industriji ali za izdelavo zdravil

ANG.: *biotechnology*

GL.: farmaceutvska biotehnologija

biotín -a m **farm. kem.** vitamin, ki vsebuje neplanarni biciklični sistem, predstavlja prostetično skupino encimov, ki katalizirajo prenos karboksilne skupine **s:** vitamín B₇, vitamín H

ANG.: *biotin, vitamin B₇, vitamin H*

LAT.: *biotinum, biotini n*

biotransformácija -e ž **1.** skupina encimsko kataliziranih biokemičnih procesov, ki v organizem vnesene snovi, zlasti ksenobiotike, npr. zdravila, pretvorijo v obliko, ki se lažje in hitreje izloči iz organizma **s:** metabolizem (1), presnôva (2) **2.** sistem kompleksnih, za vzdrževanje življenja nujno potrebnih fizioloških procesov, ki temeljijo na različnih biokemičnih encimskih reakcijah, s katerimi organizem tvori (katabolizem) in porablja (anabolizem) energijo **s:** metabolizem (2), presnôva (1)

ANG.: *biotransformation, metabolism*

LAT.: *metabolismus, metabolismi m*

bírni plód -ega plódú m **farmakognoz.** plód, ki se razvije iz cveta z več enostavnimi pestiči, ki se razvijejo v plodiče, med seboj zrasle ali povezane z omesenelim cvetiščem

ANG.: *aggregate fruit*

LAT.: *fructus aggregatus*

bisbenziltétrahidroizokinolinski alkaloid

-ega -a m **farmakognoz.** alkaloid iz skupine izokinolinskih alkaloidov, katerega osnovna struktura je bisbenziltetrahydroizokinolin, npr. kurin, tubokurarin

ANG.: *bisbenzyltetrahydroisoquinoline alkaloid*

bísfosfonáti -ov m mn. **farm. kem.** učinkovine, ki so po strukturi podobne pirofosfatnemu anionu in zavirajo proces osteoporoz, npr. etidronat **s:** difosfonáti

ANG.: *bisphosphonates*

bíspecifíčno prótíteló -ega -éša s **farm. bioteh.**

rekombinantno protitelo, ki prepozna in veže dva različna antigena, pripravljeno s kombinacijo lahkih in težkih verig iz dveh različnih monoklonskih protiteles

ANG.: *bispecific antibody*

bístveno podobno zdravílo -- -ega -a s **farm. zak.** ► genérično zdravílo

blastomêra -e ž **biomed.** vsaka od istovrstnih celic začetne stopnje embrionalnega razvoja, ki nastanejo po prvi mitozni delitvi oplojenega jajčeca

ANG.: *blastomere*

bláto -a s **klin. kem., biomed.** vsebina, ki jo organizem izloča skozi anus

ANG.: *feces*

LAT.: *faeces f pl.*

blazína -e ž **med. prip.** z mehkim materialom napolnjena podlaga za ležanje, sedenje, npr. na invalidskih vozičkih

ANG.: *cushion*

GL.: ántidekubítusna blazína, prótipreležániska blazína

blazínica -e ž **farm. teh.** eno- ali večslojni vsebnik za tekoče ali trdne farmacevtske oblike

ANG.: *pad*

bleomicíni -ov m mn. **farm. kem.** citotoksični antibiotiki z bitiazolnim obročem, sposobnim interkalacije, stranske skupine pa so sposobne kelirati kovinske ione, ki katalizirajo nastanek radikalov, kar povzroči pretrganje DNA

ANG.: *bleomycins*

LAT.: *bleomycina n pl.*

blíster -tra m **farm. teh.** ► pretísni omòt

blíznja infrardéča spektroskopija -e -e -e ž

anal. zdr. analizna metoda, ki na osnovi absorpcije elektromagnetnega valovanja v bližnjem infrardečem območju omogoča kvantitativno in kvalitativno analizo vzorcev

ANG.: *near-infrared spectroscopy*

blokátor -ja m **farm. kem.** ► antagoníst

blókkópólímêr -a m kopolimer, pri katerem se določena vrsta monomera pojavlja v skupinah, blokih, npr. BBBBBAAAAABBBBBBAAAAAAA

ANG.: *block copolymer*

bóben za sterilizácijo -bna --- m **lek. farm.** kasetna okrogla oblika

bodíca -e ž **farmakognoz.** šilast izrastek povrhnjice pri rastlinah, ki ne izrašča iz kolena kot trn

ANG.: *prickle*

LAT.: *acantha, acanthae f, aculeus, aculei m*

bolézen -zni ž **soc. farm.** odstopanje od normalne zgradbe ali funkcije kateregakoli dela, organa ali sistema telesa, ki se kaže z značilnim nizom simptomov in znakov, pri čemer so etiologija, patologija in prognoza lahko znane ali pa ne

ANG.: *disease*

GL.: analiza stroškov bolézni, bolézen presádka zoper gostítelja, brême bolézni, imúnska bolézen

bolézen presádka zoper gostitelja -zni --

--- ž **imunol., biomed.** neželena, v določenih primerih smrtna, akutna ali kronična imunska reakcija, ki se lahko pojavi po presaditvi alogenskih krvotvornih matičnih celic kot posledica nepopolne tkivne skladnosti med presadkom in prejemnikom

ANG.: *graft-vesus-host disease*

B

bolnik -a m **soc. farm.** oseba, ki je bolna

ANG.: *patient*

LAT.: *aeger, aegri m, aegrotus, aegroti m*

GL.: preferenčne bolnikov

bolnikovo zadovoljstvo z zdravstvenimi

storitvami -ega -a -- -- s **soc. farm.** stanje bolnika, ki se ovrednoti glede na skladnost njegovih želja in potreb z zdravstvenimi storitvami, njihovimi ponudniki in izidi

ANG.: *patient satisfaction survey*

bolnišnična lekarna -e -e ž **farm. zak.** organizacijska enota bolnišnice za oskrbo hospitaliziranih pacientov z zdravili in medicinskimi pripomočki za zdravljenje in nego

ANG.: *hospital pharmacy*

bolnišnična lekárniška dejavnost -e -e -i ž **farm. zak., lek. farm.** dejavnost, ki oskrbuje hospitalizirane paciente z zdravili in medicinskimi pripomočki za zdravljenje in nego

ANG.: *hospital pharmacy practice*

bolnišnična porába zdravil -e -e -- ž **soc. farm.** količina zdravil, izražena v različnih enotah, ki se porabi za bolnišnično zdravljenje

ANG.: *hospital drug consumption*

GL.: izvenbolnišnična porába zdravil

bolnišnični farmacévt -ega -a m **bolnišnična farmacévtka** -e -e ž **lek. farm., strok. pog.** magister farmacije, ki dela v bolnišnični lekarni

ANG.: *hospital pharmacist*

bolnišnično pakiranje -ega -a s **lek. farm.** pakiranje, navadno z zelo velikim številom enot v originalni ovojini, ki se uporablja v zdravstvenih ustanovah in ga določa dovoljenje za promet z zdravilom **PRIM.:** veliko pakiranje

ANG.: *hospital packaging*

bólus -a m nekdanj enkratna aplikacija, navadno večje količine zdravila, imenovana po velikih odmerkih glin, ki so se nekdanj uporabljali za zdravljenje

ANG.: *bolus*

LAT.: *bolus, boli m*

bombezín -a m **farm. kem.** 14 aminokislin dolg peptid, izoliran iz žabe kože

ANG.: *bombesin*

LAT.: *bombesinum, bombesini n*

bombezínski recéptorji -ih -ev m mn. **farm. kem.** skupina receptorjev, na katere se poleg endogenih ligandov veže bombezín, zlasti v centralnem živčevju, prebavnem traktu, pljučih, ki sodelujejo v procesih termoregulacije, zaznavanja občutka sitosti, uravnavanja cirkadialnega ritma, aktivnosti serotoninškega sistema

ANG.: *bombesin receptors*

botánika -e ž veda o rastlinah s: fitologija

ANG.: *botany*

LAT.: *botanica, botanicae f*

GL.: étnobotánika

Bowie-Dickov tést -ega -a in **bowie-dickov tést** -ega -a [bóvi díkov] m **farm. teh.** preskus za dokazovanje ustreznega prodiranja pare v porozen material pri avtoklaviranju

ANG.: *Bowie-Dick test*

bradikinín -a m **farm. kem.** nonapeptid, vnetni mediator, ki je močen vazodilatator, povečuje permeabilnost kapilar, povzroča bolečino

ANG.: *bradykinin*

LAT.: *bradykininum, bradykinini n*

bradikinínski recéptor -ega -ja m **farm. kem.** s proteinom G sklopljen receptor, na katerega se kot endogeni ligand veže bradikinín

ANG.: *bradykinin receptor*

branika -e ž **farmakognoz.** letni prirastek v sekundarnem ksilemu oziroma lesu

ANG.: *annual ring*

LAT.: *annulus annotinus*

brátovska lekárna -e -e ž **1.** do 19. stol. lekarna v moških samostanih **2.** do 20. stol. lekarna v bolnišnicah bratovskih skladnic, ki je oskrbovala z zdravili člane bratovskega pokojninskega zavarovanja in njihove družinske člane

ANG.: *monastic pharmacy*

brázda -e ž **farmakognoz.** zgornji del pestiča s: stigma

ANG.: *stigma*

LAT.: *stigma, stigmati n*

bréme bolézni **breména** -- s **farmakoekon., soc. farm.** analiza, s katero se ovrednotijo zdravstveni izidi bolezní oziroma zdravstveno stanje izbrane populacije

ANG.: *burden of disease*

brev. -- [brévis] (LAT. *brevi*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kratek

brezpláčni vzórec zdravíla -ega -rca -- m **farm. zak.** vzorec zdravila v najmanjšem pakiranju, ki mora biti označen kot vzorec, ki ni za prodajo in se sme izjemoma, pod predpisanimi pogoji, dati pooblaščenim osebam za predpisovanje zdravil, da se seznanijo z novim zdravilom

ANG.: *free sample of a medicinal product*

brezprášna kómora -e -e ž **farm. teh., žarg.** ► čísti próstor

brikéta -e ž **farm. teh.** zelo trd, tableti podoben vmesni produkt suhega granuliranja, navadno v obliki valja s premerom 15 mm ali več, ki se nato zdrobi na manjše delce, primerne za tabletiranje s: kompakát

ANG.: *slug*

briketíránje -a s **farm. teh.** suho granuliranje, pri katerem se zmes prahov pod visokim tlakom stisne v brikete, ki se nato z drobilniki razdrobijo v granulát s: kompakátiranje

ANG.: *slugging*

brónhodilatátor -ja m farm. kem. učinkovina, ki sprošča gladke mišice v steni dihalne cevi in zato olajšuje izmenjavo plinov med pljuči in okolico s: brónhospazmolítik

ANG.: bronchodilator, bronchospasmodic

LAT.: bronchospasmolyticum, bronchospasmolytici n

brónhoselektivni agonist -ega -a m farm. kem. učinkovina, ki deluje kot agonist preko β_2 -adrenergičnih receptorjev, npr. antiastmatiki

ANG.: selective beta₂-adrenoceptor agonist

brónhospazmolítik -a m farm. kem. učinkovina, ki sprošča gladke mišice v steni dihalne cevi in zato olajšuje izmenjavo plinov med pljuči in okolico s: brónhodilatátor

ANG.: bronchodilator, bronchospasmodic

LAT.: bronchospasmolyticum, bronchospasmolytici n

brošúra za raziskovalca -e -- -- ž farm. zak. dokument s podatki o analiznem, farmakološko-toksikološkem in že opravljenem kliničnem preskušanju zdravila, ki so pomembni za klinično preskušanje zdravila

ANG.: investigator's brochure

Brownova cévka -e -e in brownova cévka -e -e [bráunova] ž farm. teh. kemični indikator za sterilizacijo s suho toploto, ki pri doseženih sterilizacijskih pogojih spremeni barvo

ANG.: Browne's tube

BRp -- [bərəpə] oznaka za zdravilo, ki se sme izdajati brez zdravniškega recepta PRIM.: zdravilo brez recépta

brst -a m 1. farmakognoz. nastavek lista, poganjka, komaj razvit iz popka 2. farmakognoz. poganjek iz materinske celice pri kvasovkah, iz katerega nastane nova celica

ANG.: bud

LAT.: gemma, gemmae f, germen, germinis n

brsténje -a s 1. farmakognoz. razvoj brsta pri rastlinah 2. farmakognoz. oblika vegetativnega razmnoževanja z brsti, pogosta pri kvasovkah

ANG.: budding

LAT.: gemmatio, gemmationis f, germinatio, germinationis f

brstnice -ic ž mn. farmakognoz. skupina rastlin, katerih telo je iz pravih tkiv in tvori brst s: stébelnice

ANG.: cormophytes

LAT.: Cormophyta n pl.

bucc. -- [bukális] (LAT. buccalis) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu bukalna tableta

búčka -e ž trebušasta steklena posoda z dolgim vratom, s tanko steno in zaokroženim, koničastim ali ravnim dnom, v kateri se izvajajo kemične reakcije

ANG.: boiling flask, Florence flask, round-bottomed flask

GL.: merilna búčka, odmerna búčka

bufadienolíd -a m farmakognoz. aglikon kardiotioničnega glikozida, ki je strukturno steroidni derivat heksadienolida, značilen za rod *Urginea*, npr. scilarenin

ANG.: bufadienolide

LAT.: bufadienolidum, bufadienolidi n

bukaléta -e ž farm. teh. ► bukalna tabléta

bukalna tabléta -e -e ž farm. teh. trdna enoodmerna farmacevtska oblika za aplikacijo na sluznico lica v ustni votlini za sistemski učinek s: bukaléta, líčnična tabléta

ANG.: buccal tablet

GL.: múkoadhezívna bukalna tabléta

bukalna uporába -e -e ž aplikacija zdravila na ustno sluznico v predelu lica

ANG.: buccal use

LAT.: usus buccalis

búnker -ja m lek. farm. lekarniški prostor za shranjevanje vnetljivih snovi, navadno pod zemljo, s posebnim sistemom za zaklepanje in zračenje, z vrati, ki se odpirajo navzven

ANG.: bunker

Búrrowa solubléta -e -e in búrrowa solubléta -e -e ž lek. farm. nekdanji pripravek za obkladke, sestavljen iz solublete s svinčevim acetatom in solublete z borovo kislino

LAT.: solubletta Burrowi

butilpirazolidíni -ov m mn. farm. kem. nesteroidni analgetiki, antipiretiki in antiflogistiki s petčlenskimi pirazolidinskimi obročmi, ki zavirajo encim ciklooksigenazo, npr. fenilbutazon

ANG.: butylpyrazolidines

LAT.: butylpyrazolidina n pl.

butirofenóni -ov m mn. farm. kem. nevroleptiki, derivati arilalkilketonov, ki imajo na alkalno skupino vezan heterociklični obroč, najpogosteje piperidin, in zmanjšajo dopaminergično inervacijo v centralnem živčnem sistemu, npr. haloperidol, droperidol

ANG.: butyrophenones

LAT.: butyrophenona n pl.

butyr. -- [bútirum] (LAT. butyrum) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu maslo

bužijka -e ž lek. farm. ► bužijska stiskálnica

bužijska stiskálnica -e -e ž lek. farm. enostavna ročna kovinska stiskálnica v obliki injekcijske brizge za oblikovanje svečk in globul v lekarni s: bužijka

C

C

C -- [cə / cé] m (ANG. *centesimal Hahnemannian*) homeopat. kratica, po Hahnemannu stopnja centezimalne lestvice, ki določa razredčitev homeopatske surovine v homeopatskem zdravilu **S**: CH

C. -- [kúm] (LAT. *cum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu **s** / **z**

CA -- [cəá / ceá] m (ANG. *competent authority*) farm. zak. kratica ▶ pristojni orgán

CADD -- [cəadəd / ceadedé] m (ANG. *computer-assisted drug design*) kratica ▶ računalniško podprto načrtovanje učinkovin

CAMP -- [cəaməp / ceaempé] m (ANG. *cyclic adenosine monophosphate*) kratica ▶ ciklični adenozinmónofosfát, ciklični AMP

caps. -- [kápsula] (LAT. *capsula*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kapsula

caps. amylac. --- [kápsula amilácea] (LAT. *capsula amylacea*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu škrobna kapsula

caps. gelatin. --- [kápsula gelatinóza] (LAT. *capsula gelatinosa*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu želatinska kapsula

caps. papyr. --- [kápsula papirácea] (LAT. *capsula papyracea*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu papirnata kapsula

Casparijev trák -ega trákú in casparijev trák -ega trákú [kaspárijev] m farmakognoz. progá v celični steni, ki vsebuje suberin in lignin, značilna za endoderm in eksoderm rastlinske korenine
ANG.: *Caspari band*

CAT -- [kát] m (ANG. *Committee for Advanced Therapies*) kratica Odbor za napredno zdravljenje pri Evropski agenciji za zdravila, ki ga sestavljajo izvedenci različnih področij z nalogo, da znanstveno vrednotijo zdravila za napredno zdravljenje, postopke njihove uporabe in spremljajo znanstveni napredek na tem področju

cave -- [káve] (LAT.) lek. farm. oznaka na zdravniškem receptu previdno

C. C. --- [kum cíbo] (LAT. *cum cibo*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu **s** hrano

CCK -- [cəcək / ceceká] m (ANG. *cholecystokinin*) farm. kem. kratica ▶ holecistokinín

CCR -- [cəcər / ceceèr] m (ANG. *chemokine receptor*) farm. bioteh., imunol. kratica ▶ kemokínski recéptor

CCSI -- [cəcəsəí / ceceesí] m (ANG. *company core*

safety information) farm. zak. kratica ▶ ključne informácie o varnosti zdravila

CCU -- [cəcəú / ceceú] m (ANG. *clean-catch urine method*) klin. kem., biomed. kratica ▶ metoda čistega mokrènja

CD -- [cəd / cedé] m (ANG. *cluster of differentiation*) imunol., biomed. kratica ▶ površinski označevalci célic

CDR -- [cədər / cedeèr] m (ANG. *complementarity determining region*) farm. bioteh. kratica ▶ hipervariabilna régija protéolésa

CEAC -- [ceacé] m (ANG. *cost-effectiveness acceptability curve*) farmakoecon., soc. farm. kratica ▶ krivúlja verjètnosti stroškovne učinkovitosti

céfalosporíni -ov m mn. farm. kem. β -laktamski antibiotiki, ki imajo kondenziran štiričlenski laktamski in šestčlenski tiazinski obroč, npr. cefaleksín, cefaklor
ANG.: *cephalosporins*
LAT.: *cephalosporina n pl.*

célica -e ž farmakognoz. osnovna gradbena in funkcionalna enota organizma
ANG.: *cell*

LAT.: *cellula, cellulae f*

GL.: adoptivni prenos imúnskih célic, antigéne predstavljájóče célice, célica zapiráлка, célice BHK, célice CHO, célice T-pomagálke, dendritične célice, eféktorska célica, embrionalna mátična célica, hčerínska célica, hematopoétska célica, hibridna célica, inducirana pluripotétna mátična célica, izvórne célice, krvotvórna célica, krvotvórna mátična célica, ledvíčne célice mladíčov hrčkov, líza célice, materínska célica, mátične célice, mezenhímske mátične célice, mielómska célica, multipotétné mátične célice, napráva s pretóčno célico, narávna célica ubijálka, níša mátičnih célic, NK-célica, ovárijske célice kitájskega hrčka, palísadna célica, pluripotétna mátična célica, površinski označevalci célic, prédniška célica, progénitorska célica, spolna célica, spomínske imúnske célice, spremljeválna célica, stromálné célice kóstnega mózga, suprésorske célice, Th-célice, tolerogéne dendritične célice, totipotétna mátična célica, unipotétna mátična célica

célica zapiráлка -e -e ž farmakognoz. celica listne reže, ki regulira njeno odprtost

ANG.: *guard cell*

LAT.: *cellula stomatica*

célice BHK -ic -- [bəhək / behaká] ž mn. (ANG. *BHK baby hamster kidney*) farm. bioteh. celična linija, pridobljena iz ledvic mladih hrčkov, ki se pogosto uporablja kot ekspresijski sistem za rekombinantne proteine **S**: ledvíčne célice mladíčov hrčkov
ANG.: *baby hamster kidney cell line*

célice CHO -ic -- [cehaó] ž mn. (ANG. CHO Chinese hamster ovary) **farm. bioteh.** célična linija, pridobljena iz jajčnikov kitajskega hrčka, ki se pogosto uporablja kot ekspresijski sistem za rekombinantne proteine **s:** ovárijske célice kitajskega hrčka
ANG.: Chinese hamster ovary cell line

célice T-pomagálke -ic -álk [tə / té] ž mn. **imunol., biomed.** limfociti T, ki izražajo CD4 in zagotavljajo pomoč drugim celicam pri imunskem odzivu, npr. limfocitom B, citotoksičnim limfocitom T, fagocitom, ker proizvajajo citokine, ki omogočajo nastanek plazmatk iz limfocitov B, dozorevanje in razmnoževanje citotoksičnih limfocitov T in povečujejo delovanje makrofagov **s:** Th-célice
ANG.: helper T cells

célična delitev -e -tve ž **farmakognoz.** razmnoževanje celic z delitvijo
ANG.: cell division
LAT.: divisio cellularis

célična diferenciacija -e -e ž **farmakognoz.** nastajanje in izoblikovanje različnih celic iz rastlinskih tkiv in meristema
ANG.: cell differentiation
LAT.: differentiatio cellularis

célična imúnost -e -i ž **imunol., farm. bioteh.** imúnost, ki jo zagotavljajo limfociti T s sproščanjem citokinov ali z neposrednim citotoksičnim delovanjem, izjemoma tudi limfociti B in druge imunsko sposobne celice **PRIM.:** humorálna imúnost
ANG.: cell-mediated immunity, cellular immunity

célična kultúra -e -e ž **farm. bioteh., biomed.** celice, ki se gojijo zunaj organizma v ustreznih gojiščih v nadzorovanih pogojih
ANG.: cell culture

GL.: adheréntna célična kultúra, histotípiska célična kultúra, organotípiska célična kultúra, primárna célična kultúra, suspenzijska célična kultúra

célična línija -e -e ž **farm. bioteh., biomed.** populacija celic, ki nastanejo iz primarne celične kulture, imajo popolnoma enak dedni zapis kot celica, iz katere so nastale, in se lahko daljši čas gojijo v pogojih in vitro
ANG.: cell line
LAT.: linea cellularis
GL.: osnovna célična línija

célična membrána -e -e ž **farmakognoz.** tanka opna v celicah, zgrajena iz dveh plasti fosfolipidnih molekul
ANG.: cell membrane
LAT.: membrana cellularis

célična morfologija -e -e ž **biomed.** velikost, značilna oblika in zgradba posameznih vrst celic
ANG.: cell morphology

célična proliferácija -e -e ž **farm. bioteh.** rast in delitev celic
ANG.: cell proliferation
LAT.: proliferatio cellulae

célična signalizácija -e -e ž **biomed.** del kompleksnega znotrajceličnega komunikacijskega sistema, sestavljenega iz različnih signalnih poti in odgovornega za obvladovanje in usmerjanje delovanja celic v odzivu na njihovo mikrookolje
ANG.: cell signalisation

célična sténa -e -e ž **farmakognoz.** debelejši in trdnejši zunanji ovoj celice, ki ji pomaga vzdrževati obliko in jo ločuje od okolja
ANG.: cell wall
LAT.: cytodermis, cytodermidis f

célična zdravila -ih -íl s mn. **biomed.** farmacevtski terapevtski pripravki, ki kot zdravilno učinkovino vsebujejo celice, npr. suspenzija krvotvornih matičnih celic za presaditev, suspenzija dendritičnih celic za imunsko terapijo raka **PRIM.:** imúnska terapija
ANG.: cellular drugs

célični organél -ega -a m **farmakognoz.** posebna tvorba pri enoceličarjih, ki ima podobno funkcijo kot organ
ANG.: organelle
LAT.: organella, organellae f

célično inženirstvo -ega -a s **biomed.** obdelava različnih vrst celic in vitro za pripravo terapevtskih celičnih pripravkov
ANG.: cell engineering

célično jédro -ega -a s **farmakognoz.** del celice, ki vsebuje gene
ANG.: cell nucleus
LAT.: nucleus cellulae, caryon, caryi n, cytoblastus, cytoblasti m

célično zdrávljenje -ega -a s **biomed.** zdravljenje, ki temelji na zamenjavi bolnih oziroma nefunkcionalnih celic z zdravimi oziroma funkcionalnimi
ANG.: cell therapy

celôtni bilirubin -ega -a m **klin. kem., biomed.** celotna količina bilirubina v serumu, podana kot vsota serumskih koncentracij njegovih različnih oblik, in sicer konjugiranega in nekonjugiranega bilirubina, in se v laboratorijski medicini uporablja kot diagnostični kazalec jetrnih bolezni ali bolezni, ki jih spremlja povečano propadanje eritrocitov
ANG.: total bilirubin

celôtni odmerek -ega -rka m **1. farmakokin.** količina zdravilne učinkovine v določeni farmacevtski obliki, potrebna za določeno terapijo **s:** terapijski odmerek
ANG.: therapeutical dose
2. farmakokin. količina zdravilne učinkovine v določeni farmacevtski obliki, ki jo določí

terapevt in se posameznemu bolniku aplicira med zdravljenjem **s**: terapevtska količina zdravila, terapevtski odmerek

ANG.: *therapeutic dose, total dose*

C

celótni pepél -ega -a m anal. zdr. eden od mejnih preskusov, s katerim se določa vsebnost anorganskih snovi kot ostanek po žarjenju predpisane količine preskušane snovi

ANG.: *total ash*

celulóza -e ž farmakognoz. iz glukoze zgrajen homogeni polisaharid, ki je glavna sestavina celične stene

ANG.: *cellulose*

LAT.: *cellulosa, cellulosaef, cellulosum, cellulosi n*

GL.: hemicelulóza, mikrokristalna celulóza

celulózni éstri -ih -ov m mn. farm. teh. polysintezni derivati celuloze, ki se razlikujejo po zaestreni skupini, npr. celulozni acetat, celulozni nitrat, v vodi netopni in uporabni predvsem za izdelavo membranskih filtrov

ANG.: *cellulose esters*

celulózni étri -ih -ov m mn. farm. teh. polysintezni derivati celuloze, ki se razlikujejo po zaestreni skupini, npr. metilceluloza, etilceluloza, hidroksipropil celuloza, in po stopnji polimerizacije, ki določa njihovo molekularno maso oziroma viskoznost in uporabnost v farmaciji, npr. kot polnila, razgrajevala, snovi za prirejanje sproščanja pri trdnih farmacevtskih oblikah ali kot zgoščevala pri tekočih, vodotopni tvorijo hidrogele v poltrdnih farmacevtskih oblikah

ANG.: *cellulose ethers*

cemènt -ènta m farm. teh. gosta usedlina pri suspenzijah, ki je z enostavnim stresanjem ni več mogoče resuspendirati, ker so delci povezani z močnimi vezmi **s**: pogáča

ANG.: *cake*

centezimálna léstvica -e -e ž homeopat.

léstvica, ki poimenuje redčenje homeopatskega zdravila v razmerju 1 : 100 in se označuje s CH ali C, npr. Arnica montana 30 CH ali 30 C, kar pomeni 30-krat ponovljeno zaporedno redčenje v razmerju 1 : 100 **s**: stotínska léstvica

PRIM.: CH, decimálna léstvica

ANG.: *centesimal scale*

centralizirani postópek -ega -pka m farm. zak. postopek pri Evropski agenciji za zdravila za pridobitev in vzdrževanje dovoljenja za promet z zdravilom v vseh državah članicah Evropske unije, kakor to določa zakonodaja

ANG.: *centralised procedure*

centrálna prípráva citostátikov -e -e -- ž strok. pog. ► centrálna prípráva zdravil za citostátično terapijo

centrálna prípráva zdravil za citostátično terapíjo -e -e -- -- -- ž lek. farm. priprava zdravil

iz protitumorih učinkovin, ki poteka zaradi njihovih toksičnih lastnosti pod posebnimi pogoji na enem mestu v bolnišnični lekarni **s**: strok. pog. centrálna prípráva citostátikov

ANG.: *centralized preparation of cytostatics*

centrálni cilínder -ega -dra m 1. farmakognoz.

radialna žila v rastlinski korenini, ki jo sestavljajo pericikel in radialno razporejena ksilem in floem 2. farmakognoz. notranji del stebela z žilami pri enokaličnicah

ANG.: *central cylinder*

LAT.: *cylindrus centralis*

centrálni učínek zdravíla -ega -nka -- m

farm. kem. učínek zdravíla, izražen v centralnem živčnem sistemu **s**: centrálno delovánje zdravíla

ANG.: *central effect of a drug, centrally acting drug*

centrálno delovánje zdravíla -ega -a -- s farm.

farm. kem. učínek zdravíla, izražen v centralnem živčnem sistemu **s**: centrálni učínek zdravíla

ANG.: *central effect of a drug, centrally acting drug*

CÉP CEP-a m (ANG. *certificate of suitability of monographs of the European pharmacopoeia*)

farm. zak. kratica ► certifikát ustréznosti monografíjam Evrópske farmakopéje

cepítev -tve ž farmakognoz. najenostavnejši način nespolnega razmnoževanja z delitvijo celice, značilen za cepljivke

ANG.: *binary fission*

LAT.: *fissio binalis*

cepívo -a s farm. bioteh., imunol. suspenzija oslabiljenih ali mrtvih mikroorganizmov (virusov, bakterij) ali njihovih antigenskih ali imunogenih proteinov, ki se peroralno, subkutano ali intramuskularno dajejo prejemniku, da se v njem izzove zaščitni celični in/ali protitelesni imunski odziv za preprečitev oziroma omilitve okužbe **s**: vakcína PRIM.: aktívna imunizácia

ANG.: *vaccine*

LAT.: *vaccinum, vaccini n*

GL.: atenuirano cepívo, cepívo na osnóvi DNA, cepívo na osnóvi živega véktorja, epitópno cepívo, glávni dosjé o antigénu cepíva, inaktivirano cepívo, komponétno cepívo, mrtvo cepívo, oslabiljeno cepívo, živo cepívo

cepívo na osnóvi DNA -a -a - - - - [deená] s

farm. bioteh. evkariontski ekspresijski véktor z zapisom za proteinski antigen patogenega mikroorganizma, ki se sintetizira znotraj gostitelja in sproži imunski odziv

ANG.: *DNA vaccine*

cepívo na osnóvi živega véktorja -a - - - - -

s farm. bioteh. ► živo cepívo

cépljenje -a s imunol., farm. bioteh. vzpostavitev aktivne imunosti pri človeku ali živali z

dajanjem cepiva **S**: vakcinacija **PRIM.**: aktivna imunizacija, imunizacija

ANG.: vaccination

cepljivke -ívk ž mn. **farm. kem., farm. bioteh.** ► prokariónti

GL.: módrozeléne cepljívke

cérebrospínální líkvor -ega -ja m **klin. kem., biomed.** ultrafiltrat plazme, ki obdaja možgane in hrbtenjačo

ANG.: cerebrospinal fluid

certifikát analíze -a -- m **K: COA anal. zdr.**

pisni dokument, v katerem so navedeni rezultati opravljenih preskusov kakovosti zdravila, ki ga podpiše odgovorna oseba preskusnega laboratorija

ANG.: certificate of analysis

certifikát ES -a -- [eès] m (**ES** Evropska skupnost)

med. prip. pisni dokument, s katerim organ Evropske skupnosti za ugotavljanje skladnosti z zahtevami direktive zagotavlja, da proizvodnja postopek oziroma medicinski pripomoček ustreza zahtevam evropskih in nacionalnih predpisov

ANG.: EC certificate

certifikát o farmacévtski snóvi -a --- m

lek. farm. pisni dokument o zdravilni učinkovini ali pomožni snovi, ki ga izda proizvajalec in vsebuje podatke o njenih fizikalno-kemičnih lastnostih, seznam in vsebnost nečistot

ANG.: certificate of pharmaceutical substance

certifikát o izvájanju dóbre proizvodne

prákse -a ----- m **farm. zak.** listina z omejenim rokom veljavnosti, ki potrjuje z nadzorom ugotovljeno skladnost izdelave zdravil z dobro proizvodno prakso **S**: potrdilo o izvájanju dóbre proizvodne prakse

ANG.: certificate of good manufacturing practice

certifikát o zdravílu -a --- m **K: CPP farm. zak.**

certifikat, izdan v obliki in na obrazcu, ki ju priporoča Svetovna zdravstvena organizacija in vsebuje podatke o zdravilu, njegovem statusu (ali ima dovoljenje za promet, ali je dejansko v prometu v državi izvoznici), o vlagatelju za pridobitev certifikata, o imetniku dovoljenja za promet z zdravilom v državi izvoznici, o izdelovalcu zdravila in njegovem izpolnjevanju načel dobre proizvodne prakse

ANG.: certificate of pharmaceutical product

certifikát ustréznosti -a -- m **K: COC anal. zdr.**

pisni dokument, s katerim odgovorna oseba za zdravila jamči, da so bile med proizvodnjo serije zdravila upoštewane zahteve dobre proizvodne prakse

ANG.: certificate of conformance, certificate of conformity

certifikát ustréznosti monografíjam Evróp-

ske farmakopéje -a ----- m **K: CÉP farm. zak.** certifikat, ki potrjuje, da farmacevtska

snov ustreza zahtevam monografij Evropske farmakopeje

ANG.: certificate of suitability of monographs of the European pharmacopoeia

cetilpalmitát -a m **farm. teh.** sintezno pridobljen trden vosek, ester palmitinske kisline in cetilnega alkohola v obliki belih lusk, kroglic, koščkov ali ploščic, mastnih na otip, brez vonja in okusa, zdaj nadomestilo za spermacet, emolient

ANG.: cetyl palmitate

LAT.: cetylis palmitas

cévnice -íc ž mn. **farmakognoz.** skupina brstnic s prevodnimi tkivi za transport vode in hranil

ANG.: embryophytes

LAT.: Embryophyta **n pl.**

C-glikozíd -a [cé] m **farmakognoz.** glikozid, v katerem sta aglikon in sladkor povezana preko vezi C-C, npr. aloin, kasialoin

ANG.: C-glycoside

LAT.: C-glycosidum, C-glycosidi **n**

CH -- [cəhə / cehá] m (**ANG.** centesimal

Hahnemannian) **homeopat.** kratica, po

Hahnemannu stopnja centezimalne lestvice, ki določa razredčitev homeopatske surovine v homeopatskem zdravilu **S**: C

ch. c. --- [kártá ceráta] (**LAT.** charta cerata) **lek.**

farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu povoščeni papir

CHMP -- [cəhəmpə / cehəmpé] m (**ANG.** Committee for Medicinal Products for Human Use)

kratica, od leta 2004 naprej Odbor za zdravila v humani medicini pri Evropski agenciji za zdravila **PRIM.**: CPMP

cianobaktérije -ij ž mn. **farmakognoz.** ► módroze-
léne cepljívke

cianogéni glikozíd -ega -a m **farmakognoz.**

glikozid cianhidrina, značilna spojina rastlin zlasti iz družine rožnic (Rosaceae), ki pri hidrolizi tvori vodikov cianid in aldehid oziroma keton, npr. amigdalín, prunazín, linimarin

ANG.: cyanogenic glycoside

LAT.: glycosidum cyanogenum

cíbet -a m **farmakognoz.** možusu podoben, močno

dišeč izloček žleze afriške (*Civetticis civeta*) ali indijske cibetovke (*Viverra zibetha*), ki kot glavno sestavino vsebuje civeton, nekdanja pomembna sestavina parfumov

ANG.: civet

LAT.: zibethum, zibethi **n**

ciklični adenozinmónofosfát -ega -a m **K:**

cAMP farm. kem. nukleotid, ciklični diester adenoзина in fosforjeve(V) kisline na mestih C-3 in C-5 riboze, ki deluje kot sekundarni prenašalec **S**: ciklični AMP

ANG.: cyclic adenosine monophosphate, cyclic AMP

C

ciklični amini za zdravljenje virusnih infek-

cij -ih -ov -- -- -- -- m mn. **farm. kem.** protivirusne učinkovine, derivati adamantana, ki v stranski verigi vsebujejo bazično amsko skupino in motijo razmnoževanje virusov, npr. rimantadin

ANG.: *cyclic amines as antivirals*

ciklični AMP -ega -- [aməpə / aempé] m

K: **cAMP** nukleotid, ciklični diester adenzina in fosforjeve(V) kisline na mestih C-3 in C-5 riboze, ki deluje kot sekundarni prenašalec

S: ciklični adenzinmonofosfat

ANG.: *cyclic adenosine monophosphate, cyclic AMP*

ciklitol -a m **farmakognoz.** ciklični poliol, npr. mio-inozitol

ANG.: *cyclitol*

LAT.: *cyclitolum, cyclitoli n*

ciklodekstrini -ov m mn. **farm. teh., farmakognoz.**

ciklični oligosaharidi, ki nastanejo z encimsko razgradnjo škroba, znotraj hidrofobni, zunaj hidrofilni, v katere se vključijo snovi zaradi povečevanja topnosti, stabilnosti, prekrivanja neprijetnega okusa in vonja, nadzorovanega sproščanja

ANG.: *cyclodextrins*

LAT.: *cyclodextrina n pl.*

ciklooksigenaza -e ž **farm. kem.** encim, ki katalizira oksidacijo in ciklizacijo arahidonske kisline v endoperokside

ANG.: *cyclooxygenase*

LAT.: *cyclooxygenasum, cyclooxygenasi n*

cikloplegik -a m **farm. kem.** učinkovina, ki paralizira ciliarno mišico

ANG.: *cycloplegic*

LAT.: *cycloplegicum, cycloplegici n*

cilinder -dra m **1.** v dobri proizvodni praksi posoda za hranjenje plina pri visokem tlaku

ANG.: *cylinder*

2. lek. farm., žarg. ► merilni válj

cilindri v urinu -ov -- -- -- m mn. **klin. kem., biomed.**

tvorbe valjaste oblike v urinskem sedimentu, ki jih sestavljajo mukoproteini iz epitelijskih celic v ledvicah, lahko z vgrajenimi eritrociti, levkociti, prisotne npr. ob vnetju ledvic ali mehurja

ANG.: *urine casts*

cirkulárni dikroizem -ega -zma m **1. anal.**

zdr. pojav različne absorpcije levosučne in desnosučne cirkularno polarizirane svetlobe v snovi **2. anal. zdr.** analizna metoda, ki ta pojav izkorišča za proučevanje lastnosti vzorca

ANG.: *circular dichroism*

cis-maščobna kislina -e -e ž naravni izomer nenasičene maščobne kisline s *cis*-konfiguracijo funkcionalnih skupin ob dvojni vezi, npr. oleinska kislina, linolna kislina, linolenska kislina **S:** *Z*-maščobna kislina

ANG.: *cis-fatty acid*

cistein -a m **farm. kem.** neesencialna proteinogena aminokislina s tiolno skupino, na katero se lahko vežejo ioni težkih kovin in lahko pod vplivom oksidantov tvori disulfidno vez

ANG.: *cysteine*

LAT.: *cysteinum, cysteini n*

cistrón -a m **farm. bioteh.** odsek DNA, ki vključuje vse informacije za nastanek proteina, tj. regulatorni odsek DNA in strukturni gen

ANG.: *cistron*

citidin -a m **farm. bioteh.** nukleozid citozina, vezanega na ribozo, sestavina RNA **PRIM.:** deóksicitidin

ANG.: *cytidine*

LAT.: *cytidinum, cytidini n*

cito -- (LAT.) **lek. farm.** oznaka na zdravniškem receptu hitro, prednostno

cito disp. -- -- [cito dispensétur] (LAT. *cito dispensetur*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu naj se hitro, prednostno izda

citokín -a m **imunol., biomed.** predstavnik različnih celičnih signalnih proteinov z relativno nizko molekulsko maso, ki najizraziteje vpliva na uravnavanje imunskega odziva, npr. interleukin, kemokin, interferon

ANG.: *cytokine*

LAT.: *cytokinum, cytokini n*

citokinski recéptor -ega -ja m **farm. kem.,**

biomed. predstavnik različnih transmembranskih celičnih proteinov, ki po vezavi ustreznega citokina sproži znotrajcelične signalne poti in s tem spremeni delovanje celic

ANG.: *cytokine receptor*

citóliza -e ž **imunol., biomed.** ► líza célice

citoplázma -e ž **biomed.** znotrajcelična tekočina, v kateri so različne strukturne sestavine celice, npr. mitohondrij, jedro, in vključki

ANG.: *cytoplasm*

itoskelét -a m **biomed.** notranje ogrodje celice, sestavljeno iz mreže proteinskih niti ali mikrocevcic, ki omogoča vzdrževanje celične oblike, sodeluje pri celičnem premikanju, vzdrževanju notranje celične organizacije

ANG.: *cytoskeleton*

citostátik -a m **farm. kem.** zdravilo ali učinkovina, ki zavira celično rast in razmnoževanje, zato se pogosto uporablja v terapiji rakavih obolenj

ANG.: *cytostatic*

LAT.: *cytostaticum, cytostatici n*

GL.: alkilirajoči citostátik, centralna priprava citostátikov

citotóksični antiobíotik -ega -a m **farm. kem.**

protitumorna učinkovina naravnega izvora ali polysintezni derivat, ki deluje neposredno na molekulo DNA, navadno z interkalacijo, ali zavira encime, ki so nujni za normalno delovanje nukleinskih kislin

ANG.: *cytotoxic antibiotic*

LAT.: *antibioticum cytotoxicum*

citotoksični limfociti T -ih -ov -- [té] m mn. imunol., biomed. celice T, ki izražajo značilne površinske molekule CD3 in CD8 ter s svojimi T-celičnimi antigenskimi receptorji specifično prepoznajo z virusi okužene, rakavo spremenjene ali alogenske celice v presadkih in jih nato uničijo

ANG.: *cytotoxic T cells, cytotoxic T lymphocytes*

citotoksičnost -i ž **1. farm. kem., toksikol.** lastnost snovi, da toksično deluje na ravni celic **2. imunol., biomed.** sposobnost ubijanja tarčnih celic z aktiviranimi naravnimi celicami ubijalkami in citotoksičnimi limfociti T

ANG.: *cytotoxicity*

LAT.: *cytotoxicitas, cytotoxicitatis f*

cito unguátor -- -ja m lek. farm., žarg. ► lekárniški mešalnik

citozin -a m farm. bioteh. nukleinska baza, derivat pirimidina, komplementaren gvaninu, s katerim tvori tri vodikove vezi

ANG.: *cytosine*

LAT.: *cytosinum, cytosini n*

citózól -a m biomed. tekoči del citoplazme, sestavljen iz vode, organskih molekul in v vodi raztopljenih snovi

ANG.: *cytosol*

CK -- [çəkə / ceká] m (ANG. *creatine kinase*) klin. kem., biomed. kratica ► kreatínska kináza

CK-MB -- [çəkə məbə / ceká embé] m (ANG. *creatine kinase MB*) klin. kem., biomed. kratica ► kreatínska kináza MB

claudenda -- [klaudénda] s mn. (LAT.) lek. farm. nekđaj skupina zdravil z zelo močnim učinkom, označena z dvema križema, ki se je shranjevala v stojnici s signaturo črne barve, belo obrobo in belim tiskom, ločeno od drugih zdravil in zaklenjeno s: venéna

clys. -- [klízma] (LAT. *chlyma*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu klistir

CMA -- [çəməá / ceemá] m (ANG. *cost-minimization analysis*) farmakoecon., soc. farm. kratica ► analiza zmanjševanja stroškov

C_{max} -- [cé máks] m kratica

1. farmakokin. maksimalna plazemska koncentracija učinkovine ob t_{max}

2. farmakokin. parameter biološke uporabnosti, ki označuje hitrost in obseg prenosa zdravilne učinkovine z mesta aplikacije v centralni krvni obtok

CMC -- [çəməç / ceemçé] m (ANG. *critical micelle concentration*) kratica ► kritična micélska koncentracija

CMD -- [çəməð / ceemðé] m (ANG. *Co-ordination Group for Mutual Recognition and*

Decentralised Procedures) kratica ► Koordinacijska skupina za postópke z medsebojnim priznávanjem in decentralizirane postópke

CMS -- [çəməš / ceemèš] m (ANG. *Concerned Member State*) farm. zak. kratica ► zadévná držáva článica

COA -- [çeoá] m (ANG. *certificate of analysis*) anal. zdr. kratica ► certifikát analíze

CoA -- [kòencím á] m (ANG. *coenzyme A*) farm. kem. kratica ► kòencím Á

CoA-SH -- [çeoá eshá] m (ANG. *coenzyme A*) farm. kem. kratica ► kòencím Á

COC -- [çəocə / ceocé] m (ANG. *certificate of conformity*) anal. zdr. kratica ► certifikát ustréznosti

coch. ampl. --- [kohleáre ámplum] (LAT. *cochleare amplum*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu polno žlícó

coch. magn. --- [kohleáre mágnum] (LAT. *cochleare magnum*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu veliko žlícó

coch. med. --- [kohleáre médium] (LAT. *cochleare medium*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu srednjo žlícó

coch. parv. --- [kohleáre párvum] (LAT. *cochleare parvum*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu malo žlícó

col. -- [kolatúra] (LAT. *colatura*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kolatura

collyr. -- [kolírium] (LAT. *collyrium*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu tekočina za izpiranje oči

comm. -- [komúnis] (LAT. *communis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu navaden, skupen

comp. -- [kompózitus] (LAT. *compositus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu sestavljen

compr. -- [komprésus] (LAT. *compressus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu stisnjen

conc. -- [koncentrátus] (LAT. *concentratus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu koncentriran

concis. -- [koncízus] (LAT. *concisus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu razrezan

conserv. -- [konzérva] (LAT. *conserva*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu konzerviraj

consp. -- [konspérge / conspergátur] (LAT. *consperge / conspergatur*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu posipaj / naj se posipa

C

conspergens -- [konspergêns] m (LAT.) lek. farm. oznaka na zdravniškem receptu dermalni prašek

const. -- [konstitúens] (LAT. *constituens*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu remedium constituens

Coombsov ántiglobulínski tést -ega -ega -a in coombsov ántiglobulínski tést -ega -ega -a [kúmbsov] m imunol., biomed. preskus in vitro, pri katerem se uporabljajo antihumani imunoglobulini za odkrivanje protiteles, ki v organizmu prepoznajajo rdeče krvničke, jih ne zlepljajo, v določenih primerih, npr. pri različnih boleznih ali jemanju nekaterih zdravil, pa povzročijo njihovo lizo in s tem anemijo
ANG.: *Coomb's antiglobulin test*

copia -e [kópia] ž (LAT.) lek. farm. nekdanji receptni obrazec, na katerega je pooblaščen oseba za izdajo zdravil prepisala zdravniški recept in s svojim podpisom jamčila za točnost prepisa
ANG.: *copy*

coqu. -- [kókve / kokvátur] (LAT. *coque / coquatur*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu skuhaj / naj se skuha

corr. -- [kórigen] (LAT. *corrigen*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu korigens

cort. -- [kórteks] (LAT. *cortex*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu skorja

Cp -- [çəpə / çepé] m (ANG. *plasma concentration*) farmakokin. kratica ► plazemska koncentracija zdravilne učinkovine

CPMP -- [çəpəməp / çepeempé] m (ANG. *Committee for Proprietary Medicinal Products*) kratica, do leta 2004 Odbor za zdravila za uporabo v humani medicini pri Evropski agenciji za zdravila PRIM.: CHMP

CPP -- [çəpəp / çepepé] m (ANG. *certificate of pharmaceutical product*) farm. zak. ► certifikát o zdravilu

Credejeva raztopína -e -e in credejeva raztopína -e -e [kredêjeva] ž lek. farm. vodna raztopina srebrovega nitrata, ki se kane v dojenčkove oči ob rojstvu za preprečevanje vnetja
ANG.: *Crede's solution*

crem. -- [krémor] (LAT. *cremor*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu krema

crud. -- [krúdus] (LAT. *crudus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu surov

cryst. -- [kristalínus] (LAT. *crystallinus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kristalen

CTD -- [çətədə / cetedé] m (ANG. *common technical document*) kratica ► skupni téhnični dokumènt

CUA -- [çəuá / ceuá] m (ANG. *cost-utility analysis*) farmakoekon., soc. farm. kratica ► analiza stroškovne uporabnosti

C. v. -- -- [kum vítro] (LAT. *cum vitro*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu s stekleničko

cvét -a m farmakognoz. kratek poganjek pri cvetnicah, ki ima omejeno rast in nosi razmnoževalne organe

ANG.: *flower*

LAT.: *flos, floris m*

GL.: aktinomórfni cvét, dvóspólni cvét, ênospólni cvét, góli cvét, zigomórfni cvét

cvetênje -a s farmakognoz. čas od odprtja cvetnega popka do nastanka semen

ANG.: *flowering*

LAT.: *anthesis, anthesis f, efflorescentia, efflorescentiae f, floratio, florationis f*

cvetišče -a s farmakognoz. navadno odebeljen konec cvetnega peclja, ki je lahko ploščat, izbočen ali vrčast s: cvétna ós

ANG.: *floral axis*

LAT.: *axis floris*

cvétna fórmula -e -e ž farmakognoz. oznaka zgradbe cveta s črkami in številkami, ki pomenijo število elementov v posameznem vretencu

ANG.: *floral formula*

LAT.: *formula floris*

cvétna ós -e ósí ž farmakognoz. ► cvetišče

cvétnice -ic ž mn. farmakognoz. skupina rastlin z izoblikovanim cvetom

ANG.: *anthophytes, flowering plants*

LAT.: *Anthophyta n pl.*

cvétni líst -ega -a m farmakognoz. list, ki sestavlja cvet in je glede na položaj in vlogo čašni list ali venčni list

ANG.: *floral leaf*

LAT.: *folium floris*

cvétni práh -ega práh m farmakognoz. moški trosi, ki nastajajo v prašnikih in omogočajo oprášitev s: pèlod

ANG.: *pollen*

LAT.: *pollen, pollinis n*

cvétno odeválo -ega -a s farmakognoz.

ovoj notranjega dela cveta iz cvetnih listov s: perigón

ANG.: *perigon*

LAT.: *perigonium, perigonii n*

CVMP -- [çəvəməp / çeveempé] m

(ANG. *Committee for Medicinal Products for Veterinary Use*) kratica Odbor za zdravila za uporabo v veterinarski medicini pri Evropski agenciji za zdravila

Č

čaj -a m **1. farmakognoz.** posušeni, encimsko neoksidirani (nefermentirani) ali encimsko oksidirani (fermentirani) listi čajevca (*Camellia sinensis*)
S: pravi čaj **PRIM.:** zdravilni čaj **2. farmakognoz.** napitek iz te rastlinske snovi **S:** pravi čaj
ANG.: tea
LAT.: thea, theae f
GL.: beli čaj, črni čaj, instántni zdravilni čaj, rdéči čaj, zeléni čaj, zeliščni čaj

čas do ponóvnega preskúšanja čása - - - - m **farm. zak.** čas, določen na podlagi eksperimentalnih študij stabilnosti, v katerem se pričakuje, da bo farmacevtska snov oziroma pripravek ustrezal zahtevam Evropske farmakopeje ali specifikacijam, po njegovem preteku je treba farmacevtsko snov oziroma pripravek pred uporabo ponovno preskusiti, ali še ustreza predpisanim zahtevam **S:** rók veljávnosti (2)
ANG.: retest date, retest period

čas do prekinitve zdrávljenja čása - - - - m **soc. farm., lek. farm.** ► vztrájnost

čas kapilárne krvavitve čása - - - m **klin. kem., biomed.** test hemostaze, s katerim se ocenjujeta stanje in kvaliteta žilne stene in trombocitov
ANG.: bleeding time test

čáša -e ž **1. farmakognoz.** zunanje vretence cvetnih listov, navadno zeleno **S:** kálíks
ANG.: calyx
LAT.: calyx, calycis m
2. lek. farm., biomed. valjasta steklena laboratorijska posoda z ravnim dnom
ANG.: beaker

čášni list -ega -a m **farmakognoz.** list, ki sestavlja čášo cveta
ANG.: sepal
LAT.: folium calycis

čebúlica -e ž **farmakognoz.** skrajšano podzemno steblo ali stebelni popek, obdan z luskolisti, ki vsebuje rezervne snovi in omogoča vegetativno razmnoževanje
ANG.: bulb
LAT.: bulbus, bulbi m

česúlja -e ž **farmakognoz.** zaobljeno ali na vrhu ravno grozdasto socvetje, pri katerem so spodnji cvetni peclji daljši od zgornjih, tako da so vsi cveti na približno enaki višini
ANG.: racemose corymb
LAT.: corymbus racemosus

čistilni klistír -ega -ja m **farm. teh., lek. farm.** tekočina, ki se vnese v danko za izpraznjenje debelega črevesa
ANG.: enema
LAT.: clyisma, clysmatis n

čísti prôstor -ega prostóra m **farm. teh.** prostor, ki mora ustrezati predpisanim pogojem glede stopnje čistote zraka, načrtovan, vzdrževan in nadzorovan tako, da se prepreči kontaminacija z delci in mikroorganizmi **S:** žarg. brezprášna kómora
ANG.: clean room

čísto obmóčje -ega -a s **farm. teh., farm. zak.** v dobri proizvodni praksi območje z določeno dovoljeno obremenitvijo z delci in mikrobiološko kontaminacijo, ki je načrtovano in uporabljano tako, da zagotavlja zmanjšan vnos, nastanek in zadrževanje kontaminantov znotraj območja
ANG.: clean area

článica lekárniške zbornice -e - - - ž **farm. zak.** pravna ali fizična oseba, ki opravlja lekarniško dejavnost in mora za članstvo izpolnjevati določene pogoje
ANG.: member of the chamber of pharmacy

člének -nka m **farmakognoz.** del stebela med dvema sledečima si kolencema **S:** internódij
ANG.: internode
LAT.: internodium, internodii n

čópič -a m **lek. farm.** aplikator za tekoče farmacevtske oblike
ANG.: brush
LAT.: peniculus, peniculi m
GL.: zapórka s čópičem

čreslovína -e ž **farmakognoz.** ► tanín

črni čaj -ega -a m **1. farmakognoz.** posušeni, encimsko oksidirani (fermentirani) listi čajevca (*Camellia sinensis*) **2. farmakognoz.** napitek iz te rastlinske snovi
ANG.: black tea
LAT.: thea nigra

črpalka tekočinskega kromatográfá -e - - - ž **farmakognoz.** podenota tekočinskega kromatografa, ki z visokotlačnim črpanjem mobilne faze ustvarja tlak, potreben za njen pretok skozi kolono
ANG.: solvent delivery module

D

D¹ - - [dà / dé] m (**ANG. dose**) farmakokin. kratica ► odmérek

D² - - [dà / dé] m **homeopat.** kratica, po Hahnemannu stopnja decimalne lestvice, ki določa

Č D

razredčitev homeopatske surovine v homeopatskem zdravilu **s:** DH, X

D. -- [dá / détur / déntur] (**LAT.** *da / detur / dentur*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu daj / naj se da / naj se dajo **PRIM.:** subscriptio

DÁB -- m (**NEM.** *Deutsches Arzneibuch*) kratica nemška farmakopeja

D

D. ad lag. gutt. - - - - - [dá ad lagénam gutatóriam] (**LAT.** *da ad lagoenam guttatoriam*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu daj v kapalni steklenički

D. ad vitr. gutt. - - - - - [dá ad vitrum gutatórium] (**LAT.** *da ad vitrum guttatorium*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu daj v kapalni steklenički

dajanje medicinskega pripomočka na trg -a - - - - - **s med. prip.** prvo odplačno ali neodplačno dajanje novega ali popolnoma prenovljenega medicinskega pripomočka na trg Evropske unije, razen medicinskih pripomočkov za klinične raziskave, in vitro diagnostičnih medicinskih pripomočkov za ovrednotenje delovanja
ANG.: *placing a medical device on the market*

dajanje medicinskega pripomočka v uporabo -a - - - - - **s med. prip.** dajanje medicinskega pripomočka, ki je prvič pripravljen za uporabo na trgu Evropske unije v skladu s predvidenim namenom, na voljo končnemu uporabniku
ANG.: *putting a medical device into service*

dajanje zdravila -a -- **s** ► aplikacija zdravila, uporaba zdravila

DALys -- [dális] m (**ANG.** *disability-adjusted life years*) **farmakoecon., soc. farm.** kratica ► léta življenja z zmánjšanimi zmóžnostmi

dátum iztéka róka uporabnosti -a - - - - - m **farm. zak.** datum, do katerega se pričakuje, da bo snov ali zdravilo ob ustreznem shranjevanju ohranilo kakovost, za katero jamči proizvajalec, in se sme uporabljati
ANG.: *expiration date, expiring date, expiry date*

dátum ponóvnega preskúšanja -a - - - - m **farm. zak.** datum, po katerem se mora farmacevtska snov oziroma pripravek ponovno preskusiti, da se ugotovi skladnost s specifikacijo in primernost za uporabo
ANG.: *retest date*

DC -- [dæcà / decé] m (**ANG.** *dendritic cells*) **imunol., biomed.** kratica ► dendritične cèlice

DDD -- [dædædè / dededé] m (**ANG.** *defined daily dose*) **farmakoepid., soc. farm.** kratica ► definírani dnévni odmérek

D-dimér -a [dé] m **klin. kem., biomed.** produkt razgradnje fibrina, ki se meri v laboratorijski diagnostiki za oceno fibrinolize
ANG.: *D-dimer*

dealkiliranje -a **s farm. kem.** metabolična reakcija I. reda iz skupine oksidacij, pri kateri se z določenega heteroatoma odstrani alkilna veriga
ANG.: *dealkylation*

dêblo -a **s 1. farmakognoz.** odebeljeno in olesnelo glavno steblo pri drevesih
ANG.: *trunk*
LAT.: *truncus, trunci* **m**
2. farmakognoz. takson, ki vsebuje razrede
ANG.: *phylum*
LAT.: *phylum, phyli* **n**

decentralizirani postópek -ega -pka **m farm. zak.** postopek za pridobitev in vzdrževanje dovoljenja za promet z zdravilom, ki se začne hkrati v referenčni in v zadevnih državah članicah Evropske unije, obvezen za zdravila, ki se ne obravnavajo po centraliziranem postopku, še niso pridobila dovoljenja za promet z zdravilom v Evropski uniji in bodo na trgu v več kakor eni državi članici Evropske unije, kakor določa zakonodaja
ANG.: *decentralised procedure*

decimálna léstvica -e -e ž **homeopat.** lestvica, ki poimenuje redčenje homeopatskega zdravila v razmerju 1 : 10 in se označuje z DH, D ali X, npr. *Arnica montana* 6 DH, 6 D ali 6 X, kar pomeni 6-krat ponovljeno zaporedno redčenje v razmerju 1 : 10 **s:** desetínska léstvica **PRIM.:** centezimálna léstvica, DH, X
ANG.: *decimal scale*

decoct. -- [dekóktum] (**LAT.** *decoctum*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu prevretke

dednina -e ž **farm. bioteh.** ► genóm

defektírnanje -a **s lek. farm., žarg.** ugotavljanje založenosti lekarne z zdravili za naročilo dobaviteljem

definírani dnévni odmérek -ega -ega -rka **m K:** **DDD** **farmakoepid., soc. farm.** statistično izračunan dnevni odmerek za najpogostejšo indikacijo za določeno zdravilo
ANG.: *defined daily dose*
GL.: pediátrični definírani dnévni odmérek

dehalogeniranje -a **s farm. kem.** metabolična reakcija I. reda iz skupine redukcij, pri kateri se iz molekule odstranijo halogeni atomi in se nadomestijo z vodikom
ANG.: *dehalogenation*

dejávniki koagulácie -ov -- **m mn. klin. kem., biomed.** ► fáktorji strjevánja krví, krvni koagulácijski fáktorji

dejávník rastí granolocítov -a - - - - **m K:** **G-CSF** **farm. bioteh., biomed.** rastni dejávník, ki spodbuja delitev specifičnih matičnih celic v kostnem mozgu in njihovo zorenje v nevtrofilne granulocite **s:** granulocítne kolonije spodbujájóči dejávník
ANG.: *granulocyte colony stimulating factor*
GL.: dejávník rastí granolocítov in makrofágov

dejávník rasti granulocítov in makrofágov

-a - - - - - m **K:** **GM-CSF** farm. bioteh.,
biomed. rastni dejávník, ki spodbuja delitev
in zorenje celic v granulocitno-makrofagni
liniji **S:** granulocitne in makrofágne kolonije
spodbujajoči dejávník
ANG.: *granulocyte macrophage colony
stimulating factor*

dejávník túmorske nekróze -a - - - m

K: **TNF** farm. bioteh., **biomed.** citokin, ki ga
proizvajajo monociti in makrofagi in spodbuja
akutno fazo vnetja, sproži apoptozo, zavira
nastanek oziroma širitev tumorjev in ima
protivirusno delovanje
ANG.: *tumor necrosis factor*
GL.: antagonist dejávníka túmorske nekróze

dejávnosti lekárne - - - ž mn. farm. zak., lek.

farm. dejávnosti, ki jih opravlja lekarna poleg
lekarniške dejávnosti, npr. izdaja medicinskih
pripomočkov, veterinarskih zdravil, izdelkov
za nego
ANG.: *pharmacy practice*

dekókt -a m farm. teh. ► prevrétek

dekongestiv -a m farm. kem. zdravilo ali
učinkovina, ki zmanjša lokalno prekrvljenost,
otekanje nosne sluznice in s tem lajša dihanje
skozi nos, blaži znake prehlada
ANG.: *decongestant*
LAT.: *decongestivum, decongestivi n*

dekstrán -a m farmakognoz. glukan z bolj ali manj
razvejano molekulo, ki ga izdelujejo bakterije
rodu *Leuconostoc*

ANG.: *dextran***LAT.:** *dextranum, dextrani n*

dekstrín -a m farmakognoz. polisaharid, ki
nastane pri delni hidrolizi škroba in se
uporablja za prehrano, kot polnilo pri izdelavi
trdnih farmacevtskih oblik

ANG.: *dextrin***LAT.:** *dextrinum, dextrini n***GL.:** ciklodekstríni

delécija -e ž farm. bioteh. spontan izpad ali načrtno
izzvan izbris enega ali več nukleotidov v molekuli
DNA, lahko tudi daljših segmentov genoma, npr.
celotnega gena ali dela kromosoma

ANG.: *deletion***LAT.:** *deletio, deletionis f*

delílnik zdravil -a - - m med. prip. vsebnik z
razdelki za enkratne odmerke zdravil v enem
dnevu ali tednu, ki se uporablja v bolnišnici,
doma **S:** dozátor (2) **PRIM.:** kolút

ANG.: *pill box, pill organizer***LAT.:** *dosator, dosatoris m*

deljèni prášek -ega -ška m farm. teh. ►
ènoodmèrni prášek

deljènje tablét -a - - s 1. farm. teh. prilagajanje
odmerka z lomljenjem tablet na manjše dele po
razdelilni zarezi, kadar farmacevtske oblike z

ustreznim odmerkom ni na voljo, tudi za lažjo
aplikacijo **2. farm. teh.** farmakopejski preskus,
s katerim se preverja, ali se tablete z razdelilno
zarezo po deljenju razlomijo na dva po masi
enaka dela

ANG.: *tablets subdivision*

délni agoníst -ega -a m farm. kem. učinkovina,
ki ima le delno izraženo agonistično delovanje
na nekem receptorju, zato je maksimalni odziv
manjši kot pri vezavi agonista

ANG.: *partial agonist***LAT.:** *agonista partialis*

délni odpoklic zdravila -ega -a - - m farm. zak.
odpoklic zdravila ali določene serije zdravila
samo pri določenih veletrgovcih ali

uporabnikih v distribucijski verigi
ANG.: *partial recall of a medicinal product*

délovna célična báńka -e -e -e ž farm. bioteh.

celična kultura, pripravljena iz osnovne
celične banke in shranjena v zamrznjeni
obliki, namenjena pripravi celičnih kultur za
bioreaktorsko proizvodnjo

ANG.: *working cell bank*

délovna posóda -e -e ž lek. farm. pomična ali
v ogrodje stroja pritrjena posoda za pripravo
tekočih ali poltrdnih farmacevtskih oblik v
galenskem laboratoriju

délovna šífra zdravila -e -e -e ž lek. farm., farm.
zak. oznaka za istovetenje posameznega zdravila
po imenu, jakosti, farmacevtski obliki, zdravilni
učinkovini, pakiranju, izdelovalcu oziroma
proizvajalcu, imetniku dovoljenja za promet
ANG.: *drug code*

délovni stándard -ega -a m lek. farm. nekdam
predpisan postopek izdelave določenega
zdravila ali skupine zdravil

déltá bilirubín - - -a m gl. δ-bilirubín

déltá bilirubín -a m gl. δ-bilirubín

déltárecéptor -ja m gl. δ-recéptor

déltá recéptor - - -ja m gl. δ-recéptor

delujóča snóv -e snóvi ž farm. teh. ► zdravilna
učinkovina

demineralizácija -e ž farm. teh. postopek
pridobivanja prečiščene vode, pri katerem se s
pomočjo ionskih izmenjevalcev iz pitne vode
odstranijo ioni

ANG.: *demineralisation*

demineralizátor -ja m farm. teh. naprava za
pridobivanje prečiščene vode s postopkom
ionske izmenjave

ANG.: *demineralisator*

demineralizirana vȏda -e -e ž farm. teh.
prečiščena voda, pridobljena s postopkom
ionske izmenjave **S:** aqua demineralisata

ANG.: *demineralised water***LAT.:** *aqua demineralisata*

demulcènt -ênta m **farm. kem.** učinkovina, ki naredi zaščitno oblogo na sluznici in tako blažilno vpliva na vneta ali boleča mesta
ANG.: demulcent
LAT.: demulcens, demulcentis n

denaturácija -e ž **farm. bioteh.** strukturna sprememba biološke molekule, porušenje prostorske strukture proteinov ali nukleinskih kislin kot posledica delovanja fizikalnih ali kemičnih dejavnikov iz okolja
ANG.: denaturation
LAT.: denaturatio, denaturacionis f
GL.: denaturácija proteinov

denaturácija proteinov -e -- ž **farm. kem.** sprememba trodimenzionalne strukture in funkcije proteinov zaradi segrevanja ali dodatka določene kemikalije
ANG.: protein denaturation

dendrimêr -a m **farm. teh.** polimerni dostavni sistem, zgrajen iz centralnega jedra in razvejanih perifernih enot s terminalnimi funkcionalnimi skupinami, kamor je pripeta zdravilna učinkovina
ANG.: dendrimer

dendritične celice -ih -ic ž mn. **K: DC imunol., biomed.** visoko specializirani levkociti, najučinkovitejše antigene predstavljajoče celice, z značilnimi površinskimi izrastki, ki so zlasti v koži, sluznicah in limfatičnih organih, npr. kostni mozeg, bezgavke, vranica, in uravnavajo delovanje imunskega sistema z aktiviranjem ali zaviranjem imunskih odzivov limfocitov T
ANG.: dendritic cells
GL.: tolerogène dendritične celice

de novo načrtovanje učinkovin --- -a -- s **farm. kem.** metoda racionalnega načrtovanja zdravilnih učinkovin, s katero se iščejo nove spojine, ki zadostijo vrsti prostorskih in elektrostatičnih lastnosti, določenih glede na strukture aktivnega mesta ali aktivnih ligandov
ANG.: de novo drug design

dentálna pálčka -e -e ž **farm. teh.** ► pálčka za dlésni

dentálna uporába -e -e ž aplikacija zdravila na zob ali v obzobno tkivo
ANG.: dental application, dental use
LAT.: usus dentalis

dentálni gél -ega -a m **farm. teh.** ► gél za dlésni

deódorans -a m **farm. kem.** ► deodoránt

deodoránt -a m **farm. kem.** učinkovina ali pripravek, ki prekriva neprijeten telesni vonj
S: deódorans
ANG.: deodorant
LAT.: deodorans, deodorantis n

deóksiadenozín -a m **farm. bioteh.** nukleozid adenina, vezanega na deoksiriboza, sestavina DNA **PRIM.:** adenzín

ANG.: deoxyadenosine
LAT.: deoxiadenosinum, deoxiadenosini n

deóksicitidín -a m **farm. bioteh.** nukleozid citozina, vezanega na deoksiriboza, sestavina DNA **PRIM.:** citidín
ANG.: deoxycytidine
LAT.: deoxycytidinum, deoxycytidini n

deóksigvanozín -a m **farm. bioteh.** nukleozid gvanina, vezanega na deoksiriboza, sestavina DNA **PRIM.:** gvanozín
ANG.: deoxyguanosine
LAT.: deoxiguanosinum, deoxiguanosini n

deóksinukleotíd -a m **farm. bioteh., farm. kem.** ► deóksiribonukleotíd

deóksinukleozíd -a m **farm. bioteh., farm. kem.** ► deóksiribonukleozíd

deóksiribonukleáza -e ž **farm. bioteh.** encim, ki katalizira hidrolizo DNA **S:** DNáza
ANG.: deoxyribonuclease, Dnase
LAT.: deoxiribonucleasum, deoxiribonucleasi n

deóksiribonukleínska kislína -e -e ž **K: DNA, DNK farm. bioteh.** nukleínska kislina, polimer iz deoksiribonukleotidov, povezanih s fosfodiesterko vezjo, nosilec dednega zapisa vseh organizmov in nekaterih virusov **PRIM.:** nukleínska kislína, ribonukleínska kislína
ANG.: deoxyribonucleic acid
LAT.: acidum deoxiribonucleicum

deóksiribonukleotíd -a m **farm. bioteh., farm. kem.** deoksiribonukleozid, osnovni gradnik DNA, sestavljen iz deoksiriboze, na katero so na položaju 5' z estrsko vezjo vezane ena, dve ali tri fosfatne skupine **S:** deóksinukleotíd **PRIM.:** ribonukleotíd
ANG.: deoxyribonucleotide
LAT.: deoxiribonucleotidum, deoxiribonucleotidi n

deóksiribonukleozíd -a m **farm. bioteh., farm. kem.** purinska oziroma pirimidinska baza, ki je z N-glikozidno vezjo vezana na deoksiriboza **S:** deóksinukleozíd **PRIM.:** nukleozíd, ribonukleozíd
ANG.: deoxyribonucleoside
LAT.: deoxiribonucleosidum, deoxiribonucleosidi n

deóksiribóza -e ž **farm. bioteh.** monosaharid, aldopentoza brez hidroksilne skupine na položaju 2', sestavina DNA **PRIM.:** ribóza
ANG.: deoxyribose
LAT.: deoxiribosis, deoxiribosis f

deóksisládkor -sladkórja m **farmakognoz.** sladkor, ki je brez ene izmed hidroksilnih skupin, npr. deoksiriboza, fukoza, ramnoza
ANG.: deoxy sugar
LAT.: deoxisaccharum, deoxisacchari n

deóksitimidín -a ž **farm. bioteh.** nukleozid timina, vezanega na deoksiriboza, sestavina DNA

ANG.: *deoxythymidine*

LAT.: *deoxithymidinum, deoxithymidini n*

dep. -- [depurátus] (LAT. *depuratus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu očiščen

depirogenizacija -e ž farm. teh. postopek uničevanja ali odstranjanja pirogenov v farmacevtskih izdelkih

ANG.: *depyrogenisation*

depolarizirajoči mišični relaksant -ega -ega

-a m farm. kem. periferno delujoč mišični relaksant, ki povzroča nenehno proženje akcijskih potencialov na nikotinskih receptorjih mišične celice, kar ččasoma privede do paralize, npr. suksametonij, dekametonij

ANG.: *depolarizing muscle relaxant*

depó zdravil -ja -- m farm. zak., lek. farm. nekaj ▶ priróčna zalóga zdravil

deregulacija lekárniške dejavnosti -e -- -- ž

lek. farm. razveljavitev predpisov, ki urejajo lekárniško dejavnost, npr. ukinitve meril za lekárniško mrežo, lastništvo, koncesijo PRIM.: regulacija lekárniške dejavnosti

ANG.: *deregulation of pharmacy practice*

derivát dópa -a -- m farm. kem. dopaminergik, ki

je po strukturi podoben prekurzorju dopamina in se navadno uporablja kot antiparkinsonik, npr. levodopa

ANG.: *dopa derivative*

LAT.: *dopa derivatum*

derivátí aminosalicilne kisline -ov -- -- m mn.

farm. kem. antituberkulotiki, derivati 4-aminosalicilne kisline, ki podobno kot sulfanilamidi zavirajo biosintezo folne kisline, npr. aminosalicilna kislina

ANG.: *aminosalicylic acid derivatives*

LAT.: *acidi aminosalicilici derivata*

derivátí 5-androstan-3-ona -ov -- [pét

androstán trióna] m mn. farm. kem. androgeni, ki imajo popolnoma nasičen obroč A steroidnega skeleta in keto skupino na mestu 3, npr. mesterolol

ANG.: *5-androstan-3-one derivatives*

derivátí estréna -ov -- m mn. farm. kem.

gestageni, ki imajo etinilno skupino na mestu 17 in dvojno vez v obroču A steroidnega skeleta, npr. noretisteron, tibolon

ANG.: *estren derivatives*

derivátí morfinána -ov -- m mn. farm. kem.

opioidni analgetiki, po strukturi podobni morfinu, ki ne vsebujejo etrskega kisika in so navadno agonisti na opioidnih κ-receptorjih in antagonisti na opioidnih μ-receptorjih, npr. butorfanol

ANG.: *morphinan derivatives*

LAT.: *morphinani derivata*

derivátí ócetne kisline -ov -- -- m mn. farm.

chem. nesteroidni analgetiki, antipiretiki in

antiflogistiki, ki imajo očetno kislino substituirano z aromatskim ali s heteroaromatskim obročem in zavirajo encim ciklooksigenazo, npr. indometacin, diklofenak

ANG.: *acetic acid derivatives*

LAT.: *acidi acetici derivata*

derivátí 3-oksoandrost-4-ena -ov -- [trí

óksandrost štíri éna] m mn. farm. kem.

androgeni, ki imajo v obroču A steroidnega skeleta keto skupino na mestu 3 in dvojno vez na mestu 4, npr. testosteron, metiltestosteron

ANG.: *3-oxoandrost-4-ene derivatives*

derivátí pregnadiéna -ov -- m mn. farm.

chem. gestageni, ki imajo acetilno skupino na mestu 17, v obroču A steroidnega skeleta keto skupino na mestu 3 in dvojno vez na mestu 4, v obroču B pa dvojno vez na mestu 6, npr. megestrol

ANG.: *pregnadien derivatives*

LAT.: *pregnadieni derivata*

derivátí pregnéna -ov -- m mn. farm. kem.

gestageni, ki imajo acetilno skupino na mestu 17, v obroču A steroidnega skeleta pa keto skupino na mestu 3 in dvojno vez na mestu 4, npr. progesteron

ANG.: *pregnen derivatives*

derivátí propiónske kisline -ov -- -- m mn. farm.

chem. nesteroidni analgetiki, antipiretiki in antiflogistiki, ki imajo propionsko kislino substituirano z aromatskim ali s heteroaromatskim obročem in zavirajo encim ciklooksigenazo, npr. ibuprofen, ketoprofen, naproksen

ANG.: *propionic acid derivatives*

LAT.: *acidi propionici derivata*

derivátí prósthim maščóbnih kislin s centrál-

nim delovánjem -ov -- -- -- -- -- m mn.

farm. kem. antiepileptiki, ki so po strukturi kratkoverižne maščobne kisline ali njihovi derivati in vplivajo na delovanje GABA v centralnem živčnem sistemu, npr. valprojska kislina, vigabatrin

ANG.: *centrally active fatty acid derivatives*

derivát podofilótoksína -a -- m farm. kem.

protitumorna učinkovina rastlinskega izvora, izolirana iz severnoameriške rastline *Podophyllum peltatum*, ki zavira encim DNA-topoizomerozo II in se uporablja za zdravljenje drobnoceličnega raka pljuč in raka na testisih, npr. etopozid, tenipozid

ANG.: *podophyllotoxin derivative*

LAT.: *podophyllotoxini derivatum*

derm. -- [dermális] (LAT. *dermalis*) lek. farm.

okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu dermalni / za uporabo na koži

dermálna farmaceutvska oblika -e -e -e ž

1. farm. teh. farmacevtska oblika za aplikacijo na kožo, sestavljena iz podlage in zdravilne učinkovine

ANG.: *preparation for cutaneous application*

LAT.: *praeparatio ad usum dermicum*

2. mn. farm. teh. skupina farmacevtskih oblik v Formulariumu Slovenicumu in Evropski farmakopeji

ANG.: *preparations for cutaneous application*

LAT.: *praeparationes ad usum dermicum*

GL.: tekóča dermálna farmacevtska oblika

D

dermálna góbica -e -e ž **farm. teh.** góbica za aplikacijo zdravilne učinkovine na kožo

ANG.: *cutaneous sponge*

LAT.: *spongia ad usum dermicum*

dermálna péna -e -e ž **farm. teh.** zdravilna pena, ki se aplicira na kožo ali sluznice

ANG.: *cutaneous foam*

dermálna uporába -e -e ž aplikacija zdravila na kožo

ANG.: *cutaneous use, dermal use*

LAT.: *usus dermalis, usus dermicus*

dermálni oblíž -ega -a m **farm. teh.** ► zdravilni oblíž

dermálni prášek -ega -ška m **farm. teh.** praškasta eno- ali večodmerna farmacevtska oblika za uporabo na koži, sterilna za odprte rane in hudo poškodovano kožo **s:** posipálo

ANG.: *powder for cutaneous application*

LAT.: *conspergentium, conspergentii n, pulvis adpersorius, pulvis ad usum dermicum*

dermálno prášilo -ega -a s **farm. teh.** prášilo za aplikacijo zdravila na kožo

ANG.: *cutaneous spray*

desenzitácija -e ž **farm. kem., toksikol.** zmanjšanje učinka, ki ga ima določena snov na tarčni receptor ali živi organizem po ponavljajočih se odmerkih **s:** zmanjšanje občutljivosti

ANG.: *desensitisation*

LAT.: *desensitatio, desensitisationis f*

desetínska léstevica -e -e ž **homeopat.** ► decimálna léstevica

dest. -- [destilátus] (LAT. *destillatus*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu destilirán

destilácija -e ž fizikalni postopek čiščenja ali izolacije snovi, ki temelji na razliki v temperaturah vrelišč posameznih sestavin, npr. postopek pridobivanja destilirane vode

ANG.: *distillation*

LAT.: *destillatio, destillationis f*

destilátor -ja m naprava za destilacijo

ANG.: *distillator*

destilirána vóda -e -e ž **farm. teh.** prečiščena voda, pridobljena z destilacijo

ANG.: *distilled water*

LAT.: *aqua destillata*

detéktor -ja m **farmakokin.** podenota tekočinskega kromatografa, ki z merjenjem določene fizikalno-kemične lastnosti po

spiranju iz kolone zazna analit in ga pretvori v električni signal

ANG.: *detector*

GL.: eléktrokémični detéktor, fluorescénčni detéktor

detoksikácija -e ž ► razstrúpljanje

dezinfekcijsko srédstvo -ega -a s ► dezinficiént

dezinficiéns -a m ► dezinficiént

dezinficiént -énta m snov, ki uničuje patogene mikrobe in se uporablja za razkuževanje predmetov ali prostorov, zaradi toksičnosti ni primerna za uporabo na koži in sluznicah **s:** dezinfekcijsko srédstvo, dezinficiéns

ANG.: *disinfectant*

LAT.: *desinficiens, desinfectantis n*

dežélna lékárna -e -e ž v avstro-ogrski monarhiji lékarna, ki je oskrbovala z zdravili prebivalce upravne enote, imenovane dežela

dežúrna lékárna -e -e ž lékarna, ki izvaja dežurno lekarniško službo **PRIM.:** bolnišnična lekarniška dejavnost, javna lekarniška dejavnost

ANG.: *urgent pharmacy*

dežúrna lékárniška slúžba -e -e -e ž izdaja zdravil na zdravniške recepte, označene z oznako Nujno, in recepte, predpisane istega dne, zunaj običajnega obratovalnega časa **PRIM.:** javna lekarniška dejavnost, javna lekarniška slúžba

ANG.: *24-hour pharmacy service*

DH -- [døhø / dehá] m (ANG. *decimal Hahnemannian*) **homeopat.** kratica, po Hahnemannu stopnja decimálne lestvice, ki določa razredčitev homeopatske surovine v homeopatskem zdravilu **s:** D², X

DHPC -- [døhøpøcø / dehapecé] m (ANG. *direct healthcare professional communication*) **farm. zak.** kratica ► néposredno obvestilo za zdravstvene délavce

diacilgliceról -a m **farm. kem.** diester glicerola z dvema molekulama karboksilnih kislin, navadno maščobnih

ANG.: *diacylglycerol*

LAT.: *diacylglycerolum, diacylglyceroli n*

diafiltrácija -e ž **farm. bioteh.** proces ultrafiltracije s sočasno menjavo pufra

ANG.: *diafiltration*

diaforéтик -a m **farm. kem.** učinkovina, ki pospešuje izločanje znojá

ANG.: *diaphoretic*

LAT.: *diaphoreticum, diaphoretici n*

diagnóstična občútljivost -e -i ž **1. klin. kem., biomed.** lastnost merjenega parametra, ki pove delež bolnih preiskovancev, pri katerih je laboratorijska preiskava potrdila prisotnost bolezni **2. klin. kem., biomed.** delež pozitivnih

rezultatov laboratorijske preiskave v skupini bolnih preiskovancev

ANG.: *diagnostic sensitivity*

diagnóstična specifičnost -e -i ž 1. klin. kem., biomed. lastnost merjenega parametra, ki pove delež zdravih preiskovancev, pri katerih laboratorijska preiskava ni potrdila prisotnosti bolezni 2. klin. kem., biomed. delež negativnih rezultatov laboratorijske preiskave v skupini zdravih preiskovancev

ANG.: *diagnostic specificity*

diagnóstična učinkovitost -e -i ž klin. kem., biomed. lastnost merjenega parametra, ki pove delež pravilno opredeljenih preiskovancev na osnovi laboratorijske preiskave

ANG.: *diagnostic efficiency*

diagnóstik -a m farm. kem. sredstvo za prepoznavo vzrokov in vrste bolezni

ANG.: *diagnostic agent*

LAT.: *diagnosticum, diagnostici n*

GL.: rádiodiagnóstik

diakolácija -e ž farm. teh. perkolacija pri zvišanem tlaku, ki potiska ekstrakcijsko topilo skozi stolpec rastlinske droge

ANG.: *diacolation*

LAT.: *diacolatío, diacolationis f*

dialíza -e ž farm. bioteh. proces ločevanja snovi s prehajanjem skozi polprepustno membrano

ANG.: *dialysis*

LAT.: *dialysis, dialysis f*

GL.: hemodialíza

díaminopirimidíni -ov m mn. farm. kem. antimalariki s substituiranim pirimidinskim obročem, ki zavirajo encim dihidrofolat-reduktazo in preprečijo razmnoževanje povzročiteljev malarije v eritrocitih, npr. pirimetamin

ANG.: *diaminopyrimidines*

LAT.: *diaminopyrimidina n pl.*

diantrón -a m farmakognoz. derivat antrakinsonskega glikozida v obliki dimera antrona

ANG.: *dianthrone*

díarilheptanoíd -a m farmakognoz. spojina z 1,7-difenilheptansko strukturo, značilna za rod *Curcuma*, npr. kurkumin

ANG.: *diarylheptanoid*

LAT.: *biarylheptanoidum, biarylheptanoidi n*

díastereomêri -ov m mn. farm. kem. optični izomeri z vsaj dvema stereogenima centroma, ki niso zrcalne slike drug drugega

ANG.: *diastereomers*

díbéndodiazepínski deriváti -ih -ov m mn. farm. kem. nevroleptiki s tricikličnim dibenzodiazepinskim skeletom, na katerega je vezan dodaten piperazinski obroč, ki ovirajo vezavo dopamina na dopaminske receptorje in delujejo tudi na serotoninški sistem, npr. klozapin

ANG.: *dibenzodiazepine derivatives*

LAT.: *dibenzodiazepini derivata*

DIC -- [dɔicə / díc] m (ANG. *drug information centre*) kratica ► farmakoinformativna služba (1, 2)

dídeóksisládkor -sladkórja m farmakognoz. sladkor, ki je brez dveh hidroksilnih skupin, npr. digitoksoza, oleandroza, cimaroza

ANG.: *dideoxy sugar*

LAT.: *bideoxisaccharum, bideoxisacchari n*

dieb. alt. --- [diébus altérnis] (LAT. *diebus alternis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vsak drugi dan

dieb. sing. --- [diébus síngulis] (LAT. *diebus singulis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vsak dan

difenílbutilpiperidínski deriváti -ih -ov m mn. farm. kem. nevroleptiki, po strukturi in mehanizmu delovanja podobni butirofenonom, ki imajo namesto karbonilne skupine vezan dodatni fenilni obroč, npr. pimozid

ANG.: *diphenylbutylpiperidine derivatives*

LAT.: *difenilbutylpiperidini derivata*

difenílmotánski deriváti -ih -ov m mn. farm. kem. anksiolitiki z bazično substituirano difenilmetilno skupino, ki delujejo tudi kot antihistaminiki, npr. hidroksizin

ANG.: *diphenylmethane derivatives*

LAT.: *diphenylmethani derivata*

difenílpipilamínski deriváti -ih -ov m mn. farm. kem. opioidni analgetiki z dvema fenilnima obročema na določeni razdalji od bazičnega dušika, ki se vežejo na opioidne receptorje v centralnem živčnem sistemu, npr. metadon

ANG.: *diphenylpropylamine derivatives*

LAT.: *diphenylpropylamini derivata*

diferenciácija -e ž biomed., farm. bioteh. fiziološki proces postopne, napredujoče specializacije celic, med katerim se manj specializirana celica razvije ali dozori tako, da pridobi drugačne kemične, morfološke, fenotipske in/ali funkcijske lastnosti

ANG.: *differentiation*

GL.: célična diferenciácija

diferenciálna krvna sílika -e -e -e ž klin. kem., biomed. hematološka laboratorijska preiskava, pri kateri se določijo deleži posameznih vrst levkocitov in ocena njihovih morfoloških značilnosti, pomembna npr. za opredelitev vrste okužb pred uvedbo antibiotične terapije

ANG.: *white blood cell differential count*

difosfonáti -ov m mn. farm. kem. ► bisfosfonáti

difuzíja -e ž farm. kem. spontano gibanje delcev v mešanicah plinov, v raztopinah in suspenzijah, ki v povprečju poteka v smeri

nižje koncentracije, v smeri koncentracijskega gradienta, do vzpostavitve ravnovesnega stanja
PRIM.: aktivni transport

ANG.: *diffusion*

LAT.: *diffusio, diffusionis f*

GL.: facilitirana difuzija, olajšana difuzija, pospešena difuzija

D

difuzijsko omejeno porazdeljevanje učinko-

vine -- -ega -a -- s farmakokin. hitrost porazdeljevanja učinkovine po organizmu, omejena z njeno sposobnostjo za prehajanje skozi biološke membrane

ANG.: *permeability-rate limited drug distribution*

digestija -e ž **farm. teh.** maceracija pri povišani temperaturi

ANG.: *digestion*

LAT.: *digestio, digestionis f*

digestiv -a m **farm. kem.** učinkovina, navadno encim ali/in kislina, ki se uporablja za izboljšanje prebave, npr. pepsin, klorovodikova kislina, grenčine **S:** stomáhik

ANG.: *digestive*

LAT.: *digestivum, digestivi n*

digestorij -a m **lek. farm.** manjši zastekljen prostor v laboratoriju z umetnim ali naravnim odzračevanjem, ki preprečuje širjenje plinov ali prašnih delcev v okolje

ANG.: *fume hood*

digitalisov glikozid -ega -a m **farmakognoz.** kardiotonični glikozid iz naprstca (*Digitalis*), npr. digoksin, digitoksin **S:** digitaloid

ANG.: *digitalis glycoside*

LAT.: *glycosidum digitalidis*

digitalni infrardeči ušesni termometer -ega -ega -ega -tra m **med. prip.** termometer, ki izmeri temperaturo na podlagi infrardeče svetlobe, ki jo oddajata ušesni bobnič in okoliško tkivo

ANG.: *digital infrared thermometer*

digitaloid -a m **farmakognoz.** ► digitalisov glikozid

dihidropiridinski derivát -ega -a m **farm. kem.** zaviralec kalcijevih kanalčkov s substituiranim 1,4-dihidropiridinskim obročem, ki se uporablja za zniževanje povišanega krvnega tlaka, npr. nifedipin, amlodipin

ANG.: *dihydropyridine derivative*

LAT.: *dihydropyridini derivatum*

dihotómní ključ -ega -a m **farmakognoz.**

določevalni ključ, sestavljen iz zaporedja kratkih opisov določevalnih znakov, pri katerem sta na vsaki stopnji opisani dve možnosti, med katerima se izbere tista, ki najbolj opisuje določevani osebek

ANG.: *dichotomous key*

LAT.: *clavis dichotomica*

dikloroacetamidni deriváti -ih -ov m mn. **farm. kem.** antiparazitiki, ki so strukturno amidi

dikloroacetne kisline in se navadno uporabljajo v terapiji okužb, povzročenih z amebami, npr. teklozan

ANG.: *dichloroacetamide derivatives*

LAT.: *dichloroacetamidi derivata*

dil. -- [dilútus / dilúcio] (**LAT.** *dilutus / dilutio*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu razredčen / razredčitev

dilatántni pretók -ega -óka m **farm. teh.**

oblika reološkega obnašanja sistemov, pri katerih se viskoznost z večanjem strižne obremenitve povečuje

ANG.: *dilatant flow, shear thickening*

dimêr -a m **farm. biotech.** kemična ali biološka zvrst, ki nastane s povezavo dveh strukturno podobnih ali enakih enot, monomerov

ANG.: *dimer*

GL.: D-dimêr

dinámíčna viskóznost -e -i ž **farm. teh.** premo sorazmerni koeficient med strižno napetostjo in strižno hitrostjo, oznaka η , enota Pa.s **S:** absolutna viskóznost

ANG.: *dynamic viscosity*

dinámíčno obmóčje -ega -a s **farmakokin.**

razpon koncentracij analita v vzorcih, ki se z dano analizo metodo lahko izmerijo z ustrežno točnostjo in natančnostjo

ANG.: *dynamic range*

dinamiziranje -a s **homeopat.** ► potenciranje (2)

dinamizirano zdravilo -ega -a s **homeopat.** ► homeopatsko zdravilo

dinorfíni -ov m mn. **farm. kem.** endogeni opioidni peptidi v centralnem živčnem sistemu, ki so agonisti na opioidnih κ -receptorjih, imajo pa tudi afiniteto do ostalih tipov opioidnih receptorjev, glutamatnih NMDA-receptorjev in bradikininskih receptorjev

ANG.: *dynorphins*

LAT.: *dynorphina n pl.*

dipl. farm. --- [diplomirani farmacévt, diplomirana farmacévtka] okrajšava, med letoma 1946 in 1970 ► diplomirani farmacévt

dipl. ing. farm. --- [diplomirani inženir farmacije, diplomirana inženirka farmacije] okrajšava, med letoma 1970 in 1995 ► diplomirani inženir farmacije

dipl. inž. farm. --- [diplomirani inženir farmacije, diplomirana inženirka farmacije] okrajšava, med letoma 1970 in 1995 ► diplomirani inženir farmacije

diploidíja -e ž **biomed., farmakognoz.** lastnost celice, da vsebuje dvojno število kromosomov **S:** diploidnost

ANG.: *diploidy*

LAT.: *diploidia, diploidiae f*

diploidnost -i ž **biomed., farmakognoz.** ► diploidíja

diplomirani farmaceutv -ega -a m diplomirana farmaceutvka -e -e ž **K:** **dipl. farm.** med letoma 1946 in 1970 ► magister farmacije (1)

diplomirani inženir farmacije -ega -ja -- m diplomirana inženirka farmacije -e -e -- ž **K:** **dipl. ing. farm., dipl. inž. farm.** med letoma 1970 in 1995 ► magister farmacije (1)

diplónt -a m **farmakognoz.** organizem z diploidijo
ANG.: *diplont*

directio -- [dirékcio] (**LAT.**) **lek. farm.** nekdanja, oznaka na zdravniškem receptu navodilo

diréktna potenciometrija -e -e ž **klin. kem., biomed.** potenciometrična določitev elektrolitov v serumu, plazmi ali krvi brez predhodnega redčenja biološkega vzorca **PRIM.:** indirektna potenciometrija, potenciometrična določitev
ANG.: *direct potentiometry*

diréktni bilirubin -ega -a m **klin. kem., biomed.** staro ime za konjugirani bilirubin, ki se določa s kemično reakcijo neposredno, tj. brez predhodne sprostitve z albumina
ANG.: *direct bilirubin*

diréktni simpatomimétik -ega -a m **farm. kem.** simpatomimetik, ki deluje kot agonist na adrenergičnih receptorjih
ANG.: *direct sympathomimetic*

disimilácija -e ž **farmakognoz.** del presnove, ki vključuje procese razgrajevanja organskih snovi
ANG.: *dissimilation*

diskontiranje -a s **farmakoekon., soc. farm.** postopek pretvarjanja vrednosti zdravstvenih izidov, ki se bodo zgodili v prihodnosti, na današnji dan
ANG.: *discounting*

diskóntna stópnja -e -e ž **farmakoekon., soc. farm.** mera za pretvarjanje vrednosti zdravstvenih izidov, ki se bodo zgodili v prihodnosti, na današnji dan
ANG.: *discount rate*

dispensatórij -a m **lek. farm.** v srednjem veku lekarniški predpisi in navodila za izdelavo zdravil
ANG.: *dispensatory*

dispénzer -ja m **lek. farm.** priprava za aplikacijo tekočine ali pene brez potisnega plina
ANG.: *dispenser*
LAT.: *dispensator, dispensatoris m*

dispérganje -a s **farm. teh.** farmacevtsko-tehnološki postopek za izdelavo disperzij s porazdeljevanjem notranje faze v zunanji fazi
ANG.: *dispersing*

dispéribilna tabléta -e -e ž **farm. teh.** tableta, ki se pred zaužitjem dispergira v vodi
ANG.: *dispersible tablet*

dispêrzija -e ž **farm. teh.** sistem, v katerem je ena faza homogeno razporejena v drugi:

trdno-tekoče, trdno-plinasto, tekoče-tekoče, trdno-trdno, trdno-plinasto, tekoče-plinasto
S: razpršnina

ANG.: *dispersion*

LAT.: *dispersio, dispersionis f*

distomêr -a m **farm. kem.** enantiomer kiralne spojine z manjšo jakostjo delovanja na določeni biološki tarči od drugega izomera

PRIM.: evtomêr

ANG.: *distomer*

distribúcija zdravil -e -- ž ► promêt z zdravili na debelo

dišávnic -e ž **farmakognoz.** vonjavna rastlina, uporabna kot blaga začimba ali zdravilna rastlina

ANG.: *aromatic plant*

LAT.: *planta aromatica*

diterpén -a m **farmakognoz.** terpen, derivat štirih molekul izoprena, npr. cembren, taksadien

ANG.: *diterpene*

LAT.: *diterpenum, diterpeni n*

diterpenóid -a m **farmakognoz.** oksidacijski produkt diterpena, npr. abietinska kislina, sklareol, steviol, taksol

ANG.: *diterpinoid*

LAT.: *diterpenoidum, diterpenoidi n*

diterpenóidni alkalóid -ega -a m **farmakognoz.** terpenoidni alkaloid, ki je strukturno diterpenoid, npr. akonitin, delfinin, likoktonin

ANG.: *diterpenoid alkaloid*

LAT.: *alcaloidum diterpenoidi*

diurétik -a m **farm. kem.** zdravilo ali učinkovina, ki pospešuje izločanje urina iz organizma z izplavljanjem vode in določenih ionov

ANG.: *diuretic*

LAT.: *diureticum, diuretici n*

GL.: antikaliurétični diurétik, diurétik Hénlejeve zánke, osmózni diurétik, sulfonamídni diurétik, tiazídni diurétik, živosrêbrov diurétik

diurétik Hénlejeve zánke -a --- in **diurétik hénlejeve zánke** -a --- m **farm. kem.** diuretik, ki prepreči reabsorpcijo natrijevih, kalijevih in kloridnih ionov v območju Henlejeve zanke ledvičnih celic, npr. furosemid

ANG.: *high-ceiling diuretic, loop diuretic*

LAT.: *diureticum alti velamenti*

div. in dos. aeq. ----- [divide in dózes ekváles] (**LAT. divide in doses aequales**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu razdeli na enake odmerke

div. in part. aeq. ----- [divide in pártes ekváles] (**LAT. divide in partes aequales**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu razdeli na enake dele

dizajnirana dróga -e -e ž **toksikol.** ► sintézna dróga

D

dláčica -e ž **farmakognoz.** podolgovat izrastek povrhnjice **s:** lasek

ANG.: *trichome*

LAT.: *trichoma, trichomatis n*

DLP¹ -- [dɔləpə / deelpé] m **farm. zak.** kratica ► dobra laboratorijska praksa

DLP² -- [dɔləpə / deelpé] m (**ANG. data lock point**) **farm. zak.** kratica ► obdobje zbiranja podatkov

DNA -- [deená] ž (**ANG. deoxyribonucleic acid**) **farm. biotech.** kratica ► deóksiribonukleinska kislina

DNA-ligáza -e [deená] ž **farm. biotech.** encim, ki katalizira nastanek estrske vezi med sosednjima deoksiribonukleotidoma v eni verigi dvoverižne DNA in sodeluje pri podvojevanju in popraviljanju DNA

ANG.: *DNA-ligase*

LAT.: *DNA-ligasum, DNA-ligasi n*

DNA-polimeráza -e [deená] ž **farm. biotech.** encim, ki katalizira sintezo verige DNA, komplementarne matrici DNA

ANG.: *DNA-polymerase*

LAT.: *DNA-polymerasum, DNA-polymerasi n*

DNáza -e [deenáza] ž **farm. biotech.** ► deóksiribonukleáza

dnévník mamil -a -- m **lek. farm.** dnevna evidenca na posebni zdravniški recept izdanih zdravil

dnévní odmérek -ega -rka m **farmakokin.** en ali več enkratnih odmerkov, ki se aplicirajo v 24 urah

ANG.: *daily dose*

LAT.: *dosis diurna, dosis quotidia*

GL.: definirani dnevni odmerek, maksimalni dnevni odmerek, pediatrični definirani dnevni odmerek

DNK -- [deenká] ž **farm. biotech.** kratica ► deóksiribonukleinska kislina

dobávnica za zdravila -e --- ž **farm. zak.** listina, ki jo kot potrdilo ob izdaji zdravil na naročilnico v lekarni izda pooblaščen oseba

ANG.: *delivery note, order for medicinal products*

dôbra distribucijska praksa -e -e -e ž **K: GDP** **farm. zak.** sistem kakovosti, ki se nanaša na organizacijo, izvajanje in nadzor shranjevanja zdravil, dajanje v promet in prevoz zdravil od izdelovalca do končnega uporabnika

ANG.: *good distribution practice*

dôbra klínična praksa -e -e -e ž **farm. zak.** mednarodni etični in znanstveni sistem kakovosti načrtovanja, izvajanja, zapisovanja, nadzorovanja in poročanja o kliničnem preskušanju zdravil na ljudeh ali v veterinarski medicini na ciljnih živalih, ki zagotavlja verodostojnost podatkov, pridobljenih v preskušanju, in zaščito pravic in varnosti preiskovancev v skladu s predpisi

ANG.: *good clinical practice*

dôbra kontrolna laboratorijska praksa -e -e -e ž **farm. zak.** sistem kakovosti, ki se nanaša na organizacijske procese in pogoje analiznega preskušanja zdravil, s katerim se izvaja kontrola kakovosti izdelka in je navadno del dobre proizvodne prakse

ANG.: *good control laboratory practice*

dôbra laboratorijska praksa -e -e -e ž **K:**

DLP¹ farm. zak. sistem kakovosti, ki se nanaša na organizacijske procese in pogoje, v katerih se neklinične zdravstvene in okoljevarstvene študije načrtujejo, izvajajo, nadzorujejo, zapisujejo, arhivirajo in se o njih poroča

ANG.: *good laboratory practice*

GL.: dôbra kontrolna laboratorijska praksa, pravila dôbre laboratorijske prakse v lekárni

dôbra laboratorijska praksa v lekárni -e -e -e --- ž ► pravila dôbre laboratorijske prakse v lekárni

dôbra lekárniška praksa -e -e -e ž ► pravila dôbre lekárniške prakse

dôbra praksa za izdelávo zdravil -e -e --- --- ž **farm. zak.** ► dôbra proizvodna praksa

dôbra proizvodna praksa -e -e -e ž **K: DPP, GMP** **farm. zak.** sistem kakovosti, ki zagotavlja dosledno izdelavo in kontrolo zdravila po merilih za kakovost in ustreznost namenu uporabe, kakor zahteva dokumentacija za pridobitev in vzdrževanje dovoljenja za promet z zdravilom oziroma specifikacije **s:** dôbra praksa za izdelávo zdravil

ANG.: *good manufacturing practice*

GL.: certifikát o izvájanju dôbre proizvodne prakse, potrdílo o izvájanju dôbre proizvodne prakse

dôbra skladiščna praksa -e -e -e ž **K: DSP, GSP** **lek. farm., farm. zak.** del dobre distribucijske prakse, ki se nanaša na organizacijo, izvajanje in nadzor shranjevanja zdravil po določenem redu pred nadaljnjo uporabo

ANG.: *good storage practice*

dodátek k medicínskemu pripomóčku

-tka --- --- m **med. prip.** predmet, ki sicer ni medicinski pripomoček, vendar ga proizvajalec izrecno namenja za uporabo skupaj z njim, da ta lahko deluje v skladu z namenom, ki ga je predvidel proizvajalec

ANG.: *accessory to a medical device*

dodátni várstveni certifikát -ega -ega -a m **K: SPC² farm. zak.** dokument, s katerim se v skladu s predpisi podaljša patentna zaščita zdravila za čas, potreben za pridobitev dovoljenja za promet z zdravilom, preden se lahko da na trg

ANG.: *supplementary protection certificate*

dôlgodelujúči sulfanilamid -ega -a m **farm. kem.** sulfanilamid z razpolovno dobo, daljšo od dvajset ur, ki se močnejše veže

na plazemske proteine in se počasneje izloča iz organizma, npr. sulfalen **PRIM.:** krátkodelujoči sulfanilamid, srédnjedólgo-delujoči sulfanilamid

ANG.: long-acting sulfanylamide

dolgoróčne stabilnostne štúdijske -ih -ih -dij ž mn. **farm. teh.** stabilnostne štúdijske, izvedene pri priporočenih pogojih shranjevanja za določitev ali potrditev roka do ponovnega preskušanja zdravilne učinkovine ali roka uporabnosti zdravila

ANG.: long term stability studies

določevalni ključ -ega -a m **farmakognoz.** publikacija ali besedilo, ki z opisom značilnosti omogoča določitev proučevane rastlinske vrste

ANG.: identification key

domáča lekárna -e -e ž zaloga zdravil ali drugih izdelkov za varovanje zdravja, ki jih posameznik hrani in uporablja doma

domáča oskrba z zdravili -e -e --- ž **lek. farm.** oskrba bolnika na domu z zdravili, ki se sicer smejo uporabljati le v zdravstvenih zavodih

ANG.: home-care

dominátna strategija -e -e ž **farmakoekon., soc. farm.** strategija, ki prevladuje nad alternativno strategijo zdravljenja, ker je cenejša in učinkovitejša **PRIM.:** absolutno prevládana strategija, podáljšano prevládana strategija

ANG.: absolutely dominated strategy

Donabédianov modél -ega -a in **donabédianov modél** -ega -a m **soc. farm.** model za vrednotenje kakovosti zdravstvene oskrbe glede na strukturo, procese in izide

ANG.: Donabedian's model

dónor -ja m **farm. kem.** snov, ki odda elektron, elektronski par, atom ali ion drugi snovi, akceptorju

ANG.: donor

dopamín -a m **farm. kem.** neurotransmitter v centralnem živčnem sistemu, ki deluje kot agonist na različnih podtipih dopaminskih receptorjev, in nevrohormon, ki zavira sproščanje prolaktina iz hipofize

ANG.: dopamine

LAT.: dopaminum, dopamini n

GL.: agonist dopamina

dopaminérgik -a m **farm. kem.** učinkovina, ki stimulira dopaminske receptorje, ker poveča sintezo dopamina, ali zavira njegovo razgradnjo, ali deluje kot agonist na dopaminskih receptorjih

ANG.: dopaminergic agent

LAT.: dopaminergicum, dopaminergici n

dopaminski D₁-recéptor -ega -ja [dé éna] m **farm. kem.** podtip dopaminskih receptorjev v centralnem živčnem sistemu, podoben dopaminskemu D₅-receptorju, pri katerem

vezava agonista povzroči aktivacijo adenilat-ciklaze s: D₁-recéptor

ANG.: dopamine D₁ receptor, D₁ receptor

dopaminski D₂-recéptor -ega -ja [dé dvé] m **farm. kem.** podtip dopaminskih receptorjev v centralnem živčnem sistemu, podoben dopaminskima D₃- in D₄-receptorjema, pri katerih vezava agonista povzroči zaviranje adenilat-ciklaze s: D₂-recéptor

ANG.: dopamine D₂ receptor, D₂ receptor

dopaminski D₃-recéptor -ega -ja [dé trí] m **farm. kem.** podtip dopaminskih receptorjev v centralnem živčnem sistemu, podoben dopaminskima D₂- in D₄-receptorjema, pri katerih vezava agonista povzroči zaviranje adenilat-ciklaze s: D₃-recéptor

ANG.: dopamine D₃ receptor, D₃ receptor

dopaminski D₄-recéptor -ega -ja [dé štíri] m **farm. kem.** podtip dopaminskih receptorjev v centralnem živčnem sistemu, podoben dopaminskima D₂- in D₃-receptorjema, pri katerih vezava agonista povzroči zaviranje adenilat-ciklaze s: D₄-recéptor

ANG.: dopamine D₄ receptor, D₄ receptor

dopaminski D₅-recéptor -ega -ja [dé pét] m **farm. kem.** podtip dopaminskih receptorjev v centralnem živčnem sistemu, podoben dopaminskemu D₁-receptorju, pri katerem vezava agonista povzroči aktivacijo adenilat-ciklaze s: D₅-recéptor

ANG.: dopamine D₅ receptor, D₅ receptor

dopaminski recéptor -ega -ja m **farm. kem.** receptor v centralnem živčnem sistemu iz skupine receptorjev, sklopljenih s proteini G, kjer je kot primarni endogeni ligand udeležen dopamin

ANG.: dopamine receptor

dóping -a m **toksikol.** uporaba telesu lastnih ali tujih snovi ali izvajanje drugih fizioloških ukrepov pri zdravih osebah z namenom umetno in na nepošten način izboljšati dosežke na tekmovanju

ANG.: doping

dos. -- [dózis] (**LAT. dosis**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu odmerka

dosje o zdravilu v kliničnem preskušanju

-éja --- m **K: IMPD farm. zak.** dokument, ki vsebuje podatke o kakovosti zdravila v kliničnem preskušanju

ANG.: investigational medicinal product dossier

dostávni systém -ega -a m **farm. teh.** sistem, ki omogoča dostavo zdravilne učinkovine na želeno mesto v telesu z vnaprej določeno hitrostjo sproščanja

ANG.: delivery system

dovoljenje za promet z zdravilom -a --- s **farm. zak.** pravno zavezujoč dokument, ki ga izda pristojni organ za zdravila za

odobritev trženja zdravila po tem, ko oceni, da je kakovostno, varno in učinkovito, oziroma ugotovi ugodno razmerje med koristjo zdravila in tveganjem pri uporabi **s**: registracija zdravila
ANG.: *marketing authorisation of a medicinal product, licence of a medicinal product, drug marketing authorisation, drug licence*
GL.: bibliografska vlóga za pridobitev dovoljenja za promèt z zdravílo, genèrična vlóga za pridobítev dovoljenja za promèt z zdravílo, imètnik dovoljenja za promèt z zdravílo, razšírítev dovoljenja za promèt z zdravílo, samostójna in nèodvisna vlóga za pridobítev dovoljenja za promèt z zdravílo, spremèmba pogójev dovoljenja za promèt z zdravílo, štúdijska várnosti po pridobítvu dovoljenja za promèt z zdravílo, vlóga za pridobítev dovoljenja za promèt z genèričnim zdravílo, vlóga za pridobítev dovoljenja za promèt z novím zdravílo, vlóga za pridobítev dovoljenja za promèt z originátorskím zdravílo, vlóga za pridobítev dovoljenja za promèt z zdravílo, vlóga za pridobítev dovoljenja za promèt z zdravílo z nõvo učinkovíno, vzdrževánje dovoljenja za promèt z zdravílo

dovršeno tkívo -ega -a s **farmakognoz.** rastlinsko tkívo, ki ne raste več in katerega celice se ne delijo več **PRIM.:** nèdovršeno tkívo

ANG.: *permanent tissue*

LAT.: *contextus proprius*

dóza -e ž **farmakokin.** ► odmèrek

dozátor -ja m **1. farm. teh.** ► odmèrnik
2. med. prip. ► delílnik zdravíl

dózer -ja m **farm. teh.** ► odmèrnik

dozíránje -a s ► odmèrjanje (1, 2)

dozírní režím -ega -a m **lek. farm.** ► režím odmèrjanja zdravíla

DPP -- [dɔpɔpə / depepé] m **farm. zak.** kratica ► dóbra proizvodna práksa

dr. -- [dráhma] **lek. farm.** okrajšava ► dráhma

dráhma -e ž **K: dr. lek. farm.** stara lekarníška enota za maso, ki je v Velíki Britániji pred reformo leta 1824 ustrezala 3,89 g, kasneje pa 4 g
ANG.: *drachm, drachma, dram*

LAT.: *drachma, drachmae f*

GL.: tekóča dráhma

drástik -a m **farm. kem.** učinkovína, ki deluje kot zelo móčno odvájalo

ANG.: *drastic*

LAT.: *drasticum, drastici n*

dražé -èja m **farm. teh.** ► dražèja

dražéča snòv -e snòví ž **farm. kem.** snov, ki v stíku s kožo ali sluznicami povzroči neprijeten, dražéč občútek **s:** iritánt

ANG.: *irritant*

LAT.: *irritans, irritantis n*

dražèja -e ž **farm. teh.** nekdajs tableta, obložena s sladkorno oblogo **s:** dražé

ANG.: *dragée*

dražíránje -a s **farm. teh.** ► obláganje s sladkórjem

dražírka -e ž **farm. teh.** naprava za obláganje trdnih farmacevtskih oblik s sladkórjem, navadno sestavljena iz rotirajočèga bobna, ki se lahko enakomerno segreva in je opremljen s šobo, skozi katero se prši tekočina za obláganje

ANG.: *coating pan*

D₁-recéptor -ja [dé èna] m **farm. kem.** ► dopamínski D₁-recéptor

D₂-recéptor -ja [dé dvé] m **farm. kem.** ► dopamínski D₂-recéptor

D₃-recéptor -ja [dé trí] m **farm. kem.** ► dopamínski D₃-recéptor

D₄-recéptor -ja [dé štíri] m **farm. kem.** ► dopamínski D₄-recéptor

D₅-recéptor -ja [dé pét] m **farm. kem.** ► dopamínski D₅-recéptor

drevó -ésa s **farmakognoz.** lesnata rastlina z deblo in krošnjo, ki je lahko listavec ali iglavec

ANG.: *tree*

LAT.: *arbor, arboris f*

drobílínik -a m **farm. teh.** naprava za drobljenje práskastih komponent v drobnejše delce, briket v granulat ali za drobljenje drog z delovanjem mehanskih sil, npr. tlaka, udarca, sekanja, striga, trenja

ANG.: *mill*

dróga -e ž **1. farmakognoz., lek. farm.** surovína rastlinskega, živalskega ali rudninskega izvora za izdelavo ali pripravo zdravíl, navadno posušena

ANG.: *drug*

LAT.: *droga, drogae f*

2. farm. zak. ► prepovédana dróga

GL.: dizajnírana dróga, ílegálna dróga, mlín za dróge, nèdovóljena dróga, nèlegálna dróga, predhódna sestavína za dróge, prekúrzor za prepovédane dróge, príprávek iz rastlinskih dróg, rastlinska dróga, sintézna dróga

droží droží ž mn. **farmakognoz.** ► kvás

DRP -- [dɔrɔpə / deerpé] m (**ANG. drug related problems**) **lek. farm., soc. farm.** kratica ► problémi, povézani z zdravíli

drsílo -a s **farm. teh.** pomožna snov, ki ízboljša pretočne lastnosti trdnih delcev in njihovih skupkov, npr. pri izdelavi tablet **s:** žárg, lubrikánt, lubrikátor, pomóžna snòv za drsènje

ANG.: *glidant, lubricant*

LAT.: *lubricans, lubricantis n*

drúgi jútranji vzórec urína -ega -ega -rca -- m **klin. kem., biomed.** urin, ki se zbira v mehurju

2 do 4 ure po prvem jutranjem uriniranju (pod pogojem, da preiskovanec popije največ 200 mL tekočine po 22. uri prejšnjega dne) in se odvzame za laboratorijske preiskave

PRIM.: naključni vzorec urina, prvi jutranji vzorec urina

ANG.: *second morning urine sample*

drúgo istovétenje -ega -a s lek. farm., anal. zdr. preskus ali vrsta zaporednih preskusov fizikalno-kemičnih lastnosti, ki v primerjavi s prvim istovetenjem pomenijo manj zanesljivo potrjevanje istovetnosti snovi in ga farmakopeja priznava kot potrditev njene istovetnosti, kadar se lahko zanesljivo sledi njenemu izvoru do certificirane serije

ANG.: *second identification*

drúza -e ž farmakognoz. skupek kristalov kalcijevega oksalata v obliki ježka v rastlinski celici

ANG.: *druse*

LAT.: *drusa, drusae f*

družina -e ž farmakognoz. takson, ki vsebuje rodove

ANG.: *family*

LAT.: *familia, familiae f*

GL.: alkaloid družine narcisovk

družinski farmaceut -ega -a m družinska farmacevtka -e -e ž lek. farm. farmacevt, praviloma v izbrani lekarni, ki ga družina pooblasti za vodenje dokumentacije v zvezi z njeno uporabo zdravil **PRIM.:** izbrani farmacevt

ANG.: *family pharmacist*

državna lekárna -e -e ž po nacionalizaciji leta 1948 lekarna v lasti države, občine

ANG.: *state owned pharmacy*

D. S. --- [dá, sígna / détur, signétur] (**LAT.** *da, signa / detur, signetur*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu izdaj, signiraj / naj se izda, naj se signira

D. scat. orig. --- [dá skátulam originálem] (**LAT.** *da scatulam originalem*) okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu daj originalno škatlo

PRIM.: *subscriptio*

D. s. nom. --- [dá sub nómine] (**LAT.** *da sub nomine*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu označi sestavo zdravila

DSP -- [dásəpə / deespé] m lek. farm., farm. zak. kratica ► dôbra skladiščna práksa

D. s. s. ven. --- [dá sub sígno venéni] (**LAT.** *da sub signo veneni*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu izdaj z znakom strup

D. t. d. --- [détur / dá táles dózes] (**LAT.** *dentur / da tales doses*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu naj se dajo takšni odmerki / daj takšne odmerke

dulc. -- [dúlcis] (**LAT.** *dulcis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu sladke

duplikátor -ja m lek. farm., farm. teh. delovna posoda z dvojnimi plaščem, ki omogoča nadzorovano segrevanje in ohlajanje vsebine

ANG.: *double vessel*

dur. -- [dúrus] (**LAT.** *durus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu trd

dušíkovi iperiti -ih -ov m mn. farm. kem. alkilirajoči citostatiki z bis(2-kloroetil)aminsko skupino, ki se v organizmu pretvorijo v zelo reaktiven aziridinijev kation, ki lahko alkilira različne nukleofile, npr. ciklofosamid

ANG.: *nitrogen mustards*

dvódimenzionálna elektroforéza -e -e ž farm. bioteh. elektroforeza, pri kateri poteka ločevanje molekul v dveh dimenzijah, na eni osi po izoelektrični točki, na drugi po molekulski masi

ANG.: *two-dimensional electrophoresis*

dvódimenzionálna imúnoelektroforéza -e -e ž farm. bioteh. imunoelektroforeza, ki se začne z elektroforezno ločitvijo antigena v dveh dimenzijah, čemur sledi difuzija v območje protiteles, kjer pride do vezave in obarjanja

ANG.: *two-dimensional immunoelectrophoresis*

dvódomna rastlína -e -e ž farmakognoz. rastlina z moškimi in ženskimi cveti na ločenih osebkih

ANG.: *dioecious plant*

LAT.: *planta dioica*

dvójna emúljija -e -e ž farm. teh. ► večkratna emúljija

dvójni trák -ega trakú m farm. teh. trak iz dveh enakih materialov, iz katerega se s pretrgom izlušči farmacevtska oblika

ANG.: *strip*

dvójno poimenovánje -ega -a s farmakognoz. sistem nnanstvenega poimenovanja organizmov z rodovnim in vrstnim imenom, npr. Linnéjevo dvojno poimenovanje s: binárna nomenklatúra

ANG.: *binomial nomenclature*

LAT.: *nomenclatura binominalis*

dvójno slépa štúdiija -- -e -e ž farm. zak. ► dvójno slépo preskúšanje

dvójno slépo preskúšanje -- -ega -a s farm. zak. klinično preskúšanje, pri katerem se uporabljajo dvojno zakrivanje s: dvójno slépa štúdiija

ANG.: *double blind study, double blind trial*

dvójno zakríváanje -ega -a s farm. zak. postopek v kliničnem preskúšanju, pri katerem stranke, navadno preskúšanci in preskúševalci, v nekaterih primerih tudi analitiki podatkov, dobljenih v preskúšanju, niso seznanjeni s tem, kateri preskúšanci so razvrščeni v skupino, ki prejema pravo zdravilo, in kateri v skupino, ki prejema placebo

ANG.: *double blinding, double masking*

dvójno zdrávljenje -ega -a s lek. farm. praviloma neustrezno sočasno zdravljenje z dvema ali več zdravili z enako učinkovino

ANG.: *double medication*

dvókaličnice -ic ž mn. farmakognoz. skupina rastlin iz skupine kritosemek z dvema ključnima listoma in kalčku, nedovršenimi žilami, štiri- ali petštevničnimi cveti, značilno olesenitvijo

ANG.: *dicotyledons*

LAT.: *Dicotyledoneae f pl., Magnoliopsida n pl.*

E

dvólétnica -e ž farmakognoz. zelena rastlina, ki živi do dve leti in navadno cveti drugo leto

ANG.: *biennial plant*

LAT.: *planta biennis*

dvóspólni cvét -ega -a m farmakognoz. cvet, ki ima prašnike in pestič(e)

ANG.: *bisexual flower*

LAT.: *flos bisexualis, flos hermaphroditus*

dvóstránsko metalizirana fólija -- -e -e ž med. prip. večja folija, na eni strani zlato rumene, na drugi srebrne barve, v katero se zavije oseba, poškodovanec za zaščito pred vročino ali mrazom

ANG.: *double-sided metallized film*

D-vrédnost -i [dé] ž farm. teh. oznaka za termično odpornost mikroorganizmov, ki pomeni čas v minutah, potreben, da se pri določeni temperaturi zmanjša prvotno število mikroorganizmov za 90 %

ANG.: *decimal decay value, D value*

E

EÁN-kóda -e ž (ANG. EAN European Article Numbering) linearna črtna koda, določena z mednarodnim standardom (GS1), natisnjena na ovojnini, ki se uporablja za avtomatsko identifikacijo izdelka in izvajanje njegove sledljivosti preko globalne trgovinske številke (GTIN)

ANG.: *EAN barcode, EAN-13 barcode, EAN code*

ECD -- [ecədə / ecedé] m (ANG. electrochemical detector) farmakokin. kratica ► elektrokemični detektor

ECLIA -- [ékliá] ž (ANG. electrochemiluminescence immunoassay) klin. kem., biomed. kratica ► elektrokémiluminiscénčni imúnski tést

eCTD -- [ecətədə / ecetedé] m (ANG. electronic common technical document) kratica skupni tehnični dokument v elektronski obliki

Édmanova razgrádnja -e -e in édmanova razgrádnja -e -e ž farm. biotech. kemična reakcija postopnega odcepljanja aminokislin, ki se uporablja v procesu ugotavljanja amino-kislinskega zaporedja krajših peptidov

ANG.: *Edman degradation*

EDMF -- [edəməfə / edeemèf] m (ANG. European drug master file) kratica ► glavni dosjé o zdravilni učinkovini

EDQM -- [edəkumə / edekuèm] m (ANG. European Directorate for the Quality of Medicines) kratica Evropski direktorat za kakovost zdravil pri Svetu Evrope, kjer je sedež Evropske farmakopeje

efektívni permeabilnostni koeficiént -ega -ega -énta m K: **P_{eff}** farmakokin. veličina, ki opisuje hitrost difuzije učinkovine skozi biološko pregrado ali umetno membrano v in vivo ali in vitro pogojih, merjena s strani, iz katere poteka difuzija

ANG.: *effective permeability coefficient*

eféktorska célica -e -e ž imunol., biomed. dokončno diferencirana imunska celica z eno ali več specifičnimi funkcijami, npr. efektorski citotoksični limfocit T, ki lahko ubija izključno tiste tarčne celice, na katerih so izraženi antigeni, ki so izzvali njegov nastanek iz naivne celice T CD8+

ANG.: *effector cell*

eff. -- [efervéscens] (LAT. *effervescens*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu peneč, šumeč

ekolóška raziskáva -e -e ž farmakoepid., soc. farm. ► raziskáva sovpádnih tréndov

ekonómski izídi -ih -ov m mn. soc. farm. neposredni, posredni in/ali neotipljivi stroški zdravstvenih tehnologij

ANG.: *economic outcomes*

ekscétrična tabletírka -e -e ž farm. teh. tabletírka za izdelavo majhnih serij tablet, pri kateri maso za tabletiranje stiska zgornji pečatni bat, spodnji pa določa maso tablete s: tabletírka na ekscénter

ANG.: *eccentric press, single stroke tablet press*

ekscipiént -énta m farm. teh. ► pomózna snóv

ekscitatórni névrotransmíter -ega -ja m farm. kem. nevrotransmitter, ki po vezavi na receptor povzroči depolarizacijo membrane tarčne celice s: ekscitatórni névrotransmítor

ANG.: *excitatory neurotransmitter*

ekscitatórni névrotransmítor -ega -ja m farm. kem. ► ekscitatórni névrotransmíter

eksikátor -ja m lek. farm. neprodušno zaprta posoda iz stekla ali polikarbonatnih polimerov,

pri kateri se brušena in s silikoni namazana robova posode in pokrova tesno prilegata, za shranjevanje ali sušenje snovi s sušilnim sredstvom, ki je bolj higroskopno od snovi, ki se shranjuje ali suši

ANG.: *desiccator*

LAT.: *exsiccator, exsiccatoris m*

eksocitôza -e ž **biomed.** izločanje snovi iz celice, pri katerem se membrana, ki obdaja sekrecijsko vakuolo, združi s plazemsko, vsebina se sprosti v zunajcelični prostor

ANG.: *exocytosis*

eksoderm -a m **farmakognoz.** nadomestno krovno tkivo, ki nastaja iz parenhimskih celic na mestu odmirajoče koreninske povrhnjice

ANG.: *exodermis*

LAT.: *exodermis, exodermidis f*

eksogéna snôv -e snovi ž **farm. kem.** ► ksenobiótik

eksogéni izvôr -ega -ôra m **farmakognoz.** izvor zunaj celice ali organizma

ANG.: *exogenous origin*

eksón -a m **farm. bioteh.** kodirajoči odsek DNA znotraj določenega gena, ki leži med nekodirajočimi zaporedji in po izrezu in odstranitvi delov primarnega prepisa RNA sestavlja zrelo obliko molekule RNA

PRIM.: *intrón*

ANG.: *exon*

LAT.: *exonum, exoni n*

eksospóra -e ž **farmakognoz.** tros, ki nastane z ločitvijo od materinske celice

ANG.: *exospore*

LAT.: *exospora, exosporae f*

ekstotoksin -a m **farm. bioteh.** toksin, ki ga izločajo živi mikroorganizmi in lahko škoduje gostitelju tako, da poškoduje celice ali prekine normalen celični metabolizem

PRIM.: *endotoksin*

ANG.: *exotoxin*

LAT.: *exotoxinum, exotoxini n*

ekspektoráns -a m **farm. kem.** ► ekspektoránt

ekspektoránt -a m **farm. kem.** zdravilo ali učinkovina, ki olajša izkašljevanje s: ekspektoráns

ANG.: *expectorant*

LAT.: *expectorans, expectorantis n*

ekspresijski sistém -ega -a m **farm. bioteh.** celica ali organizem, ki je gostitelj tuje DNA, namenjen izražanju rekombinantnega proteina, ki ga kodira vstavljeni segment DNA

ANG.: *expression system*

ekstínkciya -e ž **anal. zdr.** ► absorbánca

ékstraánnijska uporába -e -e ž injiciranje zdravila v plodno tekočino

ANG.: *extraamniotic use*

LAT.: *usus extraamniicus*

ekstrákcija -e ž **1. farm. teh., farmakognoz.**

postopek za izluženje zdravilnih učinkovin iz rastlinske droge ali živalskega materiala, pri katerem se s pravo izbiro topila in pogojev optimalno zmanjša izluževanje vlaknin **2. farm. kem.** postopek za izolacijo in čiščenje snovi iz zmesi na osnovi razlik v topnosti posameznih sestavin v različnih topilih

ANG.: *extraction*

LAT.: *extractio, extractionis f*

GL.: ekstrákcija na trdnem nosilcu, ekstrákcija tekoče-tekoče, protitóčna ekstrákcija, túrboekstrákcija, vrtínčasta ekstrákcija

ekstrákcija na trdnem nosilcu -e -- -- -- ž **K:**

SPE farmakokin., anal. zdr. postopek čiščenja ali koncentriranja vzorca pred analizo, pri čemer se v raztopljenem vzorcu želeni analit loči od drugih komponent glede na različno afiniteto do trdne stacionarne faze

ANG.: *solid phase extraction*

ekstrákcija tekoče-tekoče -e -- -- ž **K: LLE**

farmakokin. postopek priprave vzorca pred analizo, ki temelji na ločevanju njegovih komponent glede na porazdelitev med dve tekočini, navadno vodno raztopino in organsko topilo, ki se ne mešata

ANG.: *liquid-liquid extraction*

ekstrakcijsko razmérje -ega -a s **farmakokin.**

delež snovi, ki se izloči iz plazme pri prehodu skozi posamezen organ

ANG.: *extraction ratio*

ekstrakcijsko topilo -ega -a s **farm. teh.** topilo,

ki se uporablja za ekstrakcijo zdravilnih učinkovin iz rastlinske droge ali živalskega materiala **s:** ménstruum

ANG.: *extraction solvent, menstruum*

LAT.: *menstruum, menstrui n*

ekstrákt -a m **farm. teh.** tekoča, poltrdna ali trdna

zmes snovi, pridobljena z ekstrakcijo iz drog

PRIM.: *izvléček*

ANG.: *extract*

LAT.: *extractum, extracti n*

GL.: gósti ekstrákt, kvantificirani ekstrákt, standardizirani ekstrákt, súhi ekstrákt, tekóči ekstrákt

ekstrínzična pót koagulacije -e potí -- -- ž **klin.**

chem., biomed. proces nastanka fibrina po kaskadni aktivaciji krvnih koagulacijskih faktorjev VII, V, X in II s tkivnim faktorjem iz žilne stene, ki se ocenjuje s testom merjenja protrombinskega časa

ANG.: *extrinsic coagulation pathway*

ekstrudát -a m **farm. teh.** ► iztiskanec

ekstrúdor -ja m **farm. teh.** naprava za izdelavo pelet z iztiskanjem plastične mase **s:** iztiskálnik (2)

ANG.: *extruder*

ekstrúziya -e ž **farm. teh.** ► iztiskanje (1, 2)

- éktodoména** -e ž **farm. biotech.** zunajcelični strukturni predel membranskega proteina
ANG.: *ectodomain*
- ekvivalentna točka** -e -e ž **anal. zdr.** stanje pri titraciji, ko je količina s titrimetrijsko raztopino dodanega reagenta ekvivalentna količini analita
S: stehiométrična točka
ANG.: *equivalence point*
- EKZ** -- [ekazò / ekazé] m **soc. farm., lek. farm.** kratica
► enótna klasifikácija zdravíl
- elaeos.** -- [eleosáharum] (**LAT.** *elaeosaccharum*)
lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu sladkor z eteričnim oljem
- elástični hidrogél** -ega -a m **farm. teh.** prožen, upogibljiv hidrofilni gel, ki pod vplivom nanj delujoče sile začasno spremeni svojo obliko
ANG.: *elastic hydrogel, flexible hydrogel*
- elástični povòj** -ega -òja m **med. prip.** bombažni povòj, navadno kožne barve, ki ima po dolžini vtkane gumijaste ali elastične niti, da se krčí in razteza og pritisku, npr. za povijanje nog s krčnimi žilami, za oporo poškodovanega sklepa **S:** povòj iz raztegljive tkanine
ANG.: *elastic bandage*
- elastomér** -a m **farm. kem.** polimer, ki se po prenehanju delovanja mehanske sile povrne v prvotno obliko
ANG.: *elastomer*
- elastomérna črpálka** -e -e ž **lek. farm.** ► infúzor
- elektrofil** -a m **farm. kem.** reagent ali del molekule z majhno elektronsko gostoto, ki ima veliko afiniteto do skupin z veliko elektronsko gostoto in lahko reagira z nukleofilom, npr. karbonilni ogljik
ANG.: *electrophile*
- elektroforéza** -e ž **farm. biotech.** analizna metoda, pri kateri so molekule izpostavljene električnemu polju, v katerem začnejo potovati v smeri elektrode z nasprotnim nabojem, kar omogoča ločitev delcev z različnimi naboji, velikostjo ali obliko
ANG.: *electrophoresis*
LAT.: *electrophoresis, electrophoresis f*
GL.: agarózna gélska elektroforéza, dvódimenzionalna elektroforéza, elektroforéza lipoproteínov séruma, elektroforéza proteínov séruma, imúnoelektroforéza, kapilárna elektroforéza, natívna poliakrílamídna gélska elektroforéza, poliakrílamídna gélska elektroforéza, elektroforéza v prisótnosti nátrijevega lavrílsulfáta
- elektroforéza lipoproteínov séruma** -e --- ž **klin. kem., biomed.** laboratorijska preiskava, pri kateri se z elektroforezo ločijo lipoproteini seruma v klinično pomembne skupine, npr. v lipoproteine α , pre- β in β ter hilomikrone
ANG.: *serum lipoprotein electrophoresis*

- elektroforéza proteínov séruma** -e --- ž **klin. kem., biomed.** laboratorijska preiskava, pri kateri se s pomočjo elektroforeze ločijo proteini seruma v klinično pomembne skupine, npr. na albumine in na globuline $\alpha 1$, $\alpha 2$, β in γ
ANG.: *serum protein electrophoresis*
- eléktrokémíčni detéktor** -ega -ja m **K: ECD**
farmakokin. detektor, ki zazna analit na podlagi njegove sposobnosti za oksidacijo ali redukcijo
ANG.: *electrochemical detector*
- eléktrokémiluminiscénca** -e ž **klin. kem., biomed.** kemiluminiscenca, ki se izzove z ustreznim električnim potencialom **PRIM.:** kemiluminiscénca
ANG.: *electrochemiluminescence*
- eléktrokémiluminiscénčni imúnski tést** -ega -ega -a m **K: ECLIA** **klin. kem., biomed.** tehnika merjenja antigena v vzorcih, pri kateri se količina nastalih imunskih kompleksov določi na osnovi izmerjene elektrokemiluminiscence
ANG.: *electrochemiluminescence immunoassay*
- elektrónski recépt** -ega -a in **elektrónski recépt** -ega -èpta m **K: e-Rp** **lek. farm.** zdravniški recept, zapisan v elektronski obliki **S:** é-recépt
ANG.: *electronic prescription*
- elektrónski sfígmomanóméter** -ega -tra m **med. prip.** popolnoma avtomatska naprava za merjenje krvnega tlaka
ANG.: *electronic sphygmomanometer*
- elektroporácija** -e ž **1. farm. teh.** metoda, ki izkorišča visokonapetostne pulze (100 do 1000 V/cm²) v zelo kratkih časovnih intervalih (10 do 500 ms) za povečanje prehoda snovi skozi kožo, kar povzroči nastanek začasnih vodnih kanalčkov v strukturiranih kožnih lipidih **2. farm. biotech.** vnos vektorja, rekombinantne DNA, v gostiteljsko celico s pomočjo pulza visoke napetosti
ANG.: *electroporation*
- elektrostátske interákcijske** -ih -ij ž **mn. farm. kem.** interakcije med ioni, molekulami, ki so posledica stalnih ali občasnih nabojev
ANG.: *electrostatic interactions*
- elemènt v sledéh** -ènta --- m **farm. kem.** ► mikroelemènt
- eliminácija** -e ž **farm. kem.** proces, s katerim se iz telesa odstranjujejo ksenobiotiki, navadno z urinom ali blatom **S:** izlòčanje
ANG.: *elimination*
LAT.: *eliminatio, eliminationis f, excretio, excretionis f*
- ELÍSA** -E ž (**ANG.** *enzyme-linked immunosorbent assay*) **farm. biotech., biomed.** kratica ► encimskoimúnska metoda na trdnem nosilcu
- ÉMA** -E ž (**ANG.** *European Medicines Agency*) kratica, od leta 2004 naprej ► Evrópska agencija za zdravila

É-maščobna kislína -e -e ž ▶ *tráns*-maščobna kislína

embaláža -e ž *farm. teh.* ▶ ovojnína

émbrij -a m *biomed.* ▶ zaródek

émbrio -a m **1.** *biomed.* ▶ zaródek
2. *farmakognoz.* ▶ kálček

embrionalna mátična célica -e -e -e ž *biomed.*
▶ pluripotétna mátična célica

embrionalna vréčka -e -e ž *farmakognoz.*
ženski gametofit pri kritosemenkah, ki se razvije v notranjosti semenke zasnove **s:** zaródkov mešiček

ANG.: *embryo sac*

LAT.: *sacculus embryonalis*

EMEA -E [eméja] ž (*ANG. European Agency for the Evaluation of Medicinal Products*) kratica, med letoma 1995 in 2004 ▶ Evrópska agencija za zdravíla

emenagóg -a m *farm. kem.* učinkovina, ki izzove izostalo menstruacijo

ANG.: *emmenagogue*

LAT.: *emmenagogum, emmenagogi n*

emétik -a m *farm. kem.* učinkovina, ki sproži bruhanje, npr. bakrov sulfat **PRIM.:** antiemétik

ANG.: *emetic*

LAT.: *emeticum, emetici n*

emóliens -a m *farm. teh.* ▶ emólient

emólient -a m *farm. teh.* sestavina farmacevtskega ali kozmetičnega izdelka za mehčanje kože **s:** emóliens

ANG.: *emollient*

LAT.: *emolliens, emollientis n*

emoll. -- [emóliens] (*LAT. emolliens*) *lek. farm.* okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu ki mehča

e. m. p. -- -- -- [eks módo preskripto] (*LAT. ex modo praescripto*) *lek. farm.* okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu po navodilu, kot je predpisano

empl. -- [emplástrum] (*LAT. emplastrum*) *lek. farm.* okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu obliž

emulgátor -ja m **1.** *farm. teh., lek. farm.* površinsko aktivna snov, ki se razporedi na mejnih površinah med lipofilno in hidrofilno fazo in zmanjšuje površinsko napetost
ANG.: *emulsifier, emulsifying agent*
2. *lek. farm., žarg.* električna ali ročna naprava za emulgiranje
ANG.: *emulsifier, emulsifying machine*

emulgiranje -a *s farm. teh.* farmacevtsko-tehnološki postopek za izdelavo emulzije z vnosom mehanske energije, npr. z mešalniki, visokotlačnimi homogenizatorji

ANG.: *emulsification*

emuls. -- [emúlzio] (*LAT. emulsio*) *lek. farm.* okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu emulzija

emúlzija -e ž *farm. teh.* tekoča disperzija iz dveh tekočin, ki se med seboj ne mešata, od katerih je ena porazdeljena v drugi v obliki kapljic mikrometrskih velikosti

ANG.: *emulsion*

LAT.: *emulsio, emulsionis f*

GL.: dvójna emúlzija, mikroemúlzija, múltipla emúlzija, nánoemúlzija, Pickeringova emúlzija, večkrátna emúlzija

enačba MDRD -e -- [mædərød / emdeerdé] ž (*ANG. MDRD modification of diet in renal disease*) *klin. kem., biomed.* enačba za izračun hitrosti glomerulne filtracije na podlagi izmerjene koncentracije kreatinina v serumu, teže, starosti, spola in rase preiskovanca, katere prednost je, da omogoči oceno glomerulne filtracije brez podatka o koncentraciji kreatinina v 24-urnem urinu
ANG.: *modification of diet in renal disease study equation*

enakomérnost máse -i -- ž *farm. teh.* farmakopejski preskus, s katerim se preverja masa posamezne farmacevtske oblike v seriji in ugotavljajo odstopanja od povprečne mase
ANG.: *uniformity of mass*

enakomérnost odmérnih enót -i -- -- ž *farm. teh.* farmakopejski preskus, s katerim se preverja ustreznost odmerka glede na deklarirano vsebnost zdravilne učinkovine v posamezni farmacevtski obliki
ANG.: *uniformity of dosage units*

enakomérnost vsébnosti -i -i -- ž *farm. teh.* farmakopejski preskus, s katerim se preverja enakomernost vsebnosti zdravilne učinkovine v posamezni farmacevtski obliki
ANG.: *uniformity of content*

enantiomér -a m *farm. kem.* vsak od dveh stereozomerov, ki sta zrcalni sliki drug drugega in se razlikujeta po razporeditvi substituentov na stereogenem centru, pogosto različna tudi po tipu in jakosti biološkega delovanja
ANG.: *enantiomer*

encím -a m proteinska molekula, ki pospeši določeno kemično reakcijo **s:** biokatalizátor, zastar. ferment
ANG.: *enzyme*
LAT.: *fermentum, fermenti n*
GL.: alostérični encím, ápoencím, kòencím, stérespecifičnost encíma

encímska aktivnost -e -i ž *farm. kem.* mera sposobnosti encima za katalizo kemične reakcije, ki se podaja kot množina pretvorjenega substrata na časovno enoto in enoto količine encima
ANG.: *enzyme activity*

encímski induktor -ega -ja m *farmakokin.* snov, ki poveča izražanje encima
ANG.: *enzyme inductor*

E

encímski inhibitor -ega -ja m farm. kem. snov, ki z vezavo na encim zavira njegovo delovanje s: encímski zaviralec
ANG.: *enzyme inhibitor*

encímski zaviralec -ega -lca m farm. kem. ► encímski inhibitor

encímskoimúnska metoda na trdnem nosilcu -e -e - - - - ž K: **ELISA** farm. bioteh., biomed. tehnika, ki se uporablja za dokazovanje prisotnosti antigena ali protiteles v vzorcu, pri čemer je eno od protiteles specifično za antigen, drugo pa reagira s kompleksom antigen-protitelo in ima vezan encim, ki povzroči nastanek merljivega kromogenega, luminiscentnega ali fluorescenčnega produkta
ANG.: *enzyme-linked immunosorbent assay*

endemit -a m farmakognoz. vrsta organizma z omejenim habitatom, ki zajema določeno geografsko območje
ANG.: *endemic organism*
LAT.: *endeme, endemis n*

éndocervikálna uporába -e -e ž aplikacija zdravila znotraj materničnega vratu s: intracervikálna uporába
ANG.: *endocervical use*
LAT.: *usus endocervicalis*

endocitóza -e ž biomed. sprejem snovi iz zunajceličnega prostora z ugrezanjem plazmaleme, ki mu sledi prehod v citoplazmo
ANG.: *endocytosis*

endodérm -a m farmakognoz. plast celic v korenini rastline med primarno skorjo in periciklom
ANG.: *endodermis*
LAT.: *endodermis, endodermidis f*

endogéna snôv -e snovi ž farm. kem. snov, ki nastaja v organizmu
ANG.: *endogenous substance*

endogéni izvôr -ega -ôra m farmakognoz. izvor znotraj celice ali organizma
ANG.: *endogenous origin*

endogéni klirens kreatinína -ega -a -- m lab. med., žarg. ► kreatinínski očistek

endogéni opioidni peptid -ega -ega -a m farm. kem. peptid, ki se sintetizira v centralnem živčnem sistemu, naravni ligand na opioidnih receptorjih, ki deluje analgetično
ANG.: *endogenous opioid peptide*

endokárp -a m farmakognoz. večinoma enojna notranja plast osemenja, ki pri koščičastem plodu otrdi v koščico
ANG.: *endocarp*
LAT.: *endocarpium, endocarpium n*

endokrino signaliziranje -ega -a s farm. bioteh. delovanje signalne molekule (hormona), ki se izloča iz endokrine žleze, na tarčne celice v oddaljenem delu organizma
ANG.: *endocrine signaling*

éndoprotéza -e ž med. prip. umetni nadomestek iz različnih materialov za kakšen notranji telesni del, ki se namesti s kirurškim posegom, npr. kost, sklep, kita, vez ali žila
ANG.: *endoprosthesis*

endorfíni -ov m farm. kem. endogeni opioidni peptidi, ki nastajajo v hipotalamusu in hipofizi in so selektivni agonisti na opioidnih μ -receptorjih
ANG.: *endorphins*
LAT.: *endorphina n pl.*

endosínusna uporába -e -e ž aplikacija zdravila v sinuse
ANG.: *endosinusal use*
LAT.: *usus endosinicus*

endospérm -a m farmakognoz. hranilno tkivo v rastlinskih semenih zunaj kalčka
ANG.: *endosperm*
LAT.: *endospermium, endospermium n*

endospóra -e ž farmakognoz. tros, ki se razvije v notranjosti celice
ANG.: *endospore*
LAT.: *endospora, endosporae f*

endotelín -a m farm. kem. predstavnik skupine vazoaaktivnih peptidov, ki po vezavi na receptor zvišajo znotrajcelično koncentracijo kalcijevih ionov, povzročijo vazokonstrikcijo in zvišajo krvni tlak
ANG.: *endothelin*
LAT.: *endothelinum, endothelini n*

endotelínski recéptor -ega -ja m farm. kem. s proteinom G sklopljen receptor, na katerega se kot endogeni ligand veže endotelin
ANG.: *endothelin receptor*

endotoksín -a m farm. bioteh. strukturna komponenta membrane gramnegativnih bakterij, lipopolisaharid, ki se sprosti ob razpadu bakterijske celice in povzroča pri vnosu v krvni obtok dvig telesne temperature
PRIM.: eksotoksín, pirogén
ANG.: *endotoxin*
LAT.: *endotoxinum, endotoxini n*
GL.: tést na baktérijske endotoksíne

éndotraheálna kaníla -e -e ž med. prip. kanila iz kovine ali plastike, ki se uvede v požiralnik za hranjenje pacienta
ANG.: *endotracheal cannula*

éndotráheopulmonálna uporába -e -e ž aplikacija zdravila skozi sapnik v pljuča
ANG.: *endotracheopulmonary use*
LAT.: *usus endotracheopulmonalis*

enéma -e ž med. prip. ► klistir (2)

enfleráza -e ž farmakognoz. postopek ekstrakcije hlapnih dišečih snovi iz cvetov s pomočjo prečiščene mašcobe
ANG.: *enfleurage*

énglerica -e ž lek. farm., žarg. ► Énglerjeva stiskálnica

Énglerjeva stiskálnica -e -e in énglerjeva stiskálnica -e -e ž lek. farm. ročna stiskálnica s kalupi za oblikovanje svečk in globul v lekarni s: žarg. énglerica
ANG.: *Engler's press*

enkefalini -ov m mn. farm. kem. endogeni opioidni peptidi v centralnem živčnem sistemu, zgrajeni iz petih aminokislin, ki so selektivni agonisti na opioidnih δ -receptorjih
ANG.: *enkephalins*
LAT.: *enkephalina n pl.*

énkratni odmerek -ega -rka m farmakokin. količina zdravilne učinkovine v določenem farmacevtski obliki, ki se aplicira naenkrat
ANG.: *single dose*
LAT.: *dosis singularis*
GL.: maksimalni énkkratni odmerek

énodómna rastlina -e -e ž farmakognoz. rastlina z moškimi in ženskimi cveti na istem osebk
ANG.: *monoecious plant*
LAT.: *planta monoica*

énofáktorska štúdiya -e -e ž farm. teh. statistični model, ki omogoča določanje roka do ponovnega preskušanja učinkovine ali roka uporabnosti zdravila na podlagi združenih stabilnostnih podatkov različnih serij izdelkov
PRIM.: dolgoročne stabilnostne štúdije, rók uporabnosti
ANG.: *one-factor study*

enójno slépa štúdiya -- -e -e ž farm. zak. ► enójno slépo preskušanje

enójno slépo preskušanje -- -ega -a s farm. zak. klinično preskušanje, pri katerem se uporablja enojno zakrivanje s: enójno slépa štúdiya
ANG.: *mono blind study, mono blind trial*

enójno zakrivanje -ega -a s farm. zak. postopek v kliničnem preskušanju, pri katerem ena od strank, navadno preskušanci, ni seznanjena s tem, kateri preskušanci so razvrščeni v skupino, ki prejema pravo zdravilo, in kateri v skupino, ki prejema placebo
ANG.: *mono blinding, mono masking*

énokaličnice -ic ž mn. farmakognoz. skupina rastlin iz skupine kritosemenk z enim ključnim listom v kalčku, dovršenimi žilami, trištevnicami cveti, brez prave olesenitve
ANG.: *monocotyledons*
LAT.: *Liliopsida n pl., Monocotyledoneae f pl.*

énolétnica -e ž farmakognoz. rastlina, ki zaključí svoj razvoj od kalitve do odmrta v enem letu
ANG.: *annual plant*
LAT.: *planta annua*

énoodméрна farmacévtska oblika -e -e -e ž farm. teh. farmacevtska oblika, ki vsebuje enkratni odmerek zdravilne učinkovine
ANG.: *single-dose preparation, unit-dose preparation*

énoodméрни prášek -ega -ška m farm. teh., lek. farm. prášek z enkratnim odmerkom ene ali več zdravilnih učinkovin s: deljéni prášek, prášek (4)
ANG.: *single-dose powder*
LAT.: *dosipulvis, dosipulveris m*

énoodméрни vsébnik -ega -a m farm. teh. vsebnik z enkratnim odmerkom zdravila ali topila
ANG.: *single-dose container*

énoplástna tabléta -e -e ž farm. teh. tableta enovite strukture brez vidnih posameznih plasti
ANG.: *single-layer tablet*

énospólni cvét -ega -a m farmakognoz. cvet, ki ima le prašnike ali pestič(e)
ANG.: *unisexual flower*
LAT.: *flos diclinus, flos unisexualis*

enostávni izokinolínski alkalóid -ega -ega -a m farmakognoz. alkaloid z enostavno strukturo, ki se uvršča v skupino izokinolinskih alkaloidov, npr. norkanelilin, papaverin, retikulin
ANG.: *simple isoquinoline alkaloid*
LAT.: *alcaloidum isochinolini simplex*

enostávni sládkor -ega sladkórja m farmakognoz. ► mónosaharíd

enótna klasifikácija zdravil -e -e -- ž K: EKZ soc. farm., lek. farm. v nekdanji Jugoslaviji klasifikacija zdravil, ki temelji na mednarodni klasifikaciji bolezni PRIM.: anatómsko-terapevtsko-kémična klasifikácija
ANG.: *united classification of drugs*

enterálna prehrána -e -e ž lek. farm. hranjenje bolnika z življenjsko pomembnimi hranilnimi snovmi, mikro- in makroelementi po cevki skozi nos ali umetno odprtino v prebavni trakt
ANG.: *enteral nutrition*

enterálna uporába -e -e ž ► gástrična uporába
ÉPAR -- m (ANG. *European public assessment report*) kratica evropsko poročilo o oceni zdravila za javnost, ki ga pripravi Evropska agencija za zdravila

EphMRA-klasifikácijski sistém -ega -a [epəhəmərəá] m (ANG. *EphMRA European Pharmaceutical Market Research Association*) lek. farm. najstarejši klasifikácijski sistém zdravil, temelječ na anatómski klasifikaciji, iz katerega se je razvila anatómsko-terapevtsko-kémična klasifikácija
ANG.: *EphMRA classification system*

epidêrna -e ž farmakognoz. ► povrhnjica

epidurálna uporába -e -e ž injiciranje zdravila v epiduralni prostor med trdo opno in kostjo
ANG.: *epidural use*
LAT.: *usus epiduralis*

epilézijska uporába -e -e ž aplikacija zdravila v patološko spremenjeno tkivo ali organ s: intralézijska uporába
 ANG.: *epilesional use, intralesional use*
 LAT.: *usus intralesionicus*

epinefrín -a m farm. kem. ► adrenalín

epitóp -a m farm. bioteh. predel makro-molekulskega antigena, ki ga prepozna imunski sistem, oziroma območje antigena, kamor se ve že določeno protitelo s: antigénska determinánta
 ANG.: *epitope*

epitópno cepívo -ega -a s farm. bioteh. cepivo na podlagi sinteznih peptidov, izdelanih tako, da so strukturno enaki znanim imunogenim sestavinam virusnih epitopov, bakterijskih toksinov ali parazitov
 ANG.: *epitope vaccine*
 LAT.: *vaccinum epitopicum*

EPO -- [epáo / epeó] m (ANG. *epoetin*) farm. bioteh. kratica ► epoetin

epoetín -a m K: **EPO** farm. bioteh. rekombinantni humani eritropoetin ali njegov analog
 ANG.: *epoetin*
 LAT.: *epoietinum, epoietini n*

epuvéta -e ž lek. farm. ozka, cevasta steklena posoda za kemične poskuse
 ANG.: *test tube*

é-recépt -a in é-recépt -êpta m lek. farm. ► elektrónski recépt

ergín -a m farmakognoz. amid lizerške kisline, ki je osnovna struktura ergolinskih alkaloidov
 ANG.: *ergine*
 LAT.: *erginum, ergini n*

ergoksín -a m farmakognoz. alkaloid iz skupine ergolinskih alkaloidov, ki vsebuje etilno skupino na mestu 2', npr. ergostin, ergoptin, ergonin
 ANG.: *ergoxine*
 LAT.: *ergoxinum, ergoxini n*

ergolín -a m farmakognoz. heterociklična spojina, strukturno (6aR)-4,6,6a,7,8,9,10,10a-oktahidroindolo[4,3-fg]kinolin, ki je osnovna struktura ergolinskih alkaloidov
 ANG.: *ergoline*
 LAT.: *ergolinum, ergolini n*

ergolínski alkaloid -ega -a m farmakognoz. alkaloid, katerega osnovna struktura je ergolin in je glede na strukturo ergotamin, ergoksin ali ergotoksin
 ANG.: *ergoline alkaloid*
 LAT.: *alcaloidum ergolini*

ergotamín -a m farmakognoz. alkaloid iz skupine ergolinskih alkaloidov, ki vsebuje metilno skupino na mestu 2', npr. ergotamin, ergozin, ergovalin
 ANG.: *ergotamine*
 LAT.: *ergotaminum, ergotamini n*

ergotoksín -a m farmakognoz. alkaloid iz skupine ergolinskih alkaloidov, ki vsebuje izopropilno skupino na mestu 2', npr. ergokristin, ergokriptin, ergokornin
 ANG.: *ergotoxine*
 LAT.: *ergotoxinum, ergotoxini n*

eritrocitni indeksi -ih -ov m mn. klin. kem., biomed. izračunani podatki, s katerimi se opišejo eritrociti v krvi preiskovanca glede na povprečni volumen, povprečno količino in povprečno koncentracijo hemoglobina v celicah
 ANG.: *erythrocytes indexes*

eritrociturija -e ž klin. kem., biomed. prisotnost eritrocitov v urinu ali v urinskem sedimentu, npr. pri vnetju sečil
 ANG.: *erythrocyturia*

eritropoetín -a m farm. bioteh. hormon gliko-proteinske narave, ki nastaja pretežno v ledvicah in izzove rast in zorenje celic, iz katerih se v kostnem mozgu razvijejo eritrociti
 ANG.: *erythropoietin*
 LAT.: *erythropoietinum, erythropoietini n*

erlenmájerica -e ž lek. farm. posoda iz kemično odpornega in temperaturno obstojnega stekla z ravnim dnom in zgoraj stožčasto zožena, ki se uporablja pri pripravi zdravil
 ANG.: *Erlenmayer flask*

e-Rp -- [é-recépt in é-recépt] m lek. farm. okrajšava ► elektrónski recépt

ervéka -e ž lek. farm., žarg. električna naprava z različnimi priključki za mešanje poltrdnih farmacevtskih oblik, ulivanje svečk in globul, emulgiranje, homogeniziranje, polnjenje tub in lončkov
 ANG.: *erweka*

esénca -e ž farmakognoz. zmes hlapnih, močno dišečih spojin v živi rastlini
 ANG.: *essence*
 LAT.: *essentia, essentiae f*

esenciálna aminokislína -e -e ž aminokislina, ki se ne more sintetizirati v človeškem organizmu, zato se vnaša s hrano
 ANG.: *essential amino acid*
 LAT.: *aminoacidum essenziale*
 GL.: *nèesenciálna amínokislína*

esenciálna lísta zdravil -e -e -- ž seznam osnovnih zdravil, ki ga določi Svetovna zdravstvena organizacija
 ANG.: *list of essential medicines*

esenciálna maščóbná kislína -e -e -e ž maščobna kislina, ki se ne more sintetizirati v človeškem organizmu, zato se vnaša s hrano, npr. α -linolenska kislina, linolna kislina
 ANG.: *essential fatty acid*

esenciální elemènt -ega -ênta m kemijski element, nujno potreben za nemoteno delovanje človeškega organizma
 ANG.: *essential element*

ÉSOP -- m (ANG. *European Society of Oncology Pharmacists*) kratica ► Evrópsko združenje onkolóških farmaceutov

éstri holína -ov -- m mn. **farm. kem.** parasim-patomimetiki, po strukturi sorodni acetilholinu, ki počasneje hidrolizirajo, zato imajo daljši razpolovni čas, npr. karbahol, betanehol
 ANG.: *choline esters*
 LAT.: *cholini estera*

estrogén -a m **farm. kem.** predstavnik steroidnih hormonov, ki se sintetizirajo v jajčnikih in pri ženskah uravnavajo rast, razvoj in delovanje spolnih organov, proliferacijo maternične sluznice, razvoj in ohranitev sekundarnih spolnih znakov in rast maternice v nosečnosti, npr. estradiol, estron in estriol
 ANG.: *estrogen*
 LAT.: *oestrogenum, oestrogeni n*
 GL.: ántiestrogén, fitoestrogén, narávni estrogén, pôlsintézni estrogén, sintézni estrogén

éstrski lokálni anestétik -ega -ega -a m **farm. kem.** lokalni anestetik s krajšo razpolovno dobo od amidnih lokalnih anestetikov, ki pod vplivom esteraz hitro hidrolizira do neaktivnih produktov, npr. prokain
 ANG.: *ester local anesthetic*

éstrsko število -ega -a s **anal. zdr.** merilo za količino maščobnih kislin v vzorcu maščob, definirano kot razlika med saponifikacijskim številom in kislinskim številom, podano kot masa kalijevega hidroksida v miligramih, potrebna za hidrolizo estrov v 1 gramu vzorca
 ANG.: *ester number*

etêrično olje -ega -a s **farmakognoz.** zmes hlapnih, močno dišečih spojin, pridobljena iz rastline ali njenih delov z destilacijo z vodno paro
 ANG.: *essential oil*
 LAT.: *aetheroleum, aetherolei n*

étična načêla v farmaciji -ih -êl -- -- s mn. norme, vrednote, ki jih morajo spoštovati farmacevtski delavci pri opravljanju svojega poklica
 ANG.: *ethical principles in pharmacy*

etilenimíni -ov m mn. **farm. kem.** alkilirajoči citostatiki z aziridinskim obročem, po mehanizmu delovanja podobni dušikovim iperitom, npr. tiotepa
 ANG.: *ethylene imines*
 LAT.: *ethylenimina n pl.*

etiologija -e ž veda o vzrokih boleznih
 ANG.: *etiology*
 LAT.: *aetiologia, aetiologiae f*

etiološki simptóm ali znák -ega -a -- -a m simptom ali znak, ki kaže na vzrok bolezni
 ANG.: *etiology symptom or sign*

étnobotánika -e ž veda o tradicionalni uporabi rastlin za zdravljenje in preprečevanje bolezni
 ANG.: *ethnobotany*
 LAT.: *ethnobotanica, ethnobotanicae f*

étnofarmakologija -e ž veda o delovanju tradicionalnih zdravil, zlasti zdravil rastlinskega izvora, ki jih uporabljajo posamezne kulture ali etnične skupine
 ANG.: *ethnopharmacology*
 LAT.: *ethnopharmacologia, ethnopharmacologiae f*

Éudamed -a m (ANG. *European Database on Medical Devices*) **med. prip.** kratica ► evrópska baza podatkov o medicínskimi pripomočkimi

ÉUDRA -E ž (ANG. *European Union Drug Regulatory Authorities*) kratica združenje pristojnih organov Evropske unije za zdravila

EudraCT -- [éudra cõtð / éudra ceté] m (ANG. *European Union Drug Regulating Authorities Clinical Trials*) kratica evrópska baza podatkov o kliničnih preskušanjih

EudraGMP -- [éudra gømpəð / éudra geempé] m (ANG. *GMP good manufacturing practice*) **farm. zak.** kratica evrópska baza, v katero posamezni pristojni organi Evropske unije vnašajo izdana dovoljenja za izdelavo zdravil in potrdila o izvajanju dobre proizvodne prakse

EudraLex -- [éudra léks] m (ANG.) kratica strežnik za spletno objavo farmacevtske zakonodaje, smernic in navodil Evropske unije za predlagatelje vlog za pridobitev in vzdrževanje dovoljenj za promet z zdravilom

EudraLink -- [éudra línk] m (ANG.) kratica spletna komunikacijska mreža, ki omogoča varno izmenjavo podatkov o zdravilih med pristojnimi organi, znanstvenimi ustanovami, izvedenci, farmacevtsko industrijo

EudraMail -- [éudra mêjl] m (ANG.) kratica sistem varne elektronske pošte s funkcionalnimi predali za posamezna delovna področja regulative zdravil

EudraNet -- [éudra nét] m (ANG. *European Union Drug Regulating Authorities Network*) kratica računalniško omrežje in storitve za varno izmenjavo podatkov med pristojnimi organi za zdravila in farmacevtsko industrijo med vlaganjem in ocenjevanjem vlog za pridobitev in vzdrževanje dovoljenj za promet z zdravilom

EudraPharm -- [éudra fárm] m (ANG. *European Union Drug Regulating Authorities Pharmaceutical Database*) kratica osrednja evrópska baza podatkov o zdravilih, ki imajo dovoljenje za promet v Evropski uniji

EudraVigilance -- [éudra vigiláns] m (ANG. *European Union Drug Regulating Authorities Pharmacovigilance*) **farm. zak.** ► podatkovna baza EudraVigilance

EU-HBD -- [eú hæbədə / eú habedé] m (ANG. *EU harmonised birth date*) **farm. zak.** kratica ► harmonizirani dátum pridobitve dovoljenja za promet v EÚ

evakolácija -e ž **farm. teh.** perkolacija pri znižanem tlaku, ki presesava ekstrakcijsko topilo skozi stolpec rastlinske droge

ANG.: *evacolation*

LAT.: *evacolatío, evacolationis f*

evdízmično razmérje -ega -a s **farm. kem.** razmerje med jakostjo evtomera in distomera pri optično aktivnih učinkovinah

ANG.: *eudismic ratio*

F

evidénca odpoklíca zdravíl -e --- ž **farm. zak.** evidenca zdravil, ki se morajo iz kateregakoli vzroka umakniti iz prometa

ANG.: *evidence of drug recall, evidence of recall of medicinal products*

evkariónti -ov m mn. **farmakolog.** skupina enoceličnih ali večceličnih organizmov, katerih posamezna celica vsebuje jedro s kromosomi in organele, ločene od citoplazme z jedrno membrano, npr. rastline, glive in živali

ANG.: *eukaryotes*

LAT.: *Eukaryota n pl.*

evolúcija -e ž **1.** postopni razvoj živih bitij z naravnim izborom **2.** teorija o takem razvoju

ANG.: *evolution*

LAT.: *evolutio, evolutionis f*

evpéptik -a m **farm. kem.** učinkovina, ki pospešuje prebavo

ANG.: *eupeptic*

LAT.: *eupepticum, eupeptici n*

Evrópska agencija za zdravíla -e -e --- ž **K:** 1995-2004 **EMEA**, od 2004 **EMA** pristojni organ Evropske unije za zdravila

ANG.: *European Medicines Agency*

evrópska báza podátkov o medicínskíh pri-

pomóčkíh -e -e --- ž **K:** **Éudamed** **med.** prip. baza podatkov o medicinskih pripomočkih, njihovih proizvajalcih oziroma pooblaščenih predstavnikih proizvajalcev, o kliničnih raziskavah in vigilanci medicinskih pripomočkov

ANG.: *European database on medical devices*

Evrópska farmakopéja -e -e ž **K:** **Ph. Eur.**

farmakopeja, ki jo določa Konvencija Sveta Evrope iz leta 1964 in izdaja Evropski direktorat za kakovost zdravil, obvezna v državah podpisnicah Konvencije, od 1997 veljavna v Sloveniji **PRIM.:** Formularium Slovenicum

ANG.: *European pharmacopoeia*

LAT.: *Pharmacopoea Europaea*

GL.: certifikát ustréznosti monografijam

Evrópske farmakopèje

Evrópsko združénje onkolóških farmacévtov -ega -a --- s **K:** **ESOP** združenje, ki se ukvarja

s standardi, dobrimi praksami za pripravo zdravil za citostatsko terapijo in varno, učinkovito in kakovostno uporabo zdravil pri zdravljenju pacientov z rakom

ANG.: *European Society of Oncology Pharmacists*

evtomêr -a m **farm. kem.** enantiomer kiralne spojine z večjo jakostjo delovanja na določeni biološki tarči od drugega izomera **PRIM.:** distomêr

ANG.: *eutomer*

excip. -- [ekscipiens] (LAT. *excipiens*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu mazilna podlaga, pomožna snov

ext. -- [ekstérnus] (LAT. *externus*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu zunanji

ex tempore --- [eks témpore] (LAT.) **lek. farm.** oznaka na zdravniškem receptu sproti

ex tempore pripravék --- -vka [eks témpore] m **farm. zak., lek. farm.** ► magistrálni pripravék

extr. -- [ekstráktum] (LAT. *extractum*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu ekstrakt, izvleček

extr. fl. --- [ekstráktum flúidum] (LAT. *extractum fluidum*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu tekoči ekstrakt

ex vivo --- [eks vívo] prisl. (LAT.) **farm. bioteh., biomed.** v poskusnih razmerah zunaj živega organizma, npr. priprava bolniku ali darovalcu odvzetega vzorca določene vrste celic za celično terapijo v nadzorovanih laboratorijskih pogojih **PRIM.:** in vitro, in vivo

F

Fab -- [fəabə / efabé] m (ANG. *antigen-binding fragment*) **farm. bioteh.** kratica fragment protiteles, ki se veže na antigen, sestavljen iz po ene variabilne in konstantne domene lahke in težke verige, nastal s cepitvijo protitelesa z encimom papainom ali pridobljen s tehnologijo rekombinantne DNA **PRIM.:** Fc

facilitírana difuzíja -e -e ž **farm. kem.** ► olájšana difuzíja

FACS -- [fəacəsə / efacèès] m (ANG. *1. fluorescence activated cell sorting 2. fluorescence activated*

cell sorter) kratica **1. biomed.** ► pretočna citometrija

2. biomed. ► pretočni citométer

fagmid -a m farm. bioteh. plazmid, ki vsebuje del genoma bakteriofaga in lahko šele ob sočasni okužbi gostiteljske celice s pomožnim bakteriofagom tvori virusne delce

ANG.: *phagemid*

fagociti -ov m mn. imunol., biomed. katerikoli levkociti, npr. monocit ali makrofag, ki imajo sposobnost, da v svojo notranjost spravijo nevarne mikroorganizme, druge celice in tuje delce, jih razgradijo in tako odstranijo iz krvnega obtoka in tkiv

ANG.: *phagocytes*

fagocitoza -e ž imunol., biomed. proces, s katerim fagociti prepoznajo in v svojo notranjost spravijo mikroorganizme, druge celice in tuje in jih s tem odstranijo iz organizma

ANG.: *phagocytosis*

fáktor izpodrivanja -ja -- m farm. teh., lek. farm. faktor, ki se določa pri izdelavi svečk in globul in pove, koliko gramov podlage izpodrine 1 g v njej netopne zdravilne učinkovine

ANG.: *displacement value*

fáktorji strjevanja krvi -ev -- -- m mn. klin. kem., biomed. encimi, po mehanizmu delovanja serinske proteaze, ki nastajajo v jetrih, nekateri ob prisotnosti vitamina K, in v neaktivni obliki krožijo po krvnem obtoku, se ob krvavitvi aktivirajo, omogočijo nastanek fibrina in s tem strjevanje krvi s: dejavniki koagulacije, krvni koagulacijski faktorji

PRIM.: antikoagulant, kumarini

ANG.: *coagulation factors*

fáktor odziva -ja -- m farmakokin. razmerje med odzivoma detektorja za en in drug (referenčni) analit pri enaki koncentraciji

ANG.: *response factor*

Fakultéta za farmacijo -e -- -- ž članica Univerze v Ljubljani, pedagoška in znanstveno-raziskovalna ustanova, ki izobražuje študente, raziskovalno in strokovno deluje na področju farmacije, laboratorijske (bio)medicine, kozmetologije

ANG.: *Faculty of Pharmacy*

LAT.: *Facultas pharmaceutica*

farmacévt -a m farmacévtka -e ž ► magister farmacije (2)

GL.: bolnišnični farmacévt, diplomirani farmacévt, družinski farmacévt, Evrópsko združenje onkolóških farmacévtov, izbráni farmacévt, klínični farmacévt

farmacévtovo svetóvanje -ega -a s lek. farm. ustno ali pisno svetovanje magistra farmacije pacientu ali drugim zdravstvenim delavcem za zagotavljanje pravilne in varne uporabe zdravil pri zdravljenju ali preprečevanju bolezni

ANG.: *pharmacist's advising, pharmacist's counselling*

farmacévska biotehnologija -e -e ž veja biotehnologije, ki uporablja znanstvene metode in tehnike za razvoj, preskušanje in izdelavo zdravil na osnovi izkoriščanja mikroorganizmov, tkivnih kultur, živali in rastlin, njihovih sestavnih delov

ANG.: *pharmaceutical biotechnology*

farmacévska dejávnost -e -i ž lek. farm. dejavnost, ki jo opravljajo lekarniški farmacevtski delavci v skladu s svojo usposobljenostjo za poklic

ANG.: *pharmacy activity*

farmacévska ekvivaléncia -e -e ž farmakokin.

enaka učinkovina v enakem odmerku, enaki kemični in farmacevtski obliki, z enakim načinom aplikacije in enakimi ali primerljivimi standardi kakovosti

ANG.: *pharmaceutical equivalence*

farmacévska intervénca -e -e ž lek. farm. ► farmacévska intervencija

farmacévska intervencija -e -e ž lek. farm.

postopek, ki ga vodi magister farmacije ob ugotovitvi napačnega ali zmotnega zdravljenja z zdravili, težav ali problemov pri uporabi zdravila za zagotavljanje pozitivnega zdravstvenega izida s: farmacévska intervénca, farmacévsko posredovávanje, farmacévsko ukrepanje PRIM.: farmacévska skrb

ANG.: *pharmaceutical intervention*

farmacévska kemija -e -e ž veja farmacije, ki vključuje načrtovanje, sintezo, vrednotenje novih zdravilnih učinkovin in pomožnih snovi in proučuje njihovo delovanje na molekularni ravni

ANG.: *medicinal chemistry, pharmaceutical chemistry*

farmacévska komunikologija -e -e ž veja farmacije, ki se ukvarja s sporazumevanjem med pacientom, magistrom farmacije in drugimi zdravstvenimi delavci o pravilni, varni in učinkoviti uporabi zdravil za preprečevanje, prepoznavanje in zdravljenje bolezni

ANG.: *pharmaceutical communication*

farmacévska oblika -e -e ž farm. teh. tehnološka oblika, ki vsebuje zdravilno učinkovino, npr. tableta, injekcija, kapsula

ANG.: *dosage form*

LAT.: *preparatio pharmaceutica*

GL.: bioadhezivna farmacévska oblika, dermálna farmacévska oblika, énodmérna farmacévska oblika, farmacévska oblika pod tlákom, farmacévska oblika v obliki páre, farmacévska oblika za inhaláranje, farmacévska oblika za izpíranje, farmacévska oblika za nós, farmacévska oblika za okó, farmacévska oblika za uhó, farmacévska oblika za

vdiíavanje, intramamárna farmacévska oblika za uporábo v veterinárski medicíni, intrauterína farmacévska oblika za uporábo v veterinárski medicíni, múkoadhezívna farmacévska oblika, orálna farmacévska oblika, orálna póltárdna farmacévska oblika, parenterálna farmacévska oblika, podjezična farmacévska oblika, póltárdna farmacévska oblika, póltárdna farmacévska oblika za nós, póltárdna farmacévska oblika za okó, póltárdna farmacévska oblika za uhó, preskús spróšćanja učinkovíne iz farmacévskih oblik, rektálna farmacévska oblika, tekoća dermálna farmacévska oblika, tekoća farmacévska oblika za inhaliranje, tekoća farmacévska oblika za nebuliranje, tekoća perorálna farmacévska oblika, trdna farmacévska oblika, vaginálna farmacévska oblika, večénótna farmacévska oblika, večódmérna farmacévska oblika

F

farmacévska oblika pod tlakom -e -e --- ž

1. farm. teh. farmacevska oblika v posebnih vsebnikih pod tlakom plina

ANG.: *pressurised pharmaceutical preparation*
LAT.: *praeparatio pharmaceutica in vasis cum pressu*

2. mn. farm. teh. skupina farmacevtskih oblik v Formulariumu Slovenicumu in Evropski farmakopeji

ANG.: *pressurised pharmaceutical preparations*
LAT.: *praeparationes pharmaceuticae in vasis cum pressu*

farmacévska oblika v obliki páre -e -e --- ž

farm. teh. farmacevska oblika, ki se ob dodajanju vroće vode upari za vdiíavanje pare z zdravilnimi učinkovinami

ANG.: *pharmaceutical preparation to be converted into vapour*

farmacévska oblika za inhaliranje -e -e --- ž

1. farm. teh. tekoća ali trdna farmacevska oblika za aplikacijo v obliki pare ali aerosolov v pljuća **s:** farmacévska oblika za vdiíavanje

ANG.: *preparation for inhalation*

LAT.: *inhalandum, inhalandi n*

2. mn. farm. teh. skupina farmacevtskih oblik v Formulariumu Slovenicumu in Evropski farmakopeji

ANG.: *preparations for inhalation*

LAT.: *inhalanda*

farmacévska oblika za izpiranje -e -e --- ž

farm. teh. sterilna vodna raztopina z velikim volumnom za izpiranje telesnih votlin, ran in površin, npr. med kirurškimi posegi

ANG.: *preparation for irrigation*

LAT.: *praeparatio ad irrigationem*

farmacévska oblika za nós -e -e --- ž

1. farm. teh. tekoća poltrdna ali trdna farmacevska oblika za uporabo v nosnih votlinah

ANG.: *nasal preparation*

LAT.: *nasalium, nasalii n, rhinologicum, rhinologici n*

2. mn. farm. teh. skupina farmacevtskih oblik v Formulariumu Slovenicumu in Evropski farmakopeji

ANG.: *nasal preparations*

LAT.: *nasalia, rhinologica*

GL.: póltárdna farmacévska oblika za nós

farmacévska oblika za okó -e -e --- ž

1. farm. teh. sterilna tekoća, poltrdna ali trdna farmacevska oblika za aplikacijo na očesno zrklo, očesno veznico ali v konjunktivalno vrećico

ANG.: *eye preparation*

LAT.: *ocularium, ocularii n, ophthalmicum, ophthalmici n*

2. mn. farm. teh. skupina farmacevtskih oblik v Formulariumu Slovenicumu in Evropski farmakopeji

ANG.: *eye preparations*

LAT.: *ocularia, ophthalmica*

GL.: póltárdna farmacévska oblika za okó

farmacévska oblika za uhó -e -e --- ž

1. farm. teh. tekoća, poltrdna ali trdna farmacevska oblika za vkapavanje, razprševanje zdravilne učinkovine v sluhovod ali za izpiranje ušesa

ANG.: *ear preparation*

LAT.: *auricularium, auricularii n, otologicum, otologici n*

2. mn. farm. teh. skupina farmacevtskih oblik v Formulariumu Slovenicumu in Evropski farmakopeji

ANG.: *ear preparations*

LAT.: *auricularia, otologica*

GL.: póltárdna farmacévska oblika za uhó

farmacévska oblika za vdiíavanje -e -e --- ž

farm. teh. ► farmacévska oblika za inhaliranje (1)

farmacévska skrb -e skrbi ž

K: PC lek. farm. dejavnost, s katero farmacevt odgovorno zagotavlja zdravljenje z zdravili za optimiziranje kakovosti pacientovega življenja in doseganje pozitivnih končnih izidov **PRIM.:** farmacévska intervencija

ANG.: *pharmaceutical care*

GL.: koordinátor farmacévske skrbi, moderátor farmacévske skrbi

farmacévska snóv -e snóvi ž

lek. farm. organska ali anorganska snov, pridobljena iz naravnih virov z ekstrakcijo iz surovin, s fermentacijo ali sintezo, ki se uporablja kot zdravilna učinkovina ali pomožna snov pri izdelavi ali pripravi zdravil **s:** farmacévska substánca, substánca za farmacévsko uporábo

ANG.: *pharmaceutical substance*

LAT.: *substantia pharmaceutica*

GL.: certifikát o farmacévski snóvi, knjiga vpisov farmacévskih snóvi

farmacévska substánca -e -e ž

lek. farm. ► farmacévska snóv

farmacévtška tehnologija -e -e ž veja farmacije, ki se ukvarja z načrtovanjem, razvojem, izdelavo in vrednotenjem klasičnih farmaceutskih oblik in novejših dostavnih sistemov za zdravilne učinkovine
ANG.: *pharmaceutical technology*

farmacévtški asistént -ega -énta m farmacévtška asisténtka -e -e ž od leta 2008 naprej naziv za poklic osebe s srednješolsko izobrazbo, opravljenim pripravništvom in strokovnim izpitom, ki je pooblaščen za izdajo zdravil, ki se smejo brez zdravniškega recepta izdajati v lekarni in specializirani prodajalni **PRIM.:** farmacévtški téhnik (2)
ANG.: *pharmaceutical assistant*

farmacévtški délavéc -ega -vca m farmacévtška délavka -e -e ž lek. farm. delavec, izobražen in usposobljen za delo na področju farmacije
GL.: lekárniški farmacévtški délavéc

farmacévtški podátki o zdravílu -ih -ov -- m mn. farm. zak. podatki o kakovostni in količinski sestavi zdravila, farmaceutski obliki, nekompatibilnosti, roku uporabnosti, navodilih za shranjevanje, vrsti stične ovojnine in vsebini ter posebni opremi za aplikacijo, o posebnih varnostnih ukrepih za odstranjevanje in ravnanje z zdravilom, tudi del povzetka glavnih značilnosti zdravila
ANG.: *pharmaceutical data of a medicinal product, pharmaceutical data of a medicine, pharmaceutical particulars on a medicinal product, pharmaceutical particulars on a medicine*

farmacévtški pripravék -ega -vka m lek. farm., farm. teh. zdravilo, praviloma izdelano v lekarni
PRIM.: magistrálni pripravék
ANG.: *pharmaceutical preparation*
LAT.: *praeparatum pharmaceuticum*

farmacévtški razvój zdravíla -ega -ója -- m farm. zak. razvojne študije, katerih namen je izbira in potrditev ustrezne farmaceutske oblike, sestave, postopka izdelave, vsebnika in sistema zapiranja vsebnika, mikrobioloških parametrov za predvideni namen uporabe zdravila in določitev kritičnih parametrov sestave in postopka izdelave, ki vplivajo na ponovljivost serij, biološko uporabnost in kakovost zdravila
ANG.: *pharmaceutical drug research and development*

farmacévtški téhnik -ega -a m farmacévtška téhnica -e -e ž **1.** strokovni naziv za osebo, ki je opravila srednješolsko strokovno izobraževanje s področja farmacije **2.** do leta 2008 naziv za poklic osebe s tako izobrazbo, opravljenim pripravništvom in strokovnim izpitom, ki je pooblaščen za izdajo zdravil, ki se smejo brez zdravniškega recepta izdajati

v lekarni in specializirani prodajalni **PRIM.:** farmacévtški asistént
ANG.: *pharmaceutical technician, pharmacy technician*
GL.: víšji farmacévtški téhnik

farmacévtško posredovánje -ega -a s lek. farm. ► farmacévtška intervencija

farmacévtško ukrépanje -ega -a s lek. farm. ► farmacévtška intervencija

farmacija -e ž veda, ki se ukvarja z raziskovanjem, načrtovanjem, izdelavo, analizo, nadzorom kakovosti, shranjevanjem, distribucijo in uporabo zdravil
ANG.: *pharmacy*

LAT.: *pharmacia, pharmaciae f*
GL.: administratívna farmacija, diplomirani inženír farmacije, étična načéla v farmaciji, Fakultéta za farmacijo, galénska farmacija, inženír farmacije, izkústvena farmacija, javna farmacija, klínična farmacija, lekárniška farmacija, preskrbljenost z magistri farmacije, rádiofarmacija, sociálna farmacija, specialíst iz klínične farmacije, specialíst iz konziliárne farmacije, specialíst iz lekárniške farmacije, števílo póstelj na énega magistra farmacije

fármak -a m farm. zak. ► zdravílo (1)

fármakodinámíčne interákcijske -ih -ij ž mn. farmakokin. interakcije med zdravili, ki so posledica podobnega ali nasprotujočega farmakodinamičnega učinka medsebojno delujočih učinkovin, brez sprememb v farmakokinetiki posamezne učinkovine
ANG.: *pharmacodynamic drug interactions*

fármakodinámika -e ž **1.** veja farmakologije, ki proučuje učinke zdravil na organizem, mehanizme njihovega delovanja in ugotavlja odnos med koncentracijo zdravilne učinkovine in učinkom **PRIM.:** fármakokinética **2.** veja farmakologije, ki proučuje vpliv zdravilne učinkovine na telo
ANG.: *pharmacodynamics*
LAT.: *pharmacodynamica, pharmacodynamicae f*

fármakoekónómika -e ž veda, ki proučuje ekonomske vidike v procesu uporabe zdravil
ANG.: *pharmacoeconomics*

fármakoepidemiologija -e ž veja farmacije, ki uporablja epidemiološke metode in znanja za raziskovanje uporabe zdravil in njihovih učinkov, terapijskih (zelenih) in neželenih, na človeški populaciji
ANG.: *pharmacoepidemiology*
LAT.: *pharmacoepidemiologia, pharmacoepidemiologiae f*

farmakofór -ja m farm. kem. strukturni fragment molekule, ena ali več funkcionalnih skupin z ustrezno trodimenzionalno

strukturo, ki omogočajo vezavo na receptor in so potrebne za dosego določenega biološkega odziva

ANG.: *pharmacophore*

fármakogenéтика -e ž veda, ki proučuje razlike med posamezniki pri odzivu na zdravila, ki so neposredna posledica razlik v zgradbi in izražanju posameznih genov

ANG.: *pharmacogenetics*

LAT.: *pharmacogenetica, pharmacogeneticae f*

fármakogenómika -e ž farm. bioteh.

interdisciplinarna veda, ki proučuje, kako in v kolikšni meri posameznikov genetski zapis določa farmakološki odziv na določeno zdravilo ali način zdravljenja

ANG.: *pharmacogenomics*

fármakognozija -e ž veda o zdravilih naravnega izvora

ANG.: *pharmacognosy*

LAT.: *pharmacognosia, pharmacognosiae f*

GL.: specialist iz farmakognozije

fármakoinformátika -e ž veja farmacije, ki zbira, proučuje, analizira in posreduje podatke o zdravilih

ANG.: *farmacoinformatics*

GL.: specialist iz fármakoinformátike

fármakoinformatívna slúžba -e -e ž K: DIC, FIS 1. lek. farm. služba v lekarni, ki zbira in posreduje nepristranske informacije o zdravilih s: informatívna slúžba v lekárni 2. lab. med. služba v farmacevtski industriji, ki skrbi za informacije o zdravilih, ki jih izdeluje

ANG.: *drug information centre*

fármakoinformátor -ja m fármakoinformátorka

-e ž magister farmacije, zdravnik, veterinar ali druga ustrezno usposobljena oseba, ki informira strokovno in laično javnost o zdravilih s: strokôvni sodélaavec za oglaševanje zdravil

ANG.: *drug information pharmacist*

fármakokinétične interákcije -ih -ij ž mn.

fármakokin. interakcije med zdravili, ki so posledica spremenjene absorpcije, distribucije, metabolizma ali eliminacije ene ali obeh sočasno uporabljenih učinkovin

ANG.: *pharmacokinetic drug interactions*

fármakokinétični modél -ega -a m fármakokin.

poenostavljen prikaz dogajanj v telesu po aplikaciji zdravila, ki omogoča študij farmakokinetike zdravilnih učinkovin ob bistveno zmanjšanem številu in vivo študij, kar pomeni časovno, etično in stroškovno racionalizacijo

ANG.: *pharmacokinetic model*

GL.: fármakokinétično-fármakodinámični modél

fármakokinétično-fármakodinámični modél -ega -a m fármakokin. matematični opis

povezave med farmakokinetiko in farmakodinamiko učinkovin

ANG.: *pharmacokinetic-pharmacodynamic model*

fármakokinéтика -e ž veja farmakologije, ki proučuje časovni in prostorski vidik prehoda učinkovin skozi telo, sproščanje učinkovine iz farmacevtske oblike, absorpcijo, porazdelitev in presnovo zdravilne učinkovine v telesu, njeno izločanje iz telesa in vpliv telesa na zdravilo oziroma zdravilno učinkovino

ANG.: *pharmacokinetics*

LAT.: *pharmacokinetica, pharmacokineticae f*

GL.: fármakokinéтика učinkovine, lineárna fármakokinéтика, nelineárna fármakokinéтика, od odmérka odvísna fármakokinéтика, populácijska fármakokinéтика, tárnčno posredována fármakokinéтика

fármakokinéтика učinkovine -e -- ž fármakokin. prehod učinkovine skozi telo v časovnem in prostorskem smislu

ANG.: *drug pharmacokinetics*

farmakologija -e ž veda, ki proučuje medsebojno delovanje biološko aktivnih snovi in organizma, vključuje farmakokinetiko in farmakodinamiko

ANG.: *pharmacology*

LAT.: *pharmacologia, pharmacologiae f*

GL.: étnofarmakologija

farmakolóške lastnosti zdravila -ih -- -- ž mn. farm. zak. ► farmakolóški podátki o zdravilu

farmakolóški podátki o zdravilu -ih -ov -- -- m mn. farm. zak. opis farmakodinamičnih in farmakokinetičnih lastnosti zdravila ter neklinični podatki o varnosti zdravila, tudi del povzetka glavnih značilnosti zdravila s:

farmakolóške lastnosti zdravila

ANG.: *pharmacological data of a medicinal product, pharmacological data on a medicinal product*

farmakolóški učinek -ega -nka m farm. kem.

medsebojno delovanje zdravila ali učinkovine in organizma s: farmakolóško delovanje

ANG.: *pharmacological action, pharmacological activity*

farmakolóško delovanje -ega -a s farm. kem.

medsebojno delovanje zdravila ali učinkovine in organizma s: farmakolóški učinek

ANG.: *pharmacological action, pharmacological activity*

farmakolóško-toksikolóško preskušanje

zdravila -ega -a -- s farm. zak. postopek ugotavljanja varnosti zdravila, ki opredeljuje farmakodinamične, farmakokinetične in toksikološke lastnosti zdravila, ugotovljene na laboratorijskih živalih ali laboratorijskih modelih, in predvidi možne učinke na ljudeh

oziroma ciljnih živalskih vrstah **s**: neklinično preskušanje zdravila

ANG.: *non-clinical testing, pharmacotoxicological testing*

farmakopēja -e ž publikacija, ki vsebuje navadno zakonsko obvezujoče predpise za razvoj, izdelavo in preskušanje kakovosti zdravil in njihovih sestavin ter druge podatke o zdravilih in njihovi uporabi, npr. Ph. Jug. I (1933-1951), Ph. Jug. II (1951-1972), Ph. Jug. III (1971-1984), Ph. Jug. IV (1984-1996), Ph. Eur. (od 1997 dalje) PRIM.: Formularium Slovenicum
ANG.: *pharmacopeia*
LAT.: *pharmacopoea, pharmacopoeae f*
GL.: Evrópska farmakopēja, Komisija za pripravo nacionalnega dodatka k Evrópski farmakopéji

farmakopéjska monografija -e -e ž farm. zak. podroben opis lastnosti, zahtev za kakovost in postopkov preverjanja kakovosti v farmakopeji, ki se nanašajo na farmacevtske snovi, farmacevtske oblike ali zdravila, opredeljene v monografiji, ki je lahko splošna ali specifična
ANG.: *pharmacopoeial monograph*
LAT.: *monographia pharmacopoeica*
GL.: posámezna farmakopéjska monografija, specifična farmakopéjska monografija, splošna farmakopéjska monografija

farmakoterapévska skupina -e -e ž K: FS²

1. skupina zdravil z enakim ali podobnim farmakološkim delovanjem

ANG.: *pharmacotherapeutical group*

2. skupina zdravstvenih strokovnjakov, ki sodeluje pri zdravljenju pacienta/pacientov z zdravili

ANG.: *pharmacotherapeutical team*

farmakoterapija -e ž zdravljenje z zdravili

ANG.: *pharmacotherapy*

LAT.: *pharmacotherapia, pharmacotherapiae f*

farmakoterapijski načrt -ega -a m lek. farm.

načrt jemanja, uporabe zdravila, ki ga skupaj pripravita farmacevt in pacient v okviru farmacevtske skrbi

ANG.: *pharmaplan*

farmakovigilánca -e ž farm. zak. sistem ugotavljanja, zbiranja in vrednotenja neželenih učinkov in drugih spoznanj o varnosti zdravil in ukrepanja za upravljanje in zmanjševanje tveganja, povezanega z zdravili

ANG.: *pharmacovigilance*

GL.: odgovórna oseba za farmakovigiláncó

fasc. -- [fascia] (LAT. *fascia*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu obveza

fávna -e ž 1. farmakognoz. vse živalske vrste določenega območja 2. farmakognoz. znanstveno delo o njih

ANG.: *fauna*

LAT.: *fauna, faunae f*

fáza klíničnega preskúšanja -e --- ž farm.

zak. vsaka od štírih med seboj ne strogo ločenih faz (I-IV) glede na namen in stopnjo razvoja zdravila v klíničnem preskúšanju

ANG.: *clinical trial phase*

Fc -- [fæçð / efcé] m (ANG. *fragment crystallizable*)

farm. bioteh. kratica fragment protiteles, ki ga sestavljata dve enaki podenoti težke verige in se veže na celične receptorje ali na proteine komplemента ter izzove aktivacijo imunskega sistema PRIM.: Fab

FCM -- [fæçmð / efceëm] m (ANG. *flow cytometry*)

biomed. kratica ► pretóčna citometrija

FDP-tést -a [fæðpð / efdépé] m (ANG. *FDP*

fibrinogen degraded products) klin. kem., biomed. laboratorijska preiskava za oceno fibrinolize, pri kateri se merijo razgradni produkti fibrina

ANG.: *fibrinogen degraded products test*

felém -a m farmakognoz. skupek celic plute v rastlinskem tkivu

ANG.: *phellem*

LAT.: *phellema, phellematis n*

felodérm -a m farmakognoz. plast celic, ki jih navznoter tvori felogen

ANG.: *phellocoderm*

LAT.: *phellocoderm, phellocodermatis n*

felogén -a m farmakognoz. kambij, ki ga vsebuje pluta

ANG.: *phellogen*

LAT.: *phellogenum, phellogeni n*

feloid -a m farmakognoz. tkivo ali mesto, od katerega odpada pluta

ANG.: *phelloid*

LAT.: *phelloidum, phelloidi n*

felónska kislína -e -e ž farmakognoz. omega-hidroksi višja maščobna kislina, ki je sestavina suberina

ANG.: *felonic acid*

LAT.: *acidum felonicum*

fenamáti -ov m mn. farm. kem. nesteroidni analgetiki, antipiretiki in antiflogistiki, derivati antranilne kisline, ki verjetno motijo biosintezo prostaglandinov, npr. mefenaminska kislina, flufenaminska kislina

ANG.: *fenamates*

LAT.: *phenamates m pl.*

fenilalanín -a m farm. kem. esencialna proteinogena aminokislina z lipofilno benzilno stransko skupino, ki se v organizmu lahko pretvori v tirozin

ANG.: *phenylalanine*

LAT.: *phenylalaninum, phenylalanini n*

fenilalkilaminski derivát -ega -a m farm. kem. zaviralec kalcijevih kanalčkov, ki deluje zlasti na srčnomišične celice in se uporablja za zdravljenje angine pektoris,

F

vazodilatacija na periferiji pa je manj izrazita, npr. verapamil

ANG.: *phenylalkylamine derivative*

LAT.: *phenylalcyllamini derivatum*

feniletilamínski alkaloid -ega -a m farmakognoz.

alkaloid, katerega osnovna struktura je feniletilamin, npr. efedrin, katinon

ANG.: *phenethylamine alkaloid*

LAT.: *alcaloidum phenylethylamini*

feniletilizokinolínski alkaloid -ega -a m

farmakognoz. alkaloid iz skupine izokinolinskih alkaloidov, katerega osnovna struktura je feniletilizokinolin, npr. autumnalin

ANG.: *phenethylisoquinoline alkaloid*

LAT.: *alcaloidum phenylethylisochinolini*

fenilpiperidínski deriváti -ih -ov m mn. farm.

kem. opioidni analgetiki s fenilnim obročem na mestu 4 piperidina, ki se vežejo na opioidne receptorje v centralnem živčnem sistemu, npr. petidin, fentanyl

ANG.: *phenylpiperidine derivatives*

LAT.: *phenylpiperidini derivata*

fenilpropanoid -a m farmakognoz. organska spojina, ki nastaja v rastlinah iz fenilalanina in ima značilno strukturo C6-C3, sestavljeno iz fenilnega obroča in verige treh ogljikovih atomov, npr. safrol, evgenol, cimetova kislina

ANG.: *phenylpropanoid*

LAT.: *phenylpropanoidum, phenylpropanoidi n*

fenól -a m farmakognoz. spojina z aromatsko hidroksilno oziroma fenolno skupino, ki je zaradi disociabilnega protona kislina in ima navadno močen protimikrobni učinek, npr. hidrokinon, katehol, floriglucinol

ANG.: *phenol*

LAT.: *phenolum, phenoli n*

GL.: alkenildifenól, polifenól

fenólkarboksilna kislina -e -e ž farmakognoz.

aromska kislina, ki ima v molekuli poleg karboksilne tudi fenolne skupine, v rastlinah navadno derivat benzojske ali cimetoove kisline npr. ferulna, galna, salicilna, kumarna kislina

ANG.: *phenolcarboxylic acid*

LAT.: *acidum phenolcarboxylicum*

fenólni ántioksidáti -ih -ov m mn. farm. kem.,

farmakognoz. antioksidanti s fenolnimi skupinami, ki se lahko oksidirajo do kinonov, pogosto prisotni v rastlinah, npr. flavonoidi

ANG.: *phenolic antioxidants*

LAT.: *antioxidantia phenoli*

fenólni deriváti -ih -ov m mn. farm. kem. anti-septiki in dezinficenti s fenolno skupino, ki motijo delovanje bioloških membran in denaturirajo proteine, npr. heksafluorofen, fenol

ANG.: *phenol derivatives*

LAT.: *phenoli derivata*

fenotiazini -ov m mn. 1. farm. kem. nevroleptiki s tricikličnim obročem, ki imajo bazični

center na oddaljenosti treh metilenskih skupin od obročnega dušika in so antagonist na dopaminskih D₂-receptorjih, npr. klorpromazin, flufenazin **2. farm. kem.**

antihistaminiki s tricikličnim obročem, ki imajo bazični center na oddaljenosti dveh metilenskih skupin od obročnega dušika in so antagonist na histaminskih H₁-receptorjih, npr. prometazin

ANG.: *phenothiazines*

LAT.: *phenothiazina n pl.*

fenotip -a m farmakognoz., biomed. skupek izraženih lastnosti celice ali celotnega organizma, ki so posledica medsebojnih vplivov genotipa in neposrednega okolja

ANG.: *phenotype*

LAT.: *phaenotypus, phaenotypi m*

ferritin -a m klin. kem., biomed. protein, ki v celicah veže in skladiči velike količine železa in se njegove koncentracije v serumu uporabljajo npr. za oceno zaloga železa v organizmu

ANG.: *ferritin*

ferment -ênta m zastar. ► encim

fermentácija -e ž 1. farm. bioteh. biokemični proces, pri katerem se večje organske molekule, navadno polisaharidi, s pomočjo encimov kvasovk, plesni ali bakterij delno pretvorijo do manjših organskih molekul **2. farm. bioteh., strok. pog.** proces izražanja rekombinantnih proteinov v bioreaktorju

ANG.: *fermentation*

LAT.: *fermentatio, fermentationis f*

fermentacijska brózga -e -e ž farm. bioteh. ► bioprocésna brózga

fétus -a m biomed. ► plód (1)

F. exped. simpl. - - - - - [fiat ekspedicio simpleks] (LAT. *Fiat expeditio simplex*)
lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu naj bo enostavna izdaja

F. / f. -- [fiat / fiant] (LAT. *fiat / fiant*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu naj se naredi / naj se naredijo

fibráti -ov m mn. farm. kem. antihiperlipemiki, derivati ariloksialkanojskih kislin, ki znižujejo zlasti plazemske koncentracije trigliceridov, manj pa holesterola, npr. klofibrat, bezafibrat

ANG.: *fibrates*

LAT.: *fibrata n pl.*

fibrín -a m farm. bioteh. vlaknasti protein, krvni koagulacijski faktor, ki nastaja s proteolizo iz fibrinogena in tvori ogrodje krvnega strdka v procesu strjevanja krvi

ANG.: *fibrin*

LAT.: *fibrinum, fibrini n*

fibrinogén -a m farm. bioteh. protein, ki se pod vplivom trombina pretvori v monomerni fibrin, ki nato polimerizira in tvori mrežno strukturo

ANG.: *fibrinogen*

LAT.: *fibrinogenum, fibrinogeni n*

fibrinolítik -a m **farm. kem.** antitrombotik, ki pospešuje razgradnjo fibrinskih vlaken v krvnem strdku

ANG.: *fibrinolytic*

LAT.: *fibrinolyticum, fibrinolytici n*

fibrinoliza -e ž **klin. kem., biomed.** proces razgradnje fibrina oziroma krvnega strdka, ki ga navadno katalizira encim plazmin in preprečuje čezmerno strjevanje krvi

ANG.: *fibrinolysis*

LAT.: *fibrinolysis, fibrinolysis f*

filmska mikrokápsula -e -e ž **farm. teh.** ► mikrokápsula

filmsko oblaganje -ega -a s **farm. teh.** oblaganje farmacevtskih oblik ali trdnih delcev z razprševanjem polimernih oblog

ANG.: *film coating*

filmsko obložena tableta -- -e -e ž **farm. teh.** tableta, obložena z zelo tanko polimerno oblogo

ANG.: *film-coated tablet*

filogenétski systém -ega -a m **farmakognoz.** sistem razvrščanja organizmov po sorodstvenih odnosih

ANG.: *phylogenetic system*

LAT.: *systema phylogenicum*

filokládij -a m **farmakognoz.** sploščen stranski rastlinski poganjek, ki prevzame obliko in nalogo lista

ANG.: *phyllocladium*

LAT.: *phyllocladium, phyllocladii n*

filter -tra m porozen sistem iz različnih materialov, npr. stekla, porcelana, papirja, polimerov, ki prepušča tekočine in zadržuje delce, večje od por

ANG.: *filter*

LAT.: *filtrum, filtri n*

GL.: HÉPA-filter, membránski filter, svéčni filter

filtrácija -e ž fizikalni postopek ločevanja trdnih delcev od tekočine z uporabo filtrov

ANG.: *filtration*

LAT.: *filtratio, filtrationis f*

GL.: diafiltrácija, gélska filtrácija, glomêrulna filtrácija, membránska filtrácija, sét za mikrobiolóško filtrácijo, sterilna filtrácija, últrafiltrácija

fióla -e ž **lek. farm.** valjast vsebnik s pokrovom ali z zamaškom s sušilnim sredstvom ali brez njega za shranjevanje zdravilnih učinkovin

ANG.: *phiole*

FÍP -- m (FR. *Fédération internationale pharmaceutique*) kratica ► Mednarodna farmacevtska zveza

FÍS -- m **lek. farm.** kratica ► fármakoinformatívna slúžba (1)

fitoaleksín -a m **farmakognoz.** protimikrobna snov, ki se sintetizira v rastlini ob napadu patogena in se kopiči na prizadetem mestu

ANG.: *phytoalexin*

LAT.: *phytoalexinum, phytoalexini n*

fitoestrogén -a m **farmakognoz.** rastlinska spojina, ki ima podoben učinek kot estrogen

ANG.: *phytoestrogen*

LAT.: *phytoestrogenum, phytoestrogeni n*

fitofarmacévtsko srédstvo -ega -a s sredstvo za varstvo rastlin oziroma rastlinskih izdelkov pred škodljivimi organizmi in njihovim delovanjem, za vpliv na življenjske procese rastlin, ohranjanje rastlinskih izdelkov, zatiranje nezaželenih rastlin in njihovih delov, zadrževanje ali preprečevanje nezaželene rasti rastlin, npr. herbicid, insekticid, fungicid **PRIM.:** fitofármak

ANG.: *phytopharmaceutical agent*

fitofármak -a m **farmakognoz.** zdravilo rastlinskega izvora **PRIM.:** fitofarmacévtsko srédstvo

ANG.: *phytoedicine*

LAT.: *phytoedicamentum, phytomedicamenti n*

fitokemija -e ž veda o kemični sestavi rastlin

ANG.: *phytochemistry*

LAT.: *phytochemia, phytochemiae f*

fitologija -e ž ► botánika

fitoncíd -a m **farmakognoz.** hlapna protimikrobna snov v višji rastlini

ANG.: *phytoncide*

LAT.: *phytoncidum, phytoncidi n*

fitosteról -a m **farmakognoz.** sterol, ki ga izdeluje rastlina, npr. sitosterol, stigmasterol

ANG.: *phytosterol*

LAT.: *phytosterolum, phytosteroli n*

fitoterápija -e ž veda o zdravljenju in preprečevanju bolezni z uporabo rastlinskih snovi

ANG.: *phytotherapy*

LAT.: *phytotherapia, phytotherapiae f*

fižična odvísnost -e -i ž **toksikol.** odvisnost od zdravila ali psihoaktivne snovi, ki se kaže kot stanje prilagoditve telesa na snov, z značilno abstinenčno krizo, ki se pojavi po prekinitvi jemanja snovi in povzroči zlasti hude telesne bolečine

ANG.: *physical dependence*

fiziološka raztopína -e -e ž izotonična raztopina 0,9-odstotnega natrijevega klorida, ki se uporablja za izpiranje ran, oči, obkladke, nadomeščanje telesnih tekočin

ANG.: *saline solution*

LAT.: *solutio natrii chloridi 0,9 %*

fiziološke fúnkcije -ih -ij ž mn. procesi v celicah, tkivih in organih, ki omogočajo normalno delovanje in stanje organizma

ANG.: *physiological functions*

fiziološki odměrek -ega -rka m farmakokin.
najmanjša količina zdravilne učinkovine v
določeni farmacevtski obliki, ki pri večini ljudi
še povzroči značilni učinek
ANG.: *physiological dose*
LAT.: *dosis physiologica*

F. l. a. - - - - [fiat lége ártis / fiant lége
ártis] (LAT. *Fiat lege artis / Fiant lege artis*)
lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem
receptu naj se naredi / naj se naredijo po
predpisu, strokovno

flagél -a m farmakognoz. ► biček

F flájšter -tra m med. prip., žarg. ► oblič

flav. - [flávus] (LAT. *flavus*) lek. farm. okrajšava,
oznaka na zdravniškem receptu rumen

flaván -a m farmakognoz. aromatska hetero-
ciklična spojina, ki je strukturno 2-fenil-3,4-
dihidrobenzopiran in je osnovna struktura
vseh flavonoidov
ANG.: *flavan*
LAT.: *flavanum, flavani n*

flavanól -a m farmakognoz. flavonoid, ki
je strukturno 3-hidroksiflavan, npr.
epikatehin, katehin
ANG.: *flavanol*
LAT.: *flavanolum, flavanoli n*

flavanón -a m farmakognoz. flavonoid, ki je
strukturno flavan-4-on, npr. hesperetin,
hesperidin, naringenin
ANG.: *flavanone*
LAT.: *flavanonum, flavanoni n*

flavanonól -a m farmakognoz. flavonoid, ki
je strukturno 3-hidroksiflavan-4-on, npr.
taksifolin
ANG.: *flavanonol*
LAT.: *flavanonolum, flavanonoli n*

flavón -a m farmakognoz. flavonoid, ki je
strukturno 2-fenil-1-benzopiran-4-on, npr.
apigenin, luteolin
ANG.: *flavone*
LAT.: *flavonum, flavoni n*

flavonóid -a m farmakognoz. polifenolna spojina,
lahko tudi v obliki glikozida, ki je derivat
2-fenilkromana oziroma flavana in daje barvo
cvetom, plodovom, listom rastline, terapevtsko
pomembna kot antioksidant
ANG.: *flavonoid*
LAT.: *flavonoidum, flavonoidi n*

flavonól -a m farmakognoz. flavonoid, ki je
strukturno 3-hidroksiflavan, npr. kempferol,
kvercetin
ANG.: *flavonol*
LAT.: *flavanolum, flavanoli n*

flavonolignán -a m farmakognoz. hibridni lignan,
ki je derivat flavonola, npr. silibin
ANG.: *flavonolignan*
LAT.: *flavonolignanum, flavonolignani n*

FLD - [fólodâ / efeldé] m (ANG. *fluorescence
detector*) farmakokin. kratica ► fluorescénčni
detéktor

fl. dr. - - - [tekóča dráhma] lek. farm. okrajšava ►
tekóča dráhma

flebotomija -e ž klin. kem. ► venopúnkcija (1)

flobafén -a m farmakognoz. v vodi netopni
produkt pretvorbe kondenziranega tanina
značilno rdeče do rjave barve
ANG.: *flobaphen*

flobatanin -a m farmakognoz. tanin, iz katerega
nastane flobafen
ANG.: *flobatannin*
LAT.: *flobatanninum, flobatannini n*

floém -a m farmakognoz. prevajalno rastlinsko
tkivo iz sitk s celicami spremljevalkami
ANG.: *phloem*
LAT.: *phloëma, phloëmatis n*

flokulácija -e ž farm. teh. reverzibilna oblika
fizikalne nestabilnosti, pri kateri se kapljice
v emulziji ali delci v suspenziji združujejo v
večje skupke
ANG.: *flocculation*
LAT.: *flocculatio, flocculationis f*

flor. - [flóres] (LAT. *flores*) lek. farm. okrajšava,
oznaka na zdravniškem receptu cveti

flóra -e ž 1. farmakognoz. vse rastlinske vrste
določenega območja 2. farmakognoz.
znanstveno delo o njih
ANG.: *flora*
LAT.: *flora, florae f*

flotácija -e ž farm. teh. reverzibilna oblika
fizikalne nestabilnosti, pri kateri se kapljice
v emulziji ali delci v suspenziji zbirajo na
površini, ker so lažji od disperznega medija
ANG.: *creaming, flotation*
LAT.: *flotatio, flotationis f*

fl. oz. - - - [tekóča únča] lek. farm. okrajšava ►
tekóča únča

fl. sc. - - - [tekóči skrupél] lek. farm. okrajšava ►
tekóči skrupél

fluid. - [flúidus] (LAT. *fluidus*) lek. farm. okrajšava,
oznaka na zdravniškem receptu tekoč

fluorescénca -e ž lastnost molekul, obsevanih
z elektromagnetnim valovanjem določene
valovne dolžine, da pri vrnitvi v osnovno
energijsko stanje oddajajo svetlobo z daljšo
valovno dolžino od obsevane
ANG.: *fluorescence*

fluorescénčna mikroskopija -e -e ž biomed.
laboratorijska tehnika, vrsta svetlobne
mikroskopije, pri kateri se uporablja
elektromagnetno valovanje z različnimi
valovnimi dolžinami, npr. ultravijolični, vidni
vijolični, včasih tudi modri svetlobni spekter,
ki vzbudijo fluorescenco v fluorescentnih

barvilih, s katerimi so označene sestavine opazovanega vzorca, in se nato preko sistema optičnih leč v obliki ustrezno povečane slike zaznajo s prostim očesom ter po potrebi dokumentirajo s fotografskim aparatom ali z digitalno kamero

ANG.: *fluorescent microscopy*

fluorescénčni detéktor -ega -ja m K: **FLD**
farmakokin. detektor, ki zazna analite, ki fluorescirajo

ANG.: *fluorescence detector*

fluorescénčno barvílo -ega -a s biomed.
katerakoli od različnih snovi, npr. akridin oranžno, propidijev jodid, fikoeritrin, fluorescein izotiocianat, ki fluorescira po vzbujanju z elektromagnetnim valovanjem določene valovne dolžine in se uporablja zlasti v fluorescénčni mikroskopiji in pretočni citometriji s: fluorokróm

ANG.: *fluorescent dye, fluorochrome*

fluorimetrija -e ž farm. bioteh., anal. zdr. merjenje fluorescenc vzorca, s čimer se pridobijo informacije o koncentraciji ali naravi analita v njem

ANG.: *fluorimetry*

fluorokinolóni -ov m mn. farm. kem. kinoloni, ki imajo na mestu 6 kinolin-4-onskega obroča vezan fluorov atom, kar zelo razširi spekter njihovega protimikrobnega delovanja, tudi na grampozitivne mikroorganizme, npr. ciprofloksacin, ofloksacin

ANG.: *fluoroquinolones*

LAT.: *fluorochinolona n pl.*

fluorokróm -a m biomed. ► fluorescénčno barvílo

fol. -- [fólium] (LAT. *folium*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu list

fólna kislína -e -e ž farm. kem. vodotopni vitamin, sestavljen iz derivatov pteridina, p-aminobenzojske kisline in glutaminske kisline, ki sodeluje kot koencim v reakcijah, pri katerih se prenašajo skupine z enim ogljikovim atomom, pomanjkanje vodi v megaloblastno anemijo s: vitamin B₉

ANG.: *folic acid, vitamin B₉*

LAT.: *acidum folicum*

GL.: analóg fólné kisline

foment. -- [foméntum] (LAT. *fomentum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu obkladec

forénzična toksikologija -e -e ž veja toksikologije, ki proučuje vzroke namerne zastrupitve ali povzročitve smrti pri ljudeh, zlasti z vidika kriminalistike in prava, in razvija ustrezne analize postopke za dokazovanje prisotnosti določenega strupa

ANG.: *forensic toxicology*

formálne stabilnostne štúdije -ih -ih -ij ž mn. farm. teh. dolgoročne, pospešene in vmesne stabilnostne študije, izvedene v skladu s

predpisanim stabilnostnim protokolom za določitev ali potrditev roka do ponovnega preskušanja učinkovine ali roka uporabnosti zdravila

ANG.: *formal stability studies*

Formulae magistrales -ul -- [fórmule magistráles] ž mn. (LAT.) lek. farm. do leta 1996 zbirka nacionalnih predpisov, receptur v latinščini in načinov izdelave magistralnih pripravkov v nacionalnem jeziku, ki jih niso vsebovale jugoslovanske farmakopeje

Formulae officinales -ul -- [fórmule oficináles] ž mn. (LAT.) lek. farm. lekarniški priročnik, v katerem so zapisani sestava, izdelava in preskušanje magistralnega pripravka ali galenskega zdravila

Formularium Slovincum -a -a [formulárium slovincikum] m (LAT.) K: **FS**¹ slovenski dodatek k Evropski farmakopeji, ki ga pripravlja slovenska Komisija za pripravo nacionalnega dodatka k Evropski farmakopeji, vsako leto izda Javna agencija RS za zdravila in medicinske pripomočke in uveljavlja slovensko farmacevtsko terminologijo in predpise, pomembne za slovensko farmacevtsko stroko
PRIM.: Evrópska farmakopéja, farmakopéja
ANG.: *Slovenian National Formulary to the European Pharmacopoeia*

fort. -- [fórtis] (LAT. *fortis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu močen

fortiss. -- [fortísimus] (LAT. *fortissimus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu najmočnejši

fosfodiesteráza -e ž farm. kem. encim, ki katalizira hidrolizo fosfodiesterških vezi v nukleotidih, zlasti cikličnega adenozinmonofosfata in cGMP
ANG.: *phosphodiesterase*
LAT.: *phosphodiesterasum, phosphodiesterasi n*
GL.: inhibítor fosfodiesteráze, zavirálec fosfodiesteráze

fosfolipáza C -e -- [cé] ž farm. kem. encim, ki katalizira hidrolizo fosfolipidov do diacilglicerola in derivata fosforjeve(V) kisline
ANG.: *phospholipase C*
LAT.: *phospholipasum C, phospholipasi C n*

fosfolipíd -a m lipid, strukturno glicerid dveh molekul maščobne kisline in ene molekule fosforjeve(V) kisline, ki tvori ester z različnimi organskimi spojinami
ANG.: *phospholipid*
LAT.: *phospholipidum, phospholipidi n*

fosfolipidni dvóslòj -ega -slòja m farm. bioteh. dvojni sloj fosfolipidov, strukturni element bioloških membran
ANG.: *phospholipid bilayer*

fótosenzibilizátor -ja m farm. kem. učinkovina, ki povzroči povečano občutljivost na svetlobo
ANG.: *photosensibilisator*

fótosintéza -e ž **farmakognoz.** kemični proces, v katerem iz vode in ogljikovega dioksida ob prisotnosti klorofila, svetlobe in encimov nastajata organska snov in kisik

ANG.: *photosynthesis*

LAT.: *photosynthesis, photosynthesis f*

fótostabilnostni testi -ih -ov m mn. **farm.**

teh. testi stabilnosti učinkovine ali zdravila, izvedeni pri predpisanih pogojih z vidno in ultravijolično svetlobo **PRIM.:** stabilnostne štúdijske

ANG.: *photostability tests*

F

Fowlerjeva raztopina -e -e in **fowlerjeva**

raztopina -e -e ž **farm. kem., lek. farm.** vodna raztopina kalijevega arzenita, ki se je v 19. in prvi polovici 20. stoletja uporabljala kot tonik in skoraj univerzalno zdravilo, zdaj se v obliki sterilne raztopine uporablja za zdravljenje nekaterih oblik raka

ANG.: *Fowler's solution*

LAT.: *liquor potassii arsenitis, solutio Fowleri*

frig. -- [frigidus] (**LAT. frigidus**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu hladen

frigide paratus -- -- [frigide parátus] (**LAT.**)

lek. farm. nekadaj, oznaka na zdravniškem receptu pripravljen hladno

fruct. -- [frúktus] (**LAT. fructus**) **lek. farm.**

okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu plod

fruktán -a m **farmakognoz.** homogeni polisaharid, ki nastane s polimerizacijo fruktoze in je, podobno kot škrob, rezervna hrana v rastlinah, npr. inulin

ANG.: *fructan*

LAT.: *fructanum, fructani n*

FS¹ -- [fəsə / efəs] m kratica ► Formularium Slovenicum

FS² -- [fəsə / efəs] m **lek. farm.** kratica ► farmakoterapevtska skupina (1)

FSCA -- [fəsəcəá / efesceá] m (**ANG. field safety corrective action**) **med. prip.** kratica ► varnostni korektivni ukrep

fukán -a m **farmakognoz.** sulfatiran polisaharid, značilen za razred rjavih alg (Phaeophyceae), npr. fukoidan, askofilan, sargasana

ANG.: *fucan*

LAT.: *fucanum, fucani n*

fungicid -a m **1.** snov ali pripravek, ki uničuje glive **2.** fitofarmaceutsko sredstvo za zaščito rastlin proti glivam

ANG.: *fungicide*

LAT.: *fungicidum, fungicidi n*

fungistátik -a m **farm. kem.** snov ali pripravek, ki zavira rast in razmnoževanje gliv **s:** mikostátik

ANG.: *fungistatic*

LAT.: *fungistaticum, fungistatici n*

funkcijski testi -ih -ov m mn. **imunol., biomed.**

različni načini laboratorijskega preskušanja celičnih ali protitelesnih imunskih odzivov

ANG.: *functional tests*

funkcionalna skupina -e -e ž **farm. kem.**

atomska skupina v organskih molekulah, ki določa fizikalno-kemične lastnosti spojin, predstavlja mesto, kjer najpogosteje potekajo kemične reakcije in je največkrat odgovorna za farmakološko delovanje posamezne zdravilne učinkovine

ANG.: *functional group*

funt -a m **K; lb. lek. farm.** stara lekarniška enota za maso, ki je v Veliki Britaniji pred reformo leta 1824 ustrezala 373 g, kasneje pa 360 g **s:** libra

ANG.: *pound*

LAT.: *libra, librae f*

furanokumarín -a m **farmakognoz.** derivat

kumarina s prikondenziranim furanom, ki navadno povzroča fotosenzibilizacijo, npr. angelicin, bergapten

ANG.: *furanocoumarin*

LAT.: *furanocoumarinum, furanocoumarini n*

furanóza -e ž **farmakognoz.** monosaharid v obliki petčlenskega cikličnega polacetala s štirimi ogljikovimi in enim kisikovim atomom, npr. ribofuranoza

ANG.: *furanose*

LAT.: *furanosum, furanosi n*

furanozíd -a m **farmakognoz.** glikozid s furanozno obliko monosaharida, npr. gvanozin, inozin

ANG.: *furanoside*

LAT.: *furanosidum, furanosidi n*

furánski deriváti -ih -ov m mn. **farm. kem.**

kemoterapevtiki z nitrofuransko skupino, ki se najpogosteje uporabljajo pri okužbah sečil in pri zdravljenju površinskih ran, npr. nitrofurantoin

ANG.: *furan derivatives*

LAT.: *furani derivata*

furcelarán -a m **farmakognoz.** polisaharid, soroden karagenanu, značilen za algo

Furcellaria fastigiata

ANG.: *furcellarane*

LAT.: *furcellaranum, furcellarani n*

fuzijski protéin -ega -a m **farm. biotech.**

rekombinantni protein s strukturnimi in funkcijskimi lastnostmi dveh ali več proteinov, ki nastane s translacijo umetnega genskega zapisa, v katerem sta združena dva ali več genov, ki sicer zapisujejo ločene proteine

ANG.: *fusion protein*

G

- GÁBA** -- ž **farm. kem.** neproteinogena aminokislina, najpomembnejši inhibitorni neurotransmiter v centralnem živčnem sistemu **s:** γ -aminobutanójska kislína, γ -aminomasléna kislína
ANG.: *gamma-aminobutanoic acid, gamma-aminobutyric acid*
LAT.: *acidum gamma-aminobutanoicum, acidum gamma-aminobutyricum*
- GABA_A-recéptor** -ja [gába á] m **farm. kem.** podtip gabaergičnih receptorjev, po funkciji kloridni kanalček, ki je molekulska tarča za benzodiazepine in po vezavi agonista stabilizira mirovni potencial nevrona, oteži depolarizacijo **s:** béndiazepínski recéptor
ANG.: *benzodiazepine receptor, GABA_A receptor*
- GABA_B-recéptor** -ja [gába bé] m **farm. kem.** podtip gabaergičnih receptorjev, sklopljen s proteini G, ki po vezavi agonista stimulira odprtje K⁺-kanalov in presinaptično zavira sproščanje drugih neurotransmiterjev
ANG.: *GABA_B receptor*
- GABA_C-recéptor** -ja [gába cé] m **farm. kem.** podtip gabaergičnih receptorjev, po strukturi in funkciji podoben GABA_A-receptorju
ANG.: *GABA_C receptor*
- gabaêrgični recéptor** -ega -ja m **farm. kem.** receptor v centralnem živčnem sistemu, kjer je kot endogeni ligand udeležena GABA
ANG.: *gabaergic receptor*
- gal.** -- [galón] **lek. farm.** okrajšava ► galón
- gála** -e in **gálla** -e ž **lek. farm.** do leta 1972 oficinalno zdravilo patološki izrastek na listih maloazijskega hrasta *Quercus infectoria*, ki se je, raztopljen v 70-odstotnem etanolu, uporabljal kot antiseptik in adstringent za izpiranje ustne votline **s:** šiška
ANG.: *gall*
LAT.: *galla, gallae f*
- galaktán** -a m **farmakognoz.** homogeni polisaharid, ki nastane s polimerizacijo galaktoze
ANG.: *galactan*
LAT.: *galactanum, galactani n*
- galaktogóg** -a m **farm. kem.** učinkovina, ki pospešuje tvorbo ali izločanje mleka po porodu
ANG.: *galactagogue*
LAT.: *galactogogum, galactogogi n*
- galanín** -a m **farm. kem.** neuropeptid, ki z vezavo na receptor upočasni sproščanje različnih neurotransmiterjev, npr. acetilholina, in hormonov

ANG.: *galanin***LAT.:** *galaninum, galanini n*

galanínski recéptor -ega -ja m **farm. kem.** s proteinom G sklopljen receptor v centralnem živčevju in endokrinem sistemu, na katerega se kot endogeni ligand veže galanin

ANG.: *galanin receptor*

galénik -a m **galéničarka** -e ž **strok. pog.** ► specialist iz oblikovanja zdravil

galenika -e ž **lek. farm.** ► galénska farmacija

galénska farmacija -e -e ž **lek. farm.** načrtovanje in izdelava galenskih izdelkov **s:** galenika

ANG.: *galenic pharmacy*

galénski izdélek -ega -lka m **farm. zak., lek. farm.** zdravilo, ki se v omejeni količini pripravi v lekarni v skladu z veljavnimi farmakopejami in je namenjeno za izdajo na drobno v tej lekarni **s:** galénski preparát, galénski pripravék, galénsko zdravílo
PRIM.: industrijsko izdelano zdravílo, kónčni izdélek

ANG.: *galenic product***LAT.:** *praeparatio galenica*

galénski laboratórij -ega -a m **lek. farm.** organizacijska enota za izdelavo zdravil in drugih izdelkov, ki deluje v okviru javne ali bolnišnične lekarne

ANG.: *galenic laboratory*

galénski preparát -ega -a m **farm. zak., lek. farm.** ► galénski izdélek

galénski pripravék -ega -vka m **farm. zak., lek. farm.** ► galénski izdélek

galénsko délo -ega -a s **lek. farm.** izdelava galenskega izdelka glede na kadrovski in časovni normativ

ANG.: *galenic work*

galénsko zdravílo -ega -a s **farm. zak., lek. farm.** ► galénski izdélek

gálla -e ž **gl.** gála

galón -a m **K: gal.** **lek. farm.** stara lekarniška enota za prostornino, ki je v Veliki Britaniji pred reformo leta 1824 ustrezala 3,785 L, kasneje pa 4,546 L

ANG.: *gallon*

galotanín -a m **farmakognoz.** ► hidrolizabilni tanín

gámaaminobutanójska kislína -e -e ž **gl.** γ -aminobutanójska kislína

gáma aminobutanójska kislína -- -e -e ž **gl.** γ -aminobutanójska kislína

gámaaminomasléna kislína -e -e ž **gl.** γ -aminomasléna kislína

gáma aminomasléna kislína -- -e -e ž **gl.** γ -aminomasléna kislína

G

gáma glutamiltransferáza -- -e ž gl. γ -glutamílttransferáza

gámaglutamiltransferáza -e ž gl. γ -glutamílttransferáza

gáma karboksilácija -- -e ž gl. γ -karboksilácija

gámakarboksilácija -e ž gl. γ -karboksilácija

gaméta -e ž farmakognoz. ► spólna célica

gametángij -a m farmakognoz. splošno ime za spolni organ pri rastlinah in glivah

ANG.: *gametangium*

LAT.: *gametangium, gametangii* **n**

gametángiogamija -e ž farmakognoz.

pri glivah spólno razmnoževanje z združitvijo dveh gametangijev

ANG.: *gametangiogamy*

LAT.: *gametangiogamia, gametangiogamiaef*

gametofit -a m farmakognoz. oblika rastline, ki se spólno razmnožuje s: spólna generácija

ANG.: *gametophyte*

LAT.: *gametophytum, gametophyti* **n**

gánglijski blokátor -ega -ja m farm. kem. ► gánglijski zavirálec

gánglijski zavirálec -ega -lca m farm. kem. učinkovina, ki preprečuje prenos dražljajev v gánglijih avtonomnega živčevja in deluje kot antagonist na nikotinskih receptorjih s: gánglijski blokátor

ANG.: *ganglionic blocker*

ganglioplégik -a m farm. kem. učinkovina, ki ustavi prenos živčnih impulzov v vegetativnih gánglijih

ANG.: *ganglioplegic*

LAT.: *ganglioplegicum, ganglioplegici* **n**

garg. -- [gargarizma] (LAT. *gargarisma*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu tekočina za grgranje

gástrična uporába -e -e ž aplikacija zdravila s sondo v želodec s: enterálna uporába

ANG.: *gastric use*

LAT.: *usus gastricus*

gastrín -a m farm. kem. oligopeptid, ki se izloča iz enteroendokrinih celic tipa G pod vplivom vagusa, raztegnitve želodca in kemičnih dražljajev iz hrane, se prenaša s krvjo in spodbuja izločanje kisline v želodcu

ANG.: *gastrin*

LAT.: *gastrinum, gastrini* **n**

gastrínski recéptor -ega -ja m farm. kem.

s proteinom G sklopljen receptor v centralnem živčevju in steni prebavnega trakta, na katerega se kot endogena liganda vežeta holecistokinin in gastrin s: holecistokininski recéptor

ANG.: *cholecystokinin receptor, gastrin receptor*

gástroénteralna uporába -e -e ž aplikacija zdravila s sondo v želodec in tanko črevo s: gástrointestinalna uporába

ANG.: *gastroenteral use*

LAT.: *usus gastroenteralis*

gástrointestinalna uporába -e -e ž ► gástroénteralna uporába

gástrorezisténca -e ž farm. teh. odpornost proti želodčnemu soku

ANG.: *gastroresistance*

gástrorezisténtna kápsula -e -e ž farm. teh. kapsula z zakasnelim sproščanjem, odporna proti želodčnemu soku

ANG.: *gastroresistant capsule*

gástrorezisténtna oblóga -e -e ž farm. teh.

oblóga, ki zagotavlja odpornost farmacevtske oblike proti želodčnemu soku s: ácidorezisténtna oblóga

ANG.: *acidoresistant coating, enteric coating, gastroresistant coating*

gástrorezisténtna ovójnica -e -e ž farm. teh.

ovojnica farmacevtske oblike, ki zagotavlja njeno odpornost proti želodčnemu soku

ANG.: *gastroresistant shell*

gástrorezisténtna tabléta -e -e ž farm. teh.

tableta, odporna proti želodčnemu soku

ANG.: *gastroresistant tablet*

gástrorezisténtna zrnca -ih zřnc s mn. farm. teh.

zrnca, odporna proti želodčnemu soku

ANG.: *gastroresistant granules*

gástrorezisténtni poliméri -ih -ov m mn.

farmakokin. polimeri, ki se ne raztopijo v želodčnem soku s: ácidorezisténtni poliméri

ANG.: *acidoresistant polymers, enteric polymers, gastroresistant polymers*

gáza -e ž med. prip. redko tkana bombažna tkanina, ki se uporablja zlasti za povoje, zložence

ANG.: *gauze*

G-CSF -- [gə ɔsəfə / gé ceesəf] m (ANG. *granulocyte colony stimulating factor*) farm. bioteh., biomed. kratica ► dejávník rasti granulócítov

GDP -- [gəðəpə / gedepé] m (ANG. *good distribution practice*) farm. zak. kratica ► dóbra distribúcijska práksa

gél -a m **1.** farm. teh. trodimenzionalno trdno ogrodje, v katero je mehansko, kemično ali fizikalno vezana tekoča faza **2.** farm. teh. poltrdna farmacevtska oblika, ki jo tvorijo tekočine, gelirane z ustreznimi tvorilci

ANG.: *gel*

LAT.: *gelum, geli* **n**

GL.: dentální gél, gél za dlěsni, gél za injiciranje, gél za nós, gél za okó, gél za uho, hidrofílni gél, hidrogél, lipofílni gél, orální gél

gélska filtrácija -e -e ž farm. biotech. ► gélska izključitvena kromatografija

gélska izključitvena kromatografija -e -e -e ž farm. biotech. kromatografija, pri kateri poteka ločevanje molekul s pomočjo vodne mobilne faze na podlagi njihove velikosti oziroma oblike **s:** gélska filtrácija
ANG.: *gel filtration*

gél za dlésni -a -a --- m farm. teh. gel za aplikacijo na dlesni, navadno za lokalno delovanje **s:** dentálni gél
ANG.: *dental gel, gingival gel*

gél za injiciranje -a -a --- m farm. teh. sterilni gel z ustrežno viskoznostjo za injiciranje, da se zagotovi prirejeno sproščanje
ANG.: *gel for injections*

gél za nós -a -a --- m farm. teh. gel za aplikacijo v nosno votlino
ANG.: *nasal gel*

gél za okó -a -a --- m farm. teh. sterilni gel za aplikacijo na očesno zrkló, da se zagotovi prirejeno sproščanje
ANG.: *eye gel*

gél za uhó -a -a --- m farm. teh. gel z lokalnim delovanjem za aplikacijo v sluhovod
ANG.: *ear gel*

gémoterapija -e ž po M. Tetajuu (1929–) in P. Henryju (1918–1988) alternativna ali komplementarna metoda, pri kateri se uporabljajo izvlečki rastlinskih vršičkov, mladih listov, ki so v dobi rasti in zato bogati z embrionalnim rastlinskim tkivom
ANG.: *gemmotherapy*
LAT.: *gemmotherapia, gemmotherapiae f*

gén -a m osnovna enota dedovanja, definirano zaporedje nukleotidov v genomski DNA, prisotno na točno določenem mestu v kromosomu, ki skupaj s pridruženimi regulatornimi odseki in funkcionalnimi področji DNA usmerja nastajanje RNA in sintezo proteinov, s čimer določa značilnosti oziroma fenotip posameznega organizma
ANG.: *gene*
GL.: hišni gén, konstitutívno izražanje géna, regulatorni gén, strukturni gén, vzdrževalni gén

genèrična vlóga za pridobitev dovoljènja

za promèt z zdravilom -e -e -e -e -e -e -e -e

--- ž **K:** **ÁNDA** farm. zak. vloga za pridobitev dovoljenja za promet z generičnim zdravilom, ki vsebuje lastne podatke proizvajalca o kakovosti zdravila in bioekvivalenci z referenčnim zdravilom, glede varnosti in učinkovitosti pa sklic na referenčno zdravilo **s:** vlóga za pridobitev dovoljènja za promèt z genèričnim zdravilom
ANG.: *application for marketing authorisation*

of a generic medicinal product, generic application for marketing authorisation of a medicinal product, generic application, abbreviated new drug application

genèrični medicínski pripomóčki -ih -ih -ov m mn. med. prip. medicinski pripomočki, ki imajo enako ali podobno predvideno uporabo ali skupno tehnologijo izdelave
ANG.: *generic medical devices*

genèrično imé zdravíla -ega -na -s **1.** farm.

zak. ► splóšno imé zdravíla

2. lek. farm. od 60. do 80. let 20. stol. ime za skupino zdravil, ki imajo enak farmakofor, npr. sulfonamidi

ANG.: *generic name of a medicinal product*
LAT.: *nomen genericum*

genèrično zdravílo -ega -a s farm. zak. zdravilo, ki ima enako kakovostno in količinsko sestavo učinkovine in farmacevtsko obliko kakor originatorsko zdravilo in je njegova bioekvivalenca z originatorskim zdravilom dokazana z ustreznimi študijami biološke uporabnosti, razen če njihovo opustitev določajo ustrezna navodila, pripravljena v skladu z znanstveno-tehničnimi dognanji **s:** bistveno podobno zdravílo, genèrik, večizvórno zdravílo
PRIM.: podobno biolóško zdravílo
ANG.: *generic medicinal product, generic drug*
LAT.: *medicamentum genericum*

genèrik -a m farm. zak. ► genèrično zdravílo

genóm -a m farm. biotech. celotna dedna zasnova določenega organizma **s:** dednína

ANG.: *genome*

LAT.: *genoma, genomatis n*

genosóm -a m farm. teh. liposom, ki ima v jedru vgrajene fragmente dednega materiala

ANG.: *genosome*

LAT.: *genosoma, genosomatis n*

genotíp -a m farmakognoz. skupek vseh genov enega organizma

ANG.: *genotype*

LAT.: *genotypus, genotypi m*

genotóksičnost -i ž farm. kem., toksikol. lastnost snovi, da poškoduje dedni material v celicah

ANG.: *genotoxicity*

LAT.: *genotoxicitas, genotoxicitatis f*

génska manipulácija -e -e ž farm. biotech. ► tehnologija rekombinántne DNA

génska rekombinácija -e -e ž farm. biotech. nastanek novih genskih kombinacij, ki je posledica prekrížanja in izmenjave odsekov homolognih kromosomov med celično delitvijo

ANG.: *genetic recombination*

génska tehnologija -e -e ž farm. biotech. ► tehnologija rekombinántne DNA

G

génska terapija -e -e ž biomed., farm. bioteh. zdravljenje gensko pogojenih bolezni z vstavljanjem normalno delujočih namesto manjkajočih genov, z odstranjevanjem defektnih genskih zapisov in njihovim nadomeščanjem s pravilnimi ter spreminjanje ali dopolnjevanje nepravilno delujočih predelov genoma z normalno DNA v celicah in tkivih posameznika
ANG.: *gene therapy*

génski kód -ega -a m farm. bioteh. skupek pravil, po katerih žive celice informacije, zapisane v genetskem materialu (zaporedja DNA in mRNA), prevajajo v zaporedje aminokislin, ki gradijo proteine
ANG.: *gene code*

génski lókus -ega -a m farm. bioteh. mesto na kromosomu, na katerem je določen gen oziroma vsi njegovi aleli
ANG.: *gene locus*

génsko inženirstvo -ega -a s farm. bioteh. ► tehnologija rekombinantne DNA

génsko spremenjeni organizem -- -ega -zma m farm. bioteh. živi organizem, v katerem je genski material (DNA) spremenjen s pomočjo tehnologije rekombinantne DNA in ne po naravni poti s križanjem ali z naravno rekombinacijo genov
ANG.: *genetically modified organism*

génsko zdravljenje -ega -a s farm. bioteh. zdravstveni poseg, pri katerem se v celico vnese genski material za nadomestilo, spremembo ali utišanje izražanja genov, da se nadomesti ali uravna izražanje okvarjenega gena in odpravijo vzroki bolezni
ANG.: *gene therapy*

germinacija -e ž farmakognoz. ► kalitev (1)

gestagén -a m farm. kem. hormon, ki ga normalno izločajo rumeno telesce, posteljica in nadledvična žleza oziroma sintezni derivat in olajša ugnedzitev oplojenega jajčeca v maternico, varuje nosečnost, npr. progesteron
s: gestagéní hormón
ANG.: *progestogen*
LAT.: *gestagenum, gestageni n*

gestagéní hormón -ega -a m farm. kem. ► gestagén

GGT -- [gəgətə / gegeté] m (ANG. *γ-glutamyltransferase*) klin. kem., biomed. kratica ► *γ*-glutamyl-transferáza

ginecêj -a m farmakognoz. vsi ženski razmnoževalni organi v cvetu
ANG.: *gynoeceum*
LAT.: *gynoeceum, gynoecei n*

gingiválna uporába -e -e ž aplikacija zdravila na dlesni
ANG.: *gingival use*
LAT.: *usus gingivalis*

ginkolid -a m farmakognoz. diterpenski lakton, značilen za dvokrpi ginko (*Ginko biloba*), npr. ginkolid A, B, C, J, M
ANG.: *ginkgolide*
LAT.: *ginkgolidum, ginkgolidi n*

gláva recépta -e -- in **gláva recêpta** -e -- ž lek. farm. administrativni del zdravniškega recepta, ki vsebuje podatke o pacientu (ime, priimek, spol, starost, domači naslov), vrsti zavarovanja oziroma plačniku zdravila, zdravstveni ustanovi in podatke o osebah, pooblaščenih za predpisovanje in izdajo zdravil
s: inscriptio
ANG.: *administrative part of prescription, head of prescription*

glávica -e ž 1. farmakognoz. zgoščeno glavičasto socvetje iz sedečih cvetov
ANG.: *head*
LAT.: *capitulum, capituli n*
2. farmakognoz. sejalni plod, ki se odpre s podolžnimi loputami, zobci, pokrovčkom ali luknjicami pri vrhu
ANG.: *capsule*
LAT.: *capsula, capsulae f*

glávna cêlična bánka -e -e -e ž farm. bioteh. ► osnovna cêlična bánka

glávni dosjê o antigénu cepíva -ega -êja -- -- -- m K: **VAMF** farm. zak. dokumentacija, v kateri so opisani postopek izdelave, kontrola kakovosti, stabilnost in virusna varnost antigena cepiva
ANG.: *vaccine antigene master file*

glávni dosjê o plázmi -ega -êja -- -- -- m K: **PMF** farm. zak. dokumentacija, v kateri so opisani podatki o zbiranju, kontroli kakovosti, predelavi, shranjevanju in transportu krvne plazme
ANG.: *plasma master file*

glávni dosjê o zdravilni učinkovini -ega -êja -- -- -- m K: **ASMF, EDMF** farm. zak. dokumentacija, v kateri so v skladu s predpisi opisani podatki o kakovosti zdravilne učinkovine, npr. splošni podatki o zdravilni učinkovini, postopek njene izdelave, kontrola kakovosti in stabilnosti, in omogoča zaščito zaupnih podatkov izdelovalca zdravilne učinkovine
ANG.: *active substance master file, European drug master file*

glávni raziskovalec -ega -lca m glávna raziskoválna -e -e ž farm. zak. oseba, odgovorna za celoten potek kliničnega preskušanja zdravila na določenem mestu
ANG.: *principal investigator*

gliceríd -a m farmakognoz. ester glicerola in maščobne kisline
ANG.: *glyceride*
LAT.: *glyceridum, glyceridi n*

gliceról -a m farm. kem. alkohol s tremi hidroksilnimi skupinami z rahlim odvajalnim

delovanjem, alkoholna komponenta v trigliceridih, pomembna pomožna snov v farmaciji

ANG.: *glycerol*

LAT.: *glycerolum, glyceroli n*

GL.: diácilgliceról, triácilgliceról

glicerólni macerát -ega -a m homeopat.

tekoči pripravek, izdelan po homeopatskem postopku iz vhodnih snovi rastlinskega, živalskega ali človeškega izvora z uporabo glicerola ali mešanice glicerola z etanolom ustrezne koncentracije ali z raztopino natrijevega klorida ustrezne koncentracije, iz katerega se s potenciranjem pripravljajo homeopatska zdravila

ANG.: *glycerol macerate*

LAT.: *glyceroli maceratum*

glicín -a m farm. kem. neesencialna proteinogena aminokislina, ki sodeluje v reakcijah druge faze metabolizma in je pomemben inhibitorni neurotransmitter v centralnem živčnem sistemu

ANG.: *glycine*

LAT.: *glycinum, glycini n*

glicínski recéptor -ega -ja m farm. kem. receptor v centralnem živčnem sistemu, na katerega se kot endogeni ligand veže glicín in je po strukturi podoben GABA_A-receptorju

ANG.: *glycine receptor*

glikácija -e ž farm. bioteh. neencimsko pripajanje sladkorjev na proteine, značilno za stanja, pri katerih je bolezensko povišana koncentracija glukoze v krvi

ANG.: *glycation*

LAT.: *glycatio, glycationis f*

glikán -a m farmakognoz. ► polisaharíd

glikárska kislína -e -e ž farm. kem. dikarboksilna kislina, nastala z oksidacijo aldehidne skupine in terminalnega ogljikovega atoma sladkorja, npr. glukarska, manarska kislina

ANG.: *glycaric acid*

LAT.: *acidum glycaricum*

glikírani hemoglobín -ega -a m klin. kem., biomed. ► glikozilirani hemoglobín

glikogén -a m klin. kem., biomed. homogeni polisaharid, ki nastane s polimerizacijo glukoze in je pri človeku in živalih zaloga glukoze

ANG.: *glycogen*

glikomimétik -a m farm. kem. nesladkorna spojina, ki je po prostorski strukturi in funkciji podobna biološko aktivnim saharidom

ANG.: *glycomimetic*

LAT.: *glycomimeticum, glycomimetrici n*

glikón -a m farmakognoz. sladkorna komponenta glikozida

ANG.: *glycone*

LAT.: *glyconum, glyconi n*

glikónska kislína -e -e ž farm. kem. karboksilna kislina, nastala z oksidacijo aldehidne skupine sladkorja, npr. glukonska, galaktonska kislina

ANG.: *glyconic acid*

LAT.: *acidum glyconicum*

glikopeptídni antibiótik -ega -a m farm. kem.

polipeptidni antibiotik, ki ima na peptidno verigo vezane monosaharidne ali oligosaharidne skupine, npr. vankomicin

ANG.: *glycopeptide antibacterial, glycopeptide antibiotic*

LAT.: *antibioticum glycopeptidicum*

glikoprotein -a ž farm. bioteh. protein s

kovalentno vezanimi oligosaharidi, navadno preko asparaginskih (N-glikozilacija) ali serinskih, treoninskih in hidroksilizinskih ostankov (O-glikozilacija)

ANG.: *glycoprotein*

LAT.: *glycoproteinum, glycoproteini n*

glikozaminoglikán -a m farmakognoz. ► múkopolisaharíd

glikozíd -a m farmakognoz. spojina iz glikona in aglikona, ki je glede na strukturo O-glikozid, S-glikozid, C-glikozid ali glikozilamin

ANG.: *glycoside*

LAT.: *glycosidum, glycosidi n*

GL.: antrakinónski glikozid, C-glikozid, cianogéni glikozid, digitálisov glikozid, hidrolíza glikozidov, iridoídni glikozid, kardiototíčni glikozid, N-glikozid, Ó-glikozid, S-glikozid, smólni glikozid

glikozilácija -e ž farm. bioteh. posttranslacijska modifikacija, dodajanje saharidnih komponent na proteinsko molekulo, pri čemer nastane glikoprotein

ANG.: *glycosilation*

LAT.: *glycosilatio, glycosilationis f*

glikozilamin -a m farmakognoz. glikozid, v katerem je aglikon amin, npr. adenzin s: zastar. N-glikozid

ANG.: *glycosylamine*

LAT.: *glycosylaminum, glycosylamini n*

glikozilirani hemoglobín -ega -a m K: HbA1c

klin. kem., biomed. hemoglobin, ki ima vezano glukozo na verigi β v obliki ketoamina in se meri v krvi za ocenjevanje urejenosti presnove glukoze za obdobje zadnjih treh mesecev s: glikírani hemoglobín

ANG.: *glycosylated hemoglobin*

glikurónska kislína -e -e ž farm. kem.

karboksilna kislina, nastala z oksidacijo terminalnega ogljikovega atoma sladkorja, npr. glukuronska, galakturonska kislina

ANG.: *glycuronic acid*

LAT.: *acidum glycuronicum*

glíve glív ž mn. farmakognoz. skupina heterotrofnih steljčnic s celičnimi stenami večinoma iz hitina

GMP -- [gəməpə / geempé] m (ANG. *good manufacturing practice*) kratica ► dobra proizvodna praksa

gniloživka -e ž **farmakognoz.** heterotrofna rastlina, ki se hrani z ostanki ali odpadki organizmov s: saprofit
ANG.: *saprophyte*
LAT.: *saprophytum, saprophyti* n

góba -e ž **farmakognoz.** gliva iz skupine zaprtotrošnic ali prostotrošnic
ANG.: *mushroom*
LAT.: *fungus, fungi* m

gôli cvét -ega -a m **farmakognoz.** cvet brez cvetnega odevala
ANG.: *naked flower*
LAT.: *flos nudus*

goloseménke -énk ž mn. **farmakognoz.** skupina semenk, večinoma vetrocvetk, pri katerih se semenska zasnova razvije prosto na plodnem listu
ANG.: *gymnosperms*
LAT.: *Gymnospermae* *fpl.*

gomólj -a m **farmakognoz.** preobražen, odebeljen podzemni rastlinski organ, ki prezimi in vsebuje rezervno hrano s: túber
ANG.: *tuber*
LAT.: *tuber, tuberis* n

gonadoliberín -a m **farm. biotech.** peptidni nevrohormon, ki se sprošča iz hipotalamusa v hipofizni portalni sistem in sproži sintezo in izločanje gonadotropinov
ANG.: *gonadotropin-releasing hormone*
LAT.: *gonadoliberinum, gonadoliberini* n

gonadotropín -a m **farm. biotech.** hormon, ki se izloča iz adenohipofize in uravnava delovanje spolnih žlez
ANG.: *gonadotropin*
LAT.: *gonadotropinum, gonadotropini* n

gósti ekstrákt -ega -a m **farm. teh.** ekstrakt, pridobljen z izparevanjem ali delnim izparevanjem topila iz tekočega ekstrakta
ANG.: *soft extract*
LAT.: *extractum spissum*

gostílo -a s **farm. teh.** ► zgoščevalo

gostítelj -a m **farm. biotech.** organizem ali celica, ki vzdržuje zajedavca, npr. virus, bakterijo, protozoo, glivo, oziroma simbionta in mu omogoča preživetje in razmnoževanje s: gostiteljski organizem
ANG.: *host*
LAT.: *hospes, hospitis* m
GL.: bolézen presádka zoper gostitelja

gostíteljski organizem -ega -zma m **farm. biotech.**
► gostítelj

gostóta lekárniške mréže -e -- -- ž **farm. zak., lek. farm.** ► preskrbljenost z lekarnami

gotóvo zdravílo -ega -a s ► industrijsko izdelano zdravílo

GPP -- [gəpəpə / gepepé] m (ANG. *good pharmacy practice*) **lek. farm.** kratica ► pravila dobre lekárniške prákse

GPP FIP -- -- [gəpəpə fíp / gepepé fíp] m **lek. farm.** kratica dobra lekárniška praksa, ki jo je sprejela Mednarodna farmacevtska zveza

G-proteín -a [gé] m **gl.** proteín G

gr. -- [grán] **lek. farm.** okrajšava ► grán

gradus -- [grádus] (LAT.) **lek. farm.** nekdam, oznaka na zdravniškem receptu stopnja

gráftkópólíměr -a m **farm. kem.** kopolimer, pri katerem je na polimerno verigo iz monomernih enot ene vrste pripeta ena ali več verig polimera druge vrste
ANG.: *graft copolymer*

grám -a m **lek. farm.** osnovna utežna enota v farmaciji, oznaka g, ki se v magistralni recepturi ne označuje na receptu
ANG.: *gram*
LAT.: *grammum, grammi* n

grámnégatívni míkroorganizem -ega -zma m **farm. kem.** bakterija, ki se zaradi sestave celične stene pri barvanju po Gramu obarva rdeče ali rožnato **PRIM.:** grámpózitivni míkroorganizem
ANG.: *Gram-negative microorganism*
LAT.: *microorganismus Gram-negativus*

grámpózitivni míkroorganizem -ega -zma m **farm. kem.** bakterija, ki se zaradi sestave celične stene pri barvanju po Gramu obarva vijolično **PRIM.:** grámnégatívni míkroorganizem
ANG.: *Gram-positive microorganism*
LAT.: *microorganismus Gram-positivus*

grán -a m **K: gr. lek. farm.** stara lekárniška enota za maso, ki je v Veliki Britaniji pred reformo leta 1824 ustrezala 64,8 mg, kasneje 60 mg, v kontinentalni Evropi pa 50 mg
ANG.: *grain*

gran. -- [gránula] (LAT. *granula*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu zrnca

granulát -a m **farm. teh.** zrnca enakih ali približno enakih oblik zdravilne učinkovine ali zmesi zdravilne učinkovine in pomožnih snovi
ANG.: *granulate*
LAT.: *granulatum, granulati* n

granulátor -ja m **farm. teh.** naprava za izdelavo zrnca ali granulata iz zmesi prahov
ANG.: *granulator*
GL.: granuliranje v hitro vrtéčih granulátorjih, hitro vrtéči granulátor, oscilirajóči granulátor, visokostrižni granulátor, vrtinčnoslójni granulátor

granulíranje -a s **farm. teh.** farmacevtsko-tehnološki postopek za izdelavo zrnca ali granulata

ANG.: *granulation*

LAT.: *granulatio, granulationis f*

GL.: granuliranje v hitro vrtéčih granulátorjih, granuliranje v hitro vrtéčih mešálnikih, granuliranje v zvrtnénihih plastéh, klásično granuliranje, súho granuliranje, tekočina za granuliranje, váljčno granuliranje, visokostrižno granuliranje, vlážno granuliranje, vrtinchnoslójno granuliranje

granuliranje v hitro vrtéčih granulátorjih

-a - - - - - s farm. teh. eno- ali večstopenjski postopek vlažnega granuliranja v hitro vrtečih granulátorjih, kjer se tekočina za granuliranje prši po zmesi prahov, ki se mešajo z veliko hitrostjo s: visokostrižno granuliranje

ANG.: *high shear granulation, high speed granulation*

granuliranje v hitro vrtéčih mešálnikih -a

- - - - - s farm. teh. eno- ali večstopenjski postopek vlažnega granuliranja v hitro vrtečih mešálnikih, kjer se tekočina za granuliranje prši po zmesi prahov, ki se mešajo z veliko hitrostjo

ANG.: *high shear granulation*

granuliranje v zvrtnénihih plastéh -a - - - - - s

farm. teh. ► vrtinchnoslójno granuliranje

granulocíti -ov m mn. klin. kem., biomed. krvne celice z granulami v citoplazmi, ki se uvrščajo med levkocite in so pomembne pri fagocitozi tujkov in mikroorganizmov

ANG.: *granulocytes*

granulocitne in makrofágne kolonije spodbujajoči dejávník - - - - - -ega -a m farm. biotech., biomed. ► dejávník rasti granulocitov in makrofágov

ANG.: *granulocyte growth factor*

granulocitne kolonije spodbujajoči dejávník - - - - - -ega -a m farm. biotech., biomed. ► dejávník rasti granulocitov

ANG.: *granulocyte growth factor*

grenčica -e ž farmakognoz. liker, ki vsebuje grenčine in se uporablja za vzbujanje teka ali pospeševanje prebave, ker poveča izločanje prebavnih sokov

ANG.: *bitter*

LAT.: *liquor amarus*

grenčina -e ž farmakognoz. spojina ali zmes spojin, ki ima grenek okus s: amárum

ANG.: *bitter principle*

LAT.: *amarum, amari n*

grím -a m farmakognoz. nižja lesnata rastlina brez glavnega debla, ki se razveji že pri tleh

ANG.: *bush, shrub*

LAT.: *dumetum, dumeti n, dumus, dumi m, frutex, fruticis m*

gross. - - [grósus] (LAT. *grossus*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu grob

grózd grózda m 1. farmakognoz. socvetje s približno enako dolgimi pecljatimi cveti,

nameščenimi premenjalno ali spiralno na glavni osi 2. farmakognoz. skupek plodov, ki se razvijejo iz tega socvetja

ANG.: *ebracteate inflorescence*

LAT.: *inflorescentia ebracteata*

GS1 DataMatrix - - - [gəšə / geəs éna dátamát-riks] m (ANG.) dvodimenzionalna črna koda, določena z mednarodnim standardom (GS1), natisnjena na ovojnini, ki se uporablja za avtomatsko identifikacijo in sledljivost izdelkov, v kateri so poleg globalne trgovinske številke izdelka (GTIN) vpisani še drugi podatki, npr. datum izteka roka uporabnosti, številka serije, jakost zdravila

GSP - - [gəšəpə / geespé] m (ANG. *good storage practice*) lek. farm., farm. zak. kratica ► dobra skladiščna praksa

GS1-stándardi -ov [gəšə / geəs éna] m mn. sistem mednarodnih standardov za avtomatsko identifikacijo izdelkov s črtnimi kodami in radiofrekvenčnimi oznakami za računalniško izmenjavo podatkov in globalno sinhronizacijo podatkov

ANG.: *GS1 standards*

GTIN - - [gətəinə / geteien] m (ANG. *Global Trade Item Number*) kratica ► globalna trgovinska številka izdelka

gtt. - - [gúta] (LAT. *gutta*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kaplja, kapljica

gtts. - - [gútas] (LAT. *guttas*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kapljice

gúmi -ja m farmakognoz. viskozna in lepljiva raztopina polisaharidov v vodi, ki jo izločajo nekatere rastline za zaščito pri poškodbi tkiva, npr. arabski, gvar, ksantanski gumi

ANG.: *gum*

LAT.: *gummi n ind*

GL.: arabski gúmi, obloženi zdravilni žvečilni gúmi, zdravilni žvečilni gúmi

gumirezín -a m farmakognoz. viskozna in lepljiva zmes smole in gumija, ki jo izločajo nekatere rastline za zaščito pri poškodbi tkiva, npr. gamboga s: gumismóla

ANG.: *gum resin*

LAT.: *gummiresina, gummiresinae f*

gumismóla -e ž farmakognoz. ► gumirezín

gutácija -e ž farmakognoz. izločanje kapljic vode, navadno iz listov

ANG.: *guttation*

LAT.: *guttatio, guttationis f*

gutapêrča -e ž farmakognoz., lek. farm. sestavina mlečka dreves iz družine sapotovk (Sapotaceae), strukturno politerpen, odpornejša, vendar manj elastična od kavčuka, ki se je nekđaj uporabljala za obliže

ANG.: *gutta-percha*

LAT.: *guttapercha, guttaperchae f*

guttat. -- [gútátim] (LAT. *guttatim*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu po kapljicah

gutt. p. ocul. - - - - [gúte pro ókulis] m (LAT. *guttae pro oculis*) lek. farm. nekdanj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kapljice za oči, oko

gvájak -a m lek. farm. do leta 1972 oficalno zdravilo rdečkastorjava, po oksidaciji na zraku modrozeleni smola iz lesa *Guaiacum officinale*, ki se je uporabljala za zdravljenje revmatoidnega artritisa in protina

ANG.: *guaiac*

LAT.: *guaiacum, guaiaci n*

gvanidínski derivát -ega -a m farm. kem. antihipertenziv z bazično gvanidinsko skupino, ki zmanjša sproščanje kateholaminov v perifernem adrenergičnem živčevju, npr. gvanetidini

ANG.: *guanidine derivative*

LAT.: *guanidini derivatum*

gvanin -a m farm. bioteh. nukleinska baza, derivat purina, komplementaren citozinu, s katerim tvori tri vodikove vezi

ANG.: *guanine*

LAT.: *guaninum, guanini n*

gvanozín -a m farm. bioteh. nukleozid gvanina, vezanega na ribozo, sestavina RNA PRIM.: deóksigvanozín

ANG.: *guanosine*

LAT.: *guanosinum, guanosini n*

H

H -- [há] m farm. zak., lek. farm. oznaka za režim predpisovanja in izdaje zdravila, ki je zaradi svojih lastnosti, relativne novosti ali varovanja javnega zdravja namenjeno izključno za bolnišnično zdravljenje

habítát -a m farmakognoz. naravno bivališče ali rastišče določenega osebk ali vrste

ANG.: *habitus*

LAT.: *habitus, habitus m*

hadrocéntrična žila -e -e ž farmakognoz. koncentrična žila pri enokaličnicah z zunanjo plastjo floema in notranjo plastjo ksilema

ANG.: *hadrocentric vascular bundle*

LAT.: *vas hadrocentricum*

Hahnemannova metoda izdelave homeopát-

skega zdravila -e -e - - - - in hahnemannova metoda izdelave homeopátskega zdravila -e -e - - - - [hánemanova] ž homeopat. izdelava homeopatskega zdravila iz homeopatske surovine z zaporednim redčenjem in stresanjem ali trituriranjem, npr. 1 : 10, 1 : 100 PRIM.: potenciranje (2)

ANG.: *Hahnemannian method of homoeopathic remedy preparation, Hahnemann's method of homoeopathic remedy preparation*

Hahnemannova poténca -e -e in hahnemannova poténca -e -e [hánemanova] ž homeopat. oznaka za jakost zdravila, pripravljenega po Hahnemannovi metodi, npr. 4 DH, 7 CH, 9 CH, 30 CH

ANG.: *Hahnemannian potency, Hahnemann's potency*

halkón -a m farmakognoz. flavonoid, ki je strukturno 1,3-difenil-2-propen-1-on, npr. isolikviritigenin, butein

ANG.: *chalcone*

LAT.: *chalconum, chalconi n*

GL.: izoprenilirani halkón

halogenirani ogljikovodiki -ih -ov m mn. farm. kem. hlapni splošni anestetiki, ki motijo prenos dražljajev po živčnih celicah, so nevteljivi in se v zadnjem času uporabljajo namesto anestetičnih etrov, npr. halotan, enfluran

ANG.: *halogenated hydrocarbons*

LAT.: *hydrocarbones halogenati*

halucinácija -e ž farm. kem. zaznavna motnja, ki nima podlage v resničnosti, vendar posameznik verjame vanjo

ANG.: *hallucination*

LAT.: *hallucinatio, hallucinationis f*

halucinogén -a m farm. kem. učinkovina, s katero se lahko izzovejo halucinacije

ANG.: *hallucinogene*

LAT.: *hallucinogenum, hallucinogeni n*

Hamurábijev zakoník -ega -a m lek. farm.

zbirka zakonov pravne in javne narave, tudi s področja farmacije, iz časa vladavine Hamurabija, šestega kralja Babilona, ok. 1770 let pr. n. št.

ANG.: *Code of Hammurabi*

LAT.: *Codex Hammurabi*

H₁-antagonist -a [há éna] m farm. kem. anti-alergik, ki z vezavo na histaminske H₁-receptorje prepreči provnetno delovanje histamina, npr. astemizol, difenhidramin

ANG.: *H₁ antagonist*

H₂-antagonist -a [há dvé] m farm. kem. protiulkusna učinkovina, ki prepreči vezavo histamina na histaminske H₂-receptorje in zmanjša nastajanje želodčne kisline, npr. ranitidin, cimetidin

ANG.: *H₂ antagonist*

H

haploidija -e ž **biomed.**, **farmakognoz.** lastnost celice, da vsebuje enojno število kromosomov
s: haploidnost

ANG.: *haploidy*

LAT.: *haploidia, haploidiae f*

haploidnost -i ž **biomed.**, **farmakognoz.** ► haploidija

haplont -a m **farmakognoz.** organizem s haploidijo

ANG.: *haplont*

haptén -a m **imunol.**, **biomed.** nepopolni ali delni antigen, neproteinska spojina anorganskega ali organskega izvora, ki ne more sprožiti protitelesnega imunskega odziva zoper samo sebe, dokler se ne veže na nosilni protein, npr. na albumin

ANG.: *haptén*

LAT.: *haptén, haptentis m*

harmonizirani dátum pridobitve dovoljénja

za promèt v EÚ -ega -a - - - - - m

K: EU-HBD farm. zak. dogovorjeni datum prve pridobitve dovoljenja za promet v Evropski uniji, ki je osnova za pripravo redno posodobljenega poročila o varnosti zdravila v postopku delitve dela pri ocenjevanju redno posodobljenega poročila o varnosti zdravila
s: usklajèni dátum pridobitve dovoljénja za promèt v EÚ

ANG.: *EU harmonised birth date*

HbA1c -- [həbà á èna cə / habé á èna cé] m **klin. kem.**, **biomed.** kratica ► glikozilirani hemoglobin

hčérinska célica -e -e ž **farmakognoz.** celica, ki po celični delitvi nastane iz materinske celice

ANG.: *daughter cell*

LAT.: *cellula filialis*

HDL -- [hədələ / hadeəl] m (**ANG. high-density lipoprotein**) **klin. kem.**, **biomed.** kratica ► lipoprotein visòke gostòte

heksóza -e ž **farmakognoz.** monosaharid, ki vsebuje šest ogljikovih atomov in je aldohekszoza, če ima aldehidno funkcionalno skupino, npr. glukoza, manoza, ali ketohekszoza, če ima ketonsko funkcionalno skupino, npr. galaktoza, guloza

ANG.: *hexose*

LAT.: *hexosum, hexosi n*

hém -a m **klin. kem.**, **biomed.** protoporfirin IX s kompleksno vezanim železovim ionom, ki je neproteinski del hemoglobina, citokromov, nekaterih oksidaz in se razgradi do bilirubina
ANG.: *heme*

hemaglutinácija -e ž **imunol.**, **biomed.** zlepljanje rdeèih krvnièk in tvorba celiènih skupkov, navadno zaradi vezave različnih protiteles ali prisotnosti doloèenih mikroorganizmov, mehanizem, ki se uporablja za doloèanje krvnih skupin

ANG.: *hemagglutination*

LAT.: *haemagglutinatio, haemagglutinationis f*

hematokrít -a m **klin. kem.**, **biomed.** delež celic v krvi preiskovanca, ki se izmeri s standardiziranim postopkom centrifugiranja

ANG.: *hematocrit*

hematokrítna vrédnost -e -i ž **klin. kem.**,

biomed. volumski delež celic v krvi preiskovanca, ki se izraèuna iz podatkov o številu in volumnu eritrocitov

ANG.: *hematocrit value*

hematopoétska célica -e -e ž **farm. bioteh.** ► krvotvórna célica

hematopoétski rástni dejávník -ega -ega -a

m **farm. bioteh.** glikoproteinski rastni dejavnik, ki spodbuja delitev in zorenje doloèene vrste krvotvornih celic v kostnem mozgu

ANG.: *hematopoietic growth factor*

hematotóksiènost -i ž **farm. kem.**, **toksikol.**

lastnost snovi, da toksièno deluje na krvne celice

ANG.: *haematotoxicity*

hematurija -e ž **klin. kem.**, **biomed.** prisotnost krvi v urinu, navadno pri boleznih ledvic, ki se dokaže npr. s centrifugiranjem, po katerem je urin bister in ni več obarvan

ANG.: *hematuria*

hemicelulóza -e ž **farmakognoz.** iz različnih monosaharidov zgrajen polisaharid s krajšo in razvejano molekulo, poleg celuloze sestavina celiène stene

ANG.: *hemicellulose*

LAT.: *hemicellulosa, hemicellulosae f*

hemiterpén -a m **farmakognoz.** najenostavnejši terpen, npr. izopren

ANG.: *hemiterpene*

LAT.: *hemiterpenum, hemiterpeni n*

hemiterpenoid -a m **farmakognoz.** oksidacijski produkt hemiterpena, npr. izovalerianska kislina, prenel

ANG.: *hemiterpenoid*

LAT.: *hemiterpenoidum, hemiterpenoidi n*

hemodializa -e ž postopek zunajtelesne cirkulacije heparinizirane krvi, pri katerem se iz nje skozi polprepustne membrane izloèajo raztopljene snovi in del tekoèine z difuzijo, ultrafiltracijo in osmozo v dializno raztopino, ki teèe v nasprotni smeri

ANG.: *hemodialysis*

LAT.: *haemodialysis, haemodialysis f*

hemoglobin -a m **klin. kem.**, **biomed.** protein v eritrocitih, odgovoren za prenos kisika in vzdrževanje kislinsko-baznega ravnotežja v krvi

ANG.: *haemoglobin, hemoglobin*

GL.: glikirani hemoglobin, glikozilirani hemoglobin, povpreèna kolièina hemoglobína v eritrocitih, povpreèna koncentracija hemoglobína v eritrocitih

hemoglobinurija -e ž klin. kem., biomed.

prisotnost hemoglobina v urinu, navadno pri boleznih ledvic, ki se dokaže npr. s centrifugiranjem, po katerem ostane urin obarvan in moten

ANG.: *hemoglobinuria*

hemoliza -e ž farm. bioteh. sprostitve

hemoglobina iz eritrocitov, ki nastane zaradi poškodovanja njihove celične membrane

ANG.: *hemolysis*

LAT.: *haemolysis, haemolysis f*

hemolizín -a m farm. kem. spojina, ki povzroči

razpad eritrocitov

ANG.: *hemolysin*

LAT.: *haemolysinum, haemolysini n*

hemostáza -e ž klin. kem., biomed. proces zaustavljanja krvavitve, odvisen od delovanja dejavnikov žilne stene, plazemskih faktorjev koagulacije in faktorjev fibrinolize

ANG.: *hemostasis*

GL.: tésti hemostáze

hemovigilánca -e ž farm. zak. sistem nadzora, ki temelji na z zakonom predpisanih postopkih ugotavljanja, zbiranja in sporočanja podatkov o hudih neželenih dogodkih in reakcijah pri krvodajalcih ali prejemnikih krvi in komponent krvi in epidemiološko spremljanje krvodajalcev

ANG.: *hemovigilance*

HÉPA-filter -tra m (ANG. *HEPA high efficiency particulate air*) farm. teh. filter za filtracijo zraka v čistih prostorih, ki je sposoben zadržati 99,997 % delcev, večjih od 0,3 µm

ANG.: *high efficiency particulate air filter*

heparíni -ov m mn. farm. kem. antikoagulanti, po strukturi mukopolisaharidi, ki se vežejo z antitrombinom III in preprečijo delovanje trombina in še nekaterih krvnih koagulacijskih faktorjev (IXa, Xa, XIa, XIIa)

ANG.: *heparins*

LAT.: *heparina n pl.*

hepatotóksičnost -i ž farm. kem., toksikol.

lastnost snovi, da toksično deluje na jetrne celice ali jih uničuje

ANG.: *hepatotoxicity*

LAT.: *hepatotoxicitas, hepatotoxicitatis f*

heptóza -e ž farmakognoz. monosaharid, ki vsebuje sedem ogljikovih atomov in je aldoheptoza, če ima aldehidno funkcionalno skupino, npr. L-glicero-D-manoheptoza, ali ketoheptoza, če ima ketonsko funkcionalno skupino, npr. sedoheptuloza

ANG.: *heptose*

LAT.: *heptosum, heptosi n*

herb. -- [hérba] (LAT. *herba*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu rastlina, zel**herbálna snôv** -e snôvi ž farm. zak., farmakognoz.

► rastlinska dróga

herbální príprávek -ega -vka m farm. teh., farm.

zak. ► priprávek rastlínkega izvôra

herbálno zdravílo -ega -a s farm. zak. ► zdravílo rastlínkega izvôra**herbárij** -a m farmakognoz. zbirka stisnjenih in posušenih rastlin s priloženimi podatki, namenjena spoznavanju in proučevanju

ANG.: *herbarium*

LAT.: *herbarium, herbarii n*

herbicíd -a m farm. kem. fitofarmaceutsko sredstvo za zatiranje plevla

ANG.: *herbicide*

Hêringov zákon -ega zákóna in hêringov zákón -ega -óna m homeopat. zakon, po katerem poteka proces homeopatskega zdravljenja glede na telo od zgoraj navzdol, od znotraj navzven, simptomi pa izginjajo v obratnem vrstnem redu, kot so nastajali

ANG.: *Hering's law*

hesilácija -e ž farm. bioteh. postopek kovalentne vezave molekule hidroksietilškroba na določeno proteinsko učinkovino, da se doseže izboljšanje njenih farmakokinetičnih lastnosti

ANG.: *HESylation*

heterogéní polisaharíd -ega -a m farmakognoz.

polisaharid, ki ga tvorijo različni monosaharidi, npr. ksantan

ANG.: *heterogenous polysaccharide*

LAT.: *polysaccharidum heterogenum*

heteropolimêr -a m farm. teh. ► kôpolimêr**heterorecéptor** -ja m farm. kem. receptor, ki po vezavi liganda regulira sintezo in/ali sproščanje mediatorja, pri čemer sta ligand in mediator različna PRIM.: ávtorecéptor

ANG.: *heteroreceptor*

heterosporíja -e ž farmakognoz. sposobnost tvorjenja dveh vrst trosrov

ANG.: *heterosporia*

LAT.: *heterosporia, heterosporiae f*

heterotrofíja -e ž farmakognoz. potreba po prehranjevanju z že izdelanimi organskimi snovmi

ANG.: *heterotrophy*

LAT.: *heterotrophia, heterotrophiae f*

heterozigót -a m biomed. vsak posameznik, ki ima dve alelski različici istega gena, od katerih eno podeduje od matere, drugo od očeta, pri čemer je navadno eden od alelov prevladujoč

ANG.: *heterozygote*

heterozigótní organizem -ega -zma m farmakognoz. organizem z aleloma za različne lastnosti

ANG.: *heterozygotic organism*

LAT.: *organismus heterozygoticus*

hialurónska kislína -e -e ž biomed. viskozni glikozilaminoglikan, dolga nerazvejana

H

kompleksna sladkorna molekula, sestavljena iz ponavljajočih se dimernih enot glukuronske kisline in *N*-acetilglukozamina, ki deluje kot mazivo, vezivo in zaščitna snov in je v velikih količinah zlasti v sinovijski tekočini sklepov, očesni steklovin, popkovnici in medtkivnih prostorih
ANG.: *hyaluronic acid*

hibrid -a m farmakognoz. ► križanec

hibridizacija -e ž farm. bioteh. združevanje komplementarnih enojnih verig DNA ali RNA v dvovertično strukturo
ANG.: *hybridisation*
LAT.: *hybridisatio, hybridisationis f*

hibridna célica -e -e ž farm. bioteh. ► hibridóm

hibridni lignán -ega -a m farmakognoz.

lignan, ki nastane v rastlini s kombinacijo različnih biosinteznih poti in je glede na strukturo flavonolignan, kumarolignan ali ksantolignanoid s: lignóid
ANG.: *hybrid lignan*
LAT.: *lignanum hybridum*

hibridóm -a m farm. bioteh. celica, nastala z zlitjem dveh celic, navadno limfocita T ali B in mielomske celice, ali klon takšnih celic s: hibridna célica

ANG.: *hybridoma*

LAT.: *hybridoma, hybridomatis n*

hibridómska tehnologija -e -e ž farm. bioteh. razvoj monoklonskih protiteles, ki temelji na tvorbi hibridomov, nastalih z zlitjem limfocitov B, izoliranih iz vranice imuniziranih miši, in mielomskih celic
ANG.: *hybridoma technology*

hidantoinški deriváti -ih -ov m mn. farm. kem. antiepileptiki, ki imajo na mestu 5 hidantoinškega obroča vezano vsaj eno lipofilno skupino in s stabiliziranjem neaktivne oblike natrijevih kanalov preprečujejo širjenje epileptičnih impulzov v centralnem živčnem sistemu, npr. fenitoin, etotoin

ANG.: *hydantoin derivatives*

LAT.: *hydantoini derivata*

hidrát -a m farm. kem. snov, ki v svoji kristalni strukturi vsebuje vsaj eno molekulo vode

ANG.: *hydrate*

LAT.: *hydratum, hydrati n*

hidrazidni ántituberkulótik -ega -a m farm. kem. antituberkulotik s hidrazidno skupino, ki zavira biosintezo mikolnih kislin, sestavin celične stene mikobakterij, npr. izoniazid
ANG.: *hydrazide antituberculoctic*
LAT.: *antituberculocticum hydrazidicum*

hidrazinoftalazinski derivát -ega -a m farm. kem. antihipertenziv, derivat ftalazina s hidrazinsko skupino, ki zmanjša periferni upor z neposrednim delovanjem na gladke mišične celice v steni arteriol, kjer upočasni sproščanje

kalcijevih ionov iz sarkoplazemskega retikuluma, npr. hidralazin

ANG.: *hydrazinophthalazine derivative*

LAT.: *hydrazinophthalazini derivatum*

hidrofilna gáza -e -e ž med. prip. gaza, ki dobro vpija tekočine in se uporablja za pokrivanje ran z močnim izločkom s: vpojna gáza

ANG.: *absorbent gauze*

GL.: hidrofilna kábel gáza

hidrofilna kábel gáza -e -- -e ž med. prip.

zložen, steriliziran trak gaze, ki se uporablja sam ali z drugimi medicinskimi pripomočki za prekrivanje poškodovane kože

ANG.: *absorbent gauze cable*

hidrofilna kréma -e -e ž farm. teh. krema, v kateri je zunanja faza vodna

ANG.: *hydrophilic cream*

hidrofilna molécula -e -e ž farm. kem.

molekula, ki ima zaradi svoje strukture težnjo po tvorbi interakcij z vodnimi molekulami, najpogosteje z vodikovimi vezmi, kar olajša njeno raztapljanje

ANG.: *hydrophilic molecule*

hidrofilna pásta -e -e ž farm. teh. pasta iz sestavin, ki se mešajo z vodo

ANG.: *hydrophilic paste*

hidrofilni géł -ega -a m farm. teh. gel iz vode,

glicerola ali propilenglikola, geliran z ustreznimi tvorilci s: hidrogél

ANG.: *hydrogel, hydrophilic gel*

LAT.: *hydrogelum, hydrogeli n, gelum hydrophilicum*

hidrofilni polimér -ega -a m polimer, ki se v vodi raztaplja ali v njej nabreka, ima afiniteto do vodnih molekul **PRIM.:** bioadhezivni polimér, múkoadhezivni polimér

ANG.: *hydrophilic polymer*

hidrofilno-lipofilno ravnotéžje -ega -a s farm.

teh. po Griffinu razmerje med relativno maso hidrofilnega dela molekule površinsko aktivne snovi in relativno maso celotne molekule za izračun števila HLB

ANG.: *hydrophilic-lipophilic balance*

hidrofilno mazilo -ega -a s farm. teh. mazilo iz podlag, ki se mešajo z vodo

ANG.: *hydrophilic ointment*

LAT.: *unguentum hydrophilicum*

hidrofóbná kréma -e -e ž farm. teh. ► lipofilna kréma

hidrofóbná molécula -e -e ž farm. kem.

molekula, ki zaradi svoje strukture lahko z molekulami vode tvori le šibke interakcije, ki ne omogočajo raztapljanja, zato se takšne molekule v vodnem okolju združujejo v agregate, ki imajo čim manjšo mejno površino z vodo s: lipofilna molécula

ANG.: *hydrophobic molecule*

hidrofóbnе interákcije -ih -ij ž mn. **farm. kem.** interakcije, ki nastanejo zaradi prisilne orientacije vodnih molekul okrog lipofilnih struktur in posledičnega znižanja entropije sistema
ANG.: *hydrophobic interactions*

hidrofóbnо mazilo -ega -a s **farm. teh.** ► lipofilno mazilo

hidrogél -a m **farm. teh.** ► hidrofilni gél

hidrogenirani lanolín -ega -a m **farm. teh.** bela do blede rumena mastna snov, zmes sterolov in višjih alifatskih alkoholov, pridobljena s hidrogeniranjem lanolina pri povišani temperaturi in povišanem tlaku, pri čemer se estri in kisline reducirajo do ustreznih alkoholov, ki se uporablja kot emolient, lipofilni emulgator **PRIM.:** lanolinski alkohóli
ANG.: *hydrogenated wool fat*
LAT.: *adeps lanae hydrogenatus*

hidroksiliranje aromátskega obróča -a --- s **farm. kem.** metabolična reakcija I. reda iz skupine oksidacij, pri kateri se aromatski obroč hidroksilira, navadno na mestu 4 pri monosubstituiranem benzenovem obroču
ANG.: *aromatic hydroxylation, aromatic ring hydroxylation*

hidróksilizin -a m **farm. bioteh.** lizin z dodatno hidroksilno skupino
ANG.: *hydroxylisine*
LAT.: *hydroxylysinum, hydroxylysini n*

hidroksilno števílo -ega -a s **anal. zdr., farm. teh.** merilo za količino hidroksilnih skupin v vzorcu maščob, podano kot masa kalijevega hidroksida, potrebna za nevtralizacijo očetne kisline, nastale pri acetiliranju hidroksilnih skupin z acetanhidridom
ANG.: *hydroxyl value*

hidrolát -a m **farmakognoz.** z eteričnim oljem nasičena voda, ki nastane pri destilaciji eteričnega olja z vodno paro
ANG.: *hydrolat*
LAT.: *hydrolatum, hydrolati n*

hidroliza -e ž **farm. kem.** kemična reakcija, pri kateri se pod vplivom vode razcepijo določene kemične vezi v molekuli
ANG.: *hydrolysis*
LAT.: *hydrolysis, hydrolysis f*
GL.: hidroliza amidov, hidroliza epoksidov, hidroliza éstrov, hidroliza glikozídov, hidroliza oksiránov

hidroliza amidov -e -- ž **farm. kem.** metabolična reakcija I. reda iz skupine hidroliz, pri kateri poteče hidroliza amidne vezi do ustreznih karboksilnih kislin in aminov, v organizmu navadno počasneje kot analogna hidroliza estrov
ANG.: *hydrolysis of amides*

hidrolizabilni tanín -ega -a m **farmakognoz.** tanin, ki je strukturno kompleksen ester

molekul sladkorja ali poliola z različnim številom molekul fenolnih kislin s: galotanin
ANG.: *hydrolysable tannin*
LAT.: *tanninum hydrolysabile*

hidroliza epoksidov -e -- ž **farm. kem.** metabolična reakcija I. reda iz skupine hidroliz, pri kateri se potencialno toksični epoksidi pretvorijo v vicinalne dióle s: hidroliza oksiránov
ANG.: *epoxide hydrolysis, hydrolysis of oxiranes*

hidroliza éstrov -e -- ž **farm. kem.** metabolična reakcija I. reda iz skupine hidroliz, pri kateri poteče hidroliza estrske vezi do ustreznih karboksilnih kislin in alkoholov, v organizmu navadno hitreje kot analogna hidroliza amidov
ANG.: *hydrolysis of esters*

hidroliza glikozídov -e -- ž **farm. kem.** metabolična reakcija I. reda iz skupine hidroliz, pri kateri iz glikozidov nastaneta molekula sladkorja in aglikon
ANG.: *hydrolysis of glycosides*

hidroliza oksiránov -e -- ž **farm. kem.** metabolična reakcija I. reda iz skupine hidroliz, pri kateri se potencialno toksični oksirani pretvorijo v vicinalne dióle s: hidroliza epoksidov
ANG.: *epoxide hydrolysis, hydrolysis of oxiranes*

hierarhizácija simptómov in znákov -e --- -- ž **homeopat.** razvrstitev simptomov in znakov po pomembnosti, npr. etiološki, psihološki, splošni, lokalni simptom, modalitete
ANG.: *hierarhy of symptoms and signs*

hifa -e ž **farmakognoz.** nitka glive, ki sestavlja micelij
ANG.: *hypha*
LAT.: *hypha, hyphae f*

higrométer -tra m naprava za merjenje relativne vlažnosti zraka
ANG.: *hygrometer*
LAT.: *hygrometrum, hygrometri n*

higroskópna snóv -e snóvi ž snov, ki veže vlago iz okolja
ANG.: *hygroscopy*

hilum -a m **farmakognoz.** ► pópek (2)

himénij -a m **farmakognoz.** ► trosóvnica

himérno prótíteló -ega -ésa s **farm. bioteh.** protitelo, fuzijski protein, v katerem so variabilna strukturna področja težke in lahke verige mišjega protitelesa izražena na strukturi humanega protitelesa
ANG.: *chimeric antibody*

híperfosfatemija -e ž **Klin. kem., biomed.** koncentracija anorganskih fosfatov, zlasti različnih soli fosforjeve(V) kisline, v serumu nad referenčnim območjem
PRIM.: hípofosfatemija
ANG.: *hyperphosphatemia*

H

- hiperglikemija** -e ž klin. kem., biomed. koncentracija glukoze v serumu nad referenčnim območjem, npr. pri nezdravljeni sladkorni bolezni **PRIM.:** mótena koncentracija glukoze na tésče
ANG.: *hyperglycemia*
- hiperkalcemija** -e ž klin. kem., biomed. koncentracija kalcija v serumu nad referenčnim območjem, ki v močno povišanih vrednostih vodi v zvečano vzdraženost živčnih in mišičnih celic
ANG.: *hypercalcemia*
- hiperkaliemija** -e ž klin. kem., biomed. koncentracija kalija v serumu nad referenčnim območjem, ki v močno povišanih vrednostih vodi v zmanjšano vzdraženost miokarda
ANG.: *hyperkalemia*
- hiperkreatininemija** -e ž klin. kem., biomed. stanje zvišane koncentracije kreatinina v serumu pri odraslih, ki se navadno pojavi ob zmanjšanem delovanju ledvic
ANG.: *hypercreatininemia*
- hiperlipidemija** -e ž klin. kem., biomed. koncentracija enega od lipidov (holesterola LDL, holesterola HDL ali trigliceridov) v serumu nad referenčnim območjem, pogosto povezana z razvojem ateroskleroze
ANG.: *hyperlipidemia*
- hiperlipoproteinemija** -e ž klin. kem., biomed. koncentracija lipoproteinov v serumu nad referenčnim območjem, pogosto povezana z razvojem ateroskleroze **PRIM.:** lipoprotein
ANG.: *hyperlipoproteinemia*
- hipermagneziemija** -e ž klin. kem., biomed. koncentracija magnezija v serumu nad referenčnim območjem, ki v močno povišanih vrednostih lahko prizadene krčenje mišic
ANG.: *hypermagnesemia*
- hipernatriemija** -e ž klin. kem., biomed. koncentracija natrija v serumu nad referenčnim območjem, ki v močno povišanih vrednostih lahko prizadene centralno živčevje
ANG.: *hypernatremia*
- hipersenzitivnost** -i ž farmakolog., imunol. stanje objektivno ponovljivih simptomov ali znakov, ki jih sproži izpostavljenost določeni količini dražljaja, ki jo normalni osebk tolerirajo, lahko povzročeno z imunskimi, npr. alergijska preobčutljivost na cvetni prah, zdravila, ali z drugimi mehanizmi, npr. nealergijska preobčutljivost na nekatera zdravila **s:** preobčutljivost **PRIM.:** alergija
ANG.: *hypersensitivity*
LAT.: *hypersensitivitas, hypersensitivitatis f*
- hipertenzor** -ja m farm. kem. učinkovina, ki zviša krvni tlak
ANG.: *hypertensor*
LAT.: *hypertensor, hypertensoris m*

- hipertónična raztopina** -e -e ž farm. kem. raztopina, v kateri je koncentracija raztopljenih osmozno aktivnih snovi višja kot v fiziološki raztopini **PRIM.:** hipotónična raztopina, izotónična raztopina
ANG.: *hypertonic solution*
LAT.: *solutio hypertonica*
- hiperuremija** -e ž klin. kem., biomed. stanje zvišane koncentracije sečnine v serumu, ki nakazuje bolezn ledvic, zaporo sečevodov, povečano razgradnjo proteinov, kongestijo srca
ANG.: *hyperuremia*
- hipervariabilna régija prótitélesa** -e -e -- ž K: **CDR farm. bioteh.** ena od treh kratkih peptidnih zank znotraj variabilne domene težke ali lahke verige, ki kaže največjo variabilnost in določa specifičnost interakcije z antigenom
ANG.: *antibody hypervariable region, complementarity determining region*
- hipnótik** -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki olajšuje začetek spanja in ga podaljšuje **s:** uspavaló
ANG.: *hypnotic*
LAT.: *hypnoticum, hypnotici n*
- hipoalbuminemija** -e ž klin. kem., biomed. koncentracija albumina v serumu pod referenčnim območjem, pogosto povezana s pojavom edema **PRIM.:** albumín, mikroalbuminurija
ANG.: *hypoalbuminemia*
- hipofosfatemija** -e ž klin. kem., biomed. koncentracija anorganskih fosfatov, zlasti različnih soli fosforjeve(V) kisline, v serumu pod referenčnim območjem **PRIM.:** hipofosfatemija
ANG.: *hypophosphatemia*
- hipoglikemija** -e ž klin. kem., biomed. koncentracija glukoze v serumu pod referenčnim območjem, npr. pri zdravljenju sladkorne bolezni s prevelikim odmerkom inzulina
ANG.: *hypoglycemia*
- hipoglikémik** -a m farm. kem. ▶ ántidiabéтик
- hipohónder** -dra m kdor si domišlja, da ima bolezen, ki pa je po metodi sodobne medicine ni mogoče potrditi **PRIM.:** navidezni paciént, simulánt
ANG.: *hypochondriac*
LAT.: *hypochondriacus, hypochondriaci m*
- hipohrómní eritrocítí** -ih -ov m mn. klin. kem., biomed. eritrociti v krvi preiskovanca, v katerih je povprečna količina hemoglobina nižja od referenčne vrednosti, pogosti pri pomanjkanju železa
ANG.: *hypochromic erythrocytes*
- hipokalcemija** -e ž klin. kem., biomed. koncentracija kalcija v serumu pod referenčnim območjem, ki v močno znižanih

vrednostih vodi v zmanjšano vzdraženost živčnih in mišičnih celic

ANG.: *hypocalcemia*

hipokaliemija -e ž klin. kem., biomed. koncentracija kalija v serumu pod referenčnim območjem, ki v močno znižanih vrednostih lahko vodi v zvečano vzdraženost miokarda

ANG.: *hypokalemia*

hipomagneziemija -e ž klin. kem., biomed. koncentracija magnezija v serumu pod referenčnim območjem, ki v močno znižanih vrednostih lahko prizadene krčenje mišic

ANG.: *hypomagnesemia*

hiponatriemija -e ž klin. kem., biomed. koncentracija natrija v serumu pod referenčnim območjem, ki v močno znižanih vrednostih lahko prizadene centralno živčevje

ANG.: *hyponatremia*

hipotenzor -ja m farm. kem. učinkovina, ki zniža krvni tlak

ANG.: *hypotensor*

LAT.: *hypotensor, hypotensoris m*

hipotonična raztopina -e -e ž farm. kem. raztopina, v kateri je koncentracija raztopljenih osmorno aktivnih snovi nižja kot v fiziološki raztopini PRIM.: hipertonična raztopina, izotonična raztopina

ANG.: *hypotonic solution*

LAT.: *solutio hypotonica*

hipoureemija -e ž klin. kem., biomed. stanje znižane koncentracije sečnine v serumu, ki lahko nakazuje motnje v delovanju jeter

ANG.: *hypouremia*

hirudin -a m farm. bioteh. majhen protein v izločku žlez slinavk pijavke, ki preprečuje koagulacijo krvi tako, da zavira delovanje trombina

ANG.: *hirudin*

LAT.: *hirudinum, hirudini n*

histamin -a m farm. kem. avtakoid in neurotransmiter, biogeni amin, ki poveča permeabilnost kapilar, vpliva na mišične celice, sodeluje v procesu vnetja, lokalnem imunskem odzivu in pri nastajanju želodčne kisline

ANG.: *histamine*

LAT.: *histaminum, histamini n*

histaminski H₁-recéptor -ega -ja [há êna] m farm. kem. podtip histaminskih receptorjev, zlasti v kapilarah, žlezah in gladkih mišicah, ki po vezavi agonista povzroči vazodilatacijo in vnetje s: H₁-recéptor

ANG.: *histamine H₁ receptor, H₁ receptor*

histaminski H₂-recéptor -ega -ja [há dvé] m farm. kem. podtip histaminskih receptorjev, zlasti v sluznici želodca, kjer po vezavi agonista pospeši nastajanje želodčne kisline s: H₂-recéptor

ANG.: *histamine H₂ receptor, H₂ receptor*

histaminski H₃-recéptor -ega -ja [há trí] m farm. kem. podtip histaminskih receptorjev v centralnem živčnem sistemu, ki vpliva na sproščanje drugih neurotransmiterjev s: H₃-recéptor

ANG.: *histamine H₃ receptor, H₃ receptor*

histaminski recéptor -ega -ja m farm. kem. receptor v centralnem živčnem sistemu in na periferiji, na katerega se kot endogeni ligand veže histamin

ANG.: *histamine receptor*

histerézna zánka -e -e ž farm. teh. merilo za tiksotropne lastnosti snovi ali sistema

ANG.: *hysteresis loop*

histidin -a m farm. kem. neesencialna proteinogena aminokislina z bazičnim imidazolskim obročem v stranski verigi, pomembna v biosintezi histamina

ANG.: *histidine*

LAT.: *histidinum, histidini n*

histologija -e ž veda o tkivih

ANG.: *hystology*

LAT.: *histologia, histologiae f*

histotípska célična kultúra -e -e -e ž biomed. tkivne celice ene vrste, ki se gojijo v veliki gostoti v trodimenzionalnem opornem nosilcu in vitro, da se izdela tkivu podobna struktura

ANG.: *histotypic cell culture*

histotípska kultúra -e -e ž biomed. ► tkívna kultúra (2)

histovigilánca -e ž farm. zak., biomed. sistem nadzora, ki temelji na z zakonom predpisanih postopkih ugotavljanja, zbiranja in sporočanja podatkov o hudih neželenih dogodkih in reakcijah pri darovalcih in prejemnikih tkiv in celic

ANG.: *histovigilance*

hišna lekárna -e -e ž nekdanja manjša zaloga zdravil pri zdravniku za potrebe pacientov, ki jih zdravi PRIM.: prirôčna zalôga zdravíl

ANG.: *medicine cabinet*

hišni gén -ega -a m farm. bioteh. ► vzdrževalni gén

hitín -a m farmakognoz. mukopolisharid, zgrajen iz acetilglukozamina, pogosta sestavina celičnih sten gliv in eksoskeleta členonožcev

ANG.: *chitin*

LAT.: *chitinum, chitini n*

hitróst absórpcije -i -- ž farmakokin. količina učinkovine, ki na enoto časa preide z mesta aplikacije oziroma mesta absorpcije v sistemski krvni obtok

ANG.: *absorption rate*

hitróst eliminácie -i -- ž farmakokin.

količina učinkovine, ki se izloči iz organizma na enoto časa

ANG.: *elimination rate*

H

- hítro vrtéči granulátor** -- -ega -ja m farm. teh. granulátor, dodatno opremljen z ustrezno napravo za razprševanje, ki omogoča vlaženje prahov s tekočino za aglomeriranje, da nastanejo vlažna zrnca, ki jih je nato treba posušiti **s:** visokostrižni granulátor
ANG.: *high shear granulator, high speed granulator*
- hítro vrtéči mešálnik** -- -ega -a m farm. teh. mešálnik, ki s hitrim vrtenjem notranjih lopatk in rezil z delovanjem strižne sile visoke intenzitete omogoča mešanje prahov in njihovo homogenizacijo **s:** visokostrižni mešálnik
ANG.: *high shear mixer, high speed mixer*
- hláčna podlóga** -e -e ž med. prip. inkontinenčna podloga s stransko zaščito v predelu pasu iz mehkega in zračnega netkanega materiala, ki omogoča trdno namestitvev
ANG.: *incontinence pad, panty liner*
- hládna sterilizácija** -e -e ž farm. teh. ► sterilizácija s plínom
- hladnojúbnost** -i ž farmakognoz. ► hladoljubnost, psihofilija
- hladoljubnost** -i ž farmakognoz. lastnost organizma, da za življenje potrebuje nižje temperature od zmernih **s:** hladnojúbnost, psihofilija
ANG.: *psychrophily*
LAT.: *psychrophilia, psychrophiliae f*
- hlápní splóšní anestétik** -ega -ega -a m farm. kem. splošni anestetik, ki je pri normalnih pogojih v tekočem agregatnem stanju in se zaradi hlapnosti lahko aplicira v obliki inhalacij
ANG.: *volatile general anesthetic*
- HMPC** -- [həməpəcə / haempeəc] m (**ANG.** *Committee on Herbal Medicinal Products*) kratica Odbor za zdravila rastlinskega izvora pri Evropski agenciji za zdravila
- hodúlja** -e ž med. prip. priprava, podobna okviru iz kovinskih cevi s štiritočkovno oporo, ki se uporablja kot pripomoček za hojo gibalno prizadetih bolnikov
ANG.: *walking frame*
GL.: hodúlja na kolésih
- hodúlja na kolésih** -e -- -- ž med. prip. hodulja s kolesi za hojo gibalno zelo prizadetih bolnikov
ANG.: *wheeled walker*
- Hoeplerjev viskoziméter** -ega -tra in hoeplerjev viskoziméter -ega -tra [héplerjev] m farm. teh. ► viskoziméter s padajóčo króglíco
- Hóffmanove kápljice** -ih -ic in hóffmanove kápljice -ih -ic ž mn. lek. farm. zmes dietiletra in etanola, ki se uporablja proti napenjanju in želodčni slabosti
ANG.: *Hoffman's drops*
LAT.: *spiritus aetheris*
- holagóg** -a m farm. kem. učinkovina, ki pospešuje iztekanje žolča v prebavno cev **s:** holerétič

ANG.: *chologogue*
LAT.: *chologogum, chologogi n*

- holecistokinín** -a m **K:** **CCK** farm. kem. polipeptidni hormon, ki se sintetizira v centralnem živčnem sistemu in v sluznici začetnega dela črevesa, spodbuja krčenje žolčnika, izločanje žolča in pankreasnega soka
ANG.: *cholecystokinin*
LAT.: *cholecystochininum, cholecystochinini n*
- holecistokinínski recéptor** -ega -ja m farm. kem. s proteinom G sklopljen receptor v centralnem živčevju in steni prebavnega trakta, na katerega se kot endogena liganda vežeta holecistokinin in gastrin **s:** gastrínski recéptor
ANG.: *cholecystokinin receptor, gastrin receptor*
- holerétič** -a m farm. kem. ► holagóg
- holesteról** -a m klin. kem., biomed. humani endogeni sterol, ki je sestavina lipoproteinov, celičnih membran
ANG.: *cholesterol*
GL.: holesteról HDL, holesteról LDL
- holesteról HDL** -a -- [hədələ / hadeəl] m klin. kem., biomed. holesterol v serumu, ki je del lipoproteinov velike gostote
ANG.: *HDL cholesterol*
- holesteról LDL** -a -- [lədələ / eldeəl] m klin. kem., biomed. holesterol v serumu, ki je del lipoproteinov majhne gostote
ANG.: *LDL cholesterol*
- holinérģiční antagoníst** -ega -a m farm. kem. ► ántiholinérģik
- holinérģiční blokátor** -ega -ja m farm. kem. ► ántiholinérģik
- holinérģiční recéptorji** -ih -ev m mn. farm. kem. transmembranski proteini, ki se aktivirajo po vezavi nevrotransmitterja acetilholina in se glede na specifične agoniste delijo na muskarinske ali nikotinske receptorje
ANG.: *acetylcholine receptors, cholinergic receptors*
- holín-esteráza** -e ž farm. kem. encim, ki katalizira hidrolizo estrov, zlasti tistih s holínom kot alkoholno komponento
ANG.: *cholinesterase*
LAT.: *cholinesterasum, cholinesterasi n*
GL.: inhibítor holín-esteráz, zavirálec holín-esteráz
- holístiční pristòp** -ega -ópa m homeopat. pristop, ki obravnava človeka kot celoto in upošteva telesne, duševne in psihične lastnosti posameznika in vplive okolja
ANG.: *holistic approach*
- homeopát** -a m homeopátinja -e ž strokovnjak, ki na podlagi homeopatskih metod postavi diagnozo in predpiše homeopatska zdravila
ANG.: *homoeopath*
LAT.: *homoeopatha, homoeopathae m*

homeopatija -e ž alternativna ali komplementarna metoda, ki temelji na zdravljenju podobnega s podobnim (similia similibus curentur), na holističnem pristopu in uporabi homeopatskih zdravil **PRIM.:** alopatija
ANG.: *homeopathy*
LAT.: *homoeopathia, homoeopathia f*
GL.: klasična homeopatija, kompleksna homeopatija, unicistična homeopatija

homeopátska krógljica -e -e ž **homeopat.** homeopatska farmacevtska oblika, navadno iz saharoze ali laktoze, navlažena z raztopino potencirane homeopatske učinkovine in posušena na zraku **s:** krógljica
ANG.: *homeopathic pill*

homeopátska lekárna -e -e ž lekarna ali del lekarne, ki oskrbuje paciente samo s homeopatskimi zdravili
ANG.: *homeopathic pharmacy*

homeopátska poténca -e -e ž **homeopat.** število zaporednih redčenj in potenciranj homeopatskega zdravila **s:** poténca
ANG.: *homeopathic potency*

homeopátska surovína -e -e ž **homeopat.** snov ali pripravek, ki se uporablja za potenciranje pri izdelavi homeopatskih zdravil, in sicer matična tinktura ali glicerolni macerat pri vhodnih snoveh rastlinskega, živalskega ali človeškega izvora ali sama vhodna snov pri vhodnih snoveh kemičnega ali mineralnega izvora
ANG.: *homeopathic stock*

homeopátsko drenážno zdravílo -ega -ega -a s **homeopat.** po A. Neblu in L. Vannierju homeopatsko zdravilo, ki se uporablja za povečanje izločanja toksinov iz organizma
ANG.: *homeopathic drainage remedy*

homeopátsko preskúšanje -ega -a s **homeopat.** opazovanje in zapisovanje učinkov farmakološko aktivnih snovi na zdravih prostovoljcih v skladu s homeopatskimi načeli
ANG.: *homeopathic proving*

homeopátsko zdravílo -ega -a s **homeopat.** zdravilo, ki se uporablja pri homeopatskem zdravljenju, pripravljeno iz homeopatskih surovin po homeopatskem postopku izdelave s potenciranjem, označeno s farmakopejskim latinskim imenom homeopatske surovine in stopnjo razredčitve po decimalni, centezimalni ali drugi lestvici, npr. Arnica montana 6 DH, Arnica montana 30 CH **s:** dinamizirano zdravílo, potencirano zdravílo
ANG.: *homeopathic remedy*
GL.: Hahnemannova metoda izdelave homeopatskega zdravíla, homeopátsko drenážno zdravílo, Korsakova metoda izdelave homeopátskega zdravíla

homeostáza -e ž **biomed.** sposobnost organizma, da na fiziološki način uravnava in vzdržuje

notranje okolje, s čimer zagotavlja svojo stabilnost v odzivih na spremembe v zunanjem okolju
ANG.: *homeostasis*

homo -- [hómo] (**LAT.**) **lek. farm.** nekdanj, oznaka na zdravniškem receptu človek

homogéni polisaharíd -ega -a m **farmakognoz., farm. kem.** polisaharid, ki ga tvorijo enaki monosaharidi, npr. celuloza, škrob, inulin **s:** hómopolisaharíd
ANG.: *homogenous polysaccharide*
LAT.: *polysaccharidum homogenum*

homogenizácija -e ž **farm. teh.** farmacevtsko-tehnološki postopek za doseganje enakomerne porazdelitve notranje faze v disperzijah
ANG.: *homogenisation*
LAT.: *homogenisatio, homogenisationis f*

homológ -a m **farm. kem.** spojina, ki se od drugih predstavnikov skupine razlikuje po številu ponavljajočih se fragmentov, npr. metilenskih skupin
ANG.: *homologue*
LAT.: *homologum, homologi n*

homologija -e ž **farmakognoz.** isti izvor, kljub različni obliki
ANG.: *homology*
LAT.: *homologia, homologiae f*

homológni kromosóm -ega -a m **farmakognoz.** dvojica kromosomov, ki vsebuje gene za iste lastnosti
ANG.: *homologous chromosome*
LAT.: *chromosoma homologum*

homológno modelírnanje -ega -a s **farm. kem.** računalniška metoda napovedovanja trodimenzionalne strukture proteina na osnovi njegovega aminokislinskega zaporedja in eksperimentalno določene strukture homolognega proteina
ANG.: *homology modeling*

hómopolimér -a m **farm. teh.** polimer, sestavljen le iz ene vrste monomerov
ANG.: *homopolymer*

hómopolisaharíd -a, m **farmakognoz., farm. kem.**
 ▶ homogéni polisaharíd

homozigót -a m **biomed.** vsak posameznik, ki od očeta in matere podeduje enaki alelski različici istega gena
ANG.: *homozygote*

HOR -- [høørð / haoør] m (**ANG.** *health outcomes research*) **farmakoekon.** kratica ▶ raziskáve zdravstvenih izidov

hora -- [hóra] (**LAT.**) **lek. farm.** nekdanj, oznaka na zdravniškem receptu ura

horis alternis -- -- [hóris altérnis] (**LAT.**) **lek. farm.** nekdanj, oznaka na zdravniškem receptu vsaki dve uri

H

- horis quartis** -- -- [hóris kvártis] (LAT.) lek. farm. nekđaj, oznaka na zdravniškem receptu vsake štiri ure
- hormón** -a m farm. kem. kemični prenašalec informacije, ki se sintetizira v specializiranih žlezah in prenaša po krvi do tarčnih celic, kjer uravnava njihovo delovanje PRIM.: avtokoid
ANG.: *hormone*
LAT.: *hormonum, hormoni n*
GL.: androgéni hormón, ántidiurétični hormón, gestagéni hormón, lokálni hormón, môški spolni hormón, névrohormón, párathormón, páratiroidni hormón
- HPLC** -- [həpələcə / hapeelcé] m (ANG. *high performance liquid chromatography*) farmakokin. kratica ► tekočinska kromatografija visóke zmogljivosti
- hranilni celični slòj** -ega -ega slòja m biomed. navadno predhodno obsevana plast celic v celični kulturi, ki omogoča optimalno rast in vzdrževanje stabilnega fenotipa gojenih celic
ANG.: *feeder layer cells*
- hranilni klistír** -ega -ja m farm. teh., lek. farm. tekočina, ki se vnese v danko za dajanje hranilnih snovi
ANG.: *nutrient enema*
LAT.: *clyisma, clysmatis n*
- H₁-recéptor** -ja [há èna] m farm. kem. ► histamínski H₁-recéptor
- H₂-recéptor** -ja [há dvé] m farm. kem. ► histamínski H₂-recéptor
- H₃-recéptor** -ja [há trí] m farm. kem. ► histamínski H₃-recéptor
- H/Rp** -- [hə rəpə] lek. farm., farm. zak. oznaka za režim predpisovanja in izdaje zdravila, katerega uporaba se navadno začne v bolnišnici in nadaljuje zunaj nje
- HRQL** -- [hərəkulə / haerkuəl] m (ANG. *health-related quality of life*) soc. farm. kratica ► z zdravjem povézana kakóvost življénja
- HRQoL** -- [hərəkuələ / haerkuoəl] m (ANG. *health-related quality of life*) soc. farm. kratica ► z zdravjem povézana kakóvost življénja
- h. s.** -- -- [hóra sómni] (LAT. *hora somni*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu pred spanjem
- HSC** -- [həsəcə / haescé] m (ANG. *hematopoietic stem cell*) biomed. kratica ► krvotvórna mátična célica
- 5-HT₃-antagoníst** -a [pét haté trí] m farm. kem. ► serotoniníski 5-HT₃-antagoníst (1, 2)
- 5-HT_{1A}-recéptor** -ja [pét haté èna á] m farm. kem. ► serotoniníski 5-HT_{1A}-recéptor
- 5-HT_{1B}-recéptor** -ja [pét haté èna bé] m farm. kem. ► serotoniníski 5-HT_{1B}-recéptor

- 5-HT-recéptor** -ja [pét haté] m farm. kem. ► serotoniníski recéptor
- 5-HT₂-recéptor** -ja [pét haté dvé] m farm. kem. ► serotoniníski 5-HT₂-recéptor
- 5-HT₃-recéptor** -ja [pét haté trí] m farm. kem. ► serotoniníski 5-HT₃-recéptor
- 5-HT₄-recéptor** -ja [pét haté štíri] m farm. kem. ► serotoniníski 5-HT₄-recéptor
- 5-HT₅-recéptor** -ja [pét haté pét] m farm. kem. ► serotoniníski 5-HT₅-recéptor
- 5-HT₆-recéptor** -ja [pét haté šest] m farm. kem. ► serotoniníski 5-HT₆-recéptor
- 5-HT₇-recéptor** -ja [pét haté sédem] m farm. kem. ► serotoniníski 5-HT₇-recéptor
- HTS** -- [hətəsə / hateès] m (ANG. *high throughput screening*) farm. kem. kratica ► rešetánje visóke zmogljivosti
- humanístični izidi** -ih -ov m mn. soc. farm. pacientova samoocena vpliva bolezni ali zdravljenja na njegovo življenje ali dobro počutje, npr. kakovost življenja, bolnikovo zadovoljstvo z zdravstvenimi storitvami
ANG.: *humanistic outcomes*
- humanizirano protíteló** -ega -ésa s farm. bioteh. protitelo, fuzijski protein, v katerem so hipervariabilna strukturna področja mišjega protitelesa vgrajena v strukturo humanega protitelesa
ANG.: *humanized antibody*
- humorálna imúnost** -e -i ž imunol., farm. bioteh. imúnost, ki jo zagotavljajo protitelesa v plazmi, limfi in drugih telesnih tekočinah PRIM.: celična imúnost
ANG.: *humoral immunity*

- iatrokemija** -e ž po Paracelzu, Helmontu, Silvijú medicínski nauk, da so vsi življénjski procesi in bolezni odvisni od kemičnih sprememb v organizmu
ANG.: *iatrochemistry*
LAT.: *iatrochemia, iatrochemiae f*
- i. c.** -- -- [ínter cíbos] (LAT. *inter cibos*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu med jedjo

ICER -- [icæərð / iceèr] m (ANG. *incremental cost effectiveness ratio*) farmakoekon., soc. farm. kratica ► razmérje prirástka stroškov gledé na prirástek učinkovitosti

ICH -- [icəhð / icehá] m (ANG. *International Conference on Harmonisation*) kratica ► mednárodna konferéncia o usklajevánju

ICH-smérnice -ic [icəhð / icehá] ž mn. smernice in navodila, ki jih pripravlja in sprejema mednarodna konferenca o usklajevanju
ANG.: *ICH guidelines*

ICSR -- [icəsərð / iceesèr] m (ANG. *individual case safety report*) farm. zak. kratica ► poročilo o neželenem učinku zdravila

ideálna tekočina -e -e ž farm. teh. ► newtonska tekočina

identificirana nečistóta -e -e ž anal. zdr. nečistota z določeno kemično strukturo
ANG.: *identified impurity*

idiosinkrátske interakcije -ih -ij ž mn. farm. kem. interakcije med zdravili, ki so glede na poznane učinke posameznih zdravil povsem nepričakovane
ANG.: *idiosyncratic interactions*

idiotíp -a m imunol., biomed. en ali več strukturnih predelov variabilnega področja protitelesa, ki mu zagotavlja njegovo specifičnost glede prepoznave antigena ali drugih tarč in omogoča vezavo nanje
ANG.: *idiotype*

idiotóp -a m imunol., biomed. antigenska determinanta v variabilnem strukturnem področju protitelesa oziroma posamična idiotipska antigenska determinanta
ANG.: *idiotope*

IDL -- [idələð / ideèl] m (ANG. *intermediate-density lipoprotein*) klin. kem., biomed. kratica ► lipoprotein srednje gostóte

i. e. --- [í é] m okrajšava ► mednárodna enôta

IFN -- [ifənð / iefən] m (ANG. *interferon*) imunol., biomed. kratica ► interferón

Ig -- [igəð / igé] m (ANG. *immunoglobulin*) kratica
1. imunol., biomed. ► imúnoglobulín (1)
2. imunol., farm. bioteh. ► prôtiteló

ígla transofíks -e -- ž lek. farm., žarg. ► pretóčna ígla

íglavci -ev m mn. farmakognoz. skupina večinoma vednozelenih golosemenk z igličastimi listi
ANG.: *conifers*
LAT.: *Coniferae f pl., Coniferophyta n pl., Pinophyta n pl.*

íglica -e ž farmakognoz. ozek podolgovat list iglavcev z režami po vsej površini in s smolnimi kanali v notranjosti

ANG.: *needle*
LAT.: *acus, acus f*

IL -- [iləð / ièl] m (ANG. *interleukin*) imunol., biomed. kratica ► interlevkín

ilegálna dróga -e -e ž farm. zak. ► prepovédana dróga

i. m. --- [íntra múskulum] (LAT. *intra muscolum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v mišico

imétnik dovoljénja za promét z zdravílo

-a --- m farm. zak. proizvajalec zdravila ali pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik s sedežem v Evropski uniji oziroma v Evropskem gospodarskem prostoru, ki ima s proizvajalcem sklenjeno pisno pogodbo in je odgovoren za dajanje zdravila na trg, ima vzpostavljen sistem farmakovigilance in izpolnjuje druge zahteve zakonodaje
ANG.: *marketing authorisation holder*

imé zdravíla -na -- s farm. zak. lastniško ime ali pa splošno ali znanstveno ime zdravila skupaj z blagovno znamko ali imenom imetnika dovoljenja za promet z zdravilom, odobreno v dovoljenju za promet z zdravilom
ANG.: *name of a medicinal product*

LAT.: *nomen medicamenti*
GL.: lastniško imé zdravíla, oficínálno imé zdravíla, splóšno imé zdravíla, zaščítено imé zdravíla

imidazolinski vazodilatátor -ega -ja m farm. kem. vazodilatator s petčlenskimi imidazolinskimi obročmi, ki deluje kot neselektivni antagonist na α -adrenergičnih receptorjih, npr. fentolamin, tolazolin
ANG.: *imidazoline vasodilator*
LAT.: *vasodilatator imidazolini*

imidazólske protimikróbne učinkovíne -ih -ih -ín ž mn. farm. kem. kemoterapevtiki, ki imajo v svoji strukturi imidazólski obroč in preprečujejo sintezo nukleinskih kislin pri mikroorganizmih in nekaterih evkariontskih zajedavcih, npr. metronidazol
ANG.: *imidazole antibacterials*
LAT.: *imidazoli antibacterica*

imidazólski alkaloid -ega -a m farmakognoz. alkaloid, katerega osnovna struktura je imidazol, npr. izopilokarpin, pilokarpin
ANG.: *imidazole alkaloid*
LAT.: *alcaloidum imidazolini*

imidazólski deriváti -ih -ov m mn. farm. kem. antimikotiki za lokalno zdravljenje z imidazólskim obročmi, ki preprečujejo biosintezo ergosterola, npr. klotrimazol, ketokonazol
ANG.: *imidazole derivatives*
LAT.: *imidazoli antimycotica, imidazoli derivata*

imidázopiridíni -ov m mn. **farm. kem.** pomirjevala in uspavala z imidazopiridinskim obročem, po mehanizmu delovanja sorodna benzodiazepinom, npr. zolpidem

ANG.: *imidazopyridines*

LAT.: *imidazopyridina n pl.*

IMPD -- [imɔpəð / iempəd] m (**ANG. investigational medicinal products dossier**) **farm.**

zak. kratica ► dosjé o zdravlju v kliničnem preskušanju

impl. -- [implantándum] (**LAT. implantandum**)

lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu implantat

implantabilni pripomoček -ega -čka m **med.**

prip. izdelek, ki je s pomočjo kirurškega posega vnesen ali delno vgrajen v telo, da nadomesti epitelijsko površino ali površino očesa in ostane na tem mestu po posegu vsaj 30 dni

ANG.: *implantable device*

implantát -a m **1. farm. teh.** sterilna trdna farmacevtska oblika, primerna za parenteralno aplikacijo in sproščanje zdravilne učinkovine v daljšem časovnem obdobju **2. med. prip.**

medicinski pripomoček, ki se kirurško vstavi v telo, npr. umetna srčna zaklopka **s:** vsádek

ANG.: *implant*

LAT.: *implantandum, implantandi n, implantatum, implantati n*

implantiranje -a s **farm. teh.** aplikacija implantatov

ANG.: *implantation*

LAT.: *implantatio, implantationis f*

impliranje -a s **lek. farm.** vzdrževanje ustreznih količin zdravil, nekdanj farmaceutskih snovi, blizu izdajnega mesta

impregnácija -e ž **homeopat.** prepažanje homeopatskih kroglic s potencirano matično tinkturo ali glicerolnim maceratom v postopku izdelave homeopatskih zdravil

ANG.: *impregnation*

LAT.: *impregnatio, impregnationis f*

IMS -- [iməsə / ieməs] m (**ANG. Intelligent Manufacturing System**) **lek. farm.** kratica mednarodna organizacija, ki se ukvarja z globalnim trgom zdravil, zdravstvenimi sistemi in uporabo zdravil

imunizácija -e ž **farm. bioteh.** naravno ali umetno vzpostavljanje pasivne ali aktivne odpornosti proti okužbam **PRIM.:** cépljenje

ANG.: *immunisation*

LAT.: *immunisatio, immunisationis f*

GL.: aktivna imunizácija, narávná pasívna imunizácija, pasívna imunizácija, umétna pasívna imunizácija

imúnoelektroforéza -e ž **farm. bioteh.** metoda za analizo protiteles, ki obsega začetno elektroforezno ločitev antigenov na osnovi različnih nabojev, ki ji sledi difuzija v območje protiteles, kjer pride do vezave in obarjanja

ANG.: *immunolectrophoresis*

GL.: dvódimenzionálna imúnoelektroforéza, rakétna imúnoelektroforéza

imúnogenétika -e ž veja imunologije oziroma biomedicine, ki se ukvarja s proučevanjem genetskih in molekularnih osnov posameznih komponent imunskega sistema, npr. genov in molekul poglavitnega kompleksa tkivne skladnosti v povezavi z različnimi boleznimi in presaditvami alogenskih tkiv in organov

ANG.: *immunogenetics*

imunogénost -i ž **farm. bioteh.** lastnost snovi, da izzove imunski odziv

ANG.: *immunogenicity*

imúnoglobulín -a m **K: Ig 1. imunol., biomed.**

katerikoli od velikih glikoproteinov z značilno trodimenzionalno strukturo, med katerimi so najbolj znana protitelesa (IgA, IgD, IgE, IgG, in IgM), ki jih proizvajajo limfociti B oziroma plazmatke v odzivu na antigene ter številne druge molekule, izražene na površini celic, ki v imunskem sistemu delujejo kot receptorji ali ligandi in imajo različne signalne in regulatorne funkcije

ANG.: *immunoglobulin*

2. imunol., farm. bioteh. ► prótíteló

imúnokemija -e veja biomedicine, ki se ukvarja z imunskimi reakcijami in vitro, vezanimi ali nevezanimi na imunski odziv

ANG.: *immunochemistry*

imunologija -e ž veja biomedicine, ki obravnava odziv organizma na imunogeni dražljaj, prepoznavo lastnega od tujega in vse biološke, serološke, fizikalne in kemične vidike imunskih pojavov

ANG.: *immunology*

LAT.: *immunologia, immunologiae f*

GL.: rádioimunologija

imunolóško delováne -ega -a s delovanje na telo s spodbujanjem ali mobilizacijo celic, tkiv, snovi, vključenih v specifično imunsko reakcijo

ANG.: *immunological action*

imúnomodulátor -ja m **farm. kem.** zdravilo ali učinkovina, ki vpliva na delovanje imunskega odziva organizma

ANG.: *immunomodulator*

imúnost -i ž **imunol., biomed.** podedovana, po okužbi ali uporabi cepiva pridobljena, aktivna ali pasivna odpornost proti posameznim povzročiteljem bolezni, ki jo omogoča prisotnost antigensko specifičnih protiteles in limfocitov T

ANG.: *immunity*

GL.: adaptívna imúnost, ávtoimúnost, célična imúnost, humorálna imúnost, narávná imúnost, néspecífčna imúnost, pridobljéna imúnost, prirojéna imúnost, specífčna imúnost

imúnostimulácija -e ž farm. kem. z določenim ksenobiotikom povzročena stimulacija imunskega odziva, kar poveča odpornost organizma proti okužbam **s:** spodbujanje imunskega odziva

ANG.: *immunostimulation*

imúnostimulánt -a m farm. kem., imunol. zdravilo ali učinkovina, ki spodbudi ali ojača imunski odziv organizma **s:** zdravilo za spodbujanje imunske odzivnosti

ANG.: *immunostimulant*

LAT.: *immunostimulans, immunostimulantis n*

imúnosupresija -e ž farm. kem., imunol. zmanjšanje imunskega odziva, navadno povzročeno z določenim ksenobiotikom, kar se lahko uporabi pri zdravljenju avtoimunskih bolezni in preprečevanju zavrnitve presajenih organov **s:** zaviranje imunskega odziva

ANG.: *immunosuppression*

imúnosupresív -a m farm. kem., imunol. zdravilo iz skupine različnih učinkovin in monoklonskih protiteles, ki z različnimi mehanizmi zavira normalno delovanje imunskega sistema in se uporablja zlasti za preprečevanje zavračanja alogenskih presadkov, zdravljenje nekaterih avtoimunskih bolezni, npr. ciklosporin, takrolimus **s:** imúnosupresívno zdravilo, zdravilo za zaviranje imunske odzivnosti

ANG.: *immunosupresive, immunosupressant drug, immunosuppressive drug*

imúnosupresívno zdravílo -ega -a s farm. kem., imunol. zdravilo iz skupine različnih učinkovin in monoklonskih protiteles, ki z različnimi mehanizmi zavira normalno delovanje imunskega sistema in se uporablja zlasti za preprečevanje zavračanja alogenskih presadkov, zdravljenje nekaterih avtoimunskih bolezni, npr. ciklosporin, takrolimus **s:** imúnosupresív, zdravilo za zaviranje imunske odzivnosti

ANG.: *immunosupresive, immunosupressant drug, immunosuppressive drug*

imúnotoksičnost -i ž toksikol. toksičnost snovi, ki se kaže v motnjah delovanja imunskega sistema

ANG.: *immunotoxicity*

imúnska bolézen -e -ni ž imunol., biomed. patološko stanje organizma, ki je posledica prirojenega ali pridobljenega nezadostnega ali nepravilnega delovanja imunskega sistema, za kar so odgovorni številni znani in neznani vzroki, npr. okužbe z mikroorganizmi, zlasti virusi

ANG.: *immune disease*

imúnska modulácija -e -e ž imunol., biomed. povečevanje ali zaviranje imunskega odziva, tudi spodbujanje nastanka imunske tolerance z imunomodulatorji, različnimi snovmi,

protitelesi in v posebnih pogojih in vitro pripravljenimi celicami

ANG.: *immunomodulation*

imúnska neòdzívnost -e -i ž imunol., biomed. ► anergija

imúnska odzívnost -e -i ž imunol., biomed. sposobnost imunskega sistema, da se ustrezno in učinkovito odzove na prisotnost raznovrstnih, za organizem škodljivih antigenov, s čimer povzroči njihovo nevtralizacijo in odstranitev

ANG.: *immune responsiveness*

GL.: imúnska neòdzívnost, zdravílo za spodbujanje imúnske odzívnosti, zdravílo za zaviranje imúnske odzívnosti

imúnska reakcija -e -e ž imunol., biomed. specifična vezava antigenov na variabilne strukturne predele ustreznih protiteles ali T-celičnih receptorjev po tem, ko jih ti najprej prepoznajo

ANG.: *immune reaction*

imúnska terapija -e -e ž imunol., biomed. način zdravljenja, pri katerem se kot zdravila uporabljajo topni biološki dejavniki ali imunske celice z določeno antigensko specifičnostjo, ki lahko spodbujajo ali zavirajo imunski odziv **PRIM.:** adoptívni prenos imúnskih célic, célična zdravíla

ANG.: *immune therapy, immunotherapy*

imúnska toleránca -e -e ž imunol., biomed. v normalnih fizioloških razmerah nereaktivnost nosečnice na plod in posteljico ter neodzivnost imunskega sistema oziroma limfocitov T in B na telesu lastne molekule (avtoantigene) in tudi stanje, ki se lahko vzpostavi načrtno, npr. z uporabo tolerogenih dendritičnih celic ali regulatornih limfocitov T, pripravljenih v posebnih pogojih ex vivo oziroma z večkratno zaporedno aplikacijo nizkih ali visokih odmerkov izbranih antigenov

ANG.: *immune tolerance*

imúnski kompléks -ega -a m imunol., biomed. skupek, ki nastane po vezavi med antigeni in protitelesi in lahko sproži svoje uničenje z aktivacijo komplementa, fagocitoze

ANG.: *immune complex*

imúnski odzív -ega -a m imunol., biomed. celični in protitelesni zaščitni odziv organizma po prepoznavi antigena, ki je primaren, če je imunski sistem prvič v stiku z določenim antigenom, ali sekundaren, če spominske imunske celice, ki pri tem nastanejo, ponovno prepoznajo isti antigen

ANG.: *immune response*

GL.: spodbujanje imúnskega odziva, zaviranje imúnskega odziva

imúnski systém -ega -a m imunol., biomed. integriran, kompleksen sestav različnih organov, tkiv, celic in njihovih molekularnih

proizvodov, ki razlikuje med telesu lastnim in tujim in nevtralizira oziroma uničuje organizmu nevarne snovi in mikroorganizme

ANG.: *immune system*

imúnski spomín -ega -a m imunol., biomed. sposobnost imunskega sistema, da si zapomni srečanje s posameznim antigenom tako, da ohrani del zanj specifičnih limfocitov T in B, ki se nato ob ponovnem srečanju z njim odzovejo hitreje in močneje kot prvič

ANG.: *immune memory*

inaktivirano cepivo -ega -a s farm. bioteh. cepivo, ki vsebuje patogeni mikroorganizem, nezmožen pomnoževanja in okužbe gostiteljskega organizma s: mrtvo cepivo

ANG.: *inactivated vaccine*

LAT.: *vaccinum inactivatum*

in bacill. - - - [in bacílis] (LAT. *in bacillis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v paličicah

incidénca -e ž farmakoepid., soc. farm. ► pojavnost

in cub. - - - [in kúbis] (LAT. *in cubis*) lek. farm. nekdanj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v kockah

indeks réž -a - - m farmakognoz. število listnih rež na 100 epidermalnih celic

ANG.: *stomatal index*

LAT.: *index stomatum*

indeks žilnih otočkov -a - - - m farmakognoz. število terciarnih žilnih otočkov v enem sekundarnem žilnem otočku

ANG.: *vein-islet index*

indikácija -e ž farm. zak. ► terapevtska indikácija

indikácija za zdravílo -e - - - ž farm. zak. ► terapevtska indikácija

indikátor -ja m anal. zdr. spojina, ki navadno s spremembo barve pokaže spremembo pH, spremembo oksido-redukcijskega potenciala ali prisotnost določenih snovi

ANG.: *indicator*

LAT.: *indicator, indicatoris* m

GL.: biološki indikator, kemični indikator, kristalni indikator

indiréktna potenciometrija -e -e ž klin. kem., biomed. potenciometrična določitev elektrolitov v serumu, plazmi ali krvi s predhodnim redčenjem biološkega vzorca PRIM.: diréktna potenciometrija, potenciometrična določitev

ANG.: *indirect potentiometry*

indiréktni bilirubín -ega -a m klin. kem., biomed. staro ime za nekonjugirani bilirubin, ki se določa s kemično reakcijo indirektno, tj. šele po sprostitvi z albumina

ANG.: *indirect bilirubin*

indiréktni simpatomimétik -ega -a m farm.

kem. simpatomimetik, ki poveča sintezo ali sproščanje noradrenalina iz živčnih končičev

ANG.: *indirect sympathomimetic*

individualizácija -e ž homeopat. postopek izbire homeopatskega zdravila glede na bolezenske znake, psihične, fizične in splošne simptome, ki so značilni za vsakega posameznika

ANG.: *individualisation*

LAT.: *individualisatio, individualisationis* f

individualizirana terapija -e -e ž biomed. ► personalizirana terapija

individuálni terapijski načrt -ega -ega -a m lek. farm. načrt zdravljenja za posameznega pacienta, ki ga pripravijo zdravnik, magister farmacije in pacient

ANG.: *individual therapeutic plan*

indolizidinski alkaloid -ega -a m farmakognoz. alkaloid, katerega osnovna struktura je indolizidin oziroma 4-azabicyclo[4.3.0]oktan, npr. sekurin, svainsonin, tiloforin

ANG.: *indolizidine alkaloid*

LAT.: *alcaloidum indolizidini*

indólski deriváti -ih -ov m mn. farm. kem.

nevroleptiki s substituiranim indolskim obročem, ki zmanjšajo dopaminergično inervacijo v centralnem živčnem sistemu, npr. molindon

ANG.: *indole derivatives*

LAT.: *indoli derivata*

inducirana pluripoténna mátična célica

-e -e -e -e ž K: iPSC biomed. odrasla somatska celica, ki se genetsko ali z uporabo izbranih topnih dejavnikov reprogramira tako, da izgubi svoje omejene, tkivno specifične lastnosti in postane funkcijsko podobna pluripotentni matični celici

ANG.: *induced pluripotent stem cell*

inducirano priléganje -ega -a s farm. kem.

teorija, ki opisuje delovanje učinkovine preko receptorja, po kateri se po vezavi liganda na receptor temu spremeni konformacija, nakar sledi aktivacija

ANG.: *induced-fit*

indúktor -ja m farm. bioteh. molekula, ki z inaktivacijo represorja poveča hitrost transkripcije in tako izzove povečanje izražanja določenega strukturnega gena

ANG.: *inducer*

GL.: encímski indúktor, indúktor metabolizma učinkovine

indúktor metabolizma učinkovine -ja - - - m farmakokin. snov, ki pospeši sistemski in/ali predsistemski metabolizem učinkovine s: pospeševalec metabolizma učinkovine

ANG.: *inductor of drug metabolism*

industrijsko izdeláno zdravílo - - -ega -a s zdravilo, ki je izdelano v skladu z načeli dobre

proizvodne prakse v velikih serijah in ima dovoljenje za promet z zdravilom **S**: gotóvo zdravilo, žarg. specialiteta **PRIM.:** galénski izdelek, kónčni izdelek

inervácija -e ž **farm. kem.** porazdelitev živcev po delu telesa

ANG.: *inervation*

LAT.: *inervatio, inervationis f*

inf. -- [infúnde / infúzum] (**LAT.** *infunde / infusum*)
lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu popari / poparek

informácija o zdravilu -ij -- -- ž mn. **farm. zak.** povzetek glavnih značilnosti zdravila, navodilo za uporabo in označevanje zdravila

ANG.: *medicinal product information, information on medicinal product, drug information*

informacijska RNA -e -- [erená] ž **K:** mRNA

farm. bioteh. molekula RNA, ki nastane v procesu transkripcije, prenese gensko informacijo iz genoma v citoplazmo na ribosom in kodira informacijo za sintezo proteina

ANG.: *messenger RNA*

informativna služba v lekárni -e -e -- -- ž **lek. farm.** ► fármakoinformatívna služba (1)

infrardéča spektroskopija -e -e ž **anal. zdr.**

analizna metoda, ki na osnovi interakcij molekul z infrardečim delom elektromagnetnega valovanja omogoča določanje strukture molekul

ANG.: *infrared spectroscopy*

GL.: bližnja infrardéča spektroskopija

infund. -- [infundíbilis] (**LAT.** *infundibilis*) **lek.**

farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu ki se infundira

infundiranje -a s **farm. teh.** aplikacija velikih volumnov sterilnih tekočin v krvni obtok

ANG.: *infusion*

LAT.: *infusio, infusionis f*

infúz -a m **farm. teh.** ► popárek

infúzija -e ž **farm. teh.** sterilna vodna raztopina ali emulzija, ki se parenteralno aplicira v velikih volumnih

ANG.: *infusion*

LAT.: *infundibulum, infundibulii n, infusio, infusionis f*

infúzor -ja m **lek. farm.** stična ovojna za tekoče zdravilne pripravke, ki je hkrati avtomatska infuzijska črpalka z dozirno napravo, pri kateri rezervoar iz elastičnega materiala potiska zdravilno tekočino v dovodno cevko in skozi kateter v telo **S:** elastoméerna črpalka **PRIM.:** odmérnik
ANG.: *infusor*

in glob. -- -- [in glóbulis] (**LAT.** *in globulis*) **lek.**

farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v kroglicah

in gran. -- -- [in gránulis] (**LAT.** *in granulis*) **lek. farm.** nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v zrnčih

inhal. -- [inhalándum] (**LAT.** *inhalandum*) **lek.**

farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu farmacevtska oblika za inhaliranje

inhalácija -e ž **farm. teh.** ► inhaliranje

inhalacijski ántiastmátik -ega -a m **farm. kem.**

zdravilo ali učinkovina za preprečevanje in zdravljenje bronhialne astme, ki se aplicira v obliki pršil

ANG.: *anti-asthmatic inhalant*

LAT.: *antiasthmaticum ad inhalandum*

inhalátor -ja m **farm. teh.** naprava za vnos zdravila v dihala z vdihavanjem **S:** vdihovalnik **PRIM.:** odmérnik

ANG.: *inhalator, inhaler*

inhaliranje -a s **farm. teh.** vnašanje zdravila v dihala z vdihavanjem **S:** inhalácija

ANG.: *inhaling*

LAT.: *inhalatio, inhalationis f*

GL.: prášek za inhaliranje, tekóča farmacévtška oblika za inhaliranje, uporába z inhaliranjem

inhibícija -e ž **farm. kem.** zaviranje ali preprečevanje določenih biokemičnih procesov

ANG.: *inhibition*

LAT.: *inhibitio, inhibitionis f*

inhibitor -ja m **1. farm. kem.** snov, ki preprečuje ali zavira določen biokemični proces **S:** zaviralec (1) **2. farm. kem.** spojina, ki po vezavi na encim prepreči ali upočasnijo njegovo biološko funkcijo **S:** zaviralec (2)

ANG.: *inhibitor*

LAT.: *inhibitor, inhibitoris m*

GL.: ACE-inhibitor, encímski inhibitor, inhibitor agregácije trombocítov, inhibitor díhidrofolát-reduktáze, inhibitor dópa-dekarboksiláze, inhibitor glukozidáze álfa, inhibitor HMG CoA-reduktáze, inhibitor holín-esteráz, inhibitor katehól-Ó-metil-transferáze, inhibitor krvnih koagulacijskih faktorjev, inhibitor laktamáz béta, inhibitor metabolízma učinkovíne, inhibitor mónoamínooksidáz, inhibitor mónoamínooksidáz típa Á, inhibitor mónoamínooksidáz típa B, inhibitor prolaktína, inhibitor protónske črpálke, inhibitor renína, inhibitor tirozín-kináz, ireverzibilni inhibitor, kompetitívni inhibitor, nêkompetitívni inhibitor, reverzibilni inhibitor, samomorilski inhibitor, unkompetitívni inhibitor

inhibitor agregácije trombocítov -ja -- -- m **farm. kem.** ► zaviralec agregácije trombocítov

inhibitor aldóza-reduktáze -ja -- m **farm. kem.**

► zaviralec aldóza-reduktáze

inhibitor álfa glukozidáze -ja -- -- m **gl.** inhibitor glukozidáze álfa

inhibitor álfaglukozidáze -ja -- m gl. inhibitor glukozidáze álfa

inhibitor aromataze -ja -- m farm. kem. ► zaviralec aromataze

inhibitor betalaktamáz -ja -- m gl. inhibitor laktamáz béta

inhibitor béta laktamáz -ja --- m gl. inhibitor laktamáz béta

inhibitor dihidrofolát-reduktáze -ja -- m farm. kem. ► zaviralec dihidrofolát-reduktáze

inhibitor dipeptidil-peptidáze 4 -ja -- -- [štíri] m farm. kem. ► zaviralec dipeptidil-peptidáze 4

inhibitor dópa-dekarboksiláze -ja -- m farm. kem. ► zaviralec dópa-dekarboksiláze

inhibitor enkefalináze -ja -- m farmakolog. ► zaviralec enkefalináze

inhibitor fosfodiesteráze -ja -- m farmakolog. ► zaviralec fosfodiesteráze

inhibitor α -glukozidáze -ja -- [álfa] m gl. inhibitor glukozidáze álfa

inhibitor glukozidáze álfa -ja --- in inhibitor α -glukozidáze -ja -- in inhibitor álfaglukozidáze ja -- tudi inhibitor álfa glukozidáze -ja --- m farm. kem. ► zaviralec glukozidáze álfa

inhibitor HMG CoA-reduktáze -ja --- [haemgé] kòencíma á] m farm. kem. ► zaviralec HMG CoA-reduktáze

inhibitor holín-esteráz -ja -- m farm. kem. ► zaviralec holín-esteráz

inhibitor katehól-Ó-metil-transferáze -ja -- m farm. kem. ► zaviralec katehól-Ó-metil-transferáze

inhibitor krvnih koagulacijskih faktorjev -ja --- m farm. kem. antikoagulant, ki zavira krvne koagulacijske faktorje, navadno trombin, faktor VII in X, npr. argatroban, ksimelagatran s: zaviralec krvnih koagulacijskih faktorjev
ANG.: *blood coagulation factors inhibitor*

inhibitor β -laktamáz -ja -- [béta] m gl. inhibitor laktamáz béta

inhibitor laktamáz béta -ja --- in inhibitor betalaktamáz -ja -- in inhibitor β -laktamáz -ja -- tudi inhibitor béta laktamáz -ja --- m farm. kem. ► zaviralec laktamáz béta

inhibitor metabolizma učinkovine -ja --- m farmakokin. ► zaviralec metabolizma učinkovine

inhibitor mónoamínooksidáz -ja -- m farm. kem. ► zaviralec mónoamínooksidáz

inhibitor mónoamínooksidáz típa Á -ja --- m farm. kem. ► zaviralec mónoamínooksidáz típa Á

inhibitor mónoamínooksidáz típa B

-ja --- [bé] m farm. kem. ► zaviralec mónoamínooksidáz típa B

inhibitor nevraminidáze -ja -- m farmakolog. ► zaviralec nevraminidáze

inhibitorni névrotransmíter -ega -ja m farm. kem. névrotransmíter, ki po vezavi na receptor povzroči hiperpolarizacijo membrane tarčne celice s: inhibitorni névrotransmíter
ANG.: *inhibitory neurotransmitter*

inhibitorni névrotransmítor -ega -ja m farm. kem. ► inhibitorni névrotransmítor

inhibitor prolaktína -ja -- m farm. kem. učinkovina, ki prepreči delovanje prolaktína in se uporablja za zdravljenje težav s plodnostjo, npr. bromokriptin, kabergolid s: zaviralec prolaktína
ANG.: *prolactine inhibitor*
LAT.: *prolactini inhibitor*

inhibitor protónske črpálke -ja --- m farm. kem. ► zaviralec protónske črpálke

inhibitor renína -ja -- m farm. kem. ► zaviralec renína

inhibitor tirozín-kináz -ja -- m farm. kem. ► zaviralec tirozín-kináz

inj. -- [injekcio] (LAT. *iniectio*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu injekcija

injekcija -e ž farm. teh. sterilna raztopina, emulzija ali suspenzija zdravilnih učinkovin in pomožnih snovi, ki se aplicira z injiciranjem
ANG.: *injection*

LAT.: *iniectio, iniectionis f*

GL.: prašek za injekcije in infúzije, vóda za injekcije

injekcijska brízga -e -e ž pripomoček za aplikacijo parenteralnih farmacevtskih oblik v telo
ANG.: *injection syringe*
GL.: napòlnjena injekcijska brízga

injekcijska igla -e -e ž votla igla za vbrizgavanje parenteralnih farmacevtskih oblik v telo
ANG.: *injection needle*

injiciranje -a s aplikacija zdravil z injekcijsko brizgo
ANG.: *injection*
GL.: géł za injiciranje

inkapsulátor -ja m farm. teh. naprava za izdelavo, polnjenje in zapiranje mehkih kapsul, tudi mikrokapsul
ANG.: *encapsulation machine*

inkluzijska teléscá -ih -ésc s mn. farm. bioteh. agregati proteinov v jedru ali citoplazmi celice, nastali zaradi neugodnega celičnega mikrookolja, pogosto posledica virusne okužbe ali poskusa izražanja tujega rekombinantnega proteina v gostiteljski celici
ANG.: *inclusion bodies*

inkompatibilnost zdravila -i -- ž **1. farm.**

zak., lek. farm. lastnost zdravila, da ga zaradi neželene kemične ali fizikalne reakcije ni dovoljeno mešati ali aplicirati skupaj z drugim zdravilom ali snovjo, tudi sestavni del povzetka glavnih značilnosti zdravila **s:** neždružljivost zdravila **PRIM.:** kompatibilnost zdravila **2. farm. kem.** farmakološka neždružljivost z drugim zdravilom ali snovjo zaradi nasprotnega delovanja **s:** neždružljivost zdravila
ANG.: *incompatibility of medicinal product, drug incompatibility*

inkontinénčna plenica -e -e ž **med. prip.**

predloga za inkontinentne bolnike v obliki spodnjih hlač, izdelana iz materialov, ki vsrkajo urin in zadržujejo blato **s:** inkontinénčne hlačne plenice
ANG.: *adult diaper, incontinence diaper*

inkontinénčna podlôga -e -e ž **med. prip.**

podloga za inkontinentne bolnike, ki se da v posteljo ali spodnje hlače, izdelana iz materialov, ki vsrkajo urin in zadržujejo blato
ANG.: *incontinence bed pad, incontinence pad*

inkontinénčne hlačne plenice -ih -ih -ic ž mn. **med. prip.** ► inkontinénčna plenica**in lam.** --- [in lamélis] (**LAT. in lamellis**) **lek. farm.** nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v lističih**INN** -- [inənə / ienèn] m (**ANG. international non-proprietary name**) kratica ► mednarodno nêlastniško imê **PRIM.:** BÂN, ÚSAN**inokulácija** -e ž **farm. biotech.** nanos kužnine na površino ali v notranjost primerne rastnega gojišča **s:** vcepítev
ANG.: *inoculation*
LAT.: *inoculatio, inoculationis f***inovativno zdravilo** -ega -a s **farm. zak.** ► originá-torsko zdravilo**inozitoltrifosfát** -a m **farm. kem.** sekundarni prenašalec, ki nastane po hidrolizi fosfatidilinozitolidifosfata s fosfolipazo C in med drugim sprošča kalcijeve ione iz endoplazemskega retikuluma
ANG.: *inositol triphosphate*
LAT.: *inositoli triphosphas***INR** -- [inərə / ienèr] m (**ANG. international normalised ratio**) **klin. kem., biomed.** kratica ► mednarodno normirano razmêrje**in rot.** --- [in rótulis] (**LAT. in rotulis**) **lek. farm.** nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v hlebčkah**inscriptio** -- [inskripcio] (**LAT. in scriptis**) **lek. farm.** ► gláva recépta**insekticíd** -a m **1. snov,** ki uničuje insekte v različnih stopnjah njihovega razvoja **2. fitofarmaceutsko sredstvo** za zaščito rastlin pred insekti**ANG.:** *insecticide***LAT.:** *insecticidium, insecticidi n***insip.** -- [insípídu] (**LAT. insipidus**) **lek. farm.** nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu brez okusa**instántni zdravilni čaj** -ega -ega -a m **farm. teh.** zdravilni čaj v obliki prahu ali zrnca, namenjen za pripravo peroralne raztopine neposredno pred uporabo**ANG.:** *instant herbal tea***LAT.:** *ptisana instans***instilácija** -e ž **farm. kem.** vbrižganje tekočine v dihalne poti ali telesne votline**ANG.:** *instillation***LAT.:** *instillatio, instillationis f***insulín** -a [inzulín] m **gl. inzulín****insulinska črpálka** -e -e [inzulínska] ž **gl.** inzulínska črpálka**inšpékcijski nadzôr zdravil** -e -- ž ► urádni nadzôr zdravil**inšpekcijski nadzôr zdravil** -ega -ôra -- m ► urádni nadzôr zdravil**int.** -- [intèrnus] (**LAT. internus**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu notranji**in tab.** --- [in tábulis] (**LAT. in tabulis**) **lek. farm.** nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v ploščicah, v tabletah**integratívna medicína** -e -e ž sistem zdrav-ljenja, pri katerem se uporabljajo dognanja konvencionalne medicine in enega ali več zdravilskih sistemov**ANG.:** *integrative medicine***integríni** -ov m mn. **imunol., biomed.** transmembranski receptorški proteini, sestavljeni iz po dveh različnih podenot α in β , ki omogočajo povezovanje med celicami in njihovo vezavo na sestavne medceličnine, pri čemer se njihov znotrajcelični del veže na citoskelet
ANG.: *integrins***interákcijska** -e ž **farm. kem.** medsebojno delovanje dveh ali več molekul, npr. interakcije med zdravili, interakcije med zdravilno učinkovino in receptorjem**ANG.:** *interaction***GL.:** elektrostátiske interákcijske, fármakodinámíčne interákcijske, fármakokinétične interákcijske, hidrofóbne interákcijske, idiosinkrátske interákcijske, interákcijska med zdravili, Van der Waalsove interákcijske**interákcijska med zdravili** -e --- ž **farmakokin.** spremenjen učinek zdravila ob sočasni uporabi nekega drugega zdravila, pri čemer se lahko povečajo ali zmanjšajo tako želeni kot neželeni učinki enega ali obeh zdravil
ANG.: *drug-drug interaction*

intercelulárni prôstor -ega prostôra m farmakognoz. prostor med celicami s: medcélični prôstor
 ANG.: *intercellular space*
 LAT.: *meatus intercellularis*

interferéncia -e ž farmakokin. moteča snov ali snovi v vzorcu, ki povzročijo lažno prenizek ali previsok odziv analita
 ANG.: *interference*

interferón -a m K: IFN imunol., biomed. citokin, predstavnik sorodnih glikoproteinov, IFN- α , IFN- β ali IFN- γ , ki ga proizvajajo različne vrste celic zlasti v odzivu na okužbo z virusi, bakterijami ali paraziti, tudi po stiku z drugimi antigeni, in za katerega je značilno, da lahko preprečuje razmnoževanje virusov v na novo okuženih celicah, včasih deluje protitumorsko in lahko vpliva na lastnosti posameznih vrst celic oziroma na potek imunskega odziva organizma
 ANG.: *interferon*
 LAT.: *interferonum, interferoni n*

interferónski recéptorji -ih -ev m mn. imunol., biomed. molekule, izražene na celicah ali v njih, ki specifično reagirajo s posameznimi vrstami interferonov, pri čemer se IFN- α in IFN- β vežeta na strukturno enak, IFN- γ pa na strukturno drugačen receptor, in s tem spreminjajo funkcije celic
 ANG.: *interferon receptors*

interkalácija -e ž farm. kem. vrivanje molekule med dve molekuli ali med dva strukturna fragmenta iste molekule, npr. interkalacija nekaterih protitumornih učinkovin med bazne pare v molekuli DNA
 ANG.: *intercalation*
 LAT.: *intercalatio, intercalationis f*

interleukín -a m K: IL imunol., biomed. citokin, predstavnik skupine sorodnih topnih, biološko aktivnih polipeptidov s številnimi funkcijami, zlasti rastnimi, diferenciacijskimi in komunikacijskimi, ki jih v prisotnosti antigenov proizvajajo različne celice imunskega sistema, npr. limfociti T, makrofagi in dendritične celice, in imajo pomembno vlogo v vnetnih procesih
 ANG.: *interleukin*
 LAT.: *interleucinum, interleucini n*

interleukínski recéptorji -ih -ev m imunol., biomed. na celičnih površinah izraženi proteini, ki specifično vežejo posamezne interleukine, pri čemer se sprožijo znotrajcelične spremembe, ki vplivajo na lastnosti celic
 ANG.: *interleukin receptors*

intermediát -a m 1. farm. kem. nestabilna spojina, preko katere poteka enostopenjska kemična reakcija od reaktantov do produktov, pomembna za študij mehanizma kemičnih reakcij 2. farm. kem., farm. zak. vmesni produkt večstopenjske sinteze zdravilne učinkovine, ki je navadno podvržen nadaljnjim molekularnim

spremembam ali prečiščevanju in se lahko izolira ali pa ne
 ANG.: *intermediate*
 3. farm. teh., farm. zak. v dobri proizvodni praksi ► vmesni izdelek

internacionálna enôta -e -e ž ► mednárodna enôta

intèrni stándard -ega -a m farmakokin. snov ali spojina, ki se dodaja vzorcu zaradi korekcije napak, ki nastanejo med pripravo in analizo vzorca
 ANG.: *internal standard*
 GL.: metoda intèrnega stándarda

internódij -a m farmakognoz. ► článek

intestinálna uporába -e -e ž aplikacija zdravila v črevo
 ANG.: *intestinal use*
 LAT.: *usus intestinalis*

intraámnijska uporába -e -e ž injiciranje zdravila v jajčni mehur
 ANG.: *intraamniotic use*
 LAT.: *usus intraamnioticus*

intraartèrijska uporába -e -e ž injiciranje zdravila ali diagnostičnega sredstva v arterijo
 ANG.: *intraarterial use*
 LAT.: *usus intraarterialis*

intraartikulárna uporába -e -e ž aplikacija zdravila v sklep
 ANG.: *intraarticular use*
 LAT.: *usus intraarticularis*

intrabursálna uporába -e -e ž injiciranje zdravila v sluzno vrečico
 ANG.: *intrabursal use*
 LAT.: *usus intrabursalis*

intracelulárni prôstor -ega prostôra m farmakognoz. prostor v notranjosti celice
 ANG.: *intracellular space*
 LAT.: *meatus intracellularis*

intračervikálna uporába -e -e ž ► endocervikálna uporába

intradermálna uporába -e -e ž injiciranje zdravila pod povrhnjico kože
 ANG.: *intra dermal use*
 LAT.: *usus intradermicus*

intradiskusna uporába -e -e ž injiciranje zdravila v medvretenčni disk
 ANG.: *intradiscal use*
 LAT.: *usus intradiscalis*

intračardiálna uporába -e -e ž aplikacija zdravila v notranjost srca
 ANG.: *intracardial use*

intračavernózna uporába -e -e ž injiciranje zdravila v kaverno
 ANG.: *intracavernous use*
 LAT.: *usus intracavernosus*

intračoronárna uporába -e -e ž injiciranje zdravila v venčno žilo

intrinzična aktivnost -e -i ž *farm. kem.* lastnost molekule učinkovine, da po vezavi na receptor sproži določen biokemični odziv

ANG.: *intrinsic activity*

intrinzična pót koagulacije -e potí -- ž *klin.*

kem., biomed. proces nastanka fibrina po kaskadni aktivaciji krvnih koagulacijskih faktorjev XII, XI, IX, VIII, I, V in II s kininogenom in prekalikreinom **PRIM.:** aktivirani parciálni tromboplastínski čas, ántikoagulánt, heparíni

ANG.: *intrinsic coagulation pathway*

intrinzični očistek -ega -tka *m farmakokin.*

sposobnost posameznega organa za izločanje učinkovine, odvisna od aktivnosti encimov in prenašalcev v tem organu in neodvisna od zunanjih dejavnikov, kot so vezava učinkovine na plazemske proteine in prekrvljenost organa

ANG.: *intrinsic clearance*

intrón -a *m farm. bioteh.* nekodirajoči odsek

DNA znotraj določenega gena, ki se v procesu zorenja primarnega transkripta RNA izreže in se ne prevede v protein **PRIM.:** eksón

ANG.: *intron*

LAT.: *intronum, introni n*

inulín -a *m farmakognoz.* fruktan, značilen za družino nebinovk (*Asteraceae*)

ANG.: *inulin*

LAT.: *inulinum, inulini n*

inulínski očistek -ega -tka *m klin. kem., biomed.*

navidezni volumen plazme, iz katerega se v določenem času odstrani ves inulin in se določi na podlagi izmerjene koncentracije inulina v serumu in urinu, najbolj točno in varno merilo za hitrost glomerulne filtracije **s:** žarg. klírens inulína

ANG.: *inulin clearance*

invazívni medicínski pripomóček -ega -ega -čka *m med. prip.* pripomóček, ki prodíra v telo skozi kožo, naravne ali umetne odprtine

ANG.: *invasive medical device*

invêrzni agoníst -ega -a *m farm. kem.*

učinkovina, ki deluje na isti receptor kot agoníst, vendar povzročí ravno nasproten učinek

ANG.: *inverse agonist*

LAT.: *agonista inversus*

in vitro -- -- prisl. (*LAT.*) *farm. bioteh., biomed.*

v nefizioloških, umetnih, nadzorovanih laboratorijskih pogojih, npr. v epruveti, v celični ali tkivni kulturi **PRIM.:** *ex vivo*, *in vivo*

GL.: *in vitro* diágnóstični medicínski pripomóček, *in vitro* diágnóstični medicínski pripomóček za ovrednótenje delováńja, *in vitro* diágnóstični medicínski pripomóček za sámotestíranje, štúdíja ovrednótenja delováńja diágnóstičnega medicínskega pripomóčka *in vitro*

in vitro diágnóstični medicínski pripomó-

ček -- -- -ega -ega -čka *m K: IVD MD med.*

prip. reagent, umerjevalec, kontrolni material, komplet, instrument, aparat, oprema ali sistem, ki se uporablja sam ali v kombinaciji in ga je proizvajalec namenil za uporabo in preiskave vzorcev, vključno z darovano krvjo in tkivi, ki izhajajo iz človeškega telesa, za zagotavljanje podatkov o fiziološkem ali patološkem stanju, prirojeni nepravilnosti, varnosti in združljivosti z možnimi prejemniki ali za spremljanje terapevtskih ukrepov

ANG.: *in vitro diagnostic medical device*

GL.: *in vitro* diágnóstični medicínski pripomóček za ovrednótenje delováńja, *in vitro* diágnóstični medicínski pripomóček za sámotestíranje

in vitro diágnóstični medicínski pripomó-

ček za ovrednótenje delováńja -- -- -- -ega

-ega -čka -- -- -- *m med. prip.* medicínski pripomóček, ki ga proizvajalec namení za štúdíje ovrednótenja delováńja *in vitro* diágnóstičnega medicínskega pripomóčka v laboratorijih ali v drugem ustreznem okolju

ANG.: *in vitro diagnostic medical device for performance evaluation*

in vitro diágnóstični medicínski pripomó-

ček za sámotestíranje -- -- -- -ega -ega -čka

-- -- *m med. prip.* diágnóstični medicínski pripomóček, namenjen nestrokovnjakom za uporabo na domu

ANG.: *in vitro medical device for self-testing*

in vitro - in vivo korelácija -- -- -- -- -e ž **K: IIVC**

farmakokin. odnos med dvema parametroma, npr. *in vitro* raztapljanjem oziroma sproščanjem in *in vivo* absorpcijo učinkovine

ANG.: *in vitro - in vivo correlation*

in vivo -- -- prisl. (*LAT.*) *farm. bioteh., biomed.* v živem organizmu **PRIM.:** *ex vivo*, *in vitro*

invocatio -- [invokáció] (*LAT.*) *lek. farm.* oznaka Rp na levi strani zdravniškega recepta

inzulín -a in **insulín** -a *m farm. bioteh.* polipeptidni hormon trebušne slinavke, funkcionalni antagonist glukagona, ki se izloča ob zvišani koncentraciji glukoze v krvni plazmi in uravnava presnovo ogljikovih hidratov, proteinov in maščob v telesu

ANG.: *insulin*

LAT.: *insulinum, insulini n*

inzulínska črpálka -e -e in **insulínska črpálka**

-e -e ž *med. prip.* naprava, ki se vgradi v telo bolnika s sladkorno boleznijo za nadzorovano dodajanje inzulina na podlagi neprekinjenega merjenja koncentracije

ANG.: *insulin pump*

inženír farmacije -ja -- *m inženírka farmacije* -e -- ž **1.** med letoma 1980 in 1983 strokovni naziv

izdajanje zdravila na zdravniški recept -a --

---- in izdajanje zdravila na zdravniški recept
-a ---- s lek. farm. proces, ki vključuje prevzem zdravniškega recepta, kontrolo ordinatja, vročitev zdravila z ustnim in pisnim navodilom za uporabo s: **zastar.** receptiranje

ANG.: *prescription dispensing*

izdaja zdravila -e -- ž farm. zak. proces vročiteve zdravila pacientu ali prevzemniku zdravila, ki ga spremljata ustrezna strokovna podpora in svetovanje

ANG.: *dispensing of medicine*

LAT.: *dispensatio medicamentum*

GL.: izdaja zdravila brez zdravniškega recepta, izdaja zdravila na zdravniški recept, način izdaje zdravila, oznaka za režim predpisovanja in izdaje zdravila, pooblaščen oseba za izdajo zdravil, režim predpisovanja in izdaje zdravila

izdaja zdravila brez zdravniškega recepta

-e ---- in izdaja zdravila brez zdravniškega recepta -e ---- ž **K: OTC 1.** farm. zak., lek. farm. način izdaje zdravila, za katero ni potreben zdravniški recept in je določen v dovoljenju za promet z zdravilom

ANG.: *dispensing over-the-counter medicines, non-prescription medicine dispensing, over-the-counter medicine dispensing*

2. lek. farm. oznaka v lekarni, ki usmerja paciente na izdajno mesto, kjer se izdajajo zdravila, za katera ni potreben zdravniški recept, medicinski pripomočki in sredstva za varovanje zdravja s: zdravilo brez recepta (3)

3. lek. farm. mesto v lekarni, kjer se izdajajo zdravila brez zdravniškega recepta, medicinski pripomočki in sredstva za varovanje zdravja s: žarg. r.očna, žarg. r.očna izdaja, žarg. r.očna prodaja (2)

izdaja zdravila na zdravniški recept -e ----

---- in izdaja zdravila na zdravniški recept -e ---- ž **K: POM 1.** farm. zak., lek. farm. način izdaje zdravila, za katero je potreben zdravniški recept in je določen v dovoljenju za promet z zdravilom

ANG.: *prescription dispensing*

2. lek. farm. oznaka v lekarni, ki usmerja paciente na izdajno mesto, kjer se izdajajo zdravila, za katera je potreben zdravniški recept **3.** mesto v lekarni, kjer se izdajajo zdravila na zdravniški recept

ANG.: *prescription counter*

izdajno mesto -ega -a s lek. farm. mesto v lekarni, kjer se izdajajo zdravila, medicinski pripomočki in sredstva za varovanje zdravja **PRIM.:** izdaja zdravila brez zdravniškega recepta, izdaja zdravila na zdravniški recept

izdátki za zdravila -ov ---- m mn. vrednost izdanih zdravil na zdravniški recept v breme obveznega, lahko tudi dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja, izražena v denarni enoti, brez vrednosti za lekarniške storitve za izdajo zdravila

ANG.: *expenses for medicines, medicine expenditures*

izdeláva zdravila -e -- ž **1.** proces, pri katerem se iz zdravilnih učinkovin in pomožnih snovi izdela zdravilo v ustrezni farmacevtski obliki, zapakira, označi

ANG.: *manufacturing of a medicinal product*

2. del procesa proizvodnje zdravila, ki ga lahko opravi proizvajalec ali drug pogodbeni izdelovalec

ANG.: *production of a medicinal product*

3. ► proizvodnja zdravila

GL.: dobra praksa za izdelavo zdravil, lokacija izdelave zdravil, mesto izdelave zdravil

izdelovalec zdravila -lca -- m farm. zak. pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik, ki izvaja dejavnosti, za katere je potrebno dovoljenje pristojnega organa za izdelavo zdravil v skladu s predpisi

ANG.: *manufacturer of a medicinal product*

izgúba pri sušenju -e ---- ž anal. zdr. v odstotkih izražena količina vlage, ki v predpisanih pogojih odpari iz preskušane snovi pri sušenju in se določi kot zmanjšanje mase sušene snovi

ANG.: *loss on drying*

izjáva EÚ o skládnosti -e ---- ž med. prip.

listina, s katero proizvajalec medicinskih pripomočkov zagotavlja, da proizvodni postopek oziroma medicinski pripomoček ustreza zahtevam predpisov Evropske unije in nacionalnih predpisov, ki urejajo to področje

ANG.: *EU declaration of conformity*

izjáva o prósti prodáji medicínskoga pripo-

móčka -e ---- ž farm. zak. listina, ki jo na zahtevo proizvajalca izda pristojni nacionalni organ in potrjuje, da medicinski pripomoček ali skupina medicinskih pripomočkov na trgu ustreza zahtevam predpisov Evropske unije in nacionalnim predpisom, ki urejajo to področje

ANG.: *free sale certificate for a medical device*

izkorístek -tka m navadno v odstotkih izražen delež mase snovi, ki se izolira, sintetizira, očisti ali izdela glede na dejansko oziroma teoretično količino

ANG.: *recovery*

izkústvena farmácija -e -e ž v Veliki Britaniji ► sociálna farmácija

izlóčanje -a s farm. kem. proces, s katerim se iz telesa odstranjujejo ksenobiotiki, navadno z urinom ali blatom s: eliminácija

ANG.: *elimination*

LAT.: *eliminatio, eliminationis f, excretio, excretionis f*

izlóčanje zdravílnih učinkóvin -a ---- s farmakokin. proces, pri katerem se zdravilna učinkovina izloči iz telesa

ANG.: *drug elimination*

izločeváltni prenašálec -ega -lca m farmakokin. molekula, navadno protein, ki omogoča prenos učinkovine iz notranjosti celice v njeno okolico
ANG.: *efflux transporter*

izoelektrična tóčka -e -e ž vrednost pH medija, pri kateri ima molekula oziroma njena površina skupni električni naboj enak nič
ANG.: *isoelectric point*

izoelektrično fokusiranje -ega -a s farm. bioteh. ločevanje proteinov v gelu, ki temelji na različni gibljivosti proteinskih molekul v gradientu pH pod vplivom električnega polja
ANG.: *isoelectric focusing*

izoflaván -a m farmakognoz. aromatska heterociklična spojina, strukturno 3-fenil-3,4-dihidrobenzopiran, ki je osnovna struktura vseh izoflavonoidov
ANG.: *isoflavan*
LAT.: *isoflavanum, isoflavani n*

izoflavón -a m farmakognoz. izoflavonoid, strukturno 3-fenil-1-benzopiran-4-on, katerega derivat je navadno fitoestrogen, npr. daidzein, genistein
ANG.: *isoflavon*
LAT.: *isoflavonum, isoflavoni n*

izoflavonóid -a m farmakognoz. flavonoidu podobna spojina, derivat 3-fenilkromana oziroma izoflavana
ANG.: *isoflavonoid*
LAT.: *isoflavonoidum, isoflavonoidi n*

izogamíja -e ž farmakognoz. razmnoževanje s spolnimi celicami, ki se med seboj ne razlikujejo
ANG.: *isogamy*
LAT.: *isogamia, isogamiae f*
GL.: ànizogamíja

izokinolínski alkalóid -ega -a m farmakognoz. alkaloid, katerega osnovna struktura je izokinolin
ANG.: *isoquinoline alkaloid*
LAT.: *alcaloidum isoquinolini*
GL.: enostávní izokinolínski alkalóid, mónoterpenoíidno-izokinolínski alkalóid

izolátor -ja m lek. farm. naprava za zaščito delavca in okolice pred infektivnimi in zdravju škodljivimi materiali, v katero delavec posega s pomočjo vgrajenih rokavic ali robota
ANG.: *insulator*

izolevcín -a m farm. kem. esencialna proteinogena aminokislina z lipofilno 1-metilpropilno stransko skupino
ANG.: *isoleucine*
LAT.: *isoleucinum, isoleucini n*

izopatíja -e ž homeopat. sistem zdravljenja s homeopatskim zdravilom, ki vsebuje snov, ki je povzročila bolezen, npr. zdravljenje senenega nahoda s homeopatsko pripravljenim cvetnim prahom

ANG.: *isopathy*
LAT.: *isopathia, isopathiae f*

izoprén -a m farmakognoz. nenasičeni ogljikovodik, strukturno 2-metil-1,3-butadien, osnovni gradnik terpenov
ANG.: *isoprene*
LAT.: *isoprenum, isopreni n*

izoprenilirani halkón -ega -a m farmakognoz. halkon, ki ima v svoji strukturi izoprensko enoto, npr. ksantohumul
ANG.: *isoprenylated chalcon*
LAT.: *chalconum isoprenylatum*

izoprenóid -a m farmakognoz. derivat izoprena, npr. prenilalkohol
ANG.: *isoprenoid*
LAT.: *isoprenoidum, isoprenoidi n*

izospóra -e ž farmakognoz. tros pri organizmih, ki tvorijo enake trose
ANG.: *isospore*
LAT.: *isospora, isosporae f*

izotiocianáť -a m farmakognoz. spojina z močnim vonjem in dražčim delovanjem, ki nastane pri hidrolizi glukozinolata
ANG.: *isothiocyanate*
LAT.: *isothiocyanas, isothiocyanatis m, rhodanidum, rhodanidi n*

izotíp -a m imunol., biomed. strukturno področje konstantnih predelov težkih in lahkih verig imunoglobulinov z antigenskimi lastnostmi, ki je posledica genetsko pogojenih razlik in je značilno za vsa protitelesa posameznega podrazreda določenega imunoglobulinskega razreda
ANG.: *isotype*

izotónična raztopína -e -e ž farm. kem. raztopina z enakim osmotskim tlakom, kot ga imajo telesne tekočine, zato ne povzroča prehoda vode skozi biološke membrane PRIM.: hipertónična raztopína, hipotónična raztopína
ANG.: *isotonic solution*
LAT.: *solutio isotonica*

izotóničnost -i ž lastnost raztopine, da izkazuje enak osmotski tlak, kot ga imajo telesne tekočine, oziroma je njena osmolarnost v mejah vrednosti serumske osmolarnosti (270-310 mosmol/l)
ANG.: *isotonicity*

izotópi -ov m mn. atomi elementa, ki se med seboj razlikujejo po številu nevtronov in masnem številu, po fizikalnih lastnostih in kinetiki kemičnih reakcij
ANG.: *isotopes*

izparílница -e ž lek. farm. posoda, navadno iz porcelana, za odparevanje topil
ANG.: *evaporating dish*

izpostávljenost -i ž toksikol. stik s snovjo, ki lahko povzroči neželene učinke v organizmu
ANG.: *expositio, exposure*

iztiskálnik -a m **1. lek. farm.** naprava, v katero se vložijo in pritrdijo konec tube in se z navijanjem iztiska iz nje vsebina, ki se navadno uporablja na magistralni recepturi

ANG.: *tube squeezer*

2. farm. teh. ► ekstrúdor

iztiskanec -nca m **farm. teh.** vmesni izdelek, ki nastane z iztiskanjem v postopku izdelave pelet

s: ekstrudát

ANG.: *extrudate*

iztiskanje -a s **1. farm. teh.** farmacevtskotehnološki postopek za izdelavo pelet, pri katerem se plastična masa pod tlakom potiska skozi luknjičasto matrico, da nastane iztiskanec, ki se nato krogljiči v peleto

s: ekstrúzija **2. farm. teh.**

farmacevtskotehnološki postopek, pri katerem se liposomi potiskajo skozi membrano za poenotenje velikosti in slojevitosti

s: ekstrúzija

ANG.: *extrusion*

LAT.: *extrusio, extrusionis f*

izvenbolnišnična porába zdravil -e -e -- ž **soc. farm.** ► ambulántna porába zdravil

izvleček -čka m **farm. teh.** tekoča, poltrdna ali trdna zmes snovi, pridobljena z ekstrakcijo, iztiskanjem ali z drugimi postopki iz drog

PRIM.: ekstrákt

ANG.: *extract*

LAT.: *extractum, extracti n*

izvorne célice -ih -ic ž mn. **farm. biotech., biomed.** ► mátične célice

izvorni pripravék rastlinskega izvóra -ega

-vka -- -- m **farm. zak.** pripravek rastlinskega izvora brez pomožnih snovi, ki se pridobi v prvi stopnji obdelave in lahko vsebuje spremenljive količine ekstrakcijskega topila

s: natívni pripravék rastlinskega izvóra

ANG.: *genuine herbal preparation, native herbal preparation*

ANG.: *egg*

LAT.: *ovum, ovi n*

jákost -i ž **farm. kem.** količina učinkovine ali njena koncentracija v plazmi, ki je potrebna, da je farmakološki učinek enak 50 % njenega maksimalnega možnega farmakološkega učinka

ANG.: *potency*

LAT.: *potentia, potentiae f*

jákost báze -i -- ž **farm. kem.** količina, ki kvantitativno ovrednoti sposobnost baze, da se v ustreznem mediju protonira

ANG.: *base strength*

jákost kislíne -i -- ž **farm. kem.** količina, ki kvantitativno ovrednoti sposobnost kisline, da v ustreznem mediju disociira

ANG.: *acid strength*

jalapozíd -a m **farmakognoz.** ► smólni glikozíd

Jávna agencija RS za zdravila in medicínske

pripomočke -e -e -- [erès] ž

K: JAZMP pristojni organ za zdravila in medicínske pripomočke v Republiki Sloveniji

ANG.: *Agency for Medicinal Products and Medical Devices of the Republic of Slovenia*

jávna farmacija -e -e ž ► sociálna farmacija

jávna lekárna -e -e ž **farm. zak.** poslovni prostor ali objekt, v katerem se opravlja javna lekárniška dejavnost

ANG.: *community pharmacy*

jávna lekárniška dejávnost -e -e -i ž **farm. zak.** dejavnost, ki oskrbuje prebivalstvo z zdravili

s: lekárniška dejávnost (2)

ANG.: *community pharmacy activity, public pharmacy activity*

jávna lekárniška mréža -e -e -e ž **farm. zak.**

razporeditev javnih lekarn na določenem območju za zagotavljanje oskrbe prebivalcev z zdravili, pri kateri se upoštevajo demografska, geografska in druga merila

s: lekárniška mréža

ANG.: *pharmacy network*

jávna lekárniška slúžba -e -e -e ž **farm. zak.**

javna služba, ki oskrbuje prebivalce z zdravili na zdravniški recept, brez recepta in z magistralnimi pripravki

ANG.: *pharmacy service, public pharmacy service*

jávni lekárniški závod -ega -ega **farm. zak.**

zavod, ki ima v sestavi eno ali več lekarn in ga ustanovi ena ali več občin

ANG.: *public pharmacy institution*

jávno zdrávje -ega -a s **soc. farm.** znanost in spretnost preprečevanja bolezni, krepitev zdravja in podaljševanja življenja s pomočjo organiziranih naporov družbe

ANG.: *public health*

jágoda -e ž **farmakognoz.** sočni plod brez trde koščice, navadno s številnimi semeni

ANG.: *berry*

LAT.: *acinus, acini m, bacca, baccae f, uva, uvae f*

jájčece -a s **farmakognoz.** negibljava ženska spolna celica, ki pri rastlinah ustreza oosferi

JAZMP -- [jazəmɔpə] m kratica ► Jávna agencija RS za zdravila in medicínske pripomočke

jedčina -e ž **farm. kem.** snov, ki v stiku z biološkim materialom povzroči ireverzibilno poškodbo tkiva, npr. močna kislina ali baza **s:** jedka snöv, kávtstik, korozív

ANG.: caustic, corrosive

LAT.: causticum, caustici n, corrosivum, corrosivi n

jédka snöv -e snoví ž **farm. kem.** ► jedčina

jedrovina -e ž **farmakognoz.** mrtve notranje plasti lesa, v katerih se snovi ne prevajajo več

ANG.: heartwood

LAT.: duramen, duraminis n

jédrska magnétnoresonánčna spektroskopija

-e -e -e ž **anal. zdr.** analizna metoda, ki na osnovi interakcij magnetnih momentov atomskih jeder z zunanjim magnetnim poljem omogoča določanje strukture molekul **s:** NMR-spektroskopija

ANG.: nuclear magnetic resonance spectroscopy

jeklénka -e ž **farm. teh., farm. zak.** v dobri proizvodni praksi vsebnik, navadno valjaste oblike, za shranjevanje stisnjenih utekočinjenih ali raztopljenih plinov pod povišanim tlakom, opremljen z napravo za uravnavanje izhodnega plina

ANG.: gas cylinder

jemánje zdravíla -a -- s ► aplikácija zdravíla, uporába zdravíla

ježíca -e ž **farmakognoz.** ► sklédica (1, 2)

jódno števílo -ega -a s **anal. zdr., farm. teh.** merilo za količino nenasičenih maščobnih kislin v vzorcu, definirano kot masa joda, ki se v predpisanih pogojih veže na nenasičene vezi med ogljikovimi atomi v 100 g vzorca

ANG.: iodine value

jódovi antiséptiki -ih -ov m mn. **farm. kem.**

antiseptiki, ki se zaradi oksidativnega delovanja elementnega joda uporabljajo dermalno, npr. jod, povidon-jod **s:** jódovi pripravki

ANG.: iodine products

LAT.: antiseptica iodi

jódovi pripravki -ih -ov m mn. **farm. kem.** ► jódovi antiséptiki

K

K -- [kà / ká] m **homeopat.** kratica, po Korsakovu stopnja lestvice, ki določa razredčitev homeopatske surovine v homeopatskem zdravilu, pripravljenem po Korsakovi metodi izdelave

kadílo -a s **farmakognoz.** dišeča snov, ki se zažge za odišavljanje zraka, navadno pri obredih, npr. mira, olibanum, sandalovin

ANG.: incense

LAT.: suffimentum, suffimenti n

kainátni recéptor -ega -ja m **farm. kem.** podtip glutamatnega receptorja, na katerega se poleg glutaminske kisline kot agonist selektivno veže kainat

ANG.: kainate receptor

kakáv -a m **1. farmakognoz.** fermentirana in posušena semena kakavovca (*Theobroma cacao*) **2. farmakognoz.** napitek iz te rastlinske snovi

ANG.: cocoa

LAT.: cacao, cacaonis m

kakóvost zdravíla -i -- ž **farm. zak., anal. zdr.** lastnost zdravila, ki se navadno ugotovi s kvalitativno analizo sestavin, kvantitativno analizo zdravih učinkovin in vključuje vse ostale preskuse, potrebne za zagotavljanje kakovosti v skladu z zahtevami dovoljenja za promet z zdravilom oziroma se zagotovi s procesno analizo tehnologijo

ANG.: quality of a medicinal product

GL.: nêustrézna kakóvost zdravíla, odstóp od kakóvosti zdravíla, urádna kontróla kakóvosti zdravíla

kakóvost žívljénja -i -- ž **soc. farm.** ► z zdravjem povézana kakóvost žívljénja

kálcijev antacíd -ega -a m **farm. kem.** antacid, slabo vodotopna in šibko bazična spojina kalcija, ki lahko ob daljšem jemanju povzroči hiperkalcemijo, npr. kalcijev karbonat

ANG.: calcium antacid

LAT.: antacidum calcii

kálcij zaznávni recéptor -- -ega -ja m **farm.**

chem. receptor, ki zaznava zunajcelično koncentracijo kalcijevih ionov, npr. v žlezah občitnicah, kjer skrbi za homeostazo kalcijevih ionov z uravnavanjem sproščanja paratiroidnega hormona

ANG.: calcium-sensing receptor

kalcitonín -a ž **farm. biotech.** peptidni hormon ščitnice, funkcionalni antagonist paratiroidnega hormona, ki se izloča ob povišani koncentraciji kalcija v krvi in znižuje plazemsko raven kalcijevih ionov

K

z zaviranjem izplavljanja kalcija iz kosti, omejevanjem resorpcije kalcijevih in fosfatnih ionov v ledvicah

ANG.: *calcitonin*

LAT.: *calcitoninum, calcitonini n*

kalcitoninski recéptor -ega -ja m farm. kem. s proteinom G sklopljen receptor, na katerega se kot endogeni ligand veže kalcitonin, ki ima pomembno vlogo v homeostazi kalcijevih ionov, zlasti pri gradnji in razgradnji kostnega tkiva

ANG.: *calcitonin receptor*

kálček -čka m farmakognoz. rastlinski zarodek v semenu s: émbrio (2)

ANG.: *embryo*

LAT.: *embryo, embryonis m*

kalibrácija -e ž farm. teh., farm. zak. ► umérjanje

kalibrátor -ja m klin. kem., biomed. standardna raztopina s točno koncentracijo analita, ki se uporablja za umerjanje analiznega sistema

ANG.: *calibrator*

kálíko povòj -- -ôja m med. prip. povoj iz redke bombažne tkanine z zaključnim robom, ki se uporablja za obvezovanje, pričvrstitev drugega medicinskega pripomočka

ANG.: *bandage kaliko*

káliks -a m farmakognoz. ► čáša (1)

kalítev -tve ž 1. farmakognoz. izraščanje kalčka iz semena s: germinácija 2. farmakognoz. razvoj gametofita iz trosa, pri pelodnem zrnu izraščanje pelodne cevi 3. farmakognoz. poganjanje cim iz gomolja, npr. pri krompirju

ANG.: *germination*

LAT.: *germinatio, germinationis f*

kalúp -a m 1. lek. farm. votla priprava iz kovine ali plastike, v katero se vlije tekoča masa z zdravilno učinkovino, da se po ohladitvi oblikuje določena farmacevtska oblika, npr. globula, svečka 2. lek. farm. taka priprava iz plastike, ki je lahko tudi stična ovojnina

ANG.: *mould*

LAT.: *forma, formae f*

kálus -a m 1. farmakognoz. meristem, ki od robov navznoter zaraste poškodbo rastline s: ranítveno tkívo 2. farmakognoz. odebelitev na mestu zaceljene poškodbe rastline s: ranítveno tkívo

ANG.: *callus*

LAT.: *callus, calli m*

kámbij -a m farmakognoz. meristem v stebelu

ANG.: *cambium*

LAT.: *cambium, cambii n*

kámpo -a m na Japonskem sistem zdravljenja, ki je med 7. in 9. stoletjem izšel iz kitajske tradicionalne medicine in uporablja zlasti zdravilne rastline in akupunkturo

ANG.: *kampo*

kamptotekíni -ov m mn. farm. kem. protitumorne učinkovine rastlinskega izvora, po strukturi pentaciklični laktoni z bazičnim centrom v stranski verigi, ki zavirajo DNA-topoizomerozo I in se uporabljajo za zdravljenje raka debelega črevesa in nedrobnoceličnega raka pljuč, npr. irinotekan

ANG.: *camptothecins*

LAT.: *camptothecina n pl.*

kanabinoidi -ov m mn. farm. kem. skupina strukturno sorodnih spojin, izoliranih iz indijske konoplje, in njim strukturno in po načinu delovanja podobne spojine, npr. tetrahidrokanabinol

ANG.: *cannabinoids*

kanabinoidni recéptorji -ih -ev m mn. farm. kem. skupina s proteinom G sklopljenih receptorjev v centralnem živčevju in imunskem sistemu, na katere se kot ligandi vežejo kanabinoidi

ANG.: *cannabinoid receptors*

kancerogén -a m farm. kem. snov, ki lahko v stiku z živo snovjo povzroči nastanek rakavih celic s: kancerogéna snòv, rakotvórna snòv

ANG.: *cancerogen*

kancerogéna snòv -e snòví ž farm. kem. ► kancerogén

kaníla -e ž cevka, skozi katero se uvaja tekočina ali zrak v telo

ANG.: *cannula*

GL.: éndotraheálna kaníla

kantaridín -a m lek. farm. nekdanja učinkovina španske muhe, ki se je uporabljala kot diuretik in afrodisiak

ANG.: *cantharidin*

kapálka -e ž farm. teh. steklen ali plastičen pripomoček za odmerjanje tekočine po kapljicah

ANG.: *dropper*

LAT.: *pipetta guttatoria*

GL.: merílna kapálka, stekleníčka kapálka,

zapórka z merílno kapálko

kapálna stekleníčka -e -e ž lek. farm. manjši steklen ali plastičen vsebnik z vgrajenim zamaškom za odmerjanje tekočih zdravilnih pripravkov po kapljicah

ANG.: *dropper bottle*

LAT.: *vitrum guttatorium*

kapální vsébník -ega -a m farm. teh. vsebnik, ki omogoča kapljanje farmacevtske oblike

ANG.: *dropper container*

kápa recéptor -- -ja m gl. κ-recéptor

káparecéptor -ja m gl. κ-recéptor

kapílárna elektroforéza -e -e ž farm. bioteh., anal. zdr. elektroforezna analizna metoda, ki omogoča ločitev molekul v stekleni kapilari, napolnjeni z raztopino elektrolita, na podlagi razlik v velikosti in naboju

ANG.: *capillary electrophoresis*

kapilárni viskoziméter -ega -tra m farm. teh. viskozimeter za določanje viskoznosti newtonskih tekočin s: Óstwaldov viskoziméter, viskoziméter po Ubbelohdeju
ANG.: *capillary viscometer*

kápljice -ic ž mn. farm. teh. tekoča farmacevtska oblika za aplikacijo v majhnih volumnih s kapljanjem ali vkapavanjem
ANG.: *drops*
LAT.: *guttae f pl.*
GL.: Bachove kápljice, Hóffmanove kápljice, kápljice za nós, kápljice za okó, kápljice za uhó, orálne kápljice, peroralne kápljice

kápljice za nós -ic --- ž mn. farm. teh. tekoča farmacevtska oblika za vkapavanje v nosno votlino
ANG.: *nasal drops*
LAT.: *rhinoguttae f pl.*

kápljice za okó -ic --- ž mn. farm. teh. sterilna vodna ali oljna raztopina ali suspenzija za vkapavanje v oko
ANG.: *eye drops*
LAT.: *guttae ophthalmicae, oculoguttae f pl., oculostillae f pl.*

kápljice za uhó -ic --- ž mn. farm. teh. tekoča farmacevtska oblika za vkapavanje v sluhovod
ANG.: *ear drops*
LAT.: *otoguttae f pl.*

kápsula -e ž 1. farm. teh. trdna enoodmerna peroralna farmacevtska oblika, sestavljena iz trde ali mehke ovojnice in trdne, tekoče ali pastozne vsebine 2. lek. farm. papirnata stična ovojčina za enoodmerne praške
ANG.: *capsule*

LAT.: *capsula, capsulae f*
GL.: gástrorozisténtna kápsula, kápsula s prirejénim spróščanjem, méhka kápsula, mikrokápsula, nánokápsula, orálna kápsula, rektálna kápsula, škróbná kápsula, tráda kápsula, vaginálna kápsula, želatínska kápsula

kápsula s prirejénim spróščanjem -e --- ž farm. teh. kapsula, katere ovojnica in/ali vsebina zagotavljata prirejeno sproščanje učinkovine
ANG.: *modified-release capsule*

kapsulírka -e ž farm. teh. ročna ali avtomatska naprava ali stroj za polnjenje kapsul
ANG.: *capsulation machine*

karagenán -a m farmakognoz. sulfatirani galaktan, značilen za razred rdečih alg (Rhodophyceae)
ANG.: *carrageenan*

karakteristični simptóm ali znák -ega -a -- -a m dobro izražen simptom ali znak, značilen za posamezno bolezen ali pacienta
ANG.: *characteristic symptom or sign*

karanténa -e ž 1. farm. zak. fizična ločitev ali druga zaščita vhodnih surovin, snovi ali ovojnine, vmesnih izdelkov, polizdelkov ali končnih izdelkov med čakanjem na odobritev

ali zavrnitev uporabe 2. osamitev bolnih ljudi ali živali zaradi suma okuženosti

ANG.: *quarantine*

LAT.: *quarantanna, quarantannae f*

karbamáti -ov m mn. farm. kem. anksiolitiki in pomirjevala, po strukturi estri nestabilne karbamske kisline, ki zavirajo prenos signalov v sinapsah centralnega živčnega sistema, npr. meprobamat
ANG.: *carbamates*
LAT.: *carbamates m pl.*

karbamíd -a m klin. kem., biomed. ► sečnina

karbapenémski antibiótik -ega -a m farm. kem. β-laktamski antibiotik, soroden penicilinom, pri katerem je žveplo v petčlenskem obroču zamenjano z ogljikom in ima širok spekter protibakterijskega delovanja, npr. meropenem
ANG.: *carbapenem*
LAT.: *carbapenemum, carbapenemi n*

γ-karboksilácija -e [gáma] in gámakarboksilácija -e tudi gáma karboksilácija -- -e ž farm. bioteh. posttranslacijska modifikacija, dodajanje karboksilne skupine na položaj γ v stranski verigi glutamatnih aminokislinskih ostankov, zlasti pri krvnih koagulacijskih faktorjih
ANG.: *γ-carboxylation*
LAT.: *γ-carboxylatio, γ-carboxylationis f*

β-karbolínski alkaloid -ega -a [béta] in bétakarbolínski alkaloid -ega -a tudi béta karbolínski alkaloid -- -ega -a m farmakognoz. alkaloid, katerega osnovna struktura je β-karbolin, npr. harman, harmol, harmin, harmalol, harmalin
ANG.: *beta-carboline alkaloid*
LAT.: *alcaloidum beta-carbolini*

kardenolid -a m farmakognoz. aglikon kardiotoničnega glikozida, strukturno steroidni derivat pentenolida, značilen za rodove *Convallaria*, *Digitalis*, *Nerium*, *Strophanthus*, npr. konvalatoksigenin, digoksigenin, oleandrigenin, k-strofantinidin
ANG.: *cardenolide*
LAT.: *cardenolidum, cardenolidi n*

kardiotóksičnost -i ž farm. kem., toksikol. lastnost snovi, da toksično deluje na srce
ANG.: *cardiac toxicity, cardiotoxicity*
LAT.: *cardiotoxicitas, cardiotoxicitatis f*

kardiotónični glikozid -ega -a m farmakognoz. steroidni glikozid z močnim kardiotoničnim učinkom, katerega sestavni del je kardenolidni ali bufadienolidni aglikon
ANG.: *cardiac glycoside*
LAT.: *glycosidum cardiotonicum*

kardiotónik -a m farm. kem. učinkovina, ki krepi delovanje oslabelega srca
ANG.: *cardiotonic*
LAT.: *cardiotonicum, cardiotonici n*

K

karénca -e ž **farm. zak.** v veterinarski medicini obdobje, ki mora preteči od zadnjega dajanja zdravila živali pod normalnimi pogoji uporabe v skladu s predpisi do začetka pridobivanja oziroma proizvodnje živil iz teh živali za zagotovitev, da ta ne vsebujejo ostankov zdravil nad najvišjimi dovoljenimi mejnimi vrednostmi

ANG.: *withdrawal period*

kariogamija -e ž **farmakognoz.** združitev celičnih jeder pri oploditvi

ANG.: *karyogamy*

LAT.: *caryogamia, caryogamiae f*

karminativ -a m **farm. kem.** učinkovina, ki zmanjšuje jakost in pogostost krčev v prebavnem traktu, navadno povzročeni z napenjanjem

ANG.: *antiflatulent, carminative*

LAT.: *carminativum, carminativi n*

karotenoid -a m **farmakognoz.** tetraterpen ali tetraterpenoid, intenzivno rumen ali oranžen pigment, spojina z značilnim kromoforom iz najmanj desetih konjugiranih dvojnih vezi C-C, npr. biksin, karoten, likopen

ANG.: *carotenoid*

LAT.: *carotenoidum, carotenoidi n*

K

karpél -a m **farmakognoz.** ploščati del cveta, ki nosi semenske zasnove pri kritosemenkah s: plódní líst

ANG.: *carpel*

LAT.: *carpellum, carpelli n*

kárpula -e ž injekcijska brizga, navadno za lokalno anestezijo v zobozdravstvu

ANG.: *carpule*

kártica -e ž **lek. farm.** lekarniški pripomoček pravokotne oblike iz prozornega, elastičnega inertnega materiala, ki se uporablja za deljenje praškov

ANG.: *card*

LAT.: *charta, chartae f*

kártica zdravstvenega zavarovanja

-e --- ž **K: KZZ lek. farm.** dokument, na podlagi katerega oseba uveljavlja pravice iz zdravstvenega zavarovanja

ANG.: *health insurance card*

kártica zvestobe -e -- ž kartica, ki v določenih lekarnah omogoča nakup izbranih izdelkov po ugodnejših cenah, spodbuja povečano porabo izdelkov in vodi v komercializacijo lekarniške dejavnosti

ANG.: *loyalty card*

kaséta -e ž **lek. farm.** valjasta kovinska posoda za sterilizacijo laboratorijskega pribora s pokrovom, ki se tesno zapira z zaporkami, in z odprtini ob straneh, ki se zapirajo in odpirajo

ANG.: *cassette*

kastóreum -a m **farmakognoz.** mošusu podoben, močno dišeč izloček žleze severnoameriškega

(*Castor canadensis*) ali evropskega bobra (*Castor fiber*), nekadj pomembna sestavina parfumov

ANG.: *castoreum*

LAT.: *castoreum, castorei n*

kát -- [katál] m **klin. kem., biomed.** kratica ▶ katál

katabolizem -zma m **biomed., farm. bioteh.** presnovni proces, pri katerem se z razgradnimi biokemičnimi reakcijami velike kompleksne molekule cepijo v manjše strukturne enote, pri čemer navadno nastaja energija, npr. razgradnja polisaharidov v monosaharide, nukleinskih kislin v nukleotide in proteinov v aminokisliline **PRIM.:** anabolizem

ANG.: *catabolism*

LAT.: *catabolismus, catabolismi m*

katál -a m **K: kát klin. kem., biomed.** enota za encimsko aktivnost, ki ustreza enemu molu pretvorjenega substrata v sekundi in se najpogosteje izraža na volumen biološkega vzorca, npr. μ kat/L seruma

ANG.: *katal*

katalitična aktivnost -e -i ž **farm. kem.** lastnost encima, da lahko katalizira določeno kemično reakcijo

ANG.: *catalytic activity*

katalizátor -ja m **farm. kem.** snov, ki pospeši potek kemične reakcije, vendar ne vpliva na kemično ravnotežje in se pri reakciji ne porablja

ANG.: *catalyst*

LAT.: *catalysator, catalysatoris m*

GL.: biokatalizátor

kataplázma -e ž **farm. teh.** ▶ vróči obkládek

kategorija H -e -- [hà / há] ž **farm. zak.** kategorija zdravilnih rastlin, ki se lahko uporabljajo tudi kot živila, če izpolnjujejo predpisane pogoje

kategorija ND -e -- [nədà / endé] ž **farm. zak.**

kategorija rastlin, ki jih zaradi strupenosti ni dovoljeno uporabljati

kategorija Z -e -- [zà / zé] ž **farm. zak.** kategorija

zdravilnih rastlin, ki so namenjene za preprečevanje in zdravljenje bolezní in se praviloma razvrščajo med zdravila brez recepta

kategorija ZR -e -- [zərə / zeər] ž **farm. zak.**

kategorija zdravilnih rastlin, ki so namenjene za preprečevanje in zdravljenje bolezní in se zaradi močnega delovanja praviloma razvrščajo med zdravila na recept

katehínski tanín -ega -a m **farmakognoz.** ▶ kondenzirani tanín

kateholamíni -ov m mn. **farm. kem.** spojine, derivati 1,2-dihidroksibenzena, ki imajo v stranski verigi vezano aaminsko skupino, npr. neurotransmiterji noradrenalin, adrenalin in dopamin ter njihovi sintezni analogi

ANG.: *catecholamines*

LAT.: *catecholamina n pl.*

katehutanin -a m farmakognoz. ► kondenzirani tanin

katrán -a m farmakognoz. gosta temna snov močnega vonja, ki nastane kot hlapni produkt pri suhi destilaciji

ANG.: tar

LAT.: *pix, picis f, pyroleum, pyrolei n*

káva -e ž **1. lek. farm.** fermentirana, posušena in pražena semena kavovca (*Coffea arabica* in *Coffea robusta*) **2. lek. farm.** napitek iz te rastlinske snovi

ANG.: coffee

LAT.: *coffeum, coffei n*

kávčuk -a m farmakognoz. sestavina mlečka dreves, navadno rodu *Hevea*, strukturno politerpen, surovina za pridobivanje gume

ANG.: caoutchouc, rubber

LAT.: *gummi elasticum*

kávstik -a m farm. kem. ► jedčina

kazalniki kakovosti lekarniške dejavnosti

-OV - - - - m mn. farm. zak. po priporočilu Svetovne zdravstvene organizacije število lekarn in magistrstov farmacije na določenem območju glede na število prebivalcev, ki kaže na stopnjo razvitosti in kakovosti lekarniške službe **PRIM.:** preskrbljenost z lekárnami, preskrbljenost z magistrí farmacije

ANG.: pharmacy quality indicators

kefir -ja m farmakognoz. fermentirano mleko, ki navadno nastane z delovanjem bakterij *Lactobacillus caucasicus*, *Streptococcus lactis* in kvasovk *Saccharomyces kefir*

ANG.: kefir

kelátor -ja m farm. kem. učinkovina ali reagent, ki lahko tvori komplekse s kovinskimi ioni in s tem poveča njihovo topnost, izboljša absorpcijo ali prepreči neželene učinke **s:** kelirajoče sredstvo

ANG.: chelating agent

LAT.: *chelator, chelatoris m*

kelirajoče sredstvo -ega -a s farm. kem. ► kelátor

kémična sterilizácija -e -e ž farm. teh. ► sterilizácija s plínom

kémična zvrst -e zvrstí ž farm. kem. skupno ime za atome, ione, radikale, atomske skupine, dele molekul in celotne molekule, ki se pogosto uporablja pri opisovanju biokemičnih procesov v organizmu

ANG.: chemical species

kémični doziméter -ega -tra m farm. teh. kemični indikator za sterilizacijo z ionizirajočim sevanjem

ANG.: chemical dosimeter

kémični indikátor -ega -ja m farm. teh. snov, ki ima sposobnost, da v določenih pogojih spremeni kemične ali fizikalne značilnosti

ANG.: chemical indicator

kémični referénčni stándard -ega -ega -a m anal. zdr. ► referénčna snòv

kémiluminiscéna -e ž klin. kem., biomed.

pojav svetlobe pri kemični reakciji, npr. oksidaciji luminola ali aromatskih akridinijevih estrov z vodikovim peroksidom ob prisotnosti peroksidaze **PRIM.:** eléktro-kémiluminiscéna

ANG.: chemiluminescence

kemokín -a m farm. bioteh., imunol. citokin, predstavnik velike skupine strukturno sorodnih majhnih proteinov s tipskimi oznakami CC, CXC, C in CX3C, ki jih proizvajajo različne celice in delujejo kot dejavniki za privabljanje levkocitov in rakavih celic

ANG.: chemokine

LAT.: *chemokinum, chemokini n*

kemokínski recéptor -ega -ja m **K: CCR** farm.

bioteh., imunol. katerikoli predstavnik sorodnih glikoproteinskih molekul, receptorjev za kemokine tipa CC, CXC, C in CX3C, izražen na površini celic in sestavljen iz sedmih transmembranskih zank, povezanih s proteinom G, ki po specifični vezavi ustreznega kemokina omogoči migracijo celic in vnetnih dejavnikov

ANG.: chemokine receptor

kémotáksa -e ž imunol., biomed. premikanje posameznih celic, npr. levkocitov, bakterij ali večceličnih organizmov, povezovalni koncentracijskega gradienta proti neki snovi ali proč od nje oziroma njihova migracija kot odziv na specifične kemične dražljaje v njihovem neposrednem okolju

ANG.: chemotaxis

LAT.: *chemotaxis, chemotaxis f*

kémoterapévtik -a m **1. farm. kem.** sintezna učinkovina, ki zavira razmnoževanje mikroorganizmov ali jih uničuje, zato se uporablja za zdravljenje bakterijskih okužb

PRIM.: antibiótik

ANG.: chemotherapeutic

LAT.: *chemotherapeuticum, chemotherapeutici n*

2. farm. kem., žarg. ► protitúmorna učinkovina

keratolítik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki odstranjuje poroženele plasti kože

ANG.: keratolytic

LAT.: *keratolyticum, keratolytici n*

ketonemija -e ž klin. kem., biomed. koncentracija ketonskih teles v serumu nad referenčnim območjem, ki se najpogosteje pojavlja pri neustrezno zdravljeni sladkorni bolezni, pa tudi pri ostalih stanjih pospešene β -oksidacije maščobnih kislin **PRIM.:** ketónska telésa, ketonuríja

ANG.: ketonemia

K

ketónska telésa -ih telés s mn. klin. kem., biomed. skupina snovi, npr. aceton, acetoacetna kislina in β -hidroksibutanojska kislina, ki se pri motnjah v presnovi glukoze in maščob pojavijo v urinu, npr. pri stradanju, sladkorni bolezni s: metilketóni PRIM.: ketonemija, ketonurija ANG.: ketone bodies, methylketones

ketonurija -e ž klin. kem., biomed. prisotnost ketonskih teles v urinu kot posledica ketonemije, npr. pri sladkorni bolezni PRIM.: ketonemija, ketónska telésa ANG.: ketonuria

ketóza -e ž farmakognoz. monosaharid s ketonsko funkcionalno skupino, npr. fruktoza, sorboza, ribuloza, ksiluloza ANG.: ketose LAT.: cetosum, cetosi n

kílني pás -ega pásu m med. prip. pripomoček v obliki širokega pasu, navadno iz platna, ki se uporablja za preprečevanje širjenja, večanja trebušne kile, po operacijah v predelu trebuha za preprečevanje nastanka kile ANG.: trusse

kinazolinski alkaloid -ega -a m farmakognoz. alkaloid, katerega osnovna struktura je kinazolin, npr. arborin, febrifugin, vazicin ANG.: quinazoline alkaloid LAT.: alcaloidum chinazolini

kinemátična viskóznost -e -i ž farm. teh. razmerje med dinamično viskoznoštvom in gostoto tekočine pri točno določeni temperaturi, oznaka ν , enota m^2/s ANG.: kinematic viscosity

kinínka -e ž lek. farm., strok. pog. steklenička s širokim vratom za izdajo trdnih in poltrdnih farmacevtskih oblik

kinínski alkaloidi -ih -ov m mn. farm. kem. alkaloidi, po strukturi sorodni kininu, izoliranem iz skorje kininovca, ki se uporabljajo kot antimalariki, npr. kinin ANG.: quinine alkaloids LAT.: alcaloidea chinini

kinolínski alkaloid -ega -a m farmakognoz. alkaloid, katerega osnovna struktura je kinolin, npr. diktamnin, platidezmin ANG.: quinoline alkaloid LAT.: alcaloidum chinolini

kinolínski deriváti -ih -ov m mn. 1. farm. kem. antiseptiki in dezinficenti, derivati kinolinola, po strukturi in mehanizmu delovanja podobni fenolu in njegovim derivatom, npr. kliokinol 2. farm. kem. učinkovine proti boleznim, ki jih povzročajo sesači, ki povečajo prepustnost parazitovne membrane za kalcijeve ione in se navadno uporabljajo v terapiji shistosomoze, npr. prazikvantel ANG.: quinoline derivatives LAT.: chinolini derivata

kinolizidínski alkaloid -ega -a m farmakognoz. alkaloid, katerega osnovna struktura je kinolizidin oziroma 5-azabiklo[4.4.0]dekan, npr. likopodin, lupinin, spartein ANG.: quinolizidine alkaloid LAT.: alcaloidum chinolizidini

kinolóni -ov m mn. farm. kem. kemoterapevtiki z značilnim kinolin-4-onskim obročem, ki kot zaviralci bakterijskega encima giraze preprečujejo zvijanje molekule DNA po celični delitvi in delujejo zlasti na gramnegativne mikroorganizme s: kinolónske protimikróbne učinkovine ANG.: quinolone antibacterials LAT.: antibacterica chinolonica, chinolona n pl. GL.: fluorokinolóni

kinolónske protimikróbne učinkovine -ih -ih -ín ž mn. farm. kem. ► kinolóni

kinón -a m farmakognoz. organska kisikova spojina z dvema keto skupinama in dvojnima vezema, glede na strukturo parakinon ali ortokinon ANG.: quinone LAT.: chinonum, chinoni n

királna spojína -e -e ž farm. kem. spojina, ki ima v svoji strukturi vsaj en stereogeni center in nima elementa simetrije, zato lahko zasuče ravnino linearno polarizirane svetlobe ANG.: chiral compound, chiral substances

királní cênter -ega -tra in királní cênter -ega -tra m farm. kem. ► stereogéni cênter

kirópráktika -e ž zdravljenje z manipulacijo, navadno hrbtenice, temelječe na doktrini, da določajo zdravstveno stanje zlasti mehanske motnje skeletno-mišičnega sistema ANG.: chiropractic LAT.: chiropraxis, chiropraxis f

kirúrški invazívni pripomóček -ega -ega -čka m med. prip. medicinski pripomoček, ki prode v notranjost telesa skozi telesno površino s pomočjo kirurškega posega ANG.: surgically invasive medical device

kís -a m farmakognoz. razredčena vodna raztopina očetne kisline, ki se navadno pridobiva s fermentacijo vina, sadnega soka ali vodne raztopine etanola s pomočjo bakterij očetnega vrenja (Acetobacter) ob prisotnosti kisika, nekdanj priljubljena protimikrobna snov, za obkladke, zdaj zlasti začimba ANG.: vinegar LAT.: acetum, aceti n

kislína -e ž farm. kem. snov, ki je sposobna oddajati raztone, sprejeti prosti elektronski par, v vodni raztopini tvoriti oksonijeve ione ANG.: acid LAT.: acidum, acidi n GL.: adsorbent žlčnih kislín, algínska kislína, γ -aminobutanojska kislína, aminokislína, γ -aminomasléna kislína, analóg fólné kislíne,

askorbínska kislína, asparagínska kislína, deóksiribonukleínska kislína, deriváti aminosalicilne kislíne, deriváti ócetne kislíne, deriváti propiónske kislíne, deriváti prôstih mašóbnih kislín s centrálnim delováním, felónska kislína, fenólkarboksilna kislína, fólna kislína, gáma aminobutanójska kislína, gámaaminobutanójska kislína, gáma aminomasléna kislína, gámaaminomasléna kislína, glikárska kislína, glikónska kislína, glikurónska kislína, glutamínska kislína, hialurónska kislína, jákost kislíne, krizantémska kislína, lizérška kislína, mašóbná kislína, nasíóena mašóbná kislína, néesenciálna aminokislína, néenasíóena mašóbná kislína, nikotínska kislína, nukleínska kislína, pantoténska kislína, piretrínska kislína, príprávkí z bórovo kislíno, ribonukleínska kislína, smólna kislína, v klórovodíkovi kislíni nětópní pepél

kislínsko-bázíóne lastnósti -ih -- ž mn. **farm. kem.** fizikalno-kemióne lastnósti snoví, kí se v ústreznem medíju obnašájo kot kislíne ali báze **S:** ácidobázíóne lastnósti **ANG.:** *acid-base properties*

kislínsko število -ega -a s **anal. zdr., farm. teh.** merílo za kólíóno karboksilnih skupín, npr. v mašóbnih kislínah, mašóbah in olíjeh, defínirano kot masa kalíjevega hidroksída v míligramih, potrebna za nevtralizáciu prostíh kislín v 1 gramu vzorca **S:** nevtralizácijsko števílo **ANG.:** *acid value, neutralization number*

klás -a m **farmakognoz.** sovetje s sedéóimi cvetí na podaljšanem osrednjem vretenu **ANG.:** *spike* **LAT.:** *spica, spicae f*

klásíóna homeopatíja -e -e ž **homeopat.** homeopatska metoda zdravljenja, pri kateri se uporablja zdravílo z eno homeopatsko učínkovíno, kí deluje na vse pacientove símptome in znake **S:** unicístíóna homeopatíja **ANG.:** *classical homeopathy, unicist homoeopathy*

klásíóno granúlíranje -ega -a s **farm. teh.** večstopenjskí postopek vlažnega granúlíránja z uporábo več različnih naprav, npr. mešálníka, oscílírájóóega granúlórta, sušílíníka **ANG.:** *shear granulation*

klasífikácijska čistíh prostórov -e -- -- ž **farm. teh.** razdelítev čistíh prostórov glede na stopnjo čistóte zraka v razrede A, B, C, D, določena z velíóostjo in števílom delcev ter števílom dovoljeníh mikroorganizmóv **ANG.:** *clean room classification*

klasífikácijska zdravíli -e -- ž razvrstítev zdravíli glede na mesto delóvanja, terapevtske, farmakolóške in kemióne lastnósti za spremljanje upórabé, porábe in sístematíóno prikazóvanje podatkov o níjeh

ANG.: *drug classification*
GL.: enótna klasífikácijska zdravíli

kleíótotéóij -a m **farmakognoz.** zaprtí tip trosnjaka pri zaprtótrosmícah, pri kateríh se trosí sprostíjo ob odprtju

ANG.: *cleistothecium*
LAT.: *cleistothecium, cleistothecii n*

klíóca -e ž **biomed.** ► zaródek

klíóóaj -a m **farm. zak.** oznaka previdnósnega úkrepa v oblíki klíóóaja (!) v barví besedíla za omejeno kólíóno enkratne ízdaje zdravíla

klíóóní líst -ega -a m **farmakognoz.** prví líst alí njegóva zasóva v kalóóku **S:** kotíledón

ANG.: *cotyledon*
LAT.: *cotyledon, cotyledonis f*

klímátska obmóójsa -ih -íj s mn. **farm. teh.** štírí obmóójsa svéta, kí se razlíkúje po svojíh prevládájóóíh letnih klímátskíh znaónostíh in določájo príporóóene pogoje testíránja sístílnóste učínkovín in prípravkov **PRIM.:** sístílnóstne štúdíje **ANG.:** *climatic zones*

klínióna bíokemíjsa -e -e ž **1.** v nekateríh držávah ► klínióna kemíjsa (1)
2. biomed. ► klínióna kemíjsa (2)

klínióna farmácijsa -e -e ž vejsa farmácijsé, kí vklúóuje aktivnósti in storítve farmacevta za rácíonalno in optímálnu upórabu zdravíli za ízboljšanje zdravstveníh ízídov **ANG.:** *clinical pharmacy*
GL.: spécíalíst íz klínióne farmácijsé

klínióna kemíjsa -e -e ž **1.** vejsa laboratóríjske medicíne, kí upórabljsa kemíjske, mólekúlske in celíóne koncepte in tehnólójsje za razumevanje in ocenjevanje zdravja alí bolezní **S:** klínióna bíokemíjsa (1) **2. biomed.** analíza bíolóškíh tekoóín za odkrívánje, potírjevanje alí spremljanje bolezní oziroma zdravljenja **S:** klínióna bíokemíjsa (2)
ANG.: *clinical chemistry*

klínióna póó -e potí ž **soc. farm.** opis obíóajnega poteka zdravljenja, kí je vnaprej defínírán s posamezními zdravstveními storítvami in postopkí in predvídevaní dosegó želeníh klínióóíh ízídov **ANG.:** *clinical path*

klínióna razískáva medicínskega prípomóóka -e -e -- -- ž **med. prip.** úgotavljanje varnósti in zmógljívostí medicínskega prípomóóka v skládú z namenom upórabé, kí jo je predvídel proízvájalec **ANG.:** *clinical investigation of a medical device*
GL.: spónzor klínióne razískáve medicínskega prípomóóka

klínióna štúdíjsa -e -e ž **farm. zak.** ► klínióno preskúšanje zdravíla

K

klinična toksikologija -e -e ž veja toksikologije, ki proučuje vzroke, simptomatiko in zdravljenje zastrupitev pri ljudeh
 ANG.: *clinical toxicology*

klinični farmacevt -ega -a m klinična farmacevtka -e -e ž **1. lek. farm.** magister farmacije, ki je opravil specializacijo iz klinične farmacije
2. naziv za poklic osebe s tako izobrazbo, ki se ukvarja s klinično farmacijo
 ANG.: *clinical pharmacist*

klinični izidi -ih -ov m mn. **soc. farm.** zdravstveni dogodki, ki so posledica bolezni ali zdravstvene oskrbe, npr. možganska kap, hospitalizacija, ozdravitev
 ANG.: *clinical outcomes*

klinični podatki o medicinskem pripomočku -ih -ov -- -- m mn. **med. prip.** podatki o varnosti oziroma zmožljivosti medicinskega pripomočka, pridobljeni v kliničnih raziskavah o tem ali enakovrednem medicinskem pripomočku, v drugih študijah, objavljenih v znanstveni literaturi, in v objavljenih ali neobjavljenih poročilih o drugih kliničnih izkušnjah s tem ali enakovrednim medicinskim pripomočkom
 ANG.: *clinical data on a medical device, clinical data pertaining to a medical device*

klinični podatki o zdravilu -ih -ov -- -- m mn. **farm. zak.** podatki o terapevtskih indikacijah, odmerjanju in načinu uporabe, kontraindikacijah, posebnih opozorilih in previdnostnih ukrepih, medsebojnem delovanju z drugimi zdravili in drugih oblikah interakcij, vplivu zdravila na plodnost, nosečnost in dojenje, na sposobnost vožnje in upravljanja s stroji, neželenih učinkih in prevelikem odmerjanju, tudi del povzetka glavnih značilnosti zdravila
 ANG.: *clinical data on a medicinal product, clinical particulars on a medicinal product*

klinično preskušanje I. faze -ega -a -- -- [prve] s **farm. zak.** klinično preskušanje novega zdravila na majhnem številu praviloma zdravih ljudi (navadno 20-100), s katerim se ugotavlja varnost in prenašanje zdravila in pridobivajo farmakodinamični in farmakokinetični podatki, vključno za najprimernejši način uporabe in najustreznejše odmerjanje
 ANG.: *phase I clinical trial*

klinično preskušanje II. faze -ega -a -- -- [drúge] s **farm. zak.** klinično preskušanje novega zdravila na majhnem številu bolnikov (navadno 20-300), s katerim se ugotavlja učinkovitost zdravila in pridobivajo nadaljnji podatki o njegovi varnosti
 ANG.: *phase II clinical trial*

klinično preskušanje III. faze -ega -a -- -- [tréte] s **farm. zak.** klinično preskušanje novega

zdravila na velikem številu bolnikov (navadno 300-3000 ali več), praviloma randomizirano, dvojno slepo in multicentrično, da se pridobi končna ocena o varnosti in učinkovitosti za pridobitev dovoljenja za promet z zdravilom
 ANG.: *phase III clinical trial*

klinično preskušanje IV. faze -ega -a -- -- [četrte] s **farm. zak.** klinično preskušanje zdravila po pridobitvi dovoljenja za promet, s katerim se pridobivajo podatki o redkih ali dolgoročnih neželenih učinkih na večjem številu bolnikov in v daljšem času, kot je bilo to mogoče v kliničnem preskušanju III. faze, podatki o varnosti pri določenih skupinah pacientov, interakcijah in dodatni podatki o učinkovitosti zdravila
 ANG.: *phase IV clinical trial*

klinično preskušanje zdravila -ega -a -- s **farm. zak.** raziskava na zdravih in bolnih ljudeh, usmerjena v odkrivanje ali potrjevanje kliničnih in farmakoloških učinkov, odkrivanje neželenih učinkov ali proučevanje absorpcije, porazdelitve, presnove in izločanja zdravila v preskušanju, da se dokažeta njegova varnost ali učinkovitost s: klinična štúdijska
 ANG.: *clinical study, clinical trial*
 GL.: mésto kliničnega preskušanja zdravila

klirens inulina -a -- m **lab. med., žarg.** ► inulinski očistek

klirens kreatinina -a -- m **lab. med., žarg.** ► kreatininski očistek

klistír -ja m **1. farm. teh., lek. farm.** tekočina za čiščenje, hranjenje, diagnosticiranje, zdravljenje, ki se vnaša v črevo s: klizma
2. med. prip. medicinski pripomoček za vnašanje take tekočine v črevo s: enema
 ANG.: *enema*
 LAT.: *clyisma, clysmatis* n
 GL.: čistilni klistír, hranilni klistír, zdravilni klistír

klizma -e ž **farm. teh., lek. farm.** ► klistír (1)

ključne informacije o varnosti zdravila -ih -ij -- -- ž mn. **K: CCSI farm. zak.** dokument z vsemi ključnimi podatki o varnosti zdravila, ki ga pripravi imetnik dovoljenja za promet z zdravilom in je njegov referenčni dokument za pripravo povzetka glavnih značilnosti zdravila
 ANG.: *company core safety information*

klobúk -a m **farmakognoz.** zgornji, širši del trošnjaka s trosovnico pri gobah, zlasti prostotrošnicah
 ANG.: *cap*
 LAT.: *pileus, pilei* m

klón -a m predstavnik skupine genetsko enakih celic ali organizmov, nastalih z nespolnim razmnoževanjem iz ene starševske celice ali organizma

ANG.: *clone*LAT.: *clon, clonis m*

kloniranje -a s **biomed.** ustvarjanje genetsko identičnih kopij z nespolnim razmnoževanjem, npr. izbor in rast kolonije celic v celični kulturi, ki izhajajo iz ene celice, ali prenos jedra odrasle somatske celice v jajčece, iz katerega se predhodno odstrani njegovo jedro, kar omogoči razvoj organizma, identičnega tistemu, iz katerega izvira preneseno jedro

ANG.: *cloning*

GL.: múltiplo mésto za kloniranje, obmòlje z več mésti za kloniranje

klorofil -a m **farmakognoz.** listno zelenilo, najpomembnejše rastlinsko barvilo, ki omogoča fotosintezo

ANG.: *chlorophyll*LAT.: *chlorophyllum, chlorophylli n*

kloroplást -a m **farmakognoz.** plastid, ki vsebuje klorofil

ANG.: *chloroplast*LAT.: *chloroplastum, chloroplasti n*

KMC -- [kãmãcà / kaemcé] m **biomed.** kratica ► krvotórna mátična célica

KMK -- [kãmækà / kaemká] m kratica ► kritična micélska koncentrácija

KMRL -- [kãmærlà / kaemerèl] m kratica ► najvíšja méjna vrédnost ostánkov

knájpjanje -a s metoda zdravljenja, ki jo je uvedel Sebastian Kneipp, pri kateri je pacient izmenično izpostavljen nizkim in visokim temperaturam (hladni in topli vodi)

ANG.: *Kneipp therapy*

knjiga atéstov -e -- ž **lek. farm.** evidenca atestov nabavljenih farmacevtskih snovi, predpisana z dobro lekarniško prakso in vodena v knjižni ali elektronski obliki s: knjiga vpisov farmacevtskih snovi

knjiga mamíl -e -- ž **lek. farm.** evidenca podatkov o nabavljenih zdravilih, predpisanih na posebni zdravniški recept, in podatkov z zdravniškega recepta, na katerega je bilo izdano zdravilo pacientu ali prevzemniku zdravila, vodena v knjižni ali elektronski obliki

ANG.: *narcotic record book*

knjiga privátnih recéptov -e ---- in **knjiga privátnih recéptov** -e ---- ž **lek. farm.** evidenca podatkov z belega recepta, na katerega je bilo izdano zdravilo pacientu ali prevzemniku zdravila, vodena v knjižni ali elektronski obliki

knjiga recéptov -e -- in **knjiga recéptov** -e -- ž **lek. farm.** evidenca podatkov z zdravniškega recepta, na katerega je bilo izdano zdravilo pacientu ali prevzemniku zdravila, vodena v knjižni ali elektronski obliki

ANG.: *prescription register*

GL.: knjiga privátnih recéptov

knjiga strúpov -e -- ž **lek. farm.** nekdanja evidenca o prometu in kupcih strupov, ki se po uradni dolžnosti vodi v lekarni, vodena v knjižni ali elektronski obliki

ANG.: *poison register*

knjiga vpisov farmacevtskih snoví -e ---- ž **lek. farm.** ► knjiga atéstov

koagulácija -e ž **klin. kem., biomed.** proces strjevanja krvi z nastankom fibrina po intrinzični ali ekstrinzični poti **PRIM.:** ekstrinzična pót koagulacijske, intrinzična pót koagulacije

ANG.: *coagulation*

GL.: dejávniki koagulácije

koalescéncia -e ž **farm. teh.** ireverzibilna oblika fizikalne nestabilnosti, pri kateri se kapljice v emulziji zlivajo

ANG.: *coalescence*

kobalamin -a m **farm. kem.** vitamin, ki vsebuje kobaltov(II) ion vgrajen v korinskem obroču in katalizira reakcije, v katerih se z ene molekule na drugo prenese skupina, ki vsebuje 1 ogljikov atom (metilna, hidroksimetilna, karbonilna, karboksilna) s: vitamín B₁₂

ANG.: *cobalamin, vitamin B₁₂*LAT.: *cobalaminum, cobalaminum n*

kobúl -a m **farmakognoz.** socvetje, pri katerem vsi pecljati cveti izraščajo iz istega mesta in segajo do približno enake višine

ANG.: *umbel*LAT.: *umbella, umbellae f*

kódeks lekárniške deontologije -a ---- m **lek. farm.** seznam dolžnosti, ki jih mora upoštevati magister farmacije pri opravljanju svojega poklica

ANG.: *code of deontology of pharmacists, code of pharmaceutical deontology*

kodón -a m **farm. biotech.** zaporedje treh nukleotidov v molekuli DNA ali RNA, ki vsebuje genetsko informacijo za specifično aminokislino, ki bo vgrajena v polipeptidno verigo, ali za zaključek sinteze proteina

ANG.: *codon*LAT.: *codonum, codoni n*

koeficiént aktivnosti -énta -- m **anal. zdr.** faktor, ki se v termodinamiki uporablja kot računski popravek dejanske vrednosti koncentracij posameznih snovi v raztopini

ANG.: *activity coefficient*

koeficiént variabilnosti -énta -- m **klin. kem., biomed.** merilo za nenatančnost analiznega postopka, ki se izračuna glede na povprečno vrednost in standardni odklon meritev

ANG.: *coefficient of variation*

kòelúcija -e ž **farmakokin.** običajno nezaželen pojav pri kromatografiji, kjer se dva ali več analitov sočasno izpirajo iz kolone in tako onemogočajo njihovo pravilno vrednotenje

ANG.: *co-elution*

K

kòencím -a m **farm. kem.** nizkomolekularna, neproteinska organska molekula, ki na protein ni kovalentno vezana in sodeluje pri cimbinski reakciji kot akceptor ali donor elektronov, protonov ali funkcionalnih skupin **PRIM.:** prostétična skupina

ANG.: *coenzyme*

LAT.: *cofermentum, cofermenti n*

GL.: kòencím Á, kòencím Q₁₀

kòencím Á -a -- m **K: CoA, CoA-SH farm. kem.**

koencim, ki ga sestavljajo med seboj povezane molekule vitamina B₅, adeninskega nukleotida in derivata cisteina in je udeležen pri prenosu acilnih skupin

ANG.: *coenzyme A*

LAT.: *cofermentum A*

kòencím Q₁₀ -a -- [kú desét] m **farm. kem.**

derivat benzokinona, ki ima pomembno vlogo pri prenosu elektronov v mitohondrijih, sodeluje v oksidacijsko-redukcijskih reakcijah mitohondrijske dihalne verige, prisoten tudi v endoplazemskem retikulumu, peroksisomih, lizosomih in veziklih, mogoče ima vlogo antioksidanta **s:** ubikinól, ubikinón

ANG.: *coenzyme Q₁₀*

LAT.: *cofermentum Q₁₀*

kòfaktor -ja m **farm. bioteh.** neproteinska spojina, koencim ali prostetična skupina, potrebna za biološko aktivnost proteina, navadno encima

ANG.: *cofactor*

LAT.: *cofactor, cofactoris m*

kognitivna storitev v lekárni -e -tve -- -- ž **lek.**

farm., soc. farm. storitev strokovnega delavca v lekárni, ki v procesu uporabe zdravila ali reševanja pacientovega zdravstvenega problema zagotavlja pravilno, varno in stroškovno učinkovito uporabo

ANG.: *cognitive service in pharmacy*

kohórtá -e ž **farmakoepid., soc. farm.** skupina oseb, ki imajo enake značilnosti ali izkušnje v izbranem obdobju, npr. so se rodili, jemali zdravila

ANG.: *cohort*

kohórtna raziskáva -e -e ž **farmakoepid., soc. farm.** raziskava dejavnikov tveganja, s katero se spremljajo osebe skozi čas, pri čemer se primerja pojavnost bolezni ali zdravstvenega izida v skupini oseb, ki so bile izpostavljene dejavniku tveganja, z osebami, ki niso bile izpostavljene temu dejavniku **s:** raziskáva izpostávljeni-nèizpostávljeni

ANG.: *cohort study*

kók -a m **farm. kem.** bakterija kroglaste oblike

ANG.: *coccus*

LAT.: *coccus, cocci m*

koksibi -ov m mn. **farm. kem.** nesteroidne protivnetne učinkovine, ki s selektivnim zaviranjem ciklooksigenaze 2 zmanjšajo vnetje in občutek

bolečine, tveganje za nastanek želodčnih razjed pa je manjše kot pri uporabi neselektivnih zaviralcev ciklooksigenaze, npr. celekoksib

ANG.: *coxibs*

LAT.: *coxiba n pl.*

kòkultúra -e ž **biomed.** celična kultura in vitro, v kateri se goji zelena vrsta celic v prisotnosti druge vrste celic

ANG.: *coculture*

kolaterálna žíla -e -e ž **farmakognoz.** nekongentrična žila pri rastlinah z enakima deloma ksilema in floema

ANG.: *collateral vascular bundle*

LAT.: *vas collaterale*

GL.: bikolaterálna žíla

kolatúra -e ž **farm. teh.** s precejanjem pridobljen izvleček v postopku ekstrakcije rastlinske droge z ekstrakcijskim topilom **s:** precédek

ANG.: *colature*

LAT.: *colatura, colaturae f*

kolénce -a s **farmakognoz.** navadno odebeljeno mesto na stebelu, iz katerega izrašča en list ali več **s:** nódiij

ANG.: *node*

LAT.: *nodium, nodii n*

kolenhím -a m **farmakognoz.** mehansko tkivo iz živih celic, katerih stene so neenakomerno odebeljene

ANG.: *collenchyma*

LAT.: *collenchyma, collenchymatis n*

kolhicínski derivát -ega -a m **farm. kem.**

protitumorna učinkovina rastlinskega izvora, izolirana iz jesenskega podleska (*Colchicum autumnale*), ki zavira nastanek mikrotubulov in se je v preteklosti uporabljala tudi kot emetik in za zdravljenje putike, npr. kolhicin

ANG.: *colchicine derivative*

LAT.: *colchicini derivatum*

kolín -a m **farmakognoz.** snov, ki jo izloča brstnica in navadno zavira rast rastlin v bližini, npr. agrostemin, absintin, eten, juglon **PRIM.:** alelopatija

ANG.: *coline*

kolódij -a m nekđaj v zmesi etanola in dietiletra raztopljen dinitrat celuloze za odstranjevanje kurjih oces

ANG.: *colloidium*

LAT.: *colloidium, collodii n*

koloidna raztopína -e -e ž **farm. teh.** tekoča, viskozna disperzija, v kateri so molekule topljenca koloidnih velikosti

ANG.: *colloidal solution*

LAT.: *solutio colloidalis*

koloidno osmózni tlák -- -ega -a m **farm. bioteh.**

► onkótski tlák

kolonija -e ž **1. farmakognoz.** skupina začasno ali trajno povezanih osebkov iste vrste

2. farm. bioteh. skupina celic, ki so zrastle na gojišču z delitvijo ene same celice
ANG.: colony
LAT.: colonia, coloniae f
GL.: granulocitne in makrofagne kolonije spodbujajoči dejavnik, granulocitne kolonije spodbujajoči dejavnik

kolónjska vóda -e -e ž **farmakognoz.** navadno etanolna raztopina za odišavljanje telesa, ki vsebuje najmanj tri odstotke parfumskega olja
ANG.: cologne water
LAT.: aqua coloniensis

kolónska kromatografija -e -e ž **anal. zdr.** kromatografija, pri kateri vzorec potuje skupaj s tekočo mobilno fazo skozi stacionarno fazo v stekleni cevki
ANG.: column chromatography

kolóstrum -a m **farmakognoz.** tekočina, po sestavi bogatejša od mleka, ki nastaja v mlečnih žlezah samic sesalcev v prvih urah po rojstvu mladiča
S: mleziivo
ANG.: colostrum
LAT.: colostrum, colostri n

kolút -a m **lek. farm.** ploščat, okrogel vsebnik, v katerem je farmacevtska oblika razvrščena po obodu za jemanje po dnevih **PRIM.:** delilnik zdravil

kombinatorična knjižnica -e -e ž **farm. kem.** oblikovana zbirka molekul, pripravljenih sintezno ali biosintezno s pomočjo metod kombinatorične sinteze, namenjena rešetanju na biološko učinkovitost
ANG.: combinatorial library

kombinatorična sintéza -e -e ž **farm. kem.** proces priprave velikega števila novih organskih molekul s kombiniranjem dveh ali več setov ustreznih reagentov
ANG.: combinatorial synthesis

kombinirani antacid -ega -a m **farm. kem.** antacid, najpogosteje zmes aluminijevih in magnezijevih šibko bazičnih spojin, ki navadno ne povzročajo zaprtja in ne delujejo odvajalno, npr. hidrotalcit
ANG.: combined antacid
LAT.: antacidum combinatum

kombinirani prašek -ega -ška m **lek. farm., strok. pog.** zdravilni prašek, sestavljen iz več sestavin, ki se navadno uporabljajo za lajšanje bolečin

Komisija za priprávo nacionálnega dodátka

k Evrópski farmakopéji -e -e -e -e -e -e -e -e -e -e ž komisija v okviru Javne agencije RS za zdravila in medicinske pripomočke, ki izbira in pripravlja vsebine Formulariuma Slovenicuma, razvija in uvaja enotno slovensko farmacevtsko izrazoslovje
ANG.: Commission for the Elaboration of the Slovenian National Formulary to the European Pharmacopoeia

kómora s horizontálnim pretókom zráka

-e -e -e -e -e -e -e -e -e -e ž **farm. teh.** komora z nadtlakom, ki ga ustvarja horizontalni laminarni tok filtriranega zraka in tako zagotavlja čisti prostor za delo
ANG.: horizontal laminar flow station

kómora z laminárnim pretókom zráka -e -e -e -e -e -e -e -e -e -e ž **farm. teh.** komora s stalnim laminarnim pretokom zraka, ki se filtrira skozi HEPA-filter in tako zagotavlja čisti prostor za delo **S:** LÁF-kómora
ANG.: laminar air flow station

kómora z vertikálnim pretókom zráka -e -e -e -e -e -e -e -e -e -e ž **farm. teh.** komora s podtlakom, ki ga ustvarja vertikalni laminarni tok filtriranega zraka in tako zagotavlja čisti prostor za delo
ANG.: vertical laminar flow station

kompaktát -a m **farm. teh.** ► brikéta

kompaktátor -ja m **farm. teh.** granulator za suho granuliranje
ANG.: compactor
GL.: váljni kompaktátor

kompaktíranje -a s **farm. teh.** ► briketiranje

kompatibilnost zdravíla -i -i ž **farm. zak.** lastnost zdravila, da se zaradi kemičnih ali fizikalnih lastnosti lahko meša ali aplicira skupaj z drugim zdravilom ali snovjo **S:** združljivost zdravíla **PRIM.:** inkompatibilnost zdravíla
ANG.: compatibility of medicinal product, drug compatibility

kompetitívni inhibítor -ega -ja m **farm. kem.** encimski inhibitor, ki se veže na aktivno mesto encima in s tem prepreči vezavo substrata **S:** kompetitivni zaviralec **PRIM.:** nêkompetitivni inhibítor
ANG.: competitive inhibitor

kompetitívni míšični relaksánt -ega -ega -a m **farm. kem.** ► stabilizirajoči míšični relaksánt

kompetitívni zavirálec -ega -lca m **farm. kem.** ► kompetitivni inhibítor

kompléksna homeopatija -e -e ž **homeopat.** homeopatska metoda zdravljenja, pri kateri se uporablja eno zdravilo, sestavljeno iz več homeopatskih surovin v eni farmacevtski obliki in navadno deluje na pacientove akutne znake in simptome
ANG.: complex homeopathy

komplémènt -ènta m **farm. bioteh., imunol.** kompleksni sistem proteinov v normalni plazmi, del prirojenega imunskega odziva, ki ga lahko aktivirajo protitelesa in nekatere kemične substance in povzročajo poškodbo membran, na katerih deluje, s čimer se uničijo bakterije in tuje celice ter spodbujajo fagocitozo
ANG.: complement
LAT.: complementum, complementi n

K

komplementarna medicina -e -e ž del zdravilstva, ki za ugotavljanje in zdravljenje boleznih uporablja znanstveno nepreverjene metode, vendar se lahko kombinira z uradnimi metodami zdravljenja ali jih dopolnjuje
 ANG.: *complementary medicine*
 LAT.: *medicina complementaria*

komplementarno párijenje báz -ega -a -- s farm. bioteh. specifično povezovanje nukleotidov v pare na osnovi vodikovih vezi med purinskimi in pirimidinskimi bazami pri replikaciji in transkripciji DNA
 ANG.: *complementary base pairing*

komplétna parenterálna prehrána -e -e -e ž farm. teh. K: KPP ► popolna parenteralna prehrána

komplét prve pomoči -a -- -- m med. prip. uradno predpisan komplet osnovnih medicinskih pripomočkov za nudenje prve pomoči, ki vsebuje: povoje, obliž, trikotno ruto, lepilni trak, škarje, aluplast za opekline, zaščitne rokavice, varnostne sponke, navodila za nudenje prve pomoči s: ávtoapotéka, prva pomoč za avtomobile, prva pomoč za motoriste
 ANG.: *first aid kit*

komplét za pripravó rádiófarmaka -a ---- m izdelek, ki se rekonstituira ali kombinira z radionuklidnim predhodnikom v radiofarmak, navadno tik pred dajanjem pacientu
 ANG.: *radiopharmaceutical kit*

kompliánca -e ž soc. farm., lek. farm. ► vodljivost

kompliánca zdravil -e -- ž soc. farm., lek. farm. pacientovo upoštevanje navodil za jemanje oziroma uporabo zdravil
 ANG.: *drug compliance*

komponétno cepivo -ega -a s farm. bioteh. cepivo, pripravljeno na osnovi bakterijskih toksinov ali strukturnih elementov virusne kapside
 ANG.: *subunit vaccine*

komprésa -e ž med. prip. kos gaze, navadno v več slojih, ki se uporablja za prekrivanje poškodovane kože
 ANG.: *compress*

kompresijska nogavica -e -e ž med. prip. dolga nogavica iz bombaža z vtkanimi gumijastimi ali elastičnimi nitmi ali iz umetnih elastičnih materialov, ki se uporablja za uravnavanje venskega pretoka nog s krčnimi žilami
 ANG.: *compression stocking*

koncentracijski gradiént -ega -énta m farm. kem. razlika v koncentraciji topljenca v raztopini na dveh mestih
 ANG.: *concentration gradient*

koncentrát -a m farm. teh. farmacevtska oblika z aplikacijo po razredčenju

ANG.: *concentrate*

LAT.: *concentratum, concentrati n*

koncesija -e ž lek. farm. pooblastilo za izvajanje javne službe

ANG.: *concession*

LAT.: *concessio, concessionis f*

kônčna točka -e -e ž anal. zdr. stanje pri titraciji, ko se z indikatorjem ali z instrumentom zazna ekvivalentna točka, katere vrednost se zaradi eksperimentalne napake ne ujema vedno s teoretično ekvivalentno točko
 ANG.: *endpoint*

kônčni izdélek -ega -lka m v dobri proizvodni praksi zdravilo, ki je prešlo vse faze izdelave, vključno s končnim pakiranjem in označevanjem
 s: kônčno zdravilo PRIM.: galénski izdélek, industrijsko izdelano zdravilo
 ANG.: *final product*

kônčni sterilizacijski postópek -ega -ega -pka m farm. teh. postopek, s katerim se sterilizira izdelek v stični ovojnini
 ANG.: *terminal sterilisation*

kônčno zdravilo -ega -a s ► kônčni izdélek

kondenzirani tanín -ega -a m farmakognoz. tanin, sestavljen iz enot flavanola, povezanih preko vezi ogljik-ogljik na mestih 4 in 8 ali 4 in 6 s: katehínski tanín, katehutanín, nëhidrolizabilni tanín, proantocijanidín
 ANG.: *condensed tannin*
 LAT.: *tanninum condensatum*

kondóm -a m med. prip. vrečki podobna, tanka, navadno gumijasta prevleka za penis, ki preprečuje izliv semena v nožnico in s tem zanositev, varuje pred okužbo s spolno prenosljivimi boleznimi s: prezervatív
 ANG.: *condom*
 GL.: urínski kondóm

konformácija -e ž farm. kem. trodimenzionalna razporeditev atomov in/ali atomskih skupin v molekuli

ANG.: *conformation*

LAT.: *conformatio, conformationis f*

GL.: aktivna konformácija, konformácija proteína, nëaktivna konformácija, vezávna konformácija

konformácija proteína -e -- ž farm. bioteh. trodimenzionalna struktura proteina, ki temelji na aminokislinskem zaporedju in na šibkih nekovalentnih vezeh med različnimi deli polipeptidne verige
 ANG.: *protein conformation*

konformacijska analiza -e -e ž farm. kem. proučevanje energijskih sprememb pri rotaciji okrog enojnih vezi v molekuli
 ANG.: *conformational analysis*

konidij -a m farmakognoz. vegetativni eksogeni tros pri glivah s: konidiospóra

ANG.: *conidium*LAT.: *conidium, conidii n***konidiospóra** -e ž farmakognoz. ► konídij**konjugácija** -e ž 1. spolno razmnoževanje z izmenjavo jedrnega materiala ali s spajanjem vsebine celicANG.: *conjugation*LAT.: *coniugatio, coniugationis f*

2. farm. kem. metabolična reakcija, pri kateri kemična snov ali njen metabolit reagirata s telesu lastno snovjo, nastali konjugat pa se hitreje izloči z urinom s: metabólična reakcija II. réda

ANG.: *conjugation, phase II metabolic reaction*LAT.: *coniugatio, coniugationis f***konjugát** -a m farm. kem. metabolični produkt, ki nastane pri konjugacijiANG.: *conjugate*LAT.: *coniugatum, coniugati n***konjugirani bilirubin** -ega -a m klin. kem., biomed.

vodotopna oblika bilirubina z eno ali dvema glukuronilnima stranskima skupinama, ki nastaja v jetrih pod vplivom UDP-glukuronilne transferaze in se v laboratorijski medicini navadno uporablja kot biokemični diagnostični kazalec jetrnih bolezni PRIM.: nekongjugirani bilirubín

ANG.: *conjugated bilirubin***konkomitántni simptóm ali znák** -ega -a -- -a m ► spremljajoči simptóm ali znák**konkordánca** -e ž soc. farm. ► sodelovalnost**konkremènt** -ènta m farm. kem. neraztopljena trda tvorba iz anorganskih soli ali organskih spojin, ki lahko mehansko poškoduje okoliško tkivoANG.: *concrement*LAT.: *concrementum, concrementi n*

GL.: topilo za konkremènte

konkrét -a m farmakognoz. poltrdna zmes hlapnih, močno dišečih spojin in voskov, pridobljena iz rastline ali njenih delov z ekstrakcijo z organskim topilom, iz katere se pridobiva absolutANG.: *concrete*LAT.: *concretum, concreti n***konserváns** -a m gl. konzerváns**konsisténcia** -e ž farm. teh. lastnost poltrdnih farmacevtskih in kozmetičnih izdelkov, ki določa njihovo mazljivost in sposobnost razprostiranja po kožiANG.: *consistency*

GL.: penetrométrično mérjenje konsisténcie

konstitúcija -e ž 1. skupek prirojnih telesnih in duševnih lastnosti, značilnosti človeka 2. homeopat. skupek prirojnih in pridobljenih fizičnih, psihičnih in duševnih lastnosti osebe v določenem času, na podlagi katerega se

določi ustrezno homeopatsko zdravilo, npr. fosforična, fluorična, karbonična konstitucija

ANG.: *constitution*LAT.: *constitutio, constitutionis f***konstitúcijsko zdravilo** -ega -a s homeopat.

homeopatsko zdravilo za zdravljenje osebe z določeno konstitucijo

ANG.: *constitution remedy***konstituènt** -ènta m farm. teh. ► polnilo**konstitútvno izrážanje géna** -ega -a -- s farm.

bioteh. stalno in enakomerno izražanje gena

ANG.: *constitutive gene expression***kontaktné léče** -ih léč ž mn. med. prip. léče iz različno trdih plastičnih mas in različnih dioptrij, nameščene na površino očesa za korekcijo vidaANG.: *contact lenses*

GL.: mëhke kontaktné léče, pôltrde kontaktné léče, tekočina za čiščenje kontaktnih léč, tekočina za vzdrževanje kontaktnih léč, trde kontaktné léče

kontaktno odvajálo -ega -a s farm. kem. ► stimulatívno odvajálo**kontaminácija** -e ž 1. anal. zdr. neželen vnos nečistot kemičnega ali mikrobiološkega izvora ali tujih snovi v zdravilno učinkovino, pomožno snov, farmacevtsko obliko ali zdravilo med izdelavo, vzorčenjem, pakiranjem, shranjevanjem, transportom s: onečiščenje 2. toksikol. pojav snovi z možnimi neželenimi učinki na organizem v hrani, pijači ali okoljuANG.: *contamination*LAT.: *contaminatio, contaminationis f*

GL.: kontaminácija z délci, navzkrižna kontaminácija

kontaminácija z délci -e -- -- ž anal. zdr.

farmakopejska metoda, s katero se določa prisotnost oziroma odsotnost vidnih in s prostim očesom nevidnih trdnih delcev v injekcijskih in infuzijskih raztopinah

ANG.: *particulate contamination***kontaminánt** -a m anal. zdr. neželena, nenamerno vnesena snov ali mikroorganizem v izdelku, prostoru ali na mestu izdelave s: onesnaževaloANG.: *contaminant***kontracépcijsko srédstvo** -ega -a s farm. kem. ► kontraceptív**kontraceptív** -a m farm. kem. hormonska ali sintezna učinkovina, mehanski pripomoček, ki se uporablja proti zanositvi s: kontracépcijsko srédstvoANG.: *contraceptive, contraceptive agent*LAT.: *contraceptivum, contraceptivi n***kóntraindikácija** -e ž stanje bolnika, dejavniki ali druge okoliščine, zaradi katerih se določeno zdravilo, medicinski pripomoček ali postopek

K

zdravljenja ne sme uporabljati, npr. sočasne bolezni, alergije, določen genotip, predhodni neželeni učinki na zdravilo ali skupino zdravil, starost, spol, predispozicije

ANG.: *contraindicaton*

LAT.: *contraindicatio, contraindicationis f*

kontrola -e ž **farmakopeid., soc. farm.** oseba, s katero se primerjajo osebe, označene kot primeri

ANG.: *control*

GL.: raziskáva primér-kontrola, raziskáva primérov s kontrolami

kontrolirana klínična raziskáva -e -e -e ž **farm. inf., soc. farm.** raziskava na zdravih ali bolnih ljudeh, ki primerja izbrano zdravstveno tehnologijo s kontrolno ali s placebom

ANG.: *controlled clinical trial*

GL.: randomizirana kontrolirana klínična raziskáva

kontrolirana sôbna temperatúra -e -e -e ž **farm. teh.** srednja temperatura prostora, v katerem se shranjuje zdravilo in ne presega 25 °C

ANG.: *controlled room temperature*

kontrolirano spróščanje -ega -a s **farm. teh.** ► prirejéno spróščanje

K

kontrolna signatúra -e -e ž **lek. farm.** nekdanj signatura na zdravilu za označevanje rizičnih zdravil, ki jo po opravljeni posebni kontroli izda uradni kontrolni laboratorij

kontrolne zahtéve -ih -év ž mn. **farm. zak.** ► specifikácija do iztéka róka uporabnosti

kontrolni prôstor -ega **prostóra m farm. teh., farm. zak.** ► kontrolno obmóčje

kontrolni vzorec -ega -rca m **klin. kem., biomed.** vzorec z znano vsebnostjo analita, namenjen kontroli analiznega dela, zlasti spremljanju natančnosti in točnosti laboratorijske preiskave, ki se analizira v isti seriji z biološkimi vzorci preiskovancev **PRIM.:** biološki vzorec, laboratorijska preiskáva

ANG.: *control sample*

kontrolno-analízni laboratórij -ega -a m **anal. zdr.** laboratorij z validirano opremo za kontrolo fizikalno-kemičnih, tehnoloških in drugih lastnosti, odločilnih za kakovost zdravil **s:** nadzórno-analízni laboratórij

ANG.: *control analytic lab*

kontrolno obmóčje -ega -a s **farm. teh., farm. zak.** v dobri proizvodni praksi obmóčje oziroma prostor s podtlakom, načrtovan in zgrajen za kontrolo vnosa morebitnih kontaminantov, posledic naključnega razseva živih mikroorganizmov ali spor, ki omogoča učinkovito odstranjevanje majhnih količin kontaminantov v zraku **s:** kontrolni prôstor

konvekcíjski sušílnik -ega -a m **farm. teh.** naprava za sušenje s segretim zrakom

ANG.: *drying chamber*

Konvencíja o farmacévtski inšpékciji -e

---- ž **K: PIC** mednarodna konvencija o medsebojnem priznavanju dokumentov uradnega nadzora izdelave zdravil, o usklajevanju zahtev in standardov za dobro proizvodno prakso, poenotenju sistemov kakovosti pristojnih organov za uradni nadzor izdelave zdravil, izobraževanju, izmenjavi informacij, izkušenj, znanj in medsebojnem zaupanju pristojnih organov za uradni nadzor izdelave zdravil **PRIM.:** Konvencija o farmacévtski inšpékciji in shéma sodelovanja farmacévtskih inšpékcij, shéma sodelovanja farmacévtških inšpékcij

ANG.: *Pharmaceutical Inspection Convention*

Konvencíja o farmacévtski inšpékciji in shéma sodelovanja farmacévtških inšpékcij

-e ----- e ----- ž **K: PIC/S** mednarodna instrumenta sodelovanja med državami in pristojnimi organi za uradni nadzor izdelave zdravil, ki delujeta vzajemno in vzporedno na področju dobre proizvodne prakse **PRIM.:** Konvencija o farmacévtski inšpékciji, shéma sodelovanja farmacévtških inšpékcij

ANG.: *Pharmaceutical Inspection Convention and Pharmaceutical Inspection Co-operation Scheme*

konvencionálna medicína -e -e ž znanstveno utemeljena medicína, ki jo priznava večina zahodnih medicinskih fakultet **s:** urádna medicína

ANG.: *conventional medicine*

konvolvulozid -a m **farmakognoz.** ► smólni glikozíd

konzerváns -a in **konserváns** -a m **farm. teh.** pomožna snov, ki se sme dodajati določenim farmaceutskim izdelkom za zaščito pred sekundarno mikrobo kontaminacijo

ANG.: *preservative*

LAT.: *conservans, conservantis n*

Koordinacijska skupína za postôpke z medsebojnim priznavanjem in decentralizirane postôpke -e -e ----- ž **K: CMD**

skupina pristojnih organov Evropske unije za zdravila, ki koordinira postopke z medsebojnim priznavanjem in decentralizirane postopke za pridobitev in vzdrževanje dovoljenj za promet z zdravilom

ANG.: *Co-ordination Group for Mutual Recognition and Decentralised Procedures*

koordinacijska spojína -e -e ž **farm. kem.** kemična spojína, ki vsebuje na centralni atom ali ion vezane ligande, ki za tvorbo vezi prispevajo prosti elektronski par, s čimer se lahko izboljša topnost določenih ionov, olajša absorpcija, omogoči njihovo biokemično delovanje in zmanjša toksičnost **s:** koordinatívna spojína **PRIM.:** ligánd

ANG.: *complex, coordination compound*

- koordinatívna spojína** -e -e ž farm. kem. ► koordinacijska spojína
- koordinátor farmaceutvske skrbi** -ja -- -- m koordinátorka farmaceutvske skrbi -e -- -- ž magister farmacije, ki je dodatno usposobljen za vodenje farmaceutvske skrbi in koordinira dejavnosti na nacionalni ravni
ANG.: *task force manager*
- kópanje** -a s farm. teh. namakanje dela telesa ali telesa v zdravilno tekočino ali sipko snov
ANG.: *dipping*
LAT.: *tinctio, tinctionis f*
- kopičenje** -a s farm. kem., toksikol. naraščanje količine ksenobiotikov in metabolitov v določenih predelih organizma ali v celotnem organizmu s: kumulácija
ANG.: *accumulation*
LAT.: *accumulatio, accumulatio n*
- kopičenje učinkovine** -a -- s farmakokin. povečanje količine učinkovine v organizmu v stacionarnem stanju glede na količino učinkovine, ki je prisotna po prvem odmerku s: kumulácija učinkovine
ANG.: *drug accumulation*
- kòpolimêr** -a m farm. teh. polimer, sestavljen iz več različnih vrst monomerov, npr. DNA iz 4 vrst monomerov s: heteropolimêr
ANG.: *copolymer, heteropolymer*
- kòprocesirana pomóžna snòv** -e -e snòvi ž farm. teh. pomožna snov za zagotovitev izboljšanja funkcionalnih lastnosti in prikritje neželenih lastnosti posameznih sestavin, izdelana s povezavo dveh ali več pomožnih snovi na ravni poddelcev
ANG.: *coprocessed excipient*
- korektivni ukrep** -ega -épa m med. prip. ukrep, s katerim se odstrani vzrok neskladnosti ali drug neželen dogodek v zvezi z medicinskim pripomočkom in prepreči njuna ponovitev
ANG.: *corrective action*
GL.: várnostni korektivni ukrep
- korenika** -e ž farmakognoz. vodoravno plazeče se prezimno podzemno steblo, iz katerega poganjajo korenine in olistani poganjki s: rizóm
ANG.: *rhizome*
LAT.: *rhizoma, rhizomatis n*
- korenína** -e ž farmakognoz. navadno podzemni rastlinski organ, ki pritrja rastlino na podlago, sprejema vodo z rudninskimi snovmi, lahko tudi shranjuje rezervne snovi
ANG.: *root*
LAT.: *radix, radicis f*
- korenínski lásek** -ega -ska m farmakognoz. nitast izrastek korenine, ki močno poveča njeno absorpcijsko površino
ANG.: *root hair*

- kórigens** -a m farm. teh. pomožna snov, ki izboljša organoleptične lastnosti farmaceutvskega izdelka tako, da prekrrije neprijeten vonj in okus
ANG.: *flavouring agent, flavouring substance*
LAT.: *corrigenens, corrigenis n*
- korigirani kálcij** -ega -a m klin. kem., biomed. koncentracija celotnega kalcija v serumu, preračunana na hipotetično vrednost albumina 40 g/L po enačbi: korigirani kalcij [mmol/L] = izmerjeni kalcij [mmol/L] - 0,025 • izmerjena koncentracija albumina [g/L] + 1
ANG.: *corrected calcium*
- koróla** -e ž farmakognoz. ► vèvec
- korozív** -a m farm. kem. ► jedčina
- Korsakova metóda izdeláve homeopátskega zdravila** -e -e -- -- in korskova metóda izdeláve homeopátskega zdravila -e -e -- -- [kórzakova] ž homeopat. izdelava homeopátskega zdravila z večkratnim redčenjem matične tinkture v isti steklenički
PRIM.: potenciranje (2)
ANG.: *Korsakovian method of homoeopathic remedy preparation*
- Korsakova poténca** -e -e in korskova poténca -e -e [kórzakova] ž homeopat. oznaka za jakost zdravila, pripravljenega po Korsakovi metodi, npr. 200 K, 1000 K
ANG.: *Korsakovian potency*
- kórtikosteróid** -a m farm. kem. steroidni hormon, ki nastaja v skorji nadledvične žleze, ali strukturno podoben sintezni derivat PRIM.: glúkórkortikoíd, minerálokortikoíd
ANG.: *corticosteroid*
LAT.: *corticosteroidum, corticosteroidi n*
- koščíca** -e ž farmakognoz. notranji trdi del koščičaste ga plodu, v katerem je seme
ANG.: *pit, shell, stone*
LAT.: *ossiculum, ossiculi n, putamen, putaminis n, pyrena, pyrenae f*
- kòšek** -ška m farmakognoz. glavičasto socvetje pri nebinovkah
ANG.: *calathid*
LAT.: *anthodium, anthodii n, calathidium, calathidii n*
- kotiledón** -a m farmakognoz. ► klíčni líst
- kót móčenja** -a -- m farm. teh. kot med trdno površino in tangento v točki, kjer se kapljica stika s trdno površino, merilo za močljivost s: stíčni kót
ANG.: *contact angle*
- kòtransmíter** -ja m farm. kem. peptid, ki se sprosti skupaj z drugim prenašalcem informacije iz istega živčnega končiča
ANG.: *cotransmitter*

kovalentna vez -e vezi ž **farm. kem.** kemična vez, pri kateri imata dva atoma skupni elektronski par

ANG.: *covalent bond*

kozmetični izdelek -ega -lka m snov ali pripravek, namenjen nanašanju na zunanje dele človeškega telesa (povrhnjica, lasišče, nohti, ustnice ali zunanje spolovilo) ali na zobe in sluznico v ustni votlini, da se očistijo, odišavijo, zaščitijo, ohranijo v dobrem stanju, da se spremeni njihov videz ali odpravi neprijeten telesni vonj

ANG.: *cosmetic product, cosmetics*

GL.: kozmetični izdelki pri sónčenju

kozmetični izdelki pri sónčenju -ih -ov -- -- m mn. kozmetični izdelki za zaščito kože pred škodljivim delovanjem sončnih žarkov z UV-filtri, ki absorbirajo ali odbijajo UVA- in UVB-sončne žarke

ANG.: *sun cosmetics, sunscreen products*

kozmetika -e ž **1.** veda o vzdrževanju in ohranjanju lepote telesa **2.** nega telesa in izdelki, ki se uporabljajo pri vzdrževanju in ohranjanju lepote in zdravlja kože, las, nohtov

ANG.: *cosmetics*

kozmetologija -e ž veda, ki proučuje izdelavo kozmetičnih izdelkov in njihove učinke na telo z namenom, da se ohranita njegova lepota in zdravje, zakrijejo manjše nepravilnosti

ANG.: *cosmetology*

kozmid -a m **farm. bioteh.** hibrid bakterijskega plazmida in bakteriofagne DNA, ki se uporablja kot vektor za pripravo daljših odsekov rekombinantne DNA

ANG.: *cosmid*

kožna toksičnost -e -i ž **farm. kem., toksikol.** toksičnost snovi, ki se izraža v spremembah in poškodbah kože

ANG.: *cutaneous toxicity*

KPP -- [kəpəpə / kapepé] m (*kompletna parenteralna prehrana*) **farm. teh.** kratica ► popolna parenteralna prehrana

kraljstvo -a s **farmakognoz.** takson, ki vsebuje debla

ANG.: *kingdom*

LAT.: *regnum, regni n*

krátkodelujúči sulfanilamid -ega -a m **farm. teh.** sulfanilamid z razpolovno dobo krajšo od osem ur, ki se zlasti uporablja v terapiji okužb urinarnega trakta, npr. sulfacetamid, sulfatiazol **PRIM.:** dōlgodelujúči sulfanilamid, sŕédnjednōlgodelujúči sulfanilamid

ANG.: *short-acting sulfanylamide*

kreatin -a m **klin. kem., biomed.** energetsko bogata snov v mišicah, ki po reverzibilnem prenosu fosfatne skupine s kreatinsko kinazo omogoča shranjevanje celične energije, potrebne za mišično delo

ANG.: *creatin*

kreatinin -a m **1. klin. kem.** anhidrid gvanidinocetne kisline, ki spontano nastaja iz kreatina in kreatinfosfata v mišicah in se izloča skozi ledvice **2. biomed.** endogena snov, ki se uporablja v diagnostiki delovanja ledvic pri oceni hitrosti glomerulne filtracije

ANG.: *creatinine*

GL.: endogéni klírens kreatinína, klírens kreatinína

kreatininski očistek -ega -tka m **klin. kem., biomed.** navidezni volumen plazme, iz katerega se v določenem času odstrani ves kreatinin in se določi na podlagi izmerjene koncentracije kreatinina v serumu in 24-urnem urinu, merilo za hitrost glomerulne filtracije s: žarg. endogéni klírens kreatinína, žarg. klírens kreatinína

ANG.: *creatinine clearance*

kreatinska kináza -e -e ž **K: CK klin. kem., biomed.** encim, ki katalizira reverzibilni prenos fosfata z adenozintrifosfata na kreatin (EC 2.7.3.2)

ANG.: *creatine kinase*

GL.: kreatínska kináza MB

kreatinska kináza MB -e -e -- [embé] ž **K: CK-MB klin. kem., biomed.** izoencim kreatinske kinaze, prisoten zlasti v kardiomiocitih, katerega aktivnost v serumu se meri npr. pri diagnostiki akutnega miokardnega infarkta

ANG.: *creatine kinase MB*

kréma -e ž **farm. teh.** poltrdna večfazna farmaceutska oblika iz oljne in vodne faze ter površinsko aktivne snovi, navadno za aplikacijo na kožo

ANG.: *cream*

LAT.: *cremor, cremoris m*

GL.: hidrofílna kréma, hidrofōbna kréma, kréma za nōs, kréma za okō, kréma za uhō, lipofílna kréma, polnílnik za tekočine, kréme, mazíla, vaginálna kréma

kréma za nōs -e -e -- -- ž **farm. teh.** krema za aplikacijo v nosno votlino

ANG.: *nasal cream*

kréma za okō -e -e -- -- ž **farm. teh.** sterilna krema za aplikacijo na očesno zrklo, da se zagotovi prirejeno sproščanje

ANG.: *eye cream*

kréma za uhō -e -e -- -- ž **farm. teh.** krema za aplikacijo v sluhovod

ANG.: *ear cream*

krép povōj -- -ōja m **med. prip.** manj raztegljiv povoj za nekajkratno uporabo, navadno kožne barve, ki ima po dolžini in širini vtikane gumijaste ali elastične niti, npr. za povijanje sklepov in zaobljenih delov telesa, pričvrstitev različnih oblog

ANG.: *cotton crepe bandage*

kriogéna posōda -e -e ž **farm. teh., farm. zak.** v dobri proizvodni praksi vsebnik za shranjevanje utekočinjenega plina pri zelo nizki temperaturi

ANG.: *cryogenic vessel*LAT.: *vas cryogenum***kristáli v urínu** -ov -- -- m mn. klin. kem., biomed.

slabo topne soli v urinu, npr. oksalati, urati, holesterol in cistin v kislem urinu ter fosfati, karbonati v alkalnem urinu

ANG.: *crystals in urine***kristálni indikator** -ega -ja m farm. teh. kemični

indikator za sterilizacijo s suho toploto, ki se pri doseženih sterilizacijskih pogojih raztali

ANG.: *crystal indicator***kritèriji sprejemljivosti** -ev -- m mn. anal. zdr. ► merila sprejemljivosti (1, 2)**kritèriji vzročnosti** -ev -- m mn. farmakopeid.,

soc. farm. kriteriji, s katerimi se opredeli vzročnost povezave med izpostavljenostjo dejavniku tveganja in zdravstvenim izidom

ANG.: *criteria of causation***kritèriji za lekárniško mréžo** -ev -- -- m mn.

farm. zak., lek. farm. ► merila za lekárniško mréžo

kritična micélska koncentracija -e -e -e ž**K: CMC, KMK** koncentracija površinsko aktivne snovi, pri kateri v raztopini začnejo nastajati miceliANG.: *critical micelle concentration***kritosemènke** -énk ž mn. farmakognoz. skupina

semenk s semenskimi zasnovami v plodnici, navadno žužkocvetka

ANG.: *angiosperms*LAT.: *Angiospermae f pl.***krivúlja nédominiranih strategij** -e --- ž

farmakoecon., soc. farm. ► krivúlja nêprevládanih strategij

krivúlja nêprevládanih strategij -e --- žfarmakoecon., soc. farm. krivúlja v grafičnem prikazu, ki povezuje med seboj strategije zdravljenja, ki niso absolutno ali podaljšano prevladane **s:** krivúlja nédominiranih strategijANG.: *cost-effectiveness frontier, efficient frontier***krivúlja verjétnosti stroškóvne učinkovitosti**-e --- ž **K: CEAC** farmakoecon., soc. farm.

krivúlja v grafičnem prikazu verjetnosti stroškovne učinkovitosti zdravstvenih tehnologij glede na pripravljenost za plačilo

ANG.: *cost-effectiveness acceptability curve***krizantémska kislina** -e -e ž farmakognoz.

osnovna struktura piretrinov, ki je strukturno (1R,3R)-2,2-dimetil-3-(2-metiloksikarbonilprop-1-enil)ciklopropankarboksilna kislina

ANG.: *chrysanthemic acid*LAT.: *acidum chrysanthemicum***krížanec** -nca m farmakognoz. potomec staršev, ki imata različen genotip **s:** hibridANG.: *hybrid*LAT.: *hybrida, hybridae f***króglica** -e ž homeopat. ► homeopátska króglica**krógličenje** -a s farm. teh. farmacevtskotehnološki

postopek pri izdelavi pelet, pri katerem se iztiskanec na vrteči se plošči oblikuje v kroglice

s: sferonizácijaANG.: *sferonisation***króglični mlín** -ega -a m farm. teh. naprava za zmanjševanje delcev s silo udarcev kroglic in medsebojnim trenjem kroglic in delcevANG.: *ball mill***kromatín** -a m farm. biotech. DNA v kompleksu z jedrnimi proteini, ki skupaj tvorijo kromosome v jedru evkariontske celiceANG.: *chromatin*LAT.: *chromatinum, chromatini n***kromatografija** -e ž anal. zdr. analizni ali tehnološki postopki za ločevanje, čiščenje ali izolacijo posameznih component iz raztopin ali plinov na trdnem nosilcu na podlagi razlik v fizikalno-kemičnih lastnostihANG.: *chromatography***GL:** afinitétna kromatografija, gélska izključitvena kromatografija, kolónska kromatografija, kromatografija z ločevanjem po velikósti, normálnofázna kromatografija, papírna kromatografija, plínska kromatografija, revérznofázna kromatografija, tankoplátna kromatografija, tekočinska kromatografija, tekočinska kromatografija visóke zmogljivosti, tekočinska kromatografija z máсно spektrometrijo**kromatografija z ločevánjem po velikósti** -e

--- ž anal. zdr. kromatografska metoda, ki omogoča ločevanje molekul po velikósti

ANG.: *size-exclusion chromatography***kromatográm** -a m anal. zdr. predstavitev rezultatov kromatografije v obliki diagramaANG.: *chromatogram*LAT.: *chromatogramma, chromatogrammatís n***kromosóm** -a m farm. biotech., biomed.

struktura v celičnem jedru v obliki niti, nosilec genov, sestavljen iz DNA in jedrnih proteinov, v celičnem ciklusu viden zlasti med celično delitvijo

ANG.: *chromosome*LAT.: *chromosoma, chromosomatís n***GL:** homológni kromosóm, umétni kromosóm kvásovk**krónična tóksičnost** -e -i ž toksikol. pojav neželenih učinkov snovi, navadno pri nižjih odmerkih, po stalni ali večkratni izpostavljenosti organizma v daljšem časovnem obdobju **PRIM.:** akútna tóksičnostANG.: *chronic toxicity***GL:** razmérje med akútno in krónično tóksičnostjo

K

krónska zapórka -e -e ž **farm. teh.** zaporka z nagubanim robom
ANG.: *crimped cap*

króspolimêr -a m ▶ premréženi polimêr

króšnja -e ž **farmakognoz.** sistem vej pri drevesu, ki poganja iz debla
ANG.: *crown*
LAT.: *corona arboris*

krušljivost -i ž **farm. teh.** farmakopejski preskus, s katerim se preverja poškodovanost tablet, zrnc ali pelet po mehanski obremenitvi, ki se izraža kot izguba mase v odstotkih
ANG.: *friability*

krvna plazma -e -e ž **farm. biotech.** tekoči del krvi, v katerem so suspendirane krvne celice, ki vsebuje hormone, glukozo in druge sladkorje, proteine, aminokislino, maščobe in številne metabolite in se lahko uporablja v diagnostične in terapevtske namene s: plazma
ANG.: *blood plasma, plasma*

krvne skupine -ih -in ž mn. **klin. kem., biomed.** trideset znanih sistemov različnih antigenov, npr. AB0, Rh, MNS, Kell, Lewis, Duffy, Lutheran, izraženih na površinah rdečih krvničk, pomembnih za varnost in uspešnost transfuzij krvi ter presaditev organov in tkiv, ki jih kodirajo alelske različice posameznega ali dveh in več zelo tesno povezanih homolognih genov in se določajo s pomočjo hemaglutinacije ob uporabi specifičnih monoklonskih in poliklonskih protiteles ter lektinov
ANG.: *blood groups, blood types*

krvni koagulacijski faktorji -ih -ih -ev m mn. **klin. kem., biomed.** encimi, po mehanizmu delovanja serinske proteaze, ki nastajajo v jetrih, nekateri ob prisotnosti vitamina K, in v neaktivni obliki krožijo po krvnem obtoku, se ob krvavitvi aktivirajo, omogočijo nastanek fibrina in s tem strjevanje krvi, zdravljenje z antikoagulantni antagonisti vitamina K zmanjša njihovo sintezo in upočasni strjevanje s: dejavniki koagulacije, faktorji strjevanja krvi **PRIM.:** ántikoagulánt, kumaríni
ANG.: *blood clotting factors, coagulation factors*

GL.: inhibitor krvnih koagulacijskih faktorjev, zaviralec krvnih koagulacijskih faktorjev

krvni razmaz -ega -áza m **klin. kem., biomed.** posušena tanka plast krvi preiskovanca na objektnem stekelcu, ki se barva s kombinacijo barvil in se po mikroskopskem pregledu uporablja za diferencialno krvno sliko in morfološko oceno eritrocitov in trombocitov
ANG.: *blood film*

krvni sêrum -ega -a m **klin. kem., biomed.** del krvi po odstranitvi krvnih celic in fibrina, ki

se uporablja za diagnostične ali terapevtske namene in za pasivno imunizacijo s: sêrum
ANG.: *blood serum, serum*
LAT.: *serum sanguinis, serum, seri n*

krvotvorna célica -e -e ž **farm. biotech.** matična krvna celica s: hematopoétska célica
ANG.: *hematopoietic cell*
LAT.: *cellula haematopoietica*
GL.: krvotvorna mátična célica

krvotvorna mátična célica -e -e -e ž **K: HSC, KMC biomed.** multipotentna matična celica v posebnih predelih (nišah) kostnega mozga, ki izraža značilne molekule CD34, iz katerih vse življenje nastajajo krvne celice, in se uporablja za zdravljenje različnih vrst levkemij in hudih prirojenih imunskih pomanjkljivosti s transplantacijo po izolaciji iz kostnega mozga, periferne ali popkovnične krvi
ANG.: *hematopoietic stem cell*

ksantán -a m **farmakognoz.** heterogeni polisaharid, ki ga izdeluje bakterija *Xanthomonas campestris*
ANG.: *xanthan*
LAT.: *xanthanum, xanthani n*

ksantín -a m **farmakognoz.** derivat purina, strukturno 3,7-dihidropurin-2,6-dion, ki je osnovna struktura ksantinskih alkaloidov
ANG.: *xanthine*
LAT.: *xanthinum, xanthini n*
GL.: bétaksantín

ksantínski alkaloid -ega -a m **farmakognoz.** alkaloid, katerega osnovna struktura je ksantin, npr. kofein, teobromin, teofilin
ANG.: *xanthine alkaloid*
LAT.: *alcaloidum xanthini*

ksantofil -a m **farmakognoz.** rumeni karotenoidni pigment, npr. lutein, zeaksantin, rodoksantin
ANG.: *xanthophyll*
LAT.: *xanthophyllum, xanthophylli n*

ksantolignanoid -a m **farmakognoz.** hibridni lignan, ki je derivat ksantona, npr. kielkorin
ANG.: *xantholignanoid*

ksantón -a m **farmakognoz.** spojina, ki nastane s ciklizacijo benzofenona in je strukturno 9H-ksanten-9-on, npr. belidifolin, mangostin
ANG.: *xanthone*
LAT.: *xanthonum, xanthoni n*

ksenobiótič -a m **farm. kem.** telesu tuja snov, ki se zaužije ali kako drugače vnese v organizem s: eksogéna snòv, túja snòv
ANG.: *xenobiotic*
LAT.: *xenobioticum, xenobiotici n*

ksenogénski presádek -ega -dka m **imunol., biomed.** nesoroden presadek, pripadajoč drugi vrsti (species), npr. živalsko tkivo ali organ, ki se presadi človeku
ANG.: *xenogeneic*

- kserofit** -a m **farmakognoz.** rastlina, prilagojena na sušne razmere
 ANG.: *xerophyte*
 LAT.: *xerophytum, xerophyti n*
- ksilém** -a m **farmakognoz.** prevajalno in oporno tkivo, sestavljeno iz trahej in spremljevalnih celic, po katerem se pretaka voda z rudninskimi snovmi
 ANG.: *xylem*
 LAT.: *xylema, xylematis n*
- kultivár** -ja m varieteta ali sorta rastlinske vrste, ki se selekcionira in obdrži v kmetijski proizvodnji
 ANG.: *cultivar*
 LAT.: *cultivar, cultivaris n*
- kultúrna rastlina** -e -e ž **farmakognoz.** gojena rastlina, ki jo človek namerno goji zaradi koristi
 ANG.: *cultivated plant*
 LAT.: *planta sativa*
- kumaríni** -ov m mn. **1. farm. kem.** antagonisti vitamina K s 4-hidroksibenzopiranonskim obročem, npr. dikumarol, varfarin, ki se uporabljajo kot antikoagulanti **2. farmakognoz.** derivati 2H-1-benzopiran-2-ona, npr. umbiliferon, eskuletin, skopoletin
 ANG.: *coumarins*
 LAT.: *coumarina n pl.*
- kumarolignán** -a m **farmakognoz.** hibridni lignan, ki je derivat kumarne oziroma hidroksicimetove kisline, značilen za družino pajesenovk (Simaroubaceae)
 ANG.: *coumarolignan*
 LAT.: *coumarolignanam, coumarolignani n*
- kumestán** -a m **farmakognoz.** derivat kumarina iz skupine fitoestrogenov, npr. kumestrol, trifoliol
 ANG.: *coumestan*
 LAT.: *coumestanum, coumestani n*
- kumís** -a m **farmakognoz.** fermentirano kobilje mleko, ki nastane z delovanjem bakterij *Streptococcus lactis*, *Lactobacillus casei* in nekaterih kvasovk
 ANG.: *cumis*
- kumulácija** -e ž **farm. kem., toksikol.** ► kopičenje
- kumulácija učinkovine** -e -- ž **farmakokin.** ► kopičenje učinkovine
- kuráre** -ja m **farmakognoz.** strupen ekstrakt, ki ga južnoameriški Indijanci iz porečja Amazonke in Orinoka navadno pripravljajo iz ovijalk *Strychnos toxifera* in *Chondrodendron tomentosum* za zastrupljanje puščic, glede na sestavo in po vsebnikih imenovani tubocurare v bambusovih ali trsnih internodijih oziroma calebassecurare v bučah
 ANG.: *curare*
 GL.: kuráre alkalóidi

- kuráre alkalóidi** -- -ov m mn. **farm. kem.** mišični relaksanti, izolirani iz različnih vrst južnoameriških ovijalk ali dreves, npr. tubokurarin
 ANG.: *curare alkaloids*
- kuraríformno delovánje** -ega -a s **farm. kem.** delovanje analogno kurare alkaloidom, antagonistično na nikotinskih receptorjih prečno progastih mišic
 ANG.: *curariform activity*
- kutíkula** -e ž **farmakognoz.** prevleka na zunanjih celičnih stenah povrhnjice
 ANG.: *cuticle*
 LAT.: *cuticula, cuticulae f*
- kutín** -a m **farmakognoz.** maščobi in vosku podobna snov, ki pokriva povrhnjico rastlinskih tkiv in zmanjšuje izgubo vode
 ANG.: *cutin*
 LAT.: *cutinum, cutini n*
- kužnína** -e ž **farm. bioteh.** vzorec, npr. krvi, urina, blata, za mikrobiološko preiskavo
 ANG.: *infectious sample*
- kvalifikácija** -e ž **1. farm. zak., farm. teh.** postopek dokazovanja in dokumentiranja, da so oprema ali pomožni sistemi pravilno nameščeni, pravilno delujejo in dajejo pričakovane rezultate, navadno del validacije
 ANG.: *qualification*
 LAT.: *qualificatio, qualificationis f*
2. anal. zdr. ► ovrednòtenje
- kvalitativna kemijska analiza urína** -e -e -e -- ž **klin. kem., biomed.** del osnovne urinske analize, ki se izvede z urinskim reagenčnim trakom in dokazuje prisotnost oziroma odsotnost določenih snovi v urinu
 ANG.: *qualitative chemical urinanalysis*
- kvantificirani ekstrákt** -ega -a m **farm. teh.** ekstrakt, uravnan na določeno vsebnost aktivnih označevalcev z mešanjem različnih serij ekstraktov
 ANG.: *quantified extract*
 LAT.: *extractum quantificatum*
- kvantifikácija** -e ž **farm. zak., farmakognoz.** uravnavanje rastlinske droge ali priprava rastlinskega izvora na določeno vsebnost aktivnih označevalcev, ki se doseže izključno z mešanjem serij rastlinske droge ali pripravkov rastlinskega izvora, npr. pri kvantificiranih ekstraktih
 ANG.: *quantification*
 LAT.: *quantificatio, quantificationis f*
- kvantitativni odnòs med struktúro in delovánjem** -ega -òsa - - - - - m **K: QSAR farm. kem.** proces, pri katerem se lahko biološka aktivnost molekule na določeni tarči izrazi kot matematična odvisnost aktivnosti od različnih fizikalno-kemičnih lastnosti, npr. lipofilnosti, elektronskih in steričnih efektov
 ANG.: *quantitative structure-activity relationship*

kvás -a m **farmakognoz.** zmes primesi in kvasovk, ki so se namnožile v testu ali v usedlini dozorevajoče alkoholne pijače **s:** droži
ANG.: yeast
LAT.: *faex, faecis f, fermentum, fermenti n*

kvásovka -e ž **farmakognoz.** enocelična gliva zaprtotrosnica iz družine Saccharomycetaceae
ANG.: yeast
LAT.: *Saccharomyces, Saccharomycetis m*
GL.: umétni kromosóm kvásovk

kvatérna amónijeva spojina -e -e -e ž **1.**
farm. kem. antiseptik in dezinficent, ki deluje kot površinsko aktivna snov in interagira z biološkimi membranami mikroorganizmov, npr. cetilpiridinij, benzalkonij **2. farm. kem.** biskvaterna amonijeva spojina s kurariformnim delovanjem, npr. dekametonijs
ANG.: *quaternary ammonium compound*

KZZ -- [kəzəð / kəzəzé] m **lek. farm.** kratica ► kártica zdravstvenega zavarovanja

L

L

l. a. --- [lége ártis] (**LAT.** *lege artis*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu po predpisu, strokovno

lábor -a m **lek. farm.** ► taxa labórum

laboránt -a m **laborántka** -e ž **1.** strokovni naziv osebe, ki je opravila dvo- ali triletni program na srednji šoli za farmacijo **2.** naziv za poklic osebe s tako izobrazbo, ki opravlja enostavna dela pod nadzorom v galenskem ali kontrolno-analiznem laboratoriju ali v lekarni **s:** adlátus

laboratórijska diagnóstika v medicíni -e -e --- ž ► laboratórijska medicína

laboratórijska medicína -e -e ž multidisciplinarno področje, ki zajema laboratorijske preiskave s področja hematologije, imunologije, klinične kemije, patologije, transfuzijske medicine, medicinske genetike, medicinske mikrobiologije za oceno zdravja ali bolezni **s:** laboratórijska diagnóstika v medicíni **PRIM.:** laboratórijska preiskáva
ANG.: *laboratory medicine*

laboratórijska preiskáva -e -e ž **klin. kem., biomed.** laboratorijska analiza biološkega vzorca, na

podlagi katere se določijo diagnoza, način zdravljenja ali preprečevanja bolezni, oceni zdravstveno stanje pacienta **PRIM.:** analizni vplívi, laboratórijska medicína, pòanalizni vplívi, pèredanalizni vplívi

ANG.: *laboratory test*

GL.: analizna fáza laboratórijske preiskáve, napòvedna vrédnost négativne laboratórijske preiskáve, napòvedna vrédnost pózitivne laboratórijske preiskáve, négativni rezultat laboratórijske preiskáve, pòanalizna fáza laboratórijske preiskáve, pózitivni rezultat laboratórijske preiskáve, pèredanalizna fáza laboratórijske preiskáve

LÁDME-sistém -a m (**ANG.** *LADME liberation absorption distribution metabolism elimination*) **farmakokin.** procesi sproščanja, absorpcije, porazdeljevanja, presnove in izločanja zdravilnih učinkovin
ANG.: *LADME system*

LÁF-kómora -e ž (**ANG.** *LAF laminar air flow*) **farm. teh.** ► kómora z laminárnim pretókom zraka

lag. -- [lagéna] (**LAT.** *lagoena*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu steklenica, steklenička

lag. orig. --- [lagéna originális] (**LAT.** *lagoena originalis*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu originalna steklenica, steklenička

láhka veríga prótítelés -e -e -- ž **farm. bioteh.** manjša polipeptidna strukturna podenota protiteles
ANG.: *immunoglobulin light chain*

lákmus -a m organsko barvilo za določanje kislosti (pordeči) ali bazičnosti (pomodri)
ANG.: *litmus*
LAT.: *lacmus, lacmi m*
GL.: lákmusov papír

lákmusov papír -ega -ja m z vodno raztopino laktamusa prepojen papír, ki se uporablja za ugotavljanje kislinško-bazičnih lastnosti
ANG.: *litmus paper*

láksans -a m **farm. kem.** ► odvajálo

laksatív -a m **farm. kem.** ► odvajálo

β-laktámski antiibiótik -ega -a [béta] in bétalaktámski antiibiótik -ega -a tudi bétalaktámski antiibiótik -- -ega -a m **farm. kem.** antibiotik s štiričlenskimi laktamskimi obročmi, ki zavira biosintezo bakterijske celične stene
ANG.: *beta-lactam antibacterial, beta-lactam antibiotic*
LAT.: *antibioticum betalactamicum*

laktátna dehidrogenáza -e -e ž **K:** **LDH** **klin. kem., biomed.** glikolitični encim, ki katalizira oksidacijo laktata v piruvat in obratno (EC 1.1.1.27)
ANG.: *lactate dehydrogenase*

LÁL-tést -a m (LAT. *LAL* lymulus amebocyte lysate) farm. teh. ► tést na baktérijske endotoksine

lan. -- [lána] (LAT. *lana*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vata

lancéta -e ž med. prip. koničast dvorezen nožek, vstavljen v merilnik krvnega sladkorja, ki ga uporabnik sproži, npr. na prst, in tako pridobi kapljico krvi za preiskavo
ANG.: *lancet*

lanolín -a m farm. teh. poltrden vosek iz ovčje volne, zmes estrov višjih maščobnih kislin z višjimi maščobnimi, triterpenskiimi in sterolnimi alkoholi in prstih alkoholov, prosojna, blede rumenkasta, mehka, lepljiva snov, lahko z rahlim vonjem po ovcah, sestavina mazilnih podlag z emulgatorskimi lastnostmi
ANG.: *lanolin, wool fat, wool wax*
LAT.: *adepts lanae, cera lanae*
GL.: hidrogenirani lanolín, lanolín z vódo

lanolínski alkohóli -ih -ov m mn. farm. teh. zmes sterolov in višjih alifatskih alkoholov, pridobljenih iz lanolina, blede rumena ali rjavorumen trdna voskasta snov, lipofilni emulgatorji PRIM.: lanolín z vódo
ANG.: *lanolin alcohols, wool fat alcohols, wool wax alcohols*
LAT.: *alcohola lanae, lanalcola n pl.*

lanolín z vódo -a -- -- m farm. teh. zmes lanolina (75 %) in prečiščene vode (25 %), rumenkastobela viskozna snov, mastna na otip in z rahlim vonjem po ovcah, sestavina mazilnih podlag
ANG.: *hydrous lanolin, hydrous wool fat*
LAT.: *adepts lanae cum aqua*

láringofaringeálna uporába -e -e ž aplikacija zdravila v grlo in/ali žrelo
ANG.: *laryngopharyngeal use*
LAT.: *usus laryngopharyngeus*

lásek -ska m farmakognoz. ► dláčica

lastníško imé zdravila -ega -na -- s farm. zak. izmišljeno ime zdravila, ki ne sme povzročati zamenjave z njegovim splošnim imenom in imeni drugih zdravil, navadno patentno zaščiteno in last proizvajalca, odobreno v dovoljenju za promet z zdravilom s: zaščiteno ime zdravila
ANG.: *proprietary name of medicinal product, brand name of medicinal product*

lát -a m farmakognoz. sestavljeni grozd z mnogocvetnimi stranskimi poganjki
ANG.: *panicle*
LAT.: *panicula, paniculae f*

látéks -a m farmakognoz. ► mléček

lb. -- [líbra] lek. farm. okrajšava ► fúnt

LC-MS -- [ləcə məsə / elcé emès] m (ANG. *liquid chromatography with mass spectrometry*)

farmakokin. kratica ► tekočinska kromatografija z masno spektrometrijo

LD -- [lədə / eldə] m (ANG. *lethal dose*) farmakokin. kratica ► letální odmérek

LDH -- [lədəhə / eldehá] m (ANG. *lactate dehydrogenase*) klin. kem., biomed. kratica ► laktátna dehidrogenáza

LDL -- [lədələ / eldeələ] m (ANG. *low-density lipoprotein*) klin. kem., biomed. kratica ► lipoproteín nízke gostóte

lecitin -a m farmakognoz. fosfolipid, pogosta sestavina rastlinskih in živalskih organizmov, npr. sojin lecitin, lecitin jajčnega rumenjaka, ki se med drugim uporablja za izdelavo liposomov
ANG.: *lecithin*
LAT.: *lecithinum, lecithini n*

ledvične célice mladičev hrčkov -ih -ic -- -- ž mn. farm. bioteh. celična linija, pridobljena iz ledvic mladih hrčkov, ki se pogosto uporablja kot eksperimentalni sistem za rekombinantne proteine s: célice BHK
ANG.: *baby hamster kidney cell line*

ledvični očístek -ega -tka m farmakokin., biomed. hipotetični volumen plazme, ki se v časovni enoti očisti učinkovine ali drugih snovi skozi ledvice
ANG.: *renal clearance*

lekárna -e ž farm. zak. poslovni prostor ali objekt, v katerem se opravlja lekarniška dejavnost s: žarg. apotéka
ANG.: *apothecary, pharmacy*
LAT.: *apotheca, apothecae f*
GL.: bolnišnična lekárna, brátovska lekárna, dejávnosti lekárne, deželna lekárna, dežúrna lekárna, dóbra laboratórijska práksa v lekárni, domáča lekárna, držávna lekárna, híšna lekárna, homeopátska lekárna, informatívna slúžba v lekárni, izbrána lekárna, jávna lekárna, kognitívna storítev v lekárni, mátična lekárna, méstna lekárna, obravnáva paciénta v lekárni, oddélna lekárna, oddélna lekárna v bolnišnici, okrajna lekárna, podružnica lekárne, póljaska lekárna, pravíla dóbre laboratórijske prákse v lekárni, preskrbljenost z lekárnami, protokóli za sámozdrávljenje v lekárni, samostánska lekárna, storítveni systém v lekárni, uprávnik lekárne, verifikácija lekárne, vizitácija lekárne, vódja lekárne, vojáška lekárna, zasébná lekárna

lekárnar -ja m lekárnarica -e ž 1. farm. zak. magister farmacije, ki dela v lekarni s: apotékar
ANG.: *apothecary, chemist, druggist, pharmacist*
LAT.: *medicamentarius, medicamentarii m*
2. ► lekárnar koncesionár
3. žarg. ► magíster farmácie (2)
GL.: lekárnar koncesionár, zasébní lekárnar

lekárnar koncesionár -ja -ja m
lekárnarica koncesionárka -e -e ž farm. zak.
magister farmacije, ki ima koncesijo za
opravljanje lekarniške dejavnosti s: lekárnar (2),
zasébní lekárnar
ANG.: *pharmacist concessionaire*

lekárnarski céh -ega -a m od 13. do 19. stol.
združenje lekarnarjev zaradi urejanja njihovih
gospodarskih, socialnih, deloma tudi kulturnih
in verskih interesov

lekárniška dejavnost -e -i ž 1. farm. zak. javna
in bolnišnična lekarniška dejavnost

ANG.: *pharmacy practice*

2. farm. zak. ► javna lekarniška dejavnost

GL.: bolnišnična lekarniška dejavnost,
deregulacija lekarniške dejavnosti, kazalniki
kakovosti lekarniške dejavnosti, na izsleđkih
temeljeća lekarniška dejavnost, regulacija
lekarniške dejavnosti, z dokazi podprta
lekarniška dejavnost, znanstveno podprta
lekarniška dejavnost, znanstveno utemeljena
lekarniška dejavnost

lekárniška farmacija -e -e ž veja farmacije,
ki se ukvarja z oskrbo prebivalstva z zdravili,
proučuje in zagotavlja kakovostno, varno in
učinkovito uporabo zdravil

GL.: razširjeni strokovni kolégij za lekarniško
farmacijo, specialist iz lekarniške farmacije

lekárniška mreža -e -e ž farm. zak. ► javna
lekarniška mreža

lekárniška napaka -e -e ž lek. farm. napaka,
ki nastane pri opravljanju lekarniške
dejavnosti zaradi odstopanja od pričakovanih
norm in od tega, kar se v stroki šteje kot
običajno in pravilno

ANG.: *pharmacy error, pharmacy mistake*

lekárniška organizacija -e -e ž 1. po ukinitvi
cehov sredi 19. stol. združenje lekarnarjev
določenega območja 2. med letoma 1949 in
1972 lekarniško podjetje v lasti države

ANG.: *apothecary organisation*

lekárniška podružnica -e -e ž farm. zak. od 1992
naprej organizacijska enota lekarne, ki opravlja
lekarniško dejavnost v omejenem obsegu s:
podružnica lekarne PRIM.: lekarniška postája

lekárniška postája -e -e ž med letoma 1949
in 1992 organizacijska enota lekarne, ki je
opravljala lekarniško dejavnost v omejenem
obsegu PRIM.: lekarniška podružnica

lekárniška storitev -e -tve ž farm. zak., lek.
farm. storitev, sestavljena iz vročitve
zdravila in obdelave zdravniškega recepta
pri izdajanju zdravil na recept ali vročitve
zdravila za samozdravljenje pri izdajanju
zdravila brez recepta

ANG.: *pharmacy service*

lekárniška téhtnica -e -e ž lek. farm. ► recep-
túrna téhtnica

lekárniška tóčka -e -e ž farm. zak., lek. farm.
vrednost za izračunavanje lekarniške storitve
PRIM.: zeléna knjiga
ANG.: *pharmacy point*

lekárniška zalóga zdravil -e -e -- ž farm. zak.,
lek. farm. zaloga zdravil v lekarni glede na
vrsto in količino, ki omogoća normalno
oskrbo prebivalcev

ANG.: *pharmacy stock*

Lekárniška zbórnica Slovénije -e -e -- ž
farm. zak. z zakonom predpisano stanovsko
združenje javnih, zasebnih in bolnišničnih
lekarn za zastopanje njihovih interesov na
področju Republike Slovénije

ANG.: *Slovene Chamber of Pharmacy*

lekárniška žlička -e -e ž lek. farm. lekarniški
pripomoček iz kovine, plastike ali drugega
inertnega materiala z ročajem in ovalnima
vbočenima deloma na obeh koncih, praviloma
različnih velikosti in obrnjenima eden navzgor,
drugi navzdol, ki se uporablja za odmerjanje
učinkovin s: žlička

ANG.: *apothecary spoon, spoon*

LAT.: *cochlear, cochlearis n*

lekárniški farmacévtski délavec -ega -ega
-vca m lekárniška farmacévtška délavka -e -e
-e ž magister farmacije, inženir farmacije,
farmacévtski tehnik, ki dela v javni ali
bolnišnični lekarni

ANG.: *pharmacy personnel, pharmacy staff*

lekárniški lónček -ega -čka m lek. farm.
majhen valjast vsebnik za trdne ali poltrdne
farmacévtške oblike, zaprt s pokrovčkom
ali zaporiko

ANG.: *apothecary jar*

LAT.: *olla, ollae f*

lekárniški mešálnik -ega -a m lek. farm.
mešalnik za poltrdne farmacévtške pripravke, v
katerem se sestavine mešajo v stični ovojlini, v
kateri se zdravilo izda s: žarg. cito unguátor

lekárniški nóž -ega nóža m lek. farm. lekarniški
pripomoček iz kovine, plastike ali drugega
inertnega materiala z ročajem in topim
rezilom, ki se navadno uporablja za ravnanje
površine pri poltrdnih zdravilnih pripravkih
v lončkih

ANG.: *apothecary knife*

LAT.: *culter apothecarius*

lekárniški pomivalní stróž -ega -ega stróža
m lek. farm. pomivalni stroj, prilagojen za
pomivanje lekarniške posode, laboratorijske
steklovine in pribora z vodo

ANG.: *apothecary dish-washing machine*

lekárniški réd -ega -a m do 19. stol. navodila
združenja lekarnarjev, lekarniškega ceha o
izdelavi zdravil, nabiranju zdravilnih zelišč,
vedenju lekarnarja v lekarni in družbi

ANG.: *apothecary order*

lekárniški tím -ega -a m **farm. zak.** skupina, sestavljena iz farmacevtskih delavcev, ki so potrebni za izvajanje lekarniškega dela
ANG.: *pharmacy team*

lekárniško délo -ega -a s **lek. farm.** delo, ki se opravi pri izdajanju zdravila in izdelavi magistralnih pripravkov na zdravniški recept in brez recepta na podlagi kadrovskega in časovnega normativa **S:** storitveni sistem v lekárni

lekárniško svetovánje -ega -a s **lek. farm.** ustno ali pisno svetovanje magistra farmacije pacientu za zagotavljanje pravilne, varne in učinkovite uporabe zdravila, medicinskih pripomočkov in drugih izdelkov
ANG.: *apothecary advising, apothecary counselling*

lektín -a m **1. farmakognoz.** toksični protein, značilen za družine metuljnic (Fabaceae), mlečnic (Euphorbiaceae) in omelovk (Viscaceae), npr. abrin, ricin, viskotoksin **2. imunol., biomed.** predstavnik različnih in kompleksnih molekul človeškega, živalskega in zlasti rastlinskega izvora, ki se specifično veže na določeno vrsto sladkorjev, sestavnih delov glikoproteinov in glikolipidov, izraženih na površini celic, s čimer lahko povzroči njihovo zpleljanje ali proliferacijo oziroma biokemične spremembe v njihovi notranjosti
ANG.: *lectin*
LAT.: *lectinum, lectini n*

lenien. -- [léniens] (**LAT. leniens**) **lek. farm.** nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu ki blaži

lentinán -a m **farmakognoz.** glukan, značilen za glivo šitake (*Lentinus edodes*)
ANG.: *lentinan*
LAT.: *lentinanum, lentinani n*

lepilni trák -ega trákú m **med. prip.** ► sámolepilni trák

leptocéntrična žila -e -e ž **farmakognoz.** koncentrična žila pri enokaličnicah z zunanjo plastjo ksilema in notranjo plastjo floema
ANG.: *leptocentric vascular bundle*
LAT.: *vas leptocentricum*

lés lesá m **farmakognoz.** material, iz katerega so deblo, veje in starejše korenine in nastaja s sekundarno odebeltivijo in olesenitvijo tkiv, sestavljen zlasti iz celuloze in lignina
ANG.: *wood*
LAT.: *lignum, ligni n*

letálni odmérek -ega -rka m **K: LD** farmakokin. količina zdravilne učinkovine v določeni farmacevtski obliki, ki po statistiki pri polovici ljudi, živali povzroči smrt **S:** smrtni odmerek
ANG.: *lethal dose*
LAT.: *dosis letalis*
GL.: minimalni letalni odmerek

léta zdravstveno kakóvostnega življénja

lét -- -- -- s mn. **K: QALY** farmakoecon., **soc. farm.** humanistični izid, ki vključuje trajanje in kakovost življenja v določenem časovnem obdobju

ANG.: *quality-adjusted life years*
GL.: pridobljena léta zdravstveno kakóvostnega življénja

léta življénja z zmánjšanimi zmóžnostmi

lét -- -- -- s mn. **K: DALYs** farmakoecon., **soc. farm.** starostno specifična pričakovana léta življenja, ki so prilagojena glede na zmanjšano zdravje posameznika in/ali prezgodnjo smrt zaradi bolezni ali poškodbe in se pogosto uporabljajo za merjenje globalnega bremena bolezni
ANG.: *disability-adjusted life years*

lev. -- [lévis] (**LAT. levis**) **lek. farm.** nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu lahek

levcín -a m **farm. kem.** esencialna proteinogena aminokislina z lipofilno 2-metilpropilno stransko skupino
ANG.: *leucine*
LAT.: *leucinum, leucini n*
GL.: izolevcín

levkociturija -e ž **klin. kem., biomed.** prisotnost levkocitov v urinu ali v urinskem sedimentu, npr. pri vnetju sečil
ANG.: *leukocyturia*

levkoplást -a m **med. prip.** ► oblíž

levkotriéni -ov m **farm. kem.** avtakoidi, derivati arahidonske kisline, nastali pod vplivom lipoksigenaze, mediatorji alergijskih in vnetnih reakcij
ANG.: *leukotrienes*
LAT.: *leucotriena n pl.*

levkotriénski recéptor -ega -ja m **farm. kem.** s proteinom G sklopljen receptor, na katerega se kot endogeni ligandi vežejo levkotrieni
ANG.: *leukotriene receptor*

líbra -e ž **lek. farm.** ► fúnt

lich. -- [líhen] (**LAT. lichen**) **lek. farm.** nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu lišaj

líčje -a s **1. farmakognoz.** likova vlakna **S:** sekundárna skórja **2. farmakognoz.** del lubja, sestavljen iz likovih vlaken
ANG.: *bast*
LAT.: *cortex secundarius, liber, libri m*

líčnična tabléta -e -e ž **farm. teh.** ► bukálna tabléta

ligánd -a m **1. farm. kem.** atom, molekula ali ion, ki je v koordinacijskih spojinah vezan na centralni atom ali ion in nastopa kot donor elektronskega para **PRIM.:** koordinacijska spojina **2. farm. kem., biomed.** najpogosteje majhna, topna ali redkeje na celični površini izražena molekula, ki se specifično veže na

svoj receptor in sproži določen celični odziv
PRIM.: recéptor
ANG.: *ligand*
LAT.: *ligandum, ligandi n*
GL.: načrtovánje učinkovín na osnóvi ligándov, od ligándov odvisni iónski kanál

ligáza -e ž **farm. biotech.** encim, ki katalizira povezovanje dveh molekul v eno
ANG.: *ligase*
LAT.: *ligasum, ligasi n*

lign. -- [lígnum] (**LAT.** *lignum*) **lek. farm.** nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu les

lignán -a m **farmakognoz.** polifenolna spojina, produkt dimerizacije molekule fenilpropanoida preko 8-8' vezi, npr. podofilotoksin, šizandrin
ANG.: *lignan*
LAT.: *lignanum, lignani n*
GL.: flavonolignán, hibridni lignán, kumarolignán, néolignán

lignín -a m **farmakognoz.** kompleksna polifenolna spojina, ki v celičnih stenah spremlja in povezuje celulozo
ANG.: *lignin*
LAT.: *ligninum, lignini n*

lignoid -a m **farmakognoz.** ► hibridni lignán

L **ligula** -e ž **lek. farm.** v antíki bronasta žlica, ki se je uporabljala za odmerjanje zdravil, navadno prevlečena s plastjo kositra
ANG.: *ligula*
LAT.: *ligula, ligulae f*

liják -a m **lek. farm.** priprava iz stekla, porcelana, emajla, ki se uporablja za vlivanje neke snovi v posodo skozi grlo, ozko za tekočine ali široko za prahove
ANG.: *funnel*
LAT.: *infundibulum, infundibuli n*

likêr -ja m **farmakognoz.** alkoholna pijača iz mešanice etanola, vode, sladkorja in rastlinskih ekstraktov
ANG.: *liqueur*
LAT.: *liquor, liquoris m*

líkovo vlákno -ega -a s **farmakognoz.** zelo dolge, navadno mrtve celice sklerenhima, katerih stene niso vedno olesenele
ANG.: *bast filament*
LAT.: *filamentum corticis secundarii, filamentum libri*

limfocíti -ov m mn. **imunol., biomed.** morfološko podobne, funkcijsko različne celice, nosilke specifične oziroma pridobljene imunosti, ki so v krvi, mezgi, limfatičnih organih ter drugih telesnih tekočinah in se med seboj fenotipsko razlikujejo po zanje značilnih površinskih izraženih označevalskih molekulah
ANG.: *lymphocytes*
GL.: citotóksični limfocíti T, limfocíti B, limfocíti T, naívni limfocít T, regulatórni limfocíti T, túmorje infiltrirajoči limfocíti

limfocíti B -ov -- [bé] m mn. **imunol., biomed.** antigene predstavljajoče celice, zlasti nosilke humoralne imunosti, ki v imunskem odzivu po aktivaciji z antigenom in diferenciaciji v plazmatke tvorijo protitelesa
ANG.: *B cells, lymphocytes B*

limfocíti T -ov -- [té] m mn. **imunol., biomed.** celice T-pomagalk in zaviralke, citotoksični in regulatorni limfocíti T, nosilci celične imunosti, ki dozoriijo v timusu in preidejo v periferni krvni obtok ter s svojimi T-celičnimi receptorji specifično prepoznajo antigene, se pri tem aktivirajo in nato uravnavajo delovanje različnih imunskih celic in tvorbo protiteles ali pa delujejo citotoksično
ANG.: *lymphocytes T, T cells*

limfokíni -ov m mn. **imunol., biomed.** topni proteini, ki jih po stiku z antigenom ali mitogenom izločajo spodbujeni limfocíti, zlasti limfocíti T, in delujejo kot medcelični posredniki oziroma sporočilne molekule v imunskem odzivu
ANG.: *lymphokines*

lineárna fármakokinétika -e -e ž **farmakokin.** kinetika, pri kateri se farmakokinetični parametri ne spreminjajo s časom in odmerkom
ANG.: *linear pharmacokinetics*

ling. -- [lingvális] (**LAT.** *lingualis*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za uporabo na jeziku ali pod njim

lingvaléta -e ž **farm. teh.** ► pòdjezična tabléta

linim. -- [liniméntum] (**LAT.** *linimentum*) **lek. farm.** nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za uporabo na jeziku ali pod njim

linimènt -ènta m **lek. farm.** nekđaj tekoča etanolna ali vodna emulzija mila za zunanjo uporabo
ANG.: *liniment*
LAT.: *linimentum, linimenti n*

linkozamíd -a m **farm. kem.** ► piranozídni antiobiotík

lint. -- [lín-teum] (**LAT.** *linteum*) **lek. farm.** nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu tkanina

liofilizácija -e ž **farm. teh.** farmacevtskotehnoški postopek sušenja iz zamrznjenega stanja pri znižanem tlaku s: sublimacijsko sušenje
ANG.: *freeze-drying, lyophilisation*
LAT.: *lyophilisatio, lyophilisationis f*

liofilizát -a m **farm. teh.** produkt liofilizacije za različne vrste aplikacij, npr. peroralno, parenteralno, ali za različne namene, npr. za povečanje hitrosti sproščanja zdravilnih učinkovin, izboljšanje fizikalne stabilnosti farmacevtskih oblik
ANG.: *lyophilisate*
LAT.: *lyophilisatum, lyophilisati n*
GL.: perorálni liofilizát

lioofilizátor -ja m **farm. teh.** naprava za sušenje z liofilizacijo

ANG.: *freeze-dryer*

liotropni tekoči kristal -ega -ega -a m **farm. teh.** tekoči kristal, ki ga tvorijo površinsko aktivne snovi v topilu

ANG.: *lyotropic liquid crystal*

lipáza -e ž **klin. kem., biomed.** predstavnik skupine encimov, ki hidrolizirajo trigliceride v di- in monoacilglicerole ter maščobne kisline, npr. pankreatična, hepatična ali lipoproteinska lipaza (EC 3.1.1.3)

ANG.: *lipase*

lipíd -a m **farmakognoz.** hidrofobna spojina naravnega izvora, ki je strukturno glicerid, vosek, sterol, lipofilni vitamin, fosfolipid, karotenoid, kutin ali suberin

ANG.: *lipid*

LAT.: *lipidum, lipidi n*

lipídna peroksidácija -e -e ž **farm. kem.** oksidativna poškodba celičnih membran, ki je posledica delovanja oksidirajočih zvrsti zlasti na polinenasičene maščobne kisline in poteka po radikalskem mehanizmu v obliki verižnih reakcij

ANG.: *lipid peroxidation*

lipofilna kréma -e -e ž **farm. teh.** krema, v kateri je zunanja faza oljna s: hidrofóbná kréma

ANG.: *lipophilic cream*

lipofilna molécula -e -e ž **farm. kem.** ► hidrofóbná molécula

lipofilni géł -ega -a m **farm. teh.** gel, navadno iz tekočega parafina s polietilenom ali iz maščobnih olj, geliranih s koloidnim silicijevim dioksidom, aluminijevimi ali cinkovimi ioni s: oleogél

ANG.: *lipophilic gel, oleogel*

LAT.: *oleogelum, oleogeli n, gelum lipophilicum*

lipofilno mazilo -ega -a s **farm. teh.** mazilo iz lipofilnih podlag, ki se ne mešajo z vodo s: hidrofóbnó mazilo

ANG.: *lipophilic ointment*

LAT.: *unguentum lipophilicum*

lipoprotein -a m **klin. kem., biomed.** globularna struktura, topna v serumu, sestavljena iz lipidov, npr. holesterola, trigliceridov in lecitina, in enega ali več apolipoproteinov, npr. apolipoprotein B, apolipoprotein A, apolipoprotein E in apolipoprotein C

PRIM.: hiperlipoproteinemija

ANG.: *lipoprotein*

GL.: ápolipoprotein, ápolipoprotein B, elektroforéza lipoproteinov sêruma, lipoprotein (á), lipoprotein nízke gostóte, lipoprotein srédnje gostóte, lipoprotein visóke gostóte, lipoprotein zeló nízke gostóte

lipoprotein (á) -a -- m **K: Lp(a)** **klin. kem., biomed.** lipoprotein, strukturno podoben lipoproteinu

majhne gostote, ki ima na apolipoprotein B vezan apolipoprotein (a)

ANG.: *lipoprotein (a)*

lipoprotein nízke gostóte -a -- -- m **K: LDL** **klin. kem., biomed.** predstavnik skupine lipoproteinov, ki prenašajo holesterol v ekstrahepatična tkiva, zvišana koncentracija v krvi predstavlja dejavnik tveganja za nastanek ateroskleroze

ANG.: *low-density lipoprotein*

GL.: lipoprotein zeló nízke gostóte

lipoprotein srédnje gostóte -a -- -- m **K: IDL** **klin. kem., biomed.** predstavnik skupine lipoproteinov, ki nastanejo v krvi iz lipoproteinov zelo majhne gostote, približno polovico jih odstranijo iz krvi jetra z receptorsko posredovano endocitozo, druga polovica pa se pretvori v lipoproteine majhne gostote

ANG.: *intermediate-density lipoprotein*

lipoprotein visóke gostóte -a -- -- m **K: HDL** **klin. kem., biomed.** predstavnik skupine lipoproteinov, ki v perifernih tkivih privzame holesterol in ga neposredno ali posredno preko drugih lipoproteinov prenese v jetra, kjer se pretvori v žolčne kisline, visoka koncentracija v krvi zmanjšuje tveganje za nastanek ateroskleroze

ANG.: *high-density lipoprotein*

lipoprotein zeló nízke gostóte -a -- -- -- m **K: VLDL** **klin. kem., biomed.** predstavnik skupine lipoproteinov, ki nastajajo v jetrih in prenašajo endogene trigliceride do mišic in maščevja, kjer jih na endoteliju žil razgrajuje lipoproteinska lipaza, po izgubi trigliceridov in nekaterih apolipoproteinov pa se pretvorijo v lipoproteine srednje gostote

ANG.: *very low-density lipoprotein*

liposóm -a m **farm. teh.** mehurček velikosti 50–4000 nm, sestavljen iz enega ali več fosfolipidnih dvoslojev in vodne sredice, za dostavo zdravilne učinkovine

ANG.: *liposome*

lipotrópik -a m **farm. kem.** učinkovina, ki pospeši metabolično razgradnjo maščob v organizmu

ANG.: *lipotropic*

LAT.: *lipotropicum, lipotropici n*

liq. -- [líkvor] (LAT. *liquor*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu tekočina

liquefact. -- [líkvefáktus] (LAT. *liquefactus*) **lek. farm.** nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu utekočinjen

LAT.: *lipotropicum, lipotropici n*

liq. -- [líkvor] (LAT. *liquor*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu tekočina

liquefact. -- [líkvefáktus] (LAT. *liquefactus*) **lek. farm.** nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu utekočinjen

líst -a m **farmakognoz.** navadno zelen in sploščen rastlinski organ z omejeno rastjo, ki izrašča iz stebela ali veje

ANG.: *leaf*

LAT.: *folium, folii n*

GL.: cvétni líst, čášni líst, klíčni líst, plódni líst, véčni líst

lístavec -vca m farmakognoz. drevo s širokimi listnimi ploskvami, ki pripada dvokaličnicam
 ANG.: *broad-leaved tree*
 LAT.: *arbor latifolia*

lístá zdravíl -e -- ž lek. farm. seznam zdravil, izbranih po določenih merilih in postopkih
 ANG.: *list of drugs*

lístna réža -e -e ž farmakognoz. odprtina v povrhnjici zelenih rastlinskih delov, ki uravnava transpiracijo in izmenjavo plinov
 ANG.: *stoma*
 LAT.: *stoma, stomatis n*
 GL.: okólje lístnih réž

lístna sredíca -e -e ž farmakognoz. ► mezofil

líst pripravníštva in práktíčnega usposáb-

ljanja -a - - - - m 1. lek. farm. predpisan obrazec za vpisovanje in evidentiranje opravljenih nalog pripravnika v času pripravništva in ocene mentorja o pripravljenosti za strokovni izpit 2. lek. farm. dokument, ki potrjuje opravljeno pripravništvo
 ANG.: *formulary of approbation and practice*

líšáj -a m farmakognoz. funkcionalni skupek alg in gliv, ki živijo v simbiozi
 ANG.: *lichen*
 LAT.: *lichen, lichenis m*

lítijeve solí -ih -- ž mn. farm. kem. antidepressivi, ki vsebujejo litijeve ione, motijo transport in delovanje esencialnih kationov 1. in 2. skupine periodnega sistema, npr. litijev karbonat, litijev hidrogenaspartat
 ANG.: *lithium salts*
 LAT.: *lithii sales*

líza célice -e -- ž imunol., biomed. poškodba ali popoln propad celične membrane, ki ga lahko povzročijo različni dejavniki, npr. protitelesa, ki aktivirajo komplement, okužbe z nekaterimi virusi in bakterijami ali ozmotski mehanizmi, in ima za posledico sproščanje celične vsebine ali celično smrt s: citolíza
 ANG.: *cytolysis, lysis*

lízérška kislína -e -e ž farmakognoz. ergolin-karboksilna kislina, derivat ergolina, ki je osnovna struktura ergolinskih alkaloidov
 ANG.: *lysergic acid*
 LAT.: *acidum lysergicum*

lízín -a m farm. kem. esencialna proteinogena aminokislina z bazično 4-aminobutilno stransko skupino
 ANG.: *lysine*
 LAT.: *lysimum, lysini n*
 GL.: hemolízín, hidróksilízín

lízogéni prástor -ega prostóra m farmakognoz. medcelični prostor, ki nastane z razgradnjo nekaterih celic v tkivu

ANG.: *lysogen intercellular space*
 LAT.: *meatus lysogenus*

ljúdsko zdravílo -ega -a s lek. farm. zdravilo, ki ga praviloma pripravi laik in se uporablja za zdravljenje na osnovi dolgoletnih laičnih izkušenj
 ANG.: *traditional medicine*

LLE -- [lólés / elélé] m (ANG. *liquid-liquid extraction*) farmakokin. kratica ► ekstrákcija tekóče-tekóče

LOAÉL LOAEL-a m (ANG. *lowest observed adverse effect level*) farmakokin. kratica ► najnížji odmérek, pri katérem se opázi néželéni učínek

lóčeni prástor -ega prostóra m farm. teh., farm. zak. v dobri proizvodni praksi ► obvladováno obmóčje

lóčeno obmóčje -ega -a s farm. teh., farm. zak. v dobri proizvodni praksi ► obvladováno obmóčje

LOÉL LOEL-a m (ANG. *lowest observed effect level*) toksikol. kratica ► najnížji odmérek, pri katérem se opázi učínek

lokácija izdeláve zdravíl -e - - - ž farm. zak. ► mésto izdeláve zdravíl

lokální anestétik -ega -a m farm. kem. učinkovina, ki zavira nastanek in prevajanje akcijskega potenciala v živčnih vlaknih in povzroči lokalno in reverzibilno neobčutljivost tkiva na zunanje dražljaje
 ANG.: *local anesthetic*
 LAT.: *anaestheticum locale*
 GL.: amídni lokální anestétik, éstrski lokální anestétik

lokální hormón -ega -a m farm. kem. ► avtakoíd

lokální kontráceptív -ega -a m farm. kem. kontráceptív, ki se aplicira lokalno, na mestu delovanja
 ANG.: *contraceptive for topical use*
 LAT.: *contraceptivum topicum*

lokální simptóm ali znák -ega -a - - -a m homeopat. simptom ali znak, ki je omejen samo na določen del telesa ali organa
 ANG.: *local symptom or sign*

lokální učínek -ega -nka m farm. kem. učínek zdravila, izražen na omejenem delu organizma v bližini mesta aplikacije s: lokálno delováne, topikální učínek
 ANG.: *local effect*

lokálno delováne -ega -a s farm. kem. učínek zdravila, izražen na omejenem delu organizma v bližini mesta aplikacije s: lokální učínek, topikální učínek
 ANG.: *local effect*

lónček Aponórm -čka - - m lek. farm., žarg. stična ovojnina v obliki lončka z vgrajenim

L

mešalom za poltrdne zdravilne pripravke, ki se izda bolniku

ANG.: *jar Aponorm*

lónček cito unguátor -čka -- -- m lek. farm., žarg. stična ovojnina za poltrdne zdravilne pripravke, izdelane v lekarniškem mešalniku, s potisnim batom za praznjenje, da ne pride do stika z zrakom in okužbe vsebine

ANG.: *cito unguator jar*

lopátka -e ž lek. farm. lekarniški pripomoček iz inertnega materiala za pripravo, polnjenje ali nanašanje poltrdnih farmacevtskih oblik s: spatula

ANG.: *spatula*

LAT.: *spatula, spatulae f*

GL.: stojálo za lopátke

lot. -- [lócio] (LAT. *lotio*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu tekočina, raztopina

Lp(a) -- [læpəá / elpeá] m (ANG. *lipoprotein (a)*) klin. kem., biomed. kratica ► lipoprotein (á)

lúbje -a s farmakognoz. sekundarna skorja ali njen mrtvi zunanji, navadno razpokani del

ANG.: *bark*

LAT.: *cortex, corticis m*

lubrikánt -a m farm. teh., žarg. ► drsilo

lubrikátor -ja m farm. teh. ► drsilo

luminól -a m klin. kem., biomed. snov, ki se oksidira z vodikovim peroksidom, pri čemer se sprošča svetloba, ki se meri npr. z encimskoimunokemijskim testom z uporabo kemiluminiscence

ANG.: *luminol*

lupína -e ž farmakognoz. sočni ali suhi, navadno neužitni ovoj plodov, semen, čebulic ali gomoljev

ANG.: *coat*

LAT.: *tunica, tunicae f*

lúska -e ž farmakognoz. drobna, ploščata rastlinska tvorba brez klorofila

ANG.: *scale*

LAT.: *squama, squamae f*

luskolíst -a m farmakognoz. navadno majhen list brez klorofila, ki štíti podzemne dele rastline ali popke

ANG.: *scale leaf*

LAT.: *squama bulbi*

LYG -- [líg] m (ANG. *life years gained*) farmakoekon., soc. farm. kratica ► pridobljena léta življénja

M

M. -- [míscce / misceátur] (LAT. *misce / misceatur*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu zmešaj / naj se zmeša

mac. -- [macerátum] (LAT. *maceratum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu macerat

macerácija -e ž farm. teh. enkratna ekstrakcija predpisano zdrobljene rastlinske droge s predpisanim ekstrakcijskim topilom pri sobni temperaturi

ANG.: *maceration*

LAT.: *maceratio, macerationis f*

macerát -a m farm. teh., lek. farm. izvleček, ki se pridobi z maceracijo

ANG.: *macerate*

LAT.: *maceratum, macerati n*

GL.: glicerólني macerát

máčica -e ž farmakognoz. socvetje iz golih, navadno enospolnih cvetov

ANG.: *catkin*

LAT.: *amentum, amenti n*

mag. farm. -- -- [magíster farmácije, magístra farmácije] m lek. farm. okrajšava, od 1996 naprej, piše se za imenom in priimkom ► magíster farmácije (1, 2)

magíster -tra m magístra -e ž pred 2. svetovno vojno ► magíster farmácije (1, 2)

magíster farmácije -tra -- m magístra farmácije -e -- ž K: mag. farm.

1. farm. zak. od leta 1996 naprej strokovni naziv za osebo, ki je opravila univerzitetni študijski program farmácije s: diplomírani farmacévt, diplomírani inženír farmácije, magíster

ANG.: *pharmacist*

2. farm. zak. naziv za poklic osebe s tako izobrazbo in predpisanimi praktičnimi izkušnjami, ki je pooblaščen za samostojno delo v lekarni, do leta 2004 z opravljenim pripravništvom in strokovnim izpitom, po letu 2004 z diplomom s: farmacévt, magíster, žarg. apotékar (2), žarg. lekárnar (3)

ANG.: *community pharmacist, dispensing chemist, retail pharmacist*

GL.: preskrbljénost z magístri farmácije, števílo póstelj na énega magístra farmácije

magístrálec -lca m lek. farm., strok. pog. ► magístrálني príprávek

magístrálna receptúra -e -e ž **1. lek. farm.** prostor v lekarni, kjer se izdelujejo magístralni prípravki

ANG.: *compounding area*

2. lek. farm. izdelava zdravil v lekarni za določenega pacienta

ANG.: *pharmaceutical compounding*

magistrálni priprávek -ega -vka m farm. zak., lek. farm. zdravilo, ki se izdelava v lekarni po zdravniškem receptu za določenega pacienta s: ex tempore priprávek, strok. pog. magistrálec, magistrálno zdravilo PRIM.: farmacevtski priprávek, magistrálni recépt, ordinatio (2)

ANG.: *extemporaneous preparation, ex tempore preparation*

LAT.: *praeparatio magistralis*

magistrálni recépt -ega -a in magistrálni recépt -ega -êpta m lek. farm. zdravniški recept, na katerega pooblaščen oseba predpiše magistrálni priprávek, ki se izdelava v lekarni za posameznega pacienta PRIM.: magistrálni priprávek

ANG.: *prescription for extemporaneous preparation*

LAT.: *praescriptio magistralis*

magistrálno délo -ega -a s lek. farm. izdelava magistrálnega pripravka glede na kadrovske in časovni normativ

ANG.: *ex tempore work*

magistrálno zdravilo -ega -a s farm. zak., lek. farm. ► magistrálni priprávek

magn. -- [mágnus] (LAT. *magnus*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu velik

magnézijev antacid -ega -a m farm. kem. antacid, slabo vodotopna in šibko bazična spojina magnezija, ki ima tudi blago odvajalno delovanje, npr. magnezijev oksid, magnezijev hidroksid

ANG.: *magnesium antacid*

LAT.: *antacidum magnesii*

mahôvi -ôv m mn. farmakognoz. skupina rastlin na preprostejši razvojni stopnji brstnic, ki je evolucijsko zašla v slepo vejo

ANG.: *mosses*

LAT.: *Bryophyta n pl., musci m pl.*

májhna interferénčna RNA -e -e -- [erená] ž K: siRNA farm. bioteh. 20 do 25 nukleotidov dolga dvovertična RNA, ki sodeluje pri regulaciji izražanja določenih genov na ravni transkripcije ali translacije ter štíti celice pred virusno okužbo ali nenađzorovanim širjenjem transpozonov

ANG.: *small interfering RNA*

makrocítóza -e ž klin. kem., biomed. stanje, ko je povprečni volumen eritrocitov v krvi preiskovanca večji od referenčne vrednosti, pogosto pri pomanjkanju vitamina B₁₂

ANG.: *macrocytosis*

makrofág -a m imunol. katerakoli od velikih enojedrnih celic z izrazito sposobnostjo fagocitoze, ki nastanejo v tkivih iz monocitov in delujejo tudi kot antigene predstavljajoče celice

ANG.: *macrophage*

GL.: dejávník rasti granulocítov in makrofágov

makrofít -a m farmakognoz. splošno ime za vodne rastline, vidne s prostim oćesom

ANG.: *macrophyte*

LAT.: *macrophytum, macrophyti n*

makrogól -a m K: PEG hidrofilni polimer iz polietilenoksidnih enot, katerega konsistenca se z molekulsko maso spreminja od tekoče, poltrdne do trdne s: polietilénlikól

ANG.: *macrogol, polyethylene glycol*

LAT.: *macrogolum, macrogoli n*

makrolid -a m farm. kem. ► makrolidni antibiotik

makrolidni antibiotik -ega -a m farm. kem.

antibiotik z značilnim laktonskim obročem in dvema monosaharidoma, ki ovira biosintezo bakterijskih proteinov na ribosomih, npr. eritromicin, azitromicin s: makrolid

ANG.: *macrolide*

LAT.: *macrolidum, macrolidi n*

mákromolécula -e ž velika molekula s

polimerno zgradbo, npr. protein, polisaharid, polinukleotid, sintetični polimer

ANG.: *macromolecule*

LAT.: *macromolecula, macromoleculae f*

mákrospóra -e ž farmakognoz. ženski tros pri višjih rastlinah

ANG.: *macrospore*

LAT.: *macrospora, macrosporaef*

mákrosporángij -a m farmakognoz. trosovník, v katerem nastajajo makrospore, pri semenkah ustreza nucelus

ANG.: *macrosporangium*

LAT.: *macrosporangium, macrosporangii n*

mákrosporofil -a m farmakognoz. trosni list, ki nosi makrosporangije, pri kritosemenkah ustreza karpelu

ANG.: *macrosporophyll*

LAT.: *macrosporophyllum, macrosporophylli n*

maksimálني dnévni odmérek -ega -ega

-rka m K: MaxDD farmakokin. maksimalna količina zdravilne učinkovine v doloćeni farmacevtski obliki, ki se sme aplicirati v 24 urah za varno terapijo

ANG.: *maximum daily dose*

LAT.: *dosis diurna maxima*

maksimálني ênkratni odmérek -ega -ega -rka m

K: MaxD farmakokin. maksimalna količina zdravilne učinkovine v doloćeni farmacevtski obliki, ki se sme aplicirati naenkrat za varno terapijo

ANG.: *maximum single dose*

LAT.: *dosis singularis maxima*

maksimálني terapévtski odmérek -ega -ega -rka

m farmakokin. maksimalna količina zdravilne učinkovine v doloćeni farmacevtski obliki, ki jo za posameznika doloći za to pooblaščen oseba

ANG.: *maximum therapeutic dose*

maksimalni terapijski odmerek -ega -ega -rka
 m **farmakokin.** maksimalna količina zdravilne učinkovine v določeni farmacevtski obliki, potrebna za predpisano terapijo
ANG.: *maximum therapeutical dose*
LAT.: *dosis therapeutica maxima*

maligna transformacija -e -e ž **farm. bioteh.**
 sprememba normalne celice v rakavo **PRIM.:**
 páraprotein
ANG.: *malignant transformation*

mamilo -a s **toksikol.** snov z omamnim ali opojnim učinkom, ki z delovanjem v centralnem živčnem sistemu ublaži bolečino, neprijetna občutja, uspava
ANG.: *narcotic, narcotic substance*
LAT.: *narcoticum, narcotici n*
GL.: dnévník mamíl, knjíga mamíl, omára za mamíla

mána -e ž **1. farmakognoz.** strjen sladek sok, ki se izloča iz rastlinskih tkiv in navadno vsebuje poliole, npr. jesenova mana **2. lek. farm.** do leta 1972 oficinalno zdravilo strjen sladek drevesni sok iz malega jesena *Fraxinus ornus*, ki se je uporabljal kot odvajalo **3. farmakognoz.** izloček žuželk (ušic, listnih uši), ki sesajo ta sok
ANG.: *manna*
LAT.: *manna, mannae f*

manitol -a m **farm. kem.** bela ali skoraj bela kristalinična snov sladkega okusa, poliol, pridobljen z redukcijo monosaharida D-manoze, osmozno odvajalo in diuretik, sladilo, zlasti v žvečljivih tabletah, polnilo za trdne farmacevtske oblike
ANG.: *mannitol*
LAT.: *mannitolium, mannitoli n*

márker -ja m **farm. zak., farmakognoz.** ► označevalec

márkovski modél -ega -a m **farmakoecon., soc. farm.** matematični model v farmako-ekonomskih raziskavah, ki se uporablja za predstavljanje stohastičnih procesov, ki se razvijajo skozi čas, vključuje natančno definirana in izključujoča se stanja, med katerimi je mogoč prehod v skladu z verjetnostmi prehodov
ANG.: *markov model*

máslo -a s **farmakognoz.** poltrdna zmes trigliceridov nasičenih in nenasičenih maščobnih kislin živalskega ali rastlinskega izvora, npr. kakavovo, karite maslo, maslo iz mleka **PRIM.:** mást, maščóba, ólje
ANG.: *butter*
LAT.: *butyrum, butyri n*

másna količina sestavin -e -e -- ž **lek. farm.** na zdravniškem receptu količina sestavin v gramih, napisana z arabskimi številkami, z obveznim enim mestom za decimalno vejico in brez oznake za gram

másna spektrometrija -e -e ž **K: MS anal. zdr.**
 analizna metoda, ki z merjenjem razmerja med maso in nabojem molekul ali njihovih fragmentov omogoča določanje molekulske mase in elementne sestave
ANG.: *mass spectrometry*
GL.: tekočínska kromatografíja z mášno spektrometrijo

massa pil. -- -- [mása pilulárum] (**LAT. massa pilularum**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu masa za pilule

mást mástí ž **farmakognoz.** trdna maščoba, ki se pridobiva iz maščobnega tkiva živali in jo sestavljajo zlasti gliceridi nasičenih maščobnih kislin, npr. svinjska mast **PRIM.:** mášlo, maščóba, ólje
ANG.: *fat*
LAT.: *adeps, adipis m, pingue, pinguis n*
GL.: trda mást

mastic. -- [mastikális] (**LAT. masticalis**) **lek. farm.** nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu žvečilni

mastikaléta -e ž **farm. teh.** ► žvečljiva tabléta

mástiks -a m do leta 1972 oficinalno zdravilo strjena smola sredozemskega grma *Pistacia lentiscus*, raztopljena v zmesi benzena in lanenega olja, ki se je uporabljala v medicini za lepljenje obvezilnega materiala na rane
ANG.: *mastix*
LAT.: *mastix, mastichis f*

maščóba -e ž zmes trigliceridov, ki je lahko trdna, poltrdna ali tekoča **PRIM.:** mášlo, mást, ólje
ANG.: *fatty substance*
LAT.: *materia adiposa, materia pinguis*

maščóba kislína -e -e ž alifatska karboksilna kislina z nerazvejano verigo, ki vsebuje šest ali več ogljikovih atomov
ANG.: *fatty acid*
GL.: *cís*-maščóba kislína, deriváti prôstih maščóbnih kislin s centrálnim delóvanjem, *É*-maščóba kislína, esenciálna maščóba kislína, *ω*-3-maščóba kislína, *ω*-6-maščóba kislína, *ω*-9-maščóba kislína, nasičena maščóba kislína, nenasičena maščóba kislína, *ómega*-3-maščóba kislína, *ómega*-6-maščóba kislína, *ómega*-9-maščóba kislína, *tráns*-maščóba kislína, *Z*-maščóba kislína

ω-3-maščóba kislína -e -e [ómega trí] in *ómega*-3-maščóba kislína -e -e ž nenasičena maščobna kislina z dvojno vezjo med tretjim in četrtem ogljikovim atomom v verigi v smeri od terminalne metilne skupine proti karboksilni skupini, npr. α-linolenska kislina, eikozapentaenojska kislina, dokozaheksaenojska kislina
ANG.: *ω-3 fatty acid*

M

ω-6-maščobna kislina -e -e [ómega šest] in *ómega-6-maščobna kislina* -e -e ž nenasičena maščobna kislina z dvojno vezjo med šestim in sedmim ogljikovim atomom v verigi v smeri od terminalne metilne skupine proti karboksilni skupini, npr. linolna kislina, γ-linolenska kislina, arahidonska kislina
ANG.: ω-6 fatty acid

ω-9-maščobna kislina -e -e [ómega devét] in *ómega-9-maščobna kislina* -e -e ž nenasičena maščobna kislina z dvojno vezjo med devetim in desetim ogljikovim atomom v verigi v smeri od terminalne metilne skupine proti karboksilni skupini, npr. oleinska kislina, erucinska kislina, nervoninska kislina
ANG.: ω-9 fatty acid

materiálka -e ž lek. farm. prostor v lekarni, kjer se shranjujejo zdravila, farmacevtske snovi, medicinski pripomočki s: materiálnica
ANG.: storage area

materiálnica -e ž lek. farm. ► materiálka

matêria medica -e -e [médika] ž (LAT.)

1. zdravilne učinkovine in pomožne snovi, ki se uporabljajo v farmaciji 2. **homeopat.** knjiga, ki opisuje homeopatska zdravila in njihovo delovanje
ANG.: materia medica

materínska célica -e -e ž farmakognoz. celica, ki se deli in pri tem iz nje nastane hčerinska celica
ANG.: mother cell
LAT.: cellula matricialis

matérnični vlóžek -ega -žka m farm. kem. ► intrauteríni kontraceptív

mátična lekárna -e -e ž lekarna, ki ima praviloma vsaj eno lekarniško podružnico ali priročno zalogo zdravil
ANG.: main pharmacy

mátična raztopína -e -e ž homeopat. ► mátična tinktúra

mátična tinktúra -e -e ž homeopat. tekoči, navadno vodno-etanolni pripravek, izdelan po homeopatskem postopku iz vhodnih snovi rastlinskega, živalskega ali človeškega izvora, iz katerega se s potenciranjem pripravljajo homeopatska zdravila s: mátična raztopína, prátiinktúra
ANG.: mother tincture

mátične célice -ih -ic ž mn. **K: MC, SC** farm. bioteh., biomed. malo diferencirane celice, ki so v majhnem številu v različnih tkivih in organih odrasle osebe in katerih potomke ostanejo deloma na isti stopnji diferenciacije, deloma pa se razvijajo v diferencirane celice enega tkiva ali v več vrst celic sorodne anatomske skupine s: izvórne célice
ANG.: stem cells
LAT.: cellulae matris
GL.: embrionálna mátična célica, inducírana

pluripoténtna mátična célica, krvotvórna mátična célica, mezenhímske mátične célice, multipoténtne mátične célice, níša mátičnih célic, pluripoténtna mátična célica, totipoténtna mátična célica, unipoténtna mátična célica

mátičnost -i ž biomed. skupek kompleksnih genskih, molekulskih in funkcijskih mehanizmov oziroma lastnosti mátičnih celic, na katere vplivajo njihovo specifično naselitveno mikrookolje (niše) in aktivacijski signali, ki izvirajo iz telesnih tkiv, in sicer tako, da jim omogočajo nadzorovano razmnoževanje, s čimer sta zagotovljena ohranjanje njihovega števila in po potrebi tudi usmerjena diferenciacija v specializirane celice obnavljajočih se tkiv
ANG.: stemness

matrična DNA -e -- [deená] ž farm. bioteh. molekula DNA, katere nukleotidno zaporedje je osnova za sintezo komplementarne verige DNA v procesu njenega podvojevanja ali za sintezo RNA v procesu transkripcije
ANG.: matrix DNA

mátrijs -a m farmakokin. medij, v katerem se določa obravnavani analit, npr. plazma, urin
ANG.: matrix
GL.: mátrijs tabléta, učínek mátrijsa

mátrijs tabléta -- -e ž farm. teh. ► ogródna tabléta

MaxD -- [máks dé] m (ANG. maximum single dose) farmakokin. kratica ► máksimální ênkratni odmérek

MaxDD -- [máks dedé] m (ANG. maximum daily dose) farmakokin. kratica ► máksimální dnévni odmérek

mazilna podlága -e -e ž farm. teh. gelska struktura, ki je nosilka zdravilne učinkovine v mazilih in večinoma že sama fiziološko učinkuje na kožo
ANG.: ointment base
LAT.: excipiens ad unguenta

mazilo -a s farm. teh. poltrdna farmacevtska oblika iz enofazne podlage, v kateri je dispergirana zdravilna učinkovina, npr. za oko, nos, uho
ANG.: ointment
LAT.: unguentum, unguenti n
GL.: hidrofilno mazílo, hidrofóbnó mazílo, lipofilno mazílo, polnílnik za tekočíne, kréme, mazíla

mazívo -a s farm. teh. pomožna snov, ki prepreči lepljenje tabletné mase na pečate ali stene tabletirke
ANG.: lubricant
LAT.: lubricans, lubricantis n

mazljivost -i ž farm. teh. sposobnost poltrdnih farmacevtskih oblik in kozmetičnih izdelkov, da se razprostrejo po koži ali sluznicah
ANG.: spreadability

MC -- [mæcə / emcé] m **farm. bioteh., biomed.** kratica
▶ mátične celice

MCH -- [mæcəhə / emcehá] m (**ANG. mean corpuscular hemoglobin**) **klin. kem., biomed.** kratica ▶ povprečna količina hemoglobina v eritrocitih

MCHC -- [mæcəhəc / emcehacé] m (**ANG. mean corpuscular hemoglobin concentration**) **klin. kem., biomed.** kratica ▶ povprečna koncentracija hemoglobina v eritrocitih

MCS -- [mæcəsə / emceès] m (**ANG. multiple cloning site**) **farm. bioteh.** kratica ▶ območje z več mesti za kloniranje

MCV -- [mæcəvə / emcevé] m (**ANG. mean corpuscular volume**) **klin. kem., biomed.** kratica ▶ povprečni volúmen eritrocitov

MD -- [mædə / emdé] m (**ANG. medical device**) **med. prip.** kratica ▶ medicinski pripomoček

M. D. S. ----- [míscə, dá, sígna] (**LAT. Misce, da, signa**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu mešaj, izdaj, signiraj

m. d. u. ----- [móre díkto uténdus] (**LAT. more dicto utendus**) **lek. farm.** nekdanj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu naj se uporablja po navodilu

méd **medú** m **farmakognoz.** sladka, gosto tekoča ali strjena snov, ki jo čebele (*Apis mellifera*) izdelujejo iz sladkih izločkov rastlin in živali, kot sta medovina in mana

ANG.: honey
LAT.: mel, mellis **n**

medceličnina -e ž **biomed.** strukturno neurejena ali urejena snov, sestavljena iz kompleksnih makromolekul in tekočine, ki jo proizvajajo in v svojo neposredno okolico izločajo celice
ANG.: extracellular matrix

medcelični prostor -ega **prostóra** m **farmakognoz.** prostor med celicami **s:** intercelulárni prostor
ANG.: intercellular space
LAT.: meatus intercellularis

MédDRA -- ž (**ANG. Medical Dictionary for Regulatory Activities**) **farm. zak.** sistem kodiranja in podatkovna baza medicinskih izrazov za enotno razvrščanje in poimenovanje neželenih učinkov zdravil in medicinskih pripomočkov

mediátor -ja m **farm. kem.** spojina, ki preko receptorjev omogoča prenos informacij med posameznimi celicami v organizmu
ANG.: mediator
LAT.: mediator, mediatoris **m**

medicinirana krma -e -e ž **farm. zak.** ▶ zdravilna krmna mešanica

medicinska steklenica -e -e ž **lek. farm.** stična ovojčina iz stekla, v kateri se izdajajo tekoči zdravilni pripravki

ANG.: medicinal bottle
LAT.: vitrum medicinale

medicinske škárje -ih -rij ž mn. **med. prip.** škarje z zaobljeno konico za rezanje gaze, povojev
ANG.: medical scissors, round tip medical scissors

medicinski laboratórij -ega -a m laboratorij, ki preiskuje biološke vzorce človeškega izvora za ugotavljanje zdravstvenega stanja preiskovanca
ANG.: medicinal laboratory

medicinski plín -ega -a m **farm. kem.** plin ali umetno pripravljena zmes plinov, ki se uporablja v farmaciji in medicini, npr. medicinski zrak
ANG.: medicinal gas

medicinski pripomoček -ega -čka m **K: MD** **med. prip.** instrument, aparatura, naprava, programska oprema, material ali predmet, ki se uporablja samostojno ali v kombinaciji z dodatki za diagnosticiranje, preprečevanje, spremljanje, zdravljenje ali lajšanje bolezni, odpravljanje posledic poškodb, preiskovanje, nadomeščanje ali spreminjanje anatomskih funkcij, fizioloških procesov organizma, nadzor spočetja in svojega glavnega predvidenega učinka na človeško telo ne dosega na farmakološki, imunološki ali metabolični način
s: medicinsko-téhnični pripomoček

ANG.: medical device

GL.: aktivni medicinski pripomoček, aktivni medicinski pripomoček za vsaditev, dajanje medicinskega pripomočka na trg, dajanje medicinskega pripomočka v uporabo, dodátek k medicinskemu pripomočku, evrópska báza podatkov o medicinskih pripomočkih, genérični medicinski pripomočki, Globálni nomenklátúrni systém za medicínske pripomočke, invazívni medicínski pripomoček, in vitro diagnósticočni medicínski pripomoček, in vitro diagnósticočni medicínski pripomoček za ovrednotenje deloványa, in vitro diagnósticočni medicínski pripomoček za sámotestiránje, izjáva o prósti prodáji medicínskega pripomočka, Jávna agencíja RS za zdravíla in medicínske pripomočke, klíníčna raziskáva medicínskega pripomočka, klíníčni podatki o medicínskem pripomočku, medicínski pripomoček razréda I, medicínski pripomoček razréda IIá, medicínski pripomoček razréda IIb, medicínski pripomoček razréda III, medicínski pripomoček za dolgotrájno uporábo, medicínski pripomoček za énkratno uporábo, medicínski pripomoček za klíníčne raziskáve, medicínski pripomoček za kratkotrájno uporábo, medicínski pripomoček za posámeznega uporabníka, medicínski pripomoček za prehódno uporábo, medicínsko-téhnični pripomoček, odpoklíč medicínskega pripomočka, periódično poročánje o zaplétih z medicínskimi

M

pripomočki s povzétki, pooblašèeni predstávník proizvajálcá medicínskíh pripomóèkov, predvídeni namèn uporábe medicínskéga pripomóèka, pristójni orgán za medicínske pripomóèke, proizvajálec medicínskíh pripomóèkov, promèt z medicínskimi pripomóèki na debélo, promèt z medicínskimi pripomóèki na dróбно, razmejítev medicínskíh pripomóèkov, razvrstítev medicínskéga pripomóèka, skupína genériènih medicínskíh pripomóèkov, spóznor klíniène raziskáve medicínskéga pripomóèka, štúdíja ovrednótenja delována diagnóstiènega medicínskéga pripomóèka in vítro, umík medicínskéga pripomóèka, uvòz medicínskéga pripomóèka, vigílánca medicínskíh pripomóèkov, zaplèt z medicínskím pripomóèkom

medicinski pripomoček razreda I -ega -čka
-- -- [èna] m *med. prip.* medicinski pripomoček z nizko stopnjo tveganja za uporabnika
ANG.: medical device class I

medicinski pripomoček razreda IIa -ega -čka
-čka -- -- -- [dvé] m *med. prip.* medicinski pripomoček z večjo stopnjo tveganja za uporabnika
ANG.: medical device class II a

medicinski pripomoček razreda IIb -ega -čka
-čka -- -- -- [dvé bé] m *med. prip.* medicinski pripomoček z visoko stopnjo tveganja za uporabnika
ANG.: medical device class II b

medicinski pripomoček razreda III -ega -čka
-- -- [trí] m *med. prip.* medicinski pripomoček z najvišjo stopnjo tveganja za uporabnika
ANG.: medical device class III

medicinski pripomoček za dolgotrajno uporábo -ega -čka
-čka -- -- -- m *med. prip.* medicinski pripomoček, ki ga uporabnik uporablja več kot 30 dni
ANG.: medical device for long term use

medicinski pripomoček za ènkratno uporábo -ega -čka
-čka -- -- -- m *med. prip.* medicinski pripomoček, ki se uporabi enkrat za enega uporabnika
ANG.: single-use medical device

medicinski pripomoček za klíniène raziskáve -ega -čka
-čka -- -- -- m *med. prip.* medicinski pripomoček, ki ga uporablja zdravnik pri izvajanju raziskav na ljudeh v ustreznem klíniènem okolju
ANG.: medical device intended for clinical investigation

medicinski pripomoček za kratkotrajno uporábo -ega -čka
-čka -- -- -- m *med. prip.* medicinski pripomoček, ki ga uporabnik uporablja manj kot 30 dni
ANG.: medical device for short term use

medicinski pripomoček za posámeznega

uporábnika -ega -čka
-- -- -- m *med. prip.* medicinski pripomoček z načrtovanimi lastnostmi v skladu s pisno zahtevo zdravnika ali drugega usposobljenega strokovnjaka, posebej izdelan izključno za doloèenega uporabnika
ANG.: custom-made medical device

medicinski pripomoček za prehóдно uporábo -ega -čka
-čka -- -- -- m *med. prip.* medicinski pripomoček, ki ga uporabnik uporablja manj kot 60 minut
ANG.: medical device for transient use

medicínsko óglje -ega -a s *farm. kem.* adsorbent, po posebnem postopku pripravljeno óglje z veliko specifièno površino in vezanimi nekaterimi funkcionalnimi skupinami, ki se uporablja kot peroralni antidot, za zunajtelesno razstrupljanje, èišèenje tekoèin in plinov, nekdam za zdravljenje diareje s: aktivno óglje
ANG.: activated carbon, activated charcoal
LAT.: carbo activatus, carbo medicinalis

medicínsko-téhnièni pripomóèek -ega -čka m *med. prip.* ► medicinski pripomóèek

medicína -e ž *farmakognoz.* sladek sok, ki ga èebele nabirajo na cvetih in predelujejo v med s: néktar
ANG.: nectar
LAT.: nectar, nectaris n

médij -a m snov, v kateri potekajo fizikalni, kemièni ali biološki procesi, tudi gojišèe za mikroorganizme, celice in tkiva
ANG.: medium

medikácija -e ž *lek. farm.* zdravljenje z zdravili
ANG.: medication
LAT.: medicatio, medicationis f

medikamènt -ènta m *farm. zak.* ► zdravílo (1)

mèdizdèlek -lka m *farm. teh., farm. zak.* v dobri proizvodni praksi ► vmèsní izdèlek

mednárodna enóta -e -e ž *K: i. e., i. u.* mednarodno sprejeta enota ali mera, s katero se izraža biološka aktivnost, npr. nekaterih vitaminov, hormonov, cepiv in podobnih biološko aktivnih snovi s: internacióalna enóta
ANG.: international unit

Mednárodna farmacévtska zvéza -e -e -e ž *K: FIP* globalno združenje nacionalnih organizacij farmacevtov in znanstvenikov s področja farmacije, ki je uradno povezano s Svetovno zdravstveno organizacijo
ANG.: The International Pharmaceutical Federation

mednárodna konferéncia o harmonizáciji -e -e -- -- ž ► mednárodna konferéncia o usklajevánju

mednárodna konferenca o usklajevanju

-e -e -- -- ž **K:** **ICH** skupina predstavnikov pristojnih organov in izvedencev farmacevtske industrije iz Evropske unije, Združenih držav Amerike in Japonske, ki pripravlja in sprejema usklajene tehnične zahteve in smernice za pridobitev in vzdrževanje dovoljenja za promet z zdravilom, ki veljajo na teh območjih **S:** mednárodna konferenca o harmonizaciji
ANG.: *International Conference on Harmonisation*

mednárodni sistem hitrega obveščanja

-ega -a -- -- m **farm. zak.** mednarodni sistem, v katerem pristojni organ za zdravila, ki je izvedel odpoklic ali ugotovil neustrezno kakovost zdravila, o tem takoj obvesti drug/e pristojni/e organ/e za zdravila
ANG.: *rapid alert notification system*

mednárodno nêlastniško imê

-ega -ega -na s **K:** **INN** uradno mednarodno ime farmacevtske snovi, ki ga potrdi Svetovna zdravstvena organizacija, iz določenih korenov tega imena ni dovoljeno tvoriti lastniških imen zdravil
PRIM.: **BÁN, ÚSAN**
ANG.: *international non-proprietary name*

mednárodno normirano razmêrje

-ega -a s **K:** **INR** klin. kem., biomed. razmerje protrombinskih časov, izmerjenih v krvi preiskovanca in referenčnem vzorcu, ob upoštevanju aktivnosti tromboplastina v reagentu, ki se uporablja za oceno anti-koagulantnega zdravljenja, npr. s kumarini
ANG.: *international normalised ratio*

medóvnik

-a m **farmakognoz.** rastlinska žleza, ki izloča medičino
ANG.: *nectar gland*
LAT.: *glandula nectarifera*

mêdprocêsna kontrola

-e -e ž **anal. zdr.** kontrola vseh stopenj proizvodnega procesa, ki jo izvaja usposobljeno osebje po validiranih proizvodnih postopkih, da se izdelajo kakovostni izdelki v predvideni količini
ANG.: *in-process control*

mêgaspóra

-e ž **farmakognoz.** vsaka od štirih celic, ki se po mejozi razvije iz materinske celice
ANG.: *megaspore*
LAT.: *megaspora, megasporae f*

mêglilnik

-a m **farm. teh.** ► atomizátor
mehanizem delovánja -zma -- m **farm. kem.** specifične biokemične interakcije učinkovine z organizmom na molekularni ravni, potrebne za določen farmakološki učinek
ANG.: *mechanism of action*

mehánska odpórnost

-e -i ž odpornost materiala na fizično silo
ANG.: *mechanical strenght*

mehčálo

-a s **farm. teh.** pomožna snov, ki se dodaja polimernim materialom za doseganje

večje plastičnosti oziroma za zmanjšanje krhkosti **S:** plastifikátor
ANG.: *plasticizer, softener*

mêhka kápsula

-e -e ž **farm. teh.** kapsula z debelejšo ovojnico, navadno izdelana in napolnjena z enkratnim postopkom s tekočo ali pastozno vsebino
ANG.: *soft capsule*
LAT.: *capsula mollis*

mêhka pastila

-e -e ž **farm. teh.** elastična pastila, izdelana z ulivanjem
ANG.: *soft pastille*
LAT.: *pastillus mollis*

mêhka učinkovína

-e -e ž **farm. kem.** učinkovina, ki se vnesena v organizem presnovi do točno določenih metabolitov, zato so neželeni učinki redki in pričakovani **PRIM.:** trďda učinkovina
ANG.: *soft drug*
LAT.: *agens molle*

mêhke kontaktné léče

-ih -ih léč ž mn. **med. prip.** zelo prožne, za kisik prepustne kontaktne leče iz mehke plastične mase, ki vsebuje veliko vode
ANG.: *soft contact lenses*

mehúrník

-a m **farm. kem.** ► vezikánt

mêja dolóčánja

-e -- ž **anal. zdr., farmakokin.** ► mêja določitve

mêja določitve

-e -- ž **anal. zdr., farmakokin.** najnižja koncentracija snovi v vzorcu, ki se lahko količinsko ovrednoti s sprejemljivo točnostjo in natančnostjo **S:** mêja dolóčánja
ANG.: *limit of quantification*

mêja vsébnosti

-e -- ž **anal. zdr.** mejni vrednosti (najvišja in najnižja), do katerih sme dejanska vsebnost učinkovine v zdravilu odstopati od deklarirane
ANG.: *limit of content*

mêja zaznávnosti

-e -- ž **anal. zdr., farmakokin.** najnižja možna koncentracija snovi v vzorcu, ki jo instrument zazna kot signal in zanesljivo loči od šuma, ni pa je mogoče količinsko ovrednotiti
ANG.: *limit of detection*

mêjna vrédnost strižné napétosti

-e -i -- -- ž **farm. teh.** kritična točka, značilna za plastične sisteme, ki določa obremenitev, nad katero se ti obnašajo kot tekočine
ANG.: *yield point*

mêjni preskúsi

-ih -ov m mn. **anal. zdr.** preskusi, s katerimi se preveri, ali vsebnost neke nečistote presega še dovoljeno vrednost
ANG.: *limit tests*

mêjóza

-e ž **farmakognoz.** celična delitev, pri kateri se diploidno število kromosomov zmanjša na polovico
ANG.: *meiosis*
LAT.: *meiosis, meiosis f*

M

melatonin -a m farm. kem. produkt metabolizma serotonina, hormon epifize, ki vpliva na spanje in cirkadialni ritem

ANG.: melatonin

LAT.: melatoninum, melatonini n

melatoninski recéptor -ega -ja m farm. kem. s proteinom G sklopljen receptor, na katerega se kot endogeni ligand veže melatonin

ANG.: melatonin receptor

membránska filtrácija -e -e ž postopek sterilizacije, s katerim se odstranjujejo mikroorganizmi iz tekočin s filtracijo skozi membranske filtre s: sterilna filtrácija

ANG.: membrane filtration

membránski filter -ega -tra m farm. teh. filter z velikostjo por 0,22–0,20 µm za membransko filtracijo, ki je sposoben zadržati 1×10^7 mikroorganizmov vrste *Brevundimonas diminuta* na cm² filterske površine

ANG.: membrane filter

membránski prenašálec -ega -lca m farm. kem. integralni membranski protein, ki sodeluje pri aktivnem transportu ali difuziji skozi plazmalemo in druge membrane v celici

ANG.: membrane transporter

menjáva generácij -e -- ž farmakognoz. ► metagenéza

ménstruum -a m farm. teh. ► ekstrakcijsko topilo

menzáura -e ž graduirana laboratorijska posoda iz stekla, plastike, kovine ali porcelana za odmerjanje tekočin PRIM.: merilni válj

ANG.: graduated cylinder

LAT.: mensura, mensurae f

meríla sprejemljívosti -íl -- s mn. 1. anal. zdr. definirane meje, s katerimi se v obliki številčnih vrednosti ali na kakšen drug način izražajo zahteve za kakovost prostoro ali opreme, da ustrezajo namenu uporabe s: kritèrjiji sprejemljívosti 2. anal. zdr. merila, po katerih se glede na uporabo določa, ali nek izdelek, meritev ali postopek ustreza predpisanim zahtevam s: kritèrjiji sprejemljívosti

ANG.: acceptance criteria

meríla za lekárniško mrežo -íl -- -- s mn. farm. zak., lek. farm. merila za ustanovitev nove lekarne, uvrstitev v lekarniško mrežo na podlagi demografskih, geografskih ali drugih podatkov ali kazalnikov s: kritèrjiji za lekárniško mrežo

ANG.: pharmacy network criteria

merílina búčka -e -e ž posoda za odmerjanje, izdelana iz kemično odpornega in temperaturno obstojnega stekla, z ravnim dnom, daljšim vratom, na katerem je označena določena prostornina s: odmérna búčka

ANG.: measuring flask

merílna kapálka -e -e ž farm. teh. pripomoček za odmerjanje zdravila po kapljicah

ANG.: pipette

GL.: zapórka z merílno kapálko

merílna žlička -e -e ž farm. teh. pripomoček za odmerjanje zdravila po žličkah

ANG.: measuring spoon

merílnik kórvnega sladkórja -a -- -- m med.

prip. naprava, sestavljena iz merilne enote, testnih lističev, lancete in sprožilne naprave, ki jo uporablja bolnik za samokontrolo glukoze v krvi oziroma spremljanje sladkorne bolezni s: merílnik sladkórja v krví

ANG.: blood glucose meter

merílnik sladkórja v krví -a -- -- -- m med. prip.

► merílnik kórvnega sladkórja

merílni válj -ega -a m lek. farm. graduirana valjasta laboratorijska posoda s podstavkom, izdelana iz stekla ali umetne mase za odmerjanje tekočin s:

cílinder (2) PRIM.: menzáura

ANG.: measuring cylinder

merístém -a m farmakognoz. rastlinsko tkivo, ki z delitvijo celic tvori nova tkiva

ANG.: meristem

LAT.: meristema, meristematis n

méstna lekárna -e -e ž 1. nekđaj lekarna, ki je oskrbovala z zdravili prebivalce naselbine z mestnimi pravicami

2. med letoma 1945 in 1950 lekarna, ki je oskrbovala z zdravili prebivalce mesta in njegove širše okolice

mésto absórcpíje zdravílné učínkovíne -a

-- -- -- s farmakokin. del telesa, kjer se zdravilna učinkovina absorbira, npr. absorpcija iz tankega črevesa, absorpcija skozi kožo

ANG.: site of absorption

mésto aplikácíje zdravíla -a -- -- s farmakokin.

del telesa, kamor se zdravilo nanese ali vnese, npr. nanos mazila na kožo za lokalno ali sistemsko delovanje ali vnos tablete skozi usta v prebavni trakt

ANG.: site of administration of the medicine

mésto izdeláve zdravíla -a -- -- s farm. zak.

omejen prostor, glede na okolico zaključena celota, v katerem imetnik dovoljenja za izdelavo zdravil opravlja svojo dejavnost s: lokácija izdeláve zdravíla

ANG.: drug manufacturing site

mésto klíníčnega preskúšanja zdravíla -a

-- -- -- s farm. zak. uradno določeno mesto, kjer se izvaja klíníčno preskúšanje zdravíla

ANG.: clinical study site, clinical trial site

mešálnik -a m farm. teh. naprava za mešanje in homogenizacijo prahov, tekočih in poltrdnih disperzij, opremljena s posodo z vgrajenim mešalom in pogonskim mehanizmom za mešanje s: unguátor

ANG.: *mixer*

GL.: granuliranje v hitro vrtečih mešalnikih, hitro vrteči mešalnik, lekárniški mešalnik, úníkónični mešalnik, visokostržni mešalnik

méša se -e - - anal. zdr. lastnost tekočine, da pri mešanju z drugo tekočino v kakršnem koli razmerju tvori homogeno raztopino

ANG.: *miscible*

LAT.: *miscibile*

métaanaliza -e ž farm. inf., soc. farm. statistična analiza, v kateri se združujejo rezultati sistematično zbranih že izvedenih in med seboj primerljivih kliničnih raziskav

ANG.: *meta-analysis*

metabólična reakcija II. réda -e -e - -

[drúgega] ž farm. kem. metabólična reakcija, pri kateri kemična snov ali njen metabolit reagirata s telesu lastno snovjo, nastali konjugat pa se hitreje izloči z urinom

S: konjugácija (2)

ANG.: *conjugation, phase II metabolic reaction*

LAT.: *coniugatio, coniugationis f*

metabólična reakcija I. réda -e -e - -

[prvéga] ž farm. kem. metabólična reakcija, pri kateri se kemična snov v organizmu, navadno pod vplivom encimov, pretvori v bolj polaren derivat, npr. oksidacije, redukcije, hidrolize

ANG.: *phase I metabolic reaction*

metabólično delovánje -ega -a s delovanje, ki vključuje začetek, spremembe, prenehanje celičnih procesov, potrebnih za normalno delovanje telesa S: presnóvno delovánje

ANG.: *metabolic action*

metabolít -a m farm. kem. produkt metabóličnih reakcij v organizmu S: presnóvek

ANG.: *metabolite*

LAT.: *metabolitum, metaboliti n*

GL.: ántimetabolít, primárni metabolít, sekundárni metabolít

metabolizem -zma m 1. skupina encimsko kataliziranih biokemičnih procesov, ki v organizem vnesene snovi, zlasti ksenobiotike, npr. zdravila, pretvorijo v obliko, ki se lažje in hitreje izloči iz organizma S: biotransformácija (1), presnóva (2) 2. sistem kompleksnih, za vzdrževanje življenja nujno potrebnih fizioloških procesov, ki temeljijo na različnih biokemičnih encimskih reakcijah, s katerimi organizem tvori (katabolizem) in porablja (anabolizem) energijo S: biotransformácija (2), presnóva (1)

ANG.: *biotransformation, metabolism*

LAT.: *metabolismus, metabolismi m*

GL.: indúktor metabolízma učinkovine, inhibítor metabolízma učinkovine, prědsistémski metabolízem, zavirálec metabolízma učinkovine

metabotrópni recéptor -ega -ja m farm. kem. receptor na plazemski membrani, ki po vezavi

specifičnega liganda preko proteinov G pospeši ali upočasni tvorbo sekundarnih prenašalcev v celiici

ANG.: *metabotropic receptor*

metagenéza -e ž farmakognoz. menjavanje načinov razmnoževanja pri zaporednih generacijah iste vrste S: menjáva generácij

ANG.: *metagenesis*

LAT.: *metagenesis, metagenesis f*

metamorfóza -e ž farmakognoz. preobrazba rastlinskega organa, da lahko opravlja posebne naloge

ANG.: *metamorphosis*

LAT.: *metamorphosis, metamorphosis f*

metiliránje -a s farm. kem. metabólična reakcija I. reda, pri kateri se na ustrezen heteroatom veže metilna skupina in nastane bolj nepolarna molekula

ANG.: *methylation*

metilketóni -ov m mn. klin. kem., biomed. ► ketónska telésa

metionín -a m farm. kem. esencialna proteinogena aminokislina z metiltilolno skupino, ki sodeluje v reakcijah prenosa metilne skupine, npr. sinteze timina

ANG.: *methionine*

LAT.: *methioninum, methionini n*

metóda ATC/DDD -e - - [atecé dededé] ž (ANG. ATC/DDD anatomical therapeutic chemical/defined daily dose) lek. farm. mednarodno uporabljana metoda za spremljanje in primerjanje uporabe in porabe zdravil na osnovi definiranih dnevnih odmerkov

ANG.: *ATC/DDD method*

metóda časóvnega kompromísa -e - - - ž farmakoecon., soc. farm. ► metóda časóvne izmenjáve

metóda časóvne izmenjáve -e - - - ž farmakoecon., soc. farm. metoda za merjenje uteži uporabnosti, pri kateri posameznik izbira med alternativo življenja določen čas v sedanjem zdravstvenem stanju in alternativo s krajšim časom preživetja v popolnem zdravstvenem stanju S: metóda časóvnega kompromísa

ANG.: *time trade-off*

metóda čistega mokrénja -e - - - ž K: CCU, MSU klin. kem., biomed. način zbiranja vzorca urina, pri katerem se za laboratorijske preiskave odda srednji curek urina

ANG.: *clean catch midstream technique, midstream urine catch method*

metóda ekstérnega stándarda -e - - - ž farmakokin. način določitve neznane koncentracije analita v vzorcu na podlagi meritev znanih koncentracij istega analita

ANG.: *external standard method*

M

metóda intèrnega stándarda -e --- ž
farmakokin. način določitve neznane koncentracije analita v vzorcu z izračunom razmerja med odzivoma analita in internega standarda

ANG.: *internal standard method*

metóda navideznih pacièntov -e --- ž soc. farm. način vrednotenja zdravstvenih storitev s pomočjo navideznih pacientov

ANG.: *simulated patient methodology*

metóda ocenjevalne lestvice -e --- ž farmakoecon., soc. farm. metoda za merjenje uteži uporabnosti, pri kateri posameznik na lestvici od 0 do 100 označi položaj izbranega zdravstvenega stanja, pri čemer 0 pomeni najslabše, 100 pa popolno zdravstveno stanje

ANG.: *rating scale method*

metóda sežiga v kisiku -e --- ž anal. zdr. metoda določanja organskih spojin na osnovi analize produktov sežiga v kisikovi atmosferi

ANG.: *oxygen-flask method*

metóda stándardnega tvéganja -e --- ž farmakoecon., soc. farm. metoda za določitev uteži uporabnosti, pri kateri posameznik izbira med gotovim preživetjem določen čas v nepopolnem zdravstvenem stanju in preživetjem tega obdobja v popolnem zdravstvenem stanju s tveganjem takojšnje smrti

ANG.: *standard gamble*

metóda z vrtècim se váljem -e --- ž anal. zdr. metoda preskušanja sproščanja učinkovine z obliža z uporabo jeklenega valjastega mešala

ANG.: *rotating cylinder method*

M. exact. --- [míscce ekzaktísime] (LAT. *misce exactissime*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu mešaj zelo natančno

mezenhímske mátične célice -ih -ih -ic ž mn. K: MMC, MSC biomed. multipotentne matične celice v kostnem mozgu, iz katerih nastajajo in se obnavljajo krvotvorne matične celice, oziroma multipotentne matične celice v drugih tkivih, zlasti v kosteh, hrustancu, mišicah in maščevju

ANG.: *mesenchymal stem cells*

mezofil -a m farmakognoz. tkivo v listu med obema povrhnjicama s: listna sredica

ANG.: *mesophyll*

LAT.: *mesophyllum, mesophylli n*

mezofilija -e ž farmakognoz. lastnost organizma, da za življenje potrebuje zmerne temperature

ANG.: *mesophily*

LAT.: *mesophilia, mesophiliae f*

mezofít -a m farmakognoz. rastlina, ki za življenje potrebuje zmerno količino vlage

ANG.: *mesophyte*

LAT.: *mesophytum, mesophyti n*

mezokárp -a m farmakognoz. večplastni, navadno omeseneli srednji del osemenja

ANG.: *mesocarp*

LAT.: *mesocarpium, mesocarpii n*

M. f. --- [míscce, fiat] (LAT. *misce, fiat*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu zmešaj, naj se naredi PRIM.: subscriptio

M. f. mix. --- [míscce fiat mikstúra] (LAT. *misce, fiat mixtura*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu zmešaj, da se naredi mešanica

M. f. pulv. --- [míscce fiat púlvis] (LAT. *misce, fiat pulvis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu zmešaj, da se naredi prašek

M. f. sol. --- [míscce fiat solúcio] (LAT. *misce, fiat solutio*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu zmešaj, da se naredi raztopina

MHC -- [məhəcə / emhacé] m (ANG. *major histocompatibility complex*) farm. biotech. kratica ► poglavitni kompleks tkívne skládnosti

micél -a m farm. teh. struktura, ki jo v vodi tvori površinsko aktivna snov nad kritično micelsko koncentracijo, navadno sferične oblike, koloidne velikosti, namenjena za povečevanje topnosti učinkovin v vodi

ANG.: *micelle*

GL.: polimèrni micél, revèrzni micél

micélij -a m farmakognoz. vegetativno telo glive, ki se razrašča v substrat in iz njega črpa hranilne snovi oziroma vstopa v mikorizo

ANG.: *mycellium*

LAT.: *mycelium, mycelii n*

midriátik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki širi očesno zenico, zato se uporablja pri okulističnih pregledih

ANG.: *mydriatic*

LAT.: *mydriaticum, mydriatici n*

mielómska célica -e -e ž farm. biotech. tumorska celica, ki izvira iz krvotvornih celic kostnega mozga

ANG.: *myeloma cell*

LAT.: *cellula myelomica*

mikoríza -e ž farmakognoz. simbioza med glivami in višjimi rastlinami

ANG.: *mycorrhiza*

LAT.: *mycorrhiza, mycorrhizae f*

mikostátik -a m farm. kem. ► fungistátik

mikosteról -a m farmakognoz. sterol, ki ga tvori gliva, npr. ergosterol

ANG.: *mycosterol*

míkroalbuminuríja -e ž klin. kem., biomed. majhno povišanje koncentracije albumina v urinu, in sicer v drugem jutranjem urinu ali v 24-urnem urinu, pogosto povezano s prisotnostjo diabetične nefropatije ali visokim tveganjem za njen razvoj
PRIM.: albumín, hípoalbuminémíja

ANG.: *microalbuminuria*

mikrób -a m farmakognoz. ► mikroorganizem

mikrobiološka kakôvost -e -i ž farm. teh.

merilo za razdelitev farmacevtskih oblik glede na dovoljeno število in vrsto mikroorganizmov na mL ali g farmacevtskega izdelka in odsotnost predpisanih patogenih mikroorganizmov

ANG.: *microbiological quality*

mikróbna obremenitev -e -tve ž farm. teh.

poznavanje števila, vrste in rezistence mikroorganizmov v/na farmacevtskem izdelku, ki se sterilizira

ANG.: *bioburden*

mikrocitôza -e ž klin. kem., biomed. stanje,

ko je povprečni volumen eritrocitov v krvi preiskovanca manjši od referenčne vrednosti, pogosto pri pomanjkanju železa

ANG.: *microcytosis*

mikrodélec -lca m farm. teh. trdni delec velikosti

1–1000 mikrometrov, v katerem je zdravilna učinkovina raztopljena ali suspendirana v jedru oziroma adsorbirana na površini

ANG.: *microparticle*

GL.: ogródni mikrodélec

mikroelement -ênta m farm. kem. kemični

element, potreben za nemoteno delovanje človeškega organizma v majhnih količinah

S: element v sledéh

ANG.: *microelement*

LAT.: *microelementum, microelementi n*

mikroemúljija -e ž farm. teh. tekoča, bistra

termodinamično stabilna emulzija z velikostjo

kapljic pod 140 nm, ki nastane spontano

ANG.: *microemulsion*

LAT.: *microemulsio, microemulsionis f*

mikrogóbica -e ž farm. teh. porozna polimerna

kroglica velikosti 1 do 300 µm z velikim številom por

ANG.: *microsphere*

mikroigle -igle ž mn. farm. teh. invazivna metoda

za povečanje prehoda snovi skozi kožo, pri kateri se uporabljajo igle, ki ustvarjajo kanalčke mikrometrskih velikosti, skozi katere potujejo zdravilne učinkovine

ANG.: *microneedles*

LAT.: *microacus f pl.*

mikrokápsula -e ž farm. teh. mikrodélec, v

katerem je učinkovina večinoma porazdeljena po jedru, obdanem z ovojnico S: filmska mikrokápsula

ANG.: *microcapsule*

LAT.: *microcapsula, microcapsulae f*

mikroklízma -e ž farm. teh., lek. farm. ► zdravilni

klistir

mikrokristálna celulóza -e -e ž farm. teh.

delno depolimerizirana celuloza, pripravljena

s postopkom kisle hidrolize, droben ali zrnat bel ali skoraj bel prah brez vonja, zelo porozen, z veliko specifično površino in z izboljšanimi pretočnimi lastnostmi glede na celulozo, ki se uporablja kot vezivo, polnilo, razgrajevalo v trdnih farmacevtskih oblikah

ANG.: *microcrystalline cellulose*

LAT.: *cellulosum microcrystalinum*

mikronizácija -e ž farm. teh. postopek za

pripravo trdnih delcev mikrometrskih velikosti

ANG.: *miconisation*

mikroorganizem -zma m farmakognoz.

mikroskopsko majhen, večinoma enocelični organizem S: mikrób

ANG.: *microorganism*

LAT.: *microorganismus, microorganismi m*

GL.: grámnégativni mikroorganizem,

grámpóзитivni mikroorganizem

mikropór -ja m med. prip. ► sámolepilni trák

mikro RNA --- [erená] ž K: **miRNA** farm. biotech.

kratka, nekodirajoča RNA, ki nadzira izražanje strukturnih genov z indukcijo razgradnje določene informacijske RNA ali zaviranjem njene translacije

ANG.: *microRNA*

mikrosfêra -e ž farm. teh. mikrodélec, v katerem

je učinkovina enakomerno porazdeljena po celotnem ogródu S: ogródni mikrodélec

ANG.: *microparticle*

mikrospóra -e ž farmakognoz. moški tros pri

višjih rastlinah, pri cvetnicah ustreza zrnu cvetnega prahu

ANG.: *microspore*

LAT.: *microspora, microsporaef*

mikrosporángij -a m farmakognoz. trosovnik,

v katerem nastajajo mikrospore, pri kritosemenkah ustreza pelodni vrečki

ANG.: *microsporangium*

LAT.: *microsporangium, microsporangii n*

mikrosporofil -a m farmakognoz. trosni list,

ki nosi mikrosporangije, pri kritosemenkah ustreza prašniku

ANG.: *microsporophyll*

LAT.: *microsporophyllum, microsporophylli n*

mikrovalôvni sušilnik -ega -a m farm. teh.

naprava za sušenje z mikrovalovi

ANG.: *microwave dryer*

mikstúra -e ž lek. farm. nekdanja vodna raztopina

več zdravilnih učinkovin

ANG.: *mixture*

LAT.: *mixtura, mixturaef*

mimétik -a m farm. kem. spojina, ki po svojih

strukturnih lastnostih ali po farmakološkem delovanju posnema drugo molekulo

ANG.: *mimetic*

LAT.: *mimeticum, mimetici n*

min. -- [mínim] lek. farm. okrajšava ► mínim

mineralokortikoid -a m farm. kem. naravni ali sintezni kortikosteroid, ki vpliva na homeostazo natrijevih in kalijevih ionov v zunajcelični tekočini ter na volumen zunajcelične tekočine, v distalnih ledvičnih cevkah spodbuja reabsorpcijo natrijevih ionov v zamenjavo za izločene kalijeve in vodikove ione
 ANG.: *mineralocorticoid*
 LAT.: *mineralocorticoidum, mineralocorticoidi n*

minim -a m K: **min. lek. farm.** stara lekarniška enota za prostornino, ki je v Veliki Britaniji pred reformo leta 1824 ustrezala 0,062 mL, kasneje pa 0,059 mL
 ANG.: *minim*

minimálna terapevtska koncentracija -e -e -e ž farmakokin. plazemska koncentracija zdravilne učinkovine, pri kateri se še izraža merljiv terapevtski učinek
 ANG.: *minimal effective concentration*

minimálna tóksična koncentracija -e -e -e ž farmakokin. plazemska koncentracija zdravilne učinkovine, pri kateri se že pojavi merljiv toksični učinek
 ANG.: *minimal toxic concentration*

minimální letální odmérek -ega -ega -rka m farmakokin. najmanjša količina zdravilne učinkovine, ki že lahko povzroči smrt
 ANG.: *minimal lethal dose*
 LAT.: *dosis letalis minima*

minimizácija -e ž farm. kem. ponavljajoč se postopek spreminjanja konformacij in izračunavanja energije molekul, ki temelji na majhnih spremembah dolžine vezi, kotov in torzijskih kotov med atomi, ki privedejo do konformacij z manjšo energijo
 ANG.: *minimisation*

mioglobín -a m klin. kem., biomed. protein v mišicah, sestavljen iz ene molekule globina in ene molekule hema, ki reverzibilno veže kisik
 ANG.: *myoglobin*

miótik -a m farm. kem. učinkovina, ki oži očesno zenico in se uporablja za zniževanje očesnega tlaka
 ANG.: *myotic*
 LAT.: *myoticum, myotici n*

mírecéptor -ja m gl. μ -recéptor

mí recéptor -- -ja m gl. μ -recéptor

miRNA -- [mí erená] ž farm. bioteh. kratica ► mikro RNA

mišični relaksánt -ega -a m farm. kem. učinkovina s spazmolitičnim delovanjem, ki prepreči krčenje prečno progastih mišičnih vlaken in olajšuje opravljanje kirurških posegov
 ANG.: *muscle relaxant*
 GL.: depolarizirajoči mišični relaksánt, kompetitivni mišični relaksánt, mišični

relaksánt s centrálnim delovanjem, periférno delujoč mišični relaksánt, sintézni mišični relaksánt, stabilizirajoči mišični relaksánt

mišični relaksánt s centrálnim delovanjem

-ega -a - - - - m farm. kem. mišični relaksánt, ki prepreči krčenje mišic z zaviranjem prenosa signalov po motoričnih nevronih, npr. karisoprodol
 ANG.: *centrally acting muscle relaxant*

mitogén -a m imunol., biomed. snov, najpogosteje lektin, ki povzroči celično delitev in celično transformacijo, npr. majhnih limfocitov v velike limfoblaste
 ANG.: *mitogen*

mitohóndrij -a s farmakognoz. podolgovat celični organel z dvojno membrano, ki v notranjosti tvori prečne pregrade in v katerem poteka celično dihanje
 ANG.: *mitochondrion*
 LAT.: *mitochondrium, mitochondrii n*

mitomicíni -ov m mn. farm. kem. citotoksični antibiotiki s tricikličnim obročnim sistemom, na katerega je kondenziran aziridin, izolirani iz *Streptomyces lavendulae*, ki se v tumorskih celicah aktivirajo z redukcijo do hidrokinona, pri kateri nastanejo superoksidni in nato hidroksilni radikali, npr. mitomicin
 ANG.: *mitomycins*
 LAT.: *mitomycina n pl.*

mitóza -e ž farmakognoz. celična delitev, pri kateri imata hčerinski celici enako število kromosomov kot materinska celica
 ANG.: *mitosis*
 LAT.: *mitosis, mitosis f*

mixt. -- [mikstúra] (LAT. *mixtura*) lek. farm. nekdanj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu mikstura

mixtura agitanda -e -e [mikstúra agitánda] ž (LAT.) **1. lek. farm.** nekdanj ► tekóči púder
2. lek. farm. zdravilna suspenzija, ki jo je treba pred uporabo pretresti

mléček -čka m farmakognoz. mlečnati sok nekaterih rastlin, stabilna disperzija polimernih delcev v vodnem mediju s: láteks
 ANG.: *latex*
 LAT.: *latex, laticis m*

mléko -a s farmakognoz. hranljiva tekočina, ki nastaja v mlečnih žlezah samic sesalcev
 ANG.: *milk*
 LAT.: *lac, lactis n*

mlezívo -a s farmakognoz. ► kolóstrum

mlín kládivar -a -ja m farm. teh. naprava za zmanjševanje delcev, ki deluje na principu udarca kladiava
 ANG.: *hammer mill*

mlín na zráčni cúrek -a - - - - m farm. teh. naprava za zmanjševanje delcev z močnim

tokom zraka in mehanskimi ovirami, na katerih se delci drobitjo ali lomijo

ANG.: *air jet mill*

mlín za dróge -a -- -- m lek. farm., farm. teh. naprava za rezanje in drobljenje rastlinskih drog

ANG.: *herbal grinder, herbal mill*

MMC -- [məməçə / ememcé] m **biomed.** kratica ► mezenhímske mátične célice

M₁-muskarínski recéptorji -ih -ev [èm éna] m mn. **farm. kem.** podtip muskarinskih receptorjev, zlasti v centralnem živčevju, kjer njihova aktivacija povzroči vzdraženje, in v steni želodca, kjer pospešijo sproščanje želodčnega soka

ANG.: *M₁-muscarinic receptors*

M₂-muskarínski recéptorji -ih -ev [èm dvé] m mn. **farm. kem.** podtip muskarinskih receptorjev, ki upočasnijo bitje srca in zmanjšajo moč skrčenja srčne mišice

ANG.: *M₂-muscarinic receptors*

M₃-muskarínski recéptorji -ih -ev [èm trí] m mn. **farm. kem.** podtip muskarinskih receptorjev, zlasti v eksokrinih žlezah, kjer njihova aktivacija poveča sekrecijo, in v gladkem mišičju, ki se pod vplivom acetilholina skrči

ANG.: *M₃ muscarinic receptors*

mobílna fáza -e -e ž **farm. bioteh., farmakokin.** tekoča ali plinska komponenta kromatografskega sistema, ki se pomika po stacionarni fazi in prenaša analite, ki se porazdeljujejo med obema fazama

ANG.: *mobile phase*

GL.: razplinjeválec mobilne fáze

móčenje -a s **farm. teh.** sposobnost tekočine, da se razprostere ali razširi po trdni površini

ANG.: *wetting*

GL.: kót móčenja

močljívec -vca m **farm. teh.** površinsko aktivna snov, ki izboljša stik med tekočino in v njej netopnim delcem

ANG.: *wetting agent*

močljívnost -i ž **farm. teh.** stopnja močenja, navadno izražena s kotom močenja

ANG.: *wettability*

móčni analgétič -ega -a m **farm. kem.** ► opioídni analgétič

modalitéta -e ž **homeopat.** odziv organizma posameznika na zunanje in fiziološke dejavnike, npr. toplo, hladno, menstruacija, diareja, ki izboljšajo ali poslabšajo bolezenske simptome ali znake

ANG.: *modality*

mod. dict. -- -- [módo díkto] (**LAT. modo dicto**) **lek. farm.** nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu na predpisan način

modél kljúč-ključavnica -a -- m **farm. kem.**

starejši model razlage delovanja encimov, ki predpostavlja, da se molekula substrata natančno prilega aktivnemu mestu encima, s čimer se lahko razloži specifičnost encimov, ne pa procesov, ki privedejo do stabilizacije prehodnega stanja pri encimsko kataliziranih reakcijah

ANG.: *lock and key model*

modél nèposrédne povezáve -a --- m **farmakokin.** opis povezave med farmakokinetiko in farmakodinamiko učinkovine, pri katerem je farmakodinamika v neposredni zvezi s koncentracijo učinkovine v krvi **PRIM.:** modél posrédne povezáve

ANG.: *direct effect model*

modél posrédnega odgòvora -a --- m **farmakokin.** opis povezave med farmakokinetiko in farmakodinamiko učinkovine, pri katerem učinkovina vpliva na hitrost nastajanja ali izginevanja farmakodinamičnega učinka

ANG.: *indirect response model*

modél posrédne povezáve -a --- m **farmakokin.** opis povezave med farmakokinetiko in farmakodinamiko učinkovine, pri katerem farmakodinamika ni v neposredni zvezi s koncentracijo učinkovine v krvi **S:** modél prostóra učinka

PRIM.: modél nèposrédne povezáve

ANG.: *indirect effect model*

modél prostóra učinka -a --- m **farmakokin.** ► modél posrédne povezáve

moderátor farmacévnke skrbí -ja --- m **moderátorka farmacévnke skrbí** -e --- ž magister farmacije, ki je dodatno usposobljen za vodenje farmacevtske skrbi in jo izvaja v neposrednem stiku s pacienti

ANG.: *task force member*

módrozeléne álge -ih álž ž mn. **farmakognoz.** ► módrozeléne cepljívke

módrozeléne cepljívke -ih -ívk ž mn. **farmakognoz.** skupina avtotrofni bakterij, ki vsebujejo klorofil in izvajajo fotosintezo **S:** cianobaktérije, módrozeléne álge

ANG.: *cyanobacteria*

LAT.: *Cyanobacteria n pl.*

moksibustija -e ž na Kitajskem in Japonskem način tradicionalnega zdravljenja z zažiganjem stožcev ali paličic iz posušenih rastlin na akupunkturnih točkah na koži ali nad kožo pacienta, vendar tako, da ne nastane opekline

ANG.: *moxibustion*

LAT.: *moxibustio, moxibustionis f*

molekulárna raztopína -e -e ž **farm. teh.** tekoča, prozorna disperzija, v kateri so molekule topljenca nanometerskih velikosti **S:** práva raztopína

ANG.: *molecular solution*

LAT.: *solutio molecularis*

M

molékule HLA -ul -- [hələá / haelá] ž mn.
(**ANG.** *HLA human leukocyte antigens*) **imunol., biomed.** različne molekule oziroma antigeni poglavitnega kompleksa tkivne skladnosti, tudi tkivni antigeni, razredov I (HLA-A, -B in -C) in II (HLA-DR, -DQ in -DP), ki jih kodirajo geni na krajšem kraku 6. kromosoma in od katerih so prvi izraženi na površini vseh telesnih celic z jedrom, drugi pa le na antigene predstavljajočih celicah, kjer T-celični antigeni receptorji predstavljajo antigene v obliki peptidov **S:** molékule poglavitnega kompleksa tkivne skladnosti **PRIM.:** *áloantigén*
ANG.: *HLA molecules, major histocompatibility complex molecules*

molékule poglavitnega kompleksa tkivne skladnosti -ul -- -- -- -- ž mn. **imunol., biomed.**
► molékule HLA

molékulska dinámika -e -e ž **farm. kem.**
teoretični opis atomov in molekul v časovnem intervalu, ki omogoča računsko obravnavo njihove strukture in lastnosti z uporabo metod klasične mehanike in elektrostatične, za razliko od molekulske mehanike upošteva tudi časovno dimenzijo
ANG.: *molecular dynamics*

molékulska mehánika -e -e ž **farm. kem.**
teoretični opis atomov in molekul, ki omogoča računsko obravnavo njihove strukture in lastnosti z uporabo metod klasične mehanike in elektrostatične
ANG.: *molecular mechanics*

molékulsko modelíranje -ega -a s **farm. kem.**
teoretične metode in tehnike računalniške kemije, ki omogočajo opisovanje strukture in obnašanja atomov in molekul
ANG.: *molecular modeling*

moméntna fármakokinétična analiza -e -e -e ž **fármakokin.** farmakokinetična analiza, pri kateri se farmakokinetični profili analizirajo kot funkcija gostote verjetnosti
ANG.: *moment pharmacokinetic analysis*

mónitor v kliničnem preskúšanju -ja -- -- -- m **farm. zak.** ustrezno usposobljena oseba, ki za potrebe sponzorja spremlja napredek kliničnega preskušanja zdravila in zagotavlja potek, zapisovanje in poročanje v skladu s protokolom preskušanja, standardnimi operativnimi postopki, z dobro klinično prakso in veljavno zakonodajo
ANG.: *clinical trial monitor*

mónobaktámi -ov m mn. **farm. kem.** β-laktamski antibiotiki z ustrezno substituiranim štiričlenskimi laktamskim obročem, ki se navadno uporabljajo pri okužbah z gramnegativnimi mikroorganizmi, npr. aztreonam
ANG.: *monobactams*
LAT.: *monobactama n pl.*

mónoblók -a m **farm. teh.** industrijska naprava za proizvodnjo parenteralnih farmacevtskih oblik, sestavljena iz pralne linije, sterilizacijskega kanala in polnilne linije
ANG.: *monoblock*

mónocíti -ov m mn. **imunol., biomed.** enojedrni levkociti v krvi, ki imajo sposobnost fagocitoze in zato lahko delujejo kot antigene predstavljajoče celice, iz katerih po premiku v tkiva in sočasni aktivaciji nastanejo makrofagi, lahko pa se iz njih pod posebnimi pogoji in vitro pripravijo dendritične celice
ANG.: *monocytes*

mónokárp -a m **farmakognoz.** plod, ki se razvije iz enega samega plodnega lista
ANG.: *monocarp*
LAT.: *monocarpium, monocarpium n*

mónoklónsko prótíteló -ega -ésa s **1. farm. bioteh.** protitelo, ki se specifično veže z antigenom, ki je spodbudil njegov nastanek, in izvira iz enega klona plazmatk **2. imunol., biomed.** imunoglobulin, ki ga proizvaja klon hibridnih celic, genetsko identičnih potomk hibridoma, nastalega z zlitjem določenega limfocita B z mielomsko celico
ANG.: *monoclonal antibody*

monomér -a m osnovna strukturna enota polimera
ANG.: *monomer*

mónoploidija -e ž **farmakognoz.** lastnost celice, da vsebuje enojno, osnovno število kromosomov, ki nastane po mejozi
ANG.: *monoploidy*
LAT.: *monoploidia, monoploidiae f*

mónosaharíd -a m **farmakognoz.** ogljikohidrat s splošno strukturno formulo $C_n(H_2O)_n$, ki je glede na funkcionalno skupino aldoza ali ketoza in glede na število ogljikovih atomov trioza, tetraza, pentoza, heksoza ali heptoza **S:** enostávni sládkor
ANG.: *monosaccharide*
LAT.: *monosaccharidum, monosaccharidi n*

mónoterpén -a m **farmakognoz.** terpen, derivat dveh molekul izoprena, npr. limonen, mircen, pinen
ANG.: *monoterpene*
LAT.: *monoterpenum, monoterpini n*

mónoterpenoid -a m **farmakognoz.** oksidacijski produkt monoterpena, npr. citral, geraniol, mentol
ANG.: *monoterpenoid*
LAT.: *monoterpenoidum, monoterpenoidi n*

mónoterpenoidni alkalóid -ega -a m **farmakognoz.** terpenoidni alkaloid, ki je strukturno monoterpenoid **PRIM.:** mónoterpenoidno-indólinski alkalóid, mónoterpenoidno-izokinolínski alkalóid
ANG.: *monoterpenoid alkaloid*
LAT.: *alcaloidum monoterpeneidi*

mónoterpenoidno-indólni alkaloid -ega -a m farmakognoz. alkaloid, katerega osnovna struktura je indol in je delno terpenoidnega izvora, npr. ibogain, johimbin, kamfotecin, kinin, reserpin, strihnin, vinblastin, vinkamin **PRIM.:** mónoterpenoidni alkaloid, mónoterpenoidno-izokinolinski alkaloid
ANG.: *monoterpenoid indole alkaloid*
LAT.: *alcaloidum monoterpenoidindoli*

mónoterpenoidno-izokinolinski alkaloid -ega -a m farmakognoz. alkaloid terpenoidnega izvora iz skupine izokinolinskih alkaloidov, npr. emetin, ipekozid, psihotrin **PRIM.:** mónoterpenoidni alkaloid, mónoterpenoidno-indólni alkaloid
ANG.: *monoterpenoid isoquinoline alkaloid*
LAT.: *alcaloidum monoterpenoidisochinolini*

morfinánski alkaloid -ega -a m farmakognoz. alkaloid iz skupine izokinolinskih alkaloidov, katerega osnovna struktura je morfinan, npr. kodein, morfin, tebain
ANG.: *morphinane alkaloid*
LAT.: *alcaloidum morphinani*

morfologija -e ž veda o zunanji obliki organizma
ANG.: *morphology*
LAT.: *morphologia, morphologiae f*
GL.: célična morfologija

môški spólni hormón -ega -ega -a m farm. kem.
► androgén

móšus -a m **1.** farmakognoz. močno dišeč izloček žleze mošusovega jelena (*Moschus moschiferus*), ki kot glavno sestavino vsebuje muskon, nekđaj pomembna sestavina parfumov **2.** farmakognoz. mošusu podoben živalski ali rastlinski izloček oziroma produkt **3.** farmakognoz. sintezna ali naravna organska spojina, ki ima podobne lastnosti kot naravni mošus
ANG.: *musk*
LAT.: *moschus, moschi m*

motéča spremenljivka -e -e ž farmakoepid., soc. farm. spremenljivka, ki moti presojo povezanosti med dejavnikom tveganja in zdravstvenim izidom **PRIM.:** motenje, pristránost zaradi motéče spremenljivke
ANG.: *confounding variable*

mótena koncentrácija glukóze na téšče -e -e --- ž klin. kem., biomed. stanje zvišane koncentracije glukoze v serumu na téšče nad referenčnim območjem, katere vrednost je nižja od tiste, značilne za sladkorno bolezen, predstavlja pa veliko tveganje za njen razvoj **PRIM.:** híperglikemija
ANG.: *impaired fasting glucose*

mótena toleránca na glukózo -e -e --- ž klin. kem., biomed. stanje zvišane koncentracije glukoze v serumu nad referenčnim območjem pri oralnem glukozotolerančnem testu, ki

pomeni visoko tveganje za razvoj sladkorne bolezni **PRIM.:** orálni glukozotolerančni tést
ANG.: *impaired glucose tolerance*

mótenje -a s farmakoepid., soc. farm. napačna presoja povezanosti med dejavnikom tveganja in zdravstvenim izidom zaradi vpliva tretje spremenljivke **PRIM.:** motéča spremenljivka
ANG.: *confounding*

móžnar -ja m lek. farm. posoda, navadno iz medenine ali druge zlitine, z debelimi stenami, zaokroženim notranjim dnom, ki se uporablja za drobljenje trdih snovi in izdelovanje mase za pilule
ANG.: *mortar*
LAT.: *battuarium, battuarii n*

m. p. --- [módo preskripto] (**LAT. modo praescripto**) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kot je predpisano

MRA -- [mərəá / emerá] ž (**ANG. mutual recognition agreement**) kratica ► sporazúm o medsebojnem priznávanju

mRNA -- [èm erená] ž (**ANG. messenger RNA**) farm. bioteh. kratica ► informacijska RNA

mr. ph. --- [magister farmacije] okrajšava, do leta 1946 ► magister farmacije

mrtvo cepivo -ega -a s farm. bioteh. ► inaktivirano cepivo

MS -- [məsə / emès] m (**ANG. mass spectrometry**) anal. zdr. kratica ► mäsna spektrometrija

MSC -- [məsəç / emescé] m (**ANG. mesenchymal stem cells**) biomed. kratica ► mezenhimske mátične célice

MSU -- [məsəú / emesú] m (**ANG. mid-stream urine catch method**) klin. kem., biomed. kratica ► metoda čistega mokrénja

m. t. d. --- [míte táles dózes] (**LAT. mitte tales doses**) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu daj takšne odmerke

muc. -- [mucilágo] (**LAT. mucilago**) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu sluz

múkoadhezija -e ž farm. teh. bioadhezija, pri kateri snov po omočenju s telesnimi tekočinami tvori elastični hidrogel, ki se prilepi na sluznico
ANG.: *mucoadhesion*
LAT.: *mucoadhaesio, mucoadhaesionis f*

múkoadhezivna bukálna tabléta -e -e -e ž farm. teh. bukalna tableta s podaljšanim delovanjem z múkoadhezijo
ANG.: *mucoadhesive buccal tablet*

múkoadhezivna farmacevtska oblika -e -e -e ž farm. teh. farmacevtska oblika, ki po omočenju s telesnimi tekočinami tvori elastični hidrogel, ki se prilepi na sluznico
ANG.: *mucoadhesive dosage form*
LAT.: *praeparatio mucoadhaesiva*

múkoadhezívni polimêr -ega -a m farmakokin. polimer, ki ima sposobnost prilepljanja na sluznico PRIM.: hidrofilni polimêr
ANG.: *mucoadhesive polymer*

mukolítik -a m farm. kem. učinkovina, ki raztaplja sluz in se uporablja za lažje izkašljevanje lepljivega izmečka
ANG.: *mucolytic*
LAT.: *mucolyticum, mucolytici n*

múkopolisaharíd -a m farmakognoz. dolg, nerazvejan polisaharid, ki ga sestavljajo ponavljajoče se disaharidne enote iz heksoze in njenega amino derivata, npr. heparin, hialuronan, hondroitin S: glikozaminoglikán
ANG.: *mucopolysaccharide*
LAT.: *mucopolysaccharidum, mucopolysaccharidi n*

múll povòj -- -ója m med. prip. povoj iz redke, mehke bombažne tkanine, ki se uporablja za obvezovanje, pričvrstitev drugega medicinskega pripomočka
ANG.: *mule bandage*

múlticétrična klínična štúdiya -e -e -e ž farm. zak. ► múlticétrično klínično preskúšanje

múlticétrično klínično preskúšanje -ega -ega -a s farm. zak. klínično preskúšanje zdravila, ki poteka v skladu z istim protokolom v več kot enem centru in z več kot enim raziskovalcem v isti državi ali v več različnih državah S: múlticétrična klínična štúdiya
ANG.: *multicentre clinical study, multicentre clinical trial*

multipla emúljizja -e -e ž farm. teh. ► večkratna emúljizja

multipla rezisténca -e -e ž farm. kem. rezistenca mikroorganizmov na več protimikrobnih učinkovin, ki se med seboj razlikujejo po strukturi in mehanizmu delovanja
ANG.: *multiple resistance*

multipló mésto za kloníranje -ega -a -- -- s farm. bioteh. ► območje z več mesti za kloníranje

multiplótétné mátične célice -ih -ih -ic ž mn. biomed. matične celice s sposobnostjo diferenciacije v omejeno število sorodnih tipov celic, npr. krvotvorne matične celice, iz katerih lahko nastanejo izključno različne vrste krvnih celic
ANG.: *multipotent stem cells*

musc. -- [múskus] (LAT. *muscus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu pena

muskarínski recéptor -ega -ja m farm. kem. holinergični receptor v centralnem živčevju, želodcu (M_1), srcu, na gladkih mišicah (M_2) in v eksokrinih žlezah (M_3), ki je bolj občutljiv na muskarin, alkaloid iz rdeče mušnice (*Amanita muscaria*), kot na nikotin
ANG.: *muscarinic receptor*

mutácija -e ž farm. bioteh. trajna sprememba strukture ali množine genoma, ki se prenaša na hčerske celice oziroma se deduje na potomce
ANG.: *mutation*
LAT.: *mutatio, mutationis f*

mutánt -a m farm. bioteh. gen ali organizem po genski mutaciji
ANG.: *mutant*
LAT.: *mutans, mutantis n*

N

N-acetilglukozamín -a [èn] m farmakognoz. derivat glukoze z acetamidno skupino na mestu 2, osnovni gradnik hitina
ANG.: *N-acetylglucosamine*
LAT.: *N-acetylglucosaminum, N-acetylglucosamini n*

nacionálni postópek -ega -pka m farm. zak. postopek za pridobitev in vzdrževanje dovoljenja za promet s tistimi zdravili, za katera ni obvezen centralizirani postopek in bodo praviloma pridobila dovoljenje za promet samo v eni državi članici Evropske unije
ANG.: *national procedure*

načín aplikácije zdravila -a --- m farm. zak. pot in postopek uporabe zdravila S: način uporabe zdravila
ANG.: *method and route of administration, way of administration of a medicinal product*

načín izdájé zdravila -a --- m opredelitev v dovoljenju za promet, ali se zdravilo za zagotavljanje varne uporabe izdaja na zdravniški recept ali brez njega
ANG.: *classification of a medicinal product as regards its supply*

načín uporábe zdravila -a --- m farm. zak. pot in postopek uporabe zdravila S: način aplikacije zdravila
ANG.: *method and route of administration, way of administration of a medicinal product*

načrtóvanje učinkóvin na osnóvi fragméntov -a --- --- s farm. kem. metoda racionalnega načrtovanja zdravilnih učinkovin, pri kateri se z rešetanjem knjižnic manjših molekul identificirajo fragmenti, ki se prilegajo posameznim območjem v aktivnem mestu

tarče in se nato povežejo z vmesniki v končne spojine z višjo afiniteto

ANG.: *fragment-based drug design*

načrtovanje učinkovin na osnovi ligándov

-a - - - - - s farm. kem. metoda racionalnega načrtovanja zdravih učinkovin, pri kateri se kot začetna informacija pri iskanju novih spojin uporabijo podatki o aktivnosti in strukturi nizkomolekularnih ligándov

ANG.: *ligand-based drug design*

načrtovanje zdravih učinkovin

-a - - - s področje farmacevtske kemije, ki se ukvarja z iskanjem, sintezo in biološkim vrednotenjem novih zdravih učinkovin

ANG.: *active pharmaceutical ingredient design, API design*

načrt pediatríčnih raziskáv

-a - - - m K: PÍP farm. zak. raziskovalni in razvojni program, katerega namen je, da se zagotovi zbiranje potrebnih podatkov, ki določajo pogoje, pod katerimi je lahko zdravilo odobreno za zdravljenje pediatrične populacije

ANG.: *paediatric investigation plan*

načrt za obvladovánje tveganj

-a - - - - m K: RMP farm. zak. dokument, v katerem je opisan sistem obvladovanja tveganj pri uporabi zdravil, ki ga pripravi predlagatelj oziroma imetnik dovoljenja za promet z zdravilom

ANG.: *risk management plan*

nadoméstek za plazmo

-tka - - - m farm. kem. zdravilo, ki se uporablja za nadomeščanje izgubljene plazme pri hujših krvavitvah

ANG.: *plasma substitute*

LAT.: *substitutio plasmatis*

nadzórno-analízni laboratórij

-ega -a m anal. zdr. ► kontrolno-analízni laboratórij

nadzorována kristalizácija

-e -e ž farm. teh. postopek za pripravo trdnih delcev mikrometrskih velikosti, pri katerem se hitro uvaja hladno netopilo v nasičeno segreto raztopino zdravih učinkovin

ANG.: *controlled crystallisation*

nadzorováno spróščanje

-ega -a s farm. teh. ► prirejeno spróščanje

naftokinon

-a m farmakognoz. kinon, strukturno parakinon, ki je derivat naftalena, pogosto rumen ali oranžen rastlinski pigment, npr. juglon, plumbagin

ANG.: *naphthoquinone*

LAT.: *naphthochinonum, naphthochinoni n*

naívni limfocít T

-ega -a -- [té] m imunol., biomed. CD3+CD4+ ali CD3+CD8+ celica T, dozorela in izbrana v timusu, ki po prihodu v periferni krvni obtok še ni bila v stiku z antigenskimi peptidi, ki jih, vezane na telesu lastne molekule HLA, sicer lahko specifično

prepozna s svojimi površinsko izraženimi T-celičnimi receptorji in s tem sproži pridobljeni imunski odziv

ANG.: *naïve T cell, naïve T lymphocyte*

na izslédkih temeljéča lekárniška dejávnost

- - - -e -e -i ž soc. farm. ► z dokázi podprta lekárniška dejávnost

na izslédkih temeljéča medicína

- - - -e -e ž soc. farm. ► z dokázi podprta medicína

nájmanjše pakiranje

-ega -a s lek. farm., farm. zak. pakiranje z najmanjšim številom enot v originalni obojnini, ki ima dovoljenje za promet z zdravilom

ANG.: *minimum package size*

nájnižji odmérék, pri katérem se opázi néže-

léni učínek -ega -rka - - - - - m K: LOAÉL

farmakokin. najnižji odmerek ali koncentracija snovi, pri kateri se opazijo neželeni učinki

ANG.: *lowest observed adverse effect level*

nájnižji odmérék, pri katérem se opázi učí-

nek -ega -rka - - - - - m K: LOÉL

farmakokin. najnižji odmerek ali koncentracija snovi, pri kateri se opazi biološko delovanje

ANG.: *lowest observed effect level*

nájvišja dovoljéna vrédnost ostánkov

-e -e -i -- ž ► najvišja méjna vrédnost ostánkov

nájvišja méjna vrédnost ostánkov

-i -- ž K: KMRL najvišja dovoljena količina ostankov v živilu ali na njem po uporabi zdravila pri živalih, dodatka v prehrani živali ali fitofarmaceutskega sredstva s: najvišja dovoljena vrédnost ostánkov

ANG.: *maximum residue level*

nakljúčna napáka

-e -e ž farmakoepid., soc. farm. napaka, ki ni sistematična in povzroča manjšo natančnost ocene parametrov

ANG.: *random error*

nakljúčni vzórec urína

-ega -rca -- m klin. kem., biomed. vzorec urina, oddan v analizo kadarkoli podnevi po drugem jutranjem uriniranju PRIM.: drugi jutranji vzorec urina, prvi jutranji vzorec urina

ANG.: *random urine sample*

nalépká

-e ž farm. zak., lek. farm. ► signatúra (2)

nanašálnik

-a m farm. teh. pripomoček za nanašanje zdravila na telo

ANG.: *applicator*

GL.: nanašálnik s króglíco

nanašálnik s króglíco

-a - - - m farm. teh. nanašálnik z vrtečo se kroglico v vratu stične obojnine, s katerim se nanaša na kožo tekoča zdravilna oblika

ANG.: *roll-on applicator*

nánodélec

-lca m farm. teh. trdni koloidni delec velikosti 10–1000 nm, obdan s

stabilizatorji, v katerem je zdravilna učinkovina raztopljena ali suspendirana v jedru oziroma adsorbirana na površini

ANG.: *nanoparticle*

GL.: ogródní nánodélec, polimérni nánodélec, trdni lipídni nánodélec

nánoemulzija -e ž farm. teh. tekoča termodynamično nestabilna emulzija s kapljicami nanometrskih velikosti, ki nastanejo z mehanskim vnosom velike količine energije

ANG.: *nanoemulsion*

nánokápsula -e ž farm. teh. nanodelec, v katerem tekoče jedro obdaja polimerna ovojnica

ANG.: *nanocapsule*

nánosféra -e ž farm. teh. nanodelec, v celoti sestavljen iz polimernega ogródjá s: ogródní nánodélec

ANG.: *nanosphere*

nánosuspénzija -e ž farm. teh. suspenzija s površinsko stabiliziranimi delci učinkovine nanometrskih velikosti za izboljšanje biološke uporabnosti

ANG.: *nanosuspension*

nápa -e ž lek. farm. odsesovalna naprava nad grelnim telesom ali delovno površino

ANG.: *hood*

napétostno odvísni iónski kanál -- -ega -ega -a m farm. kem. ionski kanal, ki se odpre po depolarizaciji okoliške celične membrane

ANG.: *voltage-gated ion channel*

napôlnjena injékcijška brizga -e -e ž farm. teh. injekcijska brizga, v kateri je parenteralna farmacevtska oblika za injiciranje

ANG.: *pre-filled syringe*

napôlnjeni injékcijški perésnik -ega -ega -a m farm. teh. pripomoček v obliki peresnika, v katerem je raztopina za injiciranje

ANG.: *pre-filled pen*

napôvedna vrédnost négativne laboratórij-ske preiskáve -e -i -- -- -- ž klin. kem., biomed. verjetnost, da negativni rezultat laboratorijske preiskave dokazuje resnično odsotnost bolezni

ANG.: *predictive value of a negative laboratory test result*

napôvedna vrédnost pózitivne laboratórij-ske preiskáve -e -i -- -- -- ž klin. kem., biomed. verjetnost, da pozitivni rezultat laboratorijske preiskave dokazuje resnično prisotnost bolezni

ANG.: *predictive value of a positive laboratory test result*

napráva I -e -- [éna] ž farm. teh., farmakokin. ►

napráva s košárico

napráva II -e -- [dvé] ž farm. teh., farmakokin. ►

napráva z vésli

napráva III -e -- [trí] ž farm. teh., farmakokin. ►

napráva z recipróčnimi válji

napráva IV -e -- [štíri] ž farm. teh., farmakokin. ►
napráva s pretóčno célico

napráva s košárico -e -- -- ž farm. teh., farmakokin. naprava za določanje sproščanja učinkovine, v kateri je osnovni mešalni element cilindrična žična košarica s: napráva I

ANG.: *apparatus I, basket apparatus*

napráva s pretóčno célico -e -- -- -- ž farm. teh., farmakokin. naprava za določanje sproščanja učinkovine, v kateri je osnovni element pretočna celica, skozi katero teče medij s: napráva IV

ANG.: *apparatus IV, flow-through apparatus*

napráva z recipróčnimi válji -e -- -- -- ž farm. teh., farmakokin. naprava za določanje sproščanja učinkovine, v kateri je osnovni mešalni element notranji valj, ki se v zunanji valjasti posodi premika navzgor in navzdol s: napráva III

ANG.: *apparatus III, bio-dis, reciprocating cylinder*

napráva z vésli -e -- -- -- ž farm. teh., farmakokin. naprava za določanje sproščanja učinkovine, v kateri je osnovni mešalni element veslo s: napráva II

ANG.: *apparatus II, paddle apparatus*

naprédno zdrávljenje -ega -a s biomed. gensko zdravljenje, zdravljenje s celicami ali s pripravki tkivnega inženirstva

ANG.: *advanced therapy*

GL.: zdráviló za naprédno zdrávljenje

narávná aktívna imunizácija -e -e ž imunol., farm. bioteh. vzpostavlanje pridobljene, specifične in navadno dolgotrajne odpornosti organizma v obliki humoralnega in celičnega (limfociti T) imunskega odziva na določen antigen, ki se lahko razvije po okužbi

ANG.: *naturally acquired active immunisation*

narávná célica ubijálka -e -e ž imunol., biomed. majhna, limfocitu T podobna celica, sestavni del prirojene imunosti, ki ne dozori v timusu in ne izraža T-celičnih antigenskih receptorjev, opremljena pa je z drugimi receptorskimi molekulami, s katerimi neposredno prepozna in sproži uničevanje rakavih in z virusi okuženih celic ali pa ubijanje tarčnih celic, na katere so se predhodno vezala protitelesa s: NK-célica

ANG.: *natural killer cell*

narávná imúnost -e -i ž imunol., biomed. ► prirojéna imúnost

narávná pasívna imunizácija -e -e ž imunol., biomed. zagotovitev antigensko specifične imunske reaktivnosti plodu s prenosom protiteles matere skozi posteljico ali z materinim mlekom

ANG.: *naturally acquired passive immunity*

narávní estrogén -ega -a m farm. kem. estrogen, izoliran iz naravnih virov, npr. estradiol

ANG.: *natural estrogen*LAT.: *oestrogenum naturale*

narkomanija -e ž **1. toksikol.** odvisnost od opiatov in drugih psihoaktivnih snovi z narkotičnim učinkom **2. toksikol., žarg.** vsakršna zloraba psihoaktivnih snovi oziroma odvisnost od njih
ANG.: *narcomania*

narkotična snov -e snoví ž **farm. kem.** ► narkotik (1, 2)

narkotik -a m **1. farm. kem.** psihoaktivna snov, ki z delovanjem v centralnem živčnem sistemu povzroča omamljenost, uspava, včasih tudi zmanjšuje bolečino in neprijetna občutja
S: narkotična snov **2. farm. kem.** nekdanja učinkovina, ki se je uporabljala za narkozo
S: narkotična snov
ANG.: *narcotic, narcotic substance*
LAT.: *narcoticum, narcotici n*

naročilnica za zdravila -e --- ž **farm. zak., lek. farm.** zdravniški recept, na katerega pooblaščen oseba v javnem zdravstvenem zavodu ali pri pravni ali fizični osebi, ki opravlja zdravstveno dejavnost, predpiše vrste in praviloma večje količine zdravil za opravljanje svoje zdravstvene dejavnosti in jih v lekarni izda pooblaščen oseba
S: recept (2)

ANG.: *purchase order for a medicinal product*
GL.: posebna naročilnica za zdravila

nas. -- [nazális / nazálium] (LAT. *nasalis / nasalium*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu nazalni / za uporabo v nosu / farmacevtska oblika za nos

nasičena maščobna kislina -e -e -e ž maščobna kislina, ki v verigi ogljikovih atomov ne vsebuje dvojnih vezi, npr. palmitinska kislina, stearinska kislina **PRIM.:** nenasičena maščobna kislina
ANG.: *saturated fatty acid*

nasičenje transferina -a -- s **klin. kem., biomed.** podatek, ki pove delež že zasedenih vezavnih mest za železove ione na transferinu in se uporablja za oceno razpoložljive količine železa v organizmu, pri zdravih odraslih v območju 20–50 %
ANG.: *transferrin saturation*

natánčnost -i ž **klin. kem., biomed.** stopnja ujemanja med posameznimi meritvami analita po večkratni analizi enakega vzorca
ANG.: *precision*

nativna poliakrilamidna gelska elektroforeza -e -e -e ž **farm. biotech.** poliakrilamidna gelska elektroforeza, ki omogoča ločitev proteinov zaradi razlik v naboju in velikosti, pri čemer ti ohranijo nativno obliko in biološko aktivnost
ANG.: *native polyacrylamide gel electrophoresis*

nativni pripravek rastlinskega izvora -ega -vka --- m **farm. zak.** ► izvorni pripravek rastlinskega izvora

nativni protein -ega -a m **farm. biotech.** protein v naravni, fiziološki obliki
ANG.: *native protein*

natur. -- [naturális] (LAT. *naturalis*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu naraven

naturopatija -e ž zlasti v Ameriki sistem zdravljenja, ki izhaja iz dognanj Sebastiana Kneippa, pri katerem terapevt z uporabo naravnih sredstev, kot so zdravilne rastline, hrana in kopeli, spodbuja naravne moči telesa
ANG.: *naturopathy*
LAT.: *naturopathia, naturopathiae f*

navidezna gostota -e -e ž **farm. teh.** gostota, ki se izračuna iz razmerja med maso snovi in njenim navideznim volumnom
ANG.: *apparent density*

navidezni pacient -ega -ênta m **soc. farm.** oseba, ki je bila usposobljena za igranje vloge dejanskega pacienta na način, da je zdravstveno osebje ne prepozna kot nepravlega pacienta **PRIM.:** hipohónder
ANG.: *simulated patient*
GL.: metoda navideznih pacientov

navidezni permeabilnostni koeficient -ega -ega -ênta m **K: P_{app} farmakokin.** veličina, ki opisuje hitrost difuzije učinkovine skozi biološko pregrado ali umetno membrano v in vitro pogojih
ANG.: *apparent permeability coefficient*

navidezni volúmen -ega -mna m **1. farm. teh.** prostornina, ki jo zasede farmacevtska oblika ali njene sestavine, vključno z ujetim zrakom **2. farm. teh.** farmakopejski preskus, s katerim se preverja stisljivost prahov in določa njihova navidezna gostota z določanjem volumna prahu pred stresanjem in po njem
ANG.: *apparent volume*

navidezno zdravilo -ega -a s **farm. zak.** ► placebo

navodilo za uporábo -a --- s **K: PIL, PL** informacije s predpisanimi podatki, namenjene uporabniku za pravilno in varno uporabo zdravila ali medicinskega pripomočka, priložene v pisni obliki, praviloma kot listič
ANG.: *patient information leaflet, patient leaflet*

navzkrižna kontaminácija -e -e ž **anal. zdr.** kontaminacija izdelka, mesta izdelave ali prostora s prenosom mikroorganizmov ali snovi, navadno učinkovin, z drugega mesta, prostora ali izdelka
S: navzkrižno onečiščenje
ANG.: *cross contamination*

navzkrižna rezistenca -e -e ž **farm. kem.** rezistenca mikroorganizmov na več strukturno podobnih protimikrobnih učinkovin
ANG.: *cross resistance*

N

navzkrižni eksperimentalni načrt -ega -ega -a m **farmakokin.** klinična raziskava, pri kateri so preskušanci naključno razporejeni v dve ali več skupin in dobijo dve ali več zdravil v različnem vrstnem redu

ANG.: *crossover design*

GL.: ponovljeni navzkrižni eksperimentalni načrt

navzkrižni prenos -ega -ôsa m **farmakokin.** lažno previsok odziv detektorja pri analizi vzorca z nično ali nizko koncentracijo analita, ki sledi analizi vzorca z visoko koncentracijo analita

ANG.: *carryover*

navzkrižno onečiščenje -ega -a s anal. zdr. ► navzkrižna kontaminacija

nazalna uporaba -e -e ž aplikacija zdravila v nosno votlino

ANG.: *nasal use*

LAT.: *usus nasalis*

NCE -- [nəcəé / enceé] m (ANG. *new chemical entity*) kratica ► nôva kemijska entiteta

ncRNA -- [encé erená] ž (ANG. *non-coding RNA*) **farm. bioteh.** kratica ► nekodirajoča RNA

n. d. --- [nárís dékstra] (LAT. *naris dextra*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu desna nosnica

NDA -- [nədəá / endeá] m (ANG. *new drug application*) **farm. zak.** kratica ► samostojna in neodvisna vlôga za pridobitev dovoljenja za promet z zdravilom

nèaktivna konformacija -e -e ž **farm. kem.** trodimenzionalna struktura proteina, v kateri protein ni aktiven

ANG.: *non-active conformation*

nebulátor -ja m **farm. teh.** naprava, ki omogoča nastanek aerosola s pomočjo plinov pod visokim tlakom, z ultrazvočno vibracijo ali drugače

ANG.: *nebuliser*

nebuliranje -a s **farm. teh.** postopek za tvorbo aerosola s pomočjo nebulatorja

ANG.: *nebulisation*

necesse est -- -- [necése êst] (LAT.) **lek. farm.** oznaka na zdravniškem receptu potrebno je

nèčistôta -e ž **anal. zdr.** vsaka sestavina zdravila, ki ni kemično definirana učinkovina ali pomožna snov

ANG.: *impurity*

LAT.: *impuritas, impuritatis f*

GL.: identificirana nèčistôta, nèidentificirana nèčistôta, nèspecificirana nèčistôta, potencialna nèčistôta, prevérjene nèčistôte, profil nèčistôt, specificirana nèčistôta, tóksična nèčistôta

nèdeljéni prášek -ega -ška m **farm. teh.** ► večodmerni prášek

nèdovóljena drôga -e -e ž **farm. zak.** ► prepovedana drôga

nèdovršéno tkívo -ega -a s **farmakognoz.**

rastlinsko tkivo, ki raste in katerega celice se delijo **PRIM.:** dovršéno tkívo

ANG.: *meristematic tissue*

LAT.: *contextus meristematicus*

nèesenciálna aminokislína -e -e ž **amino-kislína**, ki se lahko sintetizira v človeškem organizmu

ANG.: *non-essential amino acid*

LAT.: *aminoacidum non essentiale*

nèfrotóksičnost -i ž **farm. kem., toksikol.** lastnost snovi, da toksično deluje na ledvice

ANG.: *nephrotoxicity*

négativna lista zdravil -e -e -- ž **lek. farm.** zdravila, ki niso uvrščena na pozitivno ali vmesno listo in jih izvajalec obveznega zdravstvenega zavarovanja ne plača **PRIM.:** pózitivna lista zdravil

négativni rezultát laboratórijske preiskáve

-ega -a -- -- m **klin. kem., biomed.** izmerjena vrednost laboratorijske preiskave v referenčnem območju, ki ne dokazuje prisotnosti bolezni

ANG.: *negative result of a laboratory test*

nèhidrolizabilni tanín -ega -a m **farmakognoz.** ► kondenzirani tanín

nèidentificirana nèčistôta -e -e ž **anal. zdr.**

nèčistota, ki še nima določene kemične strukture in se prepozna po kvalitativnih analiznih lastnostih, npr. po retencijskem času **ANG.:** *unidentified impurity*

nèintervencijska klínična štúdijska -e -e -e ž **farm. zak.** ► nèintervencijsko klínično preskušanje

nèintervencijsko klínično preskušanje -ega

-ega -a s **farm. zak.** klínično preskušanje zdravila, pri katerem izbira bolnikov, način zdravljenja, izbor in predpisovanje zdravila, določitev preiskav in spremljanje bolnika ne odstopajo od ustaljenega načina zdravljenja **S:** nèintervencijska klínična štúdijska

ANG.: *non-interventional clinical study, non-interventional clinical trial*

nèionogéna površinsko aktivna snôv -e -- -e

snôvi ž površinsko aktivna snov, ki v mediju ne ionizira

ANG.: *non-ionogenic surfactant*

nèklínično preskušanje zdravila -ega -a

-- s **farm. zak.** ► farmakolóško-toksikolóško preskušanje zdravila

nèkodirajoča RNA -e -- [erená] ž **K: ncRNA**

farm. bioteh. RNA, ki ne kodira informacije za sintezo proteinov, ampak ima številne druge funkcije **PRIM.:** májhna interferénčna RNA, mikro RNA, prenašálna RNA, ribosómska RNA

ANG.: *non-coding RNA*

nèkomerciálna klínična štúdiya -e -e -e ž farm. zak. ► nèkomerciálno klínično preskušanje

nèkomerciálno klínično preskušanje -ega -a s farm. zak. klínično preskušanje zdravila, ki ga ne sponzorira farmacevtsko podjetje **S:** nèkomerciálna klínična štúdiya **ANG.:** *non-commercial clinical study, non-commercial clinical trial*

nèkompetitívni inhibítor -ega -ja m farm. kem. encimski inhibitor, ki se veže na alosterično mesto encima, povzroči konformacijsko spremembo in vpliva na hitrost kemične reakcije **S:** nèkompetitívni zavirálec **PRIM.:** kompetitívni inhibítor **ANG.:** *non-competitive inhibitor*

nèkompetitívni zavirálec -ega -lca m farm. kem. ► nèkompetitívni inhibítor

nèkonjugirani bilirubín -ega -a m klin. kem., biomed. v vodi netopna oblika bilirubina, ki je v serumu vezan na albumine in se v laboratorijski medicini navadno uporablja kot biokemični diagnostični kazalec neučinkovitega nastajanja in povečanega propada eritrocitov (hemolize) ali jetrnih bolezní **PRIM.:** konjugirani bilirubín **ANG.:** *unconjugated bilirubin*

nekróza -e ž biomed. smrt živih celic ali tkiv, ki je posledica hudih travmatskih poškodb, bakterijskih okužb oziroma drugih resnih bolezenskih stanj, neustrezne prekrvljenosti ali previsokih ali prenizkih temperatur, pri čemer nastajajo imunogeni razpadni produkti **ANG.:** *necrosis* **GL.:** antagonist dejavnika túmorske nekróze, dejávník túmorske nekróze

néktar -ja m farmakognoz. ► medicína

nègálna dróga -e -e ž farm. zak. ► prepovedana dróga

nèlineárna fármakokinética -e -e ž farmakokin. ► od odmérka odvisna fármakokinética

nènaménska uporába zdravila -e -e -- ž lek. farm., soc. farm. uporaba, ki ni opredeljena v dovoljenju za promet z zdravilom, navadno glede terapevtske indikacije populacije oziroma odmerjanja **S:** uporába zdravila, nèskládna s predpísi **ANG.:** *off label use of a medicinal product*

nènasičena maščóbná kislína -e -e -e ž maščobna kislina, ki v verigi ogljikovih atomov vsebuje eno ali več dvojnih vezi, npr. oleinska kislina, linolna kislina, linolenska kislina **PRIM.:** nasičena maščóbná kislína **ANG.:** *unsaturated fatty acid*

nènewtonska tekočina -e -e [nènjútonska] ž farm. teh. tekočina, katere viskoznost je pri konstantnem tlaku in temperaturi odvisna od tokovnih pogojev **S:** réalna tekočina **ANG.:** *non-Newtonian liquid*

nèobložèna tabléta -e -e ž farm. teh. enoplastna ali večplastna tableta brez obloge **ANG.:** *uncoated tablet*

nèobnovljívi recèpt -ega -a in nèobnovljívi recèpt -ega -èpta m farm. zak. zdravniški recept, na katerega se sme zdravilo izdati samo enkrat **ANG.:** *medical prescription for non-renewable delivery*

nèodvisní orgán za medicínsko étiko -ega -a --- --- m farm. zak. neodvisni organ, sestavljen iz zdravstvenih delavcev in nemedicinskih članov, odgovoren za varstvo pravic, varnosti in dobrobiti preskušancev, ki sodelujejo v klíničnem preskušanju zdravila, tudi s pisnim mnenjem o protokolu preskušanja, ustreznosti raziskovalcev in zadostnosti prostorov ter o metodah in dokumentih, ki se uporabijo za obveščanje preskušancev in pridobivanje njihovega prostovoljnega pristanka **ANG.:** *independent ethics committee*

néoflavonoíd -a m farmakognoz. flavonoidu in izoflavonoidu sorodna spojina z 1,1-difenilpropansko strukturo, npr. 4-metoksidalbergin **ANG.:** *neoflavonoid* **LAT.:** *neoflavonoidum, neoflavonoidi n*

néolignán -a m farmakognoz. polifenolna spojina, produkt dimerizacije molekule fenilpropanoida preko več vezi (8-3', 8-1', 3-3', 8-O-4'), npr. kadsurenon **ANG.:** *neolignan* **LAT.:** *neolignanum, neolignani n*

néoplázma -e ž farm. kem., biomed. ► túmor

nèotipljíví stroški -ih -ov m mn. farmakoecon., soc. farm. stroški, ki se pripíšejo bolečini, trpljenju ali čustveni prizadetosti zaradi bolezní, zdravstvenega stanja ali zdravstvene oskrbe **ANG.:** *intangible costs*

nèpakírani izdélek -ega -lka m vsak izdelek, ki je prešel vse stopnje izdelave, razen pakiranja **ANG.:** *bulk product*

nèposrédni medicínski stroški -ih -ih -ov m mn. farmakoecon., soc. farm. stroški, ki so neposredno povezani z zdravstvenim stanjem ali zdravljenjem, npr. laboratorijski testi, zdravila, zdravstveni delavci **PRIM.:** nèposrédni nèmedicínski stroški **ANG.:** *direct medical costs*

nèposrédni nèmedicínski stroški -ih -ih -ov m mn. farmakoecon., soc. farm. nemedicinski stroški, ki so posledica bolezní in zagotavljajo zdravstveno storitev, npr. prevoz na pregled, posebna hrana **PRIM.:** nèposrédni medicínski stroški **ANG.:** *direct non-medical costs*

něposrédni stroški -ih -ov m mn. farmakoekon., soc. farm. nespremenljivi in spremenljivi stroški za nuđeno zdravstveno oskrbo in stroški njenih posledic, npr. neželeni učinki zdravljenja **PRIM.:** něposrédni medicinski stroški, něposrédni nemedicinski stroški, posrédni stroški
ANG.: *direct costs*

něposrédno obvestilo za zdravstvene delavce -ega -a - - - - s **K:** **DHPC** farm. zak. obvestilo o zdravilu, namenjeno zdravstvenim delavcem, kadar se oceni, da je to potrebno za varno uporabo zdravila
ANG.: *direct healthcare professional communication*

něprávo tkívo -ega -a s farmakognoz. rastlinsko tkívo, ki tvori steljko, značilno obliko telesa steljnice, in ne vsebuje izoblikovanih organov iz pravih tkiv kot brstnica **PRIM.:** právo tkívo
ANG.: *untrue tissue*
LAT.: *contextus infidus*

něpričakováni něželěni učínek zdravíla -ega -ega -nka - - m farm. zak. neželeni učínek zdravíla, katerega narava, resnost ali posledice niso v skladu s povzketkom glavnih značilnosti zdravíla
ANG.: *unexpected adverse effect, unexpected adverse reaction, unexpected side effect*

něpričakováni něželěni učínek zdravíla v klínícnem preskúšanju -ega -ega -nka - - - - m farm. zak. neželeni učínek, ki se pojavi v klínícnem preskúšanju zdravíla, katerega narava ali resnost se ne ujema s podatki o zdravílu v brošuri za raziskovalca ali v povzetku glavnih značilnosti zdravíla
ANG.: *unexpected adverse reaction of a medicinal product in a clinical trial*

něpričakováni resní něželěni učínek zdravíla -ega -ega -nka - - m **K:** **SUSAR** farm. zak. resní něželeni učínek zdravíla, katerega narava, resnost in posledice niso v skladu s povzketkom glavnih značilnosti zdravíla
ANG.: *suspected unexpected serious adverse reaction of a medicinal product*

něprirejěno spróšćanje -ega -a s farm. teh. takojšnje sprošćanje zdravilne učinkovine **PRIM.:** prirejěno spróšćanje
ANG.: *conventional-release*

něprostórska fármakokinétićna analíza -e -e -e ž farmakokin. farmakokinétićna analíza, pri kateri se farmakokinétićni parametri določijo neposredno iz farmakokinétićnega profíla, brez prileganja prostorskega modela
ANG.: *noncompartmental pharmacokinetic analysis*

něproteínogéna aminokislína -e -e -e ž farm. kem. aminokislína, ki se navadno ne pojavlja v peptidih in proteinih doloćenim skupin organizmov
ANG.: *non-proteinogenic amino acid*

něregistrírano zdravílo -ega -a s lek. farm., strok. pog. zdravílo, ki nima dovoljenja za promet v doloćení državi **PRIM.:** registrírano zdravílo
ANG.: *non-registered drug*

ne repet. - - - - [ne repetátur] (**LAT.** *ne repetatur*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravíniškem receptu naj se ne ponovi

něrutínski preskúsi -ih -ov m mn. farm. zak. preskusi, ki jih izdelovalec zdravíla izvaja z vnaprej predvideno pogostnostjo na vsaki n-ti seríji zdravíla, preden jo sprosti v promet
ANG.: *non-routine tests*

nervín -a m farm. kem. učinkovina, ki krepi živčevje
ANG.: *nervine*
LAT.: *nervinum, nervini n*

něselektívna učínkovína -e -e ž farm. kem. učínkovína, ki pri uporabljenem odmerku hkrati deluje na več biolóških tarč, kar pogosto povzroči neželene učinke **PRIM.:** selektívna učínkovína
ANG.: *non-selective agent, non-selective drug*

něselektívni zavírálec prívzěma mónoámínov -ega -lca - - - - m farm. kem. antidepresiv, ki neselektivno zavira prívzěma biogénih aminov, zlasti kateholaminov in serotonína, v nevrone in tako zvišuje njihovo koncentracíjo v sinapsah, npr. opipramol, imipramín
ANG.: *non-selective monoamine reuptake inhibitor*

něselektívnost -i ž farm. kem. pojav, da lahko v doloćení kemićni reakcíji ali biolóškem procesu sodeluje več strukturno podobnih ali različnih spojín **PRIM.:** selektívnost
ANG.: *nonselectivity*

něspecífirana něćístóta -e -e ž anal. zdr. něćístóta, katere koncentracíja je omejena s splošnimi pravíli za něćístote in ni posebej navedena **PRIM.:** specífirana něćístóta
ANG.: *unspecified impurity*

něspecífíćna ímúnost -e -i ž ímunol., biomed. ► prirojěna ímúnost

něspólna generácíja -e -e ž farmakognoz. ► sporofít

něspólno razmnoževánje -ega -a s farmakognoz. vegetatívno razmnoževanje ali razmnoževanje s trosí **PRIM.:** spólno razmnoževánje
ANG.: *asexual propagation, asexual reproduction*
LAT.: *blastogenesis, blastogenesis f, monogenesis, monogenesis f, propagatio asexualis, reproductio asexualis*

něsteroidna protívnetná učínkovína -e -e -e ž **K:** **NSAID** farm. kem. učínkovína, navadno tudi z izražénim analgetíćnim in antipiretíćnim delovanjem, ki strukturno ni steroid, sintezno ne izhaja iz opiatov ali opioidov in

se uporablja za lajšanje simptomov vnetja **s**: nèsteroidní ántiflogístik

ANG.: *non-steroidal antiinflammatory drug*

nèsteroidní analgétik -ega -a m farm. kem. učinkovina, navadno tudi z izraženim antiflogističnim in antipiretičnim delovanjem, ki strukturno ni steroid, sintezno ne izhaja iz opiatov ali opioidov in se uporablja za lajšanje blažjih bolečin

ANG.: *non-steroidal analgesic*

LAT.: *analgeticum non steroidicum*

nèsteroidní ántiflogístik -ega -a m **K**: NSAID farm. kem. učinkovina, navadno tudi z izraženim analgetičnim in antipiretičnim delovanjem, ki strukturno ni steroid, sintezno ne izhaja iz opiatov ali opioidov in se uporablja za lajšanje simptomov vnetja **s**: nèsteroidna protivnetna učinkovina

ANG.: *non-steroidal antiinflammatory drug*

LAT.: *antiphlogisticum non steroidicum*

nèsteroidní ántipirétik -ega -a m farm. kem. učinkovina, navadno tudi z izraženim analgetičnim in antiflogističnim delovanjem, ki strukturno ni steroid, sintezno ne izhaja iz opiatov ali opioidov in se uporablja za zniževanje povišane telesne temperature

ANG.: *non-steroidal antipyretic agent*

LAT.: *antipyreticum non steroidicum*

nèsteroidní ántirevmátik -ega -a m farm. kem. učinkovina, navadno tudi z izraženim analgetičnim in antipiretičnim delovanjem, ki strukturno ni steroid, sintezno ne izhaja iz opiatov ali opioidov in se uporablja za lajšanje revmatičnih bolečin

ANG.: *non-steroidal antirheumatic agent*

LAT.: *antirheumaticum non steroidicum*

nèustrézna kakóvost zdravíla -e -i -- ž farm. zak. kakovost zdravila, ki odstopa od predpisane ali zahtevane in vpliva na njegovo varnost ali učinkovitost

ANG.: *inadequate quality of a medicinal product*

névrohormón -a m farm. bioteh. hormon, ki ga izločajo nevroni

ANG.: *neurohormon*

LAT.: *neurohormonum, neurohormoni n*

nevroléptik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje psihičnih motenj, zlasti shizofrenije **s**: ántipsihótik

ANG.: *antipsychotic, neuroleptic*

LAT.: *antipsychoticum, antipsychotici n*

neuropeptíd -a m farm. kem. peptid, ki ga sintetizirajo in sproščajo nevroni in ima lahko funkcijo nevrotransmitterja, kotransmitterja, mediatorja ali hormona

ANG.: *neuropeptide*

LAT.: *neuropeptidum, neuropeptidi n*

nevrotóksičnost -i ž toksikol. lastnost snovi, da toksično deluje na živični sistem

ANG.: *neurotoxicity*

névrottransmíter -ja m farm. kem. spojina, ki se sintetizira in shranjuje v presinaptičnem nevronu, se ob dražljaju sprosti v sinaptično špranjo, kjer po vezavi na receptor spodbuja ali zavira postsinaptično celico **s**: névrottransmítor

ANG.: *neurotransmitter*

GL.: ekscitatorni névrottransmítter, inhibitorni névrottransmítter

névrottransmítor -ja m farm. kem. ► névrottransmítter

nevtralizacíjsko števílo -ega -a s anal. zdr., farm. teh. ► kislínsko števílo

newtonska tekočina -e -e [njútonska] ž farm. teh. tekočina, katere viskoznost je odvisna le od temperature in tlaka, ne pa tudi od tokovnih pogojev **s**: ideálna tekočina

ANG.: *Newtonian liquid*

nèzdružljívo stávlívo -i -- ž **1.** farm. zak., lek. farm. ► inkompatíbilnost zdravíla (1)

2. farm. kem. ► inkompatíbilnost zdravíla (2)

nèželèni dogódek -ega -dka m **K**: **AÉ** farm.

zak. kakršenkoli neugoden medicinski dogodek pri bolniku ali preskušancu v kliničnem preskušanju, ki ni nujno povezan z zdravljenjem

ANG.: *adverse event*

GL.: nèželèni dogódek v klíníčnem preskúšanju

nèželèni dogódek v klíníčnem preskúšanju

-ega -dka -- -- m farm. zak. z zdravljenjem ne nujno vzročno povezan neugoden medicinski dogodek pri bolniku ali preskušancu v kliničnem preskušanju, ki je dobil zdravilo

ANG.: *adverse event in a clinical trial*

nèželèni učínek zdravíla -ega -nka -- m **K**: **ADR**

farm. zak. škodljiva in nenamerna reakcija, do katere lahko pride pri odmerkih zdravila, ki se pri ljudeh ali živalih navadno uporabljajo za preprečevanje, diagnosticiranje ali zdravljenje bolezní ali za ponovno vzpostavitev, izboljšanje ali spremembo fiziološke funkcije **s**: stránski učínek zdravíla

ANG.: *adverse reaction of a medicinal product, adverse effect of a medicinal product, adverse drug reaction, side effect of a medicinal product*

GL.: nèpričakováni nèželèni učínek zdravíla, nèpričakováni nèželèni učínek zdravíla v klíníčnem preskúšanju, nèpričakováni résní nèželèni učínek zdravíla, nèželèni učínek zdravíla v klíníčnem preskúšanju, nèželèni učínek zdravíla za uparábo v veterínárski medicíni pri ljudeh, poročílo o nèželènem učínku zdravíla, résní nèželèni učínek zdravíla

N

neželjeni učinek zdravila v kliničnem pre-

skúšanju -ega -nka -- -- -- m farm. zak. vsaka škodljiva ali nepredvidena reakcija na zdravilo v preskušanju, povezana z danim odmerkom
ANG.: *adverse reaction of a medicinal product in a clinical trial*

neželjeni učinek zdravila za uporabo v vete-

rinárski medicíni pri ljudeh -ega -nka -- -- -- m farm. zak. neželeni učinek zdravila za uporabo v veterinarski medicini, do katerega lahko pride pri ljudeh, ki so bili nenamerno izpostavljeni temu zdravilu
ANG.: *adverse reaction of a veterinary medicinal product in humans*

N-glikozíd -a [èn] m farmakognoz., zastar. ► glikozilamín

niacín -a m farm. kem. vitamin, piridin-3-karbo-ksilna kislina, predhodnik nikotinamida, sestavine nukleotidov NAD in NADP, ki sta udeležena v procesih, kjer se prenašajo hidridni ioni, še posebno v dihalni verigi in skoraj v vseh procesih biosinteze makromolekul **s:** nikotínska kislína, vitamín B₃, vitamín PP
ANG.: *niacin, nicotic acid, vitamin B₃*
LAT.: *acidum nicoticum, niacinum, niacini n*

nigr. -- [níger] (LAT. *niger*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu črn

nikotínska kislína -e -e ž farm. kem. vitamin, piridin-3-karbo-ksilna kislina, predhodnik nikotinamida, sestavine nukleotidov NAD in NADP, ki sta udeležena v procesih, kjer se prenašajo hidridni ioni, še posebno v dihalni verigi in skoraj v vseh procesih biosinteze makromolekul **s:** niacín, vitamín B₃, vitamín PP
ANG.: *niacin, nicotic acid, vitamin B₃*
LAT.: *acidum nicotinicum, niacinum, niacini n*

nikotínski recéptor -ega -ja m farm. kem. holiner- gíčni receptor v centralnem živčevju, na prečno progastih mišicah in v ganglijih avtonomnega živčevja, ki je bolj občutljiv na nikotin kot na muskarin
ANG.: *nicotinic receptor*

niosóm -a m farm. teh. liposom iz neionogenih površinsko aktivnih snovi
ANG.: *niosome*

níša mátičnih celíc -e -- -- ž biomed. specifično anatomsko in funkcijsko mikrookolje matičnih celic, s katerim so te v nenehni interakciji, kar jim omogoča ohranjanje njihovega zadostnega števila in uravnotežen odziv na potrebe organizma po tvorbi, vzdrževanju in popraviljanju tkiv
ANG.: *stem cell niche*

nitrozosečnine -nín ž mn. farm. kem. alkilirajo- či citostatiki, nitrozosečninski derivati z 2-kloroetilaminsko skupino, ki po reakciji z vodo tvorijo reaktivni vinilni kation, ki

lahko reagira z različnimi nukleofili, npr. karmustin, streptozocin
ANG.: *nitrosoureas*
LAT.: *nitrosoureae f pl.*

NK-célica -e [enká] ž (ANG. NK natural killer) imunol., biomed. ► narávna célica ubijálka

n. l. -- -- [náris léva] (LAT. *naris laeva*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu leva nosnica

NMDA-recéptor -ja [enemdeá] m (ANG. NMDA N-Methyl-D-aspartate) farm. kem. podtip glutamatnega receptorja, na katerega se poleg glutaminske kisline kot agonist selektivno veže N-metil-D-asparaginska kislina in ima pomembno vlogo v procesu učenja in spomina
ANG.: *NMDA receptor*

NMR-spektroskopíja -e [nəmərə / enemèr] ž (ANG. NMR nuclear magnetic resonance) anal. zdr. ► jédrska magnétnoresonánčna spektroskopíja

NOAÉL NOAEL-a m (ANG. *no observed adverse effect level*) farmakokin. kratica ► odmerek, pri katerem ni več mógóče opazíti neželènih učínkov

noct. -- [nókte] (LAT. *nocte*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu ponoči

nódij -a m farmakognoz. ► kolénce

NOÉL NOEL-a m (ANG. *no observed effect level*) farmakokin. kratica ► odmerek, pri katerem ni učínka

N-oksidácíja -e [èn] ž farm. kem. metabolična reakcija I. reda iz skupine oksidacij, pri kateri se terciarni amini pretvorijo v N-oksíde
ANG.: *N-oxidation*

nomen aegroti -- -- [nómen egróti] (LAT.) lek. farm. nekđaj del zdravniškega recepta, v katerem sta zapisana ime in priimek pacienta

nomen medici -- -- [nómen médicí] (LAT.) lek. farm. nekđaj del zdravniškega recepta, v katerem sta zapisana ime in priimek zdravnika

non -- [nón] (LAT.) lek. farm. oznaka na zdravniškem receptu ne

No. / Nr. -- [número] (LAT. *numero*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu število / po številu

nootrópik -a m farm. kem. učinkovina, ki izboljša kognitivne sposobnosti posameznika
ANG.: *nootropic*
LAT.: *nootropicum, nootropici n*

nórádrenalín -a m farm. kem. neurotransmitter v centralnem in simpatičnem živčevju, po strukturi kateholamin, močen simpatomimetik, vazokonstriktor, ki zvišuje frekvenco in moč krčenja srca
ANG.: *norepinephrin*
LAT.: *noradrenalinum, noradrenalini n*

normálni pogóji -ih -ev m mn. **farm. kem.** pogoji, pri katerih se izvajajo kemični ali fizikalni poskusi, definirani s temperaturo 273 K in tlakom 101,3 kPa

ANG.: *normal conditions*

normálnofázna kromatografija -e -e ž **farmakokin.** tekočinska kromatografija, pri kateri se komponente vzorca porazdeljujejo med polarno stacionarno fazo, npr. SiO₂, -NH₂, in nepolarno mobilno fazo, npr. heksan, kloroform

ANG.: *normal phase chromatography*

nósnik -a m **farm. teh.** pripomoček za aplikacijo zdravila v nos

ANG.: *nasal applicator*

LAT.: *applicator nasalis*

nótranja océna kakóvosti -e -e -- ž **klin. kem., biomed.** analiza in ocena zlasti natančnosti analiznega dela v medicinskem laboratoriju glede na rezultate analiz kontrolnih vzorcev, ki si jih lahko pripravi laboratorij sam

ANG.: *internal quality assessment*

nôva kemijska entitéta -e -e -e ž **K: NCE** nova zdravilna učinkovina, za katero še ni bilo pridobljeno dovoljenje za promet z zdravilom

ANG.: *new chemical entity*

novotvórbá -e ž **farm. kem., biomed.** ► túmor

nozóda -e ž **homeopat.** homeopatsko zdravilo, izdelano iz izločkov bolnih živali in ljudi, povzročiteljev bolezni ali njihovih presnovnih produktov, razkrojnih produktov živalskih ali človeških organov, mikroorganizmov, npr. psorinum, tuberculinum, medorinum

ANG.: *nosode*

n. s. --- [náris sinístra] (**LAT. naris sinistra**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu leva nosnica

NSAID -- [nəsəaɪd̩ / enesaɪd̩] m (**ANG. non-steroid antiinflammatory drug**) **farm. kem.** kratica ► nēsteroídna protivnétna učinkovina, nēsteroídni ántiflogístik

nucél -a m **farmakognoz.** hranilno tkivo, ki v semenski zasnovi obdaja embrionalno vrečko

ANG.: *nucellus*

LAT.: *nucellus, nucelli m*

nújni várnostni ukrèp -ega -ega -épa m **K: USR farm. zak.** sprememba informacij o zdravilu, ki jih imetnik dovoljenja za promet z zdravilom zaradi zagotavljanja varnosti uvede pod določenimi pogoji pred rednim postopkom odobritve pri organu, pristojnem za zdravila, in se nanašajo npr. na indikacije, odmerjanje in način uporabe, kontraindikacije, posebna opozorila in previdnostne ukrepe

ANG.: *urgent safety restriction*

nújno potrébna zdravíla -- -ih -íl s mn. zdravila, ki morajo biti na podlagi zadnjih dognanj

v biomedicinskih znanostih in strokah in sistemskih opredelitev v okviru nacionalnih zdravstvenih prioritiet na voljo za izvajanje zdravstvenega varstva ljudi oziroma živali **s:** prioritétna lísta zdravíl

ANG.: *priority list of medicinal products, priority list of medicines*

nukleáza -e ž **farm. bioteh.** encim, ki katalizira hidrolizo fosfodiesterških vezi med sosednjimi nukleotidi v nukleinskih kislinah

ANG.: *nuclease*

LAT.: *nucleasum, nucleasi n*

nukleínska báza -e -e ž **farm. bioteh.** del nukleotida, ki v molekulah DNA in RNA sodeluje pri komplementarnem parjenju baz

PRIM.: adenín, citozín, gvanín, timín, uracíl

ANG.: *nucleic base*

nukleínska kislína -e -e ž **farm. bioteh.** polimer iz nukleotidov, povezanih s fosfodiesterškimi vezmi **PRIM.:** deóksiribonukleínska kislína, ribonukleínska kislína

ANG.: *nucleic acid*

LAT.: *acidum nucleicum*

nukleofil -a m **farm. kem.** z elektroni bogat reagent ali del molekule, ki ima veliko afiniteto do skupin z majhno elektronsko gostoto in lahko reagira z elektrofilom, npr.aminska skupina

ANG.: *nucleophile*

nukleotíd -a m **farm. bioteh., farm. kem.** nukleozid, sestavljen iz (deoksi)riboze, na katero so na položaju 5' z estrsko vezjo vezane fosfatne skupine, osnovni gradnik nukleinskih kislin

ANG.: *nucleotide*

LAT.: *nucleotidum, nucleotidi n*

GL.: deóksinukleotíd, deóksiribonukleotíd, oligonukleotíd, ribonukleotíd

nukleozíd -a m **farm. bioteh., farm. kem.**

purínska oziroma pirimidínska báza, ki je z *N*-glikozidno vezjo spojena s sladkorjem, navadno z ribozo ali deoksiribozo

ANG.: *nucleoside*

LAT.: *nucleosidum, nucleosidi n*

GL.: deóksinukleozíd, deóksiribonukleozíd, ribonukleozíd

nukleozídna protivirusna učinkovina -e -e -e ž **farm. kem.** protivirusna učinkovina, ki se kot antimetabolit običajnih nukleozidov

vgradi v strukturo nastajajoče virusne DNA ali zavira določen encim, povezan z nukleinskimi kislinami, in s tem prepreči razmnoževanje virusov v okuženi celici, npr. aciklovir, vidarabin, zidovudin

ANG.: *nucleoside antiviral*

LAT.: *antiviroticum nucleosidicum*

N

O

obárjanje -a s postopek, s katerim se iz raztopine izločijo raztopljene snovi s: precipitacija

ANG.: *precipitation*

LAT.: *praecipitatio, praecipitationis f*

občutljivost -i ž klin. kem., biomed. lastnost analizne metode, ki opiše spremembo merjenega signala glede na spremembo koncentracije analita in se izračuna kot naklon umeritvene premice

ANG.: *sensitivity*

GL.: diagnostična občutljivost, občutljivost testa, zmanjšanje občutljivosti

občutljivostna analiza -e -e ž K: SA

farmakoekon., soc. farm. metoda, s katero se preverja vpliv izhodiščnih vrednosti na rezultate farmakoekonomske raziskave

ANG.: *sensitivity analysis*

GL.: verjetnostna občutljivostna analiza

občutljivost testa -i -- ž farmakoepid., soc. farm.

delež pravilno pozitivnih izidov testa v populaciji ljudi z določeno boleznijo

ANG.: *sensitivity of a test*

obdeláva recépta -e -- in obdeláva recêpta -e

-- ž lek. farm. lekarniška storitev, ki obsega postopke preverjanja administrativnih in strokovnih podatkov na zdravniškem receptu in režima odmerjanja zdravila

ANG.: *prescription processing*

O

obdóbjé zbiranja podátkov -a --- s K: DLP²

farm. zak. obdobje, v katerem se zbirajo podatki za pripravo redno posodobljenega poročila o varnosti zdravila ali drugi podatki

ANG.: *data lock point*

obèť -éta m farmakoepid., soc. farm. količnik

verjetnosti, da se dogodek zgodi, in verjetnosti, da se ne zgodi

ANG.: *odds*

GL.: razmèrje obéťov

obkládek -dka m med. prip. medicinski pripomoček

v obliki vrečke, navadno s hidrogelom, ki se uporablja za hlajenje ali ogrevanje dela telesa

GL.: vróči obkládek

oblagální bóben -ega -bna m farm. teh. sestavni del oblagalnika

ANG.: *coating pan, pan coater*

oblagálník -a m farm. teh. naprava za oblaganje

trdnih farmacevtskih oblik ali trdnih delcev

ANG.: *coater, coating machine*

GL.: oblagálník po Wúrsterju, vrtinčnoslójni oblagálník

oblagálník po Wúrsterju -a --- m farm. teh.

vrtinčnoslójni oblagálník, ki ima obliko

obrnjenega prirezanega stožca, opremljen s posebnim nastavkom okoli šobe, ki omogoča enakomeren nanos obloge

ANG.: *Wurster coater*

obláganje -a s farm. teh. farmacevtskotehnoški postopek nanašanja obloge na farmacevtske oblike ali trdne delce, navadno za prekrivanje okusa, zaščito, prirejeno sproščanje

ANG.: *coating*

GL.: filmsko obláganje, obláganje s sladkórkjem, súho obláganje

obláganje s sladkórkjem -a --- s farm. teh.

večstopenjski farmacevtskotehnoški postopek oblaganja farmacevtskih oblik s sladkorno oblogo s: dražiranje

ANG.: *sugar coating*

oblikováñje zdravíl -a -- s farm. teh. načrtovanje, razvoj in izdelava farmacevtskih oblik

ANG.: *drug formulation*

GL.: specialíst iz oblikováñja zdravíl

oblíž -a m med. prip. lepljiv trak z blazinico iz gaze ali brez nje, ki se za zaščito ali za namestitev drugega medicinskega pripomočka prilepi na kožo s: žarg. flájšter, levkoplást PRIM.: sámolepilní tráť

ANG.: *patch, plaster*

LAT.: *emplastrum, emplastri n*

GL.: dermální oblíž, tránsdermální oblíž, zdravílíni oblíž

oblóge za ráne -óg --- ž mn. med. prip. obloge iz alginatov, hidrogelov, kolagena, poliuretana, ki se uporabljajo zlasti za zdravljenje kroničnih ran s: sodóbné oblóge za ráne

ANG.: *wound coverings*

obložèna tabléta -e -e ž farm. teh. tableta, prekrita z eno ali več plastmi obloge

ANG.: *coated tablet*

GL.: filmsko obložèna tabléta, nèobložèna tabléta

obložèna zrnca -ih zrnca s mn. farm. teh. zrnca, prekrita z eno ali več plastmi obloge

ANG.: *coated granules*

obložèni zdravílíni žvečilní gúmi -ega -ega

-ega -ja m farm. teh. zdravílíni žvečilní gúmi, prekrit z eno ali več plastmi obloge

ANG.: *coated medicated chewing gum*

obmóčje referéñních vrédnosti -a --- s klin. kem., biomed. ► referéñčno obmóčje

obmóčje z več mésti za kloníranje -a ---

--- s K: MCS farm. bioteh. nukleotidno zaporedje v vektorju, načrtovano tako, da ga je mogoče specifično cepiti z različnimi restriktivnimi endonukleazami, kar omogoča vnos odsekov dvovertične DNA z različnimi lepljivimi konci s: múltíplo mésto za kloníranje

ANG.: *multiple cloning site*

obnovljivi recept -ega -a in obnovljivi recèpt -ega -èpta m **farm. zak.** zdravniški recept, na katerega se sme zdravilo izdati večkrat
ANG.: *medical prescription for renewable delivery*

obravna va paciènta v lekárni -e - - - - - ž **lek. farm.** proces, ki ga vodi magister farmacije v lekarni za ugotovitev pacientovega zdravstvenega problema, praviloma povezanega z zdravilom **PRIM.:** farmaceutvoto svetovànje, farmaceutvska intervencija, farmaceutvska skrb

obstojnost -i ž **farm. teh.** ► stabilnost

obstrúkcija -e ž prekinitvev, oviranje pretoka, npr. zraka v dihalnih poteh
ANG.: *obstruction*
LAT.: *obstructio, obstructionis f*

obvezilni materiál -ega -a m medicinski pripomočki, ki se uporabljajo za zakrivanje, obvezovanje ran in posko odb, npr. obliži, povoji, gaza, vata, lepilni trak
ANG.: *dressings*

obveznost jàvnih storitev -i - - - - - ž **farm. zak.** obveznost veletrgovcev z zdravili in imetnikov dovoljenj za promet z zdravilom, da zagotavljajo stalen in ustrezen izbor zdravil, s katerim zadoščajo zahtevam posameznega geografskega območja in v zelo kratkem času dostavljajo zahtevana zdravila
ANG.: *public service obligation*

obvezujoče zahtève -ih -èv ž mn. **farm. zak.** zahteve za zdravila in medicinske pripomočke, ki jih predpisuje zakonodaja in jih je obvezno treba upoštevati
ANG.: *mandatory requirements*

obvladovàni pròstor -ega prostòra m **farm. teh., farm. zak.** v dobri proizvodni praksi ► obvladovàno območje

obvladovànje območja -a - - s **farm. teh., farm. zak.** v dobri proizvodni praksi omejevanje in s tem preprečevanje širjenja bioloških ali drugih agensov v določenem območju s: obvladovànje prostòra
ANG.: *containment*
GL.: primàrno obvladovànje območja, sekundàrno obvladovànje območja

obvladovànje prostòra -a - - s **farm. teh., farm. zak.** v dobri proizvodni praksi ► obvladovànje območja

obvladovàno območje -ega -a s **farm. teh., farm. zak.** v dobri proizvodni praksi območje z ustreznim prezračevanjem in filtracijo, ločeno od drugih, načrtovano, zgrajeno in nadzorovano tako, da se prepreči kontaminacija zunanjega okolja z biološkimi agensi s: ločeni pròstor, ločeno območje, obvladovàni pròstor
ANG.: *contained area*

ocèna tvèganja -e - - ž **toksikol.** ugotavljanje verjetnosti in stopnje pojava neželenih učinkov pri stiku z neko snovjo ali v postopku zdravljenja
ANG.: *risk assesment*

ocul. - - [óculus] (**LAT. oculus**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu oko

oculgtt. - - [ókulogúte] (**LAT. oculoguttæ**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kapljice za oko, oči

očála za brànje očál - - - - s mn. **med. prip.** očala z lečama z nizko dioptrijo, ki jih uporabnik lahko kupi za branje brez predhodnega pregleda specialista za oči
ANG.: *reading glasses, ready made spectacles*

očála za korèkcijo vída očál - - - - - s mn. **med. prip.** očala z lečama z dioptrijo za izboljšanje vida, izdelana po navodilu specialista za oči
ANG.: *corrective glasses*

očésna tóksičnost -e -i ž **toksikol.** lastnost snovi, da toksično deluje na oko
ANG.: *eye toxicity*

očístek -tka m **1. farmakokin.** volumen telesne tekočine, ki se v časovni enoti očisti učinkovine ali drugih snovi **2. farmakokin.** primarni farmakokinetični parameter, ki določa hitrost izločanja zdravilne učinkovine iz telesa **3. klin. kem., biomed.** diagnostični parameter za oceno delovanja ledvic
ANG.: *clearance*
GL.: intrínzični očístek, inulínski očístek, kreatinínski očístek, ledvíčni očístek

o. d.¹ - - - - [ómni díe] (**LAT. omni die**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vsak dan

o. d.² - - - - [óculus dékster] (**LAT. oculus dexter**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu desno oko

oddélna lekárna -e -e ž **farm. zak.** ► oddélna lekárna v bolníšnici

oddélna lekárna v bolníšnici -e -e - - - - ž **lek. farm.** organizacijska enota bolnišnične lekarne za oskrbo bolnikov na oddelku z zdravili in medicinskimi pripomočki s: oddélna lekárna
ANG.: *satellite pharmacy*

odgovórna oséba za fármakovigiláncó -e -e - - - - ž **K: QPPV farm. zak.** oseba, ki je pri imetniku dovoljenja za promet z zdravilom odgovorna za farmakovigilanco
ANG.: *qualified person for pharmacovigilance*

odgovórna oséba za sproščanje sérjij zdravíil -e -e - - - - - - - - ž **farm. zak.** oseba, ki s svojim podpisom zagotavlja, da je serija zdravila, ki se sprošča v promet, izdelana in se hrani v skladu z načeli dobre proizvodne prakse in dovoljenjem za promet z zdravilom
ANG.: *qualified person for batch release of medicinal products*

O

odgovorna oseba za zdravila -e -e --- ž **K: QP**
 anal. zdr. pooblaščen oseba, ki je glede na zakonsko predpisano izobrazbo in izkušnje usposobljena za sprejemanje odločitev v zvezi s kakovostjo zdravila

ANG.: *qualified person*

odlépni pretisni omot -ega -ega -óta m farm. teh. pretisni omot z dodatno za otroke varno zaščitno ovojnico, ki jo je potrebno odlepiti

ANG.: *child-resistant blister pack*

od ligándov odvísni iónski kanál --- -ega -ega -a m farm. kem. ionski kanal, ki se odpre po vezavi liganda na vezavno mesto

ANG.: *ligand-gated ion channel*

odločitvena analiza -e -e ž farmakoecon., soc. farm. analiza, s katero se na podlagi modela opredeli optimalna strategija zdravljenja v izbranih okoliščinah

ANG.: *decision analysis*

odločitveno drevó -ega -ésa s farmakoecon., soc. farm. grafični prikaz alternativnih strategij pri odločitveni analizi

ANG.: *decision tree*

odmérek -rka m **K: D¹** farmakokin. natančno odmerjena količina zdravilne učinkovine v določeni farmacevtski obliki, ki se aplicira naenkrat ali nepretrgano v določenem časovnem obdobju s: dóza

ANG.: *dose*

LAT.: *dosis, dosis f*

GL.: celótni odmerek, definírani dnévni odmerek, dnévni odmerek, ênkratni odmerek, fiziolóški odmerek, letáltni odmerek, maksimáltni dnévni odmerek, maksimáltni ênkratni odmerek, maksimáltni terapévtski odmerek, maksimáltni terapijski odmerek, minimáltni letáltni odmerek, najnížji odmerek, pri katerém se opázi neželêni učinek, najnížji odmerek, pri katerém se opázi učinek, odmerek, pri katerém ni učinka, odmerek, pri katerém ni več mogóče opaziti neželênih učinkov, otróški odmerek, pediátrični definírani dnévni odmerek, pediátrični odmerek, predpisani dnévni odmerek, prekoračenje maksimáltnega odmérka, smrtíni odmerek, terapévtski odmerek, terapijski odmerek, tóksični odmerek

odmérek, pri katerém ni učinka -rka --- m **K: NOÉL** farmakokin. količina zdravilne učinkovine v določeni farmacevtski obliki, pri kateri se ne zazna noben učinek

ANG.: *no observed effect level*

odmérek, pri katerém ni več mogóče opaziti

neželênih učinkov -rka --- m **K: NOAÉL** farmakokin. količina zdravilne učinkovine v določeni farmacevtski obliki, pri kateri se ne pojavijo več neželêni učinki

ANG.: *no observed adverse effect level*

odmérjanje -a s **1.** določanje ustreznih količin zdravilne učinkovine, navadno v farmacevtski obliki, za doseganje želenega učinka s: dozírhanje **2.** uporaba določenih ali predpisanih količin zdravila, ki se aplicira v določenih ali predpisanih časovnih presledkih s: dozírhanje

ANG.: *dosage, posology*

GL.: prekomérno odmérhanje, režím odmérhanja zdravíla

odmérna búčka -e -e ž ► meríltna búčka

odmérna črpálka -e -e ž farm. teh. črpalka, ki omogoča odmerhanje zdravíla

ANG.: *metering pump*

odmérni intervál -ega -a m farmakokin. čas med aplikacijo dveh zaporednih odmerkov istega zdravíla

ANG.: *dosing interval*

odmérnik -a m farm. teh. pripomoček za odmerhanje zdravíla s: dozátor (1), dózer **PRIM.:** infúzor, inhalátor

ANG.: *measuring device*

odmérni režím -ega -a m lek. farm. ► režím odmérhanja zdravíla

odmérni ventíl -ega -a m farm. teh. ventil, ki omogoča aplikacijo pravílnega odmérka zdravíla

ANG.: *metering dose valve, metering valve*

odnós med struktúro in delovánjem -ósa

--- m **K: SAR** farm. kem. princíp farmacevtske kemije, ki opredeljuje vpliv strukturnih sprememb v molekuli na njeno biolóško delovanje

ANG.: *structure-activity relationship*

GL.: kvantitatívni odnós med struktúro in delovánjem

odobrítvene zahtéve -ih -év ž mn. ► specifikácija za spróščanje

od odmérka odvísna fármakokinétika ---

-e -e ž farmakokin. farmakokinética, pri kateri se farmakokinetični parametri spreminjajo z odmerkom s: nélineárna fármakokinétika

ANG.: *dose-dependent pharmacokinetics, nonlinear pharmacokinetics*

odpoklíc medicínskega pripomóčka -a --

-- m med. prip. ukrep, da se medicínski pripomoček, ki je že na voljo končnemu uporabniku in ne ustreza bistvenim zahtevam, vrne poslovnemu subjektu, ki ga je dal na trg

ANG.: *recall of a medical device*

odpoklíc zdravíla -a -- m farm. zak. aktivnost za umik zdravíla ali določene serije zdravíla iz prometa in uporabe zaradi neustrezne kakovosti ali farmakovigilánčnih razlogov

ANG.: *recall of a medicinal product*

GL.: délni odpoklíc zdravíla, evidéncia

odpoklíca zdravíla

odpornost na povišani tlák -i --- --- ž anal.

zdr. preskus, s katerim se preveri, ali transfuzijski sistem vzdrži nadtlak 100 kPa najmanj 1 minuto

ANG.: *resistance to pressure*

odpornost na spremembo temperature -i

--- --- ž anal. **zdr.** preskus spremembe fizikalnih lastnosti polimernih vsebnikov za kri in krvne komponente po izpostavitvi različnim temperaturam

ANG.: *resistance to temperature variation*

odpornost na termični šok -i --- --- ž anal.

zdr. odpornost materiala, navadno stekla ali keramike, na hitro spremembo temperature

ANG.: *resistance to thermal shock*

odsesovalnik prahov -a -- m lek. farm.

naprava za lokalno odsesavanje prašnih delcev s podtlakom

odstop od kakôvosti zdravil -ópa --- --- m

farm. zak. razlika med dejanskim videzom zdravil, njihovimi fizikalno-kemičnimi, mikrobiološkimi in farmacevtskotehnološkimi lastnostmi in podatki iz dovoljenja za promet z zdravilom, tudi neskladnost navodila za uporabo, stične in zunanje ovojnine z dovoljenjem za promet z zdravilom

ANG.: *derogation from quality of medicinal products*

odvajalo -a s farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki pospešuje izločanje blata in prepreči zaprtost

s: láksans, laksatív, purgatív

ANG.: *laxative*

LAT.: *laxans, laxantis n*

GL.: kontaktno odvajalo, odvajalo za povečanje volumna črevesne vsebine, osmózno odvajalo, salinično odvajalo, stimulatívno odvajalo

odvajalo za povečanje volumna črevesne vsebine -a --- --- --- s farm. kem.

odvajalo, ki pospeši peristaltiko s povečanjem volumna vsebine v črevesju, npr. laneno seme, metilceluloza

ANG.: *bulk producing agent*

odvisnost -i ž farm. kem., toksikol. bolezenska navezanost na zdravila, psihoaktivne snovi ali nekatere življenjske navade, npr. igre na srečo, ki je prizadeti brez pomoči ne more pretrgati, čeprav se zaveda njene škodljivosti

s: zasvojenost

ANG.: *dependence*

GL.: fizična odvisnost, psihična odvisnost

offic. -- [oficinális] (LAT. *officinalis*) lek. farm.

okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu farmakopejski, uradno veljaven

oficina -e ž lek. farm. prostor v lekarni, kjer se pacientom izdajajo zdravila in svetuje uporaba

ANG.: *patient dispensing area*

LAT.: *officina, officinae f*

oficinálna literatura -e -e ž lek. farm. literatura, ki vsebuje monografije za zdravila in je predpisana na določenem geografskem območju

oficinálno imé zdravila -ega -na -- s lek.

farm. ime za določeno zdravilo po naslovu monografije v oficinálni literaturi

oficinálno zdravilo -ega -a s lek. farm. zdravilo,

katerega sestava, preskušanje in izdelava so predpisani v oficinálni literaturi

ANG.: *oficinal medicine*

oglaševanje zdravil -a -- s farm. zak. vse oblike

obveščanja, vključno z obveščanjem od vrat do vrat, propagiranjem ali spodbujanjem, namenjene pospeševanju predpisovanja, izdaje, prodaje in uporabe zdravil **s:** promócija zdravil

ANG.: *advertising of medicinal products, advertising of medicines, drug advertising*

GL.: strokovni sodelavec za oglaševanje zdravil

Ó-glikozid -a m farmakognoz. glikozid, v katerem je aglikon alkohol ali fenol, npr. rutin, arbutin

ANG.: *O-glycoside*

LAT.: *O-glycosidum, O-glycosidi n*

ogljikohidrát -a m organska alifatska spojina z eno karbonilno in več hidroksilnimi skupinami in njeni derivati **s:** ogljikov hidrát

ANG.: *carbohydrate*

LAT.: *carbohydratum, carbohydrati n*

ogljikov hidrát -ega -a m organska alifatska spojina z eno karbonilno in več hidroksilnimi skupinami in njeni derivati **s:** ogljikohidrát

ANG.: *carbohydrate*

LAT.: *carbohydratum, carbohydrati n*

ogródna tabléta -e -e ž farm. teh. tableta, sestavljena iz ogrodja, ki se navadno počasneje raztaplja ali razpada in omogoča prirejeno sproščanje vključene učinkovine

s: mátrijs tabléta

ANG.: *matrix tablet*

ogródni mikrodélec -ega -lca m farm. teh. ► mikrosféra**ogródni nánodélec** -ega -lca m farm. teh. ► nánosféra**OGTT** -- [ogətətə / ogetetə] m (**ANG.** *oral glucose tolerance test*) **klin. kem., biomed.** kratica ► orální glukózotoleránčni tést**o. h.** --- --- [ómni hóra] (**LAT.** *omni hora*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vsako uro**okólje listnih réž** -a --- --- s farmakognoz. namestitvev spremljevalnih rastlinskih celic ob listni réži

ANG.: *stomatal environment*

LAT.: *ambitus stomatum*

okrajna lekárna -e -e ž od leta 1949 do okoli 1965 lekarna, ki je oskrbovala z zdravili prebivalce ene upravne enote, okraja

ANG.: *district pharmacy, region pharmacy*

O

oksazolidínski deriváti -ih -ov m mn. farm. kem. antiepileptiki s petčlenskimi oksazolidindionskim obročem, ki se navadno uporabljajo za zdravljenje petit mal epilepsije, npr. trimetadion

ANG.: *oxazolidine derivatives*

LAT.: *oxazolidini derivata*

oksidácija aldehidov -e -- ž farm. kem. metabolična reakcija I. reda iz skupine oksidacij, pri kateri se aldehidi pretvorijo v karboksilne kisline

ANG.: *aldehyde oxidation*

oksidácija alkoholov -e -- ž farm. kem. metabolična reakcija I. reda iz skupine oksidacij, pri kateri se alkoholi pretvorijo v ustrezne aldehide ali ketone

ANG.: *alcohol oxidation*

oksidácija dvójne vezí -e --- ž farm. kem. metabolična reakcija I. reda iz skupine oksidacij, pri kateri nastanejo reaktivni in potencialno toksični epoksidi

ANG.: *double-bond oxidation*

oksidácija stránske veríge -e --- ž farm. kem. metabolična reakcija I. reda iz skupine oksidacij, pri kateri se različno dolge alkilne verige pretvorijo do alkoholov

ANG.: *side-chain oxidation*

oksidánt -a m farm. kem. snov, ki sprejme enega ali več elektronov v oksidoredukcijski reakciji, pri čemer se sama reducira

ANG.: *oxidant*

LAT.: *oxidans, oxidantis n*

GL.: antioksidánt

O

oksidatívna deaminácija -e -e ž farm. kem. ► oksidativno deaminiranje

oksidatívno deaminiranje -ega -a s farm. kem. metabolična reakcija I. reda iz skupine oksidacij, pri kateri se oksidativno razcepi vez med amskim dušikom in sosednjim ogljikovim atomom, pri čemer nastanejo produkti s karbonilno skupino s: oksidativna deaminacija

ANG.: *oxidative deamination*

oksidirani LDL -ega -- [lødə̀lə / eldèe] m klin. kem., biomed. lipoprotein, ki nastane z oksidacijo ene ali več sestavin lipoproteina nizke gostote, npr. trigliceridov, lecitina, holesterola, apolipoproteina B

ANG.: *oxidized LDL*

oksikámi -ov m mn. farm. kem. nesteroidni analgetiki, antipiretiki in antiflogistiki s substituiranim benzotiazinskim sistemom, ki zavirajo encim ciklooksigenazo, npr. piroksikam

ANG.: *oxicams*

LAT.: *oxicama n pl.*

oksimetrija -e ž klin. kem., biomed. plinska analiza, ki vključuje tudi spektrofotometrične

meritve nekaterih vrst hemoglobinov v krvi in omogoča točnejšo določitev nasičenja hemoglobina s kisikom v krvi preiskovanca

ANG.: *oxymetry*

oksitocín -a m farm. biotech. ciklični peptidni nevrohormon, ki ga sintetizirajo nevroni hipotalamusa in se odlaga v njihovih končičih v nevrohipofizi, od koder se sprošča v kri, okrepi krčenje maternice pri porodu in iztis mleka iz mlečnih alveol ob dojenju

ANG.: *oxytocin*

LAT.: *oxytocinum, oxytocini n*

okulárna uporába -e -e ž aplikacija zdravila na očesno zrklo, očesno veznico ali v konjunktivalno vrečico

ANG.: *ocular use, ophthalmic use*

LAT.: *usus ocularis*

ol. -- [óleum] (LAT. *oleum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu olje

o. l. --- [óculus lévus] (LAT. *oculus laevis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu levo oko

olájšana difuzíja -e -e ž farm. kem. difuzija molekul skozi membrano s pomočjo specifičnih membranskih prenašalcev, brez porabe energije in z možnostjo nasičenja prenašalca pri visoki koncentraciji molekul s: facilitirana difuzija, pospešena difuzija

ANG.: *facilitated diffusion*

oleogél -a m farm. teh. ► lipofilni gél

oleogumirezín -a m farmakognoz. viskozna in lepljiva zmes smole, eteričnega olja in gumija, ki jo izločajo nekatere rastline za zaščito pri poškodbi tkiva, npr. asafetida, galbanum, olibanum, mira, opoponaks

ANG.: *oleo-gum-resin*

LAT.: *oleogummiresina, oleogummiresinae f*

oleorezín -a m farmakognoz. ► bálzam (1)

oleos. -- [oleózus] (LAT. *oleosus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu oljnat

oligoárhna žíla -e -e ž farmakognoz. radialna žila pri dvokaličnihah z manj kot sedmimi kraki

ANG.: *oligoarch vascular bundle*

LAT.: *vas oligoarchicum*

oligodinámični učínek -ega -nka m farm. kem. pojav, ko neka učinkovina farmakološko deluje že v zelo nizkih odmerkih, npr. Ag(I) ioni

ANG.: *oligodynamic effect*

oligomêr -a m molekula, ki nastane s povezovanjem manjšega števila, praviloma manj kot 20, monomernih enot

ANG.: *oligomer*

oligonukleotíd -a m farm. biotech. oligomer nukleotidov

ANG.: *oligonucleotide*

LAT.: *oligonucleotidum, oligonucleotidi n*

oligopeptid -a m farmakognoz., farm. kem. organska spojina, peptid, zgrajen iz dveh do desetih aminokislin
 ANG.: *oligopeptide*
 LAT.: *oligopeptidum, oligopeptidi n*

oligosaharid -a m farmakognoz. spojina, nastala s kondenzacijo dveh do desetih molekul monosaharida, npr. disaharidi, trisaharidi
 ANG.: *oligosaccharide*
 LAT.: *oligosaccharidum, oligosaccharidi n*

ólje -a s farmakognoz. tekoča zmes trigliceridov zlasti nenasičenih maščobnih kislin, npr. olivno, mandljevo olje PRIM.: máslo, mást, maščóba
 ANG.: *oil*
 LAT.: *oleum, olei n*
 GL.: etérično ólje, parfúmsko ólje, terpentínsko ólje

óljnica -e ž farmakognoz. rastlina za pridobivanje maščobnih olj
 ANG.: *oleiferous plant*
 LAT.: *planta oleifera*

olla -- [óla] (LAT.) lek. farm. nekdanj, oznaka na zdravniškem receptu lonček

o. m. --- [ómni máne] (LAT. *omni mane*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vsako jutro

omára za mamíla -e --- ž lek. farm. lekarniška omara, navadno kovinska in s posebnim sistemom za zaklepanje, za shranjevanje prepovedanih drog za medicinske namene v skladu s predpisi s: séf
 ANG.: *controlled drug cabinet*

omára za shranjevanje jedkih ali vnetljivih snovi -e --- ž lek. farm. lekarniška omara za jedke ali vnetljive snovi, navadno kovinska, s posebnim dnom za lovljenje tekočin, sistemom odzračevanja in ključavnico za zaklepanje
 ANG.: *caustics cabinet, flammable cabinet*

omárica za prvo pomóč -e --- ž omarica, v kateri se hranijo medicinski pripomočki za oskrbo manjših ran, odrgnin, prvi povoj, škarje, različni povoji, razkužila
 ANG.: *first aid cabinet*

OMCL -- [omæcələ / oemceəl] m (ANG. *official medicines control laboratory*) kratica ► uradni kontrolni laboratorij za analízno preskušanje zdravil

ómega-3-maščóbna kislina -e -e [trí] ž gl. ω-3-maščóbna kislína

ómega-6-maščóbna kislina -e -e ž gl. ω-6-maščóbna kislína

ómega-9-maščóbna kislina -e -e ž gl. ω-9-maščóbna kislína

omni secunda hora --- [ómni sekúnda hóra] ž (LAT.) lek. farm. oznaka na zdravniškem receptu vsaki dve uri

o. n. --- [ómni nókte] (LAT. *omni nocte*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vsako noč

onečíščenje -a s anal. zdr. ► kontaminácija (1)

onesnaževálo -a s anal. zdr. ► kontaminánt

onkótski tlák -ega -a m farm. bioteh. osmozni tlak, ki nastane zaradi prisotnosti proteinov v krvi in ohranja vodo v kardiovaskularnem sistemu s: kolóidno osmózni tlák
 ANG.: *oncotic pressure*

oogamíja -e ž farmakognoz. spolno razmnoževanje pri algah in glivah
 ANG.: *oogamy*
 LAT.: *oogamia, oogamiae f*

oosfêra -e ž farmakognoz. večja negibljiva ženska spolna celica pri vrstah z oogamijo
 ANG.: *oosphere*
 LAT.: *oosphaera, oosphaerae f*

opazoválna raziskáva -e -e ž farmakoepid., soc. farm. raziskava, v kateri so udeleženci opazovani, ne da bi se spremenila terapija ali izvajale druge intervencije s: preglédna raziskáva
 ANG.: *observational study*

operátor -ja m farm. bioteh. regulatorni odsek DNA, na katerega se veže represor, ki s tem prepreči vezavo RNA-polimeraze na promotor in posledično prepreči začetek transkripcije
 ANG.: *operator*

operón -a m farm. bioteh. funkcionalna enota genetskega materiala, ki vključuje en gen ali več genov pod nadzorom istega promotora
 ANG.: *operon*
 LAT.: *operonum, operoni n*

opiáti -ov m mn. farm. kem. ► ópijevi alkalóidi

ópij -a m farmakognoz. posušen mleček nezrelih glavíc vrtnega maka (*Papaver somniferum*), ki se uporablja za uspavanje, lajšanje bolečin, kašlja in za pridobivanje opijevih alkaloidov
 ANG.: *opium*
 LAT.: *opium, opii n*

ópijevi alkalóidi -ih -ov m mn. farm. kem. strukturno in farmakološko različni alkaloidi, ki jih vsebuje opij, npr. morfin, kodein, noskapin, papaverin s: opiáti
 ANG.: *opium alkaloids*
 LAT.: *opii alcaloida*

opioíd -a m farm. kem. spojina z morfinu podobnim delovanjem na žive organizme
 ANG.: *opioid*
 LAT.: *opioidum, opioidi n*

opioidni analgétik -ega -a m farm. kem. analgetik, ki se veže na opioidne receptorje v centralnem živčnem sistemu, po mehanizmu delovanja podoben morfinu s: móčni analgétik
 ANG.: *opioid analgesic*
 LAT.: *opioidum, opioidi n*

opioidni anestetik -ega -a m farm. kem. splošni anestetik, po mehanizmu delovanja podoben morfinu, ki se veže na opioidne receptorje v centralnem živčnem sistemu

ANG.: *opioid anesthetic*

LAT.: *anaestheticum opioidi*

opioidni deltareceptor -ega -ja m gl. opioidni δ -receptor

opioidni delta receptor -ega -- -ja m gl. opioidni δ -receptor

opioidni kápareceptor -ega -ja m gl. opioidni κ -receptor

opioidni kápa receptor -ega -- -ja m gl. opioidni κ -receptor

opioidni mireceptor -ega -ja m gl. opioidni μ -receptor

opioidni mí receptor -ega -- -ja m gl. opioidni μ -receptor

opioidni receptor -ega -ja m farm. kem. receptor v centralnem živčnem sistemu, na katerega se kot ligandi vežejo endogeni opioidni peptidi, morfin in sorodne učinkovine, po aktivaciji pa se zmanjša občutek bolečine, pride do evforije, tolerance in odvisnosti

ANG.: *opioid receptor*

opioidni μ -receptor -ega -ja [mí] in opioidni mireceptor -ega -ja tudi opioidni mí receptor -ega -- -ja m farm. kem. opioidni receptor, na katerega se selektivno vežejo številni opioidni analgetiki, aktivacija pa povzroči poleg zmanjšane občutka bolečine tudi zaviranje centra za dihanje, zmanjšano mobilnost prebavnega trakta, slabost, toleranco in odvisnost s: μ -receptor

ANG.: *μ -opioid receptor*

opioidni δ -receptor -ega -ja [délta] in opioidni deltareceptor -ega -ja tudi opioidni delta receptor -ega -- -ja m farm. kem. opioidni receptor, na katerega se selektivno vežejo enkefalini, aktivacija pa zmanjša občutek bolečine, spodbudi delovanje imunskega sistema in zavira center za dihanje s: δ -receptor

ANG.: *δ -opioid receptor*

opioidni κ -receptor -ega -ja [kápa] in opioidni kápareceptor -ega -ja tudi opioidni kápa receptor -ega -- -ja m farm. kem. opioidni receptor, na katerega se selektivno veže etilketazocin, aktivacija pa povzroči poleg zmanjšane občutka bolečine tudi disforijo, pomiritev in povečano izločanje urina s: κ -receptor

ANG.: *κ -opioid receptor*

opisna raziskáva -e -e ž farmakoepid., soc. farm. raziskava, ki opisuje značilnosti populacije, npr. spol, starost, in vključuje poročila primerov, raziskave serije primerov in presečne raziskave

ANG.: *descriptive study*

oploditev -tve ž farmakognoz. združitev moške in ženske spolne celice

ANG.: *fertilisation*

LAT.: *fecundatio, fecundationis f, fertilisatio, fertilisationis f*

opórna pálica za hójo -e -e -- -- ž med. prip.

pálica iz lahkega aluminija, lesa z anatomskim ročajem in gumijastim natikom za oporo pri hoji gibalno prizadetih bolnikov

s: sprehajalna pálica

ANG.: *walking stick*

opórnica -e ž med. prip. priprava iz različnih materialov za imobilizacijo poškodovanega ali bolnega uda ali dela telesa

ANG.: *brace, collar*

opórni nosilec -ega -lca m biomed. trodimenzijski nosilec, izdelan iz biološko sprejemljivih in po potrebi razgradljivih naravnih, polsinteznih ali sinteznih materialov, ki se uporablja za tkivnoinženirsko pripravo tkivnih nadomestkov in vitro

ANG.: *scaffold*

opozorilna signatúra -e -e ž farm. zak., lek. farm. signatúra zelene barve na ovojnini zdravila z dodatnimi navodili za uporabo in shranjevanje, ki jo nalepi pooblaščen oseba v lekarni s: zelena signatúra

ANG.: *warning label*

oprašitev -tve ž farmakognoz. prenos cvetnega prahu s prašnice na brazdo pri kritosemenkah ali na semensko zasnovi pri golosemenkah s: polinácija

ANG.: *pollination*

LAT.: *pollinatio, pollinationis f*

opsoníni -ov m imunol., biomed. protitelesa ali sestavine aktiviranega komplementa, vezane na površino mikroorganizmov in celic

ANG.: *opsonins*

opsonizácija -e ž imunol., biomed. proces, ki omogoča, da zaradi vezave opsoninov na bakterije in druge celice te postanejo dozretnejše za delovanje fagocitov in citotoksičnost naravnih celic ubijalk

ANG.: *opsonisation*

opt. -- [óptimus] (LAT. *optimus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu najboljši

óptična gostóta -e -e ž anal. zdr. ► absorbánca

optimizácija spojine vodnice -e -- -- ž farm. kem. spreminjanje strukture spojine vodnice za izboljšanje njenih farmakoloških ali toksikoloških lastnosti v procesu načrtovanja zdravilnih učinkovin

ANG.: *lead optimisation*

or. -- [orális] (LAT. *oralis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu oralen

orálna farmacévska oblika -e -e -e ž 1. farm. teh. trdna, poltrdna ali tekoča farmacevska

oblika za aplikacijo v ustno votlino in/ali grlo za doseganje lokalnega ali sistemskega učinka

ANG.: *oromucosal preparation*

2. mn. farm. teh. skupina farmacevtskih oblik v Formulariumu Slovenicumu in Evropski farmakopeji

ANG.: *oromucosal preparations*

LAT.: *praeparationes buccales*

GL.: oralna pôltrdna farmacevtska oblika

oralna kápsula -e -e ž farm. teh. mehka kapsula za žvečenje ali sesanje

ANG.: *oromucosal capsule*

LAT.: *capsula buccalis*

oralna pásta -e -e ž farm. teh. pasta za uporabo v ustni votlini

ANG.: *oromucosal paste*

LAT.: *pasta oralis*

oralna pôltrdna farmacevtska oblika -e -e

-e -e ž farm. teh. hidrofilni gel ali pasta, ki se aplicira v ustni votlini ali njenih delih

ANG.: *oromucosal semi-solid dosage form*

LAT.: *praeparatio mollis ad usum oralem*

oralna raztopina -e -e ž farm. teh. raztopina za nanašanje na dlesni, za izpiranje ustne votline ali grgranje

ANG.: *oromucosal solution*

LAT.: *solutio oralis*

oralna tabléta -e -e ž farm. teh. tableta za uporabo v ustni votlini s: obrbléta

ANG.: *oromucosal tablet*

oralna uporába -e -e ž aplikacija zdravila v ustno votlino

ANG.: *oromucosal use*

LAT.: *usus oralis*

oralne kápljice -ih -ic ž mn. farm. teh. kapljice za delovanje v ustni votlini

ANG.: *oromucosal drops*

LAT.: *guttae orales*

oralni gél -ega -a m farm. teh. gel za aplikacijo v ustno votlino

ANG.: *oromucosal gel*

oralni glukózotoleránčni tést -ega -ega -a m

K: **OGTT** klin. kem., biomed. standardizirani postopek peroralnega zaužitja 75 ali 100 g glukoze in merjenja njene koncentracije v serumu, ki se izvaja za ugotavljanje sladkorne bolezni ali motene tolerance na glukozo

PRIM.: mótena toleránca na glukozo

ANG.: *oral glucose tolerance test*

oralno pršilo -ega -a s farm. teh. pršilo za aplikacijo zdravila v ustno votlino ali njen del

ANG.: *oromucosal spray*

ord. -- [ordinárius] (LAT. *ordinarius*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu navaden

ordinária -- s mn. (LAT.) lek. farm. nekdanja skupina zdravil, ki ne sodi v skupino zdravil separanda ali claudenda

ordinárij -a m zdravnik, ki predpiše zdravilo
PRIM.: pooblaščena oseba za predpisovanje zdravil

ordinatio -a [ordináció] m (LAT.) **1. lek. farm.** najpomembnejši del zdravniškega recepta, označen z Rp, na katerem se predpiše vrsta zdravila glede na jakost, količino in način aplikacije, pri magistralnem pripravku tudi količinska sestava s: strokóvni dél recépta
2. lek. farm. del zdravniškega recepta, ki se za magistralni pripravek začne z Rp in nadaljuje z zapisom sestavin PRIM.: magistralni pripravék
3. lek. farm. del zdravniškega recepta, ki se za oficinalno zdravilo začne z Rp in zapiše ime iz *Formulae officinales*
4. lek. farm. del zdravniškega recepta, ki se za končni izdelek začne z Rp in v katerem se praviloma zapiše ime, kot je bilo določeno v dovoljenju za promet zdravila

ôreh *oréha* m farmakognoz. nepravi orešek, ki je zaprt enosemnski plod s trdim osemnjem

ANG.: *nut*

LAT.: *nux, nucis f*

oréšek -ška m farmakognoz. zaprti plod s suhim osemnjem, ki se navadno razvije iz enega plodnega lista

ANG.: *true nut*

LAT.: *nux vera*

orgán -a m farmakognoz. del organizma z določeno funkcijo ali funkcijami

ANG.: *organ*

LAT.: *organum, organi n*

organoléptične lastnosti -ih -- ž mn. farm. kem. lastnosti učinkovine ali pomožne snovi, ki se zaznavajo ali določajo s čutili, npr. barva, vonj, okus

ANG.: *organoleptic properties*

organoléptični pregléd zdravila -ega -éda -- m lek. farm. pregled zdravila na podlagi sprememb, ki se zaznajo z vidom, vonjem, tipom in o katerih se vodi ustrezna evidenca

ANG.: *organoleptic evaluation of medicine*

Órganon -a m knjiga Samuela Hahnemanna, ki je prvič izšla 1810 in opisuje temeljna načela homeopatskega zdravljenja in homeopatsko prakso

ANG.: *Organon*

organotípska célična kúltúra -e -e -e ž biomed. kompleksna trodimenzionalna celična kultura, v kateri se v ustreznem medsebojnem razmerju na izbranem opornem nosilcu gojijo različne vrste celic, značilne za določen organ, tako da se lahko v nadzorovanih pogojih in vitro, pogosto ob uporabi bioreaktorja, pripravi cel organ ali njegov del

ANG.: *organotypic cell culture*

orgánski modifikátor -ega -ja m farmakokin. polarno organsko topilo, ki kot komponenta

O

mobilne faze pri reverznofazni kromatografiji zmanjša interakcije analitov s stacionarno fazo, npr. metanol, acetonitril, tetrahidrofuran

ANG.: *organic modifier*

orgánski nitráti -ih -ov m mn. **farm. kem.** vazodilatatorji, po strukturi estri dušikove(V) kisline, ki se v organizmu pretvorijo v dušikov oksid in se uporabljajo za zdravljenje angine pektoris, npr. gliceriltrinitrat

ANG.: *organic nitrates*

oribléta -e ž **farm. teh.** ► oralna tabléta

originálno zdravílo -ega -a s **1. lek. farm.** zdravilo, ki se neodprto izda v originalni ovojnini

ANG.: *original drug, original medicinal product*

2. farm. zak. ► originátorsko zdravílo

originátor -ja m **farm. zak., lek. farm.** imetnik dovoljenja za promet z originatorskim zdravilom

ANG.: *originator*

originátorsko zdravílo -ega -a s **farm. zak.** zdravilo, ki vsebuje novo zdravilno učinkovino, za katero je pridobljeno dovoljenje za promet praviloma na podlagi lastnih študij proizvajalca, ki dokazujejo njegovo kakovost, varnost in učinkovitost **s:** inovatívno zdravílo, originálno zdravílo (2)

ANG.: *innovative medicinal product, innovative medicine, innovative drug, innovator medicinal product, innovator medicine, innovator drug, original medicinal product, original medicine, original drug*

oripavínski deriváti -ih -ov m mn. **farm. kem.** opioidni analgetiki, ki se od morfina razlikujejo po spremembah v obroču C, npr. buprenorfin

ANG.: *oripavine derivatives*

LAT.: *oripavini derivata*

órodispertzíbilna tabléta -e -e ž **farm. teh.** neobložena tableta, ki se ob stiku s slino v ustni votlini takoj dispergira **s:** tabléta za uporábo v ústni votlini

ANG.: *orodispersible tablet*

órodispertzíbilni film -ega -a m **farm. teh.** polimerni film, podoben lističu za aplikacijo v ustno votlino, kjer se hitro dispergira, preden se pogoltne

ANG.: *orodispersible film*

órofaringeálna uporába -e -e ž aplikacija zdravila v ustno votlino in žrelo

ANG.: *oropharyngeal use*

LAT.: *usus oropharyngeus*

ortokinón -a m **farmakognoz.** kinon z 1,2-diketocikloheksa-3,5-diensko strukturo

ANG.: *ortho-quinone*

LAT.: *ortho-chinonum, ortho-chinoni n*

ortopédska obútev -e -tve ž **med. prip.** obutev, izdelana po meri za osebe s prirojenimi ali pridobljenimi deformacijami nog

ANG.: *orthopedic footwear*

ortóza -e ž **med. prip.** pripomoček iz različnih materialov, ki se uporablja za podporo, uskladitev, preprečitev ali korekturo deformacij, izboljšanje delovanja premičnih delov telesa

ANG.: *orthosis*

O. S. -- -- [ókulús síníster] (**LAT. oculus sinister**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu levo oko

oscilirajóče síto -ega -a s **farm. teh.** síto, v katerem linearno nihajoče kovinske palice potiskajo trdne delce skozi odprtine **s:** oscilirajóči sejálnik

ANG.: *oscilating sieve*

oscilirajóči granulótor -ega -ja m **farm. teh.** granulator, ki z nihanjem potiska vlažno maso skozi mrežasti nastavek, da nastanejo aglomerati, ki jih je treba posušiti

ANG.: *oscillating granulator*

oscilirajóči sejálnik -ega -a m **farm. teh.** ► oscilirajóče síto

osébná kártica zdravíil -e -e -- ž **lek. farm.** kartica s pacientovimi osebnimi podatki, praviloma s seznamom zdravil, ki jih uporablja, z režimom odmerjanja zdravil in dodatnimi pojasnili

ANG.: *personal medication card*

oseménje -a s **farmakognoz.** vse, kar v plodu obdaja seme in se razvije iz stene plodnice, lahko tudi iz cvetišča ali drugih delov **s:** perikárp

ANG.: *pericarp*

LAT.: *pericarpium, pericarpium n*

oskrba z zdravíli -e -- -- ž **lek. farm.** izdaja zdravil brez zdravniškega recepta, na zdravniški recept in izdelava magistralnih pripravkov za ambulantno in bolnišnično zdravljenje

ANG.: *supply of medicines*

GL.: domáča oskrba z zdravíli, premostítvena oskrba z zdravíli

oslabljéno cepívo -ega -a s **farm. biotech.**

cepívo, ki ne povzroča resnejše okužbe, ker vsebuje oslabljene mikroorganizme, ki so sicer sposobni pomnoževanja v gostiteljskem organizmu in aktivacije imunskega odziva **s:** atenuírano cepívo **PRIM.:** živo cepívo

ANG.: *attenuated vaccine*

LAT.: *vaccinum attenuatum*

osmol -a [ozmól] m masa topljenca, ki v enem litru raztopine izkazuje enak osmozni tlak kot en mol idealne neionizirane spojine v enem litru raztopine

ANG.: *osmol*

osmolaksatív -a [ozmolaksatív] m **farm. kem.** ► osmóžno odvájalo

osmolálna vrzél -e -i [ozmolálna] ž **klin. kem., biomed.** razlika med izmerjeno in izračunano

osmolalnostjo seruma, ki kaže na prisotnost tistih osmotsko aktivnih snovi v serumu, ki niso upoštevane v izračunani osmolalnosti, npr. etanol, metanol, etilenglikol, laktat ali ketonska telesa

PRIM.: osmolalnost

ANG.: *osmolal gap*

osmolalnost -i [ozmolálnost] ž koncentracija topljenca, izražena s številom osmolov v enem kilogramu vode PRIM.: osmolalna vrzel

ANG.: *osmolality*

osmolarnost -i [ozmolárnost] ž koncentracija topljenca, izražena s številom osmolov v enem litru raztopine

ANG.: *osmolality*

osmóza -e ž difuzija topila skozi polprepustno membrano z mesta nižje na mesto višje koncentracije topljencev, ki jih membrana ne prepušča

ANG.: *osmosis*

LAT.: *osmosis, osmosis f*

GL.: revérzna osmóza

osmózni diurétič -ega -a m farm. kem. diuretik, delujoč na osnovi osmoze

ANG.: *osmotic diuretic*

LAT.: *diureticum osmoticum*

osmózni tlák -ega -a m tlak, ki prepreči difuzijo topila skozi polprepustno membrano z mesta nižje na mesto višje koncentracije topljencev

ANG.: *osmotic pressure*

GL.: koloidno osmózni tlák

osmóžno odvajálo -ega -a s farm. kem. odvajalo, ki se ne absorbira iz prebavnega trakta, v njem zadržuje vodo, na osnovi osmoze povzroči premik vode iz okoliških tkiv v lumen črevesja, zmehča vsebino črevesja in zaradi povečanega volumna pospeši peristaltiko, npr. laktuloza, sorbitol s: osmolaksativ

ANG.: *osmotically acting laxative*

LAT.: *osmolaxans, osmolaxantis n*

osnovna célična bánka -e -e -e ž farm. bioteh. temeljito proučena in izbrana celična kultura, sočasno pripravljena in porazdeljena v vsebnike, kar zagotavlja njeno enotnost, in shranjena v zamrznjeni obliki, kar zagotavlja njeno stabilnost s: glávna célična bánka, osnovna célična linija

ANG.: *master cell bank*

osnovna célična linija -e -e -e ž farm. bioteh. ► osnovna célična bánka

osnovna urínska análiza -e -e -e ž klin. kem., biomed. komplet laboratorijskih preiskav, ki vključuje oceno videza, vonja, kvalitativno kemično analizo in mikroskopski pregled sedimenta urinskega vzorca

ANG.: *urinalisys*

osnovni podátki o zdravilih -ih -ov --- m mn. lek. farm. ime zdravila, jakost, farmacevtska

oblika, pakiranje, izdelovalec, imetnik dovoljenja za promet z zdravilom, način in režim predpisovanja in izdaje, ATC-oznaka, delovna šifra, nabavna cena, oznake previdnostnih ukrepov, če so potrebne, npr. paragraf

ANG.: *basic data of medicines*

ostánek po izparévanju -nka --- m anal.

zdr. količina nehlapnih snovi, ki se določa kot masa posušenega ostanka po izparovanju 100 mL vode oziroma predpisane količine ekstrakta

ANG.: *residue on evaporation*

ostánki topil -ov -- m mn. anal. zdr. nečistote, ki ostanejo kot posledica uporabe topil v postopku izdelave učinkovine, pomožne snovi ali industrijsko izdelanega zdravila in jih v postopkih čiščenja ni mogoče popolnoma odstraniti

ANG.: *residual solvents*

Óstwaldova rást -e rasti in óstwaldova rást -e rasti ž farm. teh. ireverzibilna oblika fizikalne nestabilnosti pri emulzijah in suspenzijah, v katerih večje kapljice ali delci rastejo na račun manjših

ANG.: *Ostwald ripening*

Óstwaldov viskoziméter -ega -tra in óstwaldov viskoziméter -ega -tra m farm. teh. ► kapilárni viskoziméter

OTC -- [otacè / otecé] m (ANG. *over-the-counter*) farm. zak., lek. farm. katica ► izdaja zdravila brez zdravniškega recepta (1)

OTC-zdravilo -a [otacè / otecé] s (ANG. *OTC over-the-counter*) farm. zak. ► zdravilo brez recepta (1)

otogtt. -- [otogúte] (LAT. *otoguttae*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kapljice za uho, ušesa

otróbi -ov m mn. farmakognoz. z mletjem odstranjeni ovojni deli semena žita

ANG.: *bran*

otróški odmérek -ega -rka m K: pD farmakokin. odmerek zdravilne učinkovine v določeni farmacevtski obliki, preračunan na starost, težo ali površino telesa otroka s: pediátrični odmérek

ANG.: *pediatric dose*

LAT.: *dosis paediatrica*

O. u. --- [óculus utérque] (LAT. *oculus uterque*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu obe očesi

ovárijske celíce kitajskega hrčka -ih -ic --- ž mn. farm. bioteh. celična linija, pridobljena iz jajčnikov kitajskega hrčka, ki se pogosto uporablja kot ekspresijski sistem za rekombinantne proteine s: celíce CHO

ANG.: *Chinese hamster ovary cell line*

O

pálčka za dlésni -e -- -- ž **farm. teh.** palčka za aplikacijo zdravilne učinkovine na dlesni s: dentálna pálčka
ANG.: *dental stick*
LAT.: *stilus ad usum dentalem*

pálčka za uhó -e -- -- ž **farm. teh.** palčka za aplikacijo zdravilne učinkovine v sluhovod
ANG.: *ear stick*
LAT.: *stilus ad usum auricularem*

palisádna célica -e -e ž **farmakognoz.** podolgovata celica, ki tvori palisadno tkivo
ANG.: *palisade cell*
LAT.: *cellula palisadica*

palisádno število -ega -a s **farmakognoz.** število palisadnih celic pod eno epidermalno celico
ANG.: *palisade number*
LAT.: *numerus palisadicus*

palisádno tkivo -ega -a s **farmakognoz.** zgornja plast mezofila iz palisadnih celic, bogata s kloroplasti
ANG.: *palisade tissue*
LAT.: *contextus palisadicus*

panacéja -e ž **lek. farm.** v antiki zdravilo za vse bolezni, imenovano po Asklepijevi hčeri Panaceji v grški mitologiji
ANG.: *panacea*
LAT.: *panacea, panaceae f*

pantoténska kislína -e -e ž **farm. kem.** ► vitamín B₅

papírna kromatografíja -e -e ž **anal. zdr.** kromatografija, pri kateri je stacionarna faza z vodo ovlažen filtrirni papir in se navadno uporablja za ločevanje obarvanih snovi
ANG.: *paper chromatography*

pápirus Ébers -a -- m v starem Egiptu najpomembnejši in najdaljši ohranjeni papirus z opisom bolezni, zaklinjanji in postopki izdelave zdravil, imenovan po odkritelju Georgu Ebersu
ANG.: *Papyrus Ebers*

P_{app} -- [pəapəpə / peapepé] m (**ANG.** *apparent permeability coefficient*) **farmakokin.** kratica ► navidezni permeabilnostni koeficient

PAR¹ -- [pəarə / peær] m (**ANG.** *protease-activated receptor*) **farm. kem.** kratica ► receptor, ki ga aktivirajo proteáze

PAR² -a [pəarə / peær] m (**ANG.** *public assessment report*) **farm. zak.** kratica poročilo o oceni zdravila za javnost, ki ga pripravi pristojni organ za zdravila

par. -- [parenterális] (**LAT.** *parenteralis*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu parenteralni

páracelulárni transpórt -ega -a m **farmakokin.** prehod učinkovine med celicami epitelija skozi tesne stike
ANG.: *paracellular transport*

paráfa -e ž značilno skrajšan podpis farmacevta na signaturi in receptu
ANG.: *paraph*

paragráf -a m **lek. farm.** oznaka \$, s katero se označujejo prepovedane droge, ki se smejo predpisovati in izdajati v medicinske namene na posebni zdravniški recept

paragráfik -a m **farm. zak.** prepovedana droga z močnim ali zelo močnim učinkom, ki se sme predpisovati in izdajati v medicinske namene na posebni zdravniški recept, označena z znakom paraagrafa (\$))

parakinón -a m **farmakognoz.** kinon z 1,4-diketocikloheksa-2,5-diensko strukturo
ANG.: *para-quinone*
LAT.: *para-chinonum, para-chinoni n*

parakrino signaliziranje -ega -a s **farm. bioteh.** delovanje signalne molekule na celice v neposredni okolici celic, iz katerih se izloča
ANG.: *paracrine signaling*

paralélna distribúcija -e -e ž **farm. zak.** uvoz zdravila, ki je pridobilo dovoljenje za promet po centraliziranem postopku, iz ene v drugo državo članico Evropske unije ali Evropskega gospodarskega prostora, ki ga v skladu s predpisi izvaja veletrgovec, pri prometu poslovno nepovezan z imetnikom dovoljenja za promet s tem zdravilom
ANG.: *parallel distribution*

paralélni uvòz -ega uvòza m **farm. zak.** uvoz zdravila, ki ima dovoljenje za promet v državi izvoznici in je zadosti podobno zdravilu, ki je v državi uvoznici pridobilo dovoljenje za promet, uvaža se iz ene v drugo državo članico Evropske unije ali Evropskega gospodarskega prostora
ANG.: *parallel import*

paralélno zdravílo -ega -a s **lek. farm.** po 2. svetovni vojni do začetka 90. let 20. stol. zdravilo enake kemične sestave, jakosti, v enaki farmacevtski obliki, s katerim lahko magister farmacije po lastni presoji zamenja predpisano zdravilo

paramétrično spróščanje -ega -a s **farm. teh.** dajanje serij izdelkov na trg na podlagi parametrov popolnoma validiranega tehnološkega postopka, ki zagotavlja načrtovano kakovost izdelka
ANG.: *parametric-release*

páraproteín -a m **klin. kem., biomed.** monoklonsko protitelo, pogosto strukturno nepopolno in/ali nefunkcionalno, ki ga izločajo maligno transformirane plazmatke, npr. pri mielomu ali Waldenströmovi makroglobulinemiji
PRIM.: Bence-Jonesovi proteíni, maligna transformácija
ANG.: *paraprotein*

párasimpatolítik -a m **farm. kem.** ► antiholinérgik

párasimpatomimétič -a m farm. kem. učinkovina, ki deluje kot agonist na holinergičnih receptorjih v parasimpatičnem živčnem sistemu

ANG.: *parasympathomimetic*

LAT.: *parasympathomimeticum, parasympathomimeticum*

párathormón -a m farm. bioteh. ► pártiroidni hormón

pártiroidni hormón -ega -a m K: PTH

farm. bioteh. polipeptidni hormon, navadno funkcionalni antagonist kalcitonina, ki ga izločajo obščitnične žleze in vzdržuje normalno koncentracijo kalcija v plazmi z delovanjem na ledvice, prebavila in kosti s: pártiroidni hormón

ANG.: *parathyroid hormone*

LAT.: *hormonum parathyroidicum*

paratóp -a m farm. bioteh. vezavno mesto za epitop na protitelesu

ANG.: *paratope*

LAT.: *paratopus, paratopi* m

parazit -a m farmakognoz. organizem, ki zajeda drug organizem, mu jemlje hranilne snovi s: zajedavec

ANG.: *parasite*

LAT.: *parasitus, parasiti* m

parciálni tromboplastínski čas -ega -ega časa m klin. kem., biomed. ► aktivirani parciálni tromboplastínski čas

parenhím -a m farmakognoz. osnovno asimilacijsko in založno rastlinsko tkivo iz celic enakomernih oblik in približno enake velikosti, s tankimi stenami in sposobnostjo deljenja

ANG.: *parenchym*

LAT.: *parenchyma, parenchymatis* n

P **parenterálna farmacévtška oblika** -e -e -e ž

1. farm. teh. sterilna farmacevtska oblika za aplikacijo z injiciranjem, infundiranjem ali implantiranjem v človeško ali živalsko telo

ANG.: *parenteral preparation*

LAT.: *parenteralium, parenteralii* n

2. mn. farm. teh. skupina farmacevtskih oblik v Formulariumu Slovenicum in Evropski farmakopeji

ANG.: *parenteral preparations*

LAT.: *parenteralia*

parenterálna uporába -e -e ž aplikacija zdravila v človeško ali živalsko telo mimo prebavil z injiciranjem, infundiranjem ali implantiranjem

ANG.: *parenteral use*

LAT.: *usus parenteralis*

GL.: zdravila s tróvaléntnim želézom za parenterálno uporábo

parfúm -a m farmakognoz. navadno etanolna raztopina za odišavljanje telesa, ki vsebuje najmanj 20 odstotkov parfumskega olja

ANG.: *perfume*

LAT.: *parfumus, parfumi* m

parfúmska vóda -e -e ž farmakognoz. navadno etanolna raztopina za odišavljanje telesa, ki vsebuje najmanj 10 odstotkov parfumskega olja

ANG.: *perfume water*

LAT.: *aqua parfumi*

parfúmski koncentrát -ega -a m farmakognoz. ► parfúmsko ólje

parfúmsko ólje -ega -a s farmakognoz. dišeča zmes, nekdan sestavljena iz eteričnih olj, absolutov, balzamov in živalskih izločkov, zdaj zlasti iz sinteznih dišavnih spojin s: parfúmski koncentrát

ANG.: *perfume oil*

LAT.: *oleum parfumi*

pasáža -e ž biomed. razdeljevanje oziroma precepjanje celic iz ene v več vzporednih celičnih kultur, pri čemer je število takšnih zaporednih korakov omejeno in končno, odvisno od hitrosti staranja in rastnega potenciala posamezne vrste celic

ANG.: *passage*

pasívna imunizácija -e -e ž farm. bioteh. vzpostavljane antigensko specifične odpornosti proti okužbi s pomočjo protiteles tujega osebk

PRIM.: aktivna imunizácija, cépljenje

ANG.: *passive immunisation*

LAT.: *immunisatio passiva*

GL.: narávna pasívna imunizácija, umétna pasívna imunizácija

pasívni transpórt -ega -a m farmakokin. proces, pri katerem preide učinkovina z difuzijo skozi pregrado, navadno membrano

ANG.: *passive transport*

PASS -- [pəʊsəsəd / peəsəs] m (ANG. *post- authorisation safety study*) farm. zak. kratica ► štúdijska várnosti po pridobitvi dovoljénja za promét z zdravíloom

past. -- [pásta] (LAT. *pasta*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu pasta

pásta -e ž farm. teh., lek. farm. poltrdna dermalna farmacevtska oblika z velikim deležem drobnó uprašénih trdnih snovi, enakómerno dispergiranih v podlagi

ANG.: *paste*

LAT.: *pasta, pastae* f

GL.: hidrofílna pásta, orálna pásta, pásta za dléсни

pásta za dléсни -e --- ž farm. teh. pasta za aplikacijo na dlesni

ANG.: *gingival paste*

LAT.: *pasta gingivalis*

pastíla -e ž farm. teh. trdna enoódmerna farmacevtska oblika za uporabo v ustni votlini, kjer se počasi raztaplja z lizanjem ali sesanjem

ANG.: *lozenge*

LAT.: *pastillus, pastilli* m

GL.: méhka pastíla, stísnjena pastíla

PAT -- [pəatə / peaté] m (ANG. *process analytical technology*) anal. zdr. kratica ► procesna analizna tehnologija

paténa -e ž lek. farm. lekarniška posoda iz inertnega materiala, navadno emajlirane kovine, zlitin, stekla, marmorja, polimerov, v obliki polkrogle, z nogo ali brez nje, ki se uporablja za ročno mešanje in izdelovanje poltrdnih zdravilnih pripravkov
LAT.: *patena, patenae f*

patogén -a m farm. bioteh. mikroorganizem, ki povzroči bolezen
ANG.: *pathogen*
LAT.: *pathogenum, pathogeni n*

patróna -e ž farm. teh. ► vlóžek

PC -- [pəcə / pecé] m (ANG. *pharmaceutical care*) lek. farm. kratica ► farmaceutvska skrb

p. c. --- [pəst cíbos] (LAT. *post cibos*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu po jedi

PCR -- [pəcərə / peceèr] m (ANG. *polymerase chain reaction*) farm. bioteh. kratica ► verižna reakcija s polimerázó

pd -- [pədə / pedé] m (ANG. *pediathric dose*) lek. farm. kratica ► otróški odmék

PDCO -- [pədəcəó / pedecéó] m (ANG. *Paediatric Committee*) farm. zak. kratica Odbor za pediatrijo pri Evropski agenciji za zdravila, ki ga sestavljajo izvedenci, pristojni za ocenjevanje razvoja in presojo vseh vidikov zdravil za zdravljenje pediatrične populacije

PDD -- [pədədə / pededé] m (ANG. *prescribed daily dose*) farmakoepid., soc. farm. kratica ► predpisani dnevni odmék

pDDD -- [pədədədə / pedededé] m (ANG. *pediatric defined daily dose*) soc. farm. kratica ► pediátrični definírani dnevni odmék

pécelj -clja m farmakognoz. ozki del, s katerim so list, cvet, socvetje ali plod pritrjeni na rastlino
ANG.: *pedicel*
LAT.: *pedicellus, pedicelli m*

pečát -a m farm. teh. ► pečátni bát

pečátni bát -ega -a m farm. teh. del ekscentrične tabletirke s kovinskim negativom za oblikovanje površine tablete s stiskanjem
S: pečát
ANG.: *punch*

pediátrična populácija -e -e ž farm. zak. ljudje od rojstva do dopolnjene starosti 18 let
ANG.: *paediatric population*

pediátrični definírani dnevni odmék -ega -ega -ega -rka m K: pDDD soc. farm. statistično izračunan dnevni odmék za otroke za najpogostejšo indikacijo za določeno zdravilo
ANG.: *pediatric daily defined dose*

pediátrični odmék -ega -rka m lek. farm. ► otróški odmék

P_{off} -- [pəeəfə / peeefə] m (ANG. *effective permeability coefficient*) farmakokin. kratica ► efektivni permeabilnostni koeficient

PEG -- [pəegə / peegé] m (ANG. *polyethylene glycol*) kratica ► makrogól

pegilácija -e ž farm. bioteh., farm. teh. postopek, s katerim se kovalentno veže molekula polietilenglikola na določeno proteinsko učinkovino ali na dostavni sistem, npr. pegilirani liposom, s čimer se doseže izboljšanje farmakokinetičnih lastnosti
ANG.: *PEGylation*

peléta -e ž farm. teh. okrogla trdna večenotna peroralna farmacevtska oblika z gladko površino in s premerom 0,5 do 2 mm S: sferoíd
ANG.: *pellet*

peletíranje -a s farm. teh. farmacevtskotehnološki postopek za izdelavo pelet
ANG.: *pelletisation*

pêlod pelóda m farmakognoz. ► cvétni práh

pelódna vréčka -e -e ž farmakognoz. mikrosporangij pri semenkah, ki je ena od navadno štirih votlin v prašnici in vsebuje cvetni prah
ANG.: *pollen sac*
LAT.: *folliculus pollinis*

pelódni mešiček -ega -čka m farmakognoz. cevka, ki zraste iz kalečega pelodnega zrnca za prenos moške gamete do ženske gamete
ANG.: *pollen tube*
LAT.: *tubus pollinis*

penetrométrično mérjenje konsisténcé -ega -a -- s farm. teh. farmakopejska metoda za vrednotenje konsistence, ki temelji na potopitvi kovinskega stožca definiranih dimenzij v poltrdni farmacevtski izdelek ali snov
ANG.: *measurement of consistency by penetrometry*

penicilíni -ov m mn. farm. kem. β -laktamski antibiotiki, ki imajo kondenziran štiričlenski laktamski in petčlenski tiazolidinski obroč, zlasti učinkoviti pri grampozitivnih mikroorganizmih, npr. benzilpenicilin
ANG.: *penicillines*
LAT.: *penicillina n pl.*

penicilínka -e ž farm. teh. ► víala

penicilín, občutljiv na bétalaktamáze -a -ega --- m gl. penicilín, občutljiv na laktamáze béta

penicilín, občutljiv na béta laktamáze -a -ega --- m gl. penicilín, občutljiv na laktamáze béta

penicilín, občutljiv na β -laktamáze -a -ega --- [béta] m gl. penicilín, občutljiv na laktamáze béta

penicilín, občutljiv na laktamáze béta -a -ega
 --- in penicilín, občutljiv na β -laktamáze -a
 -ega --- in penicilín, občutljiv na bétalaktamáze
 -a -ega --- tudi penicilín, občutljiv na béta
 laktamáze -a -ega --- m farm. kem.

penicilin, občutljiv na hidrolizo, katalizirano z
 bakterijskimi encimi iz skupine laktamaz beta,
 npr. benzilpenicilin, fenoksimetilpenicilin
 ANG.: *beta-lactamase sensitive penicillin*

pentóza -e ž farmakognoz. monosaharid,
 ki vsebuje pet ogljikovih atomov in je
 aldopentoza, če ima aldehidno funkcionalno
 skupino, npr. riboza, ksiloza, ali ketopentoza,
 če ima ketonsko funkcionalno skupino, npr.
 ribuloza, ksiluloza

ANG.: *pentose*

LAT.: *pentosum, pentosi n*

peptíd -a m oligomer ali krajši polimer iz
 aminokislin, povezanih s peptidnimi vezmi
 ANG.: *peptide*

LAT.: *peptidum, peptidi n*

GL.: endogéni opioídni peptíd, neuropeptíd,
 oligopeptíd, peptidomimétik, polipeptíd

peptídna véz -e vezi ž amidna vez, značilna
 za peptide in proteine, ki nastane med
 karboksilno skupino ene aminokislina in
 aminoskupino druge aminokislina
 ANG.: *peptide bond*

peptídni alkalóid -ega -a m farmakognoz.
 alkaloid, katerega osnovna struktura je
 10-12-členski ciklični peptid, npr. majtanzin,
 7-hidroksilevokorin

ANG.: *peptide alkaloid*

LAT.: *alcaloidum peptidicum*

peptídno kartiranje -ega -a s farm. biotech.
 metoda, ki temelji na encimski ali kemični
 cepitvi proteinov do krajših peptidnih
 fragmentov, ki se nato ločijo in analizirajo
 za določitev primarne strukture proteina ali
 ugotavljanje njegove identitete s primerjavo z
 referenčnim proteinskim standardom

ANG.: *peptide mapping*

peptidomimétik -a m farm. kem. nepeptidna
 spojina, ki je po prostorski strukturi in funkciji
 podobna biološko aktivnim peptidom

ANG.: *peptidomimetic*

LAT.: *peptidomimeticum, peptidomimeticii n*

per diem --- [per diem] (LAT.) lek. farm. nekdanj,
 oznaka na zdravniškem receptu na dan, čez dan

perfuzijsko omejeno porazdeljevanje

učinkovin -- -ega -a -- s farmakokin.

hitrost porazdeljevanja učinkovine po
 organizmu, omejena s prekrvlenostjo
 posameznih organov

ANG.: *perfusion-rate limited drug distribution*

periartikulárna uporába -e -e ž aplikacija
 zdravila ob sklep

ANG.: *periarticular use*

pericíkel -kla ž 1. farmakognoz. obroč parenhim-
 skega tkiva v korenini med endodermom in
 žilo s: perikámbij 2. farmakognoz. zunanja plast
 centralnega cilindra s: perikámbij

ANG.: *pericambium*

LAT.: *pericambium, pericambii n*

periculum in mora --- [perikulum in móra]
 (LAT.) lek. farm. nekdanj, oznaka na zdravniškem
 receptu nevarno je oklevati

peridém -a m farmakognoz. krovno tkivo,
 sestavljeno iz felema, felogena in feloderma
 ANG.: *periderm*

LAT.: *peridermis, peridermidis f*

periférni učinek -ega -nka m farm. kem. učinek
 zdravila, povezan z delovanjem učinkovine v
 organih, razen v centralnem živčnem sistemu
 ANG.: *peripheral effect*

periférno delujoč mišični relaksánt -- -ega
 -ega -a m farm. kem. mišični relaksant, ki
 prepreči prenos dražljaja na stiku med živčno
 in mišično celico

ANG.: *peripherally acting muscle relaxant*

perigón -a m farmakognoz. ► cvétno odeválo

perikámbij -a m farmakognoz. ► pericíkel (1, 2)

perikárp -a m farmakognoz. ► oseménje

perinevrálna uporába -e -e ž injiciranje zdravila
 v vezivno ovojnico živca

ANG.: *perineural use*

LAT.: *usus perineuralis*

periódično poročanje o zapletih z medicín-
skimi pripomóčki s povzétki -ega -a ---

--- s med. prip. poročanje proizvajalca
 ali pooblaščenega predstavnika proizvajalca
 pristojnemu organu za medicinske pripomočke
 o podobnih zapletih z enakim medicinskim
 pripomočkom ali vrsto medicinskih pripo-
 močkov, kadar izvirni vzrok ni znan ali je
 uveden varnostni korektivni ukrep

ANG.: *periodic summary reporting for medical
 device incidents*

periódično poročilo o várnosti zdravila -ega
 -a --- s farm. zak. ► rédno posodóbljeno
 poročilo o várnosti zdravila

periodontálna uporába -e -e ž aplikacija
 zdravila v/na zobno pokostnico

ANG.: *periodontal use*

LAT.: *usus periodonticus*

perispérm -a m farmakognoz. hranilno tkivo v
 nekaterih semenih

ANG.: *perisperm*

LAT.: *perispermium, perispermii n*

peritécij -a m farmakognoz. stekleničast ali
 hruškast trosnjak pri zaprtotrosnicah, ki ima že
 od začetka na vrhu odprtino

ANG.: *perithecium*

LAT.: *perithecium, perithecii n*

perkloráti -ov m **farm. kem.** tirostatiki, ki zaradi podobnosti v elektronski zgradbi in velikosti z jodidnimi ioni zavirajo njihov aktivni transport skozi membrane in ovirajo biosintezo ščitničnih hormonov
ANG.: perchlorates
LAT.: perchlorates **m pl.**

perkolácija -e ž **farm. teh.** kontinuirana ekstrakcija rastlinske droge v perkolatorju s stalnim dovajanjem topila zgoraj in odvajanjem perkolata spodaj
ANG.: percolation
LAT.: percolatio, percolationis **f**

perkolát -a m **farm. teh.** vmesni produkt perkolacije, ki ustreza masi uporabljene droge
ANG.: percolate
LAT.: percolatum, percolati **n**

perkolátor -ja m **farm. teh.** valjasta steklena ali kovinska posoda za perkolacijo, zgoraj opremljena z napravo za dovajanje topila, spodaj s sitom in ventilom za izpust perkolata
ANG.: percolator
LAT.: percolator, percolatoris **m**

permeabilnost -i ž **farmakokin.** sposobnost učinkovine, da prehaja biološke pregrade, kot so epiteliji in celične membrane
ANG.: permeability

per noctem -- -- [per nóktem] (**LAT.**) **lek. farm.** nekđaj, oznaka na zdravniškem receptu čez noč

pêroksidno število -ega -a s **anal. zdr., farm. teh.** merilo za stopnjo avtooksidacije vzorca maščob, ki pomeni količino nastalega peroksida v predpisanih pogojih in se izraža v miliekivalentih kisika na 1000 g vzorca
ANG.: peroxide value

peror. -- [perorális] (**LAT.** *peroralis*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu peroralen

perorálna raztopína -e -e ž **farm. teh.** raztopina za aplikacijo skozi usta
ANG.: peroral solution
LAT.: solutio peroralis
GL.: tableta za peroralne raztopine

perorálna uporába -e -e ž aplikacija zdravila skozi usta
ANG.: oral use
LAT.: usus peroralis
GL.: zdravila s tróvaléntnim želézom za perorálno uporábo, zdravíla z dvóvaléntnim želézom za perorálno uporábo

perorálne kápljice -ih -ic ž mn. **farm. teh.** kapljice za uživanje skozi usta
ANG.: oral drops
LAT.: guttae perorales

perorálni ántidiabétik -ega -a m **farm. kem.** antiabietik, ki se aplicira peroralno in se lahko uporablja, kadar so β -celice Langerhansovih otočkov v trebušni slinavki še sposobne

sintetizirati inzulin **s:** perorálni hipoglikémik
ANG.: oral blood glucose lowering agent
LAT.: antidiabeticum perorale

perorálni hipoglikémik -ega -a m **farm. kem.** ▶ perorálni ántidiabétik

perorálni kontraceptív -ega -a m **farm. kem.** kontraceptiv za peroralno uporabo, ki navadno vsebuje zmes estrogena in gestagena, preprečuje ovulacijo ali otežuje ugnezdenje jajčeca v steni maternice
ANG.: oral contraceptive
LAT.: contraceptivum perorale

perorálni liofilizát -ega -a m **farm. teh.** farmacevtska oblika, pripravljena z liofilizacijo, iz katere se zdravilna učinkovina sprostí največkrat že na jeziku v ustni votlini in se nato pogoltne ali pred zaužitjem raztopi v vodi
ANG.: oral lyophilisate
LAT.: lyophilisatum perorale

perorálni prášek -ega -ška m **farm. teh.** eno- ali večodmerni prašek za peroralno aplikacijo
ANG.: oral powder
LAT.: pulvis peroralis

per ós -- -- (**LAT.**) **lek. farm.** oznaka na zdravniškem receptu aplikacija skozi usta

personalizirana terapija -e -e ž **biomed.** postopki diagnosticiranja in zdravljenja, prirejeni vsakemu posameznemu bolniku
s: individualizirana terapija
ANG.: personalised therapy

pése -ska m **farmakognoz.** večja skupina drobnih kristalov kalcijevega oksalata v rastlinski celici
ANG.: sand
LAT.: (h)arena, (h)arenae **f**

pesticíd -a m **farm. zak.** fitofarmaceutsko sredstvo za zatiranje škodljivcev, plevelov in rastlinskih bolezní, npr. herbicid, fungicid, insekticid
ANG.: pesticide

pestič -iča m **farmakognoz.** ženski razmnoževalni organ pri cvetnicah
ANG.: pistil
LAT.: pistillum, pistilli **n**
GL.: vrát pestiča

pestilo -a s **lek. farm.** ročno lekarniško mešalo iz porcelana, stekla, medenine, melamina ali drugega inertnega materiala, podolgovate oblike, spodaj zaobljeno, z gladko ali grobo površino, ki se uporablja v pateni, terilnici, možnarju za mešanje in drobljenje **s:** pistil
ANG.: pestle
LAT.: pistillum, pistilli **n**

petrijevka -e ž plitva okrogla steklena posodica, ki se uporablja v biotehnologiji in mikrobiologiji, sestavljena iz dveh delov, ki se povezeta drug čez drugega
ANG.: Petri dish
LAT.: vas Petri

Pharmacopoeia Austriaca VIII -e -e --
[farmakopėja avstriaka edicío oktáva] ž (LAT.)
K: Ph. Austr. VIII avstrijska farmakopeja v latinščini, ki je od 1906 do 1926 veljala na ozemlju današnje Slovenije

Pharmacopoeia Jugoslavica I -e -e --
[farmakopėja jugoslávika edicío príma] ž (LAT.)
K: Ph. Jug. I prva jugoslovanska farmakopeja v latinici in srbskem jeziku, ki je veljala na ozemlju današnje Slovenije med letoma 1933 in 1951

Pharmacopoeia Jugoslavica II -e -e --
[farmakopėja jugoslávika edicío sekúnda] ž (LAT.) **K: Ph. Jug. II** druga jugoslovanska farmakopeja v latinici in srbskem jeziku, ki je veljala na ozemlju današnje Slovenije med letoma 1951 in 1972

Pharmacopoeia Jugoslavica III -e -e --
[farmakopėja jugoslávika edicío tércija] ž (LAT.) **K: Ph. Jug. III** tretja jugoslovanska farmakopeja, prevedena v slovenski jezik, ki je veljala na ozemlju današnje Slovenije med letoma 1972 in 1984

Pharmacopoeia Jugoslavica IV -e -e --
[farmakopėja jugoslávika edicío kvárta] ž (LAT.) **K: Ph. Jug. IV** četrta jugoslovanska farmakopeja v latinici in srbskem jeziku, ki je veljala na ozemlju današnje Slovenije med letoma 1984 in 1997

Pharmacopoeia Serbica II -e -e -- [farmakopėja sêrbika edicío sekúnda] ž (LAT.) **K: Ph. Serb. II** farmakopeja v cirilici in srbskem jeziku, ki je veljala na ozemlju današnje Slovenije med letoma 1926 in 1933

P Ph. Austr. VIII - - - - [farmakopėja avstriaka edicío oktáva] okrajšava ► Pharmacopoeia Austriaca VIII

Ph. Eur. - - - - [juropiøn farmakopíja] (ANG. *European Pharmacopoeia*) okrajšava ► Evrópska farmakopėja

Ph. Jug. I - - - - [farmakopėja jugoslávika edicío príma] okrajšava ► Pharmacopoeia Jugoslavica I

Ph. Jug. II - - - - [farmakopėja jugoslávika edicío sekúnda] okrajšava ► Pharmacopoeia Jugoslavica II

Ph. Jug. III - - - - [farmakopėja jugoslávika edicío tércija] okrajšava ► Pharmacopoeia Jugoslavica III

Ph. Jug. IV - - - - [farmakopėja jugoslávika edicío kvárta] okrajšava ► Pharmacopoeia Jugoslavica IV

PHK - [pəhákə / peháká] m (*poglavitni histokompatibilnostni kompleks*) farm. bioteh. kratica ► poglavitni kompléks tkívne skládnosti

Ph. Serb. II - - - - [farmakopėja sêrbika edicío sekúnda] okrajšava ► Pharmacopoeia Serbica II

pH-vrédnost -i [pehá] ž farm. kem. negativni logaritem koncentracije ali aktivnosti H⁺-ionov, merilo za kislinsko-bazične lastnosti
ANG.: *pH value*

PIC - [pəicə / píç] m (ANG. *Pharmaceutical Inspection Convention*) kratica ► Konvencija o farmacévtski inšpékciji

Pickeringova emúlzija -e -e in pickeringova emúlzija -e -e [píkeringova] ž farm. teh. emulzija, stabilizirana s trdnimi delci
ANG.: *Pickering emulsion*

PIC/S - [pəicəsə / píç ès] m (ANG. *Pharmaceutical Inspection Convention and Pharmaceutical Inspection Co-operation Scheme*) kratica ► Konvencija o farmacévtski inšpékciji in shéma sodelovanja farmacévtskih inšpékcij

pigmènt -ènta m **1.** farmakognoz. snov, ki daje organizmu in njegovim delom barvo s: barvílo (3) **2.** anorganska ali organska netopna snov za barvanje
ANG.: *pigment*
LAT.: *pigmentum, pigmenti n*

píknja -e ž farmakognoz. odprtina v celični steni rastline
ANG.: *pit*
LAT.: *fossa, fossae f*

píknómèter -tra m steklena posoda s točno določeno prostornino za določanje gostote tekočin
ANG.: *picnometer*

PIL - [pəilə / píł] m (ANG. *patient information leaflet*) kratica ► navodilo za uporábo

pil. - [píłula] (LAT. *pilula*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu pilula

pilula -e ž farm. teh., lek. farm. nekđaj ročno izdelana okrogla peroralna farmacevtska oblika, v sodobnem času nadomeščena s tabletami in kapsulami
ANG.: *pillule*
LAT.: *pillula, pillulae f*

pilulárka -e ž lek. farm. naprava za oblikovanje pilul v lekarni

pincéta -e ž kovinska prijemalka z vzmetnim ročajem za prenašanje uteži, filtrov
ANG.: *spring tweezers*
LAT.: *volsella, volsellae f*

ping. - [píngvis] (LAT. *pinguis*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu masten

p. iniect. - - - [pro injekcióne] m (LAT. *pro injectione*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za injiciranje

pínt -a m **K: pt.²** lek. farm. stara lekarniška enota za prostornino, ki je v Veliki Britaniji pred reformo leta 1824 ustrezala 473 mL, kasneje pa 568 mL
ANG.: *pint*
LAT.: *pinta, pintae f*

PÍP PIP-a m (ANG. *paediatric investigation plan*)
farm. zak. kratica ► načrt pediatričnih raziskáv

piperazinski deriváti -ih -ov m mn. farm.

kem. anthelmintiki, ki vsebujejo piperazinski obroč in povzročijo paralizno paralizov v prebavnem traktu, da se lažje izločijo iz organizma, npr. piperazin

ANG.: *piperazine derivatives*

LAT.: *piperazini derivata*

piperidíndiónski deriváti -ih -ov m mn. farm.

kem. pomirjevala in uspavala s piperidinskim obročem, po mehanizmu delovanja podobna barbituratom, npr. glutetimid

ANG.: *piperidinedione derivatives*

LAT.: *piperidindioni derivata*

piperidínski alkalóid -ega -a m farmakognoz.

alkaloid, katerega osnovna struktura je piperidin, npr. koniin, lobelin, piperin

ANG.: *piperidine alkaloid*

LAT.: *alcaloidum piperidini*

pipéta -e ž navadno steklena koničasta cevka za odvzem ali dodajanje majhne količine tekočine, lahko građuirana ali trebušasta, s točno določeno prostornino

ANG.: *pipette*

LAT.: *pipetta, pipettae f*

GL.: avtomátska pipéta

piranokumarín -a m farmakognoz. piranski

derivat kumarina, npr. visnadin

ANG.: *pyranocoumarin*

LAT.: *pyranocoumarinum, pyranocoumarini n*

piranóza -e ž farmakognoz. monosaharid v obliki šestčlenskega cikličnega polacetala s petimi ogljikovimi in enim kisikovim atomom, npr. glukopiranoza

ANG.: *pyranose*

LAT.: *pyranosum, pyranosi n*

piranozíd -a m farmakognoz. glikozid s piranozno

obliko sladkornega dela, npr. arbutin, genistin

ANG.: *pyranoside*

LAT.: *pyranosidum, pyranosidi n*

piranozídni antióbtóik -ega -a m farm. kem.

antibiotik, ki ima na N-metilpirolidilkarbonsko kislino preko amidne vezi vezan osemčlenski monosaharid in je po lastnostih podoben makrolidnim antibiotikom, npr. linkomicin, klindamicin s: linkozamid

ANG.: *lincosamide*

LAT.: *lincosamidum, lincosamidi n*

pirazolóni -ov m mn. farm. kem. nesteroidni

analgetiki, antipiretiki in antiflogistiki, derivati pirazola, ki zavirajo encim ciklooksigenazo, npr. propifenazon

ANG.: *pyrazolones*

LAT.: *pyrazolona n pl.*

piretrín -a m 1. farmakognoz. monoterpenoid z insekticidnim delovanjem, ester piretrinske ali krizanteminske kisline, značilen za rod

Tanacetum, npr. cinerin, jasmolin, piretrin I
2. farm. kem. polysintezni ali sintezni insekticid, po strukturi soroden naravnemu piretrinu, ki deluje na živčni sistem insektov in je biorazgradljiv, npr. fenotrin s: piretrinoid

ANG.: *pyrethrin*

LAT.: *pyrethrinum, pyrethrini n*

piretrinoíd -a m farm. kem. ► piretrin (2)

piretrínska kislína -e -e ž farmakognoz.

osnovna struktura piretrinov, ki je strukturno (1R,3R)-2,2-dimetil-3-(2-metilprop-1-enil) ciklopropankarboksilna kislina

ANG.: *pyrethric acid*

LAT.: *acidum pyrethrini*

piridínski alkalóid -ega -a m farmakognoz.

alkaloid, katerega osnovna struktura je piridin, npr. anatabin, arekolin, nikotin

ANG.: *pyridine alkaloid*

LAT.: *alcaloidum pyridini*

piridoksál -a m farm. kem. aldehidna oblika

vitamina B₆

ANG.: *pyridoxal*

LAT.: *pyridoxalum, pyridoxali n*

piridoksamín -a m farm. kem. aminometilna

oblika vitamina B₆

ANG.: *pyridoxamine*

LAT.: *pyridoxaminum, pyridoxamini n*

piridoksín -a m farm. kem. hidroksimetilna oblika

vitamina B₆

ANG.: *pyridoxine*

LAT.: *pyridoxinum, pyridoxini n*

pirimidínska báza -e -e ž farm. bioteh.

nukleinska baza, derivat pirimidina, sestavni del nukleozidov citidina, deoksicitidina, deoksitimidina in uridina

ANG.: *pyrimidine base*

GL.: analóg pirimidínskih báz

pirogén -a m snov, ki po vnosu v krvni

obtok poviša normalno telesno temperaturo nad 38 °C

ANG.: *pyrogen*

LAT.: *pyrogenum, pyrogeni n*

GL.: tést na pirogéne na kúncih

pirolizidínski alkalóid -ega -a m farmakognoz.

alkaloid, katerega osnovna struktura je pirolizidin oziroma 4-azabicyclo[3.3.0]oktan, npr. likopsamin, simfitin, senecionin

ANG.: *pyrrolizidine alkaloid*

LAT.: *alcaloidum pyrrolizidini*

pisna farmacévska komunikácija -e -e -e

ž lek. farm. pisno sporazumevanje o pravilni, varni, učinkoviti in kakovostni uporabi zdravil za zdravljenje in preprečevanje bolezni, npr. signatura, navodilo za uporabo, informativni lističi, spletna komunikacija

ANG.: *written patient communication*

pistil -a m lek. farm. ► pestilo

PKH -- [pəkəhə / pekahá] m klin. kem., biomed.
kratica ► povprečna količina hemoglobina v eritrocitih

PKHE -- [pəkəhəé / pekahaé] m klin. kem., biomed.
kratica ► povprečna koncentracija hemoglobina v eritrocitih

PL -- [pələ / peəl] m (ANG. *patient leaflet*) kratica ► navodilo za uporabo

placébo -a m farm. zak. farmakodinamično neaktivna snov ali izdelek, po videzu enak zdravilu, ali indiferenten postopek, ki se uporablja zaradi sugestivnega učinka pri zdravljenju ali pri kontrolirani klinični raziskavi s: navidezno zdravilo, slépo zdravilo

ANG.: *placebo*

LAT.: *placebo n ind*

plastibáza -e ž farm. teh. vazelinu podobna mazilna podlaga, sestavljena in pridobljena iz 95 delov tekočega parafina in 5 delov trdnega polietilena

ANG.: *plastibase*

plástični pretók -ega -óka m farm. teh. oblika reološkega obnašanja sistemov, pri katerih se viskoznost z večanjem strižne obremenitve zmanjšuje, vendar še, ko je presežena mejna vrednost strižne napetosti s: Binghamov pretók

ANG.: *Bingham flow, plastic flow*

GL.: psévdoplastični pretók

plástičnost -i ž biomed. sposobnost zlasti matičnih celic, da se preobrazijo v različne celične vrste glede na fiziološke dražljaje, ki so jim izpostavljene, za kar so odgovorni različni mehanizmi, ki pa še niso v celoti pojasnjeni

ANG.: *plasticity*

plastíd -a m farmakognoz. tvorba v rastlinski celici, ki shranjuje rezervne snovi ali vsebuje barvila

ANG.: *plastid*

LAT.: *plastidum, plastidi n*

plastifikátor -ja m farm. teh. ► mehčalo

pláščna tabléta -e -e ž farm. teh. obložena tableta, izdelana s tehnologijo suhega oblaganja

ANG.: *press-coated tablet*

plátinova spojína -e -e ž farm. kem. protitumorna učinkovina, platinova(II) koordinacijska spojina, ki reagira z nukleofili in poruši tridimenzionalno strukturo DNA, npr. cisplatin, karboplatin

ANG.: *platinum compound*

LAT.: *platini derivatum*

plázemska koncentrácija zdravilne učinkovíne -e -e -- -- ž K: Cp farmakokin. koncentracija zdravilne učinkovine v plazmi v določenem času, npr. 3 ure po aplikaciji

ANG.: *plasma concentration of a drug*

plázemska koncentracijska krivúlja -e -e -e ž farmakokin. potek plazemskih koncentracij v odvisnosti od časa

ANG.: *plasma concentration profile*

plázemske proteínske frákcijske -ih -ih -ij ž mn.

farm. kem. izdelki, ki se uporabljajo za nadomeščanje plazemskih proteinov pri hujših krvavitvah

ANG.: *plasma protein fractions*

plázma -e ž farm. bioteh. tekoči del krvi, v katerem so suspendirane krvne celice, ki vsebuje hormone, glukozo in druge sladkorje, proteine, aminokisljine, maščobe in številne metabolite in se lahko uporablja v diagnostične in terapevtske namene s: kórvna plázma

ANG.: *blood plasma, plasma*

GL.: glávni dosjé o plázmi, nadoméstek za plázmo, zdravílo iz krví ali plázme

plazmátka -e ž farm. bioteh., imunol. po reakciji s specifičnim antigenom in pod vplivom delovanja določenih limfokinov iz limfocita B nastala celica, ki izloča protitelesa

ANG.: *plasma cell*

LAT.: *cellula plasmatica*

plazmíd -a m farm. bioteh. samostojni zunajkromosomski ciklični vektor, ki razmeroma lahko prehaja iz celice v celico in s tem omogoča horizontalni prenos genov zlasti med bakterijami

ANG.: *plasmid*

LAT.: *plasmidium, plasmidii n*

plazmín -a m farm. bioteh. encim, ki po hidrolizi nastaja iz plazminogena in sodeluje pri razgradnji krvnih strdkov

ANG.: *plasmin*

LAT.: *plasminum, plasmini n*

plazminogén -a m farm. bioteh. neaktivna predstopnja plazmina v krvi

ANG.: *plasminogen*

LAT.: *plasminogenum, plasminogeni n*

plésen -sni ž 1. farmakognoz. zajedavska gliva, ki tvori prevleke na napadenih površinah
2. farmakognoz. bolezen, ki jo povzroča ta gliva

ANG.: *mould*

LAT.: *mucor, mucoris m*

plevél -a m farmakognoz. nezaželeno rastlina, ki raste med kulturnimi rastlinami

ANG.: *weed*

LAT.: *planta inutilis*

plínska analiza -e -e ž klin. kem., biomed. komplet laboratorijskih preiskav, ki vključuje meritve delnega tlaka kisika in ogljikovega dioksida, pH krvi, natrijevih, kalijevih in kloridnih ionov ter izračun nekaterih parametrov, npr. koncentracije hidrogenkarbonatnih ionov, anionske vrzeli, pri diagnostiki motenj kislinsko-bazičnega ravnotežja v krvi preiskovanca

ANG.: *blood gas analysis*

plínska kromatografija -e -e ž anal. zdr.

kromatografija, pri kateri uparjeni vzorec potuje skupaj z nosilnim plinom po stacionarni fazi

ANG.: *gas chromatography*

plínski analizátor -ega -ja m klin. kem., biomed.

instrument za merjenje ali izračun parametrov plinske analize krvi

ANG.: *blood gas analyser*

plód plodú m **1.** biomed. nastajajoči organizem,

ki je že razvit do te mere, da se lahko na njem prepoznajo značilnosti biološke vrste, ki ji pripada, pri človeku od 8. tedna nosečnosti dalje s: fétus

ANG.: *fetus*

2. farmakognoz. rastlinski organ, ki se razvije po oploditvi pri kritosemenkah in vsebuje seme za njihovo razširjanje

ANG.: *fruit*

LAT.: *fructus, fructus m*

GL.: bírni plód, sejálni plód

plodič -iča m farmakognoz. navadno enosemnski

del ploda, ki se sprostí od njegovi zrelosti ali ostane združen z njim

ANG.: *mericarp*

LAT.: *mericarpium, mericarpium n*

plódnica -e ž farmakognoz. spodnji del pestiča, v

katerem so semenske zasnove in iz katerega se razvije plod

ANG.: *ovary*

LAT.: *ovarium, ovarium n*

plódni list -ega -a m farmakognoz. ploščati

del cveta, ki nosi semenske zasnove pri kritosemenkah s: karpél

ANG.: *carpel*

LAT.: *carpellum, carpelli n*

pluripotétna mátična célica -e -e -e ž K: PMC,

PSC biomed. mátična célica, iz katere lahko nastanejo vse telesne celice, vključno s spolnimi s: embrionalna mátična célica

ANG.: *pluripotent stem cell*

GL.: inducírana pluripotétna mátična célica

plúta -e ž farmakognoz. del drevesne skorje iz

mrtvih celic, katerih stene vsebujejo suberin

ANG.: *cork*

LAT.: *suber, suberis n*

plv. -- [púlvis / pulverátus] (LAT. *pulvis / pulveratus*)

lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu

prašek / praškast

P. M. -- -- [pôst merídiem] (LAT. *post meridiem*)

lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu

popoldne

PMC -- [pəməçə / peemcé] m biomed. kratica ▶

pluripotétna mátična célica

PMF -- [pəməfə / peeměf] m (ANG. *plasma master*

file) farm. zak. kratica ▶ glávni dosjé o plázmi

pòanalízna fáza laboratórijske preiskáve -e

-e -- -- ž klin. kem., biomed. faza laboratorijske

preiskave, ki zajema interpretacijo rezultata, oblikovanje in izdajo izvida

ANG.: *post-analytical phase of laboratory testing*

pòanalízni vplívi -ih -ov m mn. klin. kem.,

biomed. različni dejavniki, ki nezaželeno spreminjajo izvide laboratorijskih preiskav in se pojavljajo v času od zaključka

laboratorijske analize do izdelave laboratorijskega izvida, npr. napačna interpretacija rezultatov, pomanjkljiv laboratorijski izvid

PRIM.: laboratórijska preiskáva

ANG.: *post-analytical variables*

podáljšanje dovoljéna za promèt z zdravílo

-a -- -- -- -- s farm. zak. postopek podaljšanja veljavnosti dovoljenja za promet z zdravilom, v katerem se ponovno oceni razmerje med koristjo in tveganjem pri uporabi zdravila

ANG.: *renewal of marketing authorisation of a medicinal product*

podáljšano dominírana strategíja -- -e -e ž

farmakoekon., soc. farm. ▶ podáljšano prevládana strategíja

podáljšano prevládana strategíja -- -e -e ž

farmakoekon., soc. farm. strategíja zdravljenja, pri kateri je razmerje med prirastkom stroškov in prirastkom učinkovitosti večje kot pri naslednji bolj učinkoviti strategiji s: podáljšano dominírana strategíja

ANG.: *extendedly dominated strategy*

podáljšano sproščanje -ega -a s farm. teh.

prirejeno sproščanje, pri katerem zdravilna učinkovina prehaja iz farmacevtske oblike kontinuirano daljše časovno obdobje

ANG.: *prolonged release, sustained release*

GL.: zínca s podáljšanim sproščanjem

podátkovna báza EudraVigilance -e -e --

[éudra vigiláns] ž farm. zak. baza podatkov in sistem upravljanja, ki ga vodi Evropska agencija za zdravila za zbiranje in ocenjevanje poročil o neželenih učinkih zdravil med njihovim razvojem in po pridobitvi dovoljenja za promet z zdravilom v Evropskem gospodarskem prostoru s: EudraVigilance

ANG.: *European Union Drug Regulating Authorities Pharmacovigilance Database*

podatkôvna zbirka o zdravílih -e -e -- -- ž

navadno elektronska zbirka različnih podatkov o zdravilih, ki nastane v različnih institucijah, podjetjih kot pomoč pri objektivnem informiranju o zdravilu

ANG.: *drug database, medicine database*

podatkôvna zbirka za poslôvne potrebe le-

kárn in avtomátsko obdelávo recéptov -e

-e -- -- -- -- -- ž lek. farm. zbirka podatkov o zdravilih in drugih izdelkih, ki se uporablja za optimalno oskrbo prebivalstva in državno statistiko

podjezična farmaceutvska oblika -e -e -e ž
farm. teh. farmaceutvska oblika za aplikacijo pod jezik za doseganje sistemskega učinka
ANG.: *sublingual preparation*
LAT.: *praeparatio sublingualis*

podjezična tableta -e -e ž farm. teh. oralna tableta za aplikacijo pod jezik za doseganje sistemskega učinka s: lingvaléta, súblingvaléta
ANG.: *sublingual tablet*
LAT.: *tableta sublingualis*

podjezično pršilo -ega -a s farm. teh. pršilo za aplikacijo zdravila pod jezik
ANG.: *sublingual spray*

podlága -e ž farm. teh. nosilka zdravilne učinkovine v poltrdnih in tekočih farmaceutvskih oblikah s: vehíkel
ANG.: *base*
LAT.: *vehiculum, vehiculi n*
GL.: mazilna podlága

podláktna bérgla -e -e ž med. prip. bergla, ki ima oporo za dlan in objemko za podlaket
ANG.: *forarm crutch*

podobno biolóško zdravilo -ega -ega -a s farm. bioteh. biolóško zdravilo, ki pridobi dovoljenje za promet po preteku patentne zaščite referenčnega originatorskega biolóškega zdravila, ki mu ni identično, saj je zaradi zapletenosti biolóških učinkovin in predvsem njihovega proizvodnega procesa v praksi nemogoče pripraviti povsem enake biolóške učinkovine, z referenčnim zdravilom pa je primerljivo glede na izkazano učinkovitost, varnost in kakovost, kar se dokazuje s kliničnimi preskušnji in ne le z raziskavami bioekvivalence s: biolóško primerljivo zdravilo
PRIM.: genérično zdravilo
ANG.: *biosimilar*

podpazdúšna bérgla -e -e ž med. prip. bergla, ki ima oprijem za roko in pazdušno oporo
ANG.: *underarm crutch*

podružnica lekárne -e -- ž farm. zak. ► lekárniška podružnica

podvojeválne vilice -ih -ic ž mn. farm. bioteh. struktura na molekuli DNA, kjer pride do odpiranja dvojne vijačnice med procesom podvojevanja
ANG.: *replication fork*
LAT.: *furca replicationis*

podvojevánje DNA -a -- [deená] s farm. bioteh. nastanek dveh novih dvovertičnih DNA, pri katerem se ob vsaki od razklenjenih enojnih verig matrične DNA sintetizira nova komplementarna veriga s: replikácija DNA, sémikonzervatívna replikácija
ANG.: *DNA replication*

podvrsta -e ž farmakognoz. takson v okviru vrste, navadno s posebnim območjem razširjenosti
PRIM.: vrsta

ANG.: *subspecies*
LAT.: *subspecies, subspeciei f*

pogáča -e ž farm. teh. ► cemént

pogánjek -jka m farmakognoz. nadzemni del rastline, ki požene iz stebelnega popka, podzemnega dela ali semena
ANG.: *shoot*

LAT.: *suboles, subolis f, surculus, surculi m, turio, turionis m*

poglavítni histokompatibilnostni kompléks -ega -ega -a m farm. bioteh. ► poglavítni kompléks tkívne skládnosti

poglavítni kompléks tkívne skládnosti -ega -a -- -- m K: MHC, PHK farm. bioteh. velika skupina genov v genomu večine vretenčarjev in njihovi proteinski produkti, ki v imunskem sistemu sodelujejo pri razločevanju med lastnimi in tujimi antigeni v organizmu in njihovem predstavljanju limfocitom T s: poglavítni histokompatibilnostni kompléks
ANG.: *major histocompatibility complex*

pogódbeni proizvajálec -ega -lca m podjetje, ki izvaja nekatere stopnje izdelave zdravila ali medicinskega pripomočka v imenu proizvajalca
ANG.: *contract manufacturer*

pojávnost -i ž farmakoepid., soc. farm. število novih dogodkov, zlasti novih primerov bolezni v določenem časovnem intervalu ali obdobju, na določenem območju, v določeni populaciji s: incidéncia
ANG.: *incidence*

poklíčna toksikologija -e -e ž veja toksikologije, ki proučuje možnost neželenih vplivov kemikalij na delovnem mestu in pripravlja predloge za primerne preventivne in zaščitne ukrepe
ANG.: *occupational toxicology*

pokrovítelj klíničnega preskúšanja -a -- -- m farm. zak. ► spónzor klíničnega preskúšanja

poliadenilácija -e ž farm. bioteh. proces dodajanja adenzin trifosfata na 3' konec nastajajoče informacijske RNA
ANG.: *polyadenilation*

poliakrílamídna gélska elektroforéza -e -e -e ž K: PAGE farm. bioteh. analízna elektroforezna metoda, ki poteka v poliakrilamidnem gelskem matriksu in omogoča ločitev proteinov zaradi razlik v masi, naboju ali velikosti
ANG.: *polyacrylamide gel electrophoresis*
GL.: natívna poliakrílamídna gélska elektroforéza, poliakrílamídna gélska elektroforéza v prisótnosti nátrijevega lavrilsulfáta

poliakrílamídna gélska elektroforéza v prisótnosti nátrijevega lavrilsulfáta -e -e -e -- -- -- ž K: SDS-PAGE farm. bioteh. poliakrílamídna gélska elektroforeza, ki omogoča

ločitev denaturiranih in zaradi prisotnosti natrijevega lavrilsulfata negativno nabitih proteinov samo na osnovi razlik v njihovi masi
ANG.: *sodium dodecyl sulfate polyacrylamide gel electrophoresis*

polialkin -a m **farmakognoz.** alkin z več trojnimi vezmi v verigi ogljikovih atomov, npr. cikutoksin, enantotoksin, falkarinol
ANG.: *polyalkyn*
LAT.: *polyalkynum, polyalkyni n*

polialkohól -a m **farmakognoz.** ► poliól

poliamínski alkaloid -ega -a m **farmakognoz.** alkaloid, katerega osnovna struktura je spermin ali spermidin, npr. palustrin
ANG.: *polyamine alkaloid*
LAT.: *alcaloidum polyamini*

poliárhna žila -e -e ž **farmakognoz.** radialna žila pri enokaličnicah z več kot sedmimi kraki
ANG.: *polyarch vascular bundle*
LAT.: *vas polyarchicum*

polietilénglikól -a m **farm. bioteh.** ► makrogól

polifarmacija -e ž **soc. farm.** ► sočasna uporaba več zdravil

polifenól -a m **farmakognoz.** aromatska spojina z več fenolnimi skupinami v molekuli
ANG.: *polyphenol*
LAT.: *polyphenolum, polyphenoli n*

poligamija -e ž **farmakognoz.** ločenost moških, ženskih in dvospolnih cvetov na isti rastlini
ANG.: *polygamy*
LAT.: *polygamia, polygamiae f*

poliketíd -a m **farmakognoz.** spojina iz skupine strukturno zelo različnih sekundarnih metabolitov, ki nastajajo iz acetilkoencima A, npr. terpeni, aromatske spojine, maščobne kisline
ANG.: *polyketide*
LAT.: *polycetidium, polycetidi n*

polikliónska prótitelesa -ih -és s mn. **farm. bioteh., imunol.** skupina protiteles, ki se vežejo na isti antigen in jih proizvajajo različni kloni limfocitov B
ANG.: *polyclonal antibodies*

polikrést -a m **homeopat.** homeopatsko zdravilo, ki se zelo pogosto uporablja in ima širok spekter delovanja
ANG.: *policrest*

polimér -a m kemična spojina iz velikega števila medsebojno kovalentno povezanih monomerov
ANG.: *polymer*
GL.: ácidorezisténtni poliméri, bioadhezivni polimér, biopolimér, blókkòpolimér, gástrozesténtni poliméri, gráftkòpolimér, heteropolimér, hidrofilni polimér, hómopolimér, kòpolimér, múkoadhezivni polimér, premreženi polimér

polimeráza -e ž **farm. bioteh.** encim, ki katalizira združevanje osnovnih gradbenih enot v polimere, zlasti nukleotidov v polinukleotide
ANG.: *polymerase*
LAT.: *polymerasum, polymerasi n*
GL.: DNA-polimeráza, RNA-polimeráza, verižna reakcija s polimerázo

polimèrni micél -ega -a m **farm. teh.** blokkopolimer, sestavljen iz hidrofilnih in lipofilnih delov, ki nad kritično micelsko koncentracijo tvori micel z velikostjo 100 nm, v katerem je ujeta zdravlilna učinkovina
ANG.: *polymeric micelle*

polimèrni nánodelec -ega -lca m **farm. teh.** nanodelec iz biokompatibilnih naravnih ali sinteznih polimerov, lahko biorazgradljivih
ANG.: *polymeric nano particle*

polimiksini -ov m mn. **farm. kem.** polipeptidni antibiotiki, zgrajeni iz cikličnega peptida in daljše lipofilne verige, ki se kot površinsko aktivne snovi vgradijo v membrano mikroorganizmov in motijo njeno funkcijo, npr. polimiksini
ANG.: *polymyxins*
LAT.: *polymyxina n pl.*

polimorfizem -zma m **1. farm. teh.** lastnost trdnih snovi, da lahko snov z isto kemično sestavo obstaja v različnih kristalnih stanjih, kar se odraža v različnih fizikalnih lastnostih, npr. različna hitrost raztapljanja, tališče, fizikalna stabilnost, pretočne lastnosti, gostota **2. farmakognoz.** pojav različnih oblik pri isti vrsti **3. biomed.** obstoj številnih različnih oblik organizmov znotraj iste species, neodvisno od razlik v spolu, posameznega gena v dveh ali več alelskih različicah in določenih molekul, npr. encimov **4. farm. teh.** po farmakopeji širši termin v farmakopejski monografiji, ki vključuje pravi kristalni polimorfizem, solvate, hidrate, alotropijo ali amorfno stanje snovi
ANG.: *polymorphism*

polinácija -e ž **farmakognoz.** ► oprášitev

poliól -a m **farmakognoz.** spojina, nastala z redukcijo karbonilne funkcionalne skupine monosaharida, npr. sorbitol, manitol, ksilitol **s:** polialkohól
ANG.: *polyol*
LAT.: *polyol, polyolis n*

polipeptíd -a m **farmakognoz., farm. kem.** organska spojina, peptid, zgrajen iz več kot desetih aminokislin
ANG.: *polypeptide*
LAT.: *polypeptidum, polypeptidi n*

polipeptidni antibiotík -ega -a m **farm. kem.** antibiotik, sestavljen iz polipeptidne verige, na katero so lahko vezani različni substituenti
ANG.: *polypeptide antibacterial, polypeptide antibiotic*
LAT.: *antibioticum polypeptidicum*

poliploidija -e ž **farmakognoz.** lastnost celice, da vsebuje pomnožno število kromosomov
ANG.: *polyploidy*
LAT.: *polyploidia, polyplodiae f*

polipragmazija -e ž **soc. farm.** ► sočasna uporaba več zdravil

polisaharid -a m **farmakognoz.** biopolimer, nastal s kondenzacijo več kot desetih molekul monosaharida in je glede na strukturo homogeni polisaharid ali heterogeni polisaharid **s:** glikán
ANG.: *polysaccharide*
LAT.: *polysaccharidum, polysaccharidi n*
GL.: heterogéni polisaharid, homogéni polisaharid, hómopolisaharid, múkopolisaharid

polisorbát -a m **farm. teh.** brezbarvna ali rumenorjava viskozna tekočina ali poltrdna snov, hidrofilna neionogena površinsko aktivna snov, emulgator, solubilizator, delni ester maščobnih kislin, navadno z dvajsetimi oksietilenskimi skupinami substituiranega sorbitana
ANG.: *polysorbate*
LAT.: *polysorbatum, polysorbati n*

politerpén -a m **farmakognoz.** terpen, derivat več kot osmih molekul izoprena, npr. kavčuk, gutaperča **s:** **strok. pog.** višji terpén
ANG.: *polyterpene*
LAT.: *polyterpenum, polyterpeni n*

polivinilpirolidón -a m **K: PVP farm. teh.** bel ali bledorumenkast higroskopen prah ali kosmiči, linearni polimer N-vinil-2-pirolidinona z različno stopnjo polimerizacije in viskoznosti vodne raztopine, ki se uporablja kot vezivo pri tabletiranju in granuliranju, polimer za zaščito tabletnih jeder **s:** povidón
ANG.: *polyvinylpyrrolidone, povidone*
LAT.: *povidonum, povidoni n*

pôlízdelek -lka m **1. farm. teh., farm. zak.** v dobri proizvodni praksi izdelek, ki je prešel vse faze izdelave, razen končnega pakiranja **2. farm. teh.** izdelek v katerikoli stopnji izdelave, ki se lahko shranjuje in transportira pred nadaljnjo izdelavo, npr. tabletna jedra, mikrokapsule, zrnca pred vgrajevanjem v končno farmacevtsko obliko
ANG.: *bulk product*

póljska lekárna -e -e ž nekdanja lekarna, ki je bila organizirana v vojnih razmerah za oskrbovanje vojakov in vojaškega osebja z zdravili in medicinskimi pripomočki na terenu

polnílnik za tekočine, kréme, mazila -a --- --- m **farm. teh., lek. farm.** naprava ali del stroja za polnjenje tekočih in/ali poltrdnih farmacevtskih pripravkov z odmernim mehanizmom za nastavev prostorninskih enot
ANG.: *tube filling machine*

polnilo -a s **farm. teh.** pomožna snov za dopolnjevanje mase farmacevtskega izdelka **s:** konstituent
ANG.: *diluent, filler*
LAT.: *constituens, constituentis n*

pôlni trikótnik v rdéči bárvi -ega -a --- --- m **farm. zak.** oznaka previdnostnega ukrepa v obliki rdečega trikotnika na ovojnici za zdravila, ki vplivajo na psihofizične lastnosti uporabnika
ANG.: *full triangle*

pôlsintézni estrogén -ega -a m **farm. kem.** estrogen, pridobljen s sintezniimi spremembami naravnega estrogena, npr. etinilestradiol **PRIM.:** sintézni estrogén
ANG.: *semi-synthetic estrogen*
LAT.: *oestrogenum semisyntheticum*

pôltrde kontaktné léče -ih -ih léč ž mn. **med.** prip. manj prožne, za kisik prepustne kontaktne léče iz silikonskih polimerov **PRIM.:** trde kontaktné léče
ANG.: *semi-hard contact lenses*

pôltrdna farmacévska oblika -e -e -e ž **1. farm. teh.** farmacevtska oblika poltrdne konsistence iz trdnih sestavin, ki tvorijo ogrodje, in tekočih sestavin, ki so na ogrodje šibko vezane, njena struktura se ob aplikaciji poruši, tudi plastični gel
ANG.: *semi-solid preparation*
LAT.: *praeparatio mollis*
2. mn. farm. teh. skupina farmacevtskih oblik v Formulariumu Slovenicum in Evropski farmakopeji
ANG.: *semi-solid preparations*
LAT.: *praeparationes molles*
GL.: oralna pôltrdna farmacévska oblika, pôltrdna farmacévska oblika za nós, pôltrdna farmacévska oblika za okó, pôltrdna farmacévska oblika za uhó

pôltrdna farmacévska oblika za nós -e -e -e --- ž **farm. teh.** poltrdna farmacevtska oblika za aplikacijo v nosno votlino z ustreznim aplikatorjem
ANG.: *semi-solid nasal preparation*
LAT.: *praeparatio mollis ad usum nasalem*

pôltrdna farmacévska oblika za okó -e -e -e --- --- ž **farm. teh.** sterilno mazilo, krema ali gel za aplikacijo na očesno veznico
ANG.: *semi-solid eye preparation*
LAT.: *oculentum, oculenti n, unguentum ophthalmicum*

pôltrdna farmacévska oblika za uhó -e -e -e --- --- ž **farm. teh.** poltrdna farmacevtska oblika za aplikacijo v zunanji sluhovod, lahko s tamponom, impregniranim z zdravilom
ANG.: *semi-solid ear preparation*
LAT.: *praeparatio mollis ad usum auricularem*

POM -- [pəomə / peoəm] m (ANG. *prescription only medicine*) **farm. zak.** kratica ► izdaja zdravila na zdravniški recept (1)

pomáda -e ž **farmakognoz.** z dišavami nasičena maščoba, ki se pridobi s postopkom enfleraže
ANG.: *pomade*

pomákanje kljúna -a -- s v veterinarski medicini uporaba zdravila s pomakanjem kljuna v tekočino
ANG.: *beak dipping*

pomirjeválo -a s **farm. kem.** zdravilo ali učinkovina, ki deluje zaviralno na centralni živčni sistem in v določenih odmerkih pomirja s: psiholéptik, sedatív
ANG.: *sedative, tranquilant*
LAT.: *sedativum, sedativi n*

pomóžna snóv -e snóví ž **farm. teh.** vsaka sestavina v zdravilu, ki ni zdravilna učinkovina, lahko je nosilka zdravilne učinkovine, izboljšuje stabilnost zdravila, njegove biofarmacevtske lastnosti, videz ali sprejemljivost za pacienta oziroma olajšuje postopek izdelave s: ekscipiént
ANG.: *excipient*
LAT.: *excipiens, excipientis n*
GL.: kôprocesirana pomóžna snóv, pomóžna snóv za drsenje

pomóžna snóv za drsenje -e snóví -- -- ž **farm. teh.** ► drsilo

pomóžna zdravilna srédstva -ih -ih -tev s mn. do leta 1996 pripravki za peroralno in zunanjo uporabo v različnih farmacevtskih oblikah za ublažitev določenih stanj, npr. čaji in čajne mešanice, obvezilni material in sredstva za šivanje, stomatološki material, izdelki, ki se kirurško vgrajujejo, diagnostična sredstva, medicinski pribor za enkratno uporabo

pomóžni bakteriofág -ega -a m **farm. bioteh.** bakteriofág, ki po okužbi bakterijske celice omogoča sestavljanje fagmidov v virusno ovojnico in s tem nastajanje novih fagmidnih virusnih delcev tako, da vnese gensko informacijo za proteine ovojnice, ki je ni na samem fagmidu
ANG.: *helper phage*
LAT.: *bacteriophageum auxiliare*

pond. -- [ponderózus] (LAT. *ponderosus*) **lek. farm.** nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu težek

ponovljèni navzkrižni eksperimentálني načrt -ega -ega -ega -a m **farmakokin.** eksperimentalni načrt, pri katerem preskušanci večkrat dobijo isto zdravilo
ANG.: *replicated crossover design*

ponóvna predeláva -e -e ž **farm. zak.** v dobri proizvodni praksi predelava vhodne snovi, intermediata, materiala za pakiranje, zdravila,

medicinskega pripomočka oporečne kakovosti iz določene faze izdelave, da se njegova kakovost z enim ali več dodatnimi postopki popravi in sprejemljivo
ANG.: *reprocessing*

ponóvni privzèm -ega -éma m **farm. kem.** kontinuirano prenašanje v sinapso sproščenega neurotransmitterja nazaj v živčni končič, navadno z aktivnim transportom
ANG.: *reuptake*

pooblaščèna oséba za izdájó zdravil -e -e -- -- -- ž oseba z dokončano farmacevtsko izobrazbo, ki izpolnjuje zakonsko določene pogoje, da sme izdajati zdravila na zdravniški recept ali brez recepta, npr. magister farmacije

pooblaščèna oséba za predpisóvanje zdravil -e -e -- -- -- ž oseba z dokončano izobrazbo medicinske ali veterinarske smeri, ki izpolnjuje zakonsko določene pogoje, da sme predpisovati zdravila v humani oziroma v veterinarski medicini, npr. doktor medicine, doktor veterinarske medicine **PRIM.:** ordinárij

pooblaščèni predstavnik proizvajálca medi-

cińskih pripomóčkov -ega -a -- -- -- m **med. prip.** poslovni subjekt s sedežem v Evropski uniji, ki ga izrecno pisno pooblasti proizvajalec medicinskih pripomočkov s sedežem v tretji državi, deluje namesto njega in se nanj lahko obračajo pristojni organi v zvezi z obveznostmi proizvajalca
ANG.: *authorized representative of medical devices manufacturer*

popárek -rka m **farm. teh.** vodni izvleček, pripravljen s prelitjem rastlinske droge z vrelo vodo s: infúz
ANG.: *infuse*
LAT.: *infusum, infusi n*

pópék -pka m **1. farmakognoz.** zasnova listnega ali cvetnega poganjka **2. farmakognoz.** brazgotina na semenu, kjer je bilo to pritrjeno na steno plodnice s: hílum
ANG.: *bud*
LAT.: *gemma, gemmae f*

popkóvnična krí -e krví ž **biomed.** kri, zbrana iz popkovnične vene ali dveh popkovničnih arterij takoj po porodu, ki vsebuje zlasti veliko količino krvotvornih matičnih celic in se uporablja za zdravljenje različnih oblik krvnega raka in prirojenih imunskih pomanjkljivosti
ANG.: *cord blood, umbilical cord blood*

popólna parenterálna prehrána -e -e -e ž **K: KPP farm. teh.** oskrba bolnika z vsemi potrebnimi hranili po katetru v centralni ali periferni krvni obtok s: komplétna paranterálna prehrána, **strok. pog.** totalna parenterálna prehrána
ANG.: *total parenteral nutrition*

populacijska farmakokinética -e -e ž farmakokin. farmakokinética, s katero se opredelijo povprečne vrednosti in variabilnost farmakokinetičnih parametrov v populaciji bolnikov

ANG.: *population pharmacokinetics*

porába zdravil -e -- ž lek. farm. statistično ugotovljena količina porabljenih zdravil glede na veljavno klasifikacijo

ANG.: *drug consumption, drug use*

GL.: ambulánčna porába zdravil, bolnišnična porába zdravil, izvenbolnišnična porába zdravil, sprémljanje porábe zdravil

porazdelitev zdravilne učinkovine -tve --- ž farmakokin. proces, pri katerem se zdravilna učinkovina porazdeli po telesu, ko pride v centralni krvni obtok

ANG.: *drug distribution*

porazdelitveni koeficient -ega -ênta m farm. kem. ravnotežno razmerje koncentracij neke snovi v dvofaznem sistemu organsko topilo - voda, ki je konstantno pri izbranem paru topil, določeni temperaturi, tlaku, ionski moči, pH-vrednosti v vodni fazi in v območju nizkih koncentracij topljenca

ANG.: *partition coefficient*

poročilo o kliničnem preskúšanju -a --- s farm. zak. pisno poročilo o poteku, rezultatih in zaključkih kliničnega preskušanja zdravila v skladu z dobro klinično prakso

ANG.: *clinical study report, clinical trial report*

poročilo o neželênem učinku zdravila -a --- s K: ICSR farm. zak. dokument, v katerem primarni vir (zdravnik, farmacevt) poroča o enem ali več neželenih učinkih, ki so se pojavili pri določenem bolniku pri uporabi enega ali več zdravil

ANG.: *individual case safety report*

poročilo o priméru -a --- s farmakoepid., soc. farm. opis posameznika, pri katerem se pojavi nova bolezen, neželeni dogodek ali sprememba zdravstvenega stanja

ANG.: *case report*

poróznost -i ž farm. teh. delež praznega prostora znotraj farmacevtske oblike, ki ga zaseda zrak in se izračuna iz razmerja med navidezno in pravo gostoto, npr. pore v tableti, granulatu

ANG.: *porosity*

posámezna farmakopéjska monografija -e -e -e ž ► specifična farmakopéjska monografija

posébna izdájnica -e -e ž farm. zak., lek. farm. listina, na katero se izdajajo omejene količine zdravil s psihotropnimi ali narkotičnimi lastnostmi, v dveh, lahko tudi v več istovetnih izvodih, namenjenih sledljivosti in nadzoru uporabe

posébna naročilnica za zdravila -e -e --- ž farm. zak., lek. farm. naročilnica, na katero se predpišejo zdravila s psihotropnimi in

narkotičnimi lastnostmi, v dveh, lahko tudi v več istovetnih izvodih, namenjenih sledljivosti in nadzoru uporabe

ANG.: *special order form for medicinal products*

posébna opozorila in previdnostni ukrepi -ih

-il -- -ih -ov farm. zak. del kliničnih podatkov v povzetku glavnih značilnosti zdravila, ki vsebuje opis opozoril in previdnostnih ukrepov za pravilno in varno uporabo zdravila, npr. opis posebnih pogojev, ki jih je treba upoštevati pri posameznih skupinah pacientov, navedba resnih neželenih učinkov, na katere je treba biti posebej pozoren, ukrepi, potrebni na začetku ali ob prenehanju uporabe zdravila, opozorila zaradi pomožnih snovi

ANG.: *warnings and special precautions for use*

posébni preskúsi -ih -ov m mn. farm. zak.

preskusi, s katerimi se ugotavlja prisotnost nepričakovanih nečistot in niso navedeni v dokumentaciji za pridobitev in vzdrževanje dovoljenja za promet z zdravilom

ANG.: *special tests*

posébni zdravniški recépt -ega -ega -a in posébni zdravniški recépt -ega -ega -êpta m farm. zak., lek. farm. zdravniški recept, na katerega se predpišejo omejene količine zdravil s psihotropnimi ali narkotičnimi lastnostmi, v dveh, lahko tudi v več istovetnih izvodih, namenjenih sledljivosti in nadzoru uporabe

s: recépt v duplikátu, recépt v dvójniku, recépt v kópiji (3)

ANG.: *duplicate controlled substance prescription*

posipálo -a s farm. teh. ► dermalni prášek

posipník -a m 1. farm. teh. aplikator za nanašanje dermalnih praškov s posipanjem 2. farm. teh. vsebnik, stična ovojnina za večodmerne dermalne praške

ANG.: *dermal powder applicator*

GL.: zapórka s posipníkom

pospéšena difuzija -e -e ž farm. kem. ► olájšana difuzija

pospéšene stabilnostne štúdije -ih -ih -ij ž mn. anal. zdr. stabilnostne študije, opravljene pri povišani temperaturi in relativni vlažnosti, ki dajo rezultate v krajšem času in podpirajo dolgoročne stabilnostne študije pri določitvi roka uporabnosti ali roka do ponovnega preskušanja in pri vrednotenju učinkov dejavnikov okolja v primeru kratkotrajnega preseženja pogojev shranjevanja

ANG.: *accelerated stability studies*

pospéšeni tést stáranja -ega -a -- m preskus za določanje stabilnosti farmacevtskih izdelkov pri povišani ali znižani temperaturi ali mehanski obremenitvi in vitro

ANG.: *accelerated ageing test*

pospeševalec metabolizma učinkovine -lca
-- -- m farmakokin. ► induktor metabolizma učinkovine

pospeševalo -a s farm. teh. pomožna snov, ki omogoča povečan prehod učinkovine skozi biološke membrane

ANG.: *enhancer*

posredni stroški -ih -ov m mn. farmakoecon., soc. farm. stroški, povezani z zmanjšano storilnostjo bolnikov in skrbnikov, npr. zaradi bolniškega dopusta, zmanjšanja ali izgube osebnega dohodka, odsotnosti z dela, invalidnosti, prezgodnje upokojitve, in s prezgodnjo umrljivostjo PRIM.: neposredni stroški

ANG.: *indirect costs*

pósteljna podlòga -e -e ž med. prip. inkontinenčna podloga za postelje

ANG.: *incontinence bed pad*

postópek certificiranja -pka -- m med. prip. postopek, s katerim priglašeni organ po ugotovitvi skladnosti z bistvenimi zahtevami direktive izda certifikat ES, na podlagi katerega proizvajalec lahko pritrudi na medicinski pripomoček oznako CE, preden ga da na trg oziroma v uporabo

ANG.: *certification procedure*

postópek ugotávljanja skládnosti -pka --

-- m med. prip. postopek, s katerim se posredno ali neposredno ugotavlja, ali medicinski pripomočki, njihova proizvodnja oziroma kakovost poslovanja ustrezajo pogojem, določenim z evropskimi in nacionalnimi predpisi

ANG.: *conformity assesment procedure*

postópek uporábe -pka -- m farm. zak. osnovna navodila za pravilno uporabo zdravila, npr. tableto prežvečite

ANG.: *method of administration*

postópek z medsebojnim priznávanjem -pka

-- -- -- m farm. zak. postopek za pridobitev in vzdrževanje dovoljenja za promet z zdravilom, ki se po odobritvi v referenčni državi članici Evropske unije začne v zadevnih državah in je obvezen za zdravila, ki se ne obravnavajo po centraliziranem ali decentraliziranem postopku in bodo na trgu v več kakor eni državi članici Evropske unije, kakor določa zakonodaja

ANG.: *mutual recognition procedure*

póstprodukcíjska modifikácija -e -e ž farm. biotech. sintezna ali encimsko katalizirana kovalentna sprememba strukture biološke učinkovine, ki po njeni izolaciji poteka in vitro

ANG.: *post-production modification*

pósttranslacíjska modifikácija -e -e ž farm.

biotech. kovalentna sprememba v strukturi proteina, ki poteka in vivo po translaciji na ribosomu

ANG.: *post-translational modification*

poténca -e ž homeopat. ► homeopatska poténca

potenciálna nečístòta -e -e ž anal. zdr. nečistota, ki teoretično lahko nastane ali pride v zdravilo med postopkom izdelave ali v času shranjevanja

ANG.: *potential impurity*

potenciométrična določitev -e -tve ž anal. zdr., klin. kem. določitev analita v raztopini na osnovi meritve razlike v napetosti referenčne elektrode, ki ima stalen potencial, in indikatorske elektrode, katere potencial je odvisen od aktivnosti analita

PRIM.: direktna potenciometrija, indirektna potenciometrija

ANG.: *potentiometric determination*

potenciométrična titrácija -e -e ž titracija, pri kateri se ekvivalentna točka določi potenciometrično

ANG.: *potentiometric titration*

potenciranje -a s 1. povečanje skupnega učinka dveh ali več zdravil na več kot seštevek njihovih učinkov

ANG.: *potentiation*

2. homeopat. postopek izdelave homeopatskega zdravila iz homeopatske surovine z zaporednim redčenjem in stresanjem, s trituiranjem ali s kombinacijo obeh postopkov S: dinamiziranje PRIM.: Hahnemannova metoda izdelave homeopatskega zdravila, Korsakova metoda izdelave homeopatskega zdravila

ANG.: *potentisation*

potencirano zdravílo -ega -a s homeopat. ► homeopatsko zdravílo

potíсни plín -ega -a m farm. teh. utekočinjeni plin pod tlakom, stisnjeni plin ali tekočina z nizkim vreliščem, ki zagotavlja tlak za pršenje farmacevtskih oblik pod tlakom

ANG.: *propellent*

LAT.: *propellens, propellentis* n

potrdílo o izvájanju dóbre proizvodné prákse

-a -- -- -- -- s farm. zak. ► certifikát o izvájanju dóbre proizvodné prákse

pót uporábe potí -- ž farm. zak. pot, po kateri se zdravilo aplicira na mesto, kjer se začne sproščati, npr. peroralna uporaba

ANG.: *route of administration*

povidón -a m farm. teh. ► polivinilpirolidón

povòj -òja m med. prip. zvit trak različnih širin in dolžin, navadno bele barve, izdelan iz bombažnih, elastičnih niti ali drugih snovi, ki se uporablja za obvezovanje, pričvrstitev drugega medicinskega pripomočka, imobilizacijo

ANG.: *bandage, dressing*

GL.: elástični povòj, kálíko povòj, krép povòj, múll povòj, povòj iz raztegljivé tkaníne, prví povòj

povòj iz raztegljive tkaníne -òja -- -- -- m med.
prip. ► elástični povòj

povprèčna količina hemoglobína v eritrocítih
-e -e -- -- -- ž K: **MCH, PKH** klin. kem., biomed.
srednja količina hemoglobína v eritrocítih v
krvi preiskovanca, znižana v hipohromnih
eritrocítih

ANG.: *mean corpuscular hemoglobin*

povprèčna koncentracija hemoglobína v

eritrocítih -e -e -- -- -- ž K: **MCHC, PKHE**
klin. kem., biomed. srednja koncentracija
hemoglobína v eritrocítih v krvi preiskovanca,
znižana v hipohromnih eritrocítih

ANG.: *mean corpuscular hemoglobin
concentration*

povprèčni strošek -ega -ška m farmakoecon.,
soc. farm. celoten strošek strategije zdravljenja,
deljen s številom zdravljenih oseb

ANG.: *average cost*

povprèčni volumen eritrocítov -ega -mna -- m
K: **MCV, PVE** klin. kem., biomed. srednji volumen
populacije eritrocítov v krvi preiskovanca,
znižan pri mikrocitozi, zvišan pri makrocitozi

ANG.: *mean corpuscular volume*

povrhnjica -e ž **1.** zunanja plast kože **2.**
farmakognoz. primarno krovno tkivo rastline,
prekrito s kutikulo s: epiderma

ANG.: *epidermis*

LAT.: *epidermis, epidermidis f*

površina pod krivúljo -e -- -- ž K: **AUC**

1. farmakokin. površina pod plazemsko
koncentracijsko krivúljo, izračunana s
pomočjo trapezne metode ali s pomočjo
farmakokinetičnega modela **2.** farmakokin.
parameter biološke uporabnosti, ki označuje
obseg prenosa zdravilne učinkovine z mesta
aplikacije v centralni krvni obtok

ANG.: *area under the curve*

površinski označevalci cèlic -ih -ev -- m mn.

K: **CD** imunol., biomed. različne molekule,
pogosto receptorji ali ligandi, izražene na
površinah celic, ki se zaznavajo s specifičnimi
monoklonskimi protitelesi, s čimer se določi
celični fenotip, kar omogoča razlikovanje med
posameznimi podvrstami celic, npr. levkocitov

ANG.: *cell surface markers*

površinsko aktivna snòv -- -e snòví ž snòv,
katere molekula ima lipofilni in hidrofilni
del, ki omogoča njeno porazdelitev na mejno
površino med lipofilno in hidrofilno fazo,
s čimer se zmanjša površinska napetost s:
amfifilna molékula, amfifilna snòv

ANG.: *surface active agent, surfactant*

GL.: ionogéna površinsko aktivna snòv,
neionogéna površinsko aktivna snòv

povzètek glávnih značilnosti zdravila -tka --
-- -- m K: **SmPC, SPC¹** farm. zak. dokument
o zdravilu, ki vsebuje njegove bistvene

farmacevtske, neklinične in klinične podatke,
namenjen zdravstvenim delavcem

ANG.: *summary of product characteristics*

póztivna lísta zdravil -e -e -- ž K: **P** lek. farm.

seznam zdravil, ki se v celoti ali v visokem
deležu plačujejo iz obveznega zdravstvenega
zavarovanja **PRIM.:** lista zdravil, négativna lista
zdravil, vmésna lista zdravil

ANG.: *reimbursement list*

póztivni rezulát laboratórijske preiskáve

-ega -a -- -- m klin. kem., biomed. izmerjena
vrednost laboratorijske preiskave zunaj
referenčnega območja, ki dokazuje
prisotnost bolezni

ANG.: *positive laboratory test result*

poživílo -a s farm. kem. ► stimulánt

PRAC -- [prák] m (ANG. *Pharmacovigilance
Risk Assessment Committee*) farm. zak.

krática Odbor za ocenjevanje tveganja na
področju farmakovigilance pri Evropski
agenciji za zdravila

praec. -- [precipitátus] (LAT. *praecipitatus*)

lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem
receptu oborjen

praep. -- [preparátus] (LAT. *praeparatus*) lek.
farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu
pripravljen

práhovka -e ž lek. farm. steklena lekarniška
posoda s širokim vratom in brušenim
zamaškóm za shranjevanje praškastih
farmacevtskih snovi

ANG.: *apothecary powder jar*

LAT.: *olla ad pulveres*

práprot -i ž farmakognoz. zelnata trajnica iz
skupine praprotnic

ANG.: *fern*

LAT.: *filix, filicis f*

práprotnice -ic ž mn. farmakognoz. skupina rastlin
cevníc, ki še nima pravega cveta in semena

ANG.: *pteridophytes*

LAT.: *Pteridophyta n pl.*

prášek -ška m **1.** fizikalno skupek delcev v
trdnem agregatnem stanju pri določeni
temperaturi, navadno velikosti pod 1000 µm,
v obliki kristalov, različnih polimorfnih ali
pseudopolimorfnih modifikacij **2.** farm. teh.
skupek suhih prostih trdnih delcev določene
stopnje razdrobljenosti za različne aplikacije,
pripravo raztopin ali suspenzij **3.** lek. farm.
zdravilo v obliki zelo drobnih suhih delcev

ANG.: *powder, pulvis*

4. farm. teh., lek. farm. ► ênoodmèrni prášek
GL.: deljšeni prášek, dermálni prášek,
kombinírani prášek, nêdeljšeni prášek,
perorálni prášek, prášek za inhalírnanje, prášek
za injèkcije in infúzije, prášek za nòs, prášek za
uhò, šumèči prášek, večòdmèrni prášek, žlíčka
za deljšenje práškòv

prašek za inhaliranje -ška --- m farm. teh. eno- ali večodmerni prašek za aplikacijo z inhalatorjem za suhe praške
 ANG.: powder for inhalation
 LAT.: pulvis ad inhalationem

prašek za injékcije in infúzije -ška ----- m farm. teh. sterilni prašek v končnem vsebniku, ki po dodatku tekočine in stresanju tvori raztopino ali suspenzijo za injiciranje ali infundiranje
 ANG.: powder for injections or infusions
 LAT.: pulvis ad iniectabilia et infundibilia

prašek za nós -ška --- m farm. teh. prašek za vpihavanje zdravila v nosno votlino z ustreznim aplikatorjem
 ANG.: nasal powder
 LAT.: pulvis nasalis

prašek za uhó -ška --- m farm. teh. prašek za aplikacijo ali vpihavanje zdravila v sluhovod z ustreznim aplikatorjem
 ANG.: ear powder
 LAT.: pulvis auricularis

prašnica -e ž farmakognoz. končni del prašnika
 ANG.: anther
 LAT.: anthera, antherae f

prašnik -a m farmakognoz. moški razmnoževalni organ pri cvetnicah
 ANG.: stamen
 LAT.: stamen, staminis n

prátinktúra -e ž homeopat. ► mátična tinktúra

práva gostóta -e -e ž farm. teh. gostota, ki se izračuna tako, da se masa snovi ali farmacevtske oblike deli z njenim pravim volumnom
 ANG.: true density

práva raztopína -e -e ž farm. teh. ► molekularna raztopína

právi alkalóid -ega -a m farmakognoz. alkaloid, ki nastaja iz aminokislilin in ima dušikov atom vključen v heterociklični sistem, npr. kinin, kokain, morfín, strihnin
 ANG.: true alkaloid
 LAT.: alcaloidum verum

právi čaj -ega -a m farmakognoz. ► čaj (1, 2)

pravíla dôbre laboratórijske prákse v lekárni -il ----- s mn. lek. farm. smernice za zagotavljanje kakovostnega dela v laboratoriju, npr kontrolno-analizem ali galenskem laboratoriju, ki jih je leta 1993 sprejela Lekarniška zbornica Slovenije
 ANG.: good laboratory practice in pharmacy

pravíla dôbre lekárniške prákse -il ----- s mn. lek. farm. smernice za pravilno izvajanje strokovnega dela v lekarniških enotah, ki jih je leta 1993 sprejela Lekarniška zbornica Slovenije in določajo zahteve o strokovnih delavcih, prostorih, opremi, dokumentaciji in odgovornosti zaposlenih v lekarnah
 ANG.: good pharmacy practice

právi volúmen -ega -mna m farm. teh. prostor-nina, ki jo zasede masa farmacevtske oblike ali njenih sestavin brez vključenega zraka in se navadno določa s piknometrom
 ANG.: true volume

právo tkívo -ega -a s farmakognoz. rastlinsko tkivo, ki tvori značilno oblikovane organe brstnic, npr. korenino, steblo in list PRIM.: nèprávo tkívo
 ANG.: true tissue
 LAT.: contextus verus

prázni vzórec -ega -rca m farmakokin. matriks brez analita
 ANG.: blank sample

prebódna stekleníčka -e -e ž farm. teh. ► víála

precédek -dka m farm. teh. ► kolatúra

precipitácija -e ž ► obárjanje

prečíščena vóda -e -e ž farm. teh. voda, ki se uporablja za izdelavo zdravil in se pridobiva z destilacijo, ionsko izmenjavo, reverzno osmozo ali drugimi postopki iz neoporečne pitne vode
 ANG.: purified water
 LAT.: aqua purificata
 GL.: visóko prečíščena vóda

predájna omára -e -e ž lek. farm. omara z dvojnimi vrati, vgrajena v steno, ki omogoča varen prenos materialov med prostori z različno stopnjo čistote zraka

prèdanalizna fáza laboratórijske preiskáve -e -e --- ž klin. kem., biomed. faza laboratorijske preiskave, ki zajema pripravo pacienta na preiskavo, odvzem biološkega vzorca, prenos v medicinski laboratorij in obdelavo vzorca pred analizo
 ANG.: pre-analytical phase of laboratory testing

prèdanalizni vplívi -ih -ov m mn. klin. kem., biomed. različni dejavniki, ki nezaželeno spreminjajo izvide laboratorijskih preiskav in se pojavljajo v času od priprave bolnika na preiskavo do pričetka analize v laboratoriju, npr. neupoštevanje priporočil za odvzem, hranjenje in transport bioloških vzorcev do laboratorija PRIM.: laboratórijska preiskáva
 ANG.: pre-analytical variables

predhódna sestavína za dróge -e -e --- ž kemična snov z uradnega seznama in vsaka zmes, ki vsebuje te snovi v taki obliki, da jih je mogoče uporabiti za izdelavo prepovedanih drog, razen zdravil in drugih izdelkov, ki jih ni mogoče na enostaven način predelati ali uporabiti za izdelavo prepovedanih drog, npr. piperonal, acetanhidrid s: prekúrzor za prepovédane dróge
 ANG.: illicit drug precursor

prèdkál -kálí ž farmakognoz. ► protálíj

prèdméšanica za pripravo zdravilne krmne

méšanice -e - - - - - ž **farm. zak.** v veterinarski medicini vnaprej pripravljeno zdravilo, namenjeno za pripravo zdravilne krmne méšanice **s:** prèmikš za izdelávo medicínirane krme, prèmikš za pripravo medicínirane krme

ANG.: *pre-mix for medicated feedingstuffs*
LAT.: *praemixtum ad alimentum medicatum*

prédniška célica -e -e ž **biomed.** delno diferencirana potomka matične celice v neposredni liniji, ki je kljub temu še vedno lahko materinska celica bolj diferenciranim celičnim tipom, nastalih iz nje po seriji celičnih delitev **s:** progénitorska célica

ANG.: *progenitor cell*

predozíranje -a s **farm. kem., toksikol.** ► prekomérno odmérjanje

predpisani dnévni odmérèk -ega -ega -rka m

K: **PDD** **farmakoepid., soc. farm.** povprečni dnevni odmerek zdravila, ki se dejansko predpiše v praksi

ANG.: *prescribed daily dose*

predpisováñje zdraví -a - - s **farm. zak., lek. farm.**

postopek, v katerem pooblaščena oseba pacientu na podlagi diagnoze določi in predpiše vrsto, jakost, količino, režim odmerjanja zdravila

ANG.: *medicine prescribing, prescribing of medicines*

GL.: oznáka za režim predpisováñja in izdáje zdravíla, pooblaščena oséba za predpisováñje zdraví

prèdsistémski metabolízem -ega -zma m **farmakokin.** metabolizem učinkovine, do katerega pride, še preden ta doseže sistemske krvni obtok, in poteka predvsem v lumnu, steni prebavil in jetrih

ANG.: *first-pass effect, first-pass metabolism, pre-systemic metabolism*

predvídeni namèn uporábe medicínskèga

pripomóčka -ega -éna - - - - m **med. prip.** uporaba medicinskega pripomočka v skladu s podatki, ki jih navaja proizvajalec v navodilih za uporabo, v oglaševalskem gradivu, pri označevanju

ANG.: *intended purpose of a medical device*

prèdzdravílo -a s **farm. kem.** spojina, ki nima farmakodinamičnega delovanja, vendar se v organizmu presnovi do aktivnega metabolita

ANG.: *prodrug*

LAT.: *praemedicamentum, praemedicamenti n*

preferéñce bolníkov -énc - - ž mn. **soc. farm.** ► preferéñce paciéntov

preferéñce paciéntov -énc - - ž mn. **soc. farm.** pacientovo vrednotenje relativne zaželenosti različnih zdravstvenih stanj, potekov

zdravljenja, izidov zdravljenja ali drugih vidikov zdravstvene oskrbe **s:** preferéñce bolníkov
ANG.: *patient preference*

preglédna raziskáva -e -e ž **farmakoepid., soc. farm.** ► opazoválna raziskáva

preglédne rokavíce -ih -íc ž mn. **med. prip.** zaščitne rokavice, s katerimi se zdravstveni delavec zaščiti pred okužbo, navadno pri pregledu

ANG.: *examination gloves*

prehránsko dopolnílo -ega -a s živilo, katerega namen je dopolnjevanje običajne prehrane, koncentriran vir posameznih ali kombiniranih hranil ali drugih snovi s hranilnim ali fiziološkim učinkom, ki se daje v promet v farmacevtskih oblikah, da se lahko uživa v odmerjenih majhnih količinskih enotah

ANG.: *food supplement, nutritional supplement*
LAT.: *supplementum alimentarium*

prekomérno odmérjanje -ega -a s **farm. kem., toksikol.** preseženje terapevtskega odmerka za toliko, da se že lahko pokažejo toksični učinki zdravila **s:** predozírhanje

ANG.: *overdosing*

LAT.: *dosis nimis*

prekoráčenje maksimálnèga odmérka -a - - - s **farmakokin.** preseženje dovoljenega enkratnega odmerka, ki ga zdravnik na receptu označi s klicajem in podpisom

ANG.: *exceeding the maximum dose*

prekúrzor -ja m predstopnja končnega produkta v kemičnih in biokemičnih reakcijah

ANG.: *precursor*

prekúrzor za prepovédane dróge -ja - - - - m **farm. zak.** ► predhódna sestávina za dróge

premedikácija -e ž **lek. farm.** uporaba zdravil za zmanjšanje bolečin, pomiritev bolnika, olajšanje uvajanja v anestezijo

ANG.: *premedication*

prèmikš za izdelávo medicínirane krme -a - - - - m **farm. zak.** ► prèdméšanica za pripravo zdravilne krmne méšanice

prèmikš za priprávo medicínirane krme -a - - - - - m **farm. zak.** ► prèdméšanica za priprávo zdravílnè krmne méšanice

premostítvena oskrba z zdraví -e -e - - - ž **farm. zak., lek. farm.** oskrba bolnika z zdravíli in medicínskimi pripomóčki ob odpustu iz bolníšnice do prvega možnega obiska pri izbranem zdravniku

ANG.: *semlless care*

premrèženi polimèr -ega -a m polimer, ki je ionsko ali kovalentno preko funkcionalnih skupin povezan z drugim polimerom ali pa se za povezovanje doda premreževalec **s:** króspolimèr

ANG.: *crosslinked polymer*

prenašálec -lca m 1. farm. kem. specifična kemična snov, izločena iz neke celice, ki sproži določeno aktivnost tarčne celice po vezavi na receptor

ANG.: *chemical messenger, transmitter substance*

2. farm. kem., farmakokin. molekula, navadno protein, ki omogoča prenos neke druge snovi po organizmu, npr. transferin za železove(III) ione

ANG.: *carrier molecule*

GL.: izločevalni prenašálec, membránski prenašálec, privzémni prenašálec, sekundárni prenašálec

prenašálna RNA -e -- [erená] ž K: **trna** farm.

biotech. majhna molekula RNA, ki prenaša specifično aminokislino na nastajajočo polipeptidno verigo na ribosomu

ANG.: *transfer RNA*

prenós po Wésternu -ôsa -- m farm. biotech.

prenos proteinov, ločenih s poliakrilamidno gelsko elektroforezo, na nitrocelulozno membrano z difuzijo ali s pomočjo električnega toka s: prenos Wéstern

ANG.: *western blot*

prenós Wéstern -ôsa -- m farm. biotech. ► prenos po Wésternu

preobčutljivost -i ž farmakolog., imunol. stanje objektivno ponovljivih simptomov ali znakov, ki jih sproži izpostavljenost določeni količini dražljaja, ki jo normalni osebkje tolerirajo, lahko povzročeno z imunskimi, npr. alergijska preobčutljivost na cvetni prah, zdravila, ali z drugimi mehanizmi, npr. nealergijska preobčutljivost na nekatera zdravila s: hípersenzitivnost PRIM.: alergija

ANG.: *hypersensitivity*

LAT.: *hypersensitivitas, hypersensitivitatis f*

prepojêna oblóga -e -e ž farm. teh. gaza ali druga ustrežna tkanina, prepojena s tekočim ali poltrdnim pripravkom

ANG.: *impregnated dressing*

preповédana dróga -e -e ž farm. zak. rastlinska droga ali druga snov naravnega ali sinteznega izvora z uradnega seznama, ki ima psihoaktivne učinke, lahko povzroča odvisnost ter vpliva na telesno, duševno zdravje ali ogroža socialno blagostanje ljudi, nekatere se smejo uporabljati v medicinske namene s: dróga (2), ilegálna dróga, nêdovóljena dróga, nêlegálna dróga

ANG.: *illegal drug, illegal substance, illicit drug*

GL.: prekúrzor za preповédane dróge

prepoznávanje zvítja -a -- s farm. kem. računalniška metoda napovedovanja trodimenzionalne strukture proteina, ki ima enako zvítje kot proteini z znano trodimenzionalno strukturo, vendar med njimi ni homologije

ANG.: *fold recognition*

prepústnost za hlápe -i -- -- ž anal. zdr. lastnost ovojnine, da zagotavlja prehod hlapov

ANG.: *vapour permeability*

prepústnost za svetlóbno -i -- -- ž anal. zdr.

lastnost vsebnikov iz polimernih materialov, da zagotavljajo ustrezen prehod vidnega spektra elektromagnetnega valovanja

ANG.: *transparency*

preséčna raziskáva -e -e ž farmakoepid., soc.

farm. raziskava, s katero se določa razširjenost izpostavljenosti dejavniku tveganja in razširjenost zdravstvenih izidov

ANG.: *cross-sectional study*

presejálni tésti -ih -ov m mn. farmakoepid.,

soc. farm. preskusi, namenjeni zgodnjemu odkrivanju bolezni, navadno izvedeni na ljudeh brez kliničnih znakov bolezni

ANG.: *screening tests*

preskríba za zdravíli -e -- -- ž lek. farm. naloga

lekarniške dejavnosti, da zagotavlja ustrezne vrste in količine zdravil za potrebe prebivalstva

ANG.: *supply of drugs*

preskrbljénost z lekárnami -i -- -- ž farm.

zak., lek. farm. število lekarn glede na število prebivalcev na določenem območju s: gostóta lekarniške mreže PRIM.: kazálniki kakóvosti lekarniške dejavnosti, preskrbljénost z magístri farmacije

ANG.: *density of pharmacy network*

preskrbljénost z magístri farmacije -i -- -- --

ž število magistrów farmacije glede na število prebivalcev na določenem območju PRIM.: preskrbljénost z lekárnami

ANG.: *density of pharmacists*

preskrípcija -e ž lek. farm. predpisovanje zdravila na zdravniški recept

ANG.: *prescribing*

LAT.: *praescriptio, praescriptionis f*

preskús -a m anal. zdr. podrobno opisan postopek preskušanja fizikalnih, kemičnih ali drugih lastnosti zdravila, ki so pomembni pokazatelji kakovosti surovine ali izdelka

ANG.: *test*

GL.: méjni preskúsi, nêrutínski preskúsi, posébni preskúsi, preskús raztápljanja, preskús trdnosti tablét, rutínski preskúsi, sejálni preskús

preskús raztápljanja -a -- m farm. teh.,

farmakokin. ► preskús spróščanja

preskús spróščanja -a -- s farm. teh., farmakokin.

farmakopejski preskus, s katerim se z uporabo različnih naprav in medijev spremlja proces prehajanja zdravilne učinkovine iz farmacevtskih oblik z difuzijo, erozijo, raztapljanjem in/ali po drugih mehanizmih v okoliški medij s: preskús raztápljanja, preskús spróščanja učinkovine iz farmacevtskih oblik

ANG.: *dissolution test*

preskús spróščanja učinkovine iz farmaceutskih oblik -a -- -- -- -- m farm. teh., farmakokin. ► preskús spróščanja

preskús trdnosti -a -- m farm. teh. ► preskús trdnosti tablét

preskús trdnosti tablét -a -- -- m farm. teh. farmakopejski preskus, s katerim se preverja trdnost tablet z določanjem najmanjše sile, potrebne, da tableta počí s: preskús trdnosti
ANG.: *hardness test, resistance to crushing of tablets*

preskušaneec v klíničnem preskúšanju -nca -- -- -- m farm. zak. oseba, ki sodeluje v klíničnem preskúšanju zdravila kot prejemnik zdravila, ki se klínično preskuša
ANG.: *clinical study subject, clinical trial subject, subject participating in a clinical study, subject participating in a clinical trial*

preskúšanje zdravil -a -- s ugotavljanje kakovosti, varnosti in učinkovitosti zdravil
ANG.: *drug analysis*

GL.: analízno preskúšanje zdravila, mésto klíničnega preskúšanja zdravila, specialíst iz preskúšanja zdravil, urádni kontrolní laboratórij za analízno preskúšanje zdravil

presnóva -e ž 1. sistem kompleksnih, za vzdrževanje življenja nujno potrebnih fizioloških procesov, ki temeljijo na različnih biokemičnih encimskih reakcijah, s katerimi organizem tvori (katabolizem) in porablja (anabolizem) energijo s: biotransformácija (2), metabolízem (2)

2. skupina encimsko kataliziranih biokemičnih procesov, ki v organizem vnesene snovi, zlasti ksenobiotike, npr. zdravila, pretvorijo v obliko, ki se lažje in hitreje izločí iz organizma s:

biotransformácija (1), metabolízem (1)

ANG.: *biotransformation, metabolism*

LAT.: *metabolismus, metabolismi m*

GL.: zavirálec celične presnóve

presnóvek -vka m farm. kem. ► metabolít

presnóvno delováenje -ega -a s ► metabólično delováenje

presojeválec v klíničnem preskúšanju -lca -- -- -- m farm. zak. ustrezno usposobljena oseba, ki v imenu sponzorja klíničnega preskúšanja zdravila neodvisno presoja skladnost poteka vseh aktivnosti, povezanih s klíničnim preskúšanjem zdravila, s protokolom klíničnega preskúšanja, standardnimi operativnimi postopki, z dobro klínično prakso in veljavno zakonodajo
ANG.: *clinical trial auditor*

pretísni omòt -ega -óta m farm. teh. omot iz dveh delov, od katerih je eden oblikovan v mehúrček, iz katerega se s pritiskom iztisne farmaceutska oblika s: blíster
ANG.: *blister*

GL.: odlépmi pretísni omòt

pretóčna citometrija -e -e ž K: FACS, FCM biomed. laboratorijski postopek, pri katerem se s pretočnim citometrom merijo in analizirajo osnovne fizikalne in fenotipske lastnosti različnih vrst celic ali njihovih sestavin
ANG.: *flow cytometry, fluorescence-activated cell sorting*

pretóčna ígla -e -e ž lek. farm. set s sistemom za pritrditev na kožo, ki se uporablja za aplikacijo infuzijskih tekočin, umetne prehrane ali kontrastnih sredstev v žilo s: žarg. ígla transofíks

ANG.: *transfer needle, transofix transfer spike*

pretóčni citométer -ega -tra m K: FACS, Fc biomed. računalniško voden aparat, ki omogoča zaznavo, fenotipsko in funkcijsko analizo, tudi ločevanje in zbiranje posameznih vrst celic iz njihove kompleksne mešanice, sestavljen iz vira laserske svetlobe, detektorjev za zaznavanje njenega uklona in sipanja ter intenzitete fluorescence, nastale zaradi vzбудitve fluorescentnih barvil, s katerimi se preučevane celice predhodno označijo
ANG.: *flow cytometer, fluorescence activated cell sorter*

pretóčnost -i ž farm. teh. farmakopejski preskus, s katerim se določajo pretočne lastnosti prahov ali granulata, ki se izražajo kot nasipni kot ali pretočni čas

ANG.: *flowability*

prevaléncia -e ž farmakoepid., soc. farm. ► razšírjenost

prevérjene nečístóte -ih -òt ž mn. anal. zdr.

količine določenih nečístot v učinkovini, za katere je preverjeno, da na organizem nimajo neželenih učinkov

ANG.: *qualified impurities*

prevrétek -tka m farm. teh. vodni izvleček, pripravljen z ekstrakcijo rastlinske droge, ki poteka predpisan čas pri temperaturi vretja s: dekókt

ANG.: *decoction*

LAT.: *decoctum, decocti n*

prezervatív -a m med. prip. ► kondóm

pridobljéna imúnost -e -i ž imunol., biomed. celična in protitelesna imúnost proti določeni bolezni ali specifičnemu antigenu, ki ni prirojena, ampak pridobljena naravno z okužbami ali umetno s cepljenjem s: adaptívna imúnost, specifična imúnost
ANG.: *acquired immunity, adaptive immunity, specific immunity*

pridobljéna léta zdravstveno kakóvostnega

življénja -ih lét -- -- -- ž mn. K: QALYG farmakoecon., soc. farm. farmakoeconomski parameter, ki podaja leta zdravstveno kakóvostnega življenja, ki jih pridobi posameznik z določenim zdravstvenim

ukrepom **PRIM.:** léta zdravstveno kakóvostnega življenja

ANG.: *quality-adjusted life years gained*

pridobljena léta življenja -ih lét -- s mn. **K: LYG** farmakoekon., soc. farm. farmakoekonomski parameter, ki podaja leta življenja, ki jih pridobi posameznik z določenim zdravstvenim ukrepom **PRIM.:** pridobljena léta zdravstveno kakóvostnega življenja

ANG.: *liffe years gained*

priglašeni orgán -ega -a m med. prip. organ, ki izvaja postopke ugotavljanja skladnosti z bistvenimi zahtevami evropske direktive o medicinskih pripomočkih in je priglašen pri Evropski komisiji

ANG.: *notified body*

prilist -a m farmakognoz. listasti, navadno parni izrastek iz dna lista pri dvokaličnicah

ANG.: *stipule*

LAT.: *stipula, stipulae f*

primárna célična kultúra -e -e -e ž biomed.

kultura celic, ki se vzpostavi takoj po njihovi osamitvi iz tkiva

ANG.: *primary cell culture*

primárna ovojnina -e -e ž farm. teh. ► stična ovojina

primárna skórja -e -e ž farmakognoz. ► skórja

primárni limfátični orgáni -ih -ih -ov m mn.

imunol., biomed. kostni mozeg in timus, v katerih iz predniških celic funkcionalno dozoriijo limfociti, v prvem celice B, v drugem T, ki se nato po krvnem in limfnem obtoku porazdelijo po celotnem telesu

ANG.: *central lymphatic organs, central lymphoid organs, primary lymphatic organs, primary lymphoid organs*

primárni metabolit -ega -a m farmakognoz.

spojina, neposredno vključena in potrebna za rast, razvoj in razmnoževanje organizma

ANG.: *primary metabolite*

primárni stándard -ega -a m anal. zdr. standard, za katerega je bilo z neposredno analizo, brez primerjave z drugim standardom, dokazano, da njegova kakovost in lastnosti ustrezajo namenu uporabe

ANG.: *primary standard*

primárni transkript -ega -a m farm. bioteh.

molekula RNA, ki je neposreden prepis informacije z DNA pred izrezovanjem intronov, spajanjem eksonov, poliadenilacijo ali kemično modifikacijo nukleotidnih gradnikov

ANG.: *primary transcript*

primárno obvladovanje obmóčja -ega -a -- s

farm. teh., farm. zak. v dobri proizvodni praksi sistem ravnanja po strogo predpisanih postopkih, v katerem se uporabljajo zaprte

posode in varne biološke komore, da se prepreči uhajanje bioloških in drugih agensov v neposredno okolje **s:** primárno obvladovanje prostóra **PRIM.:** sekundárno obvladovanje obmóčja

ANG.: *primary containment*

primárno obvladovanje prostóra -ega -a -- s

farm. teh., farm. zak. v dobri proizvodni praksi ► primárno obvladovanje obmóčja

primárno tkivo -ega -a s farmakognoz. rastlinsko tkivo, ki nastane s primarno rastjo iz meristema

ANG.: *primary tissue*

LAT.: *contextus primarius*

primér -a m farmakoepid., soc. farm. oseba v populaciji ali skupini, določena z boleznijo, motnjo, drugim zdravstvenim stanjem ali načinom zdravljenja, ki se opazuje

ANG.: *case*

GL.: poročilo o priméru, raziskáva primér-kontróla, raziskáva primérov s kontrólami, raziskáva sêrije primérov

primerjálna raztopina -e -e ž anal. zdr. ► referénčna raztopina

primerjálna učinkovitost -e -i ž soc. farm.

vrednotenje učinkov alternativnih zdravstvenih tehnologij zaradi odločanja o boljšem zdravstvenem varstvu posameznika in družbe

ANG.: *comparative effectiveness*

primerjálna utež -e uteži ž lek. farm. utež

določene merske enote za preverjanje in umerjanje elektronskih tehtnic

ANG.: *reference weight*

primerjálno zdravilo -ega -a s farm. zak.

zdravilo ali placebo, ki se uporablja kot primerjava preskušnemu zdravilu v kliničnem preskušanju

ANG.: *comparator product*

prioritétna lista zdravil -e -e -- ž ► nújno potrebna zdravila

prispiljivo tvéganje -ega -a s farmakoepid., soc.

farm. količina ali delež pojavnosti bolezní ali tveganja za bolezen, ki se lahko pripiše določenemu dejavniku tveganja

ANG.: *attributable risk*

priporočeni dnévni vnòs -ega -ega vnòsa m

K: RDA farm. kem. priporočena količina dnevno zaužitih mineralov, vitaminov ali drugih snovi, ki zadosti potrebam skoraj vseh oseb posameznega spola v določeni starostni skupini

ANG.: *recommended daily allowance*

priprávek iz rastlinskih dróg -vka -a -- -- m

farm. teh., farm. zak. ► pripravék rastlinskega izvóra

priprávek proti slabósti -vka -a -- -- m farm. kem.

► zdravilo proti slabósti

P

pripravek rastlinskega izvora -vka --- m farm. teh., farm. zak. pripravek, pridobljen z obdelavo rastlinskih drog z ekstrakcijo, destilacijo, stiskanjem, fracioniranjem, prečiščevanjem, koncentriranjem ali fermentacijo **s:** herbálni pripravek, pripravek iz rastlinskih drog, rastlinski pripravek, zeliščni pripravek

ANG.: *herbal drug preparation, herbal preparation*

GL.: izvorni pripravek rastlinskega izvora, nativni pripravek rastlinskega izvora

pripravek z žveplom -vka --- m farm. kem. zdravilo za zdravljenje aken ali odpravljanje prhljaja, ki vsebuje elementno žveplo ali različne žveplo vsebujoče učinkovine

ANG.: *preparation containing sulfur*

LAT.: *sulfuris praeparatum*

pripravki s cinkom za lokalno zdravljenje

-OV --- m mn. farm. kem. pripravki za varovanje kože pred vplivi zunanjih dejavnikov, ki vsebujejo cinkove ione, delujejo adstringentno in kožo sušijo, npr. cinkova pasta

ANG.: *zinc products for topical use*

LAT.: *zinci praeparata ad usum externum*

pripravki s karbamidom -OV --- m mn. farm. kem. ▶ pripravki s sečnino

pripravki s sečnino -OV --- m mn. farm. kem. pripravki za mehčanje in/ali varovanje kože, ki vsebujejo sečnino **s:** pripravki s karbamidom, pripravki z úreo

ANG.: *carbamide preparations, carbamide products, urea preparations, urea products*

LAT.: *carbamidi praeparata*

P pripravki za oskrbo brazgotin -OV --- m mn. farm. kem. pripravki z učinkovinami, npr. hialuronsko kislino, dekspantenolom, za preprečevanje nastajanja brazgotin

ANG.: *cicatrizants*

LAT.: *cicatrissantia n pl.*

pripravki za zaščito pred zóbnim káriesom

-OV --- m mn. farm. kem. učinkovine oziroma pripravki, ki se uporabljajo za preprečevanje nastanka zobne gnilobe, navadno tudi za čiščenje zob in ustne votline

ANG.: *caries prophylactic agents*

pripravki z bórovo kislíno -OV --- m mn. farm. kem. antiseptiki z borovo kislino s

šibkim protibakterijskim in protiglivičnim delovanjem, ki se zaradi toksičnosti in novejših učinkovin zdaj redkeje uporabljajo

ANG.: *boric acid products*

LAT.: *acidi borici praeparata*

pripravki z úreom -OV --- m mn. farm. kem. ▶ pripravki s sečnino

pripravljenost za plačilo -i --- ž K: WTP farmakoecon., soc. farm. najvišja vrednost, ki

jo je posameznik pripravljen plačati za zdravstveno tehnologijo oziroma za izboljšanje zdravstvenega izida

ANG.: *willingness to pay*

prirástek stroškov -tka --- m farmakoecon., soc. farm. dodatni strošek določene strategije zdravljenja glede na alternativno strategijo

ANG.: *incremental cost*

GL.: razmérje prirástka stroškov gledé na prirástek učinkovitosti

priréjéno spróščanje -ega -a s farm. teh.

sproščanje, pri katerem sta hitrost in/ali mesto sproščanja zdravilne učinkovine prilagojena namenu, načinu delovanja **s:** kontrolirano sproščanje, nadzorovano sproščanje **PRIM.:** nêpriréjéno spróščanje

ANG.: *controlled release, modified release*

GL.: kápsula s priréjénim spróščanjem, tabléta s priréjénim spróščanjem, zínca s priréjénim spróščanjem

priróčna zalóga zdravil -e -e -- ž farm. zak., lek.

farm. zaloga zdravil javne lekarne v krajih, kjer po zakonu ni mogoče ustanoviti lekarne ali lekarniške podružnice, lahko v zdravstveni ali socialni ustanovi **s:** depó zdravil **PRIM.:** híšna lekárna

GL.: priróčna zalóga zdravil na oddélku bolníšnice

priróčna zalóga zdravil na oddélku bolníšnice

-e -e --- ž farm. zak., lek. farm. zaloga zdravil in medicinskih pripomočkov bolnišnične lekarne za oskrbo pacientov na oddelku

prirojàna imúnost -e -i ž imunol., biomed. obramba

organizma pred potencialno škodljivimi makromolekulami, mikroorganizmi ali mnogoceličarji, za katero ni potrebna predhodna imunizacija, saj je v celoti odvisna od različnih antigensko nespecifičnih mehanizmov, ki temeljijo na zaščitnem delovanju anatomskih pregrad (koža, sluznice), različnih molekul v telesnih tekočinah (citokini, komplement, encimi) in specializiranih celic (fagociti) **s:** narávná imúnost, nêspecifíčna imúnost

ANG.: *innate immunity, non-specific immunity*

pristánek po pojásnilu -nka --- m farm. zak. ▶ prostovoljni pristánek v klíničnem preskúšanju

pristójna oblást -e oblástí ž farm. zak. ▶ pristójni orgán

pristójni orgán -ega -a m K: CA farm. zak.

nacionalno, nadnacionalno ali mednarodno telo ali organizacija, ki ima uradno pooblastilo za pravno urejanje določenega področja, npr. organ, pristojen za zdravila, organ, pristojen za medicinske pripomočke, uradni kontrolni laboratorij **s:** pristójna oblást, regulatívni orgán **ANG.:** *competent authority, regulatory body* **GL.:** pristójni orgán za medicínske pripomóčke, pristójni orgán za zdravíla

pristójni orgán za medicínske pripomócke

-ega -a -- -- -- m farm. zak. organ, ki je pristojen zlasti za spremljanje kakovosti, varnosti in zmogljivosti in učinkovitosti medicinskih pripomočkov, npr. Javna agencija RS za zdravila in medicinske pripomočke

ANG.: *competent authority for medical devices*

pristójni orgán za zdravila -ega -a -- -- -- m farm.

zak. organ, ki je pristojen zlasti za neodvisno oceno in spremljanje kakovosti, varnosti in učinkovitosti zdravil, npr. Javna agencija RS za zdravila in medicinske pripomočke

ANG.: *competent authority for medicinal products*

pristránost -i ž farmakoepid., soc. farm. sistematična napaka, ki se nehoti uvede v raziskavo in povzroča, da se ocena pojava razlikuje od dejanske vrednosti

ANG.: *bias*

GL.: pristránost izbíre, pristránost publikácije, pristránost razvrstítve, pristránost zaradi motéče spremenljivke

pristránost izbíre -i -- ž farmakoepid., soc. farm.

izbira oseb za (farmako)epidemiološko raziskavo, ki ne pomenijo reprezentativnega vzorca proučevane populacije

ANG.: *selection bias*

pristránost publikácije -i -- ž farm. inf., soc.

farm. objava rezultatov izvedenih raziskav na način, ki vodi do načrtovanega, želenega, pogosto nepravilnega zaključka

ANG.: *publication bias*

pristránost razvrstítve -i -- ž farmakoepid.

sistematična napačna razvrstitev vrednotenega pojava, npr. razvrstitev oseb v napačno skupino

ANG.: *misclassification bias*

pristránost zaradi motéče spremenljivke

-i -- -- -- ž farmakoepid., soc. farm. sistematična napaka, do katere pride zaradi motéče spremenljivke PRIM.: motéča spremenljivka

ANG.: *confounding bias*

pristránska raziskáva -e -e ž soc. farm.

raziskava, izvedena na način, ki vodi do načrtovanega, želenega, pogosto nepravilnega zaključka

ANG.: *biased study*

privátni recépt -ega -a in **privátni recèpt** -ega

-êpta m lek. farm. ► béli recépt

privzémni prenašálec -ega -lca m farmakokin.

molekula, navadno protein, ki omogoča prenos učinkovine iz okolice celice v njeno notranjost

ANG.: *uptake transporter*

p. r. n. -- -- -- [pro ré náta] (LAT. *pro re nata*) lek.

farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu po potrebi

pró -- predl. (LAT.) lek. farm. nekdanj, oznaka na zdravniškem receptu za

pro adult. -- -- [pro adúltis] (LAT. *pro adultis*)

lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za odrasle

proantocianidín -a m farmakognoz. ► kondenzírani tanín

problémi, povézani z zdravili -ov -ih -- -- m mn.

K: DRP lek. farm., soc. farm. dogodek ali okoliščina, povezana z uporabo zdravil, ki dejansko ali potencialno vpliva na želene zdravstvene izide s: z zdravili povézane težave, z zdravili povézani problémi

ANG.: *drug related problems*

procésna analízna tehnológija -e -e -e ž

K: PAT postopek, s katerim se spremlja, oblikuje in nadzira farmacevtska proizvodnja na podlagi meritev kritičnih dejavnikov, ki vplivajo na potek izdelave in so odločilni za kakovost izdelka

ANG.: *process analytical technology*

procés uporábe zdravil -a -- -- m lek. farm.

proces, ki obsega ugotovitev pacientovega zdravstvenega problema, seznanitev z zgodovino njegovega zdravljenja z zdravili, izbiro, predpisovanje in izdajo zdravila, pacientovo uporabo zdravila, farmacevtsko poučevanje in svetovanje, spremljanje terapije z zdravili

ANG.: *process of drug use*

pro d. -- -- [pro díe] (LAT. *pro die*) lek. farm.

okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu na dan

pro dos. -- -- [pro dózi] (LAT. *pro dosi*) lek. farm.

okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu enkratni odmerek

profil nečístôt -a -- m anal. zdr. popis identificiranih in neidentificiranih nečístot, ki jih vsebuje zdravilo

ANG.: *impurity profile*

progénitorska célica -e -e ž biomed. ► prédniška célica

pro infant. -- -- [pro infántibus] (LAT. *pro infantibus*)

lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za otroke

proizvajálec medicínskíh pripomóckov -lca

-- -- m med. prip. poslovni subjekt, odgovoren za načrtovanje, izdelavo, pakiranje in označevanje medicinskega pripomočka, preden se ta da na trg pod njegovim imenom, ne glede na to, ali te postopke opravlja sam ali v njegovem imenu tretja oseba

ANG.: *manufacturer of medical devices*

GL.: pooblaščení predstavník proizvajálca medicínskíh pripomóckov

proizvajálec zdravila -lca -- m farm. zak. pravna

oseba ali samostojni podjetnik posameznik, ki je odgovoren za razvoj, izdelavo, kontrolo kakovosti, opremljanje z navodilom za uporabo, pripomočki za odmerjanje,

P

označevanje, varnost in učinkovitost zdravila ne glede na to, ali je zdravilo izdelal sam ali ga je v njegovem imenu izdelala tretja oseba

ANG.: *manufacturer of a medicinal product*

proizvodni list -ega -a m lek. farm. s predpisom ali priporočilom določen dokument, ki vsebuje recepturo, postopek in pogoje izdelave posameznega zdravila v lekarni ali galenskem laboratoriju

ANG.: *manufacturing batch document, master batch record*

proizvodnja zdravila -e -- ž procesi, ki obsegajo nabavo in prevzem surovin (vhodnih snovi in ovojnine), lahko tudi izdelavo zdravilnih učinkovin, izdelavo vmesnih izdelkov in polizdelkov, izdelavo končnih izdelkov, pakiranje in opremljanje, kontrola kakovosti, sprostitve serij končnih izdelkov v promet in razpošiljanje veletrgovcem s: izdelava zdravila (3)

ANG.: *manufacturing of a medicinal product*

prokarióti -ov m mn. farm. kem., farm. biotech. skupina preprostih enceličnih organizmov iz vrst bakterij in modrozelenih cepljivk brez organelov s: cepljivke PRIM.: evkarióti

ANG.: *prokaryotes*

LAT.: *Prokaryota n pl.*

proliferácija -e ž biomed. povečevanje števila celic z njihovo delitvijo

ANG.: *proliferation*

GL.: célična proliferácija

prolin -a m farm. kem. neesencialna proteinogena aminokislina s sekundarno amsko skupino, vključeno v rigidni pirolidinski obroč

ANG.: *proline*

LAT.: *prolinum, prolini n*

pro med. --- [pro médiko] (LAT. *pro medico*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za zdravnika

promèt z medicinskimi pripomočki na debélo

-éta --- m med. prip. nakupovanje medicinskih pripomočkov in njihova nadaljnja prodaja poslovnim subjektom, ki jih kupujejo za opravljanje svoje poklicne ali registrirane dejavnosti

ANG.: *wholesale of medical devices*

promèt z medicinskimi pripomočki na dróбно

-éta --- m med. prip. nakupovanje medicinskih pripomočkov in njihova nadaljnja prodaja posameznikom za osebno uporabo

ANG.: *retail of medical devices*

promèt z zdravili na debélo -éta --- m dejavnost, ki vključuje nakup, shranjevanje, prodajo, vnos, iznos, uvoz ali izvoz zdravil, razen izdaje zdravil posameznim fizičnim in pravnim osebam za njihovo osebno uporabo ali uporabo pri opravljanju zdravstvene dejavnosti s: distribúcija zdravil

ANG.: *wholesale distribution, wholesale of medicines*

promócija pravilne uporábe zdravil -e --

--- ž dejavnost, s katero farmacevtski delavci izobrazujejo in vzgajajo laično in strokovno javnost ter posameznike o pomenu pravilne, varne, kakovostne in učinkovite uporabe zdravil

ANG.: *promotion of appropriate drug use*

promócija zdravil -e -- ž farm. zak. ► oglaševanje zdravil

promócija zdrávja -e -- ž lek. farm. vzgoja in izobraževanje za ohranjanje in izboljšanje zdravja posameznika ali skupine

ANG.: *health promotion*

promótor -ja m farm. biotech. regulatorno zaporedje DNA, ki omogoča transkripcijo določenega gena preko vezave RNA-polimeraze

ANG.: *promoter*

LAT.: *promotor, promotoris m*

pro ocul. --- [pro ókulis] (LAT.) lek. farm. oznaka na zdravniškem receptu za oči

própolis -a m farmakognoz. s flavonoidi bogata zmes smol, balzamov, voskov, eteričnih olj in cvetnega prahu z močnim protimikrobnim in protivnetnim učinkom, ki jo čebele (*Apis mellifera*) nabirajo in uporabljajo za zaščito svojega panja

ANG.: *propolis*

LAT.: *propolis, propolis f*

pro rect. --- [pro rékto] (LAT. *pro recto*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu rektalno

prostaglandíni -ov m mn. farm. kem. avtakoidi, nastali iz arahidonske kisline, nenasičene maščobne kisline z 20 ogljikovimi atomi, ki imajo različne fiziološke učinke, npr. mediatorji vnetja

ANG.: *prostaglandins*

LAT.: *prostaglandina n pl.*

prostétična skupína -e -e ž farm. kem., farm. biotech. neproteinski del nekaterih proteinov, ki je močno, večasih tudi kovalentno vezan na proteine in je nujno potreben za njihovo delovanje, npr. katalizno aktivnost encimov

PRIM.: kòencím

ANG.: *prostetic group*

prostotrósnice -ic ž mn. farmakognoz. skupina višjih gliv, ki razvijejo bazidij

ANG.: *basidiomycetes*

LAT.: *Basidiomycota n pl.*

prostovoljni pristánek v kliničnem preskú-

šanju -ega -nka --- m farm. zak. pisna izjava o prostovoljnem pristanku preskušanca ali njegovega zakonitega zastopnika, da sodeluje v kliničnem preskušanju zdravila na podlagi predhodnega pojasnila s: pristánek po pojasnilu

ANG.: *informed consent for a clinical trial*

protálíj -a m **farmakognoz.** gametofit pri mahovih in praprotnicah, drobna lisasta zelena predkal, ki se razvije na površini tal **s:** predkál

ANG.: *prothallium*

LAT.: *prothallium, prothallii n*

proteáza -e ž **farm. biotech.** encim, ki katalizira hidrolizo peptidnih vezi v proteinih **s:** proteináza

ANG.: *protease*

LAT.: *proteasum, proteasi n*

protein -a m **farm. kem., farm. biotech.** polimer, navadno iz α-L-aminokislin, povezanih s peptidno vezjo, praviloma z definirano prostorsko strukturo in funkcijo **s:** beljakovina

ANG.: *protein*

LAT.: *proteinum, proteini n*

GL.: ápolipoprotein, ápoprotein, Bence-Jonesovi proteini, denaturácija proteinov, elektroforéza proteinov séruma, fuzijski protein, glikoprotein, G-protein, konformácija proteina, lipoprotein, natívni protein, protein G, regulatórni protein, rekombinántni protein, sládki protein, tránsmembránski protein, vezáva na plázemske proteíne, zvitje proteina

proteináza -e ž **farm. biotech.** ► proteáza

protein G -a -- [gé] tudi **G-protein** -a m **1. biomed.** protein z aktivnostjo GTP-aze na citoplazemski strani celične membrane, ki sodeluje pri prenosu signalov z membranskih receptorjev v celico **2. imunol.** bakterijski protein, na katerega se veže imunoglobulinska molekula s svojim konstantnim strukturnim predelom (Fc)

ANG.: *G-protein*

LAT.: *G-proteinum, G-proteini n*

proteinogéna aminokislína -e -e ž **aminokislína**, ki se lahko s tvorbo peptidnih vezi na ribosomih vgrajuje v peptide in proteine, pri evkariontih sodi v to skupino 20 α-L-aminokislin

ANG.: *proteinogenic amino acid*

proteínska doména -e -e ž **farm. biotech.** del proteina z določeno zgradbo in funkcijo, ki je z gibljivimi regijami povezan z drugimi strukturnimi deli proteina

ANG.: *protein domain*

proteolíza -e ž **farm. biotech.** razgradnja proteinov z encimsko ali neencimsko hidrolizo peptidnih vezi **s:** proteolízna razgrádnja

ANG.: *proteolysis*

proteolízna razgrádnja -e -e ž **farm. biotech.** ► proteolízna

proti bétalaktamázam odpórni penicilín -- -- -ega -a m **gl.** proti laktamázam bétá odpórni penicilín

proti bétá laktamázam odpórni penicilín -- -- -- -ega -a m **gl.** proti laktamázam bétá odpórni penicilín

proti laktamázam bétá odpórni penicilín -- -- -- -ega -a in **proti β-laktamázam odpórni penicilín** -- -- -- -ega -a in **proti bétalaktamázam odpórni penicilín** -- -- -- -ega -a tudi **proti bétá laktamázam odpórni penicilín** -- -- -- -ega -a m **farm. kem.** penicilin, odporen na hidrolizo, katalizirano z bakterijskimi encimi iz skupine laktamaz beta, npr. kloksacilin, dikloksacilin

ANG.: *beta-lactamase resistant penicillin*

proti β-laktamázam odpórni penicilín -- -- -ega -a [bétá] m **gl.** proti laktamázam bétá odpórni penicilín

protimikróbna učinkovína -e -e ž **farm. kem.** naravna ali sintezna učinkovina, ki preprečuje razmnoževanje bakterij ali jih ubija

ANG.: *antibacterial, antimicrobial agent*

GL.: aluminíjeve protimikróbne učinkovíne, imidazólske protimikróbne učinkovíne, kinolónske protimikróbne učinkovíne, steroidne protimikróbne učinkovíne

protipreležáninska blazína -e -e ž **med. prip.** blazina, ki se da v posteljo bolnika, da se razbremení pritisak na posamezne dele telesa za preprečevanje preležanin **s:** ántidekubítusna blazína, žarg. ántidekubítusno ležišče

ANG.: *anti-decubitus cushion*

protirákava učinkovína -e -e ž **farm. kem.** ► protitúmorna učinkovína

protismérna DNA -e -- [deená] ž **1. farm. biotech.** nekodirajoča enoverižna DNA, komplementarna verigi DNA, ki je predloga za sintezo mRNA **s:** protismiselna DNA **2. farm. biotech.** sintezno pripravljena DNA, ki se v celici specifično veže na ustrezna zaporedja RNA in s tem blokira nastajanje določene proteina **s:** protismiselna DNA

ANG.: *antisense DNA*

protismiselna DNA -e -- [deená] ž **farm. biotech.** ► protismérna DNA (1, 2)

protisrédstvo -a s ► antidót

protistrúp -a m ► antidót

protíteló -ésa s **K:** **Ig imunol., farm. biotech.**

komponenta pridobljene humoralne imunosti organizma, glikoproteinska imunoglobulinska molekula, ki jo proizvajajo plazmatke v neposrednem odzivu na določen antigen, sestavljena iz po dveh parov težkih in lahkih polipeptidnih verig tako, da ima obliko črke Y, z variabilnim delom molekule z vezavnim mestom za antigene na skrajnih vrhnjih konicah rogovil in konstantnim področjem z ohranjenim aminokislinskim zaporedjem v stebelnem predelu molekule, kar ji omogoča, da se specifično veže na antigen in ga nevtralizira ali označi za odstranitev s specializiranimi imunskimi celicami, npr. fagociti, naravnimi celicami ubijalkami ali citotoksičnimi limfociti T **s:** imúnoglobulín (2)

ANG.: *antibody*

P

protitočna ekstrákcija -e -e ž farm. teh. perkolacija, pri kateri se rastlinska droga in ekstrakcijsko topilo premikata v nasprotni smeri in obenem temeljito premešata
 ANG.: *countercurrent extraction*

protitumorna učinkovina -e -e ž farm. kem. učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje rakavih obolenj s: protirákava učinkovina, učinkovina za zdravljenje néoplázem, žarg. kémoterapévtik (2)
 ANG.: *antineoplastic drug, antitumour drug*
 LAT.: *agens antitumorale*

protiúlkusna učinkovina -e -e ž farm. kem. učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje razjed v prebavnem traktu
 ANG.: *antiulcus drug*
 LAT.: *agens antiulcerosum*

protivirusna učinkovina -e -e ž farm. kem. učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje virusnih okužb
 ANG.: *antiviral drug*
 LAT.: *agens antiviroticum*
 GL.: nukleozidna protivirusna učinkovina

protoalkaloid -a m farmakognoz. alkaloid, pri katerem dušikov atom ni del heterocikličnega sistema molekule, npr. efedrin, katinon, meskalin
 ANG.: *protoalkaloid*
 LAT.: *protoalcaloidum, protoalcaloidi n*

protoberberinski alkaloid -ega -a m farmakognoz. alkaloid iz skupine izokinolinskih alkaloidov, za katerega je značilen kvaterni dušik, npr. berberin, sangvinarin
 ANG.: *protoberberine alkaloid*
 LAT.: *alcaloidum protoberberini*

P

protokóli za sámozdrávljenje v lekárni -ov -- -- -- m mn. lek. farm. protokoli, ki usmerjajo magistra farmacije k optimalnemu svetovanju in ukrepanju glede na oceno in presojo pacientove zahteve po določenem zdravilu ali izdelku in opisov simptomov, znakov
 ANG.: *self-medication protocols*

protokól klíničnega preskúšanja -a -- -- m farm. zak. dokument, ki vsebuje cilje, načrt, metodologijo in organizacijo klíničnega preskúšanja zdravila v skladu z dobro klínično prakso in način statistične obdelave rezultatov
 ANG.: *clinical study protocol, clinical trial protocol*

protokól klínične raziskáve -a -- -- m farm. inf., soc. farm. dokument, ki opisuje namen, načrt, metode dela in organizacijo klínične raziskave
 ANG.: *clinical study protocol*

protrombinski čas -ega čása m klin. kem., biomed. laboratorijska preiskava za oceno hemostaze, s katero se izmeri aktivnost faktorjev ekstrinzične poti koagulacije in je podlaga za izračun vrednosti mednarodno normiranega razmerja
 ANG.: *prothrombin time*

pršna protéza -e -e ž med. prip. proteza različnih oblik, velikosti, praviloma iz umetnih mas, ki se lahko nalepi na kožo ali vstavi v nedrček po kirurški odstranitvi dojke
 ANG.: *breast prosthesis*

pršilnik -a m farm. teh. vsebnik in/ali nastavek za aplikacijo zdravila s pršenjem s: sprěj
 PRIM.: atomizátor
 ANG.: *atomising device*

pršilo -a s farm. teh. farmacevtska oblika, ki se aplicira s pršenjem
 ANG.: *spray*
 GL.: óralno pršilo, podjezično pršilo, pršilo za nós, pršilo za ráne, pršilo za uhó, pršilo za ústa in žrêlo

pršilo za nós -a --- s farm. teh. pršilo za aplikacijo zdravila v nos za čiščenje in vlaženje nosne sluznice, npr. fiziološke raztopine
 ANG.: *nasal spray*

pršilo za ráne -a --- s med. prip. pršilo za aplikacijo zaščitnega sloja na poškodovano kožo
 ANG.: *wound spray*

pršilo za uhó -a --- s farm. teh. pršilo za aplikacijo zdravila v sluhovod
 ANG.: *ear spray*

pršilo za ústa in žrêlo -a --- s farm. teh. pršilo za aplikacijo zdravila v usta in žrelo
 ANG.: *oropharyngeal spray*

prva pomoč za avtomobile -e pomoči --- ž ▶ komplet prve pomoči

prva pomoč za motoriste -e pomoči --- ž ▶ komplet prve pomoči

prvi jutranji vzorec urina -ega -ega -rca -- m klin. kem., biomed. urin, ki se zbira v mehurju ponoči in se zjutraj odda za laboratorijske preiskave PRIM.: drúgi jutranji vzorec urína, naključni vzorec urína
 ANG.: *first morning urine sample*

prvi povój -ega -ója m med. prip. sterilno zavit bombažni povoj, sestavljen iz kaliko povoja in dveh blazinic, od katerih je ena fiksna, druga pa pomična, npr. za zaustavitev krvavitve pri nudenju prve pomoči poškodovancu
 ANG.: *first sterile bandage kaliko*

prvo istovétenje -ega -a s lek. farm., anal. zdr. preskus ali vrsta zaporednih fizikalno-kemičnih preskusov, ki jih navaja farmakopeja, s katerimi se s sprejemljivo stopnjo zanesljivosti potrdi istovetnost snovi, ne da bi se podrobneje ugotavljali njena kemična struktura ali sestava
 ANG.: *first identification*

PSA -- [pəsəá / peesá] m (ANG. *probabilistic sensitivity analysis*) farmakoecon. kratica ▶ verjétnostna občutljivostna analiza

PSC -- [pəsəçà / peescé] m (ANG. *pluripotent stem cell*) biomed. kratica ▶ pluripotétna mátična célica

psévdoalkaloíd -a m farmakognoz. alkaloid, ki se od pravega alkaloida razlikuje po tem, da ne nastaja iz aminokisljin, ampak iz terpenoidov, npr. akonitin, koniin, paravalarin

ANG.: *pseudoalkaloid*

LAT.: *pseudoalcaloidum, pseudoalcaloidi n*

psévdodvojno zdravljenje -ega -a s lek. farm. sočasno zdravljenje z dvema ali več zdravili z različno kemično strukturo učinkovine in s podobnim farmakodinamičnim delovanjem

ANG.: *pseudo double medication*

psévdoplastični pretok -ega -óka m farm.

teh. oblika reološkega obnašanja sistemov, pri katerih se viskoznost z večanjem strižne obremenitve zmanjšuje

ANG.: *pseudoplastic flow, shear thinning*

psévdotécij -a m farmakognoz. najpreprostejši, srpva kompakten trosnjak pri zaprtotrosnicah, v katerem po oploditvi in razvoju askogenih hif nastanejo votlinice

ANG.: *pseudothecium*

LAT.: *pseudothecium, pseudothecii n*

psihična odvisnost -e -i ž toksikol. odvisnost od zdravila ali psihoaktivne snovi, ki se kaže kot močna čustvena in duševna potreba po aplikaciji psihoaktivne snovi

ANG.: *psychological dependence*

psihoaktivna snôv -e snôvi ž farm. kem., toksikol.

snov, ki z delovanjem na centralni živčni sistem neposredno z vezavo na receptorje vpliva na duševno stanje, povzroči duševne spremembe, poživitev in halucinacije, npr. kokain, nikotin, amfetamin, LSD, meskalin, psilocibin s: psihotrópna snôv, toksikomanogéna snôv

ANG.: *psychoactive drug, psychoactive substance, psychotropic substance*

LAT.: *agens psychotropicum*

GL.: zlorába psihoaktivnih snovi

psihoanaléptik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki povečuje aktivnost centralnega živčnega sistema

ANG.: *psychoanaleptic*

LAT.: *psychoanalepticum, psychoanaleptici n*

psihodisléptik -a m farm. kem. učinkovina, ki spremeni procese zaznavanja

ANG.: *psychedelic*

LAT.: *psychodislepticum, psychodisleptici n*

psihofármak -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje duševnih bolezni

ANG.: *psychopharmac*

LAT.: *psychopharmacum, psychopharmacii n*

psiholéptik -a m farm. kem. ► pomirjevalo

psiholóški simptóm ali znák -ega -a -- -a m simptom ali znak, ki se izraža kot duševna motnja

ANG.: *mental symptom or sign*

psihométrične lastnosti vprašálnikov -ih

-- -- ž mn. soc. farm. lastnosti vprašalnikov, ki vključujejo zanesljivost, vsebinsko, kriterijsko veljavnost

ANG.: *psychometric properties of tests*

psihostimulánt -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki spodbuja delovanje centralnega živčnega sistema in poveča stanje budnosti in zavedanja

ANG.: *psychostimulant*

LAT.: *psychostimulans, psychostimulantis n*

psihotrópna snôv -e snôvi ž farm. kem., toksikol.

► psihoaktivna snôv

psihózomimétik -a m farm. kem. učinkovina, ki povzroči stanja, podobna psihozam

ANG.: *psychotomimetic*

psihofilija -e ž farmakognoz. lastnost organizma, da za življenje potrebuje nižje temperature od zmernih s: hladnoljubnost, hladoljubnost

ANG.: *psychrophily*

LAT.: *psychrophilia, psychrophiliae f*

psoraléni -ov m mn. farm. kem. antipsoriatiki s furanokumarinskim skeletom, ki se uporabljajo na površini kože ali se aplicirajo peroralno in pod vplivom ultravijolične svetlobe preprečujejo delitev celic, npr. psoralen, metoksalen

ANG.: *psoralenes*

LAT.: *psoralena n pl.*

PSÚR -- m (ANG. *periodic safety update report*) farm. zak. kratica ► rédno posodóbljeno poročílo o várnosti zdravíla

pt.¹ -- [perstétur] (LAT. *perstetur*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu naj se nadaljuje

pt.² -- [pínt] lek. farm. okrajšava ► pínt

PTH -- [pətəhə / petehá] m (ANG. *parathyroid hormone*) farm. bioteh. kratica ► páratiroidni hormón

púfer -fra m farm. teh., anal. zdr. pomožna snov za uravnavanje pH-vrednosti farmacevtskega izdelka

ANG.: *buffer, buffering agent*

púfrska raztopína -e -e ž anal. zdr. raztopina za uravnavanje pH-vrednosti vodne raztopine

ANG.: *buffer solution*

puháлка -e ž lek. farm. polimerni vsebnik s cevastim nastavkom v zamašku, ki se uporablja za čiščenje ali razkuževanje manjšega pribora med delom

ANG.: *wash bottle*

pulv. -- [púlvis] (LAT. *pulvis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu prašek

pulv. adsp. -- -- [púlvis adspertzórius] (LAT. *pulvis adpersorius*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu dermalni prašek, prašek za posipanje

pulv. dent. --- [púlvis dentifricíus] (*LAT. pulvis dentifricius*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu prašek za zobe

pulv. div. --- [púlvis divízus] (*LAT. pulvis divisus*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu enoodmerni prašek

pulv. gross. --- [púlvis grósus] (*LAT. pulvis grossus*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu grob prašek

pulv. par. --- [púlvis parenterális] (*LAT. pulvis parenteralis*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu prašek za parenteralno raztopino

pulv. subtl. --- [púlvis súbtílis] (*LAT. pulvis subtilis*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu fin, droben prašek

pulzirajoče sproščanje -ega -a s **farm. teh.** prirejeno sproščanje, pri katerem zdravilna učinkovina prehaja iz farmacevtske oblike v časovnih presledkih
ANG.: pulsed release

pur. -- [púrus] (*LAT. purus*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu čist

púrgans -- (*LAT.*) **lek. farm.** oznaka na zdravniškem receptu čistilni / ki čisti

purgatív -a m **farm. kem.** ► odvajálo

purinska báza -e -e ž **farm. bioteh.** nukleinska baza, derivat purina, sestavni del nukleozidov, adenožina, deoksiadenožina, gvanožina in deoksigvanožina
ANG.: purine base
GL.: analóg purínskíh báz

purinski alkaloid -ega -a m **farmakognoz.** alkaloid, katerega osnovna struktura je purin, npr. kofein, teobromin, teofilin
ANG.: purine alkaloid
LAT.: alcaloidum purini

puriss. -- [purísimus] (*LAT. purissimus*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu zelo čist

p. us. veter. --- [pro úzu veterinário] (*LAT. pro usu veterinario*) **lek. farm.** nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za uporabo v veterinarski medicini

púšica -e ž **lek. farm.** do srede 20. stol. zunanja ovojnina v obliki škatlice, ki se odpira z izvlekom notranjega dela

PVE -- [pəvəé / peveé] m **klin. kem., biomed.** kratica ► povprečni volúmen eritrocítov

PVP -- [pəvəpə / pevepé] m (*ANG. polyvinylpyrrolidone*) **farm. teh.** kratica ► polivinilpirolidón

pyrol. -- [piróleum] (*LAT. pyroleum*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu katran

Q

QA -- [kuá] m (*ANG. quality assurance*) kratica ► zagotavljanje kakóvosti

q. a. d. --- [kvákve alterná díe] (*LAT. quaque alterna die*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vsak drugi dan

QALY -- [kváli] m (*ANG. quality-adjusted life years*) **farmakoecon.** kratica ► léta zdravstveno kakóvostnega življénja

QALYG -- [kválig] m (*ANG. quality-adjusted life years gained*) **farmakoecon.** kratica ► pridobljena léta zdravstveno kakóvostnega življénja

q. a. m. --- [kvákve díe ante merídiem] (*LAT. quaque die ante meridiem*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vsak dan dopoldne

QbD -- [kubəðə / kubedé] m (*ANG. quality by design*) **farm. teh.** kratica ► razvój z vgrájeno kakóvostjo

q. d. --- [kvákve díe] (*LAT. quaque die*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vsak dan

q. d. s. --- [kváter díe suméndum] (*LAT. quater die sumendum*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu štirikrat na dan

q. h. --- [kvákve hóra] (*LAT. quaque hora*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vsako uro

q. h. s. --- [kvákve hóra sómni] (*LAT. quaque hora somni*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vsako noč pred spanjem

q. i. d. --- [kváter in díe] m (*LAT. quater in die*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu štirikrat na dan

q. l. --- [kvántum líbet] (*LAT. quantum libet*) **lek. farm.** nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu po volji

QP -- [kupə / kupé] m (*ANG. qualified person*) **anal. zdr.** kratica ► odgovórna oséba za zdravíla

q. p. m. --- [kvákve díe post merídiem] (*LAT. quaque die post meridiem*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vsak dan popoldne

QPPV -- [kupəpəvəð / kupepevé] m (*ANG. qualified person for pharmacovigilance*) **farm. zak.** kratica ► odgovórna oséba za fármakovigiláncó

q. r. --- [kvántum réktum] (*LAT. quantum rectum*) **lek. farm.** nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu pravilna količina

q. s. --- [kvántum sátis] (*LAT. quantum satis*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kolikor je potrebno

Q

QSAR -- [kuesár] m (ANG. *quantitative structure-activity relationship*) **farm. kem.** kratica ► kvantitativni odnos med struktúro in delovánjem

quot. -- [kvotídíe] (LAT. *quotidie*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vsak dan

quot. op. sit --- [kvótíes ópus sít] (LAT. *quoties opus sit*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu tako pogosto, kot je potrebno

q. v. --- [kvántum vís] (LAT. *quantum vis*) **lek. farm.** nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kolikor je želeno

R

racionálna uporába zdravil -e -e -- ž **lek. farm.** uporaba zdravil skladno z doktrinami, smernicami, ki jih sprejmejo medicinsko-farmaceutvska strokovna telesa ali združenja z upoštevanjem ekonomskih vidikov **s:** smótrna uporába zdravil
ANG.: *rational drug use*

racionálno načrtovánje učinkovín -ega -a -- s **farm. kem.** računalniško podprt postopek načrtovánja zdravilnih učinkovín, pri katerem se uporabljajo podatki o trodimenzionalni strukturi receptorskega mesta, pridobljeni s kristalografijo, s študijami z jedrsko magnetno resonanco ali sorodnimi metodami, in/ali podatki o naravnih ligandih, nato računalnik izbere tiste molekule, ki bodo najverjetneje tvorile interakcije z receptorjem
ANG.: *rational drug design*

računalniško podprto načrtovánje učinkovín -- -ega -a -- s **K: CADD** veja farmacevtske kemije, pri kateri se z uporabo računalniških programov načrtujejo nove učinkovine in optimizirajo njihove lastnosti
ANG.: *computer-assisted drug design*

račúnska kemija -e -e ž veja farmacevtske kemije, ki uporablja matematične metode za izračunavanje lastnosti molekul in simulacij njihovenga obnašanja v bioloških sistemih
ANG.: *computational chemistry*

rad. -- [rádík] (LAT. *radix*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu koren

radiálnost -i ž **farmakognoz.** lastnost žarkaste širitve od središča ali skozenj v smeri polmera
ANG.: *radiality*

radikál -a m **farm. kem.** kemična zvrst, ki v svoji strukturi vsebuje vsaj en nesparjen elektron in je vključena v različne biokemične in kemične procese, npr. prenos signalov, staranje, kancerogeneza
ANG.: *free radical*

rádiodiagnóstik -a m zdravilo, ki vsebuje vsaj en radionuklid in se vnese v organizem za diagnosticiranje, npr. spremljanje porazdelitve radiokativnosti v organizmu
ANG.: *diagnostic radiopharmaceutical*
LAT.: *radiodiagnosticum, radiodiagnostici n*

rádiofarmacévtski izdék -ega -lka m izdék, ki se uporablja v radiofarmaciji za diagnostiko in/ali zdravljenje, npr. radiofarmak, radionuklidni predhodnik, komplet za pripravo radiofarmaka in radionuklidni generator

rádiofarmacija -e ž veja farmacije, ki se ukvarja z razvojem, izdelavo, s pripravo in z uporabo radiofarmaceutvskih izdelkov
ANG.: *radiopharmacy*
GL.: specialíst iz rádiofarmacije

rádiofármak -a m zdravilo, ki vsebuje vsaj en radionuklid in se vnese v organizem za diagnosticiranje in/ali zdravljenje
ANG.: *radiopharmaceutical*
LAT.: *radiopharmacum, radiopharmaci n*
GL.: komplet za pripravo rádiofármaka

rádioimunologija -e ž veda o uporabi radioizotopov v imunologiji
ANG.: *radioimmunology*

rádiokemija -e ž področje dela z imunološkimi tehnikami za dokazovanje oziroma merjenje količine določene snovi, navadno zelo majhne, pri čemer je eden od reagentov (protitelo ali antigen) označen z radionuklidom
ANG.: *radiochemistry*

rádionuklíd -a m radioaktivni izotop kemičnega elementa z nestabilnim jedrom, ki razpada in pri tem oddaja delce in/ali elektromagnetno valovanje
ANG.: *radionuclide*
LAT.: *radionuclidum, radionuclidi n*
GL.: aktivnost rádionuklída

rádionuklídni generátor -ega -ja m sistem z vgrajenim trdno vezanim starševskim radionuklidom, iz katerega nastane potomčev radionuklid, ki se loči s spiranjem ali drugo metodo in se uporablja kot radiofarmak ali radionuklidni predhodnik
ANG.: *radionuclide generator*

rádionuklídni predhodnik -ega -a m radionuklid, ki se v procesu priprave radiofarmaka uporablja za označevanje druge snovi, kar poteka pred dajanjem pacientu **s:** rádionuklídni prekúrzor
ANG.: *radionuclide precursor*

R

rádionuklidni prekúrzor -ega -ja m ► rádio-nuklidni predhodnik

rádiooznačevanje -a s postopek označevanja druge snovi z radionuklidom, da se dobi radiofarmak, ki se vnese v organizem za diagnosticiranje, npr. spremljanje porazdelitve radioaktivnosti v organizmu, ali zdravljenje, npr. ciljano kopičenje radioaktivnosti v tarčnem mestu, tkivu in lokalno uničevanje celic s: označevanje z rádiaoaktivnimi izotopi

ANG.: radiolabeling

rádioterapévtik -a m zdravilo, ki vsebuje vsaj en radionuklid in se vnese v organizem za zdravljenje, npr. ciljano kopičenje radioaktivnosti v tarčnem tkivu in lokalno uničevanje celic

ANG.: therapeutic radiopharmaceutical

raffin. -- [rafinátus] (LAT. *raffinatus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu prečiščen

rafid -a m farmakognoz. igličast kristal kalcijev-ega oksalata, ki v celici z združenjem tvori spopiče

ANG.: raphide

LAT.: raphidum, raphidi n

rájpsála -e ž lek. farm., žarg. nekdanj kovinska posoda z dobro zaprtim pokrovom in najmanj dvema težjima kovinskima ali kamnitima kroglama v notranjosti za homogeniziranje prahov

rakétna imúnoelektroforeza -e -e ž farm.

bioteh. imunoelektroforeza, ki se začne z elektroforeznim potovanjem antigena v gel s protitelesom, kjer pride do vezave in obarjanja, pri katerem nastanejo lise v obliki raket

ANG.: rocket immunoelectrophoresis

rakovtórna snòv -e snoví ž farm. kem. ► kancerogén

randomizácija -e ž 1. farm. zak. naključno izbiranje vzorca, pri katerem je zagotovljeno, da imajo vse enote enako možnost priti v vzorec ne glede na njihove lastnosti 2. farm. zak. postopek naključnega izbiranja in razporejanja preskušancev v skupine, ki se zdravijo, ali kontrolne skupine, s čimer se zmanjša pristranskost

ANG.: randomisation

randomizirana klínična štúdiya -e -e -e ž farm. zak. ► randomizirano klínično preskušanje

randomizirana kontrolirana klínična raziskáva -e -e -e -e ž farm. inf., soc. farm. raziskava na zdravih ali bolnih ljudeh, usmerjena v primerjavo dveh strategij zdravljenja, pri čemer so preskušanci naključno dodeljeni eni izmed strategij

ANG.: randomized controlled clinical trial

randomizirano klínično preskušanje

-ega -ega -a s farm. zak. klínično preskušanje zdravila, pri katerem se uporablja randomizacija s: randomizirana klínična štúdiya

ANG.: randomised clinical study, randomised clinical trial

ranitveno tkívo -ega -a s farmakognoz. ► kálus (1, 2)

rasp. -- [raspátus] (LAT. *raspatus*) lek. farm.

okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu nastrgan

rastlína -e ž farmakognoz. živo bitje, ki se praviloma ne premika, ima celulozne celične stene in navadno klorofil

ANG.: plant

LAT.: planta, plantae f

GL.: dvódómna rastlína, ênodómna rastlína, kultúrna rastlína, specialíst iz zdravílnih rastlín, védnazeléna rastlína, víšja rastlína, zdravílna rastlína, zímzeléna rastlína

rastlínska dróga -e -e ž farm. zak., farmakognoz.

pretežno cela, razdrobljena ali razrezana rastlina, del rastline, alga, gliva, lišaj v neobdelanem stanju, navadno posušeni, lahko tudi ne posebej obdelan rastlinski izloček, natančno opredeljeni z delom rastline, ki se uporablja, in latinskim imenom v skladu z dvojnim poimenovanjem (rod, vrsta, varieteta in avtor klasifikacije) s: herbálna snòv, rastlínska snòv, zeliščna snòv

ANG.: herbal drug, herbal substance, plant material

GL.: pripravék iz rastlínskih dróg

rastlínska snòv -e snoví ž farm. zak., farmakognoz.

► rastlínska dróga

rastlínski pripravék -ega -vka m farm. teh., farm.

zak. ► pripravék rastlínskega izvòra

rastlínsko zdravílo -ega -a s farm. zak. ► zdravílo

rastlínskega izvòra

rástni dejávník -ega -a m farm. bioteh., biomed.

signalna molekula, navadno proteinski hormon ali steroid, ki izzove celično rast, proliferacijo ali diferenciacijo s: rástni fáktor

ANG.: growth factor

GL.: hematopoétski rástni dejávník

rástni fáktor -ega -ja m farm. bioteh., biomed. ► rástni dejávník

rástni médij -ega -a m farm. bioteh. medij, ki vsebuje vse komponente, potrebne za rast in razmnoževanje nekega organizma v umetnem sistemu s: rástno gojíščé

ANG.: growth medium

rástni vršíček -ega -čka m farmakognoz.

vršíček stebła, poganjka ali brsta, ki ga sestavlja meristem

ANG.: shoot apical meristem

LAT.: meristema apicale

rástno gojišče -ega -a s farm. bioteh. medij, ki vsebuje vse komponente, potrebne za rast in razmnoževanje nekega organizma v umetnem sistemu s: rásntni médij
ANG.: *growth medium*

razdelilna zaréza -e -e ž farm. teh. zarez, navadno na tableti, ki omogoča njeno deljenje
ANG.: *break-mark*

razgrádni produkt -ega -a m anal. zdr. produkt, ki nastane kot posledica kemične spremembe učinkovine zaradi zunanjih vplivov, kot so svetloba, temperatura, pH, vlaga, ali zaradi reakcije z drugimi snovmi, vključno z ovojnino
ANG.: *degradation product*

razgrajeválo -a s farm. teh. pomožna snov, ki po stiku s tekočino omogoča razpadnost farmacevtske oblike na njene manjše oziroma osnovne komponente
ANG.: *disintegrant, disintegrating agent*

raziskáva izpostávljeni-něizpostávljeni -e -- ž farmakoevid., soc. farm. ► kohórtna raziskáva

raziskáva primér-kontróla -e -- ž farmakoevid., soc. farm. ► raziskáva primerov s kontrolami

raziskáva primérov s kontrólami -e ---- ž farmakoevid., soc. farm. raziskáva, ki primerja posameznike z boleznijo ali zdravstvenim izidom s posamezniki, ki nimajo bolezni ali zdravstvenega izida, za ocenjevanje razlik v izpostavljenosti dejavnikom tveganja za razvoj bolezni ali zdravstvenega izida s: raziskáva primér-kontróla
ANG.: *case-control study*

raziskáva sěrije primérov -e --- ž farmakoevid., soc. farm. raziskáva, v kateri se opiše skupina posameznikov, pri katerih se pojavi nova bolezen, neželeni dogodek ali sprememba zdravstvenega stanja
ANG.: *case series research*

raziskáva sovpadnih tréndov -e --- ž farmakoevid., soc. farm. opazovalna (farmakoevid.)epidemiološka raziskáva, v kateri se na ravni populacije ovrednoti povezava med trendi potencialnih dejavnikov tveganja in trendi zdravstvenih izidov s: ekolóška raziskáva
ANG.: *study of secular trends*

raziskáve zdravstvenih izidov -áv --- ž mn. K: HOR farmakoevid., soc. farm. raziskave kliničnih, humanističnih in/ali ekonomskih izidov zdravstvenih tehnologij PRIM.: zdravstveni izidi
ANG.: *health outcomes research*

raziskoválec koordinátor v klíničnem preskúšanju -lca -ja ---- m raziskoválka koordinátorka v klíničnem preskúšanju -e -e ---- ž farm. zak. oseba, odgovorna za koordinacijo dela glavnih raziskovalcev, kadar poteka klínično preskušanje zdravila na več mestih

ANG.: *investigator coordinator in a clinical study, investigator coordinator in a clinical trial*

raziskoválec v klíničnem preskúšanju -lca ---- m raziskoválka v klíničnem preskúšanju -e ---- ž farm. zak. oseba, odgovorna za njej dodeljene aktivnosti v klíničnem preskúšanju zdravila na določenem mestu
ANG.: *investigator in a clinical study, investigator in a clinical trial*

razmáznost -i ž farm. teh. in vitro preskus, s katerim se vrednoti mazljivost poltrdnih farmacevtskih in kozmetičnih sistemov tako, da se znana količina obteži z znano silo in izmeri premer razmaza
ANG.: *spreadability*

razmejítev medicinskih pripomóčkov -tve --- ž med. prip. razvrstitev izdelkov med medicinske pripomočke ali druge izdelke glede na glavni namen delovanja
ANG.: *delineation of medical devices*

razmejítvena vrédnost -e -i ž 1. klin. kem., biomed. vrednost diagnostičnega kazalca, ki razmeji pozitivne in negativne rezultate laboratorijskih preiskav 2. klin. kem., biomed. vrednost diagnostičnega kazalca, na podlagi katere se ločijo bolniki od zdravih preiskovancev
ANG.: *boderline*

razmėrje med akútno in krónično tóksično-stjo -a ---- s K: ACR toksikol. razmerje med akutno toksičnostjo strupa ali druge učinkovine in njegovo kronično toksičnostjo
ANG.: *acute to chronic ratio*

razmėrje obėtov -a -- s farmakoevid., soc. farm. razmerje med obetom v skupini primerov in obetom v kontrolni skupini
ANG.: *odds ratio*

razmėrje prirástka stroškov gledé na prirástek učinkovitosti -a ---- s K: ICER farmakoevid., soc. farm. razmerje med razliko v stroških zdravljenja in razliko v koristih oziroma učinkovitosti zdravljenja dveh alternativnih strategij
ANG.: *incremental cost effectiveness ratio*

razmnoževánje -a s farmakognoz. tvorba potomcev, ki omogočajo ohranitev vrste
ANG.: *propagation, reproduction*
LAT.: *propagatio, propagationis f, reproductio, reproductionis f*
GL.: něspólno razmnoževánje, spólno razmnoževánje, vegetatívno razmnoževánje

razpádnost -i ž farm. teh. farmakopejski preskus, s katerim se ugotavlja čas, potreben, da farmacevtska oblika v ustreznem mediju in pod predpisanimi pogoji izgubi videz prvotne oblike
ANG.: *disintegration*

R

razplinjevalec mobilne faze -lca --- m
farmakokin. podenota tekočinskega kromatografa za sprotno odstranjevanje raztopljenih plinov v mobilni fazi
ANG.: *degasser*

razpršnina -e ž farm. teh. ► dispèrzija

rázred razréda m farmakognoz. takson, ki vsebuje redove
ANG.: *class*
LAT.: *classis, classis f*

razstrúpljanje -a s odstranjevanje škodljivih snovi iz organizma z izločanjem, presnovno ali uporabo adsorbentov s: detoksikacija
ANG.: *detoxification*
LAT.: *detoxificatio, detoxificationis f*

razšírítev dovoljènja za promèt z zdravilom -tve --- ž farm. zak. sprememba pogojev dovoljenja za promet z zdravilom, ki se nanaša na zakonsko opredeljene spremembe zdravilne učinkovine, na spremembe ali dodatek jakosti, farmacevtske oblike in načina uporabe zdravila
ANG.: *extension of marketing authorisation*

razšírjeni strokovni kolégij za lekárniško

farmacijo -ega -ega -a --- m farm. zak. strokovno posvetovalno telo ministrstva za zdravje, ki podaja mnenja o strokovnih vprašanjih s področja lekarniške dejavnosti s: RSK za lekarniško farmacijo

razšírjenost -i ž farmakoepid., soc. farm. število vseh bolnikov (starih in novih) z določeno boleznijo v izbrani populaciji v času opazovanja, npr. na določen dan s: prevalenca
ANG.: *prevalence*

raztápljanje učinkovíne -a -- s farmakokin. prehajanje učinkovine iz neraztopljene v raztopljeno obliko
ANG.: *drug dissolution*

raztopína -e ž farm. teh. molekularna ali koloidna disperzija

ANG.: *solution*
LAT.: *solutio, solutionis f*
GL.: Credejeva raztopína, fiziološka raztopína, Fówlerjeva raztopína, hipertónična raztopína, hipotónična raztopína, izotónična raztopína, koloidna raztopína, mátična raztopína, molekularna raztopína, orálna raztopína, peroralna raztopína, práva raztopína, primerjalna raztopína, pífrska raztopína, raztopína za dlèsi, raztopína za izpiranje nosú, raztopína za izpiranje očesa, raztopína za izpiranje úst, raztopína za izpiranje ušesa, referénčna raztopína, tabléta za peroralne raztopíne, titrimétrična raztopína

raztopína za dlèsi -e --- ž farm. teh. oralna raztopina za nanašanje na dlesni z ustreznim aplikatorjem
ANG.: *gingival solution*
LAT.: *solutio gingivalis*

raztopína za izpiranje nosú -e --- ž farm. teh. navadno vodna izotonična raztopina za čiščenje nosnih votlin
ANG.: *nasal wash*

raztopína za izpiranje očesa -e --- ž farm. teh. sterilna vodna raztopina za izpiranje, kopanje očesa ali impregniranje tamponov za oko
ANG.: *eye lotion*
LAT.: *collyrium, collyrii n*

raztopína za izpiranje úst -e --- ž farm. teh. vodna raztopina za uporabo na ustni sluznici, ki se ne sme pogoltniti s: ústna vóda
ANG.: *mouth wash*
LAT.: *aqua oralis*

raztopína za izpiranje ušesa -e --- ž farm. teh. navadno vodna raztopina za čiščenje zunanjskega sluhovoda
ANG.: *ear wash*

razvejèni sládkor -ega sladkórja m farmakognoz. sladkor, katerega molekula vsebuje stranske verige iz ogljikovih atomov, npr. hamameloz, apioza
ANG.: *branched sugar*
LAT.: *saccharum ramificatum*

razvòj zdravíla -òja -- m farm. zak. klinične, neklinične in farmacevtske raziskave, študije in preskušanja, s katerimi se ugotovi in potrdi ustreznost novega zdravila za predvideno uporabo
ANG.: *development of a medicinal product, drug development*
GL.: farmacevtski razvoj zdravíla

razvòj z vgrajèno kakóvostjo -òja --- m K: QbD farm. teh. sistematičen in na znanosti temelječ razvoj izdelka, ki se začne z vnaprej postavljenimi cilji in poudarja poznavanje lastnosti izdelka, procesov za njegov razvoj in nadzor kakovosti
ANG.: *quality by design*

razvrstítev medicínskega pripomóčka -tve --- ž med. prip. uvrstitev medicinskega pripomočka v razred ali seznam medicinskih pripomočkov glede na stopnjo tveganja za uporabnika, mesto, način in trajanje uporabe, vezanost na vir energije in druge lastnosti
ANG.: *classification of a medical device*

razvrstítev zdravíil gledé na sèrijo -tve --- ž razvrstitev zdravil glede na število enot v seriji ali glede na največje možno število pacientov, ki ga lahko uporabljajo, na magistralni pripravek, galenski izdelek in industrijsko izdelano zdravilo

RDA -- [rəðə / ɛrdeá] m (ANG. *recommended daily allowance*) farm. kem. kratica ► priporočeni dnevni vnós

rdéča kórvna slíka -e -e -e ž klin. kem., biomed. skupina laboratorijskih preiskav, s katerimi

se oceni kvaliteta rdečih krvnih celic v krvi preiskovanca, ki vključuje določanje števila eritrocitov, koncentracijo hemoglobina, hematokritno vrednost, eritrocitne indekse MCV, MCH in MCHC ter morfološki opis celic rdeče vrste

ANG.: *red blood cell count*

rdéca signatúra -e -e ž farm. zak., lek. farm. ► signatúra z rdéčo črto

rdéči čaj -ega -a m 1. farmakognoz. posušeni, delno encimsko oksidirani (fermentirani) listi čajevca (*Camellia sinensis*) 2. farmakognoz. napitek iz te rastlinske snovi

ANG.: *red tea*

LAT.: *thea rubra*

rèabsórcija -e ž v fiziologiji ponovno vsrkavanje snovi v krvni obtok iz ledvic, tankega črevesja

ANG.: *reabsorption*

reagénčni trák -ega trákú m klin. kem., biomed. trák z nanesenimi reagenti, ki po stiku z analitom v biološkem vzorcu, navadno urinu, spremenijo barvo

ANG.: *reagent strip*

GL.: analiza urína z reagénčnim trákom

reagènt -ènta m anal. zdr. kemična zvrst, ki se uporablja pri sintezi in analizi zdravil

ANG.: *reagent*

LAT.: *reagens, reagentis n*

reaktívna zvrst -e zvrstí ž farm. kem. kemična zvrst, ki zaradi svoje reaktivnosti lahko vstopa v reakcije z biološkim materialom, npr. reaktivne kisikove zvrsti, reaktivne dušikove zvrsti

ANG.: *reactive species*

reálna tekočina -e -e ž farm. teh. ► newtonska tekočina

recen. -- [récens] (LAT. *recens*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu svež

recénter parátum (sít) --- (-) (LAT.) lek. farm. nekdanj, oznaka na zdravniškem receptu naj se pripravi sveže

recénter parátus --- (LAT.) lek. farm. nekdanj, oznaka na zdravniškem receptu sveže pripravljen

recépt -a in recépt -èpta m 1. farm. zak. ► zdravniški recépt

2. farm. zak. ► veterinarski recépt

recépta prôsto zdravílo -- -ega -a in recépta prôsto zdravílo -- -ega -a s farm. zak. ► zdravílo brez recépta (1)

receptiranje -a s lek. farm., zastar. ► izdajanje zdravíla na zdravniški recépt (2)

recéptor -ja m farm. kem. molekula, navadno protein, na katero se veže ligand, ki sproži celični odziv PRIM.: ligand

ANG.: *receptor*

LAT.: *receptor, receptoris m*

GL.: adenoziński recéptor, adrenèrgični recéptor, α -adrenèrgični recéptor, α_1 -adrenèrgični recéptor, α_2 -adrenèrgični recéptor, β -adrenèrgični recéptor, β_1 -adrenèrgični recéptor, β_2 -adrenèrgični recéptor, β_3 -adrenèrgični recéptor, agonist imidazolinskih recéptorjev, AMPA-recéptor, angiotenzinski II recéptor, antagonist α_1 -adrenèrgičnih recéptorjev, antagonist β -adrenèrgičnih recéptorjev, antagonist vazopresinskih recéptorjev, ávtorecáptor, B-célični bombézinski recéptor, benzodiazepínski recéptor, bombezínski recéptorji, bradikínínski recéptor, citokínínski recéptor, dopamínski D₁-recéptor, dopamínski D₂-recéptor, dopamínski D₃-recéptor, dopamínski D₄-recéptor, dopamínski D₅-recéptor, dopamínski recéptor, D₁-recéptor, D₂-recéptor, D₃-recéptor, D₄-recéptor, D₅-recéptor, endotelínski recéptor, GABA_A-recéptor, GABA_B-recéptor, GABA_C-recéptor, gabaèrgični recéptor, galanínski recéptor, gastrínski recéptor, glicínski recéptor, glutamátini recéptor, heterorecáptor, histamínski H₁-recéptor, histamínski H₂-recéptor, histamínski H₃-recéptor, histamínski recéptor, holecístokínínski recéptor, holinèrgični recéptorji, H₁-recéptor, H₃-recéptor, H₃-recéptor, 5-HT_{1A}-recéptor, 5-HT_{1B}-recéptor, 5-HT-recéptor, 5-HT₂-recéptor, 5-HT₃-recéptor, 5-HT₄-recéptor, 5-HT₅-recéptor, 5-HT₆-recéptor, 5-HT₇-recéptor, 5-HT₇-recéptor, interferónski recéptorji, interlevkínski recéptorji, ionotrôpni recéptor, kainátini recéptor, kálcij zaznávni recéptor, kalcitonínski recéptor, kanabinoídni recéptorji, levkotríénski recéptor, melatonínski recéptor, metabotrôpni recéptor, M₁-muskarínski recéptorji, M₂-muskarínski recéptorji, M₃-muskarínski recéptorji, muskarínski recéptor, nikotínski recéptor, NMDA-recéptor, opioídni recéptor, opioídni μ -recéptor, opioídni δ -recéptor, opioídni κ -recéptor, δ -recéptor, recéptorji tirozín-kináze, κ -recéptor, recéptor, ki ga aktivírajó proteáze, μ -recéptor, rianodínski recéptor, serotoninínski 5-HT_{1A}-recéptor, serotoninínski 5-HT_{1B}-recéptor, serotoninínski 5-HT₂-recéptor, serotoninínski 5-HT₃-recéptor, serotoninínski 5-HT₄-recéptor, serotoninínski 5-HT₅-recéptor, serotoninínski 5-HT₆-recéptor, serotoninínski 5-HT₇-recéptor, serotoninínski recéptor, T-célični antigénski recéptorji, teoríja dvèh stánj recéptorjev, teoríja zasédenosti recéptorjev

δ -recéptor -ja [délta] in déltarecáptor -ja tudi délta recéptor -- -ja m farm. kem. ► opioídni δ -recéptor

recéptorji tirozín-kináze -ev -- m mn. farm. kem. receptorji za različne proteinske mediatorje, npr. inzulin, rastne dejavnike, citokine, ki so strukturno transmembranski proteini z zunajcelično receptorsko domeno,

R

transmembransko α-vijačnico in tirozin-kinazno domeno, ki po vezavi agonista navadno dimerizirajo in se avtofosforilirajo, kar sproži zaporedje biokemičnih reakcij
ANG.: *receptor tyrosine kinases*

κ-recéptor -ja [kápa] in **káparecéptor** -ja tudi **kápa recéptor** -- ja m **farm. kem.** ▶ opioidni κ-recéptor

recéptor, ki ga aktivirajo proteáze -ja -- -- -- m **K: PAR¹ farm. kem.** receptor, ki mu proteaze, npr. serinske, odcepijo del zunajcelične domene in ga na ta način aktivirajo
ANG.: *protease-activated receptor*

μ-recéptor -ja [mí] in **mírecéptor** -ja tudi **mí recéptor** -- ja m **farm. kem.** ▶ opioidni μ-recéptor

receptúra -e ž **1. lek. farm.** na zdravniškem receptu navodilo s podatki o vrsti, količini snovi in postopku za pripravo magistralnega pripravka ali izdelavo galenskega izdelka v lekarni
2. lek. farm. določen prostor v lekarni, kjer se pripravljajo in izdajajo zdravila
GL.: magistralna receptúra

receptúrna knjiga -e -e ž nekdanj evidenca v lekarni izdanih magistralnih pripravkov

receptúrna miza -e -e ž **lek. farm.** delovna površina za izdajo zdravil na zdravniški recept
ANG.: *dispensing counter*

receptúrna olajšáva -e -e ž **K: R. O. lek. farm.** koncentrirana zmes ali raztopina ene ali več zdravilnih učinkovin, ki se v lekarni pripravi na zalogo za enostavnejšo, hitrejšo in varnejšo izdelavo farmacevtskih pripravkov

receptúrna téhtnica -e -e ž **lek. farm.** mehanska, električna ali elektronska téhtnica za merjenje mase farmacevtskih snovi, lekarniške posode, ovojnine, pribora z najmanjšim razdelkom d = 0,01-0,10 s: lekarniška téhtnica
ANG.: *apothecary balance, pharmacy balance*

recépt v duplikátu -a -a -- -- in **recèpt v duplikátu** -èpta -- -- m **farm. zak., lek. farm.** ▶ posebni zdravniški recépt

recépt v dvójniku -a -a -- -- in **recèpt v dvójniku** -èpta -- -- m **farm. zak., lek. farm.** ▶ posebni zdravniški recépt

recépt v kópii -a -a -- -- in **recèpt v kópii** -èpta -- -- ž **1. lek. farm.** prepis ali fotokopija originalnega zdravniškega recepta **2. lek. farm.** oznaka na kopiji posebnega zdravniškega recepta
ANG.: *duplicate prescription*
3. farm. zak., lek. farm. ▶ posebni zdravniški recépt

recépt za sámoplačníka -a -a -- -- in **recèpt za sámoplačníka** -èpta -- -- m **lek. farm.** ▶ béli recépt

recépt za zdravníka -a -a -- -- in **recèpt za zdravníka** -èpta -- -- m **lek. farm.** recept, na katerega zdravnik predpiše zdravilo sebi ali svojim družinskim članom

recépt za zdrávtstvene zavaróvance -a -a -- -- in **recèpt za zdrávtstvene zavaróvance** -èpta -- -- -- m **lek. farm.** ▶ zeléni recépt

rect. -- [rektifikátus] (**LAT. rectificatus**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu prečiščen

réd -a m **farmakognoz.** takson, ki vsebuje družine
ANG.: *order*
LAT.: *ordo, ordinis m*

rédko tekóči parafín -- -ega -a m **farm. teh.** brezbarvna, prozorna tekočina, zmes tekočih nasičenih ogljikovodikov z nižjo molekulsko maso in nižjo viskoznostjo kot tekoči parafin, sestavina mazilnih podlag, vehikel, topilo
ANG.: *light liquid paraffin, light liquid petrolatum, light mineral oil*
LAT.: *paraffinum perliquidum*

rédno posodòbljeno poročílo o várnosti

zdravíla -- -ega -a -- -- -- s **K: PSÚR farm. zak.** poročilo, ki ga v vnaprej določenih obdobjih ali na zahtevo organa, pristojnega za zdravila, predloži imetnik dovoljenja za promet z zdravilom in vsebuje predpisane podatke o varnosti zdravila in oceno razmerja med tveganjem in koristjo pri njegovi uporabi s: periódno poročílo o várnosti zdravíla
ANG.: *periodic safety update report*

reducènt -ènta m **farm. kem.** snov, ki odda enega ali več elektronov v oksidoredukcijski reakciji, pri čemer se sama oksidira
ANG.: *reducing agent*
LAT.: *reducens, reducentis n*

reducirani tésti stabilnosti -ih -ov -- m mn. **farm. teh.** stabilnostne študije, pri katerih se v skladu s protokolom na osnovi določenih predpostavk ne izvajajo vse analize v vsaki časovni točki testiranja stabilnosti **PRIM.:** stabilnostne štúdijske
ANG.: *reduced stability tests*

reducíjca ázo skupíne -e -- -- ž **farm. kem.** metabolična reakcija I. reda iz skupine redukcij, pri kateri se reduktivno cepi vez med dvema dušikoma v azo spojinah
ANG.: *azo-group reduction*

reducíjca nítro skupíne -e -- -- ž **farm. kem.** metabolična reakcija I. reda iz skupine redukcij, pri kateri se aromatske nitro spojine postopno preko nitrozo- in hidroksoilaminskih derivatov reducirajo do aminov
ANG.: *nitro-group reduction*

referénčna držáva článíca -e -e -e ž **K: RMS farm. zak.** država članica Evropske unije, ki v postopku z medsebojnim priznavanjem ali v decentraliziranem postopku izdela poročilo o

oceni zdravila, na podlagi katerega se države odločajo o sprejemljivosti razmerja med koristjo zdravila in tveganjem pri uporabi oziroma o oceni kakovosti, varnosti in učinkovitosti zdravila

ANG.: *Reference Member State*

referenčna raztopina -e -e ž anal. zdr. raztopina, ki se uporablja za primerjanje neke vidne lastnosti vzorčne raztopine, npr. intenzitete barve, motnosti, in navadno predstavlja mejno vrednost s: primerjalna raztopina

ANG.: *reference solution*

referenčna snov -e snovi ž anal. zdr. spojina ali zmes spojin dokazane kakovosti in čistote, ki se uporablja kot referenčni standard pri laboratorijskem preskušanju

s: kemični referenčni standard, zastar.

referenčna substanca

ANG.: *chemical reference substance*

referenčna substanca -e -e ž anal. zdr., zastar. ► referenčna snov

referenčne vrednosti -ih -- ž mn. ► referenčno območje

referenčni material -ega -a m anal. zdr. snov ali spojina, katere ena ali več lastnosti so dovolj homogene in dovolj natančno določene, da jih je mogoče uporabiti za kalibracijo instrumenta, za ovrednotenje analize metode ali določitev neke vrednosti materiala

ANG.: *reference material*

referenčni spekter -ega -tra m anal. zdr. standard v obliki zapisa spektrometrijske meritve, značilen za določeno spojino ali zmes spojin, ki se uporablja za primerjavo s spektrom analita za potrditev njegove istovetnosti ali čistote

ANG.: *reference spectrum*

referenčni standard -ega -a m anal. zdr. referenčna spojina, referenčni preparat ali referenčni spekter

ANG.: *reference standard*

GL.: kemični referenčni standard

referenčni vzorec -ega -rca m anal. zdr. primerek industrijsko izdelanega zdravila ali vzorec surovine, ki se shranjuje predpisani čas, da se lahko v primeru reklamacije na izdelek, ki ga predstavlja referenčni vzorec ali v katerega je vgrajena ta surovina, ponovi preskus kakovosti

ANG.: *reference sample*

referenčno območje -ega -a s klin. kem., biomed. območje vrednosti diagnostičnega kazalca, ki so značilne za zdravo populacijo in omogočajo prepoznavanje pozitivnih in negativnih rezultatov laboratorijskih preiskav

s: območje referenčnih vrednosti, strok. pog. referenčne vrednosti

ANG.: *normal range, reference interval*

referenčno zdravilo -ega -a s farm. zak. zdravilo, na katerega dokumentacijo se praviloma

po izteku patentne in podatkovne zaščite sklicujejo drugi predlagatelji za pridobitev dovoljenja za promet z zdravilom

ANG.: *reference medicinal product, reference drug*

refrigeránt -a m farm. kem. učinkovina, ki deluje hladilno

ANG.: *refrigerant*

LAT.: *refrigerans, refrigerantis n*

regenerativna medicina -e -e ž veja medicine, ki se ukvarja z obnovo fizioloških funkcij poškodovanih ali okvarjenih organov in tkiv z uporabo celic, vzgojenih in vitro, pripravkov tkivnega inženirstva, različnih rastnih dejavnikov in drugih biotehnoloških pristopov

ANG.: *regenerative medicine*

Register zdravil RS -tra -- -- [erès] m farm. zak. podatkovna zbirka osnovnih podatkov o zdravilih, ki se smejo uporabljati v Republiki Sloveniji

registracija zdravila -e -- ž farm. zak. ► dovoljenje za promet z zdravilom

registrirano zdravilo -ega -a s farm. zak., strok. pog. zdravilo, ki ima dovoljenje za promet v določeni državi

PRIM.: neregistrirano zdravilo

ANG.: *registered medicine*

regulacija lekárniške dejavnosti -e -- -- ž lek.

farm. ureditev lekárniške dejavnosti s predpisi zaradi varovanja zdravja državljanov

PRIM.: deregulacija lekárniške dejavnosti

ANG.: *regulation of pharmacy practice*

regulativa zdravil -e -- ž farm. zak. urejanje razvoja, preskušanja, izdelave, prometa in drugih področij zdravil s predpisi in njihovim izvajanjem za zagotavljanje kakovosti, varnosti in učinkovitosti zdravil, varovanje javnega zdravja

ANG.: *drug regulatory affairs, regulatory affairs of medicinal products, regulatory affairs of medicines*

regulativni orgán -ega -a m farm. zak. ► pristojni orgán

regulatorni gén -ega -a m farm. bioteh. gen, ki kodira informacijo za sintezo regulatorne RNA, npr. mikro RNA, ali regulatornega proteina, npr. represorja ali aktivatorja, in tako posredno uravnava izražanje drugega gena

PRIM.: strukturni gén

ANG.: *regulatory gene*

regulatorni limfociti T -ih -ov -- [té] m mn.

K: **Treg** imunol., biomed. zlasti naravno prisotni, v timusu izbrani in dozoreli limfociti T, ki sočasno izražajo površinske molekule CD4 in CD25, ter znotrajcelični jedrni transkripcijski dejavnik FoxP3 in tisti limfociti T CD4+, ki pod določenimi vplivi mikrookolja pridobijo sposobnost za tvorbo imunosupresivnih citokinov, interlevkina 10 (IL-10) ali

transformirajočega rastnega dejavnika β (TGF- β), pri čemer vsi antigeno specifično zavirajo imunsko odzive

ANG.: *regulatory T cells, regulatory T lymphocytes*

regulatorni odsék DNA -ega -éka -- [deená] m farm. biotech. regulatorno nukleotidno zaporedje, odsek DNA, ki nadzoruje izražanje določenega gena in s tem proteinsko biosintezo, npr. promotorsko in operatorsko področje

ANG.: *regulatory sequence*

regulatorni protein -ega -a m farm. biotech. protein, ki se veže na regulatorni odsek DNA in uravnava izražanje genov

ANG.: *regulatory protein*

rekombinántni protein -ega -a m farm. biotech. protein, pridobljen s tehnologijo rekombinantne DNA

ANG.: *recombinant protein*

rekombinántno prótíteló -ega -éša s farm. biotech. protitelo, pridobljeno s tehnologijo rekombinantne DNA

ANG.: *recombinant antibody*

rekonstitúcija -e ž lek. farm. dokončna priprava industrijsko izdelanega zdravila pred uporabo, npr. s suspendiranjem, raztapljanjem, emulgiranjem

ANG.: *reconstitution*

rekonstitúcijsko zdravilo -ega -a s lek. farm. zdravilo, ki se za posameznega pacienta pripravi z rekonstitucijo

ANG.: *restitutional medicine*

rektálna farmaceutvska oblika -e -e -e ž 1. farm. teh. farmacevtska oblika za aplikacijo v danko z lokalnim ali sistemskim učinkom ali v diagnostične namene

ANG.: *rectal preparation*

LAT.: *rectalium, rectalii n*

2. mn. farm. teh. skupina farmacevtskih oblik v Formulariumu Slovenicum in Evropski farmakopeji

ANG.: *rectal preparations*

LAT.: *rectalia*

rektálna kápsula -e -e ž farm. teh. podolgovata trdna enoodmerna rektalna farmacevtska oblika z drsljivo ovojnico s: svéčka z ovójnico

ANG.: *rectal capsule*

LAT.: *capsula rectalis*

rektálna péna -e -e ž farm. teh. zdravilna pena za rektalno uporabo

ANG.: *rectal foam*

rektálna uporába -e -e ž aplikacija zdravila v danko

ANG.: *rectal use*

LAT.: *usus rectalis*

rektální tampón -ega -a m farm. teh. zdravilni tampon za rektalno uporabo

ANG.: *rectal tampon*

LAT.: *tampona rectalis*

rektióla -e ž farm. teh., lek. farm. ► zdravilni klistír

relatívno tvéganje -ega -a s farmakoepid., soc. farm. količnik tveganja za bolezen ali smrt med osebami, ki so izpostavljene, in osebami, ki niso izpostavljene določenemu dejavniku tveganja

ANG.: *relative risk*

remédium -- s (LAT.) lek. farm. oznaka na zdravniškem receptu zdravilo

remédium adjuvans --- [adjúvans] s (LAT.) lek. farm. nekđaj pomožna snov, s katero se poveča delovanje zdravila

remédium cardinale --- [kardinále] s (LAT.) lek. farm. nekđaj zdravilna učinkovina

remédium constituens --- [konstítuens] s (LAT.) lek. farm. nekđaj pomožna snov, ki se doda za oblikovanje, konsistenco, maso zdravila

remédium corrigens --- [kórigens] s (LAT.) lek. farm. nekđaj pomožna snov, ki se doda za izboljšanje vonja, okusa in videza zdravila

ren. sem. --- [renóva sémel] (LAT. *renova semel*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu ponovi enkrat

réntgenski kontrást -ega -a m farm. kem. ► réntgensko kontráстно srédstvo

réntgensko kontráстно srédstvo -ega -ega -a s farm. kem. spojina, ki vsebuje elemente z velikimi atomskimi števili, npr. barij, jod, oziroma plin z nizko gostoto in majhno atomsko maso, ki omogoča izboljšanje rentgenskega prikaza telesnih votlin, votlin organov in žil s: réntgenski kontrást

ANG.: *X-ray contrast medium*

reográm -a m farm. teh. grafični prikaz reološkega obnašanja, ki navadno prikazuje odvisnost strižne napetosti od strižne hitrosti s: tokóvna krivúlja

ANG.: *flow curve, rheogram*

reologija -e ž veda o deformaciji poltrdnih in trdnih teles in pretoku tekočin pod vplivom mehanske strižne sile

ANG.: *rheology*

LAT.: *rheologia, rheologiae f*

repelént -énta m farm. kem. učinkovina, ki po aplikaciji na kožo, oblačila odganja insekte

ANG.: *repellent*

reperkolácija -e ž farm. teh. perkolacija z zaporedno povezanimi perkolatorji

ANG.: *repercolation*

LAT.: *repercolatio, repercolationis f*

repertórij -a m homeopat. seznam simptomov, znakov in homeopatskih zdravil iz Materie medice, razvrščenih po različnih merilih, npr. Kentov, Boeninghausnov repertorij

ANG.: *repertory*

LAT.: *repertorium, repertorii n*

repertoriziranje -a s *homeopat.* metoda določanja homeopatskega zdravila za posameznega pacienta z uporabo repertorija glede na simptome in znake
ANG.: *repertorize*

replikacija -e ž *farm. biotech.* podvojevanje, nastajanje originalu enake kopije
ANG.: *replication*

LAT.: *replicatio, replicationis f*

GL.: replikacija DNA, sémikonzervativna replikacija

replikacija DNA -e -- [deená] ž *farm. biotech.* nastanek dveh novih dvojnih vijačnic DNA, pri katerem se ob vsaki od razklenjenih enojnih verig DNA sintetizira nova komplementarna veriga s: podvojevanje DNA, sémikonzervativna replikacija
ANG.: *DNA replication*

rep. / rept. -- / -- [repetátur] (LAT. *repetatur*) lek. *farm.* okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu naj se ponovi

représor -ja m *farm. biotech.* regulatorni protein, ki z vezavo na operator prepreči vezavo RNA-polimeraze na promotor in s tem zavre transkripcijo in posledično izražanje določenega gena
ANG.: *repressor*

reproduktivna toksičnost -e -i ž *toksikol.* toksičnost snovi, ki se izraža med razmnoževanjem organizmov
ANG.: *reproductive toxicity*

RES -- [ræesð / ereès] m (ANG. *reticulo-endothelial system*) *imunol., biomed.* kratica ► retikulo-endotélijski sistem

res. -- [rezína] (LAT. *resina*) lek. *farm.* nekdanj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu smola

résni neželèni učinek zdravila -ega -ega -nka -- m *farm. zak.* neželjeni učinek zdravila, ki ima za posledico smrt, neposredno življenjsko ogroženost, dolgotrajno ali izrazito nezmožnost, nesposobnost, prirojeno anomalijo ali okvaro ob rojstvu, zahteva bolnišnično obravnavo ali njeno podaljšanje
ANG.: *serious adverse reaction of a medicinal product, serious drug adverse reaction*

resolvént -ênta m *farm. kem.* učinkovina, ki zmanjšuje otekline
ANG.: *resolvent*
LAT.: *resolvens, resolventis n*

respiratórni analéptiki -ih -ov m mn. *farm. kem.* učinkovine, ki z delovanjem na centralni živčni sistem pospešujejo dihanje, npr. niketamid, pentetrazol s: spodbujevalci dihanja
ANG.: *respiratory stimulants*
LAT.: *respiratoria analeptica*

restrikcija -e ž *farm. biotech.* cepitev molekule DNA z restrikcijskimi endonukleazami

ANG.: *restriction*

LAT.: *restrictio, restrictionis f*

restrikcijška éndonukleáza -e -e ž *farm. biotech.* encim, ki specifično cepi molekulo DNA s prepoznavanjem določenega mesta v zaporedju nukleotidov s: restriktáza
ANG.: *restriction endonuclease*

restriktáza -e ž *farm. biotech.* ► restrikcijška éndonukleáza

rešetánje -a s *farm. kem.* klasična metoda za iskanje spojin z določenim biološkim učinkom, pri kateri se te biološko ovrednotijo z uporabo izbrane tarče s: skringing
ANG.: *high throughput screening*
GL.: rešetánje visóke zmogljivosti, virtuálno rešetánje

rešetánje visóke zmogljivosti -a --- s **K: HTS** *farm. kem.* avtomatiziran postopek rešetanja, pri katerem se lahko v relativno kratkem času biološko ovrednoti veliko število molekul na eni ali več bioloških tarčah
ANG.: *high throughput screening*

retárd -a m *farm. teh.* prirejeno sproščanje, pri katerem se zdravilna učinkovina načrtovano počasi sprošča iz farmacevtske oblike
ANG.: *retard formulation*

retikulo-endotélijski sistem -ega -a m **K: RES** *imunol., biomed.* del imunskega sistema, sestavljen iz fagocitov, zlasti monocitov in makrofagov, v retikularnem vezivnem tkivu kostnega mozga, bezgavk, vranice in jeter, ki odstranjuje stare, propadajoče celice iz krvi in limfe
ANG.: *reticulo-endothelial system*

retinoid za zdrávljenje áken -a --- m *farm. kem.* zdravilo za zdravljenje mozoljavosti, ki vsebuje po strukturi vitaminu A podobno zdravilno učinkovino
ANG.: *retinoid for treatment of acne*

retinoid za zdrávljenje psoriáze -a --- m *farm. kem.* antipsoriatik, po strukturi podoben vitaminu A, ki se veže na jedrne receptorje in spodbuja diferenciacijo keratinocitov, npr. acitretin, etretinat
ANG.: *retinoid for treatment of psoriasis*
LAT.: *retinoidum antipsoriaticum*

retinól -a m *farm. kem.* ena izmed oblik vitamina A, primarni polienski alkohol z 20 ogljikovimi atomi, ki obstaja v več izomernih oblikah, prost ali zaestren v mleku, maslu, jajcih in jetrih, lahko nastane tudi iz karotenoidov
ANG.: *retinol*
LAT.: *retinolum, retinoli n*

rétrovirus -a m *farm. biotech.* virus, katerega genom sestavlja molekula RNA in se ob okužbi celice prepiše v DNA ter vgradi v gostiteljev genom
ANG.: *retrovirus*
LAT.: *retrovirus, retroviri n*

R

reverzibilni inhibitor -ega -ja m farm. kem. inhibitor, ki tvori z receptorjem v aktivnem mestu le nekovalentne interakcije, zato se lahko njegov učinek izniči z višjo koncentracijo agonista **S:** reverzibilni zaviralec **PRIM.:** ireverzibilni inhibitor
ANG.: *reversible inhibitor*

reverzibilni zaviralec -ega -lca m farm. kem. ► reverzibilni inhibitor

revérzna osmóza -e -e ž farm. teh. pridobivanje prečiščene vode, pri katerem zaradi tlaka, ki je višji od osmóznega tlaka, molekule vode prehajajo skozi polprepustno membrano v obratni smeri kot pri osmózi
ANG.: *reverse osmosis*

revérzna transkripcija -e -e ž farm. bioteh. proces prepisa molekule RNA v komplementarno verigo DNA
ANG.: *reverse transcription*

revérzni micél -ega -a m farm. teh. struktura, ki jo tvori v lipofilni fazi površinsko aktivna snov nad kritično micelsko koncentracijo, navadno sferične oblike in koloidne velikosti
ANG.: *reverse micelle*

revérznofazna kromatografija -e -e ž farmakokín. tekočinska kromatografija, pri kateri se komponente vzorca porazdeljujejo med nepolaro stacionarno fazo, npr. verige C-18, C-8, in polarno mobilno fazo, npr. vodne raztopine z dodatkom organskega modifikatorja
ANG.: *reverse phase chromatography*

rezinoid -a m farmakognoz. lepljiva zmes hlapnih, močno dišečih spojin, voskov in smol, pridobljena iz rastline ali njenih delov z ekstrakcijo z organskim topilom

ANG.: *resinoid*
LAT.: *resinoidum, resinoidi n*

rezisténca -e ž 1. farm. kem. odpornost organizma proti okužbam 2. farm. kem. odpornost mikroorganizmov na različne protimikrobne učinkovine
ANG.: *resistance*
LAT.: *resistentia, resistentiae f*
GL.: gástrorézisténca, multipla rezisténca, navzkrižna rezisténca

réža -e ž farmakognoz. odprtina v povrhnjici zelenih rastlinskih delov, ki uravnava transpiracijo in izmenjavo plinov
ANG.: *stoma*

LAT.: *stoma, stomatis n*
GL.: índeks réž, lístna réža, okólje lístnih réž

režim odmérjanja zdravila -a --- m lek. farm. individualno odmerjanje enkratnega, dnevnega ali terapevtskega odmerka za zdravljenje **S:** dozírni režim, odmérni režim
ANG.: *dosage regime*

režim predpisovanja in izdaje zdravila -a --- m omejitvev predpisovanja in izdaje zdravila na recept glede na vrsto zdravstvene ustanove, v kateri se sme predpisati in uporabiti zdravilo, specialnost pooblaščenega osebe za predpisovanje zdravila in način spremljanja uporabe zdravila, npr. H, H/Rp, Rp/Spec, ŽZ

ANG.: *regime as regards restricted prescription and dispensing of medicinal product*

rhinogtt. -- [rinogúte] (LAT. *rhinoguttae*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kapljice za nos

rhiz. -- [rizóma] (LAT. *rhizoma*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu korenika

rianodinski recéptor -ega -ja m farm. kem. receptor, ki po aktivaciji povzroči sproščanje kalcijevih ionov iz sarkoplazemskega retikuluma in posledično krčenje mišičnih celic, imenovan po značilnem antagonistu alkaloidu rianodinu
ANG.: *ryanodine receptor*

riboflavín -a m farm. kem. v vodi topen vitamin, sestavljen iz ribitola in dimetilizoaloksazina, ki se v organizmu pretvori v flavinmononukleotid (FMN) in nato v flavin-adenin-dinukleotid (FAD), ki je kofaktor pri številnih oksidoredukcijskih reakcijah, kjer pride do prenašanja hidridnih anionov, sodeluje pri rasti, antioksidantni zaščiti in metabolizmu številnih organskih molekul **S:** vitamin B₂
ANG.: *riboflavin, vitamin B₂*
LAT.: *riboflavinum, riboflavini n*

ribonukleáza -e ž **K:** **RNaza** farm. bioteh. encim, ki katalizira hidrolizo RNA
ANG.: *ribonuclease*
LAT.: *ribonucleasum, ribonucleasi n*

ribonukleínska kislína -e -e ž **K:** **RNA, RNK** farm. bioteh. nukleínska kislína, polimer iz nukleotidov, povezanih s fosfodiesterko vezjo, ki lahko opravlja številne naloge, npr. omogoča ali uravnava izražanje proteinov, kemično modificiranje drugih molekul RNA ali je nosilec dednega zapisa nekaterih virusov **PRIM.:** deóksiribonukleínska kislína, nukleínska kislína
ANG.: *ribonucleic acid*
LAT.: *acidum ribonucleicum*

ribonukleotíd -a m farm. bioteh., farm. kem. ribonukleozid, osnovni gradnik RNA, sestavljen iz riboze, na katero so na položaju 5' z estersko vezjo vezane ena, dve ali tri fosfatne skupine **PRIM.:** deóksiribonukleotíd
ANG.: *ribonucleotide*
LAT.: *ribonucleotidum, ribonucleotidi n*

ribonukleozíd -a m farm. kem., farm. bioteh. purinska oziroma pirimidinska baza, ki je z N-glikozidno vezjo vezana na ribozo **PRIM.:** deóksiribonukleozíd, nukleozíd

ANG.: *ribonucleoside*

LAT.: *ribonucleosidum, ribonucleosidi n*

ribosóm -a m **farm. bioteh.** manjši organel, velik 12–15 nm, sestavljen iz ribosomske RNA in proteinov, nujna struktura za translacijo, ki poteka s sodelovanjem prenašalnih RNA

ANG.: *ribosome*

LAT.: *ribosoma, ribosomatis n*

ribosómska RNA -e -- [erená] ž **K: rRNA farm.**

bioteh. nekodirajoča RNA, strukturna in funkcionalna komponenta ribosomov

ANG.: *ribosomal RNA*

ribóza -e ž **farm. bioteh.** monosaharid, aldopentoza, sestavina RNA **PRIM.:** deóksiribóza

ANG.: *ribose*

LAT.: *ribosis, ribosis f*

Ríva-Roccijev aparát -ega -a [rókijev] m **med. prip.** ► sígmomanóméter Ríva-Rocci

rízično zdravílo -ega -a s **1. farm. zak.**

zdravilo, pridobljeno ali izdelano na način, ki predstavlja tveganje za prenos nalezljivih bolezni, npr. imunološka zdravila, zdravila iz krvi in plazme **2. lek. farm.** zdravilo, ki se praviloma za določeno indikacijo ne uporablja zaradi razmeroma velikega tveganja za pacienta

ANG.: *risk medicinal product, risk medicine, risk drug*

rizodêrm -a m **farmakognoz.** povrhnjica korenine

ANG.: *rhizodermis*

LAT.: *rhizodermis, rhizodermidis f*

rizoid -a m **farmakognoz.** korenini podobna tvorba pri algah, mahovih in protaliju, s katero se rastlina pritrdi na podlago

ANG.: *rhizoid*

LAT.: *rhizoidum, rhizoidi n*

rizóm -a m **farmakognoz.** ► korenika

RMP -- [rəməpə / erempé] m (**ANG. risk management plan**) **farm. zak.** kratica ► načrt za obvladovanje tveganj

RMS -- [rəməsə / eremès] m (**ANG. Reference Member State**) **farm. zak.** kratica ► referenčna država članica

RNA -- [erená] ž (**ANG. ribonucleic acid**) **farm. bioteh.** kratica ► ribonukleinska kislina

RNA-polimeráza -e [erená] ž **farm. bioteh.** encim, ki katalizira sintezo RNA, pri čemer uporablja kot matrico DNA ali RNA in substrate, ribonukleozidtrifosfate

ANG.: *RNA polymerase*

RNaza -e [erenáza] ž **farm. bioteh.** kratica ► ribonukleáza

RNK -- [erenká] m **farm. bioteh.** kratica ► ribonukleínska kislína

R. O. --- [rəó] **lek. farm.** okrajšava ► receptúrna olajšáva

robústnost metode -i -- ž **farmakokin.**

ocena zanesljivosti metode pri normalni uporabi v praksi, ki je merilo za neodvisnost metode od majhnih, a namernih sprememb njenih parametrov

ANG.: *method robustness*

rôčna -e ž **lek. farm., žarg.** ► izdaja zdravila brez zdravniškega recepta (3)

rôčna izdájá -e -e ž **lek. farm., žarg.** ► izdaja zdravila brez zdravniškega recepta (3)

rôčna prodájá -e -e ž **1. lek. farm.** prodaja izdelkov za nego in varovanje zdravja **2. lek. farm., žarg.** ► izdaja zdravila brez zdravniškega recepta (3)

ród rodú m **farmakognoz.** takson, ki vsebuje vrste

ANG.: *genus*

LAT.: *genus, generis n*

rodenticíd -a m **farm. kem.** učinkovina, ki se uporablja za zatiranje glodalcev

ANG.: *rodenticide*

LAT.: *rodenticidum, rodenticidi n*

rók uporábe -a -- m **farm. zak., zastar.** ► rók uporabnosti

rók uporabnosti -a -- m **farm. zak.** s preskušanjem stabilnosti ugotovljeno obdobje, v katerem se pričakuje, da bo zdravilo ohranilo lastnosti, predpisane v specifikaciji, do njegovega izteka, če je shranjeno pri pogojih, navedenih na ovojniku s: **zastar.** rók uporabe, skadenca

ANG.: *expiration dating period, expire date, shelf life*

GL.: dátum iztéka róka uporabnosti, rók uporabnosti zdravila po odprtju, specifikácija do iztéka róka uporabnosti, specifikácijske méje do iztéka róka uporabnosti

rók uporabnosti zdravíla po odprtju -a --

--- -- m **farm. zak., farm. teh.** s preskušanjem stabilnosti ugotovljeno obdobje, v katerem se pričakuje, da bo zdravilo po prvem odpiranju originalne stične ovojnine ohranilo lastnosti, predpisane v specifikaciji, do njegovega izteka, če je shranjeno pri pogojih, navedenih na ovojniku

ANG.: *expiration dating period after opening, shelf life after opening*

rók veljávnosti -a -- m **1. farm. zak.** obdobje veljavnosti certifikata ali drugega dokumenta

ANG.: *period of validity*

2. farm. zak. ► čas do ponóvnega preskúšanja

rotacijska tabletirka -e -e ž **farm. teh.** ► rotírka

rotacijski uparjeválnik -ega -a m naprava za uparjanje tekočin pod znižanim tlakom s: **žarg.** rótavapor

ANG.: *rotary evaporator*

rotacijski viskoziméter -ega -tra m **farm. teh.** viskozimeter z merilnim sistemom iz mirujočega in rotirajočega dela različnih

R

oblik, npr. stožec, ploščica, valj, ki se pogosto uporablja za proučevanje reološkega obnašanja newtonskih sistemov

ANG.: *rotational viscometer*

rótavapor -ja m žarg. ► rotacijski uparjevalnik

rotenoid -a m farmakognoz. izoflavonu sorodna spojina, strukturno kromano-kromanon, npr. rotenon

ANG.: *rotenoid*

LAT.: *rotenoidum, rotenoidi n*

rotirka -e ž farm. teh. tabletirka z več rotirajočimi pečati, ki se uporablja v industrijski proizvodnji za stiskanje večjega števila tablet hkrati s: rotacijska tabletirka

ANG.: *rotary tablet press*

Roysova vréčka -e -e in roysova vréčka -e -e [rójsova] ž kemični indikator za sterilizacijo z etilenoksidom

ANG.: *Royse sachet*

rózka -e ž farmakognoz. zaprti plod pri nebinovkah, vrsta oreška, ki se razvije iz nadrasle plodnice in ima suho osemenje, zraslo s semensko lupino s: ahéna

ANG.: *achene*

LAT.: *acaena, acaenae f*

Rp¹ -- [récipe] (LAT. *recipe*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vzemi

Rp² -- [rəpə] oznaka za zdravilo, ki se lahko predpisuje in izdaja le na zdravniški recept

Rp/Spec -- [rəpə spéc] oznaka za režim predpisovanja in izdaje zdravila, ki se uporablja pod posebnim nadzorom za zdravljenje ambulantnih bolnikov in ga mora predpisati zdravnik specialist ustreznega področja medicine ali po njegovem pooblastilu drug zdravnik, ker njegova uporaba lahko povzroči resne neželene učinke

rRNA -- [èr erená] ž (ANG. *ribosomal RNA*) farm. biotek. kratica ► ribosomska RNA

RSK za lekárniško farmacijo -ja - - - - [rəsəkə / ereská] m farm. zak. ► razširjeni strokovni kolegij za lekárniško farmacijo

rubefaciènt -ènta m farm. kem. učinkovina, ki poveča prekrvavitev kože in podkožja

ANG.: *rubefacient*

LAT.: *rubefaciens, rubefacientis n*

rub. / rubr. -- [rúber] (LAT. *ruber*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu rdeč

rudnínska snòv -e snoví ž farmakognoz. mineralna snov, ki se uporablja za zdravljenje ali preprečevanje bolezní

ANG.: *materia mineralis, mineral material*

rumèni vazelin -ega -a m farm. teh. svetlo do jantarjevo rumena poltrdna snov, ki vsebuje večji delež aromatskih ogljikovodikov kot beli vazelin

ANG.: *yellow petrolatum, yellow soft paraffin*

LAT.: *vaselinum flavum*

rumèni vósek -ega -ska m farm. teh. vosek v rumenkasto do sivkastorjavih koščkih ali ploščicah, pridobljen s taljenjem satovja medonosnih čebel po predhodni odstranitvi medu, manj prečiščen od belega voska, ki se v farmaciji skoraj ne uporablja

ANG.: *yellow wax*

LAT.: *cera flava*

rutínski preskúsi -ih -ov m mn. farm. zak. preskusi, ki jih izdelovalec zdravila izvaja na vsaki seriji zdravila, preden jo sprostí v promet

ANG.: *routine tests*

S

S -- [sév / síve] (LAT. *seu / sive*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu ali

S.¹ -- [síga / signétur] (LAT. *signa / signetur*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu signiraj, napiši navodilo / naj se signira, napiše navodilo

S.² [signatúra] m lek. farm. okrajšava ► signatúra (1)

SA -- [esá] m (ANG. *sensitivity analysis*) farmakoecon. kratica ► občutljivostna analiza

s. a. - - - [sekúndum ártem] (LAT. *secundum artem*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu po predpisu, strokovno

sacc. -- [sákulus] (LAT. *sacculus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vrečka

sacch. -- [sáharum] (LAT. *saccharum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu sladkor

sacch. lact. - - - [sáharum láktis] (LAT. *saccharum lactis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu laktoza, mlečni sladkor

sádje -a s farmakognoz. plodovi, redkeje semena, ki se večinoma jedo presni

ANG.: *fruit*

LAT.: *fructus, fructus m*

SAL -- [səalə / esaèl] m (ANG. *sterility assurance level*) farm. teh. kratica ► stòpnja zagotavljanja sterílnosti

saliciláti -ov m mn. farm. kem. nesteroidni analgetiki, antipiretiki in antiflogistiki,

S. C. -- -- [sub kútem] (LAT. *sub cutem*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu pod kožo

scat. -- [skátula] (LAT. *scatula*) 1. lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu škatla, škatlica PRIM.: subscriptio

2. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu pakiranje

scat. orig. -- -- [skátula originális] (LAT. *scatula originalis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu originalna škatla

Schuesslerjeve soli -ih -- in **schuesslerjeve soli** -ih -- [šislerjeve] ž mn. homeopat. ► biokémične tkívne soli

SDS-PAGE -- [sədəsə pəægə / esdeəs peageé] m (ANG. *sodium dodecyl sulfate polyacrylamide gel electrophoresis*) farm. bioteh. kratica ► poliakrilamidna gélska elektroforéza v prisótnosti nátrijevega lavrilsulfáta

sečnina -e ž klin. kem., biomed. snov iz skupine neproteinskih dušikovih spojin v serumu, ki nastaja kot končni produkt pri razgradnji aminokislin v jetrih in se uporablja kot kazalec delovanja ledvic ali pretirane razgradnje proteinov, npr. ob nekrozi tkiv S: karbamíd, úrea PRIM.: híperuremíja, hípoureimíja

ANG.: *urea*

GL.: nitrózosečnínine, pripravki s sečnino, sulfonilsečnína

sedativ -a m farm. kem. ► pomirjevalo

sedimentácija -e ž farm. teh. reverzibilna oblika fizikalne nestabilnosti, pri kateri se kapljice v emulziji ali delci v suspenziji posedajo, ker so težji od disperznega medija

ANG.: *sedimentation, settling*

LAT.: *sedimentatio, sedimentationis f*

GL.: sedimentácija eritrocítov, volúmen sedimentácije

sedimentácija eritrocítov -e -- ž klin. kem., biomed. laboratorijska preiskava, s katero se oceni hitrost posedanja eritrocitov in se uporablja za ugotavljanje prisótnosti vnetja

ANG.: *erythrocyte sedimentation rate*

séf -a m lek. farm. ► omára za mamíla

sejalnik prahóv -a -- m farm. teh. ► síto

sejalni plód -ega plodú m farmakognoz. plod, ki se ob zrelosti odpre in iztrese seme

ANG.: *dehiscent fruit*

LAT.: *fructus dehiscens*

sejalni preskús -ega -a m farm. teh. farmakopejski preskus, s katerim se določa velikost praškastih komponent ali ločuje zmes prahov na posamezne velikostne razrede

ANG.: *sieve test*

sejanje -a s lek. farm. postopek ločevanja delcev praškastih snóvi po velikosti

ANG.: *sieving*

sekoiridoíd -a m farmakognoz. iridoиду podoben monoterpenoid, ki ima prekinjeno vez C7-C8, npr. gentiopikrozid, oleuropein, sekologanin

ANG.: *secoiridoid*

LAT.: *secoiridoidum, secoiridoidi n*

sekretagóg -a m farm. bioteh. učinkovina, ki pospešuje izločanje izločka iz žlez

ANG.: *secretagogue*

LAT.: *secretagogum, secretagogi n*

sekundárna ovojnina -e -e ž farm. teh. ► zunánja ovojnína

sekundárna rást -e rasti ž farmakognoz. rast, pri kateri se z delovanjem prevodnega kambija povečujeta obseg stebila in korenine

ANG.: *secondary growth*

LAT.: *incrementum secundarium*

sekundárna skórja -e -e ž farmakognoz. ► líče (1)

sekundárni limfátični orgáni -ih -ih -ov m mn.

imunol., biomed. periferne anatomske strukture, med katere sodijo limfoidna tkiva v prebavilih, sluznicah, jetrih in centralnem živčnem sistemu, v katerih se sproži in nastane pridobljeni imunski odziv, ko kloni limfocitov specifično prepoznajo antigene, se aktivirajo in funkcionalno dozoriijo v efektorske celice, ki se ob tem ustrezno namnožijo

ANG.: *secondary lymphatic organs, secondary lymphoid organs*

sekundárni metabolít -ega -a m farmakognoz.

organska spojina, ki ni neposredno vključena in ni nujno potrebna za rast, razvoj in razmnoževanje organizma

ANG.: *secondary metabolite*

sekundárni prenašálec -ega -lca m farm. kem.

znotrajcelični prenašalec, ki nastane oziroma se sprosti kot posledica določenega biokemičnega procesa in aktivira drug protein, s čimer sproži ustrezen celični odziv

ANG.: *secondary messenger*

sekundárni stándard -ega -a m anal. zdr.

standard, za katerega je bila primernost za uporabo dokazana s primerjavo s primarnim standardom

ANG.: *secondary standard*

sekundárno obvladováne obmóčja -ega

-a -- s farm. teh., farm. zak. v dobri proizvodni praksi sistem ravnanja po strogo predpisanih postopkih, pri katerem se uporabljajo prostori s posebnim prezračevalnim sistemom, ki imajo zračne zapore ali sterilizatorje za izhod materialov, da se prepreči uhajanje bioloških in drugih agensov v zunanje okolje ali druge prostore S: sekundárno obvladováne prostóra

PRIM.: primárno obvladováne obmóčja

ANG.: *secondary containment*

sekundárno obvladováne prostóra -ega -a

-- s farm. teh., farm. zak. v dobri proizvodni praksi ► sekundárno obvladováne obmóčja

sekundárno tkivo -ega -a s farmakognoz. rastlinsko tkivo, ki nastane s sekundarno rastjo iz prevodnega in plutnega kambija
 ANG.: *secondary tissue*
 LAT.: *contextus secundarius*

selektivna tóksičnost -e -i ž farm. kem. lastnost zdravilnih učinkovin, da delujejo toksično samo na povzročitelje bolezni, ne prizadenejo pa gostiteljskih celic
 ANG.: *selective toxicity*

selektivna učinkovina -e -e ž farm. kem. učinkovina, ki pri uporabljeni koncentraciji deluje le na eno biološko tarčo PRIM.: neselektivna učinkovina
 ANG.: *selective agent, selective drug*
 LAT.: *agens selectivum*

selektivni zaviralec privzéma serotonina -ega -lca --- m farm. kem. antidepressiv, ki selektivno zavira privzem serotonina v nevrone in tako zvišuje njegovo koncentracijo v sinapsah centralnega živčnega sistema, npr. fluoksetin, citalopram, sertraln
 ANG.: *selective serotonin reuptake inhibitor*
 LAT.: *serotonini reaccipiendi inhibitor selectivus*

selektivnost -i ž farm. kem. pojav, ko lahko v določeni kemični reakciji ali biološkem procesu sodeluje pretežno ena spojina ali določen tip spojin PRIM.: neselektivnost, specifičnost
 ANG.: *selectivity*
 GL.: selektivnost določanja vsébnosti, stéreoselektivnost

selektivnost določanja vsébnosti -i --- ž anal. zdr. lastnost analiznega postopka, da se v neki snovi določi količina posameznega analita, ne da bi prisotne spojine vplivale na rezultat
 ANG.: *selectivity of assay*

sem. -- [sémen] (LAT. *semen*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu seme

séme -éna s farmakognoz. tvorba cvetnic, ki se razvije iz semenske zasnove po oploditvi in služi za razmnoževanje
 ANG.: *seed*
 LAT.: *semen, seminis n*

seménke -énk ž mn. farmakognoz. skupina rastlin, ki tvorijo cvet in seme
 ANG.: *spermatophytes*
 LAT.: *Spermatophyta n pl.*
 GL.: goloseménke, kritoseménke

seménska zasnóva -e -e ž farmakognoz. tvorba pri golosemenkah v plodnici na površini plodnega lista, iz katere se po oploditvi razvije seme
 ANG.: *ovule*
 LAT.: *ovula n pl.*

sémikonzervativna replikácija -e -e ž farm. bioteh. ► podvojevanje DNA, replikácija DNA

senzibilizácija -e ž 1. imunol., biomed. nenamer-na ali načrtovana dostava antigenov za spodbuditev nastanka specifičnega primarnega imunskega odziva oziroma stanje organizma, ki temu sledi in omogoča hitro in izrazito imunsko odzivnost po ponovnem stiku z istimi antigeni zaradi prisotnosti spominskih efektorskih limfocitov T in B ter specifičnih protiteles
 2. imunol., biomed. nastanek preobčutljivosti po izpostavljenosti alergen
 3. imunol., biomed. vezava protiteles na rdeče krvničke, tako da postanejo dovzetne za lizo, ki jo sproži aktivacija komplementa
 ANG.: *sensibilisation*

separánda -- s mn. (LAT.) lek. farm. nekdanja skupina zdravil z močnim učinkom, označena z enim križem, ki se je shranjevala v stojnici s signaturo bele barve, rdečo obrobo in rdečim tiskom, praviloma ločeno od drugih zdravil

sêrija -e ž farm. teh., farm. zak. določena količina vhodne snovi, materiala za pakiranje, zdravila, medicinskega pripomočka, narejena v enem procesu, vrsti procesov ali v določenem delu neprekinjenega procesa, ki zagotavlja homogenost s: šárža
 ANG.: *batch, lot*

GL.: odgovorna oseba za spróščanje sêrij zdravil, razvrstitev zdravil gledé na sêrijo, sprostitvev sêrije, spróščanje sêrij zdravila, številka proizvódné sêrije, številka sêrije

serín -a m farm. kem. neesencialna proteino-gena aminokislina s hidroksimetilno stransko skupino
 ANG.: *serine*
 LAT.: *serinum, serini n*

serologija -e ž področje laboratorijske medicine, ki proučuje interakcije med antigeni in protitelesi in vitro ter lastnosti in reaktivnosti serumov
 ANG.: *serology*

serotonin -a m farm. kem. neurotransmiter v centralnem živčnem sistemu in pomemben avtakoid, ki krči ali relaksira gladke mišice, zavira želodčno sekrecijo in je predstopnja melatonina
 ANG.: *serotonin*
 LAT.: *serotoninum, serotonini n*

serotoninêrgik -a m farm. kem. učinkovina, ki deluje kot agonist v serotoninem sistemu
 ANG.: *serotoninerigic*
 LAT.: *serotoninerigicum, serotoninergici n*

serotoninški antagonist -ega -a m farm. kem. učinkovina, ki deluje kot antagonist v serotoninem sistemu
 ANG.: *serotonine antagonist*
 LAT.: *antagonista serotonini*

serotoninski 5-HT₃-antagonist -ega -a [pét haté trí] m **1. farm. kem.** antiemetik in pripravek proti slabosti, ki se navadno uporablja v terapiji rakavih obolenj in deluje kot antagonist na serotoninskih 5-HT₃-receptorjih v centralnem živčnem sistemu, npr. ondansetron s: 5-HT₃-antagonist (1) **2. farm. kem.** učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje sindroma vzdraženega črevesja in deluje kot antagonist na serotoninskih 5-HT₃-receptorjih v centralnem živčnem sistemu, npr. cilasetron s: 5-HT₃-antagonist (2)
ANG.: 5-HT₃ antagonist, serotonin 5-HT₃ antagonist

serotoninski 5-HT_{1A}-recéptor -ega -ja [pét haté éna á] m **farm. kem.** podtip serotoninskih receptorjev v centralnem živčnem sistemu, ki vplivajo na spanje, termoregulacijo, agonisti pa se uporabljajo tudi kot anksiolitiki s: 5-HT_{1A}-recéptor
ANG.: 5-HT_{1A} receptor, serotonin 5-HT_{1A} receptor

serotoninski 5-HT_{1B}-recéptor -ega -ja [pét haté éna bé] m **farm. kem.** podtip serotoninskih receptorjev v centralnem živčnem sistemu, kjer se agonisti uporabljajo za zdravljenje migrene, in v žilni steni, kjer povzročajo vazokonstrikcijo s: 5-HT_{1B}-recéptor
ANG.: 5-HT_{1B} receptor, serotonin 5-HT_{1B} receptor

serotoninski 5-HT₂-recéptor -ega -ja [pét haté dvé] m **farm. kem.** podtip serotoninskih receptorjev v centralnem živčnem sistemu, ki je udeležen v procesih pomnjenja, učenja, anksioznosti, halucinacij, in na periferiji, kjer vezava agonista povzroči vazokonstrikcijo s: 5-HT₂-recéptor
ANG.: 5-HT₂ receptor, serotonin 5-HT₂ receptor

serotoninski 5-HT₃-recéptor -ega -ja [pét haté trí] m **farm. kem.** podtip serotoninskih receptorjev v centralnem živčnem sistemu, kjer vezava agonista povzroči stanje anksioznosti, in na periferiji, kjer povzroči slabost in bruhanje s: 5-HT₃-recéptor
ANG.: 5-HT₃ receptor, serotonin 5-HT₃ receptor

serotoninski 5-HT₄-recéptor -ega -ja [pét haté štíri] m **farm. kem.** podtip serotoninskih receptorjev v centralnem živčnem sistemu in na periferiji, sklopljen s proteini G s: 5-HT₄-recéptor
ANG.: 5-HT₄ receptor, serotonin 5-HT₄ receptor

serotoninski 5-HT₅-recéptor -ega -ja [pét haté pét] m **farm. kem.** podtip serotoninskih receptorjev v centralnem živčnem sistemu s še ne povsem pojasnjeno vlogo s: 5-HT₅-recéptor
ANG.: 5-HT₅ receptor, serotonin 5-HT₅ receptor

serotoninski 5-HT₆-recéptor -ega -ja [pét haté šest] m **farm. kem.** podtip serotoninskih receptorjev v centralnem živčnem sistemu,

kjer verjetno regulira sproščanje ostalih neurotransmiterjev s: 5-HT₆-recéptor
ANG.: 5-HT₆ receptor, serotonin 5-HT₆ receptor

serotoninski 5-HT₇-recéptor -ega -ja [pét haté sédem] m **farm. kem.** podtip serotoninskih receptorjev v centralnem živčnem sistemu in na periferiji, sklopljen s proteini G, s še ne povsem pojasnjeno vlogo s: 5-HT₇-recéptor
ANG.: 5-HT₇ receptor, serotonin 5-HT₇ receptor

serotoninski recéptor -ega -ja m **farm. kem.** receptor, na katerega se kot endogeni ligand veže serotonin s: 5-HT-recéptor
ANG.: 5-HT receptor, serotonin receptor
GL.: serotoninski 5-HT_{1A}-recéptor, serotoninski 5-HT_{1B}-recéptor, serotoninski 5-HT₂-recéptor, serotoninski 5-HT₃-recéptor, serotoninski 5-HT₄-recéptor, serotoninski 5-HT₅-recéptor, serotoninski 5-HT₆-recéptor, serotoninski 5-HT₇-recéptor

sêrum -a m **klin. kem., biomed.** del krvi po odstranitvi krvnih celic in fibrina, ki se uporablja za diagnostične ali terapevtske namene in za pasivno imunizacijo s: krvni sêrum
ANG.: blood serum, serum

LAT.: serum sanguinis, serum, seri n
GL.: elektroforéza lipoproteinov sêruma, elektroforéza proteinov sêruma

SES -- [sæsə / eseš] m (**ANG.** self emulsifying system) **farm. teh.** kratica ► sámoeulgirajoči sistem

seskviterpén -a m **farmakognoz.** terpen, derivat treh molekul izoprena, npr. farnezen, humulen, kadinen
ANG.: sesquiterpene
LAT.: sesquiterpenum, sesquiterpeni n

seskviterpenoid -a m **farmakognoz.** oksidacijski produkt seskviterpena, npr. eudezmol, farnezol, gvajol
ANG.: sesquiterpene
LAT.: sesquiterpenum, sesquiterpeni n

seskviterpenoidni alkaloid -ega -a m **farmakognoz.** terpenoidni alkaloid, ki je strukturalno seskviterpenoid, npr. deoksinufaridin, evonin, nufakristin
ANG.: sesquiterpenoid alkloid
LAT.: alcaloidum sesquiterpenoidi

seskviterpenoidni laktón -ega -a m **farmakognoz.** seskviterpenoid z laktonskim obročem v strukturi, npr. alantolakton, artemisinin, helenalin, partenolid, santonin
ANG.: sesquiterpenoid lactone
LAT.: lactonum sesquiterpenoidi

sesqui -- [séskvi] (**LAT.**) **lek. farm.** nekdanj, oznaka na zdravniškem receptu poldrugi

sét za irigácijo -a --- m **med. prip.** komplet pripomočkov za izpiranje telesnih votlin, npr. pri umetno izvedenem črevesu
ANG.: set for irrigation

sét za mikrobiološko filtrácijo -a - - - - m
farm. teh. filtracijski sistem, sestavljen iz filtra in predfiltra, vloženi v plastično ohišje, za filtracijo tekočin s predpisano stopnjo mikrobiološke kakovosti
ANG.: *microbiological filtration system*

SFD -- [səfədə /esəfédé] m kratica ► Slovensko farmaceutsko društvo

sferoid -a m farm. teh. ► peléta

sferonizácija -e ž farm. teh. ► krogličenje

sferonizátor -ja m farm. teh. naprava za izdelavo pelet s krogličanjem
ANG.: *spheroniser*

sfigmomanóméter -tra m med. prip. naprava za merjenje arterijskega tlaka
ANG.: *sphygmomanometer*
GL.: elektrónski sfigmomanóméter, sfigmomanóméter Ríva-Rocci

sfigmomanóméter Ríva-Rocci -tra -- [róki] m med. prip. naprava za merjenje arterijskega tlaka s poslušanjem bitja srca, sestavljena iz napihljive manšete, ročne gumijaste zračne tlačilke in živosrebrnega merilnika tlaka s: Ríva-Roccijev aparát
ANG.: *Riva Rocci sphygmomanometer*

S-glikozid -a [ès] m farmakognoz. glikozid, v katerem je aglikon tiol ali tiofenol in je preko žvepla povezan s sladkornim delom, npr. sinigrin, sinalbin
ANG.: *S-glycoside*
LAT.: *S-glycosidum, S-glycosidi n*

shéma sodelovanja farmaceutskih inšpekcij -e - - - - ž K: PIC/S shéma sodelovanja med pristojnimi organi za uradni nadzor izdelave zdravil za vzpostavitev usklajenih zahtev in standardov dobre proizvodne prakse in njihovo ocenjevanje, izmenjavo informacij, izkušenj, znanj in krepitev medsebojnega zaupanja na področju dobre proizvodne prakse
PRIM.: Konvencija o farmaceutski inšpekciji, Konvencija o farmaceutski inšpekciji in shéma sodelovanja farmaceutskih inšpekcij
ANG.: *pharmaceutical inspection co-operation scheme*

shizogéni próstor -ega próstóra m farmakognoz. medcelični prostor, ki nastane z razpolovitvijo celične stene in z razmikanjem celic
ANG.: *schizogenous intercellular space*
LAT.: *meatus schizogenus*

shranjevanje zdravil -a -- s farm. teh. skladiščenje zdravil od izdelave ali sprejema do uporabe ali izteka roka uporabnosti v predpisanih pogojih, npr. na hladnem, zaščiteno pred svetlobo
ANG.: *storage of medicines*

sialogóg -a m farm. kem. učinkovina, ki pospešuje nastanek in izločanje sline

ANG.: *sialogogue*LAT.: *sialogogum, sialogogi n*

sicc. -- [sikus] (LAT. *siccus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu suh

siccat. -- [síkátus] (LAT. *siccatus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu sušen

sidranje -a s farm. kem. metode, s katerimi se izračunajo verjetne vezavne konformacije liganda v izbranem aktivnem mestu makromolekule

ANG.: *docking, molecular docking*

sig. -- [sígná / sígnétur] (LAT. *signa / signetur*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu označi / naj se označi

signál -a m farmakokin. odziv analita pri analizi, na podlagi katerega se določi njegova koncentracija v vzorcu
ANG.: *signal*

signálna molékula -e -e ž farm. biotech. molekula, s pomočjo katere pride do prenosa signala
ANG.: *signaling molecule*

signatúra -e ž K: S.² 1. lek. farm. del zdravniškega recepta, ki vsebuje navodilo za uporabo zdravila, praviloma v nacionalnem jeziku, v katerem se zapiše ustrezen režim odmerjanja zdravila za zdravljenje, lahko tudi način in čas aplikacije, npr. na 8 ur, pred jedjo, na tešče 2. farm. zak., lek. farm. listek s podatki o lekarni in z navodilom za jemanje zdravila, z datumom izdaje in s parafo osebe, ki je zdravilo izdala, nalepljen na ovojnino zdravila s: nalepka, oznaka
ANG.: *label*

LAT.: *signatura, signaturae f*

GL.: béla signatúra, kontrólna signatúra, opozorilna signatúra, rdéča signatúra, signatúra z rdéčo črto, zeléna signatúra

signatúra z rdéčo črto -e - - - - ž farm. zak., lek. farm. signatura bele barve z rdéčo črto za označevanje zdravil z lokalnim delovanjem, ki jo nalepi pooblaščen oseba v lekarni s: rdéča signatúra

silikóni -ov m mn. farm. kem. kemično inertne polimerne organske silicijeve spojine, ki varujejo kožo pred zunanjimi vplivi in na mestu aplikacije preprečujejo izhlapevanje vode, npr. dimetikon

ANG.: *silicones*LAT.: *silicones m pl.*

simbiónt -a m farmakognoz. organizem, ki živi v simbiozi z drugim organizmom

ANG.: *symbiont*LAT.: *symbion, symbiontis n*

simbióza -e ž farmakognoz. skupno življenje dveh organizmov različnih vrst, ki je koristno za oba s: sožitje

ANG.: *symbiosis*LAT.: *symbiosis, symbiosis f*

S

simetrija kromatografskega vrha -e --- ž farmakokin. simetrična oblika kromatografskega vrha, ki je podobna Gaussovi krivulji in predstavlja enega od znakov ustreznosti delovanja kromatografskega sistema **PRIM.:** asimetrija kromatografskega vrha
ANG.: *peak symmetry*

similimum -a m homeopat. homeopatsko zdravilo, ki se najbolj ujema z znaki in simptomi določene osebe
ANG.: *simillimum*

simpátikolítik -a m farm. kem. ► simpátolítik

simpátikomimétik -a m farm. kem. ► simpátomimétik

simpátolítik -a m farm. kem. učinkovina, ki zmanjša ali odstrani delovanje simpatičnega živčevja **S:** simpátikolítik

ANG.: *sympatholytic*

LAT.: *sympatholyticum, sympatholytici n*

GL.: párasimpátolítik

simpátomimétik -a m farm. kem. učinkovina z adrenalinu in noradrenalinu podobnim delovanjem **S:** simpátikomimétik

ANG.: *sympathomimetic*

LAT.: *sympathomimeticum, sympathomimeticum n*

GL.: diréktni simpátomimétik, indiréktni simpátomimétik, párasimpátomimétik

simpl. -- [símpleks] (**LAT.** *simplex*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu enostaven, navaden

simpórt -a m farm. kem. sočasen transport različnih molekul in ionov skozi biološko membrano v isto smer in z istim prenašalcem

PRIM.: antipórt, unipórt

ANG.: *symport*

simptóm -a m za določeno bolezen značilna sprememba, ki jo opiše bolnik

ANG.: *symptom*

LAT.: *signum, signi n*

GL.: etiološki simptóm ali znak, hierarhizacija simptómov in znakov, karakteristični simptóm ali znak, konkomitántni simptóm ali znak, lokalni simptóm ali znak, psihološki simptóm ali znak, splošni simptóm ali znak, spremljajoči simptóm ali znak

simulánt -a m simulántka -e ž kdor hlini, se dela, da je bolan **PRIM.:** hipohónder

ANG.: *simulant*

sinergija -e ž farm. kem. ► sinergízem

sinergízem -zma m farm. kem. medsebojno dopolnjevanje učinkov dveh ali več snovi, pri čemer je skupni učinek večji kot le seštevek **S:** sinergija

ANG.: *synergism*

LAT.: *synergismus, synergismi m*

singulis diebus -- -- [sínqulis diébus] (**LAT.**) lek. farm. oznaka na zdravniškem receptu vsak dan

sinóvijska tekočina -e -e ž klin. kem., biomed. ► sklépná tekočina

sintézna dróga -e -e ž toksikol. snov, ki se izdeluje v laboratorijih in ne vsebuje naravnih snovi, njeni učinki so načrtovani glede na namen uporabe (poživitev ali povzročanje halucinacij) **S:** dizajnirána dróga

ANG.: *designer drug*

sintézni estrogén -ega -a m farm. kem. estrogen, pridobljen s kemično sintezo, npr. dietilstilbestrol **PRIM.:** pólsintézni estrogén

ANG.: *synthetic estrogen*

LAT.: *oestrogenum syntheticum*

sintézni mišični relaksánt -ega -ega -a m farm. kem. mišični relaksant, pridobljen s kemično sintezo

ANG.: *synthetic muscle relaxant*

sir. -- [sírúpus] (**LAT.** *sirupus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu sirup

siRNA -- [sí erená] ž (**ANG.** *small interference RNA*) farm. bioteh. kratica ► májhná interferénčna RNA

sírúp -a m farm. teh. viskozna vodna tekoča farmacevtska oblika sladkega okusa, ki vsebuje najmanj 45 % saharoze ali drugega sladila

ANG.: *syrup*

LAT.: *sirupus, sirupi m*

sistém celične banke -a -- -- m farm. bioteh.

način izdelave zaporednih serij izdelkov s celično kulturo, dobljeno iz osnovne celične banke, pri kateri je treba validirati sposobnost dviga koncentracije celične gostote med redno izdelavo

ANG.: *cell bank system*

sistémški učinek -ega -nka m farm. kem. učinek zdravila, ki je posledica absorpcije učinkovine z mesta aplikacije, porazdelitve in delovanja po celotnem organizmu **S:** sistémško delóvanje

ANG.: *systemic effect*

sistémško delóvanje -ega -a s farm. kem. učinek zdravila, ki je posledica absorpcije učinkovine z mesta aplikacije, porazdelitve in delovanja po celotnem organizmu **S:** sistémški učinek

ANG.: *systemic effect*

sítka -e ž farmakognoz. niz živih prevajalnih celic floema s tankimi celičnimi stenami in luknjičastimi prečnimi stenami

ANG.: *sieve tube*

LAT.: *tubus cribrosus*

sító -a s farm. teh. priprava iz ustreznega inertnega materiala s predpisanimi dimenzijami odprtin za izvajanje sejalnega preskusa in določanje stopnje razdrobljenosti prahov in rastlinskih drog **S:** sejálnik prahóv

ANG.: *sieve*

LAT.: *cribrum, cribri n*

GL.: oscilirájóče síto, vibrácijsko síto

skadénca -e ž **farm. zak.** ► rók uporabnosti

skarifikácija -e ž razpraskanje kože za aplikacijo zdravila
ANG.: *skin scarification*
LAT.: *scarificatio, scarificationis f*

skarifikátor -ja m pripomoček za skarifikacijo
ANG.: *scarificator, scarifier*

skladiščenje zdravil -a -- s **farm. zak., lek. farm.**
 shranjevanje zdravil v velikih količinah na enem mestu
ANG.: *storage of medicines*

skládnost s specifikácijo -i --- ž **anal. zdr.** dejstvo, da zdravilo, preskušeno v skladu z analiznimi postopki v specifikaciji, ustreza navedenim merilom sprejemljivosti
ANG.: *conformance to specification*

sklédica -e ž **1. farmakognoz.** ovoj, ki obdaja orešek le v spodnjem delu, npr. pri želodu **s:** ježica **2. farmakognoz.** bodičast ovoj, ki popolnoma obdaja več plodov in se odpre z loputami, npr. pri žiru **s:** ježica
ANG.: *cupule*
LAT.: *cupula, cupulae f*

sklépna tekočina -e -e ž **klin. kem., biomed.** tekočina v notranjosti sklepov, burz in kitnih ovojnic **s:** sinóvijska tekočina
ANG.: *synovial fluid*

sklereida -e ž **farmakognoz.** rastlinska celica z debelimi, olesenelimi stenami, v kateri potekajo piknje
ANG.: *sclereid*
LAT.: *sclereida, sclereidae f*

sklerenhim -a m **farmakognoz.** rastlinsko oporno tkivo iz podolgovatih mrtvih celic z debelimi, navadno olesenelimi celičnimi stenami
ANG.: *sclerenchyma*
LAT.: *sclerenchyma, sclerenchymatis n*

sklerócij -a m **farmakognoz.** trda in odporna rastlinska tvorba iz spletenih hif
ANG.: *sclerotium*
LAT.: *sclerotium, sclerotii n*

skórja -e ž **farmakognoz.** plast med povrhnjico rastline in notranjim prevajalnim delom stebela ali korenine **s:** primárna skórja
ANG.: *rind*
LAT.: *corium, corii n, cortex, corticis m*
GL.: sekundárna skórja

skrining -a m **farm. kem.** ► rešetanje

skrúpel -pla m **K: sc. lek. farm.** stara lekarniška enota za maso, ki je v Veliki Britaniji pred reformo leta 1824 ustrezala 1,296 g, kasneje pa 1,3 g
ANG.: *scruple*
LAT.: *scrupulum, scrupuli n*
GL.: tekóči skrúpel

skupína genèričnih medicínskíh pripomóčkov -e --- ž **med. prip.** medicinski pripomočki, ki imajo enako ali podobno predvideno uporabo ali skupno tehnologijo izdelave, kar jim omogoča, da so razvrščeni generično, ne da bi to odražalo njihove posebne lastnosti
ANG.: *generic device group*

skúpni téhnični dokumènt -ega -ega -ènta m **K:** **CTD** predpisana struktura in oblika dokumentacije za pridobitev dovoljenja za promet z zdravilom, usklajena med Evropsko unijo, Združenimi državami Amerike in Japonsko
ANG.: *common technical document*

s. l. --- [sub língvam] (**LAT. sub linguam**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu pod jezik

sladilo -a s **farm. teh.** pomožna snov, ki izboljša organoleptične lastnosti farmacevtskih izdelkov tako, da jim daje sladek okus
ANG.: *sweetener, sweetening agent*

sládkí protéín -ega -a m **1. farmakognoz.** protein, ki ima sladek okus, npr. taumatin, monelin **2. farmakognoz.** protein, ki spremeni zaznavanje drugih okusov v sladkega, npr. mirakulin
ANG.: *sweet protein*

sládkor sladkórja m **1. farmakognoz.** ogljikohidrat, ki ima sladek okus, npr. glukoza, saharoza, maltoza **2. farmakognoz.** splošno ime za vse monosaharide in disaharide
ANG.: *sugar*
LAT.: *saccharum, sacchari n*
GL.: aminosládkor, deóksisládkor, dídeóksisládkor, enostávni sládkor, merílnik kórnega sládkórja, merílnik sládkórja v kórví, obláganje s sládkórjem, razvejèni sládkor

sledilna veríga -e -e ž **farm. bioteh.** ► zastajajoča veríga

sledljivost -i ž možnost sledenja in spremljanja zdravila ali farmacevtske snovi skozi vse faze izdelave in/ali distribucije, del dobrih praks
ANG.: *traceability*

slépo zdravílo -ega -a s **farm. zak.** ► placebo

SLN -- [sələnə / eselèn] m (**ANG. solid lipid nanoparticle**) **farm. teh.** kratica ► trdni lipídni nánodélec

Slovenska nacionálna shéma za zunánjo océno kakóvosti -e -e -e --- ž organizacija, ki vodi in izvaja zunanjo oceno kakovosti v Sloveniji na področju medicinskih laboratorijev
ANG.: *Slovenian National External Quality Assessment Schemes*

Slovensko farmaceutsko društvo -ega -ega -a s **K: SFD** prostovoljno strokovno združenje farmacevtskih delavcev v Sloveniji
ANG.: *Slovenian Pharmaceutical Society*

slúz *sluzi* ž **farmakognoz.** viskozna in sluznata raztopina polisaharidov v vodi, navadno za zaščito tkiva

ANG.: *mucus*

LAT.: *mucus, mucī m*

SMES -- [esemèš] m (ANG. *self microemulsifying system*) **farm. teh.** kratica ► sámomikroemulgirajoči sistem

smôla -e ž **farmakognoz.** nehlapna sestavina balzama, navadno sestavljena iz smolnih kislin

ANG.: *resin*

LAT.: *resina, resinae f*

smôlna kislina -e -e ž **farmakognoz.** triterpenoid, ki je glavna sestavina smole, npr. abietinska, palustrinska, pimarinska kislina

ANG.: *resin acid*

LAT.: *acidum resinicum*

smôlni glikozid -ega -a m **farmakognoz.** glikozid in intramolekularni ester hidroksimaščobne kisline in oligosaharida, značilen za družino slakovk (*Convolvulaceae*), npr. konvolvulin, jalapin, skamonin s: jalapozid, konvolvulozid

ANG.: *glucosin*

LAT.: *glucosina, glucosinae f*

smôlni kanál -ega -a m **farmakognoz.** kanal shizogenega izvora, ki vsebuje smolo

ANG.: *resin duct*

LAT.: *ductus resinifer*

smótrna uporába zdravil -e -e -- ž **soc. farm.** ► racionalna uporaba zdravil

SmPC -- [səməpəçə / esempeçé] m (ANG. *summary of product characteristics*) **farm. zak.** kratica ► povzetež glavnih značilnosti zdravila

smírtni odmérek -ega -rka m **farmakokin.** ► letalni odmerek

smírtnost -i ž **farmakoepid., soc. farm.** pogostnost smrti med ljudmi, ki so zboleli za določeno boleznijo

ANG.: *case fatality rate*

SNEQAS -- [snékvas] m (ANG. *Slovenian National External Quality Assessment Schemes*) kratica ► Slovénška nacionalna shéma za zunanjo oceno kakovosti

s. nom. -- -- [sub nómine] (LAT. *sub nomine*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu označi z imenom ali s kratko sestavo zdravila

sociálna farmacija -e -e ž **1.** veja farmacije, ki proučuje varnost in učinkovitost zdravil po prihodu na trg, uporabo, dejavnike uporabe in vpliv zdravil kot snovne, etične in ekonomske kategorije na posameznika in družbo **2.** na področju Slovenije in nekdanje Jugoslavije interdisciplinarna veda, ki proučuje medsebojne vplive med procesom uporabe zdravil in biološkimi, psihološkimi, ekonomskimi in socialnimi lastnostmi posameznika in družbe s: izkústvena farmacija,

jávna farmacija **PRIM.:** administratívna farmacija, sociologija zdravil

ANG.: *social pharmacy, experience pharmacy*

sociologija zdravil -e -- ž v ZDA socialna farmacija, ki proučuje vpliv procesa uporabe zdravil na družbo **PRIM.:** administratívna farmacija, sociálna farmacija

ANG.: *sociology of drugs*

socvétje -a s **farmakognoz.** skupek cvetov na istem stebelnem pogankju

ANG.: *inflorescence*

LAT.: *inflorescentia, inflorescentiae f*

sočasna uporába več zdravil -e -e -- -- ž **soc.**

farm. uporaba dveh ali več zdravil pri istem pacientu s: polifarmacija, polipragmazija

ANG.: *concomitant medications, polypharmacy, polypharmasy*

sodeloválnost -i ž **soc. farm., lek. farm.** ravnanje pacienta v skladu s partnerskim dogovorom med njim in zdravstvenim delavcem, npr. glede uporabe zdravil s: konkordánca

ANG.: *concordance*

sodóbné oblóge za ráne -ih -óg -- -- ž mn. **med.** prip. ► oblóge za ráne

S-oksidácija -e [èš] ž **farm. kem.** metabolična reakcija I. reda iz skupine oksidacij, pri kateri se organski sulfidi pretvorijo v sulfoksidge s: sulfoksidiranje

ANG.: *S-oxidation, sulfoxidation*

solid. -- [sólidus] (LAT. *solidus*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu trd

sol. / solut. -- [solúcio] (LAT. *solutio*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu raztopina

solub. -- [solúbilis] (LAT. *solubilis*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu topljiv

solubilizátor -ja m **farm. teh.** površinsko aktivna snov, ki poveča hitrost raztapljanja zdravilne učinkovine

ANG.: *solubilizer, solubilizing agent*

solubléta -e ž **farm. teh.** nekdanja tableta za zunanjo uporabo, ki se raztopi v predpisanem topilu

ANG.: *soluble tablet*

LAT.: *solubleтта, solublettae f*

GL.: Búrrowa solubléta

solv. -- [sólve / solvátur] (LAT. *solve / solvatur*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu raztopi / naj se raztopi

somatogamija -e ž **farmakognoz.** spolno razmnoževanje pri prostotrošnicah z združitvijo dveh raznospolnih hif brez spojivke jeder

ANG.: *somatogamy*

LAT.: *somatogamia, somatogamiae f*

somatostatín -a m **farm. bioteh.** ciklični polipeptid, ki se izloča v hipotalamusu, iz celic

trebušne slinavke in sluznice prebavil in zavira izločanje somatotropina, tirotropina in kortikotropina v adenohipofizi, inzulina in glukagona v trebušni slinavki, večine hormonov prebavnega trakta ter renina v ledvicah

ANG.: somatostatin

LAT.: somatostatinum, somatostatini *n*

sónčni zaščitni faktor -ega -ega -ja *m* **K: SPF farm. teh.** merilo za izražanje stopnje zaščite kože pred sončnimi UVB-žarki, ki pove, kolikokrat dlje je lahko izpostavljena soncu do pojava prve opazne rdečine

ANG.: sun protection factor

sonoforéza -e *ž* metoda, ki izkorišča nizkofrekvenčni ultrazvok (manj kot 100 kHz) za povečanje prehoda snovi skozi kožo

ANG.: sonophoresis

soplódje -a *s* farmakognoz. skupek plodov, ki so se razvili iz socvetja in dajejo videz enotnega plodu

ANG.: infructescens

LAT.: infructescentia, infructescentiae *f*

sorbitól -a *m* farm. kem. poliol, pridobljen z redukcijo monosaharida D-glukoze, osmozno odvajalo in diuretik, sladilo, zlasti v žvečljivih tabletah, polnilo za trdne farmacevtske oblike, bolj topen in slajši od manitola, bela ali skoraj bela kristalinična snov

ANG.: sorbitol

LAT.: sorbitolum, sorbitoli *n*

soródna spojína -e -e *ž* anal. zdr. nečistota v zdravilu, ki je po kemični strukturi podobna učinkovini

ANG.: related substance

sórta -e *ž* farmakognoz. ► varietéta

s. o. s. / si op. sit - - - - [si ópus sít] (LAT. *si opus sit*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu če je potrebno

sožitje -a *s* farmakognoz. ► simbióza

spátula -e *ž* lek. farm. ► lopátka

spazmolítik -a *m* farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki relaksira mišične celice in s tem prepreči krče

ANG.: spasmolytic

LAT.: spasmolyticum, spasmolytici *n*

GL.: brónhospazmolítik, úrospazmolítik

SPC¹ -- [səpəçə / especé] *m* (ANG. *summary of product characteristics*) farm. zak. kratica ► povzetelek glavnih značilnosti zdravila

SPC² -- [səpəçə / especé] *m* (ANG. *supplementary protection certificate*) kratica ► dodátni várstveni certifikát

SPE -- [səpəé / espee / spé] *m* (ANG. *solid phase extraction*) farmakokin., anal. zdr. kratica ► ekstrákcija na trdnem nosílcu

spec.¹ -- [spécies] (LAT. *species*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu čaj

spec.² -- [specialitéta] lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu specialiteta, industrijsko izdelano zdravilo

specialist iz biofarmacije -a - - - - *m* specialístka iz biofarmacije -e - - - - *ž* **1.** med letoma 1973 in 1986 magister farmacije, ki je opravil specializacijo iz klinične farmacije **2.** med letoma 1973 in 1986 naziv za poklic osebe, ki je opravila specializacijo iz klinične farmacije

specialist iz farmakognozije -a - - - - *m* specialístka iz farmakognozije -e - - - - *ž* **1.** od leta 2000 naprej magister farmacije, ki je opravil specializacijo iz farmakognozije **2.** od leta 2000 naprej naziv za poklic osebe, ki je opravila specializacijo iz farmakognozije

specialist iz fármakoinformátike -a - - - - *m* specialístka iz fármakoinformátike -e - - - - *ž* **1.** med letoma 1986 in 2000 magister farmacije, ki je opravil specializacijo iz farmakoinformatike

ANG.: drug information specialist

2. med letoma 1986 in 2000 naziv za poklic osebe, ki je opravila specializacijo iz farmakoinformatike

specialist iz klinične farmacije -a - - - - - *m* specialístka iz klinične farmacije -e - - - - - *ž* **1.** od leta 1986 naprej magister farmacije, ki je opravil specializacijo iz klinične farmacije **2.** od leta 1986 naprej naziv za poklic osebe, ki je opravila specializacijo iz klinične farmacije
ANG.: clinical pharmacist, clinical pharmacy specialist

specialist iz konziliárne farmacije -a - - - - - *m* specialístka iz konziliárne farmacije -e - - - - - *ž* **1.** med letoma 1976 in 1986 magister farmacije, ki je opravil specializacijo iz lekarniške farmacije **2.** med letoma 1976 in 1986 naziv za poklic osebe, ki je opravila specializacijo iz lekarniške farmacije

specialist iz lekárniške farmacije -a - - - - - *m* specialístka iz lekárniške farmacije -e - - - - - *ž* **1.** od leta 2000 naprej magister farmacije, ki je opravil specializacijo iz lekarniške farmacije **2.** od leta 2000 naprej naziv za poklic osebe, ki je opravila specializacijo iz lekarniške farmacije

specialist iz oblikováńja zdravil -a - - - - - *m* specialístka iz oblikováńja zdravil -e - - - - - *ž* **1.** od leta 1973 naprej magister farmacije, ki je opravil specializacijo iz oblikovanja zdravil **s: strok. pog. galénik, strok. pog. tehnológ** **2.** od leta 1973 naprej naziv za poklic osebe, ki je opravila specializacijo iz oblikovanja zdravil
ANG.: formulation specialist

S

specialist iz preskušanja zdravil -a --- m
specialistka iz preskušanja zdravil -e --- ž
1. od leta 1973 naprej magister farmacije, ki je opravil specializacijo iz preskušanja zdravil
s: strok. pog. analitik (2) **2.** od leta 1973 naprej naziv za poklic osebe, ki je opravila specializacijo iz preskušanja zdravil

specialist iz rádiofarmacije -a --- m
specialistka iz rádiofarmacije -e --- ž **1.** od leta 2011 naprej magister farmacije, ki je opravil specializacijo iz radiofarmacije **2.** od leta 2011 naprej naziv za poklic osebe, ki je opravila specializacijo iz radiofarmacije
ANG.: *nuclear pharmacist, radiopharmacy specialist*

specialist iz zdravilnih rastlin -a --- m
specialistka iz zdravilnih rastlin -e --- ž
1. med letoma 1973 in 2000 magister farmacije, ki je opravil specializacijo iz farmakognozije
2. med letoma 1973 in 2000 naziv za poklic osebe, ki je opravila specializacijo iz farmakognozije

specialiteta -e ž žarg. ► industrijsko izdelano zdravilo

specializirana prodajalna za zdravila -e -e --- ž prodajalna, v kateri se na podlagi dovoljenja pristojnega organa za zdravila opravlja dejavnost prometa na drobno s tistimi zdravili, ki se izdajajo brez recepta v lekarnah in specializiranih prodajalnah
ANG.: *specialised shop for medicinal products*

spécies -- ž (LAT.) **1.** lek. farm. oznaka na zdravniškem receptu čaj
2. farmakognoz. osnovni takson skupine organizmov, v katerega sodijo posamezni organizmi naravne populacije, ki izvirajo iz nedavnega skupnega prednika, imajo podoben videz, značilnosti, dedne lastnosti, so se sposobni med seboj ploditi in imajo plodne potomce **s:** vrsta (1)
ANG.: *species*
LAT.: *species, speciei f*

specificirana nečistôta -e -e ž anal. zdr. z merili sprejemljivosti količinsko omejena identificirana ali neidentificirana nečistota, navedena v specifikaciji zdravila **PRIM.:** nêspecificirana nečistôta
ANG.: *specified impurity*

specifična farmakopêjska monografija -e -e -e ž podroben opis lastnosti, zahtev za kakovost in postopkov preverjanja kakovosti v farmakopeji, ki se nanašajo na posamezno farmacevtsko snov ali izdelek **s:** posámezna farmakopêjska monografija
ANG.: *individual monograph, specific monograph*

specifična imúnost -e -i ž imunol., biomed. ► pridobljena imúnost

specifična prevódnost -e -i ž anal. zdr. fizikalna lastnost, ki podaja sposobnost neke snovi za prevajanje električnega toka
ANG.: *specific conductivity*

specifičnost -i ž farm. kem. pojav, da lahko v določeni kemični reakciji ali biološkem procesu sodeluje ena spojina ali določen tip spojini **PRIM.:** selektivnost
ANG.: *specificity*
GL.: diagnostična specifičnost, specifičnost tésta, stêreospecifičnost

specifičnost metode -i -- ž klin. kem., biomed. lastnost analizne metode, da se v zmesi kemično podobnih snovi izmeri in ocenjuje samo izbrani analit, npr. s testi interferenc
ANG.: *specificity of a method*

specifičnost tésta -i -- ž farmakoepid., soc. farm. delež pravilno negativnih izidov testa v populaciji zdravih ljudi
ANG.: *specificity of a test*

specifikácija -e ž anal. zdr., farm. zak. seznam fizikalnih, kemičnih, bioloških, mikrobioloških in drugih parametrov z njihovimi specifikacijskimi mejami in analiznimi postopki oziroma referencami zanje, ki jim mora zdravilo ustrezati, da je sprejemljivo za uporabo
ANG.: *specification*

LAT.: *specificatio, specificationis f*
GL.: skládnost s specifikácijo, specifikácija do iztéka róka uporabnosti, specifikácija za spróščanje

specifikácija do iztéka róka uporabnosti -e --- ž farm. zak. specifikacija, ki določa ustreznost zdravila do izteka roka uporabnosti **s:** kontrolne zahtêve
ANG.: *shelf life specification*

specifikácija za spróščanje -e --- ž specifikacija, ki določa ustreznost zdravila v času sproščanja **s:** odobritvene zahtêve
ANG.: *release specification*

specifikacijske mêje -ih mêj ž mn. farm. zak. numerične meje, območja ali druga merila za posamezne parametre, ki jim mora zdravilo ustrezati, da je sprejemljivo za predvideno uporabo, in jih odobri pristojni organ v postopku pridobitve in vzdrževanja dovoljenja za promet z zdravilom
ANG.: *specification limits*
GL.: specifikacijske mêje do iztéka róka uporabnosti

specifikacijske mêje do iztéka róka uporabnosti -ih mêj -- -- ž mn. farm. zak. specifikacijske meje, ki jim mora zdravilo ustrezati do izteka roka uporabnosti
ANG.: *shelf life specification limits*

spektrometrija -e ž anal. zdr. analizna metoda, ki z merjenjem neke fizikalno-kemične lastnosti

omogoča določanje strukture molekul ali sestave vzorcev

ANG.: *spectrometry*

GL.: atomska absorpcijska spektrometrija, atomska emisijska spektrometrija, masna spektrometrija, ultravijolična in vidna absorpcijska spektrometrija

spektroskopija -e ž anal. zdr. analizna metoda, ki na osnovi interakcije elektromagnetnega valovanja s snovjo omogoča določanje strukture in proučevanje fizikalnih procesov

ANG.: *spectroscopy*

GL.: bližnja infrardeča spektroskopija, infrardeča spektroskopija, jedrska magnetnoresonančna spektroskopija, NMR-spektroskopija

spermacét -a m farm. teh. trden vosek, pridobljen iz kitov glavačev, zmes cetilnih estrov palmitinske in stearinske kisline, ki se zaradi zaščite živali ne uporablja več

ANG.: *spermacet*

LAT.: *cetaceum, cetacei n*

spermatozoid -a m farmakognoz. gibljiva moška spolna celica z enim ali več bički

ANG.: *spermatozoon*

LAT.: *spermatozoidum, spermatozoidi n*

SPF -- [səpəfə / espeef] m (ANG. *sun protection factor*) farm. teh. kratica ► sončni zaščitni faktor

spir. -- [spírítus] (LAT. *spiritus*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu etanol

spiss. -- [spísus] (LAT. *spissus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu gost

splavílo -a s farm. kem. ► abortív

splóšna farmakopéjska monografíja -e

-e -e ž podroben opis lastnosti, zahtev za kakovost in postopkov za preverjanje kakovosti v farmakopeji, ki se nanašajo na vse farmacevtske snovi, farmacevtske oblike ali izdelke določene vrste, opredeljene v monografiji

ANG.: *general monograph*

splóšni anestétik -ega -a m farm. kem. učinkovina, ki z nespecifičnim delovanjem povzroči stanje neodzivnosti celotnega organizma na dražljaje

ANG.: *general anesthetic*

GL.: hlápní splóšni anestétik

splóšni dogóvor za zdravstvo dejávnost

-ega -a -- -- -- m lek. farm. dogovor med izvajalci zdravstvene dejavnosti, zdravstveno zavarovalnico in ministrstvom za zdravje o vsebini, obsegu izvajanja programov in njihovem financiranju

ANG.: *contractual agreement for reimbursement of services*

splóšni simptóm ali znák -ega -a -- -a m

homeopat. simptom ali znak, ki vključuje več sistemov, npr. živčni, endokrini, imunski sistem

ANG.: *general symptom or sign*

splóšno imé zdravíla -ega -na -- s farm. zak.

mednarodno nelastniško ime zdravila, ki ga priporoča Svetovna zdravstvena organizacija, ali, če tega imena ni, navadno splošno ime

S: genérično imé zdravíla (1)

ANG.: *common name of a medicinal product*

spodbújanje imúnskega odziva -a -- -- s farm.

chem. z določenim ksenobiotikom povzročena stimulacija imunskega odziva, kar poveča odpornost organizma proti okužbam

S: imúnostimulácija

ANG.: *immunostimulation*

spodbujeválcí dihanja -ev -- m mn. farm. kem. ► respiratórni analéptikí

spodbujeválec apetíta -lca -- m farm. kem.

zdravilo ali učinkovina, ki poveča željo po hrani, spodbudi tek

ANG.: *appetite enhancer, appetite stimulant*

spójek -jka m farmakognoz. ► zigóta

spojína vodníca -e -e ž farm. kem. naravna polsintezna ali sintezna spojina s farmakološkim ali biološkim delovanjem in določenimi neželenimi lastnostmi, ki je izhodišče v procesu načrtovanja zdravilnih učinkovin in se uporablja za nadaljnjo optimizacijo

ANG.: *lead compound*

GL.: optimizácija spojíne vodníce

spólna célica -e -e ž farmakognoz. haploidna celica za spolno razmnoževanje, po obliki spermatozoid, oosfera ali jajčece

S: gaméta

ANG.: *gamete*

LAT.: *gameta, gametae f*

spólna generácija -e -e ž farmakognoz. ►

gametofít

spólni orgán -ega -a m farmakognoz. organ za

spolno razmnoževanje

ANG.: *sex organ*

LAT.: *organum sexuales*

spólno razmnoževánje -ega -a s farmakognoz.

razmnoževanje z oploditvijo, pri kateri sodelujeta dva osebka različnega spola

PRIM.: nésplóno razmnoževánje

ANG.: *sexual propagation, sexual reproduction*

LAT.: *gamogenesis, gamogenesis f, propagatio*

sexualis, reproductio sexualis, syngensis, syngensis f

spomínske imúnske célice -ih -ih -ic ž mn.

imunol., biomed. predstavniki klonov limfocitov T in B, ki so se v preteklosti uspešno odzvali na prisotnost določenih antigenov in so se v sekundarnem imunskem odzivu sposobni zelo hitro odzvali na ponovno prisotnost enakih antigenov

ANG.: *immune memory cells*

S

spónzor klíničnega preskušanja -ja --- m
farm. zak. pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali fizična oseba, ki prevzame odgovornost za začetek, vodenje, financiranje klíničnega preskušanja zdravila **s:** pokrovitelj klíničnega preskušanja
ANG.: *sponsor of a clinical study, sponsor of a clinical trial*

spónzor klínične raziskáve medicínskoga pripomočka -ja --- m **med. prip.** pravna ali fizična oseba, ki prevzame odgovornost za začetek, vodenje, financiranje klínične raziskave medicínskoga pripomočka
ANG.: *sponsor of a clinical investigation of a medical device*

spóra -e ž **farmakognoz.** ► trós (1, 2)

sporángij -a m **farmakognoz.** ► trosóvnik

sporazúm o medsebojnem priznávanju -a --- m **K:** **MRA** sporazum med Evropsko unijo in tretjimi državami o medsebojnem priznavanju certifikatov dobre proizvodne prakse in analiznih izvidov
ANG.: *mutual recognition agreement*

sporočilna molékula -e -e ž **biomed.** predstavnica raznovrstne skupine molekul, npr. neurotransmiterjev, hormonov, citokinov, interferonov, kemokinov, ki sodeluje pri nastanku in prenosu celičnih signalov
ANG.: *messenger molecule*

sporofít -a m **farmakognoz.** diploidna generacija rastlin, ki se razmnožujejo nespolno **s:** nespólna generácija
ANG.: *sporophyte*
LAT.: *sporophytum, sporophyti n*

sporožená -e ž **farmakognoz.** tvorjenje trosov
ANG.: *sporogenesis*
LAT.: *sporogenesis, sporogenesis f*

sprehájalna pálica -e -e ž **med. prip.** ► opórna pálica za hójó

sprêj -a m **farm. teh.** ► pršíltnik

sprejemljívi dnévni vnós -ega -ega vnósa m
K: **ADI, TDI** **farm. kem., toksikol.** količina snovi, ki se lahko v daljšem obdobju vsak dan vnese v telo brez posebnega tveganja za zdravje
ANG.: *acceptable daily intake, tolerable daily intake*

spremémba pogójev dovoljênja za promêt z zdravíloom -e --- ž **farm. zak.** sprememba vsebine podatkov in dokumentov v dokumentaciji o dovoljenju za promet z zdravilom zaradi upoštevanja znanstvenega in tehničnega napredka pri izdelavi in preverjanju zdravila in novih podatkov o njegovi varnosti in učinkovitosti
ANG.: *variation to the terms of marketing authorisation*

spremémba típa IA -e --- [éna á] ž **farm. zak.** manjša sprememba pogojev dovoljenja za promet z zdravilom, ki ima majhen vpliv na kakovost, varnost ali učinkovitost zdravila ali pa vpliva sploh nima
ANG.: *type IA variation*

spremémba típa IB -e --- [éna bé] ž **farm. zak.** manjša sprememba pogojev dovoljenja za promet z zdravilom, ki ni manjša sprememba típa IA, niti večja sprememba típa II, niti razširitev dovoljenja za promet z zdravilom
ANG.: *type IB variation*

spremémba típa II -e --- [dvé] ž **farm. zak.** večja sprememba pogojev dovoljenja za promet z zdravilom, ki ni razširitev in lahko pomembno vpliva na kakovost, varnost ali učinkovitost nekega zdravila
ANG.: *type II variation*

spremljájóci simptóm ali znák -ega -a --- a m simptóm ali znák bolezni, ki se pojavlja sočasno z nekim drugim simptomom ali znakom **s:** konkomitátni simptóm ali znák
ANG.: *concomitant symptom or sign*

spremljanje porábe zdravíil -a --- s **lek. farm.** ► utilizácija zdravíil

spremljéválna célica -e -e ž **farmakognoz.** celica, ki se dotika celice listne reže
ANG.: *accessory cell*

sprémni líst -ega -a m **lek. farm.** s predpisom ali priporočilom določen dokument, ki se vodi za vsako serijo izdelkov, izdelanih na zalogo
ANG.: *batch record*

sprostítev sêrije -tve -- ž **anal. zdr.** dokumentirana odločitev odgovorne osebe, da z izdajo certifikata odobri uporabo določene serije zdravila
ANG.: *batch release*

spróščanje sêrij zdravíla -a --- s **farm. zak.** pregled vse relevantne dokumentacije zaradi ugotavljanja skladnosti serije z dovoljenjem za promet z zdravilom in dobro proizvodno prakso, na podlagi katere se poda končna ocena o ustreznosti serije za sprostitve zdravila v promet
ANG.: *batch release of a medicinal product*
GL.: odgovórna oseba za spróšchanje sêrij zdravíil

spróščanje učinkovíne -a -- s **1. farmakokin., farm. teh.** proces, pri katerem preide zdravilna učinkovina iz neraztopljenega stanja v farmacevtski obliki v raztopljeno stanje na mestu aplikacije oziroma na mestu absorpcije z difuzijo, erozijo, raztapljanjem **2. farmakokin., farm. teh.** prehajanje učinkovine iz farmacevtske oblike v medij, kjer je v obliki molekularne disperzije
ANG.: *drug dissolution, drug liberation, drug release*

srébrove spojíne -ih -ín ž mn. **farm. kem.** anti-septiki, ki se uporabljajo zlasti za preprečevanje

okužbe površinskih ran in opeklin zaradi oligodinamičnega adstringentnega in protimikrobnega delovanja srebrovih ionov, npr. srebrov nitrat, srebrov sulfadiazinat

ANG.: *silver compounds*

LAT.: *argenti derivata*

srédnjedôlgodelujúči sulfanilamid -ega -a m

farm. kem. sulfanilamid z razpolovno dobo 8–20 ur, ki se v terapiji najpogosteje uporablja, npr. sulfametoksazol, sulfadiazin PRIM.: dôlgodelujúči sulfanilamid, krátkodelujúči sulfanilamid

ANG.: *intermediate-acting sulfanylamide*

srédnji čas absorpcije -ega čása -- m

farmakokin. povprečen čas, potreben, da se molekula učinkovine absorbira

ANG.: *mean absorption time*

srédnji čas raztápjanja -ega čása -- m

farmakokin. povprečen čas, potreben, da se molekula učinkovine raztopi

ANG.: *mean dissolution time*

srédnji čas zadrževánja -ega čása -- m

farmakokin. povprečen čas zadrževanja molekule učinkovine v sistemskem krvnem obtoku

ANG.: *mean residence time*

srédstvo za vezánje -a -- s farm. teh. ► vezívó

SS -- [sémis] (LAT. *semis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu polovica

S. / S -- [sine] (LAT. *sine*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu brez

S. sign. ven. ---- [sub sígno venéni] (LAT. *sub signo veneni*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu z oznako strupa

S. S. n. ---- [sígna súo nômine] (LAT. *signa suo nomine*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu signiraj z njegovim / njenim imenom

stabilizátor -ja m farm. teh. pomožna snov, ki povečuje stabilnost farmacevtskega izdelka ali njegovih komponent

ANG.: *stabilizer, stabilizing agent, stabilizing excipient*

stabilizirajúči mišični relaksánt -ega -ega

-a m farm. kem. periferno delujoč mišični relaksant, ki deluje kot antagonist na nikotinskih receptorjih skeletnih mišičnih celic, npr. tubokurarin, pankuronij S: kompetitivni mišični relaksánt

ANG.: *stabilizing muscle relaxant*

stabilnost -i ž farm. teh. sposobnost učinkovine ali zdravila, da v času do ponovnega preskušanja oziroma roka uporabnosti ohranja svoje lastnosti znotraj potrjenih specifikacijskih mej S: obstójnost PRIM.: rók uporabnosti, stabilnostne štúdijske

ANG.: *stability*
GL.: reducirani tésti stabilnosti

stabilnostne štúdijske -ih -dij ž mn. anal. zdr.

študije, s katerimi se določi čas, v katerem kakovost zdravila v definiranih pogojih shranjevanja ostane v predpisanih specifikacijah in na podlagi katerih se določi rok uporabnosti zdravila

ANG.: *stability studies*

GL.: dolgoróčne stabilnostne štúdijske, formalne stabilnostne štúdijske, pospešene stabilnostne štúdijske, vmésne stabilnostne štúdijske

stabilnostni protokól -ega -a m farm. teh.

protokól, po katerem se izvajajo stabilnostne študije

ANG.: *stability study protocol*

stacionárna fáza -e -e ž farm. bioteh.,

farmakokin. trdna komponenta kromatografskega sistema, po kateri se pomika mobilna faza in prenaša analite, ki se porazdeljujejo med obema fazama

ANG.: *stationary phase*

stacionárno stánje -ega -a s farmakokin. stanje,

ko se v telesu vzdržuje konstantna koncentracija učinkovine

ANG.: *steady state*

stálni urínski katéter -ega -ega -tra m med.

prip. urínski kateter, ki ga v mehurju drži z vodo napolnjen balonček, na zunanjem koncu priključen na zbiralno vrečko, kamor odteka urin

ANG.: *indwelling urinary catheter*

standardizácija -e ž 1. anal. zdr. postopek, s

katerim se z meritvami glede na referenčni standard z znano vrednostjo določi lastnost nekega standarda v obliki številčne vrednosti, npr. določanje koncentracije titrimetrijske raztopine, določanje čistote referenčne spojine 2. farm. zak., farmakognoz. uravnavanje rastlinske droge ali pripravka rastlinskega izvora na definirano vsebnost sestavin ali skupine sestavin s poznanim zdravilnim učinkom z dodajanjem pomožnih snovi ali mešanjem serij rastlinske droge ali pripravka rastlinskega izvora, npr. pri standardiziranih ekstraktih

ANG.: *standardisation*

LAT.: *standardisatio, standardisationis f*

standardizirani ekstrákt -ega -a m farm.

teh. ekstrákt, uravnan na določeno vsebnost sestavin s poznanim učinkom z dodajanjem pomožnih snovi ali mešanjem različnih serij ekstraktov

ANG.: *standardised extract*

LAT.: *extractum standardisatum*

stándardni dodátek -ega -tka m farmakokin.

metoda za določanje nizkih koncentracij analita, pri kateri se analizirajo alikvoti istega vzorca, ki vsi, razen prvega, vsebujejo različne dodatke standarda analita

ANG.: *standard addition*

S

standardni pogóji -ih -ev m mn. **farm. kem.** pogóji, pri katerih se izvajajo kemični ali fizikalni poskusi, definirani s temperaturo 298 K in tlakom 101,3 kPa

ANG.: *standard conditions*

standardotéka -e ž **lek. farm.** seznam, evidenca delovnih standardov v lekarni

stárostno specifična pojávnost -- -e -i ž **farmakoepid., soc. farm.** pojavnost, vezana na starostno skupino

ANG.: *age specific incidence*

stat. -- [státim] (**LAT. statim**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu takoj

statín -a m **farm. kem.** ► zavirálec HMG CoA-re-
duktáze

stêbelnice -ic ž mn. **farmakognoz.** ► bŕstnice

stêblo -a s **farmakognoz.** rastlinski organ, ki nosi poganjke, liste, cvete in plodove

ANG.: *stem*

LAT.: *caulis, caulis m, stipes, stipitis m*

stehiométrična tóčka -e -e ž **anal. zdr.** ► ekvivalétna tóčka

steklenička -e ž **farm. teh.** manjši steklen vsebnik z različno prostornino, širino vratu in načinom zapiranja

ANG.: *bottle*

LAT.: *vitrum, vitri n*

GL.: kapálna steklenička, prebódna steklenička, steklenička kapálka

steklenička kapálka -e -e ž **farm. teh.** manjši steklen ali plastičen vsebnik za odmerjanje tekočine po kapljicah

ANG.: *bottle dropper*

LAT.: *vitrum guttatorium*

stéljčnice -ic ž mn. **farmakognoz.** skupno ime za skupino preprostih rastlin, ki imajo telo v obliki steljke

ANG.: *thallophytes*

LAT.: *Thallophyta n pl.*

stéljka -e ž **farmakognoz.** telo steljčnic brez pravih tkiv in organov s: tálus

ANG.: *thallus*

LAT.: *thallus, thalli m*

stereogéni cênter -ega -tra in **stereogéni cênter** -ega -tra m **farm. kem.** katerikoli atom v molekuli, na katerega so vezane skupine, ki po zamenjavi položajev tvorijo stereoisomere s: királni cênter

ANG.: *stereocenter, stereogenic centre*

stêreoizomêr -a m **farm. kem.** vsak izmed dveh ali več izomerov, ki imajo enako molekulska formulo, vendar se razlikujejo po prostorski razporeditvi atomov ali atomskih skupin

ANG.: *stereoisomer*

stêroselektivnost -i ž **farm. kem.** pojav, ko lahko v določeni kemični reakciji ali biološkem

procesu sodeluje pretežno eden izmed stereoisomerov **PRIM.:** stêrosepecifičnost

ANG.: *stereoselectivity*

stêrosepecifičnost -i ž **farm. kem.** pojav, ko lahko v določeni kemični reakciji ali biološkem procesu sodeluje samo eden izmed stereoisomerov **PRIM.:** stêroselektivnost

ANG.: *stereospecificity*

GL.: stêrosepecifičnost encíma

stêrosepecifičnost encíma -i -- ž **farm. kem.**

lastnost encima, da katalizira reakcijo, v kateri je udeležen samo določen stereoisomer kakšne spojine

ANG.: *enzyme stereospecificity*

steril. -- [sterilizátus] (**LAT. sterilisatus**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu sterilen

sterilizácija -e ž **farm. teh.** postopek, s katerim se doseže sterilnost

ANG.: *sterilisation*

LAT.: *sterilisatio, sterilisationis f*

GL.: bóben za sterilizácijo, hládna sterilizácija, kémična sterilizácija, sterilizácija s plínom, sterilizácija s súho toplóto, sterilizácija z ionizirajóčim sévanjem, súha sterilizácija

sterilizácija s plínom -e -- -- ž **farm. teh.**

postopek sterilizacije z uporabo plina, najpogosteje etilenoksida s: hládna sterilizácija, kémična sterilizácija

ANG.: *gas sterilisation*

sterilizácija s súho toplóto -e -- -- -- ž **farm.**

teh. postopek sterilizacije z vročim suhim zrakom pri temperaturi najmanj 160 °C

s: súha sterilizácija

ANG.: *dry heat sterilisation*

sterilizácija z ionizirajóčim sévanjem -e

-- -- -- ž **farm. teh.** postopek sterilizacije z γ -sevanjem ali tokom pospešenih elektronov

ANG.: *ionising radiation sterilisation*

sterilizátor -ja m **farm. teh.** naprava za izvajanje postopka sterilizacije

ANG.: *sterilising apparatus*

sterilna filtrácija -e -e ž ► membránska filtrácija

sterilnost -i ž **farm. teh.** odsotnost živih mikro-organizmov in njihovih spor v farmacevtskih izdelkih, vsebnikih in prostorih, na napravah, pripomočkih

ANG.: *sterility*

LAT.: *sterilitas, sterilitatis f*

GL.: stópnja zagotávljanja sterilnosti, tést sterilnosti

steroid -a m **farmakognoz.** spojina, katere osnovna struktura je ciklopenta[a]perhidrofenantren

ANG.: *steroid*

LAT.: *steroidum, steroidi n*

GL.: kórtikosteroid

steroidne protimikróbne učinkovíne -ih -ih -in ž mn. **farm. kem.** antibiotiki ali kemoterapevtiki,

ki imajo v svoji strukturi steroidni obroč, npr. fusidna kislina

ANG.: *steroid antibacterials*

steroidni alkaloid -ega -a m farmakognoz.

alkaloid, katerega osnovna struktura je steroid, npr. solanin, solasodin, tomatin, veratramin

ANG.: *steroidal alkaloid*

LAT.: *alcaloidum steroidicum*

steroidni saponin -ega -a m farmakognoz.

saponin, značilen za enokaličnice, v katerem je aglikon steroid, npr. ginsenosid, ruskozid, sarsaparilozid

ANG.: *steroidal saponin*

LAT.: *saponinum steroidicum*

steról -a m farmakognoz. steroid s hidroksilno skupino na mestu C3, npr. holesterol, sitosterol, stigmasterol

ANG.: *sterol*

LAT.: *sterolum, steroli n*

GL.: fitosteról, holesteról, mikosteról

ster. / steril. -- [sterilíza / sterilizétur] (LAT. *sterilisa / sterilisetur*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu steriliziraj / naj se sterilizira

stéznik -a m med. prip. pripomoček v obliki zelo širokega pasu, navadno iz platna in z vdelenimi opornimi paličicami, ki se uporablja za dodatno oporo hrbtenice

ANG.: *bodice*

stična ovojnina -e -e ž farm. teh. ovojnina, ki je v neposrednem stiku z zdravilom s: primárna ovojnina

ANG.: *immediate packaging*

stični kót -ega -a m farm. teh. ► kót móčenja

stigma -e ž farmakognoz. ► brázda

stik -a m farm. teh., strok. pog. aplikator v obliki tulca, v katerem je poltrdni farmacevtski pripravek za nanašanje, navadno na kožo

ANG.: *stick*

GL.: téсни stík

stil. -- [stílus] (LAT. *stilus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu paličica

stilbenoid -a m farmakognoz. hidroksilirani derivat stilbena, navadno z antioksidativnim delovanjem, npr. resveratrol

ANG.: *stilbenoid*

LAT.: *stilbenoidum, stilbenoidi n*

stiloíd -a m farmakognoz. na obeh straneh zašiljen igličast kristal kalcijevega oksalata v celici

ANG.: *styloid*

LAT.: *styloidum, styloidi n*

stimulánt -a m farm. kem. učinkovina, ki deluje spodbujevalno na centralni živčni sistem s: poživilo

ANG.: *stimulant*

LAT.: *stimulans, stimulantis n*

GL.: imúnostimulánt, psíhostimulánt

stimulativno odvajálo -ega -a s farm. kem.

odvajalo, ki ob stiku s sluznico črevesja pospeši peristaltiko, npr. ricinusovo olje, senini, glikozidi s: kontáktno odvajálo

ANG.: *stimulative laxative*

stirilpirón -a m farmakognoz. spojina s stiriilaktonsko strukturo, značilna za rod *Piper*, npr. kavain

ANG.: *styrilpyrone*

LAT.: *styrilpyronum, styrilpyroni n*

stísjnena pastila -e -e ž farm. teh. pastila, izdelana s stiskanjem

ANG.: *compressed lozenges*

stojálo za lopátke -a -- -- s lek. farm. kovinsko stojalo za odlaganje lopatk med delom

ANG.: *spatula stand*

stójnica -e ž lek. farm. lekarniška posoda iz inertnega materiala, npr. stekla, porcelana, kovine, plastike, lesa, z različnimi vratovi glede na zapirala, ki se uporablja za shranjevanje farmacevtskih snovi, galenskih izdelkov, polizdelkov

ANG.: *apothecary jar*

LAT.: *olla apothecaria*

stomáhih -a m farm. kem. ► digestív

stópnja ionizácije -e -- ž farm. kem. merilo za jakost kisline ali baze, izraženo kot razmerje med koncentracijo ionizirane oblike in celotno koncentracijo kisline ali baze, raztopljene v vodi

ANG.: *degree of ionisation*

stópnja razdrobljénosti -e -- ž farm. teh.

razred določene velikosti delcev trdne snovi ali rastlinske droge

ANG.: *degree of finess, finess degree*

stópnja uporabnosti -e -- ž farmakoecon., soc. farm. ► utéž uporabnosti

stópnja zagotóvljanja sterilnosti -e -- -- ž

K: **SAL** farm. teh. predvidena maksimalna verjetnost preživetja mikroorganizmov na enoto izdelka med sterilizacijo z referenčno vrednostjo SAL ≤ od 10⁻⁶ za farmacevtske izdelke

ANG.: *sterility assurance level*

storítveni sistém v lekárni -ega -a -- -- m farm. zak. ► lekárniško délo

stòrž stòrža m **1.** farmakognoz. socvetje oziroma soplodje iglavcev, navadno olesenelo ali omesenelo **2.** farmakognoz. soplodje koruze

ANG.: *cone*

LAT.: *conus, conis m, strobilus, strobili m*

stotínska léstvica -e -e ž homeopat. ► centezimálna léstvica

stránski učinek zdravila -ega -nka -- m farm. zak. ► néželéni učinek zdravila

S

streptogramíni -ov m mn. farm. kem. antibiotiki dveh strukturno različnih skupin, ki sinergistično zavirajo sintezo bakterijskih proteinov zaradi vezave na 50S-podenoto ribosoma
 ANG.: *streptogramins*
 LAT.: *streptogramina n pl.*

streptomicíni -ov m mn. farm. kem. aminoglikozidni antibiotiki z dvema bazičnima aminosladkorjema, vezanima na N-acetilglukozamin, ki se uporabljajo tudi kot učinkovine prve izbire pri zdravljenju tuberkuloze, npr. streptomycin
 ANG.: *streptomycins*
 LAT.: *streptomycina n pl.*

strésni tésti -ih -ov m mn. farm. teh. stabilnostne študije učinkovine ali zdravila, izvedene pri strožjih pogojih, kot se uporabljajo pri pospešenih stabilnostnih študijah PRIM.: formálne stabilnostne študije, pospešene stabilnostne študije
 ANG.: *stress tests*

stròk stròka m farmakognoz. podolgovat večsemenski plod stročnic, ki se ob zrelosti odpre po trebušnem in hrbtnem šivu
 ANG.: *pod*
 LAT.: *legumen, leguminis n*

strokòvni dél recépta -ega -a -- in strokòvni dél recépta -ega -a -- m lek. farm. ► *ordinatio* (1)

strokòvni sodélavec za oglašévánje zdravil -ega -vca -- -- -- m strokòvna sodélavka za oglašévánje zdravil -e -e - - - - - Ž ► *fárma-koinformátor*

stróma -e Ž 1. farmakognoz. pri zaprtotrošnicah vegetativni del steljke iz gostega spleta hif, v katerem se razvijajo razmnoževalni organi
 2. farmakognoz. temeljna masa kloroplasta v obliki viskozne raztopine
 ANG.: *stroma*
 LAT.: *stroma, stromatis n*

stromálne célice kòstnega mózga -ih -ic -- -- Ž mn. biomed. mezenhimske matične in druge nekrvotvorne celice, ki tvorijo niše matičnih celic v kostnem mozgu in podpirajo rast in razvoj krvotvornih matičnih celic in njihovih potomk
 ANG.: *bone marrow stromal cells*

stróški izostánka od déla -ov -- -- -- m mn. farmakoekon., soc. farm. posredni stroški, ki so posledica izgubljene storilnosti zaradi bolezni, invalidnosti ali smrti
 ANG.: *cost of lost time*

strukturni gén -ega -a m farm. bioteh. gen, ki kodira informacijo za sintezo RNA ali proteina, ki nista vključena v uravnavanje izražanja drugih proteinov ali RNA PRIM.: regulatórni gén
 ANG.: *structural gene*

strúp -a m farm. kem., toksikol. snov, ki v dovolj visokem odmerku ali koncentraciji povzroči pojav neželenih učinkov na živih organizmih, posameznih celicah, tkivih, organih ali organskih sistemih in lahko vodi v smrt organizma
 ANG.: *poison*
 LAT.: *venenum, veneni n*
 GL.: knjíga strúpov, protistrúp

strupénost -i Ž farm. kem. lastnost snovi, da lahko v ustrezni koncentraciji ali količini povzroči pojav neželenih učinkov na živih organizmih, posameznih celicah, tkivih, organih ali organskih sistemih in lahko vodi v smrt organizma S: tóksičnost
 ANG.: *toxicity*
 LAT.: *toxicitas, toxicitatis f*

stržén -a m farmakognoz. osrednji del stebila
 ANG.: *pith*
 LAT.: *medulla, medullae f*

stržénov trák -ega -a m farmakognoz. radialni trak živih rastlinskih celic, po katerih se pretaka voda s hranilnimi snovmi
 ANG.: *pith band*
 LAT.: *vitta medullae*

suberín -a m farmakognoz. polimer maščobnih felonskih kislin
 ANG.: *suberin*
 LAT.: *suberinum, suberini n*

súbkonjuktíválna uporába -e -e Ž aplikacija zdravila pod očesno veznico
 ANG.: *subconjunctival use*
 LAT.: *usus subconiuictivalis*

súbkutána uporába -e -e Ž injiciranje zdravila v podkožno tkivo
 ANG.: *subcutaneous use*
 LAT.: *usus subcutaneus, usus subdermalis, usus subdermicus*

sublimacijsko sušénje -ega -a s farm. teh. ► liofilizácija

súblingvaléta -e Ž farm. teh. ► pòdjezična tabléta

súblingválna uporába -e -e Ž aplikacija zdravila pod jezik
 ANG.: *sublingual use*
 LAT.: *usus sublingualis*

subl. / sublim. -- [sublimátus] (LAT. *sublimatus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu sublimiran

subscriptio -a [subskrípcio] m (LAT.) lek. farm. del zdravniškega recepta, nekdan praviloma v latinskem jeziku, ki vsebuje navodilo magistru farmacije, katero zdravilo naredi ali izda, v kateri farmacevtski obliki in v kakšni količini
 PRIM.: D., D. scat. orig., M. f., scat.

substánca za farmacévtsko uporábo -e - - - - Ž lek. farm. ► farmacevtska snòv

substrát -a m 1. molekula, na katero deluje encim

ANG.: *enzyme substrate, substrate*

LAT.: *substratum, substrati n*

2. farmakognoz. hranilna plast tal, iz katere rastejo rastline

ANG.: *substrate*

LAT.: *substratum, substrati n*

súha sterilizácija -e -e ž farm. teh. ► sterilizácija s súho toplóto

súhi ekstrákt -ega -a m farm. teh. ekstrakt, pridobljen s popolno izparitvijo za ekstrakcijo uporabljene topila

ANG.: *dry extract*

LAT.: *extractum siccum*

súho granulíránje -ega -a s farm. teh. granuliranje, pri katerem se namesto tekočine uporablja suho vezivo, ki pod povišanim tlakom poveže praškaste delce v granulát

ANG.: *dry granulation*

súho oblagánje -ega -a s farm. teh. oblaganje tabletnih jeder s stiskanjem

ANG.: *press coating*

sukcinimidni deriváti -ih -ov m mn. farm. kem.

antiepileptiki, imidi jantarne kisline, ki se navadno uporabljajo za zdravljenje petit mal epilepsije, npr. etosuksimid

ANG.: *succinimide derivatives*

LAT.: *succinimidi derivata*

sulfanilamídi -ov m mn. farm. kem. kemoterapevtiki, ki kot antimetaboliti paraaminobenzojske kisline preprečujejo biosintezo folne kisline pri bakterijah

ANG.: *sulfanylamides*

LAT.: *sulfanylamida n pl.*

GL.: dólgodelujúči sulfanilamíd, krátkodelujúči sulfanilamíd, srédnjedólgodelujúči sulfanilamíd

sulfátni pepél -ega -a m anal. zdr. eden od mejnih preskusov, pri katerem se določajo anorganske sestavine in primesi v obliki sulfátov

ANG.: *sulfated ash*

sulfoksidíránje -a s farm. kem. ► S-oksidácija

sulfonamidni diurétik -ega -a m farm. kem.

diuretik, po mehanizmu delovanja podoben tiazidnemu diuretik, ki ima samo neciklično sulfonamidno skupino, npr. indapamid, klortalidon

ANG.: *sulfonamide diuretic*

LAT.: *diureticum sulfonamid*

sulfonilsečnina -e ž farm. kem. peroralni anti-diabetik z arilsulfonilsečninskim fragmentom, ki pospeši sproščanje inzulina, povečuje število inzulinskih receptorjev in njihovo afiniteto za inzulin, znižuje koncentracijo glukagona v serumu in zavira glukoneogenezo v jetrih, npr. glibenklamid, klorpropamid

ANG.: *sulfonylurea*

supofórma -e ž lek. farm., farm. teh. plastični kalup za ulivanje svečk in globul, ki je hkrati stična ovojnina

ANG.: *disposable suppository mold*

supozitórij -a m farm. teh. ► svéčka

supp. -- [supozitórium] (LAT. *suppositorium*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu svečka

supp. anal. --- [supozitórium anále] (LAT. *suppositorium anale*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu svečka

suprésorske célice -ih -ic ž mn. imunol., biomed.

podvrste limfocitov T, CD4⁺ in CD8⁺, ki zavirajo celične in protitelesne imunske odzive, imajo pomembno vlogo v uravnavanju delovanja imunskega sistema in sodelujejo pri nastanku oziroma vzdrževanju avtoimunskih in rakavih bolezenskih stanj

ANG.: *suppressor cells*

SUSAR -- [esusár / súsar] m (ANG. *suspected unexpected serious adverse reaction*) farm.

zak. kratica ► nêpričakováni résni nêželêni učínek zdravíla

susp. -- [suspéNZio] (LAT. *suspensio*) lek. farm.

okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu suspenzija

suspendíránje -a s farm. teh. farmacevtskotehno-loški postopek za izdelavo suspenzij z vnosom mehanske energije

ANG.: *suspending*

suspéNZija -e ž farm. teh. disperzija netopnih

trdnih delcev mikrometrskih velikosti v ustrezni tekoči, poltrdni ali trdni podlagi za različne aplikacije, npr. oralno, peroralno, dermalno

ANG.: *suspension*

LAT.: *suspensio, suspensionis f*

GL.: nánosuspéNZija

suspéNZijska célična kultúra -e -e -e ž biomed.

celična kultura, v kateri se celice, suspendirane v ustreznem tekočem hranilnem mediju, množijo in pri tem pogosto tvorijo skupke

ANG.: *suspension cell culture*

sušenje in žarjenje do konstantne máse -a

-- a -- -- -- s anal. zdr. ponavljanje postopka sušenja oziroma žarjenja predpisane količine preskušane vzorca, dokler se masa vzorca med dvema zaporednima sušenjema oziroma žarjenjema ne razlikuje za več kot 0,5 mg

ANG.: *drying and ignition to constant mass*

sušenje z razprševanjem -a -- -- s farm. teh.

farmaceutskotehno-loški postopek sušenja, pri katerem se raztopina ali suspenzija pod visokim tlakom prši skozi šobo v segreto komoro, v kateri iz nastalih drobnih kapljic tekočina hitro odpari, da nastanejo drobni, porozni suhi delci

ANG.: *spray drying*

S

sušilna omára -e -e ž lek. farm. sušilnik v obliki omare za sušenje pribora in snovi
ANG.: *drying cabinet*

sušilnik z razprševanjem -a --- m farm. teh. naprava za sušenje z razprševanjem
ANG.: *spray drier*

sušilno sredstvo -ega -a s lek. farm. higroskopna snov, ki močneje vpija vlago iz okolja kot snov, ki se shranjuje ali suši, npr. v eksikatorju, priložena izdelku ali vgrajena v ovojnino
ANG.: *desiccant*

LAT.: *desiccans, desiccantis n*

svéčka -e ž farm. teh. trdna enoodmerna farmacevtska oblika, katere volumen, oblika in konsistenca so prilagojeni za rektalno uporabo s: supozitóriji

ANG.: *suppository*

LAT.: *suppositorium, suppositorii n*

GL.: svéčka z ovójnico

svéčka z ovójnico -e --- ž farm. teh. ► rektalna kápsula

svéčni filter -ega -tra m farm. teh. konfiguracija filtrov v obliki valja za filtracijo tekočin
ANG.: *candle filter, cylinder filter*

svetlôbna mikroskopija -e -e ž biomed. laboratorijska tehnika, ki temelji na prehodu vidnega spektra elektromagnetnega valovanja skozi opazovani vzorec ali na njegovem odboju od površine vzorca preko sistema optičnih leč, pri čemer se dobi povečana slika, ki se lahko zazna s prostim očesom in po potrebi dokumentira s fotografskim aparatom ali z digitalno kamero
ANG.: *light microscopy, optical microscopy*

svíla -e ž farmakognoz. nitasto predivo kokona ličinke sviloprejke (*Bombyx mori*)

ANG.: *silk*

LAT.: *serica n pl.*

S. V. R. --- [spírítus víni rektifikátus] (LAT. *spiritus vini rectificatus*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu 70 volumskih odstotkov etanola

syr. -- [sírúpus] (LAT. *syrupus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu sirup

Š

šamanizem -zma m zlasti v Aziji (Sibiriji) in Ameriki sistem zdravljenja, ki temelji na komunikaciji z duhovnim svetom in ga izvajajo izučeni in posvečeni svečeniki
ANG.: *shamanism*

šárža -e ž farm. teh., farm. zak. ► sêrija

šíbra -e ž lek. farm. še v 2. pol. 20. stol. svinčena kroglica, ki se je uporabljala za tariranje pri magistralni recepturi

ANG.: *shot*

širokospektrálni penicilín -ega -a m farm. kem. penicilin, pri katerem se zaradi ustreznih funkcionalnih skupin razširi spekter delovanja na več vrst bakterij, npr. ampicilin, amoksicilin

ANG.: *penicillin with extended spectrum*

šíška -e ž lek. farm. ► gála

škátla -e ž 1. vsebnik iz lahkega materiala, sestavljen iz enega ali več delov, ki se lahko odpre in ponovno zapre in ni stična ovojnjina
2. oznaka na zdravniškem receptu enota za predpisano količino zdravila

ANG.: *box*

škrób -a m farmakognoz. iz glukoze zgrajen homogeni polisaharid, pri katerem so glukozne enote med seboj povezane z 1,4- α in redkeje z 1,6- α vezmi, splošno razširjena rezervna hrana v rastlinah

ANG.: *starch*

LAT.: *amylum, amyli n*

škróbná kápsula -e -e ž farm. teh. trdna peroralna farmacevtska oblika s trdo ovojnico, predhodno izdelano iz nevzhajanege testa, navadno iz riževe moke

ANG.: *cachet*

LAT.: *capsula amylicea*

štéfan -a m lek. farm., žarg. mešalna naprava za izdelovanje in homogeniziranje poltrdnih zdravilnih pripravkov pri znižanem tlaku

ANG.: *stephan*

števílka proizvodne sêrije -e --- ž farm. teh., farm. zak. ► števílka sêrije

števílka sêrije -e --- ž farm. teh., farm. zak. kombinacija števílk ali števílk in črk, s katero se na ovojnjini, v zapisih označuje serija, v kateri je bil izdelek izdelan, in omogoča istovetenje s: števílka proizvodne sêrije, števílka šárže

ANG.: *batch number, lot number*

števílka šárže -e --- ž farm. teh., farm. zak. ► števílka sêrije

število HLB -a -- [hələbò / haelbé] s (ANG. *HLB* hydrophile-lipophile balance) **farm. teh.** kvantitativno izražena vrednost hidrofilno-lipofilnega ravnotežja površinsko aktivnih snovi
ANG.: *HLB number*

število miljenja -a -- s anal. zdr., farm. teh. ► saponifikacijsko število

število postelj na ênega magistra farmacije -a - - - - - s lek. farm. število bolnišničnih postelj kot kazalnik za spremljanje in primerjanje preskrbljenosti z magistri farmacije v bolnišnični lekarniški dejavnosti
ANG.: *number of hospital beds per pharmacist*

štúdiya ovrednôtenja delovánja diagnôstičnega medicinskega pripomočka in vitro -e - - - - - ž med. prip. ugotavljanje varnosti in zmogljivosti in vitro diagnostičnega medicinskega pripomočka
ANG.: *in vitro diagnostic performance evaluation study*

štúdiya várnosti po pridobitvi dovoljênja za promêt z zdravilom -e - - - - - ž
K: **PASS** farm. zak. farmakoepidemiološko ali klinično preskušanje, izvedeno v skladu s pogoji dovoljenja za promet z zdravilom, katerega cilj je prepoznavanje ali količinsko vrednotenje tveganja pri uporabi zdravila
ANG.: *post-authorisation safety study*

šúm -a m farmakokin. odziv detektorja pri analizi praznega vzorca, ki nastane zaradi prisotnosti neželenih snovi v matriksu
ANG.: *noise*

šumêča tablêta -e -e ž farm. teh. neobložena tableta, ki ob stiku z vodo sprošča ogljikov dioksid in se pred uporabo raztopi ali dispergira v vodi s: šuménka
ANG.: *effervescent tablet*
LAT.: *tableta effervescentia*

šumêča zrnca -lh *zinc* s mn. farm. teh. zrnca, ki ob stiku z vodo sproščajo ogljikov dioksid in se pred uporabo raztopijo ali dispergirajo v vodi
ANG.: *effervescent granules*
LAT.: *granula effervescentia*

šumêči prášek -ega -ška m farm. teh. prašek, ki ob stiku z vodo sprošča ogljikov dioksid in se pred uporabo raztopi ali dispergira v vodi
ANG.: *effervescent powder*
LAT.: *pulvis effervescentia*

šuménka -e ž farm. teh. ► šumêča tablêta

T

t_{1/2} -- [té polovic] m farmakokin. kratica ► biološka razpolóvna dôba

tabl. -- [tabulêta] (LAT. *tableta*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu tableta

tablêta -e ž farm. teh. trdna enoedmerna peroralna farmacevtska oblika, navadno okrogla, z ravno ali izbočeno površino, z razdelilno zarezo ali brez nje
ANG.: *tablet*

LAT.: *compressus, compressi m, tableta, tabletae f*

GL.: bukálna tablêta, deljênje tablêt, disperzibilna tablêta, ênoplástna tablêta, filmsko obložena tablêta, gástrorozistêntna tablêta, líčnična tablêta, mátriks tablêta, múkoadhezívna bukálna tablêta, nèobložena tablêta, obložena tablêta, ogródna tablêta, orálna tablêta, órodisperzibilna tablêta, pláščna tablêta, podjezična tablêta, preskús trdnosti, šumêča tablêta, tablêta s prirejênim sprôščanjem, tablêta za peroralne raztopine, tablêta za uporábo v ústni votlini, vaginálna tablêta, večplástna tablêta, žvečljiva tablêta

tablêta s prirejênim sprôščanjem -e - - - - - ž farm. teh. tableta, ki vsebuje posebne pomožne snovi in/ali je izdelana po posebnem postopku za doseganje prirejenega sproščanja PRIM.: prirejêno sprôščanje
ANG.: *modified-release tablet*

tablêta za peroralne raztopine -e - - - - - ž farm. teh. tableta, ki se pred uporabo raztopi v vodi in popije
ANG.: *soluble tablet*

tablêta za uporábo v ústni votlini -e - - - - - -- ž farm. teh. ► órodisperzibilna tablêta

tabletiranje -a s farm. teh. farmacevtskotehno-loški postopek za izdelavo tablet s stiskanjem prahov, granulata, pelet
ANG.: *tableting*

tabletírka -e ž farm. teh. naprava za stiskanje tablet iz prahov ali granulata
ANG.: *tablet press*

GL.: ekscêntrična tabletírka, rotacijska tabletírka, tabletírka na ekscênter

tabletírka na ekscênter -e - - - - - ž farm. teh. ► ekscêntrična tabletírka

taksáni -ov m mn. farm. kem. protitumorne učinkovine rastlinskega izvora, nekđaj izolirane iz kanadske tise (*Taxus brevifolia*), zdaj polsintezne, ki povečajo stabilnost mikrotubulov, da postanejo rezistentni na depolimerizacijo in se ne morejo oblikovati v

T

delitveno vreteno, s čimer je motena celična delitev, npr. paklitaksel

ANG.: *taxanes*

LAT.: *taxana n pl.*

taksón -a m **1. farmakognoz.** sistematska kategorija razvrščanja organizmov **2. farmakognoz.** skupina organizmov, ki spadajo v določeno sistematsko kategorijo

ANG.: *taxon*

LAT.: *taxon, taxi n*

taksonomija -e ž veda o poimenovanju in razvrščanju organizmov v taksone, ki so del filogenetskega sistema

ANG.: *taxonomy*

LAT.: *taxonomia, taxonomiae f*

tálna tehtnica -e -e ž lek. farm. tehtnica za tehtanje večjih količin, vgrajena v tla ali postavljena na tla in opremljena z navozom, ki omogoča, da se zahtevane količine vhodnih materialov natehtajo neposredno v delovno posodo, npr. v galenskem laboratoriju

ANG.: *floor scale*

tálus -a m farmakognoz. ► stéljka

tampón -a m med. prip. majhen zvit kos gaze, npr. za zaustavljanje krvavitve, čiščenje okolice rane

ANG.: *tampon*

LAT.: *tampona, tamponae f*

GL.: rektálni tampón, tampón za nós, tampón za uhó, vaginálni tampón, zdravilni tampón

tampón za nós -a -- -- m tampon, ki se vstavi v nos za zaustavljanje krvavitve

ANG.: *nasal hemostatic gauze*

LAT.: *tampona nasalis*

tampón za uhó -a -- -- m farm. teh. zdravilni tampon za aplikacijo v zunanji sluhovod

ANG.: *ear tampon*

LAT.: *tampona auricularis*

tanín -a m farmakognoz. v vodi topna, velika polifenolna spojina z zapleteno strukturo, lahko hidrolizabilni ali kondenzirani tanin, za katero je značilno, da obarja alkaloidne in proteine s: čreslovína

ANG.: *tannin*

LAT.: *tanninum, tannini n*

GL.: flobatanín, galotanín, hidrolizabilni tanín, katehínski tanín, katehutanín, kondenzirani tanín, nêhidrolizabilni tanín

tankoplástna kromatografija -e -e ž anal. zdr. kromatografija, pri kateri poteka ločevanje z mobilno fazo, ki potuje po tanki stacionarni fazi, npr. silikagel, aluminijev oksid ali celulozni derivat, naneseeni na površino inertnega materiala, na podlagi razlik v adsorpciji posameznih sestavin vzorca na stacionarno fazo

ANG.: *thin-layer chromatography*

tárča -e ž farm. kem. molekula ali več molekul, na katere se veže molekula zdravilne

učinkovine in sproži biokemični odziv, npr. proteini, membranski lipidi ali nukleinske kisline

ANG.: *target*

tárčno posredována fármakokinética -- -e

-e ž farmakokin. kinetika porazdeljevanja in izločanja učinkovine, odvisna od njene vezave na tarčo

ANG.: *target mediated drug disposition*

tariranje -a s lek. farm. ugotavljanje mase lekarniške posode ali ovojnine

ANG.: *tare*

taxa labórum -e -- [táksa] ž (LAT.) lek. farm.

seznam storitev za izdelavo magistralnega pripravka in galenskega izdelka s: lábor PRIM.: lekárniško délo

T-célični antigénski recéptorji -ih -ih -ev [té] m mn. K: TCR imunol., biomed. transmembranski glikoproteini, v približno 95 % sestavljeni iz verig α in β ter v manjšem obsegu iz γ in δ , izraženi na površini limfocitov T, ki specifično prepoznavajo antigenske peptide, vezane na molekule HLA

ANG.: *T-cell receptors*

TCM -- [təcəmə / teceəm] m (ANG. *traditional Chinese medicine*) kratica ► tradiciónalna kitájska medicína

TCR -- [təcərə / teceər] m (ANG. *T-cell receptors*) imunol., biomed. kratica ► T-célični antigénski recéptorji

tct. / tinct. -- [tinktúra] (LAT. *tinctura*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu tinktura

tDC -- [tədəcə / tedecé] m (ANG. *tolerogenic dendritic cells*) imunol., biomed. kratica ► tolerogéne dendritične célice

TDI -- [tədəí / tedei] m (ANG. *tolerable daily intake*) farm. kem., toksikol. kratica ► sprejemljívi dnévni vnòs

t. d. s. -- -- -- [têr díe suméndum] (LAT. *ter die sumendum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu trikrat na dan

tehnológ -a m tehnológinja -e ž strok. pog. v farmacevtski industriji ► specialíst iz oblikováńja zdravíl

tehnologija rekombinántne DNA -e -- --

[deená] ž farm. bioteh. način pridobivanja proteinov ali njihovih delov, ki vključuje izolacijo genov in genskih elementov, njihovo spreminjanje in razvrščanje v nova zaporedja, vnos in pomnoževanje v izbranih gostiteljskih celicah, npr. glive, bakterije ali virusi, in izražanje v obliki proteinskih produktov s: génska manipulácija, génska tehnologija, génsko inženírstvo

ANG.: *gene technology, genetic engineering, recombinant DNA technology*

tekóča dermálna farmaceutvska oblika -e

-e -e -e ž **1. farm. teh.** dermalna farmaceutvska oblika v tekočem agregatnem stanju različnih viskoznosti

ANG.: *liquid preparation for cutaneous application*

LAT.: *praeparatio liquida ad usum dermicum*

2. mn. farm. teh. skupina farmaceutvskih oblik v Formulariumu Slovenicumu in Evropski farmakopeji

ANG.: *liquid preparations for cutaneous application*

LAT.: *praeparationes liquidiae ad usum dermicum*

tekóča dráhma -e -e ž **K: fl. dr. lek. farm.** stara

lekarniška enota za prostornino, ki je v Veliki Britaniji pred reformo leta 1824 ustrezala 3,70 mL, kasneje pa 3,55 mL

ANG.: *fluid drachm, fluid drachma, fluid dram*

LAT.: *drachma fluida*

tekóča farmaceutvska oblika za inhaliranje

-e -e -e -e -e -e ž **farm. teh.** tekoča farmaceutvska oblika v obliki pare ali aerosola za aplikacijo v pljuca

ANG.: *liquid preparation for inhalation*

LAT.: *praeparatio liquida ad inhalationem*

tekóča farmaceutvska oblika za nebuliranje

-e -e -e -e -e -e ž **farm. teh.** tekoča farmaceutvska oblika, ki se razprši v aerosol z nebulatorjem

ANG.: *liquid preparation for nebulisation*

tekóča peroralna farmaceutvska oblika -e

-e -e -e ž **1. farm. teh.** farmaceutvska oblika v tekočem agregatnem stanju, raztopina, emulzija ali suspenzija, namenjena za peroralno aplikacijo

ANG.: *liquid preparation for oral use*

LAT.: *praeparatio liquida peroralis*

2. mn. farm. teh. skupina farmaceutvskih oblik v Formulariumu Slovenicumu in Evropski farmakopeji

ANG.: *liquid preparations for oral use*

LAT.: *praeparationes liquidiae perorales*

tekóča únča -e -e ž **K: fl. oz. lek. farm.** stara

lekarniška enota za prostornino, ki je v Veliki Britaniji pred reformo leta 1824 ustrezala 29,6 mL, kasneje pa 28,4 mL

ANG.: *fluid ounce*

LAT.: *uncia fluida*

tekóči ekstrákt -ega -a m **farm. teh.** ekstrakt, katerega en masni ali prostorninski del ustreza enemu masnemu delu droge

ANG.: *liquid extract*

LAT.: *extractum fluidum*

tekóči kristál -ega -a m snov, ki ima tako

lastnosti trdne snovi (urejenost, anizotropnost, dvojni uklon svetlobe) kot tekočine (pretok)

ANG.: *liquid crystal*

GL.: liotropni tekóči kristál, termotropni tekóči kristál

tekočina za čiščenje kontaktnih léč -e -e

-e -e -e -e -e -e ž **med. prip.** vodna viskozna tekočina z višjo koncentracijo konservansov ali drugega dezinficienta za odstranjevanje nečistoč s kontaktnih léč

ANG.: *disinfecting contact lens fluid*

tekočina za granuliranje -e -e -e -e ž **farm. teh.**

tekočina, v kateri je navadno koloidno raztopljeno vezivo, lahko tudi sama tekočina

ANG.: *liquid for granulation*

tekočina za grgranje -e -e -e -e ž **farm. teh.** oralna

tekočina za grgranje z lokalnim učinkom, ki se ne sme pogoltniti

ANG.: *gargle*

LAT.: *gargarisma, gargarismatis n*

tekočina za izpiranje -e -e -e -e ž **farm. teh.**

nesterilna ali sterilna tekočina za čiščenje ali izpiranje različnih delov telesa

ANG.: *wash*

tekočina za vzdrževanje kontaktnih léč -e

-e -e -e -e -e -e -e -e -e ž **med. prip.** vodna viskozna raztopina z nizko koncentracijo konservansov za shranjevanje in vlaženje kontaktnih léč

ANG.: *contact lens solution for storage and hydration*

tekočinska kromatografija -e -e ž **anal. zdr.**

kromatografija, pri kateri vzorec potuje skupaj s tekočo mobilno fazo skozi stacionarno fazo

ANG.: *liquid chromatography*

tekočinska kromatografija visóke zmogljivi-

vosti -e -e -e -e -e -e -e -e -e ž **K: HPLC farmakokin.** tekočinska kromatografija, ki črpa mobilno fazo pod visokim tlakom

ANG.: *high performance liquid chromatography*

tekočinska kromatografija z másno spektrometrijo -e -e -e -e -e -e -e -e -e ž **K: LC-MS farmakokin.**

analizna tehnika, ki vključuje tekočinsko kromatografijo visoke zmogljivosti in masno spektrometrijo

ANG.: *liquid chromatography with mass spectrometry*

tekočinski kromatográf -ega -a m **farmakokin.**

aparát za izvajanje tekočinske kromatografije

ANG.: *liquid chromatograph*

GL.: črpálka tekočinskega kromatográfá

tekóči parafín -ega -a m **farm. teh.** brezbarvna

ali rahlo svetlo rumena, prozorna viskozna tekočina brez vonja in okusa, zmes tekočih nasičenih alifatskih ogljikovodikov s 14 do 18 C-atomi in cikličnih ogljikovodikov, ki se pogosto uporablja kot topilo ali sestavina mazilnih podlag

ANG.: *liquid paraffin, liquid petrolatum, mineral oil*

LAT.: *paraffinum liquidum*

GL.: rédko tekóči parafín

tekóči púder -ega -dra m **lek. farm.** vodno-glicerolna suspenzija neraztopljenih zdravilnih učinkovin za dermalno uporabo **s:** mixtura agitanda (1)

ANG.: *liquid powder*

LAT.: *mixtura agitanda*

tekóči skrópel -ega -pla m **K: fl. sc. lek. farm.** stara lekarniška enota za prostornino, ki je v Veliki Britaniji pred reformo leta 1824 ustrezala 1,23 mL, kasneje pa 1,18 mL

ANG.: *fluid scruple*

LAT.: *scrupulum fluidum*

tekóči vósek -ega -ska m **1.** ester nenasičene maščobne kisline in dolgovrižnega nenasičenega alkohola, npr. oleiloleat **2.** zmes takšnih estrov, npr. jojobin vosek

ANG.: *liquid wax*

LAT.: *cera liquida*

tektúra -e ž **lek. farm.** izdelek iz kakovostnega nagubanega papirja za prekrivanje zamaška pri steklenicah za zdravila, ki se pritrdi z gumico ali vrvico

tel. -- [téla] (**LAT. tela**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu gaza

teloméra -e ž **farm. biotech., biomed.** končni del evkariontskih kromosomov, nujen za njihovo obstojnost in replikacijo, ki se zaradi zaporednih celičnih delitev brez zadostne aktivnosti telomeraze skrajšuje, kar vodi v staranje in propad celic

ANG.: *telomere*

LAT.: *telomerum, telomeri n*

telomeráza -e ž **biomed.** encim, ki je odgovoren za nastanek, vzdrževanje in obnovo telomer na koncu kromosomov in uravnava proliferacijsko sposobnost telesnih celic **s:** telomerázna revérzna transkriptáza

ANG.: *telomerase*

telomerázna revérzna transkriptáza -e -e -e ž **biomed.** ► telomeráza

tenákel -kla m **lek. farm.** nekdanj lesena priprava, sestavljena iz štirih navzkriž postavljenih letvic, čez katere se je napela krpa za filtriranje

ANG.: *tenaculum*

LAT.: *tenaculum, tenaculi n*

teorija dvéh stánj recéptorjev -e -e -e -e ž **farm.**

kem. teorija, ki opisuje delovanje učinkovine preko receptorja, po kateri so receptorji brez liganda v aktivni in neaktivni obliki, vezava agonista premakne ravnovesje v smer aktivne konformacije, vezava antagonist pa v smer neaktivne konformacije

ANG.: *two state receptor theory*

teorija zasédenosti recéptorjev -e -e -e -e ž **farm.**

kem. teorija, ki opisuje delovanje učinkovine preko receptorja, po kateri je učinek sorazmeren deležu receptorjev, zasedenih z ligandom

ANG.: *receptor occupancy theory*

ter. -- [têre / terátur] (**LAT. tere / teratur**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu stri / naj se stre

terapévt -a m **terapévtka** -e -e ž usposobljena in pooblaščen oseba, ki sme zdraviti

ANG.: *therapist*

terapévska ekvivalénca -e -e ž **farmakokin.** enakost učinkovitosti in varnosti dveh zdravil

ANG.: *therapeutic equivalence*

terapévska indikácija -e -e ž **farm. zak.**

bolezen, njeni simptomi in znaki in okoliščine, ki nakazujejo odločitev za uporabo določenega zdravila **s:** indikácija, indikácija za zdravilo

ANG.: *therapeutic indication*

LAT.: *indicatio therapeutica*

terapévska količina zdravila -e -e -e ž **farmakokin.** ► celótni odmerek, terapévtski odmerek

terapévski índeks -ega -a m **1. farm. kem.** razmerje med srednjim letalnim in srednjim terapévtskim odmerkom, merilo za varnost določenega zdravila **2. farmakokin.** razmerje med minimalno toksično in minimalno terapévtsko koncentracijo zdravilne učinkovine

ANG.: *therapeutic index*

LAT.: *index therapeuticus*

terapévski odmerek -ega -rka m **farmakokin.**

količina zdravilne učinkovine v določeni farmacevtski obliki, ki jo določi terapevt in se posameznemu bolniku aplicira med zdravljenjem **s:** celótni odmerek (2), terapévtska količina zdravila **PRIM.:** terapijski odmerek

ANG.: *therapeutic dose, total dose*

GL.: maksimalni terapévtski odmerek

terapijski odmerek -ega -rka m **farmakokin.**

količina zdravilne učinkovine v določeni farmacevtski obliki, potrebna za določeno terapijo **s:** celótni odmerek (1) **PRIM.:** terapévtski odmerek

ANG.: *therapeutical dose*

GL.: maksimalni terapijski odmerek

teratogénost -i ž **farm. kem., toksikol.** lastnost snovi, da v obdobju nosečnosti povzroči nepravilen razvoj organa ali dela organa pri plodu

ANG.: *teratogenicity*

terciárna ovojnína -e -e ž **farm. teh.** ovojlnina, ki se uporablja za zaščito zdravila pri transportu, skladiščenju **s:** transpórtna ovojnína

ANG.: *tertiary packaging*

teriák -a in **teriják** -a m **lek. farm.** v srednjem veku univerzalno zdravilo, na predpisan način pripravljena mešanica, sestavljena iz velikega števila rastlinskih snovi in ostalih sestavin z domnevno močnimi zdravilnimi lastnostmi

ANG.: *theriac*

LAT.: *theriaca, theriacaef*

teriják -a m gl. teriák

terilnica -e ž lek. farm. lekarniška posoda iz porcelana z zaobljenim hrapavim ali gladkim dnom, ki se uporablja za drobljenje in homogenizacijo praškastih sestavin

ANG.: mortar

LAT.: *battuarium, battuarii n*

têrmična analiza -e -e ž anal. zdr. analizna metoda, s katero se proučujejo spremembe strukturnih in fizikalno-kemičnih lastnosti vzorca v odvisnosti od temperature

ANG.: thermal analysis

termofilija -e ž farmakognoz. lastnost organizma, da za življenje potrebuje višje temperature od zmernih s: toploljubnost

ANG.: thermophily

LAT.: *thermophilia, thermophiliae f*

têrmogravimetrija -e ž anal. zdr. tehnika termične analize, pri kateri se meri spreminjanje mase vzorca neke snovi v odvisnosti od naraščajoče temperature

ANG.: thermogravimetry

termométer -tra m med. prip. naprava za merjenje temperature telesa, prostora, snovi s: toplómér

ANG.: thermometer

LAT.: *thermometrum, thermometri n*

GL.: digitalni infrardeči ušesni termométer, živosrebrni termométer

termotrópni tekóči kristál -ega -ega -a m tekoči kristal, ki nastane s segrevanjem trdnih snovi

ANG.: thermotropic liquid crystal

terpén -a m farmakognoz. aciklični ali ciklični ogljikovodik, derivat izoprena, pogosta sestavina eteričnih olj

ANG.: terpene

LAT.: *terpenum, terpeni n*

GL.: diterpén, hemiterpén, mónoterpén, politerpén, seskviterpén, tétraterpén, triterpén, višji terpén

terpenoid -a m farmakognoz. oksidacijski produkt terpena, ki je lahko terpenski alkohol, aldehid, kislina, keton, ester, eter oziroma ustrezen žveplov derivat in je pogosta sestavina eteričnih olj, npr. geraniol, citral, pulegon, tioterpineol

ANG.: terpenoid

LAT.: *terpenoidum, terpenoidi n*

GL.: diterpenoid, hemiterpenoid, mónoterpenoid, seskviterpenoid, tétraterpenoid, triterpenoid

terpenoidni alkaloid -ega -a m farmakognoz. alkaloid, ki je popolnoma terpenoidnega izvora

ANG.: terpenoid alkaloid

LAT.: *alcaloidum terpenoidi*

terpentin -a m farmakognoz. balzam, ki ga izločajo iglavci

ANG.: turpentine

LAT.: *terebinthina, terebinthinae f*

terpentínsko ólje -ega -a s lek. farm. do leta 1972 oficinalno zdravilo vodni destilat borovih balzamor vrste *Pinus* in *Coniferae*

ANG.: turpentine oil

LAT.: *oleum terebinthinae*

têсни stik -ega -a m farm. bioteh. povezava med membranami sosednjih celic, pri kateri postane medcelični prostor neprehoden za tekočino

ANG.: tight junction

têsta -e ž farmakognoz. lupina, ki obdaja seme rastline

ANG.: testa

LAT.: *testa, testae f*

têsti hemostáze -ov -- m mn. klin. kem., biomed. laboratorijske preiskave, s katerimi se ocenjuje kvaliteta trombocitov in žilne stene in aktivnost krvnih koagulacijskih faktorjev

ANG.: tests of hemostasis

têst na baktêrijske endotoksíne -a -- -- -- m farm. teh. farmakopejski preskus, s katerim se določa prisotnost ali odsotnost bakterijskih endotoksinov v parenteralnih farmacevtskih oblikah in vitro s: LÁL-tést

ANG.: bacterial endotoxins test, *lymulus amebocyte lysate test*

têst na pirogéne na kúncih -a -- -- -- m farm. teh. farmakopejski preskus, s katerim se na kuncih ugotavlja prisotnost pirogenov v parenteralnih farmacevtskih oblikah

ANG.: rabbit test

têstni lístič -ega -a m med. prip. majhen papir, navadno papirni trak, prepojen z določenim reagentom, na katerega se nanese kaplja krvi ali druge telesne tekočine, nato se vstavi v ustrezen merilnik, ki hitro in enostavno določi nekatere sestavine, npr. glukoza v krvi

ANG.: test strip

têst sterilnosti -a -- m mikrobiološki preskus, s katerim se dokaže odsotnost živih mikroorganizmov v preiskovanem vzorcu

ANG.: sterility test

têst združljivosti -a -- m farm. teh. statistično preverjanje, ali se rezultati stabilnostnih študij lahko združijo za določanje roka do ponovnega preskušanja učinkovine ali roka uporabnosti zdravila PRIM.: dolgoročne stabilnostne študije, rók uporabnosti

ANG.: testing for poolability

têščost -i ž klin. kem., biomed. stanje preiskovanca, ki najmanj 12 ur ni užival hrane ali najmanj 16 ur večje količine maščob

ANG.: fasting

tétraciklini -ov m mn. farm. kem. antibiotiki, zgrajeni iz štirih kondenziranih šestčlenskih obročev, ki zavirajo sintezo proteinov pri bakterijah, npr. klortetraciklin

ANG.: tetracyclines

LAT.: *tetracyclina n pl.*

T

tétrahidropirimidínski derivát -ega -a m farm.

kem. anthelmintik, ki vsebuje tetrahidropirimidinski obroč in povzroči paralizno delovanje parazitov v prebavnem traktu, da se lažje izločijo iz organizma, npr. pirantel
 ANG.: tetrahydropyrimidin derivative

tétraterpén -a m farmakognoz. terpen, derivat osmih molekul izoprena, npr. karoten, likopen

ANG.: tetraterpene

LAT.: tetraterpenum, tetraterpeni n

tétraterpenoid -a m farmakognoz. oksidacijski produkt tetraterpena, npr. apokarotenal, biksin, kantaksantin

ANG.: tetraterpenoid

LAT.: tetraterpenoidum, tetraterpenoidi n

tetróza -e ž farmakognoz. monosaharid, ki vsebuje štiri ogljikove atome in je aldotetroza, če ima aldehidno funkcionalno skupino, npr. eritroza, treoza, ali ketotetroza, če ima ketonsko funkcionalno skupino, npr. eritruuloza

ANG.: tetrose

LAT.: tetrosium, tetrosi n

têžka veríga prótíteles -e -e -- ž farm. bioteh.

večja polipeptidna strukturna podenota protiteles

ANG.: immunoglobulin heavy chain

Th-célice -ic [təhə / təhá] ž mn. (ANG. Th helper T) imunol., biomed. ▶ célice T-pomagálke

tiamín -a m farm. kem. vitamin, polarna, vodotopna molekula s kvaterniranim dušikom, ki je kot koencim mnogih dekarboksilaz nujno potreben za nemoteno delovanje živčnih in mišičnih celic in za nemoten metabolizem maščobnih kislin in ogljikohidratov s: vitamin B₁

ANG.: thiamine, vitamin B₁

LAT.: thiaminum, thiamini n

tiazídni diurétik -ega -a m farm. kem. diuretik, ki v distalnih tubulih ledvičnih celic prepreči reabsorpcijo natrijevih in kloridnih ionov, s čimer se poveča njihovo izločanje z večjo količino vode, npr. klorotiazid, politiazid

ANG.: thiazide diuretic

LAT.: thiazidum, thiazidi n

T tiazolidindióni -ov m mn. farm. kem. peroralni antidiabetiki s petčlenskimi obročem, ki s stimulacijo encima PPAR povečajo občutljivost tkiv na inzulin, npr. rosiglitazon

ANG.: glitazones, thiazolidinediones

LAT.: thiazolidindiona n pl.

TIBC -- [təɪbɛcə] m (ANG. total iron-binding capacity) klin. kem., biomed. kratica ▶ totalna vezavna kapaciteta za železo

t. i. d. / TID - - - - [tēr in die] (LAT. ter in die) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu trikrat na dan

tiksotopíja -e ž farm. teh. časovno odvisna oblika reološkega obnašanja sistemov, pri

katerem se njihova struktura z obremenitvijo poruši in kasneje ponovno vzpostavi, vendar ne pri istih vrednostih strižne napetosti

ANG.: thixotrophy

LAT.: thixotropia, thixotropiae f

TIL -- [təilə / tɪl] m (ANG. tumor-infiltrating lymphocytes) imunol., biomed. kratica ▶ tumor infiltrirajoči limfociti

tímín -a m farm. bioteh. nukleinska baza, derivat pirimidina, komplementaren adeninu, s katerim tvori dve vodikovi vezi

ANG.: thymine

LAT.: thyminum, thymini n

tímociti -ov m mn. imunol., biomed. dozorevajoči predhodniki limfocitov T v timusu

ANG.: thymocytes

tinktúra -e ž farm. teh. tekoči pripravek, pridobljen iz 1 dela rastlinske droge ali živalskega materiala in 10 delov ekstrakcijskega topila ali iz 1 dela rastlinske droge ali živalskega materiala in 5 delov ekstrakcijskega topila

ANG.: tincture

LAT.: tinctura, tincturae f

GL.: mátična tinktúra, prántinktúra

tioglukozíd -a m farmakognoz., zastar. ▶ glukozinolát

tiokarbamidni ántituberkulótik -ega -a m farm. kem. ▶ tiosečninski ántituberkulótik

tioksanténski deriváti -ih -ov m mn. farm. kem.

nevroleptiki s tricikličnim obročem, na katerega je z dvojno vezjo vezana stranska veriga z bazično skupino, po mehanizmu delovanja podobni fenotiazinom, npr. flupentiksol

ANG.: thioxanthene derivatives

LAT.: thioxantheni derivata

tiosečninski ántituberkulótik -ega -a m farm.

kem. antituberkulotik s tioamidno ali tiosečninsko skupino, ki zavira biosintezo mikolnih kislin, sestavin celične stene mikobakterij, npr. etionamid, tiokarlid s: tiokarbamidni ántituberkulótik

ANG.: thiocarbamide antituberculotic

LAT.: antituberculoticum thiocarbamidi

tiouracili -ov m mn. farm. kem. tirostatiki s šestčlenskimi tiouracilnimi obročem, ki kot zaviralci tiroidne peroksidaze onemogočajo biosintezo ščitničnih hormonov, npr. tiouracil, metiltiouracil

ANG.: thiouracils

LAT.: thiouracila n pl.

tipizácija tkív -e -- ž imunol., biomed. postopki, ki temeljijo na seroloških, celičnih in molekularnobioloških tehnikah, s katerimi se pred presaditvijo določa stopnja tkivne skladnosti in s tem izberejo ustrezni darovalci za prejemnike alogenskih tkiv in organov

ANG.: tissue typing

tirocionálni izpít -ega -a m lek. farm. do 30. let 20. stol. izpít, ki ga je kandidat za študij farmacije opravil po končani obvezni praksi v lekarni

tirón -a m lek. farm. do 30. let 20. stol. novinec, kandidat za študij farmacije, ki je pred študijem opravljal obvezno prakso pri lekarnarju

tirostátik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki zavira sintezo ali sproščanje ščitničnih hormonov
 ANG.: *antithyroid drug*
 LAT.: *thyrostaticum, thyrostatici n*

tirotropín -a m K: TSH farm. bioteh. hormon sprednjega režnja hipofize, ki spodbuja delovanje ščitnice
 ANG.: *thyrotropin*
 LAT.: *thyrotropinum, thyrotropini n*

tirozín -a m farm. kem. neesencialna proteino-gená aminokislina s 4-hidroksibenzilno stransko skupino, pomembna v biosintezi ščitničnih hormonov in kateholaminskih neurotransmiterjev
 ANG.: *tyrosine*
 LAT.: *tyrosinum, tyrosini n*
 GL.: inhibitor tirozín-kináz, recéptorji tirozín-kináze, zavirálec tirozín-kináz

titr. -- [titrátus] (LAT. *titratus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu titriran, točno določen

titracija -e ž anal. zdr. kvantitativni analizni postopek za določanje analita v raztopini tako, da se postopoma dodaja titrant v obliki titrimetrijske raztopine, dokler ves analit ne reagira z njim, kar se zazna z ustreznim barvnim indikatorjem ali merilnim instrumentom
 ANG.: *titration*
 LAT.: *titratio, titrationis f*
 GL.: amperométrična titracija, potenciométrična titracija

titránt -a m anal. zdr. reaktant v titrimetrijski raztopini
 ANG.: *titrant*

titrimétrična analiza -e -e ž anal. zdr. analizna metoda, pri kateri se uporablja titracija s: volumétrična analiza
 ANG.: *titrimetric analysis*

titrimétrična raztopína -e -e ž anal. zdr. standardizirana raztopina titranta
 ANG.: *titrimetric solution*

tkívna kultúra -e -e ž 1. farm. bioteh. tkiva, gojena zunaj telesa v sterilnem hranilnem mediju 2. biomed. oblika trodimenzionalne celične kulture z gostoto gojenih celic, ki je povsem podobna tisti v izvornem tkivu s: histotípska kultúra
 ANG.: *tissue culture*
 LAT.: *cultura contextus (telae)*

tkívna skládnost -e -i ž imunol., biomed. ujemanje v različnih polimorfnihih dednih znamenjih, kot so krvne skupine, zlasti pa tkívni antigeni HLA, med darovalci in prejemniki alogenskih presadkov, ki zagotavlja uspešno transplantacijo
 ANG.: *histocompatibility*
 GL.: molékule poglavítnega kompléksa tkívne skládnosti, poglavítni kompléks tkívne skládnosti

tkívni nadoméstek -ega -tka m biomed. pripravek, izdelan s postopki tkívnega inženirstva in vitro, s katerim se po njegovih vsaditvi in vivo nadomesti nefunkcionalni del tkiva ali organa
 ANG.: *tissue substitute*

tkívno inženirstvo -ega -a s interdisciplinarno področje, ki združuje in uporablja znanje ter metode naravoslovnih in tehniških ved za razvoj bioloških nadomestkov in vitro, namenjenih obnovi, vzdrževanju ali izboljševanju funkcij posameznega tkiva ali celotnega organa
 ANG.: *tissue engineering*

tkívo -a s skupina celic, ki opravlja skupne naloge, npr. tvorno, krovno, oporno, asimilacijsko, prevajalno, založno, hranilno tkívo
 ANG.: *tissue*
 LAT.: *contextus, contextus m, tela, telae f*
 GL.: dovršeno tkívo, nédovršeno tkívo, nédprávo tkívo, palisádno tkívo, právo tkívo, primárno tkívo, ranítveno tkívo, sekundárno tkívo, tipizácija tkív

TKM -- [təkəməð / tekaəm] m kratica ► tradicionalna kitájska medicína

t. m. --- [tóta mása] (LAT. *tota massa*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu celotna masa

t_{max} -- [té máks] m kratica 1. farmakokin. čas, v katerem je dosežen C_{max} 2. farmakokin. parameter biološke uporabnosti, ki označuje hitrost prenosa zdravilne učinkovine z mesta aplikacije v centralni krvni obtok

TNF -- [tənəfəð / teenèf] m (ANG. *tumor necrosis factor*) farm. bioteh., biomed. kratica ► dejávník túmorske nekróze

toalétna vóda -e -e ž farmakognoz. navadno etanolna raztopina za odíšavljanje telesa, ki vsebuje najmanj pet odstotkov parfumskega olja
 ANG.: *toilet water*

tóčnost -i ž stopnja ujemanja med izmerjeno in dejansko vsebnostjo analita, odvisna od systemske in naključne napake, ki se lahko oceni z odklonom od prave vrednosti
 ANG.: *accuracy*

tokoferól -a m farm. kem. vitamin, v lipofilnih topilih topen antioksidant v celični membrani,

kjer preprečuje oksidacijo zlasti nenasičenih maščobnih kislin v lipidih **s**: vitamin E

ANG.: *tocopherol, vitamin E*

LAT.: *tocopherolum, tocopheroli n*

tokolítik -a m **farm. biotech.** učinkovina, ki zaustavi in ublaži popadke

ANG.: *tocolytic*

LAT.: *tocolyticum, tocolytici n*

tokôvna krivúlja -e -e ž **farm. teh.** ► reogram

tóksična nečistôta -e -e ž **anal. zdr.** nečistota z močno izraženo neželeno biološko aktivnostjo

ANG.: *toxic impurity*

LAT.: *impuritas toxica*

tóksični odmérék -ega -rka m **lek. farm.** količina zdravilne učinkovine v določeni farmacevtski obliki, ki po statistiki pri določenem številu ljudi, živali povzroči toksične učinke

ANG.: *toxic dose*

LAT.: *dosis toxica*

tóksičnost -i ž **farm. kem.** lastnost snovi, da lahko v ustrezni koncentraciji ali količini povzroči pojav neželenih učinkov na živih organizmih, posameznih celicah, tkivih, organih ali organskih sistemih in lahko vodi v smrt organizma **s**: strupénost

ANG.: *toxicity*

LAT.: *toxicitas, toxicitatis f*

GL.: akutna tóksičnost, citotóksičnost, genotóksičnost, hematotóksičnost, hepatotóksičnost, imúnótóksičnost, kardiotóksičnost, kóžna tóksičnost, krónična tóksičnost, nefrotóksičnost, nevrotóksičnost, očésna tóksičnost, razmérje med akutno in krónično tóksičnostjo, reproduktívna tóksičnost, selektívna tóksičnost, vedénjska tóksičnost

toksikologija -e ž veda, ki proučuje izvor strupov, njihov mehanizem delovanja, simptome zastrupitve, metode detekcije in zdravljenja

ANG.: *toxicology*

LAT.: *toxicologia, toxicologiae f*

GL.: forénzična toksikologija, klínična toksikologija, poklíčna toksikologija, toksikologija vodá, veterinárska toksikologija

toksikologija vodá -e -- ž veja toksikologije, ki proučuje toksične vplive kemikalij, odvrženih v morje ali sladke vode

ANG.: *aquatic toxicology*

toksikomanija -e ž **toksikol.** odvisnost od različnih strupenih kemičnih snovi, navadno psihoaktivnih

ANG.: *toxicomania*

toksikomanogéna snôv -e snóvi ž **farm. kem., toksikol.** ► psihoaktivna snôv

toksín -a m **farm. kem.** spojina, ki jo proizvajajo in izločajo žive celice, organizmi in je strupena za druge celice, organizme

ANG.: *toxin*

LAT.: *toxinum, toxini n*

toksoid -a m **farm. kem., toksikol.** bakterijski toksin, s fizikalnimi ali kemičnimi vplivi tako spremenjen, da ni več strupen, ohrani pa antigenske lastnosti

ANG.: *toxoid*

LAT.: *toxoidum, toxoidi n*

toleránca -e ž **farm. kem., toksikol.** pojemajoč odziv organizma na ponavljajoče se odmerke zdravila ali psihoaktivne snovi, tako da so za enak učinek potrebni višji odmerki

ANG.: *drug tolerance*

LAT.: *tolerantia, tolerantiae f*

GL.: imúnška toleránca, mótena toleránca na glukózo

toleránca pogójev shranjévánja -ánc -- -- ž mn. **farm. teh.** dopustna odstopanja temperature in relativne vlažnosti pri izvajanju formalnih stabilnostnih študij

ANG.: *storage conditions tolerances*

tolerogéne dendritične célice -ih -ih -ic ž mn.

K: **tDC imunol., biomed.** nezrele ali nepopolno dozorele dendritične celice z značilnim fenotipom površinsko izraženih molekul, ki so sposobne specifično zavirati odzive imunskega sistema na različne antigene

ANG.: *tolerogenic dendritic cells*

tónik -a m **farm. kem.** pripravek, ki se uporablja za zmanjševanje telesne in duševne utrujenosti

ANG.: *tonic*

LAT.: *tonicum, tonici n*

tópično delovánje -ega -a s **farm. kem.** učinek zdravila, izražen na točno določenem mestu organizma

ANG.: *topical mechanism of action*

topikálni učínek -ega -nka m **farm. kem.** ► lokalni učinek, lokalno delovánje

topilo za konkreménte -a -- -- s **farm. kem.** učinkovina, ki omogoči raztapljanje konkrementov v ledvicah in prepreči obstrukcijo urinarnih poti

ANG.: *urinary concrement solvent*

toplóljubnost -i ž **farmakognoz.** ► termofilija

toplómér -a m **med. prip.** ► termométer

tópnost -i ž **1. anal. zdr.** lastnost trdne, tekoče ali plinaste snovi, da se raztopi v topilu in tvori homogeno raztopino **2. farm. kem.** masa ali množina topljenca, ki se v danih pogojih raztopi v določenem volumnu topila

ANG.: *solubility*

LAT.: *solubilitas, solubilitatis f*

TÓPRA -E ž (**ANG.** *The Organisation for Professionals in Regulatory Affairs*) kratica združenje zaposlenih v regulativi zdravil

tórzijška téhtnica -e -e ž lek. farm. priprava, ki se natakne na prst, za merjenje do 1 g mase
ANG.: *rotation balance*

tot. -- [tótus] (LAT. *totus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu cel, ves

totalna parenteralna prehrána -e -e -e ž farm. teh., strok. pog. ► popolna parenteralna prehrána

totalna vezávna kapacitéta za želézo -e -e -e -- -- ž K: TIBC klin. kem., biomed. podatek, ki pove, koliko železa lahko vežejo proteini v krvi, in se uporablja za izračun nasičenja transferina z železom, navadno zvišan nad referenčno območje pri povečanih potrebah organizma po železu
ANG.: *total iron-binding capacity*

totipoténtna mátična célica -e -e -e ž biomed. celica, zigota ali blastomera, iz katere lahko nastane celoten človeški organizem
ANG.: *totipotent stem cell*

tradicionalna kitájska medicína -e -e -e ž K: TCM, TKM zlasti na Kitajskem metoda komplementarne ali alternativne medicine, ki temelji na filozofskih in religioznih idejah, zlasti taoizmu, modelu jin-jang, energijskih tokovih, teoriji petih elementov in pri zdravljenju poleg zelišč, živalskih drog in anorganskih snovi uporablja akupunkturo in moksibustijo
ANG.: *traditional Chinese medicine*

tradicionalna medicína -e -e ž medicina, ki temelji na tradicijah različnih kultur
ANG.: *traditional medicine*
GL.: tradicionalna kitájska medicína

tradicionalno herbálno zdravílo -ega -ega -a s farm. zak. ► tradicionalno zdravilo rastlinskega izvora

tradicionalno rastlínsko zdravílo -ega -ega -a s farm. zak. ► tradicionalno zdravilo rastlinskega izvora

tradicionalno zdravílo rastlínskega izvóra -ega -a -- -- s farm. zak. zdravilo rastlinskega izvora, katerega lastnosti je mogoče prepoznati na podlagi njegove dolgoletne tradicionalne uporabe in izpolnjuje pogoje, ki jih določa zakonodaja s: tradicionalno herbálno zdravílo, tradicionalno rastlínsko zdravílo, tradicionalno zeliščno zdravílo
ANG.: *traditional herbal medicinal product*

tradicionalno zeliščno zdravílo -ega -ega -a s farm. zak. ► tradicionalno zdravilo rastlinskega izvora

trahéja -e ž farmakognoz. niz mrtvih prevajalnih celic ksilema z delno ali popolnoma razgrajenimi prečnimi celičnimi stenami
ANG.: *trachea*
LAT.: *trachea, tracheae f*

trájnica -e ž farmakognoz. rastlina, ki raste in cveti več let, pred zimo pa lahko njeni nadzemni deli odmrejo
ANG.: *perennial plant*
LAT.: *planta perennis*

tránscelulárni prenos -ega -ôsa m farmakokin. prehod učinkovine (aktivni ali pasivni) skozi celico epitelija, npr. skozi apikalno celično membrano v citosol in skozi bazolateralno membrano iz epitelijske celice
ANG.: *transcellular transport*

tránsdermálna uporába -e -e ž dostava zdravilne učinkovine v sistemski obtok skozi kožo
ANG.: *transdermal use*
LAT.: *usus transdermicus*

tránsdermální obliž -ega -a m farm. teh. obliž, ki se prilepi na nepoškodovano kožo za dostavo zdravilnih učinkovin v sistemski krvni obtok skozi kožo s: tránsdermální terapévtski systém
ANG.: *transdermal patch*
LAT.: *emplastrum transcutaneum*

tránsdermální terapévtski systém -ega -ega -a m farm. teh. ► tránsdermální obliž

transferín -a m 1. klin. kem., biomed. glikoprotein beta frakcije serumskih proteinov, ki veže in prenaša železove ione v krvi 2. klin. kem., biomed. protein akutne faze, ki se zniža pri vnetjih 3. klin. kem., biomed. pomanjkljivo karboksiliran transferin v serumu, ki se uporablja kot biokemični kazalec pri diagnostiki kronične uporabe alkohola
ANG.: *transferrin*
GL.: nasičeneje transferína

transgén -a m farm. biotech. gen ali genetski material, naravno ali z metodami tehnologije rekombinantne DNA prenesen iz enega organizma v drugega
ANG.: *transgene*

transkripcija -e ž farm. kem., farm. biotech. proces, pri katerem se genski zapis, ki ga vsebuje nukleotidno zaporedje ene verige DNA, prepíše v komplementarno zaporedje primarnega prepisa RNA
ANG.: *transcription*
LAT.: *transcriptio, transcriptionis f*
GL.: revérzna transkripcija

transkripcijski dejávnik -ega -a m biomed. protein, ki lahko deluje na različne gene tako, da se veže na specifična mesta v molekuli DNA in sproži ali uravnava prepisovanje genskih informacij z aktiviranjem ali zaviranjem delovanja encima RNA-polimeraze
ANG.: *transcription factor*

translácija -e ž farm. biotech. proces biološke sinteze proteinov, v katerem se določeno zaporedje baz v molekuli informacijske

RNA na ribosomu prevede v zaporedje aminokislin v polipeptidu

ANG.: *translation*

LAT.: *translatio, translationis f*

tráns-maščobna kislína -e -e ž zdravju škodljiv izomer nenasičene maščobne kisline s *trans*-konfiguracijo funkcionalnih skupin ob dvojni vezi, ki nastaja pri hidrogeniranju ali segrevanju maščob, npr. elaidinska kislina, prisoten tudi v mlečni in telesni maščobi prežvekovalcev, npr. konjugirana linolna kislina, vakceniška kislina **S**: *Ē*-maščobna kislína

ANG.: *trans-fatty acid*

tránsmembránski proteín -ega -a m farm. kem. protein, ki prebada biološko membrano

ANG.: *transmembrane protein*

transpirácija -e ž farmakognoz. izhlapevanje vode iz rastlin, navadno skozi reže, manj skozi kutikulo

ANG.: *transpiration*

LAT.: *transpiratio, transpirationis f*

tránsportna ovojnína -e -e ž farm. teh. ► terciárna ovojnína

transpozón -a m farm. bioteh. odsek molekule DNA, ki se premika z enega mesta v genomu na drugo mesto znotraj istega kromosoma ali med različnimi kromosomi

ANG.: *transposon*

LAT.: *transposonum, transposoni n*

tráda kápsula -e -e ž farm. teh. kapsula s trdo ovojnico, sestavljena iz dveh predhodno izdelanih valjastih delov

ANG.: *hard capsule*

LAT.: *capsula dura*

tráda mást -e mastí ž farm. teh. trdna polsintezna podlaga za svečke, zmes mono-, di- in trigliceridov višjih maščobnih kislin

ANG.: *hard fat*

LAT.: *adeps solidus*

tráda učinkovína -e -e ž farm. kem. spojina, ki se, vnesena v organizem, ne presnovi, zato pri njeni uporabi ni neželenih oziroma toksičnih učinkov metabolitov

PRIM.: méhka učinkovína

ANG.: *hard drug*

tráde kontáktne léče -ih -ih léč ž mn. med. prip. neprožne, za kisik neprepustne kontaktne léče iz silikonskih polimerov

PRIM.: póltrde kontáktne léče

ANG.: *hard contact lenses*

trádi parafín -ega -a m brezbarvna ali bela, včasih prosojna snov brez vonja in okusa, zmes trdnih nasičenih, zlasti nerazvejanih ogljikovodikov z 20 do 40 C-atomi, pogosta sestavina mazilnih podlag **S**: trdni parafín

ANG.: *hard paraffin, hard petrolatum*

LAT.: *paraffinum solidum*

trádna farmacévtska oblika -e -e -e ž farm. teh. farmacevtska oblika v trdnem agregatnem stanju, namenjena za različne aplikacije

ANG.: *solid dosage form*

LAT.: *praeeparatio dura*

trádna mást -e mastí ž farm. teh. trdna polsintezna podlaga za svečke, zmes mono-, di- in trigliceridov višjih maščobnih kislin **S**: tráda mást

ANG.: *hard fat*

LAT.: *adeps solidus*

trádni lipídni nánodélec -ega -ega -lca m **K**: **SLN** farm. teh. nanodelec iz fiziološko sprejemljivih lipidov, ki so pri sobni temperaturi v trdnem agregatnem stanju, obdani z emulgatorji in steričnimi stabilizatorji

ANG.: *solid lipid nanoparticle*

trádni parafín -ega -a m farm. teh. brezbarvna ali bela, včasih prosojna snov brez vonja in okusa, zmes trdnih nasičenih, zlasti nerazvejanih ogljikovodikov z 20 do 40 C-atomi, pogosta sestavina mazilnih podlag **S**: trádi parafín

ANG.: *hard paraffin, hard petrolatum*

LAT.: *paraffinum solidum*

Treg -- [tərɛgə] m (ANG. *regulatory T lymphocytes*) imunol., biomed. kratica ► regulatórni limfocíti T

treonín -a m farm. kem. esencialna proteinogena aminokislina z 2-hidroksietilno stransko skupino

ANG.: *threonine*

LAT.: *threoninum, threonini n*

trétja drážava -e -e ž država, ki ni članica Evropske unije ali podpisnica sporazuma o enotnem gospodarskem prostoru

ANG.: *third country*

triacílgliceról -a m farmakognoz. ► trigliceríd

triazólski deriváti -ih -ov m mn. farm. kem. antimikotiki za lokalno uporabo s triazoljskim obročem, ki preprečujejo biosintezo ergosterola, npr. flukonazol, itrakonazol

ANG.: *triazole derivatives*

LAT.: *triazoli derivata*

trígliceríd -a m glicerol, zaestren s tremi maščobnimi kislinami, glavna sestavina maščob **S**: triacílgliceról

ANG.: *triglyceride*

LAT.: *triglyceridum, triglyceridi n*

trigóník -a m farm. zak. zdravilo, ki vpliva ali lahko vpliva na psihofizične lastnosti uporabnika, na ovojnini označeno s polnim trikotnikom v rdeči barvi pri absolutni prepovedi upravljanja vozil in strojev ali s praznim trikotnikom z okvirom v barvi besedila pri relativni prepovedi upravljanja vozil in strojev

trikótna rúta -e -e ž med. prip. gosto tkana bombažna tkanina v obliki trikotnika, ki se uporablja za imobilizacijo, npr. roke

ANG.: *triangle scarf*

trióza -e ž **farmakognoz.** monosaharid, ki vsebuje tri ogljikove atome in je aldotriozna, če ima aldehidno funkcionalno skupino, npr. gliceraldehid, ali ketotriozna, če ima ketonsko funkcionalno skupino, npr. dihidroksiacetona
ANG.: *triose*
LAT.: *triosum, triosi n*

triptamin -a m **farmakognoz.** heterociklična spojina, strukturno 3-(2-aminoetil)indol, ki je osnovna struktura triptaminskih alkaloidov in neurotransmiterja serotonina
ANG.: *tryptamine*
LAT.: *tryptaminum, tryptamini n*

triptaminski alkaloid -ega -a m **farmakognoz.** alkaloid, katerega osnovna struktura je triptamin, npr. bufotenin, psilocin, psilocibin
ANG.: *tryptamine alkaloid*
LAT.: *alcaloidum tryptamini*

triptofán -a m **farm. kem.** esencialna proteinogena aminokislina z indolskim obročem, ki se v organizmu lahko pretvori v serotonin in ima šibko antidepressivno in hipnotično delovanje
ANG.: *tryptophan*
LAT.: *tryptophanum, tryptophani n*

trit. -- [trituráció] (**LAT.** *trituration*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu trenje, drobljenje

triterpén -a m **farmakognoz.** terpen, derivat šestih molekul izoprena, npr. skvalen
ANG.: *triterpene*
LAT.: *triterpenum, triterpeni n*

triterpenoid -a m **farmakognoz.** oksidacijski produkt triterpena, npr. ambrein, ganoderinska kislina
ANG.: *triterpenoid*
LAT.: *triterpenoidum, triterpenoidi n*

triterpenoidni alkaloid -ega -a m **farmakognoz.** terpenoidni alkaloid, ki je strukturno triterpenoid, npr. dafnifilin, juzurimin
ANG.: *triterpenoid alkaloid*
LAT.: *alcaloidum triterpenoidi*

triterpenoidni saponín -ega -a m **farmakognoz.** saponin, navadno značilen za dvokaličnice, v katerem je aglikon triterpenoid, npr. escin, glicirizin, hederakozid
ANG.: *triterpenoid saponin*
LAT.: *saponinum triterpenoidi*

tritirácija -e ž **1. lek. farm.** postopek priprave ali izdelave triturata
ANG.: *trituration*
LAT.: *trituration, triturationis f*

2. lek. farm. ► triturat

tritirát -a m **lek. farm.** polizdelek iz razredčene zmesi praška ali raztopine z močnim delovanjem, npr. 1 : 10, 1 : 100
S: tritirácija (2)
ANG.: *triturate*

tritiriranje -a s **homeopat.** postopek izdelave homeopatskega zdravila iz v vodi ali etanolu netopne učinkovine, npr. minerala, s potenciranjem v laktozi
ANG.: *trituration*

triváljčni mlín -ega -a m **lek. farm.** naprava s tremi nasprotno vrtečimi se valji iz porcelana, nerjavečega jekla ali umetnih mas za homogenizacijo poltrdnih suspenzij ali emulzij
ANG.: *three roll mill*

trń -a m **farmakognoz.** steblo ali list, preobražen v trdo, ostro tvorbo, ki izrašča iz kolenca
ANG.: *spine, thorn*
LAT.: *spina, spinae f*

trNA -- [té erená] ž (**ANG.** *transfer RNA*) **farm. bioteh.** kratica ► prenašalna RNA

trombín -a m **farm. bioteh.** aktivna oblika plazemske serinske proteaze, ki sodeluje pri procesu koagulacije tako, da pretvarja topni fibrinogen v fibrinski strdek
ANG.: *thrombin*
LAT.: *thrombinum, thrombini n*

tromboksáni -ov m mn. **farm. kem.** avtakoidi, nastali pod vplivom ciklooksigenaze iz arahidonske kisline, vazokonstriktorji, mediatorji vnetja in agregacije trombocitov
ANG.: *thromboxanes*
LAT.: *thromboxana n pl.*

trombolítik -a m **farm. bioteh.** učinkovina, navadno serinska proteaza, ki sproži pretvorbo plazminogena v plazmin, kar vodi v razgradnjo fibrinskega strdka
ANG.: *thrombolytic drug*
LAT.: *thrombolyticum, thrombolytici n*

trombopoetin -a m **farm. bioteh.** glikoproteinski hormon, ki nastaja večinoma v jetrih in ledvicah in spodbuja trombopoezo
ANG.: *thrombopoietin*
LAT.: *thrombopoietinum, thrombopoietini n*

trombopoéza -e ž **farm. bioteh.** proliferacija in diferenciacija megakariocitov v trombocite
ANG.: *thrombopoiesis*
LAT.: *thrombopoiesis, thrombopoiesis f*

tropánski alkaloid -ega -a m **farmakognoz.** alkaloid, katerega osnovna struktura je tropan oziroma 8-azabicyklo[3.2.1]oktan, npr. hiosciamin, kokain, skopolamin
ANG.: *tropane alkaloid*
LAT.: *alcaloidum tropanicum*

tropolón -a m **farmakognoz.** nenasičen ciklični hidroksiketon, strukturno 2-hidroksi-2,4,6-cikloheptatrien-1-on, ki je osnovna struktura tropolonskih alkaloidov
ANG.: *tropolone*
LAT.: *tropolonum, tropoloni n*

T

tropolónski alkaloid -ega -a m farmakognoz. alkaloid, katerega osnovna struktura je tropolon, npr. kolhicin
 ANG.: *tropolone alkaloid*
 LAT.: *alcaloidum tropoloni*

troponin -a m klin. kem., biomed. globularni protein v mišičnih celicah, tudi v srčni mišici, ki se uporablja pri diagnostiki akutnega miokardnega infarkta
 ANG.: *troponin*

trós -a m 1. farmakognoz. prosta rastlinska celica za nespolno razmnoževanje, ki se razvije v trosovniku s: spóra 2. farmakognoz. bakterija, modrozelená cepeljvka ali enocelična alga, obdana s trpežnim ovojem, da lahko preživi neugodne razmere s: spóra
 ANG.: *spore*
 LAT.: *spora, sporae f*

trošiče -a s farmakognoz. večja skupina trosovnikov
 ANG.: *synangium*
 LAT.: *synangium, synangii n*

trošnják -a m farmakognoz. tvorba za nespolno razmnoževanje pri glivah
 ANG.: *fungus sporangium*
 LAT.: *mycosporangium, mycosporangii n*

trošóvnica -e ž farmakognoz. plast v klobuku gob, v katerem nastajajo trosi s: himénij
 ANG.: *hymenium*
 LAT.: *hymenium, hymenii n*

trošóvnik -a m farmakognoz. organ, v katerem nastajajo trosi s: sporángij
 ANG.: *sporangium*
 LAT.: *sporangium, sporangii n*

TSH -- [təshə / teeshá] m (ANG. *thyroid-stimulating hormone*) farm. biotech. kratica ▶ tirotropín

t. / tal. -- [táles] (LAT. *tales*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu takšni, tako veliki

tub. -- [túber] (LAT. *tuber*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu gomolj

túba -e ž farm. teh. aluminjast ali polietilenski cevast vsebnik, lahko s podaljšanim vratom ali nastavkom za odmerjanje, za poltrdne farmacevtske oblike, ki se iztisnejo
 ANG.: *tube*
 LAT.: *tuba, tubae f*
 GL.: varilnik túb, zapirálnik túb

túber -bra m farmakognoz. ▶ gomólj

túja snóv -e snóvi ž farm. kem. ▶ ksenobiótik

túji délci -ih -ev m mn. anal. zdr. nenamerno prisotni gibljivi delci, ki niso mehúrčki plina in se obravnavajo kot nečistote v injekcijah ali infuzijah
 ANG.: *extraneous particles*

túmor -ja m farm. kem., biomed. nenormalno razbohoteno nerakavo oziroma benigno,

predrakavo ali rakavo tkivo brez fiziološke funkcije, nastalo zaradi običajno hitre, nenadzorovane delitve gensko spremenjenih celic s: néoplázma, novotvórbá
 ANG.: *neoplasm*
 GL.: túmorje infiltrirajóci limfocíti

túmorje infiltrirajóci limfocíti -- -ih -ov m mn. K: TIL imunol., biomed. CD4+ in CD8+ limfocíti T, ki so v tumorskem tkivu in se zaradi njihove sposobnosti, da specifično prepoznajo za tumorje značilne antigene, osamijo iz biopsij rakavega tkiva in v prisotnosti interleukina 2 (IL-2) namnožijo do zadostnega števila in vitro, nato pa v obliki infuzije prenesejo nazaj v bolnika z namenom ciljanega uničevanja tumorskih celic in s tem zmanjševanja tumorske mase
 ANG.: *tumor-infiltrating lymphocytes*

túrboekstrákcija -e ž farm. teh. ▶ vrtničasta ekstrákcija

túrboekstráktor -ja m farm. teh. naprava, navadno mešálnik, za vrtničasto ekstrákcijo, ki z intenzivnim vrtenjem droge in topila, sočasnim drobljenjem droge s križnimi noži in povišano temperaturo skrajša čas ekstrákcije
 ANG.: *turboextractor*

tusisedatív -a m farm. kem. ▶ antitúsik

U

ubikinól -a m farm. kem. ▶ kòencím Q₁₀

ubikinón -a m farm. kem. ▶ kòencím Q₁₀

učínek mátriksa -nka -- m farmakokin. lažno prenizek ali previsok odziv analita zaradi motečih snovi v vzorcu
 ANG.: *matrix effect*

učínkóvina -e ž farm. kem. vsaka snov, ki že v relativno majhni količini vpliva na biokemične oziroma biofizikalne procese v organizmu, povzroči določen farmakološki odziv
 ANG.: *agent, drug*
 LAT.: *agens, agentis n*
 GL.: absórpčija zdravilnih učinkóvin, aluminijeve protimikróbne učinkóvine, biolóška učinkóvina, de nóvo načrtovánje učinkóvin, fármakokinétika učinkóvine, glávni dosjé o zdravilni učinkóvini, imidazólske

protimikróbne učinkovine, kinolónske protimikróbne učinkovine, kopicenje učinkovine, kumulácija učinkovine, mēhka učinkovina, načrtovánje učinkovín na osnóvi fragmentov, načrtovánje učinkovín na osnóvi ligándov, načrtovánje zdravílnih učinkovín, neselektívna učinkovina, nesteroidna protivnétna učinkovina, nukleozídna protivírúsna učinkovina, perfuzíjsko omejeno porazdeljevanje učinkovín, plázemska koncentracíja zdravílné učinkovine, preskús spróščanje učinkovine iz farmaceutskih oblík, protimikróbna učinkovina, protirákava učinkovina, protitúmorna učinkovina, protiúlkusna učinkovina, protivírúsna učinkovina, racionálno načrtovánje učinkovín, računálniško podprto načrtovánje učinkovín, raztápljanje učinkovine, selektívna učinkovina, spróščanje učinkovine, steroidne protimikróbne učinkovine, třda učinkovina, učinkovina proti góbavosti, učinkovina prve izbire, učinkovina za nakísanje urína, učinkovina za spodbújanje krčénja máternice, učinkovina za zdravljenje néoplázem, učinkovina z dvójnim delovánjem, učinkovina z večvrstnim delovánjem, učinkovine proti lišmeniózi, učinkovine proti nitastim čřvom, učinkovine proti sesáčem, učinkovine proti trakúljavosti, učinkovine proti tripanosomózi, vlóga za pridobítev dovoljénja za promét z zdravíloom z nóvo učinkovíno, vlóga za registrácijo zdravíla z nóvo učinkovíno, zavirálec metabolízma učinkovine, zdravíla z učinkovínami zlatá, zdravílna učinkovina

učinkovina proti góbavosti -e --- ž farm. kem. učinkovina, ki se zaradi delovanja proti mikobakterijam, zlasti *Mycobacterium leprae*, uporablja za zdravljenje gobavosti, npr. dapson s: antileprotík
ANG.: drug for treatment of lepra
LAT.: antileproticum, antileprotici n

učinkovina prve izbire -e --- ž farm. kem. učinkovina, ki se najprej uporabi za zdravljenje določene bolezni
ANG.: first-choice drug

učinkovina za nakísanje urína -e --- --- ž farm. kem. učinkovina, ki po aplikaciji zniža pH urina in se lahko uporablja za zdravljenje bakterijskih okužb ter pospeši izločanje bazičnih spojin iz organizma, npr. amonijev klorid
ANG.: acidifier
LAT.: acidificans, acidificantis n

učinkovina za spodbújanje krčénja máternice -e --- --- --- ž farm. kem. učinkovina, ki spodbuja krčenje maternice pri porodu in iztis mleka iz mlečnih žlez po porodu, npr. oksitocin s: uterotónik
ANG.: oxytocic
LAT.: oxytocicum, oxytocici n

učinkovina za zdravljenje néoplázem -e --- --- ž farm. kem. ► protitúmorna učinkovina

učinkovina z dvójnim delovánjem -e --- --- ž farm. kem. učinkovina, ki ima dva različna želená farmakodinamična učinka pri približno enakih odmerkih PRIM.: učinkovina z večvrstnim delovánjem
ANG.: dual action drug, dual drug

učinkovina z večvrstnim delovánjem -e --- --- ž farm. kem. učinkovina, ki ima več različnih želenih farmakoloških učinkov pri približno enakih odmerkih PRIM.: učinkovina z dvójnim delovánjem
ANG.: multiple action drug

učinkovine proti lišmeniózi -ín --- --- ž mn. farm. kem. antiparazitiki, ki se uporabljajo za zdravljenje tropskih bolezni, povzročenih z bičkarji iz rodu *Leishmania*
ANG.: agents against leishmaniasis, antileishmanial

učinkovine proti nitastim čřvom -ín --- --- ž mn. farm. kem. anthelmintiki, ki po različnih mehanizmih delujejo proti endoparazitom iz skupine nitastih čřvov, zlasti glist, npr. mebendazol
ANG.: antinematodal agents

učinkovine proti sesáčem -ín --- --- ž mn. farm. kem. anthelmintiki, ki po različnih mehanizmih delujejo proti sesáčem, ki kot endoparaziti povzročajo različne bolezni, npr. prazikvantel
ANG.: antitrepatodals

učinkovine proti trakúljavosti -ín --- --- ž mn. farm. kem. anthelmintiki, ki se uporabljajo za zdravljenje bolezni, povzročenih z valjastimi črvi iz skupine trakulj
ANG.: anticestodals

učinkovine proti tripanosomózi -ín --- --- ž mn. farm. kem. antiparazitiki, ki se uporabljajo za zdravljenje tropskih bolezni, npr. spalne bolezni, povzročenih z bičkarji iz rodu *Trypanosoma*
ANG.: agents against trypanosomiasis, antitrypanosomals

učinkovine zlatá -ín --- ž mn. farm. kem. ► zdravíla z učinkovínami zlatá

učinkovitost -i ž farm. kem. maksimalen farmakološki učinek, ki se lahko doseže z neko učinkovíno
ANG.: efficacy
GL.: analiza stroškov in učinkovitosti, analiza stroškovne učinkovitosti, diagnóstična učinkovitost, krivúlja verjétnosti stroškovne učinkovitosti, razmérje prirástka stroškov gledé na prirástek učinkovitosti

u. d. --- [ut díktum] (LAT. *ut dictum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kot je navedeno

U

UDP-glukoronilna transferáza -e -e [udəpə / udepé] ž (ANG. *UDP uridine 5'-diphospho-glucuronosyltransferase*) klin. kem., biomed. encim, ki prenaša glukuronilno skupino in omogoča konjugacijo snovi ob nastanku glukuronidov

ANG.: *glucoronil transferase*

ulivanje -a s farm. teh. farmacevtskotehnološki postopek za izdelavo svečk, globul, tablet z vlivanjem talin v kalupe

ANG.: *moulding*

ultrafiltracija -e ž farm. biotech. membranska filtracija, pri kateri s pomočjo hidrostatskega tlaka skozi membrano z velikostjo por med 1 in 100 nm v filtrat prehajajo majhne in enostavne molekule

ANG.: *ultrafiltration*

ultrafiltrát -a m klin. kem., farm. teh. filtrat, ki vsebuje majhne molekule, ki prehajajo skozi membrano pri ultrafiltraciji

ANG.: *ultrafiltrate*

ultravijólična in vidna absorpcijska spektrometrija -e -- -e -e ž anal. zdr. analizna spektroskopska metoda, ki na osnovi absorpcije elektromagnetnega valovanja v vidnem in ultravijóličnem območju omogoča kvantitativno in kvalitativno analizo vzorcev

ANG.: *ultraviolet and visible absorption spectrophotometry*

ultrazvočni pomivalni stroj -ega -ega strôja m

lek. farm. pomivalni stroj za pomivanje laboratorijske steklovine z ultrazvokom

ANG.: *ultrasonic washing machine*

umerítvena krivúlja -e -e ž farmakokin.

krivulja v grafičnem prikazu, ki prikazuje odnos med odzivom merjenega analita in njegovo koncentracijo

ANG.: *calibration curve*

umerjanje -a s farm. teh., farm. zak. v dobri proizvodni praksi postopki, ki v določenih pogojih pokažejo razmerje med izmerjenimi vrednostmi in točnimi vrednostmi kalibratorja s: kalibrácija

ANG.: *calibration*

umétna aktivna imunizácija -e -e -e ž imunol.,

farm. biotech. vzpostavljanje pridobljene, specifične in navadno dolgotrajne odpornosti organizma v obliki humoralnega in celičnega (limfociti T) imunskega odziva na določen antigen, ki se lahko razvije po namenski uporabi cepiv

ANG.: *artificially acquired active immunisation*

umétna pasivna imunizácija -e -e -e ž imunol., biomed. zagotovitev antigensko specifične imunske reaktivnosti v prejemniku, ki sam ni odporen na določen antigen, s prenosom protiteles ali funkcionalnih klonov limfocitov T, pridobljenih iz imunega darovalca ali

pripravljenih iz prejemnikovih limfocitov, senzibiliziranih z želenim antigenom in namnoženih ex vivo

ANG.: *artificially acquired passive immunity*

umétne sôlze -ih sôlz ž mn. farm. teh., farm. kem.

kapljice za terapijo suhega očesa in draženja zaradi pomanjkanja solzne tekočine, s katerimi se poveča močenje očesne površine in izboljša lubrikacija

ANG.: *artificial tears*

LAT.: *lacrimae artificiales*

umétni črevésni sók -ega -ega -a m tekočina, ki s svojo sestavo simulira črevesno vsebino v preskusu

ANG.: *simulated intestinal fluid*

umétni kromosóm kvásov -ega -a -- m

K: YAC farm. biotech. umetno pripravljen kromosom kvasovk, ki vsebuje vse elemente, potrebne za replikacijo, in se uporablja kot vektor za vnos daljših zaporedij rekombinantne DNA v celice kvasovk

ANG.: *yeast artificial chromosome*

umétni želódní sók -ega -ega -a m tekočina, ki s svojo sestavo simulira želodčno vsebino v preskusu

ANG.: *simulated gastric fluid*

umík medicínskega pripomóčka -a -- --

m med. prip. ukrep, s katerim se prepreči dostopnost medicinskega pripomočka na tuj

ANG.: *recall of a medical device*

umrljívost -i ž farmakoepid., soc. farm. pogostnost smrti prebivalstva, na splošno ali pri točno določenih zdravstvenih pojavih

ANG.: *mortality*

unáni -ja m v Indiji in arabskih državah sistem zdravljenja zlasti z zdravilnimi rastlinami, ki temelji na grško-arabski tradiciji

ANG.: *unani*

únča -e ž K: oz. lek. farm. stara lekarniška enota za maso, ki je v Veliki Britaniji pred reformo leta 1824 ustrezala 31,1 g, kasneje pa 30 g

ANG.: *ounce*

LAT.: *uncia, unciae f*

GL.: tekóča únča

unguátor -ja m farm. teh. ► mešálnik

GL.: cito unguátor, lónček cito unguátor

ung. / ungn. / ungt. -- [ungvéntum] (LAT. *unguentum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu mazilo

unicístična homeopatíja -e -e ž homeopat. ► klásična homeopatíja

unicízem -zma m veja homeopatije, pri kateri homeopat predpiše samo eno homeopatsko zdravilo

ANG.: *unicism*

únikónični mešálnik -ega -a m farm. teh. mešálnik v obliki enojnega prirezanega stožca, ki se vrti okrog svojih osi, za mešanje prahov, granulata, zrnč ali pelet
 ANG.: *uniconical mixer*

unipórt -a m farm. kem. transport določene molekule ali iona skozi biološko membrano
 PRIM.: antipórt, simpórt
 ANG.: *uniport*

unipoténtna mátična célica -e -e -e ž biomed. celica, ki se lahko razvije le v eno celično vrsto
 ANG.: *unipotent stem cell*

unkompetitívni inhibítor -ega -ja m farm. kem.
 ► unkompetitívni zavirálec

unkompetitívni zavirálec -ega -lca m farm. kem. encimski inhibitor, ki se veže le na kompleks med encimom in substratom, zato dvig koncentracije substrata poveča inhibicijo s: unkompetitívni inhibítor
 ANG.: *uncompetitive inhibitor*

uporába zdravíla -e -- ž nanos ali vnos zdravila v/na telo za doseganje terapevtskega učinka s: aplikácija zdravíla, strok. pog. dájánje zdravíla, strok. pog. jemánje zdravíla
 ANG.: *drug administration*

GL.: načín uporábe zdravíla, nënaménska uporába zdravíla, procés uporábe zdravíla, promócija pravílné uporábe zdravíla, racionálna uporába zdravíla, smótrna uporába zdravíla, várna uporába zdravíla

uporába zdravíla, nëskládna s predpísí -e -- -e -- ž lek. farm., soc. farm. ► nënaménska uporába zdravíla

uporába z inhalíranjem -e -- -- ž aplikácija zdravíla v dihala z vdihavanjem
 ANG.: *inhalation use*
 LAT.: *usus ad inhalationem*

uprávnik lekárne -a -- m uprávnicá lekárne -e -- ž med letoma 1949 in 1992 magister farmácije, odgovoren za vodenje lekárne
 ANG.: *pharmacy manager*

uracíl -a m farm. bioteh. nukleínska baza, derivat pirimidína, komplementáren adenínu, s katerim tvori dve vodikóvi vezi
 ANG.: *uracil*
 LAT.: *uracilum, uracili n*

urádna kontróla kakóvosti zdravíla -e -e -- -- ž farm. zak., anal. zdr. proces, v katerem urádni kontrolni laboratórij ugotavlja kakóvost zdravíla z analíznim preskušánjem, preverjánjem analíznih certifikátov, ovojnine, navodíla za uporábo zdravíla ali drugih dokumentov
 ANG.: *official quality control of a medicinal product, official quality control of a medicine*

urádna medicína -e -e ž znanstveno utemeljena medicína, ki jo priznáva večína zahodnih

medicínskíh fakultet s: konvencionálna medicína
 ANG.: *conventional medicine*

urádna analízne metóde -ih -ih -ód ž mn. anal. zdr. preskusi in določítve, ki jih navája farmakopeja in na katerih temeljíjo farmakopejskí standardi
 ANG.: *official methods of analysis*

urádni kontrolni laboratórij za analízno

preskušánje zdravíla -ega -ega -a - - - - - m K: OMCL neodvisni kontrolni laboratórij, uráдно pooblaščen pristojen za opravljanje preskušánja kakóvosti zdravíla z analíznim preskušánjem, preverjánjem analíznih certifikátov, ovojnine, navodíla za uporábo zdravíla ali drugih dokumentov
 ANG.: *official medicines control laboratory*

urádni nadzór zdravíla -ega -óra -- m nadzór nad razvojem, preskušánjem, izdelavo zdravíla, prometom z zdravíla, ki ga izvájajo pristojni organi s: inšpékcija zdravíla, inšpékcíjskí nadzór zdravíla
 ANG.: *inspection of medicinal products, official control of medicinal products*

uráдно veljávni recéptni obrázec -- -ega -ega -zca in uráдно veljávni recéptni obrázec -- -ega -ega -zca m farm. zak. obrázec za predpisovanje zdravíla, ki ga v skladu z veljavnimi predpísí izdá pooblaščena institúcija
 ANG.: *official prescription form*

urát -a m klin. kem., biomed. sol sečne kislíne v serumu, navážno natrijeva sol, ki nastaja kot končni produkt razgradnje nukleínskíh kislín oziroma purínskíh nukleínskíh baz in se uporablja kot biokemični kazalec pri diagnostiki protína, za oceno delovanja ledvíc, citotoksičnega zdravljenja pri malignih boleznih
 ANG.: *urate*

úrea -e ž klin. kem., biomed. ► sečnína

uretrálna uporába -e -e ž aplikácija zdravíla v sečevod
 ANG.: *urethral use*
 LAT.: *usus urethralis*

uridín -a m farm. bioteh. nukleozid uracila, vezanega na ribozo, sestavina RNA
 ANG.: *uridine*
 LAT.: *uridinum, uridini n*

uríkemija -e ž klin. kem., biomed. stanje koncentracíje uratov v serumu nad referenčno vrednostjo, ki se pojavi pri pretiranem nastajanju ali zmanjšanjem izločanju uratov preko ledvíc in pogosto vodi v nalaganje njihovih kristalov v mehka tkiva, npr. v ledvíce ali sklepe, kar povzroča huđe bolečine in vnetja
 ANG.: *uricemia*

U

urinska vréčka -e -e ž **med. prip.** vrečka iz visoko kakovostnih umetnih materialov, ki se s trakovi namesti na bolnikovo nogo za zbiranje urina
ANG.: *urine leg bag*

urinski katéter -ega -tra m **med. prip.** tanka, mehka, sterilna plastična ali silikonska cevka različnih debelin, ki se vstavi v mehur za redno odvajanje ali nemoten odtok seča
ANG.: *urinary catheter*
GL.: stálni urinski katéter, urinski katéter za ênkratno uporábo

urinski katéter za ênkratno uporábo -ega -tra -- -- -- m **med. prip.** urinski kateter iz polivinilklorida, s katerim zdravnik, sestra ali bolnik izpusti seč iz mehurja in ga nato zavrže
ANG.: *urinary catheter for single use*

urinski količinski kumulativni profil -ega -ega -ega -a m **farmakokin.** časovni potek kumulativnih količin učinkovine ali njenega metabolita, ki se ob posameznih časih izločijo v urin
ANG.: *cumulative urinary excretion curve*

urinski kondóm -ega -a m **med. prip.** kondom iz lateksa ali silikona s cevko za povezavo z urinsko vréčko
ANG.: *urinary condom*

urinski sediment -ega -ênta m **klin. kem., biomed.** usedlina urina, ki nastane po centrifugiranju naključnega vzorca urina in lahko vsebuje celice (levkocite, eritrocite, bakterije, epitelijske celice), cilindre in kristale
ANG.: *urine sediment*

24-úrni vzórec urína -ega -rca -- [štíriindvájset] m **klin. kem., biomed.** homogenizirana zmes vseh vzorcev urina, zbranih v 24 urah, za laboratorijske preiskave, večinoma kvantitativne analize urina **PRIM.:** 8-úrni vzórec urína
ANG.: *24-hour urine sample*

8-úrni vzórec urína -ega -rca -- [ósem] m **klin. kem., biomed.** homogenizirana zmes vzorcev urina, zbranih med 22. in 6. uro, za laboratorijske preiskave **PRIM.:** 24-úrni vzórec urína
ANG.: *8-hour urine sample*

U

úrobilinogén -a m **klin. kem., biomed.** metabolit bilirubina, ki nastaja v tankem črevesju, se po absorpciji v kri izloči preko ledvic in se v urinu dokaže, npr. pri jetrnih boleznih
ANG.: *urobilinogen*

úrospazmolítik -a m **farm. kem.** spazmolitik, ki prepreči krče v urinarnem traktu
ANG.: *urinary antispasmodic*
LAT.: *urospasmolyticum, urospasmolytici n*

ÚSAN -- m (**ANG. United States Adopted Name**) kratica nelastniško ime farmacevtske snovi, uradno priznana v Združenih državah Amerike **PRIM.:** BÁN, INN

us. ext. --- [úzui ekstérno] (**LAT. usui externo**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za zunanjo uporabo

us. inter. --- [úzui intérno] (**LAT. usui interno**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za notranjo uporabo

usklajêni dátum pridobítve dovoljênja za

promêt v EÚ -ega -a --- -- -- -- -- m **farm. zak.**
► harmonizirani dátum pridobítve dovoljênja za promêt v EÚ

USP -- [usəpə / uespé] m (**ANG. United States Pharmacopeia**) kratica farmakopeja Združenih držav Amerike

uspaválo -a s **farm. kem.** zdravilo ali učinkovina, ki olajšuje začetek spanja in ga podaljšuje
S: hipnótik
ANG.: *hypnotic, narcotic*
LAT.: *hypnoticum, hypnotici n, narcoticum, narcotici n*

USR -- [usərə / uesèr] m (**ANG. urgent safety restriction**) **farm. zak.** kratica ► nújni várnostni ukrèp

ústna farmacévtska komunikácija -e -e -e ž **lek. farm.** ► verbálna farmacévtska komunikácija

ústna vóda -e -e ž **farm. teh.** vodna raztopina za uporabo na ustni sluznici, ki se je ne sme pogoltniti **S:** raztopína za izpíranje úst
ANG.: *mouth wash*
LAT.: *aqua oralis*

ústnik -a m **farm. teh.** pripomoček za aplikacijo zdravila v usta ali skozi usta
ANG.: *mouthpiece*

us. veter. --- [úzui veterinário] (**LAT. usui veterinario**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za uporabo v veterinarski medicini

uterotónik -a m **farm. kem.** ► učinkovina za spodbújanje křčenja máternice

utéž uteží ž **lek. farm.** pripomoček z določeno maso, ki se kot primerjalna masa uporablja pri tehtanju
ANG.: *weight*
LAT.: *pondus, ponderis n*
GL.: primerjálna utéž

utéž uporabnosti uteží -- ž **farmakoekon., soc. farm.** mera za opredelitev preference oseb do izbranega zdravstvenega stanja ali izida, npr. vrednost nič za smrt, ena za idealno zdravstveno stanje **S:** stópnja uporabnosti
ANG.: *utility weight*

utilizácija zdravil -e -- ž **lek. farm.** statistična metoda za spremljanje porabe in uporabe zdravil, ki zajema distribucijo, trženje, predpisovanje s poudarkom na medicinskih, socialnih in ekonomskih posledicah **S:** sprémljanje porábe zdravil
ANG.: *drug utilisation*

uvóz medicínskoga pripomočka -ôza -- -- m
promet medicinskega pripomočka na debelo iz
tretjih držav na ozemlje Evropske unije
ANG.: *import of medical devices*

uvóznik zdravil -a -- m farm. zak. pravna ose-
ba ali samostojni podjetnik posameznik, ki
izvaja promet z zdravili na debelo iz tretjih
držav na ozemlje Republike Slovenije ali
druge države Evropskega gospodarskega
prostora in mora biti imetnik dovoljenja
za izdelavo zdravil ali veletrgovec, ki ima
dovoljenje za promet na debelo in hkrati
izpolnjuje še pogoje, ki jih morajo izpolnje-
vati izdelovalci zdravil glede na dele postopka
izdelave, ki ga opravljajo
ANG.: *importer of medicinal products*

uvóz zdravila -ôza -- m farm. zak. promet
zdravila na debelo iz tretjih držav na
ozemlje Republike Slovenije ali druge države
Evropskega gospodarskega prostora
ANG.: *import of a medicinal product*

V

V -- [və / vé] m lek. farm. kratica ► vmésna lista
zdravil

vag. -- [vaginális] (LAT. *vaginalis*) lek. farm.
okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu
vaginálni, za uporabo v nožnico

vaginaléta -e ž farm. teh. ► vaginalna tabléta

vaginalna farmaceutvska oblika -e -e -e ž 1.
farm. teh. farmacevtska oblika za aplikacijo v
nožnico, navadno za lokalni učinek
ANG.: *vaginal preparation*

LAT.: *vaginalium, vaginalii n*

2. mn. farm. teh. skupina farmacevtskih oblik
v Formulariumu Slovenicum in Evropski
farmakopeji
ANG.: *vaginal preparations*
LAT.: *vaginalia*

vaginalna glóbulá -e -e ž farm. teh. trdna
enoodmerna vaginalna farmacevtska oblika,
navadno jajčaste oblike
ANG.: *pessary*
LAT.: *globulus vaginalis*

vaginalna kápsula -e -e ž farm. teh. trdna
enoodmerna vaginalna farmacevtska oblika z

drsljivo ovojnico, navadno jajčaste oblike

S: glóbula z ovójnico

ANG.: *vaginal capsule*

LAT.: *capsula vaginalis*

vaginálna kréma -e -e ž farm. teh. krema za
aplikacijo v nožnico
ANG.: *vaginal cream*

vaginálna péna -e -e ž farm. teh. zdravilna pena
za aplikacijo v nožnico
ANG.: *vaginal foam*

vaginálna tabléta -e -e ž farm. teh. neobložena
ali filmsko obložena tableta za aplikacijo v
nožnico S: vaginaléta
ANG.: *vaginal tablet*
LAT.: *vaginaletta, vaginalettae f*

vaginálna uporába -e -e ž aplikacija zdravila
v nožnico
ANG.: *vaginal use*
LAT.: *usus vaginalis*

vaginální tampón -ega -a m farm. teh. zdravilni
tampon za vstavljanje v nožnico
ANG.: *vaginal tampon*
LAT.: *tampona vaginalis*

vagitórij -a m farm. teh. po Ph. Jug. IV zdravilni
pripravek za vaginalno aplikacijo
ANG.: *vaginal preparation*
LAT.: *vagitorium, vagitorii n*

vakcína -e ž farm. bioteh., imunol. ► cepívo

vakcinácija -e ž imunol., farm. bioteh. ► cépljenje

vakuóla -e ž farmakognoz. z membrano
obdan vezikel v evkarionski celici rastlin
za skladiščenje in zapolnitev prostora
ANG.: *vacuole*
LAT.: *vacuola, vacuolae f*

vákuumski sušílnik -ega -a m farm. teh. naprava
za sušenje s podtlakom
ANG.: *vacuum dryer*

validácija -e ž farm. teh., anal. zdr. v dobri
proizvodni praksi dokumentiran postopek
dokazovanja, s katerim se v skladu z
načeli dobre proizvodne prakse preverja,
ali postopek, proces, oprema, snov, dejavnost
ali sistem dejansko vodijo do
rezultatov, ki ustrezajo vnaprej postavljenim
merilom kakovosti S: vrednótenje
veljavnosti
ANG.: *validation*
LAT.: *validatio, validationis f*

validácija metode -e -- ž farmakokin.
dokumentiran postopek preskusov metode,
ki zagotavlja njeno primernost za analizo
predvidenih vzorcev in vključuje dokaze
specifičnosti, točnosti, natančnosti,
linearnosti, robustnosti, meje določitve
in meje zaznavnosti
ANG.: *method validation*

valín -a m **farm. kem.** esencialna proteinogena aminokislina z lipofilno izopropilno stransko skupino

ANG.: valine

LAT.: valinum, valini n

váljčni kompakátor -ega -ja m **farm. teh.** granulator za suho granuliranje, v katerem z váljčnim granuliranjem nastanejo zrnca ali granulat

ANG.: roller compactor

váljčno granuliranje -ega -a s **farm. teh.** suho granuliranje, pri katerem se zmes prahov stiska med dvema valjema v listu podobno obliko, ki navadno že sama razpade v granulat s: váljčno kompakiranje

ANG.: roller compaction

váljčno kompakiranje -ega -a s **farm. teh.** ► váljčno granuliranje

VAMF -- [væaməfə / veaməf] m (ANG. vaccine antigene master file) **farm. zak.** kratica ► glávni dosjé o antigénu cepíva

Van der Waalsove interakcije -- -- -ih -ij in van der waalsove interakcije -- -- -ih -ij [van der válsve] ž mn. **farm. kem.** šibke privlačne sile med molekulami, ki jih povzročá neenakomerna razporeditev elektronske gostote v molekulah

ANG.: Van der Waals interactions

variabilna doména težke in láhke verige -e -e -- -- -- -- ž **farm. bioteh.** strukturna enota težke in lahke verige protitelesa, ki je različna pri protitelesih, proizvedenih v različnih klonih plazmatk

ANG.: heavy and light chain variable domain

variabilno podróčje -ega -a s **1. imunol., biomed.** strukturni predel težke in lahke verige imunoglobulina z veliko raznovrstnostjo v zaporedju aminokislin med posameznimi protitelesi znotraj istega razreda, npr. IgG, za katerega velja, da je sestavni del vezavnega mesta za antigene **2. imunol., biomed.** strukturni predel antigenskega T-celičnega receptorja z veliko raznovrstnostjo v zaporedju aminokislin, ki se veže na ustrezno molekulo HLA, napolnjeno z antigenskim peptidom

ANG.: variable region

varietéta -e ž **farmakognoz.** takson znotraj iste vrste, nižje od podvrste, ki ni geografsko ali ekološko pogojen s: sórta

ANG.: variety

LAT.: varietas, varietatis f

varilnik túb -a -- m **lek. farm.** naprava ali stroj za zapiranje tub iz polietilena z varjenjem

ANG.: tube welder

várna uporába zdravíla -e -e -- ž **lek. farm.** uporaba zdravíla, ki ne ogrozi ali ne poslabša zdravstvenega stanja pacienta

ANG.: safe drug use, safe use of medicine

várnostni korektívni ukreè -ega -ega -épa m **K: FSCA farm. zak.** ukrep, ki ga proizvajalec ali pooblašèeni predstavnik proizvajalca uvede za zmanjšanje tveganja smrti ali resnega poslabšanja zdravstvenega stanja, povezanega z uporabo medicinskega pripomočka, ki je že na trgu

ANG.: field safety corrective action

váta -e ž **med. prip.** vpojen, mehèk skupek bombažnih ali umetnih vlaken, ki se lahko uporablja samostojno ali kot sestavni del drugega medicinskega pripomočka, npr. vatiranca, za nego poškodovane kože, imobilizacijo

ANG.: cotton for medical purposes, cotton wool

vatíranec iz gáze -nca -- -- m **med. prip.** visoko vpojna vata, obšita s tkano gazo, za enkratno uporabo pri ranah z močnim izloèkom

ANG.: tampon of gauze

vazelín -a m **farm. teh.** ena najstarejših mazilnih podlag, zmes nasièenih trdnih in tekoèih ogljikovodikov, pridobljena iz zaostanka po destilaciji nafte, ki se razlikuje po stopnji beljenja, kemično, fizikalno in fiziološko indiferentna

ANG.: petrolatum, soft paraffin

LAT.: vaselinum, vaselini n

GL.: béli vazelin, rumèni vazelin

vazodilatátor -ja m **farm. kem.** učinkovina, ki povzroèi relaksacijo gladkih mišičnih celic v steni krvnih žil, poveča pretok krvi skozi žile in zniža arterijski krvni tlak s: vazodilatátor

PRIM.: vázokonstriktor

ANG.: vasodilator

LAT.: vasodilatator, vasodilatatoris m

GL.: imidazolínski vazodilatátor

vazodilatátor -ja m **farm. kem.** ► vazodilatátor

vazokonstriktor -ja m **farm. kem.** učinkovina, ki povzroèi krèenje gladkih mišičnih celic v steni krvnih žil, poveča periferni upor in zviša arterijski krvni tlak

PRIM.: vazodilatátor

ANG.: vasoconstrictor, vasopressor

LAT.: vasoconstrictor, vasoconstrictoris m, vasopressor, vasopressoris m

vazopresín -a m **K: ADH farm. kem.** hormon nevrohipofize, ki zvečuje permeabilnost zbiralc in distalnih tubulov ledvic za vodo, deluje antidiuretično in vazokonstriktorno s: ántidiuretièni hormón

ANG.: antidiuretic hormone, vasopressin

LAT.: vasopressinum, vasopressini n

vazoprotektív -a m **farm. kem.** zdravilo ali učinkovina, ki preprečuje poškodbe žil

ANG.: vasoprotectiv

vcepítev -tve ž **farm. bioteh.** ► inokulácija

vdihoválnik -a m **farm. teh.** ► inhalátor

vècenôtna farmaceutvska oblika -e -e -e ž
farm. teh. farmaceutvska oblika, sestavljena iz
veèjega števila enot, npr. prahov, zrnc, pelet
ANG.: *multi unit dosage form*

vèçfaktorska štúdiija -e -e ž farm. teh.
statistièni model, ki omogoèa doloèanje roka
uporabnosti zdravila na podlagi združenih
stabilnostnih podatkov različnih serij izdelkov,
ki se razlikujejo tudi po drugih lastnostih
PRIM.: dolgoroène stabilnostne štúdiije, rók
uporabnosti
ANG.: *multi-factor study*

vèçizvórno zdravilo -ega -a s farm. zak. ►
genèrièno zdravilo

vèçkrátna aplikacija zdravila -e -e -- ž
farmakokin. aplikacija zdravila, ponavljajoèa se
v intervalih, ki so krajši od èasa, potrebnega
za popolno izloèitev predhodnega odmerka
iz organizma
ANG.: *multiple drug administration*

vèçkrátna emulzija -e -e ž farm. teh. emulzija v
emulziji, v kateri so kapljice dispergirane faze,
sestavljene iz manjših kapljic tekoèine, enake
ali podobne disperznemu sredstvu s: dvójna
emulzija, multipla emulzija
ANG.: *multiple emulsion*

vèçlétnica -e ž farmakognoz. rastlina, ki raste več
let, cveti le enkrat in po dozoritvi semen odmre
ANG.: *perennial plant*
LAT.: *planta perennis*

vèçodmérna farmaceutvska oblika -e -e -e ž
farm. teh. farmaceutvska oblika z večkratnim
odmerkom zdravilne učinkovine
ANG.: *multidose preparation*

vèçodméрни prášek -ega -ška m farm. teh. prášek
z večkratnim odmerkom zdravilne učinkovine
s: nèdeljèni prášek
ANG.: *multidose powder*

vèçodméрни vsèbnik -ega -a m farm. teh. vsebnik
z več odmerki zdravila
ANG.: *multidose container*

vèçplástna tabléta -e -e ž farm. teh. tableta,
izdelana z zaporednim stiskanjem delcev različne
sestave v koncentriène ali paralelne plasti
ANG.: *multi-layered tablet*

vedènska tóksiènost -e -i ž toksikol. lastnost
strup, da povzroèi spremembe v vedenju
posameznikov
ANG.: *behavioural toxicity*

védnozèlèna rastlina -e -e ž farmakognoz.
rastlina, katere listi živijo več let in se postopno
izmenjujejo s: zímzèlèna rastlina
ANG.: *evergreen plant*
LAT.: *planta sempervirens*

vegetativni orgán -ega -a m farmakognoz.
rastlinski organ, ki ni namenjen spolnemu
razmnoževanju, npr. korenina, steblo, list

ANG.: *vegetative organ*
LAT.: *organum vegetativum*

vegetativno razmnoževánje -ega -a s
farmakognoz. nespolno razmnoževanje z
rastlinskimi deli

ANG.: *vegetative propagation, vegetative
reproduction*
LAT.: *reproductio vegetativa*

vehíkel -kla m farm. teh. ► podlága

vêja -e ž farmakognoz. stranski poganjek debla
ANG.: *branch*
LAT.: *ramus, rami m*

véktor -ja m farm. biotech. molekula DNA,
prenašalni sistem, najpogosteje plazmid,
bakteriofag, kozmid ali umetni kromosom
kvasovk, za vnos tujega genskega zapisa v
tarèni organizem oziroma celico
ANG.: *vector*
LAT.: *vector, vectoris m*
GL.: bakulovírusni véktor, cepívo na osnóvi
žívega véktorja

vèledrogerija -e ž farm. zak. ► vèletrgóvec z
zdravíli

vèletrgóvec z zdravíli -vca --- m farm.
zak. pravna oseba ali samostojni podjetnik
posameznik, ki na podlagi dovoljenja organa,
pristojnega za zdravila, opravlja promet na
debelo z zdravíli s: vèledrogerija
ANG.: *wholesaler*

vèliko pakíranje -ega -a s lek. farm. pakíranje,
navadno z najveèjim številom enot v originalni
ovojnini, ki ga doloèa dovoljenje za promet z
zdravílo PRIM.: bolnišnièno pakíranje
ANG.: *large packaging*

vènèni líst -ega -a m farmakognoz. list, ki sestavlja
venec cveta
ANG.: *petal*
LAT.: *petalum, petali n*

vènec -nca m farmakognoz. del cveta, ki ga sestavlja-
jo venèni listi s: koróla
ANG.: *corolla*
LAT.: *corolla, corollae f*

venéna -- s mn. (LAT.) lek. farm. ► claudenda

venénum -- (LAT.) lek. farm. oznaka na zdravniškem
receptu strup

venopúnkcija -e ž 1. klin. kem. vbod v veno za
odvzem venske krvi za laboratorijske preiskave
ali transfuzijo s: flebotomija
ANG.: *flebotomy, venipuncture flebotomy*
2. biomed. vbod v veno za intravenski vnos
zdravil, drog
ANG.: *venipuncture*

verbálna farmaceutvska komunikacija -e -e
-e ž lek. farm. ustno sporazumevanje o pravilni,
varni, učinkoviti in kakovostni uporabi zdravil
za zdravljenje in prepreèevanje bolezni, npr.

V

ustno navodilo za jemanje, svetovanje **s:** ústna farmaceutvska komunikacija

ANG.: *patient counselling*

verifikacija lekárne -e -- ž **farm. zak.** postopek za ugotavljanje pogojev za opravljanje lekarniške dejavnosti

ANG.: *pharmacy verification*

verižna reakcija s polimerázó -e -e --- ž

K: **PCR farm. bioteh.** metoda, ki omogoča pomnoževanje odsekov DNA s pomočjo encima DNA-polimeraze v pogojih in vitro

ANG.: *polymerase chain reaction*

verjétnostna občutljivostna analiza -e -e -e ž

K: **PSA farmakoecon., soc. farm.** občutljivostna analiza, pri kateri se uporabi porazdelitev parametrov farmakoeconomskega modela

ANG.: *probabilistic sensitivity analysis*

verjétnost prehóda -i -- ž **farmakoecon., soc. farm.**

verjetnost, da se v določenem času zdravstveno stanje bolnika spremeni v drugo zdravstveno stanje

ANG.: *transition probability*

verte -- [vêrte] (**LAT.**) **lek. farm.** oznaka na zdravniškem receptu obrni

veterinárska toksikologija -e -e ž veja toksikologije, ki proučuje vzroke, simptomatiko in zdravljenje zastrupitev pri domačih in divjih živalih

ANG.: *veterinary toxicology*

veterinárski recépt -ega -a in **veterinárski recépt**

-ega -êpta **m farm. zak.** javna listina, na katero pooblašena oseba za predpisovanje zdravil v veterinarski medicini napiše pooblašeni osebi za izdajo zdravil vrsto, količino in odmerjanje zdravila za posamezno žival **s:** recépt (2)

ANG.: *veterinary prescription*

LAT.: *praescriptio veterinaria*

vetrocvétka -e ž **farmakognoz.** rastlina, ki jo oprášuje veter

ANG.: *anemogamous plant, anemophilous plant*

LAT.: *planta anemogama, planta anemophila*

vezáva na plázemske protéine -e --- --- ž **farmakokin.** nespecifična, reverzibilna interakcija učinkovine z vezavnimi mesti na plazemskih proteinih

ANG.: *plasma protein binding*

vezávna konformácija -e -e ž **farm. kem.**

trodimenzionalna struktura molekule učinkovine, ki ima funkcionalne skupine v najugodnejšem položaju za tvorbo interakcij z receptorjem in vezavo nanj

ANG.: *binding conformation*

vezávno mésto -ega -a **s farm. kem.** območje na receptorju, na katero se veže ligand

ANG.: *binding site*

GL.: *alostêrično vezávno mésto*

vezikánt -a **m farm. kem.** učinkovina, ki draži kožo, da nastanejo mehurji **s:** mehúrník

ANG.: *vesicant*

LAT.: *vesicans, vesicantis n*

vezíkel -kla **m 1. farmakognoz.** z membrano obdana mehúrčasta tvorba v notranjosti celice za shranjevanje, transport ali pretvorbo snovi

2. farm. teh. struktura za dostavo učinkovin, ki jo tvori površinsko aktivna snov, npr. liposom

ANG.: *vesicle*

LAT.: *vesicula, vesiculae f*

vezívó -a **s farm. teh.** pomožna snov, ki omogoča povezovanje manjših trdnih delcev v večje agregate, npr. zrnca, pelete, tablete **s:** srédstvo za vezánje

ANG.: *binder, binding agent*

vhódna snóv -e **snóvi** ž katerakoli snov, ki se uporablja pri izdelavi zdravila

ANG.: *starting material*

viála -e ž **farm. teh.** steklenička s širokim vratom, zaprta z gumijastim zamaškom, ki se prebode z injekcijsko iglo **s:** penicilínka, prebódna steklenička

ANG.: *vial*

vibrácijski sejálnik -ega -a **m farm. teh.** ► vibrácijsko síto

vibrácijsko síto -ega -a **s farm. teh.** síto, v katerem sejanje trdnih delcev skozi odprtine pospešujejo mehanske vibracije mreže **s:** vibrácijski sejálnik

ANG.: *vibrational sieve*

vigilánca medicinskih pripomóčkov -e

--- --- ž **med. prip.** sistem ugotavljanja, zbiranja in vrednotenja podatkov o zapletih in drugih spoznanj o varnosti medicinskih pripomočkov ter ukrepanja za zmanjševanje tveganja, povezanega z njimi

ANG.: *medical devices vigilance*

vin. -- [vínum] (**LAT. vinum**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vino

vínka alkalóid -- -a **m farm. kem.** ► alkalóid róžnatega zímzelena

vir. -- [víridis] (**LAT. viridis**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu zelen

virosóm -a **m farm. bioteh.** liposom s proteini virusne ovojnice, usidranimi v fosfolipidni dvosloj

ANG.: *virosome*

LAT.: *virosoma, virosomatis n*

virtuálno rešétanje -ega -a **s farm. kem.**

avtomatizirano preiskovanje knjižnic virtualnih molekul z uporabo računalniške tehnologije, s katerim se preiskuje in zmanjša dostopni kemijski prostor na nekaj razredov spojin, ki so z večjo verjetnostjo aktivne na preiskovani tarči

ANG.: *virtual screening*

vírus -a m **farm. bioteh.** neživa infektivna biološka zvrst brez lastnega metabolizma, ki za pomnoževanje izrablja mehanizme gostiteljske celice, zgrajena iz nukleinske kisline, obdane s protein-sko, pri nekaterih z zunanjo lipidno ovojnico
ANG.: *virus*

LAT.: *virus, viri n*

GL.: bakulovirus, rétrovirus

virusna kapsida -e -e ž **farm. bioteh.** proteinski ovoj, ki obdaja virusni genom
ANG.: *capsid*

LAT.: *capsis, capsidis f*

viskoelastičnost -i ž **farm. teh.** oblika reološkega obnašanja, značilna za večino realnih snovi in številne farmacevtske oblike, npr. emulzije, mazila, kreme, gele, ko sistemi, izpostavljeni konstantni strižni sili, izkazujejo tako elastične kot viskozne lastnosti
ANG.: *viscoelasticity*

viskoziméter -tra m **farm. teh.** naprava za določanje viskoznosti

ANG.: *viscometer*

GL.: Hoeplerjev viskoziméter, kapilárni viskoziméter, Óstwaldov viskoziméter, rotacijski viskoziméter, viskoziméter po Ubbelohdeju, viskoziméter s padajóčo króglico

viskoziméter po Ubbelohdeju -tra --- [ubelódeju] m **farm. teh.** ► kapilárni viskoziméter

viskoziméter s padajóčo króglico -tra --- --- m **farm. teh.** viskozimeter za določanje

bolj viskoznih newtonskih tekočin in manj viskoznih nenenwtonskih tekočin
s: Hoeplerjev viskoziméter

ANG.: *falling sphere viscometer*

viskóznost -i ž **farm. teh.** reološki parameter, merilo notranjega trenja v snovi, ki izraža upor proti pretoku oziroma deformaciji

ANG.: *viscosity*

GL.: absolutna viskóznost, dinámíčna viskóznost, kinemátíčna viskóznost

visóko prečiščena vóda -- -e -e ž voda za izdelavo zdravil, ki mora imeti visoko biološko kakovost in se pridobiva npr. s postopkom dvostopenjske reverzne osmoze

ANG.: *highly purified water*

LAT.: *aqua valde purificata*

visokostrížni granulótor -ega -ja m **farm. teh.** ► hitro vrtéči granulótor

visokostrížni mešálnik -ega -a m **farm. teh.** ► hitro vrtéči mešálnik

visokostrížno granuléranje -ega -a s **farm. teh.** ► granuléranje v hitro vrtéčih granulótorjih

visokotláčni homogenizátor -ega -ja m **farm. teh.** naprava za zmanjševanje delcev v suspenziji ali kapljic v emulziji in njihovo homogenizacijo s potiskanjem pod visokim tlakom skozi ozke reže, kjer se ustvarijo

mehurčki, ki nato implodirajo in s tem zdrobijo delce, kapljice v manjše enote
ANG.: *high pressure homogenizer*

višja rastlina -e -e ž **farmakognoz.** staro poimenovanje za brstnico

ANG.: *higher plant*

LAT.: *planta superior*

višji farmacevtski téhnik -ega -ega -a m **višja farmacevtska téhcnica** -e -e -e ž med letoma 1980 in 1983 ► inženír farmacije (1, 2)

višji terpén -ega -a m **farmakognoz., strok. pog.** ► politerpén

vitamin -a m **farm. kem.** organska spojina, v relativno majhnih količinah nujna za normalno delovanje organizma, ki je ta ne more sintetizirati, zato je nujen vnos s hrano

ANG.: *vitamin*

LAT.: *vitaminum, vitamini n*

GL.: antagonist vitamína K, vitamin Á, vitamin B₁, vitamin B₁₂, vitamin B₂, vitamin B₃, vitamin B₅, vitamin B₆, vitamin B₇, vitamin B₉, vitamin C, vitamin D, vitamin É, vitamin H, vitamin K, vitamin PP

vitamin Á -a -- m **farm. kem.** vitamin, retinol ali njegovi derivati, ki ima pomembno vlogo pri delovanju očesne mrežnice, rasti in diferenciaciji epitelijskih tkiv, delovanju imunskega sistema

ANG.: *vitamin A*

LAT.: *vitaminum A*

vitamin B₁ -a -- [bé éna] m **farm. kem.** vitamin, polarna, vodotopna molekula s kvaternarnim dušikom, ki je kot koencim mnogih dekarboksilaz nujno potreben za nemoteno delovanje živčnih in mišičnih celic in za nemoten metabolizem maščobnih kislin in ogljikohidratov
s: tiamín

ANG.: *thiamine, vitamin B₁*

LAT.: *thiaminum, thiamini n*

vitamin B₂ -a -- [bé dvé] m **farm. kem.** v vodi topen vitamin, sestavljen iz ribitola in dimetilizoaloksazina, ki se v organizmu pretvori v flavinmononukleotid (FMN) in nato flavin-adenin-dinukleotid (FAD), ki je kofaktor pri številnih oksidoredukcijskih reakcijah, kjer pride do prenašanja hidridnih anionov, sodeluje pri rasti, antioksidantni zaščiti in metabolizmu številnih ionov in organskih molekul
s: riboflavin

ANG.: *riboflavin, vitamin B₂*

LAT.: *riboflavinum, riboflavini n*

vitamin B₃ -a -- [bé trí] m **farm. kem.** vitamin, piri-din-3-karboksilna kislina, predhodnik nikotin-amida, sestavine nukleotidov NAD in NADP, ki sta udeležena v procesih, v katerih se prenašajo hidridni ioni, še posebno v dihalni verigi in skoraj v vseh procesih biosinteze makromolekul
s: niacín, nikotínska kislína, vitamin PP

ANG.: *niacin, nicotic acid, vitamin B₃*

LAT.: *acidum nicoticum, niacinum, niacini n*

V

vitamín B₅ -a -- [bé pět] m **farm. kem.** vitamin, organska kislina, eden od gradnikov koencima A s: pantoténska kislina

ANG.: *panthothenic acid, vitamin B₅*

LAT.: *acidum panthothenicum*

vitamín B₆ -a -- [bé šest] m **farm. kem.** vitamin, skupina več sorodnih molekul, ki kot kofaktor v številnih encimih sodeluje pri pretvorbah in razgradnji aminokislin, biosintezi nevrotransmiterjev, vpliva na delovanje steroidnih hormonov in tvorbo želodčne kisline

ANG.: *vitamin B₆*

LAT.: *vitaminum B₆*

vitamín B₇ -a -- [bé sedem] m **farm. kem.** ► biotín

vitamín B₉ -a -- [bé devět] m **farm. kem.** ► fólina kislina

vitamín B₁₂ -a -- [bé dvánajst] m **farm. kem.** vitamin, ki vsebuje kobaltov(II) ion, vgrajen v korinskem obroču, in katalizira reakcije, v katerih se z ene molekule na drugo prenese skupina, ki vsebuje 1 ogljikov atom, npr. metilna, hidroksimetilna, karbonilna, karboksilna s: kobalamín

ANG.: *cobalamin, vitamin B₁₂*

LAT.: *cobalaminum, cobalamini n*

vitamín C -a -- [cé] m **farm. kem.** vodotopen vitamin, ki je v številnih vrstah sadja in zelenjave, antioksidant in kofaktor v nekaterih reakcijah, v katerih se substrati hidroksilirajo, npr. v procesu sinteze kolagena, hudo pomanjkanje povzroči skorbut, lažje pa spomladansko utrujenost, neodpornost proti okužbam in krvavitve dlesni s: askorbínska kislina

ANG.: *ascorbic acid, vitamin C*

LAT.: *acidum ascorbicum*

vitamín D -a -- [dé] m **farm. kem.** vitamin, skupina lipidotopnih molekul, ki pospešuje absorpcijo Ca²⁺ in fosfatnih ionov iz prebavnega trakta, reabsorpcijo Ca²⁺ iz primarnih tubulov v ledvicah, s čimer posredno vpliva na vse procese, v katerih so ti ioni udeleženi, še posebej na gradnjo in rast kosti

ANG.: *vitamin D*

LAT.: *vitaminum D*

vitamín É -a -- m **farm. kem.** vitamin, v lipofilnih topilih topen antioksidant v celični membrani, kjer preprečuje oksidacijo zlasti nenasičenih maščobnih kislin v lipidih s: tokoferól

ANG.: *tocopherol, vitamin E*

LAT.: *tocopherolum, tocopheroli n*

vitamín H -a -- [há] m **farm. kem.** ► biotín

vitamín K -a -- [ká] m **farm. kem.** vitamin, skupina zelo lipofilnih spojin, zlasti v zelenjavi, po strukturi nekoliko podobnih vitaminu E, potrebnih za tvorbo aktivnih oblik faktorjev strjevanja krvi, ki omogočajo hitro in nemoteno celjenje ran, pri pomanjkanju se

faktorji strjevanja krvi ne morejo sintetizirati, zato nastopijo motnje, značilne za posamezne tipe hemofilij

ANG.: *vitamin K*

LAT.: *vitaminum K*

vitamín PP -a -- [pepé] m **farm. kem.** ► niacín, nikotínska kislina, vitamín B₃

vítica -e ž **farmakognoz.** nitasto preobraženo steblo, listna ploskev, pecelj ali prilist, ki se ovija okoli opore

ANG.: *tendrill*

LAT.: *cirrus, cirri m, clavicula, claviculae f*

vitř. -- [vítřum] (LAT. *vitřum*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu steklo, epruveta, steklenica, steklenička

vitř. adlat. / vadl. --- / --- [vítřum adlátum] (LAT. *vitřum adlatum*) **lek. farm.** nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu prinesena steklenica

vitř. flav. --- [vítřum flávum] (LAT. *vitřum flavum*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu rjava steklenica, steklenička

vitř. gutt. --- [vítřum gutatóřium] (LAT. *vitřum guttatorium*) **lek. farm.** nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kapalna steklenička

vitř. nigr. --- [vítřum nířrum] (LAT. *vitřum nigrum*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu temna steklenica, steklenička

vitř. pip. --- [vítřum pipetátum] (LAT. *vitřum pipettatum*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu steklenička s pipeto

vitř. tect. --- [vítřum téktum] (LAT. *vitřum tectum*) **lek. farm.** nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu steklenica, steklenička s steklenim zamaškom

vizitácija lekárne -e -- ž nekđaj uradni pregled, nadzor lekarne

ANG.: *pharmacy inspection*

v klórovodíkovi kislíni nětòpni pepél -- -- -ega -a m **anal. zdr.** posušen ali prežarjen ostanek ekstrakta, ki se dobi s klorovodikovo kislino iz sulfatnega ali celotnega pepela rastlinske droge

ANG.: *ash insoluble in hydrochloric acid*

vlaķnina -e ž **farmakognoz.** za človeka neprebavljivi kompleksni ogljikohidrati, pomembni za uravnavanje prebave s: balástna snòv

ANG.: *dietary fiber*

LAT.: *fibrum alimentarium*

vlaķno -a s **farmakognoz.** dolge mrtve celice opornega rastlinskega tkiva

ANG.: *fiber, filament*

LAT.: *fibra, fibrae f, filamentum, filamenti n*

GL.: líkovo vláķno

vlážno granuliranje -ega -a s farm. teh.

granuliranje, pri katerem se tekočina za granuliranje dodaja k zmesi prahov, navadno s pršenjem skozi šobo na granulatorju
 ANG.: *wet granulation*

VLDL -- [vələdələ / veeldeəl] m (ANG. *very low-density lipoprotein*) klin. kem., biomed. kratica ► lipoprotein zelo nizke gostôte

vlóga za pridobitev dovoljénja za promèt z**genèričnim zdravíloom** -e -----

-- ž farm. zak. ► genèrična vlóga za pridobitev dovoljénja za promèt z zdravíloom

vlóga za pridobitev dovoljénja za promèt z**nôvim zdravíloom** -e ----- ž

farm. zak. ► samostójna in nêodvisna vlóga za pridobitev dovoljénja za promèt z zdravíloom

vlóga za pridobitev dovoljénja za promèt z**originátorskim zdravíloom** -e -----

--- ž farm. zak. ► samostójna in nêodvisna vlóga za pridobitev dovoljénja za promèt z zdravíloom

vlóga za pridobitev dovoljénja za promèt z**zdravíloom** -e ----- ž farm. zak.

predpisani administrativni podatki in dokumenti, predlog informacij o zdravíloom ter dokumentacija o kakovosti, varnosti in učinkovitosti, ki jih je treba predložiti pristojnemu organu za pridobitev dovoljénja za promet z zdravíloom s: vlóga za registrácijo zdravíloom

ANG.: *application for authorisation of a medicinal product, marketing authorisation application, drug application*

GL.: bibliografska vlóga za pridobitev dovoljénja za promèt z zdravíloom, genèrična vlóga za pridobitev dovoljénja za promèt z zdravíloom, samostójna in nêodvisna vlóga za pridobitev dovoljénja za promèt z zdravíloom, vlóga za pridobitev dovoljénja za promèt z zdravíloom z nôvo učinkovíno

vlóga za pridobitev dovoljénja za promèt z**zdravíloom z nôvo učinkovíno** -e -----

----- ž farm. zak. ► samostójna in nêodvisna vlóga za pridobitev dovoljénja za promèt z zdravíloom

vlóga za registrácijo nôvega zdravíloom -e --

--- ž farm. zak. ► samostójna in nêodvisna vlóga za pridobitev dovoljénja za promèt z zdravíloom

vlóga za registrácijo originátorskega zdravíloom

-e ----- ž farm. zak. ► samostójna in nêodvisna vlóga za pridobitev dovoljénja za promèt z zdravíloom

vlóga za registrácijo zdravíloom -e ----- ž farm.

zak. ► vlóga za pridobitev dovoljénja za promèt z zdravíloom

vlóga za registrácijo zdravíloom z nôvo učinko-

víno -e ----- ž farm. zak. ► samostójna in nêodvisna vlóga za pridobitev dovoljénja za promèt z zdravíloom

vlóžek -žka m farm. teh. polietilenski vsebnik, ki

se vstavi v injekcijsko brizgo s: patróna
 ANG.: *cartridge*

vlóžek za okó -žka --- m farm. teh. trdna

ali poltrdna sterilna farmacevtska oblika primerne velikosti in oblike za vstavljanje v konjunktivalno vrečico

ANG.: *ophthalmic insert*

LAT.: *insertum ophthalmicum*

vmésna analiza -e -e ž farm. inf., soc. farm.

statistična analiza podatkov, narejena pred načrtovanim zaključkom klinične raziskave

ANG.: *interim analysis*

vmésna lísta zdravíloom -e -e -- ž K: V lek.

farm. seznam zdravíloom, ki se delno plačajo iz osnovnega zdravstvenega zavarovanja
 PRIM.: lísta zdravíloom, pózitivna lísta zdravíloom

vmésne stabilnostne štúdiije -ih -ih -ij ž

mn. farm. teh. formalne stabilnostne študije, ki se izvajajo, če prihaja pri pospešenih stabilnostnih študijah do značilnih sprememb

ANG.: *intermediate stability studies*

vmésni izdèlek -ega -lka m 1. farm. teh., farm.

zak. v dobri proizvodni praksi delno obdelan material, ki se mora obdelati z nadaljnjimi postopki, preden postane polizdèlek
 s: intermediát (3), mèdzdèlek

ANG.: *intermediate product*

2. farm. kem., farm. zak. vmesni produkt večstopenjske sinteze zdravíloom učinkovine, ki je navadno podvržen nadaljnjim molekularnim spremembam ali prečiščevanju in se lahko izolira ali pa ne

3. farm. teh., farm. zak. ► vmesni izdèlek

vnetljiva snóv -e snóvi ž farm. zak. tekoča ali

trdna snov, ki pri temperaturi, višji od gorišča, v prisotnosti vira vžiga zagori

ANG.: *flammable substance*

GL.: omára za shranjevanje jédkih ali vnetljivih snóvi

vnòs zdravíloom vnòsa -- m farm. zak. promet

zdravíloom na debelo iz ene v drugo državo članico Evropske unije ali Evropskega gospodarskega prostora

ANG.: *admission of a medicinal product, entry of a medicinal product*

vôda za injekcije -e --- ž sterilna voda za

izdelavo zdravíloom za parenteralno uporabo in kapljice za oči

ANG.: *water for injections*

LAT.: *aqua ad iniectionabilia*

vodikova véz -e veží ž **farm. kem.** interakcija, ki je posledica privlaka vodika, vezanega na močno elektronegativen atom, npr. O, S, N, z drugim elektronegativnim atomom v bližini
ANG.: *hydrogen bond*

vodilna veriga -e -e ž **farm. biotech.** veriga molekule DNA, ki se na komplementarni matrični DNA neprekinjeno sintetizira v smeri proti podvojevalnim vilicam
ANG.: *leading strand*

vódja lekárne --- in -e -- m **vódja lekárne** -e -- ž **farm. zak.** magister farmacije, odgovoren za organizacijo dela in za poslovanje lekarne in njenih podružnic
ANG.: *pharmacy manager*

vodljivost -i ž **soc. farm., lek. farm.** pacientovo upoštevanje navodil zdravstvenega delavca, npr. za jemanje zdravil **s:** adhérenca, komplianca, vóljnost
ANG.: *compliance*

vódna kopél -e -i ž **lek. farm.** navadno iz kovinske zlitine izdelana naprava, deloma napolnjena z vodo, z odprtini za vstavljanje lekarniških posod za segrevanje, raztapljanje, taljenje in izparevanje farmacevtskih snovi
ANG.: *water bath*

vojáška lekárna -e -e ž v Sloveniji do konca 20. stol. lekarna, ki je oskrbovala z zdravili vojake, vojaške uslužbenke in njihove družine
ANG.: *military pharmacy*
LAT.: *apotheca militaris*

volat. -- [volatilis] (**LAT. volatilis**) **lek. farm.** nekdanj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu hlapljiv

vóljnost -i ž **soc. farm., lek. farm.** ► vodljivost

volsélla -e ž **lek. farm.** v antikii bronasta pinceta, ki so jo zdravniki uporabljali pri kirurških posegih
ANG.: *volsella forceps*
LAT.: *volsella, volsellae f*

volúmen porazdelitve -mna -- m **1. farmakokin.** volumen, v katerem se porazdeljuje zdravilna učinkovina, ko pride v centralni krvni obtok **2. farmakokin.** primarni farmakokinetični parameter, ki določa obseg porazdeljevanja zdravilne učinkovine po telesu
ANG.: *volume of distribution*

volúmen sedimentácije -mna -- m **farm. teh.** merilo obsega flokulacije pri suspenzijah, ki se določa s stresanjem v definiranih pogojih
ANG.: *volume of sedimentation*

volumétrična analiza -e -e ž **anal. zdr.** ► titrimétrična analiza

vósek -ska m **1.** ester maščobne kisline in dolgoverižnega alkohola, npr. cetilpalmitat **2.** zmes takšnih estrov, npr. čebelji, karnauba vosek
ANG.: *wax*
LAT.: *cera, cerae f*
GL.: běli vósek, ruměni vósek, tekóči vósek

vpójna gáza -e -e ž **med. prip.** gaza, ki dobro vpija tekočine in se uporablja za pokrivanje ran z močnim izločkom **s:** hidrofilna gáza
ANG.: *absorbent gauze*

vrát pestiča vratú -- m **farmakognoz.** podolgovat zgornji del pestiča, ki nosi na vrhu brazdo
ANG.: *style*
LAT.: *stilus, stili m*

vréčka -e ž **1. farm. teh.** eno- ali večslojni vsebnik za trdne, poltrdne in tekoče farmacevtske oblike **2. lek. farm.** papirnata zunanja in/ali stična ovojnina za čaje, enoodmerne praške
ANG.: *sachet*
LAT.: *sacculus, sacculi m*

vréčka za stómo -e --- ž **med. prip.** vrečka, ki se prilepi na umetno narejeno odprtino v trebušni steni za zbiranje blata, lahko prozorna, motna ali kožne barve, z odprtim ali zaprtim dnom, včasih s filtrom, ki prepušča pline
ANG.: *stoma bag*
GL.: vréčka za stómo s kóžno podlógó, vréčka za stómo za énkратно uporábo

vréčka za stómo s kóžno podlógó -e --- --- ž **med. prip.** vrečka za stomo, pritrjena na podlogo iz hipoalergenih materialov, ki se prilepi na kožo, kar omogoča večkratno menjavo
ANG.: *bag of skin lining*

vréčka za stómo za énkратно uporábo -e --- --- --- ž **med. prip.** samolepilna enodelna vrečka za stomo, ki se lahko nosi od enega do nekaj dni in se po uporabi zavrže
ANG.: *disposable ostomy bag*

vređnótenje veljávnosti -a -- s **farm. teh., anal. zdr.** ► validácija

vređnótenje zdravstvenih tehnologij -a --- s **farmakoekon., soc. farm.** postopek, ki sistematično, pregledno in nepristransko združuje informacije o medicinskih, socialnih, ekonomskih in etičnih vprašanjih v zvezi z uporabo zdravstvene tehnologije
ANG.: *health technology assessment*

vrétěnce -a s **farmakognoz.** v krog razporejeni listi ali cvetni deli, ki izraščajo iz osi stebela na isti višini
ANG.: *spindle*
LAT.: *fusus, fusi m*

vročí obkládek -ega -dka m **farm. teh.** dermalna farmacevtska oblika iz hidrofilne podlage, ki zadržuje toploto, in dispergirane trdne ali tekoče zdravilne učinkovine **s:** kataplázma
ANG.: *poultice*
LAT.: *cataplasma, cataplasmatis n*

vročítev zdravíla -tve -- ž **lek. farm.** lekarniška storitev predaje zdravila pacientu ali prevzemniku zdravila s kratkim ustnim navodilom o uporabi, ki vključuje

tudi ustrezno shranjevanje in založenost lekarnarstva z zdravili

ANG.: *hand over of medicine*

vrsta -e ž **1. farmakognoz.** osnovni takson skupine organizmov, v katerega sodijo posamezni organizmi naravne populacije, ki izvirajo iz nedavnega skupnega prednika, imajo podoben videz, značilnosti, dedne lastnosti, so se sposobni med seboj ploditi in imajo plodne potomce **s:** spécies (2) **2. farmakognoz.** zaporedni niz enakih delov na rastlini ali rastlin na rastišču **PRIM.:** podvrsta

ANG.: *species*

LAT.: *species, speciei f*

vršiček -čka m **farmakognoz.** zgornji del rastline, zlasti rastni vršiček

ANG.: *apex*

LAT.: *apex, apicis m, summitas, summitatis f*

GL.: rásni vršiček

vrtničasta ekstrákcija -e -e ž **farm. teh.**

ekstrakcija z intenzivnim vrtenjem droge in topila v turboekstraktorjih **s:** túrboekstrákcija

ANG.: *turboextraction*

vrtničnoslójni granulótor -ega -ja m **farm. teh.**

granulator, pri katerem se skozi vstopno komoro vpihuje segreti zrak, ki prahove meša, omogoča njihovo enakomerno kroženje, nakar se na segrete prahove prši tekočina za aglomeriranje skozi šobo, nameščeno na vrhu, na dnu ali ob strani, zrnca se v isti napravi tudi posušijo

ANG.: *fluidized bed granulator*

vrtničnoslójni oblagálnik -ega -a m **farm. teh.**

oblagalnik, pri katerem se skozi vstopno komoro vpihuje segreti zrak, ki omogoča enakomerno kroženje farmacevtskih oblik ali trdnih delcev, nakar se nanje prši disperzija za oblaganje skozi šobo, nameščeno na vrhu, na dnu ali ob strani, delci se v isti napravi tudi posušijo

ANG.: *fluidized bed coater*

vrtničnoslójno granuléranje -ega -a s **farm. teh.**

navadno enostopenjski postopek vlažnega granularanja, ki poteka v eni sami napravi, kjer se tekočina za granulariranje prši po zmesi prahov, ki kroži v toku segretega zraka **s:** granuléranje v zvrtničenih plastéh

ANG.: *fluid bed granulation, fluidized bed granulation*

vsádek -dka m **med. prip.** ► implantát (2)

vsébnik -a m **1. farm. teh.** del stične ovojnine, v kateri je farmacevtska oblika **2. farm. teh.** posoda za polnjenje, shranjevanje in transport zdravil

ANG.: *container*

GL.: ênoodméрни vsébnik, kapální vsébnik, véčodméрни vsébnik, vsébnik pod tlákom, zrakotésno zaprt vsébnik

vsébnik pod tlákom -a - - - m **farm. teh.** vsebnik s potisnim plinom pod tlakom, ki omogoča razprševanje vsebine s pritiskom na ustrezen ventil

ANG.: *pressurised container*

LAT.: *vas cum pressu*

vsébnost -i ž **farm. teh.** količina, navadno učinkovine v zdravilu, polizdelku ali surovini za zdravilo, izražena kot masa, delež mase, volumen

ANG.: *content*

vsrkávanje -a s ► absórpcija (2)

vulg. -- [vulgáris] (LAT. *vulgaris*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu navaden

vulnerárik -a m **farm. kem.** učinkovina, ki pospešuje celjenje ran

ANG.: *vulneraric*

LAT.: *vulneraricum, vulnerarici n*

vzdrževální gén -ega -a m **farm. bioteh.** gen

s konstitutivnim izražanjem, katerega produkti so nujni za vzdrževanje osnovnega metabolizma oziroma normalne celične funkcije **s:** híšni gén

ANG.: *housekeeping gene*

vzdrževánje dovoljénja za promèt z zdra-

vílom -a - - - - - s **farm. zak.** spremljanje znanstvenega, tehničnega napredka, novih dognanj in farmakovigilance, sporočanje novih podatkov o kakovosti, varnosti in učinkovitosti zdravila pristojnim organom za zdravila in njihovo uvajanje, kakor to določa zakonodaja

ANG.: *maintenance of marketing authorisation of medicinal product*

vzdžrnóst -i ž **farm. kem., toksikol.** zavestno

dolgotrajno popolno odpovedovanje različnim razvadam, navadno kajenju, uživanju alkoholnih pijač in drugih psihoaktivnih snovi **s:** abstínénca

ANG.: *abstinence*

vzórec -rca m **anal. zdr.** manjša količina neke

snovi, ki se za preskus kakovosti odvzame po definiranih pravilih tako, da predstavlja celotno količino te snovi

ANG.: *sample*

LAT.: *specimen, speciminis n*

GL.: biolóški vzórec, brezpláčni vzórec

zdravíla, drúgi jútranji vzórec urína, kontrolní vzórec, naključní vzórec urína, prvi jútranji vzórec urína, referénčni vzórec, 24-úrni vzórec urína, 8-úrni vzórec urína, zadržáni vzórec

vzporédni načrt -ega -a m **farmakokin.** klinična raziskava, pri kateri so preskušanci naključno razporejeni v dve ali več skupin in dobijo le eno zdravilo

ANG.: *parallel design*

vztrájnost -i ž **soc. farm., lek. farm.** obdobje, v katerem pacient ravna v skladu z dogovorom glede zdravljenja **s:** čas do prekinitve zdravljenja

ANG.: *persistence, time to discontinuation*

V

W

Whartonova žólica -e -e in whartonova žólica -e -e [vórtnova] ž **biomed.** mehko želatinasto vezivno tkivo znotraj popkavnice, poimenovano po angleškem zdravniku in anatomu Thomasu Whartonu (1614–1673), ki vsebuje veliko hialuronske kisline in je bogat vir mezenhimskih matičnih celic
ANG.: *Wharton jelly*

WTP -- [vətəpə / vetepé] m (**ANG.** *willingness to pay*) **farmakoekon., soc. farm.** kratica ► pripravljeno za plačilo

X

X -- [íks] m **homeopat.** kratica, po Hahnemannu stopnja decimalne lestvice, ki določa razredčitev homeopatske surovine v homeopatskem zdravilu s: D², DH

Y

YAC -- [jác] m (**ANG.** *yeast artificial chromosome*) **farm. bioteh.** kratica ► umétni kromosóm kvásovok

W
X
Y
Z

Z

začímba -e ž **farmakognoz.** posušena ali sveža rastlina ali njen del, ki se uporablja za aromatiziranje hrane ali izboljšanje njene prebavljivosti s: aromátič

ANG.: *spice*

LAT.: *condimentum, condimenti n*

zadévná držáva článica -e -e -e ž **K: CMS** **farm. zak.** država članica Evropske unije, ki v postopku z medsebojnim priznavanjem ali v decentraliziranem postopku odloča o sprejemljivosti razmerja med koristjo zdravila in tveganjem pri uporabi oziroma o oceni kakovosti, varnosti in učinkovitosti zdravila na podlagi poročila o oceni, ki ga je izdelala referenčna država članica

ANG.: *Concerned Member State*

zadržáni vzórec -ega -rca m **anal. zdr.** primerek industrijsko izdelanega zdravila, ki je dan na tržišče in se ob reklamaciji uporablja za primerjavo ustreznosti opreme, npr. stične in zunanje ovojnine, navodil za uporabo

ANG.: *retained sample, retention sample*

zagotávljanje kakóvosti -a -- s **K: QA** vse organizirane dejavnosti za doseganje kakovosti zdravlili ali dejavnosti za načrtovani namen

ANG.: *quality assurance*

zajedávec -vca m **farmakognoz.** organizem, ki zajeda drug organizem, mu jemlje hranilne snovi s: parazít

ANG.: *parasite*

LAT.: *parasitus, parasiti m*

zakasnélo spróščanje -ega -a s **farm. teh.**

prirejeno sproščanje, pri katerem zdravilna učinkovina prehaja iz farmacevtske oblike s časovnim zamikom

ANG.: *delayed release*

GL.: zrnca z zakasnelim sproščanjem

zákon podóbnosti zakóna -- m **homeopat.** ► zdrávljenje podóbnega s podóbnim

zakrívanje -a s **farm. zak.** postopek v kliničnem preskušanju, pri katerem ena ali več strank (preskušanci, preskuševalci ali drugi udeleženci) ni seznanjena s tem, kateri preskušanci so razvrščeni v skupino, ki prejema pravo zdravilo, in kateri v skupino, ki prejema placebo

ANG.: *blinding, masking*

GL.: dvójno zakrívanje, enójno zakrívanje

zamášek -ška m **farm. teh.** pripomoček, navadno v obliki prisekanega stožca, s katerim se zamaši odprtina vsebnika

ANG.: *stopper*

za otróke várna zapórka -- -- -e -e ž **farm. teh.** zaporka za vsebnik z navojem ali brez njega,

s širšim obodom od vsebnika, s posebnim, preskušanim sistemom odpiranja, da ga otroci ne morejo odpreti

ANG.: *child-resistant closure*

zapirálni čas -ega čása m klin. kem., biomed.

laboratorijska preiskava, s katero se za ocenjevanje kvalitete trombocitov pri strjevanju krvi določi čas zaprtja kapilare v instrumentu s trombocitnim čepom

ANG.: *closing time*

zapirálnik stekleníc -a -- m lek. farm. naprava

ali del stroja za zapiranje stekleničk z navojnimi pokrovčki ali s pokrovčki brez navoja, z mehanizmom za privijanje ali mehanizmom za ukrivljanje pokrovčka na vrat stekleničke ali plastenke

ANG.: *bottle closer*

zapirálnik túb -a -- m lek. farm. ročna ali

električna naprava za zapiranje aluminijastih tub z zgibanjem

ANG.: *tube closer*

zapiráló -a s farm. teh. pripomoček z navojem ali

brez njega za zapiranje vsebnika s farmacevtsko obliko s: zapórka

ANG.: *cap, closure*

zaplèt z medicínskím pripomóčkóm -éta

--- m med. prip. vsak dogodek v zvezi z medicínskím pripomóčkóm, ki lahko povzroči ali je že povzročil smrt ali resno poslabšanje zdravstvenega stanja bolnika, uporabnika ali tretjih oseb

ANG.: *medical device incident*

GL.: periódično poročanje o zaplètih z medicínskimi pripomóčkí s povzètki

zapórka -e ž farm. teh. pripomoček z navojem ali

brez njega za zapiranje vsebnika s farmacevtsko obliko s: zapiráló

ANG.: *cap, closure*

GL.: krónska zapórka, za otróke várna zapórka, zapórka s čópičem, zapórka s posípnikom, zapórka s pršílím ventilóm, zapórka z merílno kapálko

zapórka s čópičem -e --- ž farm. teh. zaporka

z vgrajením čópičem za nanašanje zdravíla

ANG.: *brush applicator*

zapórka s posípnikom -e --- ž farm. teh.

zaporka z vgrajením posípnikom za posipanje dermalnih praškov

ANG.: *powder closure applicator*

zapórka s pršílím ventilóm -e --- ž farm.

teh. zaporka, opremljena s pršílím ventilóm za aplikacijo zdravíla s pršenjem

ANG.: *spray valve*

zapórka z merílno kapálko -e --- ž farm.

teh. zaporka z vgrajeno kapálko, ki omogoča odmerjanje tekoče farmacevtske oblike po kapljicah

ANG.: *pipette applicator*

zaprtotrónice -ic ž mn. farmakognoz. skupina višje razvitih gliv, ki tvorijo ask

ANG.: *ascomycetes*

LAT.: *Ascomycetes f pl.*

zaródek -dka m biomed. zgodnja razvojna

in diferenciacijska stopnja nastajajočega organizma, pri človeku od ugnedditve oplojenega jajčeca v maternico do konca 8. tedna nosečnosti s: émbrij, émbrio (1), klíca

ANG.: *embryo*

zaródkov mešíček -ega -čka m farmakognoz. ► embrionalna vréčka

zaródni brstíč -ega -íča m farmakognoz. preobra-

ženi popek, navadno v obliki čebulice, s katerim se rastlina vegetativno razmnožuje

ANG.: *bulbil*

LAT.: *bulbillus, bulbilli m*

zasébna lekárna -e -e ž farm. zak. lekarna, ki jo upravlja zasebni lekarnar

ANG.: *private pharmacy*

LAT.: *apotheca privata*

zasébní lekárnar -ega -ja m zasébna lekárnarica

-e -e ž farm. zak. magister farmacije, ki ima koncesijo za opravljanje lekarniške dejavnosti

s: lekárnar (2), lekárnar koncesionár

ANG.: *pharmacist concessionaire*

zastajajóča veríga -e -e ž farm. biotech. veriga

molekule DNA, ki se sintetizira po delih v obliki kratkih zaporedij v smeri, nasprotni odvijanju dvoverižne DNA s: sledílina veríga

ANG.: *lagging strand*

zasvojénost -i ž farm. kem., toksikol. bolezenska

navezanost na zdravíla, psihoaktivne snovi ali nekatere življenjske navade, npr. igre na srečo, ki je prizadeti brez pomoči ne more pretrgati, čeprav se zaveda njene škodljivosti s: odvisnost

ANG.: *addiction*

zaščítено imé zdravíla -ega -na -- s farm. zak. ► lastníško imé zdravíla

zaščítna fólija za umétno díhanje -e -e --

--- ž med. prip. plastična folija za enkratno uporabo, ki ima v sredini nameščen filter za preprečitev neposrednega stika reševalca s poškodovančevimi usti pri izvajanju umetnega dihanja z usti

ANG.: *laminare respiration*

zaščítne rokavíce -ih -íc ž mn. med. prip.

rokavíce iz umetnih snovi za zaščíto rok pred kužnimi, nevarnimi snovmi

ANG.: *protective gloves*

zavirálec -lca m 1. farm. kem. snov, ki preprečuje

ali zavira določen biokemični proces s: inhibítor (1) 2. farm. kem. spojina, ki po vezavi na encim prepreči ali upočasni njegovo biološko funkcijo s: inhibítor (2)

ANG.: *inhibitor*

LAT.: *inhibitor, inhibitoris m*

GL.: encimski zaviralec, gánглиjski zaviralec, ireverzibilni zaviralec, kompetitivni zaviralec, nêkompetitivni zaviralec, nêselektivni zaviralec, privzema mónoáminov, reverzibilni zaviralec, samomorilski zaviralec, selektivni zaviralec privzema serotoniná, unkompetitivni zaviralec, zaviralec agregácie trombocitov, zaviralec aldóza-reduktáze, zaviralec ángiotenzín-konvertáze, zaviralec apetíta, zaviralec aromatóze, zaviralec célične presnóve, zaviralec díhidrofolát-reduktáze, zaviralec dípeptidíl-peptidáze 4, zaviralec dópa-dekarboksiláze, zaviralec enkefalináze, zaviralec fosfodiesteráze, zaviralec glukozidáze álfa, zaviralec HMG CoA-reduktáze, zaviralec holín-esteráz, zaviralec kálcijevih kanálčkov, zaviralec katehól-Ó-metil-transferáze, zaviralec kŕvnih koagulacijskih fáktorjev, zaviralec laktamáz béta, zaviralec metabolizma účinkovíne, zaviralec mónoamínooksidáz, zaviralec mónoamínooksidáz típa Á, zaviralec nevraminidáze, zaviralec prolaktína, zaviralec protónske čŕpálke, zaviralec renína, zaviralec tirozín-kináz

zaviralec agregácie trombocitov -lca --- m farm. kem. antikoagulant, ki preprečuje agregacijo trombocitov ob žilni steni in nastanek krvnih strdkov, npr. klopidoogrel, acetilsalicilna kislina **S:** inhibitor agregácie trombocitov
ANG.: *platelet aggregation inhibitor*

zaviralec aldóza-reduktáze -lca -- m farm. kem. peroralni antidiabetik, ki z zniževanjem aktivnosti aldóza-reduktáze prepreči zaplete sladkorne bolezni v različnih tkivih, zlasti v živčevju, ledvicah in na očeh, npr. tolrestat **S:** inhibitor aldóza-reduktáze
ANG.: *aldose reductase inhibitor*
LAT.: *aldosi reductasi inhibitor*

zaviralec álfa glukozidáze -lca --- m gl. zaviralec glukozidáze álfa

zaviralec álfaglukozidáze -lca -- m gl. zaviralec glukozidáze álfa

zaviralec ángiotenzín-konvertáze -lca -- m farm. kem. antihipertenzív, ki z zaviranjem encima ángiotenzín-konvertáze prepreči pretvorbo ángiotenzína I v aktivno obliko ángiotenzín II in se uporablja v terapiji kardiovaskularnih bolezni, npr. enalapril, kaptopril **S:** ACE-inhibitor
ANG.: *ACE inhibitor, angiotensin-converting enzyme inhibitor*
LAT.: *angiotensini convertasi inhibitor*

zaviralec apetíta -lca -- m farm. kem. učinkovina za zmanjševanje telesne mase, ki z delovanjem v centralnem živčnem sistemu zmanjšuje željo in potrebo po hrani, npr. fenfluramin
ANG.: *antiobesity agent*
LAT.: *anorecticum, anorectici n*

zaviralec aromatóze -lca -- m farm. kem. protitumorna učinkovina, ki prepreči pretvorbo androstendiona in testosterona v estrogene, kar upočasni rast nekaterih od hormonov odvisnih tumorjev **S:** inhibitor aromatóze

ANG.: *aromatase inhibitor*

LAT.: *aromatasi inhibitor*

zaviralec béta laktamáz -lca --- m gl. zaviralec laktamáz béta

zaviralec bétalaktamáz -lca -- m gl. zaviralec laktamáz béta

zaviralec célične presnóve -lca --- m farm. kem. ▶ ántimetabolit

zaviralec díhidrofolát-reduktáze -lca -- m farm. kem. kemoterapevtik, ki selektivno zavira bakterijsko díhidrofolát-reduktazo in na ta način prepreči sintezo aktivne oblike folne kisline, npr. trimetoprim **S:** inhibitor díhidrofolát-reduktáze

ANG.: *dihydrofolate reductase inhibitor*

zaviralec dípeptidíl-peptidáze 4 -lca --- [štíri] m farm. kem. peroralni antidiabetik, ki z zaviranjem encima dípeptidíl-peptidáze 4 pospeši izločanje inzulína in z zvišanjem koncentracije inkretína upočasni sproščanje glukagona in posledično zniža plazemsko koncentracijo glukoze, npr. vildagliptin **S:** inhibitor dípeptidíl-peptidáze 4
ANG.: *dipeptidyl peptidase 4 inhibitor, DPP-4 inhibitor*

zaviralec dópa-dekarboksiláze -lca -- m farm. kem. učinkovina, ki z delovanjem na encim dópa-dekarboksilázo prepreči pretvorbo levodopa v dopamin na periferiji in neželene učinke levodopa pri zdravljenju Parkinsonove bolezni, npr. karbidopa **S:** inhibitor dópa-dekarboksiláze
ANG.: *dopa decarboxylase inhibitor*

zaviralec enkefalináze -lca -- m farm. kem. antidiaroič, ki z zaviranjem najpomembnejšega encima za razgradnjo endogenih opioidnih peptidov zmanjša izločanje vode v črevesje, npr. acetorfan **S:** inhibitor enkefalináze
ANG.: *enkephalinase inhibitor*
LAT.: *enkephalinas inhibitor*

zaviralec fosfodiesteráze -lca -- m farm. kem. učinkovina, ki zavira enega ali več podtipov fosfodiesteráze in prepreči hidrolizo sekundarnih prenašalcev cikličnega adenozinmonofosfata in cGMP **S:** inhibitor fosfodiesteráze
ANG.: *phosphodiesterase inhibitor*
LAT.: *phosphodiesterasi inhibitor*

zaviralec α-glukozidáze -lca -- [álfa] m gl. zaviralec glukozidáze álfa

zaviralec glukozidáze álfa -lca --- in zaviralec α-glukozidáze -lca -- [álfa] in zaviralec álfaglukozidáze -lca -- tudi zaviralec álfa glukozidáze -lca --- m farm. kem. peroralni antidiabetik,

ki v tankem črevesu zavira encim α -glukozidazo, ki razgrajuje ogljikohidrate, upočasni razgradnjo oligo- in polisaharidov do monosaharidov in njihovo absorpcijo iz prebavnega trakta, npr. akarboza **s:** inhibitor glukozidaze álfa

ANG.: *alpha-glucosidase inhibitor*

LAT.: *alpha-glucosidasi inhibitor*

zaviralec HMG CoA-reduktáze -a --- [haemgé kòencíma á] m mn. **farm. kem.** učinkovina, ki prepreči pretvorbo humanega menopavznega gonadotropina v mevalonat, znižuje plazemske koncentracije holesterola in se uporablja za zdravljenje hiperholesterolemij in hiperlipidemij, npr. simvastatin, lovastatin **s:** inhibitor HMG CoA-reduktáze, statín **ANG.:** *HMG CoA reductase inhibitor* **LAT.:** *statinum, statini n*

zaviralec holín-esteráz -lca -- m farm. kem. parasimpatomimetik, ki reverzibilno oziroma ireverzibilno zavira holín-esteraze in zvišuje koncentracijo acetilholina v sinapsah, npr. neostigmin, piridostigmin **s:** antiholinesteráza, inhibitor holín-esteráz **ANG.:** *anticholinesterase, cholinesterase inhibitor* **LAT.:** *cholinesterasi inhibitor*

zaviralec kálcijevih kanálčkov -lca --- m farm. kem. učinkovina, ki prepreči transport kalcijevih ionov skozi napetostno odvisne kalcijeve kanalčke v srčno-mišične celice in gladke mišice v steni krvnih žil in se uporablja za zniževanje povišanega krvnega tlaka in/ali zdravljenje angine pektoris **ANG.:** *calcium channel blocker*

zaviralec katehól-Ó-metil-transferáze -lca -- m farm. kem. učinkovina, ki z delovanjem na encim katehól-O-metil-transferazo prepreči presnovo dopamina in povečuje njegovo koncentracijo v sinapsah, npr. entakapon, tolkapon **s:** inhibitor katehól-Ó-metil-transferáze **ANG.:** *catechol-O-methyl transferase inhibitor* **LAT.:** *catechol-O-methyl-transferasi inhibitor*

zaviralec krvnih koagulacijskih faktorjev -lca --- m farm. kem. antikoagulant, ki zavira krvne koagulacijske faktorje, navadno trombin, faktor VII in X, npr. argatroban, ksimelagatran **s:** inhibitor krvnih koagulacijskih faktorjev **ANG.:** *blood coagulation factors inhibitor*

zaviralec β -laktamáz -lca -- [béta] m gl. zaviralec laktamáz béta

zaviralec laktamáz béta -lca --- in zaviralec β -laktamáz -lca -- [béta] in zaviralec béta-laktamáz -lca -- tudi zaviralec béta laktamáz -lca --- m **farm. kem.** učinkovina, navadno s šibkim protimikrobnim delovanjem, ki zavira bakterijske encime iz skupine laktamaz beta in na ta način prepreči hidrolizo β -laktamskih

antibiotikov, npr. sulbaktam, klavulanska kislina **s:** inhibitor laktamáz béta

ANG.: *beta-lactamase inhibitor*

LAT.: *betalactamasi inhibitor*

zaviralec metabolízma učinkovine -lca -- -- m farmakokin. snov, ki zavira sistemski in/ali predstemski metabolizem učinkovine **s:** inhibitor metabolízma učinkovine **ANG.:** *inhibitor of drug metabolism*

zaviralec mónoaminooksidáz -lca -- m farm. kem. učinkovina, ki kot encimski inhibitor preprečuje oksidativno pretvorbo primarnih aminov in zvišuje njihovo koncentracijo v organizmu **s:** inhibitor mónoaminooksidáz **ANG.:** *monoamine oxidase inhibitor* **LAT.:** *monoaminooxidasi inhibitor* **GL.:** zaviralec mónoaminooksidáz típa Á, zaviralec mónoaminooksidáz típa B

zaviralec mónoaminooksidáz típa Á -lca --- m farm. kem. zaviralec monoaminooksidáz, ki upočasni oksidativno pretvorbo zlasti serotonina, adrenalina, noradrenalina, dopamina in tiramina, zato so pri njegovi uporabi pogostejši neželeni učinki **s:** inhibitor mónoaminooksidáz típa Á **ANG.:** *monoamine oxidase type A inhibitor* **LAT.:** *monoaminooxidasi typi A inhibitor*

zaviralec mónoaminooksidáz típa B -lca --- [bé] m farm. kem. zaviralec monoaminooksidáz, ki upočasni oksidativno pretvorbo zlasti benzilamina, fenetilamina in dopamina in ima manj neželenih učinkov, npr. selegilin **s:** inhibitor mónoaminooksidáz típa B **ANG.:** *monoamine oxidase type B inhibitor* **LAT.:** *monoaminooxidasi typi B inhibitor*

zaviralec nevraminidáze -lca -- m farm. kem. protivirusna učinkovina, ki zavira encim nevraminidazo, ki hidrolitično odcepi N-acetilnevraminsko kislino iz oligosaharidov v glikoproteinih, glikolipidih in peptidoglikanu, zaradi česar virus ne more zapustiti okužene celice in se širiti, npr. oseltamivir **s:** inhibitor nevraminidáze **ANG.:** *neuraminidase inhibitor*

zaviralec prolaktína -lca -- m farm. kem. učinkovina, ki prepreči delovanje prolaktina in se uporablja za zdravljenje težav s plodnostjo, npr. bromokriptin, kabergolid **s:** inhibitor prolaktína **ANG.:** *prolactine inhibitor* **LAT.:** *prolactini inhibitor*

zaviralec protónske črpalke -lca --- m farm. kem. protiulkusna učinkovina, ki z zaviranjem protónske črpalke preprečuje izmenjavo kalijevih ionov s protoni in posledično zmanjšuje kislost v lumnu želodca, npr. omeprazol, lansoprazol **s:** inhibitor protónske črpalke **ANG.:** *proton pump inhibitor* **LAT.:** *antliae protonum inhibitor*

zaviralec renina -lca -- m farm. kem. antihipertenziv, ki z zaviranjem renina prepreči pretvorbo angiotenzinogena v angiotenzin I, npr. aliskiren **s**: inhibitor renina
 ANG.: *renin inhibitor*
 LAT.: *renini inhibitor*

zaviralec tirozin-kináz -lca -- m farm. kem. protitumorna učinkovina, ki z zaviranjem ključnih encimov ovira različne biokemične procese v tumorskih celicah, npr. imatinib, gefitinib **s**: inhibitor tirozin-kináz
 ANG.: *tyrosine kinases inhibitor*

zaviranje imunskega odziva -a --- s farm. kem., biomed. zmanjšanje imunskega odziva, navadno povzročeno z določenim ksenobiotikom, kar se lahko uporabi pri zdravljenju avtoimunskih bolezni in preprečevanju zavrnitve presajenih organov **s**: imunosupresija
 ANG.: *immunosuppression*

z dokazi podprta lekárniška dejavnost --- -e -i ž soc. farm. lekárniška dejavnost, ki temelji na vestni, jasni in razumni uporabi v danem trenutku najboljših znanstvenih dokazov pri odločanju o oskrbi določenega pacienta **s**: na izsledkih temeljéca lekárniška dejavnost, znánstveno podprta lekárniška dejavnost, znánstveno utemeljéna lekárniška dejavnost
 ANG.: *evidence based pharmacy practice*

z dokazi podprta medicina --- -e -e ž soc. farm. medicina, ki temelji na vestni, jasni in razumni uporabi v danem trenutku najboljših znanstvenih dokazov pri odločanju o oskrbi določenega pacienta **s**: na izsledkih temeljéca medicina, znánstveno podprta medicina, znánstveno utemeljéna medicina
 ANG.: *evidence based medicine*

zdravila Á-skupine -il -- s mn. farm. zak., lek. farm. po zakonodaji med letoma 1996 in 2000 skupina zdravil, ki se izdajajo samo na zdravniški recept

zdravila B-skupine -il -- [bé] s mn. farm. zak., lek. farm. po zakonodaji med letoma 1996 in 2000 skupina zdravil, ki se izdajajo v lekarnah brez zdravniškega recepta

zdravila C-skupine -il -- [cé] s mn. farm. zak., lek. farm. po zakonodaji med letoma 1996 in 2000 skupina zdravil, ki se izdajajo v lekarnah in specializiranih trgovinah

zdravila.nét -- s mn. lek. farm. spletni naslov za podatkovno zbirko zdravil v Republiki Sloveniji **PRIM.:** Regíster zdravil RS

zdravila s tróvaléntnim želézom za parenterálno uporábo -il --- s mn. farm. kem. zdravila z železom, ki vsebujejo soli ali koordinacijske spojine trovalentnega železa, namenjena za parenteralno uporabo, npr. kompleks železovega(III) oksida s polimaltozo

ANG.: *iron trivalent parenteral preparations*
 LAT.: *praeeparata parenteralia cum ferro(III)*

zdravila s tróvaléntnim želézom za perorálno

uporábo -il --- s mn. farm. kem. zdravila z železom, ki vsebujejo soli ali koordinacijske spojine trovalentnega železa, namenjena za peroralno uporabo, npr. natrijev železov(III) edetat
 ANG.: *iron trivalent oral preparations*
 LAT.: *praeeparata peroralia cum ferro(III)*

zdravila za zdrávljenje protína -il --- s mn. farm. kem. zdravila, ki navadno vsebujejo učinkovine za zniževanje koncentracije sečne kisline v sklepih in lajšajo težave pri protinu, npr. alopurinol, probenecid
 ANG.: *antigout preparations*
 LAT.: *antiurica n pl.*

zdravila z dvóvaléntnim želézom za perorá-

lno uporábo -il --- s mn. farm. kem. zdravila z železom, ki vsebujejo soli dvovalentnega železa, namenjena za peroralno uporabo, npr. železov(II) glukonat, železov(II) fumarat
 ANG.: *iron bivalent oral preparations*
 LAT.: *praeeparata peroralia cum ferro(II)*

zdravila z učinkóvinami zlatá -il --- s mn. farm. kem. zdravila ali učinkovine, ki vsebujejo topne soli ali komplekse zlata in se uporabljajo za zdravljenje revmatoidnega artritisa, npr. avranofin **s**: učinkovine zlatá
 ANG.: *gold compounds*

zdravila z želézom -il --- s mn. farm. kem. zdravila, s katerimi se lahko v organizmu peroralno ali parenteralno vnašajo železovi ioni
 ANG.: *iron preparations*
 LAT.: *praeeparata cum ferro*
 GL.: zdravila s tróvaléntnim želézom za parenterálno uporábo, zdravila s tróvaléntnim želézom za perorálno uporábo, zdravila z dvóvaléntnim želézom za perorálno uporábo

zdravilna krmna méšanica -e -e -e ž farm. zak. v veterinarski medicini mešanica zdravila ali zdravil in krme, pripravljena za prodajo in namenjena krmljenju živali brez nadaljnje predelave zaradi zdravilnih ali preventivnih lastnosti ali drugih lastnosti zdravil **s**: medicínirana kрма
 ANG.: *medicated feedingstuff*
 LAT.: *alimentum medicatum*
 GL.: prédméšanica za pripravó zdravilne krmne méšanice

zdravilna páličica -e -e ž lek. farm., farm. teh. tanka, valjasta zdravilna oblika, ki se vnese v nos, zunanji sluhovod, sečnico ali druge ozke telesne votline
 ANG.: *medicated stick*
 LAT.: *bacillus medicatus*

zdravilna péna -e -e ž **farm. teh.** farmacevtska oblika, sestavljena iz velikega volumna plina, dispergiranega v tekočini

ANG.: *medicated foam*

LAT.: *muscus medicatus*

zdravilna rastlina -e -e ž **farmakognoz.** rastlina, ki se uporablja za zdravljenje ali preprečevanje bolezni

ANG.: *medicinal plant*

LAT.: *planta medicinalis*

GL.: specializist iz zdravilnih rastlin

zdravilna snôv -e snôvi ž **farm. teh.** ► zdravilna učinkovina

zdravilna substância -e -e ž **farm. teh.** ► zdravilna učinkovina

zdravilna učinkovina -e -e ž **K: API** učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje, preprečevanje ali diagnosticiranje bolezni oziroma popravi, ponovno vzpostavi ali spremeni fiziološko funkcijo organizma in je nosilka delovanja zdravila **s:** aktivna farmacevtska sestavina, aktivna snôv, delujoča snôv, zdravilna snôv, zdravilna substância **ANG.: active ingredient, active pharmaceutical ingredient, active substance, drug substance, medicinal substance**

LAT.: *remedium cardinale*

GL.: absorpcija zdravilnih učinkovin, glavni dosjé o zdravilni učinkovini, izlôčanje zdravilnih učinkovin, mésto absorpcije zdravilne učinkovine, načrtovanje zdravilnih učinkovin, plázemska koncentracija zdravilne učinkovine, porazdelitev zdravilne učinkovine

zdravilni čaj -ega -a m **farm. teh.** pripravek iz ene ali več rastlinskih drog, namenjen izdelavi vodnih izvlečkov neposredno pred uporabo, na voljo v razsutem stanju ali v filtrskih vrečkah

ANG.: *herbal tea, tisane*

LAT.: *ptisana, ptisanæ f*

GL.: instántni zdravilni čaj

zdravilni klistír -ega -ja m **farm. teh., lek. farm.** svečki podobna farmacevtska oblika, s katero se vnese zdravilo za sistemsko delovanje v danko, zlasti pri otrocih **s:** mikroklistma, rektiôla

ANG.: *enema*

LAT.: *clysmæ, clysmatis n*

zdravilni obések -ega -ska m **farm. teh.** farmacevtska oblika za uporabo v veterinarski medicini, sestavljena iz ogrodja, impregniranega z eno ali več zdravilnimi učinkovinami, pritrjena na verižico ali vrstico, da jo žival nosi okrog vratu **ANG.: medicated pendant**

zdravilni oblíž -ega -a m **farm. teh.** oblíž, ki se prilepi na kožo za lokalno dostavo zdravilnih učinkovin, npr. za poškodovano kožo, kurje oko **s:** dermální oblíž

ANG.: *medicated plaster*

LAT.: *emplastrum medicatum*

zdravilni šampón -ega -a m **farm. teh.** tekoča ali poltrdna farmacevtska oblika, ki se nanaša na lasišče in spira z vodo

ANG.: *shampoo*

zdravilni tampón -ega -a m **farm. teh.** trdna eno-odmerna farmacevtska oblika, impregnirana z eno ali več zdravilnimi učinkovinami, ki se za določen čas vstavi v telesne votline

ANG.: *impregnated pad, medicated tampon*

LAT.: *tampona medicata*

zdravilni žvečilni gúmi -ega -ega -ja m **farm. teh.** trdna enoodmerna farmacevtska oblika za žvečenje

ANG.: *medicated chewing gum*

LAT.: *masticabilia gummis medicata*

GL.: obloženi zdravilni žvečilni gúmi

zdravilo -a **s 1. farm. zak.** vsaka snov ali kombinacija snovi, navadno v ustrezni farmacevtski obliki, ki je predstavljena za zdravljenje, preprečevanje ali diagnosticiranje bolezni pri ljudeh ali živalih oziroma namenjena za ponovno vzpostavitev, izboljšanje ali spremembe fizioloških funkcij preko farmakološkega, imunološkega ali presnovnega delovanja **s:** fármak, medikament, žarg. arcníja **2.** končni izdelek industrijske, galenske izdelave ali magistralne priprave **ANG.: medicinal product, medicament, drug, medicine**

LAT.: *medicamentum, medicamenti n, remedium, remedia n*

GL.: ambulántna porába zdravil, ambulántno predpisano zdravilo, analiza zdravil, analízno preskušanje zdravila, aplikácija zdravila, bibliográfska vlôga za pridobitev dovoljénja za promét z zdravilom, biológsko primerljívo zdravilo, biológsko zdravilo, bístveno podobno zdravilo, bolníšnična porába zdravil, brezpláčni vzorec zdravila, célična zdravila, centrálna pripráva zdravil za citostátično terapijo, centrálni učinek zdravila, centrálno delovánje zdravila, certifikát o zdravilu, dájánje zdravila, delílnik zdravil, délni odpoklic zdravila, délovna šífra zdravila, depó zdravil, dinamizirano zdravilo, distribúcija zdravil, dobávnica za zdravila, dôbra práksa za izdelávo zdravil, domáča oskúba z zdravili, dosjé o zdravílu v klínícnem preskušánju, dovoljénje za promét z zdravilom, enótna klasifikácija zdravil, esenciálna lísta zdravil, evidénca odpoklicá zdravil, Evrópska agencíja za zdravila, farmacevtski podátki o zdravílu, farmacevtski razvoj zdravila, farmakológške lastnósti zdravila, farmakológski podátki o zdravílu, farmakológsko-toksikológsko preskušanje zdravila, galénsko zdravilo, genérichna vlôga za pridobitev dovoljénja za promét z zdravilom, genérichno imé zdravila, genérichno zdravilo, gotóvo zdravilo, Hahnemannova metóda izdeláve homeopátskega zdravila, herbálno zdravilo,

homeopatsko drenážno zdravilo, homeopatsko zdravilo, imétnik dovoljenja za promet z zdravilom, imé zdravlila, imunosupresívno zdravilo, indikacija za zdravilo, industrijsko izdelano zdravilo, informacije o zdravilu, inkompatibilnost zdravlila, inovativno zdravilo, instántni zdravilni čaj, inšpekcijska zdravil, inšpekcijski nadzór zdravil, interakcija med zdravili, izdajanje zdravila brez zdravniškega recepta, izdajanje zdravila na zdravniški recept, izdaja zdravila, izdaja zdravila brez zdravniškega recepta, izdaja zdravila na zdravniški recept, izdatki za zdravila, izdelava zdravila, izdelovalec zdravila, izvenbolnišnična poraba zdravil, Jávna agencija RS za zdravila in medicínske pripomócke, jemánje zdravila, kakóvost zdravlila, klasifikacija zdravil, klínični podatki o zdravilu, klínično preskúšanje zdravila, ključne informacije o várnosti zdravila, kompatibilnost zdravila, komplianca zdravil, kónčno zdravilo, konstitucijsko zdravilo, Korsakova metoda izdelave homeopatskega zdravila, lastniško imé zdravlila, lekárniška zalóga zdravil, lista zdravil, ljúdsko zdravilo, lokacija izdelave zdravil, magistrálno zdravilo, mésto aplikacije zdravila, mésto izdelave zdravil, mésto klíničnega preskúšanja zdravila, način aplikacije zdravila, način izdaje zdravila, način uporabe zdravila, naročilnica za zdravila, navidezno zdravilo, négativna lista zdravil, néklínično preskúšanje zdravila, nènամénska uporaba zdravila, nêpričakováni nêželéni účinek zdravlila, nêpričakováni nêželéni účinek zdravlila v klíničnem preskúšanju, nêpričakováni resni nêželéni účinek zdravlila, nêregistrirano zdravilo, nêustrézna kakóvost zdravlila, nêzdružljivost zdravlila, nêželéni účinek zdravlila, nêželéni účinek zdravlila v klíničnem preskúšanju, nêželéni účinek zdravlila za uporábo v veterinárski medicíni pri ljudeh, nújno potrebna zdravila, oblikováne zdravil, odgovórna oséba za spróščanje sérij zdravil, odgovórna oséba za zdravila, odpoklic zdravila, odstóp od kakóvosti zdravil, oficínalno imé zdravlila, oficínalno zdravilo, oglaševánje zdravil, organoléptični pregled zdravlila, originálno zdravilo, originátorsko zdravilo, osébná kárta zdravil, oskrba z zdravili, osnóvni podatki o zdravilih, OTC-zdravilo, oznáka za réžim predpisováne in izdaje zdravila, paráléno zdravilo, periódíčno poročilo o várnosti zdravila, podáljšanje dovoljenja za promet z zdravilom, podatkovná zbirka o zdravilih, podobno biológsko zdravilo, pooblaščéna oséba za izdajo zdravil, pooblaščéna oséba za predpisováne zdravil, porába zdravil, poročilo o nêželénem účinku zdravlila, posébná naročilnica za zdravila, potencirano zdravilo, povzétek glávnih značilnosti zdravlila,

póзитivna lista zdravil, predpisováne zdravil, prédzdravilo, premostitvena oskrba z zdravili, preskrba z zdravili, preskúšanje zdravil, primerjálno zdravilo, prioritétna lista zdravil, príročna zalóga zdravil, príročna zalóga zdravil na oddélku bolnišnice, pristójni orgán za zdravila, problémi, povézani z zdravili, proces uporabe zdravil, proizvajalec zdravila, proizvodnja zdravila, promet z zdravili na debélo, promócija pravilne uporabe zdravil, promócija zdravil, racionalná uporaba zdravil, rastlínsko zdravilo, razšíritev dovoljenja za promet z zdravilom, razvoj zdravlila, razvrstitev zdravil gledé na sérijo, recepta prósto zdravilo, rédno posodóbljeno poročilo o várnosti zdravlila, referénčno zdravilo, Regíster zdravil RS, registrácija zdravila, registrirano zdravilo, regulátiva zdravil, rekonstitucijsko zdravilo, resni nêželéni účinek zdravlila, réžim odmérjanja zdravlila, réžim predpisováne in izdaje zdravlila, rízično zdravilo, rók uporabnosti zdravlila po odprtju, samostójna in nêodvisná vlóga za pridobitev dovoljenja za promet z zdravilom, shranjevanje zdravil, skladiščenje zdravil, slépo zdravilo, smótrna uporaba zdravil, sociológija zdravil, sočasná uporaba véč zdravil, specialist iz oblikováne zdravil, specialist iz preskúšanja zdravil, specializirana prodajálna za zdravila, splóšno imé zdravlila, spremémba pogójev dovoljenja za promet z zdravilom, sprémljanje porábe zdravil, spróščanje sérij zdravlila, stránski účinek zdravlila, strokovni sodelavec za oglaševánje zdravil, štúdijská várnosti po pridobitvi dovoljenja za promet z zdravilom, terapevtská količina zdravlila, tradicínalno herbálno zdravilo, tradicínalno rastlínsko zdravilo, tradicínalno zdravilo rastlínkega izvóra, tradicínalno zeliščno zdravilo, uporaba zdravlila, uporaba zdravlila, nêskládna s predpisi, urádna kontrolá kakóvosti zdravlila, urádni kontrolni laboratórij za analízno preskúšanje zdravil, urádni nadzór zdravil, utilizácija zdravil, uvózNIK zdravil, uvóz zdravlila, várna uporaba zdravlila, véczivórno zdravilo, véčkratná aplikácija zdravlila, véletrgóvec z zdravili, vlóga za pridobitev dovoljenja za promet z genéričnim zdravilom, vlóga za pridobitev dovoljenja za promet z novim zdravilom, vlóga za pridobitev dovoljenja za promet z originátorskim zdravilom, vlóga za pridobitev dovoljenja za promet z zdravilom, vlóga za pridobitev dovoljenja za promet z zdravilom z novo účinkovíno, vlóga za registrácijo novega zdravlila, vlóga za registrácijo originátorskega zdravlila, vlóga za registrácijo zdravlila, vlóga za registrácijo zdravlila z novo účinkovíno, vméšná lista zdravil, vnós zdravlila, vročitev zdravlila, vzdrževánje dovoljenja za promet z zdravilom, zaščítено imé zdravlila, zdravlila

Á-skupine, zdravila B-skupine, zdravila C-skupine, zdravila.net, zdravila s tróvaléntnim želéžom za parenterálno uporábo, zdravila s tróvaléntnim želéžom za perorálno uporábo, zdravila za zdrávljenje protína, zdravila z dvóvaléntnim želéžom za perorálno uporábo, zdravila z učinkovínami zlatá, zdravila z želéžom, zdravilo brez recépta, zdravilo iz krví ali plázme, zdravilo na recépt, zdravilo na zalógo, zdravilo, odobréno za pediátrično indikácijo, zdravilo, predpísano na zdravniški recépt, zdravilo proti slabósti, zdravilo proti vrtoglávici, zdravilo rastlínkega izvóra, zdravilo siróta, zdravilo s posébnim režímom predpisoványa in izdáje, zdravilo v klíničnem preskúšanju, zdravilo v prósti prodáji, zdravilo za naprédno zdrávljenje, zdravilo za spodbújanje imúnske odzývnosti, zdravilo za zavírание imúnske odzývnosti, zdravilo za zdrávljenje áken, zdravilo z dóbro uveljavljeno medicínsko uporábo, zdravilo z žvêplom, združljivost zdravila, zeliščno zdravilo, zlorába zdravíl, z zdravíli povézane težáve, z zdravíli povézani problémí

zdravilo brez recépta -a - - - - in **zdravilo brez recépta** -a - - - - s **1. farm. zak.** zdravilo, ki ne izpolnjuje meril za razvrstitev med zdravila na recept in zanj ni potreben zdravniški ali veterinarski recept **s:** OTC-zdravilo, recépta prósto zdravilo **PRIM.:** BRp, zdravilo na recépt

2. lek. farm. zdravilo, ki se sme izdajati brez zdravniškega recepta **s:** strok. pog. zdravilo v prósti prodáji **PRIM.:** BRp
ANG.: non-prescription medicinal product, non-prescription medicine, OTC medicinal product, OTC medicine, non-prescription drug, OTC drug
3. lek. farm. ► izdája zdravila brez zdravniškega recépta (2)

zdravilo iz krví ali plázme -a - - - - - s **farm. zak.** zdravilo, ki ga iz krvnih sestavin, pridobljenih v skladu z določbami zakonodaje za zbiranje, predelavo, shranjevanje in razdeljevanje človeške krvi in komponent krvi, industrijsko izdelujejo za to dejavnost specializirane in pooblašene pravne osebe oziroma samostojni podjetniki posamezniki in vsebuje zlasti albumine, faktorje strjevanja krvi in imunoglobuline človeškega izvora
ANG.: blood product

zdravilo na recépt -a - - - - in **zdravilo na recépt** -a - - - - s **K: Rp¹ farm. zak.** zdravilo, za katero je potreben zdravniški ali veterinarski recept in izpolnjuje najmanj eno od naslednjih meril: tudi ob pravilni uporabi je lahko neposredno ali posredno nevarno za uporabnika, če se uporablja brez zdravniškega nadzora, zaradi pogosto nepravilne uporabe obstaja velika verjetnost, da bo posredno ali neposredno ogrozilo uporabnikovo zdravje, vsebuje učinkovine ali

pripravke učinkovin, katerih učinki ali neželeni učinki zahtevajo nadaljnje raziskovanje, obstaja v farmacevtski obliki za parenteralno uporabo
PRIM.: Rp², zdravilo brez recépta

ANG.: medicinal product available on medical prescription only, medicinal product subject to prescription, prescription-only medicinal product, prescription-only medicine, prescription-only drug

GL.: izdája zdravila na zdravniški recépt, zdravilo, predpísano na zdravniški recépt

zdravilo na zalógo -a - - - - s **lek. farm.** zdravilo, ki se izdela v večji količini, kot je sproti potrebno, nujno

zdravilo, odobréno za pediátrično indikácijo

-a -ega - - - - - s **farm. zak.** zdravilo, ki je odobreno za uporabo pri delu ali celotni pediátrični populaciji in za katero so podatki o odobreni indikaciji opredeljeni v povzetku glavnih značilnosti zdravila

ANG.: medicinal product authorised for a paediatric indication

zdravilo, predpísano na zdravniški recépt -a -ega - - - - - in **zdravilo, predpísano na zdravniški recépt** -a -ega - - - - - s **lek. farm.** ► ambulátno predpísano zdravilo

zdravilo proti slabósti -a - - - - s **farm. kem.** učinkovina, ki se uporablja za preprečevanje slabosti, navadno med potovanjem, npr. ingver **s:** pripravke proti slabósti

ANG.: antinauseant

LAT.: antinauseans, antinauseantis **n**

zdravilo proti vrtoglávici -a - - - - s **farm. kem.**

zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja pri zdravljenju težav z ravnotežjem, zlasti vrtoglavice, npr. betahistin

ANG.: antivertigo preparation

LAT.: antivertiginosum, antivertiginosi **n**

zdravilo rastlínkega izvóra -a - - - - s **farm.**

zak. po Formulariumu Slovenicum zdravilo, ki kot učinkovino vsebuje izključno eno ali več rastlinskih drog, enega ali več pripravkov iz rastlinskih drog, ali eno ali več rastlinskih drog v kombinaciji z enim ali več pripravki iz rastlinskih drog **s:** herbálno zdravilo, rastlínsko zdravilo, zeliščno zdravilo

ANG.: herbal medicinal product

LAT.: medicamentum hermale

GL.: tradicionalno zdravilo rastlínkega izvóra

zdravilo siróta -a - - s **farm. zak.** zdravilo za zelo nevarne ali kronično izčrpavajoče zelo redke bolezni, za katere ni druge zadovoljive metode zdravljenja, preprečevanja ali diagnosticiranja, ki koristi bolelim, vendar brez spodbud promet z njim ni dovolj donosen za upravičenje potrebne naložbe za njegov razvoj in trženje

ANG.: orphan drug, orphan medicinal product

zdravilo s posebnim režimom predpisovanja

in izdaje -a - - - - - s farm. zak. zdravilo na zdravniški recept, namenjeno izključno za uporabo na določenih specializiranih področjih

ANG.: *medicinal product on restricted medical prescription*

zdravilo v kliničnem preskušanju -a - - -

- - s farm. zak. preiskovana in primerjalna učinkovina ali placebo v farmacevtski obliki, ki se uporablja v kliničnem preskušanju zdravila, vključno z zdravili, ki so že pridobila dovoljenje za promet in se uporabljajo v obliki ali pakiranju, ki se razlikuje od oblike ali pakiranja, navedenega v dovoljenju za promet z zdravilom, ali se uporabljajo za indikacije, ki niso navedene v dovoljenju za promet z zdravilom in za pridobitev novih podatkov o zdravilu

ANG.: *investigational product in a clinical study, investigational product in a clinical trial*

zdravilo v prôsti prodaji -a - - - - - s lek. farm.,

strok. pog. ► zdravilo brez recepta (2)

zdravilo za napredno zdravljenje -a - - - - - s

biomed. zdravilo za uporabo v humani medicini, ki temelji na genski, somatski celični terapiji in tkivnem inženirstvu

ANG.: *advanced therapy medicinal product, advanced therapy drug*

zdravilo za spodbujanje imunske odzivnosti

-a - - - - - s farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki spodbudi ali ojača imunski odziv organizma

s: imúnostimulánt

ANG.: *immunostimulant*

LAT.: *immunostimulans, immunostimulantis n*

zdravilo za zaviranje imunske odzivnosti

-a - - - - - s farm. kem., imunol. zdravilo iz skupine različnih učinkovin in monoklonskih protiteles, ki z različnimi mehanizmi zavira normalno delovanje imunskega sistema in se uporablja zlasti za preprečevanje zavračanja alogenskih presadkov, zdravljenje nekaterih avtoimunskih bolezni, npr. ciklosporin, takrolimus

s: imúnosupresívno, imúnosupresívno zdravílo

ANG.: *immunosupresive*

zdravilo za zdravljenje áken -a - - - - - s farm.

kem. zdravilo, ki se uporablja za zdravljenje mozoljavosti

ANG.: *anti-acne preparation*

zdravilo z dóbno uveljavljeno medicínsko

uporábo -a - - - - - s farm. zak. zdravilo z učinkovino ali kombinacijo učinkovin z znano učinkovitostjo in sprejemljivo ravni varnosti, ki je v primernem obsegu že najmanj deset let v uporabi na območju Evropske unije in hkrati obstaja dovolj objavljene literature o učinkovini ali kombinaciji učinkovin, ki se lahko uporabi

za dokaz varnosti in učinkovitosti v postopku pridobitve dovoljenja za promet s tem zdravilom

ANG.: *medicinal product with well-established use*

zdravilo z žvêplom -a - - - - s farm. kem.

pripravek za zdravljenje aken ali odpravljanje prhljaja, ki vsebuje žveplovo spojino

ANG.: *preparation containing sulfur*

zdravístvo -a s dejavnost, namenjena izboljšanju zdravja, ki ne temelji na spoznanjih medicínske znanosti s: alternatívna medicína (2)

ANG.: *healing system*

zdrávje -a s soc. farm. po definíciji Svetovne zdravstvene organizacije stanje popolnega telesnega, duševnega in socialnega blagostanja in ne zgolj odsotnost bolezni ali bolehnosti

ANG.: *health*

GL.: javno zdrávje, promócija zdrávja, z zdrávjem povézana kakóvost življenja

zdrávljenje podóbnega s podóbnim -a - - - -

- - s homeopat. homeopatski zakon, ki temelji na načelu, da se pri zdravljenju uporabljajo homeopatska zdravila iz farmakološko aktivnih snovi, ki pri zdravem človeku izzovejo bolezenske znake in simptome, kot jih ima obolela oseba

s: zákon podóbnosti

ANG.: *law of similars*

LAT.: *similia similibus curantur*

zdravníški recépt -ega -a in zdravníški recépt

-ega -épta m 1. farm. zak. javna lista, navadno na uradno veljavnem obrazcu v papirni ali elektronski obliki, na katerega strokovnjak, usposobljen in pooblaščen za predpisovanje zdravil, predpiše vrsto, količino in odmerjanje zdravila za posameznega pacienta, ki ga v lekarni izda pooblaščen osebja

s: recépt (1)

ANG.: *prescription*

LAT.: *praescriptio, praescriptionis f*

2. farm. zak. ► naročilnica za zdravíla

GL.: izdája zdravíla brez zdravníškega recépta, izdája zdravíla na zdravníški recépt, posebni zdravníški recépt, zdravílo, predpísano na zdravníški recépt

zdrávstvena ekonómika -e -e ž farmakoecon.,

soc. farm. uporaba ekonomskih načel in pravil na področju zdravstvenega varstva oziroma zdravstvene oskrbe, ki vključuje ekonomsko ocenjevanje zdravstvenega sistema in izboljšav v njem, npr. uvedba zdravstvenih tehnologij, in pomaga določati zdravstveno politiko

ANG.: *health economics*

zdrávstvena tehnológija -e -e ž farmakoecon.,

soc. farm. zdravíla, programi, postopki in organizacijski sistemi, ki se lahko uporabljajo v zdravstvu za spodbujanje zdravja in preprečevanje, diagnosticiranje ali zdravljenje bolezni, za rehabilitacijo ali dolgotrajno oskrbo

ANG.: *health technology*

GL.: vrednotenje zdravstvenih tehnologij

zdravstveni izidi -ih -ov m mn. farmakoekon., soc. farm. klinični, humanistični in/ali ekonomski rezultati uporabe ali neuporabe določene zdravstvene tehnologije

ANG.: *health outcomes*

GL.: raziskave zdravstvenih izidov

zdravstveno varstvo -ega -a s soc. farm. sistem družbenih, skupinskih in osebnih aktivnosti, ukrepov in storitev za krepitev zdravja, preprečevanje bolezni, zgodnje odkrivanje bolezni, njeno pravočasno zdravljenje, nego in rehabilitacijo obolelih in poškodovanih

ANG.: *health care*

združljivost zdravila -i -- ž farm. zak. ► kompatibilnost zdravila

zél zél ž farmakognoz. zelišče ali njegov nadzemni del

ANG.: *herb*

LAT.: *herba, herbae f*

zelena knjiga -e -e ž lek. farm. od leta 1982 naprej seznam ovrednotenih zdravstvenih storitev za območje Republike Slovenije, ki se uporablja le še v lekarniški dejavnosti PRIM.: lekarniška storitev, lekarniška točka, lekarniško delo

zelena signatúra -e -e ž farm. zak., lek. farm. ► opozorilna signatúra

zeléni čaj -ega -a m 1. farmakognoz. posušeni, encimsko neoksidirani (nefermentirani) listi čajevca (*Camellia sinensis*) 2. farmakognoz. napitek iz te rastlinske snovi

ANG.: *green tea*

LAT.: *thea virida*

zeléni recépt -ega -a in zeléni recépt -ega -êpta m lek. farm. zdravniški recept na zelenem receptnem obrazcu, pri katerem je plačnik zdravila in storitve za zavarovance v določenem deležu izvajalec osnovnega zdravstvenega zavarovanja glede na uvrstitev zdravila na listo zdravil s: recépt za zdravstvene zavarovance

zelenjáva -e ž farmakognoz. zeli in njihovi sočni užitni deli, ki niso semena ali sladki plodovi

ANG.: *vegetable*

LAT.: (*h*)*olus*, (*h*)*oleris n*

zeliščarstvo -a s tradicionalna, navadno ljubiteljska dejavnost, ki se ukvarja z gojenjem, nabiranjem, predelavo in uporabo zdravilnih rastlin

ANG.: *herbalism*

zelišče -a s 1. farmakognoz. rastlina z zelenim, neolesenelim stebлом 2. farmakognoz. zdravilna rastlina ali dišavnica

ANG.: *herb*

LAT.: *herba, herbae f*

zeliščna snôv -e snovi ž farm. zak., farmakognoz. ► rastlinska drôga

zeliščni čaj -ega -a m 1. farmakognoz. rastlinska snov ali mešanica rastlinskih snovi za pripravo napitka 2. farmakognoz. osvežilni ali zdravilni napitek, ki se pripravi kot macerat, poparek ali prevretek

ANG.: *herbal tea, tisane*

LAT.: *ptisana, ptisanae f*

zeliščni pripravék -ega -vka m farm. teh., farm. zak. ► pripravék rastlinskega izvôra

zeliščno zdravílo -ega -a s farm. zak. ► zdravílo rastlinskega izvôra

zgoščeválo -a s farm. teh. pomožna snov, ki povečuje viskoznost tekočega farmacevtskega izdelka s: gostílo

ANG.: *thickener, thickening agent*

zgoščevánje -a s farm. teh. farmacevtskotehnološki postopek povečevanja viskoznosti tekočega farmacevtskega izdelka, navadno za izboljšanje stabilnosti, lažjo aplikacijo, prirejeno sproščanje

ANG.: *thickening*

zigomórfni cvét -ega -a m farmakognoz. cvet, ki ima samo eno ravnino simetrije PRIM.: aktinomórfni cvét

ANG.: *zygomorphic flower*

LAT.: *flos zygomorphus*

zigospóra -e ž farmakognoz. zigota z debelo celično steno pri nekaterih zelenih algah in glivah plesnivkah, ki se razvije po oploditvi

ANG.: *zygospore*

LAT.: *zygospora, zygosporae f*

zigóta -e ž farmakognoz., biomed. diploidna enocelična tvorba, ki nastane ob oploditvi z zlitjem jeder haploidne moške spolne celice in haploidne ženske spolne celice, iz katere se razvije nov osebek s: spójek

ANG.: *zygote*

LAT.: *zygotum, zygoti n*

zimzeléna rastlina -e -e ž farmakognoz. ► védnazeléna rastlína

zlorába psihoaktivnih snovi -e --- ž toksikol., farm. kem. nenadzorovana uporaba psihoaktivne snovi v količini ali okoliščinah, da je moteno biološko, psihološko in/ali socialno delovanje osebe

ANG.: *drug abuse*

zlorába zdravílo -e -- ž 1. farm. kem., toksikol. uporaba zdravil v nasprotju s priporočili stroke in koristmi posameznika, ki lahko privede do neželenih in toksičnih učinkov, odvisnosti 2. lek. farm. uporaba zdravil, ki ni v skladu z uporabo, odobreno v dovoljenju za promet z zdravilom

ANG.: *drug abuse, drug misuse*

zložéneč -nca m med. prip. zložena, večslojna sterilizirana kompresa iz bombažne beljene gaze za prekrivanje poškodovane kože

ANG.: *pad*

zmánjšanje občutljivosti -a -- s farm. kem., toksikol. ► desenzitácija

Z-maščobna kislína -e -e [zə] ž ► *cis*-maščobna kislína

znák -a m za določeno bolezen značilna vidna, izmerljiva sprememba, npr. krvni tlak, telesna temperatura

ANG.: *sign*

LAT.: *signum, signi n*

GL.: etiolóski simtóm ali znák, hierarhizácija simtómov in znákov, karakterístični simtóm ali znák, konkomitántni simtóm ali znák, lokálni simtóm ali znák, psiholóski simtóm ali znák, splošni simtóm ali znák, spremljájóci simtóm ali znák

znánstveno podprta lekárniška dejávnost

-- -e -e -i ž soc. farm. ► z dokázi podprta lekárniška dejávnost

znánstveno podprta medicína -- -e -e ž soc. farm. ► z dokázi podprta medicína

znánstveno utemeljéna lekárniška dejávnost

-- -e -e -i ž soc. farm. ► z dokázi podprta lekárniška dejávnost

znánstveno utemeljéna medicína -- -e -e ž ► z dokázi podprta medicína

znižanje ravni izrážanja -a --- s farm. kem.

zmanjšanje števila receptorjev na celicah zaradi konstantno višje koncentracije ligandov, kar sčasoma privede do manjše odzivnosti tkiv na določen ligand, tudi če je ta prisoten v bistveno višjih koncentracijah

ANG.: *downregulation*

zračna zapóra -e -e ž farm. teh., farm. zak. v dobri

proizvodni praksi zaprt prostor z dvojimi ali več vrati, ki ne smejo biti hkrati odprta, nameščen med dvema ali več prostori, npr. različnih razredov čistote zraka, in zagotavlja kontrolirano smer zračnega toka med temi prostori, namenjen vstopu osebja in vnosu surovin

ANG.: *air-lock*

zrakotésno zapít vsébnik -- -ega -a m farm.

teh. vsebnik, zaprt tako, da ni mogoč vstop zraka v notranjost

ANG.: *airtight container*

zrnca *znc* s mn. farm. teh. trdna peroralna farmaceutvska oblika iz skupkov praškastih komponent, povezanih v mehansko odporne agregate

ANG.: *granules*

LAT.: *granula n pl.*

GL.: gástrorezisténtna zrnca, obložéna zrnca, šuméča zrnca, zrnca s podáljšanim spróščanjem, zrnca s prirejénim spróščanjem, zrnca z zakasnélim spróščanjem

zrnca s podáljšanim spróščanjem *znc* --- ---

s mn. farm. teh. zrnca, iz katerih se učinkovina sprošča kontinuirano daljši čas

ANG.: *prolonged-release granules*

zrnca s prirejénim spróščanjem *znc* --- ---

-- s mn. farm. teh. zrnca, ki vsebujejo posebne pomožne snovi in/ali so izdelana po posebnem postopku za doseganje prirejenega sproščanja

ANG.: *modified-release granules*

zrnca z zakasnélim spróščanjem *znc* --- ---

s mn. farm. teh. zrnca, iz katerih se učinkovina sprošča s časovnim zamikom

ANG.: *delayed-release granules*

zunánja océna kakóvosti -e -e -- ž lab. med.

analiza in ocena točnosti analiznega dela v medicinskem laboratoriju na osnovi analiz kontrolnih vzorcev, poslanih iz centra, ki je pooblaščen in akreditiran za izvajanje zunanje ocene kakovosti

ANG.: *external quality assessment*

zunánja ovojnína -e -e ž farm. teh. ovojnjina,

ki ni v neposrednem stiku z zdravilom in ima zlasti informativno vlogo s: sekundárna ovojnjína

ANG.: *outer packaging*

zvitje proteína -a -- s farm. biotech. značilna

trodimenzionalna struktura, ki jo zavzame polipeptidna veriga v nativni obliki proteína

ANG.: *protein fold*

Z-vrédnost -i [zé] ž sprememba temperature v

°C, ki poveča D-vrednost za faktor 10

ZZ -- [zəzə / zezé] m farm. zak., lek. farm. kratica

oznaka za zdravilo, ki se sme uporabljati samo v javnih zdravstvenih zavodih ter pri pravnih in fizičnih osebah, ki opravljajo zdravstveno dejavnost

z zdravili povézane težáve --- -ih -áv ž mn.

lek. farm., soc. farm. ► problémi, povézani z zdravili

z zdravili povézani problémi --- -ih -ov m

mn. lek. farm., soc. farm. ► problémi, povézani z zdravili

z zdravjem povézana kakóvost življénja

--- -e -i -- ž soc. farm. mera za posameznikovo vrednotenje življenja, ki poleg običajnih mer, kot sta umrljivost in obolevnost, vključuje tudi fiziološko stanje, delovanje, opravljanje vloge v družbi, duševno zdravje, čustva, spanje in počitek, življenjsko energijo in vitalnost, dojemanje zdravja in splošno zadovoljstvo z zdravjem s: kakóvost življénja

ANG.: *health-related quality of life*

Ž

- želatina** -e ž heterogena zmes vodotopnih proteinov z veliko povprečno molekulsko maso, pridobljena z delno hidrolizo kolagena, pomožna snov pri oblikovanju zdravil
 ANG.: *gelatin*
 LAT.: *gelatina, gelatinae f*
- želatinska kapsula** -e -e ž farm. teh. trda kapsula z ovojnico iz želatine
 ANG.: *gelatin capsule*
 LAT.: *capsula gelatinosa*
- želod** želóda m farmakognoz. plod hrasta (*Quercus*), botanično skledica
 ANG.: *acorn, oak nut*
 LAT.: *glans, glandis f*
- žila** -e ž farmakognoz. skupek prevajalnih in pomožnih tkiv pri rastlinah, po katerih se pretaka voda z raztopljenimi snovmi
 ANG.: *vascular bundle*
 LAT.: *vas, vasis n*
 GL.: bikolateralna žila, hadrocétrična žila, kolateralna žila, leptocétrična žila, oligoárhna žila, poliárhna žila
- žilni otóček** -ega -čka m farmakognoz. površina lista, omejena z listnimi žilami
 ANG.: *vein islet*
 LAT.: *insula vasorum*
 GL.: indeks žilnih otóčkov
- žir** -a m farmakognoz. orešek buke (*Fagus sylvatica*), botanično skledica
 ANG.: *beechnut*
 LAT.: *glans fagi*
- žito** -a s farmakognoz. kulturna rastlina, katere škrobna semena ali plodovi se lahko predelajo v moko in uporabljajo za prehrano oziroma krmo
 ANG.: *cereal*
 LAT.: *frumentum, frumenti n*
- živálska snóv** -e snóvi ž farmakognoz. posušena žival, njen del ali izloček, ki se navadno uporablja za zdravljenje ali preprečevanje bolezní
 ANG.: *animal material*
 LAT.: *materia animalis*
- živo cepívo** -ega -a s farm. bioteh. cepivo na osnovi živih mikroorganizmov, ki so naravni oslabiljeni mutanti ali sorodni manj patogeni mikroorganizmi oziroma oslabiljeni z metodami molekularne biologije s: cepívo na osnóvi živega véktorja PRIM.: oslabiljeno cepívo
 ANG.: *live vaccine*
 LAT.: *vaccinum vivum*
- živosrebrní termométer** -ega -tra m med. prip. termometer s stekleno cevko, v kateri je živo srebro, ki se z višanjem temperature razteza
 ANG.: *mercury-in-glass thermometer*

živosrêbrov diurétik -ega -a m farm.

kem. diuretik, ki prepreči reabsorpcijo natrijevih ionov v ledvičnih tubulih zaradi adstringentnega delovanja živega srebra, npr. kalomel, mersalil

ANG.: *mercurial diuretic*

LAT.: *diureticum hydrargyri*

živosrêbrovi pripravki -ih -ov m mn. farm.

kem. antiseptiki in dezinficienti, ki vsebujejo različne, zlasti organske živosrebrove spojine, in se uporabljajo kot konservansi pri kapljicah za oči, cepivih in serumih, npr. tiomersal, fenilživosrebrovborat

ANG.: *mercurial products*

LAT.: *hydrargyri praeparata*

žléza -e ž farmakognoz. rastlinski organ, ki proizvaja in izloča vodo in druge snovi

ANG.: *gland*

LAT.: *glandula, glandulae f*

žlíčka -e ž lek. farm. ► lekárniška žlíčka**žlíčka za deljênje práškov** -e - - - - ž lek.

farm. žlička iz inertne kovinske zlitine, žlebaste oblike, s pritrjenim strgalom in merilom, ki se praviloma uporablja za ročno odmerjanje večjega števila enoodmernih praškov

žužkocvétka -e ž farmakognoz. rastlina, ki jo oprášujejo žuželke

ANG.: *entomogamous plant, entomophilous plant*

LAT.: *planta entomogama, planta entomophila*

žvečljíva tabléta -e -e ž farm. teh. tableta, ki

se v ustih brez dodane vode prežveči in nato pogoltno, navadno vsebuje velik delež korigensov vonja in okusa in manitol

S: mastikaléta

ANG.: *chewable tablet*

LAT.: *tabuletta masticabilis*

Angleško-slovenski slovar

A

abbreviated new drug application ► *genèrična vlóga za pridobítev dovoljènja za promèt z zdravíloom*
 abortive ► *abortív*
 abrasive ► *abrazív*
 absolute ► *absolút*
 absolute ethanol ► *absolútni etanol*
 absolutely dominated strategy ► *absolútno prevládana strategíja, dominántna strategíja*
 absorbance ► *absorbánca*
 absorbent ► *absorbènt*
 absorbent gauze ► *hidrofilna gáza, vpójna gáza*
 absorbent gauze cable ► *hidrofilna kábel gáza*
 absorption barrier ► *absorpcijska pregráda*
 absorption ► *absórpcija (1, 2, 3)*
 absorption rate ► *hitróst absórpcije*
 abstinence ► *vzdržnost*
 abstinence syndrome ► *abstinénčni sindróom*
 accelerated ageing test ► *pospèšeni tést stáranja*
 accelerated stability studies ► *pospèšene stábilnost-ne štúdije*
 acceptable daily intake ► *sprejemljívi dnévni vnòs*
 acceptance criteria ► *meríla sprejemljivosti (1, 2)*
 acceptor ► *akcéptor*
 accessory cell ► *spremljevalna célica*
 accessory to a medical device ► *dodátek k medicínskemu pripomóčku*
 accumulation ► *kopíčenje*
 accuracy ► *tóčnost*
 ACE inhibitor ► *ACE-inhibítor, zavirálec ángiotenzín-konvertáze*
 acetic acid derivatives ► *deriváti ócetne kislíne*
 acetogenin ► *acétogenín*
 acetylation ► *acetíliranje (1, 2)*
 acetylcholine ► *acetilholín*
 acetylcholine receptors ► *holinèrgični recéptorji*
 acetylcholinesterase ► *acetilholín-esteráza*
 achene ► *róžka*
 acid ► *kislína*
 acid-base properties ► *ácidobázične lastnósti, kislínsko-bázične lastnósti*

acidifier ► *účinkovína za nakísanje urína*
 acidoresistant coating ► *gástrorezisténtna oblóga*
 acidoresistant polymers ► *gástrorezisténtni polimèri*
 acid strength ► *jákost kislíne*
 acid value ► *kislínsko števílo*
 acorn ► *želod*
 acquired immunity ► *pridobljèna imúnost*
 acridine derivatives ► *akridínski deriváti*
 acridone alkaloid ► *akridónski alkalóid*
 actinomorphic flower ► *aktinomórfni cvét*
 actinomycines ► *aktinomicíni*
 activated carbon ► *aktivno óglje, medicínsko óglje*
 activated charcoal ► *aktivno óglje, medicínsko óglje*
 activated partial thromboplastin time ► *aktivírani parciálni tromboplastínski čas*
 activation ► *aktivácija (1, 2)*
 activator ► *aktivátor*
 active conformation ► *aktivna konformácija*
 active external defibrillator ► *aktivni zunánji defibrilátor*
 active immunisation ► *aktivna imunizácija*
 active implantable medical device ► *aktivni medicínski pripomóček za vsadítev*
 active ingredient ► *zdravílna učinkovína (1, 2)*
 active marker ► *aktivni označeválec*
 active medical device ► *aktivni medicínski pripomóček*
 active medical device for diagnosis ► *aktivni medicínski pripomóček za diagnózo*
 active pharmaceutical ingredient ► *zdravílna učinkovína (1, 2)*
 active pharmaceutical ingredient design ► *načrtovánje zdravílnih učinkovín*
 active site ► *aktivno mésto*
 active substance ► *zdravílna učinkovína (1, 2)*
 active substance master file ► *glávni dosjé o zdravílni učinkovíni*
 active therapeutical device ► *aktivni terapevtski pripomóček*
 active transport ► *aktivni transpórt*
 activity coefficient ► *koeficiènt aktivnosti*
 activity of radionuclide ► *aktivnost rádionuklída*
 acupressure ► *akupresúra*
 acupuncture ► *akupunktúra*

A

acutely toxic conditions ► *akútno tóksični pogóji*
 acute to chronic ratio ► *razmérje med akútno in krónično tóksičnostjo*
 acute toxicity ► *akútna tóksičnost*
 acylphloroglucinol ► *acilfloroglucinól*
 adamantane derivatives ► *adamantánski deriváti (1, 2)*
 adaptive immunity ► *pridobljena imúnost*
 adaptogen ► *adaptogén*
 adaptor ► *adápter*
 addiction ► *zasvojenost*
 adenine ► *adenín*
 adenosine ► *adenozín*
 adenosine diphosphate ► *adenozíndifosfát*
 adenosine monophosphate ► *adenozínmónofosfát*
 adenosine receptor ► *adenozínski recéptor*
 adenosine triphosphate ► *adenozíntrifosfát*
 adenylate cyclase ► *adenilát-cikláza*
 adherent cell culture ► *adherétna celična kultúra*
 adjuvant ► *adjúvánt*
 administration of medicinal product ► *aplikácija zdravila*
 administrative part of prescription ► *gláva recépta*
 administrative pharmacy ► *administratívna farmácija*
 admission of a medicinal product ► *vnos zdravila*
 adoptive transfer of immune cells ► *adoptívni prenós imúnskih cílic*
 adrenergic ► *adrenèrgik*
 adrenergic receptor ► *adrenèrgični recéptor*
 adrenoceptor ► *adrenèrgični recéptor*
 adsorbent ► *adsorbènt*
 adsorption ► *adsórpcija (1, 2)*
 adult diaper ► *inkontinénčna plenica*
 advanced therapy ► *naprédno zdrávljenje*
 advanced therapy drug ► *zdravílo za naprédno zdrávljenje*
 advanced therapy medicinal product ► *zdravilo za naprédno zdrávljenje*
 adverse drug reaction ► *nèželèni učínek zdravila*
 adverse effect of a medicinal product ► *nèželèni učínek zdravila*
 adverse event ► *nèželèni dogódek*
 adverse event in a clinical trial ► *nèželèni dogódek v klíničnem preskúšanju*
 adverse reaction of a medicinal product ► *nèželèni učínek zdravila*
 adverse reaction of a medicinal product in a clinical trial ► *nèželèni učínek zdravila v klíničnem preskúšanju*
 adverse reaction of a veterinary medicinal product in humans ► *nèželèni učínek zdravila za uporábo v veterínárski medicíni pri ljudeh*

advertising of medicinal products ► *oglaševanje zdravil*
 advertising of medicines ► *oglaševanje zdravil*
 aerenchyma ► *aerenhím*
 aerosol ► *aerosól*
 affinity ► *afinitéta (1, 2, 3)*
 affinity chromatography ► *afinitétna kromatografija*
 agar ► *ágar*
 agarose ► *agaróza*
 agarose gel electrophoresis ► *agarózna gélska elektroforéza*
 Agency for Medicinal Products and Medical Devices of the Republic of Slovenia ► *Jávna agencija RS za zdravila in medicínske pripomócke*
 agent ► *učinkovína*
 agents against leishmaniasis ► *učinkovíne proti lišmeniózi*
 agents against trypanosomiasis ► *učinkovíne proti tripanosomózi*
 age specific incidence ► *stárostno specifíčna pojávnost*
 agglutination ► *aglutinácija*
 aggregate ► *agregát*
 aggregate fruit ► *bírni plód*
 agglomerate ► *aglomerát*
 aglycone ► *aglikón*
 agonist ► *agoníst*
 agrume ► *agrúm*
 air jet mill ► *młín na zráčni cúrek*
 air-lock ► *zráčna zapóra*
 airtight container ► *zrakotésno zaprť vsébnik*
 alanine ► *alanín*
 alanine aminotransferase ► *alanínska amínotransferáza*
 albarello ► *álbar éllo (1, 2)*
 albumin ► *albumín*
 alcohol oxidation ► *oksidácija alkohólov*
 aldehyde oxidation ► *oksidácija aldehídov*
 aldehydes ► *aldehídi*
 aldose ► *aldóza*
 aldose reductase inhibitor ► *zavirálec aldóza-reduktáze*
 aldosterone antagonist ► *aldosterónski antagonist*
 aleurone ► *alevrón*
 aleurone grain ► *alevrónsko zrno*
 alga ► *álga*
 alginic acid ► *algínska kislína*
 alkaline phosphatase ► *alkálna fosfatáza*
 alkaloid ► *alkaloíd*
 alkaloid of the Amaryllidaceae family ► *alkaloíd družíne narcísov*
 alkenyl diphenol ► *alkeníldifenól*

- alkylating agent ▶ *alkilirajóci citostátik*
 alkyl sulfonate ▶ *alkilsulfonát*
 alkyn ▶ *alkín*
 allele ▶ *alél*
 allelopathy ▶ *alelopatija*
 allergen ▶ *alergén (1, 2)*
 allergy ▶ *alergija*
 alloantigen ▶ *áloantigén*
 allopath ▶ *alopát*
 allopathy ▶ *alopatija*
 allosteric binding site ▶ *alostèrično vezávno mésto*
 allosteric enzyme ▶ *alostèrični encím*
 allotropy ▶ *alotropija*
 alpha₁-adrenergic antagonist ▶ *antagoníst α_1 -adrenèrgičnih recéptorjev*
 alpha-adrenoceptor ▶ *α -adrenèrgični recéptor*
 alpha₁-adrenoceptor ▶ *α_1 -adrenèrgični recéptor*
 alpha₂-adrenoceptor ▶ *α_2 -adrenèrgični recéptor*
 alpha₁-adrenoceptor blocking agent ▶ *antagoníst α_1 -adrenèrgičnih recéptorjev*
 alpha-glucosidase inhibitor ▶ *zavirálec glukozidáze álfa*
 alterant ▶ *alteránt*
 alternative medical system ▶ *alternatívna medicína (1)*
 alternative methods of analysis ▶ *alternatívne analízne metóde*
 aluminium antimicrobial agents ▶ *aluminíjeve protimikróbne učinkovine*
 aluminium antacid ▶ *aluminíjev antacid*
 aluplast burn dressing ▶ *áluplast za opeklíne ambergris* ▶ *ámбра*
 ambulatory prescribed medicine ▶ *ambulántno predpisano zdravilo*
 amide local anesthetic ▶ *amidni lokálni anestétik*
 amino acid ▶ *amínokislína*
 amino acid residue ▶ *amínokislínski ostánek*
 aminoglycoside antibacterial ▶ *amínoglikozidni antibiótik*
 aminoglycoside antibiotic ▶ *amínoglikozidni antibiótik*
 aminoquinolines ▶ *amínokinolíni*
 aminosalicylic acid derivatives ▶ *deriváti amínosalicilne kislíne*
 amino sugar ▶ *amínosládkor*
 amoebicide ▶ *amebicíd*
 AMPA receptor ▶ *AMPA-recéptor*
 amperometric titration ▶ *amperométrična titrácija*
 amphenicols ▶ *amfenikóli*
 amphetamines ▶ *amfetamíni*
 amphora ▶ *ámfora (1, 2)*
 amphoteric molecule ▶ *amfotèrna molékula*
 amplicon ▶ *amplikón*
- ampoule ▶ *ampúla (1, 2)*
 α -amylase ▶ *α -amiláza*
 amyloid ▶ *amiloíd*
 amyloplast ▶ *amiloplást*
 anabolic ▶ *anabólik*
 anabolism ▶ *anabolízem*
 anaesthetic ▶ *analéptik*
 analgesic ▶ *analgétik*
 analog ▶ *analóg*
 analogue ▶ *analóg*
 analyser ▶ *analizátor*
 analyte ▶ *analít (1, 2, 3)*
 analytical balance ▶ *analítska téhtnica*
 analytical interferences ▶ *analízni vplívi*
 analytical marker ▶ *analízni označeválec*
 analytical phase of laboratory testing ▶ *analízna fáza laboratórijske preiskáve*
 analytical procedure ▶ *analízni postópek*
 analytical set ▶ *analízni sét*
 analytical testing of a medicinal product ▶ *analízno preskúšanje zdravila*
 anaphrodisiac ▶ *ánafrodíziak*
 anaphylactic reaction ▶ *anafilaksija*
 anaphylaxis ▶ *anafilaksija*
 anatomical-therapeutic-chemical classification ▶ *anatómsko-terapévtsko-kémična klasifikácia*
 anatoxin ▶ *anatóksín*
 androecium ▶ *andrécej*
 androgen ▶ *androgén*
 5-androstan-3-one derivatives ▶ *deriváti 5-androstán-3-óna*
 anemogamous plant ▶ *vetrocvétka*
 anemophilous plant ▶ *vetrocvétka*
 anergy ▶ *anergija*
 anesthesia ▶ *anestezija*
 anesthetic ▶ *anestétik*
 anesthetic ethers ▶ *anestétični étri*
 angiosperms ▶ *kritoseménke*
 angiotensin-converting enzyme inhibitor ▶ *ACE-inhibítor, zavirálec ángiotenzín-konvertáze*
 angiotensin II antagonist ▶ *antagoníst ángiotenzína II*
 angiotensin II receptor ▶ *ángiotenzínski II recéptor*
 anilides ▶ *anilídi*
 animal material ▶ *živálska snòv*
 anion gap ▶ *aniónska vrzél*
 anisogamy ▶ *ánizogamija*
 annual plant ▶ *énolétnica*
 annual ring ▶ *branika*
 anorectic ▶ *anoréktik*
 antacid ▶ *antacid*
 antagonist ▶ *antagoníst*
 anthelmintic ▶ *anthelmíntik*

A

- anther ▶ *prašnica*
 antheridium ▶ *anterídij*
 anthocyanidine ▶ *antocianidín*
 anthocyanin ▶ *antocianín*
 anthophytes ▶ *cvětnice*
 anthracyclines ▶ *antraciklíni*
 anthranol ▶ *antranól*
 anthraquinone ▶ *antrakinón*
 anthraquinone glycoside ▶ *antrakinónski glikozíd*
 anthrone ▶ *antrón*
 anthroposophical medicine ▶ *antropozófska medicína*
 anti-acne preparation ▶ *zdravilo za zdravljenje áken*
 antiallergic ▶ *ántialérgik*
 antiandrogen ▶ *ántiandrogén*
 antianemic preparation ▶ *ántianémik*
 antiarrhythmic agent ▶ *ántiariitmik*
 anti-asthmatic inhalant ▶ *inhalacijski ántiastmátik*
 antiasthmatic ▶ *ántiastmátik*
 antibacterial ▶ *protimikróbna učinkovina*
 antibiosis ▶ *antibióza*
 antibiotic ▶ *antibiótik*
 antibody ▶ *protiteló*
 antibody hypervariable region ▶ *hípervariabilna régija protítelesa*
 anticestodals ▶ *účinkovine proti trakúljavosti*
 anticholinergic ▶ *ántiholinérgik*
 anticholinesterase ▶ *zavirálec holín-esteráz*
 anticoagulant ▶ *ántikoagulánt*
 anticonvulsant ▶ *ántikonvulzív*
 anti-decubitus cushion ▶ *protipreležánska blazína*
 antidepressant agent ▶ *ántidepresív*
 antidiabetic agent ▶ *ántidiabétik*
 antidiarrhoeal agent ▶ *ántidiaróik*
 antidiuretic hormone ▶ *vazopresín*
 antidotarium ▶ *antidotárij*
 antidote ▶ *antidót*
 antidysenteric ▶ *ántidizentèrik*
 antiemetic ▶ *ántiemétik*
 antiepileptic ▶ *ántiepiléptik*
 antiestrogen ▶ *ántiestrogén*
 antifibrinolytic ▶ *ántifibrinolítik*
 antifatulent ▶ *karmínatív*
 antifungal for systemic use ▶ *ántimikótik za sistémsko zdravljenje*
 antifungal for topical use ▶ *ántimikótik za lokálno zdravljenje*
 antigen ▶ *antigén*
 antigen-presenting cells ▶ *antigéne predstavljajoče célice*
 antigout preparations ▶ *zdravila za zdravljenje protína*
 antihemorrhagic ▶ *ántihemorágik*
 antihemorrhoidal ▶ *ántihemoroidik*
 antihistaminic ▶ *ántihistamínik*
 antihydrotic ▶ *ántiperspiránt*
 antihyperlipidemic ▶ *ántihiperlipémik*
 antihypertensive agent ▶ *ántihipertenzív*
 antiidiotypic antibodies ▶ *ántiidiotýpska protítelesa*
 antileishmanial ▶ *účinkovine proti lišmeniózi*
 antimalaric ▶ *ántimalárik*
 antimenorrhagic ▶ *ántimenorágik*
 antimetabolite ▶ *ántimetabolít*
 antimicrobial agent ▶ *protimikróbna učinkovina*
 antimigraine drug ▶ *ántimigrénik*
 antimitotic ▶ *ántimitótik*
 antimony compounds ▶ *ántimónove spojine*
 antimycotic ▶ *ántimikótik*
 antimycotic for systemic use ▶ *ántimikótik za sistémsko zdravljenje*
 antimycotic for topical use ▶ *ántimikótik za lokálno zdravljenje*
 antinauseant ▶ *zdravilo proti slabósti*
 antinematodal agents ▶ *účinkovine proti nitástim črvom*
 antineoplastic ▶ *ántineoplástik*
 antineoplastic drug ▶ *protitúmorna učinkovina*
 antineuralgic ▶ *ántinevrálgik*
 antiobesity agent ▶ *zavirálec apetíta*
 antioxidant ▶ *ántioksidánt (1, 2)*
 antiparasitic ▶ *ántiparazítik*
 antiparkinsonian drug ▶ *ántiparkinsoník*
 antiparkinsonian agent ▶ *ántiparkinsoník*
 antiperspirant ▶ *ántiperspiránt*
 antiphlogistic ▶ *ántiflogístik*
 antiport ▶ *ántipórt*
 antipruritic ▶ *ántiprurítik*
 antipsoriatic ▶ *ántipsoriátik*
 antipsychotic ▶ *ántipsihótik, nevroléptik*
 antipyretic ▶ *ántipirétik*
 antirheumatic ▶ *ántirevmátik*
 antiscabiotic ▶ *ántiskabicíd*
 antisense DNA ▶ *protismérna DNA (1, 2)*
 antiseptic ▶ *ántiséptik*
 antithrombotic agent ▶ *ántitrombótik*
 antithyroid drug ▶ *tirostátik*
 antitrepanomats ▶ *účinkovine proti tripanosomózi*
 antituberculous ▶ *ántituberkulótik*
 antitumour drug ▶ *protitúmorna učinkovina*
 antitussic ▶ *ántitúsik*
 antiulcus drug ▶ *protiúlkusna učinkovina*
 antiuric ▶ *ántiúrik*
 antivertigo preparation ▶ *zdravilo proti vrtogláviči*
 antiviral drug ▶ *protivírusna učinkovina*

antracen derivatives ► *antracénski deriváti*
 anxiolytic ► *anksiolítik*
 apex ► *vršiček*
 aphrodisiac ► *afrodíziak*
 API design ► *načrtovanje zdravilnih učinkovin*
 apitherapy ► *ápitertapija*
 apoenzyme ► *ápoencim*
 apolipoprotein ► *ápolipoproteín*
 apolipoprotein B ► *ápolipoproteín B*
 apoprotein ► *ápoproteín*
 apoptosis ► *apoptóza*
 aporphinoid alkaloid ► *aporfinoídni alkaloíd*
 apothecary ► *lekárna, lekárnar (1)*
 apothecary advising ► *lekárniško svetovánje*
 apothecary balance ► *receptúrna téhtnica*
 apothecary counselling ► *lekárniško svetovánje*
 apothecary dish-washing machine ► *lekárniški pomivalni strój*
 apothecary jar ► *lekárniški lónček, stójnica*
 apothecary knife ► *lekárniški nož*
 apothecary order ► *lekárniški réd*
 apothecary organisation ► *lekárniška organizácija (1, 2)*
 apothecary powder jar ► *práhovka*
 apothecary spoon ► *lekárniška žlička*
 apothecium ► *apotécij*
 apparatus I ► *napráva s košárico*
 apparatus II ► *napráva z vēsli*
 apparatus III ► *napráva z recipróčnimi válji*
 apparatus IV ► *napráva s pretóčno célico*
 apparent density ► *navidezna gostóta*
 apparent permeability coefficient ► *navidezni permeabilnostni koeficiént*
 apparent volume ► *navidezni volúmen (1, 2)*
 appetite enhancer ► *spodbujevalec apetíta*
 appetite stimulant ► *spodbujevalec apetíta*
 application for authorisation of a medicinal product ► *vlóga za pridobítev dovoljénja za promèt z zdravíloom*
 application for marketing authorisation of a generic medicinal product ► *genèrična vlóga za pridobítev dovoljénja za promèt z zdravíloom*
 application for marketing authorisation of a well-established use medicinal product ► *bibliográfska vlóga za pridobítev dovoljénja za promèt z zdravíloom*
 applicator ► *aplikátor, nanašálnik*
 aptamer ► *aptamér*
 aquatic toxicology ► *toksikologíja vodá*
 archegonium ► *arhegónij*
 area under the curve ► *površína pod krivúljo (1, 2)*
 arginine ► *arginín*
 aril ► *arílus*
 aroma ► *aróma (1, 2)*

aromatase inhibitor ► *zavirálec aromatáze*
 aromatherapy ► *arómaterapíja*
 aromatic acridinium esters ► *aromátski akridínijevi éstri*
 aromatic hydroxylation ► *hidroksilíranje aromátskega obróča*
 aromatic plant ► *dišávnica*
 aromatic ring hydroxylation ► *hidroksilíranje aromátskega obróča*
 arsenic compounds ► *arzenove spojine (1, 2)*
 artemisinin derivatives ► *artemisíninovi deriváti*
 artificially acquired active immunisation ► *umétna aktívna imunizácija*
 artificially acquired passive immunity ► *umétna pasívna imunizácija*
 artificial tears ► *umétne sólze*
 arylalkanone ► *arílalkanón*
 ascomycetes ► *zaprtotrósnice*
 ascorbic acid ► *askorbínska kislína, vitamín C*
 ascospore ► *askospóra*
 ascus ► *ásk*
 aseptic chamber ► *aséptika (1)*
 aseptic procedure ► *aséptični postópek, aséptika (2)*
 aseptic room ► *aséptika (1)*
 asexual propagation ► *něspólno razmnoževánje*
 asexual reproduction ► *něspólno razmnoževánje*
 ash insoluble in hydrochloric acid ► *v klórovodíkovi kislíni nètóplni pepél*
 asparagine ► *asparagín*
 aspartate ► *aspartát*
 aspartate aminotransferase ► *aspartátna aminotransferáza*
 aspartic acid ► *asparagínska kislína*
 assimilation ► *asimilácija*
 astringent ► *adstringènt*
 ATC code ► *ATC-oznáka*
 ATC/DDD method ► *metóda ATC/DDD*
 atomic absorption spectroscopy ► *atómska absorpcíjska spektrometríja*
 atomic emission spectroscopy ► *atómska emisíjska spektrometríja*
 atomiser ► *atomizátor*
 atomising device ► *pršíltnik*
 attenuated vaccine ► *oslabljéno cepívo*
 attractant ► *atraktánt*
 attributable risk ► *pripisljivo tvéganje*
 atypical amino acid ► *átípična aminókislína*
 auricular use ► *avrikulárna uporába*
 aurone ► *avrón*
 autacid ► *avtakoída*
 authorized representative of medical devices manufacturer ► *pooblaščeni predstávník proizvajálca medicínskíh pripomódkov*
 autoantibody ► *ávtoprótiteló*

B

autoantigen ► *ávtoantigén*
 autoclave ► *avtokláv*
 autoclaving ► *avtoklaviranje*
 autocrine signaling ► *avtokrínó signaliziranje*
 autogamy ► *avtogamija*
 autoimmunity ► *ávtoimúnost*
 automatic pipette ► *avtomátska pipéta*
 automedication ► *sámozdrávljenje (1, 2)*
 autoreceptor ► *ávtořecéptor*
 autosampler ► *avtomátski vzorčeválnik*
 autotrophy ► *avtrofija*
 average cost ► *povpréčni strošek*
 avidity ► *avídnořt (1, 2)*
 ayurveda ► *ajurvéda*
 azaspirodecanedione derivatives ►
azaspirodekandiónski deriváti
 azo-group reduction ► *redukcija ázo skupine*
 azulene ► *azulén*

B

baby hamster kidney cell line ► *célice BHK, ledvíčne célice mladíčov hřčkov*
 Bach flower remedies ► *Bachove kápljice*
 Bach flower remedies therapy ► *Bachova cvétna terapija*
 bacillus ► *bacil*
 bacterial endotoxins test ► *tést na baktérijske endotoksíne*
 bactericide ► *baktericíd*
 bacteriophage ► *bakteriofág*
 bacteriostatic ► *bakteriostátik*
 bacterium ► *baktéria*
 baculovirus ► *bakulovírus*
 baculovirus vector ► *bakulovírusni véktor*
 bag of skin lining ► *vréčka za stómo s kóžno podlógó*
 ball mill ► *króglični mlín*
 balloon shaped container ► *balón*
 balneotherapy ► *bálneoterapija*
 balsam ► *bálsam (1, 2)*
 balsamarium ► *balzamárij (1, 2)*
 Bancroft's rule ► *Bancroftovo pravílo*
 bandage ► *povój*

bandage kaliko ► *káliko povój*
 barbiturates ► *barbituráti*
 bark ► *lúbje*
 base ► *báza, podlága*
 base strength ► *jákost báze*
 basic data of medicines ► *osnovni podátki o zdravílih*
 basidiomycetes ► *prostotrónice*
 basidiospore ► *bazidiospóra*
 basidium ► *bazídij*
 basket apparatus ► *napráva s kořářico*
 bast ► *lícje (1, 2)*
 bast filament ► *líkovo vláknó*
 batch ► *séria*
 batch number ► *řtevilka sereje*
 batch record ► *sprémni list*
 batch release ► *sprostítev sereje*
 batch release of a medicinal product ► *spróřčanje serej zdravíla*
 B-cell receptor ► *B-célični antigénski řecéptor*
 B cells ► *limfocíti B*
 beak dipping ► *pomákanje kljuna*
 beaker ► *čáša (2)*
 beechnut ► *žír*
 behavioural toxicity ► *vedéňjska tóksičnost*
 Bence Jones proteins ► *Bence-Jonesovi proteíni*
 benzimidazole derivatives ► *béňzimidazolški deriváti*
 benzodiazepine derivatives ► *béňzodiazepíni*
 benzodiazepine receptor ► *GABA_A-řecéptor*
 benzoe ► *béňzoa*
 benzomorphan derivatives ► *béňzomorfáňski deriváti*
 benzothiazepine derivative ► *béňzotiazepíňski derivát*
 berry ► *jágoda*
 beta-adrenoreceptor adrenergic antagonist ► *antagonířt β -adrenéřgičnih řecéptorjev*
 beta-adrenoceptor ► *β -adrenéřgični řecéptor*
 beta₁-adrenoceptor ► *β_1 -adrenéřgični řecéptor*
 beta₂-adrenoceptor ► *β_2 -adrenéřgični řecéptor*
 beta₃-adrenoceptor ► *β_3 -adrenéřgični řecéptor*
 beta-blocking agent ► *antagonířt β -adrenéřgičnih řecéptorjev*
 beta-carboline alkaloid ► *β -karbolíňski alkalóid*
 betacyanin ► *bétacianín*
 beta-lactam antibacterial ► *β -laktámski antibiótik*
 beta-lactam antibiotic ► *β -laktámski antibiótik*
 beta-lactamase inhibitor ► *zavirálec laktamáz béta*
 beta-lactamase resistant penicillin ► *proti laktamázam béta odpórni penicilín*
 beta-lactamase sensitive penicillin ► *penicilín, občutljív na laktamáže béta*
 betalain ► *betalain*

- betaxanthin ► *bétaksantín*
 bias ► *pristránosť*
 biased study ► *pristránska raziskáva*
 bibliographic application for marketing
 authorisation of a medicinal product ► *bibliograf-
ska vlóga za pridobítev dovoljênja za promêt z
zdravilom*
 bicollateral vascular bundle ► *bikolaterálna žila*
 biconical mixer ► *bikónični mešálnik*
 biennial plant ► *dvólétnica*
 biguanides ► *bigvanídi (1, 2)*
 biguanides and amidines ► *bigvanídi in amidíni*
 bile acid sequestrant ► *adsorbènt žlôčnih kislín*
 bilirubin ► *bilirubín (1, 2)*
 bilobalide ► *bilobalíd*
 binary fission ► *cepítev*
 binder ► *vezívo*
 binding agent ► *vezívo*
 binding conformation ► *vezávna konformácija*
 binding site ► *vezávno mésto*
 Bingham flow ► *plástični pretòk*
 binomial nomenclature ► *dvójno poimenovánje*
 bioactivation ► *bioaktivácija*
 bioadhesion ► *bioadhezija*
 bioadhesive dosage form ► *bioadhezívna
farmacévtska oblika*
 bioadhesive polymer ► *bioadhezívni polimêr*
 bioassay ► *biolóško testíranje*
 bioavailability ► *biolóška uporabnost*
 biobank ► *biobánka*
 bioburden ► *mikróbna obremenítev*
 biochemical reaction ► *biokémična reakcija*
 bio-dis ► *napráva z recipročnimi válji*
 bioequivalence ► *bioekvivalénca, biolóška
ekvivalénca*
 bioisostere ► *bioizostêr*
 biological active substance ► *biolóška učinkovína*
 biological activity ► *biolóška aktivnost*
 biological agent ► *biolóški ágens*
 biological barrier ► *biolóška pregráda*
 biological drug ► *biolóško zdravílo*
 biological half-life ► *biolóška razpolóvna dóba*
 biological medicinal product ► *biolóško zdravílo*
 biological product ► *biolóško zdravílo*
 biological reference preparation ► *biolóški
referénčni preparát*
 biological rhythms ► *biolóški rítmi*
 biological sample ► *biolóški vzórec*
 biologic indicator ► *biolóški indikátor*
 biomarker ► *biolóški označeválec*
 biomass ► *biomása*
 biomedicine ► *biomedicína*
 biopharmaceutics classification system ►
biofarmacévtski klasifikácijski systém
- biopolymer ► *biopolimêr*
 bioprocess broth ► *bioprocésna brózga*
 bioreactor ► *bioreáktor*
 biosensor ► *biosénzor*
 biosimilar ► *podóбно biolóško zdravílo*
 biotechnology ► *biotehnologija*
 biotin ► *biotín*
 biotransformation ► *biotransformácija (1, 2),
metabolízem (1, 2), presnáova (1, 2)*
 bisbenzyltetrahydroisoquinoline alkaloid ►
bisbenziltétrahidroizokinolínski alkaloid
 bisexual flower ► *dvóspólni cvêt*
 bispecific antibody ► *bispecifíčno prótítelo*
 bisphosphonates ► *bisfosfonáti*
 bitter ► *grenčica*
 bitter principle ► *grenčina*
 black tea ► *črni čaj (1, 2)*
 blank sample ► *prázni vzórec*
 blastomere ► *blastomêra*
 bleeding time test ► *čas kapilárne krvavitve*
 bleomycins ► *bleomicíni*
 blinding ► *zakrívánje*
 blister ► *pretísní omòt*
 block copolymer ► *blókkópolimêr*
 blood clotting factors ► *krvni koagulácijski fáktorji*
 blood coagulation factors inhibitor ► *inhibítor
krvnih koagulácijskih fáktorjev, zavirálec krvnih
koagulácijskih fáktorjev*
 blood film ► *krvni razmaz*
 blood gas analyser ► *plínski analizátor*
 blood gas analysis ► *plínska analiza*
 blood glucose meter ► *merilnik krvnega sladkórja*
 blood groups ► *krvne skupíne*
 blood plasma ► *krvna plázma, plázma*
 blood product ► *zdravílo iz krvi ali plázme*
 blood serum ► *krvni sêrum, sêrum*
 blood types ► *krvne skupíne*
 borderline ► *razmejítvena vrédnost (1, 2)*
 bodice ► *stêznik*
 boiling flask ► *búčka*
 bolus ► *bólus*
 bombesin ► *bombezin*
 bombesin receptors ► *bombezínski recéptorji*
 bone marrow stromal cells ► *stromálné cêlice
kóstnega mógza*
 boric acid products ► *priprávkí z bôrovo kislíno*
 botany ► *botánika*
 bottle ► *steklenička*
 bottle closer ► *zapirálnik stekleníc*
 bottle dropper ► *steklenička kapálka*
 Bowie-Dick test ► *Bowie-Dickov têt*
 box ► *škátla (1, 2)*
 brace ► *opórnica*
 bradykinin ► *bradikínin*

C

bradykinin receptor ► *bradikinínski recéptor*
 bran ► *otróbi*
 branch ► *vēja*
 branched sugar ► *razvejéni sládkor*
 brand name of medicinal product ► *lastníško imé zdravila*
 break-mark ► *razdelilna zaréza*
 breast prosthesis ► *pršna protéza*
 broad-leaved tree ► *listavec*
 bronchodilator ► *brónhodilatátor, brónhospaz-molítik*
 bronchospasmodic ► *brónhodilatátor, brónho-spazmolítik*
 Brown's tube ► *Brownova cévka*
 brush ► *čópič*
 brush applicator ► *zapórka s čópičem*
 buccal tablet ► *bukálna tabléta*
 buccal use ► *bukálna uporába*
 bud ► *břst (1, 2), pópek (1, 2)*
 budding ► *brsténje (1, 2)*
 budget impact analysis ► *analíza finančnih učinkov*
 bufadienolide ► *bufadienolíd*
 buffer ► *púfer*
 buffering agent ► *púfer*
 buffer solution ► *púfrska raztopína*
 bulb ► *čebúlica*
 bulbil ► *zaródni brstič*
 bulk producing agent ► *odvajálo za povéčanje volúmnna črevésne vsebine*
 bulk product ► *něpakírani izdėlek, pólizdėlek (1, 2)*
 bunker ► *búnker*
 burden of disease ► *brėme bolėzni*
 bush ► *grm*
 butter ► *máslo*
 butylpyrazolidines ► *butílpirazolidíni*
 butyrophenones ► *butirofenóni*

C

cachet ► *škróbná kápsula*
 cake ► *ceměnt*
 calabar bean alkaloid ► *alkaloíd kálabarskega boba*
 calathid ► *kóšek*

calcitonin ► *kalcitonín*
 calcitonin receptor ► *kalcitonínski recéptor*
 calcium antacid ► *kálcijev antacid*
 calcium channel blocker ► *zavirálec kálcijevih kanálčkov*
 calcium-sensing receptor ► *kálcij zaznávní recéptor*
 calibration ► *umérjanje*
 calibration curve ► *umerítvena krivúlja*
 calibrator ► *kalibrátor*
 callus ► *kálus (1, 2)*
 calyx ► *čáša (1)*
 cambium ► *kámbij*
 camptothecins ► *kamptotekíni*
 cancerogen ► *kancerogén*
 candle filter ► *svėčni filter*
 cannabinoid receptors ► *kanabinoidni recéptorji*
 cannabinoids ► *kanabinoidi*
 cannula ► *kaníla*
 cantharidin ► *kantaridín*
 caoutchouc ► *kávčuk*
 cap ► *klobúk, zapirálo, zapórka*
 capillary electrophoresis ► *kapilárna elektroforéza*
 capillary viscometer ► *kapilárni viskoziméter*
 capsid ► *virusna kapsída*
 capsulation machine ► *kapsulírka*
 capsule ► *glávica (2), kápsula (1, 2)*
 carbamates ► *karbamáti*
 carbamide preparations ► *priprávkí s sečnínó*
 carbamide products ► *priprávkí s sečnínó*
 carbapenem ► *karbapenėmski antibiotík*
 carbohydrate ► *ogljíkohidrát, ogljíkov hidrát*
 γ -carboxylation ► *γ -karboksilácija*
 card ► *kártica*
 cardenolide ► *kardenolíd*
 cardiac glycoside ► *kardiotónični glikozíd*
 cardiac toxicity ► *kardiotóksičnost*
 cardiotonic ► *kardiotónik*
 cardiotoxicity ► *kardiotóksičnost*
 caries prophylactic agents ► *priprávkí za zaščíto pred zóbnim káriesom*
 carminative ► *karminatív*
 carotenoid ► *karotenoid*
 carpel ► *karpěl, plódni list*
 carpule ► *kárpula*
 carrageenan ► *karagenán*
 carrier molecule ► *prenašálec (2)*
 carryover ► *navzkřížni prenos*
 cartridge ► *vlóžek*
 case ► *primér*
 case-control study ► *raziskáva primėrov s kontrólami*
 case fatality rate ► *smřtnost*
 case report ► *poročílo o primėru*

case series research ► *raziskáva sêrije primérov*
 Caspari band ► *Casparijev trák*
 cassette ► *kaséta*
 castoreum ► *kastóreum*
 catabolism ► *katabolizem*
 catalyst ► *katalizátor*
 catalytic activity ► *katalítična aktivnost*
 catecholamines ► *kateholamíni*
 catechol-O-methyl transferase inhibitor ► *zavirálec katehól-Ó-metil-transferáze*
 catkin ► *máčica*
 caustic ► *jedčína*
 caustics cabinet ► *omára za shranjevanje jedkih ali vnetljívih snóví*
 cell ► *célica*
 cell bank system ► *sistém célične bánke*
 cell culture ► *célična kultúra*
 cell differentiation ► *célična diferenciacija*
 cell division ► *célična delitev*
 cell engineering ► *célično inženirstvo*
 cell line ► *célična línija*
 cell-mediated immunity ► *célična imúnost*
 cell membrane ► *célična membrána*
 cell morphology ► *célična morfologija*
 cell nucleus ► *célično jedro*
 cell proliferation ► *célična proliferácija*
 cell salts ► *biokémične tkívne soli*
 cell signalisation ► *célična signalizácija*
 cell surface markers ► *površinski označevalci célic*
 cell therapy ► *célično zdravljenje*
 cellular drugs ► *célična zdravila*
 cellular immunity ► *célična imúnost*
 cellulose ► *celulóza*
 cellulose esters ► *celulózni éstri*
 cellulose ethers ► *celulózni étri*
 cell wall ► *célična sténa*
 CE mark ► *oznáka CÉ*
 centesimal scale ► *centezimálna léstvica*
 central cylinder ► *centrálni cilínder (1, 2)*
 central effect of a drug ► *centrálni učínek zdravíla, centrálnó delóvanje zdravíla*
 centralised procedure ► *centralizírani postópek*
 centralized preparation of cytostatics ► *centrálna prípráva zdravíl za citostático terapijo*
 centrally acting drug ► *centrálni učínek zdravíla, centrálnó delóvanje zdravíla*
 centrally acting muscle relaxant ► *míšični relaksánt s centrálnim delóvanjem*
 centrally active fatty acid derivatives ► *deriváti prôstih maščóbnih kislín s centrálnim delóvanjem*
 central lymphatic organs ► *primárni limfáticočni orgáni*
 central lymphoid organs ► *primárni limfáticočni orgáni*

cephalosporins ► *céfalosporíni*
 cereal ► *žíto*
 cerebrospinal fluid ► *cèrebrospínálni líkvor*
 certificate of analysis ► *certifikát analíze*
 certificate of conformance ► *certifikát ustréznosti*
 certificate of conformity ► *certifikát ustréznosti*
 certificate of good manufacturing practice ► *certifikát o izvájanju dóbre proizvodné prákse*
 certificate of pharmaceutical product ► *certifikát o zdravílu*
 certificate of pharmaceutical substance ► *certifikát o farmacévtski snóvi*
 certificate of suitability of monographs of the European pharmacopoeia ► *certifikát ustréznosti monografíjam Evrópske farmakopéje*
 certification procedure ► *postópek certificíraranja*
 cetyl palmitate ► *cetilpalmitát*
 C-glycoside ► *C-glikozíd*
 chalcone ► *halkón*
 channel-linked receptor ► *ionotrópní recéptor*
 characteristic symptom or sign ► *karakterístični simptóm ali znák*
 chelating agent ► *kelátor*
 chemical dosimeter ► *kémični doziméter*
 chemical indicator ► *kémični indikátor*
 chemical messenger ► *prenašálec (1)*
 chemical reference substance ► *referénčna snóv*
 chemical species ► *kémična zvrst*
 chemiluminescence ► *kémiluminiscénca*
 chemist ► *lekárnar (1)*
 chemokine ► *kemokín*
 chemokine receptor ► *kemokínski recéptor*
 chemotaxis ► *kémotákasa*
 chemotherapeutic ► *kémoterapévtik (1)*
 chewable tablet ► *žvečljíva tabléta*
 child-resistant blister pack ► *odlépni pretísni omòt*
 child-resistant closure ► *za otróke várna zapórka*
 chimeric antibody ► *himérno prótiteló*
 Chinese hamster ovary cell line ► *célice CHO, ovárijske célice kitájskega hrčka*
 chiral compound ► *királna spojína*
 chiral substances ► *királna spojína*
 chiropractic ► *kíropráktika*
 chitin ► *hitín*
 chlorophyll ► *klorofil*
 chloroplast ► *kloroplást*
 cholagogue ► *holagóg*
 cholecystokinin ► *holecistokinín*
 cholecystokinin receptor ► *gastrínski recéptor, holecistokinínski recéptor*
 cholesterol ► *holesteról*
 choline esters ► *éstri holína*
 cholinergic receptors ► *holínérgični recéptorji*
 cholinesterase ► *holín-esteráza*

C

cholinesterase inhibitor ▶ *zaviralec holín-esteráz*
 chosen pharmacist ▶ *izbráni farmaceut*
 chosen pharmacy ▶ *izbrána lekárna*
 chromatin ▶ *kromatín*
 chromatogram ▶ *kromatogram*
 chromosome ▶ *kromosóm*
 chronic toxicity ▶ *krónična tóksičnost*
 chrysanthemic acid ▶ *krizantémska kislína*
 cicatrizants ▶ *pripravki za oskrbo brazgotín*
 circular dichroism ▶ *cirkulárni dikrozem (1, 2)*
 cis-fatty acid ▶ *cis-maščobna kislína*
 cistron ▶ *cistrón*
 cito unguator ▶ *cíto unguátor*
 cito unguator jar ▶ *lónček cíto unguátor*
 civet ▶ *cíbet*
 class ▶ *rázred*
 classical homeopathy ▶ *klásična homeopatija*
 classification of a medical device ▶ *razvrstitev medicínskega pripomóčka*
 classification of a medicinal product as regards its supply ▶ *način izdaje zdravila*
 clean area ▶ *čisto obmóčje*
 clean catch midstream technique ▶ *metóda čistega mokrénja*
 clean room ▶ *čísti próstor*
 clean room classification ▶ *klasifikacija čistih prostórov*
 clearance ▶ *očístek (1, 2, 3)*
 cleistothecium ▶ *kleistotécij*
 climatic zones ▶ *klímátska obmóčja*
 clinical chemistry ▶ *klínična kemija (1, 2)*
 clinical data on a medical device ▶ *klínični podátki o medicínskem pripomóčku*
 clinical data on a medicinal product ▶ *klínični podátki o zdravílu*
 clinical data pertaining to a medical device ▶ *klínični podátki o medicínskem pripomóčku*
 clinical investigation of a medical device ▶ *klínična raziskáva medicínskega pripomóčka*
 clinical outcomes ▶ *klínični izídi*
 clinical particulars on a medicinal product ▶ *klínični podátki o zdravílu*
 clinical path ▶ *klínična pót*
 clinical pharmacist ▶ *klínični farmaceut (1, 2), specialíst iz klínične farmacije (1, 2)*
 clinical pharmacy ▶ *klínična farmacija*
 clinical pharmacy specialist ▶ *specialíst iz klínične farmacije (1, 2)*
 clinical study ▶ *klínično preskúšanje zdravila*
 clinical study protocol ▶ *protokól klíničnega preskúšanja, protokól klínične raziskáve*
 clinical study report ▶ *poročílo o klíničnem preskúšanju*

clinical study site ▶ *méstó klíničnega preskúšanja zdravíla*
 clinical study subject ▶ *preskúšanec v klíničnem preskúšanju*
 clinical toxicology ▶ *klínična toksikologija*
 clinical trial ▶ *klínično preskúšanje zdravíla*
 clinical trial auditor ▶ *presojevalec v klíničnem preskúšanju*
 clinical trial monitor ▶ *mónitor v klíničnem preskúšanju*
 clinical trial phase ▶ *fáza klíničnega preskúšanja*
 clinical trial protocol ▶ *protokól klíničnega preskúšanja*
 clinical trial report ▶ *poročílo o klíničnem preskúšanju*
 clinical trial site ▶ *méstó klíničnega preskúšanja zdravíla*
 clinical trial subject ▶ *preskúšanec v klíničnem preskúšanju*
 clone ▶ *klón*
 cloning ▶ *klonírhanje*
 close pollination ▶ *sámooprašítev*
 closing time ▶ *zapírálni čas*
 closure ▶ *zapírálo, zapórka*
 coagulation ▶ *koagulácija*
 coagulation factors ▶ *fáktorji strjevánja krví, krvni koagulacíjski fáktorji*
 coalescence ▶ *koalescénca*
 coat ▶ *lupína*
 coated granules ▶ *obložéna zrnca*
 coated medicated chewing gum ▶ *obložéni zdravílni žvečilni gúmi*
 coated tablet ▶ *obložéna tabléta*
 coater ▶ *oblagálnik*
 coating ▶ *obláganje*
 coating machine ▶ *oblagálnik*
 coating pan ▶ *dražírka, oblagálni bóben*
 cobalamin ▶ *kobalámín, vitamín B₁₂*
 coccus ▶ *kók*
 cocoa ▶ *kakáv (1, 2)*
 coculture ▶ *kòkultúra*
 code of deontology of pharmacists ▶ *kódeks lekárniške deontologíje*
 Code of Hammurabi ▶ *Hamurábijev zakonik*
 code of pharmaceutical deontology ▶ *kódeks lekárniške deontologíje*
 codon ▶ *kodón*
 coefficient of variation ▶ *koeficiént variabílnosti*
 co-elution ▶ *kòelúcija*
 coenzyme ▶ *kòencím*
 coenzyme A ▶ *kòencím A*
 coenzyme Q₁₀ ▶ *kòencím Q₁₀*
 cofactor ▶ *kòfáktor*

coffee ► *káva* (1, 2)
 cognitive service in pharmacy ► *kognitivna storitev v lekárni*
 cohort ► *kohórta*
 cohort study ► *kohórtna raziskáva*
 colature ► *kolatúra*
 colchicine derivative ► *kolhicínski derivát*
 coline ► *kolín*
 collar ► *opórnica, ovrátnica*
 collateral vascular bundle ► *kolateralna žíla*
 collenchyma ► *kolenhím*
 colloidium ► *kolódij*
 colloidal solution ► *koloídna raztopína*
 cologne water ► *kolónjska vóda*
 colony ► *kolonija* (1, 2)
 colorant ► *barvílo* (1)
 colostrum ► *kolóstrum*
 colouring agent ► *barvílo* (1)
 colouring matter ► *barvílo* (1)
 column chromatography ► *kolónska kromatografija*
 combinatorial library ► *kombinatórična knjižnica*
 combinatorial synthesis ► *kombinatórična sintéza*
 combined antacid ► *kombinírani antacíd*
 Commission for the Elaboration of the Slovenian National Formulary to the European Pharmacopoeia ► *Komisija za pripravo nacionalnega dodatka k Evrópski farmakopéji*
 common name of a medicinal product ► *splóšno imé zdravíla*
 common technical document ► *skúpní téhnični dokumént*
 community pharmacist ► *magíster farmacije* (2)
 community pharmacy ► *jávna lekárna*
 community pharmacy activity ► *jávna lekárniška dejávnost*
 compactor ► *kompaktátor*
 company core safety information ► *kljúčne informácije o várnosti zdravíla*
 comparative effectiveness ► *primerjálna učinkovitost*
 comparator product ► *primerjálno zdravílo*
 compatibility of medicinal product ► *kompatibilnost zdravíla*
 competent authority ► *pristójni orgán*
 competent authority for medical devices ► *pristójni orgán za medicínske pripomócke*
 competent authority for medicinal products ► *pristójni orgán za zdravíla*
 competitive inhibitor ► *kompetitívni inhibítor*
 complement ► *komplément*
 complementarity determining region ► *hipervariabilna régija prótítelesa*

complementary base pairing ► *komplemetárno párjenje báz*
 complementary medicine ► *komplementárna medicína*
 complex ► *koordinacijska spojína*
 complex homoeopathy ► *kompléksna homeopatija*
 compliance ► *vodljivost*
 compounding area ► *magistrálna receptúra* (1)
 compress ► *kompresa*
 compressed lozenge ► *stísnjena pastíla*
 compression stocking ► *kompresijska nogavíca*
 computational chemistry ► *račúnska kemija*
 computer-assisted drug design ► *računálniško podprto načrtovánje učinkovín*
 concentrate ► *koncentrát*
 concentration gradient ► *koncentracijski gradiént*
 Concerned Member State ► *zadévná držáva článica*
 concession ► *koncesija*
 concomitant medications ► *sočasna uporába več zdravíl*
 concomitant symptom or sign ► *spremljajóči simptóm ali znák*
 concordance ► *sodelovalnost*
 concrement ► *konkremént*
 concrete ► *konkrét*
 condensed tannin ► *kondenzírani tanín*
 condom ► *kondóm*
 cone ► *stórž* (1, 2)
 conformance to specification ► *skládnost s specifikácijo*
 conformation ► *konformácija*
 conformational analysis ► *konformacijska analiza*
 conformity assesment procedure ► *postópek ugotávljanja skládnosti*
 confounding ► *mótenje*
 confounding bias ► *pristránost zaradi motéče spremenljivke*
 confounding variable ► *motéča spremenljivka*
 conidium ► *konídij*
 conifers ► *íglavci*
 conjugate ► *konjugát*
 conjugated bilirubin ► *konjugírani bilirubín*
 conjugation ► *konjugácija* (1, 2), *metabólična reakcija II. réda*
 consistency ► *konsisténca*
 constitution ► *konstitúcija* (1, 2)
 constitution remedy ► *konstitúcijsko zdravílo*
 constitutive gene expression ► *konstitutívno izrážanje géna*
 contact angle ► *kót móčjenja*
 contact lenses ► *kontaktne léče*
 contact lens solution for storage and hydration ► *tekočina za vzdrževánje kontaktnih léč*

C

contained area ► *obvladováno obmóčje*
 container ► *vsébnik (1, 2)*
 containment ► *obvladováne obmóčja*
 contaminant ► *kontaminánt*
 contamination ► *kontaminácija (1, 2)*
 content ► *vsébnost*
 contraceptive ► *kontraceptív*
 contraceptive agent ► *kontraceptív*
 contraceptive for topical use ► *lokálni kontraceptív*
 contract manufacturer ► *pogódbeni proizvajálec*
 contractual agreement for reimbursement of services ► *splóšni dogóvor za zdravstveno dejavnost*
 contraindicaton ► *kóntraindikácija*
 control ► *kontróla*
 control analytic lab ► *kontrólno-analízni laboratórij*
 controlled clinical trial ► *kontrolírana klínična raziskáva*
 controlled crystallisation ► *nadzorována kristalizácija*
 controlled drug cabinet ► *omára za mamíla*
 controlled release ► *prirejéno spróščanje*
 controlled room temperature ► *kontrolírana sóbna temperatúra*
 control sample ► *kontrólni vzórec*
 conventional medicine ► *konvencionálna medicína, urádna medicína*
 conventional-release ► *nèprirejéno spróščanje*
 Coomb's antiglobulin test ► *Coombsov ántiglobulínski tést*
 coordination compound ► *koordinácijska spojína*
 Co-ordination Group for Mutual Recognition and Decentralised Procedures ► *Koordinácijska skupína za postópke z medsebojnim priznávanjem in decentralizírane postópke*
 copolymer ► *kópolimèr*
 coprocessed excipient ► *kóprocesírana pomóžna snóv*
 copy ► *copia*
 cord blood ► *popkóvnična krí*
 cork ► *plúta*
 cormophytes ► *břstnice*
 corolla ► *vè nec*
 corrected calcium ► *korigírani kálcij*
 corrective action ► *korektívni ukrep*
 corrective glasses ► *očála za korekcijo vída*
 corrosive ► *jedčina*
 corticosteroid ► *kórtikosteroid*
 cosmetic product ► *kozmetični izdélek*
 cosmetics ► *kozmetični izdélek, kozmética (1, 2)*
 cosmetology ► *kozmetologija*
 cosmid ► *kozmíd*
 cost-benefit analysis ► *analíza stroškóvne koristi*

cost-effectiveness acceptability curve ► *krivúlja verjétnosti stroškóvne učinkovitosti*
 cost-effectiveness analysis ► *analíza stroškóvne učinkovitosti*
 cost-effectiveness frontier ► *krivúlja nèprevládanih strategij*
 cost-minimization analysis ► *analíza zmanjševanja stroškov*
 cost of illness analysis ► *analíza stroškov bolézni*
 cost of lost time ► *stróški izostánka od déla*
 cost-utility analysis ► *analíza stroškóvne uporabnosti*
 cotransmitter ► *kòtransmíter*
 cotton crepe bandage ► *krép povój*
 cotton for medical purposes ► *váta*
 cotton wool ► *váta*
 cotyledon ► *klíčni líst*
 coumarins ► *kumaríni (1, 2)*
 coumarolignan ► *kumarolignán*
 coumestan ► *kumestán*
 countercurrent extraction ► *protitóčna ekstrákcija*
 covalent bond ► *kovaléntna vez*
 covalent inhibitor ► *ireverzibilni inhibítor*
 coxibs ► *koksíbi*
 cream ► *kréma*
 creaming ► *flotácija*
 creatin ► *kreatín*
 creatine kinase ► *kreatínska kináza*
 creatine kinase MB ► *kreatínska kináza MB*
 creatinine ► *kreatinín (1, 2)*
 creatinine clearance ► *kreatinínski očístek*
 Credé's solution ► *Credejeva raztopína*
 crimped cap ► *krónska zapórka*
 criteria of causation ► *kritériji vzróčnosti*
 critical micelle concentration ► *kritična micélska koncentrácija*
 chromatography ► *kromatografija*
 cross contamination ► *navzkřížna kontaminácija*
 crosslinked polymer ► *premréženi polimèr*
 crossover design ► *navzkřížni eksperimentálni načft*
 cross resistance ► *navzkřížna rezisténca*
 cross-sectional study ► *preséčna raziskáva*
 crown ► *króšnja*
 crutch ► *bérgla*
 cryogenic vessel ► *kriogéna posóda*
 crystal indicator ► *kristálmi indikátor*
 crystals in urine ► *kristáli v urínu*
 cultivar ► *kultivár*
 cultivated plant ► *kultúrna rastlína*
 cumis ► *kumís*
 cumulative urinary excretion curve ► *urínski količínski kumulatívni profil*

cupule ▶ *skládica (1, 2)*
 curare ▶ *kuráre*
 curare alkaloids ▶ *kuráre alkaloidi*
 curariform activity ▶ *kurarifórmno delovánie*
 cushion ▶ *blazína*
 custom-made medical device ▶ *medicínski pripomôček za posámeznega uporabníka*
 cutaneous foam ▶ *dermálna péna*
 cutaneous sponge ▶ *dermálna góbica*
 cutaneous spray ▶ *dermálno pršílo*
 cutaneous use ▶ *dermálna uporába*
 cutaneous toxicity ▶ *kôžna tóksičnosť*
 cuticle ▶ *kutíkula*
 cutin ▶ *kutín*
 cyanobacteria ▶ *módrozelené cepľjívke*
 cyanogenic glycoside ▶ *cianogéni glikozíd*
 cyclic adenosine monophosphate ▶ *cíklíčni adenozinmónofosfát, cíklíčni AMP*
 cyclic amines as antivirals ▶ *cíklíčni amíni za zdrávljenje vírusnih infékcij*
 cyclic AMP ▶ *cíklíčni adenozinmónofosfát, cíklíčni AMP*
 cyclitol ▶ *ciklitól*
 cyclodextrins ▶ *cíklodekstríni*
 cyclooxygenase ▶ *ciklooksigenáza*
 cycloplegic ▶ *cikloplégik*
 cylinder ▶ *cilínder (1)*
 cylinder filter ▶ *svéčni filter*
 cyme ▶ *pákobúl*
 cysteine ▶ *cisteín*
 cytidine ▶ *citidín*
 cytokine ▶ *citokín*
 cytokine receptor ▶ *citokínski recéptor*
 cytolysis ▶ *líza célice*
 cytoplasm ▶ *citoplázma*
 cytosine ▶ *citozín*
 cytoskeleton ▶ *itoskelét*
 cytosol ▶ *citozól*
 cytostatic ▶ *citostátik*
 cytotoxic antibiotic ▶ *citotóksični antibiôtik*
 cytotoxicity ▶ *citotóksičnosť (1, 2)*
 cytotoxic T cells ▶ *citotóksični limfocíti T*
 cytotoxic T lymphocytes ▶ *citotóksični limfocíti T*

D

daily dose ▶ *dnévni odmerek*
 data lock point ▶ *obdôbje zbírania podátok*
 daughter cell ▶ *hčérínska célica*
 D-dimer ▶ *D-dimér*
 dealkylation ▶ *dealkilíranje*
 decentralised procedure ▶ *decentralizírani postôpek*
 decimal decay value ▶ *D-vrdnosť*
 decimal scale ▶ *decimálna léstvica*
 decision analysis ▶ *odločitvena analíza*
 decision tree ▶ *odločitveno drevó*
 decoction ▶ *prevrétek*
 decongestant ▶ *dekongestív*
 defined daily dose ▶ *definírani dnévni odmerek*
 degasser ▶ *razplinjeválec mobilné fáze*
 degradation product ▶ *razgrádni produkt*
 degree of finess ▶ *stôpnja razdrobljénosti*
 degree of ionisation ▶ *stôpnja ionizácie*
 dehalogenation ▶ *dehalogeníranje*
 dehiscent fruit ▶ *sejálni plód*
 delayed release ▶ *zakasnélo sprôščanje*
 delayed-release granules ▶ *zrnca z zakasnelim sprôščaním*
 deletion ▶ *delécija*
 delineation of medical devices ▶ *rozmejitiev medicínskíh pripomôčkov*
 delivery note ▶ *dobávnica za zdravíla*
 delivery system ▶ *dostávni systém*
 delta-bilirubin ▶ *δ-bilirubín*
 demineralisation ▶ *demineralizácia*
 demineralisator ▶ *demineralizátor*
 demineralised water ▶ *demineralizírana vôda*
 demulcent ▶ *demulcét*
 denaturation ▶ *denaturácia*
 dendrimer ▶ *dendrimér*
 dendritic cells ▶ *dendritične célice*
 de novo drug design ▶ *de novo načrtovánie účinkovín*
 density of pharmacists ▶ *preskrbljénost z magístri farmácie*
 density of pharmacy network ▶ *preskrbljénost z lekárnamí*
 dental application ▶ *dentálna uporába*
 dental gel ▶ *gél za dlésni*
 dental stick ▶ *pálčka za dlésni*
 dental use ▶ *dentálna uporába*
 deodorant ▶ *deodoránt*
 deoxyadenosine ▶ *deóksiadenozin*

D

D

deoxycytidine ► *deóksicitidín*
 deoxyguanosine ► *deóksigvanozín*
 deoxyribonuclease ► *deóksiribonukleáza*
 deoxyribonucleic acid ► *deóksiribonukleínska kislína*
 deoxyribonucleoside ► *deóksiribonukleozíd*
 deoxyribonucleotide ► *deóksiribonukleotíd*
 deoxyribose ► *deóksiribóza*
 deoxy sugar ► *deóksisládkor*
 deoxythymidine ► *deóksitimidín*
 dependence ► *odvisnosť*
 depolarizing muscle relaxant ► *depolarizirajúci mišiční relaxánt*
 depyrogenisation ► *depirogenizácia*
 deregulation of pharmacy practice ► *deregulácia lekárniške dejavnosti*
 dermal powder applicator ► *posípnik (1, 2)*
 dermal use ► *dermálna uporaba*
 derogation from quality of medicinal products ► *odstôp od kvality zdravil*
 descriptive study ► *opísna raziskáva*
 desensitisation ► *desenzitácia*
 desiccant ► *sušilno sredstvo*
 desiccator ► *eksikátor*
 designation of regime of prescribing and dispensing of medicinal products ► *oznaka za režim predpisovania in izdaje zdravila*
 designer drug ► *sintétna drôga*
 detector ► *detektor*
 detoxification ► *razstrúpljanje*
 development of a medicinal product ► *rozvoj zdravila*
 dextran ► *dekstrán*
 dextrin ► *dekstrín*
 diacolation ► *diakolácia*
 diacylglycerol ► *diacilgliceról*
 diafiltration ► *diafiltrácia*
 diagnostic agent ► *diagnóistik*
 diagnostic efficiency ► *diagnóstična účinnosť*
 diagnostic radiopharmaceutical ► *rádiodiagnóistik*
 diagnostic sensitivity ► *diagnóstična občutlivosť (1, 2)*
 diagnostic specificity ► *diagnóstična špecifickosť (1, 2)*
 dialysis ► *dialýza*
 diaminopyrimidines ► *diáminopirimidíni*
 dianthrone ► *diantrón*
 diaphoretic ► *diaforéтик*
 diarylheptanoid ► *diarilheptanoíd*
 diastereomers ► *diastereoméri*
 dibenzodiazepine derivatives ► *dibéNZodiazepínski deriváti*
 dichloroacetamide derivatives ► *dikloroacetamidni deriváti*

dichotomous key ► *dihotómni kľúč*
 dicotyledons ► *dvókalíčnice*
 dideoxy sugar ► *dídeoksisládkor*
 dietary fiber ► *vlaknina*
 differentiation ► *diferenciácia*
 diffusion ► *difúzia*
 digestion ► *digestia*
 digestive ► *digestív*
 digital infrared thermometer ► *digitálni infrardéči ušesni termométri*
 digitalis glycoside ► *digitálistov glikozíd*
 dihydrofolate reductase inhibitor ► *zavirálec dihydrofolát-reduktáze*
 dihydropyridine derivative ► *dihidropiridínski derivát*
 dilatant flow ► *dilatátni pretôk*
 diluent ► *polnilo*
 dimer ► *dimér*
 dioecious plant ► *dvódómna rastlina*
 dipeptidyl peptidase 4 inhibitor ► *zavirálec dípeptidil-peptidáze 4*
 diphenylbutylpiperidine derivatives ► *difenil-butylpiperidínski deriváti*
 diphenylmethane derivatives ► *difenilmetánski deriváti*
 diphenylpropylamine derivatives ► *difenilpropil-amínski deriváti*
 diploidy ► *diploidia*
 diplont ► *diplónt*
 dipping ► *kôpanje*
 dipstick urinalysis ► *analýza urína z reagénčnim trákom*
 direct bilirubin ► *diréktni bilirubín*
 direct costs ► *neposredni stroški*
 direct effect model ► *modél neposredne povezáve*
 direct healthcare professional communication ► *neposredno obvestilo za zdravstvene delavce*
 direct medical costs ► *neposredni medicínski stroški*
 direct non-medical costs ► *neposredni nemedicínski stroški*
 direct potentiometry ► *diréktna potenciometrija*
 direct sympathomimetic ► *diréktni simpatomiméтик*
 disability-adjusted life years ► *léta življenja z zmánjšanými možnosťami*
 discounting ► *diskontíranje*
 discount rate ► *diskóntna stôpnja*
 disease ► *bolézen*
 disinfectant ► *dezinficiéнт*
 disinfecting contact lens fluid ► *tekočina za čišćenje kontaktnih léč*
 disintegrant ► *razgrajeválo*
 disintegrating agent ► *razgrajeválo*

disintegration ► *razpádnost*
 dispensatory ► *dispenzatorij*
 dispenser ► *dispénzer*
 dispensing chemist ► *magíster farmacije (2)*
 dispensing counter ► *receptúrna miza*
 dispensing of medicine ► *izdájá zdravila*
 dispensing OTC ► *izdájanje zdravila brez zdravniškega recepta*
 dispensing over-the-counter ► *izdájanje zdravila brez zdravniškega recepta*
 dispensing over-the-counter medicines ► *izdájá zdravila brez zdravniškega recepta (1)*
 dispersible tablet ► *disperzibilna tableta*
 dispersing ► *dispergiranje*
 dispersion ► *dispèrziya*
 displacement value ► *fáktor izpodrivanja*
 disposable ostomy bag ► *vréčka za stómo za ênkratno uporábo*
 disposable suppository mold ► *supofórma*
 dissimilation ► *disimiláciya*
 dissolution test ► *preskús spróščanja*
 distillation ► *destiláciya*
 distillator ► *destilátor*
 distilled water ► *destilirana vóda*
 distomer ► *distomér*
 district pharmacy ► *okrájna lekárna*
 diterpene ► *dítèrpén*
 diterpenoid alkaloid ► *dítèrpenoidni alkaloid*
 diterpinoid ► *dítèrpenoid*
 diuretic ► *diurétik*
 DNA-ligase ► *DNA-ligáza*
 DNA-polymerase ► *DNA-polimeráza*
 DNA replication ► *podvojevánje DNA, replikáciya DNA*
 Dnase ► *deóksiribonukleáza*
 DNA vaccine ► *cepívo na osnóvi DNA*
 docking ► *sídranje*
 Donabedian's model ► *Donabédianov modél*
 donor ► *dónor*
 dopa decarboxylase inhibitor ► *zavirálec dópa-dekarboksiláze*
 dopa derivative ► *derivát dópa*
 dopamine ► *dopamín*
 dopamine agonist ► *agoníst dopamina*
 dopamine D₁ receptor ► *dopamínski D₁-receptór*
 dopamine D₂ receptor ► *dopamínski D₂-receptór*
 dopamine D₃ receptor ► *dopamínski D₃-receptór*
 dopamine D₄ receptor ► *dopamínski D₄-receptór*
 dopamine D₅ receptor ► *dopamínski D₅-receptór*
 dopamine receptor ► *dopamínski receptór*
 dopaminergic agent ► *dopaminèrgik*
 doping ► *dóping*
 dosage ► *odmérjanje (1, 2)*
 dosage form ► *farmacévtska oblika*

dosage regime ► *režím odmérjanja zdravila*
 dose ► *odmèrek*
 dose-dependent pharmacokinetics ► *od odmérka odvísna fármakokinétika*
 dosing interval ► *odmèrni intervál*
 double blinding ► *dvójno zakríváanje*
 double blind study ► *dvójno slépo preskúšanje*
 double blind trial ► *dvójno slépo preskúšanje*
 double-bond oxidation ► *oksidáciya dvójne vezí*
 double masking ► *dvójno zakríváanje*
 double medication ► *dvójno zdrávljenje*
 double-sided metallized film ► *dvóstránsko metalizírana fóliya*
 double vessel ► *duplikátor*
 downregulation ► *znižanje ravni izrážanja*
 DPP-4 inhibitor ► *zavirálec dípeptidil-peptidáze 4*
 drachm ► *dráhma*
 drachma ► *dráhma*
 dragée ► *dražèja*
 dram ► *dráhma*
 drastic ► *drástik*
 D₁ receptor ► *dopamínski D₁-receptór*
 D₂ receptor ► *dopamínski D₂-receptór*
 D₃ receptor ► *dopamínski D₃-receptór*
 D₄ receptor ► *dopamínski D₄-receptór*
 D₅ receptor ► *dopamínski D₅-receptór*
 dressing ► *povòj*
 dressings ► *obvezilni materiál*
 dropper ► *kapálka*
 dropper bottle ► *kapálna steklenička*
 dropper container ► *kapálni vsèbnik*
 drops ► *kápljice*
 drug ► *dróga (1), učinkovína, zdravílo (1, 2)*
 drug absorption ► *absorpciya zdravílnih učinkovín*
 drug abuse ► *zlorába psíhoaktivnih snoví, zlorába zdravílo (1, 2)*
 drug accumulation ► *kopičenje učinkovíne*
 drug administration ► *aplíkáciya zdravila, uporába zdravila*
 drug advertising ► *oglaševánje zdravílo*
 drug analysis ► *analíza zdravílo, preskúšanje zdravílo*
 drug application ► *vlóga za pridobítev dovoljènja za promèt z zdravíloom*
 drug classification ► *klasifikáciya zdravílo*
 drug code ► *délovna šífra zdravila*
 drug compatibility ► *kompatibilnost zdravila*
 drug compliance ► *kompliánca zdravílo*
 drug consumption ► *porába zdravílo*
 drug database ► *podatkóvna zbirka o zdravílih*
 drug development ► *razvój zdravila*
 drug dissolution ► *raztápljanje učinkovíne, spróščanje učinkovíne (1, 2)*
 drug distribution ► *porazdelítev zdravílné učinkovíne*

E

drug-drug interaction ► *interakcija med zdravili*
 drug elimination ► *izlôčanje zdravilnih učinkovin*
 drug formulation ► *oblikovanje zdravil*
 drug for treatment of lepra ► *učinkovina proti gôbavosti*
 druggist ► *lekárnar (1)*
 drug incompatibility ► *inkompatibilnost zdravila (1, 2)*
 drug information ► *informácije o zdravilu*
 drug information centre ► *fármakoinformatívna slúžba (1, 2)*
 drug information pharmacist ► *fármakoinformátor*
 drug information specialist ► *specialíst iz fármakoinformátike (1)*
 drug liberation ► *sprôščanje učinkovine (1, 2)*
 drug licence ► *dovoljenje za promêt z zdravilom*
 drug manufacturing site ► *mésto izdeláve zdravil*
 drug marketing authorisation ► *dovoljenje za promêt z zdravilom*
 drug misuse ► *zlorába zdravil (1, 2)*
 drug pharmacokinetics ► *fármakokinétika učinkovine*
 drug regulatory affairs ► *regulatíva zdravil*
 drug related problems ► *problémi, povézani z zdravili*
 drug release ► *sprôščanje učinkovine (1, 2)*
 drug substance ► *zdravilna učinkovina (1, 2)*
 drug tolerance ► *toleránca*
 drug use ► *porába zdravil*
 drug utilisation ► *utilizácija zdravil*
 druse ► *drúza*
 dry extract ► *súhi ekstrákt*
 dry granulation ► *súho granulíranje*
 dry heat sterilisation ► *sterilizácija s súho toplôto*
 drying and ignition to constant mass ► *sušenje in žarjenje do konstantne máse*
 drying cabinet ► *sušilna omára*
 drying chamber ► *konvekcijski sušilnik*
 dual action drug ► *učinkovina z dvójnim delovánjem*
 dual drug ► *učinkovina z dvójnim delovánjem*
 duplicate controlled substance prescription ► *posébní zdravniški recépt*
 duplicate prescription ► *recépt v kópii (1, 2)*
 D value ► *D-vrédnost*
 dye ► *barvílo (2)*
 dynamic range ► *dinámično obmôčje*
 dynamic viscosity ► *dinámična viskóznost*
 dynorphins ► *dinorfíni*

E

EAN barcode ► *EÁN-kóda*
 EAN-13 barcode ► *EÁN-kóda*
 EAN code ► *EÁN-kóda*
 ear cream ► *kréma za uhó*
 ear drops ► *kápljice za uhó*
 ear gel ► *gél za uhó*
 ear powder ► *prášek za uhó*
 ear preparation ► *farmacévtska oblíka za uhó (1)*
 ear preparations ► *farmacévtska oblíka za uhó (2)*
 ear spray ► *pršílo za uhó*
 ear stick ► *pálčka za uhó*
 ear tampon ► *tampón za uhó*
 ear wash ► *raztopína za izpiranje uséva*
 ebracteate inflorescence ► *grôzd (1, 2)*
 EC certificate ► *certifikát ES*
 economic outcomes ► *ekonómski izídi*
 ectodomain ► *éktodoména*
 Edman degradation ► *Édmanova razgrádnja*
 effector cell ► *eféktorska célica*
 effective permeability coefficient ► *efektívni permeabilnostni koeficiént*
 effervescent granules ► *šuméča zrnca*
 effervescent powder ► *šuméči prášek*
 effervescent tablet ► *šuméča tabléta*
 efficacy ► *účinkovitost*
 efficient frontier ► *krivúľja nêprevládanih strategij*
 efflux transporter ► *izločeválmi prenašálec*
 egg ► *jájcece*
 elastic bandage ► *elástični povôj*
 elastic hydrogel ► *elástični hidrogél*
 elastomer ► *elastomér*
 electrochemical detector ► *eléktrokémíčni detéktor*
 electrochemiluminescence ► *eléktrokémiluminiscénca*
 electrochemiluminescence immunoassay ► *eléktrokémiluminiscénčni imúnski tést*
 electronic prescription ► *elektrónski recépt*
 electronic sphygmomanometer ► *elektrónski sfígmomanométer*
 electrophile ► *elektrofil*
 electrophoresis ► *elektroforéza*
 electroporation ► *elektroporácija (1, 2)*
 electrostatic interactions ► *elektrostátske interákcie*
 elimination ► *eliminácija, izlôčanje*
 elimination rate ► *hitrôst eliminácije*
 embryo ► *kálček, zaródek*
 embryophytes ► *cévnice*
 embryo sac ► *embrionálna vréčka*

emetic ► *emétik*
 emmenagogue ► *emenagóg*
 emollient ► *emólient*
 emulsification ► *emulgiranje*
 emulsifier ► *emulgátor (1, 2)*
 emulsifying machine ► *emulgátor (2)*
 emulsifying agent ► *emulgátor (1)*
 emulsion ► *emúljija*
 enantiomer ► *enantiomèr*
 encapsulation machine ► *inkapsulátor*
 endemic organism ► *endemít*
 endocarp ► *endokárp*
 endocervical use ► *éndocervikálna uporába*
 endocrine signaling ► *endokrino signaliziranje*
 endocytosis ► *endocitóza*
 endodermis ► *endodèrm*
 endogenous opioid peptide ► *endogèni opioídni peptid*
 endogenous origin ► *endogèni izvòr*
 endogenous substance ► *endogèna snòv*
 endoprosthesis ► *éndoprotéza*
 endorphins ► *endorfíni*
 endosinusal use ► *endosínusna uporába*
 endosperm ► *endospèrm*
 endospore ► *endospóra*
 endothelin ► *endotelín*
 endothelin receptor ► *endotelínski recéptor*
 endotoxin ► *endotoksín*
 endotracheal cannula ► *éndotraheálna kaníla*
 endotracheal pulmonary use ► *éndotraheopulmonálna uporába*
 endpoint ► *kónčna tóčka*
 enema ► *čistilni klistír, klistír (1, 2), zdravilni klistír*
 enflurage ► *enfleráza*
 Engler's press ► *Énglerjeva stiskálnica*
 enhancer ► *pospeševálo*
 enkephalinase inhibitor ► *zavirálec enkefalináze*
 enkephalins ► *enkefalíni*
 enteral nutrition ► *enterálna prehrána*
 enteric coating ► *gástrarezisténtna oblóga*
 enteric polymers ► *gástrarezisténtni polimèri*
 entomogamous plant ► *žužkocvétka*
 entomophilous plant ► *žužkocvétka*
 entry of a medicinal product ► *vnòs zdravila*
 enzyme ► *encím*
 enzyme activity ► *encímska aktivnost*
 enzyme inductor ► *encímski indúktor*
 enzyme inhibitor ► *encímski inhibítor*
 enzyme-linked immunosorbent assay ► *encímskoimúnska metóda na tránem nosilcu*
 enzyme stereospecificity ► *stèrospecifíčnost encíma*
 enzyme substrate ► *substrát (1)*
 EphMRA classification system ► *EphMRA-klasifikácijski sistém*

epidermis ► *povrhnjica (1, 2)*
 epidural use ► *epidurálna uporába*
 epilepsional use ► *epilézijska uporába*
 epinephrine ► *adrenalin*
 epitope ► *epitóp*
 epitope vaccine ► *epitópno cepívo*
 epoetin ► *epoetín*
 epoxide hydrolysis ► *hidrolíza epoksídov, hidrolíza oksiránov*
 equivalence point ► *ekvivalentna tóčka*
 ergine ► *ergín*
 ergoline ► *ergolín*
 ergoline alkaloid ► *ergolínski alkaloid*
 ergot alkaloid ► *alkaloid ržénih rožičkov*
 ergotamine ► *ergotamín*
 ergotoxine ► *ergotoksín*
 ergoxine ► *ergoksín*
 erythrocytes indexes ► *eritrocítmi indeksi*
 erythrocyturia ► *eritrociturija*
 Erlenmayer flask ► *erlenmájeric*
 erweka ► *ervéka*
 erythrocyte sedimentation rate ► *sedimentácijska eritrocítov*
 erythropoietin ► *eritropoetín*
 essence ► *esénca*
 essential amino acid ► *esenciálna aminokislína*
 essential element ► *esenciálni elemènt*
 essential fatty acid ► *esenciálna maščòbna kislína*
 essential oil ► *etèrično ólje*
 ester local anesthetic ► *éstrski lokálni anestetik*
 ester number ► *éstrsko število*
 estren derivatives ► *deriváti estréna*
 estrogen ► *estrogén*
 ethical principles in pharmacy ► *étična načèla v farmaciji*
 ethnobotany ► *étnobotánika*
 ethnopharmacology ► *étnofarmakologíja*
 ethylene imines ► *etilenimíni*
 etiology ► *etiologíja*
 etiology symptom or sign ► *etiološki simptóm ali znák*
 EU declaration of conformity ► *izjáva EÚ o skládnosti*
 eudismic ratio ► *evdízmíčno razmèrje*
 EU harmonised birth date ► *harmonizírani dátum pridobitve dovoljènja za promèt v EÚ*
 eukaryotes ► *evkariónti*
 eupeptic ► *evpéptik*
 European database on medical devices ► *evrópska báza podátkov o medicínskíh pripomòčkah*
 European drug master file ► *glávni dosjé o zdravilni učinkovini*
 European Medicines Agency ► *Evrópska agencíja za zdravila*

E

European pharmacopoeia ► *Evrópska farmakopėja*
 European Society of Oncology Pharmacists ► *Evrópsko združenje onkoloških farmaceutov*
 European Union Drug Regulating Authorities Pharmacovigilance Database ► *podátkovna báza EudraVigilance*
 eutomer ► *evtoměr*
 evacolation ► *evakolácija*
 evaporating dish ► *izparilnica*
 evergreen plant ► *védnnozelená rastlina*
 evidence based medicine ► *z dokázi podprta medicína*
 evidence based pharmacy practice ► *z dokázi podprta lekárniška dejavnost*
 evidence of drug recall ► *evidénca odpoklíca zdravíl*
 evidence of recall of medicinal products ► *evidénca odpoklíca zdravíl*
 evolution ► *evolúcija (1, 2)*
 examination gloves ► *preglédne rokavíce*
 exceeding the maximum dose ► *prekoráčenje maksimalnega odméra*
 excentric press ► *ekscéntrična tabletírka*
 excipient ► *pomóžna snòv*
 excitatory neurotransmitter ► *ekscitatórni névrotransmíter*
 exocytosis ► *eksocitóza*
 exodermis ► *eksoděrm*
 exogenous origin ► *eksogéni izvòr*
 exon ► *eksón*
 exospore ► *eksospóra*
 exotoxin ► *eksotoksín*
 expectorant ► *ekspektoránt*
 expenses for medicines ► *izdátki za zdravíla*
 experience pharmacy ► *sociálna farmácija (1, 2)*
 expiration date ► *dátum iztéka róka uporabnosti*
 expiration dating period ► *rók uporabnosti*
 expiration dating period after opening ► *rók uporabnosti zdravíla po odprtju*
 expire date ► *rók uporabnosti*
 expiring date ► *dátum iztéka róka uporabnosti*
 expiry date ► *dátum iztéka róka uporabnosti*
 expositio ► *izpostávljenost*
 exposure ► *izpostávljenost*
 expression system ► *ekspresijski sistém*
 extemporaneous preparation ► *magistrálno pripravék*
 ex tempore preparation ► *magistrálno pripravék*
 ex tempore work ► *magistrálno delò*
 extendedly dominated strategy ► *podáljšano prevládana strategija*
 extension of marketing authorisation ► *razšíritev dovoljénja za promèt z zdravíloom*
 external quality assessment ► *zunánja océna kakòvosti*

external standard method ► *metóda ekstérnega stándarda*
 extraamniotic use ► *ékstraámnijska uporába*
 extracellular matrix ► *medceličnína*
 extract ► *ekstrákt, izvléček*
 extraction ► *ekstrákcija (1, 2)*
 extraction ratio ► *ekstrakcijsko razmérje*
 extraction solvent ► *ekstrakcijsko topílo*
 extraneous particles ► *túji délci*
 extrinsic coagulation pathway ► *ekstrínzična pót koagulácije*
 extrudate ► *iztískanec*
 extruder ► *ekstrúdor*
 extrusion ► *iztískanje (1, 2)*
 eye cream ► *kréma za okò*
 eye drops ► *kápljice za okò*
 eye gel ► *gél za okò*
 eye lotion ► *raztopína za izpranje očesa*
 eye preparation ► *farmacévtska oblíka za okò (1)*
 eye preparations ► *farmacévtska oblíka za okò (2)*
 eye toxicity ► *očesna tóksičnost*

F

facilitated diffusion ► *olájšana difuzija*
 Faculty of Pharmacy ► *Fakultéta za farmácijo*
 falling sphere viscometer ► *viskozíméter s padajóčo króglico*
 family ► *družína*
 family pharmacist ► *družínski farmacévt*
 farmacoinformatics ► *fármakoinformátika*
 fasting ► *těščost*
 fat ► *mást*
 fatty acid ► *maščòbna kislína*
 ω -3 fatty acid ► *ω -3-maščòbna kislína*
 ω -6 fatty acid ► *ω -6-maščòbna kislína*
 ω -9 fatty acid ► *ω -9-maščòbna kislína*
 fatty substance ► *maščòba*
 fauna ► *fávna (1, 2)*
 feces ► *bláto*
 feeder layer cells ► *hranilni celični slòj*
 feloniac acid ► *felónska kislína*
 fenamates ► *fenamáti*
 fermentation ► *fermentácija (1, 2)*

fern ▶ *práprot*
 ferritin ▶ *feritín*
 fertilisation ▶ *oplodítev*
 fetus ▶ *plód (1)*
 fiber ▶ *vlákno*
 fibrates ▶ *fibráti*
 fibrin ▶ *fibrín*
 fibrinogen ▶ *fibrinogén*
 fibrinogen degraded products test ▶ *FDP-tést*
 fibrinolysis ▶ *fibrinolíza*
 fibrinolytic ▶ *fibrinolítik*
 field safety corrective action ▶ *várnostni korektivni ukrepi*
 filament ▶ *vlákno*
 filler ▶ *polnilo*
 film-coated tablet ▶ *filmsko obložena tableta*
 film coating ▶ *filmsko oblaganje*
 filter ▶ *filter*
 filtration ▶ *filtrácija*
 final product ▶ *kónčni izdelek*
 finess degree ▶ *stôpnja razdrobljenosti*
 first aid cabinet ▶ *omárica za prvo pomoč*
 first aid kit ▶ *komplét prve pomoči*
 first-choice drug ▶ *učinkovina prve izbire*
 first identification ▶ *prvo istovetenje*
 first morning urine sample ▶ *prvi jutranji vzorec urína*
 first-pass effect ▶ *prêdsistémški metabolizem*
 first-pass metabolism ▶ *prêdsistémški metabolizem*
 first sterile bandage kaliko ▶ *prvi povoj*
 flagellum ▶ *bíček*
 flammable cabinet ▶ *omára za shranjevanje jedkih ali vnetljivih snovi*
 flammable substance ▶ *vnetljiva snov*
 flavan ▶ *flaván*
 flavanol ▶ *flavanól*
 flavanone ▶ *flavanón*
 flavanonol ▶ *flavanonól*
 flavone ▶ *flavón*
 flavonoid ▶ *flavonoid*
 flavonol ▶ *flavanól*
 flavonolignan ▶ *flavanolignán*
 flavouring agent ▶ *kórigens*
 flavouring substance ▶ *kórigens*
 flebotomy ▶ *venopúnkcija (1)*
 flexible hydrogel ▶ *elástični hidrogél*
 flobaphen ▶ *flobafén*
 flobatannin ▶ *flobatanín*
 flocculation ▶ *flokulácija*
 floor scale ▶ *tálna tehtnica*
 flora ▶ *flóra (1, 2)*
 floral axis ▶ *cvetišče*
 floral formula ▶ *cvétna fórmula*
 floral leaf ▶ *cvétni list*

Florence flask ▶ *búčka*
 flotation ▶ *flotácija*
 flowability ▶ *pretóčnost*
 flow curve ▶ *reogram*
 flow cytometer ▶ *pretóčni citométer*
 flow cytometry ▶ *pretóčna citometrija*
 flower ▶ *cvét*
 flowering ▶ *cvetenje*
 flowering plants ▶ *cvetnice*
 flow-through apparatus ▶ *napráva s pretóčno célico*
 fluid bed granulation ▶ *vrtinčnoslôjno granuliranje*
 fluid drachm ▶ *tekóča dráhma*
 fluid drachma ▶ *tekóča dráhma*
 fluid dram ▶ *tekóča dráhma*
 fluidized bed coater ▶ *vrtinčnoslôjni oblagálnik*
 fluidized bed granulation ▶ *vrtinčnoslôjno granuliranje*
 fluidized bed granulator ▶ *vrtinčnoslôjni granulátor*
 fluid ounce ▶ *tekóča únča*
 fluid scruple ▶ *tekóči skrupel*
 fluorescence ▶ *fluorescénca*
 fluorescence activated cell sorter ▶ *pretóčni citométer*
 fluorescence-activated cell sorting ▶ *pretóčna citometrija*
 fluorescence detector ▶ *fluorescénčni detéktor*
 fluorescent dye ▶ *fluorescénčno barvilo*
 fluorescent microscopy ▶ *fluorescénčna mikroskopija*
 fluorimetry ▶ *fluorimetrija*
 fluorochrome ▶ *fluorescénčno barvilo*
 fluoroquinolones ▶ *fluorokinolóni*
 fold recognition ▶ *prepoznávanje zvitja*
 folic acid ▶ *fólna kislína*
 folic acid analogue ▶ *analóg fólné kisline*
 food supplement ▶ *prehránsko dopolnilo*
 forarm crutch ▶ *podlákatna bérgla*
 foreign matter ▶ *túja snov*
 forensic toxicology ▶ *forénzična toksikologija*
 formal stability studies ▶ *formálne stabilnostne štúdijs*
 formulary of approbation and practice ▶ *list pripravništva in praktičnega usposabljanja (1, 2)*
 formulation specialist ▶ *specialist iz oblikovanja zdravil (1, 2)*
 Fowler's solution ▶ *Fówlerjeva raztopína*
 fragment-based drug design ▶ *načrtovanje učinkovin na osnóvi fragmentov*
 free radical ▶ *radikal*
 free sale certificate for a medical device ▶ *izjáva o prôsti prodáji medicínskega pripomóčka*
 free sample of a medicinal product ▶ *brezpláčni vzorec zdravila*

freeze-dryer ▶ *liofilizátor*
 freeze-drying ▶ *liofilizácia*
 friability ▶ *krušljivost*
 fructan ▶ *fruktán*
 fruit ▶ *plód (2), sádje*
 fucan ▶ *fukán*
 full application for authorisation of a medicinal product ▶ *samostójna in neodvisna vlóga za pridobítev dovoljénja za promèt z zdravílo*
 full marketing authorisation application ▶ *samostójna in neodvisna vlóga za pridobítev dovoljénja za promèt z zdravílo*
 full triangle ▶ *pólni trikótnik v rdéči bárvi*
 fume hood ▶ *digestórij*
 functional group ▶ *funkcionálna skupína*
 functional tests ▶ *funkcijski tésti*
 fungal material ▶ *glívna snóv*
 fungal sporangium ▶ *trošnják*
 fungi ▶ *glíve*
 fungicide ▶ *fungicíd (1, 2)*
 fungistatic ▶ *fungistátik*
 funnel ▶ *liják*
 furan derivatives ▶ *furánski deriváti*
 furanocoumarin ▶ *furánokumarín*
 furanose ▶ *furanoza*
 furanoside ▶ *furanozid*
 furcellarane ▶ *furcelarán*
 fusion protein ▶ *fuzijski proteín*

G

GABA_A receptor ▶ *GABA_A-recéptor*
 GABA_B receptor ▶ *GABA_B-recéptor*
 GABA_C receptor ▶ *GABA_C-recéptor*
 gabaergic receptor ▶ *gabaèrgični recéptor*
 galactan ▶ *galaktán*
 galactagogue ▶ *galaktogóg*
 galanin ▶ *galanín*
 galanin receptor ▶ *galanínski recéptor*
 galenic laboratory ▶ *galénski laboratórij*
 galenic pharmacy ▶ *galénska farmácija*
 galenic product ▶ *galénski izdèlek*
 galenic work ▶ *galénsko délo*
 gall ▶ *gála*

gallon ▶ *galón*
 gametangiogamy ▶ *gametàngiogamija*
 gametangium ▶ *gametàngij*
 gamete ▶ *spólna célica*
 gametophyte ▶ *gametofit*
 gamma-aminobutanoic acid ▶ *GÁBA*
 gamma-aminobutyric acid ▶ *GÁBA*
 ganglionic blocker ▶ *gánglijski zavirálec*
 ganglioplegic ▶ *ganglioplégik*
 gargle ▶ *tekočina za grgránje*
 gas chromatography ▶ *plínska kromatografija*
 gas cylinder ▶ *jeklénka*
 gas sterilisation ▶ *sterilizácia s plínom*
 gastric use ▶ *gástrična uporába*
 gastrin ▶ *gastrín*
 gastrin receptor ▶ *gastrínski recéptor, holecistokinínski recéptor*
 gastroenteral use ▶ *gástroenteralna uporába*
 gastroresistance ▶ *gástorezisténca*
 gastroresistant capsule ▶ *gástorezisténtna kápsula*
 gastroresistant coating ▶ *gástorezisténtna oblóga*
 gastroresistant granules ▶ *gástorezisténtna zrnca*
 gastroresistant polymers ▶ *gástorezisténtni polimèri*
 gastroresistant shell ▶ *gástorezisténtna ovójnica*
 gastroresistant tablet ▶ *gástorezisténtna tabléta*
 gauze ▶ *gáza*
 gel ▶ *gél (1, 2)*
 gelatin ▶ *želatína*
 gelatin capsule ▶ *želatínska kápsula*
 gel filtration ▶ *gélska izključitvena kromatografija*
 gel for injections ▶ *gél za injicíranje*
 gemmotherapy ▶ *gémoterapíja*
 gene ▶ *gén*
 gene code ▶ *génski kód*
 gene locus ▶ *génski lókus*
 general anesthetic ▶ *splòšni anestètik*
 general monograph ▶ *splòšna farmakopèjska monografija*
 general symptom or sign ▶ *splòšni simptóm ali znák*
 generic application ▶ *genèrična vlóga za pridobítev dovoljénja za promèt z zdravílo*
 generic application for marketing authorisation of a medicinal product ▶ *genèrična vlóga za pridobítev dovoljénja za promèt z zdravílo*
 generic device group ▶ *skupína genèričnih medicínskíh pripomóčk*
 generic drug ▶ *genèrično zdravílo*
 generic medical devices ▶ *genèrični medicínski pripomóčki*
 generic medicinal product ▶ *genèrično zdravílo*
 generic name of a medicinal product ▶ *genèrično imé zdravíla (2)*

gene technology ► *tehnologija rekombinántne DNA*
 gene therapy ► *génska terapija, génsko zdrávljenje*
 genetically modified organism ► *génsko spremenjeni organizem*
 genetic engineering ► *tehnologija rekombinántne DNA*
 genetic recombination ► *génska rekombinácija*
 genome ► *genóm*
 genosome ► *genosóm*
 genotoxicity ► *genotóksičnost*
 genotype ► *genotíp*
 genuine herbal preparation ► *izvórni pripravek rastlínskega izvóra*
 genus ► *ród*
 germination ► *kalítev (1, 2, 3)*
 gingival gel ► *gél za dlésni*
 gingival paste ► *pásta za dlésni*
 gingival solution ► *raztopína za dlésni*
 gingival use ► *gingiválna uporába*
 ginkgolide ► *ginkolid*
 gland ► *žléza*
 glidant ► *drsilo*
 glitazones ► *tiazolidíndióni*
 Global Medical Device Nomenclature ► *Globálni nomenklatúrni systém za medicínske pripomócke*
 Global Trade Item Number ► *globálna trgovínska števílka izdelka*
 glomerular filtration ► *glomèrulna filtrácija*
 glucagon ► *glukagón*
 glucan ► *glukán*
 glucocorticoide ► *glúkokortikoíd*
 glucokinin ► *glukokinín*
 glucosides ► *smòlni glikozíd*
 glucoronil transferase ► *UDP-glukoronílna transferáza*
 glucose ► *glukóza*
 glucosinolate ► *glukozinolát*
 glucosuria ► *glukozuríja*
 glutamate ► *glutamát*
 glutamate receptor ► *glutamátzni recéptor*
 glutamic acid ► *glutamínska kislína*
 glutamine ► *glutamin*
 γ -glutamyltransferase ► *γ -glutamílna transferáza*
 glutathione ► *glutatión*
 glycaric acid ► *glikárska kislína*
 glycation ► *glikácija*
 glyceride ► *gliceríd*
 glycerol ► *gliceról*
 glycerol macerate ► *glicerólni macerát*
 glycine ► *glicín*
 glycine receptor ► *glicínski recéptor*
 glycogen ► *glukogén*
 glycomimetic ► *glikomimétik*

glycone ► *glikón*
 glyconic acid ► *glikónska kislína*
 glycopeptide antibacterial ► *glikopeptídni anti-biótik*
 glycopeptide antibiotic ► *glikopeptídni antibiótik*
 glycoprotein ► *glikoproteín*
 glycoside ► *glikozíd*
 glycosilation ► *glikozilácija*
 glycosylamine ► *glikozilamin*
 glycosylated hemoglobin ► *glikozilirani hemo-globín*
 glycuronic acid ► *glikurónska kislína*
 gold compounds ► *zdravila z učinkovínami zlatá*
 gonadotropin ► *gonadotropín*
 gonadotropin-releasing hormone ► *gonadoliberín*
 good clinical practice ► *dobra klínična práksa*
 good control laboratory practice ► *dobra kontrolna laboratórijska práksa*
 good distribution practice ► *dobra distribucijska práksa*
 good laboratory practice ► *dobra laboratórijska práksa*
 good laboratory practice in pharmacy ► *pravíla dobre laboratórijske prákse v lekárni*
 good manufacturing practice ► *dobra proizvodna práksa*
 good pharmacy practice ► *pravíla dobre lekárniške prákse*
 good storage practice ► *dobra skladiščna práksa*
 G-protein ► *proteín G (1, 2)*
 graduated cylinder ► *menzúra*
 graft copolymer ► *gráfikópolimèr*
 graft-versus-host disease ► *bolézen presádka zoper gostítelja*
 grain ► *grán*
 gram ► *grám*
 Gram-negative microorganism ► *grámnégativni mikroorganizem*
 Gram-positive microorganism ► *grámpozitivni mikroorganizem*
 granulate ► *granulát*
 granulation ► *granulíranje*
 granulator ► *granulátor*
 granules ► *zrnca*
 granulocyte colony stimulating factor ► *dejávník rastí granulocítov*
 granulocyte macrophage colony stimulating factor ► *dejávník rastí granulocítov in makrofágov*
 granulocytes ► *granulocíti*
 green tea ► *zelèni čaj (1, 2)*
 growth factor ► *rástni dejávník*
 growth medium ► *rástni médij, rástno gojíšče*
 GS1 standards ► *GS1-stándardi*
 guaiac ► *gvájak*

guanidine derivative ► *gvanidínski derivát*
 guanine ► *gvanín*
 guanosine ► *gvanozín*
 guard cell ► *célica zapirálka*
 gum ► *gúmi*
 gum Arabic ► *arábski gúmi*
 gum resin ► *gumirezín*
 gutation ► *gutácija*
 gutta-percha ► *gutapêrča*
 gymnosperms ► *golosemenke*
 gynoecium ► *ginecêj*

H

H

habitus ► *habitát*
 hadrocentric vascular bundle ► *hadrocétrična žíla*
 haematotoxicity ► *hematotóksičnost*
 haemoglobin ► *hemoglobín*
 Hahnemannian method of homeopathic remedy preparation ► *Hahnemannova metoda izdeláve homeopátskega zdravíla*
 Hahnemannian potency ► *Hahnemannova poténca*
 Hahnemann's method of homeopathic remedy preparation ► *Hahnemannova metoda izdeláve homeopátskega zdravíla*
 Hahnemann's potency ► *Hahnemannova poténca*
 hallucination ► *halucinácija*
 hallucinogene ► *halucinogén*
 halogenated hydrocarbons ► *halogenírani ogljikovodíki*
 hammer mill ► *mlín kládivar*
 hand over of medicine ► *vročitev zdravíla*
 H₁ antagonist ► *H₁-antagonist*
 H₂ antagonist ► *H₂-antagonist*
 haploidy ► *haploidíja*
 haplont ► *haplont*
 hapten ► *haptén*
 hard capsule ► *trda kápsula*
 hard contact lenses ► *trde kontaktné léče*
 hard drug ► *trda učinkovína*
 hard fat ► *trda mást, trdna mást*
 hardness test ► *preskús trdnosti tablét*
 hard paraffin ► *trdi parafín, trdni parafín*

hard petrolatum ► *trdi parafín, trdni parafín*
 HDL cholesterol ► *holesteról HDL*
 head ► *glávica (1)*
 head of prescription ► *gláva recépta*
 healing system ► *zdravílstvo*
 health ► *zdrávje*
 health care ► *zdrávstveno várstvo*
 health economics ► *zdrávstvena ekonómika*
 health insurance card ► *kártica zdravístvenega zavarováńja*
 health outcomes ► *zdrávstveni izídí*
 health outcomes research ► *raziskáve zdravístvenih izídov*
 health promotion ► *promócija zdravíja*
 health-related quality of life ► *z zdravíjem povézana kakóvost življénja*
 health technology ► *zdrávstvena tehnolójija*
 health technology assessment ► *vrednótenje zdravístvenih tehnológij*
 heartwood ► *jedrovína*
 heavy and light chain variable domain ► *variabilna doména téžke in láhke veríge*
 helper phage ► *pomóžni bakteriofág*
 helper T cells ► *célice T-pomagálke*
 hemagglutination ► *hemaglutinácija*
 hematocrit ► *hematokrít*
 hematocrit value ► *hematokrítna vrédnost*
 hematopoietic cell ► *krvotvórna célica*
 hematopoietic growth factor ► *hematopoétski rástni dejávník*
 hematopoietic stem cell ► *krvotvórna mátična célica*
 hematuria ► *hematuríja*
 heme ► *hém*
 hemicellulose ► *hemicelulóza*
 hemiterpene ► *hemiterpén*
 hemiterpenoid ► *hemiterpenoíd*
 hemodialysis ► *hemodialíza*
 hemoglobin ► *hemoglobín*
 hemoglobinuria ► *hemoglobínuríja*
 hemolysin ► *hemolízín*
 hemolysis ► *hemolízisa*
 hemostasis ► *hemostáza*
 hemovigilance ► *hemovigilánca*
 heparins ► *heparíni*
 hepatotoxicity ► *hepatotóksičnost*
 heptose ► *heptóza*
 herb ► *zél, zelišče (1, 2)*
 herbal drug ► *rastlínska dróga*
 herbal drug preparation ► *priprávek rastlínskega izvóra*
 herbal grinder ► *mlín za dróge*
 herbalism ► *zelišcarstvo*
 herbal medicinal product ► *zdravílo rastlínskega izvóra*

herbal mill ▶ *mlín za dróge*
 herbal preparation ▶ *priprávek rastlinskega izvora*
 herbal substance ▶ *rastlinska dróga*
 herbal tea ▶ *zdravilni čaj, zeliščni čaj (1, 2)*
 herbarium ▶ *herbárij*
 herbicide ▶ *herbicíd*
 Hering's law ▶ *Héringov zákon*
 HESylation ▶ *hesilácija*
 heterogenous polysaccharide ▶ *heterogéni polisaharíd*
 heteropolymer ▶ *kòpolimèr*
 heteroreceptor ▶ *heterorecéptor*
 heterospory ▶ *heterosporija*
 heterotrophy ▶ *heterotroffija*
 heterozygote ▶ *heterozigót*
 heterozygotic organism ▶ *heterozigótni organizem*
 hexose ▶ *heksóza*
 hierarchy of symptoms and signs ▶ *hierarhizácija simptomov in znakov*
 high-ceiling diuretic ▶ *diurétik Hénlejeve zánke*
 high-density lipoprotein ▶ *lipoprotein visóke gostóte*
 high efficiency particulate air filter ▶ *HÉPA-filter*
 higher plant ▶ *víšja rastlina*
 highly purified water ▶ *visóko prečiščena vóda*
 high performance liquid chromatography ▶ *tekočinska kromatografija visóke zmogljivosti*
 high pressure homogenizer ▶ *visokotlačni homogenizátor*
 high shear granulation ▶ *granuliranje v hitro vrtéčih granulátorjih, granuliranje v hitro vrtéčih mešálnikih*
 high shear granulator ▶ *hitro vrtéči granulátor*
 high shear mixer ▶ *hitro vrtéči mešálnik*
 high speed granulation ▶ *granuliranje v hitro vrtéčih granulátorjih*
 high speed granulator ▶ *hitro vrtéči granulátor*
 high speed mixer ▶ *hitro vrtéči mešálnik*
 high throughput screening ▶ *rešetanje, rešetanje visóke zmogljivosti*
 hypersensitivity ▶ *hipersenzitivnost, preobčutljivost*
 hirudin ▶ *hirudín*
 histamine ▶ *histamín*
 histamine H₁ receptor ▶ *histamínski H₁-recéptor*
 histamine H₂ receptor ▶ *histamínski H₂-recéptor*
 histamine H₃ receptor ▶ *histamínski H₃-recéptor*
 histamine receptor ▶ *histamínski recéptor*
 histidine ▶ *histidín*
 histocompatibility ▶ *tkívna skládnost*
 histotypic cell culture ▶ *histotípska celična kultúra*
 histovigilance ▶ *histovigilanca*
 HLA molecules ▶ *molékule HLA*
 HLB number ▶ *število HLB*
 HMG CoA reductase inhibitor ▶ *zavirálec HMG CoA-reduktáze*

Hoffman's drops ▶ *Hóffmanove kápljice*
 holistic approach ▶ *holístični pristóp*
 home-care ▶ *domáča oskrba z zdravili*
 homeostasis ▶ *homeostáza*
 homeopathy ▶ *homeopát*
 homeopathic drainage remedy ▶ *homeopátsko drenážno zdravilo*
 homeopathic pharmacy ▶ *homeopátska lekárna*
 homeopathic pill ▶ *homeopátska króglica*
 homeopathic potency ▶ *homeopátska poténca*
 homeopathic proving ▶ *homeopátsko preskúšanje*
 homeopathic remedy ▶ *homeopátsko zdravilo*
 homeopathic stock ▶ *homeopátska surovína*
 homeopathy ▶ *homeopatija*
 homogenisation ▶ *homogenizácija*
 homogenous polysaccharide ▶ *homogéni polisaharíd*
 homologous chromosome ▶ *homológni kromosóm*
 homologue ▶ *homológ*
 homology ▶ *homologija*
 homology modeling ▶ *homolóžno modeliranje*
 homopolymer ▶ *hómopolimèr*
 homozygote ▶ *homozigót*
 honey ▶ *méd*
 hood ▶ *nápa*
 horizontal laminar flow station ▶ *kómora s horizontálnim pretókom zraka*
 hormone ▶ *hormón*
 hospital drug consumption ▶ *bolnišnična porába zdravil*
 hospital packaging ▶ *bolnišnično pakiranje*
 hospital pharmacist ▶ *bolnišnični farmaceut*
 hospital pharmacy ▶ *bolnišnična lekárna*
 hospital pharmacy practice ▶ *bolnišnična lekárniška dejavnost*
 host ▶ *gostitelj*
 24-hour pharmacy
 service ▶ *dežurna lekárniška služba*
 24-hour urine sample ▶ *24-úrni vzorec urína*
 8-hour urine sample ▶ *8-úrni vzorec urína*
 housekeeping gene ▶ *vzdrževalni gén*
 H₁ receptor ▶ *histamínski H₁-recéptor*
 H₂ receptor ▶ *histamínski H₂-recéptor*
 H₃ receptor ▶ *histamínski H₃-recéptor*
 5-HT₃ antagonist ▶ *serotonínski 5-HT₃-antagonist (1, 2)*
 5-HT_{1A} receptor ▶ *serotonínski 5-HT_{1A}-recéptor*
 5-HT_{1B} receptor ▶ *serotonínski 5-HT_{1B}-recéptor*
 5-HT receptor ▶ *serotonínski recéptor*
 5-HT₂ receptor ▶ *serotonínski 5-HT₂-recéptor*
 5-HT₃ receptor ▶ *serotonínski 5-HT₃-recéptor*
 5-HT₄ receptor ▶ *serotonínski 5-HT₄-recéptor*
 5-HT₅ receptor ▶ *serotonínski 5-HT₅-recéptor*
 5-HT₆ receptor ▶ *serotonínski 5-HT₆-recéptor*

5-HT₇ receptor ► *serotonínski 5-HT₇-receptor*
 humanistic outcomes ► *humanistični izídi*
 humanized antibody ► *humanizirano protiteló*
 humoral immunity ► *humorálna imúnosť*
 hyaluronic acid ► *hialurónska kislína*
 hybrid ► *krížanec*
 hybridisation ► *hibridizácia*
 hybrid lignan ► *hibridní lignán*
 hybridoma ► *hibridóm*
 hybridoma technology ► *hibridómska technológia*
 hydantoin derivatives ► *hidantoínski deriváti*
 hydrate ► *hydrát*
 hydrazide antituberculosic ► *hidrazidní antituber- kulótik*
 hydrazinophthalazine derivative ► *hidrazínofala- zínski derivát*

I hydrogel ► *hidrofilni gél*
 hydrogenated wool fat ► *hydrogenirani lanolín*
 hydrogen bond ► *vodíkova väz*
 hydrolat ► *hidrolát*
 hydrolysable tannin ► *hidrolizabilní tanín*
 hydrolysis ► *hidrolíza*
 hydrolysis of amides ► *hidrolíza amídov*
 hydrolysis of esters ► *hidrolíza éstrov*
 hydrolysis of glycosides ► *hidrolíza glikozídov*
 hydrolysis of oxiranes ► *hidrolíza epoksidov, hidrolíza oksiránov*
 hydrophilic cream ► *hidrofilna kréma*
 hydrophilic gel ► *hidrofilni gél*
 hydrophilic-lipophilic balance ► *hidrofilno- lipofilno ravnotéžje*
 hydrophilic molecule ► *hidrofilna molekula*
 hydrophilic ointment ► *hidrofilno mazílo*
 hydrophilic paste ► *hidrofilna pásta*
 hydrophilic polymer ► *hidrofilni polimér*
 hydrophobic interactions ► *hidrofóbné interakcie*
 hydrophobic molecule ► *hidrofóbná molekula*
 hydrous lanolin ► *lanolín z vôdo*
 hydrous wool fat ► *lanolín z vôdo*
 hydroxylsilane ► *hidróksilizín*
 hydroxyl value ► *hidroksilno število*
 hygrometer ► *higrométer*
 hygroscopy ► *higroskopna snôv*
 hymenium ► *trosôvnica*
 hypercalcemia ► *hiperkalcémija*
 hypercreatininemia ► *hiperkreatinémija*
 hyperglycemia ► *hiperglikémija*
 hyperkalemia ► *hiperkaliémija*
 hyperlipidemia ► *hiperlipidémija*
 hyperlipoproteinemia ► *hiperlipoproteinémija*
 hypermagnesemia ► *hipermagneziémija*
 hypernatremia ► *hipernatriémija*
 hyperphosphatemia ► *hiperfosfatémija*

hypertensor ► *hipertenzor*
 hypertonic solution ► *hipertónična raztopína*
 hyperuremia ► *hiperuremija*
 hypha ► *hífa*
 hypnotic ► *hipnótik, uspaválo*
 hypoalbuminemia ► *hipoalbuminémija*
 hypocalcemia ► *hipokalcémija*
 hypochondriac ► *hipohónder*
 hypochromic erythrocytes ► *hipohrómni eritrocíti*
 hypoglycemia ► *hipoglikémija*
 hypokalemia ► *hipokaliémija*
 hypomagnesemia ► *hipomagneziémija*
 hyponatremia ► *hiponatriémija*
 hypophosphatemia ► *hipofosfatémija*
 hypotensor ► *hipotenzor*
 hypotonic solution ► *hipotónična raztopína*
 hypouremia ► *hipoureimija*
 hysteresis loop ► *histerézna zánka*
 hystology ► *histológia*

I

iatrochemistry ► *iatrokémija*
 ICH guidelines ► *ICH-smernice*
 identification ► *istovetenje*
 identification key ► *določevalní kljúč*
 identified impurity ► *identificirana nečistôta*
 idiosyncratic interactions ► *idiosinkrátske interakcie*
 idiotope ► *idiotóp*
 idiomorph ► *idiotíp*
 illegal drug ► *prepovedana drôga*
 illegal substance ► *prepovedana drôga*
 illicit drug ► *prepovedana drôga*
 illicit drug precursor ► *predhódna sestavína za drôge*
 imidazole alkaloid ► *imidazólski alkaloid*
 imidazole antibacterials ► *imidazólske protimikróbne účinkovine*
 imidazole derivatives ► *imidazólski deriváti*
 imidazoline receptor agonist ► *agonist imidazolínskih receptorjev*
 imidazoline vasodilator ► *imidazolínski vazodila- tátor*

imidazopyridines ▶ *imidázopiridíni*
 immediate packaging ▶ *stíčna ovojnina*
 immune complex ▶ *imúnski kompléks*
 immune disease ▶ *imúnska bolezen*
 immune memory ▶ *imúnski spomín*
 immune memory cells ▶ *spomínske imúnske cèlice*
 immune reaction ▶ *imúnska reakcija*
 immune response ▶ *imúnski odzív*
 immune responsiveness ▶ *imúnska odzivnost*
 immune system ▶ *imúnski systém*
 immune therapy ▶ *imúnska terapija*
 immune tolerance ▶ *imúnska toleránca*
 immunisation ▶ *imunizácija*
 immunity ▶ *imúnost*
 immunochemistry ▶ *imúnokemija*
 immunoelectrophoresis ▶ *imúnoelektroforéza*
 immunogenetics ▶ *imúnogenética*
 immunogenicity ▶ *imunogénost*
 immunoglobulin ▶ *imúnoglobulín (1)*
 immunoglobulin heavy chain ▶ *těžka veríga prótiteles*
 immunoglobulin light chain ▶ *láhka veríga prótiteles*
 immunological action ▶ *imunolóško delovánje*
 immunology ▶ *imunologija*
 immunomodulation ▶ *imúnska modulácija*
 immunomodulator ▶ *imúnomodulátor*
 immunostimulant ▶ *imúnostimulánt, zdravilo za spodbújanje imúnske odzivnosti*
 immunostimulation ▶ *imúnostimulácija, spodbújanje imúnskega odziva*
 immunosuppression ▶ *imúnosupresija, zavíranje imúnskega odziva*
 immunosuppressive ▶ *imúnosupresív, imúnosupresívno zdravilo, zdravilo za zavíranje imúnske odzivnosti*
 immunosuppressant drug ▶ *imúnosupresív, imúnosupresívno zdravilo*
 immunosuppressive drug ▶ *imúnosupresív, imúnosupresívno zdravilo*
 immunotherapy ▶ *imúnska terapija*
 immunotoxicity ▶ *imúnótóksičnost*
 impaired fasting glucose ▶ *mótena koncentracija glukóze na tēšče*
 impaired glucose tolerance ▶ *mótena toleránca na glukózo*
 implant ▶ *implantát (1, 2)*
 implantable device ▶ *implantabilni pripomóček*
 implantation ▶ *implantíranje*
 importer of medicinal products ▶ *uvóznik zdravil*
 import of a medicinal product ▶ *uvóz zdravila*
 import of medical devices ▶ *uvóz medicínskega pripomóčka*
 impregnated dressing ▶ *prepojēna oblóga*

impregnated pad ▶ *zdravilni tampón*
 impregnation ▶ *impregnácija*
 impurity ▶ *nēčistóta*
 impurity profile ▶ *profil nēčistót*
 inactivated vaccine ▶ *inaktivirano cepívo*
 inadequate quality of a medicinal product ▶ *nēustrēzna kakóvost zdravila*
 incense ▶ *kadílo*
 incidence ▶ *pojávnost*
 inclusion bodies ▶ *inkluzijska telésca*
 incompatibility of medicinal product ▶ *inkompatibílnost zdravila (1, 2)*
 incontinence bed pad ▶ *inkontinénčna podlóga, pósteljna podlóga*
 incontinence diaper ▶ *inkontinénčna plenica*
 incontinence pad ▶ *hláčna podlóga, inkontinénčna podlóga*
 incremental cost ▶ *prirástek stroškov*
 incremental cost effectiveness ratio ▶ *razmérje prirástka stroškov gledé na prirástek učinkovitosti*
 independent ethics committee ▶ *nèodvisni orgán za medicínsko étiko*
 indicator ▶ *indikátor*
 indirect bilirubin ▶ *indiréktni bilirubín*
 indirect costs ▶ *posrédni stroški*
 indirect effect model ▶ *modél posrédne povezáve*
 indirect potentiometry ▶ *indiréktna potenciometrija*
 indirect response model ▶ *modél posrédnega odgóvora*
 indirect sympathomimetic ▶ *indiréktni simpatomimétik*
 individual case safety report ▶ *poročilo o neželēnem učínku zdravila*
 individualisation ▶ *individualizácija*
 individual monograph ▶ *specifíčna farmakopējska monografija*
 individual therapeutic plan ▶ *individuálni terapijski načrt*
 indole derivatives ▶ *indólski deriváti*
 indolizidine alkaloid ▶ *indolizidínski alkaloid*
 induced-fit ▶ *inducirano priléganje*
 induced pluripotent stem cell ▶ *inducirana pluripoténna mátična cèlica*
 inducer ▶ *indúktor*
 inductor of drug metabolism ▶ *indúktor metabolízma učinkovine*
 indwelling urinary catheter ▶ *stálni urínski katéter*
 innervation ▶ *inervácija*
 infectious sample ▶ *kužnína*
 inflorescence ▶ *socvétje*
 information on medicinal product ▶ *informácije o zdravílu*
 informed consent for a clinical trial ▶ *prostovoljni pristánek v klíničnem preskúšanju*

infrared spectroscopy ► *infrardéča spektroskopija*
 infructescens ► *soplódje*
 infuse ► *popárek*
 infusion ► *infundíranje, infúziya*
 infusor ► *infúzor*
 inhalation use ► *uporába z inhalíranjem*
 inhalator ► *inhalátor*
 inhaler ► *inhalátor*
 inhaling ► *inhalíranje*
 inhibition ► *inhibíciya*
 inhibitor ► *inhibítor (1, 2), zavirálec (1, 2)*
 inhibitor of drug metabolism ► *zavirálec metabolízma učinkovine*
 inhibitory neurotransmitter ► *inhibitórni névrotransmíter*
 injection ► *injékcija, injicíranje*
 injection needle ► *injékcíjska igla*
 injection syringe ► *injékcíjska brízga*
 innate immunity ► *prírojéna imúnost*
 innovative drug ► *originátorsko zdravílo*
 innovative medicinal product ► *originátorsko zdravílo*
 innovative medicine ► *originátorsko zdravílo*
 innovator drug ► *originátorsko zdravílo*
 innovator medicinal product ► *originátorsko zdravílo*
 innovator medicine ► *originátorsko zdravílo*
 inoculation ► *inokuláciya*
 inositol trisphosphate ► *inozitoltrifosfát*
 in-process control ► *médprocésna kontróla*
 insecticide ► *insektícíd (1, 2)*
 inspection of medicinal products ► *urádni nadzòr zdravil*
 instant herbal tea ► *instántni zdravilni čaj*
 instillation ► *instiláciya*
 insulator ► *izolátor*
 insulin ► *inzulín*
 insulin pump ► *inzulínska črpálka*
 intangible costs ► *nèotipljíví stròški*
 integrative medicine ► *integratívna medicína*
 integrins ► *integríni*
 intended purpose of a medical device ► *predvídeni namèn uporábe medicínskega pripomòčka*
 intention to treat analysis ► *analíza gledé na naméro zdrávljenja*
 interaction ► *interákciya*
 intercalation ► *interkaláciya*
 intercellular space ► *intercelulárni pròstor, medcélični pròstor*
 interference ► *interferéncya*
 interferon ► *interferón*
 interferon receptors ► *interferónski recéptorji*
 interim analysis ► *vmésna analíza*
 interleukin ► *interlevkín*

interleukin receptors ► *interlevkínski recéptorji*
 intermediate ► *intermediát (1, 2)*
 intermediate-acting sulfanylamide ► *srédnjedòlgodelujóci sulfanílamid*
 intermediate-density lipoprotein ► *lipoproteín srédnje gostòte*
 intermediate product ► *vmésni izdèlek (1)*
 intermediate stability studies ► *vmésne stabilnostne štúdije*
 internal quality assessment ► *nótranja océna kakòvosti*
 internal standard ► *intèrni stándard*
 internal standard method ► *metóda intèrnega stándarda*
 International Conference on Harmonisation ► *mednárodna konferéncya o usklajevánju*
 international non-proprietary name ► *mednárodno nëlastníško imé*
 international normalised ratio ► *mednárodno normírano razmèrje*
 international unit ► *mednárodna enòta*
 internode ► *člének*
 intestinal use ► *intestinálna uporába*
 intraamniotic use ► *intraámnijska uporába*
 intraarterial use ► *intraartèrijska uporába*
 intraarticular use ► *intraartikulárna uporába*
 intrabursal use ► *intrabursálna uporába*
 intracardial use ► *intrakardiálna uporába*
 intracavernous use ► *intrakavernózna uporába*
 intracellular space ► *intracelulárni pròstor*
 intracoronary use ► *intraokoronárna uporába*
 intradermal use ► *intradermálna uporába*
 intradiscal use ► *intradískusna uporába*
 intralesional use ► *epilézijska uporába*
 intralymphatic use ► *intralímfna uporába*
 intramammary preparation for veterinary use ► *intramamárna farmacévtska oblíka za uporábo v veterínarski medicíni (1)*
 intramammary preparations for veterinary use ► *intramamárna farmacévtska oblíka za uporábo v veterínarski medicíni (2)*
 intramammary use ► *intramamárno dajánje*
 intramuscular use ► *intramuskulárna uporába*
 intraocular use ► *intraokulárna uporába*
 intraosseous use ► *intraosálna uporába*
 intrapericardial use ► *intraoperikardiálna uporába*
 intraperitoneal use ► *intraoperitoneálna uporába*
 intrapleural use ► *intraplevrálna uporába*
 intraruminal device for veterinary use ► *intraruminální sistém za uporábo v veterínarski medicíni*
 intraruminal use ► *intraruminálno dajánje*
 intrasternal use ► *intrasternálna uporába*
 intrathecal use ► *intratekálna uporába*

intratumoral use ► *intratumorálna uporaba*
 intrauterine contraceptive ► *intrauteríni kontra-
 ceptív*
 intrauterine preparation for veterinary use ►
intrauterína farmaceutvska oblika za uporabo v
veterinárski medicíni (1)
 intrauterine preparations for veterinary use ►
intrauterína farmaceutvska oblika za uporabo v
veterinárski medicíni (2)
 intrauterine use ► *intrauterína uporaba*
 intravaginal contraceptive ► *intravaginálni*
kontraceptív
 intravenous use ► *intravénska uporaba*
 intrinsic activity ► *intrínzična aktivnost*
 intrinsic clearance ► *intrínzični očístek*
 intrinsic coagulation pathway ► *intrínzična pót*
koagulácie
 intron ► *intrón*
 inulin ► *inulín*
 inulin clearance ► *inulínski očístek*
 invasive medical device ► *invazívni medicínski*
pripomóček
 inverse agonist ► *invérzni agoníst*
 investigational medicinal product dossier ► *dosjé*
o zdravilu v klíničnem preskúšanju
 investigational product in a clinical study ► *zdravilo*
v klíničnem preskúšanju
 investigational product in a clinical trial ► *zdravilo*
v klíničnem preskúšanju
 investigator coordinator in a clinical study ► *razisko-*
válec koordinátor v klíničnem preskúšanju
 investigator coordinator in a clinical trial ► *razisko-*
válec koordinátor v klíničnem preskúšanju
 investigator in a clinical study ► *raziskoválec v*
klíničnem preskúšanju
 investigator in a clinical trial ► *raziskoválec v*
klíničnem preskúšanju
 investigator's brochure ► *brošúra za raziskoválca*
 in vitro diagnostic medical device ► *in vitro*
diagnóstični medicínski pripomóček
 in vitro diagnostic medical device for performance
 evaluation ► *in vitro diagnóstični medicínski*
pripomóček za ovrednótenje delovánja
 in vitro diagnostic performance evaluation study ►
štúdijska ovrednótenja delovánja diagnóstičnega
medicínskega pripomóčka in vitro
 in vitro - in vivo correlation ► *in vitro - in vivo*
korelácija
 in vitro medical device for self-testing ► *in*
vitro diagnóstični medicínski pripomóček za
sámotestíranje
 iodine products ► *jódovi antiséptiki*
 iodine value ► *jódnó števílo*
 ion channel ► *iónski kanál*

ion exchanger ► *iónski izmenjeválec*
 ionic bond ► *iónska véz*
 ionising radiation sterilisation ► *sterilizácia z*
ionizirajóčim sévanjem
 ionized calcium ► *ionizírani kálcij*
 ionogenic surfactant ► *ionogéna površínsko*
aktívna snóv
 ionotropic receptor ► *ionotrópni recéptor*
 ion-selective electrodes ► *iónsko selektívna*
elektróda
 iontophoresis ► *iontoforéza*
 irreversible inhibitor ► *ireverzibilni inhibítor*
 iridoid ► *iridoíd*
 iridoid glycoside ► *iridoídni glikozíd*
 iron bivalent oral preparations ► *zdravíla z*
dvóvaléntnim želézom za perorálno uporábo
 iron preparations ► *zdravíla z želézom*
 iron trivalent oral preparations ► *zdravíla s*
tróvaléntnim želézom za perorálno uporábo
 iron trivalent parenteral preparations ► *zdravíla s*
tróvaléntnim želézom za parenterálno uporábo
 irritant ► *dražéča snóv*
 isoelectric focusing ► *izoeléktrično fokusíranje*
 isoelectric point ► *izoeléktrična tóčka*
 isoflavan ► *izoflaván*
 isoflavon ► *izoflavón*
 isoflavonoid ► *izoflavonóid*
 isogamy ► *izogamíjsa*
 isoleucine ► *izolevcín*
 isopathy ► *izopatíjsa*
 isoprene ► *izoprén*
 isoprenoid ► *izoprenóid*
 isoprenylated chalcon ► *izoprenilírani halkón*
 isoquinoline alkaloid ► *izokinolínski alkalóid*
 isospore ► *izospóra*
 isothiocyanate ► *izotiocianát*
 isotonicity ► *izotóničnost*
 isotonic solution ► *izotónična raztopína*
 isotopes ► *izotópi*
 isotype ► *izotíp*

J

jar Aponorm ► *lónček Aponórm*

K

kainate receptor ► *kainátni recéptor*
 kampo ► *kámpo*
 karyogamy ► *kariogamija*
 katal ► *katál*
 kefir ► *kefir*
 keratolytic ► *keratolítik*
 ketone bodies ► *ketónska telésa*
 ketonemia ► *ketonemija*
 ketonuria ► *ketonurija*
 ketose ► *ketóza*
 kinematic viscosity ► *kinemátična viskóznost*
 kingdom ► *kraljéstvo*
 Kneipp therapy ► *knájpjanje*
 Korsakovian method of homoeopathic remedy preparation ► *Korsakova metoda izdeláve homeopátskega zdravila*
 Korsakovian potency ► *Korsakova poténca*

K L

L

label ► *signatúra (1, 2)*
 labeling ► *označevánje*
 laboratory medicine ► *laboratórijska medicína*
 laboratory test ► *laboratórijska preiskáva*
 lactate dehydrogenase ► *laktátna dehidrogenáza*
 LADME system ► *LÁDME-sistém*
 lagging strand ► *zastajajúča veríga*
 laminar air flow station ► *kómora z laminárnim pretókom zraka*
 laminate respiration ► *zaščitna fólija za umétno dýhanje*
 lancet ► *lancéta*
 lanolin ► *lanolín*
 lanolin alcohols ► *lanolínski alkohóli*
 large packaging ► *vélíko pakíranje*
 laryngopharyngeal use ► *láríngofaríngéálna uporába*
 latex ► *mléček*

law of similars ► *zdrávljenje podóbnega s podóbnim*
 laxative ► *odvajálo*
 LDL cholesterol ► *holesteról LDL*
 lead compound ► *spojína vodníca*
 leading strand ► *vodilna veríga*
 lead optimisation ► *optimizácia spojíne vodníce*
 leaf ► *líst*
 lecithin ► *lecitín*
 lectin ► *lektín (1, 2)*
 lentinan ► *lentinán*
 leptocentric vascular bundle ► *leptocétrična žíla*
 lethal dose ► *letálni odmérek*
 leucine ► *levcín*
 leukocyturia ► *levkociturija*
 leukotriene receptor ► *levkotriénski recéptor*
 leukotrienes ► *levkotriéni*
 licence of a medicinal product ► *dovoljénje za promèt z zdravílo*
 lichen ► *lišáj*
 ligand ► *ligánd (1, 2)*
 ligand-based drug design ► *načrtovánje učinkovín na osnóvi ligándov*
 ligand-gated ion channel ► *ionotrópni recéptor, od ligándov odvísni iónski kanál*
 ligase ► *ligáza*
 light liquid paraffin ► *rédko tekóči parafín*
 light liquid petrolatum ► *rédko tekóči parafín*
 light microscopy ► *svetlóbná mikroskopija*
 light mineral oil ► *rédko tekóči parafín*
 lignan ► *lignán*
 lignin ► *lignín*
 ligula ► *lígula*
 limit of content ► *mêja vsébnosti*
 limit of detection ► *mêja zaznávnosti*
 limit of quantification ► *mêja določitve*
 limit tests ► *mějni preskúsi*
 lincosamide ► *piranozidni antibiótik*
 linear pharmacokinetics ► *lineárna fármakokinétika*
 liniment ► *linimènt*
 lipase ► *lipáza*
 lipid ► *lipíd*
 lipid peroxidation ► *lipídna peroksidácia*
 lipophilic cream ► *lipofilna kréma*
 lipophilic gel ► *lipofilni géľ*
 lipophilic ointment ► *lipofilno mazílo*
 lipoprotein ► *lipoproteín*
 lipoprotein (a) ► *lipoproteín (á)*
 liposome ► *liposóm*
 lipotropic ► *lipotrópic*
 liqueur ► *likér*
 liquid chromatograph ► *tekočínski kromatográf*
 liquid chromatography ► *tekočínska kromatografija*

liquid chromatography with mass spectrometry ▶ *tekočinska kromatografija z masno spektrometrijo*
 liquid crystal ▶ *tekóči kristál*
 liquid extract ▶ *tekóči ekstrákt*
 liquid for granulation ▶ *tekočina za granuliranje*
 liquid-liquid extraction ▶ *ekstrákcija tekoče-tekoče*
 liquid paraffin ▶ *tekóči parafín*
 liquid petrolatum ▶ *tekóči parafín*
 liquid powder ▶ *tekóči púder*
 liquid preparation for cutaneous application ▶ *tekóča dermálna farmaceutvska oblika (1)*
 liquid preparation for inhalation ▶ *tekóča farmaceutvska oblika za inhaliranje*
 liquid preparation for nebulisation ▶ *tekóča farmaceutvska oblika za nebuliranje*
 liquid preparation for oral use ▶ *tekóča perorálna farmaceutvska oblika (1)*
 liquid preparations for cutaneous application ▶ *tekóča dermálna farmaceutvska oblika (2)*
 liquid preparations for oral use ▶ *tekóča perorálna farmaceutvska oblika (2)*
 liquid wax ▶ *tekóči vósek (1, 2)*
 list of drugs ▶ *lísta zdravil*
 list of essential medicines ▶ *esenciálna lísta zdravil*
 lithium salts ▶ *litíjeve soli*
 litmus ▶ *lákmus*
 litmus paper ▶ *lákmusov papír*
 live vaccine ▶ *živo cepívo*
 liffe years gained ▶ *pridobljena léta življenja*
 local anesthetic ▶ *lokální anestézik*
 local effect ▶ *lokální učínek, lokálno delovánje*
 local symptom or sign ▶ *lokální simptóm ali znák*
 lock and key model ▶ *modél kljúč-ključavnica*
 long-acting sulfanylamide ▶ *dólgodelujúči sulfanilamid*
 long term stability studies ▶ *dolgoróčne stabilnostne štúdije*
 loop diuretic ▶ *diurétik Hénlejeve zánke*
 loss on drying ▶ *izgúba pri sušenju*
 lot ▶ *sérija*
 lot number ▶ *številka sèrije*
 low-density lipoprotein ▶ *lipoprotein nízke gostóte*
 lowest observed adverse effect level ▶ *nájnížji odmérek, pri katérem se opázi neželèni učínek*
 lowest observed effect level ▶ *nájnížji odmérek, pri katérem se opázi učínek*
 loyalty card ▶ *kártica zvestóbe*
 lozenge ▶ *pastila*
 lubricant ▶ *drsílo, mazívo*
 luminol ▶ *luminól*
 lymphocytes ▶ *limfocíti*
 lymphocytes B ▶ *limfocíti B*
 lymphocytes T ▶ *limfocíti T*
 lymphokines ▶ *limfokíni*

lymulus amebocyte lysate test ▶ *tést na baktérijske endotoksíne*
 lyophilisate ▶ *liofilizát*
 lyophilisation ▶ *liofilizácija*
 lyotropic liquid crystal ▶ *liotrópni tekóči kristál*
 lysergic acid ▶ *lizèrška kislína*
 lysine ▶ *lizín*
 lysis ▶ *líza célice*
 lysogen intercellular space ▶ *lizogéni pròstor*

M

macerate ▶ *macerát*
 maceration ▶ *macerácija*
 macrocytosis ▶ *makrocitóza*
 macrogol ▶ *makrogól*
 macrolide ▶ *makrolídni antibiótik*
 macromolecule ▶ *mákrómolekúla*
 macrophage ▶ *makrofág*
 macrophyte ▶ *makrofít*
 macrosporangium ▶ *mákrsporángij*
 macrospore ▶ *mákrspóra*
 macrosporophyll ▶ *mákrsporofil*
 magnesium antacid ▶ *magnézijev antacid*
 main pharmacy ▶ *mátična lekárna*
 maintenance of marketing authorisation of medicinal product ▶ *vzdrževánje dovoljènja za promèt z zdravílo*
 major histocompatibility complex ▶ *poglavítni kompléks tkívne skládnosti*
 major histocompatibility complex molecules ▶ *molekúle HLA*
 malignant transformation ▶ *malígna transformácija*
 mandatory requirements ▶ *obvezujúče zahtéve*
 manna ▶ *mána (1, 2, 3)*
 mannitol ▶ *manitól*
 manufacturer of a medicinal product ▶ *izdeloválec zdravíla, proizvajálec zdravíla*
 manufacturer of medical devices ▶ *proizvajálec medicínskíh pripomóčk*
 manufacturing batch document ▶ *proizvódni líst*
 manufacturing of a medicinal product ▶ *izdeláva zdravíla (1), proizvódnja zdravíla*
 marker ▶ *označeválec*

M

marketing authorisation application ► *vlóga za pridobitev dovoljénja za promèt z zdravilom*
 marketing authorisation holder ► *imétnik dovoljénja za promèt z zdravilom*
 marketing authorisation of a medicinal product ► *dovoljénje za promèt z zdravilom*
 markings indicating precautions ► *oznáke previdnostnih ukrepov*
 markov model ► *márkovski modél*
 masking ► *zakrivanje*
 mass spectrometry ► *másna spektrometrija*
 master batch record ► *proizvodni list*
 master cell bank ► *osnovna célična banka*
 mastix ► *mástiks*
 materia medica ► *matéria medica (1, 2)*
 materia mineralis ► *rudnínska snóv*
 matrix ► *mátriks*
 matrix DNA ► *matríčna DNA*
 matrix effect ► *učínek mátriksa*
 matrix tablet ► *ogródna tabléta*
 maximum daily dose ► *maksimálni dnévni odmérek*
 maximum residue level ► *nájvjšja mjéjna vrédnost ostánkov*
 maximum single dose ► *maksimálni énkратni odmérek*
 maximum therapeutical dose ► *maksimálni terapíjski odmérek*
 maximum therapeutic dose ► *maksimálni terapévtski odmérek*
 mean absorption time ► *srédnji čas absórpčije*
 mean corpuscular hemoglobin ► *povpréčna količina hemoglobína v eritrocítih*
 mean corpuscular hemoglobin concentration ► *povpréčna koncentracija hemoglobína v eritrocítih*
 mean corpuscular volume ► *povpréčni volúmen eritrocítov*
 mean dissolution time ► *srédnji čas raztápljanja*
 mean residence time ► *srédnji čas zadrževánja*
 measurement of consistency by penetrometry ► *penetrométrično mérjenje konsisténce*
 measuring cylinder ► *merilni válj*
 measuring device ► *odmérnik*
 measuring flask ► *merilna búčka*
 measuring spoon ► *merilna žlička*
 mechanical strenght ► *mehánska odpórnost*
 mechanism of action ► *mehanízem delovánja*
 mediator ► *mediátor*
 medical device ► *medicínski pripomóček*
 medical device class I ► *medicínski pripomóček razréda I*
 medical device class II a ► *medicínski pripomóček razréda IIa*
 medical device class II b ► *medicínski pripomóček razréda IIb*

medical device class III ► *medicínski pripomóček razréda III*
 medical device for long term use ► *medicínski pripomóček za dolgotrájno uporábo*
 medical device for short term use ► *medicínski pripomóček za kratkotrájno uporábo*
 medical device for transient use ► *medicínski pripomóček za prehóдно uporábo*
 medical device incident ► *zaplét z medicínskimi pripomóčkami*
 medical device intended for clinical investigation ► *medicínski pripomóček za klínične raziskáve*
 medical devices vigilance ► *vigilánca medicínskimi pripomóčkami*
 Medical Dictionary for Regulatory Activities ► *MédDRA*
 medical prescription for non-renewable delivery ► *neobnovljívi recépt*
 medical prescription for renewable delivery ► *obnovljívi recépt*
 medical scissors ► *medicínske škárje*
 medicament ► *zdravílo (1, 2)*
 medicated chewing gum ► *zdravilni žvečilni gúmi*
 medicated feedingsstuff ► *zdravilna krmna méšavnica*
 medicated foam ► *zdravilna péna*
 medicated pendant ► *zdravilni obések*
 medicated plaster ► *zdravilni oblíž*
 medicated stick ► *zdravilna páličica*
 medicated tampon ► *zdravilni tampón*
 medication ► *medikácija*
 medicinal bottle ► *medicínska steklenica*
 medicinal chemistry ► *farmacévtska kemija*
 medicinal gas ► *medicínski plín*
 medicinal laboratory ► *medicínski laboratórij*
 medicinal plant ► *zdravilna rastlína*
 medicinal product ► *zdravílo (1, 2), zdravílo brez recépta (1, 2)*
 medicinal product authorised for a paediatric indication ► *zdravílo, odobréno za pediátrično indikácijo*
 medicinal product information ► *informácije o zdravílu*
 medicinal product on restricted medical prescription ► *zdravílo s posébnim režímom predpisovánja in izdájé*
 medicinal product available on medical prescription only ► *zdravílo na recépt*
 medicinal product subject to prescription ► *zdravílo na recépt*
 medicinal product with well-established use ► *zdravílo z dóbro uveljavljeno medicínsko uporábo*
 medicinal substance ► *zdravilna učinkovina (1, 2)*
 medicine ► *zdravílo (1, 2)*

medicine cabinet ▶ *hišna lekárna*
 medicine database ▶ *podatková zbirka o zdravilih*
 medicine expenditures ▶ *izdatki za zdravila*
 medicine prescribing ▶ *predpisovanje zdravil*
 medium ▶ *medij*
 megaspore ▶ *mégaspóra*
 meiosis ▶ *mejóza*
 melatonin ▶ *melatonin*
 melatonin receptor ▶ *melatoninski receptor*
 member of the chamber of pharmacy ▶ *članica lekárniške zbornice*
 membrane filter ▶ *membranski filter*
 membrane filtration ▶ *membranska filtracija*
 membrane transporter ▶ *membranski prenašalec*
 menstruum ▶ *ekstrakcijsko topilo*
 mental symptom or sign ▶ *psihološki simptom ali znak*
 mercurial diuretic ▶ *živosrèbrov diuretik*
 mercurial products ▶ *živosrèbrovi pripravki*
 mercury-in-glass thermometer ▶ *živosrebrni termometer*
 mericarp ▶ *plodič*
 meristem ▶ *meristem*
 meristematic tissue ▶ *nèdovršeno tkivo*
 mesenchymal stem cells ▶ *mezenhimske matične celice*
 mesocarp ▶ *mezokárp*
 mesophily ▶ *mezofilija*
 mesophyll ▶ *mezofil*
 mesophyte ▶ *mezofit*
 messenger molecule ▶ *sporočilna molékula*
 messenger RNA ▶ *informacijska RNA*
 meta-analysis ▶ *metaanaliza*
 metabolic action ▶ *metabólično delovanje*
 metabolism ▶ *biotransformácija (1, 2), metabolizem (1, 2), presnova (1, 2)*
 metabolite ▶ *metabolit*
 metabotropic receptor ▶ *metabotropni receptor*
 metagenesis ▶ *metagenéza*
 metamorphosis ▶ *metamorfóza*
 metering dose valve ▶ *odmerni ventil*
 metering pump ▶ *odmerna črpálka*
 metering valve ▶ *odmerni ventil*
 methionine ▶ *metionin*
 method and route of administration ▶ *način aplikacije zdravila, način uporabe zdravila*
 method of administration ▶ *postópek uporabe*
 method of analysis ▶ *analizna metoda*
 method robustness ▶ *robústnost metode*
 method validation ▶ *validácija metode*
 methylation ▶ *metiliranje*
 methylketones ▶ *ketónska telésa*
 micelle ▶ *micél*
 microalbuminuria ▶ *mikroalbuminurija*

microbiological filtration system ▶ *sét za mikrobiolóško filtrácijo*
 microbiological quality ▶ *mikrobiolóška kakóvost*
 microcapsule ▶ *mikrokápsula*
 microcrystalline cellulose ▶ *mikrokristálna celulóza*
 microcytosis ▶ *mikrocitóza*
 microelement ▶ *mikroelement*
 microemulsion ▶ *mikroemulzija*
 microneedles ▶ *mikroigle*
 micronisation ▶ *mikronizácija*
 microorganism ▶ *mikroorganizem*
 microparticle ▶ *mikrodélec, mikrosféra*
 microRNA ▶ *mikro RNA*
 microspore ▶ *mikrogóbcica*
 microsporangium ▶ *mikrosporángij*
 microspore ▶ *mikrospóra*
 microsporophyll ▶ *mikrosporofil*
 microwave dryer ▶ *mikrovalóvni sušilnik*
 midstream urine catch method ▶ *metóda čistega mokrènja*
 military pharmacy ▶ *vojáska lekárna*
 milk ▶ *mléko*
 mill ▶ *drobilnik*
 mimetic ▶ *miméтик*
 mineral material ▶ *rudninska snòv*
 mineralocorticoid ▶ *minerálokortikoíd*
 mineral oil ▶ *tekóči parafín*
 minim ▶ *minim*
 minimal effective concentration ▶ *minimálna terapeútska koncentracija*
 minimal lethal dose ▶ *minimální letální odmerek*
 minimal toxic concentration ▶ *minimálna tóksična koncentracija*
 minimisation ▶ *minimizácija*
 minimum package size ▶ *najmánjše pakiranje*
 miscible ▶ *méša se*
 misclassification bias ▶ *pristránost razvrstitve*
 mitogen ▶ *mitogén*
 mitochondrion ▶ *mitohóndrij*
 mitomycins ▶ *mitomicíni*
 mitosis ▶ *mitóza*
 mixer ▶ *mešálnik*
 mixture ▶ *mikstúra*
 M₁-muscarinic receptors ▶ *M₁-muskarínski receptorji*
 M₂-muscarinic receptors ▶ *M₂-muskarínski receptorji*
 M₃ muscarinic receptors ▶ *M₃-muskarínski receptorji*
 mobile phase ▶ *mobílina fáza*
 modality ▶ *modalitéta*
 modification of diet in renal disease study equation ▶ *enáčba MDRD*
 modified release ▶ *prirejeno spróžčanje*

modified-release capsule ▶ *kápsula s prirejènim spróšèanjem*
 modified-release granules ▶ *zínca s prirejènim spróšèanjem*
 modified-release tablet ▶ *tabléta s prirejènim spróšèanjem*
 molecular dynamics ▶ *molékulska dinámika*
 molecular docking ▶ *sídranje*
 molecular mechanics ▶ *molékulska mehánika*
 molecular modeling ▶ *molékulsko modelíranje*
 molecular solution ▶ *molekulárna raztopína*
 moment pharmacokinetic analysis ▶ *momèntna fármakokinétièna analiza*
 monastery pharmacy ▶ *samostánska lekárna*
 monastic pharmacy ▶ *brátovska lekárna (1, 2)*
 monoamine oxidase inhibitor ▶ *zavirálec mónoamínooksidáz*
 monoamine oxidase type A inhibitor ▶ *zavirálec mónoamínooksidáz típa A*
 monoamine oxidase type B inhibitor ▶ *zavirálec mónoamínooksidáz típa B*
 monobactams ▶ *mónobaktámi*
 mono blinding ▶ *enójno zakrívranje*
 mono blind study ▶ *enójno slépo preskúšanje*
 mono blind trial ▶ *enójno slépo preskúšanje*
 monoblock ▶ *mónoblók*
 monocarp ▶ *mónokárp*
 monoclonal antibody ▶ *mónoklónsko prótítelo (1, 2)*
 monocotyledons ▶ *ènokaliènice*
 monocytes ▶ *mónociti*
 monoecious plant ▶ *ènodómna rastlína*
 mono masking ▶ *enójno zakrívranje*
 monomer ▶ *monomèr*
 monoploidy ▶ *mónoploidíja*
 monosaccharide ▶ *mónosaharíd*
 monoterpene ▶ *mónoterpén*
 monoterpeneoid alkaloid ▶ *mónoterpenoidni alkaloid*
 monoterpeneoid indole alkaloid ▶ *mónoterpenoidno-indólno alkaloid*
 monoterpeneoid isoquinoline alkaloid ▶ *mónoterpenoidno-izokinolínski alkaloid*
 monoterpinoind ▶ *mónoterpenoid*
 morphinan derivatives ▶ *deriváti morfinána*
 morphinane alkaloid ▶ *morfinánski alkaloid*
 morphology ▶ *morfológíja*
 mortality ▶ *umrljívost*
 mortar ▶ *móžnar, terílница*
 mosses ▶ *mahòvi*
 mother cell ▶ *materínska célica*
 mother tincture ▶ *mátièna tinktúra*
 mould ▶ *kalúp (1, 2), plésen (1, 2)*
 moulding ▶ *ulívanje*
 mouthpiece ▶ *ústnik*
 mouth wash ▶ *raztopína za izpíranje úst, ústna vòda*

moxibustion ▶ *moksibustíja*
 mucoadhesion ▶ *múkoadhezíja*
 mucoadhesive buccal tablet ▶ *múkoadhezívna bukálna tabléta*
 mucoadhesive dosage form ▶ *múkoadhezívna farmaceutvska oblika*
 mucoadhesive polymer ▶ *múkoadhezívni polimèr*
 mucolytic ▶ *mukolítik*
 mucopolysaccharide ▶ *múkopolisaharíd*
 mucus ▶ *slúz*
 mule bandage ▶ *múll povòj*
 multicentre clinical study ▶ *múlticèntrièno klínièno preskúšanje*
 multicentre clinical trial ▶ *múlticèntrièno klínièno preskúšanje*
 multidose container ▶ *vèèodmèrni vsèbnik*
 multidose powder ▶ *vèèodmèrni prášek*
 multidose preparation ▶ *vèèodmèrna farmaceutvska oblika*
 multi-factor study ▶ *vèèfáktorska štúdiya*
 multi-layered tablet ▶ *vèèplástna tabléta*
 multiple action drug ▶ *uèinkovína z vèèvrstnim delovánjem*
 multiple cloning site ▶ *obmòèje z vèè mésti za kloníranje*
 multiple drug administration ▶ *veèkrátna aplikáciya zdravíla*
 multiple emulsion ▶ *veèkrátna emúlzíja*
 multiple resistance ▶ *multípla rezisténca*
 multipotent stem cells ▶ *multipotèntne mátiène célice*
 multi unit dosage form ▶ *vèèenòtna farmaceutvska oblika*
 muscarinic receptor ▶ *muskarínski recèptor*
 muscle relaxant ▶ *míšièni relaksánt*
 mushroom ▶ *gòba*
 musk ▶ *móšus (1, 2, 3)*
 mutant ▶ *mutánt*
 mutation ▶ *mutáciya*
 mutual recognition agreement ▶ *sporazúm o medsebjótnem priznávanju*
 mutual recognition procedure ▶ *postópek z medsebjótnim priznávanjem*
 mycellium ▶ *micélij*
 mycorrhiza ▶ *mikoríza*
 mycosterol ▶ *mikosteról*
 mydriatic ▶ *midriátik*
 myeloma cell ▶ *mielómnska célica*
 myoglobin ▶ *mioglobín*
 myotic ▶ *miótik*

N

N-acetylglucosamine ▶ *N-acetilglukozamín*
 naïve T cell ▶ *naívni limfocít T*
 naïve T lymphocyte ▶ *naívni limfocít T*
 naked flower ▶ *gôli cvét*
 name of a medicinal product ▶ *imé zdravila*
 nanocapsule ▶ *nánokápsula*
 nanoemulsion ▶ *nánoemúljija*
 nanoparticle ▶ *nánodélec*
 nanosphere ▶ *nánosfêra*
 nanosuspension ▶ *nánosuspénzija*
 naphthoquinone ▶ *naftokinon*
 narcomania ▶ *narkomanija (1, 2)*
 narcotic ▶ *mamilo, narkótík (1, 2), uspaválo*
 narcotic record book ▶ *knjíga mamíl*
 narcotic substance ▶ *mamilo, narkótík (1, 2)*
 nasal applicator ▶ *nósnik*
 nasal cream ▶ *kréma za nos*
 nasal drops ▶ *kápljice za nos*
 nasal gel ▶ *gél za nos*
 nasal hemostatic gauze ▶ *tampón za nos*
 nasal powder ▶ *prášek za nos*
 nasal preparation ▶ *farmacévtska oblika za nos (1)*
 nasal preparations ▶ *farmacévtska oblika za nos (2)*
 nasal spray ▶ *pršílo za nos*
 nasal use ▶ *nazálna uporába*
 nasal wash ▶ *raztopína za izpiranje nosú*
 national procedure ▶ *nacionálni postópek*
 native herbal preparation ▶ *izvórni pripravék*
rastlínskega izvôra
 native polyacrylamide gel electrophoresis ▶
natívna poliakrílamídna gélska elektroforéza
 native protein ▶ *natívni protéin*
 natural estrogen ▶ *narávni estrogén*
 natural killer cell ▶ *narávna cêlica ubijálka*
 naturally acquired active immunisation ▶ *narávna*
aktívna imunizácia
 naturally acquired passive immunity ▶ *narávna*
pasívna imunizácia
 naturopathy ▶ *naturopatija*
 near-infrared spectroscopy ▶ *bližnja ínfrardéča*
spektroskopija
 nebulisation ▶ *nebulíranje*
 nebuliser ▶ *nebulátor*
 necrosis ▶ *nekróza*
 nectar ▶ *medičína*
 nectar gland ▶ *medôvnik*
 needle ▶ *íglica*
 negative result of a laboratory test ▶ *négativni*
rezultát laboratórjiske preiskáve
 neoflavonoid ▶ *néoflavonoid*

neolignan ▶ *néolignán*
 neoplasm ▶ *túmor*
 nephrotoxicity ▶ *nefrotóksičnost*
 nervine ▶ *nervín*
 neuraminidase inhibitor ▶ *zavirálec*
nevraminidáze
 neurohormon ▶ *névrohormón*
 neuroleptic ▶ *ántipsihótík, nevroléptik*
 neuropeptide ▶ *nevropeptíd*
 neurotoxicity ▶ *nevrotóksičnost*
 neurotransmitter ▶ *névrotransmíter*
 neutralization number ▶ *kislínsko števílo*
 new chemical entity ▶ *nôva kemijska entitéta*
 new drug application ▶ *samostójna in nëodvisna*
vlóga za pridobítev dovoljénja za promét z zdravílo
 Newtonian liquid ▶ *newtonska tekočina*
 niacin ▶ *niacín, nikotínska kislína, vitamín B₃*
 nicotinic acid ▶ *niacín, nikotínska kislína, vitamín B₃*
 nicotinic receptor ▶ *nikotínski recéptor*
 niosome ▶ *niosóm*
 nitrogen mustards ▶ *dušíkovi iperítí*
 nitro-group reduction ▶ *redúkcija nítro skupíne*
 nitrosoureas ▶ *nitrózosečnîne*
 NMDA receptor ▶ *NMDA-recéptor*
 node ▶ *kolénce*
 noise ▶ *šúm*
 non-active conformation ▶ *nèaktivna*
konformácija
 non-clinical testing ▶ *farmakolóško-toksikolóško*
preskúšanje zdravíla
 non-coding RNA ▶ *nèkodirajóča RNA*
 non-commercial clinical study ▶ *nèkomerciálno*
klínično preskúšanje
 non-commercial clinical trial ▶ *nèkomerciálno*
klínično preskúšanje
 noncompartmental pharmacokinetic analysis ▶
nèprostórska fármakokinétična analiza
 non-competitive inhibitor ▶ *nèkompetitívni*
inhibítor
 non-essential amino acid ▶ *nèesenciálna*
amínokislína
 non-interventional clinical study ▶ *nèinterven-*
cíjsko klínično preskúšanje
 non-interventional clinical trial ▶ *nèintervencijsko*
klínično preskúšanje
 non-ionogenic surfactant ▶ *nèionogéna površínsko*
aktívna snôv
 nonlinear pharmacokinetics ▶ *od odmérka odvisna*
fármakokinétika
 non-Newtonian liquid ▶ *nenewtonska tekočina*
 non-prescription dispensing ▶ *izdájanje zdravíla*
brez zdravníškega recépta
 non-prescription drug ▶ *zdravílo brez recépta (1, 2)*
 non-prescription medicine ▶ *zdravílo brez recépta*

N

(1, 2)

non-prescription medicinal product ► *zdravilo brez recepta (1, 2)*
 non-prescription medicine dispensing ► *izdaja zdravila brez zdravniškega recepta (1)*
 non-proteinogenic amino acid ► *nèproteinogèna aminokislina*
 non-registered drug ► *nèregistrirano zdravilo*
 non-routine tests ► *nèrutinski preskúsi*
 non-selective agent ► *nèselektivna učinkovina*
 non-selective drug ► *nèselektivna učinkovina*
 non-selective monoamine reuptake inhibitor ► *nèselektivni zaviralec privzema mónoáminov*
 nonselectivity ► *nèselektivnost*
 non-specific immunity ► *prirojèna imúnost*
 non-steroidal analgesic ► *nèsteroidni analgétik*
 non-steroidal antiinflammatory drug ► *nèsteroidna protivnétna učinkovina, nèsteroidni ántiflogistik*
 non-steroidal antipyretic agent ► *nèsteroidni ántipirétik*
 non-steroidal antirheumatic agent ► *nèsteroidni ántirevmátik*
 no observed adverse effect level ► *odmèrek, pri katèrem ni véč mogóče opazíti nèželènih učínkov*
 no observed effect level ► *odmèrek, pri katèrem ni učínka*
 nootropic ► *nootrópik*
 norepinephrin ► *nórâdrenalín*
 normal conditions ► *normálni pogóji*
 normal phase chromatography ► *normálnofázna kromatografija*
 normal range ► *referénčno obmóčje*
 nosode ► *nozóda*
 notified body ► *priglašèni orgán*
 N-oxidation ► *N-oksidáciija*
 nucellus ► *nucél*
 nuclear magnetic resonance spectroscopy ► *jèdrska magnétnoresonánčna spektroskopíja*
 nuclear pharmacist ► *specialíst iz rádiofarmacíje (1, 2)*
 nuclease ► *nukleáza*
 nucleic acid ► *nukleínska kislína*
 nucleic base ► *nukleínska báza*
 nucleophile ► *nukleofil*
 nucleoside ► *nukleozíd*
 nucleoside antiviral ► *nukleozídna protivírusna učinkovina*
 nucleotide ► *nukleotíd*
 number of hospital beds per pharmacist ► *število póstelj na ènega magístra farmacíje*
 nut ► *òreh*
 nutrient enema ► *hranilni klistír*
 nutritional supplement ► *prehránsko dopolnilo*

O

O

oak nut ► *žèlod*
 observational study ► *opazovalna raziskáva*
 obstruction ► *obstrúkcija*
 occupational toxicology ► *poklicna toksikologíja*
 ocular use ► *okulárna uporába*
 odds ► *obè*
 odds ratio ► *razmèrje obètov*
 official control of medicinal products ► *urádni nadzòr zdravíl*
 official medicines control laboratory ► *urádni kontrolní laboratoríj za analízno preskúšanje zdravíl*
 official methods of analysis ► *urádne analízne metóde*
 official prescription form ► *urádno veljavni receptni obrázec*
 official quality control of a medicinal product ► *urádna kontrola kakóvosti zdravila*
 official quality control of a medicine ► *urádna kontrola kakóvosti zdravila*
 off label use of a medicinal product ► *nènaménska uporába zdravila*
 officinal medicine ► *oficinálno zdravilo*
 O-glycoside ► *O-glikozíd*
 oil ► *ólje*
 ointment ► *mazílo*
 ointment base ► *mazílina podlága*
 oleiferous plant ► *óljnica*
 oleogel ► *lipofilni gé*
 oleo-gum-resin ► *oleogumirezín*
 oligoarch vascular bundle ► *oligoárhna žíla*
 oligodinamic effect ► *oligodinámični učínek*
 oligomer ► *oligomèr*
 oligonucleotide ► *oligonukleotíd*
 oligopeptide ► *oligopeptíd*
 oligosaccharide ► *oligosaharíd*
 oncotic pressure ► *onkótski tlák*
 one-factor study ► *ènofáktorska štúdíja*
 oogamy ► *oogamíja*
 oosphere ► *oosféra*
 operator ► *operátor*
 operon ► *operón*
 ophtalmic use ► *okulárna uporába*
 ophthalmic insert ► *vlóžek za okó*
 opioid ► *opioid*
 opioid analgesic ► *opioidni analgétik*
 opioid anesthetic ► *opioidni anestétik*
 opioid receptor ► *opioidni recèptor*
 δ -opioid receptor ► *opioidni δ -recèptor*

κ-opioid receptor ► *opioidni κ-recéptor*
 μ-opioid receptor ► *opioidni μ-recéptor*
 opium ► *ópij*
 opium alkaloids ► *ópijevi alkaloidi*
 opsonins ► *opsonini*
 opsonisation ► *opsonizacija*
 optical microscopy ► *svetlòbna mikroskopija*
 oral blood glucose lowering agent ► *perorálni antidiabètik*
 oral contraceptive ► *perorálni kontraceptív*
 oral drops ► *perorálne kápljice*
 oral glucose tolerance test ► *orálni glukózo-toleránčni tést*
 oral lyophilisate ► *perorálni liofilizát*
 oral powder ► *perorálni prášek*
 oral use ► *perorálna uporába*
 order ► *réd*
 order for medicinal products ► *dobávnica za zdravila*
 organ ► *orgán*
 organelle ► *célični organél*
 organic modifier ► *orgánski modifikátor*
 organic nitrates ► *orgánski nitráti*
 organoleptic evaluation of medicine ► *organoléptični preglèd zdravila*
 organoleptic properties ► *organoléptične lastnosti*
 Organon ► *Órganon*
 organotypic cell culture ► *organotípska célična kultúra*
 original drug ► *originálno zdravílo (1), originátorsko zdravílo*
 original medicinal product ► *originálno zdravílo (1), originátorsko zdravílo*
 original medicine ► *originátorsko zdravílo*
 originator ► *originátor*
 oripavine derivatives ► *oripavínski deriváti*
 orodispersible film ► *órodisperzibilni film*
 orodispersible tablet ► *órodisperzibilna tablèta*
 oromucosal capsule ► *orálna kápsula*
 oromucosal drops ► *orálne kápljice*
 oromucosal gel ► *orálni gél*
 oromucosal paste ► *orálna pásta*
 oromucosal preparation ► *orálna farmacévtska oblíka (1)*
 oromucosal preparations ► *orálna farmacévtska oblíka (2)*
 oromucosal semi-solid dosage form ► *orálna pôltrídna farmacévtska oblíka*
 oromucosal solution ► *orálna raztopína*
 oromucosal spray ► *orálno pršílo*
 oromucosal tablet ► *orálna tablèta*
 oromucosal use ► *orálna uporába*
 oropharyngeal use ► *órofaringeálna uporába*
 oropharyngeal spray ► *pršílo za ústa in žrèlo*

orphan drug ► *zdravílo siróta*
 orphan medicinal product ► *zdravílo siróta*
 orthopedic footwear ► *ortopédska obútev*
 ortho-quinone ► *ortokinón*
 orthosis ► *ortóza*
 oscillating sieve ► *oscilirajóče síto*
 oscillating granulator ► *oscilirajóči granulátor*
 osmol ► *osmol*
 osmolal gap ► *osmolalna vrzél*
 osmolality ► *osmolalnost*
 osmolarity ► *osmolarnost*
 osmosis ► *osmóza*
 osmotically acting laxative ► *osmóžno odvajálo*
 osmotic diuretic ► *osmózni diurétik*
 osmotic pressure ► *osmózni tlák*
 Ostwald ripening ► *Óstwaldova rás*
 OTC drug ► *zdravílo brez recépta (1, 2)*
 OTC medicinal product ► *zdravílo brez recépta (1, 2)*
 OTC medicine ► *zdravílo brez recépta (1, 2)*
 ounce ► *únča*
 outer packaging ► *zunánja ovojnína*
 out-patient consumption ► *ambulántna porába zdravíil*
 out-patient drug use ► *ambulántna porába zdravíil*
 ovary ► *plódnica*
 overdosing ► *prekomérno odmérjanje*
 over-the-counter medicine dispensing ► *izdája zdravíla brez zdravniškega recépta (1)*
 ovule ► *seménska zasnóva*
 oxazolidine derivatives ► *oksazolidínski deriváti*
 oxicams ► *oksikámi*
 oxidant ► *oksidánt*
 oxidative deamination ► *oksidatívno deaminíranje*
 oxidized LDL ► *oksidírani LDL*
 3-oxoandrost-4-ene derivatives ► *deriváti 3-óksandróst-4-éna*
 oxygen-flask method ► *metóda sežíga v kisíku*
 oxymetry ► *oksimetríja*
 oxytocic ► *učinkovína za spodbújanje krčjenja máternice*
 oxytocin ► *oksitocín*

P

P50 ▶ *P50*

package ▶ *ovojnina*

packaging ▶ *pakiranje (1, 2)*

pad ▶ *blaznica, zloženeč*

paddle apparatus ▶ *naprava z vèšli*

paediatric investigation plan ▶ *načrt pediatričnih raziskáv*

paediatric population ▶ *pediatrična populacija*

palisade cell ▶ *palisádna celica*

palisade number ▶ *palisádno število*

palisade tissue ▶ *palisádno tkivo*

panacea ▶ *panacèja*

pan coater ▶ *oblagalni bóben*

panicle ▶ *lát*

panthothenic acid ▶ *vitamín B₅*

panty liner ▶ *hláčna podlôga*

paper chromatography ▶ *papirna kromatografija*

Papyrus Ebers ▶ *pápirus Ébers*

paracellular transport ▶ *páracelulárni transpórt*

paracrine signaling ▶ *parakrínno signaliziranje*

parallel distribution ▶ *paralélna distribúcija*

parallel import ▶ *paralélni uvôz*

parallel design ▶ *vzporédni načrt*

parametric-release ▶ *paramétrično sprôščanje*

paraph ▶ *paráfa*

paraprotein ▶ *páraprotein*

para-quinone ▶ *parakinón*

parasite ▶ *parazit, zajedávec*

parasympathomimetic ▶ *párasimpatomimétik*

parasympatolythic ▶ *ántiholinêrgik*

parathyroid hormone ▶ *páratiroídni hormón*

paratope ▶ *paratóp*

parenchym ▶ *parenhím*

parenteral preparation ▶ *parenterálna farmaceutvska oblíka (1)*

parenteral preparations ▶ *parenterálna farmaceutvska oblíka (2)*

parenteral use ▶ *parenterálna uporába*

partial agonist ▶ *délni agonist*

partial recall of a medicinal product ▶ *délni odpoklic zdravíla*

particulate contamination ▶ *kontaminácija z délci*

partition coefficient ▶ *porazdelitveni koefficient*

passage ▶ *pasáža*

passive immunisation ▶ *pasívna imunizácija*

passive transport ▶ *pasívni transpórt*

paste ▶ *pásta*

patch ▶ *oblíž*

pathogen ▶ *patogén*

patient ▶ *bolník, paciènt*

patient counselling ▶ *verbálna farmaceutvska komunikácija*

patient dispensing area ▶ *oficina*

patient information leaflet ▶ *navodílo za uporábo*

patient leaflet ▶ *navodílo za uporábo*

patient preference ▶ *preferéncè pacièntov*

patient satisfaction survey ▶ *bolnítkovo zadovoljstvo z zdravstvenimi storitvami*

peak asymmetry ▶ *ásimetrija kromatográfskega vrha*

peak symmetry ▶ *simetrija kromatográfskega vrha*

pediatric daily defined dose ▶ *pediatrični definítrani dnévni odmèrek*

pediatric dose ▶ *otrôški odmèrek*

pedicel ▶ *pècelj*

PEGylation ▶ *pegilácija*

pellet ▶ *peléta*

pelletisation ▶ *peletiranje*

penicillines ▶ *penicilíni*

penicillin with extended spectrum ▶ *širokospektrálni penicilín*

pentose ▶ *pentóza*

peptide ▶ *peptíd*

peptide alkaloid ▶ *peptídni alkaloid*

peptide bond ▶ *peptídna vez*

peptide mapping ▶ *peptídno kartiranje*

peptidomimetic ▶ *peptidomimétik*

perchlorates ▶ *perkloráti*

percolate ▶ *perkolát*

percolation ▶ *perkolácija*

percolator ▶ *perkolátor*

perennial plant ▶ *trájnica, vèčlétnica*

perfume ▶ *parfúm*

perfume oil ▶ *parfúmsko olje*

perfume water ▶ *parfúmska vóda*

perfusion-rate limited drug distribution ▶

perfuzijsko omejeno porazdeljevanje učinkovin

periarticular use ▶ *periartikulárna uporába*

pericambium ▶ *pericikel (1, 2)*

pericarp ▶ *osemenje*

periderm ▶ *peridèrm*

perigon ▶ *cvétno odeválo*

perineural use ▶ *perinevrálna uporába*

periodic safety update report ▶ *redno posodôbljeno poročílo o várnosti zdravíla*

periodic summary reporting for medical device incidents ▶ *periódično poročanje o zapletih z medicínskimi pripomócki s povzétki*

period of validity ▶ *rók veljávnosti (1)*

periodontal use ▶ *periodontálna uporába*

peripheral effect ▶ *perifèrni učinek*

peripherally acting muscle relaxant ▶ *perifèrno delujóč míšični relaksánt*

P

perisperm ► *perispêrm*
 perithecium ► *peritécij*
 permanent tissue ► *dovršeno tkivo*
 permeability ► *permeabilnost*
 permeability-rate limited drug distribution ► *difuzijsko omejeno porazdeljevanje učinkovine*
 peroral solution ► *peroralna raztopina*
 peroxide value ► *pêroksidno število*
 per protocol analysis ► *analiza po protokólu*
 persistence ► *vztrájnost*
 personalised therapy ► *personalizirana terapíja*
 personal medication card ► *osébná kártica zdravíl*
 pessary ► *vaginálna glóbulá*
 pesticide ► *pesticíid*
 pestle ► *pestílo*
 petal ► *vênčni líst*
 Petri dish ► *petríjevka*
 petrolatum ► *vazélin*
 phagemid ► *fagmíd*
 phagocytes ► *fagocíti*
 phagocytosis ► *fagocitóza*
 pharamcogenomics ► *fármakogenómika*
 pharmaceutical assistant ► *farmacévtski asistènt*
 pharmaceutical biotechnology ► *farmacévtska biotehnologíja*
 pharmaceutical care ► *farmacévtska skrb*
 pharmaceutical chemistry ► *farmacévtska kemíja*
 pharmaceutical communication ► *farmacévtska komunikologíja*
 pharmaceutical compounding ► *magistrálna receptúra (2)*
 pharmaceutical data of a medicinal product ► *farmacévtski podátki o zdravílu*
 pharmaceutical data of a medicine ► *farmacévtski podátki o zdravílu*
 pharmaceutical drug research and development ► *farmacévtski razvój zdravíla*
 pharmaceutical equivalence ► *farmacévtska ekvivalénca*
 Pharmaceutical Inspection Convention ► *Konvenciónja o farmacévtski inšpékciji*
 Pharmaceutical Inspection Convention and Pharmaceutical Inspection Co-operation Scheme ► *Konvenciónja o farmacévtski inšpékciji in shéma sodelovánja farmacévtskih inšpékcij*
 pharmaceutical inspection co-operation scheme ► *shéma sodelovánja farmacévtskih inšpékcij*
 pharmaceutical intervention ► *farmacévtska intervenciónja*
 pharmaceutical particulars on a medicinal product ► *farmacévtski podátki o zdravílu*
 pharmaceutical particulars on a medicine ► *farmacévtski podátki o zdravílu*
 pharmaceutical preparation ► *farmacévtski pripravék*

pharmaceutical preparation to be converted into vapour ► *farmacévtska oblika v obliki páre*
 pharmaceutical substance ► *farmacévtska snóv*
 pharmaceutical technician ► *farmacévtski téhnik (1, 2)*
 pharmaceutical technology ► *farmacévtska tehnologíja*
 pharmacist ► *lekárnar (1), magíster farmácíje (1)*
 pharmacist's advising ► *farmacévtovo svetovánje*
 pharmacist's counselling ► *farmacévtovo svetovánje*
 pharmacist concessionaire ► *lekárnar koncesionár, zasébní lekárnar*
 pharmacodynamic drug interactions ► *fármakodinámíčne interákcije*
 pharmacodynamics ► *fármakodinámika (1, 2)*
 pharmacoconomics ► *fármakoekonomíka*
 pharmacoepidemiology ► *fármakoepidemiologíja*
 pharmacogenetics ► *fármakogenétika*
 pharmacognosy ► *fármakognozíja*
 pharmacokinetic drug interactions ► *fármakokinétične interákcije*
 pharmacokinetic model ► *fármakokinétični modél*
 pharmacokinetic-pharmacodynamic model ► *fármakokinétično-fármakodinámíčni modél*
 pharmacokinetics ► *fármakokinétika*
 pharmacological action ► *farmakolóški učínek, farmakolóško delovánje*
 pharmacological activity ► *farmakolóški učínek, farmakolóško delovánje*
 pharmacological data of a medicinal product ► *farmakolóški podátki o zdravílu*
 pharmacological data on a medicinal product ► *farmakolóški podátki o zdravílu*
 pharmacology ► *farmakologíja*
 pharmacophore ► *farmakofór*
 pharmacopoeia ► *farmakopéja*
 pharmacopoeial monograph ► *farmakopéjska monografíja*
 pharmacotherapeutic group ► *fármakoterapévtška skupína (1)*
 pharmacotherapeutical team ► *fármakoterapévtška skupína (2)*
 pharmacotherapy ► *fármakoterapíja*
 pharmaco-toxicological testing ► *farmakolóško-toksikolóško preskúšanje zdravíla*
 pharmacovigilance ► *fármakovigilánca*
 pharmacy ► *farmácíja, lekárna*
 pharmacy activity ► *farmacévtska dejávnost*
 pharmacy balance ► *receptúrna téhtnica*
 pharmacy error ► *lekárniška napáka*
 pharmacy inspection ► *vizitácíja lekárne*
 pharmacy manager ► *uprávnik lekárne, vódja lekárne*

pharmacy mistake ► *lekárniška napáka*
 pharmacy network ► *jávna lekárniška mreža*
 pharmacy network criteria ► *merila za lekárniško mrežo*
 pharmacy personnel ► *lekárniški farmaceutski delavec*
 pharmacy point ► *lekárniška točka*
 pharmacy practice ► *dejavnosti lekárne, lekárniška dejavnost (1)*
 pharmacy quality indicators ► *kazalniki kakóvosti lekárniške dejavnosti*
 pharmacy service ► *jávna lekárniška služba, lekárniška storitev*
 pharmacy staff ► *lekárniški farmaceutski delavec*
 pharmacy stock ► *lekárniška zalóga zdravil*
 pharmacy team ► *lekárniški tím*
 pharmacy technician ► *farmaceutski téhnik (1, 2)*
 pharmacy verification ► *verifikácija lekárne*
 pharmaplan ► *fármakoterapijski načrt*
 phase I clinical trial ► *klínično preskúšanje I. fáze*
 phase II clinical trial ► *klínično preskúšanje II. fáze*
 phase III clinical trial ► *klínično preskúšanje III. fáze*
 phase II metabolic reaction ► *konjugácija (2), metabólična reakcija II. réda*
 phase I metabolic reaction ► *metabólična reakcija I. réda*
 phase IV clinical trial ► *klínično preskúšanje IV. fáze*
 phellem ► *felém*
 phelloderm ► *felodèrm*
 phellogen ► *felogén*
 phelloid ► *feloid*
 phenethylamine alkaloid ► *feniletilamínski alkaloid*
 phenethylisoquinoline alkaloid ► *feniletilizokinolínski alkaloid*
 phenol ► *fenól*
 phenolcarboxylic acid ► *fenólkarboksílna kislína*
 phenol derivatives ► *fenólni deriváti*
 phenolic antioxidants ► *fenólni antioksidánti*
 phenothiazines ► *fénotiazíni (1, 2)*
 phenotype ► *fenotíp*
 phenylalanine ► *fenilalanín*
 phenylalkylamine derivative ► *fenilalkilamínski derivát*
 phenylpiperidine derivatives ► *fenilpiperidínski deriváti*
 phenylpropanoid ► *fenilpropanoid*
 phiole ► *fióla*
 phloem ► *floém*
 phosphodiesterase ► *fosfodiesteráza*
 phosphodiesterase inhibitor ► *zavirálec fosfodiesteráze*
 phospholipase C ► *fosfolipáza C*

phospholipid ► *fosfolipíd*
 phospholipid bilayer ► *fosfolipídni dvóslòj*
 photosensibilisator ► *fótosenzibilizátor*
 photostability tests ► *fótostabilnostni tésti*
 photosynthesis ► *fótosintéza*
 pH value ► *pH-vrédnost*
 phyllocladium ► *filokládij*
 phylogenetic system ► *filogenétski systém*
 phylum ► *dèblo (2)*
 physical dependence ► *fizična odvisnost*
 physiological dose ► *fiziolóški odmérék*
 physiological functions ► *fiziolóške fúnkcije*
 phytoalexin ► *fitoaleksín*
 phytochemistry ► *fitokemija*
 phytoestrogen ► *fitoestrogén*
 phytomedicine ► *fitofármak*
 phytoncide ► *fitoncíd*
 phytopharmaceutical agent ► *fitofarmaceutsko sredstvo*
 phytosterol ► *fitosteról*
 phytotherapy ► *fitoterápija*
 Pickering emulsion ► *Pickeringova emúljzija*
 picnometer ► *piknométer*
 pigment ► *pigmènt (1, 2)*
 pill box ► *delilnik zdravil*
 pill organizer ► *delilnik zdravil*
 pillule ► *pílula*
 pint ► *pínt*
 piperazine derivatives ► *piperazínski deriváti*
 piperidine alkaloid ► *piperidínski alkaloid*
 piperidinedione derivatives ► *piperidíndiínski deriváti*
 pipette ► *merilna kapálka, pipéta*
 pipette applicator ► *zapórka z merilno kapálko*
 pistil ► *pestič*
 pit ► *koščica, píknja*
 pith ► *stržén*
 pith band ► *stržénov trák*
 placebo ► *placébo*
 placing a medical device on the market ► *dajánje medicínskega pripomóčka na trg*
 plant ► *rastlína*
 plant material ► *rastlínska dróga*
 plasma ► *krvna plázma, plázma*
 plasma cell ► *plazmátka*
 plasma concentration of a drug ► *plázemska koncentracija zdravilne učinkovíne*
 plasma concentration profile ► *plázemska koncentracijska krivúlja*
 plasma master file ► *glávni dosjé o plázmi*
 plasma protein binding ► *vezáva na plázemske proteíne*
 plasma protein fractions ► *plázemske proteínske frákcie*

plasma substitute ► *nadomestek za plazmo*
 plasmid ► *plazmid*
 plasmin ► *plazmin*
 plasminogen ► *plazminogén*
 plaster ► *oblíž*
 plastibase ► *plastibáza*
 plastic flow ► *plástični pretok*
 plasticity ► *plástičnost*
 plasticizer ► *mehčalo*
 plastid ► *plastíd*
 platelet aggregation inhibitor ► *inhibitor agregacije trombocitov, zaviralec agregacije trombocitov*
 platinum compound ► *plátinova spojina*
 pluripotent stem cell ► *pluripotétna mátična célica*
 pod ► *stròk*
 podophyllotoxin derivative ► *derivát podofilotoksína*
 poison ► *strup*
 poison register ► *knjiga strúpov*
 policrest ► *polikrèst*
 pollen ► *cvétni práh*
 pollen sac ► *pelódna vréčka*
 pollen tube ► *pelódni mešček*
 pollination ► *oprašitev*
 polyacrylamide gel electrophoresis ► *poliakrilamidna gélska elektroforéza*
 polyadenylation ► *poliadenilácija*
 polyalkyn ► *polialkín*
 polyamine alkaloid ► *poliamínski alkaloid*
 polyarch vascular bundle ► *poliárhna žila*
 polyclonal antibodies ► *poliklónska prótitelesa*
 polyethylene glycol ► *makrogól*
 polygamy ► *poligamíja*
 polyketide ► *poliketíd*
 polymer ► *polimèr*
 polymerase ► *polimeráza*
 polymerase chain reaction ► *verížna reakcija s polimerázo*
 polymeric micelle ► *polimèrni micél*
 polymeric nano particle ► *polimèrni nanodélec*
 polymorphism ► *polimorfizem (1, 2, 3, 4)*
 polymyxins ► *polimiksíni*
 polyol ► *poliól*
 polypeptide ► *polipeptíd*
 polypeptide antibacterial ► *polipeptídni antibiotik*
 polypeptide antibiotic ► *polipeptídni antibiotik*
 polypharmacy ► *sočasna uporaba več zdravil*
 polyphenol ► *polifenól*
 polyploidy ► *poliploidíja*
 polypragmasy ► *sočasna uporaba več zdravil*
 polysaccharide ► *polisaharíd*
 polysorbate ► *polisorbát*
 polyterpene ► *politerpén*

polyvinylpyrrolidone ► *polivinilpirolidón*
 pomade ► *pomáda*
 population pharmacokinetics ► *populacijska fármakokinética*
 porosity ► *poróznost*
 positive laboratory test result ► *póztivni rezultát laboratórijske preiskáve*
 posology ► *odmèrjanje (1, 2)*
 post-analytical phase of laboratory testing ► *pòanalízna fáza laboratórijske preiskáve*
 post-analytical variables ► *pòanalízni vplívi*
 post-authorisation safety study ► *štúdiya várnosti po pridobitvi dovoljènja za promèt z zdravílo*
 post-production modification ► *pòstprodukcijska modifikácija*
 post-translational modification ► *pòsttranslacijska modifikácija*
 potassium-sparing diuretic ► *ántikaliurétični diurètik*
 potency ► *jákost*
 potential impurity ► *potenciálna nëčistòta*
 potentiation ► *potencíranje (1)*
 potentiometric determination ► *potenciométrična določitev*
 potentiometric titration ► *potenciométrična titracija*
 potentisation ► *potencíranje (2)*
 poultice ► *vróči obkládek*
 pound ► *fúnt*
 povidone ► *polivinilpirolidón*
 powder ► *prášek (1, 2, 3)*
 powder closure applicator ► *zapórka s posípnikom*
 powder for cutaneous application ► *dermálni prášek*
 powder for inhalation ► *prášek za inhalíranje*
 powder for injections or infusions ► *prášek za injékcije in infúzijske*
 pre-analytical phase of laboratory testing ► *prèdanalízna fáza laboratórijske preiskáve*
 pre-analytical variables ► *prèdanalízni vplívi*
 precipitation ► *obárjanje*
 precision ► *natánčnost*
 precursor ► *prekúrzor*
 predictive value of a negative laboratory test result ► *napòvedna vrédnost négativne laboratórijske preiskáve*
 predictive value of a positive laboratory test result ► *napòvedna vrédnost póztivne laboratórijske preiskáve*
 pre-filled pen ► *napòlnjeni injékcijski perésnik*
 pre-filled syringe ► *napòlnjena injékcijaska brízga*
 pregnadien derivatives ► *deriváti pregnadiéna*
 pregnen derivatives ► *deriváti pregnéna*
 premedication ► *premedikácija*

pre-mix for medicated feedingstuffs ► *prèdméšanica za priprávo zdrávilne krmne méšanice*
 preparation containing sulfur ► *priprávek z žvèplom, zdráviló z žvèplom*
 preparation for cutaneous application ► *dermálna farmácèvska oblíka (1)*
 preparation for inhalation ► *farmácèvska oblíka za inhalíranje (1)*
 preparation for irrigation ► *farmácèvska oblíka za izpíranje*
 preparations for cutaneous application ► *dermálna farmácèvska oblíka (2)*
 preparations for inhalation ► *farmácèvska oblíka za inhalíranje (2)*
 prescribed daily dose ► *predpísani dnèvni odmèrek*
 prescribing ► *preskrípíja*
 prescribing of medicines ► *predpisovánje zdrávil*
 prescription ► *zdrávilníski recèpt (1)*
 prescription counter ► *izdája zdrávilna na zdrávilníski recèpt (2, 3)*
 prescription dispensing ► *izdájanje zdrávilna na zdrávilníski recèpt, izdája zdrávilna na zdrávilníski recèpt (1)*
 prescription-only drug ► *zdráviló na recèpt*
 prescription-only medicine ► *zdráviló na recèpt*
 prescription for extemporaneous preparation ► *magistrální recèpt*
 prescription-only medicinal product ► *zdráviló na recèpt*
 prescription processing ► *obdeláva recèpta*
 prescription register ► *knjíga recèptov*
 preservative ► *konzerváns*
 press-coated tablet ► *pláščna tablèta*
 press coating ► *súho obláganje*
 pressurised container ► *vsèbník pod tlákom*
 pressurised pharmaceutical preparation ► *farmácèvska oblíka pod tlákom (1)*
 pressurised pharmaceutical preparations ► *farmácèvska oblíka pod tlákom (2)*
 pre-systemic metabolism ► *prèdsistémski metabolízem*
 prevalence ► *razšírjenost*
 prickle ► *bodíca*
 primary cell culture ► *primárna cèlična kultúra*
 primary containment ► *primárno obvládovánje obmóčja*
 primary lymphatic organs ► *primárni limfátíčni orgáni*
 primary lymphoid organs ► *primárni limfátíčni orgáni*
 primary metabolite ► *primárni metabolít*
 primary standard ► *primárni stándard*
 primary tissue ► *primárno tkívo*
 primary transcript ► *primárni transkrípt*

principal investigator ► *glávni raziskoválec*
 priority list of medicinal products ► *nújno potrebna zdrávilá*
 priority list of medicines ► *nújno potrebna zdrávilá*
 private pharmacy ► *zasèbna lekárna*
 probabilistic sensitivity analysis ► *verjètnostna občutlívostna analíza*
 process analytical technology ► *procèсна analízna tehnológíja*
 process of drug use ► *procès uporábe zdrávil*
 prodrug ► *prèdzdráviló*
 production of a medicinal product ► *izdeláva zdrávilá (2)*
 progenitor cell ► *prèdniška cèlica*
 progesterone ► *gestagén*
 prokaryotes ► *prokariónti*
 prolactin inhibitor ► *inhibítor prolaktína, zavirálec prolaktína*
 proliferation ► *proliferácia*
 proline ► *prolín*
 prolonged release ► *podáljšano spróščanje*
 prolonged-release granules ► *zrnca s podáljšanim spróščanjem*
 promoter ► *promótor*
 promotion of appropriate drug use ► *promócija pravílnè uporábe zdrávil*
 propagation ► *razmnoževánje*
 propellant ► *potísni plín*
 propionic acid derivatives ► *deriváti propiónske kislíne*
 propolis ► *própolis*
 proprietary name of medicinal product ► *lastníško imè zdrávilá*
 prostaglandins ► *prostaglandíni*
 prosthetic group ► *prostètična skupína*
 protease ► *proteáza*
 protease-activated receptor ► *recèptor, ki ga aktivírajo proteáze*
 protective gloves ► *zaščitne rokavíce*
 protein ► *beljakovina, proteín*
 protein conformation ► *konformácia proteína*
 protein denaturation ► *denaturácia proteínov*
 protein domain ► *proteínska doména*
 protein fold ► *zvitje proteína*
 proteinogenic amino acid ► *proteínogéna amínokislína*
 protein sequencing ► *amínokislínsko sekvencíranje*
 proteolysis ► *proteolíza*
 prothallium ► *protálíj*
 prothrombin time ► *protrombínski čas*
 protoalkaloid ► *protoalkaloíd*
 protoberberine alkaloid ► *protoberberínski alkaloid*

proton pump inhibitor ► *zaviralec protónske črpalke*
 pseudoalkaloid ► *psévdalkaloíd*
 pseudo double medication ► *psévdodvojno zdravljenje*
 pseudoplastic flow ► *psévdoplastični pretok*
 pseudothecium ► *psévdotécij*
 psoralenes ► *psoraléni*
 psychedelic ► *psihodisléptik*
 psychoactive drug ► *psihooaktívna snòv*
 psychoactive substance ► *psihooaktívna snòv*
 psychoanaléptic ► *psihooanaléptik*
 psychological dependence ► *psihóična odvísnost*
 psychometric properties of tests ► *psihométrične lastnosti vprašálnikov*
 psychopharmac ► *psihofármak*
 psychostimulant ► *psihostimulánt*
 psychotomimetic ► *psihózomimétik*
 psychotropic substance ► *psihooaktívna snòv*
 psychrophily ► *hladoljubnost, psihrofilija*
 pteridophytes ► *práprotnice*
 publication bias ► *prístránost publikácie*
 public health ► *jávno zdrávie*
 public pharmacy institution ► *jávni lekárniški závod*
 public pharmacy activity ► *jávna lekárniška dejávnost*
 public pharmacy service ► *jávna lekárniška slúžba*
 public service obligation ► *obvéznost javnih storitev*
 pulsed release ► *pulzirajúóce spróšóanje*
 pulvis ► *prášek (1, 2, 3)*
 punch ► *pečátni bát*
 purchase order for a medicinal product ► *naročilnica za zdravíla*
 purified water ► *prečišóena vòda*
 purine alkaloid ► *purínski alkaloíd*
 purine analogue ► *analóg purínskih báz*
 purine base ► *purínska báza*
 putting a medical device into service ► *dajánje medicínskega pripomóčka v uporábo*
 pyranocoumarin ► *piranokumarín*
 pyranose ► *piranóza*
 pyranoside ► *piranozíd*
 pyrazolones ► *pirazolóni*
 pyrethric acid ► *piretrínska kislína*
 pyrethrin ► *piretrín (1, 2)*
 pyridine alkaloid ► *piridínski alkaloíd*
 pyridoxal ► *piridoksál*
 pyridoxamine ► *piridoksamín*
 pyridoxine ► *piridoksín*
 pyrimidine analogue ► *analóg pirimidínskíh báz*
 pyrimidine base ► *pirimidínska báza*
 pyrogen ► *pirogén*
 pyrrolizidine alkaloid ► *pirolizidínski alkaloíd*

Q

qualification ► *kvalifikácia (1), ovrednótenje*
 qualified impurities ► *prevérjene nëčistóte*
 qualified person ► *odgovórna oséba za zdravíla*
 qualified person for batch release of medicinal products ► *odgovórna oséba za spróšóanje sérij zdravíl*
 qualified person for pharmacovigilance ► *odgovórna oséba za fármakovigiláncu*
 qualitative chemical urinalysis ► *kvalitatívna kemijska analíza urína*
 quality-adjusted life years ► *léta zdrávtveno kakóvostnega življénja*
 quality-adjusted life years gained ► *pridobljena léta zdrávtveno kakóvostnega življénja*
 quality assurance ► *zagotávlanje kakóvosti*
 quality by design ► *razvój z vgrájeno kakóvostjo*
 quality of a medicinal product ► *kakóvost zdravíla*
 quantification ► *kvantifikácia*
 quantified extract ► *kvantificírani ekstrákt*
 quantitative structure-activity relationship ► *kvantitatívni odnòs med struktúro in delovánjem*
 quarantine ► *karanténa (1, 2)*
 quaternary ammonium compound ► *kvatérna amónijeva spojína (1, 2)*
 quinazoline alkaloid ► *kinazolínski alkaloíd*
 quinine alkaloids ► *kinínski alkaloídi*
 quinoline alkaloid ► *kinolínski alkaloíd*
 quinoline derivatives ► *kinolínski deriváti (1, 2)*
 quinolizidine alkaloid ► *kinolizidínski alkaloíd*
 quinolone antibacterials ► *kinolóni*
 quinone ► *kinón*

Q R

R

rabbit test ► *tést na pirogénu na kúncíh*
 racemose corymb ► *česúľja*
 radiality ► *radiálnost*
 radiochemistry ► *rádiokemíja*
 radioimmunology ► *rádioimunológíja*
 radiolabeling ► *rádiooznačévánie*

radionuclide ▶ *rádionuklid*
 radionuclide generator ▶ *rádionuklidni generátor*
 radionuclide precursor ▶ *rádionuklidni predhodnik*
 radiopharmaceutical ▶ *rádiofarmak*
 radiopharmaceutical kit ▶ *komplet za pripravo radiofarmaka*
 radiopharmacy ▶ *rádiofarmacija*
 radiopharmacy specialist ▶ *specialist iz radiofarmacije (1, 2)*
 random error ▶ *naključna napaka*
 randomisation ▶ *randomizacija (1, 2)*
 randomised clinical study ▶ *randomizirano klinično preskušanje*
 randomised clinical trial ▶ *randomizirano klinično preskušanje*
 randomized controlled clinical trial ▶ *randomizirana kontrolirana klinična raziskava*
 random urine sample ▶ *naključni vzorec urina*
 raphide ▶ *rafid*
 rapid alert notification system ▶ *mednarodni sistem hitrega obveščanja*
 rating scale method ▶ *metoda ocenjevalne lestvice*
 rational drug design ▶ *racionalno načrtovanje učinkovin*
 rational drug use ▶ *racionalna uporaba zdravil*
 reabsorption ▶ *rèabsorpcija*
 reactive species ▶ *reaktivna vrst*
 reading glasses ▶ *očala za branje*
 ready made spectacles ▶ *očala za branje*
 reagent ▶ *reagent*
 reagent strip ▶ *reagentni trák*
 reagent strip urinalysis ▶ *analiza urina z reagentnim trákom*
 recall of a medical device ▶ *odpoklic medicinskega pripomočka, umik medicinskega pripomočka*
 recall of a medicinal product ▶ *odpoklic zdravila*
 receptor ▶ *receptor*
 receptor occupancy theory ▶ *teorija zasedenosti receptorjev*
 receptor tyrosine kinases ▶ *receptorji tirozín-kináze*
 reciprocating cylinder ▶ *naprava z recipročnimi válji*
 recombinant antibody ▶ *rekombinantno protiteló*
 recombinant DNA technology ▶ *tehnologija rekombinantne DNA*
 recombinant protein ▶ *rekombinantni proteín*
 recommended daily allowance ▶ *priporočeni dnevni vnòs*
 reconstitution ▶ *rekonstitucija*
 reconstititional medicine ▶ *rekonstitucijsko zdravilo*
 recovery ▶ *izkoristek*

rectal capsule ▶ *rektálna kápsula*
 rectal foam ▶ *rektálna péna*
 rectal preparation ▶ *rektálna farmaceutska oblika (1)*
 rectal preparations ▶ *rektálna farmaceutska oblika (2)*
 rectal tampon ▶ *rektálni tampón*
 rectal use ▶ *rektálna uporába*
 red blood cell count ▶ *rdéča krvna slíka*
 red tea ▶ *rdéči čaj (1, 2)*
 reduced stability tests ▶ *reducirani tésti stabilnosti*
 reducing agent ▶ *reducènt*
 reference drug ▶ *referénčno zdravilo*
 reference interval ▶ *referénčno obmòčje*
 reference material ▶ *referénčni materiál*
 reference medicinal product ▶ *referénčno zdravilo*
 Reference Member State ▶ *referénčna držáva*
článica
 reference sample ▶ *referénčni vzorec*
 reference solution ▶ *referénčna raztopína*
 reference spectrum ▶ *referénčni spékter*
 reference standard ▶ *referénčni stándard*
 reference weight ▶ *primerjálna utéž*
 refrigerant ▶ *refrigeránt*
 regenerative medicine ▶ *regenerativna medicína*
 regime as regards restricted prescription and dispensing of medicinal product ▶ *režim predpisovanja in izdaje zdravila*
 region pharmacy ▶ *okrajna lekárna*
 registered medicine ▶ *registrirano zdravilo*
 regulation of pharmacy practice ▶ *regulacija lekárniške dejavnosti*
 regulatory affairs of medicinal products ▶ *regulativa zdravil*
 regulatory affairs of medicines ▶ *regulativa zdravil*
 regulatory body ▶ *pristójni orgán*
 regulatory gene ▶ *regulatórni gén*
 regulatory protein ▶ *regulatórni proteín*
 regulatory sequence ▶ *regulatórni odsèk DNA*
 regulatory T cells ▶ *regulatórni limfocíti T*
 regulatory T lymphocytes ▶ *regulatórni limfocíti T*
 reimbursement list ▶ *póзитivna lista zdravil*
 related substance ▶ *soródna spojína*
 relative risk ▶ *relativno tvéganje*
 release specification ▶ *specifikácija za sproščanje*
 renal clearance ▶ *ledvični očístek*
 renewal of marketing authorisation of a medicinal product ▶ *podáljšanje dovoljenja za promèt z zdravilom*
 renin inhibitor ▶ *zavirálec renína*
 repellent ▶ *repelènt*
 repercolation ▶ *reperkolácija*
 repertorize ▶ *repertoriziranje*
 repertory ▶ *repertórij*

replicated crossover design ▶ *ponovljèni navzkrižni eksperimentálni naçt*
 replication ▶ *replikácia*
 replication fork ▶ *podvojeválne vilice*
 repressor ▶ *représor*
 reprocessing ▶ *ponòvna predeláva*
 reproduction ▶ *razmnoževánje*
 reproductive toxicity ▶ *reproduktívna tóksiçnost*
 residual solvents ▶ *ostánki topil*
 residue on evaporation ▶ *ostánek po izparévaniu*
 resin ▶ *smòla*
 resin acid ▶ *smòlna kislína*
 resin duct ▶ *smòlni kanál*
 resinoid ▶ *rezinoíd*
 resistance ▶ *rezistenca (1, 2)*
 resistance to crushing of tablets ▶ *preskús trdnosti tablét*
 resistance to pressure ▶ *odpòrnost na povišani tlák*
 resistance to temperature variation ▶ *odpòrnost na spremémbo temperatúre*
 resistance to thermal shock ▶ *odpòrnost na tèrmiçni šók*
 solvent ▶ *resolvènt*
 respiratory stimulants ▶ *respiratórni analéptiki*
 response factor ▶ *fáktor odzýva*
 restriction ▶ *restrikcija*
 restriction endonuclease ▶ *restrikcíjska éndonukleáza*
 retail of medical devices ▶ *promèt z medicínskimi prípomóçki na dròbno*
 retail pharmacist ▶ *magíster farmácie (2)*
 retained sample ▶ *zadržáni vzorec*
 retard formulation ▶ *retárd*
 retention sample ▶ *zadržáni vzorec*
 retest date ▶ *çàs do ponòvneho preskúšanja, dátum ponòvneho preskúšanja*
 retest period ▶ *çàs do ponòvneho preskúšanja*
 reticulo-endothelial system ▶ *retíkulo-endotélijski systém*
 retinoid for treatment of acne ▶ *retinoíd za zdrávljenje áken*
 retinoid for treatment of psoriasis ▶ *retinoíd za zdrávljenje psoriáze*
 retinol ▶ *retinól*
 retrovirus ▶ *rétrovírus*
 reuptake ▶ *ponòvni privzèm*
 reverse micelle ▶ *revèrzni micél*
 reverse osmosis ▶ *revèrzna osmóza*
 reverse phase chromatography ▶ *revèrznofázna kromatografija*
 reverse transcription ▶ *revèrzna transkripcija*
 reversible inhibitor ▶ *reverzibilni inhibítor*
 rheogram ▶ *reogram*

rheology ▶ *reologija*
 rhizodermis ▶ *rizodèrm*
 rhizoid ▶ *rizoíd*
 rhizome ▶ *koreníka*
 riboflavin ▶ *riboflavín, vitamín B₂*
 ribonuclease ▶ *ribonukleáza*
 ribonucleic acid ▶ *ribonukleínska kislína*
 ribonucleoside ▶ *ribonukleozíd*
 ribonucleotide ▶ *ribonukleotíd*
 ribose ▶ *ribóza*
 ribosomal RNA ▶ *ribosómska RNA*
 ribosome ▶ *ribosóm*
 rind ▶ *skórja*
 risk assesment ▶ *océna tvéganja*
 risk drug ▶ *ríziçno zdravílo (1, 2)*
 risk management plan ▶ *naçt za obvladovánje tvéganj*
 risk medicinal product ▶ *ríziçno zdravílo (1, 2)*
 risk medicine ▶ *ríziçno zdravílo (1, 2)*
 Riva Rocci sphygmomanometer ▶ *sfigmomanométer Ríva-Rocci*
 RNA polymerase ▶ *RNA-polimeráza*
 rocket immunoelectrophoresis ▶ *rakétna imúnoelektroforéza*
 rodenticide ▶ *rodenticíd*
 roller compaction ▶ *váljçno granulíranje*
 roller compactor ▶ *váljçni kompakátor*
 roll-on applicator ▶ *nanašálnik s kròglico*
 root ▶ *korenína*
 root hair ▶ *korenínski lasec*
 rotary evaporator ▶ *rotacijski uparjeválnik*
 rotary tablet press ▶ *rotírka*
 rotating cylinder method ▶ *metóda z vrtéçim se váljèm*
 rotational viscometer ▶ *rotacijski viskoziméter*
 rotenoid ▶ *rotenoíd*
 round-bottomed flask ▶ *búçka*
 round tip medical scissors ▶ *medicínske škárje*
 route of administration ▶ *pót uporábe*
 routine tests ▶ *rutínski preskúsi*
 Roysse sachet ▶ *Royssova vréçka*
 rubber ▶ *kávçuk*
 rubefacient ▶ *rubefaciènt*
 ryanodine receptor ▶ *rianodínski recéptor*

R

S

sachet ► *vréčka (1, 2)*
 safe drug use ► *várna uporába zdravila*
 safe use of medicine ► *várna uporába zdravila*
 salicylates ► *saliciláti*
 saline solution ► *fiziološka raztopína*
 salinic laxative ► *salínično odvajálo*
 saluretic ► *salurétik*
 sample ► *vzorec*
 sand ► *pések*
 saponin ► *sapogenín*
 saponification value ► *saponifikácijsko števílo*
 saponin ► *saponín*
 saprophyte ► *gniloživka*
 sapwood ► *beljáva*
 satellite pharmacy ► *oddélna lekárna v bolníšnici*
 saturated fatty acid ► *nasíčená maščóbná kislína*
 scaffold ► *opórni nosílec*
 scale ► *lúska*
 scale leaf ► *luskolist*
 scarificator ► *skarifikátor*
 scarifier ► *skarifikátor*
 schizogenous intercellular space ► *shizogéni prôstor*
 Schuessler salts ► *biokémične tkívne soli*
 sclereid ► *sklereida*
 sclerenchyma ► *sklerenhim*
 sclerotium ► *skleróci*
 screening tests ► *presejalni tésti*
 scruple ► *skrupel*
 secoiridoid ► *sekoiridoíd*
 secondary containment ► *sekundárno obvladováne obmóča*
 secondary growth ► *sekundárna rást*
 secondary lymphatic organs ► *sekundárni limfátični orgáni*
 secondary lymphoid organs ► *sekundárni limfátični orgáni*
 secondary messenger ► *sekundárni prenášalec*
 secondary metabolite ► *sekundárni metabolít*
 secondary standard ► *sekundárni stándard*
 secondary tissue ► *sekundárno tkívo*
 second identification ► *drúgo istovétenje*
 second morning urine sample ► *drúgi jútranji vzorec urína*
 secretagogue ► *sekretagóg*
 sedative ► *pomirjeválo*
 sedimentation ► *sedimentácija*
 seed ► *séme*
 seeing-eye cane ► *béla pálica*

selection bias ► *pristránost izbíre*
 selective agent ► *selektívna učinkovína*
 selective beta₂-adrenoceptor agonist ► *brónhoselektívni agoníst*
 selective drug ► *selektívna učinkovína*
 selective serotonin reuptake inhibitor ► *selektívni zavirálec privzéma serotoniná*
 selective toxicity ► *selektívna tóksičnost*
 selectivity ► *selektívnost*
 selectivity of assay ► *selektívnost dolóčanja vsébnosti*
 self-adhesive tape ► *sámolepilni trák*
 self-emulsifying system ► *sámoemulgirajóci systém*
 self-medication ► *sámozdrávljenje (1, 2)*
 self-medication protocols ► *protokóli za sámozdrávljenje v lekárni*
 self-microemulsifying system ► *sámomíkroemulgirajóci systém*
 selfstanding and independent application for authorisation of a medicinal product ► *samostójna in nëodvisna vlóga za pridóbitev dovoljénja za promèt z zdravíloom*
 semi-hard contact lenses ► *póltrde kontaktné léče*
 semi-solid ear preparation ► *póltrdna farmaceutvska oblíka za uho*
 semi-solid eye preparation ► *póltrdna farmaceutvska oblíka za oko*
 semi-solid nasal preparation ► *póltrdna farmaceutvska oblíka za nos*
 semi-solid preparation ► *póltrdna farmaceutvska oblíka (1)*
 semi-solid preparations ► *póltrdna farmaceutvska oblíka (2)*
 semi-synthetic estrogen ► *pólsintézni estrogén*
 seamless care ► *premostítvena oskúba z zdravíli*
 sensibilisation ► *senzibilizácija (1, 2, 3)*
 sensitivity ► *občútljívost*
 sensitivity analysis ► *občútljívostna analíza*
 sensitivity of a test ► *občútljívost tésta*
 septal ► *časni líst*
 serine ► *serín*
 serious adverse reaction of a medicinal product ► *résni nëželéni učínek zdravíla*
 serious drug adverse reaction ► *résni nëželéni učínek zdravíla*
 serology ► *serologíja*
 serotonin ► *serotonín*
 serotoninine antagonist ► *serotonínski antagoníst*
 serotonergic ► *serotoninérgik*
 serotonin 5-HT₃ antagonist ► *serotonínski 5-HT₃-antagoníst (1, 2)*
 serotonin 5-HT_{1A} receptor ► *serotonínski 5-HT_{1A}-recéptor*
 serotonin 5-HT_{1B} receptor ► *serotonínski 5-HT_{1B}-recéptor*

serotonin 5-HT₂ receptor ▶ *serotoniníski 5-HT₂-recéptor*
 serotonin 5-HT₃ receptor ▶ *serotoniníski 5-HT₃-recéptor*
 serotonin 5-HT₄ receptor ▶ *serotoniníski 5-HT₄-recéptor*
 serotonin 5-HT₅ receptor ▶ *serotoniníski 5-HT₅-recéptor*
 serotonin 5-HT₆ receptor ▶ *serotoniníski 5-HT₆-recéptor*
 serotonin 5-HT₇ receptor ▶ *serotoniníski 5-HT₇-recéptor*
 serotonin receptor ▶ *serotoniníski recéptor*
 serum ▶ *krvni sérum, sérum*
 serum lipoprotein electrophoresis ▶ *elektroforéza lipoproteínov séruma*
 serum protein electrophoresis ▶ *elektroforéza proteínov séruma*
 sesquiterpene ▶ *seskviterpén, seskviterpenoid*
 sesquiterpenoid alkaloid ▶ *seskviterpenoidni alkaloid*
 sesquiterpenoid lactone ▶ *seskviterpenoidni laktón*
 set for irrigation ▶ *sét za irigácijo*
 settling ▶ *sedimentácija*
 sex organ ▶ *spólni orgán*
 sexual propagation ▶ *spólno razmnoževanje*
 sexual reproduction ▶ *spólno razmnoževanje*
 sferonisation ▶ *krogličenje*
 S-glycoside ▶ *S-glikozíd*
 shamanism ▶ *šamanizem*
 shampoo ▶ *zdravilni šampón*
 shear granulation ▶ *klásično granuliranje*
 shear thickening ▶ *dilatántni pretok*
 shear thinning ▶ *psévdoplastični pretok*
 shelf life ▶ *rók uporabnosti*
 shelf life after opening ▶ *rók uporabnosti zdravila po odprtju*
 shelf life specification ▶ *specifikácija do iztéka róka uporabnosti*
 shelf life specification limits ▶ *specifikacijske meje do iztéka róka uporabnosti*
 shell ▶ *koščica*
 shoot ▶ *pogánjek*
 shoot apical meristem ▶ *rástni vršček*
 short-acting sulfanylamide ▶ *krátkodelujúči sulfanilamid*
 shot ▶ *šibra*
 shrub ▶ *grm*
 sialogogue ▶ *sialogóg*
 side-chain oxidation ▶ *oksidácija stránske verige*
 side effect of a medicinal product ▶ *něželèni učinek zdravila*
 sieve ▶ *síto*
 sieve test ▶ *sejálni preskús*

sieve tube ▶ *sítka*
 sieving ▶ *sejánje*
 sign ▶ *znák*
 signal ▶ *signál*
 signaling molecule ▶ *signálna molékula*
 silicones ▶ *silikóni*
 silk ▶ *svíla*
 silver compounds ▶ *srèbrove spojine*
 simillimum ▶ *simílimum*
 simple isoquinoline alkaloid ▶ *enostávní izokinolínski alkaloid*
 simulant ▶ *simulánt*
 simulated gastric fluid ▶ *umétni želódčni sók*
 simulated intestinal fluid ▶ *umétni črevésni sók*
 simulated patient ▶ *navidezni paciènt*
 simulated patient methodology ▶ *metóda navideznih pacièntov*
 single dose ▶ *ènkратni odmèrek*
 single-dose container ▶ *ènoodmèrni vsebnik*
 single-dose powder ▶ *ènoodmèrni prášek*
 single-dose preparation ▶ *ènoodmèrna farmaceutska oblika*
 single-layer tablet ▶ *ènoplástna tabléta*
 single stroke tablet press ▶ *ekscéntrična tabletírka*
 single-use medical device ▶ *medicínski pripomóček za ènkратno uporábo*
 site of absorption ▶ *mèsto absorpcije zdravilne učinkovine*
 site of administration of the medicine ▶ *mèsto aplikácije zdravila*
 size-exclusion chromatography ▶ *kromatografija z ločevánjem po velikósti*
 skin scarification ▶ *skarifikácija*
 Slovene Chamber of Pharmacy ▶ *Lekárniška zbornica Slovènije*
 Slovenian National External Quality Assessment Schemes ▶ *Slovénska nacionálna shéma za zunánjo océno kakóvosti*
 Slovenian National Formulary to the European Pharmacopoeia ▶ *Formularium Slovenicum*
 Slovenian Pharmaceutical Society ▶ *Slovénsko farmaceutsko društvo*
 slug ▶ *brikéta*
 slugging ▶ *briketiranje*
 small interfering RNA ▶ *májhna interferénčna RNA*
 social pharmacy ▶ *sociálna farmácija (1, 2)*
 sociology of drugs ▶ *sociologija zdravil*
 sodium dodecyl sulfate polyacrylamide gel electrophoresis ▶ *poliakrílamídna gélska elektroforéza v prisótnosti nátrijevega lavrilsulfáta*
 soft capsule ▶ *mèhka kápsula*
 soft contact lenses ▶ *mèhke kontáktne léče*
 soft drug ▶ *mèhka učinkovina*
 softener ▶ *mehčalo*

soft extract ► *gósti ekstrákt*
 soft paraffin ► *vazelín*
 soft pastille ► *méhka pastila*
 solid dosage form ► *trádna farmaceutvska oblika*
 solid lipid nanoparticle ► *trádni lipídni nanodélec*
 solid phase extraction ► *ekstrákcija na trádnem nosílcu*
 solubility ► *tôpnost (1, 2)*
 solubilizer ► *solubilizátor*
 solubilizing agent ► *solubilizátor*
 soluble tablet ► *solubléta, tabléta za perorálne raztopíne*
 solution ► *raztopína*
 solvent delivery module ► *črpálka tekočinskega kromatográfa*
 somatogamy ► *somatogamíja*
 somatostatin ► *somatostatín*
 sonophoresis ► *sonoforéza*
 sorbitol ► *sorbitól*
 S-oxidation ► *S-oksidácija*
 spadix ► *betič*
 spasmolytic ► *spazmolítik*
 spatula ► *lopátka*
 spatula stand ► *stojálo za lopátke*
 specialised shop for medicinal products ► *specializirana prodajalna za zdravíla*
 specialist for drug formulation in pharmacy ► *galénik*
 special order form for medicinal products ► *posébná naročilnica za zdravíla*
 special tests ► *posébní preskúsi*
 species ► *spécies (2), vrsta (1, 2)*
 specification ► *specifikácija*
 specification limits ► *specifikacijske mēje*
 specific conductivity ► *specifična prevodnost*
 specific immunity ► *pridobljēna imúnost*
 specificity ► *specifičnost*
 specificity of a method ► *specifičnost metode*
 specificity of a test ► *specifičnost tésta*
 specific monograph ► *specifična farmakopējska monografija*
 specified impurity ► *specificirana nēčistōta*
 spectrometry ► *spektrometrija*
 spectroscopy ► *spektroskopija*
 spermacet ► *spermacēt*
 spermatophytes ► *seménke*
 spermatozoon ► *spermatozoíd*
 spheroniser ► *sferonizátor*
 sphygmomanometer ► *sfigmomanométer*
 spice ► *začímba*
 spike ► *klás*
 spindle ► *vretēnce*
 spine ► *trń*

sponsor of a clinical investigation of a medical device ► *spónzor klínične raziskáve medicínskega pripomóčka*
 sponsor of a clinical study ► *spónzor klíničnega preskúšanja*
 sponsor of a clinical trial ► *spónzor klíničnega preskúšanja*
 spoon ► *lekárniška žlička*
 sporangium ► *trosóvnik*
 spore ► *trós (1, 2)*
 sporogenesis ► *sporogenéza*
 sporophyte ► *sporofít*
 spray ► *pršílo*
 spray drier ► *sušílnik z razprševánjem*
 spray drying ► *sušēnje z razprševánjem*
 spray valve ► *zapórka s pršílnim ventilom*
 spreadability ► *mazljivost, razmáznost*
 spring tweezers ► *pincēta*
 stability ► *stabilnost*
 stability studies ► *stabilnostne štúdije*
 stability study protocol ► *stabilnostní protokól*
 stabilizer ► *stabilizátor*
 stabilizing agent ► *stabilizátor*
 stabilizing excipient ► *stabilizátor*
 stabilizing muscle relaxant ► *stabilizirajóči mísični relaksánt*
 stamen ► *prášnik*
 standard addition ► *stándardni dodátek*
 standard conditions ► *stándardní pogóji*
 standard gamble ► *metóda stándardnega tvéganja*
 standardisation ► *standardizácija (1, 2)*
 standardised extract ► *standardizirani ekstrákt*
 starch ► *škrob*
 starting material ► *vhódna snóv*
 state owned pharmacy ► *držávna lekárna*
 stationary phase ► *stacionárna fáza*
 steady state ► *stacionárno stánje*
 stem ► *stēblo*
 stem cell niche ► *níša mátičnih célic*
 stem cells ► *mátične célice*
 stemness ► *mátičnost*
 stephan ► *štēfan*
 stereocenter ► *stereogéni cēter*
 stereogenic centre ► *stereogéni cēter*
 stereoisomer ► *stēreoizomēr*
 stereoselectivity ► *stēreoselektívnost*
 stereospecificity ► *stēreospecifičnost*
 sterilisation ► *sterilizácija*
 sterilising apparatus ► *sterilizátor*
 sterility ► *sterílnost*
 sterility assurance level ► *stópnja zagotávljanja sterílnosti*
 sterility test ► *tést sterílnosti*

steroid ► *steroid*
steroidal alkaloid ► *steroidni alkaloid*
steroidal saponin ► *steroidni saponin*
steroid antibiotics ► *steroidne protimikrobne učinkovine*
sterol ► *sterol*
stick ► *pálčka, stik*
stigma ► *brázda*
stilbenoid ► *stilbenoid*
stimulant ► *stimulánt*
stimulative laxative ► *stimulativno odvajálo*
stipule ► *prilíst*
stoma ► *lístna reža, reža*
stoma bag ► *vréčka za stómo*
stomatal environment ► *okólje lístnih réž*
stomatal index ► *indeks réž*
stone ► *koščica*
stopper ► *zamášek*
storage area ► *materiálka*
storage conditions tolerances ► *tolerance pogójev shranjevanja*
storage of medicines ► *shranjevanje zdravil, skladiščenje zdravil*
streptogramins ► *streptogramíni*
streptomycins ► *streptomicíni*
stress tests ► *strésni tésti*
strip ► *dvójni trák*
stroma ► *stróma (1, 2)*
structural gene ► *strukturni gén*
structure-activity relationship ► *odnòs med struktúro in delovánjem*
study of secular trends ► *raziskáva sovpádnih tréndov*
style ► *vrát pestíča*
styloid ► *stiloíd*
styrylpyrone ► *stirilpirón*
subconjunctival use ► *súbkonjunktíválna uporába*
subcutaneous use ► *súbkutána uporába*
suberin ► *suberín*
subject participating in a clinical study ► *preskúšaneec v klíničnem preskúšanju*
subject participating in a clinical trial ► *preskúšaneec v klíničnem preskúšanju*
sublingual preparation ► *podjezična farmacévska oblika*
sublingual spray ► *podjezično pršílo*
sublingual tablet ► *podjezična tabléta*
sublingual use ► *súblingválna uporába*
subspecies ► *pòdvísta*
substrate ► *substrát (1, 2)*
subunit vaccine ► *komponéntno cepívo*
succinimide derivatives ► *sukcinimídni derivátí*
sugar ► *sládkor (1, 2)*

sugar coating ► *obláganje s sladkórijem*
suicide inhibitor ► *samomorílski inhibítor*
sulfanylamides ► *sulfanilamídi*
sulfated ash ► *sulfátíni pepél*
sulfonamide diuretic ► *sulfonamidni diuréтик*
sulfonylurea ► *sulfonilsečnína*
sulfoxidation ► *S-oksidácija*
summary of product characteristics ► *povzétek glávnih značilnosti zdravíla*
sun cosmetics ► *kozmetični izdelki pri sóncenju*
sun protection factor ► *sónčni zaščítíni fáktor*
sunscreens ► *kozmetični izdelki pri sóncenju*
supplementary protection certificate ► *dodátíni várstveni certifikát*
supply of drugs ► *preskrba z zdravíli*
supply of medicines ► *oskrba z zdravíli*
suppository ► *svéčka*
suppressor cells ► *suprésorske célice*
surface active agent ► *površínsko aktívna snòv*
surfactant ► *površínsko aktívna snòv*
surgically invasive medical device ► *kirúrški invazívni pripomòček*
suspected unexpected serious adverse reaction of a medicinal product ► *nèpričakováni réсни nëželèni učínek zdravíla*
suspending ► *suspendíranje*
suspension ► *suspéncija*
suspension cell culture ► *suspénzijska célična kultúra*
sustained release ► *podájljano spròščanje*
sweetener ► *sladílo*
sweetening agent ► *sladílo*
sweet protein ► *sládkí proteín (1, 2)*
symbiont ► *simbiónt*
symbiosis ► *simbióza*
sympatholytic ► *simpátolítik*
sympathomimetic ► *simpátomimétik*
symport ► *simpórt*
symptom ► *simptóm*
synangium ► *trósišče*
synergism ► *sinergízem*
synovial fluid ► *sklépna tekočina*
synthetic estrogen ► *sinatézni estrogén*
synthetic muscle relaxant ► *sinatézni mišíčni relaksánt*
syrup ► *sírúp*
systemic effect ► *sistémski učínek, sistémsko delovánje*

T

tablet ► *tabléta*
 tableting ► *tabletiranje*
 tablet press ► *tabletirka*
 tablets subdivision ► *deljènje tablét (1, 2)*
 tampon ► *tampón*
 tampon of gauze ► *vatíranec iz gáze*
 tannin ► *tanín*
 tar ► *katrán*
 tare ► *taríranje*
 target ► *tárča*
 target mediated drug disposition ► *tárčno posredována fármakokinéтика*
 task force manager ► *koordinátor farmaceutvske skrbí*
 task force member ► *moderátor farmaceutvske skrbí*
 taxanes ► *taksáni*
 taxon ► *taksón (1, 2)*
 taxonomy ► *taksonomija*
 T-cell receptors ► *T-célični antigénski recéptorji*
 T cells ► *limfocíti T*
 tea ► *čaj (1, 2)*
 telomerase ► *telomeráza*
 telomere ► *teloméra*
 tenaculum ► *tenákel*
 tendril ► *vítica*
 teratogenicity ► *teratogénost*
 terminal sterilisation ► *kónčni sterilizacijski postópek*
 terpene ► *terpén*
 terpenoid alkaloid ► *terpenoídni alkaloid*
 terpinoid ► *terpenoíd*
 tertiary packaging ► *terciárna ovojnína*
 test ► *preskús*
 testa ► *tésta*
 testing for poolability ► *tést združljivosti*
 tests of hemostasis ► *tésti hemostáze*
 test strip ► *téstni listič*
 test tube ► *epruvéta*
 tetracyclines ► *tétraciklíni*
 tetrahydropyrimidin derivative ► *tétrahídرو-pirimidínski derivát*
 tetraterpene ► *tétraterpén*
 tetraterpenoid ► *tétraterpenoíd*
 tetrose ► *tetróza*
 thallophytes ► *stéljčnice*
 thallus ► *stéljka*
 The International Pharmaceutical Federation ► *Mednárodna farmaceutvska zvéza*
 therapeutic dose ► *celòtni odmérek (1), terapíjski odmérek*

therapeutic dose ► *celòtni odmérek (2), terapévtski odmérek*
 therapeutic equivalence ► *terapévtvska ekvivalénca*
 therapeutic index ► *terapévtski ínдекс (1, 2)*
 therapeutic indication ► *terapévtvska indikácija*
 therapeutic radiopharmaceutical ► *rádioterapévtik*
 therapist ► *terapévt*
 theriac ► *teriák*
 thermal analysis ► *térmična analíza*
 thermogravimetry ► *térmogravimetríja*
 thermometer ► *termométer*
 thermophily ► *termofilija*
 thermotropic liquid crystal ► *termotrópni tekóči kristál*
 thiamine ► *tiamín, vitamín B₁*
 thiazide diuretic ► *tiazídni diurétik*
 thiazolidinediones ► *tiazolidíndiáni*
 thickener ► *zgoščeválo*
 thickening ► *zgoščevánje*
 thickening agent ► *zgoščeválo*
 thin-layer chromatography ► *tankoplástna kromatografija*
 thiocarbamide antituberculous ► *tíosečnínski ántituberkulótik*
 thiouracils ► *tíouracili*
 thioxanthene derivatives ► *tíoksanténski deriváti*
 third country ► *trétja držáva*
 thixotrophy ► *tiksotropíja*
 thorn ► *tín*
 three roll mill ► *tríváljčni mlín*
 threonine ► *treonín*
 thrombin ► *trombín*
 thrombolytic drug ► *trombolitik*
 thrombopoiesis ► *trombopoéza*
 thrombopoietin ► *trombopoetín*
 thromboxanes ► *tromboksáni*
 thymine ► *timín*
 thymocytes ► *timocíti*
 thyrotropin ► *tíotropín*
 tight junction ► *tésni stík*
 time to discontinuation ► *vztrájnost*
 time trade-off ► *metóda časóvne izmenjave*
 tincture ► *tinktúra*
 tisane ► *zdravilni čaj, zeliščni čaj (1, 2)*
 tissue ► *tkívo*
 tissue culture ► *tkívna kultúra (1, 2)*
 tissue engineering ► *tkívno inženírstvo*
 tissue salts ► *biokémične tkívne soli*
 tissue substitute ► *tkívni nadoméstek*
 tissue typing ► *tipizácija tkív*
 titrant ► *titránt*
 titration ► *titrácija*
 titrimetric analysis ► *titrimétrična analíza*
 titrimetric solution ► *titrimétrična raztopína*

T

tocolytic ▶ *tokolítik*
 tocopherol ▶ *tokoferól, vitamín É*
 toilet water ▶ *toalétna vôda*
 tolerable daily intake ▶ *sprejemljívi dnévní vnòs*
 tolerogenic dendritic cells ▶ *tolerogéne dendritične célice*
 tonic ▶ *tónik*
 topical mechanism of action ▶ *tópično delovánje*
 torsion balance ▶ *tórzijska téhtnica*
 total ash ▶ *celòtni pepél*
 total bilirubin ▶ *celòtni bilirubín*
 total dose ▶ *celòtni odmèrek (2), terapévtski odmèrek*
 total iron-binding capacity ▶ *totálna vezávna kapacitèta za želézo*
 total parenteral nutrition ▶ *popólna parenterálna prehrána*
 totipotent stem cell ▶ *totipotétna mátična célica*
 toxic dose ▶ *tóksični odmèrek*
 toxic impurity ▶ *tóksična nëčistòta*
 toxicity ▶ *strupénost, tóksičnosť*
 toxicology ▶ *toksikologíja*
 toxicomania ▶ *toksikomaníja*
 toxin ▶ *toksín*
 toxoid ▶ *toksoíd*
 traceability ▶ *sledljivost*
 trachea ▶ *trahèja*
 traditional Chinese medicine ▶ *tradicionalna kitájska medicína*
 traditional herbal medicinal product ▶ *tradicionalno zdravílo rastlinskega izvòra*
 traditional medicine ▶ *ljúdsko zdravílo, tradicionalna medicína*
 tranquilant ▶ *pomirjeválo*
 transcellular transport ▶ *tránscelulárni prenòs*
 transcription ▶ *transkripcíja*
 transcription factor ▶ *transkripcijski dejávník*
 transdermal patch ▶ *tránsdermálni obliž*
 transdermal use ▶ *tránsdermálna uporába*
 trans-fatty acid ▶ *tráns-maščòbna kislína*
 transfer needle ▶ *pretòčna ígla*
 transferrin ▶ *transferín (1, 2, 3)*
 transferrin saturation ▶ *nasíčenje transferína*
 transfer RNA ▶ *prenašálna RNA*
 transgene ▶ *transgén*
 transition probability ▶ *verjéstnost prehòda*
 transition-state analogue ▶ *analóg prehòdnega stánja*
 translation ▶ *translácijska*
 transmembrane protein ▶ *tránsmembránski proteín*
 transmitter substance ▶ *prenašálec (1)*
 transfix transfer spike ▶ *pretòčna ígla*
 transparency ▶ *prepústnosť za svetlòbo*
 transpiration ▶ *transpirácijska*

transposon ▶ *transpozón*
 tree ▶ *drevó*
 triangle scarf ▶ *trikótna rúta*
 triazole derivatives ▶ *triazólski deriváti*
 trichome ▶ *dláčica*
 triglyceride ▶ *trígliceríd*
 triose ▶ *trióza*
 triterpene ▶ *tritérpen*
 triterpenoid ▶ *tritérpenoíd*
 triterpenoid alkaloid ▶ *tritérpenoídni alkalóid*
 triterpenoid saponin ▶ *tritérpenoídni saponín*
 triturate ▶ *triturat*
 trituration ▶ *triturácijska (1), trituiránje*
 tropane alkaloid ▶ *tropánski alkalóid*
 tropolone ▶ *tropolón*
 tropolone alkaloid ▶ *tropolónski alkalóid*
 troponin ▶ *tropónin*
 true alkaloid ▶ *právi alkalóid*
 true density ▶ *práva gostòta*
 true nut ▶ *orèšek*
 true tissue ▶ *právo tkívo*
 true volume ▶ *právi volúmen*
 trunk ▶ *dèblo (1)*
 trusse ▶ *kílni pás*
 tryptamine ▶ *triptamín*
 tryptamine alkaloid ▶ *triptamínski alkalóid*
 tryptophan ▶ *triptofán*
 tube ▶ *túba*
 tube closer ▶ *zapirálnik túb*
 tube filling machine ▶ *polnílnik za tekočine, krème, mazíla*
 tuber ▶ *gomólj*
 tube squeezer ▶ *iztiskálnik (1)*
 tube welder ▶ *varílnik túb*
 tumor-infiltrating lymphocytes ▶ *túmorje infiltrirajúči limfocíti*
 tumor necrosis factor ▶ *dejávník túmorske nekróze*
 tumor necrosis factor antagonist ▶ *antagoníst dejávníka túmorske nekróze*
 turboextraction ▶ *vrtínčasta ekstrákcíja*
 turboextractor ▶ *túrboekstráktor*
 turpentine ▶ *terpentín*
 turpentine oil ▶ *terpentínsko ólje*
 two-dimensional electrophoresis ▶ *dvòdimenzió-nálna elektroforéza*
 two-dimensional immunoelectrophoresis ▶ *dvòdimenzió-nálna imúnoelektroforéza*
 two state receptor theory ▶ *teoríja dvéh stánj recéptorjev*
 type IA variation ▶ *spremémba típa IA*
 type IB variation ▶ *spremémba típa IB*
 type II variation ▶ *spremémba típa II*
 tyrosine ▶ *tirozín*
 tyrosine kinases inhibitor ▶ *zavirálec tirozín-kináz*

U

ultrafiltrate ► *últrafiltrát*
 ultrafiltration ► *últrafiltrácia*
 ultrasonic washing machine ► *últrazvóčni pomiválny stroj*
 ultraviolet and visible absorption spectrophotometry ► *últravijólična in vídna absorpcijska spektrometria*
 umbel ► *kobúl*
 umbilical cord blood ► *popkóvničná kri*
 unani ► *unáni*
 uncoated tablet ► *nèobložena tabléta*
 uncompetitive inhibitor ► *unkompetitívni zavirálec*
 unconjugated bilirubin ► *nèkonjugirani bilirubín*
 underarm crutch ► *podpaždúšna bérkla*
 unexpected adverse effect ► *nèpričakováni nèželèni učínek zdravila*
 unexpected adverse reaction ► *nèpričakováni nèželèni učínek zdravila*
 unexpected adverse reaction of a medicinal product in a clinical trial ► *nèpričakováni nèželèni učínek zdravila v klíničnem preskúšanju*
 unexpected side effect ► *nèpričakováni nèželèni učínek zdravila*
 unicism ► *unicízem*
 unicist homeopathy ► *klásična homeopatija*
 uniconical mixer ► *únikónični mešálnik*
 unidentified impurity ► *nèidentificirana nèčistôta*
 uniformity of content ► *enakomérnost vsèbnosti*
 uniformity of dosage units ► *enakomérnost odmèrnih enôt*
 uniformity of mass ► *enakomérnost máse*
 unipore ► *unipórt*
 unipotent stem cell ► *unipotétna mátična célica*
 unisexual flower ► *ènospólni cvét*
 unit-dose preparation ► *ènoodmèrna farmacévtska oblíka*
 united classification of drugs ► *enôtna klasifikácia zdravíl*
 unsaturated fatty acid ► *nènasičena maščôbna kislína*
 unspecified impurity ► *nèspecificirana nèčistôta*
 untrue tissue ► *nèprávo tkívo*
 uptake transporter ► *privzémni prenašálec*
 uracil ► *uracíl*
 urate ► *urát*
 urea ► *sečnína*
 urea preparations ► *priprávkí s sečnínou*
 urea products ► *priprávkí s sečnínou*

U
V

urethral use ► *uretrálna uporába*
 urgent pharmacy ► *dežúrna lekárna*
 urgent safety restriction ► *nújni várnostni ukrep*
 uricemia ► *urikémija*
 uridine ► *uridín*
 urinalysis ► *osnovna urínska analíza*
 urinary catheter for single use ► *urínski katéter za ènkratno uporábo*
 urinary antispasmodic ► *úrospazmolitik*
 urinary catheter ► *urínski katéter*
 urinary concrement solvent ► *topilo za konkrèmentè*
 urinary condom ► *urínski kondóm*
 urine casts ► *cilíndri v urínu*
 urine leg bag ► *urínska vréčka*
 urine sediment ► *urínski sedimènt*
 urobilinogen ► *úrobilinogén*
 utility weight ► *utèž uporabnosti*

V

vaccination ► *cèpljenje*
 vaccine ► *cepívo*
 vaccine antigene master file ► *glávni dosjé o antigénu cepíva*
 vacuole ► *vakuóla*
 vacuum dryer ► *vákuumski sušilnik*
 vaginal capsule ► *vaginálna kápsula*
 vaginal cream ► *vaginálna kréma*
 vaginal foam ► *vaginálna péna*
 vaginal preparation ► *vaginálna farmacévtska oblíka (1), vagitórij*
 vaginal preparations ► *vaginálna farmacévtska oblíka (2)*
 vaginal tablet ► *vaginálna tabléta*
 vaginal tampon ► *vaginální tampón*
 vaginal use ► *vaginálna uporába*
 validation ► *validácia*
 valine ► *valín*
 Van der Waals interactions ► *Van der Waalsove interakcije*
 vapour permeability ► *prepústnosť za hlápe*
 variable region ► *variabilno podróčje (1, 2)*
 variation to the terms of marketing authorisation ► *sprememba pogójev dovoljènja za promèt z zdravilom*

variety ▶ *varietéta*
 vascular bundle ▶ *žila*
 vasoconstrictor ▶ *vazokonstriktor*
 vasodilator ▶ *vazodilatátor*
 vasopressin ▶ *vazopresín*
 vasopressin antagonist ▶ *antagonist vazopresínskikh recéptorjev*
 vasopressor ▶ *vazokonstriktor*
 vasoprotective ▶ *vazoprotektiv*
 vector ▶ *véktor*
 vegetable ▶ *zelenjáva*
 vegetative organ ▶ *vegetatívni orgán*
 vegetative propagation ▶ *vegetatívno rozmnoževanje*
 vegetative reproduction ▶ *vegetatívno rozmnoževanje*
 vehicle ▶ *vehikel*
 vein islet ▶ *žilni otóček*
 vein-islet index ▶ *indeks žilnih otóčkov*
 venipuncture ▶ *venopúnkcija (2)*
 venipuncture flebotomy ▶ *venopúnkcija (1)*
 vertical laminar flow station ▶ *kómora z vertikalnim pretókom zraka*
 very low-density lipoprotein ▶ *lipoproteín zelo nízke gostóte*
 vesicant ▶ *vezikánt*
 vesicle ▶ *vezikel (1, 2)*
 veterinary prescription ▶ *veterinárski recépt*
 veterinary toxicology ▶ *veterinárska toksikologija*
 vial ▶ *viála*
 vibrational sieve ▶ *vibracijsko síto*
 vinca alkaloid ▶ *alkaloid róžnatega zímzelena*
 vinegar ▶ *kís*
 virosome ▶ *virošóm*
 virtual screening ▶ *virtuálno reševanje*
 virus ▶ *vírus*
 viscoelasticity ▶ *viskoelástičnost*
 viscometer ▶ *viskoziméter*
 viscosity ▶ *viskóznost*
 vitamin ▶ *vitamín*
 vitamin A ▶ *vitamín Á*
 vitamin B₁ ▶ *tiamín, vitamín B₁*
 vitamin B₁₂ ▶ *kobalamín, vitamín B₁₂*
 vitamin B₂ ▶ *riboflavín, vitamín B₂*
 vitamin B₃ ▶ *niacín, nikotínska kislína, vitamín B₃*
 vitamin B₅ ▶ *vitamín B₅*
 vitamin B₆ ▶ *vitamín B₆*
 vitamin B₇ ▶ *biotín*
 vitamin B₉ ▶ *fólna kislína*
 vitamin C ▶ *askorbínska kislína, vitamín C*
 vitamin D ▶ *vitamín D*
 vitamin E ▶ *tokoferól, vitamín É*
 vitamin H ▶ *biotín*
 vitamin K ▶ *vitamín K*

vitamin K antagonist ▶ *antagonist vitamína K*
 volatile general anesthetic ▶ *hlápní splóšni anestetik*
 volsella forceps ▶ *volsélla*
 voltage-gated ion channel ▶ *napétostno odvísni iónski kanál*
 volume of distribution ▶ *volúmen porazdelitve (1, 2)*
 volume of sedimentation ▶ *volúmen sedimentácije*
 vulneraric ▶ *vulnerárik*

W

walking frame ▶ *hodúlja*
 walking stick ▶ *opórna pálica za hójo*
 warning label ▶ *opozorilna signatúra*
 warnings and special precautions for use ▶ *posébná opozorila in previdnostni ukrepi*
 wash ▶ *tekočina za izpiranje*
 wash bottle ▶ *puháлка*
 water bath ▶ *vódna kopél*
 water for injections ▶ *vóda za injékcije*
 wax ▶ *vósek (1, 2)*
 way of administration of a medicinal product ▶ *način aplikácije zdravíla, način uporábe zdravíla*
 weed ▶ *plevél*
 weight ▶ *utéž*
 well-established use application ▶ *bibliográfska vlóga za pridobitev dovoljénja za promét z zdravíлом*
 western blot ▶ *prends po Wésternu*
 wet granulation ▶ *vlázno granuliranje*
 wettability ▶ *močljivost*
 wetting ▶ *močenje*
 wetting agent ▶ *močljívec*
 Wharton jelly ▶ *Whartonova žólca*
 wheeled walker ▶ *hodúlja na kolésih*
 white blood cell count ▶ *béla krvna slíka*
 white blood cell differential count ▶ *diferenciálna krvna slíka*
 white cane ▶ *béla pálica*
 white petrolatum ▶ *béli vazelín*
 white soft paraffin ▶ *béli vazelín*
 white tea ▶ *béli čaj (1, 2)*
 white wax ▶ *béli vósek*

W

wholesale distribution ► *promèt z zdravíli na debélo*
wholesale of medical devices ► *promèt z medicínskimi pripomóčki na debélo*
wholesale of medicines ► *promèt z zdravíli na debélo*
wholesaler ► *vèletrgóvec z zdravíli*
willingness to pay ► *priprávljenost za plačilo*
withdrawal period ► *karénca*
withdrawal syndrome ► *abstinénčni sindróm*
wood ► *lés*
wool fat ► *lanolín*
wool fat alcohols ► *lanolínski alkohóli*
wool wax ► *lanolín*
wool wax alcohols ► *lanolínski alkohóli*
working cell bank ► *délovna célična banka*
wound coverings ► *oblóge za ráne*
wound spray ► *pršílo za ráne*
written patient communication ► *písna farmacévtska komunikácija*
Würster coater ► *oblagálnik po Würsterju*

X

xanthan ► *ksantán*
xanthine ► *ksantín*
xanthine alkaloid ► *ksantínski alkaloid*
xantholignanoid ► *ksantolignanoid*
xanthone ► *ksantón*
xanthophyll ► *ksantofil*
xenobiotic ► *ksenobiótik*
xenogeneic ► *ksenogénski presádek*

xerophyte ► *kserofít*
X-ray contrast medium ► *réntgensko kontrástno srédstvo*
xylem ► *ksiléem*

Y

yeast ► *kvás, kvásovka*
yeast artificial chromosome ► *umétni kromosóm kvásovka*
yellow petrolatum ► *rumèni vazelín*
yellow soft paraffin ► *rumèni vazelín*
yellow wax ► *rumèni vósek*
yield point ► *mějna vrédnost strižne napétosti*

Z

zinc products for topical use ► *priprávkí s cínkom za lokálno zdrávljenje*
zygomorphic flower ► *zigomórfni cvét*
zygospore ► *zigospóra*
zygote ► *zigóta*

Latinsko-slovenski slovar

A

abortivum, abortivi *n* ▶ *abortív*
 abrasivum, abrasivi *n* ▶ *abrazív*
 absolutum, absoluti *n* ▶ *absolút*
 absorbens, absorbentis *n* ▶ *absorbènt*
 absorptio, absorptionis *f* ▶ *absórpčija* (1, 2, 3)
 acaena, acaenae *f* ▶ *róžka*
 acantha, acanthae *f* ▶ *bodíca*
 accumulatio, accumulationis *f* ▶ *kopičenje*
 acetogeninum, acetogenini *n* ▶ *acétoženín*
 acetum, aceti *n* ▶ *kís*
 acetylatio, acetylationis *f* ▶ *acetiliranje* (1, 2)
 acetylcholinesterasum, acetylcholinesterasi *n* ▶ *acetilholín-esteráza*
 acetylcholinum, acetylcholini *n* ▶ *acetilholín*
 acidi acetici derivata ▶ *deriváti ócetne kislíne*
 acidi aminosalicilylici derivata ▶ *deriváti amíno-salicilne kislíne*
 acidi borici praeparata ▶ *priprávkí z bórovo kislíno*
 acidificans, acidificantis *n* ▶ *učinkovína za nakísanje urína*
 acidi folici analogum ▶ *analóg fólne kislíne*
 acidi propionici derivata ▶ *deriváti propiónske kislíne*
 acidum, acidi *n* ▶ *kislína*
 acidum alginicum ▶ *algínska kislína*
 acidum ascorbicum ▶ *askorbínska kislína, vitamín C*
 acidum asparagicum ▶ *asparagínska kislína*
 acidum chrysanthemicum ▶ *krizantémska kislína*
 acidum deoxiribonucleicum ▶ *deóksiribonukleínska kislína*
 acidum felonicum ▶ *felónska kislína*
 acidum folicum ▶ *fólna kislína*
 acidum gamma-aminobutanoicum ▶ *GÁBA*
 acidum gamma-aminobutyricum ▶ *GÁBA*
 acidum glutamicum ▶ *glutamínska kislína*
 acidum glycaricum ▶ *glikárska kislína*
 acidum glyconicum ▶ *glikónska kislína*
 acidum glycuronicum ▶ *glikurónska kislína*
 acidum lysergicum ▶ *lizèrška kislína*
 acidum nicoticum ▶ *niacín, vitamín B₃*
 acidum nicotinicum ▶ *nikotínska kislína*

acidum nucleicum ▶ *nukleínska kislína*
 acidum panthotenicum ▶ *vitamín B₅*
 acidum phenolcarboxylicum ▶ *fenólkarboksilna kislína*
 acidum pyrethrini ▶ *piretrínska kislína*
 acidum resinicum ▶ *smólna kislína*
 acidum ribonucleicum ▶ *ribonukleínska kislína*
 acinus, acini *m* ▶ *jáгода*
 acridini derivata ▶ *akridínski deriváti*
 activatio, activationis *f* ▶ *aktivácija* (1, 2)
 activator, activatoris *m* ▶ *aktivátor*
 aculeus, aculei *m* ▶ *bodíca*
 acupressura, acupressurae *f* ▶ *akupresúra*
 acupunctura, acupuncturae *f* ▶ *akupunktúra*
 acus, acus *f* ▶ *íglica*
 acylphloroglucinolum, acylphloroglucinoli *n* ▶ *acilfloroglucinól*
 adamantani derivata ▶ *adamantánski deriváti* (1, 2)
 adaptogenum, adaptogeni *n* ▶ *adaptogén*
 adeninum, adenini *n* ▶ *adenín*
 adenosini diphosphas ▶ *adenozíndífosfát*
 adenosini monophosphas ▶ *adenozínmónofosfát*
 adenosini triphosphas ▶ *adenozíntریفosfát*
 adenosinum, adenosini *n* ▶ *adenozín*
 adenylatcyclasum, adenylatcyclasi *n* ▶ *adenilát-cikláza*
 adeps, adipis *m* ▶ *mást*
 adeps lanae ▶ *lanolín*
 adeps lanae cum aqua ▶ *lanolín z vódo*
 adeps lanae hydrogenatus ▶ *hidrogenírani lanolín*
 adeps solidus ▶ *tráda mást, trédna mást*
 adjuvans, adjuvantis *n* ▶ *adjúvánt*
 adrenalinum, adrenalini *n* ▶ *adrenalín*
 adrenergicum, adrenergici *n* ▶ *adrenèrgik*
 adsorbens, adsorbentis *n* ▶ *adsorbènt*
 adsorptio, adsorptionis *f* ▶ *adsórpčija* (1, 2)
 adstringens, adstringentis *n* ▶ *adstringènt*
 aeger, aegri *m* ▶ *bolník*
 aegrotus, aegroti *m* ▶ *bolník*
 aerenchyma, aerenchymatis *n* ▶ *aerenhím*
 aethanolum absolutum ▶ *absolútni etanol*
 aetheroleum, aetherolei *n* ▶ *etèrično ólje*
 aetiologia, aetiologiae *f* ▶ *etiologíja*
 agar, agari *m* ▶ *ágar*
 agarosum, agarosi *n* ▶ *agaróza*

A

agens, agentis *n* ▶ *učinkovina*
 agens antitumorale ▶ *protitumorálna účinkovina*
 agens antiulcerosum ▶ *protiúlkusná účinkovina*
 agens antiviroticum ▶ *protivírusna účinkovina*
 agens molle ▶ *mehka účinkovina*
 agens psychotropicum ▶ *psihoaktívna snôv*
 agens selectivum ▶ *selektívna účinkovina*
 agglomeratum, agglomerati *n* ▶ *aglomerát*
 agglutinatio, agglutinationis *f* ▶ *aglutinácia*
 aggregatum, aggregati *n* ▶ *agregát*
 aglyconum, aglyconi *n* ▶ *aglikón*
 agonista, agonistae *m* ▶ *agonist*
 agonista dopamini ▶ *agonist dopamína*
 agonista inversus ▶ *invêrzni agonist*
 agonista partialis ▶ *dêlni agonist*
 alaninum, alanini *n* ▶ *alanín*
 albumum, albumi *n* ▶ *beljáva*
 alcaloidea chinini ▶ *kinínski alkaloidi*
 alcaloidum acridoni ▶ *akridónski alkaloid*
 alcaloidum, alcaloidi *n* ▶ *alkaloid*
 alcaloidum aporphinoidi ▶ *aporfinoídni alkaloid*
 alcaloidum beta-carbolini ▶ *β-karbolínski alkaloid*
 alcaloidum Catharanthi rosei ▶ *alkaloid rôžnatega zimzelena*
 alcaloidum chinazolini ▶ *kinazolínski alkaloid*
 alcaloidum chinolini ▶ *kinolínski alkaloid*
 alcaloidum chinolizidini ▶ *kinolizidínski alkaloid*
 alcaloidum diterpenoidi ▶ *ditérpenoídni alkaloid*
 alcaloidum ergolini ▶ *ergolínski alkaloid*
 alcaloidum ergot ▶ *alkaloid ržénih rožičkov*
 alcaloidum familiae Amaryllidacearum ▶ *alkaloid družine narcisovk*
 alcaloidum imidazolini ▶ *imidazolíski alkaloid*
 alcaloidum indolizidini ▶ *indolizidínski alkaloid*
 alcaloidum isochinolini ▶ *izokinolínski alkaloid*
 alcaloidum isochinolini simplex ▶ *enostávni izokinolínski alkaloid*
 alcaloidum monoterpenoidi ▶ *mónoterpenoídni alkaloid*
 alcaloidum monoterpenoidoindoli ▶ *mónoterpenoídno-indólíni alkaloid*
 alcaloidum monoterpenoidoisoichinolini ▶ *mónoterpenoídno-izokinolínski alkaloid*
 alcaloidum morphinani ▶ *morfínánski alkaloid*
 alcaloidum peptidicum ▶ *peptídni alkaloid*
 alcaloidum phenylethylamini ▶ *feniletilamínski alkaloid*
 alcaloidum phenylethylisochinolini ▶ *feniletílizo-kinolínski alkaloid*
 alcaloidum Physostigmae venenosi ▶ *alkaloid kálabarskega bôba*
 alcaloidum piperidini ▶ *piperidínski alkaloid*
 alcaloidum polyamini ▶ *poliamínski alkaloid*

alcaloidum protoberberini ▶ *protoberberínski alkaloid*
 alcaloidum purini ▶ *purínski alkaloid*
 alcaloidum pyridini ▶ *piridínski alkaloid*
 alcaloidum pyrrolizidini ▶ *pirrolizidínski alkaloid*
 alcaloidum sesquiterpenoidi ▶ *seskviterpenoídni alkaloid*
 alcaloidum steroidicum ▶ *steroídni alkaloid*
 alcaloidum terpenoidi ▶ *terpenoídni alkaloid*
 alcaloidum triterpenoidi ▶ *tritérpenoídni alkaloid*
 alcaloidum tropanicum ▶ *tropánski alkaloid*
 alcaloidum tropoloni ▶ *tropolónski alkaloid*
 alcaloidum tryptamini ▶ *triptamínski alkaloid*
 alcaloidum verum ▶ *právi alkaloid*
 alcohola lanae ▶ *lanolínski alkohol*
 aldehyda *n pl.* ▶ *aldehídi*
 aldosi reductasi inhibitor ▶ *zavirálec aldóza-reduktáze*
 aldolum, aldosi *n* ▶ *aldóza*
 aleuron, aleuri *n* ▶ *alevrón*
 alga, algae *f* ▶ *álga*
 alimentum medicatum ▶ *zdravilna krmna mēšanica*
 alkynum, alkyni *n* ▶ *alkín*
 allelopathia, allelopathiae *f* ▶ *alelopatija*
 allelum, alleli *n* ▶ *alél*
 allergenum, allergeni *n* ▶ *alergén (1, 2)*
 allopathia, allopathiae *m* ▶ *alopát*
 allopathia, allopathiae *f* ▶ *alopatija*
 allotropia, allotropiae *f* ▶ *alotropija*
 alpha-glucosidasi inhibitor ▶ *zavirálec glukozidáze álfa*
 alterans, alterantis *n* ▶ *alteránt*
 amarum, amari *n* ▶ *grenčina*
 ambitus stomatum ▶ *okólje lístnih réž*
 ambra, ambrae *f* ▶ *ámbrá*
 amentum, amenti *n* ▶ *máčica*
 aminoacidum, aminoacidi *n* ▶ *aminokislína*
 aminoacidum atypicum ▶ *átípična aminokislína*
 aminoacidum essentielle ▶ *esenciálna aminokislína*
 aminoacidum non essentielle ▶ *nēsesenciálna aminokislína*
 aminochinolina *n pl.* ▶ *aminokinolíni*
 aminosaccharum, aminosacchari *n* ▶ *amínosládkor*
 amoebicidum, amoebicidi *n* ▶ *amebicíd*
 amphenicola *n pl.* ▶ *amfenikóli*
 amphetamina *n pl.* ▶ *amfetamíni*
 ampulla, ampullae *f* ▶ *ampúla (1, 2)*
 amyloidum, amyloidi *n* ▶ *amiloíd*
 amyloplastum, amyloplasti *n* ▶ *amiloplást*
 amyllum, amyli *n* ▶ *škrób*

anabolicum, anabolici *n* ► *anabólik*
 anabolismus, anabolismi *m* ► *anabolízem*
 anaesthesia, anaesthesiae *f* ► *anestezija*
 anaestheticum, anaesthetici *n* ► *anestétik*
 anaestheticum locale ► *lokálni anestétik*
 anaestheticum opioidi ► *opioidni anestétik*
 analepticum, analeptici *n* ► *analéptik*
 analgeticum, analgetici *n* ► *analgétik*
 analgeticum non steroidicum ► *nèsteroídni analgétik*
 analogum, analogi *n* ► *analóg*
 anaphrodisiacum, anaphrodisiaci *n* ► *ánafródiziak*
 anaphylaxia, anaphylaxiae *f* ► *anafilaksija*
 anatoxinum, anatoxini *n* ► *anatoksín*
 androecium, androecii *n* ► *andréej*
 androgenum, androgeni *n* ► *androgén*
 Angiospermae *f pl.* ► *kritoseménke*
 angiotensini convertasi inhibitor ► *ACE-inhibítor, zavirálec ángiotenzín-konvertáze*
 anilida *n pl.* ► *anilídi*
 anisogamia, anisogamiae *f* ► *ànizogamija*
 annulus annotinus ► *braníka*
 anorecticum, anorectici *n* ► *anoréktik, zavirálec apetíta*
 antacidum alumini ► *alumínijev anticíd*
 antacidum, antacidi *n* ► *anticíd*
 antacidum calci ► *kálcijev anticíd*
 antacidum combinatum ► *kombinírani anticíd*
 antacidum magnesi ► *magnézijev anticíd*
 antagonista aldosteroni ► *aldosterónski antagoníst*
 antagonista, antagonistae *m* ► *antagoníst*
 antagonista serotonini ► *serotonínski antagoníst*
 anthelminthicum, anthelminthici *n* ► *anthelmíntik*
 anthera, antherae *f* ► *prášnica*
 antheridium, antheridii *n* ► *anterídij*
 anthesis, anthesis *f* ► *cveténje*
 anthocyanidinum, anthocyanidini *n* ► *antocianidín*
 anthocyaninum, anthocyanini *n* ► *antocianín*
 anthodium, anthodii *n* ► *kôšek*
 Anthophyta *n pl.* ► *cvétnice*
 anthraceni derivata ► *antracénski deriváti*
 anthrachinonum, anthrachinoni *n* ► *antrakinón*
 anthranolum, anthranoli *n* ► *antranól*
 anthronum, anthroni *n* ► *antrón*
 antiallergicum, antiallergici *n* ► *ántialèrgik*
 antiandrogenum, antiandrogeni *n* ► *ántiandrogén*
 antiarrhythmicum, antiarrhythmicici *n* ► *ánti-arítmik*
 antiasthmaticum ad inhalandum ► *inhalacíjski ántiastmátik*
 antiasthmaticum, antiasthmatici *n* ► *ántiastmátik*
 antibacterica chinolonica ► *kinolóni*
 antibiosis, antibiosis *f* ► *antibióza*

antibiotica actinomycina ► *aktinomícini*
 antibiotica anthracyclina ► *antraciklíni*
 antibioticum aminoglycosidicum ► *amínoglikozídni antibiótik*
 antibioticum, antibiotici *n* ► *antibiótik*
 antibioticum betalactamicum ► *β-laktámski antibiótik*
 antibioticum cytotoxicum ► *citotóksični antibiótik*
 antibioticum glycopeptidicum ► *glikopeptídni antibiótik*
 antibioticum polypeptidicum ► *polipeptídni antibiótik*
 anticholinergicum, anticholinergici *n* ► *ántiholinèrgik*
 anticoagulans, anticoagulantis *n* ► *ántikoagulánt*
 anticonvulsivum, anticonvulsivi *n* ► *ántikonvulzív*
 antidepressivum, antidepressivi *n* ► *ántidepresív*
 antidiabeticum, antidiabetici *n* ► *ántidiabétik*
 antidiabeticum perorale ► *perorálni ántidiabétik*
 antidiarrhoicum, antidiarrhoici *n* ► *ántidiaróik*
 antidotarium, antidotarii *n* ► *antidotárij*
 antidotum, antidoti *n* ► *antidót*
 antidysentericum, antidysenterici *n* ► *ántidizentèrik*
 antiemeticum, antiemetici *n* ► *ántiemétik*
 antiepilepticum, antiepileptici *n* ► *ántiepiléptik*
 antifibrinolyticum, antifibrinolytici *n* ► *ántifibrinolítik*
 antigenum, antigeni *n* ► *antigén*
 antihæmorrhagicum, antihæmorrhagici *n* ► *ánti-hemorágik*
 antihæmorrhoidicum, antihæmorrhoidici *n* ► *ánti-hemoroídik*
 antihistaminicum, antihistaminici *n* ► *ántihistaminík*
 antihydroticum, antihydrotici *n* ► *ántiperspiránt*
 antihyperlipidaemicum, antihyperlipidaemici *n* ► *ántihyperlipémik*
 antihypertensivum, antihypertensivi *n* ► *ántihipertenzív*
 antileproticum, antileprotici *n* ► *učinkovína proti góbavosti*
 antimalaricum, antimalarici *n* ► *ántimalárik*
 antimenorrhagicum, antimenorrhagici *n* ► *ánti-menorágik*
 antimetabolitum, antimetaboliti *n* ► *ántimetabolít*
 antimigraenicum, antimigraenici *n* ► *ántimigrénik*
 antimitoticum, antimitotici *n* ► *ántimitótik*
 antimycoticum, antimycotici *n* ► *ántimikótik*
 anti-nauseans, anti-nauseantis *n* ► *zdravílo proti slabósti*
 antineoplasticum, antineoplastici *n* ► *ántineoplástik*
 antineuralgicum, antineuralgici *n* ► *ántinevrálgik*
 antioestrogenum, antioestrogeni *n* ► *ántiestrogén*

B

antioxidans, antioxidantis *n* ▶ *ántioksidánt* (1, 2)
 antioxidantia phenoli ▶ *fenólni ántioksidánti*
 antiparasiticum, antiparasitici *n* ▶ *ántiparazítik*
 antiparkinsonicum, antiparkinsonici *n* ▶
ántiparkinsónik
 antiphlogisticum, antiphlogistici *n* ▶ *ántiflogistik*
 antiphlogisticum non steroideum ▶ *nèsteroídni*
ántiflogistik
 antipruriticum, antipruritici *n* ▶ *ántiprurítik*
 antipsoriaticum, antipsoriatici *n* ▶ *ántipsoriátik*
 antipsychoticum, antipsychotici *n* ▶ *ántipsihótik,*
nevroléptik
 antipyreticum, antipyretici *n* ▶ *ántipirétik*
 antipyreticum non steroideum ▶ *nèsteroídni*
ántipirétik
 antirheumaticum, antirheumatici *n* ▶ *ántirevmátik*
 antirheumaticum non steroideum ▶ *nèsteroídni*
ántirevmátik
 antiscabioticum, antiscabiotici *n* ▶ *ántiskabiciđ*
 antiseptica iodi ▶ *jóđovi antiséptiki*
 antisepticum, antiseptici *n* ▶ *antiséptik*
 antithromboticum, antithrombotici *n* ▶
ántitrombótik
 antituberculosum, antituberculosi *n* ▶
ántituberkulótik
 antituberculosum hydrazidicum ▶ *hidrazidni*
ántituberkulótik
 antituberculosum thiocarbamidi ▶ *tíosečnínski*
ántituberkulótik
 antiussivum, antiussivi *n* ▶ *ántitúsik*
 antiurica *n pl.* ▶ *zdravíla za zdrávljenje protína*
 antiuricum, antiurici *n* ▶ *antiúirik*
 antivertiginosum, antivertiginosi *n* ▶ *zdravílo*
proti vrtoglavici
 antiviroticum nucleosidicum ▶ *nukleozídna*
protivirusna učinkovina
 antliae protonum inhibitor ▶ *zavirálec protónske*
črpálke
 anxiolyticum, anxiolytici *n* ▶ *anksiolítik*
 apex, apicis *m* ▶ *vršiček*
 aphrodisiacum, aphrodisiaci *n* ▶ *afrodíziak*
 apofermentum, apofermenti *n* ▶ *ápoencím*
 apoproteinum, apoproteini *n* ▶ *ápoproteín*
 apoptosis, apoptosis *f* ▶ *apoptóza*
 apotheca, apothecae *f* ▶ *lekárna*
 apotheca militaris ▶ *vojáška lekárna*
 apotheca privata ▶ *zasébná lekárna*
 apothecium, apothecii *n* ▶ *apotéčij*
 applicator nasalis ▶ *nósnik*
 aqua ad iniectiones ▶ *vóđa za injékcije*
 aqua coloniensis ▶ *kolónjska vóđa*
 aqua demineralisata ▶ *demineralizirana vóđa*
 aqua destillata ▶ *destilírana vóđa*
 aqua oralis ▶ *raztopína za izpíranje úst, ústna vóđa*

aqua parfumi ▶ *parfúmska vóđa*
 aqua purificata ▶ *prečiščena vóđa*
 aqua valde purificata ▶ *visóko prečiščena vóđa*
 arbor, arboris *f* ▶ *drevó*
 arbor latifolia ▶ *lístavec*
 archegonium, archegonii *n* ▶ *arhegónij*
 argenti derivata ▶ *srébrove spojíne*
 argininum, arginini *n* ▶ *arginín*
 arillus, arilli *m* ▶ *arílus*
 aroma, aromatis *n* ▶ *aróma* (1, 2)
 aromatasi inhibitor ▶ *zavirálec aromatáze*
 aromatherapia, aromatherapiae *f* ▶ *arómaterapíja*
 arsenici composita ▶ *arženove spojíne* (1, 2)
 artemisinini derivata ▶ *artemisínínovi derivátí*
 Ascomycetes *f pl.* ▶ *zaprtotrósnice*
 ascospora, ascosporae *f* ▶ *askospóra*
 ascus, asci *m* ▶ *ásk*
 asparaginum, asparagini *n* ▶ *asparagín*
 aspartas, aspartatis *m* ▶ *aspartát*
 assimilatio, assimilationis *f* ▶ *asimilácija*
 auricularia ▶ *farmacévtska oblíka za uhó* (2)
 auricularium, auricularii *n* ▶ *farmacévtska oblíka*
za uhó (1)
 auronum, auroni *n* ▶ *avrón*
 autacidum, autacoidi *n* ▶ *avtakoid*
 autogamia, autogamiae *f* ▶ *avtogamíja*
 automedicatio, automedicationis *f* ▶
sámozdrávljenje (1, 2)
 autopollinatio, autopollinationis *f* ▶ *sámooprašítev*
 autotrophia, autotrophiae *f* ▶ *avtotrofíja*
 axis floris ▶ *cvetíšče*
 azaspirodecandioni derivata ▶ *azaspirodekan-*
diónski derivátí
 azulenum, azuleni *n* ▶ *azulén*

B

bacca, baccae *f* ▶ *jágoda*
 bacillus, bacilli *m* ▶ *bacil*
 bacillus medicatus ▶ *zdravílna páličica*
 bactericidum, bactericidi *n* ▶ *baktericíd*
 bacteriophagum auxiliare ▶ *pomóžni bakteriofág*
 bacteriophagum, bacteriophagi *n* ▶ *bakteriofág*
 bacteriostaticum, bacteriostatici *n* ▶ *bakteriostátik*

bacterium, bacterii *n* ▶ *baktèrija*
baculovirus, baculoviri *n* ▶ *bakulovírus*
balneotherapia, balneotherapiae *f* ▶ *bálneoterápja*
balsamarium, balsamarii *n* ▶ *balzamárij* (1, 2)
balsamum, balsami *n* ▶ *báľzam* (1, 2)
barbiturata *n pl.* ▶ *barbituráti*
Basidiomycota *n pl.* ▶ *prostotrónice*
basidiospora, basidiosporae *f* ▶ *bazidiospóra*
basidium, basidii *n* ▶ *bazídij*
basis, basis *f* ▶ *báza*
battuarium, battuarii *n* ▶ *móžnar, terľnica*
benzimidazoli derivata ▶ *béňzimidazol'ski deriváti*
benzodiazepini derivata ▶ *béňzodiazepíni*
benzoe, benzoes *f* ▶ *béňzoa*
benzomorphani derivata ▶ *béňzomorfáňski deriváti*
beta-adrenoreceptorum antagonista ▶ *antagoníst*
β-adrenèrgičnih recéptorjev
betacyaninum, betacyanini *n* ▶ *bétacianín*
betalactamasi inhibitor ▶ *zavirálec laktamáz béta*
betalainum, betalaini *n* ▶ *betalain*
betaxanthinum, betaxanthini *n* ▶ *bétaksantín*
biarylheptanoidum, biarylheptanoidi *n* ▶
diárilheptanoíd
bideoxisaccharum, bideoxisacchari *n* ▶
dídeoóksisláďkor
biguanida *n pl.* ▶ *bigvanídi* (1, 2)
biguanida et amidina ▶ *bigvanídi in amidíni*
bilobalidum, bilobalidi *n* ▶ *bilobalíd*
bioactivatio, bioactivationis *f* ▶ *bioaktivácia*
biotinum, biotini *n* ▶ *biotín*
blastogenesis, blastogenesis *f* ▶ *nèspólno*
razmnoževánje
bleomycina *n pl.* ▶ *bleomicíni*
bolus, boli *m* ▶ *bólus*
bombesinum, bombesini *n* ▶ *bombezín*
botanica, botanicae *f* ▶ *botánika*
bradychininum, bradychinini *n* ▶ *bradikinín*
bronchospasmolyticum, bronchospasmolytici *n* ▶
brónhodilatátor, brónhospazmolítik
Bryophyta *n pl.* ▶ *mahôvi*
bufadienolidum, bufadienolidi *n* ▶ *bufadienolíd*
bulbillus, bulbilli *m* ▶ *zaróđni brstič*
bulbus, bulbi *m* ▶ *čebúlica*
butylpyrazolidina *n pl.* ▶ *butylpirazolidíni*
butyrophenona *n pl.* ▶ *butirofenóni*
butyrum, butyri *n* ▶ *máslo*

C

cacao, cacaonis *m* ▶ *kakáv* (1, 2)
calathidium, calathidii *n* ▶ *kôšek*
calcitoninum, calcitonini *n* ▶ *kalcitonín*
callus, calli *m* ▶ *kálus* (1, 2)
calyx, calycis *m* ▶ *čáša* (1)
cambium, cambii *n* ▶ *kámbij*
camptothecina *n pl.* ▶ *kamptotekíni*
capitulum, capituli *n* ▶ *glávica* (1)
capsis, capsidis *f* ▶ *vírusna kapsída*
capsula amylacea ▶ *škróbná kápsula*
capsula buccalis ▶ *orálna kápsula*
capsula, capsulae *f* ▶ *glávica* (2), *kápsula* (1, 2)
capsula dura ▶ *trďda kápsula*
capsula gelatinosa ▶ *želatínska kápsula*
capsula mollis ▶ *mèhka kápsula*
capsula rectalis ▶ *rektálna kápsula*
capsula vaginalis ▶ *vaginálna kápsula*
carbamates *m pl.* ▶ *karbamáti*
carbamidi praeparata ▶ *príprávkí s sečńino*
carbapenemum, carbapenemi *n* ▶ *karbapenèmski*
antibiótik
carbo activatus ▶ *aktívno óglje, medicínsko óglje*
carbohydratum, carbohydrati *n* ▶ *ogľjikohidrát,*
ogľjikov hydrát
carbo medicinalis ▶ *aktívno óglje, medicínsko óglje*
γ-carboxylatio, γ-carboxylationis *f* ▶ *γ-karbo-*
ksilácia
cardenolidum, cardenolidi *n* ▶ *kardenolíd*
cardiotonicum, cardiotonici *n* ▶ *kardiotónik*
cardiotoxicitas, cardiotoxicitatis *f* ▶ *kardio-*
tóksičnosť
carminativum, carminativi *n* ▶ *karminatív*
carotenoidum, carotenoidi *n* ▶ *karotenóid*
carpellum, carpelli *n* ▶ *karpél, plóđni líst*
caryogamia, caryogamiae *f* ▶ *kariogamíja*
caryon, caryi *n* ▶ *celično jédro*
castoreum, castorei *n* ▶ *kastóreum*
catabolismus, catabolismi *m* ▶ *katabolízem*
catalysator, catalysatoris *m* ▶ *katalizátor*
cataplasma, cataplasmati *n* ▶ *vróči obkláďek*
catecholamina *n pl.* ▶ *katecholamíni*
catechol-O-methyl-transferasi inhibitor ▶
zavirálec katehól-Ó-metil-transferáze
caulis, caulis *m* ▶ *stèblo*
causticum, caustici *n* ▶ *jedčína*
cellula, cellulae *f* ▶ *celica*
cellulae matris ▶ *mátične celice*
cellula filialis ▶ *hčerínska celica*
cellula haematopoietica ▶ *krvotvórna celica*

C

C

cellula matricalis ▶ *materínska célica*
 cellula myelomica ▶ *mielómska célica*
 cellula palisadica ▶ *palisádna célica*
 cellula plasmatica ▶ *plazmátka*
 cellula stomatica ▶ *célica zapiráalka*
 cellulosa, cellulosaef ▶ *celulóza*
 cellulolum, cellulosi ▶ *celulóza*
 cellulolum microcrystalinum ▶ *míkkrokristálna celulóza*
 cephalosporina *n pl.* ▶ *céfalosporíni*
 cera alba ▶ *béli vósek*
 cera, ceraef ▶ *vósek (1, 2)*
 cera flava ▶ *ruměni vósek*
 cera lanae ▶ *lanolín*
 cera liquida ▶ *tekóči vósek (1, 2)*
 cetaceum, cetacei ▶ *spermacét*
 cetosum, cetosi ▶ *ketóza*
 cetylus palmitas ▶ *cetipalmítát*
 C-glycosidum, C-glycosidi ▶ *C-glikozíd*
 chalconum, chalconi ▶ *halkón*
 chalconum isoprenylatum ▶ *izoprenilírani halkón*
 charta, chartaef ▶ *kártica*
 chelator, chelatoris ▶ *kelátor*
 chemokinum, chemokini ▶ *kemokín*
 chemotaxis, chemotaxisef ▶ *kémotáksa*
 chemotherapeuticum, chemotherapeutici ▶ *kémoterapévtik (1)*
 chinolini derivata ▶ *kinolínski deriváti (1, 2)*
 chinolona *n pl.* ▶ *kinolóni*
 chinonum, chinoni ▶ *kinón*
 chiropraxis, chiropraxisef ▶ *kíropráktika*
 chitinum, chitini ▶ *hitín*
 chlorophyllum, chlorophylli ▶ *klorofil*
 chloroplastum, chloroplasti ▶ *kloroplást*
 chologogum, chologogi ▶ *holagóg*
 cholecystochininum, cholecystochinini ▶ *holecistokinín*
 cholinesterasi inhibitor ▶ *zavirálec holín-esteráz*
 cholinesterasum, cholinesterasi ▶ *holín-esteráza*
 cholini estera ▶ *éstri holína*
 chromatinum, chromatini ▶ *kromatín*
 chromatogramma, chromatogrammatiss ▶ *kromatográmm*
 chromosoma, chromosomatis ▶ *kromosóm*
 chromosoma homologum ▶ *homológni kromosóm*
 cicatrisantia *n pl.* ▶ *priprávkí za oskrbo brazgotín*
 cirrus, cirri ▶ *vítica*
 classis, classisef ▶ *rázred*
 clavicula, claviculaef ▶ *vítica*
 clavis dichotomica ▶ *dihotómni kljúč*
 cleistothecium, cleistothecii ▶ *kleistotécij*
 clon, clonis ▶ *klón*
 clysmas, clysmatis ▶ *čistílmi klistír, hranílmi klistír, klistír (1, 2), zdravílmi klistír*

cobalaminum, cobalamini ▶ *kobalamín, vitamín B₁₂*
 coccus, cocci ▶ *kók*
 cochlear, cochlearis ▶ *lekárniška žlíčka*
 Codex Hammurabi ▶ *Hamurábíjev zakoník*
 codonum, codoni ▶ *kodón*
 cofactor, cofactoris ▶ *kòfáktor*
 cofermentum A ▶ *kòencím Á*
 cofermentum, cofermenti ▶ *kòencím*
 cofermentum Q₁₀ ▶ *kòencím Q₁₀*
 coffeum, coffei ▶ *káva (1, 2)*
 colatura, colaturaeef ▶ *kolatúra*
 colhicini derivatum ▶ *kolhicínski derivát*
 collarium, collarii ▶ *ovrátnica*
 collenchyma, collenchymatis ▶ *kolenhím*
 collodium, collodii ▶ *kolódij*
 collyrium, collyrii ▶ *raztopína za izpiranje očesa*
 colonia, coloniaeef ▶ *kolonija (1, 2)*
 colorans, colorantis ▶ *barvílo (1)*
 colostrum, colostri ▶ *kolóstrum*
 complementum, complementi ▶ *komplémènt*
 compressus, compressi ▶ *tabléta*
 concentratum, concentrati ▶ *koncentrát*
 concessio, concessionisef ▶ *koncesija*
 concrementum, concrementi ▶ *konkremènt*
 concretum, concreti ▶ *konkrét*
 condimentum, condimenti ▶ *začímba*
 conformatio, conformationisef ▶ *konformácija*
 conidium, conidii ▶ *konidij*
 Coniferaeef *pl.* ▶ *íglavci*
 Coniferophyta *n pl.* ▶ *íglavci*
 coniugatio, coniugationisef ▶ *konjugácija (1, 2), metabólična reakcija II. réda*
 coniugatum, coniugati ▶ *konjugát*
 conservans, conservantis ▶ *konzerváns*
 conspergentium, conspergentii ▶ *dermálmi prášek*
 constituens, constituentis ▶ *polnilo*
 constitutio, constitutionisef ▶ *konstitúcija (1, 2)*
 contaminatio, contaminationisef ▶ *kontaminácija (1, 2)*
 contextus, contextus *m* ▶ *tkívo*
 contextus infidus ▶ *něprávo tkívo*
 contextus meristematicus ▶ *nědovršěno tkívo*
 contextus palisadicus ▶ *palisádno tkívo*
 contextus primarius ▶ *primárno tkívo*
 contextus proprius ▶ *dovršěno tkívo*
 contextus secundarius ▶ *sekundárno tkívo*
 contextus verus ▶ *právo tkívo*
 contraceptivum, contraceptivi ▶ *kontraceptív*
 contraceptivum intrauterinum ▶ *intrauteríni kontraceptív*
 contraceptivum intravaginale ▶ *intravaginálmi kontraceptív*

contraceptivum perorale ▶ *perorální kontraceptív*
 contraceptivum topicum ▶ *lokální kontraceptív*
 contraindicatio, contraindicationis *f* ▶ *kóntra-indikácia*
 conus, coni *m* ▶ *stòrž (1, 2)*
 corium, corii *n* ▶ *skórja*
 Cormophyta *n pl.* ▶ *brštnice*
 corolla, corollae *f* ▶ *vè nec*
 corona arboris ▶ *kròšnja*
 corrigens, corrigentis *n* ▶ *kórigens*
 corrosivum, corrosivi *n* ▶ *jedčina*
 cortex, corticis *m* ▶ *lúbje, skórja*
 cortex secundarius ▶ *liče (1, 2)*
 corticosteroidum, corticosteroidi *n* ▶ *kórtiko-steroid*
 corymbus racemosus ▶ *češúlja*
 cotyledon, cotyledonis *f* ▶ *klíčni list*
 coumarina *n pl.* ▶ *kumaríni (1, 2)*
 coumarolignanum, coumarolignani *n* ▶ *kuma-rolignán*
 coumestanum, coumestani *n* ▶ *kumestán*
 coxiba *n pl.* ▶ *koksíbi*
 cremor, cremoris *m* ▶ *kréma*
 cribrum, cribrum *n* ▶ *síto*
 culter apothecarius ▶ *lekárniški nôž*
 cultivar, cultivaris *n* ▶ *kultivár*
 cultura contextus (telae) ▶ *tkívna kultúra (1, 2)*
 cupula, cupulae *f* ▶ *sklédica (1, 2)*
 cuticula, cuticulae *f* ▶ *kutíkula*
 cutinum, cutini *n* ▶ *kutín*
 Cyanobacteria *n pl.* ▶ *módrozelenè cepljívke*
 cyclitolium, cyclitoli *n* ▶ *ciklitól*
 cyclodextrina *n pl.* ▶ *cíklodekstríni*
 cyclooxigenasum, cyclooxigenasi *n* ▶ *cíklo-oksigenáza*
 cycloplegicum, cycloplegici *n* ▶ *cikloplégik*
 cylindrus centralis ▶ *centrálni cilínder (1, 2)*
 cyma, cymae *f* ▶ *pákobúl*
 cysteinum, cysteini *n* ▶ *cisteín*
 cytidinum, cytidini *n* ▶ *citidín*
 cytoblastus, cytoblasti *m* ▶ *célično jédro*
 cytodermis, cytodermidis *f* ▶ *célična sténa*
 cytokinum, cytokini *n* ▶ *citokín*
 cytosinum, cytosini *n* ▶ *citozín*
 cytostaticum, cytostatici *n* ▶ *citostátik*
 cytotoxicitas, cytotoxicitatis *f* ▶ *citotóksičnost (1, 2)*

D

decoctum, decocti *n* ▶ *prevrètek*
 decongestivum, decongestivi *n* ▶ *dekongestív*
 deletio, deletionis *f* ▶ *delécija*
 demulcens, demulcentis *n* ▶ *demulcènt*
 denaturatio, denaturationis *f* ▶ *denaturácia*
 deodorans, deodorantis *n* ▶ *deodoránt*
 deoxiadenosinum, deoxiadenosini *n* ▶ *deóksi-adenozín*
 deoxycytidinum, deoxycytidini *n* ▶ *deóksicitidín*
 deoxiguanosinum, deoxiguanosini *n* ▶ *deóksi-gvanozín*
 deoxiribonucleasum, deoxiribonucleasi *n* ▶ *deóksi-ribonukleáza*
 deoxiribonucleosidum, deoxiribonucleosidi *n* ▶ *deóksiribonukleozíd*
 deoxiribonucleotidum, deoxiribonucleotidi *n* ▶ *deóksiribonukleotíd*
 deoxiribosis, deoxiribosis *f* ▶ *deóksiribóza*
 deoxisaccharum, deoxisacchari *n* ▶ *deóksisládkor*
 deoxithymidinum, deoxithymidini *n* ▶ *deóksi-timidín*
 derivatum benzothiazepini ▶ *béNZotiazepínski derivát*
 desensitatio, desensitisationis *f* ▶ *desenzitácia*
 desiccans, desiccantis *n* ▶ *sušílno srédstvo*
 desiniciens, desinicientis *n* ▶ *dezinficiènt*
 destillatio, destillationis *f* ▶ *destilácia*
 detoxificatio, detoxificationis *f* ▶ *razstrúpljanje*
 dextranum, dextransi *n* ▶ *dekstrán*
 dextrinum, dextrini *n* ▶ *dekstrín*
 diacalatio, diacalationis *f* ▶ *diakolácia*
 diacylglycerolum, diacylglyceroli *n* ▶ *diacilgliceról*
 diagnosticum, diagnostici *n* ▶ *diagnóstik*
 dialysis, dialysis *f* ▶ *dialíza*
 diaminopyrimidina *n pl.* ▶ *díamínopirimidíni*
 diaphoreticum, diaphoretici *n* ▶ *diaforétik*
 dibenzodiazepini derivata ▶ *díbéNZodiazepínski deriváti*
 dichloroacetamidi derivata ▶ *díkloroacetamidíni deriváti*
 Dicotyledoneae *f pl.* ▶ *dvókaličnice*
 difenilbutylpiperidini derivata ▶ *dífenílbutílpiperidínski deriváti*
 differentiatio cellularis ▶ *célična diferenciacija*
 diffusio, diffusionis *f* ▶ *difuzíja*
 digestio, digestionis *f* ▶ *digestíja*
 digestivum, digestivi *n* ▶ *digestív*
 dihydropyridini derivatum ▶ *díhídropiridínski derivát*

D

E

diphenylmethani derivata ▶ *difenilmetánski deriváti*
 diphenylpropylamini derivata ▶ *difenilpropilamínski deriváti*
 diploidia, diploidiae *f* ▶ *diploidija*
 dispensatio medicamenti ▶ *izdája zdravlja*
 dispensator, dispensatoris *m* ▶ *dispénzer*
 dispersio, dispersionis *f* ▶ *dispêrzija*
 diterpenoidum, diterpenoidi *n* ▶ *diterpenoid*
 diterpenum, diterpeni *n* ▶ *diterpén*
 diureticum alti velamenti ▶ *diurétik Hénlejeve zánke*
 diureticum anticaliuretici ▶ *ántikaliurétični diurétik*
 diureticum, diuretici *n* ▶ *diurétik*
 diureticum hydrargyri ▶ *živrosrêbrov diurétik*
 diureticum osmoticum ▶ *osmózni diurétik*
 diureticum sulfonamidi ▶ *sulfonamídni diurétik*
 divisio cellularis ▶ *célična delítev*
 DNA-ligasum, DNA-ligasi *n* ▶ *DNA-ligáza*
 DNA-polymerasum, DNA-polymerasi *n* ▶ *DNA-polimeráza*
 dopa derivatum ▶ *derivát dôpa*
 dopaminergicum, dopaminergici *n* ▶ *dopami-nêrgik*
 dopaminum, dopamini *n* ▶ *dopamín*
 dosator, dosatoris *m* ▶ *delílnik zdravil*
 dosipulvis, dosipulveris *m* ▶ *ênoodmêrni prášek*
 dosis diurna ▶ *dnévni odmérek*
 dosis diurna maxima ▶ *maksimálni dnévni odmérek*
 dosis, dosis *f* ▶ *odmérek*
 dosis letalis ▶ *letálni odmérek*
 dosis letalis minima ▶ *minimálni letálni odmérek*
 dosis nimis ▶ *prekomérno odmêrjanje*
 dosis paediatrica ▶ *otrôški odmérek*
 dosis physiologica ▶ *fiziološki odmérek*
 dosis quotidia ▶ *dnévni odmérek*
 dosis singularis ▶ *ênkratni odmérek*
 dosis singularis maxima ▶ *maksimálni ênkratni odmérek*
 dosis therapeutica maxima ▶ *maksimálni terapijski odmérek*
 dosis toxica ▶ *tóksični odmérek*
 drachma, drachmae *f* ▶ *dráhma*
 drachma fluida ▶ *tekóča dráhma*
 drasticum, drastici *n* ▶ *drástik*
 droga, drogae *f* ▶ *dróga (1)*
 drusa, drusae *f* ▶ *drúza*
 ductus resinifer ▶ *smólni kanál*
 dumetum, dumeti *n* ▶ *grm*
 dumus, dumi *m* ▶ *grm*
 duramen, duraminis *n* ▶ *jedrovína*
 dynorphina *n pl.* ▶ *dinorfíni*

E

efflorescentia, efflorescentiae *f* ▶ *cvetênje*
 electrophoresis, electrophoresis *f* ▶ *elektroforéza*
 eliminatio, eliminationis *f* ▶ *eliminácija, izlôcanje*
 embryo, embryonis *m* ▶ *kálček*
 Embryophyta *n pl.* ▶ *cévnice*
 emeticum, emetici *n* ▶ *emétik*
 emmenagogum, emmenagogi *n* ▶ *emenagóg*
 emolliens, emollientis *n* ▶ *emólient*
 emplastrum, emplastri *n* ▶ *oblíž*
 emplastrum medicatum ▶ *zdravilni oblíž*
 emplastrum transcutaneum ▶ *tránsdermálni oblíž*
 emulsio, emulsionis *f* ▶ *emúlzija*
 endeme, endemis *n* ▶ *endemít*
 endocarpium, endocarpii *n* ▶ *endokárp*
 endodermis, endodermidis *f* ▶ *endodêrm*
 endorphina *n pl.* ▶ *endorfíni*
 endospermium, endospermii *n* ▶ *endospêrm*
 endospora, endosporae *f* ▶ *endospóra*
 endothelinum, endothelini *n* ▶ *endotelín*
 endotoxinum, endotoxini *n* ▶ *endotoksín*
 enkephalina *n pl.* ▶ *enkefalíni*
 enkephalinas inhibitor ▶ *zavirálec enkefalináze*
 epidermis, epidermidis *f* ▶ *povrhnjica (1, 2)*
 epoiatinum, epoietini *n* ▶ *epoetín*
 erginum, ergini *n* ▶ *ergín*
 ergolinum, ergolini *n* ▶ *ergolín*
 ergotaminum, ergotamini *n* ▶ *ergotamín*
 ergotoxinum, ergotoxini *n* ▶ *ergotoksín*
 ergoxinum, ergoxini *n* ▶ *ergoksín*
 erythropoietinum, erythropoietini *n* ▶ *eritropoetín*
 essentia, essentiae *f* ▶ *eséncia*
 ethnobotanica, ethnobotanicae *f* ▶ *étnotobánika*
 ethnopharmacologia, ethnopharmacologiae *f* ▶ *étnofarmakologija*
 ethylenimina *n pl.* ▶ *etilenimíni*
 Eukaryota *n pl.* ▶ *evkariónti*
 eupepticum, eupeptici *n* ▶ *evpéptik*
 evacolatio, evacolationis *f* ▶ *evakolácija*
 evolutio, evolutionis *f* ▶ *evolúcija (1, 2)*
 excipiens ad unguenta ▶ *mazílina podlága*
 excipiens, excipientis *n* ▶ *pomóžna snôv*
 excretio, excretionis *f* ▶ *eliminácija, izlôcanje*
 exodermis, exodermidis *f* ▶ *eksodêrm*
 exonum, exoni *n* ▶ *eksón*
 exospora, exosporae *f* ▶ *eksospóra*
 exotoxinum, exotoxini *n* ▶ *eksotoksín*
 expectorans, expectorantis *n* ▶ *ekspektoránt*
 exsiccator, exsiccatoris *m* ▶ *eksikátor*
 extractio, extractionis *f* ▶ *ekstrákcija (1, 2)*

extractum, extracti *n* ▶ *ekstrákt, izvléček*
 extractum fluidum ▶ *tekóči ekstrákt*
 extractum quantificatum ▶ *kvantificirani ekstrákt*
 extractum siccum ▶ *súhi ekstrákt*
 extractum spissum ▶ *gósti ekstrákt*
 extractum standardisatum ▶ *standardizirani ekstrákt*
 extrusio, extrusionis *f* ▶ *iztískanje (1, 2)*

F

Facultas pharmaceutica ▶ *Fakultéta za farmácijo*
 faeces *f pl.* ▶ *bláto*
 faex, faecis *f* ▶ *kvás*
 familia, familiae *f* ▶ *družína*
 fasciculus, fasciculi *m* ▶ *ovojnina*
 fauna, faunae *f* ▶ *fávna (1, 2)*
 fecundatio, fecundationis *f* ▶ *oplodítev*
 fermentatio, fermentationis *f* ▶ *fermentácija (1, 2)*
 fermentum, fermenti *n* ▶ *encím, kvás*
 fertilisatio, fertilisationis *f* ▶ *oplodítev*
 fibra, fibrae *f* ▶ *vlákno*
 fibrata *n pl.* ▶ *fibráti*
 fibrinogenum, fibrinogeni *n* ▶ *fibrinogén*
 fibrinolysis, fibrinolysis *f* ▶ *fibrinolíza*
 fibrinolyticum, fibrinolytici *n* ▶ *fibrinolítik*
 fibrinum, fibrini *n* ▶ *fibrin*
 fibrum alimentarium ▶ *vlaknina*
 filamentum corticis secundarii ▶ *líkovo vlákno*
 filamentum, filamenti *n* ▶ *vlákno*
 filamentum libri ▶ *líkovo vlákno*
 filix, filicis *f* ▶ *práprot*
 filtratio, filtrationis *f* ▶ *filtrácija*
 filtrum, filtri *n* ▶ *filter*
 fissio binalis ▶ *cepítev*
 flagellum, flagelli *n* ▶ *bíček*
 flavanolum, flavanoli *n* ▶ *flavanól*
 flavanonolum, flavanonoli *n* ▶ *flavanonól*
 flavanonum, flavanoni *n* ▶ *flavanón*
 flavanum, flavani *n* ▶ *flaván*
 flavonoidum, flavonoidi *n* ▶ *flavonoíd*
 flavonolignanum, flavonolignani *n* ▶ *flavonolignán*
 flavonolum, flavonoli *n* ▶ *flavanól*
 flavonum, flavoni *n* ▶ *flavón*
 flobatanninum, flobatannini *n* ▶ *flobatanín*

flocculatio, flocculationis *f* ▶ *flokulácija*
 flora, florae *f* ▶ *flóra (1, 2)*
 floratio, florationis *f* ▶ *cveténje*
 flos actinomorphus ▶ *aktinomórfni cvét*
 flos bisexualis ▶ *dvospólni cvét*
 flos diclinus ▶ *ènospólni cvét*
 flos, floris *m* ▶ *cvét*
 flos hermaphroditus ▶ *dvospólni cvét*
 flos nudus ▶ *góli cvét*
 flos unisexualis ▶ *ènospólni cvét*
 flos zygomorphus ▶ *zigomórfni cvét*
 flotatio, flotationis *f* ▶ *flotácija*
 fluorochinolona *n pl.* ▶ *fluorokinolóni*
 folium calycis ▶ *čášni list*
 folium floris ▶ *cvétni list*
 folium, folii *n* ▶ *list*
 folliculus pollinis ▶ *pelódna vréčka*
 forma, formae *f* ▶ *kalúp (1, 2)*
 formula floris ▶ *cvétna fórmula*
 fossa, fossae *f* ▶ *piknja*
 fructanum, fructani *n* ▶ *fruktán*
 fructus aggregatus ▶ *birni plód*
 fructus dehiscentis ▶ *sejálni plód*
 fructus, fructus *m* ▶ *plód (2), sádje*
 frumentum, frumenti *n* ▶ *žito*
 frutex, fruticis *m* ▶ *gým*
 fucanum, fucani *n* ▶ *fukán*
 Fungi *m pl.* ▶ *glíve*
 fungicidum, fungicidi *n* ▶ *fungicíd (1, 2)*
 fungistaticum, fungistatici *n* ▶ *fungistátik*
 fungus, fungi *m* ▶ *góba*
 furani derivata ▶ *furánski deriváti*
 furanocoumarinum, furanocoumarini *n* ▶ *fura-
nokumarín*
 furanosidum, furanosidi *n* ▶ *furanozíd*
 furanosum, furanosi *n* ▶ *furanoza*
 furca replicationis ▶ *podvojeválne vilice*
 furcellaranum, furcellarani *n* ▶ *furcelarán*
 fusus, fusi *m* ▶ *vreténce*

G

galactanum, galactani *n* ▶ *galaktán*
 galactogogum, galactogogi *n* ▶ *galaktogóg*

galaninum, galanini *n* ▶ *galanín*
 galla, gallae *f* ▶ *gála*
 gameta, gametae *f* ▶ *spólna célica*
 gametangiogamia, gametangiogamiae *f* ▶ *gametán-giogamíja*
 gametangium, gametangii *n* ▶ *gametángij*
 gametophytum, gametophyti *n* ▶ *gametofít*
 gamogenesis, gamogenesis *f* ▶ *spólno razmnoževánje*
 ganglioplegicum, ganglioplegici *n* ▶ *ganglioplégik*
 gargarisma, gargarismatis *n* ▶ *tekočina za grgránje*
 gastrinum, gastrini *n* ▶ *gastrín*
 gelatina, gelatinae *f* ▶ *želatína*
 gelum, geli *n* ▶ *gél (1, 2)*
 gelum hydrophilicum ▶ *hidrofilni gél*
 gelum lipophilicum ▶ *lipofilni gél*
 gemma, gemmae *f* ▶ *brst (1, 2), pópek (1, 2)*
 gemmatio, gemmationis *f* ▶ *brstènje (1, 2)*
 gemmotherapia, gemmotherapiae *f* ▶ *gémoterapíja*
 genoma, genomatis *n* ▶ *genóm*
 genosoma, genosomatis *n* ▶ *genosóm*
 genotoxicitas, genotoxicitatis *f* ▶ *genotóksičnost*
 genotypus, genotypi *m* ▶ *genotíp*
 genus, generis *n* ▶ *ród*
 germen, germinis *n* ▶ *brst (1, 2)*
 germinatio, germinationis *f* ▶ *brstènje (1, 2), kalítev (1, 2, 3)*
 gestagenum, gestageni *n* ▶ *gestagén*
 ginkgolidum, ginkgolidi *n* ▶ *ginkolid*
 glandula, glandulae *f* ▶ *žléza*
 glandula nectarifera ▶ *medóvnik*
 glans fagi ▶ *žír*
 glans, glandis *f* ▶ *želod*
 globulus vaginalis ▶ *vaginálna glóbula*
 glucagonum, glucagoni *n* ▶ *glukagón*
 glucanum, glucani *n* ▶ *glukán*
 glucochininum, glucochinini *n* ▶ *glukokinín*
 glucocorticoidum, glucocorticoidi *n* ▶ *glúkokortikoid*
 glucoresina, glucoresinae *f* ▶ *smólni glikozíd*
 glucosa, glucosae *f* ▶ *glukóza*
 glucosinolatium, glucosinolati *n* ▶ *glukozinolát*
 glucosum, glucosi *n* ▶ *glukóza*
 glutamas, glutamatis *m* ▶ *glutamát*
 glutaminum, glutamini *n* ▶ *glutamin*
 glycatio, glycationis *f* ▶ *glikácíja*
 glyceridum, glyceridi *n* ▶ *gliceríd*
 glyceroli maceratum ▶ *glicerólni macerát*
 glycerolum, glyceroli *n* ▶ *gliceról*
 glycinum, glycini *n* ▶ *glicín*
 glycomimeticum, glycomimetrici *n* ▶ *glikomimétik*
 glyconum, glyconi *n* ▶ *glikón*
 glycoproteinum, glycoproteini *n* ▶ *glikoproteín*
 glycosidum anthrachinoni ▶ *antrakinónski glikozíd*
 glycosidum cardiotonicum ▶ *kardiotónični glikozíd*

glycosidum cyanogenum ▶ *cianogéni glikozíd*
 glycosidum digitalidis ▶ *digitalísiv glikozíd*
 glycosidum, glycosidi *n* ▶ *glikozíd*
 glycosidum iridoidi ▶ *iridoidni glikozíd*
 glycosilatio, glycosilationis *f* ▶ *glikozilácíja*
 glycosylaminum, glycosylamini *n* ▶ *glikozilamin*
 gonadoliberinum, gonadoliberini *n* ▶ *gonadolibérin*
 gonadotropinum, gonadotropini *n* ▶ *gonadotropín*
 G-proteinum, G-proteini *n* ▶ *proteín G (1, 2)*
 grammum, grammi *n* ▶ *grám*
 granula *n pl.* ▶ *zrnca*
 granula effervescentia ▶ *šuméča zrnca*
 granulatio, granulationis *f* ▶ *granulíranje*
 granulatum, granulati *n* ▶ *granulát*
 granum aleuronis ▶ *alevrónsko zrno*
 guaiacum, guaiaci *n* ▶ *gvájak*
 guanidini derivatum ▶ *gvanidínski derivát*
 guaninum, guanini *n* ▶ *gvanín*
 guanosinum, guanosini *n* ▶ *gvanozín*
 gummi *n ind.* ▶ *gúmi*
 gummi Arabicum ▶ *arábski gúmi*
 gummi elasticum ▶ *kávčuk*
 gummiresina, gummiresinae *f* ▶ *gumirezín*
 guttae *f pl.* ▶ *kápljice*
 guttae ophthalmicae ▶ *kápljice za okó*
 guttae orales ▶ *oralne kápljice*
 guttae perorales ▶ *peroralne kápljice*
 guttapercha, guttaperchae *f* ▶ *gutapèrča*
 guttatio, guttationis *f* ▶ *gutácíja*
 Gymnospermae *f pl.* ▶ *goloseménke*
 gynoecium, gynoeci *n* ▶ *ginecèj*

H

habitus, habitus *m* ▶ *habítat*
 haemagglutinatio, haemagglutinationis *f* ▶ *hema-glutinácíja*
 haemodialysis, haemodialysis *f* ▶ *hemodialíza*
 haemolysinum, haemolysini *n* ▶ *hemolizín*
 haemolysis, haemolysis *f* ▶ *hemolíza*
 hallucinatio, hallucinationis *f* ▶ *halucinácíja*
 hallucinogenum, hallucinogeni *n* ▶ *halucinogén*
 haploidia, haploidae *f* ▶ *haploidíja*

haptēn, haptentis *m* ▶ *haptén*
 (h)arena, (h)arenae *f* ▶ *pések*
 hemicellulosa, hemicellulosae *f* ▶ *hemicelulóza*
 hemiterpenoidum, hemiterpenoidi *n* ▶ *hemiterpenoíd*
 hemiterpenum, hemiterpeni *n* ▶ *hemiterpén*
 heparina *n pl.* ▶ *heparíni*
 hepatotoxicitas, hepatotoxicitatis *f* ▶ *hepatotóksičnosť*
 heptosum, heptosi *n* ▶ *heptóza*
 herba, herbae *f* ▶ *zél, zelišče (1, 2)*
 herbarium, herbarii *n* ▶ *herbáríj*
 heterosporia, heterosporiae *f* ▶ *heterosporíja*
 heterotrophia, heterotrophiae *f* ▶ *heterotrofíja*
 hexosum, hexosi *n* ▶ *heksóza*
 hirudinum, hirudini *n* ▶ *hirudín*
 histaminum, histamini *n* ▶ *histamín*
 histidinum, histidini *n* ▶ *histidín*
 histologia, histologiae *f* ▶ *histologíja*
 (h)olus, (h)oleris *n* ▶ *zelenjáva*
 homoeopatha, homoeopathae *m* ▶ *homeopát*
 homoeopathia, homoeopathiae *f* ▶ *homeopatíja*
 homogenisatio, homogenisationis *f* ▶ *homogenizácia*
 homologia, homologiae *f* ▶ *homologíja*
 homologum, homologi *n* ▶ *homológ*
 hormonum, hormoni *n* ▶ *hormón*
 hormonum parathyroidicum ▶ *páratiroídni hormón*
 hospes, hospitis *m* ▶ *gostítel*
 hybrida, hybridae *f* ▶ *krížanec*
 hybridisatio, hybridisationis *f* ▶ *hibridizácia*
 hybridoma, hybridomatis *n* ▶ *hibridóm*
 hydantoini derivata ▶ *hidantoiníski derivátí*
 hydrargyri praeparata ▶ *živostrebri priprávkí*
 hydratum, hydrati *n* ▶ *hidrát*
 hydrazinophthalazini derivatum ▶ *hidrazínofalazínski derivát*
 hydrocarbones halogenati ▶ *halogenírani ogljikovodíki*
 hydrogelum, hydrogeli *n* ▶ *hidrofilni gél*
 hydrolatum, hydrolati *n* ▶ *hidrolát*
 hydrolysis, hydrolysis *f* ▶ *hidrolíza*
 hydroxylisium, hydroxylisini *n* ▶ *hidróksilizín*
 hygrometrum, hygrometri *n* ▶ *higrométer*
 hymenium, hymenii *n* ▶ *trosóvnica*
 hypersensitivitas, hypersensitivitatis *f* ▶ *hipersenzitívnost, preobčutlívost*
 hypertensor, hypertensoris *m* ▶ *hipertenzór*
 hypha, hyphae *f* ▶ *hifa*
 hypnoticum, hypnotici *n* ▶ *hipnótík, uspaválo*
 hypochondriacus, hypochondriaci *m* ▶ *hipohónder*
 hypotensor, hypotensoris *m* ▶ *hipotenzór*

I
 iatrochemia, iatrochemiae *f* ▶ *iatrokemíja*
 identificatio, identificationis *f* ▶ *istovétenje*
 imidazoli antibacterica ▶ *imidazólske protimi-króbné učinkovíne*
 imidazoli antimycotica ▶ *imidazólski derivátí*
 imidazoli derivata ▶ *imidazólski derivátí*
 imidazopyridina *n pl.* ▶ *imidazopiridíni*
 immunisatio, immunisationis *f* ▶ *imunizácia*
 immunisatio passiva ▶ *pasívna imunizácia*
 immunologia, immunologiae *f* ▶ *imunologíja*
 immunostimulans, immunostimulantis *n* ▶ *imúnostimulánt, zdravílo za spodbújanje imúnske odzívnosti*
 implantandum, implantandi *n* ▶ *implantát (1, 2)*
 implantatio, implantationis *f* ▶ *implantíranje*
 implantatum, implantati *n* ▶ *implantát (1, 2)*
 impregnatio, impregnationis *f* ▶ *impregnácia*
 impuritas, impuritatis *f* ▶ *nèčistóta*
 impuritas toxica ▶ *tóksična nèčistóta*
 incrementum secundarium ▶ *sekundárna rásť*
 index stomatum ▶ *índeks rž*
 index therapeuticus ▶ *terapévtíski índeks (1, 2)*
 indicatio therapeutica ▶ *terapévtíska indikácia*
 indicator, indicatoris *m* ▶ *indikátor*
 individualisatio, individualisationis *f* ▶ *individua-
lizácia*
 indoli derivata ▶ *indólski derivátí*
 innervatio, innervationis *f* ▶ *inervácia*
 inflorescentia ebracteata ▶ *grózd (1, 2)*
 inflorescentia, inflorescentiae *f* ▶ *socvétje*
 infructescentia, infructescentiae *f* ▶ *soplódje*
 infundibilium, infundibili *n* ▶ *infúzija*
 infundibulum, infundibuli *n* ▶ *liják*
 infusio, infusionis *f* ▶ *infundíranje, infúzija*
 infusum, infusi *n* ▶ *popárek*
 inhalanda ▶ *farmacévtíska oblíka za inhalíranje (2)*
 inhalandum, inhalandi *n* ▶ *farmacévtíska oblíka za
inhalíranje (1)*
 inhalatio, inhalationis *f* ▶ *inhalíranje*
 inhibito, inhibitionis *f* ▶ *inhibícia*
 inhibitor, inhibitoris *m* ▶ *inhibítór (1, 2), zavirálec (1, 2)*
 iniectio, iniectionis *f* ▶ *injékcija*
 inoculatio, inoculationis *f* ▶ *inokulácia*
 inositol triphosphas ▶ *inozitoltrifosfát*
 insecticidum, insecticidi *n* ▶ *insekticíd (1, 2)*
 insertum ophthalmicum ▶ *vlóžek za okó*
 instillatio, instillationis *f* ▶ *instilácia*
 insula vasorum ▶ *žilni otóček*

insulinum, insulini *n* ▶ *inzulín*
 intercalatio, intercalationis *f* ▶ *interkalácia*
 interferonum, interferoni *n* ▶ *interferón*
 interleucinum, interleucini *n* ▶ *interlevkín*
 internodium, internodii *n* ▶ *člének*
 intronum, introni *n* ▶ *intrón*
 inulinum, inulini *n* ▶ *inulín*
 iridoidum, iridoidi *n* ▶ *iridoid*
 irritans, irritantis *n* ▶ *dražéča snôv*
 isoflavanum, isoflavani *n* ▶ *izoflaván*
 isoflavonoidum, isoflavonoidi *n* ▶ *izoflavonoíd*
 isoflavonum, isoflavoni *n* ▶ *izoflavón*
 isogamia, isogamiae *f* ▶ *izogamija*
 isoleucinum, isoleucini *n* ▶ *izolevcín*
 isopathia, isopathiae *f* ▶ *izopatija*
 isoprenoidum, isoprenoidi *n* ▶ *izoprenoíd*
 isoprenum, isopreni *n* ▶ *izoprén*
 isospora, isosporae *f* ▶ *izospóra*
 isothiocyanas, isothiocyantis *m* ▶ *izotiocianát*

K L M

K

keratolyticum, keratolytici *n* ▶ *keratolítik*

L

lac, lactis *n* ▶ *mléko*
 lacmus, lacmi *m* ▶ *lákmus*
 lacrimae artificiales ▶ *umétne sôlze*
 lactonum sesquiterpenoidi ▶ *seskviterpenoídni laktón*
 lanalcola *n pl.* ▶ *lanolínski alkohóli*
 latex, laticis *m* ▶ *mléček*
 laxans, laxantis *n* ▶ *odvajálo*
 laxans salinicum ▶ *salínično odvajálo*
 lecithinum, lecithini *n* ▶ *lecitín*
 lectinum, lectini *n* ▶ *lektín (1, 2)*

legumen, leguminis *n* ▶ *stròk*
 lentinanum, lentinani *n* ▶ *lentinán*
 leucinum, leucini *n* ▶ *levcín*
 leucotriena *n pl.* ▶ *levkotriéni*
 liber, libri *m* ▶ *ličeje (1, 2)*
 libra, librae *f* ▶ *fúnt*
 lichen, lichenis *m* ▶ *lišáj*
 ligandum, ligandi *n* ▶ *ligánd (1, 2)*
 ligasum, ligasi *n* ▶ *ligáza*
 lignanum hybridum ▶ *hibridni lignán*
 lignanum, lignani *n* ▶ *lignán*
 ligninum, lignini *n* ▶ *lignín*
 lignum, ligni *n* ▶ *lés*
 ligula, ligulae *f* ▶ *lígula*
 Liliopsida *n pl.* ▶ *ênokaličnice*
 lincosamidum, lincosamidi *n* ▶ *piranozídni antibiôtik*
 linea cellularis ▶ *célična línija*
 linimentum, linimenti *n* ▶ *linimènt*
 lipidum, lipidi *n* ▶ *lipíd*
 lipotropicum, lipotropici *n* ▶ *lipotrópik*
 liquor amarus ▶ *grenčica*
 liquor, liquoris *m* ▶ *likèr*
 liquor potassii arsenitis ▶ *Fôwlerjeva raztopína*
 lithii sales ▶ *litjeve soli*
 lubricans, lubricantis *n* ▶ *drsilò, mazívo*
 lyophilisatio, lyophilisationis *f* ▶ *liofilizácia*
 lyophilisatum, lyophilisati *n* ▶ *liofilizát*
 lyophilisatum perorale ▶ *perorálni liofilizát*
 lysinum, lysini *n* ▶ *lizín*

M

maceratio, macerationis *f* ▶ *macerácia*
 maceratum, macerati *n* ▶ *macerát*
 macrogolum, macrogoli *n* ▶ *makrogól*
 macrolidum, macrolidi *n* ▶ *makrolídni antibiôtik*
 macromolecula, macromoleculae *f* ▶ *mákromolécula*
 macrophytum, macrophyti *n* ▶ *makrofít*
 macrospora, macrospora *f* ▶ *mákrospóra*
 macrosporangium, macrosporangii *n* ▶ *mákrospórangij*
 macrosporophyllum, macrosporophylli *n* ▶ *mákrosporofil*
 Magnoliopsida *n pl.* ▶ *dvókaličnice*

manna, mannae *f* ▶ *mána* (1, 2, 3)
 mannitolium, mannitoli *n* ▶ *manitol*
 masticabilia gummis medicata ▶ *zdravilni žvečilni gúmi*
 mastix, mastichis *f* ▶ *mástiks*
 materia adiposa ▶ *maščôba*
 materia animalis ▶ *živálska snôv*
 materia fungi ▶ *glívna snôv*
 materia pinguis ▶ *maščôba*
 materia tinctoria ▶ *barvílo* (2)
 meatus intercellularis ▶ *intercelulárni prôstor, medcélični prôstor*
 meatus intracellularis ▶ *intracelulárni prôstor*
 meatus lysogenus ▶ *lizogéni prôstor*
 meatus schizogenus ▶ *shizogéni prôstor*
 mediator, mediatoris *m* ▶ *mediátor*
 medicamentarius, medicamentarii *m* ▶ *lekárnar* (1)
 medicamentum genericum ▶ *genèrično zdravílo*
 medicamentum herbale ▶ *zdravílo rastlínkega izvôra*
 medicamentum, medicamenti *n* ▶ *zdravílo* (1, 2)
 medicatio, medicationis *f* ▶ *medikácia*
 medicina complementaria ▶ *komplementárna medicína*
 medulla, medullae *f* ▶ *stržén*
 megaspora, megasporae *f* ▶ *mégaspóra*
 meiosis, meiosis *f* ▶ *mejôza*
 melatoninum, melatonini *n* ▶ *melatonin*
 mel, mellis *n* ▶ *méd*
 membrana cellularis ▶ *célična membrána*
 menstruum, menstrui *n* ▶ *ekstrakcijsko topílo*
 mensura, mensurae *f* ▶ *menzúra*
 mericarpium, mericarpium *n* ▶ *plodič*
 meristema apicale ▶ *rástni vršíček*
 meristema, meristematis *n* ▶ *meristém*
 mesocarpium, mesocarpium *n* ▶ *mezokárp*
 mesophilia, mesophilae *f* ▶ *mezofilija*
 mesophyllum, mesophylli *n* ▶ *mezofil*
 mesophytum, mesophyti *n* ▶ *mezofit*
 metabolismus, metabolismi *m* ▶ *biotransformácia* (1, 2), *metabolízem* (1, 2), *presnôva* (1, 2)
 metabolitum, metaboliti *n* ▶ *metabolit*
 metagenesis, metagenesis *f* ▶ *metagenéza*
 metamorphosis, metamorphosis *f* ▶ *metamorfôza*
 methioninum, methionini *n* ▶ *metionín*
 microacus *f pl.* ▶ *mikroígle*
 microcapsula, microcapsulae *f* ▶ *mikrokápsula*
 microelementum, microelementi *n* ▶ *mikroelement*
 microemulsio, microemulsionis *f* ▶ *mikroemúlzija*
 microorganismus Gram-negativus ▶ *grámnéga-tivni mikroorganizem*
 microorganismus Gram-positivus ▶ *grámpozitivni mikroorganizem*
 microorganismus, microorganismi *m* ▶ *mikro-organizem*

microspora, microspora *f* ▶ *mikrospóra*
 microsporangium, microsporangium *n* ▶ *mikro-sporángij*
 microsporophyllum, microsporophylli *n* ▶ *mikro-sporofil*
 mimeticum, mimetici *n* ▶ *mimétik*
 mineralocorticoidum, mineralocorticoidi *n* ▶ *minerálokortikoíd*
 miscibile ▶ *měša se*
 mitochondrium, mitochondrii *n* ▶ *mitohóndrij*
 mitomycina *n pl.* ▶ *mitomicíni*
 mitosis, mitosis *f* ▶ *mitôza*
 mixtura agitanda ▶ *tekóči púder*
 mixtura, mixturae *f* ▶ *mikstúra*
 monoaminoxidasi inhibitor ▶ *zavirálec móno-amínooksidáz*
 monoaminoxidasi typi A inhibitor ▶ *zavirálec mónoamínooksidáz típa Á*
 monoaminoxidasi typi B inhibitor ▶ *zavirálec mónoamínooksidáz típa B*
 monobactama *n pl.* ▶ *mónobaktámi*
 monocarpium, monocarpium *n* ▶ *mónokárp*
 Monocotyledoneae *f pl.* ▶ *ênokaličnice*
 monogenesis, monogenesis *f* ▶ *něspólno rozmno-ževánje*
 monographia pharmacopoeica ▶ *farmakopějska monografija*
 monoploidia, monoploidiae *f* ▶ *mónoploidija*
 monosaccharidum, monosaccharidi *n* ▶ *móno-saharíd*
 monoterpenoidum, monoterpenoidi *n* ▶ *móno-terpenoíd*
 monoterpenum, monoterpeni *n* ▶ *mónoterpén*
 morphinani derivata ▶ *deriváti morfinána*
 morphologia, morphologiae *f* ▶ *morfológija*
 moschus, moschi *m* ▶ *móšus* (1, 2, 3)
 moxibustio, moxibustionis *f* ▶ *moksibustija*
 mucoadhaesio, mucoadhaesionis *f* ▶ *múko-adhezija*
 mucolyticum, mucolytici *n* ▶ *mukolítik*
 mucopolysaccharidum, mucopolysaccharidi *n* ▶ *múkopolisaharíd*
 mucus, mucoris *m* ▶ *plésen* (1, 2)
 mucus, mucum *m* ▶ *slúz*
 musci *m pl.* ▶ *mahóvi*
 muscus medicatus ▶ *zdravilna péna*
 mutans, mutantis *n* ▶ *mutánt*
 mutatio, mutationis *f* ▶ *mutácia*
 mycelium, mycelii *n* ▶ *micélij*
 Mycophyta *n pl.* ▶ *glíve*
 mycorrhiza, mycorrhizae *f* ▶ *mikoríza*
 mycosporangium, mycosporangium *n* ▶ *trošnják*
 mydriaticum, mydriatici *n* ▶ *midriátik*
 myoticum, myotici *n* ▶ *miótik*

N

N-acetylglucosaminum, N-acetylglucosamini *n* ▶ *N-acetylglukozamín*
 naphthochinonum, naphthochinoni *n* ▶ *naftokínón*
 narcoticum, narcotici *n* ▶ *mamílo, narkótík (1, 2), uspaválo*
 nasalia ▶ *farmacévtška oblíka za nós (2)*
 nasalium, nasalii *n* ▶ *farmacévtška oblíka za nós (1)*
 naturopathia, naturopathiae *f* ▶ *naturopatíja*
 nectar, nectaris *n* ▶ *medičina*
 neoflavonoidum, neoflavonoidi *n* ▶ *néoflavonoid*
 neolignanum, neolignani *n* ▶ *néolignán*
 nervinum, nervini *n* ▶ *nervín*
 neurohormonum, neurohormoni *n* ▶ *névrohormón*
 neuropeptidum, neuropeptidi *n* ▶ *nevropeptíd*
 niacinum, niacini *n* ▶ *niacín, nikotínska kislína, vitamín B₃*
 nitrosoureae *f pl.* ▶ *nitrózosečnínne*
 nodium, nodii *n* ▶ *kolénce*
 nomenclatura binominalis ▶ *dvójno poimenovánje*
 nomen genericum ▶ *genèrično imé zdravíla (2)*
 nomen medicamenti ▶ *imé zdravíla*
 nootropicum, nootropici *n* ▶ *nootrópik*
 noradrenalinum, noradrenalini *n* ▶ *nóradrenalín*
 nucellus, nucelli *m* ▶ *nucél*
 nucleasum, nucleasi *n* ▶ *nukleáza*
 nucleosidum, nucleosidi *n* ▶ *nukleozíd*
 nucleotidum, nucleotidi *n* ▶ *nukleotíd*
 nucleus cellulae ▶ *célično jêdro*
 numerus palisadicus ▶ *palisádno števílo*
 nux, nucis *f* ▶ *ôreh*
 nux vera ▶ *orêšek*

O

O

obstructio, obstructionis *f* ▶ *obstrúkcíja*
 ocularia ▶ *farmacévtška oblíka za okó (2)*
 ocularium, ocularii *n* ▶ *farmacévtška oblíka za okó (1)*

oculentum, oculenti *n* ▶ *pôltídna farmacévtška oblíka za okó*
 oculoguttae *f pl.* ▶ *kápljice za okó*
 oculostillae *f pl.* ▶ *kápljice za okó*
 oestrogenum naturale ▶ *narávni estrogén*
 oestrogenum, oestrogeni *n* ▶ *estrogén*
 oestrogenum semisyntheticum ▶ *pôlsintézni estrogén*
 oestrogenum syntheticum ▶ *sintézni estrogén*
 officina, officinae *f* ▶ *ofícína*
 O-glycosidum, O-glycosidi *n* ▶ *Ó-glikozíd*
 oleogelum, oleogeli *n* ▶ *lipofílni géł*
 oleogummiresina, oleogummiresinae *f* ▶ *oleogumi-rezín*
 oleum, olei *n* ▶ *ólje*
 oleum parfumi ▶ *parfúmsko ólje*
 oleum terebinthinae ▶ *terpentínsko ólje*
 oligonucleotidum, oligonucleotidi *n* ▶ *oligo-nukleotíd*
 oligopeptidum, oligopeptidi *n* ▶ *oligopeptíd*
 oligosaccharidum, oligosaccharidi *n* ▶ *oligo-saharíd*
 olla ad pulveres ▶ *práhovka*
 olla apothecaria ▶ *stójnica*
 olla, ollae *f* ▶ *lekárniški lónček*
 oogamia, oogamiae *f* ▶ *oogamíja*
 oosphaera, oosphaerae *f* ▶ *oosfêra*
 operonum, operoni *n* ▶ *operón*
 ophthalmica ▶ *farmacévtška oblíka za okó (2)*
 ophthalmicum, ophthalmici *n* ▶ *farmacévtška oblíka za okó (1)*
 opii alcaloïda ▶ *ópijevi alkaloidi*
 opioidum, opioidi *n* ▶ *opioid, opioidni analgétik*
 opium, opii *n* ▶ *ópij*
 ordo, ordinis *m* ▶ *réđ*
 organella, organellae *f* ▶ *célični organél*
 organismus heterozygoticus ▶ *heterozigótni organizem*
 organum, organi *n* ▶ *orgán*
 organum sexuale ▶ *spólni orgán*
 organum vegetativum ▶ *vegetatívni orgán*
 oripavini derivata ▶ *oripavínski deriváti*
 ortho-chinonum, ortho-chinoni *n* ▶ *ortokinón*
 osmolaxans, osmolaxantis *n* ▶ *osmózno odvájalo*
 osmosis, osmosis *f* ▶ *osmóza*
 ossiculum, ossiculi *n* ▶ *koščíca*
 otoguttae *f pl.* ▶ *kápljice za uhó*
 otologica ▶ *farmacévtška oblíka za uhó (2)*
 otologicum, otologici *n* ▶ *farmacévtška oblíka za uhó (1)*
 ovarium, ovarii *n* ▶ *plódnica*
 ovula *n pl.* ▶ *seménska zasnóva*
 ovum, ovi *n* ▶ *jájčece*

oxazolidini derivata ► *okszolidínski deriváti*
 oxicama *n pl.* ► *oksikámi*
 oxidans, oxidantis *n* ► *oksidánt*
 oxytotoxicum, oxytotoxici *n* ► *učinkovína za spodbújanje*
křčenja máternice
 oxytocinum, oxytocini *n* ► *oksitocín*

P

panacea, panaceae *f* ► *panacèja*
 panicula, paniculae *f* ► *lát*
 para-chinonum, para-chinoni *n* ► *parakinón*
 paraffinum liquidum ► *tekóči parafín*
 paraffinum perliquidum ► *rédko tekóči parafín*
 paraffinum solidum ► *trádi parafín, trádni parafín*
 parasitus, parasiti *m* ► *parazít, zajedávec*
 parasymphomimeticum, parasymphomimetrici *n*
 ► *párasimpatomimétik*
 paratopus, paratopi *m* ► *paratóp*
 parenchyma, parenchymatis *n* ► *parenhim*
 parenteralia ► *parenterálna farmacévtska oblíka (2)*
 parenteralium, parenteralii *n* ► *parenterálna*
farmacévtska oblíka (1)
 parfumus, parfumi *m* ► *parfúm*
 pasta gingivalis ► *pásta za dlésni*
 pasta oralis ► *orálna pásta*
 pasta, pastae *f* ► *pásta*
 pastillus mollis ► *mèhka pastíla*
 pastillus, pastilli *m* ► *pastíla*
 patena, patenae *f* ► *paténa*
 pathogenum, pathogeni *n* ► *patogén*
 pedicellus, pedicelli *m* ► *pècelj*
 penicillina *n pl.* ► *penicilíni*
 peniculus, peniculi *m* ► *čópič*
 pentosum, pentosi *n* ► *pentóza*
 peptidomimeticum, peptidomimetrici *n* ► *pepti-*
domimétik
 peptidum, peptidi *n* ► *peptíd*
 perchlorates *m pl.* ► *perkloráti*
 percolatio, percolationis *f* ► *perkolácija*
 percolator, percolatoris *m* ► *perkolátor*
 percolatum, percolati *n* ► *perkolát*
 pericambium, pericambii *n* ► *pericikel (1, 2)*

pericarpium, pericarpium *n* ► *oseménje*
 peridermis, peridermidis *f* ► *peridèrm*
 perigonium, perigonii *n* ► *cvétno odeválo*
 perispermium, perispermii *n* ► *perispèrm*
 perithecium, perithecii *n* ► *peritécij*
 petalum, petali *n* ► *vènčni list*
 phaenotypus, phaenotypi *m* ► *fenotíp*
 pharmacia, pharmaciae *f* ► *farmacíja*
 pharmacodynamica, pharmacodynamicae *f* ►
fármakodinámika (1, 2)
 pharmacoepidemiologia, pharmacoepidemiologiae *f*
 ► *fármakoepidemiologíja*
 pharmacogenetica, pharmacogeneticae *f* ► *fárma-*
kogénétika
 pharmacognosia, pharmacognosiae *f* ► *fárma-*
kognozíja
 pharmacokinetica, pharmacokineticae *f* ► *fárma-*
kokinétika
 pharmacologia, pharmacologiae *f* ► *farmakologíja*
 Pharmacopoea Europaea ► *Evrópska farmakopèja*
 pharmacopoea, pharmacopoeae *f* ► *farmakopèja*
 pharmacotherapia, pharmacotherapiae *f* ► *fárma-*
koterapíja
 phellema, phellematis *n* ► *felém*
 phelloderma, phellodermatis *n* ► *felodèrm*
 phellogenum, phellogeni *n* ► *felogén*
 phelloidum, phelloidi *n* ► *feloid*
 phenamates *m pl.* ► *fenamáti*
 phenoli derivata ► *fenólni deriváti*
 phenolum, phenoli *n* ► *fenól*
 phenothiazina *n pl.* ► *fénotiazíni (1, 2)*
 phenylalaninum, phenylalanini *n* ► *fenilalanín*
 phenylalicylamini derivatum ► *fenilalkilamínski*
derivát
 phenylpiperidini derivata ► *fenilpiperidínski*
deriváti
 phenylpropanoidum, phenylpropanoidi *n* ► *fenil-*
propanoid
 phloëma, phloëmatis *n* ► *floém*
 phosphodiesterasi inhibitor ► *zavirálec fosfo-*
diesteráze
 phosphodiesterasum, phosphodiesterasi *n* ►
fosfodiesteráza
 phospholipasum C, phospholipasi C *n* ►
fosfolipáza C
 phospholipidum, phospholipidi *n* ► *fosfolipíd*
 photosynthesis, photosynthesis *f* ► *fótosintéza*
 phyllocladium, phyllocladii *n* ► *filokládij*
 phylum, phyli *n* ► *dèbbo (2)*
 phytoalexinum, phytoalexini *n* ► *fitoaleksín*
 phytochemia, phytochemiae *f* ► *fitokemíja*
 phytomedicamentum, phytomedicamenti *n* ►
fitofármak

P

phytoncidum, phytoncidi *n* ▶ *fitoncíd*
 phytoestrogenum, phytoestrogeni *n* ▶ *fitoestrogén*
 phytosterolum, phytosteroli *n* ▶ *fitosteról*
 phytotherapia, phytotherapiae *f* ▶ *fitoterapíja*
 pigmentum, pigmenti *n* ▶ *pigmènt (1, 2)*
 pileus, pilei *m* ▶ *klobúk*
 pillula, pillulae *f* ▶ *pílula*
 pingue, pinguis *n* ▶ *mást*
 Pinophyta *n pl.* ▶ *ígľavci*
 pinta, pintae *f* ▶ *pínt*
 piperazini derivata ▶ *piperazínski deriváti*
 piperidindioni derivata ▶ *piperidindiónski deriváti*
 pipetta guttatoria ▶ *kapáľka*
 pipetta, pipetae *f* ▶ *pipéta*
 pistillum, pistilli *n* ▶ *pestič, pestilo*
 pix, picis *f* ▶ *katrán*
 placebo *n ind* ▶ *placébo*
 planta anemogama ▶ *vetrocvétka*
 planta anemophila ▶ *vetrocvétka*
 planta annua ▶ *énolétnica*
 planta aromatica ▶ *dišávňica*
 planta biennis ▶ *dvólétnica*
 planta dioica ▶ *dvódómna rastlína*
 planta entomogama ▶ *žužkocvétka*
 planta entomophila ▶ *žužkocvétka*
 planta inutilis ▶ *plevél*
 planta medicinalis ▶ *zdravilná rastlína*
 planta monoica ▶ *énodómna rastlína*
 planta oleifera ▶ *óľňica*
 planta perennis ▶ *tráňňica, vèčlétnica*
 planta, plantae *f* ▶ *rastlína*
 planta sativa ▶ *kultúrna rastlína*
 planta sempervirens ▶ *védnozelená rastlína*
 planta superior ▶ *višja rastlína*
 plasmidium, plasmidii *n* ▶ *plazmid*
 plasminogenum, plasminogeni *n* ▶ *plazminogén*
 plasminum, plasmimi *n* ▶ *plazmín*
 plastidium, plastidi *n* ▶ *plastíd*
 platini derivatum ▶ *plátinova spojína*
 podophyllotoxini derivatum ▶ *derivát podofilotoksína*
 pollen, pollinis *n* ▶ *cvétni práh*
 pollinatio, pollinationis *f* ▶ *opraštev*
 polyalkynum, polyalkyni *n* ▶ *poliálkin*
 polycetidium, polycetidi *n* ▶ *poliketíd*
 polygamia, polygamiae *f* ▶ *poligamíja*
 polymerasum, polymerasi *n* ▶ *polimeráza*
 polymyxina *n pl.* ▶ *polimiksíni*
 polyol, polyolis *n* ▶ *poliól*
 polypeptidum, polypeptidi *n* ▶ *polipeptíd*
 polyphenolum, polyphenoli *n* ▶ *polifenól*
 polyploidia, polyploidiae *f* ▶ *poliploidíja*
 polysaccharidum heterogenum ▶ *heterogéni polisaharíd*

polysaccharidum homogenum ▶ *homogéni polisaharíd*
 polysaccharidum, polysaccharidi *n* ▶ *polisaharíd*
 polysorbatum, polysorbati *n* ▶ *polisorbát*
 polyterpenum, polyterpeni *n* ▶ *politerpén*
 pondus, ponderis *n* ▶ *utěž*
 potentia, potentiae *f* ▶ *jákost*
 povidonum, povidoni *n* ▶ *polivinílpírolidón*
 praecipitatio, praecipitationis *f* ▶ *obárjanje*
 praemedicamentum, praemedicamenti *n* ▶ *prèdzdravilo*
 praemixtum ad alimentum medicatum ▶ *prèdmèšanica za prípravu zdravilne krmne mèšanice*
 praeparata cum ferro ▶ *zdravíla z železom*
 praeparata parenteralia cum ferro(III) ▶ *zdravíla s tróvalétním železom za parenterálno uporábo*
 praeparata peroralia cum ferro(II) ▶ *zdravíla z dvóvalétním železom za perorálno uporábo*
 praeparata peroralia cum ferro(III) ▶ *zdravíla s tróvalétním železom za perorálno uporábo*
 praeparatio ad irrigationem ▶ *farmacévtska oblíka za izpiranje*
 praeparatio ad usum dermicum ▶ *dermálna farmacévtska oblíka (1)*
 praeparatio dura ▶ *trdna farmacévtska oblíka*
 praeparatio galenica ▶ *galénski izdèlek*
 praeparatio intramammaria ad usum veterinarium ▶ *intramamárna farmacévtska oblíka za uporábo v veterínárski medicíni (1)*
 praeparatio intraruminalis ad usum veterinarium ▶ *intraruminální systém za uporábo v veterínárski medicíni*
 praeparatio intrauterina ad usum veterinarium ▶ *intrauterína farmacévtska oblíka za uporábo v veterínárski medicíni (1)*
 praeparatio liquida ad inhalationem ▶ *tekóča farmacévtska oblíka za inhaliranje*
 praeparatio liquida ad usum dermicum ▶ *tekóča dermálna farmacévtska oblíka (1)*
 praeparatio liquida peroralis ▶ *tekóča perorálna farmacévtska oblíka (1)*
 praeparatio magistralis ▶ *magistrální príprávek*
 praeparatio mollis ▶ *póľtrdna farmacévtska oblíka (1)*
 praeparatio mollis ad usum auricularem ▶ *póľtrdna farmacévtska oblíka za uhó*
 praeparatio mollis ad usum nasalem ▶ *póľtrdna farmacévtska oblíka za nós*
 praeparatio mollis ad usum oralem ▶ *orálna póľtrdna farmacévtska oblíka*
 praeparatio mucoadhaesiva ▶ *múkoadhezívna farmacévtska oblíka*
 praeparationes ad usum dermicum ▶ *dermálna farmacévtska oblíka (2)*

praeparationes buccales ▶ *orálna farmaceutvska oblika (2)*
 praeparationes intramammariae ad usum veterinarium ▶ *intramamárna farmaceutvska oblika za uporábo v veterínárski medicíni (2)*
 praeparationes intra-uterinae ad usum veterinarium ▶ *intrauterína farmaceutvska oblika za uporábo v veterínárski medicíni (2)*
 praeparationes liquidae ad usum dermicum ▶ *tekóča dermálna farmaceutvska oblika (2)*
 praeparationes liquidae perorales ▶ *tekóča perorálna farmaceutvska oblika (2)*
 praeparationes molles ▶ *póltárna farmaceutvska oblika (2)*
 praeparationes pharmaceuticae in vasis cum pressu ▶ *farmaceutvska oblika pod tlákom (2)*
 praeparatio pharmaceutica in vasis cum pressu ▶ *farmaceutvska oblika pod tlákom (1)*
 praeparatio sublingualis ▶ *podjezična farmaceutvska oblika*
 praeparatum antianhaemicum ▶ *ántianémik*
 praeparatum pharmaceuticum ▶ *farmaceutvski príprávek*
 praescriptio magistralis ▶ *magistrální recépt*
 praescriptio, praescriptionis *f* ▶ *preskripcija, zdravniški recépt (1)*
 praescriptio privata ▶ *béli recépt*
 praescriptio veterinaria ▶ *veterínárski recépt*
 praeparatio pharmaceutica ▶ *farmaceutvska oblika*
 pregnadieni derivata ▶ *deriváti pregnadiéna*
 Prokaryota *n pl.* ▶ *prokariónti*
 prolactini inhibitor ▶ *inhibítor prolaktína, zavirálec prolaktína*
 proliferatio cellulae ▶ *célična proliferácia*
 prolinum, prolini *n* ▶ *prolín*
 promotor, promotoris *m* ▶ *promótor*
 propagatio asexualis ▶ *néspóлно rozmnoževánje*
 propagatio, propagationis *f* ▶ *razmnoževánje*
 propagatio sexualis ▶ *spóлно rozmnoževánje*
 propellens, propellens *n* ▶ *potísni plín*
 propolis, propolis *f* ▶ *própolis*
 prostaglandina *n pl.* ▶ *prostaglandíni*
 proteasum, proteasi *n* ▶ *proteáza*
 proteinum, proteini *n* ▶ *beljakovina, proteín*
 prothallium, prothallii *n* ▶ *protálj*
 protoalcaloidum, protoalcaloidi *n* ▶ *protoalkaloíd*
 pseudoalcaloidum, pseudoalcaloidi *n* ▶ *psévdoalkaloíd*
 pseudothecium, pseudothecii *n* ▶ *psévdotécij*
 psoralena *n pl.* ▶ *psoraléni*
 psychoanalepticum, psychoanaleptici *n* ▶ *psihoanaléptik*
 psychodislepticum, psychodisleptici *n* ▶ *psihodisléptik*

psychopharmacum, psychopharmacii *n* ▶ *psíhofármak*
 psychostimulans, psychostimulantis *n* ▶ *psíhostimulánt*
 psychrophilia, psychrophiliae *f* ▶ *hladoljúbnost, psíhrofilija*
 Pteridophyta *n pl.* ▶ *práprotnice*
 ptisana instans ▶ *instántni zdravlíni čaj*
 ptisana, ptisanae *f* ▶ *zdravlíni čaj, zeliščni čaj (1, 2)*
 pulvis ad inhalationem ▶ *prášek za inhalíranje*
 pulvis ad iniectabilia et infundibilia ▶ *prášek za injékcije in infúzije*
 pulvis adpersorius ▶ *dermální prášek*
 pulvis ad usum dermicum ▶ *dermální prášek*
 pulvis auricularis ▶ *prášek za uho*
 pulvis effervescens ▶ *šuméči prášek*
 pulvis nasalis ▶ *prášek za nos*
 pulvis peroralis ▶ *perorální prášek*
 putamen, putaminis *n* ▶ *koščica*
 pyranocoumarinum, pyranocoumarini *n* ▶ *piranokumarín*
 pyranosidum, pyranosidi *n* ▶ *piranozíd*
 pyranosum, pyranosi *n* ▶ *piranoza*
 pyrazolona *n pl.* ▶ *pirazolóni*
 pyrena, pyrenae *f* ▶ *koščica*
 pyrethrinum, pyrethri *n* ▶ *piretrín (1, 2)*
 pyridoxalum, pyridoxali *n* ▶ *piridoksál*
 pyridoxaminum, pyridoxamini *n* ▶ *piridoksamín*
 pyridoxinum, pyridoxini *n* ▶ *piridoksín*
 pyrogenum, pyrogeni *n* ▶ *pirogén*
 pyroleum, pyrolei *n* ▶ *katrán*

Q

Q

qualificatio, qualificationis *f* ▶ *kvalifikácia (1)*
 quantificatio, quantificationis *f* ▶ *kvantifikácia*
 quarantanna, quarantannae *f* ▶ *karanténa (1, 2)*

R

radiodiagnosticum, radiodiagnostici *n* ▶
rádiodiagnóistik
 radionuclidum, radionuclidi *n* ▶ *rádionuklíd*
 radiopharmacum, radiopharmacii *n* ▶ *rádiofármak*
 radix, radice *f* ▶ *korenína*
 ramus, rami *m* ▶ *věja*
 raphidum, raphidi *n* ▶ *rafid*
 reagens, reagentis *n* ▶ *reagènt*
 receptor, receptoris *m* ▶ *receptór*
 rectalia ▶ *rektálna farmaceutvska oblíka* (2)
 rectalium, rectalii *n* ▶ *rektálna farmaceutvska oblíka* (1)
 reducens, reducens *n* ▶ *reducènt*
 refrigerans, refrigerantis *n* ▶ *refrigeránt*
 regnum, regni *n* ▶ *kraljéstvo*
 remedium cardinale ▶ *zdravilna učinkovína* (1, 2)
 remedium, remedia *n* ▶ *zdravílo* (1, 2)
 renini inhibitor ▶ *zavírálec renína*
 repercolatio, repercolationis *f* ▶ *reperkolácia*
 repertorium, repertorii *n* ▶ *reperitórij*
 replicatio, replicationis *f* ▶ *replikácia*
 reproductio asexualis ▶ *něspólno rozmnoževánje*
 reproductio, reproductionis *f* ▶ *razmnoževánje*
 reproductio sexualis ▶ *spólno rozmnoževánje*
 reproductio vegetativa ▶ *vegetativno rozmnoževánje*
 resina, resinae *f* ▶ *smòla*
 resinoidum, resinoidi *n* ▶ *rezinoid*
 resistentia, resistentiae *f* ▶ *rezistèncja* (1, 2)
 resolvens, solventis *n* ▶ *resolvènt*
 respiratoria analeptica ▶ *respiratórni analéptiki*
 restrictio, restrictionis *f* ▶ *restrikcija*
 retinoidum antipsoriaticum ▶ *retinoid za zdrávljenje psoriáze*
 retinolum, retinoli *n* ▶ *retinól*
 retrovirus, retroviri *n* ▶ *retrovírus*
 rheologia, rheologiae *f* ▶ *reologija*
 rhinoguttæ *f pl.* ▶ *kápljice za nós*
 rhinologica ▶ *farmaceutvska oblíka za nós* (2)
 rhinologicum, rhinologici *n* ▶ *farmaceutvska oblíka za nós* (1)
 rhizodermis, rhizodermidis *f* ▶ *rizodèrm*
 rhizoidum, rhizoidi *n* ▶ *rizoid*
 rhizoma, rhizomatis *n* ▶ *koreníka*
 rhodanidum, rhodanidi *n* ▶ *izotiocianát*
 riboflavinum, riboflavini *n* ▶ *riboflavín, vitamín B₂*
 ribonucleasum, ribonucleasi *n* ▶ *ribonukleáza*
 ribonucleosidum, ribonucleosidi *n* ▶
ribonukleozíd
 ribonucleotidum, ribonucleotidi *n* ▶ *ribonukleotíd*

R
S

ribosis, ribosis *f* ▶ *ribóza*
 ribosoma, ribosomatis *n* ▶ *ribosóm*
 rodenticidum, rodenticidi *n* ▶ *rodenticíd*
 rotenoidum, rotenoidi *n* ▶ *rotenoíd*
 rubefaciens, rubefaciens *n* ▶ *rubefaciènt*

S

Saccharomyces, Saccharomycetis *m* ▶ *kvásovka*
 saccharum ramificatum ▶ *razvejèni sládkor*
 saccharum, sacchari *n* ▶ *sládkor* (1, 2)
 sacculus embryonalis ▶ *embrionálna vréčka*
 sacculus, sacculi *m* ▶ *vréčka* (1, 2)
 salicylata *n pl.* ▶ *saliciláti*
 salureticum, saluretici *n* ▶ *salurètik*
 sapogeninum, sapogenini *n* ▶ *sapogenín*
 saponinum, saponini *n* ▶ *saponín*
 saponinum steroidicum ▶ *steroidní saponín*
 saponinum triterpenoidi ▶ *triterpenoidní saponín*
 saprophytum, saprophyti *n* ▶ *gniloživka*
 scarificatio, scarificationis *f* ▶ *skarifikácia*
 sclereida, sclereidae *f* ▶ *sklereida*
 sclerenchyma, sclerenchymatis *n* ▶ *sklerenhím*
 sclerotium, sclerotii *n* ▶ *sklerocij*
 scrupulum fluidum ▶ *tekóči skrupel*
 scrupulum, scrupuli *n* ▶ *skrupel*
 secoiridoidum, secoiridoidi *n* ▶ *sekoiridoid*
 secretagogum, secretagogi *n* ▶ *sekretagóg*
 sedativum, sedativi *n* ▶ *pomirjeválo*
 sedimentatio, sedimentationis *f* ▶ *sedimentácia*
 semen, seminis *n* ▶ *séme*
 serica *n pl.* ▶ *svíla*
 serinum, serini *n* ▶ *serín*
 serotoninergicum, serotoninergici *n* ▶
serotoninèrgik
 serotoninini reaccipiendi inhibitor selectivus ▶
selektivní zavírálec privzéma serotoniná
 serotoninum, serotonini *n* ▶ *serotonin*
 serum sanguinis ▶ *krvní sèrum, sèrum*
 serum, seri *n* ▶ *krvní sèrum, sèrum*
 sesquiterpenum, sesquiterpeni *n* ▶ *seskviterpén,*
seskviterpenoíd
 S-glycosidum, S-glycosidi *n* ▶ *S-glikozíd*
 sialogogum, sialogogi *n* ▶ *sialogóg*

signatura, signaturae *f* ▶ *signatúra* (1, 2)
 signum, signi *n* ▶ *simptóm, znák*
 silicones *m pl.* ▶ *silikóni*
 similia similibus curantur ▶ *zdrávljenje podobnega s podobnim*
 sirupus, sirupi *m* ▶ *sírup*
 solubilitas, solubilitatis *f* ▶ *tôpnost* (1, 2)
 solubletta Burrowi ▶ *Búrrowa solubléta*
 solubletta, solublettae *f* ▶ *solubléta*
 solutio colloidalis ▶ *koloídna raztopína*
 solutio Fowleri ▶ *Fówlerjeva raztopína*
 solutio gingivalis ▶ *raztopína za dlésni*
 solutio hypertonica ▶ *hipertónična raztopína*
 solutio hypotonica ▶ *hipotónična raztopína*
 solutio isotonica ▶ *izotónična raztopína*
 solutio molecularis ▶ *molekulárna raztopína*
 solutio natrii chloridi 0,9 % ▶ *fiziolóška raztopína*
 solutio oralis ▶ *orálna raztopína*
 solutio peroralis ▶ *perorálna raztopína*
 solutio, solutionis *f* ▶ *raztopína*
 somatogamia, somatogamiae *f* ▶ *somatogamíja*
 somatostatium, somatostatini *n* ▶ *somatostatín*
 sorbitolum, sorbitoli *n* ▶ *sorbitól*
 spadix, spadicis *m* ▶ *betič*
 spasmolyticum, spasmolytici *n* ▶ *spazmolitik*
 spatula, spatulae *f* ▶ *lopátka*
 species, speciei *f* ▶ *spécies* (2), *vřsta* (1, 2)
 specificatio, specificationis *f* ▶ *specifikácia*
 specimen, speciminis *n* ▶ *vzorec*
 Spermatophyta *n pl.* ▶ *seménke*
 spermatozoidum, spermatozoidi *n* ▶ *spermatozoid*
 spica, spicae *f* ▶ *klás*
 spina, spinae *f* ▶ *třn*
 spiritus aetheris ▶ *Hóffmanove kápljice*
 spongia ad usum dermicum ▶ *dermálna góbica*
 sporangium, sporangii *n* ▶ *trošovník*
 spora, sporaef *f* ▶ *trós* (1, 2)
 sporogenesis, sporogenesis *f* ▶ *sporogéniza*
 sporophytum, sporophyti *n* ▶ *sporofit*
 squama bulbi ▶ *luskolíst*
 squama, squamae *f* ▶ *lúska*
 stamen, staminis *n* ▶ *prášnik*
 standardisatio, standardisationis *f* ▶ *standardizácia* (1, 2)
 statinum, statini *n* ▶ *zavirálec HMG CoA-reduktáze*
 sterilisatio, sterilisationis *f* ▶ *sterilizácia*
 sterilitas, sterilitatis *f* ▶ *sterilnost*
 steroidum, steroidi *n* ▶ *steroid*
 sterolum, steroli *n* ▶ *steról*
 stibii composita ▶ *antimónove spojine*
 stigma, stigmatis *n* ▶ *brázda*
 stilbenoidum, stilbenoidi *n* ▶ *stilbenoíd*
 stilus ad usum auricularem ▶ *pálčka za uhó*

stilus ad usum dentalem ▶ *pálčka za dlésni*
 stilus, stili *m* ▶ *pálčka, vrát pestíča*
 stimulans, stimulantis *n* ▶ *stimulánt*
 stipes, stipitis *m* ▶ *stéblo*
 stipula, stipulae *f* ▶ *prilíst*
 stoma, stomatis *n* ▶ *listna rěža, rěža*
 streptogramina *n pl.* ▶ *streptogramíni*
 streptomycina *n pl.* ▶ *streptomícini*
 strobilus, strobili *m* ▶ *stòřž* (1, 2)
 stroma, stromatis *n* ▶ *stróma* (1, 2)
 styloidum, styloidi *n* ▶ *stíloid*
 styrylpyronum, styrylpyroni *n* ▶ *stírilpirón*
 suberinum, suberini *n* ▶ *suberín*
 suber, suberis *n* ▶ *plúta*
 suboles, subolis *f* ▶ *pogánjek*
 subspecies, subspeciei *f* ▶ *podvřsta*
 substantia pharmaceutica ▶ *farmacévtska snóv*
 substitutio plasmatis ▶ *nadoméstek za plázmo*
 substratum, substrati *n* ▶ *substrát* (1, 2)
 succinimidi derivata ▶ *sukcinimidni deriváti*
 suffimentum, suffimenti *n* ▶ *kadilo*
 sulfanylamida *n pl.* ▶ *sulfanílamidí*
 sulfuris praeparatum ▶ *připrávek z žvèplom*
 summitas, summitatis *f* ▶ *vřšiček*
 supplementum alimentarium ▶ *prehránsko dopolnilo*
 suppositorium, suppositorii *n* ▶ *svéčka*
 surculus, surculi *m* ▶ *pogánjek*
 suspensio, suspensionis *f* ▶ *suspénzija*
 symbion, symbiontis *n* ▶ *simbiónt*
 symbiosis, symbiosis *f* ▶ *simbióza*
 sympatholyticum, sympatholytici *n* ▶ *simpátolítik*
 sympathomimeticum, sympathomimetici *n* ▶ *simpátomimétik*
 synangium, synangii *n* ▶ *trošiče*
 synergismus, synergismi *m* ▶ *sinérgizem*
 syngenesis, syngeneses *f* ▶ *spólno rozmnoževánje*
 systema phylogenetikum ▶ *filogénetski systém*

T

tableta effervescens ▶ *šuméča tabléta*
 tableta masticabilis ▶ *žvečljíva tabléta*
 tableta sublingualis ▶ *podječična tabléta*

tableta, tablettae *f* ▶ *tabléta*
 tampona auricularis ▶ *tampón za uho*
 tampona medicata ▶ *zdravilni tampón*
 tampona nasalis ▶ *tampón za nos*
 tampona rectalis ▶ *rektálni tampón*
 tampona, tamponae *f* ▶ *tampón*
 tampona vaginalis ▶ *vaginálni tampón*
 tanninum condensatum ▶ *kondenzírani tanín*
 tanninum hydrolysabile ▶ *hidrolizabilni tanín*
 tanninum, tannini *n* ▶ *tanín*
 taxana *n pl.* ▶ *taksáni*
 taxonomia, taxonomiae *f* ▶ *taksonomija*
 taxon, taxi *n* ▶ *taksón (1, 2)*
 tela, telae *f* ▶ *tkívo*
 telomerum, telomeri *n* ▶ *teloméra*
 tenaculum, tenaculi *n* ▶ *tenákel*
 terebinthina, terebinthinae *f* ▶ *terpentín*
 terpenoidum, terpenoidi *n* ▶ *terpenoid*
 terpenum, terpeni *n* ▶ *terpén*
 testa, testae *f* ▶ *tésta*
 tetracyclina *n pl.* ▶ *tétraciklíni*
 tetraterpenoidum, tetraterpenoidi *n* ▶ *tétraterpenoid*
 tetraterpenum, tetraterpeni *n* ▶ *tétraterpén*
 tetrosus, tetrosi *n* ▶ *tetroza*
 Thallophyta *n pl.* ▶ *stéljčnice*
 thallus, thalli *m* ▶ *stéljka*
 thea alba ▶ *béli čaj (1, 2)*
 thea nigra ▶ *črni čaj (1, 2)*
 thea rubra ▶ *rdéči čaj (1, 2)*
 thea, theae *f* ▶ *čaj (1, 2)*
 thea virida ▶ *zeléni čaj (1, 2)*
 theriaca, theriacae *f* ▶ *teriák*
 thermometrum, thermometri *n* ▶ *termométer*
 thermophilia, thermophiliae *f* ▶ *termofilija*
 thiaminum, thiamini *n* ▶ *tiamín, vitamín B₁*
 thiazidum, thiazidi *n* ▶ *tiazidni diurétik*
 thiazolidindiona *n pl.* ▶ *tiazolidindióni*
 thiouracila *n pl.* ▶ *tiouracili*
 thioxantheni derivata ▶ *tíoksanténski deriváti*
 thixotropia, thixotropiae *f* ▶ *tiksotropija*
 threoninum, threonini *n* ▶ *treonín*
 thrombinum, thrombini *n* ▶ *trombín*
 thrombolyticum, thrombolytici *n* ▶ *trombolítik*
 thrombopoiesis, thrombopoiesis *f* ▶ *trombopoéza*
 thrombopoietinum, thrombopoietini *n* ▶ *trombopoetín*
 thromboxana *n pl.* ▶ *tromboksáni*
 thyminum, thymini *n* ▶ *timín*
 thyrostaticum, thyrostatici *n* ▶ *tirostátik*
 thyrotropinum, thyrotropini *n* ▶ *tirotropín*
 tinctio, tinctionis *f* ▶ *kópanje*
 tinctura, tincturae *f* ▶ *tinktúra*

titratio, titrationis *f* ▶ *titrácija*
 tocolyticum, tocolytici *n* ▶ *tokolítik*
 tocopherolum, tocopheroli *n* ▶ *tokoferól, vitamín E*
 tolerantia, tolerantiae *f* ▶ *toleránca*
 tonicum, tonici *n* ▶ *tónik*
 toxicitas, toxicitatis *f* ▶ *strupénost, tóksičnost*
 toxicologia, toxicologiae *f* ▶ *toksikologija*
 toxinum, toxini *n* ▶ *toksín*
 toxoidum, toxoidi *n* ▶ *toksoíd*
 trachea, tracheae *f* ▶ *trahéja*
 transcriptio, transcriptionis *f* ▶ *transkripcija*
 translatio, translationis *f* ▶ *translácija*
 transpiratio, transpirationis *f* ▶ *transpirácija*
 transposonum, transposoni *n* ▶ *transpozón*
 triazoli derivata ▶ *triazólski deriváti*
 trichoma, trichomatis *n* ▶ *dláčica*
 triglyceridum, triglyceridi *n* ▶ *trigliceríd*
 triosum, triosi *n* ▶ *trioza*
 triterpenoidum, triterpenoidi *n* ▶ *triterpenoid*
 triterpenum, triterpeni *n* ▶ *triterpén*
 trituratio, triturationis *f* ▶ *tritúrácija (1)*
 tropolonum, tropoloni *n* ▶ *tropolón*
 truncus, trunci *m* ▶ *déblo (1)*
 tryptaminum, tryptamini *n* ▶ *triptamín*
 tryptophanum, tryptophani *n* ▶ *triptofán*
 tuba, tubae *f* ▶ *túba*
 tuber, tuberi *n* ▶ *gomólj*
 tubus cribrosus ▶ *sítka*
 tubus pollinis ▶ *pelódni mešček*
 tunica, tunicae *f* ▶ *lupína*
 turio, turionis *m* ▶ *pogánjek*
 tyrosinum, tyrosini *n* ▶ *tirozín*

U

U

umbella, umbellae *f* ▶ *kobúl*
 uncia fluida ▶ *tekóča únča*
 uncia, unciae *f* ▶ *únča*
 unguentum hydrophilicum ▶ *hidrofilno mazilo*
 unguentum lipophilicum ▶ *lipofilno mazilo*
 unguentum ophthalmicum ▶ *pôltrdna*
farmacévtska oblíka za okó

unguentum, unguenti *n* ▶ *mazílo*
 uracilum, uracili *n* ▶ *uracíl*
 uridinum, uridini *n* ▶ *uridín*
 urospasmolyticum, urospasmolytici *n* ▶
úrospazmolítik
 usus ad inhalationem ▶ *uporába z inhaliranjem*
 usus auricularis ▶ *avrikulárna uporába*
 usus buccalis ▶ *bukálna uporába*
 usus dentalis ▶ *dentálna uporába*
 usus dermalis ▶ *dermálna uporába*
 usus dermicus ▶ *dermálna uporába*
 usus endocervicalis ▶ *éndocervikálna uporába*
 usus endosinicus ▶ *endosínusna uporába*
 usus endotracheopulmonalis ▶ *éndotráheopulmo-
nálna uporába*
 usus epiduralis ▶ *epidurálna uporába*
 usus extraamniicus ▶ *ékstraámnijska uporába*
 usus gastricus ▶ *gástrična uporába*
 usus gastroenteralis ▶ *gástroénteralna uporába*
 usus gingivalis ▶ *gingiválna uporába*
 usus intestinalis ▶ *intestinálna uporába*
 usus intraamniicus ▶ *intraámnijska uporába*
 usus intraarterialis ▶ *intraartérijska uporába*
 usus intraarticularis ▶ *intraartikulárna uporába*
 usus intrabursalis ▶ *intrabursálna uporába*
 usus intracavernosus ▶ *intrakavernózna uporába*
 usus intracoronarius ▶ *intrakoronárna uporába*
 usus intradermicus ▶ *intradermálna uporába*
 usus intradiscalis ▶ *intradískusna uporába*
 usus intralesionicus ▶ *epilézijska uporába*
 usus intralymphaticus ▶ *intralímfná uporába*
 usus intramammalis ▶ *intramamárnó dajánje*
 usus intramuscularis ▶ *intramuskulárna uporába*
 usus intraocularis ▶ *intraokulárna uporába*
 usus intraosseus ▶ *intraosálna uporába*
 usus intrapericardialis ▶ *intraaperikardiálna uporába*
 usus intraperitonealis ▶ *intraaperitoneálna uporába*
 usus intrapleuralis ▶ *intraplevrálna uporába*
 usus intraruminalis ▶ *intraruminálnó dajánje*
 usus intrasternalis ▶ *intrastrernálna uporába*
 usus intrathecalis ▶ *intratekálna uporába*
 usus intratumoralis ▶ *intratumorálna uporába*
 usus intrauterinus ▶ *intrauterína uporába*
 usus intravenosus ▶ *intravénska uporába*
 usus laryngopharyngeus ▶ *láringofaringeálna
uporába*
 usus nasalis ▶ *nazálna uporába*
 usus ocularis ▶ *okulárna uporába*
 usus oralis ▶ *orálna uporába*
 usus oropharyngeus ▶ *órofaringeálna uporába*
 usus parenteralis ▶ *parenterálna uporába*
 usus perineuralis ▶ *perinevrálna uporába*

usus periodonticus ▶ *periodontálna uporába*
 usus peroralis ▶ *perorálna uporába*
 usus rectalis ▶ *rektálna uporába*
 usus subconjunctivalis ▶ *súbkonjunktiválna uporába*
 usus subcutaneus ▶ *súbkutána uporába*
 usus subdermalis ▶ *súbkutána uporába*
 usus subdermicus ▶ *súbkutána uporába*
 usus sublingualis ▶ *súblingválna uporába*
 usus transdermicus ▶ *tránsdermálna uporába*
 usus urethralis ▶ *uretrálna uporába*
 usus vaginalis ▶ *vaginálna uporába*
 uva, uvae *f* ▶ *jágoda*

V

vaccinum attenuatum ▶ *oslabljêno cepívo*
 vaccinum epitopicum ▶ *epitópno cepívo*
 vaccinum inactivatum ▶ *inaktivírano cepívo*
 vaccinum, vaccini *n* ▶ *cepívo*
 vaccinum vivum ▶ *žívo cepívo*
 vacuola, vacuolae *f* ▶ *vakuóla*
 vaginaletta, vaginalettae *f* ▶ *vaginálna tabléta*
 vaginalia ▶ *vaginálna farmacévtska oblíka (2)*
 vaginalium, vaginalii *n* ▶ *vaginálna farmacévtska
oblíka (1)*
 vagitorium, vagitorii *n* ▶ *vagitórij*
 validatio, validationis *f* ▶ *validácija*
 valinum, valini *n* ▶ *valín*
 varietas, varietatis *f* ▶ *varietéta*
 vas bicollaterale ▶ *bíkolaterálna žíla*
 vas collaterale ▶ *kolaterálna žíla*
 vas cryogenum ▶ *kriogéna posóda*
 vas cum pressu ▶ *vsébnik pod tlákom*
 vaselinum album ▶ *béli vazelín*
 vaselinum flavum ▶ *rumêni vazelín*
 vaselinum, vaselini *n* ▶ *vazelín*
 vas hadrocentricum ▶ *hadrocéntrična žíla*
 vas leptocentricum ▶ *leptocéntrična žíla*
 vasoconstrictor, vasoconstrictoris *m* ▶ *vazo-
konstriktor*
 vasodilatator imidazolini ▶ *imidazolínski
vazodilatátor*

V

vasodilatator, vasodilatatoris *m* ▶ *vazodilatátor*
 vas oligoarchicum ▶ *oligoárhna žíla*
 vasopressini antagonista ▶ *antagoníst vazopresínskíh recéptorjev*
 vasopressinum, vasopressini *n* ▶ *vazopresín*
 vasopressor, vasopressoris *m* ▶ *vazokonstriktor*
 vas Petri ▶ *petríjevka*
 vas polyarchicum ▶ *poliárhna žíla*
 vas, vasis *n* ▶ *žíla*
 vector, vectoris *m* ▶ *véktor*
 vehiculum, vehiculi *n* ▶ *podlága*
 venenum, veneni *n* ▶ *strúp*
 vesicans, vesicantis *n* ▶ *vezikánt*
 vesicula, vesiculae *f* ▶ *vezíkel (1, 2)*
 virosoma, virosomatis *n* ▶ *virosóm*
 virus, viri *n* ▶ *vírus*
 vitamini K antagonista ▶ *antagoníst vitamína K*
 vitaminum A ▶ *vitamín Á*
 vitaminum B₆ ▶ *vitamín B₆*
 vitaminum D ▶ *vitamín D*
 vitaminum K ▶ *vitamín K*
 vitaminum, vitamini *n* ▶ *vitamín*
 vitrum guttatorium ▶ *kapálna steklenička, steklenička kapálka*
 vitrum medicinale ▶ *medicínska steklenica*
 vitrum, vitri *n* ▶ *steklenička*
 vitta medullae ▶ *stržénov trák*
 volsella, volsellae *f* ▶ *pincéta, volsélla*
 vulneraricum, vulnerarici *n* ▶ *vulnerárik*

X

xanthanum, xanthani *n* ▶ *ksantán*
 xanthinum, xanthini *n* ▶ *ksantín*
 xanthonum, xanthoni *n* ▶ *ksantón*
 xanthophyllum, xanthophylli *n* ▶ *ksantofil*
 xenobioticum, xenobiotici *n* ▶ *ksenobiótik*
 xerophytum, xerophyti *n* ▶ *kserofít*
 xylema, xylematis *n* ▶ *ksiléma*

Z

zibethum, zibethi *n* ▶ *cíbet*
 zinci praeparata ad usum externum ▶ *priprávkí s cínkom za lokálno zdrávljenje*
 zygospora, zygosporae *f* ▶ *zigospóra*
 zygotum, zygoti *n* ▶ *zigóta*

X Z

Dodatki

Latinski izrazi, ki se pogosto pojavljajo v farmacevtskih besedilih

Samostalniki

aethanolum, aethanolus n. [etanólum] *etanol*
 aether, aetheris m. [éter] *eter*
 anaestheticum, anaesthetici n. [anestétikum] *anestetik*
 annus, anni m. [ánus] *leto*
 aqua, aquae f. [ákva] *voda*
 balneum, balnei n. [bálneum] *kopel*
 carbo, carbonis m. [kárbo] *oglje*
 ceratum, cerati n. [cerátum] *mazilna podlaga z voskom*
 chemia, chemiae f. [kemía] *kemija*
 cholinergicum, cholinergici n. [kolinêrgikum] *holinergik*
 cibus, cibi m. [cíbus] *hrana, jed*
 cochlear, cochlearis n. [kóhlear] *žlica*
 codex, codicis m. [kódeks] *kodeks, kod*
 combustio, combustionis f. [kombústio] *opeklina*
 cutis, cutis f. [kútis] *koža*
 depilatorium, depilatorii n. [depilatórium] *sredstvo za odstranjevanje dlak*
 derivatum, derivati n. [derivátum] *derivat*
 dies, diei mf. [díes] *dan*
 dilutio, dilutionis f. [dilúcio] *razredčitev*
 dimidium, dimidii n. [dimídium] *polovica*
 dolor, doloris m. [dólor] *bolečina*
 dosis, dosis f. [dózis] *odmerek*
 eleosaccharum, eleosacchari n. [eleosáharum] *sladkor z eteričnim oljem*
 epistomium, epistomii n. [epistómium] *zamašek, pokrovček*
 ester, esteris n. [éster] *ester*
 evaporatio, evaporationis f. [evaporáció] *izparevanje, izhlapevanje*
 excipiens, excipientis n. [ekscípiens] *pomožna snov, mazilna podlaga*
 farina, farinae f. [farína] *moka*
 fascia, fasciae f. [fáscia] *obveza*
 ferrum, ferri n. [fêrum] *železo*
 fomentum, fomenti n. [foméntum] *obkladek*
 formula, formulae f. [fórmula] *formula*

gargarisma, gargarismatis n. [gargarízma] *tekočina za grgranje*
 gelum, geli n. [gélum] *gel*
 globulus, globuli m. [glóbulus] *kroglica*
 gossypium, gossypii n. [gosípium] *bombaž*
 grammum, grammi n. [grámum] *gram*
 granulum, granuli n. [gránulum] *zrnce*
 gutta, guttae f. [gúta] *kaplja*
 hydrargyrum, hydrargyri n. [hidrárgirum] *živo srebro*
 index, indicis m. [índeks] *indeks*
 indicatio, indicationis f. [indikáció] *indikacija*
 insertum, inserti n. [insêrtum] *vložek*
 iodum, iodi n. [jóđum] *jod*
 lex, legis f. [léks] *zakon*
 liquor, liquoris m. [líkvor] *tekočina*
 massa, massae f. [mása] *masa*
 materia, materiae f. [matéria] *snov*
 medicus, medici m. [médikus] *zdravnik*
 membrana, membranae f. [membrána] *membrana*
 monographia, monographiae f. [monografía] *monografija*
 morbus, morbi m. [mórbus] *bolezen*
 mors, mortis f. [mórs] *smrt*
 mucilago, mucilaginis f. [mucilágo] *sluz*
 muscus, musci m. [múskus] *mah*
 naris, naris f. [náris] *nosnica, nos*
 nomen, nominis n. [nómen] *ime*
 nomenclatura, nomenclaturae f. [nomenklatúra] *poimenovanje*
 nox, noctis f. [nóks] *noč*
 nucleus, nuclei m. [núkleus] *jedro*
 numerus, numeri m. [númerus] *število*
 oculus, oculi m. [ókulus] *oko*
 odor, odoris m. [óđor] *vonj*
 organismus, organismi m. [organizmus] *organizem*
 os, ossis n. [ós] *kost*
 os, oris n. [ós] *usta*
 ovulum, ovuli n. [óvulum] *jajčece*
 pharmakon, pharmaki n. [fármakon] *zdravilo*
 plasma, plasmatis n. [plázma] *plazma*
 potio, potionis f. [pócio] *napitek*
 pulvis, pulveris m. [púlvis] *prašek*
 radiodiagnosticum, radiodiagnostici n. [radiodiagnóstikum] *radiodiagnostik*

recombinatio, recombinationis f. [rekombináció]

rekombinacija

relaxans, relaxantis n. [reláksans] *relaksant*

sal, salis m. [sál] *sol*

sapo, saponis m. [sápo] *milo*

sebum, sebi n. [sébum] *loj*

semis, semissis m. [sémis] *polovica*

signum, signi n. [sígnum] *znak*

spongia, spongiae f. [spóngia] *gobica*

substantia, substantiae f. [substáncia] *snov*

succus, succi m. [súkus] *sok*

supplementum, supplementi n. [suplemêntum]

dopolnilo, dodatek

suppositorium, suppositorii n. [supozitórium]

svečka

tela, telae f. [téla] *gaza, tkivo*

terra, terrae f. [têra] *zemlja*

therapeuticum, therapeutici n. [terapévtikum]

terapevtik

therapia, therapiae f. [terapija] *terapija*

trituration, triturationis f. [trituráció] *trenje,*

drobljenje

usus, usus m. [úzus] *uporaba*

vapor, vaporis m. [vápor] *para*

vinum, vini n. [vínium] *vino*

vitrum, vitri n. [víttrum] *steklo, epruveta, steklenica*

Pridevniki

acer, acris, acre [ácer] *oster*

acutus -a -um [akútus] *oster*

adhaesivus -a -um [adhezívus] *oprijemljiv*

aeger -gra -grum [éger] *bolan*

aequalis -e [ekvális] *enak*

aerophorus -a -um [aeróforus] *šumeč, peněč*

aethereus -a -um [etéreus] *etrski*

albus -a -um [álbus] *bel*

amarus -a -um [amárus] *grenek*

amylaceus -a -um [amiláceus] *škroben*

anhydricus -a -um [anhídrikus] *brezvodnen*

animalis -e [animális] *živalski*

apothecarius -a -um [apotekárius] *lekarniški*

aquosus -a -um [akvózus] *voden, vsebujoč vodo*

aromaticus -a -um [aromátikus] *dišeč, odišavljen*

artificialis -e [artificiális] *umeten*

aurantiacus -a -um [auranciákus] *zlato rdeč,*

oranžen

aureus -a -um [áureus] *zlat*

bonus -a -um [bónus] *dober*

bovinus -a -um [bovínus] *goveji*

brevis -e [brévis] *kratek*

buccalis -e [bukális] *bukalen, ličen*

caeruleus -a -um [cerúleus] *moder*

calidus -a -um [kálidus] *vroč, vrel*

campestris -e [kampéstris] *travniški*

cardiacus -a -um [kardiákus] *srčni*

cinereus -a -um [cinéreus] *siv, pepelnat*

colloidalis -e [koloidális] *koloiden*

communis -e [komúnis] *navađen, skupen*

compositus -a -um [kompóзитus] *sestavljen*

compressus -a -um [komprésus] *stisnjen*

concentratus -a -um [koncentrátus] *koncentriran*

concisus -a -um [koncízus] *razrezan*

contagiosus -a -um [kontagiózus] *kužen*

contusus -a -um [kontúzus] *stolčen*

corrigenus, corrigentis [kórigens] *ki popravi,*

popravljajoč

crudus -a -um [krúdus] *surov*

crystallinus -a -um [kristalínus] *kristalen*

decoloratus -a -um [dekolorátus] *razbarvan*

densus -a -um [dénzus] *gost*

depuratus -a -um [depurátus] *očiščen*

dermalis -e [dermális] *dermalen, za uporabo na*

koži

destillatus -a -um [destilátus] *destilirán*

difficilis -e [dificilis] *težek*

dilutus -a -um [dilútus] *razredčen*

dulcis -e [dúlcis] *sladek*

durus -a -um [dúrus] *trd*

ebulliens, ebullientis [ebúliens] *vrel, ki vre*

effervescens, effervescentis [efervéscens] *peneč se,*

ki se peni

elasticus -a -um [elástikus] *prožen*

electus -a -um [eléktus] *izbran*

emolliens, emollientis [emóliens] *ki mehča*

empyrheumaticus -a -um [empireumátikus]

pridobljen s suho destilacijo

emulsificans, emulsificantis [emulzifikans]

emulgirajoč, ki emulgira

exactus -a -um [egzáktus] *točen, popoln, natančen*

exsiccatus -a -um [eksikátus] *izsušen*

externus -a -um [ekstérnus] *zunanjí*

flavus -a -um [flávus] *rumen*

flexibilis -e [fleksíbilis] *upogljiv*

fluidus -a -um [flúidus] *tekoč*

fortis -e [fórtis] *močen*
 fortissimus -a -um [fortísimus] *najmočnejši*
 frigidus -a -um [frígídu] *hladen*
 fumalis -e [fumális] *ki daje dim*
 fuscus -a -um [fúskus] *rjav*
 gastricus -a -um [gástriku] *gastrični*
 gelatinosus -a -um [gelatinózu] *želatinski*
 glacialis -e [glaciális] *leden*
 gravis -e [grávis] *težek*
 griseus -a -um [grízeus] *siv*
 grossus -a -um [grósu] *debel, grob*
 homologus -a -um [homólogu] *homologi*
 humidus -a -um [húmidu] *vlažen*
 hydrophilicus -a -um [hidrofilíku] *hidrofilni*
 hydrophilus -a -um [hidrófilu] *hidrofilni*
 insipidus -a -um [insípídu] *brez okusa*
 internus -a -um [intérnu] *notranji*
 labialis -e [labiális] *za ustnice, ustničen*
 letalis -e [letális] *smrtonosen, smrten*
 levis -e [lévis] *lahek*
 lipophilicus -a -um [lipofilíku] *lipofilni*
 lipophilus -a -um [lipófilu] *lipofilni*
 liquidus -a -um [líkídu] *tekoč*
 longus -a -um [lóngu] *dolg*
 luteus -a -um [lúteus] *rumen*
 magnus -a -um [mágnu] *velik*
 maior, maioris mf. [májor] *večji*
 malus -a -um [málu] *slab*
 masticalis -e [mastikális] *žvečilni, žvečljiv*
 maximus -a -um [máksímu] *največji*
 medicatus -a -um [medikátu] *zdravilni*
 medicinalis -e [medicinális] *zdravilni*
 medius -a -um [médiu] *srednji*
 minimus -a -um [mínímu] *najmanjši*
 minor, minoris mf. [mínor] *manjši*
 minus, minoris n. [mínus] *manjši*
 mollis -e [mólis] *mehek*
 morbosus -a -um [morbózu] *bolan*
 multus -a -um [múltu] *mnog*
 nasalis -e [nazális] *nazalen, za uporabo v nosu*
 naturalis -e [naturális] *naraven*
 niger -gra -grum [níger] *črn*
 nocturnus -a -um [noktúrnu] *nočen*
 obsoletus -a -um [obsolétu] *zastarel, opuščen*
 officinalis -e [oficinális] *farmakopejski, uporabljani v lekarni*
 optimus -a -um [óptímu] *najboljši*

oralis -e [orális] *oralni*
 osmoticus -a -um [osmótíku] *osmozni*
 palustris -e [palústris] *močvirnat*
 paratus -a -um [parátu] *pripravljen*
 parenteralis -e [parenterális] *parenteralni*
 parvus -a -um [párvu] *majhen*
 perliquidus -a -um [perlíkídu] *lahko tekoč, nizko viskozen*
 peroralis -e [perorális] *peroralni*
 physiologicus -a -um [fiziológíku] *fiziološki*
 pinguis -e [píngu] *masten*
 plenus -a -um [plénu] *poln*
 ponderosus -a -um [ponderózu] *težek*
 praecipitatus -a -um [precipítatu] *oborjen*
 praeparatus -a -um [preparátu] *pripravljen*
 proprius -a -um [própríu] *oseben, lasten*
 pulverisatus -a -um [pulverizátu] *zdrobljen v prah, uprašen*
 purissimus -a -um [purísímu] *najčistejši*
 purus -a -um [púru] *čist*
 pyrolignosus -a -um [pirolígnózu] *iz lesa predestilirani*
 raffinatus -a -um [rafinátu] *prečiščen*
 raspatus -a -um [raspátu] *nastrgan*
 recens, recentis [récens] *svež*
 rectificatus -a -um [rektifikátu] *prečiščen*
 ruber -bra -brum [rúber] *rdeč*
 salinicus -a -um [salíníku] *salinični*
 sanguineus -a -um [sangvíneu] *krvni*
 sanus -a -um [sánu] *zdrav*
 saturatus -a -um [saturátu] *nasičen*
 siccatus -a -um [sikátu] *sušen*
 siccus -a -um [síku] *suh*
 similis -e [símilis] *podoben*
 simplex, simplicis [símpleks] *enostaven, navaden*
 solidus -a -um [sólídu] *čvrst, trden*
 solubilis -e [solúbilis] *topen*
 solutus -a -um [solútus] *rastopljen*
 spissus -a -um [spísu] *gost*
 stellatus -a -um [stelátu] *zvezdast*
 sublimatus -a -um [sublimátu] *sublimiran*
 subliquidus -a -um [sublíkídu] *gosto tekoč, visoko viskozen*
 subtilis -e [subtílis] *droben, rahel*
 subtilissimus -a -um [subtílísímu] *najdrobnejši*
 sulfuratus -a -um [sulfurátu] *žvepleni*
 sulfuricus -a -um [sulfúríku] *žvepleni*

talis -e [tális] *takšen, tako velik*
 tepidus -a -um [tépidus] *mlačen, topel*
 therapeuticus -a -um [terapévতিকus] *terapevtski*
 totus -a -um [tótus] *cel, ves*
 ustus -a -um [ústus] *žarjeni*
 utilis -e [útilis] *koristen*
 vaginalis -e [vaginális] *vaginalni, za uporabo v nožnici*
 vegetabilis -e [vegetábilis] *rastlinski*
 venalis -e [venális] *trgovski*
 viridis -e [víridis] *zelen*
 vitreus -a -um [vítreus] *steklen*
 volatilis -e [volátilis] *hlapljiv*
 vulgaris -e [vulgáris] *navaden*

Prislovi, predlogi, vezniki

bene [béne] *dobro*
 bis [bís] *dvakrat*
 cautissime [kautísime] *zelo previdno*
 contra [kóntra] *proti*
 cum [kúm] *s / z*
 guttatum [gutátim] *po kapljicah*
 in rotundis [in rotúndis] *v hlebčkah*
 in tabulis [in tábulis] *v ploščicah, v tabletah*
 nocte [nókte] *ponoči*
 noctu [nóktu] *ponoči (izgotoviti v nočni službi)*
 numero [número] *po številu*
 omnis [ómnis] *ves, vsak*
 post [póst] *po*
 quater [kváter] *štirikrat*
 quotidie [kvotídie] *vsak dan*
 semper [sémper] *vedno*
 seu / sive [sév / síve] *ali*
 sine [síne] *brez*
 ter [têr] *trikrat*
 ut [út] *da, da bi*
 vel [vél] *ali*

Glagoli

macera [mácera] *namakaj, zmehčaj*
 perstetur [perstétur] *naj se nadaljuje*
 praescribo, praescribere [preskríbo, preskríbere] *predpišem, predpisati*

Ključ za razvrščanje latinskih samostalnikov in pridevnikov

NOM.	GEN.	GENUS	DECL.	EXEMPLUM
1. sklon	2. sklon	spol	sklanjatev	primer
-a	-ae	m	I	pharmacopola
-a	-ae	f	I	cellula
-ans	-andis	f	III	glans
-ar	-ari	m	II	agar
-ar	-aris	n	III	cochlear
-e	-es	f	I	benzoe
-e	-is	n	III	endeme
-el	-ellis	n	III	mel
-en	-enis	m	III	lichen
-en	-inis	n	III	pollen
-er	-ri	m	II	liber
-er	-eris	m	III	adapter
-er	-eris	n	III	tuber
-es	-ei	f	V	species
-es	-itis	m	III	stipes
-es	-is	f	III	suboles
-ex	-icis	m	III	latex
-is	-idis	f	III	capsis
-is	-is	m	III	caulis
-is	-is	f	III	classis
-ix	-icis	m	III	spadix
-ix	-icis	f	III	filix
-ma	-matis	n	III	aroma
-o	-inis	m	III	ordo
-o	-onis	m	III	embryo
-o	-onis	f	III	infusio
-on	-onis	m	III	clon
-on	-onis	f	III	cotyledon
-or	-oris	m	III	receptor
-or	-oris	f	III	arbor
-os	-oris	m	III	flos
-tas	-atis	f	III	immunitas
-um	-i	n	II	medicamentum
-us	-i	m	II	bacillus
-us	-eris	n	III	genus
-us	-us	m	IV	habitus
-us	-us	f	IV	acus
-ux	-ucis	f	III	nux
-yx	-ycis	m	III	calyx

Sklanjatve samostalnikov

1. sklanjatev (f, tudi m)

	EDNINA	MNOŽINA		EDNINA	MNOŽINA
1. sklon	cellula	cellul-ae	1. sklon	benzoe	benzo-ae
2. sklon	cellul-ae	cellul-arum	2. sklon	benzo-es	benzo-arum
3. sklon	cellul-ae	cellul-is	3. sklon	benzo-ae	benzo-is
4. sklon	cellul-am	cellul-as	4. sklon	benzo-en	benzo-as
6. sklon	cellul-a	cellul-is	6. sklon	benzo-e	benzo-is

2. sklanjatev (m)

	EDNINA	MNOŽINA		EDNINA	MNOŽINA
1. sklon	bacillus	bacill-i	1. sklon	liber	libr-i
2. sklon	bacill-i	bacill-orum	2. sklon	libr-i	libr-orum
3. sklon	bacill-o	bacill-is	3. sklon	libr-o	libr-is
4. sklon	bacill-um	bacill-os	4. sklon	libr-um	libr-os
6. sklon	bacill-o	bacill-is	6. sklon	libr-o	libr-is

2. sklanjatev (n)

	EDNINA	MNOŽINA
1. sklon	medicamentum	medicament-a
2. sklon	medicament-i	medicament-orum
3. sklon	medicament-o	medicament-is
4. sklon	medicament-um	medicament-a
6. sklon	medicament-o	medicament-is

3. sklanjatev (1. in 2. sklon enakozložna)

m			f		
	EDNINA	MNOŽINA		EDNINA	MNOŽINA
1. sklon	caulis	caul-es	1. sklon	classis	class-es
2. sklon	caul-is	caul-ium	2. sklon	class-is	class-ium
3. sklon	caul-i	caul-ibus	3. sklon	class-i	class-ibus
4. sklon	caul-em	caul-es	4. sklon	class-em	class-es
6. sklon	caul-e	caul-ibus	6. sklon	class-e	class-ibus
n					
	EDNINA	MNOŽINA			
1. sklon	endeme	endem-ia			
2. sklon	endem-is	endem-ium			
3. sklon	endem-i	endem-ibus			
4. sklon	endem-e	endem-ia			
6. sklon	endem-i	endem-ibus			

3. sklanjatev (1. in 2. sklon neenakozložna)

m			f		
	EDNINA	MNOŽINA		EDNINA	MNOŽINA
1. sklon	flos	flor-es	1. sklon	filix	filic-es
2. sklon	flor-is	flor-um	2. sklon	filic-is	filic-um
3. sklon	flor-i	flor-ibus	3. sklon	filic-i	filic-ibus
4. sklon	flor-em	flor-es	4. sklon	filic-em	filic-es
6. sklon	flor-e	flor-ibus	6. sklon	filic-e	filic-ibus

3. sklanjatev (1. in 2. sklon neenakozložna)

	n			n	
	EDNINA	MNOŽINA		EDNINA	MNOŽINA
1. sklon	genus	gener-a	1. sklon	aroma	aromat-a
2. sklon	gener-is	gener-um	2. sklon	aromat-is	aromat-um
3. sklon	gener-i	gener-ibus	3. sklon	aromat-i	aromat-ibus
4. sklon	genus	gener-a	4. sklon	aroma	aromat-a
6. sklon	gener-e	gener-ibus	6. sklon	aromat-e	aromat-ibus

4. sklanjatev (m, tudi f)

	EDNINA	MNOŽINA
1. sklon	habitus	habit-us
2. sklon	habit-us	habit-uum
3. sklon	habit-ui	habit-ibus
4. sklon	habit-um	habit-us
6. sklon	habit-u	habit-ibus

5. sklanjatev (f, tudi m)

	EDNINA	MNOŽINA
1. sklon	species	speci-es
2. sklon	speci-ei	speci-erum
3. sklon	speci-ei	speci-ebus
4. sklon	speci-em	speci-es
6. sklon	speci-e	speci-ebus

Sklanjajve pridevnikov

Pridevniki tipa medicatus -a -um (tj. medicatus za m, medicata za f, medicatum za n).

	EDNINA		
	m	f	n
1. sklon	medicatus	medicata	medicatum
2. sklon	medicat-i	medicat-ae	medicat-i
3. sklon	medicat-o	medicat-ae	medicat-o
4. sklon	medicat-um	medicat-am	medicat-um
6. sklon	medicat-o	medicat-a	medicat-o

	MNOŽINA		
	m	f	n
1. sklon	medicat-i	medicat-ae	medicat-a
2. sklon	medicat-orum	medicat-arum	medicat-orum
3. sklon	medicat-is	medicat-is	medicat-is
4. sklon	medicat-os	medicat-as	medicat-a
6. sklon	medicat-is	medicat-is	medicat-is

Pridevniki tipa aeger -gra -grum (tj. aeger za m, aegra za f, aegrum za n).

	EDNINA		
	m	f	n
1. sklon	aeger	aegra	aegrum
2. sklon	aegr-i	aegr-ae	aegr-i
3. sklon	aegr-o	aegr-ae	aegr-o
4. sklon	aegr-um	aegr-am	aegr-um
6. sklon	aegr-o	aegr-a	aegr-o

	MNOŽINA		
	m	f	n
1. sklon	aegr-i	aegr-ae	aegr-a
2. sklon	aegr-orum	aegr-arum	aegr-orum
3. sklon	aegr-is	aegr-is	aegr-is
4. sklon	aegr-os	aegr-as	aegr-a
6. sklon	aegr-is	aegr-is	aegr-is

Pridevniki tipa acer, acris acre (tj. acer za m, acris za f, acre za n).

	EDNINA		
	m	f	n
1. sklon	acer	acris	acre
2. sklon	acr-is	acr-is	acr-is
3. sklon	acr-i	acr-i	acr-i
4. sklon	acr-em	acr-em	acr-e
6. sklon	acr-i	acr-i	acr-i

	MNOŽINA		
	m	f	n
1. sklon	acr-es	acr-es	acr-ia
2. sklon	acr-ium	acr-ium	acr-ium
3. sklon	acr-ibus	acr-ibus	acr-ibus
4. sklon	acr-es	acr-es	acr-ia
6. sklon	acr-ibus	acr-ibus	acr-ibus

Pridevniki tipa utilis -e (tj. utilis za m in f, utile za n).

	EDNINA		MNOŽINA	
	m, f	n	m, f	n
1. sklon	utilis	utile	1. sklon util-es	util-ia
2. sklon	util-is	util-is	2. sklon util-ium	util-ium
3. sklon	util-i	util-i	3. sklon util-ibus	util-ibus
4. sklon	util-em	util-e	4. sklon util-es	util-ia
6. sklon	util-i	util-i	6. sklon util-ibus	util-ibus

Pridevniki tipa recens, recentis (tj. recens za m, f in n, recentis gen. za vse spole).

	EDNINA		MNOŽINA	
	m, f	n	m, f	n
1. sklon	recens	recens	1. sklon recent-es	recent-ia
2. sklon	recent-is	recent-is	2. sklon recent-ium	recent-ium
3. sklon	recent-i	recent-i	3. sklon recent-ibus	recent-ibus
4. sklon	recent-em	recens	4. sklon recent-es	recent-ia
6. sklon	recent-i	recent-i	6. sklon recent-ibus	recent-ibus

Pridevniki tipa simplex, simplicis (tj. simplex za m, f in n, simplicis gen. za vse spole).

	EDNINA		MNOŽINA	
	m, f	n	m, f	n
1. sklon	simplex	simplex	1. sklon simplic-es	simplic-ia
2. sklon	simplic-is	simplic-is	2. sklon simplic-ium	simplic-ium
3. sklon	simplic-i	simplic-i	3. sklon simplic-ibus	simplic-ibus
4. sklon	simplic-em	simplex	4. sklon simplic-es	simplic-ia
6. sklon	simplic-i	simplic-i	6. sklon simplic-ibus	simplic-ibus

Grška abeceda

črka	ime		ustrezno število
	STARA GRŠČINA	SLOVENŠČINA	
Α α	ἄλφα	alfa	1
Β β	βῆτα	beta	2
Γ γ	γάμμα	gama	3
Δ δ	δέλτα	delta	4
Ε ε	ἕ(ψιλόν)	epsilon	5
Ζ ζ	ζῆτα	zeta	7
Η η	ἦτα	eta	8
Θ θ θ	θῆτα	theta	9
Ι ι	ιώτα	jota	10
Κ κ	κάππα	kapa	20
Λ λ	λάμβδα	lambda	30
Μ μ	μῦ	mi	40
Ν ν	νῦ	ni	50
Ξ ξ	ξῖ	ksi	60
Ο ο	ὀ(μικρόν)	omikron	70
Π π	πί	pi	80
Ρ ρ	ῥῶ	ro	100
Σ σ ς	σίγμα	sigma	200
Τ τ	ταῦ	tau	300
Υ υ	ὕ(ψιλόν)	ipsilon	400
Φ φ φ	φῖ	fi	500
Χ χ	χῖ	hi	600
Ψ ψ	ψῖ	psi	700
Ω ω	ὦ(μέγα)	omega	800

Osnovni simboli za latinska števila

simbol	število
I	1 (<i>unus</i>)
V	5 (<i>quinque</i>)
X	10 (<i>decem</i>)
L	50 (<i>quingenta</i>)
C	100 (<i>centum</i>)
D	500 (<i>quingenti</i>)
M	1.000 (<i>mille</i>)

Števniki

1	I	unus, -a, -um	en, ena, eno
2	II	duo, duae, duo	dva, dve, dve
3	III	tres, tria	tri
4	IV	quattuor	štiri
5	V	quinque	pet
6	VI	sex	šest
7	VII	septem	sedem
8	VIII	octo	osem
9	IX	novem	devet
10	X	decem	deset
11	XI	undecim	enajst
12	XII	duodecim	dvanajst
13	XIII	tredecim	trinajst
14	XIV	quattuordecim	štirinajst
15	XV	quindecim	petnajst
16	XVI	sedecim	šestnajst
17	XVII	septendecim	sedemnajst
18	XVIII	duodeviginti	osemnajst
19	XIX	undeviginti	devetnajst
20	XX	viginti	dvajset
21	XXI	viginti unus	enaindvajset
22	XXII	viginti duo	dvaindvajset
23	XXIII	viginti tres	triindvajset
24	XXIV	viginti quattuor	štiriindvajset
25	XXV	viginti quinque	petindvajset
26	XXVI	viginti sex	šestindvajset
27	XXVII	viginti septem	sedemindvajset
28	XXVIII	duodetriginta	osemindvajset
29	XXIX	undetriginta	devetindvajset
30	XXX	triginta	trideset
40	XL	quadraginta	štirideset
50	L	quingaginta	petdeset
60	LX	sexaginta	šestdeset
70	LXX	septuaginta	sedemdeset
80	LXXX	octoginta	osemdeset
90	XC	nonaginta	devetdeset
100	C	centum	sto
200	CC	ducenti, -ae, -a	dvesto
300	CCC	trecenti, -ae, -a	tristo
400	CCCC	quadringenti, -ae, -a	štiristo
500	D	quingenti, -ae, -a	petsto
600	DC	sescenti, -ae, -a	šeststo
700	DCC	septingenti, -ae, -a	sedemsto
800	DCCC	octingenti, -ae, -a	osemsto
900	DCCCC	nongenti, -ae, -a	devetsto
1000	M	mille	tisoč
2000	MM	duo milia	dva tisoč
3000	MMM	tria milia	tri tisoč
4000	IVM	quattuor milia	štiri tisoč
10.000	X̄	decem milia	deset tisoč
100.000	C̄	centum milia	sto tisoč
200.000	CC̄	ducenta milia	dvesto tisoč
1,000.000	M̄	decies centena milia	milijon

Sestavljanje latinskih števil

	×1	×2	×3	×4	×5	×6	×7	×8	×9
enice	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
desetice	X	XX	XXX	XL	L	LX	LXX	LXXX	XC
stotice	C	CC	CCC	CD	D	DC	DCC	DCCC	CM
tisočice	M	MM	MMM	IV̄	V̄	VĪ	VIĪ	VIIĪ	IX̄
desettisočice	X̄	XX̄	XXX̄	XL̄	L̄	LX̄	LXX̄	LXXX̄	XC̄
stotisočice	C̄	CC̄	CCC̄	CD̄	D̄	DC̄	DCC̄	DCCC̄	CM̄
milijonice	M̄								

Latinski ulomki

ulomek	simbol	ime (1. in 2. sklon)
1/12	•	<i>uncia, unciae</i>
2/12 = 1/6	•• ali :	<i>sextans, sextantis</i>
3/12 = 1/4	••• ali	<i>quadrans, quadrantis</i>
4/12 = 1/3	•••• ali ::	<i>triens, trientis</i>
5/12	••••• ali :•:	<i>quincunx, quincuncis</i>
6/12 = 1/2	S	<i>semis, semissis</i>
7/12	S•	<i>septunx, septuncis</i>
8/12 = 2/3	S•• ali S:	<i>bes, bessis</i>
9/12 = 3/4	S••• ali S•:	<i>dodrans, dodrantis / nonuncium, nonuncii</i>
10/12 = 5/6	S•••• ali S::	<i>dextans, dextantis / decunx, decuncis</i>
11/12	S••••• ali S:•:	<i>deunx, deuncis</i>
12/12 = 1	I	<i>as, assis</i>

Grške in latinske predpone za števniko

število	LATINSKE PREDPONE			vrstilne	GRŠKE PREDPONE	
	glavne	množilne	ločilne		glavne	množilne
½	semi-		demi-	—	hemi-	
1	uni-	sim-	singul-	prim-	hen-	mono- haplo-
1½		sesqui-				
2	du-	bi- bis-	bin-	second-	di- dy-	dis-
3	tri-	ter-	tern-	terti-	tetra-	tetrakis-
4	quadri- quadru-	quater-	quatern-	quart-	penta-	pentakis-
5	quinque-		quin- quinqen-	quinti-	hexa-	hexakis-
6	sexa-		sen-	sext-	hepta-	heptakis-

7	septem-septi-	septen-	septim-	hepta-	septem-septi-
8	octo-	octon-	octav-	ogdo- octa- octo-	octakis-
9	novem-	noven-	nona-	ennea-	enneakis-
10	decem-dec-	den-	decim-	deca-	decakis-
11	undec- unden- undecim-			hendeca-	undecakis-
12	duodec-	duoden-	duodecim-	dodeca-	dodecakis-
13	tredec- etc.			triskaideca-	tridecakis-
14	quattuordec-			tetrakaideca-	tetradecakis-
15	quinquadec- quindec-			pentakaideca-	pentadecakis-
16	sedec- sexdec- (toda hexadecimal)			hexakaideca- hexadeca-	hexadecakis-
17	septendec-			heptakaideca-	
18	octodec-			octakaideca-	
19	novemdec- novendec-			enneakaideca-	
20	viginti-	vicen- vigen-	vigesim-	icosa- icosi- eicosa-	eicosakis-
30	triginti-	tricen-	trigesim-	triaconta-	
40	quadraginti-	quadragen-	quadragesim-	tetraconta-	
50	quinginti-	quingagen-	quingagesim-	pentaconta-	
60	sexaginti-	sexagen-	sexagesima-	hexaconta-	
70	septuaginti-	septuagen-	septuagesima-	heptaconta-	
80	octoginti-	octogen-	octogesim-	octaconta-	
90	nonaginti-	nonagen-	nonagesim-	enneaconta-	
100	centi-	centen-	centesim-	hecato- hecatont-	
200	ducenti-	ducen- bicenten-			
300	trecenti-	trecen- tercenten- tricenten-			
400	quadringenti-	quadringen- quatercenten- quadricenten-			
500	quingenti- quincenti-	quingen- quingenten- quincenten-			
600	sescenti- sexcenti-	sescen- sexcenten-		hexacosioi-	
700	septingenti-	septingen- septingenten- septcenten-			
800	octingenti-	octingen- octingenten- octocenten-			
900	nongenti-	nongen-			
1000	milli-	millen-	millesim-	chili-	
10.000	—			myria-	

SI predpone

kratica	ime	izvor	vrednost		
Y	jota	ital. otto – osem	10^{24}	1.000.000.000.000.000.000.000.000	kvadrilijon
Z	zeta	ital. sette – sedem	10^{21}	1.000.000.000.000.000.000.000	trilijarda
E	eksa	gr. ἑξάκις – šestkrat	10^{18}	1.000.000.000.000.000.000	trilijon
P	peta	gr. πεντάκις – petkrat	10^{15}	1.000.000.000.000.000	bilijarda
T	tera	gr. τέρας – pošast	10^{12}	1.000.000.000.000	bilijon
G	giga	gr. γίγας – velikan	10^9	1.000.000.000	milijarda
M	mega	gr. μέγας – velik	10^6	1.000.000	milijon
k	kilo	gr. χίλιοι – tisoč	10^3	1.000	tisoč
h	hekto	gr. ἑκατόν – sto	10^2	100	sto
da	deka	gr. δέκα – deset	10^1	10	deset
d	deci	lat. decimus – deseti	10^{-1}	0,1	desetina
c	centi	lat. centesimus – stoti	10^{-2}	0,01	stotina
m	mili	lat. millesimus – tisoči	10^{-3}	0,001	tisočina
μ	mikro	gr. μικρός – majhen	10^{-6}	0,000.001	milijonina
n	nano	gr. νᾶνος – pritlikav	10^{-9}	0,000.000.001	milijardina
p	piko	ital. piccolo – majhen	10^{-12}	0,000.000.000.001	bilijonina
f	femto	skand. femten – petnajst	10^{-15}	0,000.000.000.000.001	bilijardina
a	ato	skand. atten – osemnajst	10^{-18}	0,000.000.000.000.000.001	trilijonina
z	zepto	lat. septem – sedem	10^{-21}	0,000.000.000.000.000.000.001	trilijardina

Viri in literatura

- AHFS Drug Information, 2009, ur. Elaine K. Snow. Bethesda: American Society of Health-System Pharmacists.
- AHRENS, Gerhard, 1977: *Naturwissenschaftliches und medizinisches Latein*. Leipzig: VEB Verlag Enzyklopädie.
- Anatomsko-terapevtsko-kemična (ATC) klasifikacija zdravil (slovenski in latinski prevod), 2003, ur. Simona Vučko Mole, Aleš Krbavčič. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil; Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.
- Ansel's pharmaceutical dosage forms and drug delivery systems, 2011, ur. Loyd V. Allen, Nicholas G. Popovich, Howard C. Ansel. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.
- ARCTANDER, Steffen, 2008: *Arctander's perfume and flavor chemicals (aroma chemicals)*, CD-ROM. Carol Steam: Allured Publishing Corporation.
- ARNAUDOVA, Petja Georgi, 2005: *Nova terminologia medica polyglotta et eponymica*. Sofija: Medicina i fizkultura.
- AULTON, Michael, 2002: *Pharmaceutics: The science of dosage form design*. Edinburgh: Churchill Livingstone.
- AUTERHOFF, Harry, KNABE, Joachim, HÖLTJE, Hans Dieter, 1999: *Lehrbuch der Pharmazeutischen Chemie*. Stuttgart: Wissenschaftliche Verlagsgesellschaft.
- AVBERŠEK-LUŽNIK, Ivica, MARC, Janja, 2004: Biokemični kazalci patogeneze ledvične osteodistrofije. V: *Zbornik razširjenih povzetkov (Farmacevtski vestnik 55, posebna št., 290–292)*, ur. Andrijana Tivadar. Ljubljana: Slovensko farmacevtsko društvo.
- BAUMGARTNER, Saša, 2008: Pomožne snovi in njihove s funkcionalnostjo povezane lastnosti. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi tretjega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.3: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke.
- BAUMGARTNER, Saša, AHLIN GRABNAR, Pegi, KOCBEK, Petra, GAŠPERLIN, Mirjana, KRISTL, Julijana, 2009: *Vaje iz farmacevtske tehnologije I: skripta za vaje za bolonjski študijski program EMŠ Farmacija*. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo, Katedra za farmacevtsko tehnologijo.
- BERNE, Robert M., LEVY, Matthew N., 1992: *Physiology*. St. Louis: Mosby-Year Book.
- BERTINI, Ivano, GRAY, Harry, STIEFEL, Ed, VALENTINE, Joan, 2007: *Biological inorganic chemistry. Structure and reactivity*. Sausalito, California: University science books.
- BEVC, Bernarda, 2010: *Slovenska farmacevtska terminologija na področju pomožnih snovi = Slovenian pharmaceutical terminology of excipients. Diplomaska naloga*. Ljubljana.
- BEVC, Bernarda, OBREZA, Aleš, 2010: Slovensko poimenovanje pomožnih snovi = Slovenian names of excipients. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi petega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.5: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke. 53–62.
- Biology Online. Answers to all your Biology Questions: <http://www.biology-online.org/>.
- Bioloska zdravila: od gena do učinkovine, 2007, ur. Borut Štrukelj, Janko Kos. Ljubljana: Slovensko farmacevtsko društvo.
- BOGATAJ, Marija, 2011: Preskus raztapljanja/sproščanja: Predstavitev monografije iz Evropske farmakopeje. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi tretje izdaje Formulariuma Slovenicuma FS 3.0: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke.
- BOIRON, Michèle, PAYRE-FICOT, Alain, 1996: *Everyday Homeopathy for Pharmacists*. Lyon: Boiron.
- BOULET, Jacques, 2007: *Dictionnaire de l'homeopathie*. Samozaložba.
- BOŽIČ, Borut, 2005: Sladkorna bolezen in avtoimunost. *Farmacevtski vestnik* 56, št. 4, 250–258.
- BOŽIČ, Borut, 2006: Laboratorijske preiskave v lekarni in doma = Laboratory analysis in a pharmacy and at home. V: *Vloga farmacevta pri samokontroli in samozdravljenju: podiplomsko izobraževanje*, ur. Aleš Mrhar, Borut Božič, Janja Marc, Aleš Obreza. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo. 7–14.
- BOŽIČ, Borut, 2007: Merjenje imunosti – od molekule do bolnika. V: *Merjenje imunosti: od molekule do bolnika: enodnevno podiplomsko izobraževanje iz laboratorijske biomedicine*, ur. Borut Božič, Aleš Obreza, Janja Marc, Jana Lukač-Bajalo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za farmacijo. 5–11.
- BOŽIČ, Borut, ČUČNIK, Saša, KVEDER, Tanja, ROZMAN, Blaž, 2007: Affinity and avidity of

- autoantibodies. V: *Autoantibodies*, ur. Yehuda Shoenfeld, Eric M. Gershwin, Pier-Luigi Meroni. Boston: Elsevier. 21–28.
- BRADAČ, Fran, 1986: *Slovensko-latinski slovar*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- BRUNETON, Jean, 1999: *Pharmacognosy, Phytochemistry, Medicinal Plants*. Paris Cedex: Interscept.
- BUCHANAN, R. E., 1994: Taxonomic notes. An aid to formation of bacterial names: Chemical terminology and microbiological nomenclature. *International Journal of Systematic Bacteriology* 44, 588–590.
- Casarett & Doull's *Toxicology. The Basic Science of Poisons*, 2001, ur. Curtis D. Klaassen. Columbus: Graw Hill.
- Clinical Chemistry. Techniques, Principles, Correlations*, 2010, ur. Michael L. Bishop, Wdward P. Fody, Larry E. Shoef. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.
- Clinical chemistry. Theory, Analysis, Correlation*, 2010, ur. Lawrence A. Kaplan, Amadeo J. Pesce. St. Louis: Mosby; Elsevier.
- Current medical diagnosis & treatment*, 2004, ur. Lawrence M. Tierney, Stephen J. McPhee, Maxine A. Papadakis. New York: Lange Medical Books, McGraw-Hill.
- CVELBAR, Martina idr., 2001: Komentar ob izidu Slovenskega dodatka k Evropski farmakopeji z drugim dopolnilom. V: *Evropska farmakopeja danes in jutri: Zbornik ob strokovnem posvetovanju*, ur. Martina Rudolf. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- CVELBAR, Martina, 2005: Izkušnje slovenske farmakopejske komisije ob uveljavljanju Evropske farmakopeje. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi nove izdaje Formulariuma Slovenicum FS 2.0: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- CVELBAR, Martina, ŠMID - KORBAR, Jelka, BUDIHNA, Metka, 2003: Farmaceutski zakoniki. Evropska farmakopeja in Formularium Slovenicum z dopolnili. *Zdravniški vestnik* 72, št. 1, 25–26.
- Cvetnice – Kritosenenke sveta*, 1995, ur. Vernon Hilton Heywood idr. Ljubljana: DZS.
- ČAHUK VAUPOTIČ, Vladka, 2003: Komentar k splošni monografiji Ekstrakti. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi 5. dopolnila Slovenskega dodatka k Evropski farmakopeji: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- ČERNE, Darko idr., 2011: CTSS activation coexists with CD40 activation in human atheroma: Evidence from plasma mRNA analysis. *Clinical biochemistry* 44, št. 5–6, 438–440.
- ČERNE, Darko, 2005: Klinična biokemija pri obravnavi ledvičnih zapletov sladkorne bolezni. *Farmaceutski vestnik* 56, št. 4, 254–258.
- ČERNE, Darko, 2010: Sodobna uporaba analize zunajceličnih nukleinskih kislin v laboratorijski medicini. *Farmaceutski vestnik* 61, št. 3, 144–148.
- ČERNE, Darko, LUKAČ-BAJALO, Jana, 2006: Oxidative stress assays for disease risk stratification. *Acta pharmaceutica* 56, št. 1, 1–17.
- ČOP, Lilijana, 2004: Pregled nacionalnih monografij farmacevtskih pripravkov. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi 6. dopolnila Slovenskega dodatka k Evropski farmakopeji: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- ČUFAR, Andreja, FRANKIČ, Darja, 2000: Napake pri zdravljenju s predpisanimi zdravili: zanimivosti iz stroke. *Farmaceutski vestnik* 51, št. 1, str. 143.
- Del COL, Jose Juan, 2007: *Diccionario auxiliar español-latino: para el uso moderno del latín*. Bahía Blanca: Instituto Superior Juan XXIII.
- DEMARQUE, Denis, JOUANNY, Jacques, POITEVIN, Bernard, SAINT-JEAN, Yves, 2008: *Pharmacology and homeopathic materia medica*. Edgemont: Center for Education and Development of Clinical Homeopathy.
- DERMASTIA, Marina, 2007: *Pogled v rastline*. Ljubljana: Nacionalni inštitut za biologijo.
- Deutsches Arzneibuch 2010 (DAB 2010)*. Stuttgart: Deutscher Apotheker Verlag, Govi-Verlag.
- Deutsches Arzneibuch, Kommentar*, 1998. Stuttgart: Deutscher Apotheker Verlag, Govi-Verlag.
- DEWICK, Paul M., 2006: *Essentials of organic chemistry. For students of pharmacy, medicinal chemistry and biological chemistry*. Chichester: John Wiley & Sons Ltd.
- DILG, Peter, JÜTTNER, Guido, 1972: *Pharmazeutische Terminologie*. Frankfurt am Main: Govi-Verlag.
- Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2005/36/ES z dne 7. septembra 2005 o priznavanju poklicnih kvalifikacij. *Uradni list EU*, L225/30, september 2005.
- DOLJAK, Bojan idr., 2005: *Vaje iz farmakognozije in farmacevtske biotehnologije*. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo, Katedra za farmacevtsko biologijo.

- European Conference on preanalytical phase: <http://www.preanalytical-phase.org/presentations>.
- European Medicines Agency. Sciences Medicines Health: http://www.ema.europa.eu/ema/index.jsp?curl=pages/regulation/general/general_content_000294.jsp&murl=menus/regulations/regulations.jsp&mid=WC0b01ac05800241e0.
- European Pharmacopoeia*, 2001, 2006, 2010. Strasbourg: Council of Europe.
- EVERT, Ray Franklin, ESAU, Katherine, 2006: *Esau's Plant Anatomy. Meristems, Cells, and Tissues of the Plant Body: their Structure, Function, and Development*. Hoboken: John Wiley and Sons.
- Evidence-based pharmacy*, 2002, ur. Christine Bond. London: Pharmaceutical Press.
- FIEDLER, Herbert, 2006: *Encyclopedia of Excipients: For Pharmaceuticals, Cosmetics and Related Areas*. CD-Version 2.0., ECV.
- FLORENCE, Alexander T., ATTWOOD, David, 1998: *Physicochemical principles of pharmacy*. London: MacMillan.
- FLORJANIČ, Maja, 2002: Mikrobiološka kakovost farmacevtskih vod. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi 4. dopolnila Slovenskega dodatka k Evropski farmakopeji: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- Formularium Slovenicum (FS)*. Slovenski dodatek k Evropski farmakopeji, prva izdaja FS 1.0: 1998, z dopolnili 1999, 2000, 2001, 2002, 2003 in 2004; druga izdaja FS 2.0: 2005, z dopolnili 2006, 2007, 2008, 2009 in 2010; tretja izdaja FS 3.0: 2011. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil; od 2007 dalje: Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke.
- FRANKIČ, Darja idr., 1994: Preskrba prebivalstva z zdravili z vidika elementov enotnosti ZIS = Aspect of uniformity of drugs supply in the health information system. *Informatica medica slovenica*, 1994, suppl. 1, 263–268.
- FRANKIČ, Darja, 1996: *Vrednotenje pravilne uporabe zdravil v konceptu kvalitete življenja = Evaluation of proper drug taking in the concept of quality of life*. Disertacija. Ljubljana.
- FRANKIČ, Darja, 1997: Socialna farmacija – pot k nadgradnji farmacevtskega poklica v lekarni? *Farmaceutski vestnik* 48, št. 1–2, 143–148.
- FRANKIČ, Darja, 1998: Svetovanje ob izdaji zdravil. V: *Kardiovaskularna obolenja*. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil. 89–99.
- FRANKIČ, Darja, 1999: Kodeks etike: nuja, potreba, moda, prestiž ali kaj drugega? *Farmaceutski vestnik* 50, št. 2, 237–238.
- FRANKIČ, Darja, 2000: Srečanja doma: 1. slovenska konferenca katastrofne in vojne medicine, Portorož, 6.–9. september 2000. *Lekarnišvo* 28, št. 4–5, 36–37.
- FRANKIČ, Darja, 2004: Vzajemno priznavanje kvalifikacij v Evropski uniji. *Lekarnišvo* 32, št. 3–4, 5–7.
- FRANKIČ, Darja, MILOVANOVIČ, Meta, ORAŽEM, Andreja, PEČAR-ČAD, Silva, 1995: Spremljanje uporabe in porabe zdravil z vidika preventivne. *Zdravstveno varstvo* 34, št. 5/8, 361–365.
- FRANKIČ, Darja, PEČAR-ČAD, Silva, MILOVANOVIČ, Meta, ORAŽEM, Andreja, 1993: Zdravila in psihofizične lastnosti. *Zdravstveno varstvo* 32, št.1–3, 59–63.
- FRANKIČ, Darja, PEČAR-ČAD, Silva, MILOVANOVIČ, Meta, ORAŽEM, Andreja, PAULIN, Marija, 1992: Uporabnost verificiranih podatkov o gotovih zdravilih z vidika izgradnje baze podatkov o zdravilih v Sloveniji = Applicability of verified data on drugs from the aspect of building a database of drugs in Slovenia. V: *Zbornik prispevkov s kongresa Slovenskega društva za medicinsko informatiko z mednarodno udeležbo*, Bled, 20.–23. september 1992, ur. Marjan Premik. Ljubljana: DMI. 275–283.
- FRESHNEY, R. Ian, 2010: *Culture of animal cells. A manual of basic technique and specialized applications*. Hoboken: John Wiley and Sons.
- FRIDERICH, M. Carl, MULLER-JAHNCKE, Wolf Dieter, 2005: *Geschichte der Pharmazie, Von der frühen Neuzeit bis zur Gegenwart*. Eschborn: Govi-Verlag.
- GAŠPERLIN, Mirjana, 2004: Aktivna nega kože. V: *Koža, sonce, zdravje, lepota: podiplomsko strokovno izobraževanje*, ur. Julijana Kristl. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo. 35–51.
- GAŠPERLIN, Mirjana, 2005: Farmaceutske oblike. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi nove izdaje Formulariuma Slovenicum FS 2.0: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- GAŠPERLIN, Mirjana, 2006: Kozmecevtiki. V: *Koža in kozmetični izdelki: podiplomsko funkcionalno izobraževanje za inšpektorje za nadzor kozmetičnih izdelkov*. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo.
- GAŠPERLIN, Mirjana, 2006: Kozmetični izdelki

- emulzije. V: *Koža in kozmetični izdelki: podiplomsko funkcionalno izobraževanje za inšpektorje za nadzor kozmetičnih izdelkov*. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo.
- GAŠPERLIN, Mirjana, 2006: Transdermalna dostava zdravih učinkovin. *Farmacevtski vestnik* 57, posebna št. maj, 100–105.
- GAŠPERLIN, Mirjana, 2007: Kozmetični izdelki – zakonodaja, kriteriji vrednotenja kakovosti. *Farmacevtski vestnik* 58, št. 2, str. 71.
- GAŠPERLIN, Mirjana, 2008: Trendi pri razvoju negovalne kozmetike. V: *Nega kože: strokovno izpopolnjevanje inž. farmacije in farmacevtskih tehnikov v letu 2008: zbornik prispevkov*, ur. Darja Frankič. Ljubljana: Lekarniška zbornica Slovenije.
- GAŠPERLIN, Mirjana, 2008: Trenutno stanje pri nastajanju slovenskega farmacevtskega terminološkega slovarja. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi tretjega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.3: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke.
- GAŠPERLIN, Mirjana, 2011: Izzivi pri načrtovanju farmacevtskih oblik za otroke. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi tretje izdaje Formulariuma Slovenicuma FS 3.0: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke.
- GAŠPERLIN, Mirjana, 2011: Naravna kozmetika: kdaj, zakaj, čemu? V: *Kozmetologija I: trendi na področju kozmetičnih izdelkov: učinkovitost in varnost sestavin: strokovno izobraževanje*. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo. 53–60.
- GAŠPERLIN, Mirjana, FRANKIČ, Darja, 2004: Faculty of Pharmacy, Ljubljana: study programmes. *E.J.H.P.* 10, št. 2, str. 56.
- GAŠPERLIN, Mirjana, KOČEVAR-NARED, Jasna, KRISTL, Julijana, ŠMID - KORBAR, Jelka, 1998: Pomen vrednotenja viskoelastičnosti pri načrtovanju farmacevtskih oblik na osnovi disperzij. *Farmacevtski vestnik* 49, št. 1, 25–33.
- GAŠPERLIN, Mirjana, KRISTL, Julijana, 2000: Inovativni pristopi k oblikovanju kozmetičnih negovalnih izdelkov. *Farmacevtski vestnik* 51, št. 2, 269–276.
- GAŠPERLIN, Mirjana, ZAJC, Natalija, 2003: Naravne sestavine kozmetičnih izdelkov. V: *Zdravila naravnega izvora in sodobna fitoterapija*, ur. Bojan Doljak, Borut Štrukelj, Aleš Mlinarič. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo. 156–169.
- General & Applied Toxicology*, Vol. 1–3, 1999, ur. Bryan Ballantyne, Timothy Marrs, Tore Syversen. London: MacMillan; New York: Grove's Dictionaries.
- GIELEN, Michael, TIEKINK, Edward R. T., 2005: *Metallotherapeutic Drugs and Metal-Based Diagnostic Agents. The Use of Metals in Medicine*. Hoboken: Wiley.
- GOSENCA, Mirjam, GAŠPERLIN, Mirjana, 2011: Tekoči kristali v farmaciji: struktura in metode za fizikalno-kemijsko vrednotenje. *Farmacevtski vestnik* 62, št. 1, 15–25.
- HagerROM DVD 2008 Einzelanwender Apotheken, Arztpraxen: Hagers Enzyklopädie der Drogen und Arzneistoffe*. Stuttgart: Springer WVG.
- Handbook of cosmetic science and technology*, 2009, ur. Andre O Barel, Marc Paye, Howard I. Maybach. New York: Informa Healthcare.
- Handbook of Pharmaceutical Excipients*, 2003, ur. Raymond C. Rowe, Paul J. Sheskey, Paul J. Weller. London; Washington: Pharmaceutical Press; The American Pharmaceutical Association.
- HÄNSEL, Rudolf, STICHER, Otto, STEINEGGER, Ernst, 1999: *Pharmakognosie – Phytopharmazie*. Berlin: Springer.
- HARDMAN, Joel Griffith, LIMBIRD, Lee E., GILMAN Alfred G., 2006: *Goodman & Gilman's the pharmacological basis of therapeutics*. Columbus: McGraw Hill.
- HOFMAN, Josip, 1954: *Synonima pharmaceutica*. Zagreb: Hrvatska seljačka tiskara.
- Hospital pharmacy*, 2003, ur. Martin Stephens. Chicago: Pharmaceutical Press.
- HOUSECROFT, Catherine E., SHARPE, Alan G., 2008: *Inorganic Chemistry*. Harlow: Prentice Hall.
- HUMAR, Marjeta, 2009: Farmacevtski terminološki slovar. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi četrtega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.4: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija RS za zdravila in medicinske pripomočke.
- HUMSKI, Ferdinand, OBREZA, Aleš, 2008: *Srednješolski farmacevtski slovar*. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo, 1 optični disk (CD-ROM).
- ILIČ, Miroslav idr., 1994: *Elementi enotnosti zdravstvenega informacijskega sistema v Republiki Sloveniji: II. fazno poročilo*. Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije.

- Interakcije kontraceptivov in zdravil, ki se uporabljajo pri hormonskem nadomestnem zdravljenju*, 2008, ur. Aleš Obreza, Tomaž Vovk. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo.
- JORDAN, Marjeta, 2006: Praktični primeri uporabe standardnih izrazov v vlogah za pridobitev in vzdrževanje dovoljenja za promet z zdravilom. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi prvega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.1: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- JORDAN, Marjeta, 2007: Kritični pogled na kratke standardne izraze. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi drugega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.2: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke.
- JURKOVIČ, Polona, GAŠPERLIN, Mirjana, 2004: Mikroemulzije za dermalno dostavo učinkovin. *Farmaceutski vestnik* 55, št. 4, 565–571.
- JURKOVIČ MLAKAR, Simona, OSREDKAR, Joško, MARC, Janja, 2008: Molekularni utjecaj glutation-peroksidaza u antioksidacijskim procesima = Molecular impact of glutathione peroxidases in antioxidant processes. *Biochemia medica* 18, št. 2, 162–174.
- KORUBOLO, Ivo, 1956: *Magistralna receptura*. Zagreb: Novinarsko izdavačko poduzeće.
- KRBAVČIČ, Aleš, KRBAVČIČ, Maja, OBREZA, Aleš, 2005: *Laboratorijske vaje iz farmacevtske kemije II*. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo.
- KREFT, Samo, 2008: Zdravila v alternativni medicini. *Farmaceutski vestnik* 59, št. 5, 251–256.
- KRISTL, Julijana, GAŠPERLIN, Mirjana, JERAS, Matjaž, 2005: *Izbrane vsebine iz kozmetologije: učbenik za kozmetologijo*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za farmacijo.
- KRISTL, Julijana, ŠMID - KORBAR, Jelka, SRČIČ, Stane, 1992: *Farmaceutska tehnologija. Del I, Praktikum*. Ljubljana: Slovensko farmacevtsko društvo.
- KUCERS, Alvis, BENNETT, N. McK., 1980: *The use of antibiotics*. Philadelphia: J. B. Lippincott.
- LAZARINI, Franc, BRENČIČ, Jurij, 1992: *Splošna in anorganska kemija*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Lebensmittel-Lexikon*, 2005, ur. Waldemar Ternes, Alfred Täufel, Liselotte Tunger, Martin Zobel. Hamburg: Behr's Verlag.
- LIPNIK - ŠTANGELJ, Metoda, KOROŠEC, Ladko, ČERNELČ, Silvije, STANOVNIK, Lovro, 2008: *Receptura: učbenik*. Ljubljana: Medicinski razgledi.
- MARC, Janja, 2004: Laboratorijska medicina pri obravnavi bolnika s kroničnoledvično boleznijo. V: *Zbornik razširjenih povzetkov (Farmaceutski vestnik 55, posebna št., 283–285)*, ur. Andrijana Tivadar. Ljubljana: Slovensko farmacevtsko društvo.
- MARC, Janja, 2005: Analiza DNA v diagnostiki = DNA analysis in diagnostics. V: *Od gena do rekombinantnega zdravila: podiplomsko izobraževanje*, ur. Aleš Obreza. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo. 119–127.
- MARC, Janja, 2006: Dejavniki, ki vplivajo na rezultate analiz = Factors influencing the analytical results. V: *Vloga farmacevta pri samokontroli in samozdravljenju: podiplomsko izobraževanje*, ur. Aleš Mrhar, Borut Božič, Janja Marc, Aleš Obreza. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo. 15–22.
- MARC, Janja, 2006: Genetic susceptibility to metabolic syndrome. V: *FESCC continuous postgraduate course in clinical chemistry. New trends in classification, monitoring and management of metabolic syndrome: handbook*, ur. Elizabeta Topić, Pika Meško Brguljan, Victor Blaton. Zagreb: Medicinska naklada. 5–11.
- MARC, Janja, 2011: Farmakogenomika – nova možnost za varnejše in učinkovitejše zdravljenje. *Farmaceutski vestnik* 62, št. 2, 51–56.
- MARINKO, Petra, 2003: Novi prispevki k slovenski farmacevtski terminologiji na področju analitike in kakovosti zdravil. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi 5. dopolnila Slovenskega dodatka k Evropski farmakopeji: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- MARINKO, Petra, 2006: Nastajanje slovenskega farmacevtskega terminološkega slovarja. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi prvega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.1*. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil. 89–95.
- MARINKO, Petra, 2007: Farmaceutsko izrazje. V: *Metode in zvrsti. Razvoj slovenskega strokovnega jezika (Obdobja 24)*, ur. Irena Orel. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik. 689–694.
- MARINKO, Petra, VUČKO MOLE, Simona, 2005: Slovarček farmacevtskih izrazov. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi nove izdaje*

- Formulariuma Slovenicuma FS 2.0: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- MARTINČIČ, Andrej idr., 2007: *Mala flora Slovenije*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
- MARTINDALE: *The Complete Drug Reference*, 2005. London: Pharmaceutical Press.
- Merjenje imunosti: od molekule do bolnika. Enodnevno podiplomsko izobraževanje iz laboratorijske biomedicine*, 17. in 18. januar 2007, ur. Borut Božič, Aleš Obreza, Janja Marc, Jana Lukač-Bajalo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za farmacijo.
- MILOVANOVIČ, Meta, FRANKIČ, Darja, 2002: Pharmaceutical care for patients with hypertension in Slovenian pharmacies. V: *Pharmaceutical care: The hospital-primary care continuum: 3rd spring conference on clinical pharmacy: final programme, abstract book: 8.-11. May 2002, Portorož, Slovenia*. Str. 22-A.
- MINAŘIK, Franc, 1971: *Od staroslovanskega vraštva do sodobnega zdravila*. Ljubljana: Lek.
- MLINAR, Barbara, MARC, Janja, PFEIFER, Marija, 2006: Molekularni mehanizmi inzulinске rezistence, pretilosti i metaboličkog sindroma = Molecular mechanism of insulin resistance, obesity and metabolic syndrome. *Biochemia medica* 16, št. 1, 8-24.
- MRHAR, Aleš, FRANKIČ, Darja, PAULIN, Mojca, BERNAT, Nada, 1999: *Vpeljava konceptov sodobne lekarniške dejavnosti v Klinični center: 1. faza: model preskrbe z zdravili: projektna naloga*. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo; Lekarniška zbornica Slovenije.
- MURKEN, Axel Hinrich, 1994: *Lehrbuch der medizinischen terminologie*. Stuttgart: Wissenschaftliche Verlagsgesellschaft.
- MURPHY, Kenneth M., TRAVERS, Paul, WALPORT, Mark, 2007: *Janeway's Immunobiology*. New York: Garland Science.
- Nacionalni program zdravstvenega varstva RS – zdravje za vse do leta 2004. *Uradni list RS*, 49/00.
- OBREZA, Aleš, 2002: *Načrtovanje in sinteza antagonistov azafenilalaninskih derivatov kot inhibitorjev trombina = Design and synthesis of azaphenylalanine derivatives as inhibitors of thrombin*. Disertacija. Ljubljana.
- OBREZA, Aleš, 2003: Lajšanje težav pri predmenstrualnem sindromu in motnjah prostate. V: *Lajšanje težav pri vnetju sečnih poti, predmenstrualnem sindromu in motnjah prostate. Črevesne in bolnišnične okužbe: ukrepi in preprečevanje okužb*, ur. Darja Frankič. Ljubljana: Lekarniška zbornica Slovenije. 35-47.
- OBREZA, Aleš, 2004: Terapevtski pomen anorganskih borovih spojin in njihova toksičnost. *Farmacevtski vestnik* 55, št. 4, 463-468.
- OBREZA, Aleš, 2004: Učinkovine v terapiji Parkinsonove bolezni. V: *Parkinsonova bolezen: zdravstveni tim 2004*. Ljubljana: Lekarniška zbornica Slovenije. 35-47.
- OBREZA, Aleš, 2005: Minerali, vitamini in dodatki. V: *Oskrba rane. Vitamini in minerali*, ur. Darja Frankič. Ljubljana: Lekarniška zbornica Slovenije. 21-48.
- OBREZA, Aleš, 2006: Kratka zgodovina homeopatskih zdravil = Short history of homeopathy. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi prvega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.1: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil. 43-47.
- OBREZA, Aleš, 2006: Pregled dermatoterapevtikov = Overview of dermatotherapeutics. *Farmacevtski vestnik* 57, posebna št. maj, 116-121.
- OBREZA, Aleš, 2008: Pregled relevantnih zdravilnih učinkovin, ki se izdajajo na recept. V: *Simpozij ob 33. skupščini Slovenskega farmacevtskega društva, Portorož, 15. 5.-17. 5. 2008*. *Farmacevtski vestnik* 59, št. 2, 68-74.
- OBREZA, Aleš, 2008: Tradicionalna kitajska medicina = Traditional Chinese medicine. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi tretjega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.3: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija RS za zdravila in medicinske pripomočke. 41-45.
- OBREZA, Aleš, 2008: Zgodovina uporabe anorganskih arzenovih spojin v terapiji. *Farmacevtski vestnik* 59, št. 5, 245-249.
- OBREZA, Aleš, 2009: Sintezne zdravilne učinkovine v onkologiji. *Farmacevtski vestnik* 60, št. 2, 48-60.
- OBREZA, Aleš, ŠMID - KORBAR, Jelka, GAŠPERLIN, Mirjana, 2010: Kako je vključevanje v evropske integracije spodbudilo razvoj slovenske farmacevtske terminologije. V: *Nacionalni jeziki v visokem šolstvu. Zbornik prispevkov z Mednarodne konference Jezikovna različnost in nacionalni jeziki v visokem šolstvu*, ur. Marjeta Humar, Mojca Žagar. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 103-106.
- OBREZA, Aleš, VUČKO MOLE, Simona, 2005: Reagenti v Ph. Eur. in slovenska različica =

- Reagents in Ph. Eur. and the Slovenian version. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi nove izdaje Formulariuma Slovenicuma FS 2.0: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil. 41–46.
- Od gena do rekombinantnega zdravila: *podiplomsko izobraževanje*, 2005, ur. Aleš Obreza. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo.
- Odločba o mamilih, ki se smejo dajati v promet za medicinske in veterinarske namene. *Uradni list SFRJ*, 70/78, 52/83, 47/85; *Uradni list RS*, 101/99, 108/99.
- Odločba o seznamu mamil. *Uradni list RS*, 5/98, 69/98, 84/99, 108/99, 23/00.
- Odredba o določitvi enotnega nacionalnega poimenovanja zdravilnih učinkovin in sistemu razvrščanja zdravil po anatomsko-terapevtsko-kemični (ATC) klasifikaciji. *Uradni list RS*, 72/00.
- OKRETIČ, Nataša, MRHAR, Aleš, FRANKIČ, Darja, 2003: Spremljanje uporabe zdravil z osebno kartico zdravil. *Farmaceutski vestnik* 54, št. 3, 681–682.
- OMERSEL, Jasna, BOŽIČ, Borut, 2010: Avtoimunost – mehanizmi in pomen redoks procesov. *Farmaceutski vestnik* 61, št. 3, 149–154.
- PATRICK, Graham L., 2009: *An introduction to medicinal chemistry*. Oxford: OxfordUniversity Press.
- PAULIN, Mojca, FRANKIČ, Darja, MRHAR, Aleš, ČINČ, Miroslav, 1990: Informacijski sistem o zdravilih. V: *Zbornik prispevkov s IV. posvetovanja o medicinski informatiki*, ur. Marjan Premik, Majda Ogrinc-Oven, Franc Košir, Bilka Perhavec. Ljubljana: Društvo za medicinsko informatiko Slovenije. 131–138.
- PETAUER, Tomaž, 1993: *Leksikon rastlinskih bogastev*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
- PETAUER, Tomaž, RAVNIK, Vlado, ŠUŠTAR, France, 1998: *Mali leksikon botanike*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
- PETEK, Nežka, 2004: Rastlinske droge in pripravki iz rastlinskih drog iz vrst Citrus v Evropski farmakopeji. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi 6. dopnila Slovenskega dodatka k Evropski farmakopeji: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- Pharmaceutical practice*, 2004, ur. Arthur J. Winfield, R. Michael E. Richards. Edinburgh: Churchill Livingstone.
- Pharmacopoea Helvetica*, 1971, Band I–III. Berne: Office Central Fed Imprimes Material.
- POLJANEC, Ksenija, 2009: Prečiščene vode v proizvodnji farmacevtskih izdelkov 21. stoletja. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi četrtega dopnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.4: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija RS za zdravila in medicinske pripomočke.
- Popisi drobne inventarja in osnovnih sredstev*, 2009, Gorenjske lekarne, Kranj.
- Popisi inventarja*, 1948, arhiv Gorenjske lekarne, Kranj.
- Popisi inventarja*, 1948, arhiv zasebnega lekarnarja Iva Koželja. Gornjesavski muzej, Jesenice.
- POTOČNIK, Mojca, 2011: Sterilnost: Predstavitev monografije iz Ph.Eur. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi tretje izdaje Formulariuma Slovenicuma FS 3.0: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke.
- Pravilnik o analinem preskušanju zdravil za uporabo v humani medicini z namenom kontrole kakovosti. *Uradni list RS*, 74/04.
- Pravilnik o določitvi dobre proizvodne prakse. *Uradni list RS*, 10/05.
- Pravilnik o določitvi nacionalnega dodatka k Evropski farmakopeji. *Uradni list RS*, 118/06.
- Pravilnik o dovoljenju za promet z zdravilom za uporabo v humani medicini. *Uradni list RS*, 59/06.
- Pravilnik o farmakovigilanci zdravil za uporabo v humani medicini. *Uradni list RS*, 53/06.
- Pravilnik o homeopatskih izdelkih. *Uradni list RS*, 90/04.
- Pravilnik o in vitro diagnostičnih medicinskih pripomočkih. *Uradni list RS*, 47/02, 75/03, 51/04.
- Pravilnik o kartici zdravstvenega zavarovanja. *Uradni list RS*, 10/98, 87/99, 37/00, 38/02; prečiščeno besedilo: 54/05.
- Pravilnik o medicinskih pripomočkih. *Uradni list RS*, 71/03, 51/04, 98/06.
- Pravilnik o načelih dobre laboratorijske prakse. *Uradni list RS*, 38/00, 2/04.
- Pravilnik o natančnejši opredelitvi, načinu razvrščanja, predpisovanja in izdajanja zdravil za uporabo v humani medicini. *Uradni list RS*, 37/00, 63/00.
- Pravilnik o obrazcih in listinah za uresničevanje obveznega zdravstvenega zavarovanja. *Uradni list RS*, 129/04, 132/04, 21/05, 34/05, 98/06.
- Pravilnik o oglaševanju zdravil in medicinskih pripomočkov. *Uradni list RS*, 76/01.
- Pravilnik o označevanju magistrálnih pripravkov in o

- označevanju ter navodilu za uporabo galenskih izdelkov. *Uradni list RS*, 15/07.
- Pravilnik o označevanju zdravil in o navodilu za uporabo. *Uradni list RS*, 54/06.
- Pravilnik o pogojih za opravljanje lekarniške dejavnosti. *Uradni list RS*, 39/06.
- Pravilnik o postopku razvrščanja zdravil na liste. *Uradni list RS*, 106/01, 93/07.
- Pravilnik o radiofarmacevtskih izdelkih. *Uradni list RS*, 7/01.
- Pravilnik o razvrstitvi zdravilnih rastlin. *Uradni list RS*, 133/03.
- Pravilnik o razvrščanju, predpisovanju in izdajanju zdravil za uporabo v humani medicini. *Uradni list RS*, 59/03, 114/03.
- Pravilnik o strokovnem nadzoru s svetovanjem. *Uradni list RS*, 62/93.
- Pravilnik o tradicionalnih zdravilih rastlinskega izvora. *Uradni list RS*, 55/06.
- Prehranska dopolnila I: minerali in vitamini.*
Podiplomsko izobraževanje, 2009, ur. Tomaž Vovk, Aleš Obreza. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo.
- Prehranska dopolnila II. Strokovno izobraževanje*, 2010, ur. Tomaž Vovk, Aleš Obreza. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo.
- PRIMOŽIČ, Stanislav, MRHAR, Aleš, URLEB, Uroš, FRANKIČ, Darja, 1998: Can »dry« pharmacy be regarded as an academic discipline?: Slovenia: a Central European view. V: *World Congress on Pharmaceutical Education, April 7–9, 1998, New Orleans, Louisiana, USA: educating pharmacists for the future: a twenty year perspective*. New Orleans. Public Health. Medicinal products for human use: http://ec.europa.eu/health/human-use/advanced-therapies/index_en.htm.
- PUST, Janja, 2007: Pogled uporabnikov FS na slovenjenje farmacevtskega strokovnega izrazja. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi drugega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicumum FS 2.2: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke.
- RANG, Humphrey P., DALE, M. Maureen, RITTER, J. M., MOORE, Philip Keith, 2003: *Pharmacology*. Edinburgh: Churchill Livingstone.
- RAZINGER MIHOVEC, Barbara, 2006: Posodobljeni seznam slovenskih standardnih izrazov. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi prvega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicumum FS 2.1: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- RAZINGER MIHOVEC, Barbara, VUČKO MOLE, Simona, 2003: Odmevnost farmacevtske terminologije. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi 5. dopolnila Slovenskega dodatka k Evropski farmakopeji: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- REGISTER zdravil Republike Slovenije XI, 2008, ur. Silva Pečar-Čad. Ljubljana: Ministrstvo za zdravstvo, Agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke, Inštitut za varovanje zdravja.
- ROZMAN, Branka, GAŠPERLIN, Mirjana, KRISTL, Julijana, 2006: Preventivno delovanje naravnih antioksidantov na nastanek kožnega raka pod vplivom ultravijoličnih žarkov = Preventive effects of natural antioxidants on ultraviolet-induced skin cancer. *Medicinski razgledi* 45, št. 2, 141–153.
- ROŽMAN, Primož, JEŽ, Mojca, 2011: *Matične celice in napredno zdravljenje. Zdravljenje s celicami, gensko zdravljenje in tkivno inženirstvo: pojmovnik*. Celje: Celjska Mohorjeva družba.
- RYLEY, John F., 1990: *Chemotherapy of fungal diseases*. New York: Springer-Verlag New York inc.
- Samozdravljenje: priročnik za bolnike*, 2011, ur. Nina Pisk. Ljubljana: Slovensko farmacevtsko društvo.
- SAMUELSSON, Gunnar, BOHLIN, Lars, 2009: *Drugs of natural origin: A treatise of pharmacognosy*. Stockholm: Apotekarsocieteten.
- SCHMITZ, Rudolf, 1998: *Geschichte der Pharmazie. Von den Anfängen bis zum Ausgang des Mittelalters*. Eschborn: Govi-Verlag.
- SCHULZ, Karl-Heinz, 1973: *Fachlatein*. Leipzig: VEB Fachbuchverlag.
- Seminar za pripravnike magistre farmacije: delovno gradivo*, 2011. Ljubljana: Lekarniška zbornica Slovenije.
- Seznam nujnih zdravil za uporabo v humani medicini. *Uradni list RS*, 71/06, 95/06, 76/07.
- Seznam standardov, katerih uporaba ustvarja domnevo o skladnosti s pravilnikom o medicinskih pripomočkih. *Uradni list RS*, 16/04.
- Seznam standardov, katerih uporaba ustvarja domnevo o skladnosti s pravilnikom o in vitro diagnostičnih medicinskih pripomočkih. *Uradni list RS*, 47/02.
- Seznam standardov, katerih uporaba ustvarja domnevo o skladnosti medicinskega pripomočka s pravilnikom o medicinskih pripomočkih. *Uradni*

- list RS, 16/04.
- Sklep o izdaji tretje popravljene in dopolnjene izdaje Anatomsko-terapevtsko-kemične (ATC) klasifikacije zdravil 2003. *Uradni list RS*, 114/03.
- Sklep o kriterijih za razvrščanje zdravil na liste. *Uradni list RS*, 78/03.
- Sklep o veljavnosti četrte izdaje Evropske farmakopeje. *Uradni list RS*, 93/01, 1-2/02.
- Sklep o veljavnosti četrtega in petega dodatka k četrti izdaji Evropske farmakopeje. *Uradni list RS*, 31/03.
- Sklep o veljavnosti četrtega, petega in šestega dodatka k peti izdaji Evropske farmakopeje. *Uradni list RS*, 37/06.
- Sklep o veljavnosti drugega dodatka k četrti izdaji Evropske farmakopeje. *Uradni list RS*, 54/02.
- Sklep o veljavnosti pete izdaje Evropske farmakopeje. *Uradni list RS*, 130/04.
- Sklep o veljavnosti prvega dodatka k četrti izdaji Evropske farmakopeje. *Uradni list RS*, 28/02.
- Sklep o veljavnosti prvega, drugega in tretjega dodatka k peti izdaji Evropske farmakopeje. *Uradni list RS*, 31/05.
- Sklep o veljavnosti sedmega in osmega dodatka k peti izdaji Evropske farmakopeje. *Uradni list RS*, 27/06.
- Sklep o veljavnosti šeste izdaje Evropske farmakopeje ter prvega in drugega dodatka k šesti izdaji Evropske farmakopeje. *Uradni list RS*, 98/07.
- Sklep o veljavnosti šestega, sedmega in osmega dodatka k četrti izdaji Evropske farmakopeje. *Uradni list RS*, 114/03.
- Sklep o veljavnosti tretjega dodatka k četrti izdaji Evropske farmakopeje. *Uradni list RS*, 2/03.
- Slovar slovenskega knjižnega jezika*, 1998. Ljubljana: SAZU; ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša (izd.) – DZS (zal.).
- Slovar slovenskega knjižnega jezika z Odzadnjim slovarjem slovenskega jezika in Besediščem slovenskega jezika z oblikoslovnimi podatki [Elektronski vir]*, 2000. Ljubljana: SAZU; ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša (izd.) – DZS (zal.), CD-ROM.
- Slovenski medicinski e-slovar: <http://www.lek.si/si/skrb-za-zdravje/medicinski-slovar/>.
- Slovenski medicinski slovar*, 2002, ur. Miroslav Kališnik idr. Ljubljana: Medicinska fakulteta Univerze v Ljubljani; Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU; Zdravniška zbornica Slovenije (izd.) – Mladinska knjiga (zal.).
- Slovenski pravopis*, 2001, ur. Jože Toporišič idr. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti; Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša (izd.) – Založba ZRC; Mladinska knjiga (zal.).
- Slovenski veliki leksikon*, 2007, 12 zv., ur. Marta Kocjan Barle, Drago Bajt idr. Ljubljana: Mladinska knjiga. SNOJ, Marko, 2003: *Slovenski etimološki slovar*. Ljubljana: Modrijan.
- SRČIČ, Stanko, 1997: *Farmaceutska tehnologija za srednjo stopnjo*. Ljubljana: Didakta.
- Standard terms: Pharmaceutical dosage forms: Routes of administration: Containers*, 1996, 1998, 2000, 2002, 2004. Strasbourg: Conseil de l'Europe.
- Standardi kakovosti za področje onkološke farmaceutske dejavnosti*, 2006. Ljubljana: Lekarniška zbornica Slovenije.
- Standardni farmaceutsko tehnološki izrazi*, 1996. Ljubljana: Slovensko farmacevtsko društvo.
- Standardni izrazi za farmacevtske oblike, za način uporabe (aplikacijo), za ovojnino, zapirala ter dodatno opremo. *Uradni list RS*, 45/98.
- Substance Abuse. A Comprehensive Textbook*, 1992, ur. Joyce H. Lowinson, Pedro Ruiz, John G. Langrod. Baltimore: Lippincott Williams & Wilkins.
- ŠKOF, Anita, KRŽIČ, Mateja, GROSAN, Polonca, 2004: Bakterijski endotoksini in pirogene snovi z vidika kakovosti in varnosti zdravil za parenteralno uporabo. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi 6. dopolnila Slovenskega dodatka k Evropski farmakopeji: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- ŠMID - KORBAR, Jelka, 2001: Nove vsebine 3. dopolnila Formulariuma Slovenicum. V: *Evropska farmakopeja danes in jutri: Zbornik ob strokovnem posvetovanju*, ur. Martina Rudolf. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- ŠMID - KORBAR, Jelka, 2002: Nove vsebine 4. dopolnila Formulariuma Slovenicum. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi 4. dopolnila Slovenskega dodatka k Evropski farmakopeji: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- ŠMID - KORBAR, Jelka, 2003: Nove vsebine 5. dopolnila Formulariuma Slovenicum. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi 5. dopolnila Slovenskega dodatka k Evropski farmakopeji: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- ŠMID - KORBAR, Jelka, 2004: Nove vsebine 6. dopolnila Formulariuma Slovenicum. V:

- Strokovno posvetovanje ob predstavitvi 6. dopolnila Slovenskega dodatka k Evropski farmakopeji: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- ŠMID - KORBAR, Jelka, 2005: Ob drugi izdaji *Formulariuma Slovenicuma*. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi nove izdaje Formulariuma Slovenicuma FS 2.0: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- ŠMID - KORBAR, Jelka, 2006: Nove vsebine FS 2.1. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi prvega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.1: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- ŠMID - KORBAR, Jelka, 2007: Kaj je novega v FS 2.2. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi drugega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.2: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke.
- ŠMID - KORBAR, Jelka, 2008: Novosti v FS 2.3. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi tretjega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.3: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke.
- ŠMID - KORBAR, Jelka, GAŠPERLIN, Mirjana, 2009: Razvoj slovenske farmacevtske terminologije ob desetletnem uveljavljanju slovenske farmakopeje. V: *Terminologija in sodobna terminografija*, ur. Nina Ledinek, Mojca Žagar Karer, Marjeta Humar. Ljubljana: ZRC SAZU. 177–180.
- ŠMID - KORBAR, Jelka, RAZINGER MIHOVEC, Barbara, 2004: Strokovno izrazje v slovenski farmacevtski zakonodaji. V: *Terminologija v času globalizacije*, ur. Marjeta Humar. Ljubljana: ZRC SAZU. 233–238.
- ŠMID - KORBAR, Jelka, TEKAVČIČ GLOVER, Tanja, 2009: Pomembnih 10 novosti v FS 2.4. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi četrtega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.4: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija RS za zdravila in medicinske pripomočke.
- ŠMID - KORBAR, Jelka, TEKAVČIČ GLOVER, Tanja, 2010: Novosti v FS 2.5. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi petega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.5: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke.
- ŠMID - KORBAR, Jelka, TEKAVČIČ GLOVER, Tanja, 2011: Novosti v tretji izdaji *Formulariuma Slovenicuma*. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi tretje izdaje Formulariuma Slovenicuma FS 3.0: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke.
- ŠMID - KORBAR, Jelka: Slovenska farmacevtsko-tehnološka terminologija. V: *Slovensko naravoslovno-tehnično izrazje: zbornik referatov*, ur. Marjeta Humar. Ljubljana: ZRC SAZU. 103–106.
- ŠMID - KORBAR, Jelka, CVELBAR, Martina, 2004: Uveljavljanje Evropske farmakopeje in *Formulariuma Slovenicuma* v slovenski farmaciji. *Farmacevtski vestnik* 55, št. 2, 183–185.
- ŠMID - KORBAR, Jelka, KRISTL, Julijana, 1999: Oficinalne farmacevtske oblike. *Medicinski razgledi* 38, 569–589.
- TETAU, Max, 1979: *Matière médicale homéopathique clinique et associations biothérapeutiques. Les Remèdes d'action ponctuelle*. Paris: Maloine.
- TEUSCHER, Eberhard, 1997: *Biogene Arzneimittel*. Stuttgart: Wissenschaftliche Verlagsgesellschaft.
- The Merck Index: an encyclopedia of chemicals, drugs, and biologicals*, 2001. Whitehouse Station: Merck & Co.
- Tietz Textbook of Clinical Chemistry and Molecular Diagnostics*, 2006, ur. Carl A. Burtis, Edward R. Ashwood, David E. Bruns. St. Louis: Elsevier Saunders.
- TOMAZIN, Evgen, 2002: Slovenska farmacevtska terminologija s področja analitike in kakovosti zdravil. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi 4. dopolnila Slovenskega dodatka k Evropski farmakopeji*. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- TOMAZIN, Evgen, 2001: Od jugoslovanske k evropski farmakopeji. V: *Evropska farmakopeja danes in jutri: Zbornik ob strokovnem posvetovanju*, ur. Martina Rudolf. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- TOMIĆ, Dragutin, 1977: *Terapijske doze i oblici lijekova*. Zagreb: Medicinska naklada.
- TOMŠIČ, Matija idr., 2005: Revmatične bolezni. V: *Interna medicina*, ur. Andreja Kocijančič, Franc Mrevlje, Dušan Štajer. Ljubljana: Littera picta. 1315–1442.

- Uredba o razvrstitvi prepovedanih drog. *Uradni list RS*, 49/00, 8/01, 49/01, 78/02, 53/04.
- VÁCZY, C., 1980: *Lexicon botanicum polyglottum: Latino-Dacoromanico-Anglico-Germanico-Gallico-Hungarico-Rossicum*. București: Editura Științifică și Enciclopedică.
- Veliki angleško-slovenski slovar Oxford, 2005–2006, 2 zv., ur. Simon Krek. Ljubljana: DZS.
- Veliki slovar tujk, 2002, ur. Miloš Tavzes idr. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Veliki splošni leksikon: v osmih knjigah, 1997–1998, ur. Marija Javornik. Ljubljana: DZS.
- Vloga farmacevta pri samokontroli in samozdravljenju: podiplomsko izobraževanje, 2006, ur. Aleš Mrhar, Borut Božič, Janja Marc, Aleš Obreza. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo.
- VOET, Donald, VOET, Judith G., PRATT, Charlotte W., 2006: *Fundamentals of Biochemistry: Life at the Molecular Level*. Hoboken: J. Wiley & sons.
- VOIGT, Rudolf, 1995: *Pharmazeutische technologie für studium und beruf*. Wiesbaden: Ullstein Mosby.
- VOZELJ, Marjan, 2000: *Temelji imunologije*. Ljubljana: DZS.
- VREČER, Franc, 2006: Zgodovina nastanka slovenskih standardnih izrazov = Historical overview of Slovenian standard terms. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi prvega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.1: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil. 67–71.
- VUČKO MOLE, Simona, 1997: Anatomsko-terapevtsko-kemijska klasifikacija zdravil in enotno slovensko poimenovanje zdravilnih učinkovin. V: *Slovensko naravoslovno-tehnično izrazje: zbornik referatov*, ur. Marjeta Humar. Ljubljana: ZRC SAZU. 85–97.
- VUČKO MOLE, Simona, 2005: Praktični vidik uporabe nove izdaje FS v povezavi z Evropsko farmakopejo. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi nove izdaje Formulariuma Slovenicuma FS 2.0: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- WIESTHALER, Fran, 1993–2007: *Latinsko slovenski slovar*. Ljubljana: Kres.
- WILLIAMS, David, LEMKE Thomas L., 2002: *Foye's principles of Medicinal Chemistry*. Baltimore: Williams & Wilkins.
- Zakon o dajanju zdravil v promet. *Uradni list SFRJ*, 43/86.
- Zakon o lekarniški dejavnosti. *Uradni list RS*, 9/92, 13/93, 38/99, 2/04, 36/04.
- Zakon o opravljanju zdravstvenih poklicev v Republiki Sloveniji za državljane drugih članic Evropske unije. *Uradni list RS*, 86/02, 2/04.
- Zakon o preskrbi s krvjo. *Uradni list RS*, 52/00, 2/04.
- Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami. *Uradni list RS*, 108/99, 44/00, 2/04, 47/04.
- Zakon o spremembah in dopolnitvah določenih zakonov na področju zdravja. *Uradni list RS*, 47/04.
- Zakon o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva. *Uradni list RS*, 65/00.
- Zakon o zdravilih in medicinskih pripomočkih. *Uradni list RS*, 101/99, 70/00, 7/02, 13/02, 67/02, 47/02.
- Zakon o zdravilih. *Uradni list RS*, 9/96, 19/96, 31/06.
- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. *Uradni list RS*, 9/92, 13/93, 9/96, 29/98, 6/99, 56/99, 99/01, 42/02, 60/02, 126/03, 20/04; prečiščeno besedilo: 76/05, 100/05, 38/06, 72/06, 91/07.
- Zakon o zdravstveni dejavnosti. *Uradni list RS*, 9/92, 26/92, 13/93, 37/95, 8/96, 90/99, 98/99, 31/00, 36/00, 45/01, 82/02, 2/04, 36/04; prečiščeno besedilo: 80/04, 23/05.
- ZVONAR, Alenka, GAŠPERLIN, Mirjana, KRISTL, Julijana, 2008: Samo(mikro)emulgirajoči sistemi – alternativen pristop za izboljšanje biološke uporabnosti lipofilnih učinkovin. *Farmaceutski vestnik* 59, št. 5, 263–268.
- ŽONTAR, Josip, 1982: *Zgodovina mesta Kranja*. Kranj: Skupščina občine.

Farmaceutski terminološki slovar

Slovar vsebuje nekaj več kot 5600 strokovnih izrazov z različnih farmacevtskih področij (farmaceutska kemija, tehnologija, zakonodaja, lekarniška farmacija, farmakologija, farmakognozija, farmakokinetika, medicinski pripomočki, homeopatija ipd.).

V njem ni lastniških imen zdravil. Strokovni izrazi so bili izbrani iz slovenske strokovne literature.

Večina ima angleške ustreznike, nekateri tudi latinske.

Slovar je namenjen farmacevtom različnih poklicev, študentom in drugim, ki jih zanima to področje znanosti.

zdravilna učinkovina -e -e ž **K:** API

učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje, preprečevanje ali diagnosticiranje bolezni oziroma popravi, ponovno vzpostavi ali spremeni fiziološko funkcijo organizma in je nosilka delovanja zdravila

S: aktivna farmacevtska sestavina, aktivna snov, delujoča snov, zdravilna snov, zdravilna substanca

ang.: active ingredient, active pharmaceutical ingredient, active substance, drug substance, medicinal substance

lat.: *remedium cardinale*

39 €

9 789612 543303 >

